

Br. 20 **Biblioteka SVEDOČANSTVA**

Milošević vs Jugoslavija
priredila: Sonja Biserko
knjiga II

Biblioteka SVEDOČANSTVA Br. 20

Milošević vs Jugoslavija
priredila: Sonja Biserko

IZDAVAČ:

Helsinški odbor za ljudska prava u Srbiji

ZA IZDAVAČA:

Sonja Biserko

* * *

PRELOM:

Nebojša Tasić

KORICE:

Ivan Hrašovec

ŠTAMPA:

"Zagorac", Beograd 2004.

TIRAŽ: 500

ISBN – 86-7208-093-9 (niz)

ISBN – 86-7208- (knjiga II)

***Zahvaljujemo se Vladi Sjedinjenih Američkih Država
na pomoći za objavljivanje ove knjige***

Milošević vs Jugoslavija

knjiga II

Sadržaj:

KNJIGA II Autentična svedočenja u Haškoj sudnici

□ Svedok Milan Babić	705
□ Svedok Aleksandar Vasiljević	883
□ Svedok Dobrila Gajić - Glišić	962
□ Svedok Borisav Jović	979
□ Svedok Velić	1007
□ Svedok Miroslav Deronjić	1023
□ Svedok Isak Gaši	1037
□ Svedok Dijego Enrike Arija	1051
□ Svedok C - 057	1093
□ Svedok C - 007	1103
□ Svedok B - 1542	1116
□ Svedok B - 1115	1132
□ Svedok B - 1445	1144
□ Svedok B - 1531	1152
□ Svedok lord Dejvid Oven	1157
□ Svedok Milanović	1190
□ Svedok Zoran Lilić	1237
□ Svedok Mahmut Bakali	1314
□ Svedok Andreas Ridlmajer	1324
□ Svedok Ibrahim Rugova	1326
□ Svedok Nik Peraj	1349
□ Svedok Ratomir Tanić	1361
□ Svedok Pedi Ešdaun	1406

Autentična svedočenja
u Haškoj sudnici

Svedok MILAN BABIĆ

Ponedjeljak, 18. novembar 2002.

SVEDOK Milan Babić: Pa nakon što sam utvrdio da se moje ime nalazi u optužnici koju je Tribunal podigao protiv Slobodana Miloševića, ja sam tražio preko nekih organizacija i pojedinaca da stupim u kontakt sa haškim Tribunalom, posebno sa tužilaštvom, kako bi razjasnio, pre svega, svoju ulogu u događajima koji se pominju a i da bih rekao sve ono što znam o tim događajima. Nakon toga je došlo do kontakta mog sa predstavnicima Tužilaštva.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li ste vi mislili da će vam pomoći u vašem slučaju, ukoliko budete razgovarali sa tužilaštvom i to u svojstvu osumnjičenog lica?

SVEDOK Milan Bbaic: Da, zapravo da se razjasni cela istina i u sklopu te istine i moja uloga u svim događajima.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li se protiv vas i dalje vodi istraga i to od strane tužilaštva, vezano za vaš predmet?

SVEDOK Milan Babić: Koliko sam obavešten - da.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li znate da vam je vojni Sud u Splitu, sudio vama i još osamnestorici civila, Srba, dakle sudio vam u odsustvu i osudio vas na 15 godina zatvora i to zbog krivičnog dela ugrožavanja teritorijalnog integriteta hrvatske države? Da li ste svesni toga?

SVEDOK Milan Babić: Da, znam da je to bilo suđenje za politički delikt.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Hvala. Gospodine nakon što ste čuli ovo upozorenje, recite nam koji su vaši motivi? Zbog čega vi svedočite danas ovde u ovom postupku? Ako možete da nam kažete.

SVEDOK Milan Babić: Ja želim u ovom postupku da kažem celokupnu istinu o događajima koji su se dešavali i o kojim ja imam saznanja i u kojima sam učestvovao. Takođe smatram da snosim određenu odgovornost za sve ono što se dešavalo u tom periodu na prostoru bivše Jugoslavije i očekujem da će se pravilno oceniti moja uloga i od strane tužioca i od ostalih institucija na ovom Tribunalu.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Gospodine, možete da se koristite vašom kartom. Časni Sude, originalna karta ima dve strane. Na jednoj strani je karta koju imamo, a sa zadnje strane se nalaze i fotografije i takođe određeni tekst onoga što se može videti na karti. Prevod svega toga bi trebalo da imate priložen uz samu kartu. A prevod ide na karti s leva na desno, a to isto važi i za zadnju stranu. Gospodine, molim vas da okrenete stranu na kojoj se vidi karta. Recite nam da li znate ko je načinio ovu kartu, je li to piše možda na karti?

SVEDOK Milan Babic: Piše pozadi. Ne vidi se baš najbolje. Izdavač je vojno izdavaštvo, vojno izdavačka organizacija iz Beograda.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je to vojno izdavaštvo, odnosno poduzeće koje se bavilo vojnim izdavaštvom u RSK ili su oni bili pod Vojskom Jugoslavijom ili možda nekim drugim?

SVEDOK Milan Babic: Vojskom Jugoslavije.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Kada je načinjena ova karta, da li to tu stoji?

SVEDOK Milan Babic: 1994. godine. Prilično je nejasno. Samo trenutak, primetio sam negde u tekstu da se kaže 1994. godine, posle izbora u Krajini koji su bili 1993.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Gospodine svedoče, na ovoj stranici gdje se nalazi karta, odnosno molim vas vratite se ponovo na tu stranicu s kartom, dakle, tu vidimo jednu kartu. Moliću da se okrene tako da ovaj plavo osjenčeni deo bude u sredini. Svedoče, u sredini ove karte vidimo teritorijalnu distribuciju Srba u Hrvatskoj po gradovima, prema popisu stanovništva iz 1990. godine, oprostite, prema popisu od 31. marta 1981. godine. Plava boja predstavlja, označava Srbe. Je li tako? Da li je to što mi vidimo na ovoj karti, dakle, postotak Srba u dotičnim regijama?

SVEDOK Milan Babic: Tako je.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je situacija bila slična 1990. godine?

SVEDOK Milan Babic: Jeste.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Još uvijek smo na ovoj stranici s kartom. U desnom uglu vidimo jednu kartu koja prikazuje genocid koji su ustaše počinile nad srpskim stanovništvom u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj. Zašto se to nalazi na ovoj karti? Možete li nam dati objašnjenje?

SVEDOK Milan Babic: Pa to potpada pod kontekst u kojem je pomenut genocid koji je tokom Drugog svetskog rata izvršen nad srpskim narodom u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj. Taj kontekst, ili bolje rečeno poruka, ta poruka je bila da Srbi stalno treba da imaju na umu šta su im ustaše uradile tokom Drugog svetskog rata, da bi se izbeglo da se to ponovi tokom oružanih sukoba koji su se između 1991. i 1995. godine dešavali na teritoriji Hrvatske i sudeći prema ovoj karti, takođe na području Bosne i Hercegovine.

TUŽILAC UERC - RECLAF: Mi sada zapravo uspoređujemo situaciju kakva je bila godine 1993. godine. Dakle, to je situacija koju vidite na karti, a ja sada pitam svedoka kakva je situacija bila 1990. i 1991. godine. To nije na karti. Ovdje će nam pomoći znanje svedoka.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Na poleđini mape imamo još jedan tekst s naslovom "Kako je došlo do stvaranja Republike Srpske Krajine". Molim vas da to nađete. Detalje ćemo vidjeti kasnije. Za sada imam jedno pitanje u vezi sa prvim pasusom. Časni Sude, ovaj tekst naći ćete na stranici

9. engleskog teksta. Ovdje stoji sledeće "1989. godine srpski narod je odgovorio na sve agresivniji hrvatski šovinizam tako što je uspostavio srpsko kulturno društvo "Zora" u Kistanju, stvaranjem zajedničkog fronta u pogledu nacionalnih simbola i mitova". Kada je uspostavljeno ovo društvo i koji je bio njegov zadatak?

SVEDOK Milan Babic: Društvo je prvi puta uspostavljeno početkom jula meseca 1989. godine, ali je formalno priznato, legalizovano kao Srpsko kulturno društvo "Zora" u jesen 1990. godine.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Ko ga je osnovao?

SVEDOK Milan Babic: Osnovali su ga ljudi iz te oblasti, sa područja Knina, Benkovca, odnosno s područja Dalmacije i Like. Predsednik društva bio je Jovan Opačić iz Knina.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Gotovi smo sa ovim dokaznim predmetom. Možete ga odneti. U vrijeme dok ste još bili član Saveza komunista Hrvatske, da li je područje Knina imalo određenu posebnu reputaciju unutar Saveza komunista?

SVEDOK Milan Babic: Od februara 1989. godine i od jula 1989. godine, Knin je u krugovima Saveza komunista Hrvatske, odnosno tada vladajuće partije označavan kao srpsko nacionalističko središte zbog događaja koji su se u februaru, junu i julu mesecu te godine dešavali na području Knina.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Kakvi su se događaji desili?

SVEDOK Milan Babic: U februaru 1989. godine, za vreme štrajka albanskih rudara u rudniku "Trepča" na Kosovu, na prostoru čitave Jugoslavije se oko tog događaja dešavala jedna politička polarizacija. Savez sindikata Hrvatske podržao je štrajkače Albance u rudniku "Trepča". Istovremeno je u Beogradu održan veliki miting podrške politici Republike Srbije u vezi sa tim događajima u Trepči. I to je u Kninu izazvalo solidarnost sindikata, vodećih sindikata u velikim fabrikama, Tvornici vijaka, na preradi i drugima, solidarnost sa politikom koju je Beograd vodio u odnosu na događaje na Kosovu i protest protiv centrale Saveza sindikata Hrvatske u Zagrebu, koja se solidarizovala sa štrajkačima u Trepči.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: U redu, hvala. Ne trebaju nam svi ti detalji. Hvala. Zanima me da li se nešto dogodilo na Kosovom Polju u blizini Kina?

SVEDOK Milan Babic: Proslava godišnjice Kosovske bitke održana je te godine na Kosovu Polju kod Knina, nekoliko dana posle velike proslave godišnjice Kosovske bitke na Kosovu Polju kod Prištine. To je bila ceremonija u kojoj su učestvovali mnogi sveštenici, episkopi Srpske pravoslavne crkve, to je bio jedan kulturni događaj koji se na kraju ceremonije pretvorio u politički incident kada je predsednik novoosnovanog društva Jovan Opačić...

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Ono što se dogodilo u Kosovom Polju blizu Knina, da li je društvo u cjelini u Hrvatskoj to doživjelo kao nacionalistički događaj?

SVEDOK Milan Babić: Predstavnicima vladajuće partije Saveza komunista Hrvatske i pretežan dio članstva koji je dolazio iz hrvatskog naroda je to kvalifikovao kao srpski nacionalistički događaj.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Zašto ste postali članom SDS - a, možete li nam to objasniti?

SVEDOK Milan Babić: Pa s obzirom da sam pratio događaje oko političke pozicije vladajuće partije u Hrvatskoj, Saveza komunista Hrvatske i njen odnos prema Kninu i kninskoj regiji, lično sam smatrao da je potrebna nova partija koja bi zastupala specifične interese te regije. To je bio jedan od razloga zašto sam pristupio SDS - u, kao stranci koja je pored opšteg demokratskog programa i reforme društva imala i taj jedan posebni programski dio koji se odnosio na poboljšanje ekonomskog položaja tog prostora i te regije.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li su Srbi u Hrvatskoj bili u nepovoljnijem položaju tada u to vreme?

SVEDOK Milan Babić: Činjenica je da su opštine koje su pretežno naseljene Srbima u Hrvatskoj bile spadale u ekonomski nerazvijena područja. S druge strane, postojala su shvatanja kod nekih Srba da je prethodna komunistička vlast vodila određenu diskriminaciju i potiranje jezičkog identiteta Srba na tom prostoru, na prostoru Hrvatske. Takođe, u to vreme vođena je isto jedna medijska kampanja, da kažem propaganda, koja je davala prikaz stanja srpskog naroda u Hrvatskoj na način koji je, jednostavno je prikazivan njihov položaj kao lošiji u odnosu na većinski hrvatski narod.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Ta kampanja u medijima, da li nam možete reći ko je vodio tu kampanju?

SVEDOK Milan Babić: Tu kampanju vodili su državni mediji Srbije, iz Beograda posebno.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li ste vi prisustvovali osnivačkom skupu SDS - a u Kninu?

SVEDOK Milan Babić: Jesam.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Kada je bio održan taj skup i gde?

SVEDOK Milan Babić: 17. februara 1990. godine, na trgu ispred železničke stanice u Kninu.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Koliko ljudi je prisustvovalo tom skupu i ko je bio predsednik te nove stranke?

SVEDOK Milan Babić: Prisustvovalo je oko 5 do 10 hiljada ljudi i predsednik stranke postao je akademik profesor doktor Jovan Rašković iz Šibenika.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Gospodine da li ste vi održali jedan govor na tom skupu?

SVEDOK Milan Babić: Da, ja sam, meni je ponuđeno da se obratim skupu održanom od strane inicijatora Jovana Opačića i ja sam održao jedan kratak govor

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A zašto je vama bilo ponuđeno da održite govor? Da li ste vi u to vreme već dosta bili uključeni u politiku, odnosno recite nam zašto?

SVEDOK Milan Babić: Da, slučajno sam imao kontakte sa organizatorima skupa, Jovanom Opačićem i Markom Dubajic u vezi nekih prostorija koje su oni tražili za društvo za .. i ja sam pitao kako napreduju pripreme za skupštinu i tim povodom je Jovan Opačić ponudio: "Doktore da li biste se i vi obratili skupštini", što sam ja prihvatio.

SVEDOK Milan Babić: Pa u toku tog govora bio sam zaista pod utiskom onoga što sam vidio na proputovanju između Zagreba i Knina, kad sam se vraćao partijskog Kongresa i razmišljao sam o novinskim natpisima koji su tu to vreme bili, posebno, kako su srpske crkve porušene u toku Drugog svetskog rata neobnovljene, kako su se one zapuštale. kako se narod preseljava sa Nacionalnog parka Plitvica i to je za mene, ovako, bila jedna impresivna slika, onda sam ja na tom skupu u svom prvom političkom obraćanju pomenuo da nam je protekli režim doneo pustinju između Karlovca i Knina, što je prihvaćeno sa odobravanjem od strane učesnika skupštine i podržao sam osnivanje SDS partije, kao partije koja će se brinuti o interesima ljudi tog kraja. To je bio razlog da me jedan od članova predsedništva skupštine, predloži u Glavni odbor.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Spomenuli ste vas i Opačića. Koji je položaj tada on zauzimao?

SVEDOK Milan Babić: Bio je predsednik srpskog kulturno - umetničkog društva po imenu "Zora" i jedan od političkih vođa SDS, iako formalno nije bio podpredsednik niti išta slično tome.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li su predstavnici političkih partija iz Srbije prisustvovali skupovima?

SVEDOK Milan Babić: Prisustvovali su predstavnici mnogih partija, a glavni među njima je bio Kosta Čavoški, predsednik Demokratske stranke.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li su prisustvovali predstavnici Miloševićeve partije?

SVEDOK Milan Babić: Nije mi poznato. Nisam dobro poznavao te ljude.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je gospodin Milošević politički podržavao Jovana Raškovića? Da li vam je to poznato?

SVEDOK Milan Babić: Moj utisak je da neposredno nakon formiranja SDS - a i, čini mi se čak do početka rata, stranka nije imala podršku Beograda ili bolje rečeno Miloševića. Ali po otpočinjju rata u leto 1991.godine, moglo se приметiti, naročito u medijima, da postoji podrška. Da li je podržavao lično Jovana Raškovića, ne mogu sa sigurnošću odgovoriti, međutim, Jovan Rašković jeste održavao veze sa tadašnjim predsednikom Srbije gospodinom Miloševićem.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Dok se formirala SDS u Hrvatskoj, da li je već postojala stranka koju je predvodio Borislav Mikelić?

SVEDOK Milan Babić: Postojalo je krilo Saveza komunista Hrvatske koje je predvodio Borislav Mikelić koje je bila projugoslovenski orijentisana. To je bilo 1990. godine, u leto. I oni su se kasnije pridružili levičarskim strankama u Beogradu.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Pogrešno sam rekla, radi se o dokaznom predmetu 351 a ne 353, tabulator 1. Gospodine, ako pogledamo prvih 5 strana ovog dokumenta, da li se tu spominje opozicija SDS komunizmu?

SVEDOK Milan Babić: Da, naravno. To je bila osnova partijskog programa u vreme ukidanja monopola tadašnje vladajuće komunističke partije, potreba uvođenja višestranačkog sistema, ukidanje političkog i ekonomskog sistema koji je uspostavila Komunistička partija i stvaranje novog sistema zasnovanog na višestranačju, tržišnoj privredi i privatnoj svojini.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Gospodine Babiću, molim vas da nam skrenete pažnju na delove ove platforme gde se vidi, odnosno gde stoji da se SDS suprotstavlja komunizmu, Komunističkoj partiji i da teži demokratskim promenama?

SVEDOK Milan Babić: To je na prvoj strani, ali prolazi kroz ceo tekst. To je lajtmotiv celog teksta ali možete videti na prvoj strani da je komunistički pokret istorijski poražen i citiram "uprkos njegovoj ponekad visokoj stopi uspeha, ovaj pokret je pretrpeo istorijski debakl". Onda se dodaje "Ovaj pokret je postao glavna prepreka za uspostavljanje političke demokratizacije u našoj zemlji. Verujemo da izlaz iz krize, ne samo ekonomski i politički, već i moralno, leži u stvaranju novih partija i novih pokreta". To je ideja koja prožima ceo program.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Pa ako bi ste mogli da nađete još jedan citat u vezi sa tim, to je na četvrtoj strani engleske verzije, a na BHS verziji to je paragraf koji počinje rečima "Spremni smo da sarađujemo sa svim strankama koje traže demokratski izlaz iz ove situacije. Naravno, mi smo opoziciona stranka i prirodno naginjemo ka drugim, ostalim opozicionim partijama, ali nećemo prihvatiti da sarađujemo sa bilo kojim agresivnim ili represivnim strankama, a pogotovo ne sa onima koje zagovaraju nacionalni egocentrizam, mržnju i etničku paranoju". Da li ste našli taj deo koji tako otprilike glasi?

SVEDOK Milan Babić: Sećam se toga. Sećam se tog dela jako dobro, samo treba da ga pronađem. Rekli ste na strani 4?

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da. Sada bih vas zamolila da pređete na paragraf čiji je naslov "Sistem vlade i etničko pitanje. Državno uređenje i nacionalno pitanje". To je na strani 4 vašeg teksta, a na engleskoj verziji strane 8 i 9. Tu prvo stoji "Nacionalno pitanje za Srpsko demokratsku stranku je prvenstveno demokratsko pitanje", a onda par redaka iza toga ponovo stoji nerešeno nacionalno pitanje. Šta se pod time podrazumevalo?

SVEDOK Milan Babić: Što se tiče nacionalnog pitanja u Hrvatskoj, smatralo se da ono, što se tiče srpskog naroda, nije rešeno na zadovoljavajući način. Prostori na kojima su živeli Srbi su administrativnom podelom Hrvatske loše prekomponovani, pripali su većim opštinama i na taj način su postali periferija, i politička i ekonomska. Smatralo se da ti prostori na kojima žive Srbi zbog toga doživljavaju i ekonomsko nazadovanje i demografsku depopulaciju i na tome je bilo zasnovano nacionalno pitanje. Takođe, što se tiče kulturnog položaja srpskog naroda, zapostavljen je srpski jezik, pismo, štampa, kulturne ustanove, školski programi i tako dalje.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Sada bih htela da vam skrenem pažnju na vašu šestu stranu, strana 11 engleske verzije, naslov je "Demokratski federalizam". Tu stoji "Smatramo da sudbina srpskog naroda u Hrvatskoj zavisi od demokratskog federalizma. Stoga se opredeljujemo za federativno unutrašnje uređenje Jugoslavije, pod uslovom da ga prihvate svi narodi koji tvore Jugoslaviju". U ovom poglavlju koje se bavi demokratskim federalizmom, da li to znači da se već tu spominje teritorijalna autonomija unutar federalnih jedinica?

SVEDOK Milan Babić: Ne u ovom, ne baš u ovom paragrafu ali se pominje u drugim paragrafima, u ostalim delovima teksta. Ovde se vidi da je istaknuta opcija, da je naglašen model organizovanja Jugoslavije kao demokratske federalne države.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li to podrazumeva srpsku autonomiju unutar Hrvatske? Da li je SDS smatrao da ta srpska autonomija treba da postoji u okviru Hrvatske?

SVEDOK Milan Babić: U drugim delovima u ovom dokumentu postoji specijalni, posebni deo o tome. Konkretno rečeno, Srpska demokratska stranka zalagala se za novu administrativnu podelu u Hrvatskoj. Ona se zalagala za teritorijalnu autonomiju tamo gde geografski, istorijski ili ekonomski i nacionalni razlozi to omogućavaju i zahtevaju.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: U stvari, u sledećem paragrafu malo niže stoji: "Nužno je osigurati ustavne mogućnosti da se u okviru pojedinih federalnih jedinica obrazuju teritorijalne autonomije, ukoliko to stanovništvo na teritorijama sa posebnim etničkim sastavom ili kulturno - istorijskim identitetom referendumom odluči". Dakle, to je taj isti deo zadnji paragraf tog dela, tog poglavlja. Časni Sude, to je strana 12, pri dnu 12. strane i pri vrhu 13. strane engleske verzije. Da li ste našli taj deo, gospodine C - 061? Sedma strana. To je zadnji paragraf pre sledećeg naslova, pre četvrtog poglavlja.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Dakle, moje pitanje je bilo da li se u to vreme već razmatrala srpska autonomija u okviru Hrvatske, dakle, u određenim delovima?

SVEDOK Milan Babić: U načelu da ali ništa nije bilo precizirano.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je to manje - više podrazumevalo kulturnu autonomiju?

SVEDOK Milan Babić: Može se reći da je uključivalo regionalnu i lokalnu upravu, teritorijalnu autonomiju sa lokalnom samoupravom.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Dobro. Ako krenemo dalje, vidimo da se navode programski ciljevi Srpske demokratske stranke. To je 13. strana engleske verzije ovog dokumenta. Evo, zamolila bih poslužitelja da predoči ovaj obeleženi deo svedoku. Gospodine, dakle, imamo cilj broj 8 koji glasi "Jugoslovenski demokratski federalizam obavezan je da osigura uslove i mogućnosti u okviru pojedinih federalnih jedinica kako bi se obrazovale teritorijalne autonomije ukoliko stanovništvo na teritorijama sa posebnim etničkim sastavom ili kulturno - historijskim identitetom to referendumom odluči". Da li ste to imali na umu?

SVEDOK Milan Babić: Da.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: U redu. U tom cilju se navodi sledeće "Dosadašnja jednopartijska politika nas je dovela u neprihvatljivu situaciju. Pojedini delovi Hrvatske u kojima pripadnici srpskog naroda čine većinu stanovništva privredno su zaostali i nerazvijeni". Onda malo niže stoji "ekonomska situacija i ekonomski položaj Srba u tim oblastima je loš i postaje sve lošiji i sve nepovoljniji". To ste vi već spominjali, zar ne, nezadovoljstvo Srba njihovom ekonomskom situacijom?

SVEDOK Milan Babić: Tako je.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Ako pogledamo cilj broj 16, tu se spominje regionalna podela Hrvatske. Tu stoji "Regionalna podela Hrvatske je zastarela i ne odgovara modernim principima zajedničkog življenja, a pogotovo ne historijskim interesima srpskog naroda". Da li bi ste mogli da objasnite šta to znači, zašto je regionalna podela Hrvatske bila protiv istorijskih interesa srpskih naroda?

SVEDOK Milan Babić: U ovom smislu da su se područja na kojima su Srbi živeli kao domicijalan narod, administrativno nalazila na periferiji, da su bila na periferiji administrativnih jedinica i da je to bio uzrok njihovog ekonomskog zaostajanja i demografske depopulacije.

...

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Postoji jedan dodatak ovoj platformi, odnosno programu SDS. Riječ je o rezoluciji stranke o Kosovu. To su dvije poslednje stranice ovog dokumenta, i u engleskoj i u BHS verziji. Zašto je ovo priloženo programu SDS - a? Kakve veze Kosovo ima sa situacijom u Kninu?

SVEDOK Milan Babić: Pa Kosovo ima veze sa čitavim, celokupnim političkim zbivanjima, imalo je veze sa svim političkim zbivanjima na prostoru prethodne Jugoslavije, a posebno među srpskim narodom. Naime, položaj Srba na Kosovu onako kako je javnost saznavala izazivao je solidarnost sa njihovim položajem. Naravno, i stranke su videle potrebu da se odrede, da se o tome izjasne na svom političkom terenu.

...

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: U avgustu 1990. godine, da li su se u SDS - u suprotstavili Jovanu Raškoviću nakon tajnih pregovora s predsednikom Tuđmanom i ako jesu, tko je to bio?

SVEDOK Milan Babić: Da. Tada je u Glavnom odboru bila jedna frakcija protiv predsednika stranke doktora Raškovića. Tu je frakciju vodio Jovan Opačić, Dušan Zelenbaba, Branko Perić i još neki ljudi.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Zna li da li je gospodin Milošević utjecao na ovo suprotstavljanje? Da li je on imao nešto sa tim suprotstavljanjem Raškoviću i pregovorima sa Hrvatima?

SVEDOK Milan Babić: Ne znam da li je lično gospodin Milošević učestvovao, ali beogradska štampa je podjarivala, da kažem potpirivala takvu netrpeljivost i nepoverenje u Jovana Raškovića, posebno nakon njegovih razgovora sa Tuđmanom. Čak je jednom Televizija Beograd, uoči sednice Glavnog odbora SDS - a na kome je trebalo da se raspravlja o ovim događajima, pripremila izvještaj unapred da je predsednik stranke, predsednik SDS - a doktor Jovan Rašković već smenjen.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je on doista bio smenjen?

SVEDOK Milan Babić: Ne, nije. Ta grupa je nije imala, ta grupa je činila manjinu u Glavnom odboru i kasnije su, poslije mjesec ili dva dana su napustili stranku.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je na kraju gospodin Rašković i otišao iz područja Krajine i ako jeste, kamo je otišao?

SVEDOK Milan Babić: Doktor Rašković je otišao iz Šibenika za Beograd po predlogu akademika Ćosića.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je SDS bila zamišljena kao stranka koja je ograničena samo na Krajinu ili je trebala pokrivati čitavo područje Jugoslavije?

SVEDOK Milan Babić: Srpska demokratska stranka je osnovana sa ciljem da pokrije čitavo područje Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije. Zato je i osnovana i registrovana kod nadležnog državnog organa u Zagrebu i kod saveznog organa u Beogradu.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je stranka sa istim imenom SDS osnovana i u Bosni u julu 1990. godine i ako jeste, tko je bio njezin vođa tamo?

SVEDOK Milan Babić: Da sa sličnim imenom. Zvala se Srpska demokratska stranka Bosne i Hercegovine. Predsednik je bio doktor Radovan Karadžić.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je Rašković podržavao Karadžića i da li su zajedno vodili kampanje?

SVEDOK Milan Babić: Da, Rašković je podržavao Karadžića. Ja sam čuo od njega da se izbor Karadžića u velikoj meri desio zbog podrške Jovana Raškovića. Zajedno su vodili izborne kampanje. Jovan Rašković je vrlo aktivno učestvovao u stvaranju Srpske demokratske stranke u Bosni i Hercegovini.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je došlo do nekakvog spora između Knina, odnosno Raškovića i SDS - a Bosne i Hercegovine o tome da li će odbori, lokalni odbori SDS - a u Bosanskoj krajini oko Banja Luke biti povezani sa SDS - om u Kninu ili sa SDS - om u Sarajevu? Zna li šta o tome?

SVEDOK Milan Babić: Bilo je diskusija oko toga između Raškovića i Karadžića, odnosno bilo je sukobljavanja u odborima Srpske demokratske stranke na području Bosanske krajine oko toga kojoj će stranci pripadati, SDS u Kninu ili Srpskoj demokratskoj stranci Bosne i Hercegovine.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Kako je na kraju razrešen taj spor, odnosno kojoj SDS je to područje konačno pripalo?

SVEDOK Milan Babić: Rešeno je tako da svi ti odbori pripadnu Srpskoj demokratskoj stranci Bosne i Hercegovine, čije je sedište u Sarajevu.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je Jovan Rašković osnovao regionalne odbore SDS - a u Novom Sadu i u Beogradu i ako jeste, kada je to bilo?

SVEDOK Milan Babić: Doktor Rašković osnovao je početkom leta 1990. godine odbore u Beogradu i Novom Sadu.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li su oni sudjelovali na izborima u Srbiji?

SVEDOK Milan Babić: Ti odbori su se u jesen 1990. godine, nakon što su zakazani izbori u Srbiji, ti odbori su se izdvojili u posebnu stranku, Srpsku demokratsku stranku Srbije i učestvovali su na izborima u Srbiji.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li su učinjeni kakvi pokušaji da se udruže stranke Hrvatske i Bosne i Hercegovine u par navrata?

SVEDOK Milan Babić: Na koje stranke mislite?

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Na SDS obje stranke, u Hrvatskoj i Bosni. Kako bih vam pomogla, bilo bi dobro da pogledate dokazni predmet broj 351, tabulator 4 moliću. Riječ je o javnom proglašenju, odnosno saopštenju za javnost Srpske demokratske stranke Krajine o razgovorima s delegacijom SDS Republike Srpske, od 21. jula 1993. godine. U prvom pasusu ovog teksta govori se o posjeti RSK, odnosno glavnom gradu RSK od strane delegacije SDS - a Republike Srpske koju je predvodio dr Radovan Karadžić, 19. jula. Sećate li se, dakle, da li je bilo pokušaja da se ujedine te dve stranke? Da li je bilo kakvih inicijativa u tom smislu?

SVEDOK Milan Babić: Moram prethodno da kažem da, dok je doktor Rašković bio živ dešavali su se, da kažem, dezintegracioni procesi u okviru srpskih demokratskih stranaka. Bilo je stvaranja samostalnih stranaka SDS - a u Bosni i Hercegovini, Srbiji i Crnoj Gori. Nakon njegove smrti u avgustu 1992. godine, osnovana je Srpska demokratska stranka Krajine. Od kraja 1992., odnosno početka 1993. godine, Radovan Karadžić je vodio inicijativu da sve te stranke objedini pod svojim vođstvom u novu stranku, odnosno stranku koja bi se zvala Srpska demokratska stranka srpskih zemalja i čiji bi on bio predsjednik.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: U posljednjem pasusu ovog dokumenta stoji sledeće "Zaključeno je da baza ovog programa mora biti ostvarenje srpskih interesa, odnosno jedinstvo u ostvarenju srpskih nacionalnih interesa ". Što to zapravo znači?

SVEDOK Milan Babić: Jedinstvo u ujedinjavanju srpskog naroda sa prostora prethodne Jugoslavije u jednu državu.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Dalje u dokumentu stoji sljedeće "Konačnim ostvarenjem tog interesa pretaće razlozi postojanja srpskih demokratskih stranaka po republikama, a u sadašnjoj fazi borbe za očuvanje državnog suvereniteta i Republike Srpske Krajine i Republike Srpske, neminovno je postojanje stranaka na tom nivou". Da li je to bio i vaš stav u to vrijeme, odnosno da li ste vi željeli da to budu razdvojene stranke?

SVEDOK Milan Babić: To je bio naš stav, dok je stav doktora Karadžića bio da se stranke ujedine.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Ostavićemo za trenutak te stranke i preći na Zajednicu općina Sjeverne Dalmacije i Like. U vezi s tim imam čitav niz dokumenata. Iz dokaznog predmeta 351 prvi koji nas zanima označen je tabulatorom broj 5. Dokument je od 06. juna 1990. godine, a odnosi se na zaključak o pokretanju inicijative za osnivanje Zajednice općina Sjeverne Dalmacije i Like. A sljedeći dokument je dio istog dokaznog predmeta koji je označen tabulatorom broj 6. Radi se o skici za Statut Zajednice općina Sjeverne Dalmacije i Like. Časni Sude, u engleskom prevodu, naime, u verziji koju ja imam postoji jedna pogreška. Ovde stoji, naime, Južna Dalmacija a trebalo bi stajati Sjeverna Dalmacija. Gospodine svjedoče, da li je to Statut o kojemu je riječ?

SVEDOK Milan Babić: Ovo je dokument koji je nastao nekoliko meseci nakon što je osnovana Zajednica opština Sjeverne Dalmacije i Like, ovo je drugi dokument, skica za Statut. Ovom dokumentu prethodila su dva dokumenta. Prvi je ovaj ovde koji ste dali "Zaključak o pokretanju inicijative za osnivanje Zajednice opština Sjeverne Dalmacije i Like", a drugi dokument je "Odluka o konstituisanja Zajednice opština Sjeverne Dalmacije i Like" od 27. juna 1990. godine. Ovo je ovde, kako sam rekao, skica za Statut, to je treći dokument koji se odnosi na tu temu.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A sada ću moliti da se svjedoku pokaže tabulator 8 iz istog dokaznog predmeta 351. To je dokument koji ste upravo spomenuli, "Odluka o uspostavljanju i konstituiranju Zajednica općina Sjeverne Dalmacije i Like" od 27. juna 1990. godine. Jeste li na to mislili?

SVEDOK Milan Babić: Da.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: U ovom dokumentu u članu 1 stoji sljedeće "U Zajednici općina Sjeverna Dalmacija i Lika nalaze se općine Knin, Benkovac, Gračac, Donji Lapac, Obrovac i Titova Korenica". Jesu li se ove općine doista i udružile? Da li su one priključene? Da li su ušle u sastav?

SVEDOK Milan Babić: Da. Najprije opštine Knin, Donji Lapac i Gračac, a kasnije i ostale.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Vratimo se na skicu Statuta. Zanima me nešto u vezi s uvodnim djelom ovog Statuta, to je stranica 2 engleske verzije. Ovo je dokument označen tabulatorom 6. Samo ćemo se ukratko na njega osvrnuti. U uvodu stoji sljedeće "Statut ima za cilj da valjano pravno sankcioniše postojeće stanje, to jest uspostavljenu Zajednicu opština Sjeverne Dalmacije i Like i izraženu volju srpskog naroda sa ovog područja za uspostavljanje srpske autonomije u Hrvatskoj". Koji je bio razlog uspostavljanju ove zajednice?

SVEDOK Milan Babić: Osnovni prvobitni razlog za uspostavljanje ove Zajednice, krajem maja i početkom juna meseca 1990. godine, bilo je poboljšanje ekonomskog položaja ljudi na koje se odnosila ova inicijativa, opština na koje se odnosila ova inicijativa i afirmacija Knina kao sedišta te regionalne zajednice. Kasnije je Sabor Hrvatske, odnosno Predsedništvo Republike Hrvatske pokrenulo inicijativu za izmenu Ustava Republike Hrvatske i ukidanje mogućnosti stvaranja Zajednice opština. Treći razlog i osnovna politička inicijativa za očuvanje ove Zajednice bila je ona koja se ticala očuvanja nacionalne ravnopravnosti srpskog naroda u Hrvatskoj.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je ova Zajednica, da li se ona odnosila na kulturnu autonomiju i određenu regionalnu autonomiju unutar Hrvatske?

SVEDOK Milan Babić: Da.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Uz pomoć poslužitelja sada bih pokazala svedoku dokazni predmet 351 pod tabulatorom broj 9. Riječ je o pismu od 03. jula 1990. godine koje je Zajednica opština Sjeverne Dalmacije i Like uputila na adrese 17 opština. U tom pismu se iznosi predlog za održavanje sastanka 06. jula 1990. u Kninu, a odnosi se na sve općine sa velikim, značajnim brojem Srba, kako bi se usvojila zajednička pozicija u odnosu na predložene amandmane na hrvatski Ustav. Moje pitanje za vas, da li je doista došlo do održavanja tog sastanka i jeste li vi izneli predloge u vezi sa predloženim amandmanima na hrvatski Ustav?

SVEDOK Milan Babić: Do tog sastanka je došlo i učestvovalo je dosta ljudi, predstavnika opština i zastupnika u Saboru Hrvatske srpske nacionalnosti i drugih javnih ličnosti i iznosila su se mišljenja o predloženim amandmanima, amandmanima koje je predložilo Predsedništvo Republike Hrvatske.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Sada bih vam pokazala dokazni predmet broj 351, tabulator 10. Ovo je Deklaracija o suverenosti i autonomiji srpskog naroda, a nosi datum 25. jula 1990. godine. Htela bih čuti od vas, ko je bio inicijator Deklaracije o autonomiji?

SVEDOK Milan Babić: Inicijator da se sazove Sabor u Srbu i proglasi autonomija je bio Jovan Opačić, jedan od lidera Srpske demokratske stranke.

Tu njegovu inicijativu je prihvatio predsednik stranke, doktor Rašković i ostali iz Srpske demokratske stranke. Deklaracija je proizvod te inicijative.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je postojao neki konkretni razlog da se to učini baš u tom trenutku, 25. jula 1990. godine?

SVEDOK Milan Babić: Da, postojao je konkretan razlog. Zasedao je Sabor Republike Hrvatske. Na dnevnom redu te sednice Sabora bilo je donošenje novih amandmana, usvajanje novih amandmana na Ustav Socijalističke Republike Hrvatske. Tim amandmanima brisana je mogućnost postojanja zajednica opština, i tim amandmanima su se uvodili novi simboli, uvedeni su novi državni simboli i promenjeno je ime i jezik. Cilj je bio da se u Srbu održi Sabor predstavnika, izabranih predstavnika srpskog naroda u Hrvatskoj, koji bi na taj način osporio valjanost usvajanja takvih ustavnih izmena donetih mimo ravnopravnog odlučivanja oba konstitutivna naroda u Hrvatskoj, srpskog naroda zajedno sa hrvatskim narodom. Znači, trebalo je da se ospore takvi amandmani koji bi bili doneti većinom glasova predstavnika hrvatskog naroda na Saboru Hrvatske.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Tko je bio na sastanku u Srbu?

SVEDOK Milan Babić: Na sastanku u Srbu bili su birani predstavnici u skupštinama opština, zastupnici u Saboru Republike Hrvatske, predstavnici političkih stranaka, predstavnici Srpske pravoslavne crkve i negde do 100.000 građana iz svih krajeva Hrvatske.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li su sastanku, odnosno skupu prisustvovali i politički funkcioneri iz Srbije?

SVEDOK Milan Babić: Ne, nisu.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Deklaracija, paragraf 1, prva stranica u engleskoj verziji, trebala bi također biti prva stranica na BHS - u. Tu stoji sljedeće "U procesu uspostavljanja novih odnosa u Jugoslaviji, srpski narod u Hrvatskoj ima puno pravo da se u zajedništvu sa hrvatskim narodom ili samostalno pri uspostavljanju novih odnosa u Jugoslaviji opredeljuje za federativno ili konfederativno državno uređenje". Koje su bile opcije koje su bile predmet razgovora u to vreme?

SVEDOK Milan Babić: Dominantne opcije na prostoru prethodne Jugoslavije, što se tiče opredeljenja za preuređenje Jugoslavije, bile su pre svega federalistička, federalna opcija, kao i konfederalna opcija za novo uređenje Jugoslavije.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Dalje, još uvijek u prvom pasusu čitamo "Srpski narod daje sebi pravo da se na istorijskim teritorijama koje objedinjuju sadašnje granice Hrvatske opredeljuje s kim će živjeti, u kom će režimu živjeti i kako će se povezivati s drugim narodima u Jugoslaviji". Zatim dalje u drugom pasusu stoji sljedeće "Na osnovu svoje suverenosti, srpski narod u Hrvatskoj ima pravo na autonomiju. Sadržaj te autonomije zavisice od federativnog ili konfederativnog uređenja Jugoslavije". I zatim dalje "U uslovima federativnog državnog uređenja, srpski narod ima pravo na nesmetanu i bez ograničenja upotrebu u službene i privatne svrhe

srpskog književnog jezika, ćiriličnog pisma, škola i srpskih školskih programa, srpskih kulturnih i političkih institucija, preduzeća, štampe i srpske radio televizije". Ova prva opcija, da li ona znači manje - više kulturnu autonomiju unutar Hrvatske, unutar Republike Hrvatske?

SVEDOK Milan Babić: Koliko sam je ja razumeo, predstavlja regionalnu samoupravu u okviru Republike Hrvatske.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A kakva je bila opcija u vezi sa konfederativnim sistemom Jugoslavije?

SVEDOK Milan Babić: Ta vrsta autonomije bi bila na višem stepenu. U pravnom i političkom smislu, postojala bi politička i teritorijalna autonomija, što znači autonomija za region, sa većim stepenom samostalnosti u odlučivanju, u donošenju odluka u okviru Republike Hrvatske.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je to značilo odvajanje od Hrvatske? Da li je i to bilo uključeno?

SVEDOK Milan Babić: Politička teritorijalna autonomija nije značila odvajanje od Hrvatske već samo viši stepen političke samouprave unutar Hrvatske.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: U trećem paragrafu ovog dokumenta stoji da "Kao politički predstavnik srpskog naroda u Hrvatskoj konstituise se srpski Sabor koji zaseda u Srbu". Da li to znači da je srpska skupština trebala da bude paralelan organ u odnosu na hrvatski Sabor ili je to pak značilo nešto drugo?

SVEDOK Milan Babić: Pa političkim rečnikom tog vremena, to je trebalo da bude drugi deo Sabora Hrvatske. Smatralo se da je majorizacijom većinskog hrvatskog naroda i nacionalnih političkih stranaka hrvatskog naroda koje su bile većinske u Saboru, Sabor zapostavio interese drugog konstitutivnog naroda i da taj drugi narod ima pravo participirati u vlasti Hrvatske i da je ovo jedna forma. Čak znači u političkom govoru je i rečeno da je to drugi dio Sabora Republike Hrvatske. Znači, ne paralelno već participijenski, u okviru samog sistema, kako bih rekao, znači suparlament.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: U četvrtom paragrafu se kaže "Srpsko nacionalno veće ima pravo da organizuje referendum srpskog naroda kako bi se odlučilo o svim pitanjima bitnim za njegov položaj u Hrvatskoj i Jugoslaviji, kao i o drugim pitanjima koja se tiču ostvarivanja srpskog suvereniteta i autonomije". Da li to znači da je već postojao plan da se održi referendum, odnosno plebiscit?

SVEDOK Milan Babić: Koliko se ja sećam, nije postojao plan već je referendum bio najviši oblik demokratskog izražavanja prava pa je u tom smislu tako i definisan. Mislim da u trenutku kada je pisan ovaj Nacrt deklaracije nije precizno bilo određeno da li će se referendum održati već se to pominjalo samo kao mogućnost.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: U tom dokumentu se pominje Srpsko nacionalno veće. Da li je ono bilo formirano tog istog dana u Srbu?

SVEDOK Milan Babić: Tog dana su izabrani članovi Veća a samo Veće je konstituisano nekoliko dana kasnije, 31. jula 1990. godine.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Na čiji predlog? Da li je to takođe bila inicijativa gospodina Opačića, kako ste pomenuli?

SVEDOK Milan Babić: Ne, inicijativa o osnivanju Veća je išla uporedo sa pripremom teksta Deklaracije, zapravo bila je jednoglasno prihvaćena od svih koji su pogledali tekst i razmotrili ga: predstavnici Srpske demokratske stranke, predstavnici opština i Crkve. Pre nego što je objavljena i prihvaćena od prisutnih građana, inicijativa je bila razmotrena na instancama koje sam pomenuo.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li se Srpsko nacionalno veće pripremalo da sprovede referendum u avgustu 1990. godine?

SVEDOK Milan Babić: 31. jula 1990. godine, na prvoj sednici Srpskog nacionalnog veća odlučeno je da se sprovede referendum u lokalnim zajednicama.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Šta je bilo razlog da se referendum sprovede baš u avgustu 1990. godine?

SVEDOK Milan Babić: To je odlučeno isključivo zbog razvoja događaja, zbog svega što se desilo. Proglašenje autonomije je trebalo potvrditi. Autonomija je bila usvojena u Skupštini. To je bio završni korak u političkim događanjima koji su otpočeo 25. jula 1990. godine na Skupštini u Srbu.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Kako je bilo formulisano pitanje?

SVEDOK Milan Babić: Na glasačkom listiću mogli su glasati za autonomiju, što implicira i izražavanje mišljenja o tekstu Deklaracije usvojene na Skupštini u Srbu.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li su glasači imali mogućnosti da biraju između dve opcije o kojima smo malo pre pričali, između federacije i konfederacije?

SVEDOK Milan Babić: Glasači su mogli da se izjašnjavaju za ili protiv Deklaracije usvojene na skupštini. Ono koji su se izjasnili za, glasali su za obe opcije.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Ko je imao prava da glasa? Da li samo Srbi ili svi koji žive u toj regiji?

SVEDOK Milan Babić: Svi Srbi koji žive u Hrvatskoj su pozvani da glasaju jer su bili konstitutivni faktor. Srbi u Hrvatskoj su bili konstitutivni narod a njihova prava su ustavnim promenama bila povređena. Pozvani su zarad odbrane svojih ustavnih prava, ali ni drugima nije bilo zabranjeno da glasaju.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Uz asistenciju poslužitelja, pokazala bih svedoku dokaz 351, tabulator 11. To su rezultati referenduma koji je održan između 09. avgusta i 02. septembra 1990. godine, i datirani su 30. septembar 1990. godine. U pasusu broj 3 se vide rezultati. Kakav je bio rezultat?

SVEDOK Milan Babic: Rezultat koji je Srpskom Nacionalnom Veću i javnosti predočila komisija zadužena za sprovođenje referenduma je ovaj koji se spominje: 567.127 za, 144 protiv, 46 nevažećih listića. To su bili rezultati koje je predočila komisija.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A kakav su stav zauzele hrvatske vlasti u odnosu na referendum?

SVEDOK Milan Babic: Pre nego što odgovorim na to pitanje, reći ću da je referendum bio planiran, da su građani bili pozvani da glasaju 31. jula 1990. godine i da je plebiscit, kako smo ga zvali, trebalo tada da se održi. Ali 16. avgusta 1990. godine, Srpsko nacionalno veće je odlučilo da građani glasaju ne referendumski, da ne treba da se održi referendum već da to treba da bude glasanje, obično glasanje koje je imalo specijalne, posebne odredbe za legalizaciju. Da li biste sada ponovili pitanje?

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Moje pitanje je kakav stav su zauzele hrvatske vlasti u odnosu na plebiscit? Da li su ga podržavale, da li su radili protiv ili su naprosto bili nezainteresovani?

SVEDOK Milan Babic: Hrvatske vlasti su aktivno radile protiv plebiscita. Predsednik Tuđman je javno saopštio da neće biti referenduma. Ministar unutrašnjih poslova Boljkovac je pretio da će silom sprečiti referendum.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Kakav je bio stav Srba prema hrvatskim vlastima u to vreme?

SVEDOK Milan Babic: Da li ste pitali srpskog naroda prema hrvatskoj vlasti?

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da.

SVEDOK Milan Babic: Srpski narod u Hrvatskoj, kao što je i predstavljeno na Skupštini, nije se slagao sa političkim promenama koje je hrvatska vlast učinila u to vreme.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li su Srbi postavljali naoružane straže u područjima gde su živeli, i ako jesu, ko je to organizovao?

SVEDOK Milan Babic: Ovaj politički sukob je izazvao strah i nesigurnost među Srbima i počeli su da se naoružavaju, prvo lovačkim puškama, a potom su nabavili i drugo oružje.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A ko je to organizovao?

SVEDOK Milan Babic: Prvu organizovanu dostavu oružja je sprovedla grupa policajaca iz Knina. A potom je to urađeno i u nekoliko drugih policijskih stanica.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: I kada je to najranije počelo?

SVEDOK Milan Babic: 17. avgusta 1990. godine, poslepodne.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li su Srbi izvan Krajine bili uključeni u tu najraniju fazu?

SVEDOK Milan Babic: Koliko je meni poznato, pojedini Srbi iz Bosne su doneli oružje u Knin.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Gospodine u tom vremenskom periodu dakle, avgust 1990. godine, da li ste vi pokušali da uspostavite kontakt sa gospodinom Miloševićem?

SVEDOK Milan Babic: 10. avgusta 1990. godine od mene je zatražano od nekoliko ljudi u Kninu, ljudi iz stanice milicije u Kninu, ljudi iz voćstva Srpske demokratske stranke, da uspostavim kontakt sa tadašnjim predsednikom Srbije, gospodinom Miloševićem, da mu se požalimo na dodajaže u Kninu.

...

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: I rekli ste da je nekoliko ljudi iz policijske stanice u Kninu vam se obratilo a takođe i neki ljudi iz SDS - a. Da li možete da budete malo konkretniji? Ko su bili ti ljudi?

SVEDOK Milan Babic: 9. avgusta uveče kod mene je došao u stan milicioner, inspektor iz Knina, Milan Martić, u borbenoj opremi, sa čizmama, kapom i automatom i rekao mi da je hrvatska specijalna policija sa transporterima krenula na Knin i da ja moram da se sklonim iz Knina. Oni su tražili prenočište. Tu noć, on sa drugom grupom ljudi mi je našao novi stan za mene i moju porodicu. Sljedećeg dana došao je on, došao je Rastović, predsednik opštine Donji Lapac, došao je Bogoljub Popović iz rukovodstva Srpske demokratske stranke, zadužen za, koji je vodio policiju za bezbednost Srpske demokratske stranke i zatražili da se ide kod Miloševića. Neko mi je rekao od njih, ne znam tačno ko, da mogu da potražim Slobodana Jovanovića, urednika "Ekspers Politike", koji mi može dati podatke gde se Milošević u tom trenutku nalazi. I ja sam tako postupio.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je urednik Jovanović znao gde se Milošević nalazi i da li vam je on pomogao da s njim stupite u kontakt?

SVEDOK Milan Bbaic: Jeste. Rekao je da se nalazi u Kuparima na odmoru i da se obratim članu Predsedništva Srbije, sad ovog trenutka ne mogu da se setim imena ali mogu se setiti kasnije, da je taj član Predsedništva u....., da odem do njega i da će me on spojiti sa predsednikom Miloševićwm.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je gospodin Slobodan Jovanović bio saradik gospodina Miloševića? Da li vam je to poznato?

SVEDOK Milan Babic: Da, bio je jedan od rukovodilaca, bio je u rukovodstvu Socijalističke partije Srbije, odnosno mislim da je tada već osnovan SPS, saradnik je bio predsednika Miloševića, politički, partijski.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li vam je on rekao sa kim se nalazi gospodin Milošević u Kuparima?

SVEDOK Milan Babic: Ne, to mi je rekao Slobodan Vučetić, to je ovaj koga sam pomenuo, koji je bio podpredsednik Predsedništva Srbije, koji je danas predsednik Ustavnog suda Srbije. Slobodan Vučetić je posebno kontaktirao između mene i Bogoljuba Popovića sa gospodinom Miloševićem u Kuparima i rekao da se tamo nalazi, da su tamo sva trojica. Rekao je: "Tamo su sva trojica, Slobo, tamo je (Borislav) Jović i (Veljko) Kadijević".

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li ste vi uspeali da kontaktirate gospodina Miloševića u Kuparima?

SVEDOK Milan Babic: Posredno, preko Jovanovića. Slobodan Jovanović je prenosio našu poruku i vratio poruku nama od gospodina Miloševića.

TUŽILAC UERC – RECLAF – PITANJE: A koja je bila poruka?

SVEDOK Milan Babic: Poruka od gospodina Miloševića je bila da zatražimo zvanični prijem kod predsednika Predsedništva Jugoslavije, Jovića i da će nas on primiti, i da iznesemo naše probleme njemu.....

Pa Slobodan Milošević je bio politički lider Srbije a i srpski narod u Jugoslaviji i u Hrvatskoj i u Kninu je gledao u njemu zaštitnika interesa celokupnog srpskog naroda u Jugoslaviji. Njegova je politička opcija tada, izjavljena preko medija, osnivanje Socijalističke partije Srbije je bilo da se očuva Jugoslavija.

TUŽILAC UERC – RECLAF – PITANJE: Takođe ste rekli da su vas uputili na Borisava Jovića. Da li ste se sastali s njim avgusta 1991. godine?

TUŽILAC UERC – RECLAF – PITANJE: Gospodine da li ste se susreli sa gospodinom Jovićem avgusta 1991. godine? Ako ste se susreli s njim, recite nam gde i ko je bio s njim?

SVEDOK Milan Babic: Susreo sam se 13. avgusta 1991. godine u Predsedništvu Jugoslavije u Beogradu. Sa njim je bio neko od saradnika a sa mnom je bi David Rastović, predsednik opštine Donji Lapac i Bogoljub Popović.

TUŽILAC UERC – RECLAF – PITANJE: A o čemu ste razgovarali sa gospodinom Jovićem?

SVEDOK Milan Babic: Izneli smo probleme koji se odnose na negiranje Vlade Hrvatske referenduma koji smo zakazali i o političkom položaju srpskog naroda u Hrvatskoj. To je bilo ono o čemu smo mi govorili. Borisav Jović je rekao da nam daje podršku, političku kako se to svoju političku podršku i zaštitu ali je rekao da se pripema zakon . Takođe nam je sugerisa da referendum naš sprovodimo po zakonskim i ustavnim odredbama a od njegovog saradnika nam je sugerisano po kojim ustavnim odredbama i zakonskim treba da provedemo referendum da bi on bio prevno valjan.

TUŽILAC UERC – RECLAF – PITANJE: Da li ste od njega zatražili pomoć u slučaju da Hrvatska bude intervenisala? Ukoliko bude pokušala da spreči referendum.

SVEDOK Milan Babic: On je sam pomenuo da on daje podršku i da ćemo biti zaštićeni, znači, od strane JNA u našoj političkoj borbi.

TUŽILAC UERC – RECLAF – PITANJE: Da li ste se tom prilikom susreli sa još nekim u Beogradu? Mislim naravno na rukovodioce, ljude iz Vlade.

SVEDOK Milan Babic: Sastao sam se sa Petrom Gračaninom, saveznim ministrom unutrašnjih poslova.

TUŽILAC UERC – RECLAF – PITANJE: A o čemu se s njim razgovaralo?

SVEDOK Milan Babic: O istim pitanjima, pogotovo o promeni u policiji, nove uniforme policije u Hrvatskoj, nove oznake, reorganizacija policije.

TUŽILAC UERC – RECLAF – PITANJE: Da li je gospodin Gračanin ponudio bilo kakvu pomoć ili savet u vezi sa nečim što bi trebalo uraditi?

SVEDOK Milan Babic: ... preko saveznih organa, uspostaviti kontakte potpune sa Vladom Hrvatske a što se tiče, ja nisam čuo ali mi je kasnije

Gračanin rekao, da je Srbima u Kninu preporučivao da prave barikade. S njim je razgovor uglavnom vodio Bogoljub Popović. Ja ne znam da je on to rekao njemu ili je to rekao drugoj delegaciji koju je vodio Martić, odnosno milicija u kontaktima sa Gračaninom.

TUŽILAC UERC – RECLAF – PITANJE: A kada vam je to gospodin Gračanin rekao? Rekli ste; kasnije je rekao da je preporučio podizanje barikada. Kad vam je on to rekao?

SVEDOK Milan Bbaic: On je to izjavio u štampi posle nekoliko godina. Hvalio se sa tim kako je pomagao Srbe i kako ih je upućivao da dižu barikade.

TUŽILAC UERC – RECLAF – PITANJE: Svedoče, pomenuli ste nekoliko puta Davida Rastovića. Koju ulogu je on imao u ovim događajima? Ako je uopšte imao neku ulogu.

SVEDOK Milan Babic: David Rastović je bio predsednik skupštine opštine Donji Lapac i podpredsednik Zajednica opština Severne Dalmacije i Like, kao i član Glavnog odbora Srpske demokratske stranke.

TUŽILAC UERC – RECLAF – PITANJE: Da li je tokom rata i nakon rata imao bilo kakvu funkciju?

SVEDOK Milan Babic: Zadržao je položaj predsednika skupštine opštine. 1993. godine je bio ministar u Vladi Republike Srpske Krajine. Bio je takođe, te godine član, Komisije za reorganizaciju srpske vojske u Republici Srpskoj Krajini. Bio je i član Predsedništva i Regionalnog odbora SDS za Krajinu. I po mojoj proceni, pripadao je takozvanim paralelnim strukturama u Krajini.

TUŽILAC UERC – RECLAF – PITANJE: Šta podrazumevate pod "takozvanim paralelnim strukturama u Krajini"?

SVEDOK Milan Babic: Pod time podrazumevam jednu grupu koju su sačinjavali pripadnici Ministarstva unutrašnjih poslova Srbije, Službe državne bezbednosti Srbije, ljudi iz milicije u srpskim opštinama u Hrvatskoj i drugih ljudi koji su sa njima bili u bliskoj vezi. Tu grupu nisu formirale legalne vlasti ni Krajine ni Hrvatske ni Srbije. Međutim, ona je imala posebnu ulogu u svim događajima, počevši od avgusta 1990. godine i tokom narednih godina.

TUŽILAC UERC – RECLAF – PITANJE: Ko je tu bio centralna figura? Ko je bio centar ove paralelne strukture?

SVEDOK Milan Babic: Centralna figura je bio šef Državne bezbednosti Republike Srbije Jovica Stanišić, pa njegov pomoćnik Franko Simatović, potom Dragan Vasiljković zvani kapetan Dragan i ostali iz Državne bezbednosti Srbije. Takođe, Milan Martić u Kninu i mnogi ljudi, kasnije cela milicija u srpskim opštinama, Dušan Orlović, Nebojša Mladinić, Jovo Vitas i predsednici opština koji su bili s njim u bliskoj vezi: Rastović, predsednik opštine Korenica, Božo Mičić, predsednik opštine Benkovac, Zečević i još drugi ljudi.)drugi koji su došli kasnije. Zapravo, kasnije su tu bile i kompletne milicijske snage iz srpskih opština Orlović, Vitas, kao i predsednici opština koji su bili u bliskoj vezi sa njima Božović, Rastović, Benkovac, Zečević i ostali.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Časni Sude, ovu takozvanu paralelnu strukturu ćemo podrobnije ispitati u nastavku svedočenja. Rekli ste da je David Rastović već bio u toj strukturi. A šta je sa Bogoljubom Popovićem, gde je on pripadao?

SVEDOK Milan Babić: Koliko je direktno u toj strukturi, organizaciono uključen, to ne znam. Bio je blizak sa njima.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je on Bogoljub Popović bio policajac ili vojnik?

SVEDOK Milan Babić: Bio je penzionisani pukovnik JNA.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Kakvu je uopšte ulogu imao tokom događanja?

SVEDOK Milan Babić: Beznačajnu. U području Benkovca imao je nekavu savetodavnu ulogu 1991. godine. U 1990. godini bio je predsednik komisije za bezbednost SDS - a i malo neobično, na mitinzima čak držao govore, govoreći o nabavci oružja. Pominjući čak daske, nekakve daske, što je to podrazumevalo oružje. Ali ja ne znam koliko je bio direktno u to uključen. Stvarno.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Kada je održao taj govor u kojem je o puškama govorio kao o daskama?

SVEDOK Milan Babić: To je bilo početkom 1990. godine a nastavilo se i tokom jeseni. To je bilo vreme kada su se mitinzi vrlo često održavali, po celoj oblasti. Takođe, u isto vreme su održavani i osnivački mitinzi SDS - a.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Kada ste se viđali sa gospodinom Jovićem, da li ste mogli zapaziti bilo što nezavisno i samosvojno u njegovim političkim stavovima i delima?

SVEDOK Milan Babić: Na osnovu moje vlastite procene i onoga što sam čuo od drugih ljudi, on je bio drugi čovek u partiji posle Miloševića. Moj zaključak je da je on bio u hijerarhijskom političkom smislu podređen predsedniku Srbije.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Pomenuli ste da se raspravljalo o pitanju samoopredeljenja i da je zakon bio u pripremi. Gospodin Jović je rekao da je zakon o srpskom samoopredeljenju bio u pripremi. Da li je on radio na tome?

SVEDOK Milan Babić: Ukoliko želite da budem precizan, govorio je o pravu naroda na samoopredeljenje.

Nije govorio o pravu srpskog naroda na samoopredeljenje. Govorio je o novom zakonu koji treba da uredi prava naroda na nacionalno samoopredeljenje do secesije. To je bio jedan od zakona u pripremi. Jednom prilikom je na televiziji objašnjavao kako će to zapravo da se sprovede u praksi, aludirajući na narode koji nisu bili voljni da očuvaju jugoslovensku federaciju i kako bi oni koji su voljni da je očuvaju mogli na to da reaguju.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Uz asistenciju poslužitelja, pokazala bih dokaz broj 352, tabulator 1. To je dokaz koji se odnosi na sednicu

Srpskog Nacionalnog Veća koja je održana u Dvoru na Uni 16. avgusta 1990. godine. Svedoče, vi ste već pomenuli ovu sednicu, u prvoj tački dnevnog reda se pominje razgovor između srpskih predstavnika i predsednika Predsedništva gospodina Jovića. Da li ste raspravljali o ovoj tački dnevnog reda?

SVEDOK Milan Babić: Da.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je razgovor sa gospodinom Jovićem podstakao Srpsko Nacionalno Veće da istraje i nastavi sa referendumom?

SVEDOK Milan Babić: Da, imao je uticaja, budući da je termin za samoopredeljenje izmenjen. Više to nismo zvali referendum već politička deklaracija. Jović je sugerisao da politička deklaracija Srba u Hrvatskoj treba da bude upriličena u zakonske okvire, da bude čvrsto uz zakon. To je objasnio jedan od njegovih pomoćnika, rekavši da se neke odredbe ustava primenjuju na to.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Pročitacu vam ono što uneseno u zapisnik, dakle ono što je do sada prevedeno: "...da bude čvrsto uz zakon. To je objasnio jedan od njegovih pomoćnika, rekavši da se neke zakonske odredbe ustava primenjuju na to". Zapravo, nije propušteno ono što ste vi rekli već moje pitanje. Htela bih da vas pitam u vezi sa ovim zapisnikom pod brojem 1 postoji jedna napomena u ovom dokumentu, gde se kaže: "Armija je garant Deklaracije". Da li se to odnosi na ono što je Jović mislio i rekao?

SVEDOK Milan Babić: Da, to je zapravo izveštaj Rastovića o onome što je Jović rekao.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Termin "balvan revolucija" se odnosi na koji incident?

SVEDOK Milan Babić: To je ime koje su dali hrvatski mediji koristili za događaje koji su se zbili 17. avgusta i kasnije, u Kninu i oko Knina.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A šta se to dogodilo 17. avgusta u Kninu?

SVEDOK Milan Babić: 17. avgusta se desilo nekoliko događaja. Prvo je bilo obaveštenje od strane nekih pojedinaca iz Knina i Obrovca da hrvatska Vlada, odnosno specijalne policijske snage i naoružani pojedinci napreduju prema Kninu kako bi sprečili referendum. Istog dana je objavljeno saopštenje da je predsednik Skupštine objavio ratno stanje tog dana i da policija iz kninske policijske stanice deli oružje građanima. Istog dana uveče, predsednik opštine je negirao da je objavio ratno stanje i da se specijalne snage hrvatske policije kreću ka Kninu. Kasnije iste večeri je objavljeno da su helikopteri JNA sprečili hrvatske transportere da uđu u Knin.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li su barikade bile podignute i ko ih je podigao?

SVEDOK Milan Babić: Da, bile su. Tada su počele masovno da se podižu barikade. To su činili pripadnici SDS - a, građani u selima samoinicijativno,

milicija oko milicije u Kninu i u drugim opštinama po istom principu, Obrovcu, Gračacu

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Rekli ste da je bilo objavljeno da hrvatska policija ide na Knin, da li su došli ili je to bila dezinformacija?

SVEDOK Milan Babić: Bila je to dezinformacija koju je plasirao Dušan Orlović kao i dezinformacija predsednika opštine Obrovac, Sergej Veselinović.

...

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Svedoče, pomenuli ste Dušana Orlovića koji je bio jedan od izvora dezinformacije o hrvatskoj policiji, a ranije ste pomenuli da je on bio deo paralelne strukture. Na kojoj je poziciji bio tokom događanja?

SVEDOK Milan Babić: U leto 1990. godine je bio svugde i nije mi poznato koji položaj je imao. Od kraja septembra, možda početkom oktobra zvanično je pripadao jednoj strukturi koja se zvala Savet narodnog otpora protiv ugnjetavanja Srba. Znači, to je bila prva javno obznanjena forma u kojoj je on postojao kao deo paralelne strukture. Narodno veće za otpor nasilju nad Srbima. To je bilo zvanična struktura kojoj je on javno pripadao. Nakon januara 1991. godine, kada je formiran u SAO Krajini Sekretarijat za unutrašnje poslove, njega je sekretar sekretarijata, Milan Martić, postavio za šefa bezbednosti Krajine. Lično smatram da je on zapravo bio čovek Službe državne bezbednosti Srbije, znači čovek koji je odgovarao Jovici Stanišiću. Ostao je na tom položaju do 1993. godine a nakon toga je premešten u Srbiju. Bio je naimenovan posle 1990. godine, a kasnije je premešten u Srbiju. Čuo sam od drugih da je i nakon 1995. godine nastavio da radi za Službu državne bezbednosti Srbije na teritoriji Srbije. Ne znam da li je to tačno, moj izvor mi je samo rekao da radi negde u okolini Smedereva.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Časni Sude, imam problem pa ne znam da li može da se sredi. Trenutno čujem svedoka na srpskom jeziku čujem veoma glasno ali gotovo da uopšte ne mogu da čujem prevodioca. A sada je u redu. Bilo je to moje nesnalaženje sa opremom. Izvinjavam se, hvala. Pomenuli ste jedno selo, pomenuli ste Golubić. Šta ste videli? Da li ste videli oružane formacije u Golubiću ili u selu koje ste pominjali?

SVEDOK Milan Babić: 17. avgusta 1990. godine popodne, bilo je možda oko 17:00h, video sam policajce iz kninske policijske stanice kako dele oružje građanima. Nedelju – dve dana kasnije bio je štab u Golubiću čiji je zadatak bio da podiže i održava barikade oko Knina tokom perioda potrebnog za sprovođenje referenduma. Početkom septembra štab je rasformiran jer su u celom području Golubića nastala jedna oružana formacija, koja je pod oružjem držala straže na ulazu u naselje i oko tog štaba, znači nešto što je postojalo i kao vojni logor. Zato je Izvršni odbor SDS – a zvanično rasformirao štab, jer se taj logor i taj štab pozivao, odnosno bazirao svoj legitimitet na odlucu Glavnog odbora Srpske demokratske stranke od 18. avgusta 1990. godine.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Rekli ste da je Izvršni odbor zahtevao da se štab rasformira. Da li su oružane formacije zapravo rasformirane u regionu ili su nastavile da postoje?

SVEDOK Milan Babić: Izvršni odbor SDS – a je usvojio odluku da se rasformira štab u Golubiću i on je zvanično rasformiran i izmešten iz Golubića, znači formalno raspušten. Ali oružane formacije su i dalje postojale i kasnije su bile pod nadzorom takozvanog Veća za narodni otpor, koji nije bio struktura koju je formirala SDS, niti bilo koji organ vlasti na području Knina i drugih opština.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A koje bio zadužen za te oružane formacije i Veće za narodni otpor?

SVEDOK Milan Babić: Koliko sam ja mogao da vidim iz Knina, to je bila grupa koju su činili Milan Martić, Dušan Orlović, Nebojša Mladinić, Jovo Vitas i ostali. Takođe je bilo i ljudi, pojedinaca koji nisu iz Knina. Jedan novinar, Cvele Cvetković, kaže da je on faksom slao informacije direktno u kabinet predsednika Srbije Miloševića i informisao ga o stanju u Kninu. Postojala je i jedna osoba koja se krila od mene, koju ja ne poznajem, a koja je bila zadužena za šifrovanje u Centru za obaveštavanje u Kninu. Bilo je još, bilo je tu još nekih ljudi.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li vam je taj novinar objasnio zašto su informacije slate u Miloševićev kabinet? I kada ste vi o tome razgovarali sa novinarom Cvetkovićem?

SVEDOK Milan Babić: U avgustu i septembru smo se često viđali i pričali. Nije rekao zašto, on se hvalio sa tim da ima direktan pristup u kabinet predsednika i da direktno šalje informacije predsedniku, odnosno kabinetu, medijima i raznim agencijama u Beogradu. Međutim, te njegove informacije su bile tako preувелиčavane da sam ja čuo iz izvesnih novinarskih krugova da su njegove informacije uvek bile striktno pregledane, doterivane. Mislim da je on bio samo pokriće za jednog drugog čoveka, koga ja nisam upoznao a koji je nadzirao jednu posebnu sobu za šifrovanje, slanje šifara, znači nekome van Knina. Ja nisam nikada otkrio kome, obzirom da je Jovica Stanišić u avgustu 1990. godine, skupa sa Martićem posetio Knin. Tom prilikom sam ga upoznao . Kasnije sam došao do zaljučka da je moguće da je njemu slao te informacije , ali ja ...

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Gospodine, da se vratimo na 17. avgust 1990. godine, pominjete distribuciju oružja. Da li je oružje posle toga vraćeno ili su ga ljudi zadržali?

SVEDOK Milan Babić: Ljudi su zadržali oružje. 10. septembra je zatraženo da se oružje vrati oružje ali to nije urađeno. I nakon razgovora predsednika opština Knin, Lapac i predstavnika opštine Gračac sa Ministrom unutrašnjih poslova Hrvatske i predsednikom Veća opština Sabora Hrvatske , ljudi nisu tada vratili oružje. Deo oružja je vraćeno u januaru 1991. godine, kada je Predsedništvo Jugoslavije izdalo naređenje da se paravojske na teritoriji

Hrvatske razoružaju, i tada je deo oružja vraćen Jugoslovenskoj narodnoj armiji.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li su barikade uklonjene nakon što se ustanovilo da Hrvati neće doći?

SVEDOK Milan Babić: Barikade su bile postavljene da bi se sproveo referendum, ali ni posle nisu uklonjene jer je početkom avgusta i krajem septembra došlo do nemira i serije događaja u Kninu, okolini Knina i u obližnjim mestima. Tako da je, umesto da se situacija smiruje, ona je posle 10. septembra 1990. godine eskalirala. I tako barikade nisu ukonjene sve do aprila 1991.godine, kada je policija ustanovila stalnu kontrolu i postavila svoje ljudstvo u toj oblasti. Od aprila 1991.godine, milicija je formacijski, da kažem

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je hrvatska policija preuzela ikada ponovo zauzela kontrolu nad Kninom, dakle pre 1995. godine?

SVEDOK Milan Babić: Ne.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A kada ste pomenuli da je policija preuzela kontrolu u aprilu 1991. godine, na koju policiju ste mislili?

SVEDOK Milan Babić: Na policiju Krajine koja je saradivala sa instruktorima iz Srbije i bila pod nadzorom instruktora koji su pripadali MUP – u Srbije.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Gospodine vi ste već rekli da ste avgusta 1990. godine se susreli sa nekim iz Ministarstva unutrašnjih poslova Srbije. Recite nam kako je do toga došlo, s kim ste se sastali i gde ste se sastali?

SVEDOK Milan Babić: Krakem avgusta 1990. godine. Pozvao me je Milan Martić u jednu kafanu između Krivaje i Golubića i tamo sam došao i upoznao me je sa čovekom koga je predstavio kao iz Srbije. Nisam siguran da li je rekao iz MUP – a Srbije. Ja nisam ... kontakt sa tim čovekom, ali mi je taj čovek, Jovica Stanišić, jer ga je Martić tako predstavio, krajem januara 1991. godine rekao da je on bio sa mnom i nakon susreta rekao mi je njegov komentar, da sam bio tada uzdržan, nepoverljiv prema njemu.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: To znači da ste se sa Jovicom Stanišićem sastali u Kninu, u Golubiću ali da to tada niste znali, odnosno niste znali ko je on tada, već ste to kasnije saznali. Je li to želite da kažete?

SVEDOK Milan Babić: Tako je.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A šta je Stanišić radio u Kninu avgusta meseca 1990. godine?

SVEDOK Milan Babić: Ne znam tačno.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: U leto 1990. godine da li ste vi bili pozvani na razgovor sa Tuđmanom?

SVEDOK Milan Babić: Da, nakon 10. septembra, neko vreme iza 1990. godine, predsednik opštine Sinja, preneo mi je poruku od predsednika Tuđmana da Tuđman želi da sa mnom razgovara.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da, i da li ste otišli na razgovor s njim?

SVEDOK Milan Babić: Ja sam prihvatio i rekao sam da to bude javno, znači susret sa kojim će biti upoznata javnost. Ali nije došao odgovor sa njegove strane i do susreta nije došlo.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li su tada SDS političari, Izvršni odbor SDS – a, da li su tražili mimo rešenje pokušavajući da pregovaraju sa Hrvatima u leto 1990. godine?

SVEDOK Milan Babić: Da, 10. septembra je održan sastanak predsednika opština Knin, Lapac i Gračac sa zvaničnicima hrvatske Vlade. Na tom sastanku je odlučeno da se svi postojeći problemi reše posredstvom institucija Republike Hrvatske i da započne proces vraćanja oružja u policijske stanice u Kninu i drugim mestima. Takođe je dogovoreno da će u Vladi Hrvatske biti pokrenuta inicijativa za formiranje Sekretarijata unutrašnjih poslova u Kninu.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Uz asistenciju poslužitelja, pokazala bih svedoku dokaz broj 352, tabulator 2. To je sporazum od 10. septembra 1990. godine o rešavanju sporova sa Hrvatima putem pregovora. Da li se to odnosi na ono što ste malopre pomenuli, na pokušaj da se postigne mirno rešenje?

SVEDOK Milan Babić: Da, tako je.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li se odnosi na, da li je planiran povratak hrvatske policije u Knin?

SVEDOK Milan Babić: Hrvatska policija nikada nije napustila područje Knina, što znači da je plan bio, u organizacionom smislu, da se oformi ogranak Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Hrvatske u Kninu i da ima status kao Ministarstvo, a ne da bude samo policijska stanica koja bi bila pod nadležnošću ogranka Ministarstva u Šibeniku.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li su pregovori i pokušaj pronalaženja mirnog rešenja naišli na otpor u Kninu, od strane onih koje nazivate paralelnim strukturama?

SVEDOK Milan Babić: Da. Veoma jak otpor. Čak je bilo i pretnji likvidacijom onima koji su stavili svoj potpis na sporazum.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Ko je pretio, možete li imenovati bar jednog?

SVEDOK Milan Babić: Jovo Vitas.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A koje on?

SVEDOK Milan Babić: On je bio blizak sa Martićem i Dušanom Orlovićem, odnosno kako ja to vidim, pripadnik paralelne strukture.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je Milošević bio u poziciji da utiče tokom pregovora između lokalnih Srba i hrvatskih vlasti? Da li vam je poznato?

SVEDOK Milan Babić: To mi nije poznato.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Pomenuli ste naoružane grupe koje su i dalje opstale, koje su i dalje postojale. Da li se na Baniji i Kordunu u oktobru 1990. godine, dogodilo nešto što se odnosi na njih?

SVEDOK Milan Babić: Da, bilo je nemira. Bilo je sve više incidenata koji su se dešavali oko Knina a naročito veliki sukob je bio između Srba, nenaoružanih srpskih grupa i hrvatske policije na području Banije i Korduna. Tako da je oktobar karakterističan po nemirima. Incidenti su bivali sve jači i jači, i figurativno govoreći, pomerali su se od kninske ka banijskoj oblasti.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Kada kažete incidenti, šta pod time podrazumevate? Šta se desilo? Ko je to uradio?

SVEDOK Milan Babić: U reonu Knina, znam da je minirana železnica, da je bila dignuta u vazduh. Isto tako i radnje koje su bile u vlasništvu ljudi iz Knina i okoline, novinski kiosci i ostali objekti blizu Šibenika, i mnoge druge slične provokacije. U oblasti Banije, to su mediji pratili, došlo je do sukoba lokalnog naoružanog stanovništva, srpskog stanovništva i specijalnih snaga hrvatske policije.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Ko je bio vlasnik kioska i radnjica koje ste spomenuli i ko je izazivao te provokacije?

SVEDOK Milan Babić: Vlasnici su bili društvena preduzeća, društvene firme iz Zagreba, kao što su na primer "Vijesnik - izdavačka kuća" ili pripadnici etničkih grupa, Albanci ili Hrvati.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A koje izvršio ove provokacije?

SVEDOK Milan Babić: Pripadnici grupe koja se zove Veće narodnog otpora.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je ovo izazvalo neku reakciju hrvatske policije?

SVEDOK Milan Babić: Reakcija hrvatske policije se manifestovala i pre toga, u smislu ranijeg, prethodnog nastojanja hrvatske policije da preuzme kontrolu nad Kninom. Tada u oktobru su još samo informisali stanovništvo o tome šta se dešava ali nisu reagovali, izvodili akcije na licu mesta. Hrvatska policija nije imala pristupa tom području niti bilo koja druga policija koja je bila pod jurisdikcijom vlasti u Zagrebu. A one policijske stanice koje su bile u toj oblasti, nisam čuo da su sprovele istragu do kraja. U stvari, nisu tome pridavali previše publiciteta.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Ako sam dobro razumela, rekli ste da su počinio, osobe koje su vršile te provokacije bili pripadnici Veća za otpor ili grešim?

SVEDOK Milan Babić: Da, tako je.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Zašto su to uradili?

SVEDOK Milan Babić: Po mom shvatanju, hteli su da izazovu provokacije i incidente. A osnovni razlog za to je bio, bar ja tako mislim, da se društvena kriza u tom delu Hrvatske produbi do tog nivoa, da eskalira do te mere da Jugoslavija onda proglasi vanredno stanje u celoj oblasti. Vanrednim stanjem bi se suspendovale vlasti koje su bile na tom području, zapravo hrvatska vlast.

SUDIJA MEJ - PITANJE: Šta su po nacionalnosti bili pripadnici Veća narodnog otpora?

SVEDOK Milan Babić: Bili su Srbi.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Ako sam vas dobro razumela, to su bili Srbi oko Milana Martića?

Milan Babić: Tako je.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Zar nisu srpski političari u Kninu, Izvršni odbor SDS - a, zar nisu oni mogli sprečiti te naoružane grupe da vrše te provokacije?

SVEDOK Milan Babić: Ne, Vasil Tupurkovski, član Predsedništva Jugoslavije je bio informisan o ovome kada je došao u Knin početkom oktobra. Oni nisu bili pod kontrolom lokalnih vlasti, niti SDS - a, iako je u grupi bilo članova SDS - a koji su inače bili vrlo aktivni.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A znate li da li je Vasil Tupurkovski preduzeo ikakve mere u vezi onoga što je čuo od ljudi iz Kninu?

SVEDOK Milan Babić: Članovi Predsedništva i Savezna vlada su poslali posmatrača, mislim da su bili iz Saveznog ministarstva unutrašnjih poslova. Poslali su ljude na teren. Mislim da je rezultat njihovih aktivnosti tamo bila činjenica da se situacija relativno smirila negde u oktobru 1990. godine.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Uz asistenciju poslužitelja, pokazala bih svedoku dokazni predmet Tužilaštva broj 351, tabulator 14. To je statut Srpske autonomne oblasti Krajina i takođe se radi i o odluci Skupštine opštine Knin o primeni Statuta Srpske autonomne oblasti. Krajina od 20. decembra 1990. godine. Zašto je ovakav korak učinjen u decembru 1990. godine? Zašto je oformljena SAO Krajina tada?

SVEDOK Milan Babić: Zato da bi se formiranje opština Severna Dalmacija i Lika moglo okončati u smislu formiranja SAO, da bi onda mogla da se formira Srpska autonomna oblast Krajina na bazi ustavnih odredbi koje su tada još uvek bile na snazi u Hrvatskoj, ostavljajući po strani, ne obazirući se na ustavne amandmane koji su usvojeni 25. jula. Srpska autonomna oblast Krajina je konstituisana tada, u to vreme, zato jer se to moralo učiniti, bilo je važno da se to uradi pre 23. decembra, kada donešen novi Ustav Republike Hrvatske, u čijem predlogu je bilo da se srpski narod u Hrvatskoj briše kao konstitutivni narod Republike Hrvatske.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Prema članu 1. ovog Statuta, ovde se kaže: "Srpska autonomna oblast Krajina treba da bude autonomna oblast, teritorijalna autonomija u sastavu Republike Hrvatske". Koja vrsta autonomije je bila....

SVEDOK Milan Babić: Tako je.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Koju vrstu autonomije je Statut podrazumevao?

SVEDOK Milan Babić: Regionalnu autonomiju unutar Hrvatske.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A u članu 4. Statuta, navode se i teritorije koje potpadaju pod SAO Krajina i dalje piše: "Sastoji se od teritorija

koje obuhvataju sadašnju Zajednicu opština Severne Dalmacije i Like, teritorije opština sa većinskim srpskim stanovništvom koje su usvojile odluku da se pridruže SAO Krajini, kao i naselja u kojima srpski narod čini većinu stanovništva a na referendumu su se izjasnili za prisajedinjenje nekoj od postojećih ili novoformiranih opština sa većinskim srpskim stanovništvom". Koje opštine su se pridružile uniji opština Severna Dalmacija i Lika?

SVEDOK Milan Babić: Od šest opština Severna Dalmacija i Lika, pridružile su se sukcesivno, ne sve odjednom: Dvor na Uni, Glina, Kostajnica, Vrginmost, Vojnić i Pakrac.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: U članu 5. kao glavni grad SAO pominje se Knin. A kroz ceo dokument se provlače karakteristike pravnog okvira u kojem bi SAO funkcionisala. Na primer, u članu 6. tačka 7 kaže se: "Primena zakona, ostalih propisa i opštih akata Republike Hrvatske i Federacije, čija implementacija je poverena regionalnim organima...". Da li to znači da je SAO nameravala da funkcioniše u okviru Republike Hrvatske i unutar jugoslovenske federacije?

SVEDOK Milan Babić: Predviđeno je da funkcioniše u okviru Republike Hrvatske koja je u sastavu jugoslovenske Federacije.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: U članu 8. piše da postoje organi SAO, opisani su organi kao što su Skupština, Izvršno Veće i predsednik Izvršnog Veća. Da li je to tako sprovedeno?

SVEDOK Milan Babić: Od 21. decembra 1990. godine pa do 30. aprila 1991. godine, postojali su kao privremena tela. Predsednik opštine je izvršavao ove dužnosti kao privremeno telo, što znači na objašnjeni način.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Ko je izradio nacrt Statuta?

SVEDOK Milan Babić: Nacrt Statuta radio je Borivoje Rašuo i profesor Ratko Marković.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Ko je bio Ratko Marković, profesor Ratko Marković?

SVEDOK Milan Babić: Profesor na Pravnom fakultetu u Beogradu i jedan od vodećih članova, član rukovodstva Socijalističke partije Srbije.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Ko je bi o Borivoj Rašuo?

SVEDOK Milan Babić: Borivoj Rašuo je bio stručni saradnik Marksističkog centra Centralnog komiteta Saveza komunista Srbije. Kasnije je bio direktor Jugoslovenskog zavoda za novinarstvo, čovek koji je bio veoma blizak političkim krugovima u Beogradu.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Uz asistenciju poslužitelja, pokazala bih svedoku dokazni predmet broj 351, odnosno dokument pod tabulatorom 15. To je nacrt odluke od 19. decembra 1990. godine, o primeni Statuta Srpske autonomne oblasti Krajine. Da li prepoznajete ovaj dokument?

SVEDOK Milan Babić: Da, to je predlog koji je usvojen istovremeno sa Statutom, 21. decembra 1990. godine.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: I još jednom uz asistenciju poslužitelja, predstavila bih dokaz 351, tabulator 19. To je odluka o primeni Statuta Srpske autonomne oblasti Krajina i datirana je 26. decembra 1990. godine. Da li je tako?

SVEDOK Milan Babić: Ne, to nije tačno. Uneta je izmena, to je 20. decembar, neko je ovo kasnije izmenio i ispravio.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: U skladu sa Statutom, opštine se mogu pridruživati SAO. Da porazgovaramo o jednom primeru pridruživanja, dokaz broj 352, tabulator 3. Molim vas, pogledajte. Ovo je odluka o usvajanju Statuta SAO Krajina i ovom prilikom, u ovom slučaju joj se pridružila opština Knin, zar ne?

SVEDOK Milan Babić: Tako je.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Već ste govorili o opštinama koje su se pridružile, i takođe ste pomenuli Pakrac, da se pridružila i opština Pakrac. Da li su oni participirali u radu tela SAO Krajine, konkretno opština Pakrac?

SVEDOK Milan Babić: Ne. Mislim da je opština Pakrac usvojila odluku o prisajedinjenju SAO Krajini 20. februara 1991. godine ali to nikada nije bilo primenjeno. Opština Pakrac nikada nije učestvovala u radu institucija SAO Krajine.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Pomenuli ste i, hvala vam. Sam dokument nije potrebno analizirati. Ne moramo više to razmatrati. Uz opštine koje su se pridružile SAO Krajini, da li su to isto činile i lokalne zajednice? I ako jesu, kako je to rađeno?

SVEDOK Milan Babić: Prvo su se pridruživale opštine. Pre svega, one su morale da održe referendum da bi se pridružile nekoj od opština SAO Krajine, a potom, kao deo te opštine mogle su postati deo SAO Krajine. I mnoge lokalne zajednice su prihvatile ovaj način prisajedinjenja od susednih zajednica koje prvobitno nisu bile u SAO Krajini. Otprilike jedna četvrtina teritorije SAO Krajine se udružila na ovaj način.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Već ste ranije rekli, još na početku kada smo posmatrali mapu, pomenuli ste Plaški i delove opštine Zadar. Koje druge opštine su se pridružile, posebice u oblasti Knina? Koje opštine su se pridružile?

SVEDOK Milan Babić: U oblasti Knina, pridružile su se mesne zajednice iz opštine Sinj - Otišić, Koljane, Laktac i delovi nekih drugih opština. Iz opštine Drniš, mesne zajednice: Bobodol, Tepljuh, Miočić, Biočić, Tanjane, Štikovo kasnije i Baljci. Sa teritorije opštine Šibenik, bilo je svega nekolicina mesnih zajednica, kao što su Bratiškovci, Bribir, ima ih više, da sad ne nabrajam. Neću ih navoditi sve. To su sve bile lokalne zajednice sa teritorije drugih opština, koje su se pridružile opštini Knin.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li su to sve bile opštine, izvinjavam se zajednice sa većinskim srpskim stanovništvom?

SVEDOK Milan Babić: Da.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Kako su se te opštine finansirale pre formiranja SAO Krajina?

SVEDOK Milan Babić: Bile su finansirane na osnovi zakonskih sredstava predviđenih za finansiranje opština, kao i iz takozvanih dodatnih sredstava iz republičkog budžeta.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Znači iz hrvatskog budžeta?

SVEDOK Milan Babić: Da, iz budžeta Republike Hrvatske.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je to obustavljeno i kada?

SVEDOK Milan Babić: Počevši od oktobra 1990. godine, kada se u Kninu i okolini, kako Hrvati kažu, dešavala "balvan revolucija", Vlada Hrvatske je onim opštinama za koje je smatrala da ne poštuju njene odluke obustavila sva plaćanja iz hrvatskog budžeta. To se naročito događalo krajem 1990. godine i početkom 1991. godine u svim opštinama koje su postale deo SAO Krajine. Tako da fondovi nisu uplaćivani.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Uz asistenciju poslužitelja, pokazala bih svedoku dokaz 352, tabulator 8. Ovde u zaključcima se kaže "Izvršna Veća pomenutih opštinskih skupština zatražila su da se Skupštini opštine podnese na usvajanje nacrt odluke o obustavi plaćanja i uplaćivanja sredstava u budžet Republike Hrvatske u iznosu dodatnih fondova za budžete opština koji su blokirani". To je bila reakcija opština u sastavu SAO na blokiranje fondova?

SVEDOK Milan Babić: Tako je.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Koje su to lokalne izvore imale opštine da su radije čuvale nego uplaćivale novac u budžet?

SVEDOK Milan Babić: Sistem poreza. Sistem naplate poreza je omogućavao da pojedini ogranci imaju sopstveni knjigovodstveni sistem. Ti fondovi su se delili tako da je deo budžeta koji je pripadao opštinama odmah stavljan u stranu, a ostatak se prosleđivao u republičku direkciju odnosno u republički budžet, u ovom slučaju Republike Hrvatske. Kako sam već objasnio, neki od ovih fondova su se vraćali opštinama. I upravo su opštine bile te koje su donele odluku da se sredstva od poreza, koja pripadaju Hrvatskoj ali koja bi u stvari trebalo da se vrate opštinama, da se ta sredstva zadrže i da se direktno daju opštinama da one sa njima raspolazu. Tako su opštine imale svoje sopstvene prihode a takođe i prihode od poreza.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li su izvori prihoda na lokalnom nivou bili dovoljni da podmire celokupan rad opštine ili ste imali i podršku sa strane?

SVEDOK Milan Babić: Iz svega ovoga je jasno da su opštine SAO Krajine spadale u nerazvijena područja Republike Hrvatske i da nisu imale dovoljno sredstava za finansiranje lokalne uprave i opštinske administracije. Iz tog razloga se deo sredstava iz budžeta Republike i koristio za finansiranje opština. Nakon obustave budžetskih prinadležnosti, opštine su se obraćale za pomoć svima koji su mogli da pomognu.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Kome ste se obratili za pomoć? Ne mislim vi lično, već vaša opština?

SVEDOK Milan Babić: Obratili smo se za pomoć, pa svaka opština se obratila za pomoć prijateljskim opštinama u Srbiji ili predstavnicima vlasti u Srbiji.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Kako je to urađeno u Kninu? Šta ste konkretno uradili da bi nabavili novac potreban za, na primer, zdravstvo ili penzije?

SVEDOK Milan Babić: Knin je bio malo razvijeniji deo Krajine i uglavnom smo iz sopstvenih prihoda i sredstava mogli podmiriti svoje potrebe. Međutim, bilo je potrebno više novaca za zdravstvo, a kasnije i za obrazovanje, pa smo zato morali da se obratimo za pomoć sa strane, negde drugde. Udžbenike smo dobili iz Crne Gore. Zdravstvene ustanove iz Srbije su nam pružile pomoć, a dugovi kninske fabrike šrafova i vijaka su bili podmireni uz podršku predsednika Republike Srbije.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Prilikom uspostavljanja ove saradnje sa SDK filijalom na Novom Beogradu, ko je u pregovorima bio zastupnik Krajine a ko Beograda?

SVEDOK Milan Babić: Koliko je meni poznato, sa srpske strane ministar za Srbe izvan Srbije Slavko Cvijan i zamenik direktora filijale u Novom Beogradu. Sa krajinske strane, to su bili predsednici opština i direktori kompanija i ustanova.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Zamenik direktora filijale u novom Beogradu, kako se on zvao?

SVEDOK Milan Babić: Mirko Konjikušić.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je on bio povezan sa Slobodanom Miloševićem?

SVEDOK Milan Babić: Mogao je biti, posredstvom Službe državne bezbednosti, pošto čuo sam da je radio za Službu i da je imao kontakte sa Jovicom Stanišićem, dok je direktor Službe bio u vezi sa ministrom unutrašnjih poslova Srbije, Radmilom Bogdanovićem. On je bivši ministar, bio je ministar 1990. godine. To sam čuo od njih.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Kada ste čuli da je Mirko Konjikušić pripadnik Službe državne bezbednosti? Ko vam je to i kada rekao?

SVEDOK Milan Babić: To mi je on sam jednom prilikom rekao, u drugoj polovini januara 1991. godine, kada je posmatrao pripadnike SDB koji su nekoga pratili. Prokomentarisao je da bi im mogao ukrasti točak od automobila jer zna kako to uradi i usledio je opis tih ljudi, poznavao ih je, znao je kakvi su. Tom prilikom je o sebi pričao, sam se izjasnio.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Uz asistenciju poslužitelja, predstavila bih dokaz 352, tabulator 9. To je odluka o privremenom načinu finansiranja opština u SAO Krajina, od 19. januara 1991. godine. U članu broj 2, koji se odnosi na načine plaćanja, piše "Plaćanje na osnovu poreza na promet je u prekidu i nakon dogovora koji je postignut sa saveznom ustanovama, obračunavaće se i uplaćivati na savezni račun". Da li se to

odnosi na već pomenutu saradnju sa SDK Srbije u Novom Beogradu ili šta to u stvari znači?

SVEDOK Milan Babic: To je bio korak dalje nakon blokiranja računa i dodatnih fondova iz budžeta Republike Hrvatske. To je značilo zadržavanje ukupnog poreza prikupljenog na teritoriji SAO Krajine. To je bio korak dalje i za finansiranje, taj porez je uplaćivan na račune Federacije i odatle su potrebe SAO Krajine bile finansirane. A za SDK to je bio zakonski put da se posao uradi, obave transakcije i plaćanja i da sve bude registrovano, zabeleženo.

...

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Konkretno, kako se filijala SDK u Novom Beogradu uklopila u te finansijske transakcije? Možete li to konkretno objasniti, kako je to urađeno?

SVEDOK Milan Babic: Kao što sam već rekao, svi koji su obavljali platni promet, to jest sve javne ustanove, firme, opštine, svako ko je imao otvoren žiro - račun, otvorio je račun u filijali broj 6 u u Novom Beogradu i koristio ga za sav platni promet. Od sredine 1990. godine, SDK sistem u Krajini je bio objedinjen i posredstvom centra SDK u Krajini povezan sa filijalom broj 6 u Novom Beogradu, a na taj način pridružen sistemu u Jugoslaviji.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li ti znači da je sistem SDK u SAO Krajini bio deo sistema SDK u Srbiji kada je to ustanovljeno?

SVEDOK Milan Babic: De facto, da.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Uz asistenciju pomoćnika, pokazaću vam dva dokazna materijala koja se odnose na ovo pitanje, dokaz broj 352, tabulatore 11 i 12. Tabulator 11 je odluka od 16. maja 1991. godine, o Službi poreske kontrole u SAO Krajina. Svedoče, pogledajte član 5. u kome piše "U ispunjavanju svojih obaveza, Služba će sarađivati sa ustanovama Krajine i Republike Srbije". I drugi dokument, istog datuma, odluka o naimenovanju i postavljanju direktora Službe poreske kontrole. Da. Da, hvala vam, ne moramo da raspravljamo detaljno o ovim dokumentima.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Taj izraz je bio u upotrebi. Postoji nekoliko ekvivalenata na engleskom jeziku. To je poreska služba, takođe se može prevesti i kao javno knjigovodstvo. Stručnjak kojeg će Tužilaštvo predstaviti, gospodin Morten Torkildsen će razmatrati pitanja i načine funkcionisanja SDK. To je sistem kontrole transfera novca. Svedoče, u kom periodu je ovaj sistem funkcionisao, ovo javno knjigovodstvo u Srbiji, ili saradnja između ove dve SDK službe? Da li je to nastavljeno sve do operacije "Oluja"?

SVEDOK Milan Babic: Tako je, od maja 1991. godine do avgusta 1995. godine.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je Milošević znao za ovu saradnju?

SUDIJA MEJ: Ne znam da li bi svedok mogao da odgovori na ovo pitanje. Da li znate nešto što bi nam bilo od pomoći da li je gospodin Milošević bio upoznat sa time ili nije?

SVEDOK Milan Babic: Mogu samo reći da je on to mogao znati preko Vlade Republike Srbije, koja je kontrolisala sistem. Da li je baš on znao, to ne mogu da tvrdim, ali verujem da jeste.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Imam još jedan dokaz da predstavim svedoku, to je dokaz broj 352, tabulator 14 i naknadno je datiran, 12. maj 1992. godine, upućen Vladi Srbije, Premijeru, Vladi Crne Gore i guverneru Narodne banke Jugoslavije. A odnosi se na pravila u vezi Narodne banke i piše "Nastankom Republike Srpske Krajine, prestali su da važe pravni propisi Republike Hrvatske, a pravila i propisi SFRJ nastavljaju da se primenjuju..". I dalje "Među ostalim zakonima koji se primenjuju u RS Krajina, a koji i dalje ostaju na snazi, jeste i Zakon o Narodnoj banci Jugoslavije i jedinstvenom sistemu novčanih transakcija Narodnih banaka republika i Narodnih banaka autonomnih pokrajina...". Dalje stoji "Od prvog dana rata u RS Krajina, bankovne transakcije i platni promet se sprovede posredstvom komercijalnih banaka i filijala SDK u Republici Srbiji.". Da li to znači da je, dok je postojala RS, da se ovako radilo, i da ustav, novi Ustav SRJ iz 1991. godine ništa nije promenio? Ili jeste imao nekog efekta?

SVEDOK Milan Babic: Izvinite, šta ste pitali? O ustavu koje godine?

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: 1992. godine?

SVEDOK Milan Babic: Nisu mi poznate ustavne odredbe, ali ništa se nije promenilo. Saradnja je čak postala bolja i bolje institucionalizovana, uključujući i Narodnu banku Jugoslavije.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je SAO Krajina imala budžet u to vreme?

SVEDOK Milan Babic: Da, čim je formirana Vlada u maju 1991. godine, oformljen je i budžet.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A kako je budžet finansiran?

SVEDOK Milan Babic: Porezom sakupljenim na teritoriji Krajine.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je to bilo dovoljno ili ste tražili dodatna sredstva sa strane?

SVEDOK Milan Babic: Ne, nije bilo dovoljno, čak ni za funkcionisanje administracije. Dobijali smo pomoć iz Srbije.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Na koji način je to rađeno?

SVEDOK Milan Babic: Pojedini ministri u Vladi, za njihove potrebe, ili direktori preduzeća i ustanova za njihove potrebe, ili predsednici opština i zajednica bi išli u Srbiju tamošnjim predstavnicima preduzeća i ustanova i dobijali bi pomoć.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A kako je policija finansirana?

SVEDOK Milan Babic: Policija nije bila finansirana iz budžeta Krajine, izuzev manjeg dela, u leto 1991. godine. Policiju je finansiralo Ministarstvo unutrašnjih poslova Srbije.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A kako je to konkretno rađeno? Da li su dobijali gotovinu ili posredstvom računa kod SDK? Da li vam je poznato?

SVEDOK Milan Babić: Dobijali su gotovinu. Znam da su dobijali gotovinu i tehničku opremu. Kasnije su otvorili račun. Kasnije je i Ministarstvo unutrašnjih poslova Krajine imalo račun.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Zašto finasiranje policije nije bilo prikazano u budžetu SAO Krajina?

SVEDOK Milan Babić: 1991. godine nisu bili planirani nikakvi prihodi i rashodi u budžetu, ali to nije bio glavni razlog. Osnovni razlog je bio nedostatak sredstava. SAO Krajina je tek bila formirana i sastojala se od samostalnih opština a prihod je bio simboličan, nije bio dovoljan.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Kako je u to vreme finansirana Teritorijalna odbrana?

SVEDOK Milan Babić: Do avgusta 1991. godine, zaposleni u odseku Teritorijalne odbrane u opštinama su primali platu iz opštinskih prihoda. Po otpočinjanju rata, JNA se uključila u sukob i TO je pridružena Jugoslovenskoj narodnoj armiji i samim tim bila finansirana od strane JNA. Kasnije se planiralo da TO ima odvojene fondove, ali to je bilo samo 1992. godine pa nadalje. Međutim, 1991. godine je uglavnom bilo onako kako sam već opisao.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Uz asistenciju poslužitelja, pokazaću svedoku dokaz broj 352, tabulator 76, to je zahtev Milana Martića Republici Srbiji, Ministarstvu odbrane, datum je 18. septembar 1991. godine. Da li su zaglavljje, potpis i pečat autentični? Da li znate?

SVEDOK Milan Babić: Da to je autentični dokument. Ali pečat nije pečat Glavnog štaba TO, već je to pečat TO opštine Knin. Drugi je

SVEDOK Milan Babić: Dokument je autentičan ali pečati su oni koje je koristila Teritorijalna odbrana opštine Knin.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li prepoznajete potpis Martića?

SVEDOK Milan Babić: To je njegov uobičajeni potpis. Viđao sam ga na dokumentima koje je potpisivao.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A druga osoba, Savo Radulović, koje on?

SVEDOK Milan Babić: Komandant opštinskog štaba Knina u to vreme.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Bez zalaženja u detalje, to je zahtev za nekoliko TO kao što su Knin, Benkovac, Obrovac, Gračac, Vrginmost, Vojnici i posebno za Glinu u ratu, zahtev za municiju, opremu i oružje, da li je tako?

SVEDOK Milan Babić: Tako je.

Utorak, 19. novembar 2002.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Juče smo govorili o ovom dokumentu na koji su se odnosile primedbe optuženog Miloševića jutros, a to je bio zahtev upućen od strane Milana Martića ministru odbrane Srbije, generalu Simoviću, od 18. septembra 1991. godine. Ja bih želela da ispred vas stavim drugi dokument i to je dokazni predmet 352, tabulator 4. To je dokument

ministarstva odbrane Srbije, datiran 01. novembra 1991. godine, i odnosi se na izveštaj o pomoći srpskim područjima u Hrvatskoj. Posmatrajući zaglavljje dokumenta i pečat na ovom dokumentu, možete li ih oba prokomentarisati? Da li su onakvi kakvim ih vi znate da su izgledali?

SVEDOK Milan Babić: Da. Posmatrajući zaglavljje dokumenta i pečat, mogu reći da su to bili zaglavljje i pečat koji su korišćeni u administraciji Republike Srbije.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: I osoba koja je potpisala ovo pismo je zamenik ministra, general major Branislav Kuzmanović. Da li vi znate da li je ova osoba u to vreme bila na ovoj poziciji i da li ste je poznavali?

SVEDOK Milan Babić: On je postao zamenik ministra Simovića, ali ja ne znam tačno njegovo ime. To je zamenik ministra koga sam ja sreo u Simovićevoj kancelariji. Ja ne znam da li je to bio Kuzmanović u to vreme, ali je postojala osoba pod imenom Kuzmanović.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: U ovom pismu, general Kuzmanović zahteva da sledeće stavke budu stavljene na raspored sednice Vlade Republike Srbije, i on izveštava o pomoći srpskim područjima u Hrvatskoj. Da li ste vi znali da je u to vreme ovo bio predmet diskusije unutar Vlade Srbije?

SVEDOK Milan Babić: Ja nisam siguran da li je to bio predmet rasprave, ali sam već govorio o načinu na koji su kompetentni ministri, predsednici opština i ostali u Srbiji gledali da pomognu Krajini.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: I u novembru 1991. godine, da li ste tražili pomoć, ili mesec pre toga, da li je Vlada Srpske autonomne oblasti tražila pomoć od ministarstva odbrane?

SVEDOK Milan Babić: Počevši od septembra i oktobra, da, pomoć je tražena.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Hvala vam. Molim pomoć poslužitelja za sledeći dokument, to je tabulator 5 dokaza 352, i to je ponovo pismo Ministarstva odbrane Republike Srbije, od 01. novembra 1991. godine, upućeno Vladi Republike Srbije, a reč je o informaciji o pružanju pomoći srpskim oblastima u Hrvatskoj. Jeste li imali vremena pogledati ovaj kompleksni dokument za vreme vaših razgovora sa Tužilaštvom u Hagu?

SVEDOK Milan Babić: Jesam.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: U to vreme novembra 1991. godine i u razdoblju pre toga, da li je doista pružena pomoć na način kako je to opisano u prvom stavku ovog izveštaja?

SVEDOK Milan Babić: Pomoć je pružena, ne znam tačno u kom obimu.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Pogledajte, molim vas, prilog broj 5 ovom izvještaju. Oprostite, prilog broj 4, pogrešila sam, broj 4. Ovo su ukupne potrebe za oblasti u kojima žive Srbi u Hrvatskoj. Konačni iznos je 1.2 milijarde dinara. Znate li otprilike koliko je to bilo u markama u to doba, u novembru 1991. godine?

SVEDOK Milan Babić: Teško da bih mogao sad da se prisetim kursa. Ne bih mogao u markama reći.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Časni Sude, naš veštak za ova pitanja Mortan Torkildsen je pogledao ove brojke i pronašao da je službeni kurs prema njemačkoj marki u to doba bio takav da je ovaj iznos ekvivalentan iznosu od 92 milijuna maraka, a na crnom tržištu taj isti iznos bi bio otprilike 30, do eventualno 31 miliona nemačkih maraka. A sada pogledajte prilog broj 5. Tu imamo jednu tabelu u kojoj se navodi brojno stanje ljudstva u sastavu TO srpskih autonomnih oblasti. Ja ću vas zamoliti samo da komentirate one podatke koji se odnose na SAO Krajinu, a ne na druge SAO. Mi iz ovoga vidimo da je u operativnoj zoni Knin bilo svega 12.000 ljudi, u Lici 5.800, a u operativnoj zoni Kordun i Banija 20.000. Prema vašim sećanjima, da li bi ovi podaci bili tačni?

SVEDOK Milan Babić: Oni su tačni prema planu koji je glavni štab teritorijalne odbrane SAO Krajine napravio za formacije, s tim što moram dodati da su u ovo vreme posebno za područje, koliko je meni poznato, operativne zone Knin, ovo ljudstvo bilo pridruženo komandi Kninskog korpusa. Ali, znači ovo su tačni brožani podaci, s obzirom na planske formacijske dokumente glavnog štaba teritorijalne odbrane SAO Krajina.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Pogledajte, molim vas, prilog broj 6, odnosno stupce koji se odnose na operativnu zonu Knin, Lika, Kordun i Banija. Ovdje vidimo iznose koje je trebalo isplatiti ovom vojnom osoblju. Možete li nam komentirati iznose za ove tri zone i reći jesu li oni tačni?

SVEDOK Milan Babić: Da, s obzirom na proračun ljudstva kako je ovde to naznačeno u ovoj prvoj koloni, ovi iznosi bi trebali biti takvi.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Broj 1 i 2 u ovom prilogu, vidimo također i listu, oprostite, kad pogledate priloge broj 1 i 2 vidjećete opremu koja je bila potrebna u ovim područjima. Možete li nam dati nekakav komentar u vezi s tim? Da li je ta oprema bila potrebna, znate li to?

SVEDOK Milan Babić: To su bile planske potrebe za sistem teritorijalne odbrane SAO Krajine.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Ko je izradio ove planske potrebe za SAO Krajinu, tko je ovo sastavio ova potraživanja i kada?

SVEDOK Milan Babić: Prema mom saznanju, od početka oktobra meseca ove planske potrebe radio je glavni štab teritorijalne odbrane SAO Krajine i posebno, odnosno obično načelnik štaba, pukovnik Dušan Kasun.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Vratimo se na sam ovaj izvještaj. Na drugoj stranici izvještaja spominje se sledeće "S obzirom da ne postoji pravni osnov, to jest da obezbjeđivanje navedenih potreba nije normativno uređeno, a radi se o velikim potrebama i može se očekivati da će da rastu, predlažemo da se ova problematika normativno uredi izradom odgovarajuće uredbe". Pošto se sa ovim problemima susreću i druga ministarstva iz svoje nadležnosti, onda tu imamo popis tih ministarstava. Zna li da li su se i drugim ministrima obratili, drugim ministarstvima srpske vlade obratili na ovaj način i znate li za kakvu uredbu koja je eventualno u ovom smislu donesena?

SVEDOK Milan Babić: Ja znam da je bilo obraćanja i drugim ministrima Vlade Srbije za pomoć Krajini, ali ne znam za uredbu ili za ovu grupu koja je trebala da o tome raspravlja u Vladi Srbije.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je netko iz Krajine zapravo razgovarao sa gospodinom Simovićem o ovome, o ovim potrebama koje se tiču finansiranja?

SVEDOK Milan Babić: Bilo je razgovora sa generalom Simovićem od strane predsednika Vlade SAO Krajine.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Gospodine, u vrijeme kada su se pokazale ove potrebe, jeste li vi bili na čelu TO SAO Krajine i da li je to razlog zbog čega ste nam zapravo u stanju dati konentar u vezi sa ovim pitanjima?

SVEDOK Milan Babić: Da. Kao predsednik Vlade ja sam bio na čelu kao civilni šef TO - a.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Uz pomoć poslužitelja pokazala bih sada svjedoku dokument iz dokaznog predmeta 352 pod tabulatorom 6. Ovo je jedno pismo Milana Martića, ministra unutrašnjih poslova SAO Krajine, a upućeno je Ministarstvu unutrašnjih poslova Republike Srbije i to ministru Sokoloviću. Pismo nosi datum 10. februara 1992. godine. Tu vidimo zaglavlje, potpis i pečat. Recite nam, s obzirom na to, je li reč o autentičnom dokumentu?

SVEDOK Milan Babić: Da, jeste.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: U pismu je riječ o potrebnim sredstvima i potrebi da ministar Sokolović utječe na ministra Zebića kako bi se dobila ova sredstva. Iznos koji se spominje je 38 miliona dinara, oprostite, 380 miliona dinara a kako je rekao naš vještak, taj iznos bi odgovarao iznosu od otprilike 330 tisuća njemačkih maraka u to vrijeme i to po kursu na crnom tržištu. Molim vas, možete li komentirati ovo pismo, da li je sadržaj tačan?

SVEDOK Milan Babić: Da. Ovo pismo odgovara prilikama i stanju koje je u to vreme postojalo.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Eto, ovo su dokumenti koje sam htjela pogledati s vama u vezi s ovim pitanjem. Da li su policija i teritorijalna odbrana bile inkorporirane u budžet SAO Krajine u jednom trenutku? Rekli ste nam da su se oni finansirali iz drugih izvora, a mene sada zanima da li su se u jednom trenutku počeli finansirati iz budžeta?

SVEDOK Milan Babić: Pa 1992. godine se počeo graditi stabilniji budžet Republike Srpske Krajine. Što se tiče SAO Krajine, ona je imala slab budžet.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Dok je postojao budžet RSK, da li su svi troškovi policije bili pokriveni iz budžeta ili su se nastavljala uplaćivanja van budžeta i to u gotovini?

SVEDOK Milan Babić: Da, bilo je, znači, isplate u gotovini i dotacija u budžet Republike Srpske Krajine od, odnosno iz Savezne Republike Jugoslavije.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je budžet RSK pokrивao i sve troškove vojske ili se ona plaćala, odnosno ili su se ti troškovi drugačije plaćali?

SVEDOK Milan Babić: Budžet Republike Srpske Krajine je delom pokrивao troškove vojske, delom se budžet dotirao od strane Vlade Savezne Republike Jugoslavije, a delom materijalno - tehnička sredstva su nabavljana i posebno. Deo ili pretežan deo oficira na službi u srpskoj Vojski Republike Srpske Krajine je finansiran od Generalštaba Vojske Jugoslavije direktno.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Uzmimo jedan primjer budžeta, možda će nam tako biti jednostavnije objasniti ove razmjere. To je dokument pod tabulatorom 7 iz dokaznog predmeta 352. Ovo je budžet iz novembra 1994. godine. Jeste li imali vremena pogledati ovaj dokument kada ste razgovarali s tužiteljem u Hagu?

SVEDOK Milan Babić: Da.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Jeste li se imali prilike upoznati s njim?

SVEDOK Milan Babić: Da.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Jeste li vi viđali budžete ove vrste za vrijeme relevantnih događaja?

SVEDOK Milan Babić: Da, bili su izvještaji i na Vladi i na Skupštini o stanju budžeta, Skupštini Krajine i Vladi Krajine.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Pogledajte, molim vas, brojke na ovoj listi gdje se govori o prihodima RSK. Prema vašim saznanjima, htjela bih čuti vaš komentar, odnosno da usporedite odnos prihoda iz naplate poreza i prihod iz SRJ kako se ovdje navodi, s obzirom da ste bili upoznati s budžetom prethodnih godina, i da nam kažete da li je taj, da li su ti prihodi koji su dolazili iz naplate poreza bili veći ili manji ili su bili jednaki kao i prethodnih godina, pre 1994. godine. Mislim na drugu stranicu, na bilans prihoda i rashoda, žutim papirićem je označena stranica koja me zanima. Gospodine, ja bih da pogledate samo ovu glavnu stranicu sa ukupnim brojkama, ne ove prethodne gdje se navode detalji. Naime, ovdje ćete vidjeti koliki je iznos iz poreza, koliki su prihodi iz poreza i koliki su ostali prihodi iz SRJ. Moje pitanje je bilo, s obzirom na prethodne budžete, kakav je bio ovaj odnos, kakav je bio ovaj razmjer ranijih godina? Dakle, ako se usporedi prihod iz poreza i prihodi koji su dolazili iz SRJ, je li bio veći ili manji?

SVEDOK Milan Babić: Veći prihodi su dolazili iz SRJ.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li to znači da je ranijih godina ono što je finansirala SRJ bilo čak i veće nego 1994. godine?

SVEDOK Milan Babić: Da, svakako, mnogo veće. To je vreme ratnog stanja i oružanih sukoba kada su potrebe za novcem bile veće, a prihodi u Krajini manji.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Ako pogledamo budžet na ovom dokumentu, videćemo i unos u odnosu na kredite iz Narodne banke RSK.

Da li je riječ o budžetnom deficitu, da li se deficit finansirao kroz kredite Narodne banke RSK?

SVEDOK Milan Babić: Tako je. To je bio jedan od načina finansiranja budžeta. Prema mom saznanju, to je uglavnom išlo iz primarne emisije Narodne banke Jugoslavije.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Gde je Narodna banka RSK dobijala taj novac, odnosno odakle ga je dobijala?

SVEDOK Milan Babić: Od Narodne banke Jugoslavije.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Vi kažete da se to uglavnom pokrivalo iz primarne emisije. Znači li to da je po srijedi bio novo odštampani novac koji su primali iz Narodne banke Jugoslavije?

SVEDOK Milan Babić: Tako je, to je bila ta dostava novca.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Narodna banka RSK, da li je ona bila nezavisna, samostalna institucija?

SVEDOK Milan Babić: Ona je praktično funkcionisala kao filijala Narodne banke Jugoslavije.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Časni sude, s obzirom na ove iznose u dinarima, gospodin Torkildsen nije mogao naći odgovarajući iznos koji bi mu poslužio da nađe odgovarajući odnos. Naime, službeni kurs u to doba bio je 1:1, a on nije mogao naći nikakve podatke za crno tržište, tako da vam ne mogu dati točan odnos u njemačkim markama. To bi bio zapravo isti odnos, ali ne službeno. Gospodine svjedoče, da li je RSK, odnosno SAO mogla postojati bez podrške Jugoslavije, odnosno Srbije?

SVEDOK Milan Babić: Ne, ne bi nikako mogla. SAO Krajina i RSK bile su u potpunosti ekonomskoj i finansijskoj zavisnosti od Srbije.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Ako pogledate sledeću stranu, videćete zašto je korišten taj novac, dakle namenu novca. Ako pogledate konkretno sredstva za finansiranje vojske i policije, videćete da to iznosi skoro dve trećine ukupnog budžeta. Da li je tako?

SVEDOK Milan Babić: Tako je.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li se i vi sećate tog odnosa?

SVEDOK Milan Babić: Da, toga se sećam. Odnosa se sećam vrlo dobro. Najveći dio je uvijek bio za te potrebe. Čak i u vreme kada stvarno nije postojalo oružanih sukoba, postojalo je takozvano stanje, ratno stanje i stanje neposredne ratne opasnosti, što je iziskivalo velike troškove za plaćanje ljudi koji su bili u jedinicama i nisu bili zaposleni.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Vi ste rekli da su velike količine novca dolazile iz Narodne banke Jugoslavije i da se radilo o sveže odštampanom novcu. Ko je kontrolisao Narodnu banku Jugoslavije, ako vam je poznato?

SVEDOK Milan Babić: Formalnopravno, institucije Savezne Republike Jugoslavije, stvarno predsednik Republike Srbije.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A kako to znate?

SVEDOK Milan Babić: Pa zato što se kod predsednika Srbije uvek išlo iz Krajine za potrebe, i finansijske i materijalne, a on je prosleđivao onda te naloge guverneru i predsedniku, predsednicima vlade i tako dalje.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Gospodine da li ste vi lično otišli do gospodina Miloševića kako biste zatražili finansijsku pomoć?

SVEDOK Milan Babić: Da, nekoliko puta.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Možete li nam reći kada ste prvi put otišli? Koji su bili razlozi vašeg odlaska i koji su bili rezultati te posete?

SVEDOK Milan Babić: Prvi put kada sam otišao po pitanju finansija, bio je to moj treći susret sa predsednikom Srbije, a išao sam zbog problema koje je imala tvornica vijaka u Kninu. Naime, račun te tvornice je bio blokiran zbog duga od 60 do .. oko 60 miliona dinara. Taj dug je fabrika imala prema splitskoj banci. Ja sam otišao kod predsednika Srbije da pomognem da se dobije novac, da ta fabrika dobije novac da plati taj dug i predsednik Srbije je obećao i to je realizovano. Oko 40 miliona, čini mi se, da je fabrika dobila novca za podmirenje duga.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A kada je to bilo? Kada ste otišli?

SVEDOK Milan Babić: To je bilo u decembru 1990. godine.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Rekli ste da ste se s njim sastali više puta u vezi sa finansiranjem. Recite nam o ovim drugim prilikama.

SVEDOK Milan Babić: Pa konkretno 1993. godine sam takođe bio, sredinom 1993. godine u jednoj velikoj delegaciji iz Republike Srpske Krajine. Ja sam bio u svojstvu predsednika opštine Knina. Tu su bili predsednik Vlade, ministri, komandant vojske, predsednici opština, kada je tražena, znači, šira pomoć od Srbije, odnosno predsednika Miloševića. Na sastanku s njim bio je i predsednik Vlade Srbije, Nikola Šainović i od njega je bilo obećanje da će se sve te materijalne, finansijske potrebe rešiti.

SUDIJA KVON: Gospođo Uerc - Reclaf, ova tvornica vijaka, o kakvoj se tvornici radilo? Da li je to imalo bilo kakve veze sa naoružavanjem, oružjem ili sličnim stvarima?

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Dakle gospodine, čuli ste pitanje sudije Kvon. Da li možete da odgovorite na to?

SVEDOK Milan Babić: To je fabrika za proizvodnju šarafa, vijaka. Tokom 1991. godine ona je radila neke manje usluge za vojsku. Prvaljenje ručnih bombi i sredstava za pravljenje oklopnog voza koga je Franko Simatović pravio u Strmici. Po mom saznanju - da. Ne velike. Znači usluge za vojsku.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Gospodine, još jedno pitanje. Gospodine, da li vam je gospodin Milošević ikada tokom sastanka indicirao da on jeste na čelu, odnosno da on jeste taj koji kontroliše Narodnu banku ili srpsku administraciju?

SVEDOK Milan Babić: To se prosto podrazumevalo. Takav stav je imao.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li ste vi razgovarali sa gospodinom Miloševićem aprila 1995. godine i da li ste tom prilikom

razgovarali o situaciji u Kninu i eventualnoj pomoći koja bi se mogla pružiti Kninu?

SVEDOK Milan Babić: Aprila 1995. godine razgovarao sam u tri navrata sa predsednikom Miloševićem. Na početku aprila razgovarao sam oko vojnih operacija koje je izvodila HVO vojska na teritoriji Bosne i Hercegovine u zaleđu Knina. Zatim, tom prilikom mi je rekao oko podrške sledeće: da nije tačno da 300 000 ljudi u Krajini stoji prema 4 miliona Hrvata u Hrvatskoj, već da iza Krajine stoji cjela logistička podrška Srbije.

SUDIJA ROBINSON: Gospođo Uerc - Reclaf, vratite se na ovo pitanje koje ste postavili, odnosno da li je gospodin Milošević ikada indicirao da je on glavni ili zadužen za Narodnu banku a svedok je odgovorio: pa to se podrazumevalo, to je bio njegov stav. Mislim da bi to trebalo pojasniti.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da Časni Sude, ja bih takođe htela da naznačim da u vezi ovoga što je svedok upravo rekao u rezimeu u paragrafu 95 i paragrafu 267, dakle da se ta dva paragrafa bave ovim telom a ja sam to spojila, kako ne bismo morali da ponavljamo. No gospodine, čuli ste šta je gospodin Robinson rekao u vezi mog pitanja da li vam je gospodin Milošević na bilo koji način indicirao, naznačio da je on, u stvari, zadužen za Narodnu banku i srpsku administraciju. Vi ste spoenuli to da je on rekao da je Srbija iza vas, odnosno sistem podrške da je iza vas. Šta je to u stvari tačno značilo?

SVEDOK Milan Babić: To je značilo da Krajina ima ljudstvo za borbu a da sva materijalno - tehnička i finansijska sredstva daje Srbija.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A ona vaša opaska da se to podrazumevalo da je gospodin Milošević, u stvari, bio glavni vezano za Narodnu banku i srpsku administraciju; recite nam koja je osnova tog vašeg komentara? Zašto se to podrazumeva?

SVEDOK Milan Babić: Pa za svaki problem koji nije mogao da se reši sa nadležnim ministrima ili predsednikom Vlade ili guvernerom, odlazilo se kod predsednika Miloševića i nakon razgovora sa njim to bi bilo rešeno.

SUDIJA KVON: Samo trenutak jedan. Gospodine, gospodin Milošević, kao predsednik Srbije je mogao reći: "Vi imate punu podršku srpskog naroda". No u kakvoj je to vezi sa kontrolom nad Narodnom bankom Jugoslavije, dakle da li biste mogli da nam to pojasnite, da malo razloge zbog čega vi tako mislite?

SVEDOK Milan Babić: Pa predsednik Milošević je kontrolisao sve institucije Republike Srbije a od stvaranja Savezne Republike Jugoslavije u aprilu 1992. godine, kontrolisao je i institucije Savezne Republike Jugoslavije. Čak je i predsednik Savezne Republike Jugoslavije, tadašnje, Zoran Lilić, govorio za sebe da je samo upotrebljiv čovek, kadar predsednika Miloševića. Tako su funkcionisale i ostale institucije.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Upravo ste pomenuli predsednika Lilića. Kada je on izneo tu opasku da je na upotrebi, na raspolaganju predsedniku Miloševiću?

SVEDOK Milan Babić: To je bilo 1994. godine, početkom 1995. Video sam ga kako izlazi iz predsedničke palate, iz kabineta predsednika Miloševića i predamnom se pozdravlja sa Borislavom Mikelićem, predsednikom tadašnje Vlade Republike Srpske Krajine pošto su bili, znam da su bili bliski, lično među sobom. Mikelić ga je pitao kako je. On je za sebe rekao "Pa, ja sam neko ko je na raspolaganju. Ja sam upotrebljiv čovek".

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Htela bih da vam predočim još nekoliko dokumenata koji se tiču finansija. Prvi je dokaz 352, tabulator 13. Oprostite, tabulator 15. Radi se o dopisu od 19. juna 1992. godine, Vlada Republike Srpske Krajine, upućeno je Saveznom izvršnom veću, Saveznom sekretarijatu za finansije i Narodnoj banci Jugoslavije. Ovim dopisom se traži iznos od 12 milijardi i 900 miliona dinara i tu se takođe navodi žiro račun budžeta Republike Srpska Krajina. Recite nam, da li je to bio žiro račun SDK ili se pak radilo o pravom bankovnom računu?

SVEDOK Milan Babić: To je budžetski račun.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Ako pogledamo poglavlje i potpis, možete li nam reći da li se radi o autentičnom dokumentu?

SVEDOK Milan Babić: Da, to je potpis, to je pismo ministra finansija Vojina Peurače, tadašnjeg ministra finansija u Vladi Republike Srpske Krajine.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Časni Sude, gospodin Torkildsen je saznao da je crni kurs u to vreme za ovaj iznos ovde dinarski iznosio otprilike 11 miliona nemačkih maraka. Sledeći dokument je dokaz 325, tabulator 13. Radi se o pismu ministra odbrane RSK Ministarstvu Republike Srbije i tiče se sastanka koji je održan 12. novembra 1992. godine i to sastanka sa predsednikom Miloševićem i drugim osobama koje se navode u prvom paragrafu ovog pisma. Kada pogledate na učesnike tu vidite Gorana Hadžića, Zdravka Zečevića, Milana Martića, Stojana Španovića, Vojina Peuraču, zatim tu se navodi i Boško Božanić. Da li su oni bili na položajima koji se navode ovde u ovom dopisu u to vreme?

SVEDOK Milan Babić: Da, jesu u to vreme.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je vama poznato da je ovaj sastanak održan novembra 1992. godine?

SVEDOK Milan Babić: Ne, nije.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Ako pogledamo zaglavlje, pečat i potpis ovog dopisa, da li nam možete nešto reći o tome?

SVEDOK Milan Babić: Da, to je ovde pečat Republike Srpske Krajine, predstavništvo u Beogradu, ministar Španović. Nisam siguran u potpis, ali pečat je iz tog vremena, odgovara.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je Vlada RSK imala predstavništvo u Beogradu na toj adresi i da li ovo u stvari zaglavlje odgovara, dakle, predstavništvu?

SVEDOK Milan Babić: Odgovara pečat, Vlada je imala predstavništvo u Beogradu i to je pečat predstavništva.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: U ovom dopisu na prvoj strani u drugom paragrafu stoji da je predsednik gospodin Milošević prihvatio koncept stvaranja odbrambenog sistema Krajine čiju osnovu treba da čini oko 23.000 ljudi u miliciji, od čega oko 5.000 u redovnom sastavu, a 18.000 u sastavu brigada koje treba da čine mirnodopsko jezgro vojske i obezbede sigurnost granice Krajine. Stav je da se ovaj broj ne umanjuje i da se mora naći način i sistem finansiranja da taj broj ljudi ostane u stalnom sastavu, kao profesionalni deo vojske. Prihvaćeno je da se odmah pristupi planiranju sredstava za potrebe vojske i milicije i to kao što je to bilo 1992. godine, preko Ministarstva odbrane RSK i Ministarstva odbrane Republike Srbije. Gospodine, da li je postojao takav koncept odbrane i da li se on finansirao na ovaj način, kako je to opisano u ovom dopisu?

SVEDOK Milan Babić: Pa koncept odbrane je postojao, on je, ovaj koncept je utvrđen u jesen 1991. godine i finansirao se na ovakav način.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Dalje stoji u ovom dopisu "Predsednik Milošević je izneo stav da se preko Vojske Jugoslavije trebaju planirati sredstva za održavanje tehnike i da će on pomoći da se to realizuje, te da Vojska Jugoslavije finansira aktivne starešine i civilna lica koja su ostala u Krajini. Sve ostale potrebe za finansiranje odbrane da se planiraju preko Ministarstva odbrane". Da li je to tako bilo i učinjeno?

SVEDOK Milan Babić: Tako je bilo.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li vam je poznato da li se gospodin Milošević zaista složio sa ovakvim konceptom i prihvatio ga?

SVEDOK Milan Babić: Ovo je ovako funkcionisalo. Ja znam da za neke slučajeve, recimo za biranje komandanta vojske, išlo se takođe direktno kod Miloševića. Znači, sistem je ovako funkcionisao.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Časni sude, malo kasnije ćemo se vratiti na ovo pitanje u ovom dopisu, dakle, kada budemo prešli na pitanja vojske. Molim da se svedoku predoči sledeći dokument, tabulator 17, dokazni predmet 352. Radi se o zahtevu Ministarstva finansija Republike Srpska Krajina, dakle, zahtevu na 5 miliona dinara, upućeno Narodnoj banci Jugoslavije. Gospodine, možete li nam nešto reći o zaglavlju ovog dopisa, potpisu i pečatu?

SVEDOK Milan Babić: Da, to je način kako se u to vreme komuniciralo, kako je komunicirao ministar finansija Republike Srpske Krajine, Ratko Veselinović.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: U redu, hvala vam. Sledeći dokument je tabulator 18. Radi se o još jednom dopisu, dopisu Narodne banke Republike Srpske Krajine, kabinet guvernera, upućeno Narodnoj banci Jugoslavije. A zahtev je za dotaciju gotovog novca i to 10 miliona dinara. Dopis je od 24. jula 1995. godine. Dakle, ponovo ako možete da nam date svoj komentar u vezi sa zaglavljem, pečatom i potpisom.

SVEDOK Milan Babić: Da. To je način komuniciranja Pavla... Marjanovića, guvernera Narodne banke Republike Srpske Krajine, a znam i konkretno da je u to vreme postojao ovaj problem o kome govori u pismu.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je ispunjen ovaj zahtev, da li je to tako i urađeno?

SVEDOK Milan Babić: Ja ne znam da li je urađeno jer je posle nekoliko dana Narodna banka RSK evakuisana iz Knina.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Sledeći dokument je tabulator 19, dokaz 352. Radi se o dopisu MUP - a RSK, 05. novembar 1993. godine. Dopis se upućuje MUP - u Republike Srbije. Molimo vas komentar u vezi sa zaglavljem, pečatom i potpisom.

SVEDOK Milan Babić: Da, ovo je dokument koji je mogao načiniti načelnik policije javne bezbednosti u MUP - u Krajine, Pavković Nebojša, po pečatu, ali njegov potpis ne znam, nisam siguran.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A što se tiče sadržaja ovog dopisa, tu se u stvari spominje prelaz radnika MUP - a, dakle, prelaz iz Republike Srpske u Republiku Srbiju i to prelaz radi pratnje novca iz Beograda u Knin. Da li se novac prenosio na ovakav način kako je to opisano u ovom dopisu, ako znate?

SVEDOK Milan Babić: Da, prenosile su se u gotovini dve vrste novca. Znači gotovina iz Narodne banke Jugoslavije i gotovina koju su išli ljudi iz Ministarstva unutrašnjih poslova ili vojske da donose za sebe, znači za svoje potrebe.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Kada kažete za svoje potrebe, mislite li na neke položaje, odnosno službe ili na osobe? Da li mislite na armiju u MUP?

SVEDOK Milan Babić: Mislim na institucije, Ministarstvo unutrašnjih poslova ili na armiju, vojsku.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Ova praksa donošenja novca iz Srbije u Krajinu u kojem vremenskom razdoblju je primjenjivana, kada se to radilo?

SVEDOK Milan Babić: To se radilo od 1991. do 1995. godine. U julu 1995. godine znam da je tadašnji komandant Mrkšić na taj način donosio novac za oficire srpske vojske Republike Srpske Krajine. Donosio je iz Beograda.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: I poslednji dokument koji me zanima je dokument pod tabulatorom 20 istog dokaznog predmeta. Pismo Milana Martića u svojstvu ministra unutrašnjih poslova u Kninu upućeno kabinetu predsednika Republike Srbije gospodinu Miloševiću, predsedniku Vlade Republike Srbije gospodinu Šainoviću i ministru unutrašnjih poslova Zoranu Sokoloviću. Pismo nosi datum 28. aprila 1993. godine. Ponovo jedan zahtjev za finansiranje. Možete li komentirati ovo pismo. Molim vas prvo zaglavlje, potpis i pečat, a zatim i sadržaj pisma.

SVEDOK Milan Babić: Da, to je zaglavlje koje se odnosi na Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske Krajine, pečat Ministarstva

unutrašnjih poslova i potpis kako se viđao na potpisima koje je potpisivao Milan Martić.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: U aprilu 1993. godine, da li vi znate da su u to doba bili potrebni dodatni resursi?

SVEDOK Milan Babić: Da. Postojalo je stanje oružanog sukoba između Krajine i Hrvatske.

TUŽILAC UERC - RECLAF: Hvala. Sad ćemo završiti sa finansiranjem i porazgovarati o SAO Krajini u decembru 1990. godine.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Prvi dokument je iz dokaznog predmeta 351 i to broj 26. Moliću vas, samo odgovor da ili ne. Da li je ovo izveštaj koji je datiran 30. aprila 1991. godine, a govori se o komisiji čiji je zadatak bio da verificira mandat članova Skupštine autonomne oblasti Krajina?

SVEDOK Milan Babić: Tako je. Da.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: U redu. Tabulator 29 istog dokaznog predmeta. I molim vas, tab 36. Dokument 29 je dokument od 30. aprila 1991. godine, rješenje o izboru predsednika Izvršnog vijeća Skupštine Srpske Autonomne oblasti Krajina. Da li je to to?

SVEDOK Milan Babić: Da.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Ovaj drugi dokument, da li je ponovo riječ o jednoj odluci, i to od 29. maja 1991. godine, o proglašenju Statuta SAO Krajine kao ustavnog zakona SAO Krajine?

SVEDOK Milan Babić: Da.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Časni sude, u prevodu ovog dokumenta nalazi se jedna pogreška u engleskoj verziji, datum je 29. juna 1991. godine, dok je u originalu na BHS - u maj. Sledeći dokument koji me zanima je pod tabulatorom 37 i dalje istog dokaznog predmeta i to 37, jedan i dva. Jesu li ovo ustavni zakoni SAO Krajine i to 29. maja 1991. godine, i isto tako ustavni zakon kojim se dopunjuje i izmjenjuje ustavni zakon SAO Krajine?

SVEDOK Milan Babić: Da.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Najvažnije promjene su zapravo bila promjena imena Izvršnog odbora SAO Krajine u Vlada, Izvršnog vijeće, oprostite, u Vlada SAO Krajine?

SVEDOK Milan Babić: Tako je.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Vidjeli smo i originalni Statut SAO gdje se spominje Zakon Hrvatske i SRJ. Da li je došlo do nekih promena i u tom smislu?

SVEDOK Milan Babić: Da.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je to sada samo Zakon SRJ?

SVEDOK Milan Babić: Da. Znači, ovde su dve bitne promene u odnosu na Statut. Znači pored konstituisanja, odnosno određivanja postojanja Vlade SAO Krajine tu je i ustavno konstituisanje po ustavnom zakonu Srpske

autonomne oblasti Krajine kao federalne teritorije Socijalističke federativne republike Jugoslavije.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Ovdje bi samo htela da pogledate član 6 ovog dokumenta, gdje se govori o Ministarstvu odbrane. U tekstu stoji sledeće: "Ministarstvo odbrane obavlja poslove uprave koji se odnose na planiranje i organizovanje odbrane, izvršavanje vojne obaveze, organizovanje i funkcionisanje civilne zaštite kao i druge propisane poslove". Takođe i član 7, u kojem se navode prava i dužnosti, dužnosti i odgovornosti Ministarstva unutrašnjih poslova. Je li tako?

SVEDOK Milan Babić: Da.

...

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Sljedeća tri dokumenta 43, 52 i 53 iz istog dokaznog predmeta, dakle 351. Ova tri dokumenta odnose se, prvi na Zakon o primjeni pravnih propisa Republike Srbije na teritoriji SAO Krajine. Sljedeći je jedna odluka Vlade SAO Krajine od 01. avgusta 1991. godine o primjeni Zakona o političkim organizacijama Republike Srbije. I treći pod brojem 53 je također odluka Vlade SAO Krajine, isti datum, 01. avgusta 1991. godine, a riječ je o primjeni Zakona o unutrašnjim poslovima Republike Srbije. Možete li nam reći zašto se uopće spominje srpski zakon a ne zakon SRJ?

SVEDOK Milan Babić: Zbog toga što nije potrebno bilo spominjati zakon SRJ, on se primenjivao u kontinuitetu, znači nije ukidan od primenjivanja zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije. A za zakone koji su prestali da važe u Krajini, a bili su zakoni bivše Socijalističke Republike Hrvatske, i nisu uvedeni drugi zakoni za tu istu materiju u SAO Krajini, iz tog razloga je za tu vrstu zakonodavne potrebe bilo potrebno primeniti zakone Republike Srbije.

TUŽILAC UERC - RECLAF: Časni Sude, sledeći dokumenti odnose se na imenovanje određenih osoba na određene položaje i mislim da ne moramo to pokazati svjedoku. Ja bih samo tražila da se oni usvoje.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Gospodine svjedoče, kada ste imali onaj razgovor u Beogradu u svojstvu osumnjičenog, da li ste vi dostavili veliki broj dokumenata koji su se ticali SAO i RSK i načina kako su one funkcionisale.

SVEDOK Milan Babić: Jesam.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Većina tih dokumenata su potpisani od strane vas osobno i vaših kolega u Vladi ovih institucija.

SVEDOK Milan Babić: Tako je.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Sledeći dokument je iz dokaza 351, tab 63. Ovaj dokument nosi datum 26. oktobra 1991. godine, a riječ je o Odluci o prelasku na rad u ratnim uslovima. Kada je rat zapravo počeo u SAO Krajini, tog datuma ili možda pre?

SVEDOK Milan Babić: Oružani sukobi su trajali u Krajini od sredine, od sredine 1991. godine. Pravi rat je počeo od avgusta meseca 1991. godine, kada je JNA bila masovno uključena u borbena dejstva.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Sledeći dokument koji bih vam željela pokazati je pod tabulatorom 59 istog dokaznog predmeta. Zapravo ne, ne moramo raspravljati ovaj dokument, možemo nastaviti, ali ja imam pitanje u vezi sa sljedećim dokumentom, pod brojem 61, koji je dio istog dokaznog predmeta. Ovo je jedna odluka da se imenuju članovi Komisije za rad na realizaciji platforme o mogućim rješenjima ustavnog položaja SAO Krajine u budućoj zajednici jugoslovenskih naroda. Dokument nosi naziv 21. novembra 1991. godine. Možete li nam, molim vas, objasniti zašto je ova Komisija uspostavljena i čime se trebala baviti?

SVEDOK Milan Babić: Ovo je vreme kada se održavala, odnosno nakon održavanja glavnih sednica konferencije o prethodnoj Jugoslaviji, koja se održavala u Hagu. Tada su već nastupile određene promene na prostoru Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i u tim uslovima SAO Krajina je trebala da definiše i svoj položaj.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Uz ovaj dokument ide još jedan. Htjela bih vam pokazati taj. On je pod tabulatorom 62. Reč je o Zakonu o unutrašnjim poslovima. Imam jedno pitanje u vezi s članom 30. koji glasi "Ministarstvo unutrašnjih poslova sarađuje sa organizacijama unutrašnjih poslova u federaciji i drugim republikama i pruža im pomoć u izvršavanju zadataka iz njihovih nadležnosti. Odnosi i saradnja Ministarstva unutrašnjih poslova sa organima unutrašnjih poslova u federaciji i drugim republikama zasnivaju se na pravima i dužnostima određenim zakonom", i tako dalje. Na koje druge republike se ovde misli u članu 30?

SVEDOK Milan Babić: Na Republiku Srbiju, pre svega.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Još jedno dodatno pitanje, gospodine svjedoče, u odnosu na član 30. S kojim drugim republikama je RSK i SAO sarađivala, s kojim drugim republikama je ostvarivana ta saradnja?

SVEDOK Milan Babić: U to vreme sa Srbijom i Crnom Gorom. Nije bilo drugih republika sa kojima bi mogla sarađivati u kontekstu te odredbe Zakona.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Kad je reč o ovim odlukama i zakonima koje smo sada pogledali, ko je izrađivao nacрте za njih, ko ih je pisao?

SVEDOK Milan Babić: Boro Rašuo i Risto Matković.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Htjela bih se vrlo kratko osvrnuti na Zakon o odbrani koji se primenjivao u SAO Krajini. Da li ste vi dostavili te zakone tokom vaših razgovora s tužiteljem u Beogradu i u Hagu?

SVEDOK Milan Babić: Da, što se tiče Zakona o odbrani, ja sam dostavio jedan tekst koji sadržajno odgovara zakonu koji je 01. avgusta 1991. godine primenjen u SAO Krajini.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Časni Sude, mislim da ne moramo pokazivati ove dokumente svedoku. Mogu ih samo spomenuti. Radi se o Zakonu o općenarodnoj odbrani koji je SFRJ usvojila 1981. godine. To je tabulator 21 dokaznog predmeta 352. Zatim Zakon o izmenama i dopunama Zakona o općenarodnoj odbrani, objavljen u Službenom listu SFRJ 1991. godine, tabulator 22. Zatim srpski Zakon o odbrani, iz jula 1991. godine, tabulator 24. I sledeći tabulator, broj 23, Uredba o primjeni Zakona o odbrani Republike Srbije na teritoriji RSK, iz avgusta 1991. godine. I tabulator 25, jedan dodatni dokument koji bih zapravo htela analizirati sa svjedokom. Tabulator 25, dakle, taj dokument molim da se pokaže svedoku. Reč je o jednom pismu upućenom predsedniku skupštine opštine, u kojem se isti obaveštava o donošenju odluke o primeni Zakona o odbrani Republike Srbije na teritoriji SAO Krajine na osnovu Zakona o primeni pravnih propisa Republike Srbije, i također ko je na čelu teritorijalne odbrane, a to je predsednik Vlade. Da li je i ovo dokument koji ste vi dali Tužilaštvu?

SVEDOK Milan Babic: Jeste.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Vi ste imali u Krajini srpski zakon o odbrani iz jula 1991. godine. Kako ste došli do njega zapravo?

SVEDOK Milan Babic: Mislite na Zakon o odbrani Republike Srbije?

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da.

SVEDOK Milan Babic: Dobili smo ga iz kabineta predsednika Srbije, gospodina Slobodana Miloševića, faksom.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li ste ga faksom i zatražili, odnosno kako je do toga došlo, kako je on stigao?

SVEDOK Milan Babic: Da, zatraženo je iz kabineta da nam se faksom pošalje.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Jeste li vi zapravo razgovarali o tome s gospodinom Miloševićem ili ste se jednostavno obratili kabinetu?

SVEDOK Milan Babic: Sekretarici gospodina Miloševića, da ona uspostavi kontakt, da pita predsednika možemo li ga dobiti.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Još samo jedno pitanje, časni Sude, u vezi sa ovim pa ću završiti sa ovom temom. Gospodine svjedoče, onda kada ste vi zatražili Zakon o odbrani Republike Srbije, da li je on već bio usvojen, da li je bio u procesu usvajanja?

SVEDOK Milan Babic: Njega je Skupština Republike Srbije usvojila a bio je kod predsednika Republike na potpisu, na potpisivanju, znači u proceduri potpisa.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Gospodine C - 061, na početku vašeg svedočenja, spomenuli ste srpske medije i njihov značaj u to vreme. Kako su srpski mediji izveštavali o situaciji Srba u Jugoslaviji, a posebno o situaciji Srba u Hrvatskoj 1990. i 1991. godine?

SVEDOK Milan Babic: Ti mediji su ne samo pratili događaje koji su se dešavali, koji su se ticali Srba na prostoru bivše Jugoslavije, posebno na području Hrvatske, već su vrlo intenzivno kreirali javno mišljenje i o

događajima i o celokupnoj situaciji u to vreme. Kako su rasle političke tenzije na prostoru prethodne Jugoslavije, posebno konflikti koji su nastajali, politički konflikti u Hrvatskoj početkom 1990. godine i tokom 1990. godine, izveštavanje medija iz Srbije, iz Beograda posebno, bilo je praćeno na vrlo poseban način. Svako izveštavanje o tim događajima praćeno je asocijacijama na događaje iz prošlosti. Te asocijacije na prošlost ticale su se događaja iz Drugog svetskog rata, kada su hrvatski nacisti i ustaše izvršili velike masakre i pogrome srpskog stanovništva na prostoru kvislinške tvorevine NDH, za vreme Drugog svetskog rata. Znači, mogu da kažem uopšte da je gradacija izveštavanja i podsećanje na događaje iz prošlosti ne samo da je bila primerena političkim inicijativama iz Beograda već je, kažem, išla više koraka napred. Znači, u smislu stvaranja javnog mnjenja, najprije sa podsećanjem na prošlost, a onda stvaranjem nepoverenja u novu hrvatsku vlast, a zatim i stvaranjem javnog mišljenja, neprijateljskog u odnosu na novu vladu Hrvatske.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A kako je opisivana hrvatska Vlada?

SVEDOK Milan Babic: Pa opis hrvatske Vlade zavisio je od vremena kada se opisivala, od vlasti sličnoj ustaškoj, neoustaškoj pa u vreme otvorenih neprijateljstava i ratnog sukoba kao ustaškoj vlasti, genocidnoj vlasti.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li se bilo šta govorilo o namerama hrvatske vlade u odnosu na srpsko stanovništvo u Hrvatskoj?

SVEDOK Milan Babic: Da, pogotovo početkom 1991. godine. Govoreno je da je namera hrvatske vlade da izvrši novi genocid i pokolj Srba u Hrvatskoj, u Kninu posebno.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je bilo reči o hrvatskom stanovništvu i o njihovim odnosima sa Srbima, odnosno da li je moguće da oni žive zajedno?

SVEDOK Milan Babic: Više je potencirano razdvajanje.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Srpski mediji iz Beograda i iz Srbije, da li su lažno izveštavali o događajima u Hrvatskoj?

SVEDOK Milan Babic: Moglo bi se reći da su preувелиčavali događaje, činili ih dramatičnijim nego što oni jesu.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je to izveštavanje imalo nekog uticaja na srpsko stanovništvo u Hrvatskoj? Ako jeste, kakav je taj uticaj bio?

SVEDOK Milan Babic: Da, veoma velikog uticaja. To izveštavanje stvaralo je nepoverenje prema hrvatskoj vlasti, a onda i neprijateljstvo prema hrvatskoj vlasti i Vladi.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A hrvatsko stanovništvo, vi ste rekli da je to razvijalo neprijateljstvo i nepoverenje prema hrvatskoj Vladi. A kakav je bio odnos prema hrvatskom stanovništvu?

SVEDOK Milan Babic: To je bio indirektan odnos. Znači, smatralo se da svi oni koji podržavaju takvu hrvatsku vlast su isti kao takva vlast.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je bilo nešto u medijima što je vas lično pogodilo ili se odnosilo na vas lično?

SVEDOK Milan Babić: Pa svi natpisi koji su podsećali na prošlost jako su me se doimali, čak i u jednom intervju koji sam imao, ja sam se podsetio na tu prošlost, čak i ja, odnosno novinari su čak tražili od mene da se podsećam na tu prošlost. A posebno je uticalo na mene prikazivanje namera hrvatske Vlade i ministara prema Srbima u Hrvatskoj i prema Srbima u Kninu posebno. To je trenutak koji je mene lično najviše zaplašio i kod mene je stvorio jedan neprijateljski odnos prema Vladi Hrvatske.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li ste vi videli onaj takozvani Špegelj snimak, Špegelj video traku, ako znate šta je to?

SVEDOK Milan Babić: Da, to je bio film koji je na Televiziji Beograd prikazan o Špegelju i Boljkovcu, ministrima hrvatske Vlade, i njihovim namerama u odnosu na Srbe u Hrvatskoj, u odnosu na vojsku i u odnosu na Knin.

TUŽILAC UERC - RECLAF: Časni Sude, Tužilaštvo bi htelo da pusti nekoliko segmenata te trake zvane Špegelj. Radi se o dokaznom predmetu 352, tabulator 170, naravno uz vaše dopuštenje.

video snimak: "U odlučujućem trenutku organizuj dva - tri čovjeka za likvidaciju najopasnijih", "Dobro", "Fizičku likvidaciju", "Pa dobro", "... idete kod drugog, pa dum, dum, dum ..., pa ide se kod drugog istovremeno, koji su najopasniji mogu biti ubijeni na vratima, nema pitanja niti žena, niti djeca, ništa, to se ne pita."Ako treba dvojica, trojica za likvidaciju rukovodstva..."

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li gospodin Špegelj na ovoj traci govori o ubijanjima pripadnika JNA i o rešavanju pitanja problema u Kninu masakrom? Da li je to rekao?

SVEDOK Milan Babić: Da, tako je rekao.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A ko je načinio ovaj video snimak, ako znate?

SVEDOK Milan Babić: Kada je prikazano, objavljeno je da ga je načinila Informativna služba Saveznog sekretarijata za narodnu odbranu SFRJ. Kasnije su mediji objavili da je taj snimak napravio KOS.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je general Špegelj negirao da je rekao takve stvari, dakle, da se ubijaju pripadnici JNA i ljudi u Kninu?

SVEDOK Milan Babić: Preko medija se moglo čuti da je demantovao, to znači negirao.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je ovaj video snimak pušten samo jednom ili u više navrata i u koje vreme?

SVEDOK Milan Babić: Ja znam da je puštan oko 25. januara. Znam da su posle izlazili u štampi, neke su novine objavljivale tekstove. Čini mi se da je puštano više puta ali ja nisam gledao. Gledao sam prvi put samo.

SUDIJA MEJ - PITANJE: Koje godine je to bilo?

SVEDOK Milan Babić: 1991. godine, oko 25. januara 1991. godine.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je ovaj video snimak uticao na srpsko stanovništvo u Hrvatskoj, a posebno na srpsko stanovništvo u Kninu?

SVEDOK Milan Babić: Da. Nakon ovog snimka dešavali su se masovni mitinzi i protesti protiv ne samo Špegelja nego i hrvatske vlade, i uopšte mitinzi podrške Jugoslaviji i Jugoslovenskoj narodnoj armiji. Uticali su toliko da su vlade i svi oni koji su je podržavali, hrvatska vlada i svi oni koji su je podržavali su se smatrali neprijateljem srpskog naroda. Vladao je veliki strah od Hrvatske u to vreme, nakon ovoga posebno.

TUŽILAC UERC - RECLAF: Vi ste već spomenuli jedan intervju koji ste dali medijima. No, ja bih htela da čujem još neke dodatne komentare o tome, ali mislim da bi to bilo bolje uraditi na privatnoj sednici.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Uz pomoć poslužitelja htela bih da predočim svedoku dokaz 352, tabulator 26. Radi se o intervjuu koji ste vi dali januara 1991. godine i to NIN - u, časopisu NIN. Ovaj intervju s vama potpisao je Stefan Grubač. Da li je on zaista razgovarao s vama i recite nam odakle i kako poznajete tog čoveka?

SVEDOK Milan Babić: Da, on je sa mnom pravio ovaj intervju. On je sa mnom pravio dosta intervju tokom druge polovine 1990. godine i prvoj polovini 1991. godine. Zbližio se sa mnom. On je inače poreklom iz okoline Drniša, iz Dalmacije. Postao mi je blizak u tom smislu što je imao česte komunikacije, sugestije otprilike kako bi trebalo da nastupam, da izlažem. U martu mesecu je tražio od mene da napišem izjavu koja se čitala na kontramitingu SPS - a, povodom demonstracija opozicije u Beogradu. Jednom prilikom tražio je ...

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Gospodine, doći ćemo i na to. Ja sam htela samo da znam odakle ste ga poznavali. A sad nam recite da li je gospodin Grubač imao kontakte sa gospodinom Miloševićem, odnosno da li vam je to poznato?

SVEDOK Milan Babić: Poznato mi je da je imao kontakte sa saradnicima gospodina Miloševića, odnosno sa bliskim prijateljima gospodina Miloševića.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Na koga mislite?

SVEDOK Milan Babić: To su osobe iz porodičnog kruga porodice Milošević. Jedna osoba iz Izvršnog odbora Jugoslovenske levice, žena. Trenutno ne mogu da se setim imena, možda ću se setiti kasnije. Dolazio je čak sa mnom u kabinet predsednika Miloševića. Razgovarao je sa šefom kabineta, odnosno imao je kontakte sa šefom kabineta predsednika Miloševića, Goranom. Tražio je jednom od mene da šef traži, gospodin Milošević da dam jednu izjavu protiv Vuka Draškovića, tadašnjeg šefa opozicije u Srbiji.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li to znači da je gospodin Grubač imao određenog uticaja na vas, u smislu onoga što ćete reći, kada i koliko često?

SVEDOK Milan Babić: Da, da.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: U ovom intervjuu na 2. strani engleske verzije gospodin Grubač govori o autonomnoj srpskoj Krajini i o doktoru Milanu Babiću i to kao kancelaru. E sad, da li je on o vama u svojim izveštajima i intervjuima, govorio kao o kancelaru?

SVEDOK Milan Babić: Pa on me je uzdizao. Mislim davao mi je viši značaj, pojam *kancelar* je u tom smislu.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Pa njegovo ime možete tačno videti na 7. strani prevoda, dakle Stefan Grubač. Gospodine da li je bilo i drugih novinara iz Srbije u to vreme, koji su s vama kontaktirali i koji su vas, kako ste vi rekli, uzdizali?

SVEDOK Milan Babić: Pa bilo je mnogo novinara. Prosto mislim da sam morao, bilo je neophodno, traženo je od mene da stalno dajem izjave, komentare. Da stalno komentarišem svaki događaj koji se dešavao. Posebno Krste Bjelić je još od sredine 90 – tih godina bio dopisnik Televizije Beograd u Kninu i stalno je tražio izjave. Čak se javno hvalio da je on od mene napravio političara.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Rekli ste da se on hvalio da je od vas napravio političara. Kada je on to rekao?

SVEDOK Milan Babić: Tokom 1991. godine.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je gospodin Krste Bjelić bio u bliskoj vezi sa gospodinom Miloševićem?

SVEDOK Milan Babić: On je 1991. godine postao urednik informativnog programa Televizije Beograd, kuće koju je kontrolisao predsednik Milošević. Čak mi je jednom predsednik Milošević rekao, u šali, da sam ja preko predsednika Miloševića postavio Krstu Bjelića za urednika informativnog programa Televizije Beograd.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A kada vam je on to rekao? Kada vam je gospodin Milošević to rekao?

SVEDOK Milan Babić: Pa u 1991. godini prilikom jednog susreta.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: U ovom intervjuu o kome smo upravo govorili, dakle u intervjuu sa gospodinom Grubačem, na zadnjoj strani vi odgovarate na pitanje gospodina Grubača. On pita: I ovih dana ima uhapšenih Srba, nema uhapšenih Hrvata. Ko u Hrvatskoj sprovodi hajdučiju?" a vi kažete: "Hrvatsko voćstvo i ustaški policijski režim". Dakle, da li to znači da ste vi prihvatili ovaj jezik?

SVEDOK Milan Babić: Da.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: I u tom istom delu vi spominjete Slobodana Miloševića i kažete da je on predsednik svih Srba, ne samo Srba iz Srbije i da uživa podršku svih Srba. Da li je to tako i bilo u to vreme?

SVEDOK Milan Babić: On se tako predstavljao. Obećavao Srbima podršku. Srbi su mu verovali, i ja lično.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Vi ste, preformulisali pitanje. Recite nam, ko je kontrolisao srpske medije?

SVEDOK Milan Babić: Medije u Srbiji kontrolisao je predsednik Milošević.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A kako je on kontrolisao medije, na koji način?

SVEDOK Milan Babić: Pa imao je dve mogućnosti. Ili preko institucija Republike Srbije koje je kontrolisao preko svoje vladajuće SPS partije ili lično, preko ljudi koji su bili direktori, urednici medija. Ja znam konkretno za ovaj drugi način.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A šta znate o tom drugom načinu vršenja kontrole nad medijima, dakle, preko ljudi koji su bili na određenim položajima?

SVEDOK Milan Babić: Znam da je postavljao i skidao direktore radija i televizija, da je držao, kontrolisao, postavljao direktore i urednika dnevnog lista "Politika".

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Vi ste spomenuli "Politiku", dnevne novine "Politiku".

SVEDOK Milan Babić: Tako je.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je to bio vodeći dnevni list u to vreme?

SVEDOK Milan Babić: Da, vodeći dnevni politički list, dnevno – politički.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A kako znate da je gospodin Milošević postavljao urednike i druge koji su bili na položajima u vodećim dnevnim novinama? Ukoliko je potrebno, možemo da pređemo na privatnu raspravu. Ja nisam baš sigurna, ali vi najbolje znate da li treba ili ne.

SVEDOK Milan Babić: Čuo sam lično od nekih direktora da ih drži predsednik Milošević. Čuo sam lično i od predsednika Miloševića da postavlja neke direktore.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Kada vam je gospodin Milošević rekao da on lično postavlja neke direktore? I koga je on postavio?

SVEDOK Milan Babić: U martu mesecu, direktora Televizije Beograd. U martu mesecu 1991. godine.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li vam je on to rekao?

SVEDOK Milan Babić: Da, lično.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Marta 1991. ili kad?

SVEDOK Milan Babić: Marta 1991. godine.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Koji direktori ili urednici su vam lično rekli da je na njih uticao gospodin Milošević ili da ih je on lično postavio na ta mesta, ako se sećate?

SVEDOK Milan Babić: Da, sećam se. Živorad Minović, direktor "Politike" mi je rekao 1995. godine da zna predsednik Milošević zašto ga drži na tom mestu, direktora "Politike", pored Dragana Hadži Antića, koga drži na mestu urednika "Politike". Žiku Minovića sam upoznao prvi puta na post – izbornom koktelu oko Nove godine, 1991. na koktelu kod predsednika Miloševića i bio sam tada, početkom februara 1991. godine, njegov gost u "Politici".

SUDIJA KVN: Gospodine, kada kažete da je direktor rekao da ga je postavio predsednik Milošević, recite nam, ko je trebao da postavlja direktore u to vreme, umesto gospodina Miloševića, odnosno da li ga je Milošević postavio na to mesto u svojstvu predsednika, dakle u skadu sa zakonom ili je to bilo na neki drugi način?

SVEDOK Milan Babić: Časni sudijo to je bilo na drugačiji način. Predsednik Republike nije imao ovlašćenja da postavlja direktore medijskih kuća. Direktore je birao Radnički savet, direktore medijskih kuća, po objavljenom konkursu.

SUDIJA ROBINSON: A da li je to bilo nekim aktom regulisano, zakonskim aktom ili zakonom?

SVEDOK Milan Babić: Da, to je bilo regulisano zakonom.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Vi kažete da nije bilo u skladu sa zakonom da gospodin Milošević postavlja direktore ili urednike. Zašto onda kažete da ih je on postavljao? Na koji način je on učestvovao u tome?

SVEDOK Milan Babić: On je držao vlast u Srbiji a preko ljudi iz Srbije i na nivou Jugoslavije. Bio je predsednik vladajuće partije jedno vreme a kasnije, odnosno čitavo vreme njen stvarni šef, šef vladajuće partije, koja je imala vlast i u Skupštini Republike Srbije i u većini opština u Republici Srbiji.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je partija odlučivala o tome ko će biti postavljen na mesto direktora ili urednika?

SVEDOK Milan Babić: Proceduralno odlučivali su Radnički saveti. Država i opštine, odnosno opštine su imale pravo kontrole, znači uvida u rad. To se zvalo takozvanim društvenim nadzorom.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li ste vi bili ikada prisutni kada je gospodin Milošević izdavao neke upute ili direktive direktorima ili urednicima medija, na primer Televizije ili "Politike"?

SVEDOK Milan Babić: Jednom prilikom oko 23. januara, za vreme susreta koga sam imao kod predsednika Miloševića, on je lično otišao kod sekretarice i izdiktirao tekst saopštenja i pozvao je nekoga u "Politici" da se to objavi. Za druge slučajeve ne mogu da se setim. Za direktora Televizije, 1991. godine, je rekao, nakon što je opozicija tražila da tadašnji direktor Mitević podnese ostavku, odnosno da se smeni, reko je: "Eto dao sam im tog novog direktora". Njegovo ime ne mogu sad da se setim, karakteristično je, nije uopšte srpsko prezime, čini mi se. Ali rekao mi je njegovo ime "Eto", kaže "njegov je otac bio lotićevac. Sad ne bi imali razloga da budu protiv njega".

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li vam je ikada i jedan od tih urednika rekao da su primili upute i direktive od gospodina Miloševića osobno?

SVEDOK Milan Babić: Ne.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Jeste li bili u kontaktu sa gospodinom Radetom Brajovićem i ako jeste, recite nam ko je ta odoba?

SVEDOK Milan Babić: Rade Brajović je bio urednik "Večernjih novosti", dnevnog lista. Sretao sam ga više puta od 1990. godine i u Kninu i u uredništvu lista "Večernje novosti" i u kabinetu predsednika Miloševića.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: "Večernje novosti". Da li je to državna novina sa velikim tiražem i da li je ona bila javno vlasništvo?

SVEDOK Milan Babić: Da, to je bilo javno vlasništvo, s tim što ja nisam potpuno siguran ko je osnivač "Večernjih novosti". Dobro ali preduzeće Borba, koje je bilo vlasništvo savezne institucije ili na neki drugi način. Mislim oni su delovali samostalnije u odnosu na Borbu. Tačna njihova pozicija, znači ko je tačno njihov osnivač, nisam siguran, ali su bili javno glasilo, javna firma.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Jeste li sa gospodinom Brajevićem razgovarali o intervjuu koji ste 1994. godine dali a koji nije bio objavljen?

SVEDOK Milan Babić: Nakon što smo se sreli u kabinetu gospodina Miloševića, on me je pozvao da napravimo, da budem njegov gost i da njegovi novinari naprave intervju sa mnom. Ja sam bio gost ali pravilisu intervju nezavisno, znači, i od tog mog gostovanja, i ja sam dao ...

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li su mediji izveštavali o Milanu Martiću, i ako jesu, na koji način?

SVEDOK Milan Babić: Da, pisali su o njemu, a to je posebno počelo u aprilu 1991. godine.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Kako je on opisivan, da li je glorifikovan kao što ste napomenuli u vezi sa drugom osobom?

SVEDOK Milan Babić: Bila je veličana njegova uloga u Krajini.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Kada se Jugoslavija počela raspadati, da li su Srbi imali jedan važan cilj u Jugoslaviji, da li je postojao za njih neki važan cilj?

SVEDOK Milan Babić: Diskusija o budućim odnosima u Jugoslaviji, po mom sećanju, bila je vrlo intenzivna 1990. godine i tu se formirale dve opcije, dva pristupa. Jedan je bio politički pristup Srbije, da Jugoslaviju treba urediti kao čvrstu federaciju. Drugi je bio pristup Hrvatske i Slovenije, koje su bile za opciju da budu nezavisne države ili da državu, Jugoslaviju treba urediti kao konfederaciju. Srbi su se opredeljivali za ovu političku opciju Beograda, Jugoslaviju kao čvrstu federaciju, odnosno u slučaju da se Jugoslavija potpuno raspadne, da Srbi kao narod imaju pravo da žive, da ostanu u jednoj državi. Ono što je i predsednik Milošević govorio, da Srbi ne mogu da žive u četiri države, čak i u uslovima konfederacije, da to nije jedna država i da Srbi će živeti u jednoj državi

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Rekli ste da je to rekao gospodin Milošević. Kada ste ga vi čuli da je to rekao?

SVEDOK Milan Babić: U januaru 1991. godine lično.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Kojom prilikom?

SVEDOK Milan Babić: Lično, prilikom ličnih susreta, a to je bio javni govor vladajućih struktura iz Beograda.

TUŽILAC UERC - RECLAF: Uz pomoć poslužitelja pokazala bih svedoku dokument označen tabulatorom 27, iz dokaznog predmeta 352.

SUDIJA KVON - PITANJE: Gospodine svedoče, pre ovoga, jeste li ikada čuli, je li vam poznat pojam Velike Srbije?

SVEDOK Milan Babić: To je pojam koji je jasno objašnjavao Vojislav Šešelj, predsjednik Srpske radikalne stranke.

SUDIJA KVON - PITANJE: Da li je on različit od gesla "svi Srbi u jednoj državi", a tvrdi se da je gospodin Milošević to rekao? Da li se radi o istom pojmom ili o različitom konceptu?

SVEDOK Milan Babić: Pojmovno različito, a sadržinski blisko ili isto.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Kako to mislite, na koji način? Na koji način su bili slični?

SVEDOK Milan Babić: Koncept predsjednika Miloševića podrazumevao je da Srbi, pored Srbije i Crne Gore, da u toj državi koju je on zagovarao, pored Srbije i Crne Gore, treba da žive i Srbi sa prostora Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Šešelj je to formulisao na jedan drugačiji način, da Velika Srbija treba da ima granice na zapadnoj liniji Karlobag - Ogulin - Karlovac - Virovitica, što je približno, slično ovoj opciji gospodina Miloševića.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da se nadovežem na ovo. Pokazala bih vam geografsku kartu 326, tabulator 3. Što predstavlja ova crna crta?

SVEDOK Milan Babić: Predstavlja liniju koju je zagovarao Vojislav Šešelj kao zapadne granice Velike Srbije.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Zapadne granice države na koju je mislio gospodin Milošević, koje je on imao na umu, gde bi one bile?

SUDIJA MEJ - PITANJE: Da li je doista bilo ikakvih granica? Trebamo ovde biti oprezni kad je reč o ovakvim formulacijama jer po prvi put ovako se nešto iznosi od strane svedoka. Neka se svedok na ovo osvrne. Molim vas, prema vašim shvatanjima, geslo "svi Srbi u jednoj državi", što je to značilo?

SVEDOK Milan Babić: Kako sam ja razumeo, to je značilo da Srbi iz Hrvatske, Srbi iz Bosne i Hercegovine imaju pravo da budu u državu koja je Srbija.

SUDIJA MEJ - PITANJE: Da li je ikada bilo ikakvih tvrdnji u vezi toga gdje bi trebale biti granice te države?

SVEDOK Milan Babić: Borisav Jović je na televiziji negde oko 10. septembra 1990. godine objašnjavao na koji način bi to bilo sprovedeno, i govorio je o opštinama kao teritorijalnim jedinicama koje bi bile uključene u tu državu, koja bi bila čvrsta federacija i nastala preuređenjem dotadašnje Jugoslavije. Šešelj je govorio jedino o graničnoj liniji Karlobag - Karlovac - Ogulin - Virovitica. Predsednik Milošević je govorio o ovom načelu kao ispravnom, znači da Srbi iz Hrvatske, odnosno Srbi iz četiri republike moraju biti u jednoj državi, imaju pravo na to.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Molim vas, stavite ovu kartu na grafoskop. Gospodine, može li vam pomoći ova karta ili bi smo se trebali poslužiti drugom? Gdje, u kojim područjima, možete li nam to pokazati štapom, gde su živjeli Srbi u Hrvatskoj?

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: U redu. Poslužitelj vam treba pokazati jedan dokument, Deklaracija radne grupe, odnosno Saopštenje radne grupe za pripremu plana ujedinjenja Republike Srpske Krajine i Republike Srpske. Pri dnu ovog dokumenta...

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li vam je poznata ova radna grupa?

SVEDOK Milan Babić: Da.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Na prvoj stranici, citiraću sljedeći paragraf "Jasno i čvrsto opredjeljenje Srba je bilo da žive u zajedničkoj državi Jugoslaviji jer su bili svjesni toga da ih jedino taj tip države može zaštititi od novog genocida i garantirati im nacionalnu slobodu i jednakost". Možete li komentirati ovaj navod radne grupe?

SVEDOK Milan Babić: To se odnosilo na ključni razlog zašto je neophodno da se srpske teritorije ujedine u jednu državu.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li to znači, odnosno što to znači? Ovdje se kaže da ih može zaštititi od novog genocida i garantovati im nacionalnu slobodu i ravnopravnost. Da li je to bilo potrebno?

SVEDOK Milan Babić: U tom trenutku pominjanje genocida više nije bilo potrebno jer su stvorene Republika Srpska Krajina i Republika Srpska.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Jasno opredjeljenje, jasno i čvrsto opredjeljenje Srba da žive u jedinstvenoj državi - od kada se ovaj pojam, od kada se ovo geslo koristi i do kada? Ovo je dokument koji potječe od ove radne grupe i iz maja 1995. godine je. Da li je ova teza bila živa cjelo to vrijeme?

SVEDOK Milan Babić: Od početka 1991. godine, to je bila teza koja je prihvaćena od strane predsjednika Miloševića, "Svi Srbi u jednoj državi". Ona je bila, što se tiče Republike Srpske Krajine i Republike Srpske, živa i 1995. godine.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: U tekstu dalje stoji "Jednostrana i protuustavna secesija Hrvata i Muslimana iz bivše Hrvatske i bivše Bosne i Hercegovine izvedena je sa ciljem da se sruši zajednička jugoslovenska država i prekine njen državno - pravni identitet i kontinuitet, a da se srpskom narodu oduzme statut konstitutivnog naroda i da se dovede u položaj ponižene i obespravljene nacionalne manjine i time negira njegovo pravo na samoopredjeljenje". Možete li, molim vas, komentirati ovaj navod? Na koji način bi srpski narod bio lišen svojeg prava na samoopredjeljenje i na koji način bi bio doveden u položaj ponižene nacionalne manjine?

SVEDOK Milan Babić: Smatralo se, ako bi Srbi u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini pristali da Hrvatska i Bosna i Hercegovina budu nezavisne države, da bi time izgubili pravo konstitutivnog naroda u tim republikama, kako su imali po dotadašnjim ustavima i da u tom slučaju ne bi imali pravo da se kao narod ujedine sa drugim delom srpskog naroda, odnosno republikama u kojima su Srbi živjeli. To je, odnosi se na pojam manjine i konstitutivne, to su pojmovi manjine i konstitutivnog naroda.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Mišljenje da će biti ponižavajuće za srpski narod ako uopće dođe u poziciju nacionalne manjine u nekoj državi, da li je bilo rašireno, da li je to postojalo kao pojam?

SVEDOK Milan Babić: Da.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A tko je to lansirao?

SVEDOK Milan Babić: Pa najprije je ta teza došla iz Beograda, da su Srbi konstitutivni narod i ne samo republika u kojima žive već i same Jugoslavije, i da kao narod imaju pravo na samoopredeljenje, da ostanu u istoj državi, da ne mogu da se svode na nacionalnu manjinu. Tu tezu su podržali i politički lideri Srba i u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini i ona je široko prihvaćena od građana, pripadnika srpske narodnosti i u Hrvatskoj i u Bosni i Hercegovini i kod Srba u Srbiji.

SUDIJA ROBINSON - PITANJE: Što se tiče konkretnog pitanja u vezi sa pojmom položaja poniženog naroda u svojstvu nacionalne manjine, mislim da to niste direktno obradili. Vi ste, naime, pitani kako je, odnosno ko je lansirao to mišljenje, kako je do njega došlo. To vam je pitanje postavljeno. Naime, na to nam odgovorite.

SVEDOK Milan Babić: Smatralo se da, ako bi Srbi kao narod izgubili svojstvo konstitutivnog naroda u Hrvatskoj ili Bosni i Hercegovini bili bi svedeni na položaj nacionalne manjine. To su različiti pojmovi u tom smislu što narod, pojam narod ima pravo na samoopredeljenje do otcepljenja, a pojam nacionalna manjina to pravo nema.

SUDIJA ROBINSON - PITANJE: Ko je to smatrao, Srbi u Beogradu ili Srbi u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini?

SVEDOK Milan Babić: I u Beogradu i u Hrvatskoj i u Bosni i Hercegovini.

...

SVEDOK Milan Babić: Danas mislim drugačije zbog toga što je takva teza bila etno egoistička. Ona je dovela do međunacionalnih konfrontacija, sukoba, eskalacije i rata i svih onih strahota koje su se dešavale u ratu. Ta je teza bila pogubna za narode Jugoslavije. To je moje mišljenje danas.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Gospodine, vi ste spomenuli da su Srbi i u Srbiji i u Hrvatskoj bili tog mišljenja u to vreme. Da li to uključuje i gospodina Miloševića? Da li je i on takvo mišljenje izražavao?

SVEDOK Milan Babić: Da.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Oprostite, nisam čula prevod odgovora. Jeste li odgovorili na pitanje?

SVEDOK Milan Babić: Jeste. Da.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Jeste li ikada s gospodinom Miloševićem raspravljali o predlogu Hrvatske, naime o predlogu da se osnuje konfederacija i kakva je bila njegova reakcija na to?

SVEDOK Milan Babić: Pa za vreme razgovora predsednika predstavništava republika bivše Jugoslavije koji su se održavali u aprilu, maju i s početka juna 1991. godine, na jednom sastanku u susretu sa njim pitao sam ga da li bi moglo Srbija i Hrvatska da budu konfederacija. On je rekao "Neću, neka

idu, ja ću sa Grčkom". Mislim sa Grčkom će napraviti državu, konfederaciju ili tako nešto. Šta reći.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: To je sve dokazni predmet 352, tabulatori 28, 29, 30, oprostite, zapravo dokumenti označeni tabulatorima 27, 28 i 29 i isto tako pismo koje se odnosi, u kojem se spominje konvencija Jugoslavije i gdje se govori o pravu na samoopredeljenje i onome što je svjedok maločas spomenuo. Ovdje imam jedan dokument koji bi htjela pokazati svjedoku, u kojem se govori o sličnoj temi pod tabulatorom 31. Ovo je pismo koje je Anđelko Maslić, generalni sekretar Predsedništva SFRJ uputio Milanu Martiću 21. februara 1992. godine. U njemu se navodi dnevni red, između ostalog i "informacija o razmatranju predloga za donošenje Zakona o ostvarivanju prava na samoopredeljenje". Gospodine svedoče, da li ovo ide u skladu sa situacijom, odnosno da li je ova točka dnevnog reda doista i raspravljana u to vrijeme?

SVEDOK Milan Babić: Ja ne znam, ali znam da se raspravljalo dugo o ovom Zakonu, predlogu zakona i nacrtu, još od avgusta 1990. godine. Zatim na konvenciji o Jugoslaviji, stranaka, drugoj konvenciji 04. januara 1991. godine na drugoj konvenciji, čini mi se u februaru 1992. godine, 4. januara 1992. godine. Ne znam šta sam, jesam li dobro rekao, u februaru 1992. godine.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Časni Sude, imam još dva dokumenta u vezi sa tim, i to su tabulatori 32 i 33, koje ne moram možda pokazati svjedoku, a u kojima je riječ o istoj stvari, o ujedinjenju svih srpskih teritorija u jednu državu. Tokom vašeg razgovora sa članovima Tužilaštva ovde u Hagu, da li ste bili u prilici da poslušate presretnute razgovore?

TUŽILAC UERC - RECLAF: Dakle, prvi presretnuti razgovor u ovom malom registratoru koji ste sad pokazali. Mi ćemo samo jedan deo prikazati, slušati. U transkriptu na engleskom jeziku, to je dio koji počinje na stranici broj 5.

Tekst sa puštene trake:

Radovan Karadžić: - Da, a ako to krenu, onda će krenuti dole nemiri pa će oni da lete. Ali mi ovde moramo isto tako, dole Hercegovinu kod Dubrovnika obezbjediti i tako dalje..

Slobodan Milošević: - Treba ići na to, faktičko stanje je da Jugoslavija brani svoje teritorije, pa kako se pogodimo.

Radovan Karadžić: - Ma mi moramo da, mi moramo da zaštitimo taj naš narod. Narod živi na teritorijama na kojima živi. Ništa tuđe uzimati nećemo. To je najvažnije. I to nam niko ne može....

Slobodan Milošević: - Ako su oni dole zaglibili, mi imamo načina.... neka Sava centar, mada su ovi za Sava centar sutra rekli da neće poimenice njih napadati. Ali ako je zaista potrebno, onda neka ih napadaju.

Radovan Karadžić: - Ne znam ja uopšte za Sava centar.

Slobodan Milošević: - To su... ovo je Radosav Petrović.

Radovan Karadžić: - Slušaj, zovi me kako smo se znači dogovorili pa ćemo se čuti.

Slobodan Milošević: – Malo prije tri. Dogovoreno.

Radovan Karadžić: – Važi.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Gospodine svedoče, prepoznajete li neke glasove i čiji su to glasovi, koji ljudi ovdje razgovaraju?

SVEDOK C - 061 - ODGOVOR: Prepoznao sam prvo glas Radovana Karadžića a drugi glas je glas Slobodana Miloševića. Moram reći da je sada više šuma u slušalicama nego kada sam slušao to prvi puta u Tužilaštvu, te glasove, snimak je onda bio čistiji. Sad je dosta šuma. Ne znam koji je to razlog.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Gospodine, koliko često ste se susretali sa gospodinom Miloševićem tokom predmetnih događaja, otprilike koliko često? Koliko dobro vam je poznat njegov glas?

SVEDOK Milan Babic: Pa oko 30, 30 i više puta smo imali lične susrete. A imao sam i još 5 do 10 telefonskih razgovora sa Slobodanom Miloševićem.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A koliko ste se puta otprilike susreli sa gospodinom Karadžićem za vrijeme tih događaja i jeste li i sa njim razgovarali preko telefona?

SVEDOK Milan Babic: Da, lično sam sa njim razgovarao više puta, možda desetine i više od desetine puta. A i telefonom sam s njim razgovarao.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Ima li svjedok pred sobom transkript na BHS - u? Molim vas, dajte mu transkript na BHS - u. Gospodine, u ovom razgovoru koji ste čuli spominje se Hercegovina koja se treba obezbediti "sve dolje do Dubrovnika". Takođe, spominje se i de facto situacija, govori se o tome da Jugoslavija brani svoje teritorije, faktično stanje, pa "kako se pogodimo" i tako dalje. Na šta se ovo odnosi, o čemu ovde razgovaraju gospodin Milošević i gospodin Karadžić?

SVEDOK Milan Babic: Razgovaraju o tome da će te teritorije ostati u Jugoslaviji nakon raspada. Kako ovde kažu, ostaće faktički u Jugoslaviji, znači one koje Jugoslavija, preko JNA, bude zadržala kao svoju teritoriju.

SUDIJA MEJ - PITANJE: Gospodine C - 061, postavljeno vam je pitanje koliko puta ste se susreli s gospodinom Karadžićem a vi ste rekli da ste vi s njim razgovarali telefonski više puta, 10 ili više puta. I onda da ste rekli da ste također s njim razgovarali telefonom. Možda je riječ o grešci u transkriptu pa vas molim da pojašnite svoj odgovor. Dakle, koliko puta ste razgovarali s njim preko telefona, a koliko puta ste se susreli s njim?

SVEDOK Milan Babic: Lično sam se susreo više od 10 puta, a i nekoliko puta sam razgovarao telefonom.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Ovo spominjanje faktičkog stanja, vi ste rekli da se to odnosilo na teritorije koje će držati Jugoslavija, svoje vlastite teritorije putem JNA. Što to znači, odnosno kako se ta faktička situacija odnosi na JNA?

SVEDOK Milan Babic: Odnosi se tako što je Jugoslovenska narodna armija zaposela i rasporedila se na teritorijama koje su trebale da budu dio nove

reorganizovane ili novostvorene federacije, federativne države, znači Jugoslavije. Znači, to faktičko stanje znači da je to teritorija koju drži JNA. Prema rečima predsednika Miloševića, ta teritorija je trebalo da ostane u Jugoslaviji, predstavljala je teritoriju koja će ostati unutar Jugoslavije.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Iz konteksta ovog razgovora, da li su vidljive neke naznake o tome kada je moglo doći do ovog telefonskog razgovora? Spominje se, naime, događaj u Sava centru. Možete pogledati transkript i videti što se još spominje pa nam reći otprilike, kada je to moglo biti?

SVEDOK Milan Babic: Ako mi dozvolite da pročitam. Jesen 1991. godine.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Kako to znate?

SVEDOK Milan Babic: Iz konteksta oko pregovora u Jugoslaviji i uloge koju su imale evropske i druge zemlje prema Jugoslaviji. Takođe, bila je i konferencija o Jugoslaviji.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Mislite li na Karingtonov plan ili na neke druge pregovore?

SVEDOK Milan Babic: Na Karingtona, znači na hašku konferenciju.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Kada je ona održana?

SVEDOK Milan Babic: Ona je pripremana septembra meseca 1991. godine, a plenarna sednica su održane tri - u oktobru 1991. i u novembru 1991. godine. Ona je praktički radila do tog trenutka iako je postojala još neko vreme, tokom 1992. godine.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Kada su gospodin Milošević i gospodin Karadžić razgovarali o faktičkoj situaciji u vezi sa JNA na terenu, na kojim je teritorijama u odnosu na Hrvatsku bila JNA u oktobru 1991. godine?

SVEDOK Milan Babic: Bila je na području SAO Krajine, na području zapadne Slavonije, na području istočne Slavonije i u regionu Dubrovnika.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Vi ste imali prilike slušati dva presretnuta razgovora gdje su sugovornici bili Milošević i Karadžić i gde su razgovarali o prvim koracima koje treba poduzeti u svrhu dezintegracije Jugoslavije. Da li je to jedan od tih razgovora?

SVEDOK Milan Babic: Da, slušao sam, ovo je jedan od razgovora.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Na stranici 1 stoji da gospodin Milošević kaže: "Vidite, oni žele provesti te stvari upravo onako kako smo mi planirali". Oprostite, prevoditelj nije našao strane sa kojih se citira. Karadžić je zatim rekao: "Da, tako je". Milošević ponovo "Baš onako kako smo mi planirali". Pa opet Karadžić "Mene je strah, ja se jedino plašim da on ne dobije kart blanš (carte blanshe) od vojske, odnosno da ga ona ne podrži", i tako dalje. Mene zanima o čemu oni ovdje govore, koji je to bio plan?

SVEDOK Milan Babic: Plan je bio da se nateraju Slovenija i Hrvatska da izađu iz Jugoslavije, a da dio Hrvatske koji je zaposela JNA i koji kontrolišu Srbi, da taj deo ostane u Jugoslaviji. Oni su u stvari govorili o jednom načinu,

konceptu kako je trebalo da se stvara nova preuređena Jugoslavija od ostataka bivše Jugoslavije. Znači, na način da to bude da Slovenija i Hrvatska, pre svega, i drugi koji ne žele pored Srba da ostanu u toj Jugoslaviji, da se oni nateraju da izađu iz te države, a da ono što ostane bude ta nova Jugoslavija.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Malo dalje u tekstu u transkriptu spominje se sledeće. Gospodin Karadžić kaže: "Jer tamo valjda od šefa Generalštaba imaju neke informacije da oni neće dati Hrvatskoj i Sloveniji da to urade". I onda na to kaže gospodin Milošević "Pa ja zato i pripremam ovaj amandman, da im se omogući, da im se to da". O čemu se ovdje govori, znate li?

SVEDOK Milan Babic: Govori se o Anti Markoviću, predsedniku Savezne vlade i njegovom odnosu sa Generalštabom JNA, u smislu da gospodin Marković nije bio za to da Slovenija i Hrvatska izađu iz Jugoslavije, da se otepe, a da je gospodin Milošević tražio i nudio zakonska rešenja da im se to dozvoli.

...

TUŽILAC UERC - RECLAF: Sada bih htjela da pogledamo tabulator 24. Ponovo, reč je o razgovoru između gospodina Miloševića i gospodina Karadžića i ponovo je reč je o podeli i o tome ko će to učiniti prvi. Časni Sude, nakratko trebam privatnu raspravu jer moramo jedno konkretno pitanje obraditi i ispričavam se, pogrešan transkript sam navela. Reč je o razgovoru između gospodina Karadžića i jedne ženske osobe, ne gospodina Miloševića, imam krivi dokument pred sobom.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Gospodine svjedoče, kada ste slušali ovaj razgovor između gospodina Karadžića i nepoznate ženske osobe, čuli ste na početku .. jesmo li na privatnoj raspravi? Jesmo, čuli ste na početku da se govori o vama. Naime, tu stoji sljedeće: "Redakcija: 'Vjerovatno ste u toku da ovo posljednje izjave Milana Babića i ujedinjenja SAO Krajine i Bosanske Krajine' ". O čemu je ovdje riječ? Na što se ovdje misli?

SVEDOK Milan Babic: Ovdje se misli na događaj koji se desio u Banja Luci, odnosno priprema i potpisivanje ugovora o saradnji između SAO Krajine i autonomne regija Bosanska Krajina.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Kada je vođen ovaj telefonski razgovor. Izgleda 24. juna 1991. godine. Kada ste vi pristupili ovom ujedinjenju SAO Krajine i Bosanske Krajine? U to doba?

SVEDOK Milan Babic: U to doba, da.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li se gospodin Karadžić usprotivio pokušaju ujedinjenja koje ste vi zagovarali?

SVEDOK Milan Babic: Da. Energično se suprostavio tome 27. juna 1991. godine, što je bio nastavak ovih događaja u Banja Luci o kojima se govori u ovom transkriptu.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je gospodin Karadžić kasnije zagovarao istu ideju - sjedinjenje dviju Krajina. Da li je on na osnovu toga i postupao?

SVEDOK Milan Babic: On je zagovarao ideju prisajedinjenja SAO Krajine teritorijama koje je on kontrolisao u Bosni, odnosno Republici Srpskoj u godinama 1992., 1993., 1994., 1995. a u julu mesecu 1991. godine, pregovarao je buduće, znači prisajedinjenje SAO Krajine buduću teritoriju koju će Srbi stvoriti u Bosni i Hercegovini. U ovo vreme on je smatrao da nije, znači ...

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: U redu, hvala. Nećemo detaljno razgovarati o kasnijim događajima. Mene zanima zašto se on u to doba tome protivio i da li on o tome, o svojim razlozima, govori ovoj ženskoj osobi u ovom razgovoru?

SVEDOK Milan Babic: Da, on je govorio da nije vrijeme za to. Da to nije pogodan trenutak.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Zašto ne?

SVEDOK Milan Babic: Pa zbog toga što je da javnost, predsednik svega, međunarodna javnost, ne tumači događaje u Bosni i Hrvatskoj, odnosno na prostoru predhodne Jugoslavije, kao događaje koje je izazvala srpska strana, već kao posledicu radnji, političkih akcija i radnji drugih, znači Hrvata i Muslimana.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: U ovom razgovoru sa ovom ženskom osobom, gospodin Karadžić negdje pred kraj kaže sljedeće, odnosno kada ga ta osoba pita "Ali SAO Krajina u toj varijanti ne bi ostala u Hrvatskoj, nego bi ostala u Jugoslaviji", on kaže sljedeće "Ne, SAO Krajina se ne otepljuje od Jugoslavije, nego se Hrvatska otepljuje od Jugoslavije a SAO Krajina ostaje u Jugoslaviji". Jeste li na to mislili?

SVEDOK Milan Babic: Da, to je ta koncepcija o kojoj sam govorio.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Jeste li prepoznali glas gospodina Karadžića ovdje?

SVEDOK Milan Babic: Da, kada sam slušao ovu traku.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A ženski glas niste prepoznali?

SVEDOK Milan Babic: Pa nisam. Podsećao me je na nekoga ali nisam prepoznao. Nisam mogao da prepoznam.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Možete li iz konteksta zaključiti je li ova osoba novinar koji intervjuira gospodina Karadžića?

SVEDOK Milan Babic: Da, da. To je bila neka novinarka koje se ja nisam mogao sjetiti, koja je tražila intervju, odnosno njegovu izjavu povodom ovih događaja.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Sada bih prešla na jednu drugu temu. Nešto što se vezuje za onaj cilj o kojem smo prije razgovarali; o jednoj državi za sve Srbe. Moje pitanje u vezi s time je sljedeće: kada je stvorena ideja o jednoj državi za sve Srbe i što se planiralo sa nesrbima na tom teritoriju? Da li je o tome govorio gospodin Milošević.

SVEDOK Milan Babić: Bilo je rečeno da je narod konstitutivni element jugoslovenske federacije i da samo narod ima pravo da odluči. Prema tome, srpski narod ima pravo da odluči o očuvanju jugoslovenske federacije. Te stvari su pominjane u javnosti, u govorima tokom 1990. godine. Već u drugoj *polovini* 1990. godine ali je vrlo jasno, početkom 1991. i 1992. godine, rečeno da Srbi imaju pravo i da Srbi hoće da ostanu u jednoj državi

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da gospodine, ali moje pitanje je bilo nešto drugo. Pitala sam vas da li je gospodin Milošević rekao nešto u vezi sa nesrpskim stanovništvom koje je živelo na tim teritorijama, dakle da li je on njih uopšte spominjao? Da li je rekao bilo šta o njima?

SVEDOK Milan Babić: Ja se ne sjećam da je pominjao nesrbe.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Ranije smo takođe spominjali gospodina Vojislava Šešelja. A šta je on govorio, da li je on rekao bilo šta u vezi sa nesrbima koji su bili, koji su živeli na onoj teritoriji koju je on odredio kao zapadnu granicu?

SVEDOK Milan Babić: On je i govorio i vodio aktivnu politiku, delovao na tome da se Hrvati iseljavaju sa tih prostora, iz Vojvodine posebno. I govorio je o tome da će ta buduća država, Velika Srbija, biti isključivo srpska država.

...

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: U redu. Da li se ta stranka takmičila sa SPS - om ili su pak na neki način bili povezani?

SVEDOK Milan Babić: Bile su najčešće u partnerskim odnosima. Bilo je i perioda 1993. godine kada su bile otvoreno suprotstavljene na javnoj političkoj sceni Srbije, a pre toga su bile i u partnerskim odnosima i koalicioni partneri, odnosno stranka koja je podržavala vlast SPS - a i Slobodana Miloševića.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je Milošević podržavao Šešelja ili ga je podržavala JNA i ako je tako, recite nam šta znate o tome?

SVEDOK Milan Babić: Koliko znam, Milošević je javno hvalio Vojislava Šešelja kao patriotu.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je Šešelj dolazio u Krajinu i posećivao svoje dobrovoljce u Hrvatskoj?

SVEDOK Milan Babić: Da, dolazio je.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li ste vi videli Šešelja na području Krajine? Da li znate kako je stigao tamo i ko je pomogao tome?

SVEDOK Milan Babić: Šešelj je dolazio više puta na područje SAO Krajine. Sećam se precizno njegovih dolazaka 02. maja 1991. godine i posebno dolaska, ne znam tačno, krajem decembra 1991. ili početkom januara 1992. godine, kada je dolazio da obiđe dobrovoljce. Lično mi je to rekao. Ne znam kako je došao ali znam da se vratio helikopterom JNA uz podršku, JNA je organizovala njegov prevoz iz Krajine za Srbiju. U stvari, to je sve bilo u organizaciji ministra odbrane Srbije Marka Negovanovića.

... Vojislav Šešelj je, prilikom te posete Krajini, došao u moju kancelariju i sa mog telefona je zvao Marka Negovanovića da mu pošalje helikopter, da ne sme da ide kolima preko Bosne. To je bio razlog zašto je tražio helikopter.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je gospodin Karadžić ikada rekao šta je on imao na umu, odnosno koje su bile njegove ideje u vezi sa Muslimanima u Bosni i Hercegovini?

SVEDOK Milan Babić: Da, ja sam to čuo u julu mesecu 1991. godine. Rekao je da će ih stjerati i sabiti u doline rijeka, da bi povezao sve srpske teritorije u Bosni i Hercegovini.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Gospodine, gde i kada je to rekao gospodin Karadžić, dakle da želi saterati i sabiti Muslimane u dolinu reke.

SVEDOK Milan Babić: To je rekao u julu mesecu. Oko sredine, krajem prve polovine jula meseca 1991. godine u kabinetu i u prisustvu predsednika Miloševića.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Ko je bio prisutan i koja je bila svrha toh sastanka?

SVEDOK Milan Babić: Bio je prisutan predsednik Milošević, Radovan Karadžić i ja. Svrha je bila, dobio sam poziv od gospodina Miloševića, da dođem i da mi Radovan Karadžić lično pred njim saopšti zašto ne smijemo da ujedinjujemo u tom vermenu SAO Krajinu sa autonomnom regijom Bosanskom Krajinom. Znači, to je bilo nakon skupštine obiju Krajina, od 27. juna 1991. godine u Bosanskom Grahovu. I tada mi je Karadžić izložio taj svoj koncept o Bosni, pred Miloševićem.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A šta je tačno on rekao u vezi sa Muslimanima i političarima u Bosni?

SVEDOK Milan Babić: Da, uz objašnjenje da nije vreme i jednom kritikom prema meni od obojice prisutnih, Miloševića i Karadžića, Karadžić je rekao sledeće: da on drži Aliju Izetbegovića u malom džepu, znači da može sa njim da se obračuna u svaka doba ali da to nije trenutak da se radi da Srbi ne budu okrivljeni da su krivci, nego da treba čekati da Alija Izetbegović prvi napravi pogrešan politički potez i tada će se on obračunati sa njima i da će ih sabiti, njih Muslimane, da će ih stjerati, rekao je stjerati, u doline reka i da će povezati sve srpske teritorije u Bosni i Hercegovini ali da nije siguran da li će im uzeti Zenicu.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A kakva je bila reakcija gospodina Miloševića na ove primedbe ako je uopšte i bilo bilo kakve reakcije?

SVEDOK Milan Babić: Rekao je da ja ne budem tvrdoglav i da ne smetam Radovanu.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Kada je to rekao da će stjerati Muslimane u doline reka? Da li je on imao na raspolaganju vojsku koja bi to učinila za njega ili šta?

SVEDOK Milan Babić: Pa iz nastavka razgovora tom prilikom, ja sam shvatio, u stvari, da ima vojsku, jer je na kraju razgovora predsednik Milošević tada pitao gde da rasporedi vojsku a imao je na raspolaganju policiju ili dio

policije Bosne i Hercegovine, koju je organizovao na taj način što je bio partner u vlasti. Njegova stranka u vlasti i Vladi Bosne i Hercegovine i uz podršku Jovice Stanišića, šefa DB – a Srbije.

TUŽILAC UERC – RECLAF – PITANJE: Gospodine, o tome ćemo kasnije govoriti u jednom drugom kontekstu. No vi ste upravo rekli da je gospodin Milošević pitao gde da se rasporedi vojska. Kada je to pitao i na koju je vojsku mislio?

SVEDOK Milan Babić: To je na kraju tog razgovora, znači sredinom jula 1991. godine. Na kraju razgovora našeg u njegovom kabinetu. Mislio je na JNA. On je uvek o JNA govorio. Dogle je govorio "Štitiće vas JNA". Više puta. Često. Meni u ličnim kontaktima. To je prvi put da je rekao da će on rasporediti vojsku. Ja sam shvatio da zaista arspolaže vojskom.

TUŽILAC UERC – RECLAF – PITANJE: Da li je to bilo retoričko pitanje ili je to pitanje stvarno postavio vama i gospodinu Karadžiću, želeći da čuje vaše mišljenje o tome?

SVEDOK Milan Babić: Mslim da je napravio pozu. Činilo mi se. Shvatio sam da je prosto hteo da kaže da ima vojsku na raspolaganju i da i da ima plan da je rasporedi na teritorijama i kojim teritorijama da je rasporedi. Takav je stav zauzeo. Ako mogu samo detaljno da opišem, ako je potrebno, taj dio razgovora i stav. Rekao je "Sačekajte trenutak" kad smo se spremali da izađemo. Izašao je u sobu iza svog radnog stola. Vratio se, nosio je neki papir u ruci, stao je čvrsto, pogledao i rekao "Gde da rasporedim vojsku?" Radovan Karadžić je odmah odgovorio "Na granice Hrvatske". On nije ništa komentarisao, Milošević, gledao je u mene, ja sam rekao "U Krajinu, da se zaštiti Krajina" i on je rekao "Dobro" i pozdravio se.

TUŽILAC UERC – RECLAF – PITANJE: A u vezi sa ovim razgovorom, da li ste vi trebali negde da odete, odnosno da li ste nakon tog razgovora negde otišli zajedno sa gospodinom Karadžićem?

SVEDOK Milan Babić: Da, Karadžić je rekao "Idemo zajedno u Čelinac", to je mesto pored Banja Luke, gde je on sazvao sastanak aktivista njegove stranke sa područja autonomne regije Bosanske Krajine, jednu grupu ljudi koji su učestvovali u donošenju odluka o ujedinjavanju SAO Krajine i autonomne regije Bosanske Krajine, da im to kaže. Ustvari da se to ne radi i zašto da se to ne radi. Tom prilikom je, sećam se vrlo dobro ...

TUŽILAC UERC – RECLAF – PITANJE: Gospodine, moramo da završimo za danas. No ja imam samo još jedno pitanje u vezi sa ovim razgovorom. Ova poseta Čelincu, dakle nakon toga, da li se o tome razgovaralo pred gospodinom Miloševićem i da li je on imao neki stav o tome da li vi treba da odete tamo?

SVEDOK Milan Babić: da, da. Da idem. Da idem sa Radovanom. Da se pojavim tamo. To je bio njegov stav. Da se to razreši.

TUŽILAC UERC – RECLAF – PITANJE: Da, da se to razreši ali na koji način? Na koji način da se razreši?

SVEDOK Milan Babić: Pa da ljudi u Bosanskoj Krajini ne smetaju Karadžiću i ja da ne smetam, odnosno da mene Karadžić dovede pred te ljude i da pokaže kako to više nije opcija. Da ta opcija nije važeća u tom trenutku.

21. novembar 2002.

TUŽILAC UERC – RECLAF – PITANJE: Da li ste se sreli sa gospodinom Stanišićem, Martićem i Orlovićem u avgustu 1991. godine u Kninu i ako ste se sa njima sretali, o čemu ste razgovarali?

SVEDOK Milan Babić: Tako je. Sretali smo se. To je bilo nakon uklanjanja Frenkija i kapetana Dragana. Došao je Jovica Stanišić u Knin. Mene su pozvali da dođem. Bio je on i Martić u kafani "Vrelo" pored Knina i u mom prisustvu Stanišić je kritikovao Orlovića, za događaje koji su bili pre toga. Martić se samo smeškao. Nije se osećao pogođenim posebno.

TUŽILAC UERC – RECLAF – PITANJE: Tokom tog razgovora da li je gospodin Stanišić uopšte pominjao gospodina Miloševića?

Milan Babić: Ne. A pardon, da. Da. Da, naravno. Tokom tog razgovora, da. Rekao je: zašto to tako rade, to u Kninu što se dešavalo, da mora predsednik Milošević da interveniše.

TUŽILAC UERC – RECLAF – PITANJE: Kakva je bila Stanišićeva uloga i odnos prema predsedniku Miloševiću, odnos sa predsednikom Miloševićem? Kakva je bila veza između njih?

SVEDOK Milan Babić: On je bio izvršni službenik gospodina Miloševića. Ja sam ga doživljavao kao čoveka broj 2 u režimu Slobodana Miloševića, znači 2. čoveka po važnosti.

TUŽILAC UERC – RECLAF – PITANJE: Da li je gospodin Stanišić vama nešto rekao? Nešto iz čega bi se to moglo zaključiti?

SVEDOK Milan Babić: Iz mnogo podataka o njegovom odnosu sa Miloševićem. Recimo jedan primer iz unutrašnje politike Srbije. Stanišić je rekao u jednom vremenu: "Predsednik se bavi spoljnom politikom a ja se bavim unutrašnjim poslovima. Ja sam mu dobio izbore". Zatim oko nekih angažovanja u Bosni, oko Goražda 1994. godine u aprilu mesecu ili krajem aprila – maja, rekao je nakon što je Milošević i Karadžić sa predstavnicima međunarodne zajednice dogovorili prekid neprijateljstva oko Goražda u Bosni i Hercegovini, Jovica je to komentarisao, Jovica Stanišić je to komentarisao da su njihove specijalne jedinice policije, čini mi se da je baš pomenuo Frenkija da ih je vodio, tamo dali najveći doprinos oko tih borbi ali da su oni i mimo odobrenja Miloševića to radili, odnosno nastavili borbena dejstva, kao predsednik to nije znao. Ali rekao je na takav način, prosto da, hteo je da sakrije ulogu Miloševića u tim događajima. On je bio izvršilac i zaštitnik Miloševića. Sad mogao bih se još sećati drugih događaja.

TUŽILAC UERC – RECLAF – PITANJE: Kada je on to tačno rekao o tim specijalnim jedinicama u Goraždu? Na koji se to period odnosilo?

SVEDOK Milan Babić: To se odnosilo na period mart – april 1994. godine.

...

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je gospodin Martić javno priznao svoju lojalnost tokom izborne kampanje koju je vodio tokom 1994. godine?

SVEDOK Milan Babić: Da, javno. Tokom izborne kampanje, kao i nakon kampanje, govorio je da će biti privremeni predsednik Krajine. I kada je izabran da će biti samo privremeno predsednik, da će palicu predati Slobodanu Miloševiću, mislio je štafetnu palicu, dužnost. Čak su ljudi pravili viceve na to, u Kninu, da će predati svoj policijski pendrek Miloševiću.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li ste imali jedan razgovor sa gospodinom Miloševićem i gospodinom Martićem avgusta 1991. godine, vezano za komandanta teritorijalne odbrane u krajini?

SVEDOK Milan Babić: Tako je. Imao sam taj razgovor u kabinetu predsednika Miloševića. Pozvan sam da dođem kod Miloševića i tamo sam zatekao već Martića, kod Miloševića i Milošević je bez velikog uvoda rekao sledeće: da Mile bude komandant Teritorijalne odbrane. Mile, misli na Milana Martića koji je tu bio prisutan. I ponavljam, meni se činilo da je taj razgovor trajao skoro 2 sata. Milošević je ponavljao tu rečenicu, čini mi se, bezbroj puta, više puta svakao. Samo tu rečenicu, zbog toga što ...

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li ste se vi suprostavili sugestiji da Milan Martić bude komandant Teritorijalne odbrane i zbog čega?

SVEDOK Milan Babić: Tako je, suprostavljao sam se i zbog toga je Milošević stalno ponavljao tu rečenicu, ustvari na moje suprostavljanje. Tražio sam neke objektivne razloge, rekao sam "Pa on je policajac, stvarno ne može policajac da bude komandant Teritorijalne odbrane, za to mesto formacijski treba general ili pukovnik koji je završio školu narodne odbrane", zanči koji je imao uslove za čin generala. To je stručan posao, treba štab oficira od najmanje 10 ljudi i u tom smislu, ustvari, odbijao sam njegovu sugestiju.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Uz asistenciju pomoćnika, pokazala bih svedoku dokaz broj 352, tabulator 64. To je rešenje o imenovanju Milana Martića na položaj zamenika komandanta Teritorijalne odbrane SAO Krajina. Tačnije, to je naredba o imenovanju zamenika komandanta. Zašto je postavljen na to mesto i kakve je nadležnosti imao?

SVEDOK Milan Babić: Bio je postavljen zato što je bio na položaju ministra unutrašnjih poslova. Na taj način je policija u Krajini bila inkorporirana u novi sistem i stavljena pod nadležnost Vlade Krajine.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Juče smo govorili o izveštaju. To je dokaz broj 352, tabulator 67, izveštaj o vojnim aktivnostima u regionu u avgustu 1991. godine. I taj izveštaj je takođe bio poslat Frenkiju. A u izveštaju se pominje primirje, naredba koju je Mile Martić dao povodom primirja. Da li je primirje bilo dogovoreno nakon 06. avgusta 1991. godine?

SVEDOK Milan Babić: Da, bilo je.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Uprkos primirju, da li je Kijevo napadnuto u avgustu 1991. godine?

SVEDOK Milan Babić: Napadnuto je 26. avgusta. A pre toga je Milan Martić postavljao ultimatum policiji i stanovnicima Kijeva da ga napuste. Mislim da je to bilo 18. avgusta.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Kada ste saznali za ovaj ultimatum, kakva je bila vaša reakcija? Šta ste učinili?

SVEDOK Milan Babić: Ja sam za ovaj ultimatum saznao preko medija i preko medija sam dao demanti da oružane snage SAO Krajine neće kršiti prekid vatre, 20. čini mi se. Znači dan – dva posle, nakon što smo čuo ustvari, preko medija.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: I to vaše poricanje, negiranje, da li je to bilo javno? Da li ste vi to javno izneli?

SVEDOK Milan Babić: Da, javno. Bilo je u štampi. Štampa je prenela.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je taj vaš demant izazvao neku reakciju kod Martića, kod JNA ili kod vlasti u Beogradu?

SVEDOK Milan Babić: Ne, izuzev što su bili više netrepeljivi prema meni lično.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li ste pozvani u Beograd 25. avgusta 1991. godine?

SVEDOK Milan Babić: Tako je, pozvan sam u Beograd da se javim predsedniku Miloševiću.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: O čemu ste tom prilikom razgovarali?

SVEDOK Milan Babić: O dve stvari. Kad sam došao, pitao je predsednik Milošević kako je dole u Kninu. Ja sam rekao da ima problema oko Velike..., tamo hrvatska policija iz Sinja maltretira stanovništvo iz sela Otišić i da tamo nema vojske JNA da ih zaštiti. On je rekao "Zar to već nije sređeno?". Ja sam rekao "Ne znam". Nakon sastanka sam čuo, javili su mi da je to jutro JNA i sve oružane formacije u njenom sastavu, napala Kijevo i taj region. Zatim je pitao kakav je general Špiro Ninković. Ja sam rekao da je korektan. Nisam imao šta da kažem ni za ni protiv tog čoveka. To je bio komandant Kninskog korpusa. Zatim je tražio od mene, odnosno rekao je da treba Frenki da bude dole u Krajini, treba da se vrati. "Dobar je on", njegov komentar je bio "Dobar je Frenki".

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Dok ste bili izvan Knina, u razgovoru koji ste pomenuli, da li je upravo tog dana Kijevo napadnuto?

SVEDOK Milan Babić: Da. Napadnuto je tog dana, tog jutra.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Koje formacije su bile uključene u tom napadu?

SVEDOK Milan Babić: Korpus JNA iz Knina, jedinice milicije Krajine i lokalna TO.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Kako to znate? Da li ste videli nešto od toga?

SVEDOK Milan Babic: Sledećeg dana prolazio sam tuda i video komandanta Kninske brigade pukovnika Đukića i oficire iz njegove grupe. Rekao je da je i načelnik štaba Ratko Mladić ispred njega i da napreduje ka Otišiću. Video sam kolonu tenkova kojom je komandovao Đukić, to je bilo pred Vrljikom. Video sam jedinice TO Cetine na obodima sela Cetine prema Ježeviću..... Rekli su mi da je i milicija tamo, Martić i Milenko Zelenbaba. A to je prikazano i na beogradskoj televiziji.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li ste to videli na beogradskoj televiziji, Martića u Kijevu?

SVEDOK Milan Babic: Da. Beogradska televizija je prikazala dve scene iz Kijeva. Na jednoj su Martić i Zelenbaba koji uklanjaju hrvatsku zastavu sa policijske stanice, gaze je i ljube se. A druga je kada je Vesna Jugović, izveštač RTS - a, intervjuisala vojnike JNA na putu ka Kijevu. Zapravo, to je bio snimak njegovog razgovora sa starcem iz Kijeva, starijim Hrvatom koji je ostao posle tih borbi. Vojnik je pitao: "Jesi li ti ubio moga džeda 1941. godine?", a starac je odgovorio: "Nisam".

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da zastanemo malo. Rekli ste da ste prošli tuda narednog dana. Na šta je Kijevo ličilo? Da li ste videli bar jednog Hrvata? Da li je bilo netaknuto?

SVEDOK Milan Babic: Mesto je bilo napušteno. Stanovnike nisam mogao videti. Selo je bilo uništeno artiljerijskom vatrom.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li ste tog dana zaista na licu mesta videli Mladića? Tog dana ili narednog dana?

SVEDOK Milan Babic: Narednog dana ili u dva naredna dana, dok sam opet prolazio putem kroz Vrliku .

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Šta je radio kada ste ga videli?

SVEDOK Milan Babic: Vraćao se iz Otišića. Bio je u pratnji grupe predstavnika hrvatskih vlasti iz Sinja i Splita. Pratio ih je u Vrliku koji je bio pod njegovom upravom.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je Mladić neposredno učestvovao u borbama na licu mesta? Da li vam je to poznato?

SVEDOK Milan Babic. Da. Učestvovao je i bio je komandant. Izveštači su čak pričali da je bio u prvim borbenim redovima, da je razminiravao prepreke i da se pojavljivao na svim delovima fronta iznenada, sam sa svojom grupom. Sećam se kada je došao novi komandant korpusa, general Vuković i kada je tražio da mu Mladić raportira gde su raspoređene jedinice korpusa. Mladić je na karti pokazao da su manje grupe jedinica razmeštene na različitim mestima na frontu u oblasti severne Dalmacije. Vuković se uhvatio za glavu i rekao: "Pa gde mi je korpus?". U stvari, to je bio način na koji je Mladić komandovao korpusom.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Rekli ste da je Mladić komandovao korpusom. Da li je on bio komandant korpusa, načelnik korpusa ili je imao neki drugi položaj?

SVEDOK Milan Babic: Mladić je od leta i kroz jesen 1991. godine bio načelnik korpusa. Jedno vreme, znači u septembru kada je Špiro Niković, prethodni general premešten sa tog položaja a prije nego što je došao Vuković, on je bio i prvi starešina. Da, u 1992. godini Mladić je jedno vreme bio komandant korpusa.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Gospodine da li ste se susreli sa gospodinom Miloševićem septembra 1991. godine i to u vezi sa TO komandantom za Krajinu?

SVEDOK Milan Babic: Tako je, oko 12. septembra 1991. godine, u vezi štaba Teritorijalne odbrane, oficira za štab Teritorijalne odbrane SAO Krajine.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li ste vi imali neki predlog u vezi sa novim načelnikom, komandantom TO - a?

SVEDOK Milan Babic: Imao sam, Borivoje Rašuo i Zoran Kaličanin, jedan čovek iz informativne službe JNA su mi preporučili Radoslava Maksića, pukovnika, s kojim sam se tada sreo i koji se javio kao dobrovoljac da ide sa 10 oficira da sačini glavni štab TO SAO Krajine ali je tražio Maksić da ja tražim odobrenje od Miloševića da se on pusti, pošto je on bio u aktivnoj službi u Beogradu.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A koji je bio stav gospodina Miloševića kada ste ga o tome obavestili?

SVEDOK Milan Babic: Da će učiniti da oni dođu i bio je vrlo raspoložen tada. Tada sam sreo i Jovicu Stanišića u njegovom kabinetu. Ne u istoj sobi, nego u sobi pored. Tada je bio najraspoloženiji, koliko ja znam, od svih susreta sa njim. Čak je i svoj ručak podelio sa mnom.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li to znači da je gospodin Milošević prihvatio vaš predlog da se Maksić imenuje za komandanta TO? Šta vam je on rekao?

SVEDOK Milan Babic: Tako je. Doći će.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Spomenuli ste gospodina Stanišića da ste i njega videli tog dana. Da li ste i s njim kontaktirali, kako je došlo do tog kontakta i o čemu ste razgovarali tom prilikom?

SVEDOK Milan Babic: Pa predsednik pre nego što sam ušao u radnu sobu predsednika Miloševića, sekretarica je rekla da predsednik ima pauzu, da ruča pa da ja sačekam u drugoj sobi. Odvela me je u prostoriju do njene ili sledeću prema uglu. Ja sam ušao, tamo je iza stola stajao Jovica Stanišić. Ispred njega je bila jedna vojna karta na kojoj je bila ucrtana linija rasporeda vojske. On je samo onako skrenuo pogled da mi pokaže na kartu. Ja sam pogledao i video i on me je tada izveo iz sobe u susednu prostoriju koja je bila na uglu. To je poluovalna soba. Zatvorio je vrata i rekao "To je soba za referisanje". I kad sam se vratio, sekretarica je rekla "Možete da uđete, predsednik će vas primiti". I predsednik me je primio iako nije završio ručak, već je podelio ručak sa mnom zajedno.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Gospodine, da vas zaustavim samo na trenutak. Šta ste videli na onoj karti pred kojom je bio gospodin Stanišić? Da li se sećate o kojoj vrsti karte se radilo i koje područje je bilo na toj karti?

SVEDOK Milan Babić: To je bila vojna topografska karta razmera, čini mi se, oko 1: 50 000 ili 1: 100 000 i na njoj je bila ucrtana crvena linija, crvena crta na terenu severne Dalmacije. Ja taj kraj znam, ja sam odatle i topografski znam dobro, topografske detalje tog prostora i znao sam gde se tamo nalazi vojska i ta linija je označavala, u stvari, raspored vojske koji je išao preko Peručkog jezera, preko planine Svilaje, preko Petrovog polja, prema Čikoriji i dalje prema okolini Benkovca i Zadra.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je pukovnik Maksić stvarno stigao, i on i njegovih deset oficira?

SVEDOK Milan Babić: Prošlo je nekih desetak dana i kako oni nisu stigli, pozvao sam sekretaricu predsednika Miloševića i tražio da me spoji sa predsednikom. Ona je rekla da nije tu ali će me prespojiti tamo gde se on nalazi. On se javio na telefon. Ja sam ga pitao "Predsedniče, šta je sa oficirima?". On je rekao da dolaze sutra. I oni nisu došli sutra, ali došli su za nekoliko dana, za 5 - 6 dana, 7 možda. Ali ne deset, došao je Maksić i još dvojica.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A ko je stigao i na koji položaj?

SVEDOK Milan Babić: Došao je pukovnik Dušan Kasun na položaj načelnika štaba TO SAO Krajine, pukovnik Vuletić na mesto oficira, načelnika za vezu i pukovnik Maksić na mesto operativnog načelnika. Ja sam, oni su došli kod Martića na Kninskoj tvrđavi i gore su me pozvali. Ja sam došao i kad sam video da su samo trojica, oni su rekli eto, slegli su ramenima. Ja sam pitao "Je li Maksić komandant?" a Kasun mi je rekao "Javite se generalu Simoviću na telefon". Ja sam se javio generalu Simoviću, ministru odbrane Srbije. Pitao sam ga šta je Maksić, da li je komandant štaba TO SAO Krajine? A on je rekao "Mi smo odredili generala Đuića" i dao je neko obrazloženje za Maksića, kao izgovor zašto on ne može biti komandant.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A koje je bilo obrazloženje, odnosno objašnjenje zbog čega je general Đuić trebao da dođe na taj položaj?

SVEDOK Milan Babić: Simović je rekao da je Maksić alkoholičar.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: I da li ste vi u Krajini donosili bitne odluke ili se ovde samo pak radi o zvaničnim dokumentima koji potvrđuju odluke koje su drugi doneli?

SVEDOK Milan Babić: To su bile formalno u Krajini bile formalno - pravne odluke i potvrđene odluke donete od strane nadležnih vlasti u Beogradu, u ovom slučaju Generalštaba i saveznog sekretara za narodnu odbranu. I ta dva dokumenta u vezi Matijaševića i Starevića na nisu u direktnoj vezi sa glavnim štabom TO već su zapravo u vezi opstrukcije skupštine, koju je radila paralelna struktura da bi se uticalo na pregovore u Hagu.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Gospodine, ti komandanti TO koji su tada bili imenovani, da li su njih kontrolisali političari u Krajini, da li su oni raportirali političarima u Krajini ili ne?

SVEDOK Milan Babić: Ne, nisu raportirali. Oni nisu ni uspostavili, mislim oni sami nisu ni uspostavili kontrolu nad tom objedinjenom Teritorijalnom odbranom SAO Krajine. Ona je i dalje po regijama ostala potčinjena nadležnim komandantima JNA, a i oni sami su bili potčinjeni komandi JNA.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Htela bih da vam predočim još jedan dokument u vezi sa ovim. Radi se o tabulatoru 73 dokaznog predmeta 352. To je naređenje, odnosno ukaz Predsedništva SFRJ, tu je potpis Branka Kostića i pukovnika Miloša Kosića i odnosi se na unapređenje pukovnika Kasuma, unapređuje se na mesto načelnika štaba TO i to aprila 1992. godine. Da li je to tako?

SVEDOK Milan Babić: On se unapređuje u čin generala, ali je prethodno raspoređen na dužnost načelnika TO Republike Srpske Krajine.

...

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: I ovaj odnos između pripadnika TO, dakle oficira TO i JNA, kasnije Vojske Jugoslavije, da li to znači da je taj odnos ostao isti?

SVEDOK Milan Babić: Ostao je isti do avgusta 1995. godine. Praktično je Slobodan Milošević postavljao komandante srpske vojske Republike Srpske Krajine.

...

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Gospodine, u vezi sa problemima oko odluka koje su se ticale TO, dakle problema lokalnih političara i vezano za to što je JNA delimično ignorisala te odluke, da li ste vi u vezi sa tim, oktobra 1991. godine imali jedan sastanak sa generalom Vukovićem i generalom Đujićem?

SVEDOK Milan Babić: Jesam. Oko 10. oktobra 1991. godine u Benkovcu.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: O čemu ste tom prilikom razgovarali i koji je bio ishod tih razgovora?

SVEDOK Milan Babić: General Đujić je inicirao da se sretnemo sa generalom Vukovićem da se razreši starešinstvo nadležnosti, Teritorijalna odbrana, odnosno ko će tu biti nadležna komanda, da li komanda korpusa, odnosno JNA ili štab TO SAO Krajine. General Vuković je rekao da on za to nije nadležan i da se u vezi toga kontaktira general Adžić, Generalštab u Beogradu.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li ste vi to i uradili? Da li ste kontaktirali generala Adžića?

SVEDOK Milan Babić: Da, primio me je general Adžić, doduše ne u komandi Generalštaba već u drugom vijnom objektu.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A o čemu ste s njim razgovarali i koji je bio ishod tog razgovora?

SVEDOK Milan Babić: To je jedna od glavnih tema bila. Ishod je bio da neće ništa menjati, da nadležnost JNA ostaje, komandi JNA ostaje, da je tako u sistemu i da će tako ostati. Još o drugim stvarima, 5 – 6 stavki, čini mi se da je bilo. Ja sam zabilježio u svoj notes blok koji sam ponjeo kao podsetnik, u stvari teme o kojima su me iz Glavnog štaba, odnosno Đujić, o kojima je rekao da bi trebalo da razgovaram sa Adžićem, oko snabdevanja, statusa ljudi u TO – u i tako dalje.

TUŽILAC UERC – RECLAF – PITANJE: A kako je general Adžić reagovao na ove vaše zahteve? Koji je bio njegov stav u vezi sa njima?

SVEDOK Milan Babić: Kao neće biti problema za SAO, otprilike u tom smislu. Nije konkretno govorio ali znači, biće rešeno. U tom smislu.

TUŽILAC UERC – RECLAF – PITANJE: Uz pomoć poslužitelja, predočila bih svedoku dokument iz dokaza broj 352, tabulator 74. Gospodine, šta je ovaj dokument i ko ga je sastavio?

SVEDOK Milan Babić: Taj dokument je sastavljen od strane glavnog štaba Teritorijalne odbrane SAO Krajine i to je zapravo izveštaj o situaciji u TO SAO Krajine, znači 10. oktobra 1991. godine.

...

TUŽILAC UERC – RECLAF – PITANJE: Gospodine, sada bih htela da pređemo na razgovore koji su se vodili oko Karingtonovog plana i o budućnosti Jugoslavije. Kakvi su predlozi bili u opciji za Krajinu? Kakvi predlozi su postojali za Krajinu?

SVEDOK Milan Babić: U generalnom planu lorda Karingtona, bila su predložene tri vrste odnosa između republika bivše Jugoslavije. Za područja u delovima pojedinih republika, za područja naseljena etničkim zajednicama koje su imale određene karakteristike, bilo je predviđeno da im se može dati specijalni status, specijalan teritorijalni status. To se naravno, odnosilo na Krajinu.

TUŽILAC UERC – RECLAF – PITANJE: Da li je taj status podrazumevao izvesnu autonomiju u okviru Hrvatske?

SVEDOK Milan Babić: Tako je, teritorijalnu autonomiju u Hrvatskoj.

TUŽILAC UERC – RECLAF – PITANJE: Da li ste vi lično učestvovali u tri runde pregovora sa gospodinom Vejnansom, ambasadorom Holandije u vezi sa planom Karingtona?

SVEDOK Milan Babić: Tako je, svaki put uoči plenarnih sednica, konferencija.

TUŽILAC UERC – RECLAF – PITANJE: A predsednik nego što ste otišli na te pregovore sa gospodinom Vejnansom, da li ste se sastali sa gospodinom Miloševićem u Beogradu, predsednik odlaska?

SVEDOK Milan Babić: Tako je. Uvek predsednik toga bio je sastanak sa predsednikom Miloševićem.

TUŽILAC UERC – RECLAF – PITANJE: Da li ste išli u Beograd po instrukcije ili ste se sastajali zbog nečeg drugog? Zbog čega?

SVEDOK Milan Babić: Pozvani smo u Beograd da dobijemo insrtukcije kako da nastupamo.

TUŽILAC UERC – RECLAF – PITANJE: Kada ste prvi put išli?

SVEDOK Milan Babić: oko 13. oktobra, 12. ili 13., znači prije 14. oktobra.

TUŽILAC UERC – RECLAF – PITANJE: I koje ste instrukcije dobili?

SVEDOK Milan Babić: Instrukcije su bile da je plan dobar za nas, ne direktno da ga prihvatimo, već sugestija da je plan dobar za nas. Sugestija je bila od predsednika Miloševića i nekoliko ljudi koje je on pozvao u svoj kabinet da nam objasne plan.

TUŽILAC UERC – RECLAF – PITANJE: Ko vam je objasnio plan? Da li su to bili službenici iz beogradske vlade?

SVEDOK Milan Babić: Jedan je bio savetnik Slobodana Miloševića, Vladan Kutlešić, ostali su bili ljudi sa kojima je predsednik Milošević sarađivao, profesori univerziteta, Smilja Avramov, Ratko Marković, Kosta Mihajlović, Vasilije Krestić.

TUŽILAC UERC – RECLAF – PITANJE: Taj prvi put na tom sastanku u Beogradu, da li se nešto dešavalo u Kninu što vas je uznemirilo? Što vas je uzbunilo na neki način?

SVEDOK Milan Babić: Tako je. Dešavalo se da, nakon što smo je li, pošli za Beograd, dve stvari su se desile: Velibor Matijašević, predsednik Skupštine SAO Krajine, zakazao je sednicu skupštine na kojoj je tražio izveštaj Vlade o radu Vlade SAO Krajine, druga stvar je bila, Ljubica Šolaja mi je prenela, da je u stanici milicije u Kninu Frenki obaveštava ili podjaruje, kako bi se reklo srpski, prisutne u stanici milicije da je Babić izdajnik, znači prije mog polaska. Za vreme sastanka kod Miloševića, ja sam bio pod tom presijom da je trebalo ići u Hag na sastanak, pardon, u Pariz, sa Vejnansom i oko toga da moram da dam izveštaj u isto vreme na skupštini. I ja sam mu u jednom trenutku rekao, Milošević je tu stajao pored stola, šetao se oko stola oko koga smo mi sedeli "Ja ne mogu", rekao sam "istovremeno biti i u Parizu i u Kninu". On je rekao "Ja ne znam o tome ništa". Ja sam rekao "Zna Jovica", mislio sam na Jovicu Stanišića. Milošević je izašao i posle nekog vremena dobio sam informaciju da je skupština otkazana. Da je Matijašević otkazao skupštinu.

TUŽILAC UERC – RECLAF – PITANJE: Znači vi ste otišli u Pariz? I koji ste tamo zauzeli stav? Da li ste prihvatili plan? Ili ste se bar izjasnili u prilog plana?

SVEDOK Milan Babić: Ne, niti ja, niti ostali članovi delegacije nisu prihvatili plan, odnosno iskazali smo spremnost da nastavimo razgovore o tome, o planu i dalje.

TUŽILAC UERC – RECLAF – PITANJE: Po povratku iz Pariza da li ste podneli izveštaj o tim pregovorima gospodinu Miloševiću?

SVEDOK Milan Babić: Milošević je imao informaciju o tim pregovorima jer smo bili kod njega opet i u oči ponovnog odlaska, da. Znači prije 18., znači to je bio drugi put. Tada je energično, sećam se, reagovao prema meni. Rekao je "Prihvati pa da vas otkačimo. Samo Srbija ima šansu da bude država, sve će ostalo progutati mrak." Ja nisam prihvatio. To se kasnije ...

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Šta to znači? Šta je on tačno rekao u vezi toga da Srbija ima šansu da bude država? Na šta se to odnosi?

SVEDOK Milan Babić: Da opstane kao država. Sve će ostalo nestati u haosu, ratu i ne znam čemu već. Da ima šansu da bude jedina od svih jugoslovenskih Republika, odnosno na prostoru Jugoslavije. Jedino ona ima šansu da bude država. Da će sve ostalo progutati mrak ili da će biti neke provincije, kolonije zapadnih sila, u tom smislu.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li se to odnosilo i na Hrvatsku i na Sloveniju i na Bosnu? Da li je on nešto o tome rekao?

SVEDOK Milan Babić: Rekao je sve sem Srbije.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Molim vas da objasnite stav gospodina Miloševića kada ste vi došli kod njega drugi put po direktive, kako ste se vi izrazili? Kakav je bio stav gospodina Miloševića prema planu Karingtona i šta ste vi potom učinili?

SVEDOK Milan Babić: Stav predsednika Miloševića je bio da mi prihvatimo taj plan, deo koji se odnosio na nas, znači specijalni status u Hrvatskoj. ...Mi nismo bili spremni u tom trenutku da to prihvatimo. Shvatali smo da predsednik Milošević želi da se izvuče iz rata i nas ostavi Hrvatima da se svete nad nama.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Kad ste bili u Parizu posle ovog drugog sastanka sa Vejnansom, da li ste dali neku javnu izjavu, neko javno saopštenje o svom stavu?

SVEDOK Milan Babić: Drugi sastanak je bio u Hagu, u ministarstvu inostranih poslova u Hagu. Dao sam nekoliko izjava. Jedna je bila da sam ja tamo predstavljao pored SAO Kajine, i autonomnu regiju Bosansku Krajinu, što nije bilo korektno i nije bilo dogovoreno na sastanku i nismo prihvatili ni tada plan. Tad je predlog bio, u stvari, ambasadora Vejnansa da razmorimo status Tirola u Italiji i na taj način da razmotrimo da li bi bio to model za Krajinu u Hrvatskoj.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A da li ste se posle toga, posle te druge runde pregovora, posle drugog sastanka sa Vejnansom, ponovo sastali sa Miloševićem i razgovarali sa njim u oktobru 1991. godine?

SVEDOK Milan Babić: Tako je, 20. oktobra i 23., čini mi se, oktobra. Prvi put u njegovom kabinetu a drugi put u palati federacije na Novom Beogradu.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Htela bih malo da porazgovaramo o tom sastanku od 20. oktobra. Koja je bila svrha tog sastanka i šta je tom prilikom rečeno?

SVEDOK Milan Babić: Svrha toga sastanka je bila da mi kaže da treba da idem u Banja Luku na sastanak sa Radovanom Karadžićem, koji je Karadžić tamo organizovao, da se odbaci Karingtonov plan. Znači da ga predstavnici Srba iz Bosne, SAO Krajine i zapadne Slavonije odbace. A istovremeno je, ne znam da li mu je to bila predhodna namera ili je u tom trenutku hteo to da mi kaže, predhodno, predsednik nego što mi je to rekao, ispsovao je žestoko, vrlo žestoko Momira Bulatovića, kao izdajnika i da on tamo ima

ljude, Branka, koji će ga dovesti u red ili smeniti. Momira Bulatovića u Crnoj Gori.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Šta je to uradio Momir Bulatović što je izazvalo gnev Miloševića?

SVEDOK Milan Babić: Bulatović je na drugoj plenarnoj sednici u Hagu, prihvatio Karingtonov plan.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Upravo ste nam rekli da vam je gospodin Milošević dao direktivu da prihvatite plan Karingtona? Možete li to objasniti?

SVEDOK Milan Babić: Ovo je sada bila drugačija reakcija od one predhodne dve. Da li je uzrok bilo što je u tom planu davan i status Kosovu kakav je imalo 1974. godine ili je takođe ono što je bilo kritikovano, što je Milošević kritikovao i svi ostali oko njega, da se na taj način negira Jugoslavija, znači koncept Jugoslavije i očuvanje dela Jugoslavije, koji je on zastupao. To su dve stvari koje su oni javno iznosili, kao razloge zbog čega odbacuju Karingtonov plan.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Znači, predlog je u to vreme bio drugačiji od onog predloga koji je Milošević od vas tražio da prihvatite?

SVEDOK Milan Babić: To je isto i 23., kada mi je dao sugestiju za sledeći sastanak sa Vejnansom, kada je predložio 4 tačke za naš stav. U palati federacije, znači na sastanku kome smo zajedno prisustvovali u palati federacije na Novom Beogradu.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Ovo je sad sastanak od 23. oktobra. O njemu sad pričate, je l' tako?

SVEDOK Milan Babić: Tako je.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Ko je prisustvovao tom sastanku?

SVEDOK Milan Babić: Prisustvovalo je mnogo ljudi, predstavnika Srbije i Crne Gore i srpskog naroda iz Bosne i Hercegovine i SAO Krajine, zapadne Slavonije i istočne Slavonije. Tu je bio Slobodan Milošević, predsednik skupštine Srbije, tu je bio akademik Kanazir, predsednik Srpske akademije nauka, članovi Predsedništva Branko Kostić, Jović i ostali, Karadžića i njegovi iz Bosne ...

SUDIJA MEJ: Kakav je bio ishod, rezultat tog sastanka od 23. oktobra?

SVEDOK Milan Babić: Rezultat je da je Branko Kostić koji je predsedavao sastankom, na kraju izbrojao da je više procenata naroda u Jugoslaviji za Jugoslaviju, negde 50 i nešto procenata je izračunao i da se konstatuje da Jugoslavija opstaje. Da je većina za Jugoslaviju i da je to stav koji treba predstaviti povodom haške konferencije i predloga lorda Karingtona.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je gospodin Milošević vama dao neke posebne instrukcije tom prilikom?

SVEDOK Milan Babić: Da, rekao je da nas Vejnens očekuje u Parizu, i dao mi je 4 tačke, stava moja koja ja treba tamo da zastupam: prvi je bio - specijalni status Krajine i ostala tri sad ne mogu da se sjetim koja. Ja sam bio nepoverljiv. Pitao sam "Gde je specijalni status?", on je dodao "Na

jugoslovenskom tlu" i dao mi je taj papir. Taj papir je ostao kod Borivoja Rašua, čini mi se. Nisam potpuno siguran ali znači, ja sam uzeo taj papir od njega i na konferenciji u Parizu gospodin ambasador Vejnans, čim smo počeli, ja još nisam naše stavove rekao "Gospodine Babiću možemo sve prihvatiti ali ne možemo prihvatiti prvu tačku". Pretpostavljam da ga je verovatno već Milošević upoznao o takozvanim našim stavovima. U stvari o onome o čemu nas je on instruirao.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: taj dokument koji ste dobili od Miloševića, da li je on sam to napisao rukom? Kakav je to bio dokument?

SVEDOK Milan Babić: Bio je otkucan. Četiri stava na mašini. On je rukom dodao to *na jugoslovenskom tlu*.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li to znači specijalni poseban status na jugoslovenskoj teritoriji? Da li je on to predlagao?

SVEDOK Milan Babić: To je značilo to, premda se moglo tumačiti i drugačije. Mene je lično zbunjivalo. Nisam mogao da izdržim to i nisam hteo da idem u Pariz. Otišao sam u Knin i rekao sam da sam bolestan.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li ste vi, bez obzira na to, otišli u Pariz i zbog čega?

SVEDOK Milan Babić: Zvao me je ponovo telefonom posle nekoliko dana, znači oko 28. ili 29. oktobra i rekao "A šta je s tobom?". Ja sam rekao da sam bolestan a on je rekao "Ne verujem doktorima koji su bolesni. 'Ajde, čeka te Vejnans", rekao je i ja sam otišao.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Kako ste stigli tamo?

SVEDOK Milan Babić: Avionom. Dva puta smo se vozili malim avionima savezne vlade a treći put vojnim avionom, malim vojnim avionom, odnosno pilotirali su vojnici i išao je sa Batajnice, vojnog aerodroma.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Gospodine, da li ste se sreli sa gospodinom Miloševićem krajem novembra, početkom decembra 1991. godine u vezi sa vensovim planom?

SVEDOK Milan Babić: Tako je. Oko 23. novembra 1991. godine.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: U to vreme da li je Vensov plan već bio prihvaćen od strane gospodina Miloševića, Kadijevića i Tuđmana? Da li vam je to poznato?

SVEDOK Milan Babić: Da, tako je. Bio je prihvaćen.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: O čemu ste razgovarali sa gospodinom Miloševićem s tim u vezi tada?

SVEDOK Milan Babić: Milošević mi je izložio osnovni koncept prihvaćenog plana i pokazao na karti gde će se realizovati, na kojoj teritoriji. Ja sam imao primedbe. Pokazao mi je kartu, žuto su bile označene teritorije opština u Hrvatskoj i znači teritorije opština na koje se odnosio plan bile su žutom bojom označene ali žutom bojom nisu bili označeni delovi opština koje su se pripojile jednoj od opština u SAO Krajini, na području severne Dalmacije, Like, Korduna i Banije. Ja sam mu to rekao. On je to zanemario, nije hteo da

diskutuje o tome, nego je rekao "Idi dole da razgovaraš sa međunarodnom delegacijom, delegacijom Ujedinjenih nacija, koja je bila u salonu njegovog kabineta, sprat niže. Tamo je bio Vlatko Jovanović koji im je prevodio razgovor koji sam ja imao sa predstavnicima Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija. Oni su mi tako izložili isti taj koncept koji sam čuo predsednik od njega. I ja sam već tad počeo u stvari da dajem neke primedbe, koje sam zastupao i naredna dva meseca i više.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je gospodin Milošević tražio od vas da prihvatite Vensov plan kada ste ga sreli tog dana?

SVEDOK Milan Babić: Da, tražio je da se izjasnimo da prihvatamo.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li ste vi tako i učinili?

SVEDOK Milan Babić: Ne, nisam.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li ste tražili neke izmene i dopune? Ako jeste, koje?

SVEDOK Milan Babić: Tako je. Tražio sam da JNA ostane u Krajini. Da se mirovne snage rasporede na liniji sukoba zaraćenih strana, srpske i hrvatske strane, na takozvanoj zelenoj liniji po kiparskom modelu. Tražio sam da se ne primenjuju zakoni Hrvatske na teritoriji SAO Krajine. Tražio sam da se ne raspušta Teritorijalna odbrana SAO Krajine ...

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: U čemu je bila glavna poenta Vensovog plana? Vi ste pomenuli teritorije koje su posebno označene na karti. Šta su trebale da postanu te teritorije?

SVEDOK Milan Babić: To je bio privremeni plan kojim se vršila demilitarizacija tih područja koja su bila označena Krajine, sektor - zapad i sektor - istok. Kasnije su bila označena kao područja: sektor - istok, sektor - zapad, sektor - sever i sektor - jug. Sa njih je trebala da se povuče Jugoslovenska narodna armija, da se raspuste sve jedinice i ostale oružane snage na tom području, uključujući i Teritorijalnu odbranu, da se povuku sve dobrovoljačke jedinice van teritorije Krajine, koje su bile van teritorije, koje su došle van njene teritorije, da ostane samo od oružanih formacija u tom području, odnosno u sva ta 3 - 4 područja milicija sa "oružjem o bok", znači bez dugog oružja, proporcionalno nacionalnom sastavu kakav je bio sastav stanovništva prije sukoba dok se ne nađe političko rešenje za to područje, s tim što je rečeno u prvoj tački da su to oblasti na koje se odnosi plan, razne oblasti u Hrvatskoj.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Htela bih da razjasnim par stvari koje se tiču Vensovog plana, da bi bilo jasno što se sugerisalo. Pre svega gospodine, da li je Vensov plan predviđao da u određenom vremenskom periodu sve tri srpske autonomne oblasti se inkorporiraju u Republiku Hrvatsku?

SVEDOK Milan Babić: Plan to nije neposredno predviđao, izuzev u uvodu koji se odnosio na oblasti koje su bile u Hrvatskoj. To je sve što je rečeno. Plan se nije odnosio na političko rešenje. Eksplicitno je bilo rečeno da će se politička rešenja naknadno tražiti, "dok se ne pronade političko rešenje".

Tako da se plan odnosio na period do iznalaženja političkog rešenja, izuzev u prvom paragrafu koji sam citirao.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A uslov je bio da se sve tri srpske autonomne oblasti demilitarizuju i da jedino policijske snage ostanu sa oružjem koje je uobičajeno za policiju. Da li ste na to mislili?

SVEDOK Milan Babić: Tako je. To je bila suština plana - demilitarizacija celog regiona.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je plan predviđao dolazak trupa UN i gde bi bile razmeštene?

SVEDOK Milan Babić: Da. Plan je predviđao nakon demilitarizacije dolazak mirovnih snaga Ujedinjenih nacija i njihovo razmeštanje unutar cele teritorije tih regiona. Oni bi kontrolisali puteve, kontrolne punktove, ulazak i izlazak iz oblasti. Trebalo je da kontrolišu i sprečavaju unos oružja u te oblasti.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da. I ako sam vas razumela, vi ste bili zabrinuti što pojedine oblasti koje su bile pod kontrolom Srba nisu bile uključene u zone koje bi nadgledale snage UN?

SVEDOK Milan Babić: Tako je.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A da li je Vensovom planu postojala i odredba koja se odnosila na povratak raseljenih lica na tu teritoriju?

SVEDOK Milan Babić: Da. To je bio jedan od zahteva i ciljeva međunarodne misije.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je takođe u Vensovom planu postojala i odredba o zajedničkim policijskim snagama Hrvata i Srba na toj teritoriji?

SVEDOK Milan Babić: Da. Kao što sam rekao, to bi bilo proporcionalno etničkom sastavu stanovništva pre sukoba.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Gospodine, u vreme kada se raspravljalo o Vensovom planu, a kažete da je ta rasprava trajala skoro dva meseca, za i protiv, da li je RSK, Republika Srpska Krajina već bila formirana?

SVEDOK Milan Babić: Da, 19. decembra 1991. godine.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Uz pomoć poslužitelja htela bih svedoku da predočim tabulator 68 dokaznog predmeta 351. Nećemo detaljno razgovarati o tom dokumentu, ali ako biste samo mogli da ga pogledate. Da li je to Ustav i Ustavni zakon o osnivanju RSK od 19. decembra 1991. godine?

SVEDOK Milan Babić: Tako je.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A zašto je Republika Srpska Krajina tada formirana? Koji je bio cilj toga?

SVEDOK Milan Babić: Međunarodna konferencija u Hagu je konstatovala da će priznati sve republike bivše Jugoslavije koje zatraže priznanje. To je praktično značilo je da se bivša Jugoslavija dezintegrisala, kao što je konstatovala i Badinterova komisija koju je konferencija imenovala. To je bio

jedan od razloga da se jedan dio teritorija bivše Jugoslavije, odnosno SAO Krajina proglasi za republiku.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je Republika Srpska Krajina zatražila da bude međunarodno priznata? U vezi sa tim htela bih da predočim tabulatore 71, tačke 1 i 2 i to dokaznog predmeta broj 351.

SVEDOK Milan Babić: Tako je.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li su to dva pisma koja su bila upućena međunarodnim zvaničnicima?

SVEDOK Milan Babić: Tako je.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je Republika Srpska Krajina bila na kraju priznata?

SVEDOK Milan Babić: Ne.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li se teritorija Republike Srpske Krajine podudarala sa teritorijom SAO Krajine ili je ustvari obuhvatala sve tri srpske autonomne oblasti koje su postojale u to vreme, dakle, 19. decembra?

SVEDOK Milan Babić: 19. decembra SAO Krajina je postala Republika Srpska Krajina, toga dana je Skupština Istočne Slavonije, Baranje i Zapadnog Srema proglasila prisajedinjenje Republici Srpskoj Krajini, a dva dana nakon toga je i Skupština SAO Zapadne Slavonije proglasila prisajedinjenje Republici Srpskoj Krajini. Ali nisu bile uključene do 26. februara 1992. godine. Tog dana, 26. februara 1992. godine, sve tri oblasti su se spojile i tada je konstituisana jedinstvena Republika Srpska Krajina na području sve tri oblasti.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Govorili smo o Vensovom planu i šta je taj plan predviđao. Što se tiče demilitarizacije tog područja, da li ste se vi u Krajini tome protivili? Ne mislim na vas lično već na političare u Krajini. Dakle, da li ste se protivili demilitarizaciji?

SVEDOK Milan Babić: Tako je.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A zašto?

SVEDOK Milan Babić: Zbog toga što je Vensov plan bio na rok od šest meseci, nakon čega bi se ponovo raspravljalo njegovo produženje ili neproduženje. U tim uslovima Krajina bi bila demilitarizovana, a Hrvatska ne bi, i Krajina bi bila izložena tome da političko rešenje statusa Krajine Hrvatska nametne oružjem i silom.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li ste se takođe protivili dolasku mirovnih snaga UN - a?

SVEDOK Milan Babić: Konceptiji dolaska, znači to nije bilo protivljenje dolasku mirovnih snaga već načinu njihovog dolaska. Insistiralo se na razmještanju po principu takozvane zelene linije, po kiparskom modelu.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A šta je to podrazumevalo, šta to znači?

SVEDOK Milan Babić: To je podrazumevalo razdvajanje zaraćenih strana, hrvatske strane i srpske strane, a ne demilitarizaciju oblasti. U tom smislu je

i ta modifikacija Vensovog plana. Znači, on je prihvaćen u načelu ali je zahtevana ta modifikacija u nekim elementima plana.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je to postojalo kao realna opcija, dakle da se modifikuje Vensov plan ili to jednostavno nije dolazilo u obzir?

SVEDOK Milan Babić: Prema mom saznanju postojala je mogućnost, a i neke odredbe su modifikovane. Što se tiče početnog raspoređivanja na rok od šest meseci, taj rok je od strane Saveta bezbednosti produžen na godinu dana. Generalni sekretar Ujedinjenih nacija je u svom izveštaju Savet bezbednosti podnio predlog, i to je prihvaćeno, da se hrvatski zakoni ne primenjuju na tim teritorijama već ono pravo i zakoni koji su zatečeni. Takođe, bilo je razgovora o tome da Teritorijalna odbrana treba ostane, i bila je data mogućnost da bi mogla da se inkorporira u miliciju ali bez dugog naoružanja. Ali to nije rešeno već je samo bilo razgovora o tome. Znači, neki elementi su modifikovani.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Rekli ste da su se otprilike dva meseca Srbi iz Krajine protivili Vensovom planu. Da li su se svi protivili ili je pak došlo do razdora među političarima u Krajini?

SVEDOK Milan Babić: U početku su se svi protivili, a postepeno je sve više političara prihvatilo plan u potpunosti i bezuslovno, onako kako ga je prihvatio predsednik Milošević. Na kraju su ostali predsednik Republike, Vlada i deo Skupštine, oni su ostali pri protivljenju i nastojanju da se plan i dalje modifikuje. A deo Skupštine i političari u Istočnoj Slavoniji, Zapadnom Sremu i deo Skupštine SAO Krajine i političara je taj plan prihvatio. I Skupština koja je zasedala u Glini 09. februara 1992. godine je taj plan prihvatila nakon nametanja i pritisaka koji su došli od strane predsednika Miloševića, Predsedništva Jugoslavije, Generalštaba Vojske Jugoslavije, medijskom kampanjom i slično.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Gospodine, da li ste vi prisustvovali jednom sastanku na kome su bili gospodin Milošević, Karadžić i Koljević i to u vezi sa ovim pitanjem od 23. decembra 1991. godine.

SVEDOK Milan Babić: Tako je. Tog dana kad je bio izbor vlade Republike Srbije. U kabinetu predsednika Miloševića.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Bez previše detalja u vezi tih razgovora, recite nam koji stav ste vi zauzeli a koji Milošević, Karadžić i Koljević?

SVEDOK Milan Babić: Ja sam zauzimao isti stav. Znači, plan uz modifikaciju. Milošević je tražio da ga prihvatimo u potpunosti i bezuslovno i da se o tome izjasnim i dam saopštenje u javnost. Karadžić je takođe tražio vrlo energično da prihvatim plan bez izmena, takođe i Koljević. Na kraju je Milošević dao mi papir i olovku i rekao: "Uđi u drugu sobu i napiši saopštenje". Ja sam otišao i napisao saopštenje na jednoj stranici u kojoj sam izneo sve svoje stavove. On je uzeo olovku i rekao: "Neću da ti precrtam ali ću ti podvući šta treba da izbaciš" i podvukao je skoro sve izuzev rečenice u kojoj stoji da se prihvata Vensov plan. Ono modifikovan i tako dalje, to je

podvukao. Ja sam se protivio. On je ustao i rekao da mora da ide na skupštinu, sednicu skupštine gde Radoman Božović treba da predstavi vladu Srbije i rekao "Evo neka ti Radovan pomogne". Kad je on izašao, Karadžić je ponovo poceo prema meni .. da se to prihvati a ja sam mu rekao onako "Hajde Radovane da razgovaramo malo o Bosni". On je učutao, ja sam izašao i dao sam saopštenje u javnost onako kako sam ga ja pripremio.

...

SVEDOK Milan Babić: Kontekst je bio taj što je nakon toga što mi je Milošević podcrtao u mojoj izjavi šta sve treba da izbacim, on napustio sastanak iz razloga koji sam rekao. Napustio je sastanak sa mnom, Karadžićem i Koljevićem. Tad je otišao u zgradu preko puta i ostavio je da ja razgovaram o tome sa Karadžićem i Koljevićem dalje, rečima "Evo neka ti Radovan pomogne" da to napravim ponovo, da napravim ponovo drugu izjavu.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: U redu. Hvala vam, sad je jasno. Da li ste sa generalom Adžićem takođe razgovarali o Vensovom planu a posebno vezano za vašu zabrinutost u odnosu na Srbe u Krajini?

SVEDOK Milan Babić: Tako je. Išao sam kod generala Adžića i tražio da JNA ostane u Krajini. On je rekao da će se JNA povući ali mi ne brinemo, jer će ona biti raspoređena na granici Bosne prema Krajini, da će on profesionalno zaposliti 10 000 Krajišnika u vojsci, u JNA na teritoriji Bosne i ako nas Hrvatska napadne da će oni predsednik stići iz Bosne, nego Hrvatska vojska što će stići iz Hrvatske u Knin. Ja sam rekao "Pa generale, mislite li da će Bosna biti u Jugoslaviji? Tada su već Bugarska i Turska dale deklaraciju da će priznati nezavisnost Bosne i Hercegovine". On me je samo začuđeno pogledao, šta govorim, to su gluposti u smislu da će vojska ostati u Bosni. Znači on je smatrao da će vojska ostati u Bosni iako su Bugarska i Turska najavile da će priznati Bosnu i Hercegovinu iako je skupština Bosne i Hercegovine donela deklaraciju koja je govorila o nezavisnosti Bosne i Hercegovine.

...

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da, da, molim vas pročitajte tu rečenicu koju ste vi shvatili kao zahtev za vaše smenjivanje?

SVEDOK Milan Babić: Evo stoji u pismu "Pomoć Srbije narodu Krajine neće ni u miru biti dovedena u pitanje, ali građani Krajine treba da znaju da su svojim postupcima izgubili svako naše poverenje i da u budućuće sa odnosima vlastima Republike Srbije moraju delegirati ljude kojima će narodni interes biti iznad ličnog političkog prestiža".

...

SVEDOK Milan Babić: Svi su mogli da ga napuste izuzev mene. Ja sam morao da ostanem na tom sastanku sve dok se ne izjasnim da sam za potpuno i bezuslovno prihvatanje Vensovog plana.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Ko vam je to rekao i na koji način ste bili primorani da ostanete tamo sve dok se ne predomislite?

SVEDOK Milan Babić: Pa Branko Kostić formalno, a stvarno Borisav Jović, vodili su sednicu na kojoj su prisustvovali ostali članovi Predsedništva, Generalštab, vojske i ostali učesnici. Vodili su je na način da se sednica ne završava a sednica je direktno snimana sa dve kamere i javnost je znala da se sednica održava. U toku sednice neko mi je rekao da je Milošević naredio da ne izlazim sa sednice, da ne smem napuštati sednicu dok ne pristanem na Vensov plan i vođena je tako što je stalno nastavljana. Bile su dve pauze. Prva pauza da dođu članovi vlade Republike Srpske Krajine i predsednici opština. Na drugoj pauzi je meni bilo dopušteno da odem pozvati te predsednike opština, kada se ja praktično nisam ni vratio i na taj način napustio sednicu. Ustvari, na taj način sam pobegao sa sednice, trećeg dana.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Gospodine, pomenuli ste da vam je neko rekao da je gospodin Milošević rekao da vi ne smete da odete. Ko vam je to rekao?

SVEDOK Milan Babić: Čini mi se Radoman Božović, predsednik vlade Srbije ili je neko rekao da je njemu rečeno. Znači preko Radomana Božovića je došla ta informacija. Rekao mi je Jovica Stanišić kasnije kad me je sreo, 1993. godine da mu je Milošević naredio da me uhapsi ako izađem.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Kojom prilikom vam je to Stanišić rekao?

SVEDOK Milan Babić: 1993. godine na proslavi dana milicije u restoranu.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Tokom sednice i tokom pauze, da li su vas zastrašivali? Da li vam je prećeno? Da li je na vas vršen pritisak na bilo koji način?

SVEDOK Milan Babić: Borisav Jović je govorio da mogu i da me smene i da mogu svašta da mi učine. Ja sam rekao "Možete ali ja imam svoj stav i njega ću se držati". General Adžić je čak hteo fizički da napadne jednog člana vlade. Nazivao ga je pogrđnim imenima i ljude iz Krajine takođe je nazivao pogrđnim imenima. To su mi pričali ljudi učesnici, jer sam ja bio van sale i davao saopštenje za javnost. I Adžić je bio iznerviran i nije mogao da me čeka. Tražio je da se sednica nastavi bez mene. Međutim Jović i Kostić nisu hteli. To ga je toliko iziritiralo da je hteo fizički da napada ljude iz Krajine.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li ste se vi protivili Vensovom planu do kraja ili ste se u jednom trenutku predomislili?

SVEDOK Milan Babić: Ja sam do kraja zastupao svoj stav ali sam dodao u februaru mesecu, dopunio svoj predlog da se uvede potpuni protektorat Ujedinjenih nacija u Krajini, znači da Krajina dobije i političku zaštitu Ujedinjenih nacija, privremeno dok se ne reši njen status. Pardon, početkom marta 1992. godine

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Taj sastanak o Vensovom planu, rekli ste da ste ga napustili, da ste praktično pobešli. Kada ste vi otišli, da li se neko iz Krajine složio sa tim planom umesto vas?

SVEDOK Milan Babić: Složio se Mile Paspalj, predsednik skupštine Krajine i dao je izjavu da u odsustvu predsednika Republike on ima ovlašćenja da preuzme dužnost predsednika Republike i u tom svojstvu je dao izjavu da je plan prihvaćen.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Kada je gospodin Paspalj prihvatio Vensov plan u Krajini, političari u Krajini koji su se protivili tom planu, da li su oni nastavili da se protive i čak pozivali na referendum o tom pitanju, da se o tome odluči na referendumu na nivou Krajine?

SVEDOK Milan Babić: Da, jesu. Deo Skupštine i političari koji su pozvali na referendum, da bi se narod izjasnio o planu. Bila su dva pitanja na referendumu - da li ste za potpuno i bezuslovno prihvatanje plana onako kako je prihvaćen od strane Kadijevića, Miloševića i Jovića - ne, izvinjavam se, Tuđman je bio treći - ili ste za modifikovan plan, prema predlogu Vlade Krajine.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Svedoče, već ste spomenuli sednicu Skupštine koja je održana u Glini 09. februara. Da li je ta sednica bila zvanična sednica Skupštine koju je sazvao predsednik Skupštine, da li su u njoj učestvovali svi članovi Skupštine, svi delegati?

SVEDOK Milan Babić: Nisu učestvovali svi delegati, ja sam imao informaciju da je čak bila manjina, ali su na njoj učestvovali, učestvovala je i delegacija iz Beograda

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Pomenuli ste delegaciju iz Beograda koja je učestvovala na toj sednici. Ko je konkretno iz Beograda bio na tom sastanku?

SVEDOK Milan Babić: Članovi Predsedništva SFRJ Branko Kostić i Jugoslav Kostić, načelnik Generalštaba Adžić, još neki generali i njihova pratnja, ljudi koji su ih pratili, ministar za Srbe van Srbije. Zapravo, to je bila jedna prilično brojna delegacija.

Sledi tekst sa video trake:

- Doktore Kostiću, dobar dan, dobro došli u Glinu. Ovdje ste da prisustvujete krajiškoj skupštini. Šta očekujete od ovog skupa?
- Pa mi smo došli u dosta brojnom sastavu da poslije dosta opširne rasprave u Predsjedništvu Jugoslavije učestvujemo i u radu Skupštine Srpske Krajine, da s jedne strane odbijemo sve optužbe koje su se neosnovano širile među ovaj narod, da taj narod ostavljamo na cedilu. I da poslanicima Skupštine Srpske Krajine, pa i ovom narodu čitavom, kažemo da su to grube neistine, da smo bili i da ostajemo uz ovaj narod, ali da pomognemo koliko to bude u našoj mogućnosti da prevlada razum, i da i ovaj narod, a i poslanici njegovi shvate da ono što je do sada steknuto ratom sada na najbolji mogući način možemo braniti mirom, uz garancije svjetske organizacije i Savjeta bezbjednosti i uz angažovanje Plavih šlemova.
- U ime novosadske televizije hvala vam lijepa.
- Hvala i vama.

- Doktora Kostiću, koju biste poruku uputili narodu Gline i Krajine?
- Da smo bili i ostajemo čvrsto uz ovaj narod, ali da je u izboru opcije rata i opcije mira sada došao trenutak da mirom treba da branimo ono što je ovaj narod ratom stekao, a ne produženjem rata, dugog i neizvjesnog, sa mogućnostima da se taj proširi i na zaleđe, i na Bosnu, i da zahvati čitavu Jugoslaviju pa i šire na Balkan, što bi očigledno moglo da na kraju rezultira gubitkom i onoga što je ovaj narod do sada u ratu stekao.
- Hvala.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Možemo ovde da se zaustavimo. Hvala vam. Časni Sude, kao što vidite iz transkripta sledeći je govornik iz Skupštine RSK koji navodi koji su sve ljudi bili prisutni iz Beograda. To je na strani 36, u pasosu koja sledi posle ovoga, mislim da ne treba da to čitamo naglas, mislim da bi gospodin Milošević i amikusi to mogli sami pročitati. Već ste pomenuli jednu drugu sednicu Skupštine u Glini. Da li je 16. februara 1992. godine, održana jedna druga sednica Skupštine u Glini kada je smenjen predsednik Vlade?

SVEDOK Milan Babić: Tako je. Smenjen je predsednik Republike Srpske Krajine.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A na narednoj sednici 26. februara 1992. godine, da li je za predsednika RSK izabran Goran Hadžić?

SVEDOK Milan Babić: Tako je.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li su toj sednici Skupštine prisustvovali i neki zvaničnici iz Beograda? Da li vam je to poznato?

SVEDOK Milan Babić: Čuo sam da je bio Budimir Košutić, ne znam da li je još neko bio. Rekli su mi da su bili neki ljudi, ja nisam tamo prisustvovao.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Uz pomoć poslužitelja htela bih da pokažem svedoku dokaz pod tabulatorom 74 iz dokaznog predmeta 351. Radi se o odluci Skupštine RSK od 26. februara 1992. godine kojom se SAO Istočna Slavonija, Baranja i Zapadni Srem zvanično pridružuju SAO Zapadnoj Slavoniji i RSK. Da li je to tačno?

SVEDOK Milan Babić: Tako je. ... Odnosno konstatuje se da su udružene u teritoriju Republike Srpske Krajine.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Hvala. Kakav je položaj zauzimao Goran Hadžić pre rata?

SVEDOK Milan Babić: Goran Hadžić je od rata 1990. godine bio predsednik Opštinskog odbora SDS - a u Vukovaru, kasnije je bio izabran za predsednika Srpskog nacionalnog vijeća Istočne Slavonije, Baranje i Zapadnog Srema. Zatim je početkom jeseni, krajem leta 1991. godine izabran za predsednika Vlade Istočne Slavonije, Baranje i Zapadnog Srema.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Šta je on bio po zanimanju pre rata?

SVEDOK Milan Babić: Ja nisam od njega lično čuo, ali svi su govorili da je bio magacioner, odnosno službenik u nekom magacinu, ne znam šta.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li ste imali prilike da ga vidite na sastancima?

SVEDOK Milan Babić: Da, dosta puta.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je on imao potrebne političke sposobnosti i intelektualni nivo koji odgovaraju položaju predsednika RSK? Vi ste imali priliku da ga gledate na delu. Da li nam možete nešto o tome reći?

Milan Babić: Malo mi je neprijatno da govorim o kvalifikacijama nekoga za neki posao koji je već radio, ali mogu da kažem da nije imao baš izrazitu elokvenciju, politički nastup nije odgovarao modelu političara kakav se podrazumevao. Ali meni su ljudi iz Istočne Slavonije rekli da je on ipak izabran na svoje funkcije neke zato što je bio hrabar, suprotstavio se hrvatskoj policiji u Vukovaru, da je prvi skočio na nekakav traktor, tako je postao u stvari istaknuta ličnost tamo.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je on zapravo bio dominantna politička vlast u RSK ili je pravu vlast imao neko drugi?

Milan Babić: Ne u RSK. Na teritoriji koja je ranije bila SAO Krajina, vlast je imao Milan Martić sa strukturama, paralelnim strukturama koje su i ranije bile uza njega i koje su tada bile u strukturi vlasti u tom delu Krajine. Goran Hadžić je uglavnom živeo u Novom Sadu. Ne znam koliki je uticaj imao u istočnoj Slavoniji. U Knin je dolazio povremeno.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A kada govorite o paralelnim strukturama oko Milana Martića, da li se radi o istim paralelnim strukturama kao što su one sa Frenkijem koga ste ranije pominjali, tokom 1991. godine?

Milan Babić: Tako je, s tim da je to tada bila formalna, zvanična vlast u RSK.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Već smo govorili o jednom čoveku po imenu Stojičić, nadimak Badža. Kakav je bio njegov položaj u SAO Istočnoj Slavoniji, Baranji i Zapadnom Sremu? Da li je on imao neke veze sa tim krajem?

Milan Babić: Bio je komandant Teritorijalne odbrane u toj oblasti.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je on imao nekakvog uticaja na gospodina Hadžića, znate li to?

Milan Babić: Koliko ja znam, Hadžić je često pominjao njega i izvesnu osobu pod imenom Jajo kao glavne ljude s kojima sarađuje.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Kakav je bio odnos gospodina Hadžića sa gospodinom Miloševićem, da li ste nešto mogli da primetite s tim u vezi?

Milan Babić: Odnos potpune poslušnosti Hadžića u odnosu na Miloševića. Potpuno je bio poslušan Miloševiću.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Kakav je bio odnos gospodina Hadžića sa gospodinom Stanišićem, ukoliko ga je uopšte bilo?

SVEDOK Milan Babić: Vrlo blizak. Znam da ga je Stanišić ponekad pratio do Predsedništva Srbije, pričalo se čak i da spava kod Stanišića u Beogradu kad

dolazi, da je pod potpunom kontrolom Stanišića. Čini mi se čak da je u Beogradu kad je dolazio na sastanak kod Miloševića nosio uniformu neku maskirnu, po nagovoru Stanišića, tako mi je rekao.

...

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Gospodine, vi ste nam rekli kakve su bile odredbe Vensovog plana, a sada bih htela da čujem od vas da li je Vensov plan stvarno i realizovan u Krajini u RSK.

SVEDOK Milan Babić: Ne, nije.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li su teritorije demilitarizovane?

SVEDOK Milan Babić: Nisu.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Zbog čega?

SVEDOK Milan Babić: Zbog toga što naoružanje i vojna oprema nije sva izvezena sa tog područja, veći dio opreme i naoružanja je sakriven, a kroz miliciju Krajine koja je i dalje posedovala to naoružanje, ostale su naoružane i vojne formacije u tom prostoru. Takođe kasnije, početkom 1993. godine uzeto je i teško naoružanje iz magacina koje su držale mirovne snage. Od početka 1993. godine, ponovo postoji naoružana formacija pod imenom Srpska vojska Republike Srpske Krajine, odnosno formalno srpska vojska postoji već od maja 1992. godine sa delom naoružanja.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je osnovana višenacionalna policija u kojoj su zajedno radili Srbi i Hrvati?

SVEDOK Milan Babić: Ne, nije.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je realizovan povratak Hrvata u njihova sela?

SVEDOK Milan Babić: Nije.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Zbog čega nije?

SVEDOK Milan Babić: Nije im dozvoljeno da se vrate od strane vlasti u Krajini.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Kad kažete vlasti Krajine na koga mislite, na koji način su oni sprečili Hrvate da se vrate?

SVEDOK Milan Babić: Policija ih je sprečavala, Martić. Bio je politički stav da im ne treba dozvoliti da se vrate. Taj politički stav je bio od strane Vlade.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Pomenuli ste da vlasti Krajine nisu dozvolile da se realizuje Vensov plan. Ja vas pitam da li je gospodin Milošević imao nešto s tim, da li je na bilo koji način uticao na vlasti Krajine da tako postupaju?

SVEDOK Milan Babić: Da, Milošević je vršio militarizaciju, odnosno podržavao je stav da se ne izvrši demilitarizacija. Onda je podržavao militarizaciju, znači stvaranje oružanih formacija i pravljenje vojske, nove vojske u Krajini, Srpske vojske Republike Srpske Krajine. Postavljao je komandante, finansirao je, davao logističku podršku sve do 1995. godine, zapravo do avgusta 1995. godine.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Pomenuli ste da je Jugoslovenska narodna armija napustila Republiku Srpsku Krajinu. Kad je počelo njihovo povlačenje i kad je završeno?

SVEDOK Milan Babić: Povlačenje JNA iz Hrvatske preko Krajine počelo je u oktobru mesecu 1991. godine. Garnizoni Zagreba, Zadra, Šibenika, Sinja i drugi delovi povlačili su se ovim morskim putem što ja nisam vidio, koje ja nisam vidio ali čuo sam za njih. A povlačenje iz Krajine, onog dela iz Krajine bilo je, završeno je maja 1992. godine.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Uz pomoć poslužitelja htela bih da predočim svedoku dva dokumenta, tabulator 74 i 76 dokaznog predmeta 351. Tabulator 75 je odluka RSK Skupštine od 18. maja 1992. godine kojom se dopunjava Ustav RSK i Zakon o odbrani kako bi se uspostavila Srpska vojska RSK. Drugi dokument je iz 1993. godine. Radi se o odluci Skupštine RSK, datum je 20. april 1993. godine. Dakle, to je amandman na Ustav RSK kako bi se promenila struktura Srpske vojske RSK i komanda. Da li je to vojska o kojoj ste malopre govorili?

SVEDOK Milan Babić: Da, to je to.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Hvala vam. Htela bih samo da se pozabavim ovim dokumentom iz 1992. godine. Član 1 tog dokumenta, tu stoji da će u mirno doba Republika Srpska Krajina imati Srpsku vojsku, ta vojska će u stanju neposredne ratne opasnosti obuhvatati jedinice TO, a u vreme rata specijalne jedinice policije će se pridružiti Srpskoj vojsci. Dakle, o kojim specijalnim jedinicama policije se govori u ovom članu, šta to u stvari znači?

SVEDOK Milan Babić: To su specijalne jedinice milicije koje su postojale još od 1991. godine o čemu smo ovde već razgovarali, znači one koje su se počele formirati u aprilu 1991. godine.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Gospodine, ova Srpska vojska Krajine, da li je ona preuzela vlasništvo JNA i oružje koje je bilo ostavljeno tamo?

SVEDOK Milan Babić: Tako je. Delom je oružje bilo sakriveno prilikom povlačenja JNA, a 1993. godine oružje JNA je uzeto i iz magacina koje su čuvali pripadnici mirovnih snaga Ujedinjenih nacija.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li se radilo o nezavisnoj vojsci? Mi smo već govorili o finansijskoj zavisnosti, no, da li se radilo o nezavisnoj vojsci?

SVEDOK Milan Babić: Ne, to je bio deo vojne strukture Jugoslavije.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A u kom smislu su oni bili zavisni deo vojne strukture Jugoslavije?

SVEDOK Milan Babić: Pa većina komandnog kadra su bili aktivni oficiri Vojske Jugoslavije koji su bili na platnim listama, plaćeni od Generalštaba Vojske Jugoslavije. Oni su postavljeni na ta mesta od strane personalne uprave Generalštaba Vojske Jugoslavije, komandanta vojske je stvarno postavljao predsednik Srbije, kasnije predsednik Jugoslavije, odnosno

predsednik Srbije do 1995. godine Slobodan Milošević. Ona je finansirana, davana je logistička podrška iz Jugoslavije. Što se tiče ljudstva, znači, Krajina je davala ljudstvo za tu vojsku i propise, praktično formalnopravno pokriće za njeno delovanje.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Gospodine, htela bih da sada pređemo na neke sastanke sa gospodinom Miloševićem. I zanima me, 1994. godine da li su zvaničnici RSK učestvovali u pregovorima sa hrvatskim vlastima? Da li vam je to poznato?

SVEDOK Milan Babić: Jeste.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A kada su odlazili na sastanke sa hrvatskim vlastima, da li su pre tih sastanaka kontaktirali sa gospodinom Miloševićem?

SVEDOK Milan Babić: Tako je. Tražena je, odnosno traženo je njegovo odobrenje, a i sadržaj razgovora je određivan od njegove strane. Takođe je pratio tok tih razgovora i bio izveštavan o tome.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li ste morali da tražite odobrenje pre nego što biste prihvatili bilo kakve sporazume?

SVEDOK Milan Babić: Tako je. To je u stvari bilo u formi konsultacija. Zapravo je on određivao da li će se nešto prihvatiti ili neće, i šta će se prihvatiti.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A šta bi se desilo ukoliko bi neko preuzeo neke korake ili mere bez prethodne konsultacije sa gospodinom Miloševićem? Da li vam je to poznato?

SVEDOK Milan Babić: To se ne bi moglo realizovati jer bi ti ljudi snosili posledice, sankcije. Bilo je čak slučajeva fizičkog maltretiranja, ugrožavanja, zatvaranja nekih ljudi koji su samostalno pravili sporazume sa Hrvatskom. Poznati Erdutski, pardon, Daruvarski sporazum koji su ljudi iz Zapadne Slavonije potpisali sa Hrvatskom. I slučaj Džakule.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li su rukovodioci iz Krajine ikada postigli neki dogovor sa Hrvatima bez da su se prethodno konsultovali sa gospodinom Miloševićem i bez njegovog prethodnog odobrenja?

SVEDOK Milan Babić: Ja mislim da je taj Daruvarski mogao biti tako donesen sigurno, ali nisam baš siguran. Ono što znam, to je da je plan Z4 prihvaćen posredno preko ambasadora Galbrajta, mimo Miloševićeve saglasnosti, prije traženja saglasnosti od njega.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Koji pregovori su se odvijali 1994. godine? O kojoj vrsti pregovora se radilo sa Hrvatima, da li se to ticalo političkog rešenja ili ekonomskih pitanja?

SVEDOK Milan Babić: Krajem 1994, od sredine 1994. do početka 1995. godine radilo se na sporazumu o ekonomskim odnosima sa Hrvatskom, pitanje naftovoda, pitanje snabdevanja električnom energijom, vodovoda, otvaranje auto - puta, železničkog transporta.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li vam je gospodin Milošević dozvolio da pristanete na tu vrstu ekonomskih odnosa, saradnju?

SVEDOK Milan Babić: Da, tako je, s tim što je vrlo aktivno učestvovao u izradi teksta sporazuma čak i o naftnoj kompaniji, i o nazivu naftne, mešovite naftne kompanije koja je bila formirana.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Gospodine, da li ste vi bili na jednom sastanku septembra 1994. godine, zajedno sa Milanom Martićem i Mikelićem? I ako ste bili na takvom sastanku, recite nam o čemu se razgovaralo tog dana?

SVEDOK Milan Babić: Bio sam na tom sastanku. Bio je Jovica Stanišić. Bili smo kod Miloševića i on je priredio ručak za sve u svom kabinetu, pored svog kabineta, u istoj zgradi, u nekoj čudnoj mračnoj prostoriji. Na tom sastanku je kritikovao Martića, zato što se Martić izjasnio za podršku Radovanu Karadžiću oko plana za Bosnu i Hercegovinu.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Samo da pojasnimo nešto; ko je kritikovao gospodina Martića? Gospodin Stanišić ili gospodin Milošević?

SVEDOK Milan Babić: Gospodin Milošević. Rekao je Martiću "Neću od tebe da pravim drugog Karadžića" a on se smijao, stidljivo Martić i rekao "Pa eto i Babić šuruje sa sveštenicima u političkom smislu", na šta sam ja rekao "To je duhovna dimenzija. To je lični put". Eto, samo se sada podsećam na to.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Gospodine, rekli ste da je gospodin Milošević kritikovao Martića zato što je on pružao podršku Karadžiću, radovanu Karadžiću, ali recite u vezi čega je bila ta podrška koju mu je on pružao?

SVEDOK Milan Babić: Milošević je vršio pritisaka na Karadžića i skupštinu Republike Srpske da prihvate plan, međunarodni plan mirovnog rešenja za Bosnu i Hercegovinu. U avgustu mesecu pošto je skupština Republike Srpske odbacila taj plan, nametnuo je blokadu, formalno. Blokadu Republici Srpskoj, Milošević.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A na koji način je gospodin Martić podržavao gospodina Karadžića? Šta je on rekao? Je li nešto rekao javno?

SVEDOK Milan Babić: Da, javno je podržavao Karadžića, odnosno da se odbaci plan, čak je išao da glasa, jer je bio neki referendum posle toga, u Drvar na teritoriju Republike Srpske iako nije bio glasač na tom području.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Rekli ste da je Milošević formalno nametnuo blokadu. A da li se bilo šta dešavalo neformalno?

SVEDOK Milan Babić: Ja znam da je neformalno bilo isto snabdevanje naftnim derivatima i da je bilo pomaganje vojske Republike Srpske od strane Miloševića.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A kako to znate?

SVEDOK Milan Babić: Pa znam sa sastanka jednog u Bjeljini gde su Stanišić i Karadžić tražili da se vrši plaćanje ...

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li želite još nešto da dodate tome? Da li imate neke dodatne informacije u vezi sa tim? Dakle s tim da je on nastavio da podržava.

SVEDOK Milan Babić: Ja sam čuo, nakon što sam došao u Beograd 1995. godine da je oko Srebrenice vojska Jugoslavije dejstvovala, u ratnim događajima oko Srebrenice. Vojska Jugoslavije sa teritorije Jugoslavije, preko Drine.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A ko vam je to rekao?

SVEDOK Milan Babić: Ljudi iz Perućca pored Drine u Srbiji, koji su se nalazili nasuprot tog kraja.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Gospodine, pomenuli ste plan Z4. Recite nam koje su bile glavne tačke tog plana?

SVEDOK Milan Babić: Suština ovog plana je bila da teritoriji Republike Srpske Krajine, koja je ranije bila poznata kao Srpska autonomna oblast Krajina, a koja se tada vodila pod nazivom sektor Sever i sektor Jug pod zaštitom Ujedinjenih nacija, treba dati političku, teritorijalnu autonomiju u okviru Republike Hrvatske. Ona bi imala parlament, vladu, institucije, novac koji bi bio posebnog izgleda ali bi ga štampala Narodna banka Hrvatske, nadležnost nad regionalnom policijom i sudovima, znači jedan visoki stepen autonomije.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A ko je sugerisao taj plan Z4? Da li je to predlog koji je potekao od međunarodne zajednice?

SVEDOK Milan Babić: Z4 se zove tako zato što su ga predložila četvorica ambasadora u Zagrebu, znači međunarodna zajednica.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: U transkriptu je ranije stajalo, to je na strani 61 transkripta, red 14, tu stoji ambasador Olbrajt da je ona prihvatila taj plan. Da li je to tačno?

SVEDOK Milan Babić: Galbrajt, ambasador Galbrajt, ambasador Sjedinjenih država u Hrvatskoj Piter Galbrajt je bio glavni tvorac i predlagač tog plana.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je ovaj plan u stvari podrazumevao reintegraciju one tri oblasti RSK, dakle, Krajine i zapadne i istočne Slavonije u Republiku Hrvatsku?

SVEDOK Milan Babić: Tako je, s tim što bi se teritorij zapadne Slavonije integrisao odmah, teritorij istočne Slavonije u prelaznom periodu od pet godina, a teritorij SAO Krajine bi imao znači političku autonomiju, visoki stepen političke i teritorijalne autonomije u Hrvatskoj.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li su političari iz Krajine prihvatili taj plan Z4, dakle, političari u RSK?

SVEDOK Milan Babić: Početkom marta, krajem februara i početkom marta političari u Krajini su taj plan odbacili. Plan je jedino bio prihvaćen od strane poslednjeg predsednika Vlade, jedino je poslednji predsednik Vlade Republike Srpske Krajine prihvatio plan, u avgustu mesecu 1995. godine.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A kada kažete mart i februar, koje godine, je li to takođe bilo 1995. godine?

SVEDOK Milan Babić: Tako je, 1995. godine.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A ko se protivio planu Z4?

SVEDOK Milan Babić: Predsednik Republike Srbije, prema navodima predsednika Republike Srpske Krajine Milana Martića, koji je rekao pola sata uoči sastanka sa međunarodnom delegacijom da je predsednik Milošević rekao da se taj plan ne uzme niti u razmatranje.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Kada se gospodin Milan Martić konsultovao sa gospodinom Miloševićem i o kom vremenskom periodu govorite kada spominjete sastanak sa predstavnicima međunarodne zajednice?

SVEDOK Milan Babić: To je bilo te nedelje, mislim da je bio kraj februara, početak marta, znači početkom nedelje je Martić otišao u Beograd na konsultacije, to je bio ponedeljak, utorak. U četvrtak je izašlo saopštenje Vrhovnog saveta odbrane Republike Srpske Krajine, bilo je negativno, u negativnom smislu o tom planu. I mislim da je onda bio u sledeći ponedeljak taj sastanak sa predstavnicima međunarodne zajednice na kojem je Martić pola sata prije sastanka rekao ostalima da je Milošević rekao da se plan ne uzme niti u razmatranje. Na samom sastanku sa predstavnicima međunarodne zajednice Martić nije hteo da ga uzme, ambasador Kerastadžijan mu ga je davao da ga uzme. On nije hteo da ga uzme niti u ruke.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Tom prilikom, da li su vlasti Krajine odbacile taj plan, dakle na tom sastanku sa predstavnicima međunarodne zajednice?

SVEDOK Milan Babić: On u stvari nije ni uzet u razmatranje. Na taj način praktično nije prihvaćen.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li ste vi lično sa gospodinom Miloševićem razgovarali o ovom planu Z4?

SVEDOK Milan Babić: Jesam, početkom aprila 1995. godine.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A o čemu ste razgovarali?

SVEDOK Milan Babić: Pa on je rekao, prvi je doduše pomenuo, da je plan Z4 dobar, s tim što bi trebalo teritoriju opštine Slunj podeliti uzduž. Nije mi objašnjavao detalje oko toga a onda smo razgovarali o događajima u Livanjskom polju i o zaleđu Knina, o agresiji Hrvatske i HVO - a prema Kninu, već smo govorili o tome. I tada je rekao da, takođe da ne stojimo nas 300 hiljadada Krajišnika prema 4 miliona Hrvata, nego da iza Krajine stoje cela logistika Srbije. To je taj sastanak bio.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Gospodine, vi ste rekli da je gospodin Milošević bio za plan Z4 kad ste vi razgovarali s njim. Dakle, on je imao samo neke opaske u vezi sa Slunjom. Da li je tako?

SVEDOK Milan Babić: Pa izgledalo je da da. Međutim, kod njega se nikada nije znalo baš sigurno da li zaista stoji iza onoga što govori. Ja barem nisam uvek bio siguran.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Već ste spomenuli taj sastanak vezano za borabe koje su se tada vodile u Bosni, u kojima su učestvovali Milan Martić i njegove jedinice. Bili ste spomenuli Livno i onaj pokret gospodina

Miloševića u vezi sa linijom. Da li su se u to vreme takođe vodile borbe u Bihaću uz učešće snaga RSK?

SVEDOK Milan Babić: Da to je drugi navrat bio ...

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li se radi o posavinskom koridoru?

SVEDOK Milan Babić: Tako je.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: U čemu je značaj tog koridora za Bosnu i za Srbe, kako u BiH, tako i u Krajini?

SVEDOK Milan Babić: To je put koji je povezivao Bosansku Krajinu i Republiku Srpsku Krajinu sa Srbijom, odnosno sa Jugoslavijom.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: U kom periodu su snage RSK na čelu sa Martićem učestvovala u borbama 1992. godine?

SVEDOK Milan Babić: Pa početkom rata 1992. godine. U junu mesecu već su bili tamo, krajem juna.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Ko je rukovodio operacijama u posavinskom koridoru u celini?

SVEDOK Milan Babić: Vojska Republike Srpske i general Mladić.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Vi ste pomenili borbe 1994. i 1995. godine u području Livna u Hercegovini. Predsednik pauze sam vas pitala da li su snage RSK takođe učestvovala u borbama oko Bihaća?

SVEDOK Milan Babić: Jesu.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Koje su bile snage na obe strane? Ko se borio oko Bihaća?

SVEDOK Milan Babić: Na jednoj strani je bio Peti korpus vojske Bosne i Hercegovine, koji je štiti tu teritoriju, svoju teritoriju a napadale su ga snage vojske Republike Srpske i snage Republike Srpske Krajine, koje su se sastojale od srpske vojske, milicije i DB - a Srbije i pardon, snage Fikreta Abdića.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Kažete da su učestvovala snage policije iz DB - a Srbije. Ko je bio na njihovom čelu u tim borbama?

SVEDOK Milan Babić: Meni su rekli da je Frenki bio, komandovao, odnosno DB sa Petrove gore.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Ko vam je to rekao?

SVEDOK Milan Babić: Ljudi s Korduna iz tog reona, znači članovi vlade Krajine.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: To učešće snaga RSK u Bosni i Hercegovini, da li je ono izazivalo probleme u položaju RSK prema međunarodnoj zajednici i hrvatskim vlastima?

SVEDOK Milan Babić: Tako je. 1994. godine, pogotovo 1995. godine to je jako kompromitovalo položaj Republike Srpske Krajine prema međunarodnoj zajednici, jer je zona Bihaća bila zabranjena zona od strane međunarodne zajednice.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je to povećalo opasnost od napada, sveobuhvatnog napada od strane hrvatskih snaga?

SVEDOK Milan Babić: Tako je. To je i bio razlog zašto je hrvatska vojska i HVO sa teritorije Bosne i Hercegovine krenula u ofanzivu da deblokira Bihać. Tako je javno objavljeno od vlasti Bosne i Hercegovine, što je predstavljalo odsecanje Republike Srpske Krajine od Republike Srpske i Jugoslavije.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li su vlasti RSK i Republike Srpske imale neki vojni sporazum o uzajamnoj pomoći u tom vremenu?

SVEDOK Milan Babić: Ja znam da je bio sporazum između Martića i Karadžića, odnosno vlasti Republike Srpske Krajine i Republike Srpske o pomoći. U tom sporazumu je bilo reči o 8 brigada vojske Republike Srpske, koji bi pomagali vojsci Republike Srpske Krajine. Za ostale delove sporazuma nisam siguran.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Uz pomoć poslužitelja želela bih da pokažem svedoku dokaz pod tabulatorom 96 iz dokaznog predmeta 352. Gospodine ovo je dokument od 30. jula 1995. godine, gde se govori o poseti Akašija, posebnog predstavnika generalnog sekretara Ujedinjenih nacija i drugih ličnosti, vezano za jedan predlog ili nacrt sporazuma. Da li se taj sporazum zvao Plan Z4?

SVEDOK Milan Babić: Ne. Ovo je praktično trebao biti sastanak dio Plana Z4, odnosno uslov za realizaciju Plana Z4, pardon. Ovo je dogovor o dezangazovanju vojske Republike Srpske Krajine u bihaćkom džepu. Odnosno, još da budem precizniji, ne sporazum, ovo je saopštenje o saglasnosti na predloge koje je Jasuši Akaši dao rukovodstvu Republike Srpske Krajine.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A predlog je bio da nikakvi vojnici ili snage RSK ne budu angažovani u bihaćkom džepu i da ne preduzimaju nikakve akcije sa druge strane granice. Da li je to to što se ovde predlaže?

SVEDOK Milan Babić: Tako je.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Ovde je nešto dopisano rukom, piše 20. septembar, ne izvinjavam se. Povlačim pitanje. Ovaj predlog o neangažovanju snaga RSK, da li je on istinski realizovan?

SVEDOK Milan Babić: Ne.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Šta se zapravo desilo? Šta je učinjeno?

SVEDOK Milan Babić: Nastavljene su borbe. Niti Mrkšić, niti Mile Novaković koji je tamo komandovao, niti Martić, niti je policija, MUP Srbije povučen iz borbi iz tog regiona.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: U transkriptu piše Maksić. Da li je to tačno? U dokumentu piše general Mrkšić.

SVEDOK Milan Babić: Tako je. Mile Mrkšić, general Mile Mrkšić, komandant srpske vojske Republike Srpske Krajine.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da, hvala vam. Možemo da sklonimo ovaj dokument. Godine 1994. da li je ministar unurtašnjih poslova RSK imao teškoće u preuzimanju kontrole nad policijom na teritoriji istočne Slavonije, Baranje i zapadnog Srema?

SVEDOK Milan Babić: Da, tako je. Ministar unutrašnjih poslova, je l' tako?

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da, da. Ko je tada bio ministar unutrašnjih poslova 1994. godine?

SVEDOK Milan Babić: Do početka 1994. godine bio je Ilija Prijić. Koji je smenjen sa tog položaja a skupština je imenovala Slobodana Perića, međutim on uopšte nije ni preuzeo dužnost u istočnoj Slavoniji, niti u ostalim delovima Republike Srpske Krajine. Znači, negde od karaja 1994. godine do avgusta 1995 godine Republika Srpska Krajina nije imala ministra unutrašnjih poslova, već je dužnost obavljao jedan od zamenika.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je jedna delegacija iz RSK tada imala sastanak sa gospodinom Miloševićem radi konsultacija o ovom problemu?

SVEDOK Milan Babić: Tako je, 1995. godine u aprilu, oko 26. aprila.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Hvala, časni Sude. Da bi imali bolju orijentaciju, sada smo na paragrafu 280 rezimea iz pripreme svedoka, ali ću takođe da pominjem paragraf 312 zbog toga što se on uklapa u ovaj kontekst i da bi ubrzala stvari. Gospodine, snage Martića ili snage RSK su učestvovala u borbama u Bosni. Moje pitanje je da li su snage Martića ili RSK učestvovala u borbama u Bosni i Hercegovini već u leto 1992. godine?

SVEDOK Milan Babić: Tako je, u takozvanom koridoru u Bosni i Hercegovini.

TUŽILAC UERC - R Milan Babić RECLAF - PITANJE: Da li se tu radi o Posavinskom koridoru?

SVEDOK Milan Babić: Tako je.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: U čemu je značaj tog koridora za Bosnu i za Srbe, kako u BiH tako i u Krajini? Zašto je taj koridor bio tako značajan?

SVEDOK Milan Babić: To je put koji je povezivao Bosansku Krajinu i Republiku Srpsku Krajinu sa Srbijom, odnosno sa Jugoslavijom.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: U kom periodu su snage RSK na čelu sa Milanom Martićem učestvovala u borbama 1992. godine?

SVEDOK Milan Babić: Početkom leta 1992. godine. U junu mesecu su već bili tamo, krajem juna.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Ko je bio zadužen, ko je rukovodio operacijom u Posavinskom koridoru?

SVEDOK Milan Babić: Vojska Republike Srpske i general Mladić.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Pomenuli ste borbe na području Livna u Hercegovini tokom 1994. i 1995. godine. Pre pauze sam vas pitala, da li su snage RSK takođe učestvovala u borbama oko Bihaća?

SVEDOK Milan Babić: Jesu.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Koje su snage bila, na obe strane? Ko se i protiv koga borio oko Bihaća?

SVEDOK Milan Babić: Na jednoj strani je bio Peti korpus Vojske Bosne i Hercegovine koji je štito tu teritoriju, svoju teritoriju. Napadale su ga snage

Vojske Republike Srpske i snage Republike Srpske Krajine koje su se sastojale od Srpske vojske, policije i DB - a Srbije.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Recite mi, ko

SVEDOK Milan Babić: Izvinjavam se, i snage Fikreta Abdića.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Kažete da su u borbama učestvovala snage policije i DB - a Srbije. Ko je bio na njihovom čelu, ko je komandovao u tim borbama?

SVEDOK Milan Babić: Meni su rekli da je Frenki bio komandovao, odnosno DB sa Petrove Gore.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A ko vam je to rekao?

SVEDOK Milan Babić: Ljudi sa Korduna, iz tog regiona, članovi Vlade Krajine.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Učešće snaga RSK u Bosni i Hercegovini, da li je ono izazivalo probleme u položaju RSK prema međunarodnoj zajednici i hrvatskim vlastima?

SVEDOK Milan Babić: Tako je. 1994. godine a pogotovo 1995. to je jako kompromitovalo položaj Republike Srpske Krajine prema međunarodnoj zajednici jer je zona Bihaća bila zaštićena zona od strane međunarodne zajednice.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je to povećalo opasnost od napada, sveobuhvatnog napada na RSK od strane hrvatskih snaga?

SVEDOK Milan Babić: Tako je, to je bio i razlog zašto su hrvatska vojska i HVO sa teritorije Bosne i Hercegovine krenule u ofanzivu da deblokiraju Bihać. Tako je javno objavljeno od strane vlasti Hrvatske i Bosne i Hercegovine, i to je predstavljalo cepanje, odvajanje Republike Srpske Krajine od Republike Srpske i Jugoslavije.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li su vlasti RSK i Republike Srpske imale neki vojni sporazum o uzajamnoj pomoći u tom vremenu?

SVEDOK Milan Babić: Ja znam da je bio sporazum između Martića i Karadžića, odnosno vlasti Republike Srpske Krajine i Republike Srpske o pomoći. U tom sporazumu je bilo reči o osam brigada Republike Srpske koje bi pomagale vojsci Republike Srpske Krajine. Za ostale delove sporazuma nisam siguran.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Uz pomoć poslužitelja htela bih da pokažem svedoku dokaz pod tabulatorom 96, iz dokaznog predmeta 352. Gospodine, ovo je dokument od 30. jula 1995. godine, gde se govori o poseti gospodina Akašija (Akashi), specijalnog predstavnika generalnog sekretara Ujedinjenih nacija i drugih ličnosti, o poseti u vezi jednog predloga, nacrtu sporazuma. Da li se taj sporazum zvao plan Z4?

SVEDOK Milan Babić: Ne. Ovo je bio, praktično je trebao biti sastavni dio plana Z4, odnosno uslov za realizaciju plana Z4. Ovo je dogovor o dezangazovanju Vojske Republike Srpske Krajine u bihaćkom džepu, odnosno da budem još precizniji, ovo nije bio sporazum, ovo je saopštenje o

saglasnosti na predloge koje je Jasuši Akaši dao rukovodstvu Republike Srpske Krajine.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A predlog je bio da nikakvi vojnici ili snage RSK ne budu angažovani u bihaćkom džepu i da ne preduzimaju nikakve akcije sa druge strane granice. Da li je to ono što se ovde predlaže?

SVEDOK Milan Babić: Tako je.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Ovde je nešto dopisano rukom, piše 20. septembar, ne, izvinjavam se. Povlačim pitanje. Ovaj predlog o neangažovanju snaga RSK, da li je on istinski realizovan?

SVEDOK Milan Babić: Ne. Ne.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Šta se zapravo desilo? Šta je učinjeno?

SVEDOK Milan Babić: Nastavljene su borbe. Niti Mrkšić, niti Novaković koji je tamo komandovao, niti Martić, niti je policija Srbije povučena iz borbi u tom regionu.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: U transkriptu piše Maksić. Da li je to tačno, u dokumentu piše general Mrkšić?

SVEDOK Milan Babić: Tako je, Mile Mrkšić, general Mile Mrkšić, komandant Srpske vojske Republike Srpske Krajine.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da, hvala vam. Možemo da sklonimo ovaj dokument. Godine 1994. da li je ministar unutrašnjih poslova RSK imao teškoće u preuzimanju kontrole nad policijom na teritoriji Istočne Slavonije, Baranje i Zapadnog Srema?

SVEDOK Milan Babić: Da, tako je, ministar unutrašnjih poslova.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da, da. Ko je tada, 1994. godine, bio ministar unutrašnjih poslova?

SVEDOK Milan Babić: Do pred kraj 1994. godine bio je Ilija Prijčić koji je smanjen sa tog položaja, a Skupština je imenovala Slobodana Perića. Međutim, on uopšte nije ni preuzeo dužnost, niti u Istočnoj Slavoniji niti u ostalom delu Republike Srpske Krajine. Znači, negde od kraja 1994. godine do avgusta 1995. godine Republika Srpska Krajina nije imala ministra unutrašnjih poslova, već je dužnost obavljao jedan od zamenika.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je jedna delegacija iz RSK tada imala sastanak sa gospodinom Miloševićem radi konsultacija o ovo problemu?

SVEDOK Milan Babić: Tako je, 1995. godine u aprilu, oko 26. aprila.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li ste vi bili deo ove delegacije?

SVEDOK Milan Babić: Bio sam.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Ko je još bio u delegaciji na obe strane?

SVEDOK Milan Babić: Borislav Mikelić, Uroš Funduk, Slobodan Milošević, Jovica Stanišić, koliko se sećam. Dobro ali je još neko bio, sad ne mogu da se setim.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Šta ste vi tražili od gospodina Miloševića, ukoliko ste bilo šta tražili?

SVEDOK Milan Babić: Traženo je od Miloševića da se Slobodan Perić postavi, odnosno da Slobodan Perić, izabrani ministar unutrašnjih poslova Republike Srpske Krajine preuzme Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske Krajine.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: I kako je reagovao gospodin Milošević na to? Šta se desilo na sastanku?

SVEDOK Milan Babić: Prvo je Jovica Stanišić komentarisao taj zahtev. Rekao je, Jovica Stanišić: "Mi smo previše uložili u to", misli na MUP Krajine "da bismo sad to dali nekome drugome." Na to je Slobodan Milošević reagovao i rekao delegaciji iz Republike Srpske Krajine, nama: "Vi morate da razumete da vas moramo pomagati na ovakav način, preko službe državne bezbednosti, zato što ona radi na specifičan tajni način i zbog toga vas ne možemo pomagati preko službe javne bezbednosti". Na taj način je dao podršku Jovici Stanišiću i njegovom stavu po tom pitanju.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je ta situacija razrešena tim sastankom? Da li vam je gospodin Milošević pomogao da rešite pitanje ministra unutrašnjih poslova?

SVEDOK Milan Babić: Ne, Republika Srpska Krajina je ostala bez ministra unutrašnjih poslova.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Uz pomoć poslužitelja, predstavila bih svedoku dokazni predmet 352, tabulator 97. Gospodine ovo je dokument u kome se pominje ministar Perić i uopšte položaj ministra, a pominju se i neki ljudi i njihova pripadnost izvesnim policijskim snagama. Ko je sastavio ovaj dokument?

SVEDOK Milan Babić: Ja sam za ovaj dokument saznao od Slobodana Perića. Od njega sam ga dobio.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: U ovom dokumentu u poslednjem pasusu se kaže "Na svim sastancima Milošević se slaže da Perić treba da preuzme MUP, dok se Stanišić odmah posle toga slaže sa Martićem da to treba sprečiti". Da li je situacija zaista bila takva kao što piše ovde u tom pasusu?

SVEDOK Milan Babić: Ja konkretno znam za onakvu situaciju kako sam je opisao. Znači da, s tim što ja nisam čuo da se Milošević složio sa tim.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je postojao neki problem maja 1995. godine, vezano za komandanta oružanih snaga RSK posle operacije "Bljesak"?

SVEDOK Milan Babić: Tako je.

...

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Čini mi se da niste još odgovorili na moje pitanje da li je postojao izvestan problem u vezi komandanta oružanih snaga Republike Srpske Krajine posle operacije "Bljesak". Ko je bio na čelu oružanih snaga RSK tokom operacije "Bljesak"?

SVEDOK Milan Babić: General Čeleketić.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je on smenjen pošto su hrvatske snage preuzele kontrolu nad Zapadnom Slavonijom u operaciji "Bljesak"?

SVEDOK Milan Babić: Tako je, oko 9. maja 1995. godine.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li ste vi u Vrhovnom savetu odbrane Krajine, ne mislim na vas lično, ali da li se Vrhovni savet odbrane za Krajinu dogovorio, složio u pogledu novog kandidata Mila Novakovića?

SVEDOK Milan Babić: Moram da objasnim da je predsednik Vlade SAO Krajine, pardon, Republike Srpske Krajine kao član Vrhovnog saveta odbrane predlagao Milu Novakovića, generala Milu Novakovića za vrhovnog komandanta. Međutim, Slobodan Milošević je to odbio i odredio generala Milu Mrkšića za vrhovnog komandanta Srpske Vojske Republike Srpske Krajine.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li se Vrhovni savet odbrane RSK složio da to bude gospodin Novaković?

SVEDOK Milan Babić: Složio se sa odlukom da to bude general Mile Mrkšić i to je formalizovano. To je zvanično potvrđeno.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Gospodine, da li ste vi videli gospodina Miloševića, da li ste se sa njim sretali da biste razgovarali o novom komandantu Teritorijalne odbrane u sastavu te delegacije i kada?

SVEDOK Milan Babić: Jesam. Oko 09. maja ili 09. maja 1995. godine u kabinetu predsednika Miloševića.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Kada ste otišli kod njega sa delegacijom, ko vas je pratio? Da li je gospodin Mikelić izneo neki predlog gospodinu Miloševiću o tome ko treba da bude novi komandant?

SVEDOK Milan Babić: Predlagao je generala Mileta Novakovića, koji je već u jednom navratu i bio 1993. godine komandant srpske vojske Krajine.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je gospodin Milošević odbio ovaj predlog ili se nešto drugo desilo pa je na kraju ispalo da je to Mrkšić a ne Novaković?

SVEDOK Milan Babić: Odbio je i rekao je nekakav razlog i rekao je da je odlučeno da bude general Mile Mrkšić.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Zna li ko je doneo tu odluku da Mile Mrkšić bude novi komandant? Rekli ste odlučeno je da će to biti general Mile Mrkšić. Zna li ko je to odlučio?

SVEDOK Milan Babić: Ja sam čuo da je Milošević rekao. Ustvari prekinuo je sastanak, izašao i vratio se posle kratke pauze i rekao: "Novi komandant biće Mile Mrkšić". Neki ljudi koji su bili prisutni, čuli su da je govoreno o Vrhovnom savetu odbrane ali ja se toga ne sećam. Ja sam čuo da je Milošević rekao da je Mile Mrkšić novi komandant, znači da ga je Milošević odredio. Tako sam ja shvatio na tom sastanku. Kad sam rekao Vrhovni savet, neki ljudi su spominjali Vrhovni savet Jugoslavije.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je onda Vlada RSK odobrila ovo imenovanje, odnosno odluku o zvaničnom imenovanju gospodina, tačnije generala Mila Mrkšića?

SVEDOK Milan Babić: Praćena je regularna procedura, preko Vrhovnog saveta odbrane Republike Srpske Krajine i Skupštine Republike Srpske Krajine i tako je odlučeno da Mrkšić bude novi komandant, odnosno predlog je prihvaćen i formalno pravno verifikovan, da će Mile Mrkšić biti komandant.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Kada je Mile Mrkšić stigao u Republiku Srpsku Krajinu kao komandant?

SVEDOK Milan Babić: Viđen je 16. maja 1995. godine, Skupština ga je imenovala između 18. i 20. maja 1995. godine.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Na kom je on položaju bio pre nego što je došao u RSK, ako vam je poznato?

SVEDOK Milan Babić: Bio je komandant Gardijske brigade JNA u Beogradu, kojom je komandovao u vreme napada na Vukovar. A prije nego što je došao, bio je nešto u Generalštabu, ja ne znam tačno.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Kada je stigao u RSK, da li je zvanično postao zaposlen u oružanim snagama RSK ili je nastavio da bude zvaničan oficir Vojske Jugoslavije?

SVEDOK Milan Babić: Bio je oficir Vojske Jugoslavije.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A ova prethodna dva komandanta koje ste pomenuli, Čeleketić i Mile Novaković, da li su i oni bili pripadnici Vojske Jugoslavije tokom vremena koje su proveli u RSK?

SVEDOK Milan Babić: Da.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Tokom vaših razgovora sa Tužilaštvom u Hagu, da li ste pregledali nekoliko naredbi koje je potpisao Milan Martić a koje se tiču unapređenja, imenovanja i oslobađanja dužnosti generala Čeleketića?

SVEDOK Milan Babić: Jesam.

...

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Sada sam stigla do paragrafa 293 u rezimeu Tužilaštva o pripremi svedoka. Gospodine, da li ste vi imali jedan razgovor sa gospodinom Miloševićem o planu Z4 u avgustu 1995. godine?

SVEDOK Milan Babić: Da, telefonski razgovor.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: U to vreme da li ste vi razgovarali o planu Z4 sa gospodinom Galbrajtom?

SVEDOK Milan Babić: Da, sa gospodinom ambasadorom Piterom Galbrajtom više puta predsednik toga.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Neposredno uoči tog telefonskog razgovora, kakve vam je alternativne dao ambasador Galbrajt?

SVEDOK Milan Babić: Ponudio je da prihvatimo plan Z4, da prihvatimo dezangažovanje oružanih snaga Krajine u bihaćkom džepu, da prihvatimo

novi mirovni mandat Ujedinjenih nacija, poznat kao UNKOM mandat i da se otvore komunikacije u Hrvatskoj.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: U to vreme da li ste vi bili predsednik RSK?

SVEDOK Milan Babić: Ja sam bio predsednik Vlade Republike Srpske Krajine. Martić je bio predsednik.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A zašto niste to jednostavno prihvatili?

SVEDOK Milan Babić: Ja sam prihvatio u svojstvu predsednika Vlade ali sam upoznao gospodina ambasadora Galbrajta da se to ne može realizovati bez volje i saglasnosti predsednika Miloševića.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: rekli ste da ste telefonom razgovarali sa predsednikom Miloševićem 03. avgusta 1995. godine. Kako ste stupili u kontakt s njim? Da li vam je neko pomogao pri tome?

SVEDOK Milan Babić: Da, Jovica Stanišić. Iz kabineta Jovice Stanišića.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li ste vi otišli kod njega u kancelariju? Ako jeste, recite nam gde?

SVEDOK Milan Babić: Otišao sam kod Stanišića u njegovu kancelariju koja se nalazila u zgradi Saveznog ministarstva unutrašnjih poslova.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Ko je još tamo bio prisutan kad ste se susreli s njim?

SVEDOK Milan Babić: Bio je prisutan Radovan Stojčić - Badža i bio je prisutan načelnik kontraobaveštajne službe državne bezbednosti Srbije, čovek čijeg se imena ne sećam, koji je ličio na Frenkija.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je to onaj isti čovek koga ste spomenuli ranije da ste ga videli na jednom drugom sastanku na kome je bio prisutan Kertes?

SVEDOK Milan Babić: Tako je. To je taj čovek, 04. januara 1992. godine.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Dobro ali ste toj trojici objasnili da vi želite da prihvatite taj plan Z4 i da o tome želite da porazgovarate sa gospodinom Miloševićem?

SVEDOK Milan Babić: Tako je. Rekao sam da sam ja to prihvatio sa Galbrajtom. Oni su se samo neprijateljski zgledali onako između sebe. Zauzeli su neprijateljski, odbojan stav ali su mi dali vezu sa Miloševićem.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A šta vam je gospodin Milošević rekao u vezi sa tim planom?

SVEDOK Milan Babić: Ponavljao je nešto. Više je mrmljao, rekao bih ovako ilustrativno, kao iz sna da govori čovek: "Da, da, da, samo mirno. Da, da, treba sve mirno". Znači, to su bile njegove reči preko telefona i "Obrati se Vlatku Jovanoviću".

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li ste to i uradili?

SVEDOK Milan Babić: Da, sreo sam se sa ministrom Vlatkom Jovanovićem, ministrom spoljnih poslova Jugoslavije u zgradi Ministarstva.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Gospodine, da li ste vi u to vreme imali uopšte vremena da to uradite mirno, polako ili se radilo o hitnom pitanju? I recite nam šta vam je gospodin Galbrajt rekao? Koliko vremena imate na raspolaganju, kako biste se odlučili?

SVEDOK Milan Babić: Da, trebalo je reagovati sledećeg dana na način da ja dam izjavu i da se realizuje to što sam prihvatio i što izjavom treba da dam u javnost.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li vam je u stvari bio postavljen ultimatum od strane gospodina Galbrajta da odmah prihvatite plan ili će uslediti određene posledice?

SVEDOK Milan Babić: Rekao je ako ne prihvatimo šta nas očekuje. Da nas očekuje agresija Hrvatske i da možemo proći isto kao i zapadna Slavonija.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li ste vi to javno prihvatili, dakle da bi to moglo da spreči tu agresiju?

SVEDOK Milan Babić: Da, prihvatio sam. Dao sam izjavu da prihvatamo.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li je tada izvršen napad na RSK?

SVEDOK Milan Babić: Jeste, sledećeg dana ujutru.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Uz pomoć poslužitelja htela bih svedoku da pokažem tabulator 103 dokaznog predmeta 352. Ovaj dokument je u stvari zapisnik s prve sednice vlade Republike Srpske Krajine od jula 1995. godine, koji se odnosi na pregovore sa međunarodnom zajednicom. Nema potrebe da detaljno govorimo o ovom dokumentu, budući da on govori sam za sebe. Osim toga, htela bih takođe da predočim svedoku tabulator 104 ovog istog dokaznog predmeta 352. Radi se o šifrovanom telegramu od 03. avgusta 1995. godine i htela bih da citiram iz ovog dokumenta, no predsednik svega, htela bih da postavim sledeće pitanje: da li vam je pokazan ovaj dokument i da li je preveden određeni deo tog dokumenta tokom vaših razgovora sa predstavnicima Tužilaštva?

SVEDOK Milan Babić: Jeste, usmeno.

TUŽILAC UERC - RECLAF: Ovo je kodirani telegram, šifrovani telegram iz ambasade Ujedinjenog kraljevstva u Zagrebu a tiče se razgovora gospodina Galbrajta i predsednika vlade RSK. Citat: "Predsednik vlade RSK je rekao mom američkom kolegi da kako bi izbegao rat, spreman je da prihvati Tuđmanove uslove i spreman je da to danas javno saopšti. Međutim, nejasno je da li ga podržavaju i drugi rukovodioci RSK. Milošević je brifiran od strane Amerikanaca o Galbrajtovim razgovorima sa Babićem i potrebna je podrška Beograda kako bi to sve izgledalo uverljivo". Gospodine, da li je takva situacija bila tada u to vreme i da li ovaj citat tačno odražava vaše razgovore sa gospodinom Galbrajtom koje ste imali tada u to vreme?

SVEDOK Milan Babić: Da. Izuzev što ja ne znam o predsedniku Miloševiću od strane međunarodnih faktora. Jedino znam da mi je član francuske ambasade u Beogradu rekao da nas Milošević ne podržava.

...

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Nakon napada, da li ste se susreli, da li ste videli gospodina Miloševića, dakle nakon takozvane operacije "Oluja", 08. avgusta 1995. godine.

SVEDOK Milan Babić: Da, 8. ili oko 8. avgusta 1995. godine u vili u ulici Botičevoj.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li ste vi zatražili da se sastanete sa gospodinom Miloševićem?

SVEDOK Milan Babić: Pa inicijativu prvo je dala Buba Morina, komesar za izbeglice Republike Srbije u Banja Luci, da bi ja trebao ići u Beograd, da se razreši, da se vidi kuda će, da dobijem informaciju gde će izbeglice iz Krajine. Ja sam otišao u Beograd. Javio sam se kod predsednika vlade Mirka Marjanovića. On je tražio određenu izjavu od mene. Nakon davanja moje izjave, spojio me je sa predsednikom Miloševićem i on je ugovorio taj sastanak sa predsednikom Miloševićem.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A koju vrstu izjave je on od vas zatražio? Da naćinite kakvu vrstu izjave?

SVEDOK Milan Babić: Mirko Marjanović je tražio da ja dam izjavu da Jugoslavija nije kriva za egzodus srpskog naroda iz Krajine. Ćak je imao i jedan tekst pripremljen, u nekoliko rećenica i dao mi je šta bih ja trebao da napišem.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Nema potrebe da dalje komentarišemo ovaj dokument. Gospodine, kada ste se sastali sa gospodinom Miloševićem, recite nam o ćemu ste s njim razgovarali i šta ste od njega tražili?

SVEDOK Milan Babić: Došao sam kod njega. To je bilo uoći njegovog odlaska u Moskvu na sastanak sa Jelcinom. Obezbećenje mi najprije nije dozvoljavalo da ućem. Onda je on izašao i pustio me da ućem i razgovarali smo u sobi pored ulaza jer su u konferencijskoj dvorani bili drugi zvanićnici iz Jugoslavije i vojske. Vidio sam po registarskim tablicama automobila. To je bio kratak sastanak sa njim. Pitao sam gde će se ljudi smestiti, ljudi iz Krajine koji su izbegli.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A šta je on na to odgovorio?

SVEDOK Milan Babić: Rekao je na Kosovo. Ja sam pitao: "Pa koliko moće stati na Kosovo?". Znao sam da je Kosovo prenaseljeno i da je pod nacionalnim tenzijama. Rekao je: "100 000 a mogu mnogi i u Republiku Srpsku". Ja sam ga pitao da li moćemo ići u istoćnu Slavoniju a on je rekao "Ne, ne za sada". Pitao sam a gde će vlada Krajine a in je rekao neka ostane u Beogradu ako bude trebalo za neke pregovore: "A ti lićno", rekao je "za svoje lićne potrebe moćeš da se javiš Mirku Marjanoviću".

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li su izbeglice iz RSK zaista završile na Kosovu ili u Bosni i Hercegovini ili kuda su zapravo otišle?

SVEDOK Milan Babić: Kao prvo, tog istog dana kada su poćele pristizati izbeglice iz Krajine, Ratko Mlaćić, komandant Vojske Republike Srpske,

stavio je blokadu severno od Banja Luke na mostu preko Vrbasa i nije dozvoljavao da se izbeglice kreću dalje.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Gospodine, rekli ste da ste otišli da se vidite sa gospodinom Mlaćićem. Gde ste se sastali s njim i zbog ćega ste hteli da se sastanete s njim?

SVEDOK Milan Babić: Sastali smo se u Banja Luci zato što je Mlaćić napravio blokadu i sprećavao je da se izbeglice kreću dalje a izbeglice su bile u dve izbeglićke kolone. Jedna od Bosanskog Novog i Prijedora prema Banja Luci a druga od Bosanskog Petrovca, Mtkonjić Grada, prko Manjaće prema Banja Luci. Bilo je zagušenje, bilo je zaista teško stanje. Mnogi su želeli da idu .. imali su rodbinu u Vojvodini, Beogradu i drugim mestima. Nisu mogli da ostanu na putu. Koliko sam ćuo od vlasti Republike Srpske, oni su imali plan da se izbeglice smeste u logore na Manjaći i išao sam kod Mlaćića moliti da deblokira put. I otišao sam kod njega u jednoj zgradi u Banja Luci. On je rekao da će deblokirati ali do Dervente. Rekao je: "Trebaću ostati ovde u Republici Srpskoj, ovo je naša zemlja" i deblokirao je taj prolaz na Vrbasu ali nije dalje postavljao blokadu, već je blokada bila na prelazima u Srbiju, na Drini i na Savi, gde su svi odrasli muškarci sposobni za vojsku odvajani od porodica i ostavljeni u Republici Srpskoj a ostali ljudi su prelazili u Srbiju.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Rekli ste da su vojno sposobni muškarci bili odvajani od svojih porodica. Zašto, iz kojih razloga? Šta je trebalo da rade?

SVEDOK Milan Babić: Bili su mobilisani u armiju Republike Srpske, a oni koji su prebegli u Srbiju su hapšeni i odvoćeni u istoćnu Slavoniju, u kampove pod Arkanovom komandom ili na liniju fronta, odnosno na takozvane prve linije.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li to znaći da su prisilno mobilisani u Vojsku RS, vojsku i Arkanove jedinice?

SVEDOK Milan Babić: Tako je.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: A oni koji su stigli do Srbije, gde su se oni smestili?

SVEDOK Milan Babić: Oni su bili smešteni na dva naćina. Prvo, samo ljudima koji su imali roćake, bliske roćake u prvoj generacijskoj liniji, najbliću rodbinu, samo njima je bilo dozvoljeno, oni su mogli da se smeste kod rodbine. Svi ostali su od strane policije bili transportovani u odrećene centre po Srbiji, ukljućujući i Kosovo, u traktorskim ili automobilskim kolonama ili vozovima. Ja sam ćuo priće od mnogo ljudi koji su kada su stizali vozom u Prištinu i druge gradove na Kosovu bili preneraženii, prvom prilikom su bežali odozdoo.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li su izbeglice iz Krajine stigle i do Vojvodine?

SVEDOK Milan Babić: Da.

TUŽILAC UERC - RECLAF - PITANJE: Da li su tada Hrvati iz Vojvodine prisilno iseljavani? Da li to znate?

SVEDOK Milan Babić: Bilo je upada u kuće Hrvata i izbacivanja ljudi napolje. Međutim, srpska policija je intervenisala i sprečavala useljavanje u hrvatske kuće.

Četvrtak, 26. novembar 2002.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dakle, na poleđini, želeo bih da to vi sad prokomentarišete kao što ste ovu kartu komentarisali, ali pre toga recite mi, molim vas, koliki je i kakav je bio procenat stanovnika po nacionalnoj strukturi u opštini Knin?

SVEDOK Milan Babić: Opština Knin je imala oko 90% srpskog stanovništva ili nešto do 90%, a je bilo ostalih 10%, znači oko 9% Hrvata i 1% Jugoslavena, čini mi se.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Znači, otprilike je taj procenat bio 1981. godine

SVEDOK Milan Babić: Možda grešim u procenat, dva.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Neka je otprilike taj. Da li se sećate da je rukovodstvo Republike Srpske Krajine vrlo često isticalo činjenicu da Hrvati u Kninu žive ravnopravno kao svi drugi građani i da se vlasti Republike Srpske Krajine ne ponašaju prema Hrvatima kao što se ustaške vlasti ponašaju prema Srbima? Je li to tačno ili nije?

SVEDOK Milan Babić: Kako su Hrvati živeli u Kninu oni najbolje znaju, a znaju i ljudi, Srbi iz Knina. Ja ću samo dati tri primera. Sigurno da se nisu osećali ugodno u vreme međunacionalnih nesporazuma i sukoba, ali činjenica je da je u, da su već u oktobru mesecu neki građani hrvatske nacionalnosti i Albanci trpeli štetu zbog događaja u Kninu. Činjenica je da je u aprilu mesecu 1991. godine milicija Krajine selektivno počela da oduzima naoružanje od građana, znači ne od svih nego od građana hrvatske nacionalnosti, posebno se to dešavalo u selu Potkonju, zatim u Kninskom polju i Vrpolju. Posebno su neprijatnosti doživeli, da kažem ne samo neprijatnosti već stradanja, stanovnici hrvatskog sela Kijeva 26. avgusta 1991. godine prilikom artiljerijskog napada JNA. Takođe, 1993. godine Hrvati u Kninu osećali su se ne samo vrlo nesigurno već su bili fizički maltretirani od izbeglica iz okoline Benkovca nakon napada hrvatske vojske na Ravne Kotare, posebno od ljudi iz Islama Grčkog i okoline koji su dolazili u Knin. Njih je policija organizovano dovodila u Knin i huškala ih da se useljavaju u hrvatske kuće u Potkonju i Vrpolju pa su Hrvati morali bežati, sklanjati se u dom u Vrpolju. Policija je organizovala iseljavanje Hrvata, autobusima preko Žitnića prema teritoriji koju je kontrolisala hrvatska Vlada. Toliko što se tiče Knina. Da ne budem cinik, ali Hrvati su u Kninu bolje prošli iako su prolazili na ovakav način, nego Hrvati na drugim područjima na kojima su vođene oružane borbe.

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Vi ste očigledno bili na vrlo važnoj funkciji, da je sada ne konstatujemo na otvorenoj sednici. Ako ste ustanovili da je bilo takvih, eto maltretiranja, što to niste sprečili?

SVEDOK Milan Babić: Pa vlasti u Kninu su delovale na nekoliko načina da bi se na neki način stvari smirile. Prvo, raspušten je štab ili kako se već zvao, Štab za odbranu Knina, za barikade. Taj štab je bio formiran u Golubiću, odnosno preciznije formiran je 16. avgusta 1991. godine u Pađanima, a sjedište je bilo u Golubiću. Takođe, nastojalo se i izdejstvovalo da se rasformira Savet narodnog otpora koji je najviše pravio nereda i pravio uzbunu tad kad nije bilo potrebno. Nastojalo se preko Vlade Republike Srpske Krajine da se policija stavi pod nadzor Vlade i civilnu kontrolu i imenovan je pravnik na mesto ministra unutrašnjih poslova u Vladi SAO Krajine. Zatim, početkom avgusta, takođe preko Vlade Krajine, vođene su određene akcije da bi se policija i DB paralelne strukture potčinile legalnim vlastima Krajine. To je takođe učinjeno 21. novembra 1991. godine, preko Skupštine SAO Krajine. Neki naponi su činjeni i u februaru mesecu 1992. godine, ali je već bila vrlo oslabljena pozicija vlasti koje su to činile. To nije ostvareno zbog toga što ste vi podržavali te strukture.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A ovaj svedok koji je pre vas, vaš kolega koji je ovde bio pre vas kaže baš suprotno. A koje strukture? Ja prvi put čujem izraz paralelne strukture, mislim tu sam informaciju čuo sad od vas ovde, da ste u Krajini imali paralelne strukture.

SVEDOK Milan Babić: To su strukture koje su formirane od strane DB – a Srbije, Jovice Stanišića, Frenkija i vas lično. Te strukture su 1991. godine, odnosno 16. avgusta 1990. godine nastojale da dobiju legitimitet i pokriće od Srpske demokratske stranke i one su ih i dobile na sastanku Glavnog odbora u Pađanima 16. avgusta 1990. godine. Međutim, te strukture su počele da deluju na način kako to nije bilo zamišljeno. Zamišljeno je tada bilo u Pađanima da se preduzmu mere da hrvatska Vlada preko Ministarstva unutrašnjih poslova ne ugrozi izjašnjavanje Srba na plebiscitu za srpsku autonomiju. Međutim, te strukture koje su formirane u Golubiću pozivale su se na autoritet SDS – a i na autoritet predsednika opštine i tamo su formirale, ne štab za kontrolisanje barikada već ratni logor. Na inicijativu predsednika Skupštine opštine Knin, Izvršni odbor Srpske demokratske stranke je početkom septembra 1990. godine donio odluku da se te strukture raspuste. I predsednik Skupštine je na tome nastojao i taj logor je rasformiran. Martić koji je vodio taj logor preselio se kasnije iznad Golubića u šumu, pa kasnije na jednu livadu. Posle je prešao na Sinobadovu glavicu u Dom, spomen dom, a kasnije na Kninsku tvrđavu. Od 30. septembra pa na dalje prešao je, odnosno bili su u stanici milicije u Kninu. Jovica Stanišić je 1990. godine u avgustu mesecu već bio u kontaktu sa tim strukturama. Te strukture su preuzele kontrolu nad Centrom za obaveštavanje opštine Knin.

... Ova struktura je počela da se formira 1990. godine. Ona je javno predstavljena preko Saveta narodnog otpora, a kasnije je delovala zajedno sa Sekretarijatom za unutrašnje poslove i Ministarstvom unutrašnjih poslova SAO Krajine kao paralelna struktura, u smislu da se nisu potčinjavali vlastima, legalnim vlastima SAO Krajine. Vlasti SAO Krajine su delimično učestvovala u imenovanju određenih funkcionera iz te strukture ali sa sasvim određenim ciljem i zadatkom, kao što je na primer bio slučaj kada je imenovan sekretar unutrašnjih poslova, ili ministar unutrašnjih poslova Milan Martić.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: To se kod nas na srpskom jeziku kaže "smuti pa prospi". Hajte mi molim vas objasnite, objasnite mi ko su ti ljudi, ko čini tu paralelnu strukturu? Evo, dajte mi imena ovde, ko je ta paralelna struktura 1990. godine, kažete u Kninu i okolini? Ko je to paralelna struktura?

SVEDOK Milan Babic: Milan Martić, Jovo Vitas, Nebojša Mandinić, Jovica Stanišić, novinar Cvetković, nepoznat čovek čijeg se imena ne sećam iz sobe za kriptu zaštitu i drugi ljudi koji su bili sa njima u vezi, i iz SDS - a i iz politike i od građana. Znači, to je ta struktura koju sam ja uočio 1990. godine, od avgusta pa preko jeseni 1990. godine do januara 1991. godine. 1991. godine tu strukturu su činili Jovica Stanišić, Franko Simatović, Milan Martić, Dušan Orlović - naravno Dušan Orlović je bio tu i 1990. godine - i ljudi koji su bili pod njihovom kontrolom i uticajem. To su bili neki predsednici opština, kao na primer predsednici opština Lapac, Korenica, Benkovac, pa potpredsednik Vlade Krajine Dušan Carević. Kasnije se 1992. godine, pod uticajem Jovice Stanišića, priključio i Velibor Matijašević, predsednik Skupštine. Pod uticajem vašim i Jovice Stanišića i Budimira Košutića, toj strukturi je prišao i Mile Paspalj i ta je struktura uspela da od 16. do 26. februara, uspele su tada da uspostave i formalnopravnu vlast u Republici Srpskoj Krajini.

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa šta su oni bili, jesu li oni bili neka frakcija u SDS - u ili su bili članovi različitih partija? Šta su bili oni, kakva struktura?

SVEDOK Milan Babic: Oni su bili članovi DB - a Srbije, članovi takozvanog DB - a u Krajini, pripadnici milicije SAO Krajine na čelu sa Milanom Martićem, deo političara iz SDS - a i van SDS - a i drugi ljudi koji nisu bili u SDS - u ali su bili u kolaboraciji sa DB - om Srbije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Kakva kolaboracija sa DB - om Srbije 1990. godine?

SVEDOK Milan Babic: Saradnja, poslušnost, koordinacija, u tom smislu kolaboracija. DB Srbije nije bio nadležan za teritoriju Hrvatske 1990. godine niti je formalno mogao biti nadležan da upravlja policijom u SAO Krajini i Republici Srpskoj Krajini 1991. godine i kasnije, a to je činio. Znači, njegovo prisustvo na tom prostoru bilo je nelegalno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: To da nije bio nadležan DB Srbije u Krajini, to se potpuno slažem.

SVEDOK Milan Babic: Formalnopravno nije bio nadležan, ali stvarno je imao komandnu poziciju u odnosu na te strukture koje sam nabrojao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ja ću se pridružiti ovome što ste rekli, pošto mi je ovako, očigledno je sve ovo vrlo, vrlo zanimljivo, da ne kažem zabavno. Dakle, nabrojali ste Martića, Vitasa, Orlovića, nekog Nebojšu kome ne znate prezime.

SVEDOK Milan Babic: Mandinić Nebojša, predsednik Vijeća udruženog rada Skupštine opštine Knin.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Mandinić. Mandinić, predsednik jednog doma opštine Knin. Je li tako?

SVEDOK Milan Babic: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, jedan od predsednika tri doma opštine. A šta je bio Martić, molim vas?

SVEDOK Milan Babic: Martić je bio inspektor milicije u stanici milicije u Kninu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A šta je bio u vreme formiranja SAO Krajine?

SVEDOK Milan Babic: U vreme formiranja SAO Krajine bio je u Savetu narodnog otpora, a 04. januara 1991. godine Izvršno vijeće, privremeno Izvršeno vijeće SAO Krajine ga je na predlog Davida Rastovića, predsednika Skupštine opštine Knin i potpredsjednika Izvršnog vijeća SAO Krajine imenovalo za sekretara unutrašnjih poslova.

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. Dakle, Martić sekretar SUP - a, Vitas funkcioner tu, Orlović načelnik DB - a Krajine, Mandinić predsednik jednog od veća opštine Knin. Kako oni mogu biti paralelna struktura? Kako mogu biti paralelna struktura ljudi koji su na zvaničnim funkcijama u redovnoj strukturi, čak i tada, pre proglašenja SAO Krajine? Kakva su oni paralelna struktura?

SVEDOK Milan Babic: Ono što su oni činili nije bila struktura institucija koje su bile legalno izabrane, formirane na višestranačkim izborima nego su to bile strukture koje su se ilegalno i samoinicijativno formirale. U tom smislu je moje poimanje njih, kao paralelne strukture legalnim institucijama. Ja sam rekao da je Martić izabran za sekretara SUP - a ali je Skupština Krajine, na predlog predsednika Vlade, njega imenovala za ministra odbrane SAO Krajine 29. maja. On je toga dana položio zakletvu na to mesto, a već sledećeg dana, na nagovor Frenkija i ljudi iz DB - a Srbije, odbio je da preda Ministarstvo unutrašnjih poslova novonaimenovanom ministru Dušanu Vještici. Na taj način, to je bila demonstracija sile i moći, jer je posedovao, zajedno sa DB - om Srbije, kontrolu nad oružanim formacijama, i nad milicijom i nad naoružanim paravojnim formacijama koje su se formirale u kampu u Golubiću od aprila meseca. Znači, prosto imao je mogućnost i silu

iza sebe, mogao je da odbije. Vlada i Skupština nisu imale mogućnosti da mu nametnu Vješticu, odnosno da ga natjeraju da mu preda dužnost. Već nakon mjesec dana, 27. juna u Grahovu, Skupština je bila prisiljena da prihvati takvu njegovu volju, da ne bi došlo do unutrašnjih sukoba u Krajini, da kažem građanskog rata u trenutku kada je eskalirao sukob sa Hrvatskom. U tom smislu su i on i oni činili paralelnu strukturu u odnosu na vlast Krajine. Oni su nametnuli svoju volju silom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dajte mi, molim vas, sada objasnite, pošto ste sada rekli, evo pravim dovoljno pauza gospodine Mej, rekli ste da je Skupština podržala stavove Milana Martića. Kako je to on silom, kako je on to silom postigao? Da li je možda uperio puške u narodne poslanike u Skupštini ili uhapsio nekog narodnog poslanika ili bilo šta slično uradio? Zašto izmišljate takve besmislice?

SVEDOK Milan Babić: Radio je i to 1995. godine, ja sam se vama lično žalio na upad jedinica milicija koje su došle sa ratišta iz Bihaća i upale u Skupštinu opštine Knin. Vama sam se lično žalio na to, molio da intervenišete da se to smiri. A 1991. godine imao je moć, on je kontrolisao, zajedno sa DB - om Srbije, redovnu policiju i miliciju Krajine, odnosno ono što je konstituisano kao milicija Krajine, one paravojne formacije koje su već bile formirane. I nakon što je Dušan Vještica preuzeo vlast, odnosno nakon što ga je, pardon, on nije preuzeo vlast već ga je Skupština imenovala na mesto ministra unutrašnjih poslova, Vještica je doneo odluku da smeni pomoćnike, najmanje dvojicu Martićevih pomoćnika...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Nemojte tako opširno.

SVEDOK Milan Babić: A oni su, Martić i njegovi pomoćnici su pocepali te odluke novonaimenovanog ministra i izrugivali se i njemu i njegovim odlukama,. Nije bilo druge strukture niti mogućnosti da se nametne ministar Vještica. Da bi se izbegao sukob, unutrašnji raskol i građanski rat između Srba u Krajini, prihvaćena je kao činjenica vlast DB - a i Martića, vlast DB - a Srbije i Martića nad policijom, pošto su i oni imali svoje političke ciljeve, iste političke ciljeve - da štite Krajinu. Znači, od tog trenutka ta paralelna struktura je počela da deluje. Zapravo, delovala je ne samo od tog trenutka ali je delovala sa istim političkim ciljem, da se sačuva Krajina u Jugoslaviji, odnosno u državi koju ste vi stvarali. I interes i Skupštine i Vlade je bio takođe da se sačuva Krajina od napada oružanih snaga hrvatske Vlade, i u tome je bila jedna simbioza. Međutim, ta paralelna struktura, paravojne formacije, milicija Krajine, DB Srbije sa svojim paravojnim formacijama, ta paralelna struktura nije samo štitila stanovništvo Krajine već je vršila provokacije prema hrvatskim naseljima i prema hrvatskoj policiji da bi izazivala sukobe i da bi u sukob uvukla Jugoslovensku narodnu armiju, da bi i ona ušla u sukob kako ste vi planirali. U tome se politika i delatnost te paralelne strukture razlikovala od političkih ciljeva i nastojanja Vlade i Skupštine, odnosno legalnih struktura AO Krajine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dajte, molim vas. Recite mi, zar nije i vaš cilj bio da sačuvate Krajinu?

SVEDOK Milan Babić: Ja upravo govorim o tome da jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: E sad da vas pitam nešto. Jeste li vi rekli prvog dana ovde kako su tamo 1990. godine došli šef Državne bezbednosti Srbije Jovica Stanišić i njegov pomoćnik ili kako ste ga već nazvali Franko Simatović. Je li tako?

SVEDOK Milan Babić: Jovica Stanišić je prvi put došao u avgustu 1990. godine, a početkom aprila meseca Jovica Stanišić i Franko Simatović, Fića, vaš lični bezbednjak, odnosno čovek iz vašeg ličnog obezbeđenja, kapetan Dragan, neki čovek koji je imao neko ime koje me je asocijalo na Francusku i još drugi instruktori su došli nakon sastanka sa vama, znači nakon druge polovine maja da bi...

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dakle, pomenuli ste malopre da su oni nekakve paravojne formacije osnivali i vodili. Moje pitanje glasi - da li je vama poznato da su, što se Srbije tiče, dakle vrlo sam precizan, što se Srbije tiče paravojne formacije su osnivale samo opozicione partije? Da li vam je to poznato, gospodine C - 061?

SVEDOK Milan Babić: Poznato mi je da je Srbija u vašem svojstvu, odnosno da ste vi preko Jovice Stanišića, Radmila Bogdanovića i Franka Simatovića zvanog Frenki osnivali dobrovoljačke odrede u SAO Krajini od aprila meseca 1991. godine, da ste instruirali, povezivali, vršili instrukciju i povezivanje sekretarijata unutrašnjih poslova, odnosno stanica milicija na području SAO Krajine i da ste preko njih formirali specijalne jedinice, one koje je Skupština Krajine 29. maja 1991. godine nazvala Milicija Krajine.

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, da se vratimo na paravojne formacije. Evo sada, pošto ste objasnili da je ono što je postala milicija Krajine u stvari bila paravojna formacija, da li vi znate nešto o paravojnim formacijama? Ko je formirao paravojne formacije? Jesu li stranke sa kojima ste vi saradivali, a to je cela opozicija u Srbiji, formirale paravojne formacije i vi ih dovodili u Krajinu? Je li tako ili nije?

SVEDOK Milan Babić: Što se mene tiče, ja sam sa opozicijom Srbije počeo saradnju 1993. godine. 1991. godine do marta meseca podržavali smo vas i vašu politiku, i to smo radili javno.

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. Dakle, da li možete da komentarišete to što očigledno ovde komanda Korpusa i štab Teritorijalne odbrane i milicija Krajine preduzimaju odgovarajuće mere na suzbijanju, dakle rade na suzbijanju tih namera da se formiraju nekakve divlje brigade. A kao što vidite u ovom tekstu organizator toga ste lično vi. I Mladić reaguje, i milicija reaguje da sprečava to vaše divljanje, to divljaštvo po

Krajini. Evo, ovo je originalni telegram komandanta korpusa komandi Druge armije. I vi govorite o paravojnim formacijama i kako je milicija paravojna formacija...

SVEDOK Milan Babić: Mogu. Mislim da je pitanje najpre postavljeno u kontekstu saradnje sa opozicijom u Srbiji, a vidim da je sad pitanje postavljeno i u kontekstu paravojnih struktura. Događaj koji se desio aprila meseca 1992. godine na dalmatinskom Kosovu kod Knina bilo je stvaranje takozvane srpske vojske kada je stvoren puk pod nazivom "Petar Mrkonjić". Tu organizaciju je...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dozvolite samo jedno pitanje o tome. Vi ste organizovali tu brigadu "Petar Mrkonjić", je li tako?

SVEDOK Milan Babić: Ne. Ako mislite lično, ne.

... Tu brigadu organizovao je dio regionalnog odbora SDS - a na čelu sa Ljubicom Šolajom i Radom Čubrilom. Ja lično sam se pridružio tom skupu i podržao skup iz političkih razloga. To je po mojoj oceni bila jedna više politička demonstracija i protest protiv demilitarizacije Krajine. Ja mogu pred ovim Sudom, ako je potrebno, da na zatvorenoj sednici objasnim zašto sam to učinio, svoje lične i političke razloge.

.. To je bio politički protest protiv demilitarizacije Krajine.

SVEDOK Milan Babić: Radi se o sledećem. U aprilu mesecu ja sam bio smenjen od skupštine, takozvane skupštine SAO Krajine i nakon imenovanja nove vlade u Borovu selu iz februara meseca. Do aprila meseca bio sam predsednik skupštine opštine Knin i član Predsedništva regionalnog odbora Srpske demokratske stranke. Taj je regionalni odbor, odnosno dio tog regionalnog odbora na čelu sa Ljubicom Šolajom i još nekim ljudima i Radetom Čubrilom, organizovali su takozvanu srpsku vojsku, odnosno u tom trenutku paravojnu formaciju, kako su je zamišljali. Ja sam sugerisao da je to politička kompromitacija i da to ne bi bilo dobro da se radi. To znaju ljudi sa kojima sam razgovarao. Onda se desilo da je na skup koji su oni zakazali u Kosovu polju, došao Veselin Đuretić, istoričar iz Beograda, savetnik u Srpskoj akademiji nauka i umetnosti, došao je Mirko Jović, predsednik Srpske narodne obnove sa Kirom Radovićem iz Crne Gore, članom svoje stranke i još nekim i Veselin Đuretić je tog dana kad je došao insistirao da i ja dođem na taj skup. I to je ono što je prevagnulo da ja dođem a došao sam iz političkih razloga. Naime, to je bila jedina politička baza na koju sam se ja mogao osloniti u političkim konfrontacijama sa tom strukturom koja je tada bila na vlasti. Znači, ja sam bio u opoziciji i iz, eto tih, političkih razloga sam se pridružio da ne budem isključen. I otišao sam na taj skup i pozdravio sam sa nekoliko kratkih rečenica, podržao. To je bilo moje učešće. Nakon toga, moram da kažem, predhodno sam rekao tim ljudima: " Smešno, a šta ćete da radite kad formirate taj puk? Kako će te onda? Kad dođe tri sata da li ćete ići kući?" na šta su oni ostali ćuteći i napravili su sledeće. Nakon što je taj kao puk, to je bila jedna grupa ljudi, nije nikakav puk bio, sa jednim folklornim nacionalnim ukrasima, sa

jednom šaradom barjacima, učinili su sledeće: raspustili su se, razišli su se posle toga, doneli su tu zastavu puka Petra Mrkonjića u moju kancelariju, onako, prosto da me isprovociraju i onda šta su napravili? Tražili su od izvršnog veća da im da sobu, prostoriju u skupštini opštine fdo prostorije koju sam ja dao policiji UNPROFOR - a. U tom trenutku na kninskoj opštini, čiji sam ja bio predsednik, ja sam dao da se stavi i zastava Ujedinjenih nacija i dao sam prostoriju policiji UNPROFOR - a u zgradi skupštine opštine. I onu su, u stvari, napravili jednu političku provokaciju, koristeći moju slabost da ja učestvujem u toj jednoj političkoj provokaciji. Nije bilo od toga ništa. Nije to postala paravojska. Bila je jedna grupa koju je ministar odbrane Stojan Španović opsluživao kasnije, ministar odbrane je li, odnosno u toj valdi, opsluživao, kasnije ministar odbrane te vlade opsluživao gore negde, u negde Jelenim , ili kako se to već zvalo u dolini rečice koja je išla od Strmice pa gore između brda, između Like, u nekim skladištima i tamo je bio neki Tica i to je, znači, ministar odbrane te vlade opsluživao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Gospodine Mej, evo ovde piše u ovom dnevnom izveštaju generala Mladića, komandi armije: "Organizator formiranja ovih snaga je Milan Babić". To piše i da je "komanda korpusa, Glavni štab Teritorijalne odbrane i policija Krajine preduzela odgovarajuće mere da se suzbiju namere". Dakle, vi ste organizator paravojnih snaga u Krajini, je li to tačno ili ne?

SVEDOK Milan Babić: Tačno je sledeće, da je Ratko Mladić bio uveren da sam ja organizator. Dozvolite da završim. Borivoje Đukić, jedan pukovnik, njenu podređeni i Martić su toga dana kad se dešavao skup na Kosovu polju, letili helikopterom iznad skupa. To je jedna stvar. Druga - Mladić je meni rekao u Bjeljini na sastanku, koji je Karadžić organizovao sa episkopima Srpske pravoslavne crkve, u februaru mesecu 1995. godine, na kome je učestvovao patrijarh Srpske pravoslavne crkve i veliki broj episkopa, na kome je bio i Ratko Mladić i na koji sam ja pozvan. Na tom skupu, na ručku, mene je Ratko Mladić pitao, onako malo u šali, potsmešljivo: "A gde ti je srpska vojska?". Ja sam njemu odgovorio: "Znaš ti bolje od mene" a on me je pogledao začuđeno. U stvari u tom trenutku bilo mi je jasno da iza srpske vojske Krajine ne stoji Mladić, već stoji Jovica Stanišić. To je moj zaključak.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Sačuvaj me bože. Vi se bavite gospodine Babiću naučnom fantastikom ali malopre ste rekli jednu rečenicu zapisao sam je; da je organizovanje ove brigade organizovao SDS Krajine a da ste vi to podržali. Dakle, samo ste podržali to. A ko je bio na čelu SDS - a Krajine? Vi lično, je li tako gospodine Babiću?

SVEDOK Milan Babić: Ne, Ljubica Šolaja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A vi niste bili predsednik SDS - a?

SVEDOK Milan Babić: Bio sam član Predsedništva regionalnog odbora Srpske demokratske stranke za Krajinu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: SDS i Srpska demokratska stranka to je isto. Znači, organizovala vaša stranka, čiji ste vi rukovodilac. Vi samo to minimizirate tako što kažete da ste dali podršku a u Mladićevoj depeši piše - organizator, pa vaše ime.

SVEDOK Milan Babić: Mi smo posle toga smenili Ljubicu Šolaju. Ona je napravila još jedan gest. Smenili smo je sa tog mesta, sa mesta predsednika regionalnog odbora i nakon toga sam ja postao predsednik regionalnog odbora SDS - a Krajine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ali niste smenili Šolaju zbog ove brigade i zbog paravojnih formacija, nego zato što je Milan Babić hteo da bude predsednik i toga, je l' tako ili nije?

SVEDOK Milan Babić: Milan Babić je hteo da se održi u političkom sedlu, kako se to kaže političkim rečnikom i pravio je i gluposti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A dobro je. Znači pravili ste gluposti zato što ste hteli da se održite u političkom sedlu, je l' tako?

SVEDOK Milan Babić: Slikovito rečeno.

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Onda kažete da bi da se prihvati Vensov plan, bio izvršen genocid nad Srbima, je l' tako?

SVEDOK Milan Babić: Strah od genocida je postojao u to vreme ali ne iz razloga koji ste vi pre rata pominjali, već iz razloga što smo se tada plašili hrvatske osvete za sve ono što im je načinjeno, učinjeno za vreme rata u jesen 1991. godine. Plašili smo se odmazde Hrvatske.

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: ... činjenica da je plan Sajrunsa Vensa primenjen tek pošto je skupština Republike Srpske Krajine taj plan prihvatila. Je li tako ili nije?

SVEDOK Milan Babić: Vi ste taj plan prihvatili i naterali skupštinu Krajine da potvrdi ono što ste vi već prihvatili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, vi imate vaš specifični način objašnjavanja činjenica ali da li je skupština Republike Srpske Krajine, naravno uz naše maksimalno zalaganje i moje maksimalno zalaganje, prihvatila Vensom plan? Jesam li ja fizički naterao skupštinu da prihvati plan?

SVEDOK Milan Babić: Pa poslali ste generala Adžića, Kostića, meni je rečeno da je Glina bila skoro u to vreme blokirana, prosto pod vojnom opsadom, da su na skupštinu angažovani da dođu i ljudi koji nisu bili članovi skupštine i da je taj dio skupštine to prihvatio na takav način, zato što ste vi na taj način to isposlovali.

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, pošto vi kažete da ste radili na tome, odnosno imali nameru, samo što to nije bilo na vašim ustima, da se integrišete u Hrvatsku ...

SVEDOK Milan Babić: Ne, mi smo bili integrisani u Hrvatskoj 1990. godine a 1995. godine imali smo nameru da se vratimo u Hrvatsku sa statusom kakav je predlagala međunarodna zajednica.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. Dobro, na to ćemo doći. Na to ćemo doći. Nisam primetio među ovim silnim dokaznim predmetima, jednu naredbu koju imam u ruci, pa se izvinjavam ako sam je prevideo. Ali evo je ovde kod mene, fotokopija - "Vlada SAO Krajine, Ministarstvo odbrane, 26. juli 1991. godine. Naredba: Na osnovu ustavnog zakona o ministarstvima i člana 32 poslovnika vlade Srpske autonomne oblasti Krajina, ministar odbrane donosi sledeću naredbu: Formira se regionalni štab Teritorijalne odbrane za Kordun i Baniju. Štab deluje i tako dalje, sedište u Glini, i tako dalje, i tako dalje", pa ko se postavlja za komandanta iz Gline, ko je pomoćnik i tako dalje, stupa na snagu odmah i ovde piše: "Ministar odbrane Milan Babić". Dakle, 26. jula 1991. godine. Je li tako ili nije?

SVEDOK Milan Babić: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Evo možete da pogledate ovu naredbu. Je li to vaša naredba?

SVEDOK Milan Babić: Molim da pogledam.

... Ja ne znam tačno da li je ovo original dokumenta ali ovakvu naredbu sam ja potpisao i to nakon sastanka predsednika opština i olitičkog rukovodstva u Glini u julu mescu 1991. godine i nakon političke odluke da se ukine Sedma banijska divizija i Šesta lička divizija, kao ideološke jedinice koje nisu u strukturi SAO Krajine i da se organizuje Teritorijalna odbrana SAO Krajine kao legalna formacijska struktura oružanih snaga za odbranu SAO Krajine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Gospodine Babiću, pa o kojoj onda paralelnoj strukturi govorite?

SVEDOK Milan Babić: O strukturi koja nije bila pod kontrolom Vlade i Skupštine SAO Krajine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa ja vidim ovde da je upravo ovo što sam vam pokazao dokaz o suprotnom, da upravo vi imate tu kontrolu, a ne nikakav Jovica Stanišić i Franko Simatović. Upravo vi.

SVEDOK Milan Babić: Ovo je dokument koji je bio u skladu sa pravilima i propisima SAO Krajine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa ja ne sumnjam da je bio u skladu sa propisima. Ali ja upravo i tvrdim da ste u skladu sa propisima funkcionisali u punoj meri a ne da je funkcionisala paralelna struktura.

SVEDOK Milan Babić: Ovo je bilo van linije paralelne strukture. Ovo je bilo u liniji, pre svega političke odluke da se formira Teritorijalna odbrana SAO Krajine kao samostalna oružana formacija pod kontrolom organa SAO Krajine, koja bi u borbenim dejstvima funkcionisala na osnovu zakona Jugoslavije i principa opštenarodne odbrane, odnosno koja bi se u ratnim dejstvima stavljala pod komandu nadležnih struktura JNA i Predsedništva Jugoslavije u borbenim dejstvima. To bi bilo na osnovu zakona koji je

kasnije primenjen, znači od 01. oktobra. Politička zamisao, politička ideja je bila da ta struktura bude pod isključivom kontrolom, autonomnom kontrolom legalnih organa vlasti SAO Krajine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, da se kratko vratimo na onu kartu sa kojom ste počeli, na njenu poleđinu, pošto je tamo dato mnogo podataka. Samo kratko bih želeo da komentarišete. Evo ovaj uvodni tekst koji smo dobili od vas, o tome kako je nastala Republika Srpska Krajina, prema ovoj fotokopiji koju ja imam, to je na strani 01132357. Ovde piše "Na sve agresivniji hrvatski šovinizam srpski narod je 1989. godine odgovorio osnivanjem Srpskog kulturnog društva "Zora" u Kistanju i zbijanjem redova oko nacionalnih simbola i mitova". Samo mi odgovorite sa da ili ne.

SVEDOK Milan Babić: Tačno je da je Srpsko kulturno društvo...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ja vas molim da mi odgovarate samo sa da i ne, jer nemamo vremena da objašnjavate svaku stvar. Pročitao sam vam citat. Je li to tačno ili ne? Je li to tačno napisano?

SVEDOK Milan Babić: Uslovno rečeno, jer ne znam šta znači reč "hrvatski šovinizam".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro.

SVEDOK Milan Babić: Mi smo upotrebljavali reč "hrvatski nacionalizam" i "etnocentrizam". Šta je pisac ovde hteo da kaže ne znam, ali ostalo je tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. A sad mi komentarišite sledeći pasus gde kaže "Hrvatska komunistička vlast koja je u to vreme sa kleronacionalistima tražila način na koji bi izigrala Srbe, odgovorila je hapšenjima". Je li to tačno? Znači, 1989. godine ste napravili Srpsko kulturno društvo "Zora" u Kistanjima, a vlast je odgovorila hapšenjima. Je li to tačno ili nije?

SVEDOK Milan Babić: Hapšenja su nastala ne zbog osnivanja Srpskog kulturnog društva "Zora" već zbog incidenata koji su se desili na proslavi šestote godišnjice Kosovske bitke na dalmatinskom Kosovu kod Knina, kada je uhapšen predsednik Srpskog kulturnog društva "Zora" Jovan Opačić. I veći broj drugih učesnika incidenta je pritvoren.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: To je bilo još juna 1989. godine. Je li tako?

SVEDOK Milan Babić: Tako je, tada su se prvi put pojavile vaše slike u Kninu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A onda se kaže: "Međutim, nukleus oko koga će srpski narod u Hrvatskoj artikulirati svoj politički program ponudila je Srpska demokratska stranka koja je osnovana 17. februara 1990. godine a za predsednika je izabran akademik Jovan Rašković". Je li to tačno?

SVEDOK Milan Babić: Tačno je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A onda se kaže "Ta stranka je prerasla u pokret Srba, naročito nakon izborne pobede Hrvatske demokratske zajednice u maju 1990. godine. Njihov prvi korak je bio formiranje paravojnih formacija i ilegalno naoružavanje, a program utemeljen na secesiji i pretnjama srpskom narodu". Je li to tačno ili ne?

SVEDOK Milan Babić: Ne znam da li je to bio prvi ili drugi korak, ovaj koji se odnosi na formiranje paravojnih formacija i ilegalno naoružavanje od strane hrvatske vlasti. Policijske formacije i povećanje broja policajaca koja je radila hrvatska Vlada tumačeno je sa srpske strane kao formiranje paravojnih formacija. Te nove formacije su isto tako tumačene, kao paravojne, i od strane JNA, takođe i od JNA. A bilo je i naoružavanja građana, pripadnika HDZ - a. O tome se govorilo u to vreme.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A šta je bio Zbor narodne garde, je li to bila policija?

SVEDOK Milan Babić: Zbog narodne garde, koliko je meni poznato, bila je formacija, policijska formacija ali formirana kao vojska. Znači, po organizaciji je bila vojna formacija, a po strukturi i položaju deo MUP - a Hrvatske.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, onda mi recite dalje, ovo što piše: "Odmah posle osvajanja vlasti u Hrvatskoj, Franjo Tuđman i kleronacionalisti počinju sa poznatim pravaškim metodama. Ukratko, nova vlast se instalirala po duhu i po znacima "endehazije". Uvođenjem simbola i oznaka Nezavisne Države Hrvatske iz Drugog svetskog rata otvorene su još nezalečene rane i oživela strahovanja od ponavljanja ustaškog genocida". Je li to tačno?

SVEDOK Milan Babić: Ova prva rečenica koja kaže "Odmah posle osvajanja vlasti u Hrvatskoj Franjo Tuđman i kleronacionalisti počinju sa poznatim pravaškim metodama". To je malo pre naglašena kvalifikacija nacionalnog programa HDZ - a i Franje Tuđmana.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Kad je osnovan HDZ?

SVEDOK Milan Babić: HDZ je osnovan krajem 1989. a legalizovan početkom 1990. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Jeste li čitali program HDZ - a?

SVEDOK Milan Babić: Slušao sam program HDZ - a, slušao sam i izbornu predstavlanje HDZ - a koje je imao Franjo Tuđman na televiziji Zagreb tokom predizborne kampanje u proleće 1990. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: I jeste li onda pročitali u tom programu da je to istorijska šansa da se formira nezavisna država?

SVEDOK Milan Babić: Ja sam slušao Franju Tuđmana na televiziji kako je rekao da Hrvatska ima nepravilan geografski položaj, u obliku kifla, i da to treba izravnati linijom na Drini. Na predstavljanju programa stranke ustao je i pokazao na karti iza sebe gde bi izravnao Hrvatsku. Znači, po njegovoj koncepciji ta Hrvatska bi objedinjavala Hrvatsku, tadašnju Socijalističku Republiku Hrvatsku i Socijalističku Republiku Bosnu i Hercegovinu u celosti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: To je otprilike ona teritorija koja je bila Nezavisna Država Hrvatska za vreme Drugog svetskog rata?

SVEDOK Milan Babić: Na toj teritoriji, koliko su meni istorijske činjenice poznate i pričanja ljudi koji su živeli u to vreme, ta je teritorija obuhvatala

Nezavisnu Državu Hrvatsku koja je još obuhvatala Srem. Ali NDH nije obuhvatala veliki dio primorja koji je u vreme Drugog svetskog rata, podelom Jugoslavije između fašističkih i nacističkih sila, pripao Italiji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, o ovom drugom delu govorim. A dobro, recite mi je li tačno da ovo što dalje piše "Srpski sabor u Srbu 25. jula 1990. godine donosi deklaraciju o autonomiji Srba u Hrvatskoj i odluku o plebiscitu celokupnog srpskog naroda sa područja avnojske Hrvatske, polazeći od međunarodno proklamovanog prava naroda na samoopredeljenje, ne sporeći to pravo ni drugima". Da li je to tačno?

SVEDOK Milan Babić: Tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa onda sledeće: "Pokušaj hrvatske policije da silom spreči plebiscit i srpski otpor i događaji od 17. avgusta 1990. godine označili su početak oružane borbe Srba za opstanak na svojim etničkim i istorijskim prostorima". Je li to tačno?

SVEDOK Milan Babić: Tačno..... Samo nisam završio, dozvolite mi da završim, molim vas. 17. avgusta je počeo otpor protiv sprečavanja izjašnjavanja, znači referendum. Kasnije, tokom oktobra meseca 1991. godine taj otpor, to reagovanje je preraslo u izazivanje incidenata od strane Srba u Hrvatskoj.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Recite mi, molim vas, to reagovanje i referendum, ovo što sam vam pročitao, je li to vama neko iz Srbije inicirao ili je to bio spontani, spontano reagovanje vas tamo u Krajini?

SVEDOK Milan Babić: Koliko je meni poznato, Srbija se umešala u ove događaje na način da pomogne Srbima da se organizuje plebiscit. Srbija je pomogla da se ispravno definiše pitanje o kojem je trebalo da se glasa na referendumu, da bi se podvelo pod zakonske osnove. Srbija je Jugoslovenskom narodnom armijom garantovala da će se plebiscit, kako smo ga mi zvali, ili izjašnjavanje sprovesti. Srbija se kasnije umešala u ove događaje da bi ih iskoristila za svoje svrhe. Znači, u ovaj politički sukob ona se umešala na način kako sam i govorio, formiranjem paralelnih struktura i izazivanjem incidenata sa namerom da se umeša Jugoslovenska narodna armija i da se, odnosno da interveniše savezna država i da se na tom području uvede vanredno stanje i suspenduje hrvatska vlast.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: To su vaše pretpostavke. Ja sam vas pitao što se dogodilo i kako je reagovanje bilo. Je li to bilo na inicijativu Srbije ili je to bila jedna logična reakcija na pritiske, represiju kojoj su Srbi bili izloženi od samog početka? Je li to tačno ili nije?

SVEDOK Milan Babić: Ono što sam rekao nisu moje pretpostavke nego činjenice i saznanja u koja sam imao lični uvid i ono što sam čuo od akademika Raškovića. Postoji i zapisnik sa sednice kada je on rekao da ti sukobi, znači govorio je 10. septembra u Srbu uveče, da sukobe u Hrvatskoj želi neko treći, odnosno da u Jugoslaviji postoje oni koji su željni krvi i koji bi iskoristili taj sukob između Srba i Hrvata u Hrvatskoj da uvedu vanredno stanje. To je činjenica, znači nisu moje pretpostavke.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A na koga je on mislio, ako već te činjenice predstavljate na taj način? Ko je to u Jugoslaviji mogao da uvede vanredno stanje u Hrvatskoj i ko je bio željan krvi?

SVEDOK Milan Babić: Moglo je da ga uvede Predsedništvo Jugoslavije legalno, ili Jugoslovenska narodna armija ilegalno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa je li Rašković kritikovao Jugoslovensku narodnu armiju?

SVEDOK Milan Babić: On je doslovce rekao da sukob želi neko treći, znači ne ni Srbi ni Hrvati u Hrvatskoj već da, citiram njegovu izjavu "u Jugoslaviji postoje oni koji su željni krvi i koji bi ovaj sukob želeli da iskoriste da se u Hrvatskoj, da se na tom području uvede vanredno stanje". Znači tačno se zna ko može uvesti vanredno stanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa vi ste ovde u glavnom ispitivanju govorili o tome da je Rašković kritikovao armiju da je ona nemoćna.

SVEDOK Milan Babić: Rašković je kritikovao vas, a u februaru mesecu 1992. godine je govorio da je armija slaba. U februaru mesecu, nakon afere Špegelj, kada armija nije uhapsila Špegelja niti uvela vanredno stanje u Hrvatskoj, on je sumnjao da ona to može izvesti. Ali armija je to izvela na način kako ste to vi kasnije organizovali, od 01. marta 1991. godine pa na dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A šta sam ja to organizovao od aprila i maja 1991. godine?

SVEDOK Milan Babić: Organizovali ste paralelnu strukturu u Krajini, da izaziva incidente i onda ste razmestili vojsku na liniju sukoba u maju 1991. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Kao što je na karti, kada je hrvatski parlament 25. decembra 1990. godine proglasio Hrvatsku za nacionalnu državu Hrvata a Srbe deklarirao kao nacionalnu manjinu?

SVEDOK Milan Babić: Doneo sam ovo, ovu kartu u nameri da pokažem kakva je bila stvarna situacija i koji je bio rezultat učešća JNA i rezultat rata u Krajini zbog toga. A ovo mogu da komentarišem, što ono pisac kaže "čaša se prelila" i tako dalje, to je literarni opis koji u nekom smislu i odgovara. I sve ostalo je tačno. Ustav Hrvatske, novi Ustav Hrvatske od 25. decembra 1990. godine isključio je Srbe iz Ustava kao konstitutivni narod u Republici Hrvatskoj, to je tačno.

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Gospodine C - 061, da li je tačno da ste svi vi nama u Beogradu govorili da nemamo šta da brinemo o tome, niko neće taći ni jednog Hrvata tamo? I da su Hrvati ravnopravni u Krajini, i da vi nemate nameru da radite ono što Srbima radi ustaška vlast van Krajine? Da li ste to govorili svi vi?

SVEDOK Milan Babić: Koliko ja mogu da se setim, od vas je traženo da se izjasnite kako ćete štiti Srbe, odnosno kako ćete sprovesti svoje obećanje da

će ih štiti JNA. Koliko je meni poznato, to su bili glavna težišta i glavni razgovori koji su vođeni sa vama.

...

SVEDOK Milan Babić: Ja moram da kažem da je retorika, pogotovo javna retorika eskalirala počevši od 1990. i početkom 1991. godine, nakon afere Špegelj, nakon početka oružanih sukoba i pogotovo sa početkom ratnih dejstava u jesen 1991. godine. Međusobna retorika i srpska i hrvatska je jako eskalirala, tako da su već 1990. godine sa srpske strane, i iz Srbije i iz Srpske Krajine, hrvatska vlast i Tuđman i svi oni koji su ih podržavali nazivani ustašama. A sa druge strane, hrvatska je vlast nazivala JNA srbočetničkom, srbočetnicima. Znači, bila je jedna gradacija, jedna eskalacija retorike od 1990. godine do jeseni 1991. godine.

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A da li je tačno, nikave granice nije uspostavljala JNA, JNA je nastojala da se stavi između strana u sukobu i da ne dozvoli da se međusobno tuku srpski i hrvatski demokrati, demokratska zajednica Hrvata i demokratska stranka Srba, je li tako ili nije gospodine C - 061?

SVEDOK Milan Babić: Vi ste policijskom paralelnom strukturom provocirali da JNA izađe, da to bude razlog da bi JNA izašla na tu granicu sukobljavanja u mesecu maju, odnosno od meseca maja do meseca avgusta a meseca avgusta 1991. godine, koliko je meni poznato i poznato svima, JNA je krenula u ofanzivna dejstva. Znači prešla je tu granicu razdvajanja i zaposela delove Hrvatske koji pre toga nisu bili referendumski, odnosno nisu bili srpski i razprila ta naselja, izgonila stanovništvo i uspostavila novu granicu. Praktično je to postala nova granica republike SAO Krajine, zapadne Slavonije, istočne Slavonije, odnosno Republike Srpske Krajine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, do toga ćemo lako doći. To takođe nije tačno. Jesu li to ove granice koje su na mapi bile zaštićene zone pod UN - om? Jesu li to te granice?

SVEDOK Milan Babić: Zaštićene zone .. ova granica se ne poklapa potpuno pod zaštićenim zonama UN - a. Ove su granice šire, što se SAO Krajine tiče, od zaštićenih zona Ujedinjenih nacija, šire su za oko 25 % a što se tiče zapadne Slavonije, one su manje u odnosu na zaštićene zone UN - a, znači one predstavljaju, ne znam, otprilike 20 % zaštićenih teritorija Ujedinjenih nacija, znači na području zapadne Slavonije a na području istočne Slavonije te se granice poklapaju sa zonama koje su bile pod zaštitom Ujedinjenih nacija.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ja vas ne pitam za ovu mapu. Ja vas pitam: to faktičko stanje, pošto je to bilo u pitanju, faktičko stanje gde žive Srbi, gde žive Hrvati, da li se to faktičko stanje, te linije o kojima govorite, poklapalo posle sa zaštićenim zonama UN - a?

SVEDOK Milan Babić: Prvo - faktičko stanje koje je uspostavila JNA u jesen 1991. godine, nije se poklapalo sa etničkim teritorijama Srba, već je prelazilo

taj teritorij na teritorije na kojima su etnički većina bili Hrvati. Drugo - ta zona koju je uspostavila JNA, ta linija koju je uspostavila JNA nije se poklapala sa zonama pod zaštitom Ujedinjenih nacija. Naime, Ujedinjene nacije nisu priznale delove opština, sem onih koje su bile pobrojane u Vensovom planu. Znači otprilike ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dajte da ne gubimo vreme ...

SVEDOK Milan Babić: ... 25% same teritorije ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da li je jasno da je 1991. godine JNA bila legalno prisutna na celoj teritoriji SFRJ, nebitno o kojem području u Hrvatskoj govorimo? Znači ne samo na teritorijama koje su na karti obeležene kao teritorija Republike Srpske Krajine, već i u mnogim gradovima širom Hrvatske, gde je i bila skoro 50 godina. Da ili ne?

SVEDOK Milan Babić: Šta je vaše pitanje, da li je JNA bila legalna vojska SFRJ?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da, na celoj teritoriji Hrvatske. Ne govorimo samo o Krajini nego govorimo uopšte, o njenom legalnom prisustvu na celoj teritoriji Hrvatske.

SVEDOK Milan Babić: Bože moj, pa JNA je bila, to su bile oružane snage SFRJ.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Naravno. Dobro. Da zaključimo s tim pitanjem.

SVEDOK Milan Babić: Samo je nelegalno vršila svoju, ona je preuzela nelegalna dejstva od avgusta 1991. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: To šta je legalno, a šta je nelegalno, to da ostavimo za kasnije. A molim vas, vi kažete da ste u jesen 1991. godine želeli da razgovarate i pregovarate sa hrvatskom stranom ali da do razgovora sa tom stranom nije došlo zbog vaših ličnih slabosti. Je li tako?

SVEDOK Milan Babić: Ne razumem pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa rekli ste, objašnjavali ste ovde da ste vi želeli da razgovarate?

SVEDOK Milan Babić: Kada?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: U jesen 1991. godine sa hrvatskom stranom, je li tako? Ovde ste o tome govorili.

SVEDOK Milan Babić: A to, da. To je bila prilika da se preko međunarodne konferencije uspostavi dijalog sa Hrvatskom i reše problemi. Kao što sam rekao, to je bila prilika, dobra prilika, nažalost propuštena. Na žalost, i ja sam bio jedan od onih koji je napravio greške i propuste pa ta prilika nije bila iskorištena. To je bila dobra prilika.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. Mogli ste kratko da mi odgovorite sa da a ne da objašnjavate sve ovo. Vi govorite kako ste predlagali ustavno rešenje Krajine kao županiju u Hrvatskoj.

SVEDOK Milan Babić: 1990. godine, u toku rasprava o novom Ustavu Republike Hrvatske.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. A da li je tačno da ste do osnivanja Srpske demokratske stranke u Glini i vašeg ulaska u to najuže rukovodstvo bili funkcioner Saveza komunista Hrvatske? Da li je to tačno?

SVEDOK Milan Babić: Ja sam bio u Savezu komunista Hrvatske na određenim položajima koje sam već pomenuo pred ovim Sudom na početku mog svedočenja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Molim vas, odgovarajte mi sa da ili ne da bi štedeli vreme. Opet ste mi rekli da, samo sa jednom prostoproširenom rečenicom, rekao bih čak složenom rečenicom.

SVEDOK Milan Babić: U suštini ne, jer pod funkcionerom se podrazumeva neko ko ima izvršnu funkciju u organima Saveza komunista, počevši od opštinskog komiteta preko regionalnih komiteta, centralnog komiteta i tako dalje, i tako dalje. Znači kad se kaže funkcija, misli se na izvršnu funkciju u strukturi Saveza komunista. Znači, moj odgovor je ne, odnosno upravo onako kako sam rekao u odgovoru na vaše pitanje, kako sam prvi put odgovorio na vaše pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. Da li vi onda tvrdite da niste bili u Predsedništvu Opštinskog komiteta Knina?

SVEDOK Milan Babić: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A da li ste, u svojstvu funkcionera Saveza komunista bili delegat na Kongresu Saveza komunista Hrvatske...

SVEDOK Milan Babić: 1989. godine bio sam član Osnovne organizacije Saveza komunista, primarne zdravstvene zaštite Medicinskog centra Knin. Na izborima za delegate za XI, čini mi se tako, bio je poslednji Kongres saveza komunista Hrvatske, na izborima koji su organizovani u čitavoj strukturi Saveza komunista u Kninu, koja je brojala 3000 članova, izabran sam za jednog od 6 delegata sa područja opštine Knin, kao delegat na Kongresu, koji se održavao u Zagrebu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. Ja ne razumem šta će vam toliko objašnjenja. Pitao sam vas jeste li bili delegat na Kongresu saveza komunista Hrvatske. Sad kažete da ali objašnjavate kako eto vi ste jedan od 6 delegata iz cele te regije izabrani za Kongres. Dobro.

SVEDOK Milan Babić: Zato što ste vi počeli pitanjem jesam li bio funkcioner i a kažem šta pod tim podrazumevam, šta to znači.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: ... još samo par ovih stvari. Znači, učesnik ste bili na Kongresu, na Kongresu su se raspravljala važna politička pitanja, Savez komunista Hrvatske je bio na vlasti, vi učestvujete na Kongresu partije na vlasti. Da li ste vi išta rekli u vezi sa tim dokumentima, odlukama? Jeste li se išta usprotivili od onoga s čim se niste slagali na tom Kongresu?

SVEDOK Milan Babić: Sećam se tri stvari. Prvu stvar - na Komisiji za reformu privrednog sistema dao sam pismeni prilog za diskusiju u smislu reorganizacije SIZ - ova u društvenim delatnostima i formiranje fondova. Drugo - na plenarnoj sednici, kada se odlučivalo o statutu Saveza komunista Hrvatske, bio sam protiv opcije koja je reorganizovala Savez komunista Hrvatske na način da se on kao samostalna organizacija uključuje u Savez komunista Jugoslavije, jer je po dotadašnjoj statutarnoj

odluci, Savez komunista Hrvatske bio deo Saveza komunista Jugoslavije. Treća stvar kojoj sam hteo da se usprotivim, bili su napisi Dmitrovića, kako se već zvao, sekretar Centralnog komiteta Saveza komunista Hrvatske koji je lisu "Makedonija" davao intervju u kojima je na loš i ružan način govorio o Kninu kao nacionalističkom leglu. To je bilo na oglasnoj tabli Kongresa, znači javna stvar i tu sam hteo da o toj stvari polemishem. Međutim ljudi, ostali delegati iz Knina su rekli "Nemoj, napašće ih Boro Mikelić. Boro Mikelić će održati govor i on će ih napasti" i Boro Mikelić na plenarnoj sednici je održao jedan govor, jedan kritički osvrt. Ne sećam se baš detalja ali govorio je. To je bilo moje istupanje na XI, poslednjem Kongresu Saveza komunista Hrvatske.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, dobro. A da li je onda tačno da ste vi od komunista, bili ste komunista, je l' tako?

SVEDOK Milan Babić: Bio sam član Saveza komunista, znači komunista.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da, da. Odjednom ste od komunista te godine u tih mesec dana, napravili neki salto mortale i pretvorili se u nacionalistu, potpuno promenili svoja uverenja i od komunista postali antikomunista i došli načelo opštine Knin, je l' tako?

SVEDOK Milan Babić: Pa pod vašim uticajem sigurno da sam postao etnogoista a da sam vas slušao do kraja, bio bih još gori. A na položaj predsednika opštine Knin zato što sam se priključio Srpskoj demokratskoj stranci 17. februara 1990. godine u Kninu, odnosno pozvan sam da pozdravim osnivačku skupštinu i nakon mog pozdravnog govora, ljudima se dopalo i predložili su me u Glavi odbor čak. I tako sam postao član Glavnog odbora i pošto sam imao najviše zasluga u izornoj kampanji na području opštine Knin, bila je diskusija da li da budem delegat u Saboru Republike Hrvatske ili da budem predsednik opštine i na insistiranje, ja sam, prosto bila je moja lična želja, ja nisam bio retoričar u to vreme da bih mogao ići u Sabor. Želja mi je ipak bila da ostanem na lokalnom nivou u Kninu. To su podržali ljudi iz SDS - a koji su bili iz Knina i tako su Jovan Rašković i Izvršni odbor odlučili da mene kandiduju za predsednika opštine Knin i tako sam ja izabran za predsednika opštine Knin jer je SDS imala većinu u skupštini opštine Knin.

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: ... istočna Slavonija, da su tu uglavnom Srbi glasali za komuniste Hrvatske, je l' tako? ... 1990. godine.

SVEDOK Milan Babić: ... 1990. godine u Saboru Republike Hrvatske, izabrano je 5 delegata Srpske demokratske stranke, srpske nacionalnosti i 27 delegata, pripadnika srpske nacionalnosti, članova drugih partija, posebno Saveza komunista Hrvatske, odnosno Stranke demokratskih promena, kako se već počela tada nazivati, SHK - SDP a od opština SDS je dobila vlast u 4 opštine. U stvari, u to vremestranka nije, SDS nije ni bila spremna, nije imala organizacionu strukturu da izađe na ibore, odnosno na čitavoj teritoriji Cosijalističke Republike Hrvatske. Ona je imala slabiju organizacionu

strukturu, znači ona je bila više zbog načina, kako je to predsednik stranke vodio stranku kao leaderski pokret ali sa slabijom organizacionom strukturom i takvi su bili rezultati izbora.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. Znači to je sve bilo u Kninu. Da li je iko iz Srbije na vas vršio uticaj u tom pogledu? U promeni vaše političke orijentacije, u svemu ovome o čemu ste sad govorili, što se događalo u Kninu? U formiranju Srpske demokratske stranke, u zauzimanju kursa te stranke i tako dalje?

SVEDOK Milan Babić: Pa mogu reci indirektno na dva načina. Prvo - Srbija je zastupala federalistički koncept uređenja Jugoslavije, što sam ja prihvatio. Drugo - Srbija je kroz medije već 1989. godine vrlo naglašavala, moglo bi se reći i prenaglašavala položaj srpskog naroda u Hrvatskoj, što sam ja i poverovao. Ja sam čak i izabran u Glavni odbor Srpske demokratske stranke zato što sam se upravo osvrnuo na položaj srpskog naroda na položaju između Knina i Karlovca, na način kako je to ilustrativno prikazivala srpska štampa. Prosto kad sam prolazio kroz to područje, ja sam gledalo da li je to tako i vidio sam razrušene, neobnovljene crkve. Nešto na Plitvicama, ne znam, pisalo je da se Srbi tamo iseljavaju. Taj kraj mi se zaista učinio ... populacija i ja sam to rekao da je komunistička vlast, znači komunisti Hrvatske ili hrvatski komunisti, kako sam ja počeo nazivati Račana, ustvari doneli ... između Knina i Karlovca. To je zaista bilo moje viđenje i utisak kako je to pisala beogradska "Duga" i novosadska televizija. Ja sam zaista, znači imali ste uticaj iz Beograda, zaista. Pod tom impresijom i prosto tom pričom, ja sam tako počeo posmatrati stvari i zaista to je doprinelo, to je doprinelo da ja budem izabran u Glavni odbor SDS - a.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Sad govorite o tome da je neki tabloid u Beogradu nešto napisao o tome. Pa jesu li zvanične novine nešto pisale uopšte o položaju Srba u Hrvatskoj 1989. godine, u Srbiji?

SVEDOK Milan Babić: "Duga", televizija Beograd je, televizija Novi Sad je pravila reportažu o raseljavanju sa Plitvica, prištinsko "Jedinstvo" je pisalo, čak je i jedan književnik koji je, činjenica je, rodnom iz Knina ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ja vas pitam za beogradske medije i za zvaničnu štampu.

SVEDOK Milan Babić: Bilo je početkom 1990. godine, čak je bio jedan naslov u "Politici", sjećam se, da nesahranjivanje žrtava ustaškog genocida iz 1941. godine je isto kao i ponavljanje genocida. To je pisala "Plitika".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, naći ćemo to što je pisalo a što se štampe tiče tu ćemo imati vremena da razgovaramo o tome. A da li se sećate da ste vi tada u tim vašim govorima napadali, kako komuniste Hrvatske, tako i komunistički režim, kako ste ga vi nazivali, u Srbiji?

SVEDOK Milan Babić: Kako ko. Recimo bila je jedna struktura u SDS - u koja nikako nije kritikovala komunistički režim u Srbiji a jeste u Hrvatskoj. Ili recimo predsednik stranke Hadžić, nakon što je odlučio da izađe sa organizacijom stranke u Beograd, rekao je da moramo se odlučiti i dao je

kvalifikaciju da ce na VIII čuvenoj sednici CK Srbije, kada ste vi izvršili, sad ja nisam kvalifikovan da dajem ocenu, neku vrstu partijskog puča, rekao da je jedna komunistička grupa smenila drugu komunističku grupu. E od tada, mislim, da je počeo trpeti kritike i nepoverenje sa vaše strane. Znači, bila je jedna grupa u SDS - u koja je podržavala vas, bez obzira što su ponekad istupali i sa nacionalnih ili prenaglašanih nacionalnih, moglo bi se reći, nacionalističkih pozicija a bila je grupa koja je, odnosno nije grupa, Rašković. Mihajlo Marković je 1993. godine meni rekao, Mihajlo Marković je bio akademik, član Izvršnog odbora, ideolog SPS - a, rekao je sledeće za Jovana Raškovića, predsednika SDS - a: "Mi se sa njim dogovorimo jedno a on onda sutra kaže drugo i obrnuto. Pa onda se pravda Miloševiću. Jedan dan ga kritikuje a drugi dan ga hvali, ne znamo šta da radimo s njim".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, mislim ...

SVEDOK Milan Babić: I na kraju ste ga povukli u Beograd, izveli ga iz naroda i tako dalje i tako je ostala njegova politička uloga i počistili ste kampanju. Od jula meseca do početka avgusta meseca počeli ste ustvari slabiti Jovana Raškovića iz tih razloga.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ko je povukao Raškovića u Beograd?i

SVEDOK Milan Babić: Dobrica Ćosić.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Rekli ste "Na kraju ste ga povukli u Beograd". Pa ja sam se samo jednom u životu sreo sa Jovanom Raškovićem.

SVEDOK Milan Babić: Dobrica Ćosić ali vi ste preko vaših medija počeli kampanju protiv Jovana Raškovića.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Vi ste započeli sa objašnjavanjem nečega što se tiče predsednika SDS - a, Jovana Raškovića, što nije tačno, i stoga želim da vas pitam sledeće - Da li je tačno da ste se vi pokojnom Jovanu Raškoviću teško zamerili njegov odlazak u Zagreb na razgovore sa Franjom Tuđmanom i ostalim rukovodiocima u Hrvatskoj?

SVEDOK Milan Babić: Bila su dvojica članova u Glavnom odboru. Obojica su bili potpredsednici stranke a jedan je bio predsednik Izvršnog odbora, i oni su pogotovo potencirali takve stvari. Bila je i rasprava na Glavnom odboru stranke. Jovan Opačić, Zelenbaba, Branko Perić i nekolicina ostalih tražili su da Jovan Rašković bude smenjen, ali oni nisu dobili podršku većine na toj sednici Glavnog odbora i Jovan Rašković nije bio smenjen. Ti ljudi su napustili SDS nakon te druge sednice i prešli u Srpski pokret obnove Vuka Draškovića. Oni su rekli da je SDS bio srpska pešadija, da je bio slab i neefikasan i da su oni prešli u artiljeriju, u SPO.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Meni se čini da su stvari stoje malo, naime vi ste veoma kritikovali Jovana Raškovića zbog nekakvih kompromitujućih izjava koje je davao u tim njegovim razgovorima sa Tuđmanom.

SVEDOK Milan Babić: Vi verovatno mislite na druge razgovore koje je on kasnije vodio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ja govorim o vašim napadima na Jovana Raškovića. Na to mislim.

SVEDOK Milan Babić: Ne znam čije napade? Konkretno, moje lične ili ljudi iz SDS - a?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Vaše lične.

SVEDOK Milan Babić: Ako je lične, možemo raspravljati o tome.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da li je tačno da ste upravo vi, zajedno sa jednim brojem koji neću da pominjem ovde po imenu, posle njegovog povratka iz Amerike, ne samo smenili, već i gotovo ga najurili iz Krajine, iz SDS - a, iz svih svera javnog života. Je li to tačno ili nije?

SVEDOK Milan Babić: Pre svega, Jovan Rašković nije živio u Krajini. On je živio u Šibeniku. Drugo, Dobrica Ćosić je savetovao da on ode u Beograd, iz određenih razloga. I treće, HDZ u Šibeniku je organizovao potpisivanje peticije protiv Raškovića, Marka Dobrijevića i Branka Popovića. I četvrto, od kraja 1990. godine u SDS - u je počela da se konstituiše takozvana krajinska frakcija SDS - a. Jovan Rašković nikada nije bio smenjen. On je umro kao predsednik SDS - a 1992. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da li je tačno da su, zbog njihovog neslaganja sa vama zbog načina na koji je postupano sa Jovanom Raškovićem, da su ovi ljudi, Opačić i Zelenbaba, ljudi koje vi pominjete, koji su bili koosnivači vaše partije, napustili stranku i prešli u SPO? Da li je to tačno?

SVEDOK Milan Babić: Što se mene lično tiče, u trenutku kada su oni napuštali SDS, ja sam bio veoma blizak sa predsednikom Raškovićem. Oni su bili jedna frakcija, a kasnije je formirana tvrđa frakcija, promiloševićevska, koja vam je dala podršku za izbore. Tu frakciju su osnovali i činili Marko Dobrijević i Petar Stikavac, i oni su bili njene vođe. To je bio razlog zašto ih je Jovan Rašković otpustio, smenio u februaru 1991. godine. Zatim, mogu reći, formirana je kao frakcija, regionalni odbor SDS - a Krajine, i predsednik Rašković je rekao da je to bila frakcija koja nije eliminisana već tolerisana jer smo mi bili demokratska stranka i dozvoljeno je više političkih opcija. Predsednik Rašković je govorio da svako ko koristi svoju glavu, razmišlja malo drugačije od druge osobe.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Izgledalo mi je da ste vi ovde pomenuli da sam ja imao nešto protiv Raškovića, ali sada ste objasnili da je on otišao iz potpuno drugih razloga i pod potpuno drugim okolnostima. I sada vi kažete da su postojali neki članovi SDS koji su podržavali mene tokom izbora. Ali zašto je meni bila potrebna njihova podrška u Kninu kada sam ja učestvovao na izborima u Srbiji?

SVEDOK Milan Babić: Postoje dve stvari - prvo, tokom februara 1991. godine, vi ste rekli da Jovan Rašković treba da bude smenjen. Ja sam vam lično rekao da on ne može biti smenjen, on je narodni vođa. Drugo, vi ste vodili izbornu kampanju u Srbiji 1990. godine za Parlament kao Socijalistička partija Srbije, i vi lično predsedničku kampanju, vi lično ste se kandidovali

za predsednika. Bili u sukobu sa nacionalnom opozicijom i svakako vam je odgovaralo da imate podršku stranke koja je sebe definisala i kao demokratsku i kao srpsku stranku. To vam je politički odgovaralo, da bi ostvarili podršku među glasačima u Srbiji, i vi i vaša partija.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pre samo par trenutaka ste rekli da je 1990. godine ova stranka imala domet samo do Knina i možda još nekoliko kilometara, tri, četiri kilometra od Knina.

SVEDOK Milan Babić: Na početku 1990. godine, odnosno na izborima do maja meseca, ali je već u leto 1990. godine SDS osnovala svoj prvi odbor u Beogradu, a drugi u Novom Sadu. Ti su odbori se izdvojili pred izbore u Srbiji krajem 1990. godine i osnovali samostalni SDS, Srpsku demokratsku stranku Srbije koja je izašla na izbore.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Vaša stranka je bila opozicija na izborima u Srbiji. Je li tako?

SVEDOK Milan Babić: Deo stranke se odvojio i formirao posebni SDS Srbije koji je učestvovao samostalno na izborima u Srbiji. A deo ljudi iz glavnog odbora SDS - a, centrale stranke u Kninu je podržavao vas, to je činjenica.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, oni su me podržavali verovatno u mislima jer vaša stranka je bila na tim izborima, a kao što znate, te smo izbore dobili sa ogromnom većinom pa ...

SVEDOK Milan Babić: Ne, nego medijima. "Politika", "NIN", za njih mogu konkretno da kažem, ne znam koji su još sve mediji to prenosili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da nastavimo. Dakle, proizilazi da Rašković nije oteran iz Knina u funkciji vaše međusobne borbe za politički prestiž nego iz nekih drugih razloga. Je li tako?

SVEDOK Milan Babić: Po mom saznanju da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A dobro, onda mi objasnite jeste li vi vodili kampanju 1995. godine da se smeni tadašnji predsednik Vlade Borislav Mikelić?

SVEDOK Milan Babić: 1995. odnosno 1994. godine smenu Mikelića inicirao je predsednik, tadašnji predsednik Republike Srpske Krajine. Mikelić je smenjen 1995. godine, u junu mesecu čini mi se. Mikelić je bio predsednik Vlade a imao je skupštinsku manjinu u Skupštini RSK.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ja vas nisam pitao za datume, ja datume imam, nego sam vas pitao jeste li vi vodili kampanju na smenjivanju Mikelića, vi i vaša stranka?

SVEDOK Milan Babić: Ako mislite da li je bila donešena politička odluka da se smeni Borisav Mikelić prije glasanja u Skupštini, odgovor je da.

SUDIJA MEJ: To nije bilo pitanje. Pitanje je bilo da li ste vi vodili kampanju. To je prilično direktno i jasno pitanje, svjedoče C - 061. Možda biste mogli da date jednostavan odgovor na to.

SVEDOK Milan Babić: Mogu ako mi se kaže šta se podrazumeva pod kampanjom, reč kampanja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Trenutak, molim još samo par trenutaka na otvorenoj sednici pre nego što pređemo na zatvorenu.... Ono što želim da mi objasnite i zbog čega i pod kojim okolnostima i razlozima ste pobjegli iz Knina tri dana pred hrvatsku ofanzivu i to zajedno sa ženom, decom i taštom, pobjegli za Beograd. Je li to tačno ili nije?

SVEDOK Milan Babić: To nije tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dakle, moje pitanje je bilo: jeste li vodili kampanju na smenjivanju Borislava Mikelića, vi i vaša stranka, Srpska demokratska stranka, čiji ste vi bili predsednik a istovremeno i ministar u toj vladi Borislava Mikelića, za inostrane poslove? Je li to tačno ili nije?

SVEDOK Milan Babić: Ja ne bih rekao da je to bila kampanja, jer pod kampanjom podrazumevamo nešto šire, duže, rasprave političke, diskusije i tako dalje. Ovo je bila odluka, politička odluka i moja inicijativa i inicijativa moje stranke, koja je imala većinu poslanika u skupštini Republike Srpske Krajine, da se, Znači, inicira, inicirala je i donešena je odluka da se Borislav Mikelić smeni sa mesta predsednika vlade Republike Srpske Krajine. Znači nije bila nikakva kampanja, već bila diskusija i jedna politička odluka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro ...

SVEDOK Milan Babić: Srpska demokratska stranka, čiji sam ja bio predsednik, imala je najveći broj poslanika u skupštini Krajine ali ne i nadpolovičnu većinu ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro ...

SVEDOK Milan Babić: Borislav Mikelić je imao manjinu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da li je tačno da je upravo vlada Borislava Mikelića i Borislav Mikelić lično, uz svoju podršku vodio pregovore sa predstavnicima hrvatske vlade o nizu pitanja u kojima su učestvovali i posrednici Owen i Stoltenberg o normalizaciji odnosa i o svim drugim pitanjima na koja ćemo doći, je li to tačno ili nije?

SVEDOK Milan Babić: Nedovoljno je precizno reći *samo vaša podrška*. To je bilo vaše direktno učešće, vrlo konkretno. Znači, ti razgovori nisu mogli početi bez vaše odluke. Nije se mogao doneti sporazum ukoliko se vi niste slagali sa tekstom sporazuma. Znači sporazum se mogao usvojiti tek pošto ste vi to odobrili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro ...

SVEDOK Milan Babić: Jednom prilikom je, čak sam dao i u javnosti jednu izjavu čvršću u vezi sporazuma gde sam ja učestvovao u njegovom donošenju, čvršću izjavu nego što ste vi to tražili i čak ste celo jedno izdanje "Večernjih novosti", dnevnog lista za unutrašnjost, bacili u koš, u kantu za otpatke, zbog toga što je moja izjava bila jača od one sa kojom ste se vi slagali. Znači da, uz vašu podršku, uz direktno učešće, u vašu odluku da pregovori počnu i vašu odluku da se postigne sporazum.

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. Znači, vi ste 30. maja dobili mandat da sastavite novu vladu i onda uveli u krizu celu strukturu vlasti, jer ste tek 27. jula formirali vladu na sednici u Topuskom, je li tako ili nije?

SVEDOK Milan Babić: Pa vi ste tome doprineli, odnosno razlog je opstrukcija, jer policija koju ste vi kontrolisali u istočnoj Slavoniji nije dozvolila da se skupština održi u Mirkovcima, da bi se vlada formirala ranije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Znači dva meseca niste mogli da formirate vladu, jer ste želeli da skupštinu držite tamo gde je Mikelić držao vladu i gde ste ga kritikovali što drži vladu u istočnoj Slavoniji. Što niste držali u Kninu skupštinu?

SVEDOK Milan Babić: Hteli smo da dobijemo političku podršku iz istočne Slavonijem, jer je problem bila istočna Slavonija, zbog toga što ste vi podelili Krajinu na dva dela, jer je vaš plan i plan Karadžića bio da se bivša SAO Krajina likvidira a da ostane samo istočna Slavonija.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Prvo - to nije tačno, niti je Karadžić, niti sam ja imali bilo kakav plan te vrste ...

SVEDOK Milan Babić: Ja sam čuo za taj plan ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Od koga ste čuli?

SVEDOK Milan Babić: Od Buhe, ministra soljnih poslova, Alekse Buhe, ministra spoljnih poslova Republike Srpske i od Momčila Krajišnika, predsednika Republike Srpske.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Jesu li vam Buha i Krajišnik rekli da je to nekakav moj plan da se podeli Krajina?

SVEDOK Milan Babić: Pošto su oni saradivali sa Jovicom Stanišićem, Jovica Stanišić je bio vaš izvršni čovek, to je moj zaključak. U tom vremenu. A na osnovu onoga što ste meni rekli već 1991. godine, to je bilo za mene apsolutno sigurno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A šta sam vam to rekao 1991. godine što je za vas bilo sigurno?

SVEDOK Milan Babić: Da Tuđmanu prepuštate, dajete Bihać i deo teritorije Bosne i Hercegovine, samim tim i teritoriju SAO Krajine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: ... to uopšte nije tačno a vi ste ovde objasnili, vi ste ovde objasnili dakle, posle razgovora koji sam imao sa Tuđmanom da sam vas pitao upravo radi popuštanja te zategnutosti, da otvorite neki put da oni mogu da komuniciraju dole prema Drnišu, na šta ste vi reagovali da je to malte ne izdaja ako im se dozvoli da komuniciraju tim putem.

SVEDOK Milan Babić: Rekli ste da Tuđmanu treba Bihać, tako jasno kao .. ja sam razumeo da je to dogovor vaš sa Tuđmanom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Vi niste mogli razumeti dogovor a da jednoj državi su potrebni putevi da može da komunicira, to valjda ne treba nikome objašnjavati. Dakle dva meseca ste držali krizu vlade, od kada ste dobili mandat dok ste formirali vladu, samo zato što niste mogli da držite

skupštinu u Mirkovcima, mada ne znam zašto niste mogli da držite skupštinu bilo gde na teritoriji Republike Srpske Krajine.

SVEDOK Milan Babić: To su događaji iz sredine 1995. godine. Događaji iz marta 1991. godine o kojima sam govorio, da ste se tada dogovorili sa Tuđmanom u vezi Krajine. Takav je bio moj zaključak, odnosno vi ste to rekli a 1994. godine 20. novembra, to mi je potvrdio Aleksa Buha a u januaru 1995. godine ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa opet sam vas pitao, molim vas ...

SVEDOK Milan Babić: ... pa to je bila ta koncepcija. Vi ste kontrolisali, znači, Karadžića preko Jovice Stanišića u to vreme, iako ste javno bili, nastojali da se vidi da postoji neka blokada između Jugoslavije, odnosno Srbije i Republike Srpske, vi ste kontrolisali u to vreme ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Stanite, stanite molim vas

SVEDOK Milan Babić: ... Ratka Mladića ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Vi ste ovde pomenuli jedan sastanak na kome ste bili kod mene sa Martićem i gde ste čuli da ja kritikujem Martića zašto podržava Karadžića, je l' tako?

SVEDOK Milan Babić: To je bio treći sastanak s Martićem kod vas.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. Ja znači kritikujem Martića što podržava Karadžića a sad kažete ...

SVEDOK Milan Babić: Rekli ste ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: ... da je taj sukob i blokada bila u stvari fingirana a da nije bilo nikakvog sukoba i blokade. Je l' to kažete?

SVEDOK Milan Babić: Rekli ste ono što sam ja tačno citirao. Rekli ste Martiću da nećete od njega da pravite novog Karadžića, znači da ne pravi političke ispade. Ja sam to tako razumeo u tom rtenutku. Naravno, bilo je čitavoj javnosti obznanjeno da je vlada Srbije, odnosno vi uveli blokadu Republike Srpske ali iz mog saznanja, ta blokada što se tiče znači oružja i što se tiče goriva za vojsku i što se tiče uticaja na Ratka Mladića i što se tiče delatnosti Jovice Stanišića u Bosni i u Republici Srpskoj nije postojala. Znači nije bilo blokade te vrste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa otkuda to znate?

SVEDOK Milan Babić: Znam od Jovice Stanišića, generala Adžića, Momčila Krajišnika, znam od Borislava Mikelića. U stvari razlog zašto od Borislav Mikelić nije mogao prelaziti teritoriju Republike Srpske, jeste što je bio u sukobu sa Karadžićem i Jovicom Stanišićem oko raspodele kvota nafte za Republiku Srpsku i za Republiku Srpsku Krajinu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, na to ćemo, na naftu ćemo doći kasnije. Molim vas a da li je tačno bar ono što ste ovde rekli, da ste se u julu 1993. godine našli i dogovorili da formirate Srpsku demokratsku stranku srpskih zemalja, koja bi išla na izbore u Srbiji? Je l' to tačno?

SVEDOK Milan Babić: Tačno je da je tada bila inicijativa Radovana Karadžića, zatim Srpske demokratske stranke Srbije, da se formira Srpska demokratska

stranka srpskih zemalja. Moja stranka i ja smo učestvovali u tim razgovorima ali ti razgovori nisu okončani na način kako je to Karadžić predviđao. Odnosno, Srpska demokratska stranka Krajine, čiji sam ja bio predsednik, nije ušla u tu jedinstvenu Srpsku demokratsku stranku srpskih zemalja, jer sam ja insistirao da dok je stanje takvo kakvo jeste, dok postoje odvojene Republike, znači dok postoji Republika Srpska Krajina, Srpska demokratska stranka Krajine treba da bude samostalna stranka u toj Republici.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Molim vas, hajde samo da poredamo činjenice, jer činjenice kad se stave van vremena i prostora, mogu da izgledaju drugačije. Nadam se da ćete se s tim složiti. Da li je tačno da je te 1993. godine, kad ste u julu razgovarali o formiranju Srpske demokratske stranke srpskih zemalja, sredinom maja na Palama bila skupština na kojoj sam bio i ja, sa mnom i grčki premijer Micotakis, predsednik Jugoslavije Dobrica Ćosić, gde smo insistirali da se prihvati Vens - Ovenov plan? Je l' tako?

SVEDOK Milan Babić: To sam vidio na televiziji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. Da li je tačno da smo, kad su oni odbacili taj plan potpuno nerazumno, uveli blokadu?

SVEDOK Milan Babić: Objavljeno je da ste uveli blokadu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. Da li vam je poznato da su onda došli međunarodni posmatrači i bila međunarodna misija koja je kontrolisala tu blokadu i na čelu te misije bio švedski general Bo Pelnas. Je l' vam to poznato?

SVEDOK Milan Babić: Poznato mi je. Bila je na prelazu Rača kod mosta a blokada je probijana severnije, uzvodno uz reku Savu iz šume koja se nalazi uzvodno od Rače.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Znači nije preko mosta probijana blokada, nego kroz šumu i preko reke, je l' tako?

SVEDOK Milan Babić: Za naftu znam da je tako probijana blokada.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, onda vi znate više od mene. A dobro, da li je taj vaš dogovor da formirate Srpsku demokratsku stranku srpskih zemalja bio udruživanje za izbore u Srbiji, kako biste mene smenili? Je l' tako?

SVEDOK Milan Babić: Ja sam ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Vi i ovi vaši, Srpska demokratska stranka Republike Srpske, je l' tako ili nije?

SVEDOK Milan Babić: Ja sam razumeo da Karadžić nastoji da Srpsku demokratsku stranku Krajine apsorbuje u svoju stranku i da se on pojavi na izborima u Republici Srpskoj Krajini i da politički kontroliše Republiku Srpsku Krajinu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa zar se niste, po vašoj ovde izjavi koju sam ja čuo i veoma dobro zapamtio, dogovorili da Srpska demokratska stranka srpskih zemalja ide na izbore u Srbiji.

SVEDOK Milan Babić: Srpska demokratska stranka Krajine nije ušla u Srpsku demokratsku stranku srpskih zemalja. Srpska demokratska stranka srpskih zemalja je bila protivnička stranka Srpskoj demokratskoj stranci Krajine na izborima krajem 1993. godine u Krajini?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A da li je učestvovala kao opoziciona partija na izborima u Srbiji?

SVEDOK Milan Babić: Srpska demokratska stranka Krajine ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A Srpska demokratska stranka srpskih zemalja je li učestvovala?

SVEDOK Milan Babić: Ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. Hajdemo onda dalje molim vas. Da li je tačno da je upravo u vreme zasedanja skupštine došlo do pada Grahova, pošto se to već predsednik toga desilo sa Glamočem, pa je skupština Republike Srpske Krajine izvršila proglašenje ratnog stanja i naložila vašoj vladi da u Kninu stalno zaseda? Je li tako bilo?

SVEDOK Milan Babić: 27. jula 1995. godine formirana je nova vlada Republike Srpske Krajine ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Na čelu sa vama, je li tako?

SVEDOK Milan Babić: Tako je a 27., istoga dana ja sam obavешten da je hrvatska vojska, HVO sa drugim formacijama zauzela Grahovo, Bosansko Grahovo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Je li onda doneta odluka da imate stalno zasedanje u Kninu?

SVEDOK Milan Babić: Doneta je odluka da vlada stalno zaseda.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. E sad mi objasnite, pošto je doneta odluka da vlada stalno zaseda i da je u pitanju već jasan sukob, kako se desilo da vi pobegnete iz Knina zajedno sa ženom i decom i taštom, dva dana pred hrvatsku ofanzivu? Jeste vi bili obavешteni o toj ofanzivi?

SVEDOK Milan Babić: Nije tačno da sam pobegao iz Knina. U poslednjoj nedelji jula meseca u Kninu je boravio Jasuši Akaši, šef misije Ujedinjenih nacija u bivšoj Jugoslaviji i na razgovorima koje je imao sa predstavnicima vlasti Republike Srpske Krajine, mene je obavestio da američki ambasador Piter Galbrajt, s kojim sam se ja ranije sretao, želi sa mnom da nastavi razgovore o takozvanom Planu Z4, odnosno političkom statusu Republike Srpske Krajine, odnosno statusu teritorija koje su u to vreme činile Republiku Srpsku Krajinu i ja sam taj poziv prihvatio i sastanak je zakazan preko Jurija Kotnika, šefa civilne misije Ujedinjenih nacija u sektoru Jug za dan, sreda. To je znači bila sreda. Moraću da razmislim o datumu, u američkoj ambasadi u Beogradu. To je bio razlog zašto sam otišao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A dobro, on je bio u Zagrebu, vi u Kninu. Zašto niste razgovarali u Kninu, nego ste obojica trebali da idete u Beograd da se tamo nađete?

SVEDOK Milan Babić: Predlog je bio najpre prvi da se razgovara na nekom brodu i da mene helikopterom prebace preko Splita na taj brod. Ja sam

rekao da mi je nezgodnije ali sigurnije da to bude u Beogradu. Martić i ostali su predlagali da to bude u Birou, predstavništvu Krajine u Beogradu, međutim ja sam Galbrajtu, odnosno Kotniku, preko Kotnika mi je predložio sastanak u američkoj ambasadi u Beogradu, jer je bilo bezbednije i meni dostupnije. I on je to prihvatio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, znači vi niste poštovali odluku skupštine da vlada ima stalno zasedanje u Kninu već ste napustili Knin 2. avgusta 1995. godine.

SVEDOK Milan Babić: To je bila odluka vlade valjda a ne skupštine. Ne odlučuje skupština kako će vlada zasedati.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa dobro, ako je odluka bila da stalno zasedate, upravo zbog ove opasnosti, kako ste mogli onda da napustite Knin i kako ste se setili da povedete i ženu i decu i taštu?

SVEDOK Milan Babić: Ja sam otišao u to vreme kao predstavnik vlade, u svojstvu predsednika vlade na pregovore sa međunarodnim posrednicima u vezi političkog statusa Krajine i sprečavanju da Krajina bude oružanim putem zaposednuta ali da se nađe plitičko rešenje za Krajinu. To je bio razlog. Svako od vlade je imao svoja zaduženja. Prema tome, moj prioritet u tom trenurku je bio upravo da se nađe političko rešenje za Krajinu i prihvatiti Plan Z4, koga sam podržavao u svojstvu ministra spoljnih poslova u razgovorima u dva navrata sa Galbrajtom ali koga sam u ta dva prhdodna navrata obavешtavao o plitičkim odnosima i odnosima moći i odnosu političkih snaga u Krajini i oko Krajine u vezi prihvatanja tog plana. Kada sam postao predsednik vlade, ja sam ojačao svoj politički autoritet i mogao sam u svojstvu predsednika vlade da prihvatim taj dokument. To je bio razlog zašto sam vrlo rado i odmah prihvatio taj razgovor.

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Sad mi objasnite molim vas, vi ste ovde rekli kako ste se dogovorili sa Galbrajtom, odnosno kako ste prihvatili u razgovoru sa Galbrajtom plan rešenja koji vam je ponudjen, je li tako..

SVEDOK Milan Babić: To je bio jedan od elemenata na koji sam ja dao saglasnost u svojstvu predsednika vlade.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Iz onoga što nam je ovde prezentirano, toga dana se održavao sastanak u Ženevi kome je predsedavao Torvald Stoltenberg. Tamo ste vi poslali neke svoje ministre, je li tako...

SVEDOK Milan Babić: Tako je. Ispred valde je išao ministar spoljnih poslova.

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Nije bitno ko je, bili su...

SVEDOK Milan Babić:.... a Martić je poslao trojicu pregovarača, znači vlada je poslala jednoga, predsednik Republike je poslao trojicu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, dobro. Odgovorite mi onda ma jedno sasvim precizno pitanje, pošto ste vi, prihvatili predloge koje vam je dao Galbrajt, zašto niste obavestili svoje pregovarače u Ženevi o tome da ste

to prihvatili, da i oni mogu svoje sagovornike u Ženevi, dakle hrvatsku stranu, da obaveste o tome? Zašto ih niste obavestili?

SVEDOK Milan Babić: Jesam. Razgovarao sam sa Milivojem Vojnovićem, ministrom spoljnih poslova vlade Republike Srpske Krajine, koji je bio član delegacije i razgovarao sam sa Milom Novakovićem, koji je takođe bio član delegacije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Znači vi ste ih obavestili da ste prihvatili ali oni to tamo nisu izneli, je li to vi tvrdite?

SVEDOK Milan Babić: I rekao sam šta sam ja prihvatio i sugerisao sam da oni prihvate sve predloge međunarodnih posrednika i oni su to prihvatili.

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa dobro ako ste vi, ako je tačno ...

SVEDOK Milan Babić: Tačno je. Izvinjavam se, nisam završio odgovor. Meni su rekli ljudi koji su slušali Ivića Pašalića, koji je bio član hrvatske delegacije, da je on komentarisao to da Srbi kupuju vreme, znanč prema neposrednom mom saznanju, hrvatska delegacija je bila upoznata i prema mom saznanju, to mi je rekao i ambasador Galbrajt, on je takođe razgovarao i sa Tuđmanom o mojoj izjavi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: To znači, hrvatskoj strani je bilo poznato da ste vi prihvatili predloge, to znači da je američkoj strani bilo poznato da ste vi prihvatili predloge ali je ipak već sutradan usledila ofanziva hrvatske vojske koju su ohrabрили ti isti Amerikanci, čije ste predloge prihvatili a ofanziva vojske koja je obavestena da ste vi predloge prihvatili, je li tako?

SVEDOK Milan Babić: Ja sam obavestio gospodina ambasadora da se ti predlozi, odnosno ono što sam ja prihvatio, mogu realizovati jedino ako se vi složite sa njima. Ja sam dobio informaciju, odnosno sumnju međunarodnih posrednika u to da li se Martić složio, odnosno da se Martić nije složio a i rečeno mi je da se, opšte je poznato u Beogradu, on ima informacije, to mi je rekao službenik francuske ambasade, da vi ne dajete podršku za to. To je bilo na dan kada je počela hrvatska ofanziva i bombardovanje Knina od strane hrvatske vojske.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, jeste li vi ovde rekli da ste mene zvali, obavestili me da ste se saglasili i da sam ja rekao "Dobro, mirno"? To su vaše reči.

SVEDOK Milan Babić: Tačno sam rekao onako kako se sećam našeg razgovora.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A da li ste ovde ili, video sam to i na onom video tejpju, objašnjavajući jedan razgovor sa mnom, rekli da ste me pitali za taj Plan Z4 i da sam vam odgovorio da je taj Plan Z4 dobar.

SVEDOK Milan Babić: Tačno i da se on treba podeliti uzduž, iako je tim planom predviđeno da ceo Knin bude u sastavu SAO Krajine. Ne znam zašto ste to komentarisali.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ni ja se toga ne sećam ali to nije bitno. Bitno je, znači vama sam rekao da je plan dobar. Zašto optužujete Martića

da je rekao da plan ne treba da se razmatra zbog samog plana, kada sami citirate da je Martić rekao da plan ne može da se razmatra dok se ne produži mandat Ujedinjenih nacija? Da li su to dve različite stvari ili nisu?

SVEDOK Milan Babić: Ja ne optužujem Martića ni za šta, ja samo prenosim njegove reči da ste vi rekli da se plan ne uzme niti u razmatranje dok se ne realizuje Vensov plan. A u tom trenutku je bio novi koncept, znači predlog za UNCRO mandat mirovnih snaga u Hrvatskoj, a ne Vensov plan. To više nije bio plan međunarodne zajednice. Taj Vensov plan koji ste vi rekli da se relalizira, nije više bio plan međunarodne zajednice. U stvari taj plan ste vi prekršili, jer ga niste realizovali ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Molim vas ...

SVEDOK Milan Babić: ... vi niste dozvolili demilitarizaciju a 1995. godine, govorili ste da se ne uzme niti u razmatranje predlog političkog rešenja dok se ne realizuje taj plan koji ste vi opstuirali.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A je li tačno da vam je Bora Mikelić rekao da to nije istina?

SVEDOK Milan Babić: Ne, Bora Mikelić je ustao nakon toga što je Martić rekao, otišao u susednu kancelariju, kao da je s nekim razgovarao, telefonirao, ja to ne znam, u stvari tražio je potvrdu, seo i čutao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A kako onda to dovodite u vezu sa onim vašim razgovorom sa mnom gde sam vam ja rekao da je plan dobar?

SVEDOK Milan Babić: Ja govorim činjenice. Znači da ste obmanjivali mene.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Znači vas sam obmanjivao a iza leđa rekao Mariću "Nemoj ni da razmatraš", je li tako?

SVEDOK Milan Babić: Tako je Martić rekao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Tako je Martić rekao. A vama sam rekao drugo. Dakle, važno je šta je vama Martić rekao da sam ja rekao a ne ono što sam ja vama rekao.

SVEDOK Milan Babić: Važno je ono što ste činili i kako ste se ponašali.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A sami ste objasnili da je Martić rekao predstavnicima međunarodne zajednice: nećemo ga uzeti u razmatranje dok se ne obnovi mandat UN - a, je li tako bilo?

SVEDOK Milan Babić: Vensov plan je pominjao. Mandat UN - a se obnavljao ali na drugačiji način, kao mandat pod nazivom UNCRO.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Niste pominjali nikakav Vensov plan sad, Vensov plan je bio star već 4 godine tada.

SVEDOK Milan Babić: Molim vas lepo ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: UNPROFOR ili UNCRO, to nema nikakve razlike, bio je mandat ujedinjenih nacija.

SVEDOK Milan Babić: Obnavljale su, Ujedinjene nacije su produžavale mandat na drugačiji način, po planu UNCRO. Prema tome, postojao je plan, međutim on je rekao dok se ne realizuje plan, Vensov plan, da ste vi tako rekli, taj plan više nije bio niti u opticaju međunarodne zajednice a taj se plan nije ni realizovao, znači zato što ste vi izvršili opstuciju realizacije tog

plana. Vi ste sprečili demilitarizaciju Krajine. Vi ste izvršili ponovnu militarizaciju Krajine, što je bilo u suprotnosti sa tim planom. To se sve dešavalo u drugoj polovini 1992. godine, u 1993. godini, 1994. godine i u 1995. godini. Pa i u tom trenutku kad ste meni govorili da je dobar Plan Z4, takođe ste govorili da je cela logistika Srbije sa nama u borbi protiv Hrvatske. To su isto bile vaše reči.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Nemojte da takve konstrukcije pravite, mislim to je, to je prilično ovako prizemno ...

SVEDOK Milan Babić: Vi ste postavili Mileta Mrkšića za komandanta koji je vodio borbene akcije u rejonu Bihaća ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: O tome ću vam prikazati, pošto sad nisam najavio, neću da zloupotrebim ovo vreme, odnosno da ga potrošim uludo, o tome ću vam prikazati samo ono što ste vi sami govorili, pa ćemo onda videti šta sam ja to uradio i koliko je tu takođe neistine iz samog vašeg izlaganja, ali o tome nećemo dalje. Dakle iz onoga što ste vi govorili ovde u glavnom ispitivanju, proizilazi da je vama Galbrajt rekao da će uslediti hrvatska ofanziva, je li to tačno gospodine Babiću?

SVEDOK Milan Babić: Ne tim rečima, nego u tom smislu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, u tom smislu ...

SVEDOK Milan Babić: Znači ako ne prihvatimo da će Hrvatska vojno reagovati.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro a da li ste vi o tome nekog obavestili o tome. Vi ste onda bili jedini čovek koji je znao da će uslediti hrvatska ofanziva, da li ste nekog obavestili o tome da će uslediti hrvatska ofanziva?

SVEDOK Milan Babić: Ja sam otišao, to je bio razgovor uveče, otprilike od 8 do možda 10 sati, sat - dva uveče su trajali. Sutradan sam ja dao izjavu, razgovarao sa vama, sa Vlatkom Jovanovićem. Ja sam rekao šta sam se ja dogovorio sa .. pristao kod Galbrajta, tražio sam vašu podršku, znači za to, dao sam izjavu i bili su pregovori u Ženevi i sledećeg dana ujutro je počela hrvatska ofanziva.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A dobro što nikoga niste obavestili da će uslediti hrvatska ofanziva, kada vam je to Galbrajt, prema vašoj tvrdnji, rekao?

SVEDOK Milan Babić: On je rekao da ćemo proći, nije rekao da će biti ofanziva. On je rekao u tom smislu znači. Da bismo prošli znači, da bi Hrvatska vojno rešila ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da li to želite ...

SVEDOK Milan Babić: ... znači nije rekao: sutra počinje hrvatska ofanziva, nego je rekao da ćemo proći kao zapadna Slavonija. Znači to je prosto njegov komentar bio. Znači on nije najavio hrvatsku ofanzivu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dakle vi niste tada postali svesni činjenice da on zna nešto o nekakvoj hrvatskoj ofanzivi?

SVEDOK Milan Babić: On je posredovao u razgovorima između mene i Tuđmana, odnosno kako sam ja shvatio, on je predlagao taj američki koncept da Krajina, odnosno njen deo koji se zvao SAO Krajina, dobije političko - teritorijalnu autonomiju u Hrvatskoj ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ne, ne, ne, ne pitam vas to ...

SVEDOK Milan Babić: ... to jset Plan Z4 ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: ... ne pitam vas to ...

SVEDOK Milan Babić: ... znači to je bila, to je bio njihov predlog.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, ne pitam vas to, nego vas pitam drugu stvar: je li vi tvrdite da onda vam nije bilo jasno, znači nije vas on obavestio da će da bude hrvatska ofanziva?

SVEDOK Milan Babić: Rekao je da ćemo proći .. da će Hrvatska vojno rešiti to, znači na način poguban po nas.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A da li ste ikoga o tome obavestili?

SVEDOK Milan Babić: Ja sam o tome razgovarao, znači prosto da se ne bi to desilo, ja sam preduzimao te akcije. Znači prihvatio sam sve njegove stavove, tražio sam vašu podršku za to. Zvao sam delegaciju u Ženevi da oni prihvate, prema tome to su bili moji, koliko se sećam, politički potezi. Znači da se spreči.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, dobro. Pustite vaše političke poteze. Odgovorite direktno na moje pitanje: da li ste ikoga obavestili da vam je Galbrajt rekao da će uslediti hrvatska ofanziva?

SVEDOK Milan Babić: Galbrajt nije rekao da će uslediti hrvatska ofanziva, nego ako ne pristanemo na to, da bi mogli proći loše. Prema tome, ja sam bio da prihvatimo to. Znači nije rekao "Biće hrvatska ofanziva".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. Znači vi onda niste znali da će uslediti hrvatska ofanziva, je li to tvrdite? Da bar nešto budemo načisto.

SVEDOK Milan Babić: Da, da će tako brzo uslediti hrvatska ofanziva, pogotovo da će uslediti posle toga što smo dali izjavu i prihvatili, što sam ja dao izjavu i što je prihvatila delegacija u Ženevi predloge međunarodne zajednice.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, da onda složimo činjenice: vi ste prihvatili predloge, delegacija u Ženevi prihvatila predloge, hrvatska strana obavestena o prihvatanju predloga, američka i ostale strane obavestene, jer su one i vodile razgovore s vama a ofanziva ipak usledila. Jesu li to činjenice?

SVEDOK Milan Babić: Jesu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. A da li je tačno da ste vi kada je usledila ofanziva, znači u zoru sledećeg dana, vi lično iz Biroa vlade Krajine u Beogradu, slali faksove na opštine Kostajnica i Dvor na Uni, da se narod povlači? Da li je to tačno?

SVEDOK Milan Babić: Mislim da je Milivoje Vojnović nešto slao, neke dopise. Ne znam tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ja ne pitam za Vojnovića, ja ne znam ni kako se zvaao vaš predstavnik u Beogradu, nego pitam za vas lično: jeste li vi slali faksove na Kostajnicu i Dvor na Uni da se narod povlači?

SVEDOK Milan Babić: Ja se toga ne sećam.

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A dobro da li je tačno da je taj isti Rašuo, znajući tada za sukobe Milošević - Šešelj, bio inicijator da se potpiše koalicioni sporazum između vas i Šešelja u Beogradu u februaru 1994. godine? Je li to tačno ili nije?

SVEDOK Milan Babić: Tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A da li je tačno da je na osnovu tog koalicionog sporazuma, koji ste vi i Šešelj potpisali, Srpska radikalna stranka u martu 1994. godine dobila mesto predsednika skupštine Republike Srpske Krajine, koji se zvaao Branko Vojnica, je li to tačno?

SVEDOK Milan Babić: Tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A da li je tačno da tada, u stvari, Milan Martić, kao predsednik Republike Srpske Krajine nije hteo da vas imenuje za mandatara vlade, već Borislava Mikelića, čime je taj koalicioni sporazum bio doveden u pitanje?

SVEDOK Milan Babić: Martić je imao obavezu da iz skupštinske većine predloži predsednika vlade. Konstatovano je potpisima da je formirana skupštinska većina i da je predlog skupštinske većine bio da to budem ja. Martić znači nije ispoštovao tu proceduru, već je nametao Borislava Mikelića. To jebio vaš izbor, kako sam čuo kasnije od njega.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, šta ste čuli od njega nije bitno, bitno je znači da nije hteo da prihvati vaš koalicioni sporazum sa Šešeljem da vam se prepusti vlada, je li tako?

SVEDOK Milan Babić: Nije ispoštovao Ustav Republike Srpske Krajine da se mesto predsednika vlade prepusti skupštinskoj većini i predstavniku skupštinske većine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro ali onda ste vi insistirali da rašuo mora biti ministar za informacije u vladi Mikelića, je li tako?

SVEDOK Milan Babić: Ja sam prvo tražio da to bude Lazar Macura, ministar infomisanja. Sa tim se nije složio Martić i Boro Mikelić, odnosno Martić.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ali su prihvatili onda Rašua koji je bio još gori, je li tako?

SVEDOK Milan Babić: Prihvatili su jer se s tim složio Jovica Stanišić.

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A dobro zašto kažete da je navodno Jovica Stanišić odobrio da on bude ministar? On to nije naravno mogao da odobrava ili ne odobrava, jer to nije bio njegov posao ali vi znate da je on bio u vrlo lošim odnosima sa Jovicom Stanišićem.

SVEDOK Milan Babić: Aprila meseca 1994. godine, kada su vođeni razgovori o sastavu nove vlade Republike Srpske Krajine, razgovori su vođeni u

rezidenciji Martićevoj u Beogradu, iza Zvezdinog stadiona, na tim razgovorima je prisustvovao Jovica Stanišić, Brana Crnčević i još neko. Ja sam govorio o situaciji, kada sam ja predložio da ministar informisanja bude Lazar Macura, Martić se suprostavio. Ja sam rekao "Neka bude Borivoje Rašuo". Onda je Martić rekao "Pa on je još gori" a onda je Jovica Stanišić Martiću klimno glavom, znači znak u redu je i onda je Martić rekao "Znači redu".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, ja sad ne mogu da ulazim u to klimanje glavama ali molim vas vaš politički savetnik, vaš prijatelj, vaš ministar, vaš alter ego, kako bih rekao, sami kažete, opstruirali sve pregovore sa Hrvatskom a vi govorite o nekakvoj postepenoj integraciji sve vreme u onim razgovorima koje smo gledali na traci. O kakvoj se to onda postepenoj integraciji Krajine u Hrvatsku i rešenju položaja Srba u okvirima Hrvatske može govoriti? Ti istim istražiteljima kažete da sam ja tprpedovao vaše mirovne napore i da ste vi bili za mirna rešenja a aj za rat.

SVEDOK Milan Babić: Odgovor na prvo pitanje: Borivoje Rašuo imao je politički uticaj na mene u januaru mesecu 1992. godine. Borivoje Rašuo nije imao politički uticaj na mene u jesen 1994. godine i 1995. godine kad su počeli pregovori a vi ste torpedovali plan Z4, jer ste Martića naveli da ga ne uzme u razmatranje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Odakle to znate?

SVEDOK Milan Babić: Rekao je Martić.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. Vi svedočite o tome šta je rekao Martić. Dobro.

SVEDOK Milan Babić: Tako smo se ponašali zbog toga.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A recite mi molim vas da li je u Glini 9. februara održana sednica skupštine kojoj vi niste hteli da prisustvujete i da je tada, nakon rasprave, usvojen Vensov plan?

SVEDOK Milan Babić: Tačno je da je to bio dio skupštine Republike Srpske Krajine, koju je sazvaao Mile Paspalj i da je ta skupština prihvatila Vensov plan na način kako sam to već govorio, uz učešće generala Adžića i drugih generala, Branka Kostića, Jugoslava Kostića, članova vlade Srbije i velikog broja, znači brojne delegacije iz Srbije. Ja sam o tome već rekao i način kako je ta skupština prihvatila Vensov plan, odnosno tako što ste ga vi nametnuli.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, a predhodno ste rekli da ste vi sa onog trodnevnog sastanka u Beogradu sa Predsedništvom Jugoslavije pobegli, je li tako?

SVEDOK Milan Babić: Pa najprostije objašnjenje jeste da se nisam hteo vratiti više pod tu torturu i mučenje. Lično ja sam svoj stav iznjeo, nisam više imao šta da dodam. Nije nikakvog više bilo ratloga da se mene lično muči na toj sednici.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, da li ste vi posle toga rekli kako vam je navodno Jovica Stanišić ispričao da sam ga ja tada zadužio da vas uhapsi?

SVEDOK Milan Babić: Kad je Jovica Stanišić bio u Kninu, komentarisao je te događaje unazad i rekao je da sam mogao da se ponašam na taj način da skupština prihvati plan a ja da se složim sa odlukom skupštine i na taj način ja bih politički opstao i onda je bio njegov komentar da mu je predsednik Milošević rekao da me uhapsi tom prilikom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Šta sam mu rekao? Nisam čuo jasno.

SVEDOK Milan Babić: Da mene uhapsi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Kojom prilikom?

SVEDOK Milan Babić: Kada je bila diskusija, odnosno razgovor .. nametanje Vensovog plana za vreme trodnevne sednice Predsedništva u Beogradu, januar - februar 1992. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa dobro, da li imate neko objašnjenje da ako je tačno dakle da sam mu to rekao, i ako je tačna vaša pretpostavka da je on bio moj lojalan saradnik, da bi on to vama ispričao?

SVEDOK Milan Babić: On je rekao da je njegova procena bila, ja ne znam da li on tu svoju procenu s vama podelio ili ne, da bi to vama nanelo političku štetu, jer ja sam mu rekao "Što me niste uhapsili?" Ja bih na taj način postao politička žrtva, vidljiva politička žrtva a dp tada sam bio nevidljiva politička žrtva vaše diktature.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Kako ste vi bili nevidljiva politička žrtva, kad sam vam ja javno napisao pismo?

SVEDOK Milan Babić: Vi ste to radili 3 meseca ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dakle ...

SVEDOK Milan Babić: ... na isti način. Prihvatiti u potpunosti i bezuslovno, znači nema diskusije odnosno modifikaciji, nema razgovora odnosno modifikaciji, nema razgovora ni odnosno čemu, već samo da ja prihvatim ono na šta ste vi već dali saglasnost. To je bio vaš stav od novembra 1991. godine, decembra, pa onda pismo, pa januar ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, dobro znači ...

SVEDOK Milan Babić: ... pa kroz februar ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: ... znači vi ste rekli da smo se mi prvi put videli negde oktobra 1990. godine, kad ste razgovarali da li da idete na izbore i eto, vi ste sledili nekakvu moju politiku od oktobra 1990. godine do novembra 1991. godine, kada smo mi došli u sukob, je l' tako? Znači ta vaša eto, kako bih rekao, povezanost sa nekakvom mojom politikom je trajala nekih 11 meseci, mada se ono dolaženje da pitate za izbore ne može povezivati ni sa kakvom mojom politikom, jer to i nije bio nikakav susret. Dakle šta ćemo sad?

SVEDOK Milan Babić: Direktan moj kontakt sa vašom politikom bio je od 11. avgusta 1990. godine, znači nisam vas lično video ali mi smo kontaktirali preko Slobodana Vučetića. Vi ste tada poručili preko Borisava Jovića da ćete podržati svaku našu političku borbu, da će JNA biti garant za te naše političke borbe, konkretno znači i provođenje referenduma koji je tada bio aktuelan ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Sačuvaj me bože ...

SVEDOK Milan Babić: ... to je bilo direktno ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: ...Hajde molim vas da se razumemo. Vi preko Vučetića meni šaljete poruku da sa mnom hoćete da razgovarate a ja na letovanju, je l' tako? I dobijate odgovor da možete da razgovarate s Jovićem, jer vaša pitanja mogu da se rešavaju ako se šta žalite, na nivou Jugoslavije a ne na nivou Srbije i to je sve što vi dobijate kao odgovor. Vi dobijate odgovor za pitanje tehničko da vas primim a ja kažem "Javi se Joviću".

SVEDOK Milan Babić: Ne, Slobodan Vučetić je rekao da ste tamo vi, Kadrijević i Jović ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: I još jedno 3 - 4 hiljade gostiju.

SVEDOK Milan Babić: Odnosno ostalim gostima ne znam. I da ste tamo zajedno i da se Jvimo Joviću i pošaljemo zvanični zahtev za prijem, da će nas on saslušati i da će nam on reći ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, to da se javiti je, pretpostavljam, logično na adresu koja je adekvatna, pošto je reč o saveznom Predsedništvu. Ali molim vas, usvojila je dakle skupština Vensov plan. Da li je tačno da je ogromna većina građana i pored vašeg neprihvatanja plana Krajine, bila betuslovno za mir i da su letci i referendumski plakati, koje su vaši ljudi lepili po Kninu, samo unosili zabunu u narodu? Je l' to tačno ili nije?

SVEDOK Milan Babić: Sledeće je tačno, da je 5000 građana, znači veliki broj građana Knina, bio na mitingu i dao meni podršku još, znači na kraju sednice u Beogradu, znači to je početkom februara meseca. A da bismo stvarno dobili jasnu sliku, odnosno da oko toga za šta građani jesu i za šta građani nisu, mi smo imali nameru da raspisemo referendum da se građani izjasne da li su za prihvatanje Vensovog plana u potpunosti i bezuslovno ili su za prihvatanje Vensovog plana uz modifikacije i predloge vlade Republike Srpske Krajine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Molim vas ...

SVEDOK Milan Babić: I taj, što se tiče cepanja i bacanja letaka, ja znam slučajeve znači da je komandant brgade u Gračacu, koja je bila dvojnog naziva i Prva partizanska brigada i Prva brigada TO, zabranjivao znači, javno informisanje građana odnosno tome. Znači, nije došlo do toga, prosto više nije bilo političke snage i moći da se to realizuje.

Utorak, 03. decembar 2002.

...

SVEDOK Milan Babić: U Krajini se očekivao dolazak pukovnika Maksića da bude komandant Teritorijalne odbrane i da dovede deset oficira za štab. Međutim, došla su samo trojica i pukovnik Kasum mi je rekao da se nazove general Simović, da se čuje od njega ko će biti komandant. General Simović

je rekao da ste vi odredili u Beogradu da to bude general Ilija Đujić. Maksić je takođe došao tada s njim, ali nije bio komandant.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ovi vaši saradnici ili kolege, ili kako već kažete, govore da ste upravo vi to samovoljno odredili, da ste vi odredili Đujića, penzionisanog generala Iliju Đujića da radi taj posao. Dakle, to što oni kažu nije tačno nego je tačno ovo što vi kažete.

SVEDOK Milan Babić: Tačno je ono što je meni rekao Simović i onda je bilo imenovanje Đujića.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. A recite mi, kažete nisu vam došli ...

SVEDOK Milan Babić: A oni su rekli da su imali, trojica oficira koji su došli rekli su da imaju odluku Saveznog sekretara za narodnu odbranu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da se oslobode dužnosti u JNA i da pomognu u stručnim poslovima TO u Krajini. Je li tako?

SVEDOK Milan Babić: Imali su odobrenje da sačine štab TO Krajine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. Vi kažete da ste na tom sastanku čuli od jednog od njih, od tog valjda koji je bio glavni, ne mogu sad da se setim imena, vi ga znate, da vam je on rekao da može da prikupi deset oficira i da odvede tamo, da vam se pomogne.

SVEDOK Milan Babić: To je rekao pukovnik Maksić.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. Vi ste se našli sa njim u privatnom stanu njegovom i po zavičajnoj liniji se dogovarali bez ičije konsultacije o tome. Je li to tako ili nije?

SVEDOK Milan Babić: Pukovnik Maksić je rekao da je Srbijanac.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Šta je rekao?

SVEDOK Milan Babić: Rekao je da je iz Srbije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa šta?

SVEDOK Milan Babić: Pa naš zavičaj je Krajina.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dakle, u tom vašem privatnom aranžmanu, ako vam se prijavio neko dobrovoljno da vam pomogne, onda treba da snosi neku krivicu. Je li tako?

SVEDOK Milan Babić: Ne, nego je traženo odobrenje za premeštaj od vas.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa zar nije logično da aktivni oficir mora da traži odobrenje od svojih pretpostavljenih ako hoće da ode tamo kao dobrovoljac? Je li on otišao kao dobrovoljac tamo ili ga je neko naterao da ide?

SVEDOK Milan Babić: To je logično i zato smo tražili odobrenje od vas.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dakle, niste mi odgovorili, je li otišao kao dobrovoljac ili ga je neko naterao naredbom da ide tamo?

SVEDOK Milan Babić: Rekli su da su dobili odluku Saveznog sekretara za narodnu odbranu generala Veljka Kadijevića.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Opet mi ne odgovarate. Je li on otišao kao dobrovoljac ili ne, jel' se vama ponudio da ide kao dobrovoljac?

SVEDOK Milan Babić: Oni su došli, on se prijavio, on se ponudio kao dobrovoljac, a došli su sa odlukom Saveznog sekretara za narodnu odbranu, generala Veljka Kadijevića. Tako su rekli.

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A dobro, pretpostavljam da nije sporno ko je komandovao Teritorijalnom odbranom Krajine, je li tako?

SVEDOK Milan Babić: Teritorijalnom odbranom Krajine komandovale su pretpostavljene komande JNA u oružanim dejstvima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Odgovorite mi molim vas precizno, osim MUP - a Krajine koji je imenovan od organa Krajine i koji je bio sastavljen od pripadnika iz Krajine, i Državne bezbednosti Krajine, Krajina je imala i svoje Crvene beretke koje su se takođe zvale Crvene beretke Krajine. Je li tačno?

SVEDOK Milan Babić: Nisam čuo za Crvene beretke Krajine, a što se tiče MUP - a i DB - a u Krajini, govorio sam o tome već. Početkom avgusta Vlada je donela odluku da se ukine Služba državne bezbednosti na teritoriji SAO Krajine. A što se tiče MUP - a, imenovanja i funkcionisanja, i o tome sam već govorio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, to da se ukine Služba državne bezbednosti zvuči na jedan način kad se tako kaže, a potpuno drukčije zvuči ako se kaže istina a to je da ste želeli da napravite razliku, da napravite organizaciju poput onih koje su u mnogim zapadnim zemljama i da Službu državne bezbednosti preimenujete u Agenciju za bezbednost. Je li tako bilo ili nije?

SVEDOK Milan Babić: Trebalo je da kontrolu nad novom agencijom koja je planirana da se osnuje ima Vlada SAO Krajine a ne Ministarstvo unutrašnjih poslova i DB Srbije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, dobro, pustite vi DB Srbije jer stalno izmišljate njegovu nadležnost tamo, nego je li tačno da vi niste ukidali Službu nego ste želeli da je preimenujete u Agenciju za bezbednost Krajine i da ste takvu odluku doneli? Je li tako ili nije?

SVEDOK Milan Babić: Ne, ukinuta je Služba državne bezbednosti na teritoriji Krajine, a trebalo je naknadno formirati Agenciju pod kontrolom Vlade. To nije urađeno zbog nemogućnosti i okolnosti koje su postojale i o kojima sam delom i govorio već.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Vi ste govorili prilično kontradiktorno o tim stvarima pošto vi kažete da, ako sam ja kontrolisao sve, komandovao tamo i tako dalje, zbog čega bi onda bila potrebna nekakva paralelna struktura? Da li je, molim vas, tačno da ste vi tu paralelnu strukturu potpuno izmislili iz straha? Je li tačno ili ne, gospodine C - 061?

SVEDOK Milan Babić: Prvo je bilo potrebno da Vlada ima svoju obaveštajnu agenciju koja će biti pod njenom kontrolom, a ne pod kontrolom DB - a Srbije. Drugo, paralelna struktura je bila onakva kako sam je već opisao. Na vrhu paralelne strukture bio je DB Srbije, a iznad DB - a Srbije ste bili vi.

....

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa dobro, da li, da li je tačno da su sve te strukture koje sam naveo, i Državna bezbednost, i MUP, i Teritorijalna odbrana, Vojska Krajine imali potpuno odvojenu komandnu strukturu od Srbije i Savezne Republike Jugoslavije?

SVEDOK Milan Babić: MUP – om u Krajini, MUP u Krajini je kontrolisao DB Srbije, odnosno vi. Vojsku, Srpsku vojsku Republike Srpske Krajine kontrolisali ste vi. Jedan od načina ja sam već ovde opisivao. Teritorijalnu odbranu Krajine kontrolisala je JNA, odnosno vi. DB u Krajini je formiran najpre u sklopu ministarstva, SUP – a odnosno Ministarstva unutrašnjih poslova, a onda je ukinut jer ste ga kontrolisali vi. Međutim, on je i dalje ostao, Vlada nije formirala drugu svoju službu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. 20. avgusta 1991. godine, imate sednicu vlade SAO Krajine. Vi donosite odluku o uspostavljanju jedinstvenog sistema Teritorijalne odbrane Krajine i vi postavljate za komandante Teritorijalne odbrane na Kordunu, Milu Dakića a za komandanta Teritorijalne odbrane Banije Dušana Jovića. Jesu li to vaše odluke? Je li to tačno što kažem?

SVEDOK Milan Babić: Te odluke oko imenovanja Jovića i Dakića donešene su, čini mi se u julu mesecu 1991. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A ko ih je doneo? Govorite u trpnom stanju donesene su, jesu li pale s neba? Ko je doneo te odluke? Vi?

SVEDOK Milan Babić: Ja u svojstvu ministra, odnosno kao predsednik vlade koji je vršio funkciju ministra odbrane, jer je to mesto bilo upražnjeno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa naravno, naravno. To potvrđujete zato što tome postoje dokumenti. A jesam li vam ja možda rekao da postavite te ljude? Jesam li vam ja rekao da sebe postavite za komandanta Teritorijalne odbrane? Jesam li vam ja rekao da donesete odluku i sve te odluke koje ste doneli?

SVEDOK Milan Babić: Jović je postavljen da bi se formirao legalan sistem Teritorijalne odbrane.

... Časni Sudija, meni je ovde postavljeno konkretno pitanje o konkretnim ljudima i o konkretnom vremenu. Ja sam mislio da na to konkretno odgovorim. Znači krajem jula i u mesecu avgustu je bilo dosta imenovanja na osnovu propisa koji su važili u SAO Krajini u cilju da se uspostavi jedinstven sistem Teritorijalne odbrane SAO Krajine, koji bi bio pod kontrolom SAO Krajine. Krajem septembra meseca došlo je do formiranja Glavnog štaba Teritorijalne odbrane SAO Krajine i imenovanje komandanata na način kako sam o tome već govorio. Naime, slučaj Maksić, pominjanje Đurića i odluka saveznog sekretara za narodnu odbranu. Znači to je period od kraja septembra i početka oktobra. Na taj način je završeno formiranje jedinstvene Teritorijalne odbrane SAO Krajine ali ona nije bila stavljena pod komandu organa SAO Krajine, odnosno vlade, već je stavljena

pod nadležnu komandu Jugoslovenske narodne armije, koja je postojala na teritoriji SAO Krajine.

SVEDOK Milan Babić: Moja isključiva odluka bila je imenovanje Jovića, Dakića koga je ovde pomenuo a od imenovanja Glavnog štaba Teritorijalne odbrane SAO Krajine, zatim imenovanje oficira Vujaklije a i pre svega, znači od imenovanja komandanta i Glavnog štaba Teritorijalne odbrane SAO Krajine, on je u tome imao odlučujuću ulogu. On je o tome odlučivao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ne razumem to. Ko je odlučivao o imenovanju? Jeste li vi sebe proglasili za komandanta TO Krajine, je li tako?

SVEDOK Milan Babić: Na osnovu zakona ...o narodnoj odbrani ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, znači vi ste lično bili komandanta Teritorijalne odbrane Krajine. Jesam li vas ja postavio na tu dužnost?

SVEDOK Milan Babić: Vi ste postavili na dužnost zajedno sa Simovićem, generalom Simovićem, Veljkom Kadijevićem i Adžićem postavili ste Glavni štab TO SAO Krajine, komandant Iliju Đujića ...General Đujić je imao dva imenovanja. Imao je odluku saveznog sekretara za narodnu odbranu i imao je potvrdu od predsednika vlade SAO Krajine, odnosno moju. Znači imao je dva imenovanja. Stvarno imenovanje je došlo od vas a formalno – pravno od mene.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa da li je to vaše objašnjenje da vi u stvari niste ništa ni radili, samo izvršavali neka naređenja iz Beograda.

SVEDOK Milan Babić: Pa o konkretnim slučajevima, konkretno govorim. Na koju konkretnu stvar mislite?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa evo sad sam, na primer, govorio o Teritorijalnoj odbrani, o vašim odlukama, za koje vi sad tvrdite da su moje. Nikad nisam čuo ni za tog, kako se zove, Dakića ni Jovića, ni bilo koga od njih. Kako bi ih ja mogao postavljati?

SVEDOK Milan Babić: Ja nisam rekao da ste vi postavili Dakića i Jovića, već da ste postavili Glavni štab TO SAO Krajine sa oficirima koje sam ja nabrojao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa koga sam ja postavio u Glavnom štabu TO SAO Krajine?

SVEDOK Milan Babić: Ako bih mogao sažeti najkraće čitav period na koji se možda pitanje odnosi, jeste da sam bio manipulisan iz Beograda. To bi možda bilo najpribližnije. U konkretnim situacijama ja sam i konkretno odgovarao. Što se tiče političkih odluka, na koji su način one donošene, na koji sam ja način donosio političke odluke, pod kakvim uticajem Beograda i lično Slobodana Miloševića u vezi samoopredeljenja Srba u Krajini da ostanu u Jugoslaviji, to je bilo pod njegovim uticajem. To je bilo pod njegovim obrazloženjem da je to pravedan cilj, legalan cilj. Pod njegovim uveravanjem da će tu odluku štiti Jugoslovenska narodna armija. Što se tiče formiranja Teritorijalne odbrane, ja sam imao inicijativu da se formira samostalna Teritorijalna odbrana u Krajini, koja bi bila pod komandom

vlade, odnosno vlasti SAO Krajine. Međutim ta se odluka nije mogla sprovesti bez podrške i saglasnosti Beograda, odnosno Slobodana Miloševića. Sad sam i govorio, jer je kontrolisao JNA, znači i oficirski kadar i logistiku i sve ostalo. Znači trebala je podrška i pomoć za tu nameru. On je tu pomoć pružio na način da je pomogao i uspostavio kontrolu nad tom institucijom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Kako? Kako sam ja to uspostavio kontrolu?

SVEDOK Milan Babić: Pa odobrili ste da oficiri odu tamo, da budu prekomandovani u štab Teritorijalne odbrane SAO Krajine i njih ste podčinili nadležnim komandama JNA, odnosno sebi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: To su oficiri koje ste vi privatno našli, kao dobrovoljce i tražili da im se odobri da dođu u Krajinu.

SVEDOK Milan Babić: To je bio samo jedan čovek, koji i nije došao po našem dogovoru jer vi ste odredili drugog. A ja nisam imao izbora. Ili da postoji štab Teritorijalne odbrane ili da ga ne bude a u uslovima u kojima smo se nalazili, smatrao sam da je bolje išta nego ništa. To je bila moja

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Kao što znate, ja nisam mogao da naređujem ni Kadrijeviću, ni Adžiću. Na osnovu čega vi tvrdite da sam ja naređivao ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da li je tačno da ste upravo kao rezultat ove vaše samovolje, sazvali taj sastanak i zahtevali ove promene koje sam sad ja naveo?

SVEDOK Milan Babić: Nije tačno.

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ja sam vrlo zadovoljan odgovorom da ovo što sam naveo nije tačno, pošto postoji dovoljno svedoka koji će utvrditi da vi ne govorite istinu. E sad mi recite, pošto ste govorili o tome kako su se ovi iz, kako vi kažete, paralelne strukture, pa ne možete da nabrojite više od tri imena, kako su oni to, je li su oni zastrašivali ljude? Jesu li pretili nekom? Ti koji su dolazili.

SVEDOK Milan Babić: Na koga mislite?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa pomenuli ste Stanišića, Franka Simatovića, pomenuli ste čak i da je bio neki čovek iz mog obezbeđenja, što je takođe laž ali eto, ti ljudi koji su bili. Trojicu ste pomenuli. Jesu li oni pretili nekome?

SVEDOK Milan Babić: Franko Simatović je vodio akcije DB - a oko milicije oko Lojica, pravio je oklopni voz koji je dejstvovao na prugama prema

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ne pitam vas to gospodine C - 061, ne pitam vas to. Vi kažete da vam je bio ugrožen život, da su oni tamo, kako bih rekao, naređivali. Jesu li oni pretili nekome? Jesu li oni, jesu li oni, dali je neko pretio i kome? Kad je pretio? Govorili ste kako su se ljudi neki bavili

likvidacijama i tako dalje i razne druge nebuloze. Da li su ti ljudi nekom pretili?

SVEDOK Milan Babić: Ja sam opisao slučaj kada su meni pretili i što je bio povod da vas sledećeg jutra zovem da povučete Frenkija iz Krajine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A kad su to vama pretili?

SVEDOK Milan Babić: To je bilo znači oko 8. - 9. avgusta 1991. godine, kada je kapetan Dragan predao komandu nad svojom jedinicom Frenkiju. Nakon toga, posle jedno 15 - 20 minuta došli su za mnom u Golubić, gde je bio sekretar izvršnog veća opštine i komandir čete TO - a, blokirao je ulze i vikao je "Koga treba ubiti?". Znači pošli su za mnom. Ja sam pošao gore i oni su pošli za mnom i ja sam pobeo. Prenoćio sam u Pačanima i ujutro sam zvao vas.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dakle vas su došli da ubiju, je li tako?

SVEDOK Milan Babić: Vikali su "Koga treba ubiti?" ti isti koji su dobili naređenje da nekog treba ubiti. Znači došli su za mnom. Iza Vidovdana 1992. godine, Goran Opačić, šef te specijalne policije, bande, kako je bila u Benkovcu. Tu u kući Rajka Ležajića rekao je "Župane sad ću te ubiti".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa šta se to mene tiče. Ko je taj Milan Opačić? Je li to vaš iz Krajine?

SVEDOK Milan Babić: Goran Opačić je bio policajac koji je bio pod komandom Martića, DB - a i vašom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa ko je Martić? Je li Martić bio šef policije Krajine? Je li bio ministar unutrašnjih poslova Krajine?

SVEDOK Milan Babić: Martić je imenovan znači aministrira unutrašnjih poslova Krajine ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa je li Martić iz Krajine?

SVEDOK Milan Babić: Martić je iz Knina.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa je li taj Opačić isto tako iz Krajine?

SVEDOK Milan Babić: Iz Benkovca.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa dobro, je li to iz Krajine? Je li Benkovac u Krajini?

SVEDOK Milan Babić: Bio je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa je li taj treći, koji ste rekli, Ležajić, je li i on iz Krajine?

SVEDOK Milan Babić: Iz Benkovca.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Jeste. Pa šta se mene tiču vaše svađe između Martića, Ležajića, Opačića i ostalih i vaše međusobne pretnje ili psovke? Šta se to tiče Srbije i šta se to tiče mene?

SVEDOK Milan Babić: Preko DB - a vi ste upravljali tim strukturama.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ja sam upravljao Ležajićem, Opačićem, Martićem?

SVEDOK Milan Babić: Ležajićem ne znam a Opačićem preko Martića i DB - a da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Znae da su ljudi iz dijaspore skupljali novac svih tih godina rata i pomagali Srbe u Krajini. Ja ovde imam evo samo jedan od tih primera iz kraja 1994. godine, kad je takođe bila skupljena jedna svota novca. Možete da pogledate ovaj spisak, to su ljudi koji žive uglavnom u Americi, odnosno američki građani, neko je dao 20 dolara, neko je dao 2000 dolara, neko je dao 500 dolara, neko je dao 1000 dolara. Ali evo ukupno 169.417 američkih dolara u toj jednoj pomoći koja vam je došla - 169.417 US dolara. Da li se sećate toga, 1994. godine? Evo možete da pogledate ovaj spisak donatora pa ćete videti - neko 50, neko 4000, neko 200, neko 20, ali njih, ima njih mnogo, nisu obeleženi rednim brojem ali pošto ih ima na četiri i po strane, ima ih priličan broj. Dakle, da li se sećate toga?

SVEDOK Milan Babić: Sećam se da su Srbi iz dijaspore slali pomoć u Krajinu počevši još od 1990. godine. Prvo prikupljanje je bilo za Radio televiziju u Kninu, kasnije sam čuo i druge akcije, čak za jednu pošiljku sredstava veze sam čuo da je poslata ali ju je DB Srbije zaplenio na aerodromu Beograd i ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ja vas ne pitam, molim vas, ne pitam vas za sredstva veze koja su poslata. Mislim, ovaj vaš specijalitet da odgovarate na pitanja koja vam ne postavljam ne prolazi, gospodine C - 061. Ja vas pitam sada i odgovorite mi precizno sa da ili ne. Predstavnici ovih građana koji su skupili ovih 160.000, 169.417 dolara US dolara tvrde da su taj novac lično predali vama i da taj novac nikad nije uplaćen u budžet ni opštine, ni SAO Krajine niti bilo kojoj instituciji.

SVEDOK Milan Babić: Nisam nikada primio 169.000 dolara na ruke.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A da li vam je poznato da je upravo zato što su oni vama predali taj novac, pokrenut postupak protiv vas ali je taj postupak bio zatvoren za javnost zbog vaše funkcije? Da li znate za taj postupak protiv vas, zbog prisvajanja tih 169.417 dolara?

SVEDOK Milan Babić: Ne znam.

...

SVEDOK Milan Babić: Najveći dio budžeta Krajine odlazio je za vojne potrebe.

SVEDOK Milan Babić: Ja znam podatke iz 1995. godine da je Krajina imala oko 30.000 penzionera, da je imala nekoliko hiljada zdravstvenih radnika i šta ste još pomenuli, znači to su bili primaoci tih sredstava, to je bilo za te potrebe. Koji je tačno iznos bio, u ciframa, ja ne mogu da se setim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Nije bilo 30.000 penzionera u Krajini, gospodine C - 061. Vi to ne znate jer se niste bavili narodnim poslovima nego ste u uniformi paradirali tamo i sebi pripisivali zasluge koje vam ne pripadaju. 50.000 penzionera je bilo u Krajini i u vašem budžetu je bilo 5% za sve te potrebe, a Jugoslavija je na primer 1993. godine davala 14,8%, dakle skoro 15% vašeg budžeta je finansirala upravo za te potrebe, za zdravstvo, školstvo i invalide, penzionere. I ti podaci postoje.

SVEDOK Milan Babić: Koje ste godine rekli?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: 1993. godine. Boračko - invalidska socijalna zaštita i zdravstvena zaštita i obrazovanje namenjeno iz budžeta SR Jugoslavije iznosi 154.249.841.991 krajiški dinar ili 14,8% od ukupnog budžeta Republike Srpske Krajine za 1993. godinu. Vi se čak ovde ...

SVEDOK Milan Babić: Ja tad nisam bio u Vladi ali to da je 1994. i 1995. godine...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa da ga pitam onda, pošto on nema pamćenje, mada kaže da ima vizuelno, a ovo se vizuelno lako pamti, kada se gledaju cifre, ali on to naravno ne zna. Da li vam je poznato koliko je za tih godina pomoći, koliko je hiljada šlepera brašna, ulja, šećera, drugih životnih namirnica, lekova i drugih potreba za građane Krajine došlo kao pomoć iz Srbije?

SVEDOK Milan Babić: Bez Srbije Krajina ne bi mogla ekonomski opstati i preživeti. To je sasvim jasno, to niko ne spori.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da li vam je poznato koliko hiljada šlepera je toga došlo iz Srbije?

SVEDOK Milan Babić: Koliko hiljada ne znam, ali znam da smo zavisili od Srbije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A dobro, a zašto se onda ovde smejeete i kad odgovarate na pitanje, kad vas pita dama preko puta u glavnom ispitivanju u vezi sa razgovorom, presretnutim razgovorom u kome razgovaraju Karadžić i Kertes o brašnu, o soli, o ćebadima, zašto se onda smejeete? I sad se smejeete, i kažete da su to bili šifrovani izrazi za oružje i municiju.

SVEDOK Milan Babić: Ja sam to pročitao kao blago šifrovan razgovor, vrlo blago šifrovan.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A dobro, a koji su izrazi upotrebljavani za ćebad i za brašno, ulje, šećer, lekove i ostale stvari koje su vam, kojima vam se pomagalo? Ako je brašno, na primer, upotrebljavano za municiju, koji su izrazi upotrebljavani za brašno? Evo da i ja nešto saznam od vas.

SVEDOK Milan Babić: Pa brašno je bilo brašno, a u ovom razgovoru brašno, i šta se pominjalo još? Da, baterije i HDZ, dobiće HDZ baterije, pa to je jasno da je to blago šifrovan razgovor koji se odnosi na oružje koje će se upotrebiti protiv HDZ - a.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, dobro, dobro. Brašno je nekad brašno, a nekad je oružje i tako dalje, mislim.

SVEDOK Milan Babić: Pa Kertes sigurno nije, nisam nikad čuo da je Kertes slao HDZ - u brašno i takve stvari.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Nije, u tom razgovoru nema slanja brašna HDZ - u. Pročitajte taj razgovor pa ćete videti.

SVEDOK Milan Babić: Govori se o baterijama, o zamračivanju, u tom kontekstu se govori o baterijama i brašnu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: To je potpuno u drugom kontekstu. Oni govore da u Vojvodini ima brašna što je tačno jer je u nekadašnjoj Jugoslaviji

Vojvodina bila najveća žitnica, i najverovatnija najveća žitnica na Balkanu. I upravo o tome govore. Čak govore i o tome da im se pošalju te zalihe kojima ističe rok jer će oni imati nove. Govori se o materijalnim rezervama i najviše se slalo iz materijalnih rezervi, kao što vam je poznato.

SVEDOK Milan Babić: Govori se o direktoru robnih rezervi ispod Kertesa, to ste bili vi, ne direktor robnih rezervi nego šef.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa ja sam po vašem bio šef svim građanima Jugoslavije. Za sve što je neko, ako je neko zgazio pešaka na ulici, verovatno sam ja odgovoran.

SVEDOK Milan Babić: Od Kertesa znam da ste mu bili šef.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A recite mi, Kertesu sam bio šef, ali vama nisam jer da sam vama bio šef, vi ne bi radili to što ste radili. A da li je tačno da je sa secesijom Hrvatske, tokom 1991. i 1992. godine, da je Hrvatska prekinula sav promet i platni promet sa područjem na kome su živeli Srbi i da praktično nije postojala mogućnost platnog prometa? Eto one fabrike vijaka koju ste vi pomenuli, za koju ste došli da tražite pomoć, oni nisu mogli da funkcionišu. Je li to tačno ili nije?

SVEDOK Milan Babić: Dve stvari treba tu razlučiti. Jedno je da je hrvatska Vlada početkom proleća 1991. godine blokirala, isključivala iz platnog prometa te oblasti, a 1990. godine nekim fabrikama su blokirani žiro računi. U slučaju TVIK - a, žiro račun je blokirao zbog duga od oko 40 do 60 miliona dinara ondašnjih. Znači, hrvatska Vlada je isključivala, blokirala žiro račune pojedinim preduzećima zbog dugova. Zatim, hrvatska Vlada je blokirala žiro račune i preduzećima koja politički nisu bila podobna, to je slučaj Plitvica, odnosno nakon što je opština Korenica donela odluku da ona bude osnivač Nacionalnog parka Plitvice. I taj platni promet je potpuno prestao negde oko maja meseca 1991. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. Prestao...

SVEDOK Milan Babić: I tada Krajina nije imala više mogućnosti da učestvuje u platnom prometu preko Službe društvenog knjigovodstva Hrvatske.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. E sad molim vas, da li je tačno da je Republika Srpska Krajina suočena sa ovim problemom prišla organizaciji svog bankarskog sistema i sistema platnog prometa da bi mogla privredno da funkcioniše? Je li to tačno?

SVEDOK Milan Babić: Najprije platnog prometa, a bankarski sistem u Krajini je znači ostao na privrednom području onoga što je bila Jugoslavija, što je činilo vašu Jugoslaviju, da bi privredno opstali. Da, tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa suviše vas vuče inercija da negativno odgovorite na svako moje pitanje čak i ono koje vam odgovara.

SVEDOK Milan Babić: Govorim ono što znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A da li je tačno da je Savezna Republika Jugoslavija imala svoj sistem platnog prometa?

SVEDOK Milan Babić: Savezna Republika Jugoslavija od 1992. godine, da, naravno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Taj se platni promet obavlja ili se obavljao preko Službe društvenog knjigovodstva iako to u mnogim zemljama rade banke, a i mi smo planirali da se taj platni promet prenese u banke. Je li tam to poznato?

SVEDOK Milan Babić: Poznato mi je, slušao sam od ljudi koji su bili direktori filijala Službe društvenog knjigovodstva o planovima za transformaciju Službe društvenog knjigovodstva u Službu za platni promet, koja bi bila služba Narodne banke Jugoslavije. Potrajalo je duže vreme i godina dok je taj model zaživeo. Zatim je plan postojao da se ukine posebna Služba platnog prometa u sklopu Narodne banke i da platni promet preuzmu poslovne banke, i na tome se sad radi. Ja sad nisam u toku da li je to prešlo na poslovne banke ili je sad u ovom vremenu još uvek, mislim da još uvek...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, sad vas još ovo pitam, pošto ste davali ovde neke netačne podatke, da li je tačno da su za platni promet unutar Republike Srpske Krajine otvoreni računi u ekspoziturama Službe društvenog knjigovodstva u Republici Srpskoj Krajini? Je li vam to poznato?

SVEDOK Milan Babić: Nakon 16. maja 1991. godine formirana je Služba društvenog knjigovodstva SAO Krajine i onda su svi učesnici u platnom prometu otvarali svoje žiro račune kod te službe. Odnosno imali su ih ranije, ali nisu bili povezani, SDK nije bila povezana pa je sad ta služba povezana na Službu društvenog knjigovodstva Srbije preko Beograda.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: E, tu smo sad došli na onu vašu tvrdnju. Dakle, pošto vi verovatno to ne razumete, svi računi su vođeni unutar Službe društvenog knjigovodstva Krajine, a obrada tih naloga, dakle obrada je vršena u filijalama SDK u Jugoslaviji, sa kojima je potpisan ugovor za vršenje usluga jer niste mogli sami da obavite taj posao, to je stručni i tehnički posao i to je rađeno u filijalama SDK u Novom Beogradu i Somboru. Je li vama to poznato ili nije?

SVEDOK Milan Babić: Poznato mi je da je SDK Krajine bio vezan preko filijale broj 6 na Novom Beogradu, a prije toga su preduzeća kojima su blokirani računi otvarala svoje račune, znači duple račune u filijali na Novom Beogradu. Kako je tehnički to rađeno, kako je sistem funkcionisao, ko je obrađivao nalog, prosleđivao, potpisivao, to je bila stvar tehnike.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa ja sam vas pitao da li vam je poznato evo na primer da je Republika Srpska Krajina formirala svoju Službu platnog prometa i postavila ekspoziture platnog prometa u Kninu, u Glini, u Petrinji, u Vukovaru, Belom Manastiru? Da li vam je to poznato?

SVEDOK Milan Babić: Pa naravno, pa radili smo na tome da to uspostavimo, da uspostavimo takav sistem da Krajina može ekonomski da funkcioniše.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: I je li vaša SDK imala ugovor sa SDK Novi Beograd i Sombor za vršenje usluga za obradu tih naloga?

SVEDOK Milan Babić: To je bio način da se poveže sistem jer ništa ne bi značio sistem ako ne bi bio povezan sa sistemom SDK Srbije i ostatka Jugoslavije. Kako ste vi to rekli, ne bi ništa značio izolovani sistem Službe

društvenog knjigovodstva samo na teritoriji SAO Krajine. Ona bi se ekonomski ugušila.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da li je vama poznato da platni promet unutar SAO Krajine može da funkcioniše kao sistem, a van SAO Krajine može da funkcioniše preko bilo kakve institucije za platni promet, banke? Da li je ona u Beogradu ili Njujorku ili Ženevi ili u Milanu, to nema nikakve veze jer platni promet se odvija sa onim s kojim imate određene transakcije.

SVEDOK Milan Babić: Suština je da Služba društvenog knjigovodstva Jugoslavije koja je bila pod kontrolom savezne Vlade nije to rešila na način kako je odgovarao Krajini, odnosno da se Krajina poveže preko SDK Jugoslavije već je upućivala, je li, na SDK Hrvatske. To je bio razlog zašto je SDK Krajine bio povezan u finansijski sistem, odnosno platni promet preko Službe društvenog knjigovodstva Srbije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, ja sam vam rekao kako je bio povezan, ali da idemo dalje, da ne bismo gubili vreme. Da li je tačno da je 14. jula 1992. godine formirana u Krajini Narodna banka, Narodna banka Krajine?

SVEDOK Milan Babić: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da je uveden krajiški dinar, da je formiran bankarski sistem i u potpunosti osposobljen da funkcioniše i platni promet i bankarski sistem Krajine?

SVEDOK Milan Babić: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: I da je taj platni promet i bankarski sistem Krajine saradivao sa odgovarajućim finansijskim institucijama u Jugoslaviji, isključivo na osnovu propisa kojima se reguliše ta materija jer drugačije ne bi mogao ni da radi.

SVEDOK Milan Babić: Funkcionisao je kao deo jedinstvenog sistema Jugoslavije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa ja sam vam maločas upravo objasnio da to nije tako kako vi kažete, ali pošto vi imate potrebu da to tvrdite ...

SVEDOK Milan Babić: Pa ne bismo opstali da nije tako.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A da li vam je poznato da su se do formiranja budžeta Republike Srpske Krajine 1992. godine potrebe finansiranja iz budžeta opština takođe realizovale, između ostalog, i od proizvodnje i prerade sirove nafte? Da li vam je poznato to?

SVEDOK Milan Babić: Proizvodnja sirove nafte bila je u opštini Mirkovci. Druge opštine nisu imale te pogodnosti za punjenje svojih budžeta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A da li vam je poznato da, što se tiče te proizvodnje, ona nije pripadala opštini Mirkovci nego je pripadala Republici Srpskoj Krajini?

SVEDOK Milan Babić: Tako je, ali vi ste govorili o budžetima opština pre toga.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pomenio sam dve stvari, jedna su budžeti opština, a druga finansiranje budžeta Republike Srpske Krajine iz

sopstvenih prihoda, u koje spada i proizvodnja sirove nafte. Je li vam to poznato?

SVEDOK Milan Babić: Punjenje budžeta bilo je iz poreza na promet naftnim derivatima, na taj način.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. Pošto ste vi ovde izneli čitav niz neistinitih informacija, a između ostalih i tu kako su Jovica Stanišić, Kertes i Mikelić kontrolisali i radili distribuciju naftnih derivata iz Mirkovaca, a tvrdili ste da ste tu informaciju i dobili od Mikelića, je li tako, evo ja imam ovde upravo demantij Mikelića koji tvrdi potpuno suprotno. Kaže: "Nikada se nije desilo za vreme koliko sam obavljao dužnost predsednika Vlade Republike Srpske Krajine da sam sa Jovicom Stanišićem i Mihaljom Kertesom vodio bilo kakav razgovor na temu proizvodnje naftnih derivata u NIK Mirkovci, a pogotovu da su oni imali zajedno sa mnom kontrolu nad distribucijom naftnih derivata prerađenih u rafineriji nafte Pančevo. Kada bi to što je izneo svedok C - 061 bilo tačno, kako je onda moguće da tako krupne stvari nije izneo na sednici Vlade Republike Srpske Krajine u funkciji u kojoj ste bili, a ne nakon osam godina da iznosite..."

SVEDOK Milan Babić: Časne sudije, ja sam imao nekoliko informacija u vezi sa distribucijom i raspodelom, odnosno raspodelom naftnih derivata. Kada sam o tome govorio, govorio sam o situaciji 1994. i 1995. godine. Čuo sam pre toga da su kontrolu nad naftnim izvorima držali Mihalj Kertes, da je imao tamo jednu svoju jedinicu. Najprije sam čuo da je u Slavoniji u Iloku imao jednu jedinicu koja se zvala Crvene beretke, kasnije sam čuo ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ko je imao jedinicu? Izvinjavam se, nisam čuo.

SVEDOK Milan Babić: Kasnije sam čuo da je Da su njegovi ljudi kontrolisali i Đeletovce, znači to je region gde se crpila nafta od Mirkovaca. Drugo, nakon uvođenja sankcija, objavljenih sankcija i blokade, pardon, da budem precizniji, prema Republici Srpskoj, a na sličan način i prema Republici Srpskoj Krajini, promet naftnim derivatima je bio, prolazak naftnih derivata je bio pod kontrolom međunarodnih posmatrača. Da bi se izbegla kontrola međunarodnih posmatrača, rađeno je sledeće. Ja znam vrlo dobro da je više puta na sednici Vlade, kojom je predsedavao Mikelić, raspravljano o broju cisterni i takozvanim "arnjevima", a to je bila, to "arnjevi" je bio izraz za kamuflažu cisterni, trebalo je kamuflirati te cisterne da ih ne bi snimili avioni koji su nadletali teritoriju Bosne i Hercegovine i da ih ne bi uočili međunarodni posmatrači na prelazu. Te su cisterne prelazile. Ja sam imao dve informacije, jednu sam imao informaciju od ljudi iz Slavonije, znači prolazila je nafta delom kroz šumu severno od Sremske Rače, uzvodno od Sremske Rače pa preko Save. Drugi put je bio, ti kamioni sa arnjevima, ti takozvani maskirni, te maskirane naftne cisterne polazile su iz te šume pa su seoskim putem izlazile na most koji je povezivao dve Rače na reci Savi i tako zaobilazile međunarodnu kontrolu. Zatim treće, ja nisam znao povod razgovora negdje u aprilu mesecu 1995. godine u vili u

Botičevoj na kojoj je bilo nekoliko učesnika, među kojima je bio i predsednik Milošević, Sokolović, Stanišić, Badža, Boro Mikelić i tu je razgovarano o nafti i o tom problemu. Ja nisam, u tom trenutku nisam shvatao razloge zašto je to problem. Shvatio sam da je neki problem kada je Mikelić zakasnio na sastanak...

....Mikelić je zakasnio na sastanak pa je uplašeno pitao: "Šta je, šta je bilo? Šta je bilo prije, da nešto nije bilo?". A ja ne znam, ništa posebno nije bilo, bio je razgovor o fudbalu, ko navija za Zvezdu, ko navija za Partizan, znači pre dolaska Mikelića. A suštini, bio je taj sastanak ...

.... Bio je taj sastanak, časni sudijo, u aprilu mesecu 1995. godine. I takođe u maju 1995. godine, u tom kontekstu su Jovica Stanišić i Karadžić pominjali Boru Mikelića u Bijeljini. Mislim da sam o tome već govorio, ako treba mogu ponovo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ja ništa ne razumem od svega ovoga. Molim vas, evo šta on piše: "Proizvodnja sirove", je li to tačno, molim vas to mi odgovorite samo, kaže: "Proizvodnja sirove nafte bila je u Đeletovcima, opština Mirkovci, a uslužna prerada obavljena je u rafineriji nafte Pančevo. Nakon obavljene prerade u Pančevu, distribucija naftnih derivata je vršena preko preduzeća NIK Mirkovci, a onda su derivati usmeravani na delove javnih preduzeća NIK Mirkovci, NIK Vukovar, NIK Dvor na Uni i NIK Knin". Znači, na četiri dela, odnosno četiri javna preduzeća. "Preko tih delova preduzeća naftni derivati ..."

SVEDOK Milan Babić: Tako je, crpila se u Đeletovcima na dva načina, normalnom tehnologijom. A bio je određeni broj prerada i u Pančevu.

SUDIJA MEJ - PITANJE: Da, u redu. Zatim, takođe je rečeno da se distribucija vršila putem niza preduzeća, putem NIK Mirkovci i tako dalje, i da je odatle išla prema mnogim javnim preduzećima. Je li i to tačno?

SVEDOK Milan Babić: Za teritoriju Krajine, da.

SUDIJA MEJ: Da, izvolite gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Znači za potrebe poljoprivrede, industrije, Vojske Republike Srpske Krajine i za slobodnu prodaju na benzinskim pumpama u Krajini. Je li tako?

SVEDOK Milan Babić: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: E sada, da li je tačno da su bilansi naftnih derivata, znači od svake tone proizvedene pa poslate na preradu pa vraćene u Krajinu, znači ukupni bilansi naftnih derivata svakog meseca su utvrđivani na sednicama Vlade Republike Srpske Krajine za ove potrebe koje su upravo navedene, koje ste potvrdili? Svakog meseca utvrđivani su bilansi naftnih derivata na sednicama Vlade Krajine. Je li to tačno ili nije?

SVEDOK Milan Babić: Za teritoriju Krajine da, odnosno iz redovne proizvodnje. Hteo sam reći da je postojala i takozvana vanredna proizvodnja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: E pa sad ja ne mogu da povežem to što ste vi rekli, jer iz ovoga proizilazi da ovo što Mikelić tvrdi, koji je upravo u

to kritično vreme o kojem vi govorite bio predsednik Vlade, on tvrdi da su bilansi na Vladi pravljani svakog meseca, da je nafta distribuirana po celoj Krajini za sve ove potrebe. Vi to potvrđujete i sada kažete da postoji neka vanredna proizvodnja. Kakva vanredna proizvodnja?

SVEDOK Milan Babić: Tehnološki, ja baš ne bih mogao potpuno objasniti. Međutim, ljudi iz Mirkovaca su mi objasnili da redovni tehnološki postupak podrazumeva iscrpljivanje nafte pa ubrizgavanje određene količine vode, da bi se održala stabilnost tla. A postojao je drugi način, znači brže iscrpljivanje nafte nego što je bilo, znači bez upumpavanje vode. Otprilike to je ta tehnologija, preciznije ne bih mogao da kažem. Znači, to je još, na taj način su crpljeni dodatni izvori, dodatne količine nafte. Ono o čemu sam ja govorio bio je problem između distribucije, znači određivanja kvota nafte za Krajinu i za Republiku Srpsku. Naime, način na koji je dolazilo do izravnavanja nekih dugova između Mikelića i Karadžića bilo je takozvano nestajanje cisterni koje su prolazile kroz Republiku Srpsku. To je ono o čemu se raspravljalo na Vladi. Naime, određene količine nafte koje su bile, određene količine naftnih derivata koje su bile određene za Republiku Srpsku Krajinu nisu stizale u Krajinu i Mikelić je to objašnjavao time da ih Karadžić uzima na prolasku kroz teritoriju Republike Srpske. To je bio jedan od incidenata i nesporazuma sa Karadžićem za koji ja znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Kakve to uopšte veze ima sa Srbijom, to da li su se Mikelić i Karadžić sporili oko neke cisterne? I kakve veze može da ima Karadžić oko nestanka neke cisterne na teritoriji Republike Srpske? Jel' vi tvrdite da je Karadžić Mikeliću ukrao neku cisternu na teritoriji Republike Srpske?

SVEDOK Milan Babić: To je bio spor koji je rešavao Jovica Stanišić i to je bio spor koji se između Mikelića i Stanišića i ostalih rešavao kod vas u Botičevoj.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A vi zaista verujete da je Državna bezbednost Srbije rešavala spor između Mikelića i Karadžića oko ukradene cisterne nafte na teritoriji Republike Srpske?

...

SUDIJA MEJ: Pitanje je bilo da li vi verujete da bi se Služba državne bezbednosti Srbije bavila sukobom između Mikelića i Karadžića u pogledu ove cisterne s naftom. Možete li da odgovorite na to?

SVEDOK Milan Babić: Ja to znam, da je to tako bilo.

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Hajde da završimo sa naftom. Ministarstvo za energetiku i čovek iz tog Ministarstva za energetiku koji je bio nadležan, čovek koji je bio nadležan i za ovu naftu je bio ministar energetike Milivoje Krička?

SVEDOK Milan Babić: U Vladi Borislava Mikelića, da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ali vi o tom periodu i govorite, o tome što se navodno dogodilo. Da li znate da i Milivoje Krička, dakle, tadašnji ministar energetike kaže da vi ne govorite istinu?

SVEDOK Milan Babić: Ne znam šta Krička govori, ali znam da je i Krička bušio naftovod, Jadranski naftovod ili kako se već zvao, jugoslovenski naftovod na području Banije i Korduna prije nego što je taj naftovod 1995. godine trebao da bude pušten u funkciju da bi se iz njega iscrpla nafta, da bi se iscrple rezerve nafte koje su tu postojale.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dakle, sada optužujete ministra energetike da je probušio naftovod. Je li tako?

SVEDOK Milan Babić: Ne, nego to je bila odluka Mikelića i njega, i sa tim su se slagali mnogi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, a vi se niste slagali, naravno.

SVEDOK Milan Babić: Nisam imao ništa protiv toga. Nije bilo u mojoj nadležnosti, ali ako je to bilo korisno za Krajinu, slagao sam se.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. Pa dobro, pošto imate tako kritički odnos prema Vladi Mikelića i vidim prema njemu ličnu, a da li vam je poznato da je u periodu od osam meseci Vlade upravo tog Borislava Mikelića koga pominjete na takav način došlo do rasta industrijske proizvodnje od čitavih 26%, i poljoprivredne proizvodnje od 35%? I postignuti su rezultati takvi da se uvećaju materijalne rezerve čak za sedam puta, i da je povećana zaposlenost za 23.000 radnika, što je za uslove Krajine veoma mnogo? I omogućilo se da već u maju počne isplata primanja u javnim službama i tako dalje, primanja koja su kasnila, pa onda i za penzionere, pripadnike vojske RSK i milicije i ostale, upravo zahvaljujući jednoj stabilizaciji ekonomskih prilika na osnovu onoga što je ta Vlada činila. Je li vam to poznato?

SVEDOK Milan Babić: Tačno je da je Vlada na čijem je čelu bio Borislav Mikelić dosta učinila i dala pozitivne rezultate na stabilizaciji i ekonomskog i društvenog i ukupnog života u Republici Srpskoj Krajini, pogotovo u drugoj polovini 1994. i početkom 1995. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa pitao sam vas je li tačno da je u primarne zadatke upravo te Vlade Mikelića spadala i realizacija Zagrebačkog mirovnog sporazuma? A pomenuo sam i identifikovao sam vam taj Sporazum.

SVEDOK Milan Babić: Vi ste pomenuli dva sporazuma. Jedan iz novembra 1994. godine, to je bio sporazum sa hrvatskom Vladom o normalizaciji ekonomskih odnosa u određenim oblastima koje su posebno pobrojane – saobraćaj, naftovod, električna energija, vodovod i razgovor o železničkom prometu i tako dalje. A prije toga bio je sporazum, drugi sporazum koji pominjete, to je bio sporazum o prekidu vatre iz marta 1994. godine koga su potpisali, potpisala su lica koja ste imenovali. Ja tačno ne znam ali taj je sporazum kasnije Skupština i potvrdila.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Tako je. A pretpostavljam, valjda nećete poreći, da su ta dva sporazuma bila u vezi i da je to bio tok normalizacije odnosa, prvo prekid vatre a zatim uspostavljanje ovih ekonomskih odnosa. Prema tome, pitam vas da li je tačno da je bio formiran pregovarački tim o

ekonomskim odnosima sa Hrvatskom i da je pre ekonomskih pregovora, dakle sa Hrvatskom, i zajedničkih aktivnosti realizovan ovaj sporazum o prekidu vatre?

SVEDOK Milan Babić: Sporazum o prekidu vatre je poštovan, premda su bili izveštaji o pojedinim, o pojedinačnim incidentima, ali generalno, taj sporazum o prekidu vatre je poštovan. Drugo, pregovori o ekonomskim odnosima sa Hrvatskom, između predstavnika Vlade Krajine i predstavnika hrvatske Vlade počele su u avgustu mesecu, nakon što ste vi u junu odobrili početak tih pregovora. Ti su pregovori završeni delom sporazumom iz novembra meseca i sporazumom koji se odnosio na rešavanje nekakvih ekonomskih odnosa.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A da li se sećate da su ti pregovori vođeni uz učešće, rekao bih aktivno učešće, neposredno učešće međunarodnih posrednika Dejvida Ovena i Torvalda Stoltenberga i njihovih saradnika kao što je bio Kai Aide i drugi, i da su utvrđeni prioriteti, a oni su bili puštanje u saobraćaj auto – puta Beograd–Zagreb, jugoslovenskog naftovoda, dalekovoda, vodovodnih sistema i onda dalje i drugih ekonomskih odnosa i projekata, kao što je bio i onaj projekat o osnivanju zajedničke naftne kompanije i ostalih? Da li se sećate toga?

SVEDOK Milan Babić: Ja sam upravo u prethodnom odgovoru govorio konkretno šta je sadržao taj sporazum i tačno je da su međunarodni, da su pregovori počeli uz posredovanje međunarodnih pregovarača koje ste spomenuli.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: E sad mi recite, da li je tačno da, kad su definitivno usaglašena sva pitanja o kojima je trebalo da se vode pregovori, i o kojima su naravno i vođeni ekonomski pregovori, da ste vi odbili da idete u Zagreb jer je vaša procena bila da će vam pasti rejting u Krajini, a bogami i kod Srba na drugim prostorima i izvan Krajine? Je li tako bilo ili ne?

SVEDOK Milan Babić: Koliko je meni poznato, sporazum je potpisan u Kninu, u središtu mirovnih snaga za sektor Jug.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa ja vam nisam postavio pitanje gde je potpisan sporazum. Ja govorim o pregovorima koji su se vodili i na koje niste hteli da idete zbog toga što ste smatrali da će da vam padne rejting, ne samo u Krajini, nego i kod Srba na drugim prostorima, u Republici Srpskoj i Srbiji ako se vi pojavite tamo na pregovorima u Zagrebu.

SVEDOK Milan Babić: Ja sam sa Mikelićem ugovorio početak tih pregovora sa Hrvojem Šarinićem i Ivićem Pašalićem, koji su bili u ime hrvatske vlade i učestvovao sam u tim pregovorima koji su se održavali u Kninu. U Zagreb nisam išao a u pregovorima su učestvovali i komisije koje su bile formirane za pojedina pitanja, za pitanja nafte, odnosno naftovoda, struje, vode auto – puta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, ja sam vas upravo pitao to što ste sada delimično odgovorili: u Zagreb nisam išao. U Zagreb ste odbili da idete na pregovore, dakle da vam ne bi pao rejting a sve ostalo vas nisam pitao. A

da li je tačno da su pregovori o ekonomskim odnosima, uz posredovanje Ovena i Stoltenberga, dakle ekonomskim odnosima između krajine i Hrvatske, trajali puna 3 meseca i da ste ih vi stalno opstruirali, da su bili malte ne dovedeni do kraja, kad su na sednici vlade Republike Srpske Krajine u Vukovaru, 18. decembra 1994. godine doveli sve elementa sporazuma u pitanje, rekavši da je to vaša ekonomska zavisnost od Hrvatske, na šta vi ne možete da pristanete? Je li tako bilo?

SVEDOK Milan Babić: Sledeće je tačno: da sam vrlo aktivno učestvovao u tim pregovorima i da sam imao vrlo jasan i precizan stav o načinu kako bi se povezali energetske sistem, naftovod, vodovodni sistem i saobraćaj, koji su bili predmet tog sporazuma. Taj svoj stav vrlo sam jasno branio i iznosio sam ga i javno i na skupštini i na vladi. Ali sam prihvatio, znači, završni sporazum, znači, konačni dogovor. Saglasio sam se sa tim i taj sporazum je prihvatila i vlada, čiji sam član bio i skupština koju su činili delom poslanici iz moje stranke. Znači sporazum onakav kakav je na kraju postignut, ja sam se sa njim složio a u toku pregovora vrlo sam oštro i argumentovano branio svoje stavove i iznosio svoje mišljenje o tome.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A dobro, koji su to bili stavovi koje ste vi oštro i argumentovano branili u toku pregovora, molim vas? Samo ih navedite.

SVEDOK Milan Babić: Pa reći ću vam sad. Oko energetske sistema, to je bilo naponska mreža na koju bi se povezale energetske sistem u Krajini i u Hrvatskoj. To je jedna stvar bila. Ja sam insistirao da se otprilike on može povezati na 110 kilovoltnom naponu, jer je on merljiv. Jer je on, tehničari su mi objasnili, naravno, ja nisam tehničko lice, jer su mi objasnili da se na tom naponu može precizno meriti protok struje. Što se tiče vodovoda, vrlo sam jasno tražio da se odrede količine vode koje bi išle iz izvora koji se nalazi iznad Obrovca, na reci Zrmanji iznad teritorije Krajine i raspodelu kvota vode koje bi dobijala opština Obrovac i opština Benkovac i kvotu vode koju bi dobila opština Zadar, koja se nalazila u Hrvatskoj. Mislim da se to vrlo precizira, jer to je područje koje ponekad zahvati suša i može doći do smanjenja količine vode. Ako se odredi samo jedna količina vode za Hrvatsku, odnosno za opštinu Zadar, onda za vreme suše bila bi nestašica vode za Obrovac i Benkovac. Sad da ne nabrajam sve te detalje, u tom smislu sam vrlo precizno tražio da se formuliše taj sporazum.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, niste dali da se odobri voda za Hrvatsku, je li tako?

SVEDOK Milan Babić: Nije tačno. Nego tražio sam da se odobri. Upravo sam radio na tome da se vodovod, da se voda iz vodovoda koji je bio zajednički za opštine Obrovac, Benkovac i Zadar, precizira, znači kvote vode koje bi dobijale te opštine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro ...

SVEDOK Milan Babić: Znači u procentima ili količinski u odnosu a ne samo da se odredi količina vode za Zadar, da ne bi utoku suše nestalo Obrovcu i

Benkovcu, iako je Zadar trebalo da dobija više vode nego opštine Benkovac i Obrovac, jer je Zadar više učestvovao u

PREVODILAC: Samo malo sporije, molim vas. Hvala.

SVEDOK Milan Babić: Izvinjavam se. Zadar je ranije više učestvovao u izgradnji tog vodovoda i više je imao potrošača vode i logično je bilo da Zadar dobija više vode ali je trebalo obezbediti i stalnu količinu vode koju bi dobilala opština Obrovac i opština Benkovac. O tome se radilo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, da ne ulazimo u te tolike detalje, ali ja sam vas pitao precizno: da li je tačno da ste vi na sednici vlade u Vukovaru 18. novembra doveli u pitanje ovaj sporazum sa obrazloženjem da je to vaša ekonomska zavisnost od Hrvatske i da vi an to ne možete da pristanete? Samo mi kažite; jeste, nije i meni je dovoljno. Vi kađete da ovo nije istina. Nema problema, samo kažite da nije istina ako nije istina.

SVEDOK Milan Babić: Istina je da sam to izjavio a nije istina da sam sa tim doveo sporazum u pitanje, jer sam tražio preciziranje sporazuma.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dakle istina je da ste to izjavili. Samo sam to hteo da čujem. E sad mi kažite

SVEDOK Milan Babić: Istina je da sam to izjavio ali nije tačno da sam opstruirao, jer je sporazum ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, dobro ...

SVEDOK C - 061 - ODGOVOR: Ja sam prije potpisivanja sporazuma vrlo intenzivno .. čak sam i davao vrlo oštre izjave u vezi tog sporazuma prije potpisivanja. Jedna od tih izjava bila je i u tom smislu. Čak su tu izjavu prenele i beogradske novine "Večernje novosti", izdanje za Beograd ali je onda, čuo sam, Milošević insistirao da se izdanje za unutrašnjost baci u koš, jer to ne odgovara. Da ta izjava nije dobra.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Nije dobra izjava da rušite odnose koje ste tek, tako osetljive, počeli da gradite, je li to tačno ili nije gospodine C - 061?

SVEDOK Milan Babić: Nije bilo rušenja odnosa, nego građenje odnosa na tačno preciziranim osnovama.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Upravo ste rekli da ne možete da dozvolite ekonomsku zavisnost od hrvatske takvim sporazumom i da ste dali takvu izjavu.

SVEDOK Milan Babić: Ja sam dao takvu izjavu u smislu da sam tražio tačno preciziranje odnosa. Znači u ovim sektorima o kojima sam govorio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Vi ste dali takvu izjavu u smislu u kojem ste je dali.

SVEDOK Milan Babić: U smislu merljivih odnosa između Krajine i Hrvatske.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: U smislu da nećete nikakvu ekonomsku zavisnost sa Hrvatskom. To je taj smisao. A to merljivi

SVEDOK Milan Babić: Kako će ako je jedinstven energetske sistem i jedinstveni vodovod, to je znači jedinstveno. Samo da se zna tačno šta kome pripada i gde se šta raspodeljuje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa vi ste bili protiv a uzimate za argument da je sporazum ipak potpisan. Pa sporazum je ipak potpisan, uprkos vašem protivljenju, je li to tačno ili ne gospodine C - 061?

SVEDOK Milan Babić: Ne, sporazum je potpisan jer sam se ja složio s tim, ali nisam išao na potpisivanje.

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Kad je sporazum potpisan, vi ste sa svojom strankom SDS Krajine pokrenuli ste inicijativu, odlučili ste da pokrenete inicijativu kod vlade RSK i preko skupštine RSK da se hitno zamrzne ekonomski sporazum sa Hrvatskom. Dakle, tek potpisani sporazum, kome ste se protivili, onda inicijativa da se on zamrzne. Je li tako ili nije?

SVEDOK Milan Babić: Ja sam o tome već rekao da je to nastalo kasnije, pod drugim okolnostima i iz drugih razloga, znači bila je reč o tome da Hrvatska suspenduje, znači ne dozvoljava više produženje mandata mirovnih snaga Ujedinjenih nacija i to je bila reakcija, znači suspendovanje. Zamrzavanje ekonomskog sporazuma sa Hrvatskom je bilo izazvano tom odlukom Hrvatske vlade, odnosno prioritet je bio da se politički reše ti odnosi. Znači to je Hrvatska na taj način isprovocirala.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, znači to sad nije Beograd naredio, nego je kriva hrvatska vlada. Dobro je da ima u nečemu da nije baš Beograd proizveo a molim vas; znači vaš taj stav da se zamrzne sporazum, bio je reakcija na to što hrvatska vlada nije htela da produži mandat Ujedinjenih nacija?

SVEDOK Milan Babić: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A da li se sećate da je taj isti Mikelić nakon dramatičnih događaja u zapadnoj Slavoniji na skupštini Republike Srpske Krajine upravo ukazivao na sve propuste koje je učinilo državno i vojno rukovodstvo i posebno ukazao da su vojne granice 1600 kilometara i da nema te snage koja može te granice da brani, pa ste onda vi po hitnom postupku ...

SVEDOK Milan Babić: Ja se sećam, znači, skupštine između 18. i 20. maja 1995. godine na kojoj je Mikelić iznosio kritiku ali ona se odnosila na zatvaranje auto - puta kod Okučana, znači optuživao je direktno i Martića i neke ljude iz zapadne Slavonije, da su oni prouzrokovali intervenciju Hrvatske koja se zvala "Bljesak", na području zapadne Slavonije, zato što su Martić i jedna grupa, koju je Mikelić pominjao, blokirala autoput kod Okučana, naime autoput koji je sporazumom sa Hrvatskom, bio otvoren.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Je li Mikelić postigao sporazum o otvaranju autoputa?

SVEDOK Milan Babić: To je isto jedan deo ekonomskog sporazuma sa Hrvatskom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Jeste. A vi ste zatvorili autoput zainat.

SVEDOK Milan Babić: Ja govorim ko je zatvorio autoput.

SVEDOK Milan Babić: Ja nisam imao stranku, niti jaku, niti ne znam koliko je članova bilo u zapadnoj Slavoniji u SDS - u Krajine. Ja sam u to vreme bio ministar spoljnih poslova. Tamo je incident izazvala grupa iz Okučana i milicija i Martić, koji je naredio da se autoput zatvori.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: To takođe nije istina i vi govorite samo ono što vama odgovara ali da postavim drugi deo ovog pitanja. Da li je tačno da ste vitada po hitnom postupku, na dnevni red skupštine Krajine u Borovu selu stavili odluku o ujedinjenju Republike Srpske Krajine i Republike Srpske? Je li tačno to? Samo mi kažite jeste ili nije. Molim vas

SVEDOK Milan Babić: Nije po hitnom, nego stavili smo je na zahtev episkopa Srpske pravoslavne crkve i na zahtev Karadžića, Krajišnika i Jovice Stanišića.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Znači niste vi stavili, je li tako?

SVEDOK Milan Babić: Mio smo je stavili na inicijativu i na traženje tri episkopa Srpske pravoslavne crkve koji su došli 16. maja u Knin i ispred Sabora Srpske pravoslavne crkve, koji je u to vreme zasedao u Beogradu, da traže ujedinjenje Republike Srpske i Republike Srpske Krajine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A dobro da li je tačno da ste tada prihvatili i das budete na čelu odbora za izradu novog Ustava zajedničke države Republike Srpske Krajine i Republike Srpske, iako ste vrlo dobro znali da se takvom postupku vrlo kategorično protivi zvanični Beograd i ja lično?

SVEDOK Milan Babić: Ja sam prihvatio da budem član komisije koja će raditi na tome iz određenih političkih razloga koje mogu Sudu da objasnim ako je potrebno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da li vam je poznato bilo koliko smo mi kategorički bili protiv jednog takvog potpuno nepromišljenog postupka?

SVEDOK Milan Babić: Ja od vas o tome nisam čuo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa to je bilo ...

SVEDOK Milan Babić: Slušao sam od drugih.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. Ovo drugo sve što ste ispričali ste čuli samo od mene. Dobro, odlično. Onda sve što ste čuli od drugih možemo da eliminišemo. A da li je tačno ...

SVEDOK Milan Babić: Krajišnik i Karadžić su govorili da u tom trenutku vi to ne dozvoljavate a da to treba učiniti, pa onda uticati da se to relaizuje i tako dalje ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A da li je tačno, a da li je tačno da od tog hitnog ujedinjenja Republike Srpske Krajine i Republike Srpske nije bilo ništa a da biste zavarali javnost i Srbe u Krajini, vi ste napravili neke polazne osnove buduće zajedničke države, zajedno sa Biljanom Plavšić, je li tako? Vas dvoje. Vi u ime Republike Srpske Krajine a ona u ime Republike Srpske, je li tako?

SVEDOK Milan Babić: Radovan Karadžić je na sastanku u Bjeljini, znači na drugom sastanku na teritoriji Republike Srpske na kome se o tome

razgovaralo, rekao da za to sad nije vreme i rekao je "On je insistirao prije toga da se to što prije realizuje" a gospođa Plavšić je na tom sastanku u Bjeljini rekla "Pa bože, pa toliko smo se puta krstili za srećan početak ujedinjenja a sada da se ne može realizovati". Naime, radi se o sledećem; Karadžić i Krajišnik su plan o ujedinjenju su koristili isključivo kao vrstu pretnje da bi realizovali svoje političke ciljeve unutar Bosne i Hercegovine, odnosno kako je to Nikola Koljević precizno rekao, Nikola Koljević je bio član komisije koja je radila na ujedinjenju u Banja Luci u rekao je sledeće "Milane, ovo je paradoks. Mi se sa vama ujedinjujemo a u koaliciji smo sa Hrvatima".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Govorili smo o pitanju političkog statusa Srba u Krajini, Srba u Republici Srpskoj i tako dalje. Mislim da možemo, da dobijemo odgovore na neka pitanja koja se tiču Deklaracije donete na Saboru održanom u Srbu 25. jula 1990. godine. Molim vas, recite mi svoje mišljenje o toj Deklaraciji.

SVEDOK Milan Babić: U kom smislu tražite mišljenje, šta konkretno tražite?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, zaboravite onda sve kontradiktorno šta je rekao. Moje konkretno pitanje je da li se vi slažete, evo sada kada uzmete i pročitate ovu Deklaraciju iz Srba, da li se vi slažete sa tim tekstom ili ne?

SVEDOK Milan Babić: Ja sam se u to vreme sa tim tekstom složio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, a sada, danas, u to ste se vreme složili, a da li se danas slažete sa tim tekstom?

SVEDOK Milan Babić: Danas su druge političke okolnosti i imamo jedno iskustvo sa puno grešaka i političkih promašaja. Međutim, sam po sebi, taj tekst Deklaracije u to vreme i u tim okolnostima je mogao proizvesti dobar politički učinak da nije bilo kasnijih zloupotreba i insistiranja sa vaše strane na jednom političkom procesu za koga ste govorili da je legalan, a u stvari je izazvao međunacionalne diobe i sukobe.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A dobro, to smo već juče čuli. Pošto ste vi objasnili, i to sam vam pitanje juče postavio, dakle, da nije nasilna secesija pojedinih republika izazvala građanski rat u Jugoslaviji, i nije dejstvo spoljnih faktora koji su vodili rat protiv Jugoslavije proizvelo taj rat protiv Jugoslavije nego je to posledica prava na samoopredeljenje. Jel' tako, rat je izazvalo pravo na samoopredeljenje?

SVEDOK Milan Babić: To je bilo vaše obrazloženje, a rat ste izazvali vi, zloupotrebjavajući to pravo na samoopredeljenje i kompromitujući ga.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A dobro, molim vas, vi kažete da iz sadašnjeg ugla ovo, ovu Deklaraciju ne biste sada podržali, je li tako? Jesam vas dobro razumeo?

SVEDOK Milan Babić: Mislio sam na određene političke procese koji su proizašli nakon te Deklaracije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A dobro, recite mi molim vas, evo pročitacu vam, vi ste tako napisali tada: "Polazeći od univerzalnih principa,

odnosno od univerzalnog principa o pravu naroda na samoopredeljenje uključujući i pravo na otcepljenje, te polazeći od postojećih normi u Ustavu SFRJ i Ustavu SRH, Socijalističke Republike Hrvatske, a posredno i od odredbe Ustava Socijalističke Republike Hrvatske da je Hrvatska država i srpskog naroda u Hrvatskoj, a radi zaštite svoje nacionalne suverenosti i slobode, srpski narod koji živi na istorijskim teritorijama objedinjenim sadašnjim granicama Hrvatske donosi i objavljuje..." i tako dalje. Šta tu ima gospodine, Kroatija 61, što nije časno, što nije pošteno, što nije principijelno? Šta tu ima što nije principijelno? Šta tu ima što nije politički ispravno i što nije pošteno?

SVEDOK Milan Babić: U tom delu teksta koji ste pročitali?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa mogu da vam pročitam celu Deklaraciju.

SVEDOK Milan Babić: Pravo na samoopredeljenje trebalo je realizovati u okviru republika u kojima su narodi živeli. To bi bilo rešenje koje ne bi izazivalo sukobe.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, to je znači vaše sadašnje tumačenje.

SVEDOK Milan Babić: Sadašnje moje mišljenje, posle svega što se desilo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Sadašnje vaše mišljenje. E ja ću vam posle, ne znam gde mi je to sad u beleškama, posle ću vam naći da je upravo o rešavanju na miran način raspravljalo i Predsedništvo SFRJ tadašnje, i to u punom sastavu, i uz prisustvo svih predsednika republika, na isti ovaj način, a onda ću vam postaviti druga pitanja. Ali da vidimo, da se držimo još ove Deklaracije. Da li je vama poznato, pre nego što vam citiram ponovo jedan deo iz ove Deklaracije, da li vam je poznato da je u svim ustavima Hrvatske, do tih promena kada je došla HDZ na vlast 1990. godine, da je u svim ustavima Hrvatske srpski narod u Hrvatskoj bio tretiran kao ravnopravan konstitutivni narod? Da li je vama to poznato?

SVEDOK Milan Babić: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da li vam je poznato da su se Hrvati, Srbi i Slovenci koji su živeli u Austrougarskoj posle Prvog svetskog rata povezali u jednu državu sa Srbijom koja je bila na pobedničkoj strani u tom Prvom svetskom ratu, a Hrvati, Srbi i Slovenci, ostali Južni Sloveni na tom prostoru su bili na strani Austrougarske? Je li tako bilo?

SVEDOK Milan Babić: Ja sam o mojim istorijskim saznanjima već govorio pred ovim Sudom u vezi konstituisanja države Srba, Hrvata i Slovenaca, odnosno Kraljevine Jugoslavije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa su posle ti Srbi koji su se zajedno sa Hrvatima i Slovencima na prostorima bivše Austrougarske ujedinili sa Srbijom, posle su oni imali da budu izbačeni i kao narod i kao ljudi, zato što postoji Srbija koja je postojala i pre Prvog svetskog rata, kao da oni nisu postojali pre Prvog svetskog rata kao narod na tim prostorima. Je li tako?

SVEDOK Milan Babić: To je bio spor unutar Hrvatske, između političkih predstavnika srpskog naroda i HDZ - a, odnosno novouspostavljene hrvatske vlasti i Srba oko položaja srpskog naroda u Republici Hrvatskoj. To je bio spor, to je bilo sporno u to vreme.

...

SVEDOK Milan Babić: Gospodin Milošević se osvrnuo i napravio istorijski osvrt na konstituisanje prve države 1918. godine, države Srba, Hrvata i Slovenaca ujedinjenjem Srbije sa državom Slovenaca, Hrvata i Srba sa nekadašnjeg prostora Austrougarske. To je jedna tema. Druga tema su bili događaji 1990. godine.

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Prema tome, nije sporno da je u svim ustavima do 1990. godine, do dolaska HDZ - a, srpski narod bio ravnopravan, konstitutivni narod u Hrvatskoj i da je Hrvatska bila definisana kao država hrvatskog naroda, srpskog naroda i ostalih koji u njoj žive. Je li tako bilo, gospodine C - 061?

SVEDOK Milan Babić: Tako je, o tome sam već govorio više puta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Prema tome, nije reč o dnevnom nekom tek tako političkom konfliktu između HDZ - a i srpskih predstavnika 1990. godine, nego se radi o ukidanju statusa naroda Srbima u Hrvatskoj, koji su ga imali i pre nego što je Hrvatska postojala.

SVEDOK Milan Babić: Ja sam o tome govorio već i da ponovim - to jeste bila tema i predmet političkog sukoba 1990. godine između predstavnika srpskog naroda, političkih predstavnika srpskog naroda i nove hrvatske vlasti, novouspostavljene hrvatske vlasti, odnosno HDZ - a. U taj politički sukob ste se vi umešali na način na koji sam ja to već govorio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: To što ste vi govorili nije tačno, ali se vraćamo na ovu Deklaraciju koje se sada odričete. Pročitaću vam još jedan pasus.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ovaj gore deo koji sam pročitao, poziva se na činjenicu, čak se poziva na Ustav Hrvatske koji definiše Hrvatsku kao državu i srpskog naroda, a onda kaže u samoj Deklaraciji: "U granicama Socijalističke Republike Hrvatske koja je država i srpskog naroda koji živi u Socijalističkoj Republici Hrvatskoj, srpski narod je na osnovu svojih geografskih, istorijskih, društvenih i kulturnih osobenosti suveren narod sa svim pravima koja sadržava suverenitet naroda". Šta imate vi protiv takvog stava? Je li to pošten stav?

SVEDOK Milan Babić: To je u to vreme bio pošten stav i za njega smo se borili. To je pošten stav i sa gledišta analize ustavnog položaja srpskog naroda u Hrvatskoj.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa jedan principijelan stav ili je principijelan ili je neproprincipijelan, ne može u to vreme da bude pa da vam sada više nije. A molim vas, da li je ovo što vam sad citiram, evo citiraću vam još jedan pasus: "Ne može se bez učešća srpskog naroda u Hrvatskoj

birati oblik jugoslovenskog zajedništva, a to naročito vredi za situaciju otcepljenja. Otcepljuju se narodi a ne države". Je li to istinit stav, gospodine C - 061?

SVEDOK Milan Babić: To stoji u Deklaraciji, to je bila istina u to vreme. Ja sam govorio da su u to vreme bile dve opcije, jedna za jugoslovensku federaciju i ostanak koju ste zastupali vi, Socijalistička Partija i Srbija, i druga za konfederaciju i nezavisnost, koju je zastupala HDZ, Hrvatska i Franjo Tuđman, i da smo se između ta dva stava u toj Deklaraciji opredelili, odnosno prihvatili opciju koja je bila plasirana iz Srbije. To je ta rečenica koju ste pročitali.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa ja ne znam da li ste prihvatili opciju. Onda nam samo služi na čast da ste prihvatili opciju koja je bila stav Srbije jer je stav Srbije da su narodi ravnopravni, da su se narodi udružili u Jugoslaviju koristeći svoje pravo na samoopredeljenje. To nije nikakva izmišljotina režima nego istorijska činjenica i ona je sadržana u svim ustavima Jugoslavije do tada, da su se narodi udružili.

SVEDOK Milan Babić: Prevideli smo jednu činjenicu, da narodi svoja prava i ravnopravnost ostvaruju u republikama u kojima žive, a u SFRJ preko svojih republika. To smo prevideli u tom trenutku.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Niste vi ništa prevideli jer vi to ne razumete, vi se sada iz straha odričete veoma principijelnih stavova koje ste onda imali, a ja mislim...

SVEDOK Milan Babić: Ne odričem se iz straha već iz shvatanja da je takvo zastupanje stavova o podeli naroda i podeli države na etničkom principu bio osnovni uzrok sukoba. I zato što je to bila pretpostavka, pokazalo se da je to bila pretpostavka za otpočinjanje etničkog sukoba na prostoru bivše Jugoslavije, što je donelo strahote i razaranja i nesreće.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa zar nije upravo stav Srbije i moj lični stav bio ne da se narodi dele, nego da ostanu zajedno, da se sačuva Jugoslavija? I upravo tu i jeste poenta tvrdnje da samo ako se sačuva Jugoslavija, srpski narod ostaje da živi u jednoj državi. Jer stvaranjem te države 1918. godine počeo je da živi u jednoj državi, iako je bio na mnogo teritorija postavljen.

SVEDOK Milan Babić: Vi ste zastupali ideju da se Jugoslavija sačuva samoopredeljenjem naroda, a samoopredeljenje bi se vršilo po republikama. Znači, za Jugoslaviju bi se mogli izjasniti republike koje su za Jugoslaviju, ali i narodi, odnosno delovi republika drugih republika koje nisu za takvu Jugoslaviju za kakvu ste se vi zalagali. I to je prouzrokovalo sukob, to je prouzrokovalo rat.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dajte molim vas, dajte molim vas da pogledamo činjenice. Besmisleno je da stalno ponavljate tu jednu te istu lekciju kako se Srbija i ja lično, kako smo se zalagali za deljenje. Pa da smo se zalagali za deljenje, valjda ne bi Srbija ostala sa nepromenjenom etničkom strukturom svih ovih 10 godina. Naprotiv, zalagali smo se za jedinstvo i za

Jugoslaviju, a upravo ova Deklaracija koje se vi sada odričete, a koja je jedan pošten i principijelan prilaz, upravo je vašim potezima degradirana. A evo kojim potezom predsednik svega; vi ste 28. februara 1991. godine doneli odluku umesto, znači, jednog ovakvog političkog prilaza i političkog rešavanja, doneli odluku, samovoljno o prisajedinjenju SAO Krajine Republici Srbiji, iako se tome suprostavljao Beograd i Srbija i ja lično, jer to nije bio način da se rešavaju ova principijelna pitanja. Vi ste stvari razumeli na jedan potpuno naopak način koji sad pokušavate da imputirate svojim saradnicima i svim vladama Krajine i svim ljudima koji stradali tamo ...

SVEDOK Milan Babić: 28. februara 1991. godine, Srpsko nacionalno vijeće i Izvršno vijeće SAO Krajine usvojili su rezoluciju o razdruživanju SAO Krajine od Republike Hrvatske. To je bila reakcija ne predhodno donešenju odluku Republike Hrvatske od 20. februara o razdruživanju Republike Hrvatske od Jugoslavije. A to je sledilo političkoj logici zalaganja Miloševića i Srbije da narodi imaju pravo na samoopredeljenje i to je sledilo nakon prikazivanja filma o Špegelju i jedne kampanje u kojoj su Srbi u Krajini shvatili da im je vlada Hrvatske neprijatelj. Odluka o prisajedinjenju Srbiji donešena je 01. aprila a između toga, 16. marta 1991. godine, po zahtevu Slobodana Miloševića, upućenog meni lično telefonom da podržimo Jugoslaviju, Izvršno vijeće SAO Krajine je donjelo odluku o odvajanju iz Republike Hrvatske i uputila predlog te odluke opštinama na usvajanje i Skupštine opština su nakon toga donosile odluke o odvajanju od Republike Hrvatske. Znači to je sve sledilo, zato kažem da je odredba iz deklaracije koja se ugledala na politički stav Srbije, koji je kasnije i Slobodan Milošević podržavao i meni lično govorio da je taj stav legalan i ispravan i da će i nas štiti, to naše pravo na samoopredeljenje naroda. Znači takav njegov stav, takvi njegovi zahtevi i pružanje takvih garancija su prouzrokovali donošenje takavih odluka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa dobro, zar nije moje javno zalaganje, to što kažete da sam vam telefonom rekao, bilo na svim televizijama, novinama i svuda, upravo to da se zalažemo za očuvanje Jugoslavije ...

SVEDOK Milan Babić: Pa rekli ste ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: ... pa prema tome i da li sam s vama razgovarao o tome, što uopšte nije bitno i da li sam razgovarao, razgovarao sam sa milionima građana, posredstvom televizije i zalagao se za očuvanje Jugoslavije.

SVEDOK Milan Babić: Ali nakon toga davali ste kontradiktorne izjave. Nakon tog razgovora sa mnom, rekli ste da Jugoslavija ne funkcioniše ili da je nema. U tom smislu ste rekli, tako da ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: To što nešto funkcioniše ili ne funkcioniše, to ne znam na šta vi ciljate sad, ali nigde, ni u jednoj mojoj izjavi, ni u jednom mom političkom nastupu, ne postoji ni jedno drugo zalaganje, nego zalaganje za očuvanje Jugoslavije. Je li vam to poznato?

SVEDOK Milan Babić: I da narodi imaju pravo na samoopredeljenje i da srpski narod im apravo da ostane u jednoj državi, da srpski narod ne može da živi u 4 države, znači u jednoj državi, da konfederacija nije država, već samo federacija. Znači da srpski narod, vaše zalaganje je bilo da srpski narod ostane u državi koju ste vi stvarali.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Zar nije jasno bilo da je jedna stvar jedan principijelan odnos u vezi s pravom na samoopredeljenje i principijelan odnos za očuvanje Jugoslavije, da je to jedna stvar a da je potpuno suprotno ova vaša suluda odluka o prisajedinjenju SAO Krajine Republici Srbiji? I znate dobro da se Srbija tome protivila, da sam se ja lično tome protivio i govorio vam da je to suludo. Kako možete da takvu svoju odluku obrazložite našim stavom da se treba da sačuva Jugoslavija. Našim zalaganjem za Jugoslaviju.

SVEDOK Milan Babić: Pa vaše zalaganje je bilo da se očuva Jugoslavija od onih naroda koji to žele, znači od srpskog naroda bez obzira gde on živi na području Jugoslavije ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dozvolite mi ...

SVEDOK Milan Babić: ... i to je izraz vaše politike, u stvari šta ste vi, za šta ste se vi zalagali.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Sada ste rekli jednu tačnu rečenicu: sačuvati Jugoslaviju jer je ona u najboljem interesu svih južnoslovenskih naroda, naravno pod uslovom da i ti narodi to žele. Jer kako bi inače postojalo pravo naroda na samoopredeljenje ako bi neko na silu neki narod naterivao da ostane u nekoj državi.

SVEDOK Milan Babić: Pa u tome i jeste suština što ste vi rekli da drugi narodi ne moraju da ostanu u Jugoslaviji, odnosno državi koju ste vi pravili, već da srpski narod mora i da ima pravo i hoće da ostane u toj državi, u toj Jugoslaviji, o toj državi za koju ste se vi zalagali i koju ste gradili. I meni ste govorili bezbroj puta da će to pravo naroda, srpskog naroda u Hrvatskoj, odnosno SAO Krajini da ostane u Srbiji, biti zaštićeno od strane Jugoslovenske narodne armije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dakle vi sad tvrdite da ste vi na silu želeli da ostanete u Jugoslaviji, jer sam vam ja rekao da morate da ostanete u Jugoslaviji.

SVEDOK Milan Babić: PA vi ste rekli da je to naše pravo i da će JNA štiti to naše pravo i da je to legalno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Doći ćemo i na vaš i na moj odnos sa JNA i to na bazi ovih dokumenata koji su prilično nesmotreno ovde ovako izloženi i koji pokazuju mnogo toga što ne žele da pokažu. Doći ćemo i na taj odnos. JNA je bila jugoslovenska vojska, je li tako gospodine C - 061?

SVEDOK Milan Babić: JNA su bile oružane snage SFRJ.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: JNA je štitila sve jugoslovenske narode gospodine C - 061 a ne Srbe.

SVEDOK Milan Babić: Kako je štitila, to se vidi po posledicama.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa JNA je štitila sve jugoslovenske narode i nastojala da se međusobno ne pobiju ekstremisti, poput vas i HDZ - a, Je l' tako gospodine C - 061?

SVEDOK Milan Babić: JNA je štitila srpski narod na taj način što je pravila zlo i nesreću Hrvatima i Muslimanima i kompromitovala ono za šta su Srbi mislili da imaju pravo a to je pravo naroda na samoopredeljenje, što ste vi rekli da je ispravno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: JNA nije pravila zlo ni Hrvatima, ni Muslimanima. Zlo su pravili ekstremisti koje ste vi predvodili a koje je JNA nastojala da pacifikuje i razdvoji ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: ... da li je tačno da je Beograd bio kategorično protiv vaše odluke o prisajedinjenju Krajine Srbiji 1991. godine, koju ste doneli početkom 1991. godine, je l' tako ili nije?

SVEDOK Milan Babić 1. aprila 1991. godine vi ste lično bili protiv toga i zvali ste mene telefonom da se ta odluka ukine i da se izjasnimo za Jugoslaviju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Prema tome, vi ste uradili to protiv mog kategoričnog stava, protiv stava Srbije a pripisujete tu svoju odluku o razdruživanju sa Hrvatskom i prisajedinjenju Srbiji, našem stavu, odnosno mojoj politici. Kako to možete da objasnite?

SVEDOK Milan Babić: Pa tražili ste da to ne bude prisajedinjenje Srbiji, već da se izjasnimo da ostajemo u Jugoslaviji, koju drugi mogu da napuste ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A dobro da li se ...

SVEDOK Milan Babić: ... narodi, drugi narodi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: ... da li se vi sećate da se te 1991. godine vodio jedan čitav niz razgovora predsednika šest jugoslovenskih Republika. Jednom u Zagrebu, jednom u Sloveniji na brdu kod Kranja, jednom u Splitu, ne u Zagrebu. Pa da, predsednik toga u Zagrebu, u Splitu, pa na Ohridu u Makedoniji, pa u Sarajevu, pa u Beogradu, da se u svim gradovima vodili razgovori 6 predsednika Republika. Na svih tih 6 razgovora ja sam se zalagao za Jugoslaviju, je l' to poznato? Jesu li to neka tajna zalaganja?

SVEDOK Milan Babić: Poznato je da ste se isključivo zalagali za federativno uređenje Jugoslavije, jer ste rekli da je to država a da konfederacija nije država. Jedino početkom juna meseca prihvatili ste sporazum, odnosno predlog Izetbegovića i Gligorova o nekoj mešovitoj mogućnosti, inače svi ste se zalagali za Jugoslaviju kao državu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Jeste.

SVEDOK Milan Babić: Ja sam vas čak i pitao "Mogu li Srbija i Hrvatska biti u konfederaciji?", vi ste rekli "Ne, neka idu. Neću sa njima. Ja ću sa Grčkom". Znači, vi ste isključivo branili u javnosti jedan stav da država Jugoslavija može biti samo federacija, po modelu kako ste je vi pravili, da tu državu mogu da sačinjavaju ne samo Republike, već i narodi iz drugih Republika koje ne žele da ostanu u Jugoslaviji. To je bila vaša koncepcija.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ-PITANJE: To je vaša priča o mojoj koncepciji a ne moja koncepcija a **SVEDOK Milan Babić - ODGOVOR:** To ste vi meni objašnjavali.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: ...a to, ja ne znam. Iz onoga ako ste ovako na moje kategoričko protivljenje, koje ni sami ne odričete, donosili odluku da se otcepite i prisajedinite Srbiji, pa to pripisujete mojoj politici, onda mogu da zamislim kakva iskrivljavanja možete za neka druga objašnjenja da dajete.

SVEDOK Milan Babić: Evo, jeste li se protivili otcepljenju ... Prvo, niste se protivili otcepljenju Hrvatske, već ste se protivili da proglasimo prisajedinjenje Srbiji. Trebalo je reći da ostajemo u Jugoslaviji. Na tome ste insistirali i nakon vaših insistiranja, Krajina se i konstituisala kao federalna teritorija Jugoslavije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa sami ste rekli da sam govorio da treba podržati Jugoslaviju a sad malo zakrivite pa kažete "Onda smo mi morali da ostanemo tako u Jugoslaviji". A govorio sam vam svima i govorio sam na televiziji, po novinama, po mitinzima - podržavati Jugoslaviju.

SVEDOK Milan Babić: Ali takvu Jugoslaviju o kakvoj ste vi govorili, takvu Jugoslaviju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Molim vas, pa zar niste maločas upravo rekli - tačno je i ja sam se zalagao za Jugoslaviju, za federaciju ali kao razuman čovek, kao razuman čovek shvatio sam da naravno kompromise treba činiti. I sami ste rekli da sam prihvatio inicijativu Izetbegović - Gligorov, koja je bila za jednu vrlo labavu federaciju ali ta labava federacija ipak bi bila država a ne bi bio nikakav razjedinjeni zbir nezavisnih država. Labava federacija.

SVEDOK Milan Babić: U tom trenutku Hrvatska je donela odluku o nezavisnosti, Slovenija je donela odluku o nezavisnosti, vi ste imali raspoređenu Jugoslovensku narodnu armiju između Krajine i Hrvatske.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Vi pričate besmislice. Ja ne znam da li ja u stvari ...

SVEDOK Milan Babić: To je stanje iz juna 1991. godine

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: ... da li ja u stvari traćim vreme na jedno potpuno bezvredno svedočenje koje sama dokumenta potpuno demantuju. Samo je svedok vredan s drugog stanovišta, pošto će poslužiti za utvrđivanje učesnika u lažnom svedočenju. I toga ima dovoljno u dokumentima. Da vas pitam molim vas da li je tačno, sličan događaj, da je rezultat vaše samovolje bila odluka da zajedno sa Anđelkom Grahovcem iz Banja Luke 27. juna 1991. godine sazovete zajedničku sednicu skupštine SAO Krajine i skupštinu Zajednica opština bosanske Krajine i da na njoj usvojite deklaraciju o ujedinjenju, je l' tako?

SVEDOK Milan Babić: To je naša inicijativa politička, Knina i Banja Luke.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Iz Knina i Banja Luke i protiv ...

SVEDOK Milan Babić: U tom trenutku.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dakle da ujedinite deo Bosne i Hercegovine i deo Hrvatske, vi koji ste, kako kažete, od samog početka bili da živite u Hrvatskoj i da vam je to bilo u srcu i u glavi a ne na ustima, je l' tako?

SVEDOK C - 061 - ODGOVOR: Taj događaj je iz 27. juna 1991. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Jeste. Je li to bio izraz krajnje samovolje jednog ekstremiste kakav ste vi? Da ujedinjava delove dve Republike.

SVEDOK Milan Babić: Šta je pitanje. Šta je pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa pitanje je: je li to bila vaša samovolja, koja, koja je proizvela razorne posledice za narod tog kraja, i jednog i drugog?

SVEDOK Milan Babić: Prvo je 24. juna u Banja Luci potpisan sporazum o saradnji vlade SAO Krajine i Izvršnog vjeća autonomne regije bosanske Krajine. Nakon toga je došao predlog a u kontekstu događaja koji su se u to vreme dešavali, da se te teritorije, znači SAO Krajina i Autonomna regija bosanska Krajina i ujedine. Znači to je došlo, politički predlog koji smo usvojili i koji je izašao na zajedničku skupštinu u Bosanskom Grahovu 27. juna i većina poslanika obe skupštine je taj predlog usvojila. Međutim, na insistiranje Radovana Karadžića, on je čak toga dana zvao i Radoslava Brđanina, predsednika SDS - a za bosansku Krajinu, da se poslanici vrate, da ponište taj sporazum, da ne može da se donese takva odluka. Poslanici iz autonomne regije bosanska Krajina, znači iz banjalučke regije, su se razbežali kućama da se ne bi vraćali da se poništi odluka. Znači to je bilo protivljenje Karadžiću i toj ideji, zato ta ideja, odnosno odluka, nije ni realizovana, prema tome nije ni proizvela nikakve posledice. Ona je proizvela posledice da ste vi insistirali da ja dođem u Beograd, da se sretнем sa Radovanom Karadžićem i da meni kažete vi i Radovan Karadžić da ta politička opcija ne važi u ovom trenutku, već ste mi onda rekli koja je druga politička opcija. Da će ..

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Mogu li da pitam onda gospodine Mej, kako to, kakav je to izraz došlo je do predloga i tako dalje. Nije došlo do predloga. Vi ste bili nosilac predloga. Glavni protagonista te sulude ideje. Nije došlo do predloga. Vi ste pokrenuli, vi ste organizovali i vi ste napravili haos u Krajini i jednoj i drugoj i bosanskoj i SAO Krajini, o ujedinenju. Je li tačno ...

SUDIJA MEJ: Pustite sada, samo trenutak. Pustite svjedoka da odgovori na pitanje. Gospodine Babiću sada je rečeno da to nije bio nikakav prijedlog, već da je to bila vaša ideja. Želite li odgovoriti?

SVEDOK Milan Babić: Da, želim. Ideja je došla od Borivoja Rašua i ja sam je usvojio i usvojio je Anđelko Grahovac i usvojili su je većina poslanika obe skupštine i ja sam se za nju javno zalagao i ona je tako prošla. Međutim, ona nije realizovana, jer je mene Slobodan Milošević pozvao u Beograd, da mi

preko Radovana Karadžića kaže da postoji drugi plan za Bosnu i Hercegovinu a ne taj.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A da li ćemo da budemo .. Dobro, ovaj izgleda Borivoje Rašuo, vaš lični prijatelj i politički savetnik vam je inicijator svih vaših ideja. On je neki vaš alter ego, koliko ja razumem, je l' to tako?

SVEDOK Milan Babić: Ne znam šta znači alter ego.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Drugo ja.

SVEDOK Milan Babić: Ja sam rekao da je on imao politički uticaj na mene do 1994. godine.

...

SVEDOK Milan Babić: Vi ste me pozvali u Beograd da mi on saopšti da postoji drugi plan za Bosnu i da nije vreme za ujedinenje dviju Krajina, već da treba sačekati da Alija Izetbegović napravi političku grešku. I tada će se on obračunati sa njim na svoj način. Rekao je da on Aliju Izetbegovića drži u malom džepu, to je i pokazivao i da se može obračunati u svako vreme sa njim ali da sad nije trenutak da se to čini, već da treba sačekati da on napravi političku grešku. A onda će se obračunati na taj način što će saterati i sabiti Muslimane u doline reka i objediniće sve teritorije srpske u Bosni i Hercegovini i pripojiće SAO Krajinu toj teritoriji. To mu je bio plan.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Samo mi molim vas ...

SVEDOK Milan Babić: To je on meni govorio pred vama a vi ste onda rekli "Ne budi tvrdoglav" meni "i ne smetaj Radovanu". Znači vi ste mene pozvali da mi on pred vama saopšti taj plan, koji ste vi zajedno valjda već predsednik toga smislili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dakle, to je trebalo da bude moje sledeće pitanje ali sami ste rekli. Hteo sam da vas pitam, naime, je l' to preda mnom rekao. To nije istina.

SVEDOK Milan Babić: Pa zato ste me pozvali da mi on pred vama kaže to. Da bih ja video da se vi slažete ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa on je, i on i ja smo gospodine Babiću, nastojali da vas ubedimo da dignete ruke od tog idiotskog plana, koji uznemirava celu Jugoslaviju, jer se pitanja moraju rešavati političkim sredstvima a ne na takav način samovoljan i unilateralan način a nikada vam preda mnom nije rekao da on drži Izetbegovića u malom džepu i da će da ih satera u foline reka i takve gluposti. To ste sve posle dodali i izmislili. Vi imate, izgleda, izuzetnu sposobnost da se služite poluistinama. Poluistina je gora od laži. On je vama rekao

SUDIJA MEJ: Ja vas prekidam. Prekidam vaš govor. Gospodine C - 061, sada je tu iznesena tvrdnja da ste vi to izmislili. Možete li se na to ukratko osvrnuti molim vas.

SVEDOK Milan Babić: Nije tačno da sam izmislio. Tačno je da sam od Slobodana Miloševića pozvan u Beograd da mi radovan Karadžić saopšti pred njim, znači plan s kojim se on slaže a on je bio sledeći: da ono što smo mi radili u Bosanskom Grahovu ne može da se izvede u to vreme, da to nije

vreme i da postoji drugi plan za Bosnu i Hercegovinu, odnosno ono što sam već izneo da je Radovan kazao. I Milošević je rekao konstataciju, nakon što mi je Radovan Karadžić izložio, da ne budem tvrdoglav, znači da se ne držim dalje svoga plana o ujedinjenju dve krajine i da ne smetam radovanu i nakon toga poslao nas je da to rešimo sa rukovodstvom SDS - a u bosanskoj Krajini. Odnosno, tamo je Radoslav Brđanin u Čelincu organizovao sastanak ljudi iz bosanske Krajine da bi to Radovan saopštio njima preda mnom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: ... mogu da nu postavim pitanje, pošto kažete, evo da povežemo samo činjenice koje ste vi sami izgovorili. Kažete da, pošto je ta odluka poništena, ona nije proizvela posledice. Ako ta odluka nije proizvela posledice, zašto sam ja onda insistirao da zajedno sa Karadžićem idete u bosansku Krajinu da smirite narod koji ste tako podigli i napravili kaos u odnosima između Srba i Muslimana u Bosni i Hercegovini. Je li to za vas nije bila dovoljno velika posledica? Zašto ste išli onda? Zašto je bilo nužno da idete da ih smirujete kad to nije proizvelo posledice?

SVEDOK Milan Babić: Prvo, deklaracija nije poništena. Ona nije realizovana jer je postojao drugi plan o kome sam govorio i koji je Karadžić obrazlagao u Čelincu istoga dana

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Nemojte ponavljati ta politička objašnjenja. Ja vas pitam za činjenice a vi odgovarate političkim objašnjenjima koja sami izmišljate. Ja vas pitam o činjenicama.

SVEDOK Milan Babić: Ne razumem o čemu govorite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da li sam vam rekao da idete tamo s Karadžićem i da smirite ljude, da odustanete od te sulude ideje?

SVEDOK Milan Babić: rekli ste da idem sa Karadžićem u Čelinac i da se ljudima objasni zbog čega to nije vreme da se realizuje u tom trenutku.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. 'Ajmo molim vas onda da samo sumiramo nekoliko stvari koje ste vi do sada ovde rekli. Dakle, rekli ste sa ste se zalagali za mir i život u Hrvatskoj ali ste proglasili ratno stanje, što je činjenica. Protvili se Vensovom planu, što je činjenica. Odlučili o prisajedinjenju Krajine Srbiji, što je činjenica. Odlučili o ujedinjenju Krajine i bosanske Krajine, što je činjenica. A ja i ostali koji smo bili protiv svih ovih vaših poteza i postupaka koje sam sad nabrojao, samo neke, mi smo bili za rat. Imali smo nekave tajne planove pod firmom Jugoslovenstva, je li tako? Je li to to što vi tvrdite?

SVEDOK Milan Babić: Molim vas jedno po jedno pitanje mi postavite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa evo nabrojao sam vam pitanja koja sam vam već postavio i dali mi odgovore.

SVEDOK Milan Babić: Ja sam detaljno odgovorio o svim stvarima koja vi sada ovde iznosite. Vrlo precizno.

SVEDOK Milan Babić: Pa ja sam precizno govorio ovde o toj političkoj ideji ujedinjenja dviju Krajina, SAO Krajine i bosanske Krajine. Govorio sam ovde o proglašenju, čini mi se, Republike Srpske Krajine. Ako nisam, da kažem da sam 19. decembra izabran za predsednika Republike Srpske

Krajine. Tačno je da sam podneo zahtev međunarodnoj zajednici za priznavanje Republike Srpske Krajine. Šta ste još nabrajali?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa dobro recite mi na primer, u vezi sa ovim sastankom 1. jula 1990. godine u Kninu, kad ste okupili predsednike opština Benkovac, Obrovac, Donji Lapac, Gračac, Korenicu i doneli odluku da se osnuje zajednica opština secerne Dalmacije i Like, da li je ikakve veze, na primer, s tim imala bilo kakva vlast iz Srbije ili Jugoslavije?

SVEDOK Milan Babić: Sad vi pominjete jedan sastanak koji se nije desio tog datuma, već drugoga i o kome je bilo diskusija, to početkom, znači, jula meseca 5. ili 6. Bila je diskusija o promeni ustavnih amandmana, o donošenju, o predlogu, pardon, da kažem precizno, o predlogu ustavnih amandmana na Ustav Socijalističke Republike Hrvatske, koje je podnelo Predsedništvo Socijalističke Republike Hrvatske. To je bio taj sastanak. Znači zajednica opština je, skupština opštine Knin je početkom juna pokrenula inicijativu za konstituisanje zajednice opština severne Dalmacije i Like. Isto konstituisanje je počelo da se realizuje krajem juna, znači 27. juna je skupština opštine Knin je donela odluku, zatim opština Gračac, Lapac. Znači, to je bio proces stvaranja zajednice opština severne Dalmacije i Like. I ja mislim da sam o tome precizno govorio i rekao sam da se ja u vezi toga nisam konsultovao ni sa kim iz Srbije, jer je to bila politička inicijativa moje skupštine opštine Knin, radi, prvo je bilo, poboljšanja ekonomskog položaja te regije i afirmacije Knina kao sedišta a kasnije je postalo i instrument borbe za politička prva, onako kako je to tada tumačeno u to vreme od strane i SDS - a i ljudi i mene, koji su tu vodili zajednicu opština i Srpsku demokratsku stranku, o o tome sam već precizno govorio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Moje pitanje je: Je li vam neko iz Srbije sugerirao šta ćete da govorite po tim mitinzima?

SVEDOK Milan Babić: Ja sam na tim mitinzima zastupao program Srpske demokratske stranke, zatim političku inicijativu konstituisanja zajednice opština severne Dalmacije i Like, zatim govorio sam političkom rečnikom koji je u to vreme bio usvojen što se tiče terminologije oko pominjanja HDZ - a i hrvatske vlade, oko pominjanja istorijskih događaja. Što se tiče istorijskih događaja, pominjanja istorijskih događaja, posebno genocida, ustaša i ponavljali smo formulacije koje su u to vreme posebno bile plasirane iz štampe u Srbiji, televizije. Usvojili smo rečnik tog vremena, koji je plasiran iz Srbije. U tom smislu je, ako mislite na to.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da li je tačno da je Republika Srpska Krajina ustanovila komisiju, državnu Komisiju za ratne zločine i zločin genocida, čiji je šef bio Mile Dakić?

SVEDOK Milan Babić: Bila je neka komisija ali ko se tim stvarima bavio, to stvarno ne znam. Nešto je bilo ali ne znam. Mislim da se istorijskim činjenicama bavio Dakić, a da je Savo Štrbac se bavio faktima i činjenicama zločina koji su se dešavali u toku neprijateljstava i oružanih sukoba sa Hrvatskom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, da ne gubimo vreme. Ja nisam pitao ko je personalno koji posao radio u okviru te Komisije, pitao sam vas da li je Krajina formirala državnu Komisiju za ratne zločine čiji je predsednik bio Mile Dakić.

SVEDOK Milan Babić: Znam da se Dakić bavio nekim istorijskim činjenicama, a precizno da li je bio, da li je to bila državna komisija ja ne mogu sada da se setim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A da li vam je poznat njegov dopis od 30. septembra 1994. godine, dakle, pretpostavljam da biste morali biti upoznati sa tim s obzirom na svoj posao, dopis kojim se obraćao Ministarstvu za pravosuđe i upravu Republike Srpske Krajine u Kninu i dostavio im spisak utvrđenih počinilaca ratnih zločina i genocida u periodu od 1991. do kraja 1994. godine i u 72 tačke naveo imena počinilaca zločina nad stanovništvom Krajine i opise i zločina i žrtava. Da li znate nešto o tome? I da li znate da li su pravosudni organi Krajine pokrenuli i jedan postupak protiv lica koje je predsednik Komisije dostavio Ministarstvu?

SVEDOK Milan Babić: Ne sećam se tačno tog dokumenta. Znam da je bilo postupaka pravosudnih organa protiv počinilaca. O tome sam već govorio ono što sam znao, što sam se setio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A dobro, odgovorite mi na pitanje zašto izmišljate da ste od Dobrice Ćosića na nekom prijemu u Beogradu, decembra 1990. ili januara 1991. godine čuli kako Srpska Krajina i Bosanska Krajina treba da se ujedine i postanu sedma jugoslovenska republika?

SVEDOK Milan Babić: Ja sam to čuo od akademika Raškovića koji je rekao da je to ideja Dobrice Ćosića. To je bilo prije decembra 1990. godine, znači to je bilo prije njegovog odlaska u Ameriku i o tome je govorio i nakon dolaska iz Amerike. Znači, na taj način je govorio. To mi je Rašković rekao, da je to njemu rekao Dobrica Ćosić. I profesor Rašković je i te jeseni na mitinzima zastupao tu tezu o ujedinjenju dviju Krajina, čak je to govorio figurativno, na figurativan način, da treba popiti Unu, znači da se ujedine Krajine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. Maločas ste rekli, doduše to je bilo u zatvorenoj sednici ali ne otkriva identitet svedoka, upravo ste rekli da je ideja bila vaša, odnosno onoga čoveka za koga smo utvrdili da je vaš alter ego. Pa kako sad to korespondira sa ovom vašom izjavom koju ste očigledno izmislili?

SVEDOK Milan Babić: Do sada smo govorili o događajima i političkim idejama i iznošenim stavovima u jesen 1990. godine, a događaji o kojima smo govorili na zatvorenoj sednici bili su iz juna i jula 1991. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Naravno, juna i jula 1991. godine. A vi ste jednom rekli da ste januara 1991. godine čuli to od Dobrice Ćosića na nekom prijemu u Beogradu.

SVEDOK Milan Babić: Nisam tako rekao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa pogledajte malo vaše, te vaše izjave. Pošto su prilično duge, verovatno ne možete da iskontrolišete sve ono što

kažete kao neistinu, ali to je vaša stvar. Ali to smo pitanje razjasnili. Dakle, i to ste izmislili.

SVEDOK Milan Babić: Nisam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Dobro, da nastavimo sa ovim vašim iskrenim naporima za postizanje mira i tako dalje. Da li je u te iskrene napore spadao i govor koji ste održali na mitingu 20. jula 1990. godine pred zgradom komande Kninskog korpusa i tražili od JNA da vam preda oružje? Je li to tačno ili nije?

SVEDOK Milan Babić: Ne razumem o komandat mitingu je reč.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: O mitingu 20. jula 1990. godine.

SVEDOK Milan Babić: U to vreme davao sam dosta izjava a da je bio neki miting ispred JNA, ne znam, ne sećam se.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da li ste na tom mitingu pozvali narod Krajine "na oružani otpor ustašama", to su vaše reči a Jugoslovensku narodnu armiju kvalifikovali ste kao izdajničku, pošto su odbili da vam daju oružje. Je li to tačno ili nije?

SVEDOK Milan Babić: Ne sećam se takve izjave. Ja sam davao vrlo oštre izjave, u to vreme, povodom tih događaja, koje su se odnosile na zabranu održavanja referendumu. Kada ste rekli da je to tačno bilo?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: To je bilo 20. jula 1990. godine ...

SVEDOK Milan Babić: Ne, ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: ... 20. jula 1990. godine, kad još uvek, čak ni po vašim tvrdnjama, niste imali nikakve kontakte ni sa kim iz Srbije, demonstracije pred komanom korpusa. Tražili ste da vam predaju oružje JNA da se borite protiv ustaša. Kvalifikovali JNA kao izdajničku, jer vam ne daje oružje. Je li to niste govorili? Ne sećate se tih vaših aktivnosti?

SVEDOK Milan Babić: Ne, nije to bilo u to vreme.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A u koje je vreme bilo gospodine C - 061? U koje je vreme bilo to što sam vam sad ja citirao?

SVEDOK Milan Babić: Nije bio miting i nisu bile takve izjave. Bile su nakon raspisivanja referendumu 31. jula 1990. godine. Nastale su oštre političke polemike između vlade Hrvatske i predstavnika SDS - a i Srpskog nacionalnog vjeća, u kojima sam i ja učestvovao, oko toga da li je zakazani referendum, odnosno plabiscit, odnosno kako je kasnije nazvano izjašnjavaње naroda, legitimno i da li će se održati ili neće. Znači, hrvatska vlada je imala stav da je plebiscit ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Nemojte da trošimo vreme, molim vas.

SVEDOK Milan Babić: Znači u tim polemikama je bilo oštrih izjava ali ovakvih pred komandom i u vezi vojske, ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. Znači ovo što sam sada naveo, kažete da nije tačno, je li tako?

SVEDOK Milan Babić: Ne sećam se da je ikakav miting 20. jula bio ispred komande Kninskog korpusa i da su takvi zahtevi ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A da li se sećate 20. ili oko 20. jula, da ste ispred komande tražili oružje i nazvali JNA izdajničkom, što vam ne da oružje da se borite protiv ustaša, kako ste rekli? Je l' nikada to niste rekli? Ne 20. jula, nego bilo kog datuma oko tog vremena.

SVEDOK Milan Babić: Na takav način, ne sećam se.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. A na kakav način ste to rekli?

SVEDOK Milan Babić: Ja sam govorio o polemici sa hrvatskom vladom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. To nema veze sa mojim pitanjem, vaša polemika sa hrvatskom vladom. Jeste li vi govorili o nekoj mirovnoj paradi, koja je održana 1. ili 2. maja 1991. godine na Plitvicama?

SVEDOK Milan Babić: Govorio sam o maršu mira koji je trebalo da bude održan 1. maja 1991. godine na Plitvicama. I o toj inicijativi svojoj, upoznao sam i vas. Vi ste tražili da to ne bude marš mira, već da bude piknik 2. maja. I održali smo dugog maja ali ipak marš mira. Cilj je bio da se pokaže da se ne mirimo sa situacijom da Nacionalni park Plitvička jezera bude izdvojen iz SAO Krajine i drugi je razlog bio takođe bio da se i to javno definiše kao teritorija SAO Krajine. Znači to je bio politički protest, mirni politički protest protiv stanja koje je uvedeno na Plitvicama od 31. marta 1991. godine.

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da li je tačno da ste Mladića i ostale oficira JNA iz Devetog korpusa nazivali komunjarima?

SVEDOK Milan Babić: Ja se ne sećam da sam javno upotrebljavao taj izraz. 1992. godine u političkim diskusijama oko Vensovog plana bilo je u upotrebi dosta te terminologije, ali baš precizno se ne sećam. Ne znam na koji period mislite i na šta mislite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A dobro, recite mi da li je razlog za vaš sukob sa Mladićem bio i poziv za mobilizaciju neposredno pred deblokadu kasarni JNA u Zadru, Šibeniku i Splitu?

SVEDOK Milan Babić: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A dobro, da li je tačno, da budem još precizniji, da ste tada pozivali stanovnike Knina da se ne odazivaju tom pozivu, da se ne bore u nesrpskoj vojsci već da se pridruže Teritorijalnoj odbrani koju ste tada vi nazivali čistom, pravom srpskom vojskom? Je li to tako ili nije?

SVEDOK Milan Babić: Nije tako kako vi kažete.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Nego kako je?

SVEDOK Milan Babić: Pozivi na mobilizaciju, javni pozivi i odluka Vlade SAO Krajine donošeni su na osnovu određenih odluka krnjeg Predsedništva SFRJ u oktobru mesecu 1991. godine, a bili su znači za mobilizaciju u udružene snage SFRJ. A bilo je i u septembru mesecu aktivnosti na mobilizaciji određenih jedinica JNA, na zahtev određenih komandi JNA.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da, i šta? Jeste se vi tome protivili?

SVEDOK Milan Babić: Ja govorim u čemu sam ja lično učestvovao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A dobro, da li znate da vi niste bili jedini koji ste govorili kako je JNA nesrpska i kako se ne treba odazivati na mobilizaciju, da je bilo dosta takvih glasova čak i u Srbiji - da se raspusti JNA, formira srpska garda i tako dalje? Da li se sećate toga?

SVEDOK C - 061 - ODGOVOR: Na prvi deo vašeg pitanja ja sam odgovorio u prethodnom mom odgovoru jer on ne stoji tako kako vi kažete. A sad, šta je drugi deo vašeg pitanja? Ja sam rekao da, ja sam se odazivao odlukama Predsedništva SFRJ i zahtevu nadležnih komandi JNA u septembru i oktobru mesecu 1991. godine da se mobilišu građani u jedinice i strukture oružanih snaga SFRJ. Šta je vaše pitanje, ne razumem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da li su vam poznati pozivi da se ne odaziva na mobilisanje u redove JNA? Da li su vam poznati iz tog vremena ti pozivi i nastojanje da se JNA ruini iznutra?

SVEDOK Milan Babić: Koliko je meni poznato, u Srbiji je bilo dosta otpora od strane opozicije i pojedinaca, ljudi su pravili čak i javne demonstracije protiv mobilizacije u JNA u septembru mesecu i u jesen 1991. godine. To je u Srbiji bilo, to je opšte poznato.

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ovde je emitovan jedan presretnuti razgovor, kako ga oni nazivaju, gde ja agitujem i apelujem na Karadžića da se suprotstavi tom talasu protiv JNA i da utiče politički da se ljudi odazivaju. Jeste čuli to?

SVEDOK Milan Babić: Čuo sam transkript u kome sa Karadžićem razgovarate u vezi mobilizacije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da. Pa da li je JNA bila oružana sila koja je imala zadatak da štiti celu Jugoslaviju i sve jugoslovenske narode?

SVEDOK Milan Babić: JNA je bila, JNA je predstavljala oružane snage SFRJ.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa dobro, da li je poznato da je JNA u ovim događajima, pre nego što je sama napadnuta i pre nego što je počela ta masovna blokada kasarni, ubijanje vojnika i tako dalje, isključivo se postavljala kao tampon između sukobljenih strana, uključujući i područje Republike Srpske Krajine i druga područja na kojima je dolazilo do sukoba u to vreme? Je li tako ili nije?

SVEDOK Milan Babić: Ja sam govorio o mojim saznanjima na koji se način JNA raspoređivala na području Krajine. Ona se raspoređivala nakon incidenata koje je provocirala policija, odnosno paralelna struktura kojoj ste vi bili na čelu i to je bio povod da se JNA raspoređuje na ta područja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ja neću više da se bavim tom paralelnom strukturom koju ste vi izmislili, ali imam da postavim, upravo o toj klimi o kojoj vi, o kojoj vi uporno izbegavate da govorite, nekoliko pitanja. Da li je tačno da je sa uvođenjem višepartijskog sistema u SFRJ 1989. godine došlo do jednog naglog porasta nacionalističko - secesionističkih tendencija?

SVEDOK Milan Babic: Višepartijski sistem u bivšoj Jugoslaviji uveden je sukcesivno po republikama, svaka republika je donosila svoje zakonodavstvo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa ne pitam vas to, molim vas odgovorite na moje pitanje. Da li je došlo do porasta nacionalističko - secesionističkih tendencija upravo u to vreme?

SVEDOK Milan Babic: Mogu konkretno da kažem ako me pitate koju partiju, koju stranku, koju republiku, u koje vreme.

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A ja sam ovde dobio jedan citat pokojnog Jovana Raškovića, akademika, citiraću vam, kaže: "Srpski narod sve to osjeća kao poziv istoriji na recidiv, to širi u njemu nove strahove, mučninu i stare sumnje. Poslije svega ovoga, hrvatsko - srpski odnosi dobijaju jednu novu dimenziju paranoidnosti. Hrvatska paranoja smanjuje i negira ustaški zločin, a srpska paranoidno doživljavanje osećanja bliskosti kolektivne nesreće i obnavljanja genocida". Jeste vi tada bili u dobrim odnosima sa Raškovićem?

SVEDOK Milan Babic: Mogu da kažem da je on u to vreme govorio na taj način.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa da li ste i vi delili to mišljenje?

SVEDOK Milan Babic: Ja sam svoje mišljenje javno iskazivao, to je konglomerat, sad ste vi citirali što - šta tu. Ja se baš nisam izražavao tim rečnikom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, da malo prođemo, ako možemo malo brže kroz tu klimu. Evo pre izbora, dakle 1990. godine, mnogo pre izbora, upravo govorim o tom talasu, da li se sećate događaja 15. marta 1990. godine, dakle, izbori su bili kasnije, kada su napisani ustaški simboli na ploči Uprave Srpske pravoslavne crkvene opštine u Zagrebu, znači u glavnom gradu Hrvatske?

SVEDOK Milan Babic: Bilo je incidenta u tom smislu.

...

Svedok ALEKSANDAR VASILJEVIĆ

05.02.2003.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Vi ste general u penziji?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Na prvoj stranici smo rezimea. Ja ću ukratko nešto reći o vašem iskustvu i prošlosti. Generale, da li ste rođeni 1938. godine? Da li ste pohađali Vojnu akademiju između 1958. i 1961. godine? Paragraf 3. Tokom svoje karijere prvo ste radili u Upravi za bezbednost od 1961. do 1964. godine. U paragrafu 5 se kaže da ste kasnije tokom karijere 1982. godine postali načelnik Uprave za bezbednost sarajevske vojske, a onda ste od 1986. do 1988. godine bili načelnik Kontraobaveštajne službe u okviru Uprave za bezbednost SSNO, odnosno Saveznog sekretarijata za narodnu odbranu. Od 08. jula 1990. godine ste bili zamenik načelnika Uprave za bezbednost i na tom ste položaj ostali do 16. juna 1991. godine kada ste postavljeni za načelnika te Uprave, a onda ste preuranjeno penzionisani 08. maja 1992. godine.

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Tačno je.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: U kom činu ste penzionisani?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Čin general - majora.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Nakon vašeg preuranjenog penzionisanja, da li ste bili uhapšeni i optuženi ali su kasnije te optužbe povučene, a vi ste oslobođeni?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Tačno.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li ste 07. aprila 1999. godine ponudili svoje usluge vašoj zemlji, i da li ste postavljeni za zamenika načelnika Službe bezbednosti Vojske Jugoslavije i na tom položaju ste se nalazili do marta 2000. godine, a onda ste postavljeni za savetnika za bezbednost načelnika Generalštaba vojske i penzionisani ste 31. decembra 2000. a konačno ste napustili službu 31. marta 2001. godine?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Generale, da li živite u Beogradu javno, ne krijući se i da li ste, kada ste shvatili da vas je Tužilaštvo imenovalo kao člana zajedničkog zločinačkog poduhvata u jednoj od optužnica, da li ste vi nakon toga otišli u područnu kancelariju Tužilaštva u Beogradu i izjavili da ste spremni da razgovarate sa Tužilaštvom i od tada imate isti taj stav kada je reč o razgovorima sa Tužilaštvom?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Tačno je.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li ste vi sa Tužilaštvom od tada napravili bilo kakav sporazum, rekavši da su vam potrebne mere bezbednosti za vas ili za vašu porodicu, u vezi sa vašim svedočenjem ovde?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Moramo pokriti različite teme i pokrićemo ih. Prvo, struktura JNA 1991. godine. Časni Sude, da bi smo uštedili na vremenu, ja ću voditi svedočenje kroz teme koje nisu sporne. Da li je 1987. godine došlo do reorganizacije, do široko rasprostranjene reorganizacije JNA čiji je cilj bila modernizacija JNA i rezultat toga je bilo stvaranje tri vojna okruga i jednog vojnomoćničkog okruga koji su zamenili pet armija, a uvedena je i struktura korpusa umesto divizija, zajedno sa strukturom brigada?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Tačno je, s tim da u prevodu ovaj naziv "okrug" ne odgovara srpskom jeziku. Znači, radi se o vojnoj oblasti.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Paragraf 11. Kao rezultat tih promena, da li su ukinute brojne divizije i da li je smanjen broj generala sa 170 na oko 136?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Molim da se pred svedoka stavi dokazni predmet 387 tabulator 1. Da se vratimo na komandnu strukturu. Da li ova tabela koju ste mogli da pogledate i ranije pokazuje komandnu strukturu JNA u to vreme, položaje koji se nalaze ispod saveznog predsedništva? Tu je Savezni sekretarijat za narodnu odbranu, za koji je skraćenica SSNO. U to vreme, tu je bio general - pukovnik Veljko Kadijević, i on je bio član Vlade, učestvovao je u radu Vlade kao savezni sekretar?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Tabela dalje pokazuje kako je funkcionisala operativna komanda. Vidimo da su saveznom sekretaru za narodnu odbranu bili podređeni zamenik saveznog sekretara, zatim načelnik Generalštaba, pomoćnik saveznog sekretara, zatim načelnik Uprave za bezbednost, to ste bili vi, i onda je bio šef kabineta SSNO. I pre nego što nastavimo, vidimo da je njemu podređena Prva motorizovana gardijska brigada na čijem čelu je bio pukovnik Mile Mrkšić. Je li to tačno?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da, s tim što je bilo više pomoćnika. Prevedeno je kao jedan pomoćnik saveznog sekretara, a bilo ih je više.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Ako pogledamo na kratko ovu tabelu, na čelu raznih vojnih oblasti, a ovde vidimo na dnu prvu, pa treća, peta vojna oblast i pomorska oblast, na koji način je išla komanda ovim vojnim oblastima? Da li je komanda dolazila od Saveznog sekretara za narodnu odbranu ili je dolazila od načelnika Generalštaba?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Ove vojne oblasti, vojno - pomorska oblast i komanda ratnog vazduhoplovstva bili su direktno počinjeni Saveznom sekretaru za narodnu odbranu, a u tehničkom smislu komuniciranja i prenošenja naređenja koje je savezni sekretar verifikovao, to je bio načelnik Generalštaba oružanih snaga.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Na ovoj tabeli, kojoj ćemo se vraćati i koju ćemo i dalje držati na raspolaganju, vidimo da jedna isprekidana linija na dnu ove pune linije ide od načelnika Generalštaba ka vojnim oblastima. Šta znači ova isprekidana linija, kakva je to vrsta komande, kontrole i komuniciranja?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Pa praktično su naređenja išla preko načelnika Generalštaba ka vojnim oblastima, ali izravno ili direktno komandovanje sa vojnim oblastima i komandantima vojnih oblasti je bilo u nadležnosti saveznog sekretara.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Hvala. Sada možemo da se vratimo na kartu koja se pominje na kraju paragrafa 12. To će biti dokazni predmet 326 tabulator 21. Uzmite pokazivač molim vas, upoznajte se sa načinom na koji mi dajemo dokaze na ovom sudu pomoću ovog grafoskopa. Možete li nam pokazati vojne oblasti, iako karta sama za sebe govori.

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Netačna je ova linija za Prvu vojnu oblast koja je ovde označena. Ona nije išla na Viroviticu, na Sisak jer je bila istočnije od nacrtane granice.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: U redu. Ali ako to izuzmemo, ovde su otprilike obeležene prva, treća i peta vojna oblast. To je relativno tačno obeleženo.

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Ta je granica, zapadna granica ili severo - zapadna granica Prve vojne oblasti uključivala je Osijek i Vukovar.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Hvala. Sada u rezimeu prelazimo na stranicu 6 paragraf 18, u stvari kraj tog paragrafa je dokazni predmet 387 tabulator 2. Stavice ga na grafoskop jer ćemo se ubrzo na njega pozivati. Vi ste za ovo čuli i ranije, kada se proglašilo ratno stanje ili vanredno stanje ili stanje neposredne ratne opasnosti koja osoba ili telo postaje vrhovni komandant?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Vrhovni komandant je praktično Predsedništvo Jugoslavije, a neposredno tu funkciju, u onom izvršnom smislu prema Saveznom sekretarijatu za narodnu odbranu, ima predsednik Predsedništva. U tim uslovima Savezni sekretarijat za narodnu odbranu postaje štab vrhovne komande.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Uloga ili potencijalna uloga generala Kadijevića se ovde navodi u štabu vrhovne komande. Koja bi bila njegova uloga u jednom od ova tri stanja?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: On praktično obavlja te stručne funkcije, predlaže odluke o upotrebi i angažovanju snaga i u ime vrhovnog komandanta izvršno to prenosi na jedinice po dubini.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Izvinjavam se što se boja na grafoskopu ne vidi dobro, nadali smo se da ćemo to moći da vidimo. Za one koji to ne vide na monitoru, savezno predsedništvo koje postaje vrhovna komanda ima osam članova, po jedan iz svake od šest republika i po jedan iz dve autonomne pokrajine. A sada prelazimo na ulogu teritorijalne odbrane i koordinaciju teritorijalne odbrane sa JNA. To je paragraf 21, stranica 4. Generale, u vreme mira, ko vodi teritorijalnu odbranu?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Teritorijalna odbrana u vreme mira u nadležnosti je dotične republike. Vrhovni komandant teritorijalne odbrane u ratu za sve teritorijalne odbrane je vrhovna komanda. U miru u teritorijalnoj odbrani postoji republički štab teritorijalne odbrane koji je vojno, stručno, profesionalno telo koje je praktično potčinjeno predsedniku republike.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: U redu. Dakle, u stanju mira oni su praktično potčinjeni predsedniku republike, a u jednom od ta tri stanja, dakle stanju rata, vanrednom stanju i stanju neposredne ratne opasnosti su potčinjeni kome?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Znači na nivou Jugoslavije, Predsedništvu Jugoslavije kao vrhovnom komandantu, a predsednik republike postaje komandant teritorijalne odbrane.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Hvala. Ako jedinica teritorijalne odbrane, govorim o paragrafu 22, ako se zatekne da deluje u zoni koja je pod kontrolom JNA, koje telo bi bilo potčinjeno kojem telu?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Uvek vlada princip jednostarešinstva, dakle jedne komande koja objedinjava dejstva svih oružanih snaga na jednom prostoru. U ovom slučaju, ako su dominantna dejstva JNA u tom prostoru u kojem se ona nalazi, potčinjene su jedinice teritorijalne odbrane Jugoslovenskoj narodnoj armiji, znači vrši se pretpotčinjavanje tih jedinica. Međutim, ove jedinice teritorijalne odbrane mogu i da deluju autonomno, ako se radi, na primer, o problemima kontrole teritorije. Ali ako se radi o borbenoj upotrebi i zajedničkim dejstvima, onda su potčinjeni komandi JNA.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li se teritorijalna odbrana sastojala i od teritorijalnih i od manevarskih jedinica?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Pa pravi je prevod, ja sam shvatio da je to teritorijalne jedinice, misli se na prostornu strukturu. Znači, teritorijalna odbrana je imala prostornu strukturu i manevarsku strukturu, ako se misli na ovaj izraz teritorijalna kako je meni prevedeno. Smisao je ja mislim prepoznatljiv.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li je manevarskim jedinicama bilo dozvoljeno da deluju izvan svoje teritorije?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Mogla je, u situaciji na bojištu, ako je to zahtevalo da se te jedinice upotrebljavaju i tamo gde je neophodno da se upotrebljavaju. Znači nije bilo striktno vezano, da je moralo da bude na teritoriji jedne republike.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Ako su manevarske jedinice teritorijalne odbrane delovale na teritoriji druge republike, kome su onda bile potčinjene, kome su tada odgovarale?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Po istom principu, znači trebalo bi da budu potčinjene jedinicama JNA ako izvode borbena dejstva.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da uzmemo primer koji bi odgovarao ovom predmetu, to je stranica 23 atlasa, da podsetimo Veće ukoliko je potrebno, mada ja mislim da nije. Ako je bio odred teritorijalne odbrane iz Valjeva, iz Srbije, koji je delovao u Lovasu tokom operacija koje se odnose na Vukovar, taj odred teritorijalne odbrane bi bio potčinjen kojoj vojnoj oblasti JNA?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Prvoj vojnoj oblasti.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Isto tako, ako bi teritorijalne jedinice iz Crne Gore bile razmeštene na Kordunu, kome bi one bile potčinjene?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Petoj vojnoj oblasti.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: A da bi se one razmestile i potčinile, da li bi za to bilo potrebno odobrenje komandanta republičke TO? Da li bi bilo potrebno njihovo odobrenje za tako nešto?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Ja pretpostavljam da bi trebalo.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Za jedinice koje dolaze iz Republike Srbije, čije bi ovlašćenje bile potrebno da bi te jedinice mogle da se razmeste?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Ja mislim da bi trebalo da o tome da saglasnost predsednik republike, kao vrhovni komandant tih jedinica u republici, ili bi to moglo da ide po liniji vrhovne komande, od predsedništva prema republici i prema JNA

TUŽILAC NAJS - PITANJE: JNA i sukob u Hrvatskoj, to je paragraf 27. Po vašem iskustvu i po vašem shvatanju generale, mislim je JNA imala ciljeve, i vi kažete da su postojala tri takva cilja, to je pasus 27. Koja su bila prva dva cilja, što se vas tiče, cilja JNA u toku razvoja sukoba?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Pa taj sukob je imao različite etape ali prvi i osnovni cilj je bio u prvoj fazi da JNA razdvoji sukobljene strane u sukobu u kojem ona nije učestvovala. Te sukobljene strane su bile srpske strane na prostoru Hrvatske i paravojni sastavi u Hrvatskoj. Kasnije, ciljevi su da se pre svega zaštite jedinice JNA koje su bile tada u najvećoj meri u blokiranim objektima i kasarnama na prostoru Hrvatske. I negde od septembra, možda avgusta ili septembra 1991. godine govori se i o zaštiti ugroženih naroda koji su na tom prostoru bili napadnuti, bilo sa koje strane. Konkretno se u tom vremenu o kojem govorimo, septembru 1991. godine, radilo o zaštiti srpskog naroda u nekim krajevima - Banija, Lika, Kordun - gde je došlo do borbenih dejstava i do napada Zbora narodne garde koji se u to vreme već bio konstituisao kao vojska.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Po vašem mišljenju, da li je bilo govora o tome da JNA nameće političko rešenje za tu krizu?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Nikada, ni u jednom periodu JNA nije nametala rešenja i puteve izlaska iz krize, a proklamovano je bilo, i ja koliko znam toga se JNA pridržavala, da će sačekati politička rešenja i postupiti po njima.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: 30. juna 1991. godine, da li je Borisav Jović javno najavio jedan cilj i da li se sećate šta je to bilo?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Sećam se. To je bila 19. sednica Saveznog saveta za zaštitu ustavnog poretka na kojoj sam bio i ja prisutan, a na kojoj se raspravljalo oko sukoba u Sloveniji. U najkraćem, na pitanje koje ste postavili, Borisav Jović koji je predsedavao tom sednicom izneo je stav za koji sam ja tada prvi put čuo, da ne treba nikoga silom pa ni Slovence prisiljavati da ostanu u Jugoslaviji ako oni to neće i da vojska, odnosno JNA

treba da izađe, da se povuče iz Slovenije i da izađe na nove granice, a da konkretno nije govorio koje su to granice.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Dokazni predmet 387 tabulator broj 3, ti dokumenti se bave ovom temom. Da bi uštedeli na vremenu, molim da se jedan dokument da svedoku, a engleska verzija da se stavi na grafoskop. Kako je moja uobičajena praksa da original stavim na grafoskop, a imamo jako puno materijala kroz koji treba da prođemo pa osim ako ne dobijem druge instrukcije, ja ću jednostavno originale dati svedoku i direktno preći na engleski prevod. Generale, da li pred sobom imate direktivu o upotrebi oružanih snaga? Ako je pogledamo, vidimo da piše "10. decembar 1991. godine, od Saveznog sekretarijata za narodnu odbranu" i tu se nalazi direktiva o upotrebi oružanih snaga u narednom periodu, to je potpisao general - major Polić. Sama direktiva na narednoj strani, molim da poslužitelj okrene stranu, u dnu strane u paragrafu broj tri pod naslovom "Jugoslovenska narodna armija i Teritorijalna odbrana", molim da pređemo na narednu stranu, na vrh strane broj 3. U tom pasusu se kaže: "Naše oružane snage ulaze u novi izuzetno značajan period realizacije krajnjih ciljeva rata - zaštite srpskog stanovništva, mirnog razrešenja jugoslovenske krize i stvaranja uslova za očuvanje Jugoslavije za one narode koji žele da u njoj žive. Zato je očuvanje borbene gotovosti JNA i oružanih snaga u celini i dalje težišni zadatak svih nivoa rukovođenja i komandovanja". I prelazimo na poslednju stranu. Vidimo da je to potpisao general Veljko Kadrijević. Generale Vasiljeviću, da li taj nalog ili ta direktiva odgovara vašem shvatanju ciljeva JNA u to vreme?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Pa ja mislim da sam u prethodnom odgovoru već rekao, i to je identično sa onim što je kazano. Ja sam govorio o periodu negde oko septembra ...

TUŽILAC NAJS - PITANJE: U tom slučaju generale, možemo da nastavimo dalje. Prelazimo na pitanje naoružavanja Srba u Hrvatskoj. To je strana 6, paragraf 36. Generale, da li ste početkom 1991. godine saznali za incident u kome je učestvovao čovek po imenu Arkan u Dvoru na Uni?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Šta je on tada radio i sa kim je to radio?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Pa po onome što je bilo objavljeno i preko sredstava informisanja, on je uhapšen od MUP - a Hrvatske sa Stevanović Zoranom i Bambićem, ne sećam se njegovog imena, u Dvoru na Uni, i tom prilikom je kod njih pronađeno oruđe koje su transportovali.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Ko je stajao iza tog snabdevanja oružjem, onako kako ste vi to shvatili na osnovu informacija koje ste imali u to vreme?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Pa ja sam shvatio da je iza toga, na neki način, stajao MUP Srbije, a ovo iz razloga što mi je poznato da je tadašnji ministar unutrašnjih poslova Srbije, Radmilo Bogdanović, intervenisao kod ministra unutrašnjih poslova Hrvatske Josipa Boljkovca da Arkan i ova njegova dva saputnika budu oslobođeni i vraćeni u Srbiju.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li znate koji su bili uslovi te transakcije? Da li znate da li je neki novac promenio ruke?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Meni to nije poznato.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Paragraf 38. Došlo je do odluke, odnosno do pokušaja da se u Predsedništvu SFRJ donese odluka o proglašenju vanrednog stanja. Međutim, takva odluka nije donešena. Posle toga da li je došlo do uspostavljanja obrasca po kome su se Srbi naoružavali?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Prema podacima koje je imala Uprava bezbednosti JNA u to vreme, manje količine oružja su išle iz Srbije prema Kninskoj krajini. Po mojim saznanjima, to je rađeno bilo u tri ture. Radilo se o lovačkom oružju koje je nabavljeno preko radne organizacije "Sport" u Beogradu, a posredstvom firme "Univerzal". To oružje je većim delom bilo vraćeno nakon izlaska, u januaru 1991. godine, nakon izlaska naredbe Predsedništva Jugoslavije o razoružavanju paravojnih sastava. Iza toga, ja nemam neka precizna saznanja, znam opštu situaciju, da nakon neuspele, neuspelog pokušaja u martu 1991. godine da se izvrši opšte razoružavanje i Hrvata koji nisu vratili oružje po ranije naredbi, moja saznanja su ukazivala da je krenulo nešto obimnije naoružavanje srpskih snaga u Kninskoj krajini. Tada, u tom periodu, to je početak 1991. godine počinje i obuka, dolazimo do saznanja da počinje obuka dobrovoljačkih jedinica u kampu u Golubiću pored Knina.

Četvrtak, 06. februar 2003. godine

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Paragraf broj 39. Generale, juče smo se bavili naoružavanjem Srba. Da li ste u drugoj polovini 1991. godine saznali o izvesnim individualnim slučajevima manjih isporuka oružja, isporukama manjih količina oružja koje su predate Srbima i da su to radili pojedinci iz JNA?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Jesam.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Želim da navedem dva primera iz vašeg rezimea. Da li je postojao oficir bezbednosti po imenu Čedo Knežević i ako jeste, možete li nam reći šta je on uradio u vezi toga?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Koliko sam ja saznao, on je bio u Bihaću u kontraobaveštajnom detašmanu koji se iz Zagreba premestio na tu lokaciju. I u tom periodu je vršena evakuacija nekih skladišta teritorijalne odbrane i JNA sa prostora koji su već bili ugroženi od Zbora narodne garde i on je jednu količinu, ja ne znam koja je, prebacio na neki način do Zemuna, do Batajnice i planirano je valjda da je negde da po Slavoniji. Međutim, načelnik odeljenja bezbednosti je saznao za to i to je sprečio.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Drugi primer, u februaru 1992. godine da li je bio pukovnik Zečar koji se takođe angažovao u nekoj dostavi oružja?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Jeste, on je radio u Upravi bezbednosti i takođe je jednu količinu oružja trebalo da prebaci, koliko se ja sada sećam,

negde prema Srpskim Moravićima i u tome je isto bio otkriven, tako da ni to oružje nije otišlo. Kada sam ga ja ispitivao, jer je on bio kod mene, zašto je to radio, on je naveo neke starešine po čijem je odobrenju navodno to učinio bez mog znanja.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li je on rekao odakle su došla ta ovlašćenja?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: To nisu bila pismena ovlašćenja, to je izgleda bio usmeni, usmena saglasnost od generala jednog.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li ste vi kritikovali tog pukovnika zbog toga što je uradio? Ako možete, pomozite nam. Recite nam da li je on konkretno naveo ime.

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Izvolite, nastavite. Koga je naveo?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: On je rekao da je to uradio po odobrenju generala Živote Panića.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Paragraf 42. Da li vam je bilo poznato kakvu vrstu oružja su nosili određeni paravojni sastavi i posebno koju vrstu automatskog oružja su imali?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Pa ja nisam imao tada neke konkretne podatke, mislim o vrsti naoružanja po paravojnim grupama, ali sećam se da je jedna vrsta bila karakteristična. Radilo se u Slavoniji o automatima "tompson" (Thompson) koji su bili više trofejni, a oni su bili karakteristični po tome što ih je posedovala Teritorijalna odbrana Srbije tako da najverovatnije da je to bilo oružje iz skladišta Teritorijalne odbrane Srbije.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Bilo vam je poznato da se to dešavalo u Slavoniji, u istočnoj Slavoniji. Da li je to bila lokalna srpska teritorijalna odbrana ili su to bile paravojne organizacije, paravojne grupe ili i jedni i drugi?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Taj konkretan slučaj su bile paravojne grupe.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li znate kakvu vrstu oružja je imala lokalna srpska teritorijalna odbrana u istočnoj Slavoniji?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Ne znam, nemam taj podatak. Nisam imao prilike da to vidim.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Kada se JNA povukla, da li znate šta se desilo sa delom naoružanja koje je ostalo u skladištima JNA?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Pa jedan deo naoružanja iz skladišta koja nisu blagovremeno evakuisana zarobile su snage ZNG - a na tom prostoru, a iz skladišta koja su pravovremeno evakuisana oružje je izvlačeno u dubinu teritorije. Jedan deo naoružanja je išao na prostor Bosne i Hercegovine, u skladišta jedinica JNA koje su se tamo tada nalazile, a u to vreme se konstituišu i veći sastavi i veći broj jedinica teritorijalne odbrane u Krajini i deo tog naoružanja je bio namenjen i za te jedinice, za naoružavanje po materijalnoj formaciji koja je bila propisana.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Molim da se svedoku pokaže tabulator 4 da ga on pogleda. Pre nego što zatražim da se uvede kao dokazni predmet, postaviću

nekoliko pitanja u vezi sa njim. Generale Vasiljeviću, pogledajte ovaj dokument, upoznajte se sa njim a onda ću vam postaviti nekoliko pitanja. Mislim da je to dokument koji vam je lično poznat. Kada ste vi prvi put dobili ovaj dokument ili bolje da kažem kada ste ga prvi put videli?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Prvi put sam video dokumenat negde krajem 1990. godine, konkretno početkom decembra 1990. godine kada je rađeno na dokumentovanju ilegalnog naoružavanja i kod Srba i kod Hrvata, u celoj Hrvatskoj pa i šire.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li ste vi videli tu osobu, odnosno da li ste videli i/ili razgovarali sa osobom koja je dala ovu izjavu?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Ne, ja nisam razgovarao. Razgovarao je organ bezbednosti u Kninu.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: A da li vam je ova izjava pokazana tokom obavljanja vaše dužnosti kao izjava nekoga sa kim je obavljen razgovor u vezi sa ilegalnim naoružavanjem?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da, da. To je sve rađeno u fazi kada je pripremano razoružavanje svih paravojnih sastava u Hrvatskoj.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li ste kasnije saznali za neke razloge zbog kojih ne bi trebalo verovati ovom konkretnom svedoku o onome što je rekao o ilegalnom naoružavanju u svojoj izjavi?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Ne, i bilo je više izjava, to su uzete od jednog broja lica srpskog nacionalnosti u Kninskoj krajini i manje - više, one su bile identične.

...

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Molim da se onda tabulator 5 stavi pred svedoka. Tabulator 5 engleska verzija, molim da se stavi na grafoskop. Generale, sada gledate dokument Prvog krajiškog korpusa koji je potpisao general - major Talić, datum je 31. avgust 1992. godine, to je inventar oružja koje je izdato u vezi sa vašim poverljivim nalogom. "Dodali smo inventar oružja i opreme koji su izdati jedinicama i štabovima teritorijalne odbrane, dakle strukturama izvan oružanih snaga, od početka aktivnosti čiji je cilj da se od genocida zaštite Srbi u Hrvatskoj i Srpskoj Republici. Oružje i oprema koji su navedeni na ovoj listi izdavani su po reversima i još uvek se knjigovodstveno vode kod jedinica Prvog krajiškog korpusa koje su uzele naoružanje, te vas molimo da nam date vaš stav po ovom pitanju". I onda imamo tabelu sa oružjem, spisak naoružanja i opreme koja je izdata teritorijalnoj odbrani, štabovima teritorijalne odbrane i jedinicama Petog korpusa, i vidimo puške, puškomitraljeze i tako dalje. Da li ovaj dokument odgovara vašem sećanju u vezi sa oružjem koje je izdato, odnosno da li imate neki komentar?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Ovaj dokumenat je iz Prvog krajiškog korpusa iz avgusta 1992. godine, dakle u vreme kada ja nisam u aktivnoj službi u Vojski Jugoslavije i ja ne mogu da dam ocenu verodostojnosti pečata vojne pošte i potpisa komandanta korpusa jer taj potpis nikada nisam

viđao. Međutim, iz ovog tabelarnog pregleda, u naslovu gore stoji da je to pregled izdatog naoružanja i opreme štabovima i jedinicama teritorijalne odbrane iz Petog korpusa, a to je upravo ono o čemu sam govorio, da je deo naoružanja išao iz nekih jedinica JNA za naoružavanje jedinica teritorijalne odbrane koje su se u to vreme konstituisale i formirale po formacijama.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Hvala lepo. Tabulator 6 molim. Original svedoku, engleska verzija na grafoskop, datum 25. april, iz komande Druge vojne oblasti, MUP - u Republike Srpske Krajine, stanici MUP - a u Korenici. Paragraf za koji smo mi, pre svega, zainteresovani: "Na osnovu rešenja Saveznog sekretarijata za narodnu odbranu, strogo poverljivo - u cilju popune municijom MUP - a Republike Srpska Krajina izdaje se iz našeg skladišta Golubići bez naknade za potrebe stanice MUP - a Korenica ..." i onda se nabroja municija, u milionima, meci 7,62 milimetara, zatim ručne bombe M75, 6 000 komada i tako dalje, čitav spisak. Ponovo, čak i ako niste videli ovaj dokument ranije, da li ovaj dokument dolazi na osnovu naloga ili rešenja Saveznog sekretarijata za narodnu odbranu, da li je to nešto što odgovara vašem iskustvu iz tog vremena?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da, odgovara zbog toga što je ovo faza kada je po Vensovom planu trebalo da se izvrši demobilizacija aktivnih sastava na području Kninske krajine i da se konstituišu jedinice teritorijalne odbrane i milicije čije naoružanje je trebalo da bude pod ključem i pod kontrolom međunarodnih snaga. I kada su te jedinice konstituisane, koje treba da budu stavljene u rezervni sastav, jedan deo opreme i naoružanja je iz JNA upućivan na teren da bi te jedinice mogle da budu kompletne. Ja ponovo podvlačim da se ne radi o oružju i municiji za aktivne sastave nego za rezervne sastave na tom prostoru koji će biti pod kontrolom međunarodnih snaga.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Tabulator 7 molim, ceo dokument u originalu pred svedoka, a molim prvu stranicu na grafoskop. "Komanda Druge vojne oblasti", na vrhu stranice, "vrlo hitno, 24. april 1992. godine, SSNO. Od Ministarstva unutrašnjih poslova Srpske Republike BiH primili smo zahtev, strogo poverljiv, broj 11 od 23. aprila 1992. godine za ustupanje MTS, materijalno tehničkih sredstava na korišćenje za potrebe odreda milicije specijalne namene pri Centru službe bezbednosti Banja Luka". I onda je spisak opreme, helikopteri i tako dalje. I ako sada pređete tri stranice i dođete do pretposlednje stranice na engleskom, odnosno poslednje stranice na srpskom, "Zahtev vam dostavljamo u skladu sa naređenjem načelnika Generalštaba oružanih snaga SFRJ. Mišljenja smo da bi zahtevu trebalo udovoljiti prvenstveno za ona sredstva koja se ne mogu naći na tržištu i u količini koja može obezbediti najnužnije potrebe". Potpisao general pukovnik Milutin Kukanjac. Koja je bila njegova funkcija, njegov položaj u to vreme, generale?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Bio je komandant Druge vojne oblasti u Sarajevu.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Vidimo o čemu je ovaj dokument. Da li vi imate nekih komentara u vezi sa tim ili dokument govori sam za sebe?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Prvo, poznajem potpis generala Kukanjca i prepoznajem ga na faksimilu ovog akta. I drugo, ovo je period kada se, nakon što se MUP Bosne i Hercegovine podelio na dva dela jer je iz njega izašao srpski deo MUP - a i napravio MUP Republike Srpske. Ja bih rekao da je ovo jedan megalomanski zahtev jer se ovde traže četiri helikoptera i još dva transportna, teža, i to ne bih komentarisao, da li je objektivna ovaj zahtev po onome što traži. Ali, sa zadnje stranice, kada se ovaj zahtev prosleđuje prema Generalštabu oružanih snaga, to proističe iz jednog stanja u kojem su ovakvi sastavi i druge jedinice koje su se konstituisale na terenu imale praksu da se neposredno obraćaju najbližim komandama za pomoć u materijalno - tehničkim sredstvima. I onda je usledilo naređenje načelnika Generalštaba koji komandama skreće pažnju da na te zahteve ne mogu neposredno odgovarati, nego ih sa svojim mišljenjem prosleđivati u Generalštab u Beogradu gde će se donositi konačna odluka o svakom zahtevu pojedinačno.

...

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Molim da sada pređemo na obuku dobrovoljaca. Časni Sude, mi ćemo možda pustiti par presretnutih razgovora, ne više, čisto da bi svedok potvrdio svoju identifikaciju tih glasova tamo gde je materijal već razmotren ili da nam povremeno da rezime onoga što zna na osnovu tih presretnutih razgovora. Generale, da pređemo sada na obuku dobrovoljaca. Da li je Uprava za bezbednost saznala za Frenkija Simatovića u Krajini i ako jeste, kada je to bilo i u kom smislu?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Pa to je bila prva informacija, negde u jesen 1990. godine. U tom periodu nemamo potpune identifikacione podatke, znamo za naziv Frenki i za prisustvo tog čoveka na području Krajine i da je u to vreme bio funkcioner MUP - a Srbije.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li ste saznali i za osobu po imenu Kapetan Dragan i ako jeste, šta ste o njemu saznali?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Kapetan Dragan se po saznanjima našim pojavio u Kninu negde početkom 1991. godine. On je vršio obuku dobrovoljaca iz Kninske krajine u kampu ili u objektu Golubići. Dosta je vremena prošlo dok njegov identitet nije ustanovljen. Po tim podacima koji su kasnije i potpuno potvrđeni, on je došao iz Australije posredstvom ljudi iz Državne bezbednosti Srbije čiji je bio verovatno neki izvor, neka vrsta izvora ili pozicije. To je oko obuke u Krajini. Kada sam bio u Šidu, to je 28. oktobra 1991. godine, u vezi sa određenim okolnostima oko zločina koji su počinjeni u tom selu, imao sam kratak susret sa tadašnjim organima bezbednosti Prve vojne oblasti, koji su bili stacionirani u Šidu Tom prilikom, on mi je rekao da na području Šida i okoline ima nekoliko paravojnih dobrovoljačkih jedinica koje nisu pod komandom JNA, i nekih kampova gde se vrši prihvati i obuka tih dobrovoljaca za koje se kasnije ne

zna gde odlaze i ko ih upućuje. Jedan od takvih kampova je bio kamp Lipovača koji je imao negde, po njegovom saznanju, oko 100 dobrovoljaca. Pokušavale su neke starešine iz bezbednosti, iz njegovog sektora tamo gde se nalazio da dođu do tog kampa ali im nije bio dozvoljen ulaz. Tu je bila jedinica Mirka Jovića koja je imala naziv "Dušan Silni" i koja je neposredno izvršila zločin u Lovasu. Zatim, pojavljivao se jedan odred, kako su ga zvali, "Crnogorac" koji je bio mobilan, sa više vozila i koji se premeštao sa jednog terena na drugi. Iza ovog odreda su stajali ljudi iz MUP - a, konkretno po njegovim saznanjima je Radovan Stojčić Badža imao jurisdikciju nad njime. Zatim je izneo da se u Erdutu nalazi jedinica Ražnatović Arkana čije brojno stanje oscilira od nekoliko desetina do dve ili tri stotine ljudi. I zadnja jedinica koje se ja sećam, koja je po nazivu bila specijalna, Jedinica specijalne policije kojom je komandovao Vasilije Mijović. Ta jedinica je operisala negde kasnije na području Baranje, a imala je svoj kamp u nekom salašu kod Sombora. Znači, to su moja sećanja iz tog perioda.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: U redu. Jedina pojedinost, a to ćemo dobiti na drugom mestu, ili možda ipak da to sada uradimo, centar za obuku Kapetana Dragana se nalazio blizu kog grada ili sela u Kninu?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Znači nalazio se u Golubiću kod Knina. Ja sam rekao bio, spomenuo sam da je bio u Golubiću.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Možete li nam reći šta se dogodilo kada su pozivani rezervisti u Srbiji u JNA i šta je, kakav je bio stav optuženog u odnosu na mobilizaciju rezervista i upotrebu dobrovoljaca?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: U Srbiji su bili evidentni problemi oko odziva rezervista 1991. godine. Veliki broj jedinica, ratnih jedinica JNA nije mogao biti formiran, a i neke koje su bile sa velikim problemima formirane, ubrzo su se raspadale. Geslo tada u Srbiji koje je na sceni, koje se plasira i preko medija bilo je da Srbija nije u ratu, a koliko se sećam, i optuženi je govorio da mi nikoga nećemo silom terati da idu u rat, i iz toga je proizašlo da će u JNA odlaziti samo oni koji to dobrovoljno hoće. Praktična posledica na terenu je bila da veliki broj vojnih dezertera MUP Srbije nije hteo da procesuirati niti da ih privodi u jedinice armijske, što su bili dužni po zakonu, i time je otvoren jedan širok prostor za razne dobrovoljačke grupe koje su često imale i stranačka obeležja i koje su mobilisane i poslate od pojedinih stranaka radi njihovog političkog imidža u to vreme. JNA ...

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Pre nego što nastavimo, u isto vreme dok je bilo tih poteškoća sa mobilizacijom i sa onim što bi se moglo okarakterisati kao izbegavanje da se odazovu, nisam siguran, ali da li je Teritorijalna odbrana Srbije dala bilo kakve ponude da obezbedi trupe za JNA?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da. Ja sam bio na jednom sastanku, to je bilo u Ministarstvu odbrane Srbije negde krajem oktobra 1991. godine gde je raspravljano, između ostalog, o slabom odzivu i slaboj popuni jedinica JNA. I tada je komandant Teritorijalne odbrane Srbije rekao da oni nemaju nikakvih problema sa potpunom jedinica teritorijalne odbrane i da može da

se ponudi armiji da neke jedinice budu angažovane gde god to bude bilo potrebno. Da li je došlo do tog zvaničnog predloga meni nije poznato, ali znam da su neki teritorijalni odredi iz Srbije bili angažovani na slavonskom ratištu.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Kao što ste nam već rekli juče, ovlašćenje da se jedinice teritorijalne odbrane koriste na taj način može da dođe samo od koga, u krajnjoj instanci?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Ja mislim samo od predsednika republike.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: I samo nešto da raščistimo što sam propustio juče dok smo govorili o vlastima u Lici, časni Sude, to je paragraf 24. Kada govorimo o tome da bi se tražila odgovarajuća nadležnost ukoliko bi se koristile jedinice TO iz Valjeva u Lovasu ili teritorijalne jedinice iz Crne Gore na Kordunu, da li vi kažete da su se takvi razmeštaji desili i da je za to bila potrebna nadležnost, to jest odobrenje i samog predsednika?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Inače ja znam da su te jedinice bile na ovim prostorima koje ste vi naveli, a rekao sam da pretpostavljam i smatram da je to, da je takva odluka u nadležnosti predsednika republike, zbog toga što je to ipak kategorija koju ja, za koju nisam ekspert da znam koja su ovlašćenja predsednika republike. Znam načelno da je on vrhovni komandant i da po tome on daje odobrenje za takvu upotrebu jedinica.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da se vratimo sada na ono što ste govorili o dobrovoljcima koji su bili povezani sa političkim partijama. To je paragraf 48. Da li je u jednom kratkom periodu bilo centara za obuku dobrovoljaca, od kojih su dva bila u Srbiji? Jedan je bio u Smederevskoj Palanci, a drugi u Vojvodini.

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da. To su bili centri koje je pokušala da organizuje JNA da bi prihvatao dobrovoljaca tekao u skladu sa propisima. Međutim, ti centri su kratko vreme funkcionisali. Ja se sećam tog ekscesa sa ovim centrom u Palanci, jer sam dobio izveštaj da tu dolaze ljudi sa stranačkim obeležjima, neuredni, sa bradama, i nisu hteli da prihvate oblačenje uniforme JNA i stavljanje tada važećih oznaka. Zatim, nisu hteli da se razdvajaju kao kompaktna celina. A pravili su i neredne, izlazili su u grad i tamo je došlo do ekscesa, do razbijanja izloga nekih radnji koje su držali Albanci u tom mestu.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: I da li je tačno ta dva centra nisu dugo radila?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Sada prelazimo na srpsku teritorijalnu odbranu u Hrvatskoj tokom vremena za koje nam vi možete pomoći. Ako možemo da koristimo termin istočna Slavonija za Istočnu Slavoniju, Baranju i Zapadni Srem. Možete li da nam ukažete na razlike koje ste uočili između načina na koji su funkcionisale ove teritorijalne odbrane u Krajini i istočnoj Slavoniji?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Pa u najkraćem, u Krajini se teritorijalna odbrana konstituise na osnovu do tada važećih principa po

kojima se konstituišu štabovi i jedinice. To je podrazumevalo da su komandanti štabova teritorijalne odbrane uglavnom bili, da je to uglavnom popunjavano sa aktivnim starešinskim sastavom. Konkretno, tu u krajini Kninskoj znam da je jedan broj starešina redovnim putem preko personalne uprave poslat na komandantske dužnosti u te jedinice teritorijalne odbrane. Jednog da navedem, to je bio general Đuić koji je bio postavljen za komandanta štaba teritorijalne odbrane. Te jedinice su bile potčinjene tamošnjim jedinicama JNA u dejstvima. Za razliku od ovoga, u istočnoj Slavoniji meni nije poznato da je bilo koji aktivni starešina JNA bio upućen za komandanta nekog štaba teritorijalne odbrane u istočnoj Slavoniji. Čak su i oni koji su se nalazili na tim dužnostima do početka rata, u istočnoj Slavoniji bili smenjivani. Konkretno, znam za takvu smenu i komandanta i načelnika štaba i organa bezbednosti u opštinskom štabu Teritorijalne odbrane u Šidu. Tako da je to za razliku od ovoga, tu na prostoru istočne Slavonije postoje legalne jedinice teritorijalne odbrane. Jedan od ljudi koji su bili na čelnim tim funkcijama, koji su u stvari rukovodili tim jedinicama teritorijalne odbrane, koliko se sećam, bio je general Mandarić koji se nalazio na isturenom komandnom mestu Prve vojne oblasti zajedno sa generalom Životom Panićem što je sasvim prirodno da se sada u takvoj jednoj operaciji vrši koordinacija dejstava između jedinica JNA i jedinica teritorijalne odbrane.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da samo prođemo kroz par detalja. Pominjali ste generala Đuića koji je, čini mi se, bio aktivni oficir JNA i koji je postavljen za komandanta Teritorijalne odbrane SAO Krajine. Mislim da ste rekli da ga je postavila kadrovska služba SSNO, moram to da proverim. Postavljanje generala na taj položaj je tražilo ovlašćenje sa kog nivoa?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Generali su ...

...

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Po vašem shvatanju, sa kog nivoa i ko je postavio generala Đuića na taj položaj?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Ja koliko znam, general Đuić je bio u inspekciji oružanih snaga SFRJ. Generale postavlja bilo na koju dužnost ukazom Predsedništvo Jugoslavije i ja koliko se sećam, on je iz inspekcije oružanih snaga otišao u Krajinu. Da li je pre toga bio njemu promenjen status u službi, ja to ne znam.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Dakle, Predsedništvo Jugoslavije je svojim dekretom postavljalo generale i čiji bi potpis u krajnjoj instanci očekivali za takvo postavljanje, za takvo ovlašćenje?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Znači predsednika Predsedništva ili nekoga ko ga zastupa.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li se sećate ko je to bio u to vreme?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Još malo detalja. Kada je reč o istočnoj Slavoniji, moguće je da ste vi to već pomenuli a da sam ja prevideo, vi ste govorili o tome kako mislite da je to tamo uspostavljano i organizovano, ali da li imate neku dokumentaciju koja podržava ta vaša saznanja?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Pa pored onoga što ima zabeleženo od 28. oktobra u mojoj radnoj beležnici to je, to su kadrovske promene izvršene u štabu Teritorijalne odbrane u Šidu. Sećam se i 25. februara 1992. godine, sastanka koji je bio u Vukovaru između generala Živote Panića, generala Mandarića, Jovice Stanišića, Radovana Stojičića Badže i Gorana Hadžića, gde je izvršeno postavljanje novih komandanata štaba Teritorijalne odbrane u Vukovaru. Na te dužnosti su, po onome što je mene obavestio organ bezbednosti, postavljeni, postavljena su dva funkcionera MUP - a, dotadašnja dva funkcionera MUP - a Srbije. To je ...

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Zastanite za trenutak, molim vas generale. Dajte nam detalje, ja shvatam da je ovo još uvek rana faza vašeg svedočenja. Da li je reč o materijalu koji biste izneli na javnoj sednici ili biste radije to učinili na zatvorenoj?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Nije problem, mogu da iznesem taj deo.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: U redu.

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Znači postavljeni su Ćurčić Branko i još jedan čijeg sad trenutno imena ja ne mogu da se prisetim. Dakle, time se postavljaju ljudi iz MUP - a na dužnosti komandanta, iz MUP - a Srbije na dužnost komandanta štaba Teritorijalne odbrane u Vukovaru. Bilo bi prirodno da se tu postave vojna lica ili vojni stručnjaci za to, jer je takva praksa inače bivala.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: I na kraju što se tiče ove teme, da li ste primetili prisustvo grupa kao što su "Dušan Silni" i da li je to na neki način razlikovalo delovanje u Krajini, operacije u Krajini od operacija u istočnoj Slavoniji?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Pa jeste. Meni je prisutno da je bilo pokušaja nekih stranaka iz Srbije da upute veće grupe dobrovoljaca u Krajinu i znam da je to na tom terenu nerado prihvatano i da su uglavnom te grupe vraćane najkraćim putem. Radi se, sad mi je u sećanju znači grupacija, jedna veća grupacija iz Srpskog pokreta obnove koja je bila i zna se kasnije da su dvojica čelnih ljudi iz tog odreda stradali u Krajini. Ali na području Krajine nisu harali, da tako kažem, ovaj, ti nazovi dobrovoljački sastavi koji nisu bili pod legalnom komandom teritorijalne odbrane ili armije, ili nisu mogli dugo opstati kao takvi. Za razliku od toga, u istočnoj Slavoniji je situacija obrnuta.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Još par detalja pre nego što možda pređemo na zatvorenu sednicu, uz dozvolu Veća. Govorili ste o generalu Mandariću koji je bio komandant redovne Teritorijalne odbrane Vojvodine i koji je bio

prisutan, mislim, na isturenom komandnom mestu. Da li je to bilo u vojnom objektu Karađorđevo u gradu Mladenovo?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Ja baš ne znam da li je to grad, ovo Mladenovo. Znači, radi se o toj lokaciji koju ste vi naveli i mislim da ...

TUŽILAC NAJS - PITANJE: U redu. Rekli ste da je on tamo dolazio redovno, ili da li ste rekli da dolazi redovno ili neredovno? Ako je bio tamo redovno, kakav bi to značaj imalo?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: A redovno je bio, zbog toga što je bilo jedinica teritorijalne odbrane iz Vojvodine i zbog toga što je on bio u to vreme komandant Teritorijalne odbrane Vojvodine, tako da je bio neposredno sa komandantom Prve vojne oblasti i na taj način je vršena koordinacija dejstava jedinica teritorijalne odbrane i JNA.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da je bila redovna i potpuno efikasna teritorijalna odbrana u istočnoj Slavoniji, da li biste onda očekivali da general Mandarić bude redovno tamo?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: To zavisi od, zavisi od konkretne situacije. Mislim, ništa nije uobičajeno, čak je poželjno da u takvim uslovima dva komandanta budu zajedno.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: U redu. Možda ste pomenili jedinicu koja se zvala Šajkaška brigada, ako niste, možda sam ja to propustio, ali ako niste, možete li nam reći šta ste za njih saznali?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Ne, ja sam to naveo kao ilustraciju da su bile jedinice teritorijalne odbrane Vojvodine na prostoru istočne Slavonije, znači kad sam govorio o legalnim tim jedinicama. I to je naziv takve jedne jedinice teritorijalne odbrane.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Gospodine generale, da li je održan jedan sastanak 25. februara 1992. godine u Erdutu? Izvinite, upravo mi je rečeno da ste vi već o tome govorili. U tom slučaju povlačim pitanje. Dajte mi samo trenutak. Izvinjavam se, nisam se dodirnuo svih detalja paragrafa 58. Mislim da ste ga vi pokrili, barem deo, kada ste govorili o sastanku od 25. februara 1992. godine u Erdutu ali možete li nam još jednom reći ko je bio na tom sastanku?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Pa rekao sam da je raspravljano oko postavljenja u opštinskom štabu Teritorijalne odbrane Vukovar, da je bio general Života Panić, general Mandarić, Jovica Stanišić, Radovan Stojičić Badža i Goran Hadžić.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Kakve su odluke donesene u vezi sa tim ko će biti komandant Teritorijalne odbrane u Vukovaru?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Rekao sam, ovaj, to da su postavljena dva čoveka iz sastava MUP - a Srbije.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Hvala. Časni Sude, u ovom delu rezimea smo naznačili da je karta dokazni predmet 327 tabulator 12 i možda bi bila korisna Veću da bi moglo geografski da se orijentiše. Pre nego što pređemo na drugu kratku zatvorenu sednicu generale, mislim da ste rekli da je bilo

razlike u odnosu prema vama i u odnosu prema Arkanu kada ste došli u posetu srpskom Ministarstvu odbrane. Možete li nam to ukratko objasniti?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: A mogu. Na ulazu u Ministarstvo odbrane, iako sam bio u terenskoj uniformi, na prijavnici je traženo da ostavim oružje, da je takav propis. To je bilo čudno i obzirom na vreme i da sam bio u terenskom odelu a ne u službenoj odeći, a meni je bilo prisutno da je na neke sastanke kod nekoga, ovaj, dolazio i Ražnatović u isto to Ministarstvo i da je ulazio sa heklerom, automatskim oružjem. I ja sam reagovao: "Zašto se meni kao generalu oduzima oružje a Arkan ulazi sa automatom?". I ovaj mi je čovek prostosrdačno odgovorio "Ali vi niste Arkan".

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Dok ste još uvek bili na čelu Uprave bezbednosti, da li ste otkrili bilo kakvu vezu između angažovanja dobrovoljaca i političkih stranaka? Vi ste malo već o tome govorili, ali sam zainteresovan za vaše komentare ili zapažanja u vezi sa bilo čim što je rekao Šešelj.

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Pa prvo ovo što pitate to je tamo gde živim, u sredini gde živim opšte poznata stvar. A konkretno oko angažovanja članova Radikalne stranke u te dobrovoljačke sastave koji su upućivani na slavonsko ratište, ja se sećam emisije BBC "Umiranje Jugoslavije" u kojoj je gospodin Šešelj sasvim otvoreno izjavio da je bio angažovan od Jovice Stanišića za prikupljanje dobrovoljaca i da je dobijao oružje od Službe državne bezbednosti za njihovo naoružavanje. Pada u oči da niko iz MUP - a to nije demantovao tako da je njegova izjava verovatno verodostojna. A inače na terenu ja sam imao saznanja da postoji jedna grupa radikala, grupa sastavljena od članova Radikalne stranke i taj odred je bio nazvan, znači imao je naziv "Leva Supoderica".

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Dokazni predmet 387, tabulator 10 molim vas. Pogledaćemo ga veoma kratko, posle toga ćemo pogledati dokument u tabulatoru 11. Engleski prevod je donekle nekompletan zbog rukom pisanog originala. Generale Vasiljeviću, da li ovo pismo od 10. avgusta 1991. godine upućeno od osobe po imenu Branislav Vakić? Sadržaj pisma je sledeći. Upućen je vojnoj pošti u Baošićima i kaže se: "Dana 06. jula 1992. godine u skladu sa naređenjem predat je T1, registarski broj K5459, jedinici Srpske radikalne stranke koja je trenutno raspoređena u Grabu. Ime jedinice je Srpski dobrovoljci ..." ili tako nekako i deo je, u sastavu je hercegovačkog korpusa pod komandom pukovnika čije ime nije čitljivo. Zatim se kaže: "PG - 4463 je ostao u jedinici dok se ne popravi i zameni. 10. avgusta uz saglasnost generala", ko god da je, "PG - 4463 je dat pod uslovom da se 'nešto' vrati komandi srpskih dobrovoljaca Hercegovine, četničkom majoru". Potpisao Branislav Vakić. Molim da na brzinu pogledamo tabulator 11. Da li je ovo putni nalog, u vezi sa zvaničnim izveštajem o putovanju za "Pincgauer", i ovde se govori o potrošnji goriva, a primećujemo da je vozač isti čovek po imenu Branislav Vakić? Ova dva dokumenta u tabulatorima 10

i 11 generale, šta nam oni govore u odnosu na ono što ste nam ranije pričali o političkim strankama i dobrovoljcima?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Onaj prvi dokumenat, mislim da je ili meni pogrešno prevedeno ili nije tačno rečeno. To je dokumenat iz avgusta 1992. godine, a vi ste rekli 1991.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da. Da, očigledno se radi o grešci u prevodu.

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Iz oba dokumenta se vidi da su jedinice koje su upućivane po relaciji nekih stranaka iz Srbije na teren, ovde konkretno Crne Gore, bile naslonjene na komande JNA gde su dobijale ili vozila ili tankirali gorivo na vojnim pumpama jer znam da je Branislav Vakić bio član Radikalne stranke.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Hvala vam. Paragraf 62. U kojoj meri se DB Srbije infiltrirala u političke partije, opozicione partije u to vreme?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Državna bezbednost Srbije je imala kvalitetne pozicije u gotovo svim u to vreme opozicionim strankama i partijama i dobro je poznavala ukupnu situaciju u njima.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Kome je bila direktno podređena Državna bezbednost Srbije?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Praktično je bila podređena predsedniku Srbije u to vreme, Slobodanu Miloševiću.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Znači informacije o opozicionim partijama koje su bile na raspolaganju Državnoj bezbednosti, da li su one po vašoj proceni bile na raspolaganju i njemu?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Morale su biti, zbog toga što ni jedna služba koja skuplja podatke ne skuplja radi sebe nego je o njima dužna da obaveštava onoga ko je njoj nadređen.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Kada je on postao predsednik SRJ, kakav je onda bio položaj Državne bezbednosti Srbije, kome je ona tada bila podređena?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Za vrlo kratko vreme biće opet podređena, suprotno propisima koji su tada važili, bila je ponovo podređena predsedniku Miloševiću kao predsedniku Jugoslavije.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Paragraf 63. Časni Sude, nakon njega ima nekoliko paragrafa koji nisu numerisani i ja ću možda onda malo da vas uvedem u kontekst onoga što se nalazi na dnu strane 11 i u jednom paragrafu na strani 12. Generale, da li je postojao admiral Mamula koji je imao i političke i vojne interese?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Postojao je general Mamula, a odgovor na ovo da li je imao vojne ili političke interese, moralo bi konkretnije pitanje da bude.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li je prema vašem mišljenju on imao bilo kakve određene političke interese ili određeni politički interes za neku konkretnu političku partiju? Ako ne, ja ću da nastavim.

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Jasno je meni, ali ja samo treba da govorim o periodu, znači kad je admiral Mamula bio savezni sekretar za

narodnu odbranu, odnosno kad je admiral Mamula bio penzionisani admiral. I ja pretpostavljam da vas interesuje ovaj drugi period, kad je admiral Mamula penzionisan.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da, tako je.

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: On je nakon penzionisanja bio na, da, jedno vreme, to je 1991. godina, letnji meseci, bio je na visokim pozicijama u Savezu komunista – Pokretu za Jugoslaviju.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Hvala vam, to je sve što sam hteo u vezi toga. Sada prelazimo na stranu 12. Da li je on sa vama tražio sastanak?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Jeste, negde u letnjim mesecima, ja mislim da je to kraj jula ili eventualno početak avgusta 1991. godine.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li ste vi odbili da se sa njim sastanete, ali ste zato zamolili vašeg zamenika generala Tumanova da se sa njim sastane?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Ja nisam odbio nego je pravilniji izraz da sam izbegao da se s njim sastanem, zbog toga što je već bio jedan manji konflikt, ili neki sukob mali između generala Kadijevića i admirala Mamule. To je bilo ...

TUŽILAC NAJS - PITANJE: U svakom slučaju, da li se general Tumanov sastao sa njim i da li vam je preneo ono što je admiral tražio?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Jeste, kratko se sastao i rekao mi je da je uglavnom bio admiralov interes da se nešto od kadrova iz Službe bezbednosti pošalje na teren Like, Banije i Korduna za bezbednosno obezbeđenje tamošnjih jedinica koje su se formirale, jedinica teritorijalne odbrane.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: I da li je to onda Državna bezbednost uradila ili nije uradila?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Mislim da mislite na vojnu bezbednost. Meni je prevedeno kao državna bezbednost?

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Izvinjavam se, moja greška. Da, vojna bezbednost, vaše jedinice. Znači, da li su oni onda pružili te usluge to jest oficire u skladu sa njegovim zahtevom? Sada smo na paragrafu 64, časni Sude.

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Ne, nije to moglo da ide bez mog odobrenja, a ja to odobrenje nisam dao.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Paragraf 65. Hvala vam. 28. novembra 1991. godine, da li ste vi razgovarali sa vašim nadređenim Kadijevićem o paravojnim grupama?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Jesam. I ranije su povremeno bile generalu Kadijeviću i najužem rukovodstvu dostavljane informacije oko prisustva paravojnih grupa na teritoriji Slavonije. Konkretno, konkretan povod za ovo jedno iscrpnije referisanje bili su problemi nakon završavanja dejstava u Vukovaru, oko insistiranja nekih dobrovoljačkih grupa koje nisu bile u okviru sastava JNA da se i njima izvrši isplata sledećih novčanih prinadležnosti. I pošto im to nije prihvaćeno, jer nisu bili u spisku

pripadnika JNA, oni su pravili razne ekscese. Inače su postojale informacije da su nakon završenih dejstava u Vukovaru te grupe vršile pljačke po napuštenim kućama i iz toga je razloga general Kadijević naredio da se sačini naredba o proterivanju i raspuštanju i razoružanju svih paravojnih sastava iz zona gde se nalaze vojne jedinice. To je, ta naredba je izašla, koliko se sećam, 10. decembra 1991. godine, a izdalo ju je Predsedništvo u smanjenom sastavu, Predsedništvo SFRJ.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Tabulator 12 dokaznog predmeta 387. Interesuje nas samo gornji deo prve strane gde je "Naredba o angažovanju dobrovoljaca u oružanim snagama SFRJ za vreme neposredne ratne opasnosti", to je naslov. Onda ako pređemo na drugu stranu, to je paragraf 7, čitamo: "Dobrovoljački sastavi koji su trenutno angažovani van oružanih snaga SFRJ na izvršavanju određenih vojnih zadataka i dobrovoljci koji se trenutno nalaze u jedinicama ili ustanovama oružanih snaga SFRJ dužni su da u roku od ..." nekoliko dana, nisam siguran koliko je to dana "postupe u skladu sa propisima iz ove naredbe". Koliko je to dana, generale?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Nije mi poznato, ovaj, koliko dana.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: To je pasus 7 te naredbe u originalu, aha, radi se o 10 dana i to je naredba koju je potpisao Branko Kostić o kojoj ste nam vi govorili.

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da, ja je nisam video ranije, sada je vidim.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li je Arkanova grupa poslušala ovu naredbu?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Ne, Arkanova grupa nije poslušala ovu naredbu, a to znam po izveštaju koji mi je stigao preko Prve vojne oblasti od pukovnika Petkovića. Konkretno, 28. januara 1992. godine general Života Panić je naredio pukovniku Petkoviću da stupi u kontakt sa Radovanom Stojčićem Badžom iz MUP - a Republike Srbije i da ga upozori da Arkanovi sastavi moraju napustiti zone gde se nalaze vojne jedinice.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Nastavite. I kakav je bio Badžin odgovor?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Badžin odgovor je bio da sa Arkanovim "Tigrovima" neće biti problema, on će njih uzeti u sastav brigade koju formira MUP Srbije.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Možete li nam ukratko, u nekoliko rečenica reći nešto o operativnim grupama. Imajući na umu ono što ste nam juče govorili o konceptu jednostarešinstva i objedinjene komande, kako su ove operativne grupe formirale i kako su počele da deluju?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Operativne grupe se po pravilima formiraju kada više raznorodnih jedinica koje nisu iz istog organskog sastava dejstvuju na jedinstvenom zadatku i na jedinstvenom prostoru. Da bi se obezbedilo efikasnije komandovanje i izvršavanja zadatka i da bi se smanjio broj direktnih veza prema komandantu, formiraju se operativne, a kao niža kategorija i taktičke grupe. Dakle, operativna grupa je uobičajena kategorija u vojnoj terminologiji, a meni je poznato da je na prostoru Banije,

Like i Korduna, bile su formirane tri operativne grupe JNA, Šesta, Sedma i Osmo operativna grupa i operativna grupa Jug na području Slavonije.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: A ko je imao ovlašćenja da stvori operativnu grupu koja bi se sastojala od jedinica kako JNA tako i teritorijalne odbrane?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Operativnu grupu stvara komandant vojne oblasti.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Tabulator 13, molim. Molim da se engleska verzija stavi na grafoskop. Ovo je od general - majora Špire Nikovića. Teritorijalna odbrana, Socijalistička Republika Hrvatska, 19. oktobar 1991. godine, komanda Prve operativne grupe, prepotčinjavanje jedinica Teritorijalne odbrane jedinicama JNA komandi Prve operativne grupe, naređenje, drugi pasus: "Sve jedinice Teritorijalne odbrane iz zone Teritorijalne odbrane, odnosno štaba Teritorijalne odbrane Banije i Korduna u gore navedenom naslovu prepotčinjavaju se komandi Prve operativne grupe od 19. 10. 1991. godine i u daljem dejstvuju i upotrebljavaju se kao organski sastavi jedinica JNA u zonama borbenih dejstava gde se nalaze jedinice JNA". Da li je ovo primer stvaranja operativne grupe?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Ne. Ovo je primer prepotčinjavanja jedinica teritorijalne odbrane i zonskog štaba Teritorijalne odbrane Banije i Korduna komandi Prve operativne grupe, a komandant te operativne grupe je Špiro Niković. Dakle, on je morao dobiti naređenje o formiranju operativne grupe u kojoj bi mu bilo navedeno da će se njemu prepotčiniti i ovaj zonski štab Teritorijalne odbrane i na bazi tog naređenja koje je dobio iz komande vojne oblasti, on šalje naređenje i zonskom štabu i ovim jedinicama da ulaze u njegov sastav. Znači, ovo nije organizaciono naređenje o formiranju operativne grupe nego naređenje kojim se upućuje ovim sastavima, obaveštenje da od sada ulaze pod njegovu komandu.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Molim vas pogledajte tabulator 14. Molim da se stavi na grafoskop. Nije sve prevedeno, ali ovo je pismo koje je upućeno drugu Martiću i kada je reč o samom materijalu kaže se, upućeno je "Ministarstvu SAO Krajine, Martić Milanu: "Od strane saveznog Sekretarijata za narodnu odbranu naređeno mi je da sa grupom starešina određenog dana dođem u Vrhovine i pristupim formiranju Druge ličke brigade Šeste ličke divizije koja će preuzeti komandovanje od teritorijalne odbrane i objedinjavati delatnost svih struktura na ovom prostoru". Da li ovo objašnjava stvaranje Ličke brigade i kombinovanje aktivnosti u tom području?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da. Meni je poznato da je negde u avgustu 1991. godine na sastanku sa saveznim sekretarom za narodnu odbranu, generalom Kadijevićem, doneta odluka o formiranju Šeste ličke divizije, a iz toga proizilazi i formiranje ovih brigada. I to je u kontekstu o kojem sam govorio, da to nisu paravojne jedinice nego jedinice pod komandom JNA.

...

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li je krajem aprila ili eventualno početkom maja 1992. godine krnje Predsedništvo donelo odluku o oficirima JNA koji su rođeni u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini u vezi sa tim gde oni treba da služe?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Jeste, ali takva je odluka doneta na bazi razgovora koje su Branko Kostić i Blagoje Adžić vodili sa predsednikom Izetbegovićem iz Bosne i Hercegovine u Skoplju 26. aprila 1992. godine. Tada je postignuta saglasnost da svi pripadnici JNA koji su građani Bosne i Hercegovine treba da ostanu u Bosni i Hercegovini i da se Muslimani i drugi građani Bosne i Hercegovine sa teritorije SR Jugoslavije isto imaju u određenom vremenskom roku vratiti u Bosnu i Hercegovinu, a da će iz Bosne i Hercegovine izaći sve one starešine i vojnici koji nisu građani Bosne i Hercegovine. Ja koliko se sećam, rok za povlačenje iz Bosne i Hercegovine vojnika i starešina u Jugoslaviju trebalo je da bude do 19. maja 1992. godine.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Tabulator 15 molim. Molim da stavite englesku verziju na grafoskop. Kao što ćemo videti, ovo dolazi od načelnika Generalštaba, odnosno iz operativnog centra štaba oružanih snaga, i upućeno je komandi Petog, Desetog, 13. i 17. korpusa i Četvrte vojne oblasti, a na znanje Drugoj vojnoj oblasti. I kaže se: "Na osnovu ukupne situacije na prostoru Republike Bosne i Hercegovine, u skladu sa odlukom Predsedništva SFRJ o premeštanju pripadnika JNA državljana SRJ sa teritorije Bosne i Hercegovine na prostor SRJ i obrnuto, naređujem - Pod 1: Izvršite sve potrebne pripreme i premestite ... ". I onda prelazimo na drugu stranicu, paragrafi 2 i 3. "Starešini, vojnici i civili iz ovih jedinica koji su rođeni na teritoriji Srpske Republike Krajine, odnosno Bosne i Hercegovine ili se po planu personalne uprave Saveznog sekretarijata za narodnu odbranu predviđaju za popunu Teritorijalne odbrane i milicije Srpske Republike Krajine ili Srpske Republike Bosne i Hercegovine, ostaju na tom prostoru". I onda dalje sledi naređenje. Da li imate komentare o ovom dokumentu, generale Vasiljeviću?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Mislim da je ovo u skladu sa ovim što sam već rekao i sa ovim rokom do 19. maja, dakle izmeštaju se i jedinice i kadrovi koji su građani Savezne Republike Jugoslavije. Ovde jedino meni nije dovoljno jasno, ovaj nastavak ovde, u ovoj tački 2. kada se kaže: "Ili se po planu personalne uprave SSNO predviđaju za popunu Teritorijalne odbrane i milicije Krajine". Pretpostavljam da bi to moglo da bude da su to ovi građani iz Krajine i Bosne i Hercegovine koji su aktivni sastav tada još uvek JNA i koji treba da pređu u Krajinu i u Bosnu i Hercegovinu a biće postavljeni po planu personalne uprave. Jer ovo je dokumenat kada sam ja već penzionisan, ovaj, 11. maj.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Hvala. Tabulator 16. Ako pogledamo, ovo je dokument iz kasnijeg perioda, od 07. decembra 1993. godine. Ne treba da sada mučimo poslužitelja da stavlja ovaj dokument na grafoskop. Videćemo kasnije da je ovo dokument od general - majora Mileta Novakovića i to je

spisak vojnih lica koji su napustili bez odobrenja, odnosno koji su samovoljno napustili Srpsku Vojsku Krajine i to se upućuje, između ostalih, i general - potpukovniku Perišiću. U dokumentu se kaže: "Našim aktom, poverljivi broj ...", taj i taj, ne vidi se " dostavili smo vam spisak starešina koji su samovoljno bez odobrenja napustili Vojsku Srpske Krajine i vratili se u Vojsku Jugoslavije". I zatim dalje piše, "Izveštavamo vas da su se sledeće osobe odazvale našem pozivu ...", i onda na sredini stranice, "molimo da se preduzmu mere za povratak u Srpsku Vojsku Krajine onih koji se nisu odazvali i čija vam imena ponovo šaljemo ... " i zatim sledi podugačka lista. Generale, u čemu nam pomaže ovaj dokument? Da li imate nekih komentara u vezi sa ovim dokumentom i u vezi sa načinom na koji je organizovana podrška u ljudstvu?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Pa pomaže, pre svega, meni u ovome što sam do sada rekao. Znači, vršena je intervencija da se upute iz Vojske Jugoslavije oni njeni pripadnici koji po osnovi da su rođeni na prostoru Krajine ili Bosne i Hercegovine nisu ostali u tim jedinicama na terenu pa se onda apeluje na načelnika Generalštaba da po svojoj nadležnosti ta lica vrati u Vojsku Srpske Krajine.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Vidimo da je ranije već bio podnesen jedan spisak koji nije ostvaren, koji je propušten da se ostvari, tako da je ovo dodatni pritisak koji je posledica ranijeg nepoštovanja ili nepridržavanja. Da li to tako?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Još uvek smo na otvorenoj sednici. Možda ste to već ranije rekli ali ako možete da nam date neke pojedinosti, ako hoćete da nam ukratko kažete, ovde su takođe bili i građani a ne samo vojnici kojima je bilo naloženo da služe u Vojsci Krajine ili Republike Srpske? Da li je to tačno ili ne?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Na ovom dokumentu koji ste mi sada davali?

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Ne, ne, zaboravite taj dokument. Idemo dalje.

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: I jedni i drugi. Objasnio sam da je vršena praktično neka vrsta mobilizacije na prostoru Savezne Republike Jugoslavije, na kojoj su prikupljani oni građani Bosne i Hercegovine ili Hrvatske koji se nisu odazvali pozivu da se imaju javiti u vojsku svoje krajine ili republike, a nalazi se na prostoru Jugoslavije. I drugi aspekt je gde su aktivni pripadnici Vojske Jugoslavije, evo ovim putem isto dovodeni u situaciju da se moraju javiti.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Časni Sude, pokrili smo paragrafe 75 i 76, a što se tiče paragrafa 77, možda samo nekoliko rečenica o tome. Da li su promocije koje su urađene u Srpskoj Vojsci Krajine ili Vojsci Republike Srpske podržane i kada su se oni vratili u Vojsku Jugoslavije? Odgovorite sa da ili ne?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Pošto verovatno nije adekvatan prevod jer se govori o promocijama, ja mislim da se to odnosi na unapređenja ...

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da.

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: ... ja mislim da se to odnosi na unapređenja u više činove u Vojski Krajine ili Republike. Ako se odnosi na unapređenja, a mislim da se odnosi na unapređenja, onda pri povratku onih starešina koji su posle određenog perioda vremena ponovo se vraćali iz Krajine ili iz Republike Srpske u Vojsku Jugoslavije, ti njihovi činove su morali biti verifikovani od nadležnih organa u Saveznoj Republici Jugoslaviji. I znam za slučajeve gde neki činovi u koje su bile unapređene neke starešine nisu bili verifikovani u Vojski Jugoslavije, iako je u Vojski Krajine ili Republike Srpske to bilo već gotova stvar.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Na osnovu vašeg iskustva, da li su oficiri u Srpskoj Vojski Krajine ili u VRS održavali veze sa jedinicama Vojske Jugoslavije i sa komandantima tih jedinica?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Jesu. Ja sam ih doživljavao, jer sam sa nekima od njih kontaktirao, kao da su to ljudi koji su na nekom privremenom radu, da se privremeno nalaze van Vojske Jugoslavije. A pošto su im porodice živele u Jugoslaviji i oni su dolazili da ih obilaze, onda su bivali u prilici da neformalno kontaktiraju sa svojim ranijim pretpostavljenim starešinama, verovatno da bi se, verovatno u interesovanju da li su njihova mesta popunjena i hoće li biti mogućnosti da se na njih vrate.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: U redu. Generale Vasiljeviću, podrška koju ste opisali, podrška Vojske Jugoslavije Vojski RSK i Vojski RS, po vašem mišljenju kako se to odražavalo, u smislu da li su to bile potpuno odvojene armije ili su one možda ipak na neki način bile povezane?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Po faktičkom stanju, to su bile dve države koje su imale dve vojske, a one su finansirane iz jedne treće države. Ne znam da li to treba da pojašnjavam, da bude jasnije. Znači, legalno postoji Savezna Republika Jugoslavija, postoje dve krajine, Krajina i Republika Srpska koje imaju svoju vlast, imaju svoje vojske, ali se finansiranje vrši iz Savezne Republike Jugoslavije.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Možda ćemo kasnije da se time pozabavimo malo detaljnije na drugoj raspravi. To je strana 16, radi informacije Veću. Ali, ako se još bavimo obimom podrške u osoblju, personalnom podrškom, i prihvatajući činjenicu da su te vojske bile stacionirane u različitim zemljama, da li su one na bilo koji način operisale kao da su stacionirane u istoj zemlji ili su operisale kao da su istinski i potpuno stacionirane u različitim zemljama?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Ja oko tih konkretnih operacija ne mogu da budem autoritativan sagovornik za to, tako da ne mogu da dam precizan odgovor na to pitanje, ako mislite na to ko je kojom vojskom komandovao.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Ne, ne mislim na to. Ja ću se na to vratiti malo kasnije. Dajte sada da pogledamo, molim vas, dokazni predmet broj 327, tabulator 23. Ovo je naravno nakon vašeg penzionisanja ali bio bih vam zahvalan na vašim komentarima na ovaj i još neke druge dokumente. Ovo je pismo od 09. juna, dolazi od Milana Martića, ministra unutrašnjih poslova Republike Srpske Krajine i tu se kaže, pošto je upućeno optuženom: "Gospodine predsedniče, procenjujući vojno – političku situaciju u Republici Srpskoj Krajini kao izuzetno složenu, smatramo se obaveznim da vas upoznamo sa istom, uz molbu da svojim autoritetom i funkcijom utičete na poboljšanje stava". Prelazimo sada na drugu stranu, na dnu strane. "Vojska SRJ nije ispunila svoje obaveze u smislu rezervnih delova i molimo vas da nam ispunite molbu po sledećem – da ostvarite uticaj na Generalštab Vojske Jugoslavije da nam obezbedi traženu municiju, rezervne delove i ostalu opremu ... ; da Radio Televizija Srbije medijski obradi namere Hrvatske i da u udarnom delu dnevnika budu vesti i iz RSK. Bilo bi dobro, ukoliko ima mogućnosti, da se iz Radio Televizije Srbije uputi na prostor severno – dalmatinskog ratišta jedna TV ekipa; da Vojska, Generalštab Vojske Jugoslavije uputi tražene starešine u RSK". Sledeća strana, molim. "Napominjemo da smo načelniku Generalštaba Vojske Jugoslavije uputili ove zahteve ali se sporo ili čak i ne realizuju". Što se tiče integracije ili zajedničkog rada različitih vojski na različitim teritorijama, šta imate da kažete u smislu komentara vezano za ovo pismo?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Pa iz ovoga poslednjeg što ste pročitali, normalno bi bilo da se gospodin Martić za probleme koje ima u saradnji sa Vojskom Jugoslavije obrati predsedniku Savezne Republike Jugoslavije koji je nadležan za komandovanje Vojskom Jugoslavije. A ako se obraća onome kome se obratio, on je tada u to vreme bio samo jedan od članova Vrhovnog saveta odbrane Savezne Republike Jugoslavije pa bi bilo prirodno da to uputi i drugom članu Vrhovnog saveta odbrane Republike Jugoslavije. Znači, on se ovde obraća, u stvari, onome za koga misli da ima stvarni i faktički uticaj da može načelniku Generalštaba narediti da ispuni ovo što Martić traži.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: U redu, pokrili smo dve teme, prirodu pomoći koja se očekivala ili koja je tražena i činjenicu da je pismo upućeno optuženom. Možemo li sada da pogledamo, govorimo o istim temama, dokazni predmet 327, tabulator 5? Ovo je dokument od Gorana Hadžića, predsednika Republike Srpske Krajine, primljeno 24. juna 1993. godine, to je van vremenskog okvira vašeg angažmana, vi ste već bili penzionisani. Upućen je predsedniku Republike, gospodinu Miloševiću, "Želimo da vam skrenemo pažnju na neka od pitanja koja nismo u mogućnosti da samostalno rešimo, a predstavljaju urgentan problem za Srpsku Vojsku Krajine". Sledeći pasus, tu se traži obezbeđivanje osoblja i vojnih sredstava. Sledeći pasus, tu se radi o tehničkom održavanju oružja, onda u sledećem se govori o minimalnim količinama municije i onda u sledećem pasusu se

kaže: "Molim vas da unutar ovlašćenja kojima raspolažete utičete da se realizuje bar deo naših zahteva koji su precizirani Generalštabu Vojske Jugoslavije što je pre moguće". Ovo je adresirano na optuženoga. Da li komentari koje ste vi dali u odnosu na prethodno pismo takođe važe i za ovo?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Tabulator 17 molim. Molim da pogledate prvu stranu i molim da se ta strana stavi na grafoskop. Ovo je izveštaj o situaciji od 25. novembra i možemo da vidimo da je upućen kabinetu predsednika Republike, lično gospodinu predsedniku kao i načelniku Generalštaba, generalu Perišiću. Molimo vas da onda pređete na treću stranu. To je paragraf broj 2.3 i kaže: "Mobilizacijska i personalna problematika: od poslednjeg izveštaja nema bitnih promena; dana 23.11.1993. godine došla je nova grupa aktivnih vojnih lica iz Vojske Jugoslavije, od pozvanih 259 odazvalo se 82 ili 31%; postoji problem sa nedostatkom lekara". Ovo je potpisao Borislav Đukić. Molim vaš komentar. Ovaj dokument dolazi iz Glavnog štaba Vojske Srpske Krajine. Molim vas da date vaš komentar.

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: To je u kontekstu upućivanja starešina Vojske Jugoslavije u Vojsku Republike Srpske Krajine i ponovo intervencija u skladu sa onim dokumentima koja ste ranije pokazivali, intervencija da se moraju odazvati oni koji se nisu odazvali, a o tome se obaveštava i načelnik Generalštaba a i Vrhovni savet odbrane. Znači, to je jedan još dokumenat u tom smislu, i ukazuje i na to gde je Glavni štab Srpske Vojske Krajine prema Vojsci Jugoslavije. Bilo bi interesantno da se vidi sada da li je kasnije na ove intervencije nešto učinjeno, da se pošalju oni koji se nisu odazvali.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: I poslednji u ovom nizu dokaznih predmeta tabulator 18, molim. 25. maj, to je dokument od Ministarstva unutrašnjih poslova Srbije, potpis nije čitak ali imamo pečat na originalu, predmet je sledeći: "Potvrda: odobrava se prenošenje iz Skelana stvari koje su preuzete kao ratni plen sa teritorije gde su vođena borbena dejstva". Navode se neke nebitne stvari. "Ova potvrda se izdaje na osnovu naredbe komandanta taktičke grupe Jedan, generala Mile Mrkšića". Molim za vaš komentar na ovaj dokument koji dolazi iz Republike Srpske i u kojem se radi o ratnom plenu, a potpisao ga je Mile Mrkšić.

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Prvo što se vidi to je da je jedinica za posebne namene MUP - a Srbije u maju 1993. godine, da je njena komanda bila u Bajinoj Bašti. Ali drugo što se vidi, da se prenose televizor, šporet, pišaće mašine i bojler iz Skelana sa teritorije Bosne i Hercegovine, vidi se da je ta jedinica dejstvovala na tom prostoru, a da postoji taktička grupa Jedan kojom komanduje general Mrkšić koji je izdao naredbu o tome kako se postupa sa ratnim plenom. Meni nije poznato da je postojala ta taktička grupa Jedan, to je 1993. godine, ja ne znam za to, ali iz dokumenta je ovo očigledno.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Časni Sude, ovo je potpuni prevod na engleski jezik tabulatora 14. Nadam se da je uključen, ne, nije, izvinjavam se. Sada ćemo svi biti u istoj situaciji kao i optuženi i svedok, odnosno svi ćemo moći da pročitamo čitav dokument. Možemo li sada da se vratimo na logističku podršku, generale

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Ja ću pitati svedoka o tome, to je verovatno na nekoj od naših tabela, ali u svakom slučaju, što se vas tiče gospodine generale, šta znači KOS? Kada je to prestao da bude prikladan termin? Molim časni Sud da pogleda ovu tabelu, ne mogu da se setim njenog broja ali to je komandna struktura JNA. Na dnu ima legenda, u donjoj levoj strani.

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: KOS u prevodu znači Kontraobaveštajna služba JNA, a ona je prestala da postoji 50 - tih godina. Zvaničan naziv je Uprava bezbednosti JNA ili Organi bezbednosti JNA, a KOS više kao izraz ne postoji. To je sinonim za organe bezbednosti JNA koji se ni u običnom životu ne upotrebljava, a još manje u službenoj komunikaciji. A KOG je Kontraobaveštajna grupa, to je jedan deo organa bezbednosti koji ima specifične kontraobaveštajne zadatke. Znači KOG je sastavni deo organa bezbednosti ili kontraobaveštajna grupa. Ona ima i svoje detašmane, kontraobaveštajne detašmane i to su zvanični nazivi tih organizacijskih celina.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Časni Sude, ovo je sve pokriveno u rezimeu i verovatno se nećemo time baviti da bismo uštedeli na vremenu ali videćete to na stranici 28, a takođe može pomoći tabulator 36. Možda ćemo se morati vratiti tome da bi smo potrošili malo vremena kada se dotaknemo tog dela rezimea. U tabulatoru 36 je detaljna tabela i možda ćemo od danas do sledeće srede moći da vidimo koliko je to jasno i koliko je vremena potrebno posvetiti tome. Tabulator 20, molim vas. Molim da se stavi na grafoskop, da, hvala. Bavimo se logističkom podrškom. Generale, mi ovde imamo jedan dokument od 31. decembra 1991. godine, dakle to je iz vašeg perioda, opremanje jedinica teritorijalne odbrane sredstvima Saveznog sekretarijata za narodnu odbranu, opremanje jedinice teritorijalne odbrane oružjem i vojnom opremom. I kaže se: "Od početka borbenih dejstava formirane jedinice teritorijalne odbrane neposredno ili preko svojih štabova obraćale su se direktno SSNO - u radi popune sredstvima", to je na vrhu stranice, "radi popune sredstvima NVO, naoružanja i vojne opreme, iz rezervi JNA. U vreme kada su za to postojali uslovi, vršeno je opremanje tih jedinica neposredno dodelom sredstava, naoružanja i vojne opreme od strane taktičkih nosilaca rodova i službi SSNO preko 608. ", mislim da piše TSB ili tako nekako, nerazumljivo je, "ili preko drugih SSNO ili vojnih komandi. Zbor velikog broja zahteva i teškoća da se to i dalje rešava na nivou Saveznog sekretarijata za narodnu odbranu, a da bi se i dalje poštovali propisi i na taj način sprečile eventualne zloupotrebe, naređujem ..." I onda, to je načelnik generalštaba Adžić koji naređuje popunu jedinice teritorijalne odbrane u skladu sa važećim propisima. Izvinjavam se, izgleda da imam

pogrešan dokument. Izvinjavam se, očigledno da sam čitao iz pogrešnog dokumenta. Verovatno su se ljudi pitali iz čega čitam. Ovo je na osnovu naređenja načelnika Generalštaba oružanih snaga SFRJ, broj 2260: "U cilju poštovanja propisa i sprečavanja eventualne zloupotrebe kod opremanja jedinice teritorijalne odbrane sredstvima NVO iz rezervi JNA, naređujem popunu jedinica teritorijalne odbrane u skladu sa odredbama koje su na snazi. Pod dva: analizirati primljene zahteve, oceniti njihovu opravdanost i prosleđivati SSNO - u. Pod tri: nakon odobrenja taktičkih nosilaca, pripremiti rešenja za ustupanje sredstava NVO. Pod četiri: komande korpusa i pozadinske baze su obavezne da izveštavaju taktičke nosioce ove komande o realizaciji donetih rešenja o ustupanju sredstava NVO stabovima i komandama jedinica TO". Ovo je tabulator 20. Hvala. Nadam se da su sudije pronašle taj dokument i mogle da ga vide na način na koji sam ja to sada pokazao. Prelazimo na tabulator 21. Generale, možda bi ipak bilo bolje da vi odmah date svoj komentar o ovom tabulatoru 20. Šta nam kaže ovaj dokument iz januara 1992. godine o logističkoj podršci Vojske Jugoslavije?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Ovaj dokumenat je proistekao iz naređenja načelnika Generalštaba iz decembra 1991. godine, a sve se ovo događa u periodu kada, po Vensovom planu, JNA treba da napusti određene prostore, a da naoružanje, sredstva i vojna oprema jedinica teritorijalne odbrane treba da budu pod kontrolom međunarodnih snaga. I u tom periodu se vrši dokompletiranje i donaoružavanje nekih jedinica teritorijalne odbrane koje verovatno nisu imale sva sredstva koja im pripadaju po formaciji. Pošto smo ranije već iznosili da su se neke jedinice teritorijalne odbrane, pa i MUP Republike Srpske direktno obraćali komandama na terenu gde su se oni nalazili, načelnik Generalštaba je svojim naređenjem uredio postupak kako se to naoružanje može predavati i kako zaduživati ove jedinice sa onim što im je potrebno. Inače ja prepoznajem potpis generala Kukanjca, u stvari paraf njegov na naređenje načelnika Generalštaba, iako je general Kukanjac dužnost primio tek početkom 1992. godine. Da ne bude zabune što je ovde datum 31.12, a njegov paraf.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Hvala. Tabulator 21 molim. Ovo je sada dokument iz kojeg sam ranije čitao, onaj od ranijeg datuma, od 31. decembra 1991. godine. Ne, izvinjavam se, ovo je sad drugi dokument, od 07. aprila 1992. godine. "Na osnovu člana 46. privremenog Pravilnika o nadležnostima organizacijskih jedinica i člana 9. Pravilnika o nadležnosti komande vojne oblasti u miru ...", ovo je sada naređenje Vladana Šljivića general - potpukovnika za logističku podršku SSNO, i on naređuje: "Da pozadinsko obezbeđenje svih jedinica i ustanova na teritoriji Republike Srpske Krajine koja je pod kontrolom UNPROFOR - a treba da se pripremi za relokaciju u nove reone ... Razmeštaj izvršiti sopstvenim snagama i sredstvima". Zatim paragraf 2: "Formiranje pozadinske baze Glavnog štaba TO Republike Srpske Krajine i zonskih pozadinskih baza i ojačavanje

njihovih formacija, u skadu sa zahtevom Glavnog štaba Teritorijalne odbrane RSK ..." Zatim paragraf 4: "Sanitetska uprava SSNO u saradnji sa personalnom upravom doneće odgovarajuća rešenja o zdravstvenom osiguranju aktivnih vojnih lica, građanskih lica na službi u Vojski Jugoslavije i penzionisanih vojnih lica ...". Šta nam to kaže ukratko o logističkoj podršci koja je dolazila u Republiku Srpsku Krajinu?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Znači formiranje pozadinske baze Glavnog štaba Teritorijalne odbrane Republike Srpske Krajine govori da takva institucija armijska nije postojala na tom prostoru. Pozadinska baza je jedna veoma složena logistička institucija sa brojnim materijalnim sredstvima, sa remontnim kapacitetima i ta se baza formira u skladu sa jedinicama teritorijalne odbrane koje će ostati na ovom prostoru pod kontrolom međunarodnih snaga. I reguliše se u ovoj četvrtoj tački zdravstveno obezbeđenje onih lica koja ostaju na teritoriji Republike Srpske Krajine, a ja koliko znam, to obezbeđenje je uslužno obavljano u vojno - medicinskim ustanovama u JNA u tom periodu, kasnije Vojski Jugoslavije, uz materijalno regulisanje troškova lečenja, zbrinjavanja i svega što iz toga proističe. Znači, ovo je sve pripremna faza za stavljanje kompletne teritorijalne odbrane po svim principima kako ona mora da bude konstituisana na prostoru Krajine u vreme dolaska UNPROFOR - a na taj prostor.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: I na kraju dokazni predmet 352, tabulator 157. Ovo je ponovo van vašeg perioda, ovo je 23. decembar 1993. godine, od Milana Čeleketića, pukovnika, komanda 18. korpusa Srpske Vojske Krajine, pretpostavljam, i radi se, kaže se: "Naređenje o obezbeđivanju materijalnih sredstava od Vojske SRJ". Kaže se: "I pored naređenja i više upozorenja da se obezbeđenje materijalnih sredstava od Vojske Jugoslavije vrši planski i preko Glavnog štaba Srpske Vojske Krajine, i dalje ima pojava da se komande ili pojedinci direktno obraćaju Generalštabu Vojske Jugoslavije ili pojedinim jedinicama. Neposredno obraćanje bez odobrenja Glavnog štaba Srpske Vojske Krajine odaje utisak neorganizovanog i stihijskog rada, a stvaraju se i nepotrebni troškovi ... U cilju sprečavanja samovolje pojedinih komandira i pojedinaca, na osnovu naređenja Glavnog štaba Srpske Vojske Krajine naređujem ... " i onda sledi naređenje za popunu jedinica koje je poslato direktno komandama korpusa, za dosledno sprovođenje ovog naređenja kao i za slučajeve kršenja ovog naređenja. Ovim naređenjem se znači zabranjuje potčinjenim komandama da se direktno obraćaju Generalštabu. Da li vi imate komentara? Očigledno je da se ovde otkriva podrška Vojske Jugoslavije Komandi 18. korpusa. Da li vi imate nekih komentara o tome?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Pa nemam, mislim, jasno je iz ovoga. Ovo je decembar 1993. godine i to je, iz ovog naređenja se vidi da je bio uređen način kako se snabdevalo Glavni štab Srpske Vojske Krajine, a neki pojedinci su mimo takvog naređenja uspostavljali neke direktne veze,

preskačući te zvanične kanale. Ja pretpostavljam, samo pretpostavljam, po liniji gde su neka službovali u JNA, a posle toga u Vojsci Jugoslavije, da su hteli te veze svoje da iskoriste za popreko ili direktno snabdevanje, a da to nije išlo preko Glavnog štaba pa se daju upozorenja da se više tako ne radi.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Generale, sada se bavimo različitim aspektima onoga što se događalo sa vojskama Republike Srpske Krajine i Republike Srpske i njihovom povezanošću sa Vojskom Jugoslavije. Ja sam vas ranije već nešto pitao ali nisam dobro formulisao pitanje, to je bila moja greška. Na osnovu svih ovih različitih faktora, da li se moglo videti da li su ove dve vojske delovale u različitim zemljama ili su na bilo koji način delovale kao da su u jednoj zemlji? Ako mislite da pitanje nije dobro postavljeno ili da ne može na njega da se odgovori, recite to pa ćemo ići dalje.

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Ja sam već dao odgovor. Znači, objektivno postoje dve vojske u dve države, a iz treće države, iz Savezne Republike Jugoslavije, one se tretiraju kao da su vojske te države, Savezne Republike Jugoslavije, jer se vrši finansiranje, kadrovsko obezbeđenje, materijalna podrška. I ja nemam više šta tu da dodam na to.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Hvala. Molim da sada pređemo na uticaj, ako ga je optuženi imao na savezne i srpske institucije. Na osnovu vašeg iskustva, da li su članovi Predsedništva, odnosno u koju kategoriju političara bi ste ih vi svrstali?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Članovi Predsedništva Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, a bilo ih je u prvoj fazi osam, po mojoj oceni, a i inače po ocenama koje su opšte vladale, predstavljali su trećerazredne kadrovske garniture. Mnogi od njih su bili ili nepoznati široj javnosti ili ono što bi se nazvalo politički skorojevići. Stvarnu moć u to vreme imaju republički lideri, a članovi Predsedništva su, ako ja to mogu tako slikovito da kažem, bili ambasadori iz svojih republika i pokrajina u Predsedništvu. Dakle, oni su morali da zastupaju stavove koje su dobijali iz republike. To je moj utisak oko članova Predsedništva i stvarne moći Predsedništva.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Kakav je bio položaj optuženog u ovoj strukturi kako ste je vi opisali?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Ja mislim da on nije imao neki različit položaj u odnosu na predsednike iz drugih republika, ali pošto je on u pitanju, znači nesporno je da je bio jaka politička figura, da je bio autoritativan i da je po toj relaciji bio u mogućnosti i stvarnoj poziciji da utiče na četiri člana tog Predsedništva koji su bili iz uže Srbije, Kosova i Metohije i Vojvodine.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Vaš pretpostavljeni Kadrijević, da li je on tehnički bio potčinjen optuženom ili nije? Mi znamo odgovor ali vas ipak molimo da nam kažete.

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Nije ni tehnički, a ja mislim ni u bilo kojem drugom pogledu.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Paragraf 88. Da li je optuženi imao bilo kakav uticaj na postavljenja ljudi u srpsko Ministarstvo unutrašnjih poslova? Očigledno da je on imao moć, ali da li je tu moć i iskorišćavao, da li je ostvarivao?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Procedura postavljanja ministara u vladi je jasna. Znači, predlaže ih mandatar za tu vladu, ali ja mislim da nema spora oko toga da za ključne pozicije u vladi, a jedna od takvih pozicija svakako je uvek bilo i Ministarstvo unutrašnjih poslova, da je optuženi sigurno imao tu bitan uticaj na izbor i postavljanje tih ljudi. To su bili ljudi od njegovog osobitog poverenja. Međutim, cela procedura formalizovanja tog stanja je išla kroz Skupštinu, a u Skupštini je uvek većinu imala Socijalistička partija Srbije čiji je on bio predsednik, tako da je lako bilo izglasavati ono što je već bilo kadrovski zacrtano.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Radmilo Bogdanović je bio ministar unutrašnjih poslova Srbije do marta 1991. godine, a njega je zamenio Zoran Sokolović koji je ostao na tom položaju za vreme čitavog sukoba. Da li je to bila prava smena? Da li je Sokolović stvarno preuzeo ovlašćenja ministra unutrašnjih poslova nakon što je Bogdanović otišao ili je Bogdanović i dalje ostao uticajna ličnost?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Ja mislim da su tačne obe konstatacije. I Zoran Sokolović je preuzeo funkciju ministra unutrašnjih poslova Srbije, ali je još uvek jak uticaj na ključne ljude u Ministarstvu unutrašnjih poslova imao raniji ministar Radmilo Bogdanović. Zoran Sokolović je i po prirodi, po svom karakteru i temperamentu bio čovek tihe naravi i delovao je više kao figura u svemu tome. Stvarnu moć u to vreme, objektivno u okviru Ministarstva unutrašnjih poslova Srbije ima čelni čovek Službe državne bezbednosti.

Sreda, 12 februar 2003. godine

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Generale Vasiljeviću, možemo li sada da se pozabavimo "Vojnoim linijom" MUP - a Srbije? Molim vas, recite nam šta znači ovaj izraz i ukratko nam je opišite. Mi ćemo se vereovatno baviti detaljima na zatvorenoj sednici, tako da bi bilo dobro da se u ovoj fazi bavite onim materijalom kojim možete, odnosno onim što mislite da je prikladno za javnu sednicu, a zatim ćemo zamoliti Veće da predjemo na zatvorenu sednicu.

SVEDOK VASILJEVIĆ: Pa pod "Vojnom linijom" se podrazumevaju aktivnosti nekih čelnih ljudi MUP - a i Državne bezbednosti Srbije ali i drugih koji su se mimo svoje funkcionalne zakonom propisane dužnosti bavili poslovima koji nisu u njihovoj nadležnosti a odnose se na formiranje paravojnih jedinica i njihovo usmeravanje na pojedinim delovima ratišta.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li su te aktivnosti bile zakonite ili nisu?

SVEDOK VASILJEVIĆ: Te aktivnosti, ako se tiču izvođenja dejstava na ratištu, svakako nisu u nadležnosti ljudi koji se bave ovim poslovima u MUP - u, znači za te psolove nadležne su odgovorajuće vojne jedinice.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Intervencija tih konkretnih osoba, da li se to moglo smatrati legalnim, odnosno zakonitim ili nelegalnim ili je to bilo negde izmedju ?

SVEDOK VASILJEVIĆ: Pa oni su pored svojih legalnih funkcija koje su obavljali u MUP - u i u Državnoj bezbednosti imali jedan deo aktivnosti, ja sam rekao, koji nije u njihovoj nadležnosti. To nije neka posebna ilegalna aktivnost, ali u svakom slučaju nije ni legalna aktivnost.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Reč je o MUP - u Srbije. U kom stepenu je ovo bilo usmereno ka paravojnim grupama? Govorili ste o paramilitarcima. U kom stepenu je ovo bilo usmereno na aktivnost paravojnih grupa?

SVEDOK VASILJEVIĆ: Pa neki ljudi iz MUP - a Srbije kao i iz Državne bezbednosti stajali su, na jednoj strani, iza dovodenja nekih instruktora iz inostranstva, pretežno onih koji su bili tanije u Legiji stranaca, koji će kasnije služiti za obuku nekih paravojnih sastava ili direktno njihovo rukovođenje i usmeravanje. Na drugoj strani, angažovani pojedinci koji su imali svoje kriminalne dosjee u ranijoj prošlosti, koji su takodje konstituisali neke paravojne sastave. Ja mogu kasnije da govorim o tome koji su to sastavi i koji ljudi.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li vas je u julu ili avgustu 1991. godine Zoran Sokolović, ministar unutrašnjih poslova Srbije pozvao da dođete na sastanak u njegov kabinet?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da, jeste.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Šta je tamo rečeno?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Prvo, rekao mi je da dođem sam kod njega jer ja nisam imao običaj da idem sam u Ministarstvo unutrašnjih poslova Srbije. Kada sam došao, u najkraćem direktno da vam na to odgovorim, rekao mi je da njegovog šefa interesuju podaci o generalitetu. Ja sam pitao: "Kojeg šefa?", a on je rekao: "Nemoj da se šališ, ovo je predsednik Milošević". Mogu da prepričam taj kontakt ako treba.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Šta ste vi odgovorili na ovaj zahtev za informacije o generalima? Da li je to bilo prikladno da se vama optuženi na taj način obraća, tražeći informacije?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Ne, nije, ne da nije prikladno nego nije ni redovni put niti je to dozvoljeno. Ja sam rekao da te podatke koje on traži slabo poznajem jer sam malo u Beogradu, a i to kratko vreme koliko sam bio, bio sam na terenu dosta. I onda sam mu rekao da te podatke zna jedan general i to vrlo dobro. On je pitao ko a ja sam rekao "General Krstić", on je u stvari vodio generalski kadar u personalnoj upravi. A onda je Sokolović rekao: "Pa znam, ali ja ne znam hoće li on te podatke da da". Ja sam odgovorio da hoće, ali ako ne postupi kao sa mnom, da to traži direktno

nego da za to dobije odobrenje od generala Kadijevića. I ja sam se izgovorio da imam sastanak, da moram da idem i na tome se ovaj razgovor završio.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li je u septembru 1991. godine bilo pokušaja da se Kadijević ukloni sa svog položaja, sa položaja saveznog sekretara?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da, bilo je, i to je bilo 29. septembra 1991. godine. Mislim da, hteo bih da napomenem da je četiri dana pre toga, 25. septembra pokušano na sličan način da bude uklonjen general Jurijević Zvonko, tada komandant Ratnog vazduhoplovstva.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Veću bi možda bilo korisno ako bi se podsetilo na strukturu koja je prikazana u dokaznom predmetu 387 tabulator 1, mi imamo kopiju koja može da se stavi na grafoskop kako bi pomogla. Ko je učestvovao u ovom pokušaju, generale Vasiljeviću?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Delovi Prve gardijske motorizovane brigade.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: To vidimo na desnoj strani ove tabele. Hvala lepo. Kao što se vidi na tabeli, njima je zapovedao pukovnik Mile Mrkšić.

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Ko je još učestvovao?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Pa zgradu su blokirali specijalni policijski sastavi. Ja sam kada se to dogodilo bio na terenu i pozvan sam da se vratim. A kada sam stigao, to je već bila faza u kojoj je general Kadijević bio izolovan u svojoj kancelariji, a pukovnik Mrkšić Mile i tada još pukovnik Vuk Obradović, koji je bio šef vojnog kabineta, i jedan od komandanata vojne policije bili su u kabinetu kod generala Blagoja Adžića i ubeđivali ga da prihvati funkciju saveznog sekretara za narodnu odbranu.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Ali to nije uspelo?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Nije uspelo zbog toga što prvo, general Adžić je rekao da on u tim njihovim prljavim poslovima neće da učestvuje, "a ako hoćete", rekao je, "možete hapsiti i mene". I drugi elemenat je bio to što sam ja razgovarao sa pripadnicima vojne policije i ubedio ih da je to nerazuman potez, tako da su se povukli i na tome se to završilo.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Tabela pokazuje da je Prva motorizovana gardijska brigada bila potčinjena šefu kabineta koji je bio umešan, rekli ste da je to Vuk Obradović. Možda se čini kao detalj ali da li je on imao brata Pavića?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li je on, taj brat, bio važan član SPS - a u to vreme?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Jeste, ja mislim da je bio i na funkciji potpredsednika Skupštine Srbije.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Na osnovu vašeg iskustva, da li je Vuk Obradović ikada reagovao na bilo kakav uticaj njegovog brata Pavića Obradovića?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Vuk Obradovića je imao nekih stavova u to vreme koji su odudarali od opštih stavova i opšte klime u SSNO, i ne

samo ja nego veći deo ljudi iz SSNO su to tumačili da je Vuk pod određenim uticajem svoga brata Pavića i da se tim putem reflektuju neki ti politički uticaji prema kabinetu.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li vas je 05. marta 1992. godine pozvao Zoran Janačković koji je u to vreme bio u Saveznom sekretarijatu za inostrane poslove da bi ste se sastali sa optuženim?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Jeste.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li ste vi pre nego što je došlo do tog sastanka razgovarali o njemu sa generalom Adžićem?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Kada sam saznao da sam pozvan na taj sastanak, ja sam o tome obavestio generala Adžića koji je u to vreme zastupao saveznog sekretara za narodnu odbranu.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Šta je on bio u stanju da vam preliminarno kaže u vezi sa tim sastankom?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Pa on je rekao: "Hvala ti kao čoveku što si mi to saopštio, ali ja znam da njih", mislio je na generale, "Slobodan poziva, ali siguran sam da ćeš ti biti prvi i zadnji koji mi je to rekao".

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Pre nego što dođemo do samog sastanka, da li je u to vreme Upravi bezbednosti bilo dozvoljeno da referiše, da daje informacije direktno saveznom Predsedništvu ili bilo kom drugom republičkom organu ili je imala obavezu da deluje preko SSNO?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Ne, samo preko SSNO.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Na vašem sastanku sa optuženim, šta je on ukratko hteo od vas, ako je išta tražio da mu kažete?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Ja sam možda malo u šali, možda malo više neozbiljno tada nastupio. Rekao sam, pošto sam očekivao da će ga verovatno interesovati neki podaci vojne službe, rekao sam da sam u toj službi skoro 30 godina, da mi je posao bio uvek da drugim ljudima postavljam pitanja, a da mi oni moraju odgovarati pa ga molim da me sada ne dovodi u obrnutu poziciju, da on postavlja pitanja a ja da moram da odgovaram. I on se nasmejao i rekao: "Dobro, kažite ono što mislite da mene može interesovati".

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da. I da li ste vi na to odgovorili?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Jesam. Ja sam cenio da je u to vreme najaktuelnija jedna politička neizvesnost bila kako će proći najavljuvane masovne demonstracije za obeležavanje 09. marta iz 1991. godine i najiscrpnije sam izneo saznanja vojne službe o tome.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Nakon tog dela vašeg razgovora, da li je on od vas tražio nešto konkretno?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Nije konkretno, ovaj, ništa tražio, rekao mi je da je zadovoljan sa ukupnom informacijom koju sam dao i da nema šta da me pita. A onda mi je rekao da je čuo da mi u Upravi bezbednosti radimo neke informacije i da bi voleo, ako mogu da mu pošaljem da vidi neku od tih informacija. Ja sam mu odgovorio da ja te informacije šaljem redovno

MUP - u Srbije, MUP - u Crne Gore i saveznom MUP - u i da ih je i on verovatno dobio. Nakon ovoga mi je odgovorio da on neke informacije dobija ali da nije siguran da li mu MUP svaki put tu informaciju dostavlja. Ja sam rekao ako ne bude dobio i za 01. maj, znači da su je sklonili. I u ovom delu se, znači o ovom problemu se razgovor na tome završio. Ja sam procenio da u stvari je tada optuženi od mene tražio kompletnu informaciju koja je imala četvrti deo, to je bilo stanje u JNA koje je dostavljeno samo vojnom vrhu, i moj je utisak bio da je tražio u stvari podatke o JNA. A to mi nije direktno rekao ali po onome kako je tražio da mu dostavljam informacije, ja sam cenio da ga interesuju posebni podaci o JNA.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Kadrijević je napustio svoj kabinet 09. januara 1992. godine. Da li je to imalo nekih efekata, i ako jeste kakvih, na uticaj koji je optuženi imao na JNA?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Dok je general Kadrijević bio savezni sekretar nije se moglo kadrovati bez njegovog vrlo bitnog i gotovo presudnog uticaja. Nakon odlaska u penziju generala Kadrijevića, ta se situacija promenila.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Na koji način je došlo do promena? Da li se uticaj optuženog povećao ili smanjio?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Povećao se. Već u januaru negde 1992. godine imao sam izveštaj od jednog prijatelja gde je optuženi govorio da će ubrzo doći do velikog čišćenja u generalitetu. Pošto to do tada nije bilo uobičajeno da se na takav način radi, po onome što je on meni preneo, upozorio ga je da bi to moglo da izazove reakciju u generalitetu, a on je navodno odgovorio da je sigurno da niko neće smeti ni reč da progovori. U februaru, početkom februara iste godine Zoran Sokolović i Radovan Stojčić Badža bili su u kontaktu sa dvojicom generala iz Ministarstva odbrane i Teritorijalne odbrane Srbije. U jednom intimnom razgovoru su mi rekli takođe da sledi čišćenje, veliko čišćenje generaliteta iz kojeg će da budu sklonjeni svi oni koji su nepouzdanji, ali da se to još čuva u tajnosti no da će vrlo brzo izaći na videlo, taj, takav način smenjivanja generaliteta, bez ključne uloge načelnika Generalštaba, kadrovskog saveta koji nije bio do tada viđen.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Javna sednica. Generale, u februaru 1992. godine, da li je general Adžić primio spisak generala koji će se penzionisati?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Jeste.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Koliko njih? Da li je bilo, kakve su bile konsultacije pre nego što je on primio taj spisak?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Na tom spisku su bila 33 generala za penzionisanje, i general Adžić, a tu je bio i načelnik personalne uprave, general Gojko Krstić. Rekli su mi da ih o tome nije niko konsultovao.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li je na spisku bio i vaš zamenik Tumanov?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Jeste, i on nije ispunjavao ni jedan od zakonskih uslova za prestanak aktivne vojne službe, znači nije imao ni godine starosti minimalne ni penzijski staž.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Vi ste se pozabavili tim pitanjem. Možete li nam reći kako i sa kojim rezultatom?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Pa ja sam pitao generala Adžića koji je razlog da Tumanov tako iznenada ide u penziju i on mi je rekao da ne zna ni on, da ga niko o tome nije konsultovao niti upoznao. I onda, i ja i načelnik personalne uprave smo rekli generalu Adžiću da pita zašto ide Tumanov u penziju. I onda je on nazvao u to vreme predsednika Miloševića, a ukaz potpisuje predsednik Predsedništva Branko Kostić u to vreme. I Milošević mu je rekao da dođe kod njega. Nama je Adžić rekao da ga sačekamo tu u kancelariji i kada se vratio bio je, da kažem, zadovoljan sa tim kontaktom i rekao je: "Uspeo sam ne samo da skinem samo Tumanova nego još četiri generala" sa tog spiska za penzionisanje, tako da je konačan broj generala koji je krajem februara 1992. godine otišao u penziju bio 28.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: A učešće Miloševića u svemu tome, da li ste smatrali da je to prikladno tada ili ne?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Pa nije prikladno, po mome je odluku o tome ko će ići u penziju u krajnjem moglo donositi Predsedništvo SFRJ. Međutim, interesantno je da general Adžić ne zove nikog iz Predsedništva nego se obraća Miloševiću, znajući gde je u stvari snaga i moć da se nešto izmeni.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Paragraf 127. Da li ste vi i 37 drugih generala penzionisani 08. maja 1992. godine? U vašem slučaju, da li ste vi ispunili sve zakonske uslove za penzionisanje?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Tada je 08. maja penzionisano 38 generala. Dva generala nisu ispunjavala ni jedan od uslova koja zakon predviđa za penziju, to smo bili ja i general Tumanov.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li je bilo ikakvih konsultacija sa generalom Krstićem koji je bio šef personala ili generalom Adžićem?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Mene je penzionisanje zateklo negde na terenu u Bosni i Hercegovini i kada sam se vratio u Beograd, general Adžić mi je rekao da je to penzionisanje prošlo opet bez konsultovanja i njega i personalne uprave.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li ste čuli za ono što je Branko Kostić rekao kada ga je general Vuleta Vuletić pitao zašto ste vi penzionisani?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Jesam. Navodno je Branko Kostić rekao da je on taj spisak samo pročitao, a da su odluku donosili drugi.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: I u vezi tih penzionisanja, možete li da nam kažete nešto o pismima koja su napisana, na primer pismo Nedeljka Boškovića Miloševiću o penzionisanjima?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: To nije u vezi ovog penzionisanja iz maja 1992. godine, to je, to se odnosi na maj 1993. godine kada su

penzionisani, isto tako van neke redovne procedure, general Bošković i general Domazetović. I nezadovoljan odlaskom u penziju, general Bošković je napisao pismo optuženom u kojem ga je zamolio da izmeni odluku o penzionisanju, i da on i Domazetović odu krajem godine u penziju. General Domazetović je zaista otišao krajem godine u penziju, ali Boškovićev zahtev nije bio usvojen. Ovde je opet, mogu da prokomentarišem, ako treba komentar, Bošković znači ne piše pismo predsedniku Jugoslavije kao čelnom čoveku koji potpisuje te ukaze za generale, u to vreme Dobrić Čosiću, nego predsedniku Srbije gde je cenio da je moć.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Malo da se vratimo unazad u odnosu na to, to je paragraf 129. Radi se o naimenovanju Živote Panića za načelnika Generalštaba Vojske Jugoslavije. Da li je odluka o tom naimenovanju donešena ili sprovedena 11. ili oko 11. maja 1992. godine?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da, to je tim ukazima kojima je postavljen i general Života Panić za načelnika Generalštaba, u stvari za saveznog sekretara, posle će biti načelnik Generalštaba.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Otprilike u isto vreme pukovnik Nedeljko Bošković je unapređen u generala. Šta možete da nam kažete o njegovom naimenovanju i o tome kakve to ima veze sa "vojnom linijom"?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Prvo, dovođenje Nedeljka Boškovića iz penzije u martu 1992. godine za načelnika bezbednosti u Komandi Ratnog vazduhoplovstva nije išlo uobičajenom procedurom, znači izvršeno je bez ičijeg konsultovanja u Generalštabu, niti sam bio konsultovan ja kao načelnik Uprave bezbednosti. On tada nije bio reaktiviran, bio je privremeno raspoređen do šest meseci u Vojsku Jugoslavije. 08. maja on je reaktiviran, dakle primljen u aktivnu vojnu službu a 11. maja je bio proizveden u čin generala, iako za to nije imao ni minimalne uslove zakonske. Iza njega je stajao, to pouzdano znam, tadašnji vrh SDB MUP – a Srbije.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Imamo presretnuti telefonski razgovor koji treba da se pusti... pored imena Karadžić, tu stoji "ja sam" a u stvari treba da stoji "Alija".

Video snimak – Tekst sa trake:

Momo: – ... bili u Han Pijesku u petak ... imali sastanak sa vojskom ... savezni SUP, bio Gračanin ... i naš Vito ... nije bio, on je bio na Skupštini ostao. Međutim ... ja sam posle sa jednim čovjekom otišao za Beograd. To su strašne laži Alijine tamo i Vitine provejavaju, lažu armiju Vito i ...

Radovan Karadžić: – Ne, ne, pa to je, mislim, mislim kaos je. Osim toga, on sad pokušava tamo ali meni hoće da kaže da se oni spremaju premještanje za Draškovića, a fino smo se dogovorili da nema ni jedne šanse da se jedan Srbin promjeni ili premjesti bez te saglasnosti ...

Momo: – Predsjedniče, nije to, to je, to je u redu, jer Čedo Kljajić ide u miliciju a umjesto njega ovaj ... za ovo. Nije, to je u redu, predsjedniče.

Radovan Karadžić: – Čekajte, to ne može nikako bez našeg dogovora i bez naše saglasnosti. To je kao metod nedopustivo i to će sutra, poslanici će mi tražiti odgovor za tu situaciju. To je nedopustivo, jednostavno je nedopustivo da se bilo kakva promjena kadrovska desi a da mi nemamo, da mi nismo dali saglasnost jer to je mehanizam kojim su oni manipulirali nama, i srpskim poslanicima je do guše došlo čitavo ovo gnjavljenje, pokušaji proglašenja nezavisnosti. To je nama Alija Izetbegović priznao ...

Momo: – Čuo sam.

Radovan Karadžić: – ... da ova suverenost znači nezavisnost.

Momo: – Da.

Radovan Karadžić: – I to je put kojim je krenula Hrvatska, i to se zna šta će se ovde desiti i nema nikakve veze sa odlukom Karadžića ili odlukom, ne znam, ovoga, onoga. To se zna šta će se desiti, to nema ...

Momo: – Pa sigurno, ma to je jasno ... i gori ljudima u Beogradu.

Radovan Karadžić: – Za dva – tri dana će Sarajeva nestati i biće 500 hiljada mrtvih za mjesec dana u Bosni i Hercegovini, nestaće Muslimana, Srbi će se ratosiljati, Hrvati će najviše tu sigurno profitirati jer oni će zadržati svoje opštine ...

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Koji od ova dva glasa prepoznajete?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Jedan je Radovan Karadžić, a i po temi o kojoj govori a i imenu koje je upotrebljeno, ovaj, Momo, znači drugi glas pretpostavljam da je Momo Mandić.

TUŽILAC NAJS - PITANJE:Da li je došlo do sastanka u Sarajevu par dana pre tog presretnutog razgovora sa JNA, vojnim rukovodstvom Bosne i nekim vođama bosanskih Srba? Izvinjavam se, Sud još nije pogledao presretnuti razgovor u tabulatoru 25. To je novi presretnuti razgovor i mi ćemo se vratiti na to. Da li je održan taj sastanak 15. oktobra?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da, održan je sastanak 15. oktobra, sastanak vojnog vrha na čelu sa generalom Kadrijevićem, ali i sa Predsedništvom Bosne i Hercegovine, ne sa vojnim rukovodstvom Bosne i Hercegovine. Meni je prevedeno sa vojnim rukovodstvom. Ne sa vojnim nego sa Predsedništvom Bosne i Hercegovine, kompletnim Predsedništvom.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: A koja je bila tema razgovora?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Tema razgovora je bila problemi saradnje vlasti u Bosni i Hercegovini sa Jugoslovenskom narodnom armijom i cilj je bio da se smanje tenzije koje su postojale u Bosni i Hercegovini. Problemi su bili oko mobilizacije koja tamo nije provođena. Uglavnom je to.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Časni Sude, tu se onda uklapa taj konkretni presretnuti razgovor kojeg svedok pominje u istoj ovoj deklaraciji, tabulator 25. Da bi smo uštedeli na vremenu, nećemo prolaziti kroz taj razgovor, osim ako vi to ne tražite. Generale, možemo li sada preći na zločine u Hrvatskoj?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Lovas, 23. oktobra 1991. godine. To je bilo mesto gde je došlo do zločina. Kako su to otkrili vaši organi bezbednosti?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Ja sam dobio jednu kratku nepotpunu informaciju od odeljenja bezbednosti Prve vojne oblasti o tome da je jedna veća grupa civila stradala na minskom polju i da je te civile na minsko polje kao živi štit ispred sebe terala, terao odred "Dušan Silni". O tome sam sačinio sutradan kratku informaciju za saveznog sekretara i najuži vojni vrh, njegove najbliže saradnike i tražio sam detaljniju informaciju od organa bezbednosti o tom događaju. Nju sam dobio u roku od 24 sata i u njoj je opisan, ovaj, taj događaj nešto šire. Prvo, da je odred "Dušan Silni" bio pod jurisdikcijom i pod nadzorom komandanta mesta u tom selu Ljube Devetaka. Zatim, da su oni pre nego što se, dan pre nego što se zločin ovaj dogodio, iz odreda "Dušan Silni" su saslušavali neke Hrvate koji su živeli u tom selu i u tom njihovom ispitivanju četvoricu su likvidirali. Sutradan, kada je odred teritorijalne odbrane iz Valjeva trebalo da izvrši pretres terena oko sela, iz odreda "Dušan Silni" su izdvojili oko tridesetak meštana Hrvata, uglavnom su to bili, ovaj, stariji ljudi i kao živi štit ispred sebe oni su išli u taj pretres terena. Naleteli su na minsko polje. Tu je poginulo 17 ljudi ukupno, od toga 14 meštana i tri iz odreda "Dušan Silni". To je u najkraćem o tom događaju.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Valjevo o kojem ste govorili, časni Sude, u rezimeu je pogrešno napisano, gde se nalazi Valjevo, na kojoj teritoriji?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Valjevo je u Zapadnoj Srbiji.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Južno od Beograda, mislim.

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da, jugozapadno.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Dakle, imamo teritorijalnu odbranu iz Valjeva koje se nalazi južno od Beograda zajedno sa paravojsnom jedinicom "Dušan Silni", na teritoriji, a sudije se verovatno toga sećaju, ta se teritorija nalazi u Hrvatskoj. Na stranici 23. dokaznog predmeta 336 u kvadratiću E2 se vidi da je Lovas preko reke zapadno, odnosno jugozapadno od Bačke Palanke. Vaš izveštaj o tom događaju generale je dostavljen u skladu sa redovnom procedurom. Kome je dostavljen?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da, 25. oktobra mi u Upravi bezbednosti izradili smo i deset informacija za devet generala JNA i jednog pukovnika koji je bio vojni tužilac u to vreme Jugoslovenske narodne armije. Naknadno, dva dana iza toga dostavljena je informacija o ovom slučaju i MUP – u Srbije. Od generala koji nisu bili u sastavu JNA, informacija je dostavljena ministru odbrane Srbije i komandantu Republičkog štaba Teritorijalne odbrane Srbije.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Časni Sude, vratiću se na dokazni predmet 342, tabulator 11 jer je reč o jednom konkretnom pasusu na koji želim da vam ovog jutra ukažem pažnju, ali možda treba da idemo korak po korak jer se on bavi jednim drugim pitanjem. Vukovar. U vreme događaja u Vukovaru,

da li je postojala koordinacija između jedinica teritorijalne odbrane preko Badže, Radovana Stojčića?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Ja sam govorio o dve teritorijalne odbrane u Slavoniji. Znači, govorio sam o legalnim jedinicama teritorijalne odbrane iz Srbije koje su deystvovala na tom prostoru. Jedan od tih odreda je odred iz Valjeva. I govorio sam o drugoj naoružanoj strukturi na teritoriji, koja po mome nije imala obeležja prave teritorijalne odbrane kako bi trebala da bude uređena. Međutim, dolasci Radovana Stojčića na komandno mesto, istureno komandno mesto kod generala Panića očigledno je to bilo u funkciji koordinacije tih jedinica sa drugim snagama.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Koliko je vama poznato, koje jedinice su učestvovala u bitkama za Vukovar?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Ja ne mogu da navedem konkretne jedinice, mislim sve jedinice. Bila je Prva gardijska motorizovana brigada pod komandom tada pukovnika Mrkšića. Bile su jedinice Novosadskog korpusa pod komandom generala Biorčevića. Bila je jedna oklopna brigada iz Kraljeva. Bila je 80. motorizovana brigada iz Kragujevca. Bili su neke jedinice Teritorijalne odbrane Srbije i neke jedinice Teritorijalne odbrane Vojvodine. To je u globalu što znam od jedinica.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Pogledaćemo samo par dokumenata, tabulator 26. Molim da se stavi pred svedoka i na grafoskop. Ovo je naređenje. Mislim da je datum 19. oktobar, barem na pečatu piše 19. oktobar, iz komande Prve motorizovane gardijske brigade komandi Prve vojne oblasti i Generalštabu oružanih snaga SFRJ: I pored više upozorenja da u reonima dejstava jedinica nisu objedinjena dejstva svih snaga koje se nalaze u tim reonima", preskačem ostalo, "naređujem da sve snage koje deystvuju u zonama dejstva jedinica stavljaju pod komandu komandanata jedinica JNA koja izvodi borbena dejstva u tim reonima". Zatim detalji na koji način to treba izvršiti. Možda Veće samo može pogledati ostatak ove stranice bez mog čitanja, a mi ćemo u međuvremenu preći na tabulator 27. Ovo je od 15. novembra, naređenje Mile Mrkšića: "Regulisanje pitanja prepotčinjavanja - sa ciljem da se ostvari što uspešnija realizacija odluke od 14. novembra i objedinjavanje komandovanja za naredna dejstva, prepotčiniti odred Teritorijalne odbrane Stara Pazova, 80. motorizovanu brigadu ...", i onda, "80. motorizovana brigada sa odredom Teritorijalne odbrane Stara Pazova u narednim deystvima izvršavaće zadatke u skladu sa odlukom od 14. novembra". Dakle, ovo je naređenje Mrkšića koje prepotčinjava jedinice teritorijalne odbrane u ovoj operaciji, prepotčinjava ih svojoj operativnoj grupi. Te jedinice koje on prepotčinjava, da li su one iz Srbije?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Zatim tabulator 28 molim. Dolazi od Mrkšića, a upućeno je generalu Paniću, to je izveštaj o evakuaciji vukovarske bolnice. Ako pogledamo izveštaj, paragraf 2: "Na osnovu vašeg zahteva dostavljamo izveštaj o realizaciji zadataka koje ste postavili naređenjem. Kako ste u

zadatku operativne grupe Jug precizirali da operativna grupa Jug u toku prepodneva do 10 časova 19.11. zauzme bolnicu i MUP i očisti od ustaških snaga Vukovar, ovaj zadatak je izvršen do 11 časova 19.11. i obezbeđena je sigurnost kretanja gradom". Onda se bavi "raščišćavanjem naselja Mitnica", problemima sa evakuacijom i transportom civilnog stanovništva koje se šalje u Republiku Hrvatsku, zbog blokade na auto - putu, pošto hrvatska Vlada nije htela da ih primi. Tvrdi se da se sve izvodi u skladu sa Ženevskom konvencijom o ratnim zarobljenicima: "Preduzete su mere za učvršćivanje komande i kontrole ...". Zatim ide raščišćavanje mina, u podpasusu dva: "Aktivnosti na čišćenju oslobođenog prostora i objekata u Vukovaru od ostataka ustaških snaga - preduzete mere za uspostavu potpune kontrole u gradu". Zatim se dalje to pominje na sledećoj stranici. Govori se o transportu civila koji je juče vraćen sa autoputa i danas nekoliko puta vraćen sa ugovorenog mesta za predaju u reonu Nuštara. Isto se desilo i sa transportom civila iz reona "Veleprometa" koji je nekoliko puta vraćen. "Regulisali smo da se transport uputi u Šid pošto drugog izbora nismo imali". To bi bio rezime ovog izveštaja koji je upućen generalu Paniću. Govori se o povređenim, ranjenim i poginulim vojnicima. Možemo li sada pogledati dok se još uvek bavimo temom Vukovara, da pogledamo dva kratka video snimka koji nam mogu pomoći.

Video snimak

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Ovo je video snimak koji smo gledali prilikom svedočenja prethodnog svedoka. Molim vas da se sada fokusirate na konkretno vojno lice za koje mislimo da će nam ovaj svedok moći, kojeg će ovaj svedok moći da identifikuje. Molim vas zaustavite ovde. Čovek na kojeg je usmerena kamera koji sedi na dnu stola, ko je to?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: To je tada po činu pukovnik Pavković Nebojša.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: On je kasnije postao general?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS: Molim da pogledamo drugi snimak. Nadam se da je on spreman. Ako nije, možemo kasnije na njega da se vratimo.

Video snimak - Tekst sa trake:

- Odvode nas kao zločince, otimaju i ono malo ničega, zadnjih uspomena što smo ih mogli prikupiti. S mržnjom i neviđenom okrutnošću naši dojučerašnji susjedi i šticenici lažu o nama kako bi nas poslali u logor ili još bolje, smrt ... jer mrtvi se, misle oni, ne vraćaju osim u snovima. Velepromet, obučara, kasarna, bolnica, samo su neka od mjesta na kojima smo treba ...

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Kasnije ćemo pogledati drugi snimak, bojim se da sada nećemo moći da ga vidimo. U svakom slučaju, ono što smo videli u

drugom delu ovog prvog snimka pokazuje "Velepromet" i Vukovar. Je li tako?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Ne mogu da budem siguran jer ja taj teren ne znam.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Ali možete biti sigurni da prvi deo ovog snimka pokazuje pukovnika, a kasnije generala Pavkovića. Upravo mi tehnička kabina pokazuje da ima spreman drugi snimak. Molim da ga pustimo. To je verovatno nešto malo više od zaustavljene slike.

Video snimak - Tekst sa trake:

- ... neka, istaknite problem onda, istaknite problem.
- Problem je u tome što vidimo kako se vojnici šetaju po ulici i da prolaze kamioni. Pogledajte eto tamo.
- Mogli ste tamo da idete. Taj most je bio otvoren za saobraćaj.
- Moje kolege su bile tamo.
- Moji vojnici su pratili taj konvoj.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Zaustavite molim. Oficir kojeg vidimo napred, koji ne govori, čija se glava okreće i vidimo profil na mostu sa Šljivančaninom, ko je to?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Nebojša Pavković.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Možete li nam reći koja je bila njegova funkcija u to vreme? Na kom položaju je bio u to vreme dok je bio u Vukovaru?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: On je u Vukovaru boravio kao predstavnik kabineta saveznog sekretara za narodnu odbranu.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Dakle, bio je predstavnik vrlo visokog organa, najvišeg organa o kojem ste vi govorili.

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Taj organ je bio na visokom mestu, morao je imati i visoku funkciju.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Ovčara. Molim vas, recite nam nešto ukratko o tome. Reč je o paragrafu 137. Kasnije tokom 1993. godine, da li ste kontaktirali Zjaju Murisa, mislim da se tako zvao?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li vam je on pričao o onome što se desilo u Vukovaru?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Možete li nam to ukratko reći?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Pa ja sam sa Zjajom Murisem imao jedan veoma kratak kontakt u januaru 1993. godine zbog nekih optužbi da sam ja maltene ukrao neki novac iz Vukovara. I pošto je Zjajo Muris bio komandir specijalne policijske jedinice, ja sam hteo od njega da čujem kolika je količina novca bila i šta je sa tim urađeno jer stvarno nisam znao ništa o tome. On mi je tada rekao da on nije bio angažovan na tom zadatku jer je bio poslat u Ovčaru, i ja sam tada prvi put čuo za takvo mesto, u stvari nije mi

ni bilo jasno da li je mesto ili je to štale za ovce. I onda je rekao: "Ne znate taj deo, kasnije ću vam to ispričati". I kada se završilo, ovaj, moje suđenje, ja sam imao priliku da sretnem, ovaj, Murisa koji je već bio demobilisani oficir i u najkraćem šta mi je ispričao - da su iz bolnice zarobljenici za koje su postojale sumnje da su presvučeni pripadnici Zbora narodne garde koji su hteli da izvrše, da iskoriste evakuaciju bolnice i da budu evakuisani sa bolnicom, da su bili prebačeni na Ovčaru gde se nalazila 80. motorizovana brigada iz Kragujevca. Njega je neko iz gardijske brigade uputio sa nekoliko policijskih, sa nekoliko policajaca na Ovčaru da ode da vidi šta se tamo događa, jer navodno, po nekim izveštajima, tamo ima problema. Kada se približio Ovčari, po njegovoj priči, čuo je pucnje i o tome preko radio veze obavestio komandu brigade. Rekao je da se tamo puca. I odgovoreno mu je: "U redu, vrati se nazad, to više nije naš problem". Nakon izvesnog vremena, nije mi objasnio kada, saznao je od drugih ljudi u brigadi gardijske da su tu vukovarski teritorijalci, kako su ih zvali, streljali oko 160 civila. To je u najkraćem što je meni Muris preneo.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Molim da pogledamo tabulator 30 i 31. Vi ste nam na početku govorili nešto uopšteno o jedinicama koje su bile u području Vukovara. Ovde vidimo dokument od 18. oktobra 1991. godine, Šid, pečat Teritorijalna odbrana Vukovara, štab Teritorijalne odbrane Vukovar. "Legalizacija rada jedinice, odred "Leva Supoderica", komandant jedinice Milan Lančuzanin. Preostali deo jedinice evidentiran kod komande jedinice, za dejstva jedinice odgovoran komandant Milan Lančuzanin", potpisao Dušan Filipović. Kakve posledice je imalo ovo naređenje u odnosu na ovu jedinicu "Leva Supoderica"?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Pa ovaj dokumenat upravo ilustruje ono stanje o kojem sam ja govorio, od one takozvane teritorijalne odbrane u Slavoniji. Znači, legalizuje se jedinica. Postavlja se pitanje šta je pre toga bio taj odred "Leva Supoderica", znači da nije bio legalan. Sada se kao prima u sastav ovog štaba Teritorijalne odbrane u Vukovaru. Mislim, ovaj dokumenat nema formu kako bi trebalo da, ovaj, normalno postoji. Znači, u najkraćem, ova se jedinica od ovog datuma ima računati da je jedinica teritorijalne odbrane štaba Teritorijalne odbrane u Vukovaru, ali forma po kojoj se radi govori o stanju kakvo je bilo. I drugo, mislim da po onome što znam, ovaj, kasnije, ovo nije Lančuzanin Milan nego Lančuzanin Miodrag. Znači, Lančuzanin Miodrag je bio komandant odreda "Leva Supoderica". A iz onoga što sam kasnije saznavao, iz ovog sastava su učestvovali i u likvidacijama na Ovčari.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: A "Leva Supoderica" sa koje teritorije dolazi?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Pa nju su uvek označavali meni kao četničku jedinicu, Šešeljeva jedinica, tako su je zvali. Znači, to je i Zjajo Muris govorio o "Levoj Supoderici", jer je meni taj naziv nekako bio veoma čudan, šta je to. I onda je to uvek upotrebljavano da je to Šešeljeva jedinica,

da su to radikali njegovi. Kasnije sam saznao i od novinara koji su bili na tom terenu, ovaj, istu kvalifikaciju za tu jedinicu.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Ako pogledamo tabulator 31, da li Lančužanin ima nekakav nadimak, molim vas?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Ima. Njegov nadimak je Kameni.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Tabulator 31, molim vas. Ovo je naređenje od, ovo je odluka od 29. oktobra 1991. godine, od operativne grupe o nastavku napada na Vukovar, nastavku "operacije Vukovar". Dokument je potpisao pukovnik Mrkšić i mislim da se tu odmah prelazi na raspored i na zadatke. I vidimo da je sastav borbenih jedinica, odnosno jurišnog odreda sledeći - Prva motorizovana brigada, onda odred "Leva Supoderica", isto tako odred "Petrova Gora" i razne druge jedinice koje su stavljene zajedno. Da li onda ovo funkcioniše na način da se potčine, na primer dve grupe, "Leva Supoderica" i "Petrova Gora" Prvoj motorizovanoj gardijskoj brigadi?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da. Iz ovoga se vidi naređenja da je odred "Leva Supoderica" i odred "Petrova Gora" u sastavu jurišnog odreda. Jedan iz sastava verovatno operativne grupe Jug, odnosno Gardijske motorizovane brigade. Ja bih hteo ovde da ukažem da po tome kako se označava, piše odred "Leva Supoderica", odred "Petrova Gora", znači ne stavlja se odred Teritorijalne odbrane kako je to, na primer, navedeno u drugim dokumentima, odred Teritorijalne odbrane Valjevo, odred Teritorijalne odbrane Stara Pazova, ovde se jednostavno upotrebljava izraz odred. A to je u stvari ona improvizovana teritorijalna odbrana koja nema sve atribute kakve bi trebalo da ima. Znači više kao neki paravojni sastavi.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Rekli ste nam kako ste vi shvatili Šešelja i "Leve Supoderice". Da li znate išta o "Petrovoj Gori"? To je ja mislim mesto koje se nalazi u oblasti Knina. Ali da li znate išta o toj jedinici, ako je to uopšte bila jedinica?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Ja ne znam o toj jedinici detalje, kome je ona pripadala. Međutim, znam da u Vukovaru, deo Vukovara se zove Petrova Gora i ja pretpostavljam da se radi o jedinici sa tog područja, kao što postoji i Leva Supoderica, isto deo grada, tako da se to ne odnosi ni na kakvu jedinicu iz Knina. To je moja procena.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Ostaćemo još na Vukovaru. Vi ste prvo obavestili generala Dimitrijevića. Kada ste vi prvi put obavestili generala Dimitrijevića o onome što vam je Muris rekao?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Pa to je negde nakon njegovog postavljanja na mesto načelnika Uprave, znači negde ili krajem 1993. godine ili u samom početku 1994. godine. Jer meni nije bilo baš dozvoljeno da mogu da ulazim u Generalštab zbog još svežih tragova boravka Nedeljka Boškovića tamo.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Iako ste imali još nekoliko kontakata o Vukovaru, nećemo time da se bavimo detaljno, ali to se sve nalazi u rezimeu pa ako bude relevantno, mi ćemo to da uvedemo. U paragrafu 143, da li ste vi u

jesen 1998. godine imali kratak sastanak sa penzionisanim generalom Mrkšićem, on je tada već bio penzionisan?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Jesam. To nije bio sastanak, to je bio kratak iznenadni susret.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: I da li je bilo govora o tim događajima u Vukovaru, da li je o njima diskutovano? Ili ako nije diskutovano, da li su se barem spomenuli na ovom sastanku?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Pa ja sam imao stalno želju, ako bih nekog sreo od tog rukovodećeg sastava brigade, da postavim neka tri pitanja koja su mene interesovala. I tako sam generalu Mrkšiću uspeo da postavim prva dva. To je bilo "Šta se to dogodilo na Ovčari?". Ja ću govoriti doslovno kako mi je odgovarao. On je rekao: "Aco, dece mi moje, da sam znao šta će im uraditi, nikad ih ne bi predali". E ja sam ga onda upitao a kad su saznali, šta je urađeno, zašto nisu obavestili po liniji izveštavanja. A on je rekao: "Kada smo videli šta su im uradili, onda smo se zakleli da ćutimo". I treće pitanje nisam stigao da mu postavim jer bili smo u saobraćaju i morao sam da pomerim kola tako da je na ovome završen ovaj kratak susret.

SUDIJA KVON - PITANJE: Generale Vasiljeviću, kakva je vaša procena bila u to vreme, da li ste smatrali da on govori istinu?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Delovao mi je veoma iskreno. Mislim, to je šest, sedam godina nakon događaja koji se zbilo. Drugo, ja nisam bio ni u kakvoj funkciji, ja sam bio penzioner, sreli smo se kao dva čoveka i moj je utisak da mu je čak bilo teško kad je to govorio.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Čuli smo Slobodana Lazarevića. Da li je on radio za Upravu bezbednosti? I ako nije, da li je imao ikakav odnos sa pukovnikom Zimonjom, i ako jeste, kakav je bio njegov odnos sa pukovnikom Zimonjom?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Znači kategorički mogu da kažem da Slobodan Lazarević nije imao nikakve veze sa Upravom bezbednosti i njenim organima. Znači, meni je taj čovek apsolutno nepoznat, niti znam niti mi je poznat neki njegov naziv u okviru organa bezbednosti JNA, sasvim je sigurno da nije bio ni aktivni starešina u JNA. Pukovnik Zimonja je oficir Obaveštajne uprave Generalštaba JNA i nalazio se na različitim dužnostima. Koliko ja znam, negde 1991. godine on je na dužnosti u inostranstvu, na dužnosti vojnog izaslanika ili pomoćnika.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Znači, ako je, kao što smo čuli, Lazarević imao zvaničnu vezu sa pukovnikom Zimonjom, onda je to mogla biti i veza sa Upravom za, sa Obaveštajnom upravom Generalštaba JNA?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Ja za tu njihovu vezu ne znam, ali ako je bio sa njim u službenoj vezi, onda je to po vertikali naslonjeno na Obaveštajnu upravu Generalštaba.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Generale Vasiljeviću, želim da prođemo kroz neke stvari koje sam prevideo ili koje sam odložio iz jednog ili drugog razloga. Ako Veće može da se vrati sada na stranu 25, imam samo par

pitanja o Lovasu kao i jedan dokazni predmet u vezi toga. Rekli ste nam gde ste slali svoje izveštaje o Lovasu. To je paragraf 135. Da li ste vi primili izveštaj od oficira, od dežurnog oficira u SSNO u vezi onoga što je pronađeno krajem novembra 1991. godine od strane patrole Vojne policije, to jest pronađena su neka tela na farmi Lovas u blizini Dalja?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Recite nam u jednoj rečenici sadržaj tog izveštaja, šta je pronađeno?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Znači to je išao izveštaj linijom dežurne službe Vojne policije. Po tom izveštaju iz Prve vojne oblasti, negde krajem novembra 1991. godine na farmi Lovas patrola je pronašla, patrola Vojne policije je pronašla 23 masakrirana leša civila. Oni su ovo mesto snimili i dokumentovali kratko i o tom događaju su obavestili teritorijalno nadležni MUP u Dalju, i dalju istragu oko tog slučaja je preuzeo MUP u Dalju.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Svi ovi izveštaji, vaš i ovaj dodatni izveštaj, da li znate da li su oni vodili bilo kakvom krivičnom gonjenju?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Trebalo bi verovatno da se pokrene postupak protiv nepoznatog počinioca tog krivičnog dela. Znači o događaju bi trebao kasnije da bude obavешten nadležni teritorijalni tužilac i on bi postavljao zahteve pred organe unutrašnjih poslova koje radnje treba da učine.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Ali da li je vama na bilo koji način poznato da li su preduzeti bilo kakvi koraci za krivično gonjenje?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Ne znam da li je pokretan ovaj prethodni postupak ili kasniji krivični postupak, to je u nadležnosti MUP - a bilo.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Molim da sada pogledamo dokazni predmet koji sam odložio, a to je dokazni predmet 342 tabulator 11. Ovo je pismo od 23. oktobra 1991. godine od Milana Eremije, zamenika komandanta nadležnog za instrukcije o pitanjima morala i političke propagande, upućeno je komandi Prve vojne oblasti, Odeljenju za moral. Na drugoj strani, paragraf 4, generale, da li vidimo aktivnosti i pojave koje negativno utiču na stanje morala u jedinicama divizije, što se podvači u trećem pasusu i pod crticom kaže: "U zoni borbenih dejstava nalazi se više grupa raznih paravojnih formacija iz Srbije, od četnika preko odreda "Dušan Silni" i raznih samozvanih dobrovoljaca kojima nije osnovni motiv borba protiv neprijatelja već pljačka narodne imovine i izživljavanje nad nedužnim stanovništvom hrvatske nacionalnosti. Prilikom zarobljavanja 80 meštana hrvatske nacionalnosti u selu Lovas, od strane teritorijalne odbrane Lovasa i odreda "Dušan Silni" vršeno je fizičko zlostavljanje nad istima, nakon čega je ubijeno četiri meštana sela Lovas". I onda se dalje pominje ubistvo još 17 meštana i tako dalje. I onda pod tačkom 5 "Predlog mera za poboljšanje stanja morala u jedinicama - da se organizovano pristupi razoružavanju paravojnih formacija, posebno odreda "Dušan Silni", četnika i Arkanovih

vojnika i da se u tu akciju uključe organi vlasti i organi Republike Srbije". Da li ovaj dokument beleži ono što ste nam vi rekli u vezi sa učešćem paravojnih snaga iz Srbije u onome što se dešavalo?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da.

...**TUŽILAC NAJS - PITANJE:** Hvala. Ako pogledate tekst ovog izveštaja gde se navode činjenice, proći ćemo relativno brzo kroz to. Ovaj dokument originalno beleži razgovore koji su privatno obavljani, gde jedan vojnik kaže oficiru: "Kad smo skrenuli prema Škabrnji putem, video sam borbeno vozilo BOV (borbeno oklopno vozilo) i jednog mrtvog pripadnika Zengi, a pored njega je bila PAP - ovka. Kad smo ušli u selo, iz jedne kuće teritorijalci i dobrovoljci koji sebe nazivaju četnicima iz jednog podruma su izveli oko 20 civila. Jedan od njih je imao PAP (poluautomatska puška), njega su odmah odvela iza BOV - a i streljali. Ispred BOV - a su doveli jednu staricu i dva starca, legli ih na zemlju i pucali im u potiljak. Iz jedne od kuća u selu izveli su tri muškarca od kojih je jedan imao 35 godina, a ostala dvojica oko 45. Njih su u dvorištu malo ispitivali i onda ih streljali. Čuo sam po nekim pričama da su ubili neku ženu od 19 godina sa detetom od osam meseci, ali to lično nisam video. Iz podruma jedne kuće izveli su curu, i oca i kćer. Oca su joj odmah ubili iz automatske puške. Nju su oborili na zemlju povukavši za kosu i rekli joj: "Hoćeš da prođeš kao otac?". Viknuo sam "ne pucaj" i uperio sam pušku u njega. Tu curu smo posle doveli u komandu. Video sam da su grupu od pet civila teritorijalci vodili ispred sebe, a onda ih stavili ispred tenka da bi pokazali put i služili kao štit. Kad smo išli prema Nadinu, videli smo da su teritorijalci zarobili nekog civila. Sa njima je razgovarao Dražić, načelnik Službe javne bezbednosti ali sam potom čuo od nekih da su i njega ubili". Oficir koji podnosi ovaj izveštaj daje napomenu: "Iz podataka koje je dostavio Mitrović vidi se da su pojedine grupe teritorijalaca više delovale kao banda nego kao vojska. Ovako ponašanje i njihov odnos izazvao je revolt kod vojnika koji su skoro dolazili u otvoren sukob sa njima da bi zaštitile neke civile hrvatske nacionalnosti". Dakle, da li ovo vama izgleda kao redovni izveštaj s kraja novembra 1991. godine?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da, po formi kako je sačinjen, znači to nije izveštaj, to je njegova beleška, znači službena beleška ili službena zabeleška. A na osnovu ovih prvih informacija, ovaj organ bezbednosti je trebalo da izvrši njihovu proveru i dokumentaciju. Prvo, ovo je vozač borbenog vozila vojne policije, to vozilo ima komandira, starešinu iz Vojne policije. Znači, trebalo je da traži i zvaničan izveštaj komandira Vojne policije koji je bio u tom borbenom vozilu. Da li je on to kasnije radio ja ne znam, ali za ovo što je opisao nemam sumnje.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: U redu. Ako pogledamo sledeću zvaničnu belešku, tabulator 34, da li je to još jedna zvanična službena beleška koju ste pogledali? To je kopija. Da li vam se čini da je ona u adekvatnom obliku?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da bismo uštedeli na vremenu, neću čitati sve ovo. Ovo dolazi od poručnika, kao što vidimo na trećoj stranici engleskog prevoda i bavi se borbama u selu Škabrnja, kaže da su pripadnici ustaških jedinica i civili ubijeni. Navodi listu ljudi koji su ubijeni i to možemo, detalje možemo sami pročitati. Vidimo da se tu navode konkretno žene starosne dobi koja je iznenađujuća s obzirom na činjenicu da su ubijene. Zatim imamo sledeću izjavu u kojoj se navode razlozi, Veće je čulo za to. Možda sam malo zamenio dokazne predmete, čitao sam nešto što sam mislio da je 34. Sledeći dokument je 35. Dokument iz kojeg sam čitao je izgleda bio dokument broj 35. Dakle, ja sam čitao iz 35, a ovo je sad 34. Molim vas pogledajte sada taj dokument i molim da se stavi pred svedoka. To je beleška. Molim da svedok pogleda i da li to odgovara ...

...

TUŽILAC NAJS - PITANJE: I vidimo iz ovog dokumenta da ovaj oficir navodi u okviru obrazloženja da je 25. decembra kontaktirao nekoga, neku osobu u vezi sa informacijom o ubijanju civila u selu Škabrnja. Rečeno mu je da je Goran Opačić dolazio, pričao o tome da je bilo ubistava civila, uglavnom žena i staraca u Škabrnji i da se tu istakao dobrovoljac, četnik, izvesni Jaro, Jare iz Prebilovca u Hercegovini i njegov prijatelj iz iste jedinice. On je bio aktivan vojnik koji je bio u stalnom pokretu, u borbenom stroju sa njima. Dok je jedan starac bežao, jedan aktivni vojnik je skinuo zolju sa ramena i pitao četnika "Mogu li da ga fotografišem?" i pogodio ga je raketom. Goran Opačić je rekao da nikada u životu nije vidio grozniju sliku jer je starac raznesen tako da mu je u blizini ostala samo noga. Te noći je čuo da je Zorić, čije ime nije znao i koji je bio negde iz neke jedinice teritorijalne odbrane iz okoline grada, pokazivao ljudima kesu sa ljudskim ušima. Tako je ušao u kafe - bar, pozvao konobaricu i pokazao joj čašu u kojoj je bilo ljudsko uho. Dakle, ovo je obrazloženje. General je potvrdio da je ono napravljeno u adekvatnom obliku. A onda dokazni predmet 35 koji sam ja neispravno nazvao dokumentom 34, u vezi sa njim svedok je već rekao da ima adekvatnu formu, to je službena beleška. Već sam ranije ukratko rekao o čemu je reč tako da se sada ovim neću dalje baviti. Izvinjavam se što sam doveo do konfuzije, možda sada možemo da uvedemo tabulatore 33, 34 i 35. Pre nego što pređemo na Kosovo, želim da se na trenutak vratimo na stranicu 3 ovog rezimea. Dve stvari. Jedna se odnosi na referiranje i podnošenje izveštaja. Generale, vi ste nam već dosta rekli o referisanju i podnošenju izveštaja. Mislim da je komunikacija između vojnih oblasti i SSNO - a u principu išla preko operativnih centara do načelnika Generalštaba. Je li to tačno?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da. Išle su informacije i preko operativnog centra.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Savezni sekretarijat je imao pravo da direktno komunicira sa vojnim oblastima. Je li tako?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Savezni sekretar da.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da. U redu. Da li je operativni centar pripremao dnevne izveštaje o događajima koji su se odnosili na JNA i koji su distribuirani u SSNO i načelniku Generalštaba?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: A da li je general Kadrijević kada bi primio takve izveštaje direktno komunicirao sa svojim potčinjenim u različitim vojnim jedinicama, na primer u vojnim oblastima a da nije išao preko načelnika Generalštaba?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da, mogao je direktno da kontaktira.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: I na kraju u vezi sa tim jedno drugo pitanje, to je paragraf 20. Govorili ste nam o aktiviranju Vrhovne komande i štaba Vrhovne komande u skladu sa pravnom procedurom i one se po pravilu aktiviraju samo kada dođe do jednog od tri stanja o kojima smo govorili, dakle kada se proglasi jedno od tri pomenuta stanja. U stvari, da li je Vrhovna komanda aktivirana i bez preduzimanja tog adekvatnog koraka, a to je proglašenje jednog od tri pomenuta stanja? Koliko je to vama poznato?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Ja ne mogu tačno da znam kada je proglašeno stanje neposredne ratne opasnosti, ali objektivno su se ratna dejstva odvijala bez obzira da li je to proglašeno ili nije. Znači u Sloveniji je polovinom 1991. godine, polovinom 1991. godine su krenula ratna dejstva i od tada je u naziv uvršten izraz "štab Vrhovne komande" i sastajali smo se kao štab. To je više naziv štab Vrhovne komande, u stvari su se sastajala sva ona lica za koje je gospodin sekretar cenio da imaju neku nadležnost u odnosu na situaciju. Znači taj naziv štab verovatno počinje nešto pre nego što je zvanično proglašeno stanje neposredne ratne opasnosti.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Molim da sada pređemo na Kosovo, stranica 35, u stvari taj deo ipak počinje na stranici 37. Generale, s obzirom na činjenicu da ste 1992. godine prevremeno penzionisani, kako ste opisali, i da ste u određenom stepenu održavali kontakte nakon toga, kako pokazuje vaše svedočenje, da li ste se dobrovoljno javili u službu u Vojski Jugoslavije kada je NATO napao SRJ?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Jesam, kao i mnogi drugi penzionisani oficiri i generali.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Na koji položaj ste postavljeni?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Postavljen sam na položaj zamenika načelnika Uprave bezbednosti Generalštaba.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: A to postavljenje je bilo 27. aprila 1999. godine ili približno tog datuma i postavio vas je general Ojdanić?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da, postavljen sam ukazom predsednika Savezne Republike Jugoslavije.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Kratko pre toga, da li ste se sreli sa optuženim i možete li nam ukratko ispričati o čemu ste razgovarali?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Dva dana pre ovog ukaza pozvan sam na razgovor kod gospodina Miloševića. To je bio jedan neformalan širi, ovaj, razgovor i opcija je prvo bila da ću biti postavljen za savetnika za bezbednost načelnika Generalštaba. Međutim, u toku razgovora saopštio mi je da ću biti postavljen za zamenika načelnika Uprave. Ne znam da li ima nečeg bitnijeg iz tog razgovora da treba da iznosim.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Možda bi nam pomoglo ako bi ste nam rekli nešto više o razgovoru. Da li ste vi nešto rekli u vezi sa uslovima pod kojima bi ste obavljali taj posao, dakle, pod kojim uslovima pristajete na ponovni angažman, ponovnu službu?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Nije to adekvatan izraz da sam ja mogao postavljati uslove. Ja sam rekao na interesovanje sad optuženog šta se to događalo sve sa mnom, znači govorio sam između ostalog i o problemima koje su pravili dobrovoljci u ratu 1991. i 1992. godine i da sam imao sukoba, ovaj, na toj relaciji i sa njima i sa ljudima iz MUP - a ondašnjeg i da ne bi hteo ni sada da odstupam od tih principa ako budem reaktiviran. I on mi je rekao: "Meni takav čovek treba".

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Tokom sukoba sa NATO - om general Geza Farkaš je bio načelnik Uprave bezbednosti?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: On je bio vaš neposredni pretpostavljeni i postavljen je na mesto Aleksandra Dimitrijevića, njegovog prethodnika.

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Recite nam nešto ukratko o protoku informacija Uprave bezbednosti u to vreme. Reč je o paragrafu 200. Izveštaji su se sačinjavali za načelnika Generalštaba i ko je imao krajnju odluku o tome, ko je donosio krajnju odluku o tome kuda se šalju ti izveštaji iz kosovskih izvora?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Ja mogu da govorim o izveštajima iz delokruga rada organa bezbednosti. Oni su poslani po vertikali, oni su slati tu po vertikali do uprave bezbednosti, uz selekcije koje su vršene na svakom komandnom nivou niže. O tim informacijama obavestavan je načelnik Generalštaba, a on je odlučivao šta će od tih informacija ići prema predsedniku Jugoslavije.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: A to je bio general Ojdanić?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Paragraf 201. Bilo kakvi zločini sa kojima je Uprava bezbednosti bila upoznata u Prištinskom korpusu, na njih bi se skrenula pažnja generala Lazarevića, zar ne?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Trebalo bi.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: A on je bio dužan da o tome izvesti koga?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: On je trebalo da izveštava na bazi selekcije šta je od značaja, trebalo je da izveštava komandanta Treće armije.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: I onda bi se ti izveštaji, kada bi to bilo prikladno, predložili generalu Ojdaniću?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da, to je krajnja instanca.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: General koji je bio na čelu Treće armije tada je bio ko?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: General Nebojša Pavković.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: A njega smo videli na mostu u Vukovaru?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Sastav Generalštaba ste već izneli i verovatno bi bilo lakše kada bih ja to jednostavno pročitao. Ovo je bio Generalštab za vreme ratnog stanja: načelnik Generalštaba - general Ojdanić, zamenik načelnika Generalštaba - general Svetozar Marjanović, pomoćnik načelnika Generalštaba za operativna pitanja - general Blagoje Kovačević, pomoćnik načelnika Generalštaba za kopnene snage - general Simić, pomoćnik načelnika Generalštaba za mornaricu - vice - admiral Vlade Nonković i pomoćnik načelnika Generalštaba za vazduhoplovne snage - general Bane Petrović. Načelnik Uprave bezbednosti Vojske Jugoslavije, kao što smi čuli, general Geza Farkaš, pomoćnik načelnika Generalštaba za obaveštajne poslove - general Branko Krga, pomoćnik načelnika Generalštaba za logistiku - general Pantelić. I na kraju, niste mogli, bar prethodne nedelje niste mogli da se setite imena osobe koja je bila na položaju pomoćnika načelnika Generalštaba za moral.

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Paus 204. Za vreme vanrednog stanja, kao što smo već čuli, Generalštab postaje poznat, odnosno naziva se imenom štab Vrhovne komande, a predsednik SRJ kao glavnokomandujući Vojske Jugoslavije komanduje Vojskom Jugoslavije putem vrhovne komande. Da li je to tačno?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: A povremeno se koristi i izraz vrhovni komandant. Prema vašem saznanju, da li je taj izraz postojao u pravnim spisima?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Ne znam tačno kakav je u spisima ali faktički se radi o vrhovnom komandantu ako to lice komanduje sa vojskom.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: I da li je to zvanje odgovaralo optuženom?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Vrhovna komanda se sastojala od štaba Vrhovne komande i čega još ili koga?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Vrhovni savet odbrane bi trebalo da bude.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li je to uključivalo i ministra odbrane?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Za vreme ratnog stanja da li se Vrhovna komanda nalazila na jednom mestu ili je bila raspoređena po raznim mestima u Beogradu?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Na raznim mestima i u okolini Beograda.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li su održavani svakodnevni sastanci Vrhovne komande?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: To ne mogu da znam. Znam da se štab Vrhovne komande dnevno sastajao.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Zastupljenost Uprave bezbednosti u Generalštabu ili Vrhovnoj komandi se održavala na koji način?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Pa Uprava bezbednosti nije bila razmeštana na istom mestu gde je bio i štab Vrhovne komande. Uglavnom je jedan od oficira starijih ili general učestvovao dnevno u radu štaba Vrhovne komande ali je to bilo naizmenično, ne uvek isto lice.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Molim da pogledate tabulator 37. To je dokument koji su navodno zapisnik sa osme sednice Vrhovnog saveta odbrane održane 25. decembra 1998. godine u Beogradu. Da li ste vi njega pregledali i da li vam se čini da je, da se tu uopšteno odražavaju one stvari kojima se možda na takvom sastanku i bavilo?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Ja na takvim sastancima nisam bio, ali po formi kako je sačinjen dokumenat, mislim da odražava funkcionisanje jednog takvog tela.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Možemo da vidimo na prvoj strani, nećemo mnogo da čitamo ali vidimo na prvoj strani da je sastav bio sledeći: optuženi predsedava sa predsednikom Srbije Milanom Milutinovićem i predsednikom Crne Gore Milom Đukanovićem, zajedno sa Nikolom Šainovićem, potpredsednikom savezne Vlade, zatim savezni ministar odbrane Pavle Bulatović, general Ojdanić kao načelnik Generalštaba i Slavoljub Šušić koji je sekretar Vrhovnog saveta odbrane. To je sastav na tom konkretnom sastanku. Ako sada pogledamo stranicu 13 na engleskom, u originalu nema broja strane, ali mislim da je to, bojim se da ipak ne mogu da nađem, možda je to tri ili četiri strane od kraja. To je pasus koji počinje sa sledećim: "Predsednik Đukanović nije želeo da komentariše kandidate, posebno zato što je lično poznao samo neke od njih, ali je naglasio kontraverzne informacije o Prištinskom korpusu i njegovom angažmanu na Kosovu". Da li možete da nađete to? I tu se vidi da predsednik Đukanović, ovde u ovom pasusu predsednik Đukanović u stvari dovodi u pitanje kvalitete Pavkovića. Onda treba da pogledamo sledeći pasus i tu vidimo da se optuženi slaže sa primedbama Đukanovića i da je došlo do greška u pripremama i spiskovima koji su dati zajedno sa predlozima. Nakon što je pregledao dokumente, predsednik Đukanović je rekao da su dati materijali dovoljni. Kada je komentarisao, odnosno objašnjavao dileme o generalu Pavkoviću, optuženi je rekao da nema žalbi ni sa jedne strane o

protivzakonitom ponašanju Prištinskog korpusa. U ovom pasusu što se vas tiče, da li se ovde odražava nešto sa čim ste vi u stvari bili upoznati u to vreme? Da li je to tačno?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Aha, ja znam samo za opštu situaciju, opštu raspravu oko toga kada je trebalo da se postavi general Pavković. Međutim, ove detalje nemam. Znači ne mogu da dam ocenu o čemu je razgovarano i koji su problemi bili jer je ovde dosta uopšteno to napisano.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: A šta se javno znalo u to vreme, to jest šta su znali ljudi kao što ste vi, na visokim položajima u raznim delovima vojske i snaga bezbednosti? Koliko se znalo o naimenovanju Pavkovića i o stavovima optuženog i predsednika Đukanovića?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Znači, znate kako, predsednik Đukanović je tada u to vreme bio u jednoj, mogu da kažem, opstrukciji prema optuženom ali i prema Jugoslaviji u celini, i mislim da je on iz tog ugla postavio pitanje zašto mu ovi kadrovski predlozi sa obrazloženjima nisu bili dostavljeni ranije. Znači, on je imao jedan uzdržan stav i verovatno da je nešto konkretnije imao oko stanja na Kosovu i problema o kojima govori, ja pretpostavljam da bi to i izneo. Međutim, za generala Pavkovića je u tom periodu bilo šire poznato da on ima široku naklonost predsednika Jugoslavije u to vreme i da je on bitno uticao i na njegov izbor i njegovo postavljenje.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Možemo li sada da se bavimo nadležnošću optuženog nad MUP - om? Da li je MUP formalno bio deo Vrhovne komande?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Ne mogu pouzdano da, ovaj, to tvrdim, ali MUP je bio pod kontrolom, praktično pod kontrolom optuženog po vertikalni koja je išla preko ministra unutrašnjih poslova Srbije pa dalje po dubini. Meni nije prisutno da, u vreme dok sam bio na tim funkcijama u ratnom stanju je bilo kada iko iz MUP - a prisustvovao sastancima štaba Vrhovne komande, a to znači da nisu bili ni na sastanku Vrhovne komande.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Gospodin Stanišić ponovo, kao načelnik RDB - a, da li je on referisao optuženom i u kom obimu?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Ne znam u kom obimu ali je sigurno njemu morao i referisati i redovno ga izveštavati, imajući u vidu da je bio njemu neposredno podređen.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Možete li Veću da objasnite, molim vas, proces putem kojeg direktiva optuženog postaje operativni plan vojske čiji je on efektivno bio glavnokomandujući?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Mogu principijelno da to objasnim. Znači, kada se vojsci ili načelniku Generalštaba izda okvirni zadatak i postavi cilj koji treba ostvariti, onda po proceduri u štabu se vrši procena te situacije i pronalaze načini, odnosno daju predlozi o načinu upotrebe oružanih snaga. I taj predlog načina upotrebe načelnik Generalštaba treba da referiše vrhovnom komandantu i Vrhovnoj komandi, i nakon njegove

verifikacije on stupa na snagu ili se vrše određene korekcije, ukoliko je takve korekcije neko stavio.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: A odobrenje određenog predloga, da li je to u vidu potpisanog dokumenta?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Ja ono što, ovaj, znam to je, znači na takvoj direktivi generalnoj o upotrebi oružanih snaga treba da stoji potpis i "odobravam", odobrenje od vrhovnog komandanta. To je i na radnim kartama gde je nacrtan raspored snaga.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Jednom kada se taj korak preduzme, sledeći korak je da se izda nalog strateškim grupama u odnosu na odluke o upotrebi Vojske Jugoslavije?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: I onda dalje ide komandni lanac od strateških grupa do njihovih potčinjenih komandi?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: U vašem rezimeu vi spominjete da postoje planovi u slučaju vanrednog stanja i u doba mira. Očigledno je da zemlja koja je okružena mnogim drugim zemljama mora da ima planove u slučaju vanrednog stanja, da bi pokrila sve moguće varijante, zar ne?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li su to bili dokumenti koje je posebno odobrio ili čak potpisao optuženi, čak i ako ih je trebalo upotpuniti u slučaju da stvarno dođe do vanredne situacije?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Ja ne znam za to. Ja znam za period u kojem sam službovao u JNA, konkretno su proglašavana vanredna stanja dva puta za situaciju na Kosovu, ali ne znam da li je bilo proglašavanja vanrednog stanja kasnije.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: U redu. Onda se nećemo u ovoj fazi baviti tim pojedinostima. Informacije koje su slate optuženom od Ojdanića, koliko su redovno išli ti izveštaji od njega?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Ne znam, ali ja pretpostavljam da je dobijao dnevne izveštaje koje sačinjava operativni centar Generalštaba.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: A načelnik Generalštaba je lično bio obaveštavan redovnim izveštajima odozdo na gore, ka njemu a informacija se konsolidovala od nižih jedinica da bi se sačinjavali dnevni izveštaji i ostali izveštaji. Da li je to tačno?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Jeste.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: I da li je bilo još nekih izveštaja kojima je Ojdanić izveštavan izvan ili nezavisno od operativnih centara koji su se u stvari bavili većinom redovnih izveštaja?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Bilo je. On je imao nadležnost da komanduje sebi potčinjenim stratejskim grupacijama i od njih je mogao dobijati i usmene izveštaje, mogao je tražiti posebne izveštaje. Znači, to je odvojeno od one linije koja ide linijom operativnog centra.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Sada ćemo se pozabaviti sastankom od 01. juna 1999. godine kada ste otišli na Kosovo da obiđete jedinice Uprave bezbednosti. Dok ste bili tamo da li je vas pozvao general Pavković na sastanak zajedničke komande?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Jeste, ali mi nije rekao da se radi o sastanku, rekao je da dođem kod njega.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: I kada ste došli tamo, da li ste shvatili da je u toku sastanak, da se radi o sastanku?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da, ubrzo je počeo taj sastanak. Sastankom je rukovodio gospodin Šainović. Sa njim je došao na taj sastanak Anđelković Zoran. Od generala JNA bili su general Pavković, general Lazarević, ja i pukovnik načelnik bezbednosti u Prištinskom korpusu sa kojim sam i došao na taj sastanak. Iz MUP - a su bili prisutni general Đorđević, general Stevanović i general Lukić.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Mislím da ste spomenuli pukovnika Stojanovića. Da li je on bitan, da li je on bio tamo?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Pa on je načelnik bezbednosti Prištinskog korpusa.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li je identifikovan neko ko je bio odsutan?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Rekao je general Đorđević da je odsutan general Ilić i da neće biti prisutan na sastanku.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: A koji je bio razlog zašto je on tog dana bio odsutan, tog 01. juna 1999. godine?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Po obrazloženju, on je bio na nekom zadatku oko vršenja asanacije bojišta.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: A reč koju mi koristimo, to jest reč koju vi koristite za to je šta? Šta znači ta reč koje ste upotrebili?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: To je propisana procedura uklanjanja leševa ljudi ili životinja i drugih opasnih materija koje bi mogle da utiču negativno na zdravlje, na izazivanje epidemije ili druge negativne posledice.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li je reč koju ste upotrebili "asanacija"?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da, asanacija bojišta.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li je objašnjenje zašto je general Ilić odsutan vas navelo da zaključite da je on uobičajeno ili redovno prisustvovao takvim sastancima?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li je tamo bio i predstavnik državne bezbednosti, RDB - a?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Nije.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Vi ste pogledali broj stolica, odnosno mesta za stolom i do kakvog ste zaključka došli?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Bilo je to upražnjeno mesto na kojem je verovatno trebalo da bude general Ilić. Na vrhu stola kao predsedavajući bio je gospodin Šainović. Njemu gledajući sa leve strane bili su generali ili

pukovnik kojeg sam naveo. Na desnoj strani je bio Zoran Anđelković i generali MUP – a i na suprotnoj strani stola od gospodina Šainovića bio je general Lukić.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Tom prilikom, mi ćemo ovo vrlo brzo da prođemo, ali želim da pomognete sudijama u vezi sa tim ko je imao ovlašćenje. Ko je imao ovlašćenje, ko se otkrio kao neko ko ima nadležnost i ovlašćenje, kako je to postalo jasno? Rekli ste da je Šainović bio predsedavajući. Kako su se prema njemu ponašali ostali?

SVEDOK VASILJEVIĆ – ODGOVOR: Pa i prema mestu na kojem se nalazio za ovim stolom, ali i prema odnosu svih prema njemu i po činjenici da je on praktično rukovodio tim sastankom, gospodin Šainović je znači imao dominantnu ulogu u tome.

Četvrtak, 13. februar 2003. godine

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sada smo otprilike na paragrafima 215 i 216 i 217. Generale Vasiljeviću, juče ste nam govorili o sastanku kojem ste prisustvovali 01. juna 1999. godine i poslednja tema o kojoj smo govorili su bila ovlašćenja, očigledna ovlašćenja koja je imao Šainović. Da bi smo o tome nešto više rekli, da li se sećate da ste nam govorili po kom su redosledu ljudi ulazili u tu prostoriju gde je održan sastanak i kako su ljudi reagovali, odnosno kako su se odnosili prema Šainoviću i kako su reagovali kada je Šainović ušao?

SVEDOK VASILJEVIĆ – ODGOVOR: Da, ja sam već opisao kakav je bio raspored za stolom gde smo sedeli. Poslednji su došli na taj sastanak gospodin Šainović i Anđelković. Kada su ušli u tu salu, mi smo svi ustali i nakon što su oni seli za sto sastanak je počeo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A sastanak je bio u sali za konferencije u jednom soliteru u Prištini i svi ste sedeli za konferencijskim stolom. U drugom delu prostorije bili su drugi pripadnici Prištinskog korpusa i Treće armije i bavili se kartama i radili slične stvari. Ovo samo da bi sudije imali predstavu kako je to izgledalo.

SVEDOK VASILJEVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: To je vas navelo na zaključak da je ta prostorija imala određenu funkciju, da je bila neka vrsta komandne prostorije?

SVEDOK VASILJEVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dakle, bila je neka vrsta komandne prostorije?

SVEDOK VASILJEVIĆ – ODGOVOR: Da, da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dakle, bavili su se kartama, kretanjem neprijatelja i sličnim stvarima. Da li se tokom tog sastanka razmatralo šta se dogodilo tokom prethodnih 24 sata, ali ništa drugo sem tih 24 sata se nije razmatralo detaljno?

SVEDOK VASILJEVIĆ – ODGOVOR: Da, to je bio jedan kratak, rutinski izveštaj šta se događalo u prethodna 24 sata. Prvo je general Lazarević izneo

kratka zapažanja o dejstvima NATO – a. Posle toga je general Đorđević iz MUP – a izneo o dejstvima MUP – a. I tu nije bilo nekog, neke posebne situacije koju bih zapamtio kao nešto specifično. Završeno je sa kratkim jednim rezimeom šta treba u toku narednog dana da se uradi i uglavnom je bilo govora kod generala iz MUP – a da u toku narednog dana treba da se izvrši čišćenje terena negde na području Drenice (Drenica). To je uglavnom taj kratak deo sa sastanka.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kada je reč o aktivnostima MUP – a, da li je Šainović trebalo da odobri te aktivnosti?

SVEDOK VASILJEVIĆ – ODGOVOR: Nije bio takav tok sastanka niti je klima takva da je formalno to tada trebalo da se zaključa. Konstatovano je jednostavno da je sve u redu i da sve ide po planu, kako je i dogovoreno. Znači to je jedna dosta komotna, ja bih rekao atmosfera u kojoj se ti ljudi verovatno svaki dan sastaju.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Sada imamo dva dokazna predmeta, časni Sude, i da bi smo uštedeli na vremenu, mislim da možemo da preskočimo tabulator 39. Sledeći dokazni predmet je 320, tabulator 57 za koji želim da ga svedok samo na kratko pogleda. Generale Vasiljeviću, ovo je dokument za koji mislim da vam nije poznat. Vi ste ga razgledali kada ste došli ovde. Da li vam se forma ovog dokumenta čini uobičajenom i šta vam ovaj dokument govori o koordinacionoj funkciji zajedničke, združene komande u odnosu na Vojsku Jugoslavije i MUP?

SVEDOK VASILJEVIĆ – ODGOVOR: Ovo je plan rada stanice veze i radi se o radio mreži. Upravna stanica, to je Zajednička komanda koja ima tajni naziv "Paštrik", a onda je pored ovoga navedeno još 12 učesnika u toj radio mreži gde ima jedinica iz Vojske Jugoslavije i jedinica iz MUP – a.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim da se sada vratimo na tabulator 40 dokaznog predmeta 387, molim da se stavi engleska verzija na grafoskop. Generale, ovo je dokument od 17. aprila 1999. godine, štab Vrhovne komande, upućeno komandnom mestu. Kaže: "Veza – Zajednička komanda za Kosovo i Metohiju, naređenje, strogo poverljivo ... Sugestije – nastaviti sa sveobuhvatnim pripremama". Zatim se navode razne druge stvari a potpisao je Ojdanić. Kakvo je vaše tumačenje ovog dokumenta kada je reč o tome šta je Zajednička komanda mogla da uradi, odnosno kakve instrukcije je mogla da da Vojsci Jugoslavije? Takođe, možda je to još važnije, kako da shvatimo Ojdanićevu funkciju u svemu ovome?

SVEDOK VASILJEVIĆ – ODGOVOR: Pa iz ovog dokumenta se vidi da je prethodno postojala zapovest Zajedničke komande za Kosovo i Metohiju u kojem je verovatno regulisan način upotrebe snaga, i pretpostavljam da je komandant Treće armije o tome obavestio načelnika Generalštaba. A onda on daje sugestije šta bi trebalo da se koriguje u tome. Međutim, to je interesantno, to da on daje sugestije, on je u stvari načelnik štaba Vrhovne komande i nije uobičajeno da on daje sugestije. Bilo bi sasvim normalno da on naređuje kako da se snage upotrebe. Znači, iz ovoga se vidi jedna

pozicija te Zajedničke komande, koja je u stvari neka vrsta dvojnosti, gde postoji zapovest za upotrebu snaga na Kosovu koja obavezuje komandanta Treće armije da tako i postupi, a on opet ima štab Vrhovne komande i svog pretpostavljenog od koga traži mišljenje, a ovaj mu daje sugestije. Znači, to je jedna dvojnost koja se pojavljuje i koja nije tipična za način komandovanja.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: I na kraju, šta vama govori ovaj dokument u vezi sa tim ko je tu imao glavnu reč, Pavković - Šainović ili Pavković - Ojdanić, da to sad pojednostavimo?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Ja mislim da je u najneugodnijoj situaciji bio Pavković jer je on praktično imao u neku ruku dva komandanta, jedan koji je bio dole na licu mesta na Kosovu, koji vidim daje zapovesti, a ima i subordinaciju po vertikalni, prema načelniku Generalštaba. Sad, da li je ta sugestija imala snagu koju daje načelnik Generalštaba, snagu zapovesti, ja to ne znam kako su postupili po tome, ali neka dvojnost postoji.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li je Šainović imao ulogu od kritičnog značaja?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Pa ja mislim da jeste, ali ja ne mogu da budem decidan u tome zato što nisam bio u situaciji da to mogu da konkretno i vidim. Ali mislim da jeste.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Tabulator 41, dokazni predmet 387. Vraćamo se u avgust 1998. godine, generale. Ovo je jedan dugačak dokument tako da ćemo ga samo pogledati i zatražiti vaš komentar. Molim vas, stavite prvu stranicu na grafoskop. Vidimo da je ovo dokument komande Prištinskog korpusa, istureno komandno mesto Đakovica. To je odluka o zajedničkom angažovanju snaga MUP - a i Vojske Jugoslavije. Vidimo da se govori o odluci, o borbenom poretku, o zadacima jedinica. Na drugoj stranici se pominje, molim stavite drugu stranicu na grafoskop, pominje se vatrena podrška, mere borbenog obezbeđenja, pozadinsko obezbeđenje. Na trećoj stranici se pominje tehničko obezbeđenje, intendantsko obezbeđenje, zatim sanitetsko obezbeđenje, saobaračaj, prikupljanje oduzetog oružja. Zatim na dnu strane piše "Komandovanje i veza - komandovanje borbenim dejstvima vršiće Zajednička komanda za Kosovo i Metohiju sa isturenog komandnog mesta Prištinskog korpusa u Đakovici. Vezu organizovati po planu veza koju će sačiniti načelnik veze Prištinskog korpusa". I onda, to piše na poslednjoj strani: "Sadejstvo sa snagama MUP - a organizovati u toku priprema i u toku borbenih dejstava", i potpisao je Nebojša Pavković. Upućeno je MUP - u Republike Srbije, komandi Posebnih jedinica policije i na razne druge adrese. Generale, kada pogledate ovaj dokument iz 1998. godine, šta nam on govori o ovlašćenjima Zajedničke komande i nad MUP - om i nad Vojskom Jugoslavije, da li su oni u to vreme delovali pod svojim sopstvenim lancem komande?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Prvo, ovaj dokumenat je vojnički korektno sastavljen. Vidi se u ovoj poslednjoj tački komandovanja i veza da komandovanje vrši Zajednička komanda. Ovde vojska praktično sadejstvuje

sa snagama MUP - a koje izvode dejstvo i to uglavnom, iz ovoga se vidi, vatrenom podrškom. Da li je o ovome bio obavešten Generalštab, ja to ne znam. Znači, po ovome što cenim, Zajednička komanda je imala u stvari izvršnu komandu u angažovanju snaga na Kosovu i Metohiji, s tim da je u njoj postojao vojni deo i verovatno i deo iz MUP - a koji je rukovodio jedinicama MUP - a, a onaj ko je tada bio na čelu Zajedničke komande, on je bio kao najstarije lice koje je o svemu odlučivalo. To je što mogu iz dokumenta da vidim, s obzirom da ja tada nisam bio u službi.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Tabulator 42 molim. Sada se vraćamo na vreme kada ste vi bili u službi, to je 29. maj 1999. godine. Od načelnika štaba Vrhovne komande, generala Ojdanića, upućeno komandantu Treće armije lično, to je dakle dokument štaba Vrhovne komande, kojim se podsećaju da treba da obave različite zadatke. Šta vama, generale Vasiljeviću, pokazuje ovaj dokument u vezi sa ovlašćenjima koje je Ojdanić imao u ovoj fazi i koja se vide na osnovu ovog dokumenta?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Možda malu nedoumicu može da mi predstavlja ovo što se ne kaže "naređujem" nego "upozoravam". Međutim, da sam ja komandant koji je primio ovaj dopis iz štaba Vrhovne komande, ja bi ovo shvatio kao naređenje. Znači, ipak se ovde upozorava šta treba da se učini. Po mome, to ima snagu naređenja koje je obavezno za komandanta Treće armije jer on u preambuli kaže da postoje podaci o nekim dejstvima koja se mogu sprovoditi i upozorava na te podatke. Moglo je da se tu napiše i naređenje, ali ja mislim da je smisao, jer bez obzira na naziv "upozoravam", ima snagu naređenja.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Hvala lepo. Tabulator 43. To je poslednji dokazni predmet u ovom bloku pitanja. Ovo je dokument od 07. jula 1998. godine, dakle, to je pre vašeg vremena u službi, to je komanda 125. motorizovane brigade, i dokument je potpisao Dragan Živanović. U zaglavlju piše "Zabrana izvođenja akcija bez znanja i odobrenja Zajedničke komande za Kosovo i Metohiju" i onda se kaže da se na osnovu naređenja Zajedničke komande od ranijeg datuma u cilju povećanja efikasnosti izvršenja zadataka naređenjem zabranjuje izvođenje bilo kakvih akcija jedinica iz sastava bez odobrenja Zajedničke komande. Verovatno da je to sve što bi trebalo da pogledamo u ovom dokumentu koji se sastoji iz tri strane u prevodu, a vi nam recite na koji način se ovo uklapa u vaše shvatanje operacija, odnosno delovanja Zajedničke komande u 1999. godini?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Pa isto ima znači snagu jedne, neke mini vrhovne komande dole koja rukovodi zajedničkim dejstvima MUP - a i Vojske Jugoslavije na Kosovu i Metohiji. Ovde se očigledno radilo i može da se nasluti da je bilo pojedinačnih upotreba nekih jedinica ili da je tražena podrška jedinica Vojske Jugoslavije jedinicama MUP - a, a da to nije bilo verifikovano preko Zajedničke komande, i da je možda dolazilo do nekih improvizacija pa možda i problema u toj koordinaciji. I ovime se na neki način zavodi red u tom lancu komandovanja, a i dalje ostaje da je

Zajednička komanda ta koja u stvari naređuje dejstva, konkretna dejstva na Kosovu.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Dakle, ovo je na neki način bilo, uopšteno govoreći, adekvatno za angažovanje višestrukih snaga?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Jeste.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Idemo na paragraf 224, vrlo kratko. Za slučaj da to možda postane relevantno, možete li nam vrlo ukratko pomoći sa Vojno - teritorijalnim komandama? Šta su bile te komande?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Vojno - teritorijalne komande su postojale u JNA i to su komande koje vrše mobilizaciju, vode vojnu evidenciju i vrše uput regruta u armiju. One su bile potčinjene komandi armije.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: A kada govorimo o području koje nas posebno zanima, da li je vojno - teritorijalna komanda u Prištini bila nadležna za Kosovo, a vojno - teritorijalna komanda u Nišu za ostatak južne Srbije?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: I kada su bile operativne, nalazile su se pod komandom brigada Vojske Jugoslavije?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Ne pod komandom brigada već pod komandom armije, ako mislite na komandu vojnog okruga.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li se možete setiti nekih primera? Na primer, odredi vojno - teritorijalne komande u Istoku, Klini i Đakovici.

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Vojno - teritorijalni odredi su jedinice koje se nalaze u sastavu vojnih odseka kao nižih komandnih struktura u okviru komande vojnog okruga. Znači, to su jedinice koje su pre svega namenjene za kontrolu teritorija na kojoj se nalaze. Međutim, vojno - teritorijalni odredi mogli su biti upućivani i angažovani i van teritorije na kojoj su matično locirani. Znači, to je rezervni sastav i bilo je takvih slučajeva da, na primer, konkretno sa Sedmom pešadijskom brigadom iz Kruševca ide i vojno - teritorijalni odred, na primer iz Brusa, sa tog područja i on se pridaje, znači komandi brigade i ulazi praktično u njen sastav i pod njenu komandu. Mislim da to ništa nije vanredno nego redovna procedura i pojava.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: A sada hajde da pogledamo tabulator 44 dokaznog predmeta 387. To je dokument, ako pogledate prvu stranicu, molim poslužitelja da stavi prvu stranicu, to je dokument od 26. juna 1998. godine, to je dakle pre nego što ste se vi ponovo aktivirali i kaže: "Na osnovu strogo poverljivog naređenja komande Treće armije", strogo poverljivo, broj i tako dalje, "i pogoršane političko - bezbednosne situacije na prostoru Kosova i Metohije, a u cilju odbrane i zaštite građana od šiptarskih i terorističkih grupa, naređujem ...". Naređenje dolazi od Pavkovića. Dakle, on kaže: "Naređujem - izvršiti organizacijsko - tehničke pripreme za podelu naoružanja i municije na ruke vojnim obveznicima raspoređenim u ratne jedinice Prištinskog korpusa, vojnu oblast Priština i

202. pozadinsku bazu". I zatim pri kraju tačke 3, drugi paragraf tačke broj 3, kaže se: "Na osnovu izrađenih spiskova izvršiti pozivanje vojnih obveznika po manjim grupama u kasarne i organizovati podelu i zaduženja naoružanja po selima nastanjenim srpskim i crnogorskim življem. U toku izvršenja ovog zadatka posebnu pažnju posvetiti merama bezbednosti, tajnosti i maskirnoj disciplini". Zatim pod tačkom 6: "Nakon izvršene podele, izvršiti pripremu i organizaciju naseljenih mesta za odbranu". I zatim dalje kaže: "Za svako mesto zadužiti aktivnog starešinu koji će neposredno rukovoditi pripremom". I dalje: "Komandanti vojnih odeljenja su odgovorni za ovo organizovanje u svojim zonama odgovornosti, u saradnji sa MUP - om" a zatim u tački 8 stoji: "Zabranjujem formiranje i angažovanje bilo kakvih dobrovoljačkih jedinica osim onih koje sačinjava lokalno seosko stanovništvo, odnosno žitelji sela". Generale, vi ste videli ovaj dokument. Da li ste pre nego što ste videli ovaj dokument znali da su postojale takve vrste odbrane sela?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Nisam znao.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Dakle, ako pogledamo ovaj dokument, osim ukoliko vi ne pronađete neki detalj koji bi sugerisao da taj dokument nije pouzdan, recite nam šta vam kaže taj dokumenat o prirodni plana koji se navodi u dokumentu? Da li je to bio tajni plan?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Pa ja ne bih mogao to da nazovem kao da postoji tajni plan. Ovde se radi o podeli naoružanja i vojne opreme rezervnom sastavu jedinica JNA, to je Vojska Jugoslavije u to vreme, koje je uslovljeno konkretnom političko - bezbednosnom situacijom na terenu. Nije ekscenno da se to oružje i oprema može podeliti rezervistima koji pripadaju određenoj ratnoj jedinici Vojske Jugoslavije dole na prostoru Kosova i Metohije. Međutim, ovde se upozorava, znači, na mere tajnosti, da se za to ne sazna. Znači ta podela oružja je mogla da ide i tako legalno, po naređenju, znači proceni se situacija da je to oružje neophodno da bi se jedinica brzo formirala u slučaju potrebe, i onda se, da se ne bi gubilo vreme, naoružanje i oprema podele vojnim obveznicima na čuvanje. Ovo je naređenje išlo prema korpusu iz komande armije, ja mogu samo da pretpostavim da to ni komandant armije nije uradio na svoju ruku već verovatno da je to došlo iz Generalštaba. E sada ...

TUŽILAC NAJS - PITANJE: A sada paragraf 226. Da li je štab Vrhovne komande imao dva prijemna centra za dobrovoljce za Vojsku Jugoslavije za koje ste vi znali?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: To je bilo regulisano tako da se dobrovoljci integrišu u Vojsku Jugoslavije a ne da se cele dobrovoljačke jedinice integrišu?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da, bilo je striktno naređenje oko tog postupanja.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Paragraf 230, štab MUP - a za Kosovo je na čelu imao generala Lukića. To ste nam, čini mi se, već rekli. Da li ste vi iz toga zaključili da je postojala koordinacija operacija MUP - a po direktivama Zajedničke komande?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Jesam.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Paragraf 233. Da li su na Kosovu delovale neke specijalne jedinice MUP - a?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Jesu.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Pozabavićemo se detaljnije jednom ili dvema. Da li je postojala SAJ, specijalna antiteroristička jedinica kojoj je na čelu bio Živko Trajković?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Jeste.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li su postojale interventne brigade i odredi PJP (Posebnih jedinica policije) na opštinskom nivou?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Mislim da brigade interventne nisu bile na opštinskom nivou nego su to krupniji sastavi, a odredi posebnih jedinica policije su bili po opštinama.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Postojala je i jedna operativna grupa, to se zvalo OPG i ona je bila deo posebnih jedinica policije, zar ne?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: To nije operativna grupa nego operativno poterna grupa. Znači, postojale su operativno - poterne grupe i više ih je bilo.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da, to sam rekao, odnosno to sam hteo da kažem. Da li je po vašem shvatanju pukovnik Goran Radosavljević zvani Guri bio opšti komandant Posebnih jedinica policije na Kosovu?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Ja mogu da kažem samo delimično nešto što su mi organi bezbednosti na Kosovu referisali između ostalog i o tom stanju. Znači, i oni su imali podatke da tim grupama komanduje čovek pod nazivom Guri i imali su i njegov pozivni znak sa radio stanice. Koja mu je stvarno funkcija bila, ja ne znam. Po saznanju organa bezbednosti, te grupe su bile pod njegovom komandom.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Šta ste vi procenili, ko je bio glavnokomandujući Posebnih jedinica policije u Srbiji u to vreme?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Ja koliko sam upoznat, to je bio general Stevanović.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Koliko je vama poznato, kolika je bila veličina operativno - poterne grupe?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: To je sve iz podataka koje su mi davali organi bezbednosti kada sam bio na Kosovu, to su bile manje grupe, od 20 do 30 ljudi, lako naoružane, uglavnom od mesnog stanovništva sa tog terena.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: A sada da na brzinu pogledamo dokazni predmet 319, tabulator 38. Republika Srbija, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Sekretarijat unutrašnjih poslova, policijska stanica Đakovica. To stoji u

zaglavlju dokumenta. Ovo je spisak pripadnika trećeg voda četvrte čete 123. interventne brigade. I to je, dakle, vod od 24 ljudi. I zatim, ako gledamo dalje, na 13. stranici vidimo ostatak liste. Kako se ovo podudara sa vašim razumevanjem uloge posebnih jedinica policije u tom području u to vreme?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Dakle, vidi se da postoji 123. interventna brigada i da je ovo spisak sastava trećeg voda četvrte čete. Pošto je ovde Ministarstvo unutrašnjih poslova, znači policijska stanica u Đakovici verovatno da je ovaj vod svakako iz Đakovice, a možda je i cela četa interventne brigade bila na području Đakovice.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Specijalna jedinica Resora državne bezbednosti, odnosno JSO raspolagala je kojom opremom i kakvim uniformama?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: To je Jedinica za specijalne operacije Službe državne bezbednosti. Ona je imala specijalnu opremu, da tako kažem najkvalitetnije vrste i posebne kategorije. Karakteristični su bili po maskirnim uniformama, i da su nosili crvene beretke, a imali su i specifične šešire. Zatim, imali su, mogli su biti prepoznati po specijalnim vozilima "Hamer" sa kojima su se kretali na teritoriji Kosova, a imali su različito naoružanje, od protivavionskog mitraljeza do klasičnih automatskih pušaka i automata.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Kako se zvala ta jedinica i njen komandant?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Pa nju su i po znaku koji je nosila zvali "Sivi vukovi", a komandant jedinice je bio Milorad Ulemek zvani Legija.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li je vama izgledalo da su oni imali prethodno borbeno iskustvo?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Mislim da jesu, da to nije sporno.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: A ko je bio nadređeni Legiji?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Pa prvi nadređeni je Franko Simatović, a jedinica je praktično pod komandom načelnika Resora državne bezbednosti u to vreme, Radeta Markovića.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Čućemo nešto i o sastanku koji ste vi imali sa optuženim u maju 1999. godine, ali da sada spomenemo samo jedan element toga. Da li je tom prilikom Rade Marković potvrdio upotrebu i razmeštanje Jedinica za specijalne operacije u jednom kosovskom selu?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Jeste. Konkretno se radi o selu Jezerce (Jezerce).

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li su Arkanovi "Tigrovi" bili prisutni na Kosovu?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da, jesu.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Gde su bili stacionirani, pod čijom komandom?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Prema informacijama koje smo mi imali a koje je kasnije na sastanku potvrdio i Rade Marković lično, oni su bili u Kosovu Polju i naši izvori informacija su nam rekli da tamo ima stotinak ljudi. Rade Marković je tvrdio da je stotinak njih odgovorilo ali da je on uzeo samo trideset kao dobrovoljce. Oni su bili razmešteni u posebnoj jednom

kampu, da ga tako nazovem, u nekom objektu u Kosovu Polju i po onome kako je izjavio Rade Marković, zbog toga što su prethodnih dana počinili neki zločin, ubili su neki bračni par Albanaca, on je naredio da se vrate sa Kosova.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Pod čijom komandom su oni bili, prema vašem shvatanju?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Izveštaj je bio organa bezbednosti da se nalazi pod komandom čoveka pod nazivom Guri.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: U to vreme koliko je široko bila poznata Arkanova reputacija i shodno tome potencijal za poteškoće koje su za sobom donosili Arkanovi "Tigrovi"?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Pa zna se kakva je reputacija njegova bila, mislim to je jedan duži period i duža priča, ali iz tih prvih saznanja o formiranju Srpske dobrovoljačke garde u tom prvom jezgru od oko tridesetak ljudi kojih je bilo, gotovo da nije bilo lica koje nije bilo već kažnjavano za razna krivična dela. Drugo, oni su i javno nosili dugo oružje iako je njegovo zaduženje i nošenje bilo posebnim propisima regulisano. Imali su reputaciju koja je poznata svima, da su učestvovali u mnogim nedelima.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Prema vašim informacijama da li je Arkan imao neke službene identifikacione isprave?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Jeste, on je imao to još iz perioda one Jugoslavije i nikad bez tih isprava nije bio. Međutim, i pripadnici njegovog rezervnog sastava su imali iste legitimacije.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Još nekoliko detalja pre nego što pređemo na sastanak sa optuženim. Subordinacija MUP - a Vojski Jugoslavije u vreme ratnog stanja. Da li vam je poznato da li je Ojdanić od optuženog zatražio da izda naređenje o potčinjavanju?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Jeste.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li je MUP to poštovao?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Nije.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Koliko ste vi shvatili od Ojdanića ili iz drugih izvora, šta se dogodilo kada je Ojdanić skrenuo pažnju optuženom na taj problem?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Po onome što mi je ispričao general Ojdanić, to je bilo negde kasnije nakon njegovog penzionisanja, on mu je rekao "Da, dobro, taj će se problem rešiti", ali nismo mi naređenje pisali zbog problema sa MUP - om Srbije nego da se MUP u Crnoj Gori stavi pod kontrolu vojske. I to mi je pokazao general Ojdanić iz njegove radne beležnice, i dobro se sećam da je to bilo zapisano crvenom olovkom. Dakle, ta potčinjenost praktično nije na terenu zaživela.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Tabulator 45 dokaznog predmeta 387 molim. Ovo je jedan kratak dokument od pukovnika Mileta Stanojkovića. Molim stavite samo prvu stranicu na engleskom na grafoskop. Datum je 19. april 1999.

godine, Treća armija, štab Vrhovne komande, sektor za operativno - štabne poslove, dolazi sa komandnog mesta. Piše: "Na osnovu naređenja predsednika Savezne Republike Jugoslavije u skladu sa članom 17. Zakona o odbrani, u cilju obezbeđenja svih učesnika naređujem: potčinjavaju vam se jedinice i organi unutrašnjih poslova u vašim zonama odgovornosti. Komandanti Prve, Druge i Treće armije i Ratne mornarice svojim naređenjem regulisaće sva ostala pitanja koja proističu iz tačke 1. ovog naređenja". Da li ovo odgovara vašem shvatanju uloženi napora da se potčine?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da, ovo su, ovako su išla naređenja linijom komandovanja i to ništa nije sporno. Znači, o ovome su obavestene komande na terenu, da se prepotčinjavaju jedinice MUP - a u pogledu komandovanja i njihove upotrebe. Pitanje je samo da li je to zaživelo, a ja koliko znam nije.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Hvala. Molim da pogledamo tabulator 46 dokaznog predmeta 387. Kao što ćemo videti, ovo je dokument koji je došao otprilike sedam, odnosno osam dana nakon vašeg sastanka sa optuženim. Datum je 25. maj 1999. godine i dolazi od generala Pavkovića. Odnosi se na prepotčinjavanje jedinica i organa Ministarstva unutrašnjih poslova komandi Treće armije, tačnije komandi Prištinsko - Niškog korpusa i podnosi se zvaničan izveštaj o prepotčinjavanju snaga MUP - a snagama Vojske Jugoslavije. Možete pogledati na brzinu. U paragrafu broj 2 se kaže: "Neizvršenje naređenja o prepotčinjavanju direktno je impliciralo probleme na planu sadejstva jedinica". Paragraf 3 kaže: "Režim bezbednosti na teritoriji do sada nije zaživeo u praksi u duhu zakona". Pogledali ste ovaj dokument. Kakve komentare imate o njemu?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Pa ovo samo potvrđuje što sam već rekao. Komandant Treće armije praktično moli načelnika Generalštaba da se nešto učini na nivou Vrhovne komande da ta subordinacija profunkcioniše. Međutim, za mene je ovde interesantno i drugo pitanje. Dole postoji Zajednička komanda i upravo bi ta Zajednička komanda trebalo da razrešava ovaj problem, a ne da se opterećuje načelnik Generalštaba sa tim, jer dole neku izvršnu komandu ima gospodin Šainović koji je upravo radi toga tamo, da koordinira aktivnosti vojske i MUP - a. I sledeće, vidi se da Ministarstvo unutrašnjih poslova Srbije praktično nije prosledilo, ako je dobilo naredbu, a pretpostavljam da jeste, nije je prosledilo da se ona realizuje.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da vidimo da li sam vas dobro razumeo. Da je postojala istinska želja za saradnjom u Zajedničkoj komandi da se ostvari prepotčinjavanje kao što je navedeno u ovom dokumentu, vi bi ste onda očekivali da se ovi problemi ne usmeravaju na način na koji se usmeravaju već da se oni usmeravaju ka Šainoviću?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da, znači on je imao nadležnost nad organima MUP - a takođe, ali je prvi problem da iz Ministarstva unutrašnjih

poslova Srbije, vidi se, nije spušteno to naređenje potčinjenim sastavima MUP - a.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: I poslednji dokument u ovom bloku je tabulator 47, dokazni predmet 387. To je dugačak dokument, ja ću samo tražiti vaš komentar o njemu, a kasnije ga možemo detaljno pogledati. To je dokument od 27. maja 1999. godine, komanda Prištinskog korpusa, upućeno je komandi MUP - a i to je naređenje za razbijanje i uništenje ŠTS - a (Šiptarsko - terorističke snage) u reonu Prekaze (Prekazi). I tu se navode detalji. Veće može da vidi različite međunaslove kojima se određuju poglavlja. Kako vam izgleda ovo naređenje po samoj svojoj formi? Da li je to zapovest koja je u adekvatnom obliku?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Jeste, i vojnički vrlo korektno urađeno.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: To je naređenje generala Lazarevića i upućeno je komandi MUP - a. Mislim da je ovo kopija iz MUP - a. Da li je to tačno? Ukoliko nemate nikakav komentar, možemo da pređemo na drugu temu.

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Kada su počinjeni zločini na toj teritoriji, da li je Vojska Jugoslavije imala jurisdikciju nad tim zločinima? I ako jeste, ako su znali za zločine, da li su vodili istragu u vezi sa tim zločinima, da li se time bavila vojna policija i pravosudni sistem, odnosno da li je to predavano civilnim organima u određenim fazama?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Iz obilaska organa bezbednosti na području Kosova i Metohije po onome što sam informisan, a i kasnije što sam imao priliku da saznam, svi otkriveni slučajevi i zločina i pljački bili su procesuirani i postupci su vođeni preko vojnih tužilaštava Prištinskog i Niškog korpusa. I znam samo za jedan slučaj u vreme dok sam bio na Kosovu da su se imale indikacije, to se radi o Gornjoj Klini (Kline), da je počinjen zločin a da se nije baš brzo reagovalo. Nadležnosti za utvrđivanje odgovornosti za zločin stoji iz toga koja je jedinica na tom terenu delovala, da li MUP, da li Vojska Jugoslavije. Ako je delovao MUP, onda je nadležnost bila civilnih pravosudnih organa, odnosno MUP - a i obrnuto, ako je to bilo u zoni dejstva i posledica dejstva Vojske Jugoslavije, onda je o tome morao da bude obavešten vojni tužilac. On je naređivao vojnoj policiji da vrši uviđaj i dalja procedura je ulazila u sudski postupak.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Konkretno zločin oko kojeg nam možete pomoći, to je događaj u Rožajima 18. aprila 1999. godine. Da li je to počinila jedinica srpskog MUP - a?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: To je počinila jedinica, po izveštaju organa bezbednosti, kojom je komandovao neki Dragan Stojanović koji je sa većim brojem vozila praktično bio u poteri ili proterivanju jedne grupe civila koji su se sklonili na područje Rožaja u mesto Kaluđerski Laz. Kada su ih tu pristigli, likvidirali su veći broj lica, oko deset ih je bilo ranjeno, među njima jedna devojčica i jedna žena. I vojna policija je saznala za taj događaj i izvršila je jedan uviđaj, hitni uviđaj. Ranjene je prebacila u zdravstvene

ustanove i o tome obavestila nadležni MUP u Rožaju. Šta je dalje urađeno, ja ne znam.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li se 08. maja 1999. godine zamenik načelnika Uprave bezbednosti Prištinskog korpusa sastao sa vama u Beogradu i obavestio vas da je služba bezbednosti svesna zločina koji su počinjeni prema civilima? Da li ste vi od njega zatražili da napiše izveštaj o onome što vam je rekao?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li ste vi obavestili o tom izveštaju generala Farkaša i to na proslavi Dana JNA, odnosno Vojske Jugoslavije? Da li je Farkaš taj izveštaj prosledio Ojdaniću i da li je onda Ojdanić detalje o tome preneo optuženom 14. maja?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Imam male ispravke u ovome što ste rekli. Znači, general Geza je obavešten odmah nakon dobijanja prvih tih informacija sa Kosova, a on je obavestio generala Ojdanića ne na Dan Vojske Jugoslavije jer je to 16. jun nego na dan bezbednosti, 13. maja 1999. godine. I 14. maja nas je general Ojdanić obavestio da je on o tome informisao sada optuženog i da je zakazan sastanak o problemu zločina za 17. maj.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li je generalu Pavkoviću naređeno da dođe u Beograd da bi raportirao generalu Ojdaniću o navodnim zločinima i da li ste vi takođe dobili instrukcije da prisustvujete i da obezbedite informacije koje je prikupila vaša služba?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da, tačno je to.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li je 16. maja održan sastanak Generalštaba kojem su prisustvovali Pavković, Farkaš, pukovnik Gajić i vi i na kome se raspravljalo o kriminalnim aktivnostima i takođe o tome kako taj materijal prezentirati optuženom sledećeg dana?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da. Bio sam i ja na tom sastanku.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li su u tom materijalu bili detalji o grupama dobrovoljaca i problemima koji postoje sa centrima za regrutaciju dobrovoljaca?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Spomenut je jedan problem, jedan slučaj samo koji je bio problematičan, u prihvatnom centru u Grockoj gde je jedna grupa dobrovoljaca prošla bez uobičajene procedure proveravanja i obuke. Ali to je bilo samo uzgredna informacija. Osnovno je bilo saznanje o zločinima koje su počinili pripadnici Vojske Jugoslavije.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li je general Pavković tvrdio da MUP optužuje vojsku za počinjene zločine, a on je tvrdio da zločini nisu počinjeni?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da. On je konkretno izneo optužbe koje su išle od strane MUP - a prema Vojsci Jugoslavije čak za nekih oko 800 lica, a da se po svim ispitivanjima koja su izvršili organi Treće armije radilo o odgovornosti za smrt, ali ne i za zločine 271 lica. Nakon predočavanja tih podataka MUP - u, onda je MUP izašao sa svojim podacima, da oni pod svojom odgovornošću imaju 326 lica. I onda se pojavio problem da ove dve

cifre kada se saberu to nije 800. I sećam se da je o tome diskutovano 16. uveče.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Sastanak sa optuženim je bio narednog dana na istom mestu, na mestu gde je bila Vrhovna komanda, gde je održan i prethodni sastanak?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Meni je to bio prvi sastanak tog kao nekog štaba, na tom komandnom mestu. Mislim, u redu, tačno je.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Ko je prisustvovao sastanku sa optuženim?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Od generaliteta je bio general Ojdanić, general Nebojša Pavković, general Farkaš Geza, ja i pukovnik Gajić. Sa druge strane je bio gospodin Šainović i Rade Marković.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li ste vi prezentirali informaciju o izveštaju o zločinima koje su počinili Vojska Jugoslavije i dobrovoljci na Kosovu? Možete odgovoriti sa da ili ne.

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: General Pavković je izneo svoju priču i pomenuo tela u Jezercu?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da, da se vojska optužuje za ta dela a ona u tom reonu nije ni dejstvovala.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li je Rade Marković rekao nešto o tome?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Nakon izlaganja mog i generala Pavkovića u diskusiju se uključio Rade Marković. On je rekao da su dobrovoljci nužno zlo koje prate svaki rat, da je tačno da je on uputio 100, dobio ponudu od Arkana za 100 njegovih pripadnika iz jedinice "Tigrovi", da je uzeo 30, to sam već pričao, i da on isto zna da je Boca koji je spominjan bio na Kosovu ali da je obavešten od Đorđevića da je on vraćen nazad.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li je vođena bilo kakva rasprava o broju ubijenih u vezi sa brojkama koje ste pominjali i koje su iznesene prethodnog dana?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Jeste, to je izneo general Pavković u svom izveštaju kao i inače probleme u tom optuživanju od strane MUP - a, optuživanju vojske da je ona počinila zločine a da kod njih takvih slučajeva nema.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Šta je optuženi rekao, pre svega Markoviću, u vezi sa tim šta treba da uradi da bi rešio problem dobrovoljaca?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: On je rekao da treba da se sastane sa ministrom Vlajkovićem i generalom Đorđevićem i da reši taj problem sa tim dobrovoljcima konkretno o kojima se govorilo, i da im kaže da njima zbog toga neće biti skinuta glava, ali da nema razloga da ih štite. To je jedno. I drugo je rekao da ovakvi drastični slučajevi koji su bili navođeni moraju da budu hitno sankcionisani i razrešavani i da ti nazovi Srbi koji se tako ponašaju i čine zločine nanose veliku štetu svemu tome što je Jugoslavija do sada u ratu učinila. Onda je skrenuo pažnju da treba da se pojača obezbeđenje granice prema Republici Srpskoj, da treba da se vodi računa da

se opet neka dobrovoljačka jedinica negde ne pojavi na Kosovu pa da imamo probleme sa njom i da posebno treba obratiti pažnju na moguće ubacivanje snaga sa područja Albanije i iz Makedonije i da vodimo računa, to se dobro sećam kada je rekao, "... da nam ne pobodu zastave kao gotovu granicu na Kosovu". To je iz, to su bitne te stvari iz izlaganja. Ima više detalja, ali mislim da nije bitno.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Ministar unutrašnjih poslova Stojiljković nije bio prisutan. Da li je bilo šta rečeno o njemu?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Pa nama nije obrazlagano a bilo je čudno. Bilo je pet generala iz Vojske Jugoslavije a ni jedan od generala koji komanduju snagama javne bezbednosti na Kosovu, i nije davano nikakvo objašnjenje zbog čega oni tu nisu prisutni.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Vrat ćemo se na neke druge karakteristike tog sastanka koje su vas možda iznenadile, ali u ovom trenutku nam recite da li je Šainović išta rekao i ako jeste šta je pričao? Ukratko nam to kažite.

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Jeste, on je rekao da prvi put čuje za taj centar i prisustvo Arkanovih ljudi u Kosovu Polju, i da će da proveri tačnost te informacije. Zatim oko dobrovoljaca je rekao da ima ljudi koji kupuju i to za veću svotu novca uniforme pripadnika vojske ili MUP - a da bi tako mogli da upadnu na teritoriju Kosova i da pljačkaju. I predlagao je da se možda, da nije loše da se na Kosovo uputi neki organ neutralan iz Beograda koji bi ispitao sve to što je navedeno na sastanku.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Kakva je bila reakcija optuženog na tu preporuku?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Tu preporuku je u svom izlaganju prvi bio spomenuo general Pavković koji je predlagao da se formira državna komisija kao neutralno telo koja će ispitati sve navode koje idu od strane MUP - a ali i od vojske i da se utvrdi objektivna istina, šta je tačno od tih optužbi. Meni je bilo karakteristično da je optuženi to potpuno preskočio, kao nešto što nije ni spomenuo, a mislim da je imalo potrebe da se angažuje.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li se sećate bilo čega što je optuženi rekao tada kada nije reagovao na takvu vrstu preporuke? Dakle, da li je rekao bilo šta o Vojsci i razlici između Vojske i MUP - a?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da, govorio je da je vrh Vojske dobro definisan ali da ministar Stojiljković sa generalom Đorđevićem treba da sredi stanje u MUP - u. Govorio je i to i oko toga da treba da se obezbedi preko Generalštaba bolji rad komande armije u Podgorici, a ne da kad uhvate neku grupu terorističku iz Peći vraćaju je nazad na Kosovo da bi tamo bila isleđivana umesto da se to čini u Crnoj Gori. Mislim, to su neki detalji još, a ima dosta detalja sa sastanka, ja ga mogu celog reprodukovati ali ne znam koliko je interesantno.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Prisustvo Arkanovih "Tigrova" je bilo suprotno politici ili zakonu o uključivanju dobrovoljaca, odnosno dobrovoljačkih

jedinica. Kada je to pomenuto i da li je na to optuženi reagovao? I ako jeste, kako?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Nije uopšte reagovao na to, kao da nije spomenuto.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li je izrazio neko iznenađenje, da li je postavio bilo kakvo pitanje kako se to moglo desiti?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Ne. Čak je i gospodin Šainović izrazio sumnju da su oni dole na Kosovu iako je pre toga Rade Marković nedvosmisleno rekao da ih je 30 otišlo sa njegovim znanjem i odobrenjem.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li je sam optuženi na bilo koji konkretan i određen način doprineo tome kako, na koji način rešiti problem kriminala, odnosno problem dobrovoljaca?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Pa izuzev onoga što sam rekao, da drastični slučajevi moraju da se rešavaju, da onaj Boca mora da bude predat, ovaj, pravosudnim organima, nije više bilo reči oko toga. Bio je jedan zaključak kao da postoje neki problemi u saradnji između organa vojne bezbednosti i Službe državne bezbednosti Srbije, dao je zadatak da ta saradnja mora da bude normalizovana, da treba što pre održati zajednički sastanak na kojem treba razrešiti navodne međusobne probleme i to je od onoga što je on rekao. A to je imalo za posledicu da u Generalštabu ovaj sastanak, mislim, znam da je general Ojđanić 28. maja održao sastanak sa vojnim pravosudnim organima kojima je ...

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Pa da završimo vaš iskaz o sastanku 17. maja. Već ste spomenuli neke reakcije optuženog. Kada se sastanak završio, da li ste vi svi otišli iz prostorije ili su neki ljudi ostali?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Mi generali smo otišli a optuženi je rekao Radetu Markoviću da ostane.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li je još neko ostao?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Ostao je optuženi, gospodin Šainović i Rade Marković.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Imajući u vidu okolnosti pod kojima se odigrao sastanak i svrhu sastanka, da li se vama to činilo normalnim, prikladnim?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Razlog je bio normalan da se takav sastanak održi. Nije bilo normalno da se na njemu ne nalaze i ne učestvuju ljudi koji najbolje znaju situaciju na terenu, to su bili generali Đorđević, Stevanović, Lukić. I mislim da je tu svakako bilo mesto i ministru unutrašnjih poslova, Vlajku Stojiljkoviću.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Dobro, idemo dalje. Na osnovu vaših poseta tom području i na osnovu izveštaja koje ste primili, sada govorimo o paragrafu 262, kada su, prema vašem sudu, jedinice Vojske Jugoslavije vodile najintenzivnije operacije, u kojem tačno periodu, od datuma do datuma?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Ja ne mogu da dam tačne datume, ali u svakom slučaju to je bilo u toku aprila 1999. godine.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Između 23. marta i aprila ili?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Tada, znači od početka sukoba sa NATO pa negde do kraja aprila.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Prilikom vaših poseta terenu u mesecu junu da li ste primetili razaranja u ruralnim područjima? Da li ste primetili mrtvu stoku? Da li ste išta primetili u vezi broja civila?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da, s tim da nisam viđao mrtve civile nego ih je manje bilo van urbanih sredina. Znači, ceo taj ruralni deo je bio praktično napušten i prazan. U gradovima je situacija bila normalna.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Kada govorimo o izveštajima o zločinima koje su vama podnele jedinice Uprave bezbednosti na Kosovu, da li je jedan izveštaj govorio o dobrovoljcima kojima je komandovao pukovnik Slobodan Stošić?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Nije pukovnik nego potpukovnik Stošić i u njegovom sastavu, u sastavu njegove jedinice bila je jedna manja grupa dobrovoljaca.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Šta su, prema vašem shvatanju, oni učinili?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Ne prema mom shvatanju nego prema konkretnim saznanjima. Dobrovoljci pod nadimcima Dugi i Oto likvidirali su šest ili sedam Albanaca civila i bacili su ih u bunar, to je u selu Gornja Klina (Kline e Eperme), i taj bunar su zatrpali. I kada sam za taj slučaj saznao, onda sam naredio da se uputi patrola policije, vojne policije da izvrši uviđaj na tom mestu. Međutim, nisu mogli da priđu jer je taj reon već bio pod kontrolom terorista šiptarskih. Pokrenut je postupak i Stošić i ova lica su pritvorena i suđenje je bilo u Vojnom sudu u Nišu.

Petak, 14. februar 2003. godine

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, generale. Ja imam neke podatke za 1991. godinu, takođe i za 1995. godinu, i ova brutalna policija, armada i tako dalje, najviše kad je imala, znači 1995. godine, je 32.000. To je bez Državne bezbednosti, ceo Resor državne bezbednosti u celoj zemlji imao je ukupno 3.500 zaposlenih. A ovo 32.000 od toga vam je, na primer, 3.000 vatrogasaca koji su takođe radnici Ministarstva unutrašnjih poslova, 6.000 administrativnog osoblja, pošto znate da izdaju pasoše, saobraćajne dozvole, vozačke dozvole, mnogo administrativnih poslova, daktilografa, sekretarica, tehničara i tako dalje. A evo vam, policija opšte nadležnosti, dakle ono što je na ulici i održava red i mir, patrolira i tako dalje, to je 14.000, govorim o 1995. godini. A 1991. godine je bilo 10.000, ja vam sad govorim veću cifru, saobraćajna policija 3.000, pogranična policija 3.000

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: To se verovatno odnosi na stalni sastav policije, a ne na rezervni sastav. To je prvo. I drugo, možda bi bilo interesantno da se iznesu podaci iz 1999. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Evo imam 1999. godinu. Oni su zaista spektakularno različiti. Ukupno 36.000, 6.000 u administraciji, 3.500 vatrogasaca, povećani su za 500 vatrogasci, 3.000 kriminalistička policija,

3.500 pogranična policija, i ona je povećana za 500, 4.000 saobraćajna policija, a ukupno 16.000 policija opšte nadležnosti. Unutar toga su vam i te posebne jedinice policije i tako dalje, o kojima vi govorite kao o nekim posebnim formacijama, a njih su, da li znate to generale, sačinjavali policajci koji rade na svojim radnim mestima pa onda kad se formira ...

SUDIJA MEJ: E sada se već udaljavamo od teme. To je već jedna zasebna tema. Generale, vi morate imati priliku da odgovorite na brojke koje su vam navedene. Želite li nešto reći o tome pre nego što se počnemo baviti specijalnim jedinicama?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Ja nisam imao priliku da imam ovakve podatke i da ih mogu nabrajati, od vatrogasaca preko saobraćajaca, ali ne znam gde je pripadala ta jedinica koju sam spomenuo, ovaj, "Škorpija" o kojoj je i vama bilo ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Nemam pojma.

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Nemate pojma?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Nemam pojma o jedinici "Škorpija".

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Kako nemate pojma kad smo vam referisali 17. maja?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Šta ste referisali?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: To što sam na zatvorenoj sednici govorio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A referisali ste da postoji neka dobrovoljačka jedinica negde, je li tako?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Ne dobrovoljačka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Nego?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Znači pripadnici SAJ - a.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A Specijalne antiterorističke jedinice?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa ona se zvala Specijalna antiteroristička jedinica a ne "Škorpije".

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Ja zato pitam kako su "Škorpije" u toj jedinici.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: To mi nije poznato ...

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: A dalje ne mogu ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Nije mi poznato da su "Škorpije" u Specijalnoj antiterorističkoj jedinici. Može neko da se zove kako hoće, ali Specijalna antiteroristička jedinica ima svoju formaciju i zna se kako se zove.

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da, kao i Arkanovi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Molim?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Kao i Arkanova jedinica za koju se zna kako se zove, koja je isto u sastavu ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da li je vama poznato da Arkan uopšte nije bio na Kosovu za vreme rata 1999. godine?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Ne znam gde je Arkan bio, ali ja sam govorio o ljudima iz njegovog sastava.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa koliko sam ja shvatio, ljudi koji su bili sa njim u dobrovoljačkim jedinicama su se prijavili kao dobrovoljci i koliko sam tada dobio podatak o kome vi svedočite, ja se toga ne sećam, ali vi svedočite pa da uzmemo da je tako, da je samo 30 njih primljeno kao dobrovoljci i da su ostali vraćeni upravo zbog određenih problema za koje su organi smatrali da mogu da postoje. Jeste vi tako rekli?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Ja znam kako sam rekao. Nisam baš tako. Znači, između ostalog je bilo rečeno da su prethodnog dana ubili ljude. To je prva stvar a druga je da gospodin Šainović ne zna da se Arkanovi sastavi nalaze u Kosovu Polju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa dobro, hoćete li da mi odgovorite nešto, ako vam je stalno Šainović, Šainović je, poznato vam je, bio potpredsednik Savezne vlade.

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: I od strane Savezne vlade, kao potpredsednik Savezne vlade zadužen za Kosovo u Metohiju, u vreme boravka OEBS - a (Organizacija za evropsku bezbednost i saradnju), i predsednik naše Komisije za saradnju sa OEBS - om na Kosovu i Metohiji. Pregovarao sa Rugovom, sa drugim političarima tamo, održavao niz političkih sastanaka ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ako je rekao da on ne zna za tu jedinicu pa zašto mu ne bi verovali da ne zna za tu jedinicu. Je li smatrate da je govorio neistinu ako ne zna za tu jedinicu?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Ne, ne. Ja upravo kažem da je čudno što ne zna.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ako on ne zna, kako bih ja mogao znati?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Od Radeta Markovića koji vam je te podatke rekao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: On mi je rekao, po vašem tvrđenju, te podatke na tom sastanku na kome je bio i Šainović prvi put, i Šainović je rekao da to ne zna.

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Ja vas ne razumem šta ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Je li se to tada dogodilo?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Ja vas ne razumem šta govorite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Opisali ste sastanak, samo imaćemo prilike da o tom sastanku govorimo, to je bilo na javnoj sednici pa ćete da, pa ćete moći da odgovarate na to. Opisali ste sastanak i rekli ste da postoji, da je Rade Marković rekao da postoji 30 ljudi dobrovoljaca koje su oni primili, a da su ostale vratili i da je Šainović na to rekao, kad sam ja pitao šta je s tim, da on ne zna za to. Pa kako sam ja mogao znati ako on ne zna? A on je saznao ako je to ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Doćićemo i na taj sastanak pošto ga je svedok prilično ovako razvodnio, videćemo ga u celini pa ćemo onda da razgovaramo o tom sastanku, ali da se sad zadržimo na policiji, da se zadržimo na policiji. Dakle, kao što vidite, potpuno netačne podatke iznosite o policiji, eto, a drugo ...

SUDIJA MEJ: On je dao svoj odgovor na to. On je na to odgovorio, dajte da idemo dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da li znate da je relativni odnos policajaca u Srbiji 1995. godine, na primer, ne 1991. bio 1 na 434 građanina i to ukupno zaposlenih u policiji? Ja ne znam u drugim zemljama da li se tamo računaju vatrogasci i sve ovo drugo, ovo je ukupno sve, i administracija i sve. U Francuskoj je 1 prema 266 građana, u Italiji 1 sa 338, Holandija, Britanija, jedino Japan ...

SUDIJA MEJ: Ne, ne. Gospodine Miloševiću, šta želite da kažete, šta je poenta?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Poenta je u tome što se ovde, kako bih rekao, širi fama o nekoj velikoj policiji u Srbiji, a policija u Srbiji je bila manja od gotovo svih evropskih zemalja u odnosu na broj stanovnika. A Srbija je bila u ratnom okruženju ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Rezervni sastavi su mogli da budu samo u ratu, a svedok govori o 1991. i 1992. godini, i vi govorite o tome. Prema tome, to su, gospodo, stvari koje su neuporedive.

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Mogu li da prokomentarišem samo kratko? Iz podataka koje ste vi naveli, znači 1991. godine je bilo negde oko 10.000 zaposlenih u policiji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ja kažem bilo je zaposlenih 1991. godine 22.000 ukupno, bez Državne bezbednosti koja konstantno drži broj od 3.500, a da je od toga policije opšte nadležnosti bilo 10.000, saobraćajne 2.000, pogranične 2.000, kriminalističke 3.000, vatrogasci 2.000 i ostalih je ...

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Eto, neka je i 20.000, opet je duplo uvećano, ali nije mi to poenta u razgovoru. 1992. godine u martu mesecu u stalnom sastavu one JNA bilo je ukupno 36.000 stalno zaposlenih, a sada izvucite podatke koliko ima zaposlenih u MUP - u i opet se nasmejte, a ja kažem da je to koliko i u Generalštabu i celoj JNA.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa kako možete takve stvari da kažete vi kao general? Pa policajac je zaposlen, a vojnik nije zaposlen.

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Nisam govorio o vojnicima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa vojnici vam, pa policija nema vojnike koji su nezaposleni i koji su na odsluženju vojnog roka. Vi govorite o zaposlenima u vojsci, to je oficirski i podoficirski kadar. To su profesionalni vojnici koji primaju platu. U policiji svaki policajac je profesionalan i prima platu i ne postoje vojnici u policiji koji su na odsluženju policijskog roka. Prema tome, armija većinom se sastoji od vojske koja je na odsluženju vojnog roka i manjinom od oficira, sem ukoliko ne tvrdite da više ima oficira nego vojnika. A ja vam govorim ukupan broj zaposlenih u Ministarstvo

unutrašnjih poslova, uključujući administraciju, uključujući tehničare, uključujući vatrogasce i sve drugo. Vi ste rekli 90.000 ...

SUDIJA MEJ: Ne. Dozvolite da se time pozabavimo na sledeći način. Gospodine Miloševiću, kao i obično vi raspravljate sa svedokom a niste tu da bi ste to radili. Generale, da li ima nešto što želite da kažete u vezi sa ovim?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Rekao sam da broj zaposlenih, stalno zaposlenih u MUP - u i broj stalno zaposlenih u celoj Jugoslovenskoj narodnoj armiji je skoro da ih ima više u MUP - u nego u JNA.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: E kažite mi koji su to brojevi, molim vas.

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Rekao sam vam ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Koliko je ukupno bilo stalno zaposlenih u JNA?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: 36.000, rekao sam vam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: 36.000. Koje godine?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: 27. mart 1992. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Cela JNA?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. Uzećemo vam onda taj podatak kao vašu tvrdnju, pošto moram da štedim vreme. Ja želim samo još pre nego što pređemo na neka konkretna pitanja o kojima je trebalo, o kojima bi trebalo da znate, hoću još da vas pitam sledeće. Je li ovako izgledao vojni vrh u ratu 1991. godine: Veljko Kadrijević, govorim sad o nacionalnom sastavu, Jugosloven, Blagoje Adžić, načelnik Generalštaba - Srbin iz Bosne i Hercegovine; Josip Gregorić, zamenik i podsekretar iz Hrvatske - Hrvat; Stane Brovet, zamenik saveznog sekretara - Slovenac; Mile Ružinovski, načelnik Prve uprave, to je operativna uprava i najvažnija koliko znam u Generalštabu - Makedonac; komandant ovog severozapadnog bojišta s komandom u Zagrebu Konrad Kolšek - Slovenac ...

SUDIJA MEJ - PITANJE: Zaustaviću vas jer umesto da čitate trebalo bi da postavite pitanje. Generale, ako se u bilo kom trenutku ne slažete sa onim što se kaže prekinite, to je jedini način na koji možemo da se bavimo ovakvim ispitivanjem. Da li se vi do sada slažete sa ovim što je optuženi pročitao?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: To što je pročitao to je tačno i odnosi se na prvu polovinu 1991. godine a ne na kasniji period. Konkretno, general Gregorić je penzionisan i na njegovo mesto je došao general Šljivjić Vladan. General Kolšek je takođe skinut sa dužnosti komandanta Pete vojne oblasti i došao je general Avramović Života. Zatim, smenjen je general Ružinovski kada je bio upućen za komandanta Druge operativne grupe u istočnu Hercegovinu i to posle nekoliko dana, zbog reagovanja navodnog da su tamo Crnogorci i drugi ljudi koji ne mogu da dozvole da im komanduje Makedonac. I da dalje ne nabrajam. Ali je činjenica da 04. decembra 1991. godine 41% sastava, u Ratnom vazduhoplovstvu samo govorim, nisu bili

Srbi i Crnogorci, znači bili su ljudi svih nacionalnosti. Bilo je 2% Mađara, bio je 1% Albanaca. A kod letačkog sastava, 52% su bili Srbi i Crnogorci, a 48% ljudi drugih nacionalnosti. Međutim, ta se slika u narednom periodu, u toku druge polovine 1992. i 1993. godine bitno promenila i to po raznim osnovama, znači ljudi su skidani jer nisu imali ni državljanstvo i došli su iz drugih sada država. Neki su ostali.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Nek ospori bilo koje ime. Pročitaću vam, pročitacu vam 16 imena. Dakle, pod 1. Veljko Kadijević, savezni sekretar; Blagoje Adžić, načelnik Generalštaba; Josip Gregorić, zamenik saveznog sekretara i podsekretar; Stane Brovet, zamenik saveznog sekretara i podsekretar; Mile Ružinovski, načelnik Prve uprave Generalštaba.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Evo sporije ću. Konrad Kolšek, komandant severozapadnog bojišta, komanda u Zagrebu; Spirkovski, načelnik centralnog bojišta, komanda u Beogradu; Andrija Silić, takođe Hrvat, načelnik štaba centralnog bojišta; Života Avramović, načelnik jugoistočnog bojišta, komanda u Skoplju; Božidar Grubišić, komandant Ratne mornarice; Anton Tus, načelnik Ratnog vazduhoplovstva; Zvonko Jurijević, zamenik Ratnog vazduhoplovstva. Znači, kad je Tus penzionisan, kako vi kažete, na njegovo mesto je ponovo došao Hrvat Jurijević. Ivan Radanović, načelnik Centra visokih vojnih škola u Beogradu; Ibrahim Alibegović, načelnik Ratne škole; Tomislav Bjondić, načelnik komandnog štaba na Akademiji.

SUDIJA MEJ: Koje nacionalnosti su oni bili?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Evo ovako je bilo. Kadijević - Jugosloven; Adžić - Srbin iz Bosne i Hercegovine; Josip Gregorić - Hrvat; Stane Brovet - Slovenac; Mile Ružinovski - Makedonac; Konrad Kolšek - Slovenac; Aleksandar Spirkovski - Makedonac; Andrija Silić - Hrvat; Života Avramović - Srbin; Božidar Grubišić - Hrvat; Antun Tus - Hrvat; Zvonko Jurijević - Hrvat; Ibrahim Alibegović - Musliman, Ivan Radanović - Hrvat; Tomislav Bjondić - Hrvat; Mate Petar - Hrvat. Nacionalna struktura ovih 16 najvažnijih generala u vojnom vrhu JNA - jedan Jugosloven, dva Srbina, i to zajedno iz Bosne i Srbije ukupno dva, Hrvata osam, Slovenaca dva, Makedonaca dva i Musliman jedan. Da li sam ja ikakav uticaj imao na ovaj vojni vrh, kažite vi meni?

SUDIJA MEJ - PITANJE: Ne. Sada ste prešli na potpuno drugu stvar. Prvo da se pozabavimo spisakom koji ste pročitali, pošto general svedoči a ne vi. Da li je spisak kojeg je optuženi pročitao za 1991. godinu ispravan ili nije?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Samo za jedan period 1991. godine, za prvu polovinu 1991. i za neka lica, a za neka do septembra 1991. Božidar Grubišić nije bio u 1991. godini komandant Ratne mornarice, on je bio pomoćnik saveznog sekretara za narodnu odbranu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Zašta?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Za kadrove i politiku i tako dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Znači nije tačno da je Grubišić bio komandant Ratne mornarice 1991. godine?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Ne. Drugi je admiral koji je Srbin, mogu da mu se setim prezimena ako je to bitno, a načelnik štaba mu je bio Hrvat, Božo Erceg. Od ovih koji su navedeni, smenjeni su, kako sam rekao, general Ružinovski, odmah par dana nakon postavljenja za komandanta Druge operativne grupe na zahtev, koliko ja znam, iz Crne Gore da ga kadrovi ne prihvataju jer je Makedonac. Smenjen je general Spirkovski i postavljen Života Panić. Smenjen je Andrija Silić i kasnije će biti zatvoren i vođena istraga protiv njega u 1993. godini. Smenjen je general Kolšek i na njegovo mesto je postavljen Života Avramović. I mogao bih još da navodim od tih smena koje su bile, ali samo mogu da dam jasan odgovor, ako se kaže 1991. godine, ovo je tačno, delimično tačno stanje, ali rekao sam, ili do juna 1991. godine ili najkasnije do septembra kada su izvršene smene, intenzivne smene. General Zvonko Jurijević nije bio, nije došao na mesto zamenika načelnika Generalštaba za Ratno vazduhoplovstvo, on je bio komandant Ratnog vazduhoplovstva.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ja i ne kažem da je došao za zamenika, on je bio zamenik načelnika Ratnog vazduhoplovstva.

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Ne, to je ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Zamenik Tusov, a kad je Tus otišao, on došao na njegovo mesto, Jurijević. Je li tačno ili nije?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Nije. To se u vojsci zove načelnik štaba.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, on je druga ličnost u Ratnom vazduhoplovstvu. Je li tako? Tus je bio komandant, Jurijević načelnik štaba, obojica Hrvati. Kada je Tus otišao u penziju, dotadašnji načelnik štaba Jurijević postao je komandant. Je li tako?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Znači bio Hrvat pre njega, otišao ovaj u penziju, ponovo Hrvat došao na mesto komandanta Ratnog vazduhoplovstva.

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Jeste, i 25. septembra 1991. godine se pokušava pučem u Ratnom vazduhoplovstvu, pučem iza kojeg stoji Božidar Stefanović se pokušava skinuti Zvonko Jurijević.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dajte molim vas, od ovog spiska koji sam pročitao, šta ste vi osporili? Jedino da Grubišić nije bio komandant Ratne mornarice nego pomoćnik saveznog sekretara za narodnu odbranu. Je li to tako?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Ne. Ja sam jasno rekao, ako niste razumeli neću da ponavljam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da li ima nešto što je još netačno na ovom spisku? Tvrdite da Grubišić nije bio na ovom položaju.

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: O kom periodu vi govorite?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: O 1991. godini, generale.

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Kojeg meseca? Godina ima 12 meseci.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pitam u 1991. godini.

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Netačan odgovor, neprecizno pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa ja ne znam do kog je sata i minuta, meseca i dana neko bio. Ja imam ovaj spisak u 1991. godini i pitam vas je li on tačan.

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Odgovorio sam šta je tačno i do kog perioda i kad više taj spisak nije tačan u 1991. godini.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Znači na kraju 1991. godine Veljko Kadrijević nije bio savezni sekretar za narodnu odbranu, Blagoje Adžić nije bio načelnik Generalštaba. Je li tako? Pa da idemo dalje.

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Niste u pravu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Jesu bili ili nisu bili?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Do 08. januara 1992. godine Kadrijević je bio savezni sekretar za narodnu odbranu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Znači bio je cele 1991. godine.

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa je li Adžić bio cele 1991. godine?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Ništa ja to nisam sporio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa šta sporite?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: A krenite dalje, krenite na Spirkovskog.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, ja sam vam pročitao spisak iz 1991. godine.

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Sve u redu, pa vi pitate za Blagoja Adžića. Pitajte za Spirkovskog.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Nemam vremena da ...

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: E pa sad.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ja sam vam pročitao sva imena i nemam vremena da idem od jednog do drugog niti ću time da se bavim. Pitam vas samo, znači 1991. godine, kad su ti sukobi počeli, da li je ...

SUDIJA MEJ: Svedok je odgovorio. Ono što bi on trebalo da ima, da bi vi bili pravični prema njemu, on treba da ima spisak pred sobom. Ako želite da postavljate još pitanja o tome, onda morate da stavite kopiju ili original pred svedoka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Staviću to, to nije sporno ni za svedoka, on samo pokušava da bude od velike pomoći ovom Tužilaštvu, da i ono što je nepobitno na neki način relativizuje ...

SUDIJA MEJ: Ne, ne, gospodine Miloševiću. Komentari vam ne pomažu. Dajte da idemo dalje sa pitanjima. Ako želite da on ima pred sobom kopiju tog spiska, onda mu stavite kopiju, ako ne, da pređemo na drugu temu.

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A da li imate saznanja o tome kako su ubijani vojnici u Vukovaru i kako su polivana benzinom i paljena tela vojnika JNA u Vukovaru od strane ovih paravojnih formacija koje su tamo dejstvovala?

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Znam za jedan deo. Znam za poginule pripadnike vojne policije u prvom naletu kad su ušli u Vukovar, ali znam od ranije iz onog perioda kada smo radili na otkrivanju ilegalnog uvoza oružja u Hrvatskoj.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa dobro, vi ste ...

SVEDOK VASILJEVIĆ - ODGOVOR: Samo dozvolite, dozvolite da odgovorim. Znači, pre toga je bila kampanja na jednom partijskom skupu, ovaj, kada je Vuk Drašković govorio da su srpske zemlje tamo gde su srpski grobovi. Ja ne znam da li se vi toga, obično se toga ne sećate. A onda je rukovodstvo HDZ - a u Osijeku sa Šeksom na čelu donelo odluku da poginule pripadnike JNA na prostoru Hrvatske ne treba sahranjivati jer će onda dolaziti Srbi na njihove grobove jer je to rekao Vuk Drašković, i tada je doneta odluka o njihovom spaljivanju. Elementi iz ovoga što sada pričam se nalaze delom u dnevniku Marina Vidića koji je bio komandant kriznog štaba i poverenik Hrvatske za odbranu Vukovara i koji je bio zarobljen, i taj dnevnik je bio zaplenjen, predat je bio sudu. I bilo je tih slučajeva spaljivanja vojnika. Koliko, ja ne mogu precizno da iznesem, ja znam da je u prvom naletu poginulo i ranjeno skoro 20 pripadnika JNA iz vojne policije pri upadu u Vukovaru.

Svedok DOBRILA GAJIĆ - GLIŠIĆ

21. oktobar

...

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Ne, je sa izvinjavam, ja moram da vas vodim kroz ovo, možda će ta pitanja iskrsnuti u unakrsnom ispitivanju, mi sada moramo da idemo dalje. Paragraf 6. Simović je postavljen na mesto ministra odbrane Srbije. Vi ste od njega saznali, radeći u njegovoj kancelariji ko ga je postavio i s kojim ciljem. Možete li nam reći ko je postavio ministra Simovića, a zatim nam recite koja je bila svrha njegovog postavljenja.

SVEDOK GAJIĆ - GLIŠIĆ - ODGOVOR: General Simović je bio komandant Treće, Skopske vojne oblasti, njega je pozvao, po njegovom pričanju meni general Kadrijević u Srbiju na hitan razgovor, rekao mu je da treba da razgovara sa Predsednikom Miloševićem radi postavljanja na mesto ministra odbrane Srbije. General Simović je hitno preuzeo dužnost od generala Jokića, a direktno po našim pravilima ministra postavlja Predsednik Vlade Srbije, to je bio Zelenović, a usvaja Skupština. General Simović je zvanično postavljen na mesto ministra odbrane Srbije, 26. septembra nja Skupštini Srbije.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Šta mu je optuženi rekao ako mu je bilo šta rekao u vezi s tim koja će biti njegova osnovna funkcija? Šta mu je optuženi rekao u vezi sa publicitetom koji ide uz tu funkciju ako mu je bilo šta rekao?

SVEDOK GAJIĆ - GLIŠIĆ - ODGOVOR: General Simović mi je rekao da je njegov prvi i glavni zadatak da radi na nacrtu zakona o oružanim snagama Srbije. Ustav Srbije bio je usvojen nekoliko meseci ranije i po tom Ustavu, svi prateći zakoni trebali su da budu doneti do 31. decembra 1991. godine. Kako molim vas je general Simović rekao, trebalo je na Zakonu o oružanim snagama raditi brzo., nitno i tajno. Okosnicu buduće sdrpske vojske trebalo je da čine dobrovoljci, a da se Jugoslovenska narodna armija transformiše u srpsku vojsku.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Molim da ukratko pogledamo tabulator 1. Vijeću će pomoći to što smo mi označili na dokazu i vidićemo na tabulatoru 1 dokaznog predmeta 568 novinski članak i tri označena pasusa. Prvi je nešto što govori sam ministar, to je na stranici 1, 6. red, JNA kao okosnica naših oružanih snaga u koje se angažuju jedinice naše teritorjaln odbrane do sada je svojim borbenim dejstvima bila u funkciji odbrane sranovništva srpskih krajina. Ako pogledamo drugu stranicu odnosno drugi stubac a tu je možda druga stranica engleske verzije, kaže se jasno je da kroz transformaciju naših postojećih oružanih snaga JNA, prije svega, a u okviru konteksta ishoda jugoslovenske krize, odgovor će biti nešto što će se nazivati Oružane snage Republike Srbije koje treba da budu osnovane. Treći označeni dio, na stranici 3 kaže teško je tačno odrediti, to je na stranici 3 od 5

stranica u sred stranice, ispod masnog podnaslova, teško je tačno odrediti tačan broj dobrovoljaca u trenutku pošto ima više načina dobrovoljnog javljanja i dodjeljivanja, određivanja dobrovoljaca. Međutim sigurno je da je okvir raspoređivanja trupa u ovom trenutku oslonjen na regrute i vojnike tokom njihovog obavljanja vojnog roka u JNA. Odgovorite nam samo sa da ili ne na pitanje da li je ovaj članak intervju sa vašim ministrom odraz njegove funkcije i razloga zbog koga je on postavljen na tu funkciju?

SVEDOK GAJIĆ - GLIŠIĆ - ODGOVOR: Taj intervju je pravio, koliko mi se čini, gospodin Ivica Dačić koji je bio direktno poslat u naš kabinet iz kabineta Predsednika Miloševića i to su rečenice koje su iz konteksta celog teksta izvučene. Mislim da treba u duhu našeg jezika posmatrati cele paragrafe. Ili bar ceo tekst. Ali odgovor jr da.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Naravno. Vi ste se pobrinuli da se izda informacija za sredstva informisanja. Nakon te informacije izdate sredstvima informisanja da li je ministar Simović otišao kod optuženog i da li znate šta mu je optuženi tada rekao?

SVEDOK GAJIĆ - GLIŠIĆ - ODGOVOR: Ja sam smatrala da sve što nije objavljeno i sve što nije zapisano, jednog dana će biti kao da se nije ni dogodilo. Ja sam napisala tu informaciju o Zakonu o stvaranju i početku stvaranja Nacrta Zakona o oružanim snagama Srbije i ministar Simović je otišao kod Predsednika Miloševića da referiše o tome zašto je i kako je ta informacija dospela do štampe. Koliko sa ja sećam, Predsednik Milošević je mislio da je tu informaciju izdao Buda Košutić, poptpredsednik Vlade pošto se u to vreme on najviše oglašavao prema sredstvima informisanja i gospodin Simović mi je rekao; O, pa mi smo Budi napravili nezgodnu situaciju, Predsednik Milošević optuži Budu ni krivog ni dužnog. A, ustvari, zapravo sam ja bila kriva.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li je optuženi rekao da on želi publicitet i da li treba još saopštenja za javnost o radu?

SVEDOK GAJIĆ - GLIŠIĆ - ODGOVOR: Koliko mi je ministar rekao, optuženi, Predsednik Milošević je rekao da treba na tome raditi tajno i da se o tome ne daju nikakva sredstva sredstvima informisanja o Zakonu o oružanim snagama Srbije. To je...

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Hvala. Buda Košutić, mislim da ste vi rekli Budimir, je l' tako?

SVEDOK GAJIĆ - GLIŠIĆ - ODGOVOR: Budimir Košutić je bio potpredsednik Vlade Srbije, ja mislim da je bio profesor Univerziteta i u to vreme je bio jedna od veoma uvaženih ličnosti.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Hvala. Paragraf 12, izvinjavam se, paragraf 11. 12. decembra 1991. godine da li je trebalo da bude rasprava u Vladi Srbije o usvajanju Zakona o odbrani Srbije?

SVEDOK GAJIĆ - GLIŠIĆ - ODGOVOR: Da, mi smo se dogovorili sa predsednikom Zelenovićem da taj Nacrt zakona o oružanim snagama Srbije iznesemo pred uži deo Vlade i da bude rasprava na sednici Vlade.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li ste od sekretarice optuženog, tom prilikom, saznali o događajima koji su se desili u kabinetu optuženog?

SVEDOK GAJIĆ - GLIŠIĆ - ODGOVOR: Pre samog početka Vlade mene je sekretarica Mira iz kabineta Predsednika Miloševića pozvala i rekla: Dobrila, ne daj nikakve informacije sredstima informisanja o Nacrtu zakona o oružanim sbnagama Srbije jer to može biti veliki problem. Upravo je uleteo general Panić pod punom ratnom opremom i sa svojom svitom kod Predsednika Miloševića i rešenja će uskoro uslediti.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Šta ste otkrili o tim rešenjima? Šta se desilo nakon Panićevog dolaska?

SVEDOK GAJIĆ - GLIŠIĆ - ODGOVOR: Ja nisam Miru, sekretaricu Miru dosta ozbiljno shvatila, čak tu informaciju nisam odmah ni prenela generalu Simoviću, kad se general Simović vratio sa sednice Vlade, vratio se vrlo brzo i rekao: Zelenović je podneo ostavku. Kako podneo ostavku, pitam ja generala Somovića? Kaže, ništa, samo je nešto obrazlagao, obrazlagao kratko, podelio nam svoju izjavu u jednoj ili dve rečenice da on daje ostavku i zapravo niko od nas članova, ministara ne zna o čemu se zapravo radi. Pa, šta to znači, pitam ministra Simovića, on kaže pa to znači da je pala Vlada. Ja kažem, pa kako pala Vlada? Pa, kaže, to je pala Vlada i mi svi sa Vladom. Ja sam mu onda ispričala, a znate šta je meni rekla sekretarica Predsednika Miloševića, da je uleteo general Panić kod Predsednik Miloševića i da će uslediti vrlo brzo rešenja. A general Simović je rekao: U Boga ti, pa znate šta to znači? Šta generale znači? Pa, to znači da je general Panić upravo izvršio puč. Kakav puč pitam ja? Pa, kaže, to je državni udar.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Taj događaj do kojeg je došlo u decembru, da li je doveo do toga da je i Simović nakon tog događaja smenjen i da je na njegovo mesto došao general Marko Negovnović?

SVEDOK GAJIĆ - GLIŠIĆ - ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Dakle, period koji ste vi proveli uz Simovića, bio je od septembra do 12. decembra 1991, ali kao đšto je jasno iz vašeg rezimea, vi ste ostali u toj kancelariji do sredine januara 1992. godine. Sada ćemo se pozabaviti jednom drugom temom, a reč je o odnosu između Simovića i optuženog. Paragraf od 12 do 15. Za vreme dok ste vi radili u toj kancelariji, u kabinetu, koliko često je Simović razgovarao sa opzuzenim?

SVEDOK GAJIĆ - GLIŠIĆ - ODGOVOR: Koliko se ja sećam general Simović je sa Predsednikom Miloševićem razgovarao skoro svakog dana, Kažem skoro svakog dana zbog toga što je nekog dana bilo da je razgovarao i više puta ali je zato bilo dana kad uopšte nije razgovarao i ja tačno mogu pre da nabrojim...

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Ako to bude neophodno iz vaše evidencije moći ćete to da pogledate. Da li je ministar Simović imao informaciju o onome što se dešava na bojnopolju, da li mi je podnošen izveštaj u vezi s tim i ako je odgovor da, možete li nam onda reći u komstepenu je on prenosio te informacije optuženom?

SVEDOK GAJIĆ - GLIŠIĆ - ODGOVOR: Informacije koje se dešavale na ratom zahvaćenim područjima bile su iz različitih izvora, bile su retke, bile su često nedorečene, dolazile su od strane onih koji su dolazili u kabinet da nam se žale, najviše smo informacija dobijali iz štaba Vojislava Šešelja, onda smo dobijali informacije od gospodina ministra Zorana Sokolovića i povremeno smo dobijali informacije i od generala Ace Vasiljevića. Sve važne informacije i informacije koje su tražile hitno reagovanje, bile su odmah prenete Predsedniku Slobodanu Miloševiću.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Informacije sa terena, sa bojišta, da li su one sadržavale takođe i informacije o herojskim podvizima dobrovoljaca i informacije kao što su pljačke?

SVEDOK GAJIĆ - GLIŠIĆ - ODGOVOR: Nalviše je bilo informacija o herojskim borbama dobrovoljaca, o zaštiti srpskog življa na teritorijama ratom zahvaćenim područjima, na oslobađanje pojedinih bolesnih i zarobljenih sa tog područja. Bile su užasne informacije o deci zatvorenoj u kasarnama u Hrvatskoj, ali bili je i informacija koje su se odnosile na razne vrste pljačke, na pljačkanja i srpskih i hrvatskih kuća.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Kada je ministar Simović odlazio posetiti optuženog, kada je odlazio u Vladu, da li je uvek postupao u potpunosti po vlastitoj inicijativi i po vlastitim mišljenjima ili je bio u određenoj mjeri podložan mišljenjima optuženog?

SVEDOK GAJIĆ - GLIŠIĆ - ODGOVOR: Kada je ministar Simović odlazio kod Predsednika Miloševića to je, uglavnom bilo na poziv iz kabineta Predsednika Miloševića. General bi uzeo svoju šapku i kratak izveštaj koji smo, obično spremali u kratkim crtama šta teba sve da kaže Predsedniku Miloševiću i otuda iz kabineta se iz kabineta Predsednika Miloševića se najčešće vraćao veoma nervozan.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Jeste li ga vi jednom videli ukabinetu optuženog i jeste li videli dinamiku između ta dva čoveka, kakve su pozicije zauzimali?

SVEDOK GAJIĆ - GLIŠIĆ - ODGOVOR: Ja se često nisam slagala sa mojim ministrom, sa mojim šefom generalom Simovićem pitajući ga zašto to nisi rekao drugu Miloševiću, a što mu to nisi rekao? Kaže, on je moj predsednik, ne mogu ja da govorim tako kao ti Dobrila, ti tako možeš samo svakom u lice da kažeš. Ja kažem, e ja ću da mu kažem sve to što vi ne nožete, onda je rekao, onda ćete da pođete samnom. Ja sam pošla sa generalom u nameri da stanem pred Predsednika Miloševića i da mu kažem to sve što sam pisala i što sam htela da mu kažem. Kad smo stigli do vrata Predsednika Miloševića, general je ušao u uniformi ispred mene, Predsednik Milošević je sedeo na stolici, mislim da je pušio u tom trenutku, general je stao mirno, a Goran Milinović je došao, to je šef kabineta Predsednika Miloševića, stao pored mene i rekao, mi idemo u moju kancelariju, mi ćemo kao šef sa šefom da razgovaramo. General Simović je očekivao da ja uđem kod njega, međutim nismo mogli da se otimamo, ja sam otišla u kancelariju šefa kabineta Predsednika Miloševića i sa njim razgovarala.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: U redu. Između ministra i predsednika da li je bilo nešto to bi se moglo opisti kao ravnopravni status, kao ravnopravni položaj u tom trenutku kada ste ih vi vidjeli ili ne, ili je položaj očito bio neravnopravan?

SVEDOK GAJIĆ - GLIŠIĆ - ODGOVOR: Pa, predsednik je predsednik i general Simović je uvek govorio da on mora da poštuje svog Predsednika, general Simović je u generalskoj uniformi stajao mirno, a Predsednik je sedeo. Ja sam mislila da u tom...

TUŽILAC NAJS - PITANJE: U redu, u redu, idemo dalje. Jeste li vi u jednom trenutku saznali da postoje stvari koje su van nadležnosti generala, između ostalog i penzionisanje generala?

SVEDOK GAJIĆ - GLIŠIĆ - ODGOVOR: General Simović zapravo nije imao nikakva ovlašćenja. On nije imao ovlašćenja ni, kako sam ja govorila, ni kao jedan računovođa. Ministra odbrane je bio ministar bez vojske, ministar bez ikakvih ovlašćenja, on je zapravo imao još dva pomoćnika koja je postavljala Vlada i koji su resorno bili podeljeni po oblastima koje su vodili. Ministar Simović je kontaktirao najviše sa Skupštinom Srbije i to po odobrenju Predsednika Miloševića i posle odlaska kod Predsednika Miloševića. Jednostavno, ministar Simović nije mogao ništa apsolutno ništa da uradi na svoju ruku i na svoju inicijativu niti da donese bilo kakvu odluku što ja nisam razumela. Ja sam imala daleko veća ovlašćenja kao Načelnik službe za osmatranje i obaveštavanje nego što je ministar imao kao ministar u Vladi Srbije.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Dobro, vratimo se na paragraf 14, na penzioniranje generala na osnovu nekompetentnosti, mislim da je o tome bili riječi. Što se događalo između optuženog i ministara Simovića na ovu temu u ovom smislu?

SVEDOK GAJIĆ - GLIŠIĆ - ODGOVOR: Kako mi je govorio general Simović, Predsednik Milošević je od generala Simovića tržio da napravi spisak nesposobnih generala i da pripremi spiskove za njihovo penzionisanje. Ja sam pitala generala kako on to misli da napravi kad on nije za to nadležan, kad nema nikakve nadležnosti, zašto to nije rekao Predsedniku, a on je rekao, pa valjda moj Predsednik to zna. Kako zna, da on zna on vam to ne bi rekao? On je rekao, on neprestano od mene traži da penzionišem generale i nesposobne generale i da spremim spiskove, a ja niti znam kome da se obratim niti to mogu da uradim.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Prelazimo na drugu temu, podrška dobrovoljcima o kojoj uveliko govorite u vašem rezimeu između, od paragrafa 16 do 25.

SUDIJA KVON: Pre nego što nastavimo, hteo bih čuti svedokinju u vezi konkretne uloge koju je ona imala kao šef kabineta. Ako bi nam ona mogla detaljnije objasniti svoj položaj.

SVEDOK GAJIĆ - GLIŠIĆ - ODGOVOR: Moja uloga je bila da budem neprestano pored generala da beležim sve što se događa, da pravim

službene beleške, da o tome izveštavam Predsednika Miloševića, znači o službenim beleškama koje sam ja pravila i koje sam ja direktno kucala, ja sam ih obavezno odnosila u kabinet kod Predsednika Miloševića ali samo do vrata Predsednika Miloševića, zatim ja sam, moj glavni zadatak pošto sam imala i funkciju savetnika ministra za informisanje da kontaktiram sa novinarima. Za vreme mog šefovanja ministar Simović je dao oko 200 intervju sredstvima informisanja u našoj zemlji i oko 70 stranim novinarima. Neke od tih intervjuja ja sam priložila u ovom svom izveštaju, a dosta intervjuja ostali su kod mene, neke nisam nažalost sačuvala, nisu sačuvani ali mislim da se oni mogu naći. Pored toga ja sam kontaktirala oko nabavke opreme za dobrovoljce i nabavke sredstava za dobrovoljce i to je bio moždamao težišni zadatak. Imala sam i obavezu ali to nije bila u sastavu mog opisa već po mojoj novinarskoj i privatnoj liniji. Ja sam poznavala mnoge direktore preduzeća tako da sam ih molila, zvala i obezbeđivala autobuse za dobrovoljce kojima su oni prevoženi na ratište. Jedan od najvećih za mene i najstrašnijih zadataka je bio da obezbedim autobuse i da majke zarobljenih vojnika koji su u to vreme bili zarobljeni u kasarnama i zatvorima Hrvatske, a bilo ih je nekoliko desetina hiljda, a možda i više da ih obezbedim, da vide svoje sinove u zatvorima u Hrvatskoj. To su bile žene, uplakane, to su bile žene koje su tražile da vide svoju decu, koje su upadale u Vladu Srbije, koje su molile za spas i čiji su muževi odlazili kao dobrovoljci da se bore na ratištima samo da bi na neki način spasili svoju decu. Na žalost, tu organizaciju prevoza...

SUDIJA KVON: Oprostite što vas prekidam gospođo Gajić - Glišić, mislim da će to biti više nego dovoljno. Taj logistički posao u vezi nabavke autobusa i tome slično, da li je to radio lično ministar?

SVEDOK GAJIĆ - GLIŠIĆ - ODGOVOR: Ne, to sam radila ja.

SUDIJA MEJ: Kao šef kabineta?

SVEDOK GAJIĆ - GLIŠIĆ - ODGOVOR: Da.

SUDIJA KVON: Koliko ste članova osoblja imali u to vrijeme?

SVEDOK GAJIĆ - GLIŠIĆ - ODGOVOR: Od članova kabineta? Pa bilo je zaposleno još tri savetnika, bilo je zaposleno pet daktilografkinja, bilo je zaposleno dva ili tri tehnička sekretara.

SUDIJA ROBINSON: Gospođo svedokinjo rekli ste da ministar Simović nije imao velikih ovlasti. Rekli ste konkretno da po vašem mišljenju knjigovođe su imale veće ovlasti od njega. Nisam siguran kako bi knjigovođe na to reagirale, da li i oni u to vjeruju ali recite mi, ako on nije imao takva ovlašćenja, kakva ovlašćenja onda jeste imao? Da li je imao na primer ovlašćenja da da ostvaku?

SVEDOK GAJIĆ - GLIŠIĆ - ODGOVOR: Nije, nažalost. On kao general, njemu prvo vojnička dužnost ne dozvoljava da da ostavku, on mora da izvršava naređenja koja mu se izdaju a to naređenje..

SUDIJA ROBINSON: Ne, ja nisam rako dati ostavku, ja sam htio čuti da u svetlu vašeg komentara da nije imao ovlasti da iako je bio ministar, mene je

zanimalo gde je, ko je imao te ovlasti, kod koga su bila takva ovlašćenja, to sam hteo pitati.

SVEDOK GAJIĆ - GLIŠIĆ - ODGOVOR: Po našem Zakonu o narodnoj odbrani ovlašćenja koja su se ticala odbrane Srbije, Teritorijalne odbrane i SUP - a, imao je Predsednik Slobodan Milošević i ja sam u svojoj izjavi citirala taj član našeg zakona a ja sa sobom imam taj zakon koji daje sva prava Predsednik Milošević, Predsedniku Republike.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Paragraf 16. 26. septembra kao što navodite u svom rezimeu saznali ste od dobrovoljca po imenu Mira da je oružje transportirano iz Srbije u područja gde se odvijao sukob. Mislim da je ministar Simović imao jedan sastanak sa optuženim 30. septembra. Recite nam što je optuženi tom prilikom rekao u vezi s dobrovoljcima srpske vojske, odnosno dobrovoljcima općenito.

SVEDOK GAJIĆ - GLIŠIĆ - ODGOVOR: Dobrovoljci su trebali da predstavljaju okosnicu buduće srpske vojske. Nadstranačke neprofesionalne vojske za odbranu srpstva i srpskih nacionalnih interesa. Kada se tog dana ministar Simović vrati od Predsednika Miloševića, ljut kao ris, počeo je da diktira da mu je Predsednik Milošević rekao da se formira jedan bataljon dobrovoljaca od 1200 dobrovoljaca, da se mobilisu dodatni dobrovoljci za ratom zahvaćena područja, da se obezbede sredstva za pomoć dobrovoljcima, da se napravi spisak generala za penzionisanje, da se, da se, ja sam nabrojala još nekoliko stvari koje sam ja zapisala i koje ja sad imam u svom dnevniku a mislim da ih imate i vi tu.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Možda bih vam mogao pomoći a da ne prekršim pravila suda. Da li je išta rečeno o obuci o elitnim jedinicama možda?

SVEDOK GAJIĆ - GLIŠIĆ - ODGOVOR: Obuke su se već sprovodile i to je bilo pre dolaska generala Simovića i to je bilo u centru za obuku dobrovoljaca, prvo u Kninu, pa onda u Erdutu a posle toga su osnovani još na nekoliko mesta.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Oprostite, ponovo ću vas zaustaviti. Zanima me ono što je optuženi rekao Simoviću, da li je on njemu išta rekao o obukama i elitnim jedinicama?

SVEDOK GAJIĆ - GLIŠIĆ - ODGOVOR: General Simović mi je rekao da svi ti dobrovoljci koji se javljaju preko centara za obaveštavanje treba prethodno da se upute u centre za obuku, da se sa njima izvrši doobuka i kad je, kad su spremni i da se šalju u centre u Erdutu i u Kninu i da se otuda raspoređuju u jedinice teritorijalnih odbrana mesta koja su ratom ugrožena.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Gospođo Gajić - Glišić, prije pauze, bavili smo se onim što je ministar Simović rekao da mu je rekao optuženi na tom sastanku koji je održan 30. septembra. Ima nekoliko stvari koje bih hteo da raščistimo u ovom trenutku. Da li je optuženi rekao gospodinu Simoviću bilo šta o pomoći koju treba pružiti Hadžiću?

SVEDOK GAJIĆ - GLIŠIĆ - ODGOVOR: Da, da treba punu podršku pružiti Goranu Hadžiću Predsedniku SAO Slavonije, Baranje i Zapadnog Srema.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li je on bilo šta rekao?

SVEDOK GAJIĆ - GLIŠIĆ - ODGOVOR: Treba mu dati punu medijsku podršku, predstaviti ga sredstvima informisanja, dati mu zatim materijalnu pomoć i malu vojničku pomoć. Ali kao što je Predsednik Milošević malopre rekao, ja zbilja to nikada nisam čula to od Predsednika Miloševića, ja samo prenosim ono šta je general Simović meni govorio da mu je ...

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li je optuženi bilo šta rekao nakon tog sastanka od 30. septembra o postavljenju Radovana Stojčića na mesto komandanta teritorijalne odbrane odbrane u Istočnoj Slavoniji, Baranji i Zapadnom Sremu?

SVEDOK GAJIĆ - GLIŠIĆ - ODGOVOR: Da, ali ja sam isto tako čula telefonski razgovor koji su Predsednik Milošević i general Simović govorili gde je Predsednik Milošević rekao generalu Simoviću, pa opet je došlo do zbrke tamo u toj Zapadnoj Slavoniji. Zamisli da je tamo postavio Goran Hadžić tog Radovana Stojčića za predsednika teritorijalne odbrane. I tada mi je general Simović, u toj priči rekao, pa došlo je do zbrke, Goran Hadžić je postavio Stojčića za predsednika, za komandanta teritorijalne odbrane Slavonije, Baranje i Zapadnog Srema.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Prije nego što idemo dalje da bismo se bavili ostatkom vašeg svedočenja o dobrovoljcima, želim da se pozabavim nečim što sam previdio. U paragrafu 14 rekli ste nam nešto kratko o Simovićevim odlascima u srpsku Vladu i kako se on ponašao u vezi sa naređenjima optuženog, da li vam je on bilo šta rekao ko je bio prisutan na sastancima koje je on imao sa optuženim? Mislim na gospodina Simovića.

SVEDOK GAJIĆ - GLIŠIĆ - ODGOVOR: Vaše pitanje praktično se sastoji iz dva pitanja. Prvo, general Simović je vrlo retko odlazio na sastanke srpske Vlade, obično su na sastanke srpske Vlade odlazili general Mladen Kovačević ili general Branko Kuzmanović po resorima u zavisnosti šta je na Vladi bilo. Par puta je bio i general Simović na sednici Vlade i ja sam išla, sedela sam iza njega da vodim zabeleške ali veoma retko. Što se tiče drugog dela vašeg pitanja, general Simović je odlazio kod Predsednika Miloševića uglavnom pre odlaska na sednice Skupštine Srbije i uvek mi je govorio da ono što smo mi spremili da on treba da pročita na Skupštini i da da izveštaj na Skupštini da je to prethodno morao da odobri Predsednik Milošević. Ja se sećam jednom prilikom ja sam podstaknuta dobrim odnosom i džentlmenskim ponašanjem Vojislava Šešelja u tom izveštaju koji je general Simović trebao da pročita napisala veoma lepe rečenice o Vojislavu Šešelju...

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Mogu li vas prekinuti, izvinjavam se, možemo li se vratiti na moju temu, ja se izvinjavam što sam stavio dva pitanja u jedno, ali ono što me interesuje. Na sastancima na kojima je Simović bio sa optuženim, da li su povremeno bili prisutni i neki drugi ljudi i ako jesu ko su bili ti ljudi?

SVEDOK GAJIĆ - GLIŠIĆ - ODGOVOR: General Simović mi je pričopda su na sastanak kod Predsednik Miloševića obično odlazili ili ponekad zajedno

ministar unutrašnjih poslova Zoran Sokolović, general Jokić, komandant teritorijalnih odbrana ali je uvek govorio da su tamo bili prisutan gospodin Radmilo Bogdanović koga je general Simović zvao sivom eminencijom i on za to vreme nije govorio ništa, nije davao nikakve savete, nije davao nikakva uputstva ali je bio prisutan. Tako je govorio general Simović.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: A sada u rezimeu, prelazimo paragrafe od 11 do 35. Od Simovića je tražena oprema za dobrovoljce kada se ispraznio fond narodne odbrane i vi ste u vašem rezimeu opisali kako ste uspostavili kontakte sa finansijskim stručnjakom Jezdimirom Vasiljevićem i drugim ljudima. Kao rezultat određenih sastanaka, a ja želim da se time vrlo kratko bavimo, da li je upriličeno kako da se nabavi najrazličitija oprema, dalekovodi, Land Roveri, pištolji, oklopna vozila. Recite nam samo da ili ne.

SVEDOK GAJIĆ - GLIŠIĆ - ODGOVOR: Molim vas dalekovodi nemaju veze sa vašim pitanjem. Dalekovodi su sasvim nešto drugo. Dalekovode ja nikad nisam pomenula. Dalekovodi spadaju u elektrotehniku, sa time nismo radili ali trebalo je nabaviti opremu za dobrovoljce, trebalo je, fondovi za narodnu odbranu su bili prazni. General Simović jednom, vraćajući se od Predsednik Miloševića rekao, kako da obezbedimo dodatna sredstva, kako da obezbedimo finansije za dobrovoljce, ja sam rekla generale, da pozovemo stručnjake iz oblasti finansija. Koje stručnjake? Ja sam rekla, ja poznajem jednog stručnjaka za koga mislim da je veliki stručnjak zove se Ljubivije Šundić i bio je finansijski direktor Centrotekstila. On je rekao da ga pozovem. Ja sam ga pozvala ali Ljubivoje je rekao ja ću da dođem sa svojim gazdom. Sad radim u privatnom prduzeću. Došao je sa Jezdimirom Vasiljevićem...

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Zastanite za trenutak. Svi detalji su o tome u rezimeu, vi ste potvrdili tačnost tog rezimea. Ako možemo da idemo dalje da li je održan sastanak između Simovića i optuženog u vezi s tim 1. oktobra 1990. godine i ako jeste šta vam je rekao Simović, kakvo je bilo reagovanje optuženog na planove koje ste vi pripremali, to je paragraf 18.

SVEDOK GAJIĆ - GLIŠIĆ - ODGOVOR: To jutro je general Simović otišao da informiše Predsednika Miloševića o svim detaljima sa tog satanka koji smo tokom noći održali, vratio se sa sastanka i rekao da je Predsednik Milošević rekao da se otvori novi račun za pomoć dobrovoljcima. Tada je Jezdimir Vasiljević dao ček dinarske protivvrednosti koji je Vladimir Kovačević dao na neki novi račun koji je jasnije služio za nabavku, za nabavku iz Zavoda Crvene Zastave, opreme i oružja za dobrovoljce.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: A da li se sjećate na koji je iznos bio taj ček, to je paragraf 22.

SVEDOK GAJIĆ - GLIŠIĆ - ODGOVOR: Ja sam videla ček ali ja se broja ne sećam Govorilo se tada da je to vrednosti između 750 i milion nemačkih maraka u dinarskoj protivvrednosti. Ali ja onda nisam videla.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Vi ste ovde naveli hronologiju tih sastanaka. Želim samo da vam postavim pitanje u vezi sa nekoliko detalja. Paragraf 21,

da li je u nekoj fazi napravljen plan koji se sastojao u tome da se novac, gotovinski novac prenese u jednom koferu preko granice?

SVEDOK GAJIĆ - GLIŠIĆ - ODGOVOR: Ne bih ja baš tako rekla. Postojala je potreba da se nabave šlemovi i pancir prsluci iz inostranstva i za to su bila potrebna devizna sredstva. Pošto novca nije bilo na računima i pošto je bilo teško nabaviti to, tražili smo način kako da se renesu, kako da se obezbede ta devizna sredstva za plaćanje u inostranstvu. Ministar Zoran Sokolović je rekao pošto je Jezdimir Vasiljević imao pare, da čovek iz Državne gbezbednosti, po imenu Savić, može preko granice da u koferu prenese pare, keš pare sa kojima bi Jezdimir Vasiljević platio lemове, pancir prsluke i ostalu opremu, opremu naglašavam opremu za dobrovoljce.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li je optuženi upoznat sa ovim dijelom njegovog plana i ako jeste, kakav je bio njegov stav u vezi s tim?

SVEDOK GAJIĆ - GLIŠIĆ - ODGOVOR: po onome što se dešavalo kod nas u kabinetu Predsednik Milošević je upoznavan sa svim detaljima što se radi kod nas u kabinetu, a koliko ja znam nije za ...

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Hvala. Na isti način, paragraf 25. Kada je u jednoj fazi dogovoreno da će Jezdimir Vasiljević kontaktirati Izraelsku službu bezbednosti, a vi ste o tome naveli detalje u vašem rezimeu i kada Jezdimir Vasiljević nije uspio a Dušan Matković nakon toga preuzeo pregovore kao ministar industrije da li je to bilo nešto sa čime je optuženi bio upoznat?

SVEDOK GAJIĆ - GLIŠIĆ - ODGOVOR: Kad je Jezdimir Vasiljević pošao u Izrael sa gospođom Klarom Mandić na tu izložbu koju je gospođa Klara Mandić organizovala u Izraelu, dogovoreno je na nivou Vlade, na nivou Predsednik Miloševića, ja nisam bila prisutna, da vodi i Dušan Matković za slučaj da se Jezdimiru nešto dogodi da Dušan Matković, kao ministar industrije može da to ptvrdi kao tačno da je nama potrebna pomoć od Izraela. Hoćete više?

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Ne, ne hvala. Mislim da nakon Vasiljevićevog povratka a to je paragraf 23 trudilo se nabaviti sredstva i novac je došao iz Jugoskandik banke, da li je to tačno?

SVEDOK GAJIĆ - GLIŠIĆ - ODGOVOR: Sredstva za nabavku oružja iz Zavoda Crvena Zastava je znači pre svega iz naših preduzeća koja su se bavila proizvodnjom oružja, dolazio je iz različitih izvora. Prvo, dolazio je iz Fonda za narodnu odbranu koji je za to bio namenjen, dolazio je od pomoći velikih preduzeća ali pomagao je i Jezdimir Vasiljević.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li je optuženi bio upoznat sa tim i da li je on to odobrio?

SVEDOK GAJIĆ - GLIŠIĆ - ODGOVOR: Koliko su meni prenosili, bio je upoznat i nisu mi rekli da nije odobrio.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: I, na kraju, paragraf 25, pošto su ostali detalji pokriveni u rezimeu, da li vam je poznato da li je Jezdimir Vasiljević tražio bilo šta od optuženog kao pružitelja usluga za pomoć koju je ružio.

SVEDOK GAJIĆ - GLIŠIĆ - ODGOVOR: Prvu protivuslugu tražio je da ga Predsednik Milošević primi. I mi smo insistirali na tome da Predsednik Milošević primi gospodina Jezdimira Vasiljevića, međutim Predsednik Milošević je samo, kažu, upitao, ma ko je taj? I da li je došlo kasnije do nekog njihovog kontakta i da li je Predsednik Milošević stvarno primio Jezdimira Vasiljevića meni nije poznato. Dalje, Jezdimir Vasiljević je tražio da guverner Atanacković zaustavi neka rešenja od Narodne banke Jugoslavije u vezi njegove banke Jugoskandik. Dalje, Jezdimir Vasiljević je tražio da se otvori njegova televizije i dolazio je sa zahtevom da vojska pomogne otvaranje njegove teevizije, mislim da je dolazio sa njegovim advokatom koji...

TUŽILAC NAJS - PITANJE: U redu, to će biti dovoljno za sada. Organizacija i obuka dobrovoljaca je sledeća tema, paragraf 26. Ovde je navedeno kako su različite vrste dobrovoljaca i pod kakvom kontrolom bile da li pod Ministarstvom odbrane, Teritorijalnom odbranom Srbije ili JNA i kako su dolazili iz različitih političkih stranaka. Arkanovi Tigrovi su bili pod kojim tijelom?

SVEDOK GAJIĆ - GLIŠIĆ - ODGOVOR: Ja bih malo da vas ispravim. Dobrovoljci nisu bili pod Ministarstvom odbrane Srbije, mi smo samo preko centara za informaciju imali sva obaveštenja o dobrovoljcima koji se prijavljuju centrima za obaveštavanje a koji su bili u sastavu Ministarstva odbrane Srbije. Dobrovoljci su bili vezani, pre svega za teritorijalnu odbranu i to mesta u kojima su se nalazili. Međutim, po mojim znanjima, postojalo je više vrsta dobrovoljaca. Postojali su dobrovoljci...

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da, to se sve nalazi u rezimeu. Arkanovi Tigrovi su bili vezani za koje tijelo?

SVEDOK GAJIĆ - GLIŠIĆ - ODGOVOR: Za Ministarstvo unutrašnjih poslova Srbije po onome što je nama rekao gospodin Zoran Sokolović. Hoćete više?

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Ne. Da li je Sokolović ikada išta rekao o kriminalcima u Arkanovim snagama?

SVEDOK GAJIĆ - GLIŠIĆ - ODGOVOR: Jednom je došao i rekao da su neki kriminalci iz zatvora pušteni i da su otišli na ratište kod Arkana. General Simović je bio zgranut i rekao, pa ko je to odobrio, kako to može, zar je to moguće? A on je slego ramenima i reko, gazda.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Na osnovu vašeg iskustva na koga je mislio kada je rekao gazda?

SVEDOK GAJIĆ - GLIŠIĆ - ODGOVOR: to sam ja shvatala da je to bio Predsednik ali danas nisam sigurna ko je to sve bi gazda.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li je donesena jedna uredba sa zakonskom snagom u vezi organiziranja odnosno otvaranja centra za obuku za dobrovoljce?

SVEDOK GAJIĆ - GLIŠIĆ - ODGOVOR: Da, ta uredba sa zakonskom snagom o dobrovoljcima doneta je pre Simovićevog i mog postavljenja u Ministarstvo odbrane. Ministar Simović mi je tu odredbu pokazao na samom početku mog rada u Ministarstvu odbrane a ja sam tu uredbu videla i kod vasu vašem Tužilaštvu, mislim da je ta uredba bila sa zakonskom snagom i ja duboko verujem da je sve što je rađeno sa dobrovoljcima i što smo mi radili sa dobrovoljcima bilo je pokriveno našim zakonima u koje sam ja verovala.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li je optuženi imao ikakve veze sa donošenjem ove uredbe na osnovu vašeg saznanja i informacija koje su dospijevale do vas?

SVEDOK GAJIĆ - GLIŠIĆ - ODGOVOR: Ja verujem da je Predsednik Milošević morao znati za takvu uredbu.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Prvi centar za obuku, mislim da ste rekli da je bio pod Vasiljkovićem, drugi pod Arkanom, vi ste u rezimeu naveli što se onde događalo, a zamoliću vas samo da identifikiramo neke dokumente u istom dokaznom predmetu, broj 567, ne, 568, hvala. Dokument pod tabulatorom broj 2, samo ćemo ga na kratko pogledati. Vi ste videli ovaj dokument, njega je potpisao Vasiljković s imenom Dragan, a tu stoji, podvučeno je nan engleskom, na ekranu, datirano 8. novembra 1991.godine, dakle ja imam obaveza prema Službi državne bezbednosti republike Srbije i moje angažovanje mora biti u punoj saglasnosti sa pomenutom službom, kraj citata. Da li je to u skladu s vašim saznanjima o Vasiljkovićevom izvršavanju njegove uloge?

SVEDOK GAJIĆ - GLIŠIĆ - ODGOVOR: Nama je ministar Sokolović, insistirajući da ministar Simović primi Dragana Vasiljkovića rekao da je Vasiljković njihov čovek i Služba državne bezbednosti je organizovala sastanak u Botičevoj vili sa Draganom Vasiljkovićem i mi smo imali informacije da je on radnik, saradnik Službe državne bezbednosti. Kasnije ovo što ste mi pokazali, ja imam ovde dokument koji mi je Dragan potpisao i koji je Dragan uputio ministru odbrane Srbije na kome piše ova rečenica.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Pod tabulatorom 3 istog dokaznog predmeta 568 nalazi se dokument koji ste vi pogledali a riječ je o belešci sa sastanka kojem je prisustvovao Dragan. Na stranici 2 engleske verzije po sredini stranice iznosi se Vasiljkovićev istorijat dio njegove biografije gde se kaže da je bio pozvan da dođe u ovu zemlju da je surađivao sa Stojkovićem i jošjednom osobom, oprostite, Stanišićem i Bogdanovićem, prevodilac se ispričava, i da je imao obavezu da obuči dobrovoljce i da radi u tom smislu sa Martićem odnosno Babićem. Informacije o obuci dobrovoljaca, da li su one išle po liniji, po hijerarhiji i da li su one došle i do optuženog?

SVEDOK GAJIĆ - GLIŠIĆ - ODGOVOR: Informacije o obuci sigurno su išle po hijerarhiji, rekla sam da je Dragan Vasiljević trebalo da obučava dobrovoljce na predlog Zorana Sokolovića i ostalih ministara Šainovića i ne znam još koga, bio je veliki pritisak da ga general Simović primi, mi smo se sastali i normalno je reko da radi za Službu državne bezbednosti, da su njegovi pomoćnici ustvari radnici Službe državne bezbednosti da on sa njima izvodi obuku, da ima obaveze prema Službi državne bezbednosti, ja u svojoj beležnici rukom pisano kad Dragan Vasiljković govori o poseti Boru i poseti kod Arkana, kad ga general Simović pita jel' to bilo u Stanišićevoj režiji, on kaže da i nastavlja da priča o tome.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: I ovakva vrsta informacije je išla po hijerarhiji i došla do optuženog?

SVEDOK GAJIĆ - GLIŠIĆ - ODGOVOR: Molim vas ovu službenu belešku sam ja napravila, ja sam prisustvovala tom razgovoru i tu službenu belešku ja sam lično odnela u kabinet Predsednik Miloševića ali ja i dalje tvrdim da sam stigla samo do vrata njegovih.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Hvala. Sledeći paragraf se ne tiče optuženog ali zamoliću da nakratko pogledamo tabulatorto je jedn novinski članak, nekoliko prvih redaka me zanima odnosno nemam datum, trebao bi se nalaziti negde u sadržaju, naćićemo datum, ali ovde se kaže da između 25 i 29. septembra 1991.godine 1377 dobrovoljaca se javilo jedinicama JNA i teritorijalne odbrane, zatim dalje u dokumentu pod tabulatorom 5 dokaznog predmeta 568 u tekstu pod naslovom petokraka na stranicama 3 od ukupno 7 stranica negde u donjoj trećini teksta govori se o ustavnoj zadaći Srbije da štiti interese Srba izvan administrativnih granica postojeće republike. Ona tu obavezu izvršava tako što angažira svoj vojni potencijal, što razmešta ljudstvo u jedinice JNA i što mobilizira u svoj sastav odnosno u sastav JNA ljude. Da li je to u skladu sa vašim iskustvom?

SVEDOK GAJIĆ - GLIŠIĆ - ODGOVOR: Ti tekstovi se odnose tačno na kraj septembra i početkom oktobra, znači na period pre nego što je međunarodna zajednica priznala republike kao samostalne države. Prema tome i po mom mišljenju, to je bilo u skladu sa našim Ustavom i sa našim zakonima u to vreme. A što se tiče broja od 1377 dobrovoljaca koji su se za tri dana javili, tek u centar za obaveštavanje, to je informacija koju su prikupili centri za obaveštavanje sa kojima sam ja kontaktirala i te informacije ja imam i sada zabeležene u svojoj svesci i po odobrenju ministra ja sam ih dala sredstvima informisanja. A drugi tekst koji vi govorite kao petokraka je intervju koji je general Simović dao Zoranu Bogavcu ali koji nikakda nije bio objavljen.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Prelazimo na sledeću temu, odnos između Ministarstva odbrane i Arkana. O njemu se detaljno govori u vašem rezimeu. 3. oktobra, da li se Arkan našao okružen u Vukovaru i jesu li poduzeti neki koraci da ga se oslobodi. Da li jeimao neku ulogu u tome i ako jeste, kakvu? Vrlo kratko, molim vas.

SVEDOK GAJIĆ - GLIŠIĆ - ODGOVOR: Mi smo dobili informaciju od Dušana Stupara, kuma i ljudi koji su bili sa nama na vezi da je Arkan ostao u obruču u Vukovaru i ja sam sigurna da je Predsednik Milošević bio o svemu informisan. Koliko mi je general Simović reko Predsednik Milošević ga je zamolio da on moli Ratno vazduhoplovstvo da nadleće nad Vukovarom kako bi dobrovoljci koji su ostali u obruču Vukovara mogli da se izvuku. Mi smo tada proveli 48 sti u kancelariji i general Simović je stvarno molio i molio avijaciju dasamo nadleće nad Vukovarom da bi se dobrovoljci zajedno sa Arkanom izvukli i vratili živi.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li se Arkan pojavio u zgradi Vlade?

SVEDOK GAJIĆ - GLIŠIĆ - ODGOVOR: O da, Arkan se pojavio u zgradi Vlade, na ramenu je nosio snajperku pušku i na njoj ustašku kapu umrljenu krvlju. Bili su, ja mislim, kod generala Đorđevića, Milisava Đorđevića i u radnim grupama i ja sam ih pozvala da uđu i kod generala Simovića, da uđu kod nas jer mi još uvek nismo bili otišli iz Ministarstva nalazili smo se još uvek čekajući šta će sa njima biti, a oni nam nisu ni javili da su se oslobodili i da stižu u Ministarstvo. I tom prilikom je održan kraći sastanak sa njima. I to je bio jedini...

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li je nešto rečeno o zarobljavanju od strane Arkana kada je pobeo iz Vukovara?

SVEDOK GAJIĆ - GLIŠIĆ - ODGOVOR: Vi ste me malopre baš prekinuli kad sam htela da kažem da je to bio jedini sastanak generala Simovića sa Arkanom. A, da, general Simović ga je pitao između ostalog, a šta vi radite sa zarobljenim. On je rekao, ih generale, imamo dve kokoške zarobljene, ostale, rekao je praktično time da nemaju zarobljenih apsolutno. General je pitao, kako to u ratu nema apsolutno zarobljenih? Mi, generale nemamo zarobljenih. Tada je rekao da je on u obruču ubio 24 ustaše tihom likvidacijom. Ja sam se zgranula, kako to? Onda je on rekao, gospođo, vi napolje ako ne možete to da slušate. A Kum je rekao, ma ona je više muško nego što ti misliš.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Za zapisnike, svedokinja je rukom pokazala jedan pokret ispod grla i pripisala ga Arkanu. Ova strašna, grozna verzija, da li je ona prenesena optuženom?

SVEDOK GAJIĆ - GLIŠIĆ - ODGOVOR: Da i generl Simović se tada zakleo da voše nikad neće primiti Arkana niti da će bilo šta sa njim razgovarati, da on kao general ne može da rzgovara sa nekim ko vodi rat na ratištu a nema zarobljenih, da je to nemoguće biti na ratištu a nemati zarobljenih.

snimak Arkanove izjave na ratištu

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Hvala. Ovo što je sada reko Arkan, da li se to poklapa sa onim što je rekao na sastanku sa ministrom Simovićem?

SVEDOK GAJIĆ - GLIŠIĆ - ODGOVOR: Ja to upravo hoću da kažem da ja sa ovom kasetom nemam ništa i da ja ovu kasetu nisam videla pre u to, dok, do vas, da jednostavno je Arkan rekao da nema zarobljenih.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: U redu, paragraf 35. 5. oktobra, da li je Dušanka Vorkapić iz Šida i lokalnog TO za Vukovar došla u vaše ministarstvo i rekla da hrvatske snage korite kanalizacioni sisem kao sklonište iz kojeg napadaju Srbe. Ako je to tačno, što je Simović u vezi toga učinio?

SVEDOK GAJIĆ - GLIŠIĆ - ODGOVOR: U naš kabinet je došla žena potpuno u crnom koja nije htela da se predstavi. Na moje izričito insistiranje rekla je da se zove Dušanka Vorkapić ali da ne želi da se ikada njeno ime objavi. Ovo naglašavam zbog toga što ja i danas ne znam da li je njeno ime stvarno Dušanka Vorkapić aliona je donela nacrt podzemnih hodnika ustvari stare kanalizacije koja je u Vukovaru pretvorena u sklonište u kome su se sklanjale ustaše i Zenge i sve paravojske koje su bile u Vukovaru i koje su obavezno izlazile sa zadnje strane, otpozadi od dobrovoljaca i od vojske i likvidirale veliki broj srpskih vojnika i dobrovoljaca. Mi smo bili svi vrlo iznenađeni jer za te hodnike stare kanalizacije mi to nismo znali.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Vi, naravno, shvaćate da se veliki deo ovoga već nalazi u rezimeu, pa ćemo uštedeti vreme i hteo bih preći sa priče o Dušanki Vorkapić ako to jeste njeno pravo ime na način na koji je to rešio generl Simović. Da li je on išta pitao optuženog i da li je donesen kakav plan?

SVEDOK GAJIĆ - GLIŠIĆ - ODGOVOR: Generl Simović je sa tim nacrtima otišao, kako je on meni rekao kod Predsednika Slobodana Miloševića. Kad se vratio otuda rekao je, Dobrila, reko je Predsednik da Arkanovi dobrovoljci dobiju zadatak da zabetoniraju te hodnike a da ih Badža sa svojim jedinicama pomaže. Ja sam na tome radila, ja sam uspostavljala kontakt sa Arkanom i sa Badžom i ja sam nekoliko godina kasnije, kad sam tražila zaštitu za moj život i život moje porodice od Predsednika Miloševića o tome pisala njemu otvoreno pismo objavljeno u NIN – u, to je za mene bilo veoma teško.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Hvala. Stranačke vojske o tome govorite u paragraf 36, 7 i 8 rezimea. Zanima me samo jedan pasus. Vi ste u jednom trenutku pripremili izveštaj o Šešeljevima dobrovoljcima i hrabrim borcima, da li je optuženi dao kakve upute Simoviću u vezi toga treba li taj dokument dostaviti Skupštini ili ne.

SVEDOK GAJIĆ - GLIŠIĆ - ODGOVOR: Ja sam pripremila dokument za Skupštinu u kome sam veličala Šešelja i njegove borce i tražila sam od generla Simovića da to iznese na Skupštinu kao pozitivan primer. Kad sam gledala izveštaj koji je generl Simović podneo Skupštini, tog dela apsolutno nije bilo. Kad se vratio generl Simović sa Skupštine ja sam ga pitala zašto to niste izneli jer to je tačno, mi svakog dana dobijamo od gospodina Šešelja izveštaje, zašto to niste rekli da znaju svi? On je rekao, naredio Predsednik, rekao je zašto da ga veličamo.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Ali mislim da je jednom drugom prilikom, da li je pomoć ukazana Šešelju kada su bili nafrontu i da li je tom prilikom neku ulogu imao optuženi?

SVEDOK GAJIĆ - GLIŠIĆ - ODGOVOR: E, samo to je bilo pre toga. To je bilo kad je gospodin Šešelj tražio helikopter da poseti borce na prvoj liniji fronta i on je tražio helikopter da mu Ministarstvo odbrane da helikopter da leti na front. Ja sam rekla da mi nemamo helikopter i da ne možemo da mu damo. Generl Simović je rekao da mu dam telefon Broveta, on je rekao, Brovet nije Srbin, on je srpski izdajnik, ja kažem Kadrijevića, ne, Kadrijević je hrvatski kadar neću s njim da razgovaram. Ja kažem, generala Adžića. E, dobro, može general Adžić. I posle smo pratili Šešelja i izveštaje Šešelja sa prve linije fronta.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Hvala. Rekli ste nam o informacijama u vezi zločina u paragrafu 40 o tome vam ne moram postaviti pitanje, paragraf 41. Osoba po imenu Marak Golding izaslanik UN – a ili funkcioner UN – a, da li je on 18. novembra 1991. godine došao u Beograd?

SVEDOK GAJIĆ - GLIŠIĆ - ODGOVOR: Da, on je bio visoki podsekretar Ujedinjenih nacija, komandant snaga Ujedinjenih nacija u vreme rata i veliki prijatelj sa generalom Slavkom Jovićem. On je došao u Beograd kako su nam preneli tajno i satao se u nekoj kafani sa generalom Jovićem jedno večer. Ujutro smo mi dobili obavještajne podatke da je general Jović razgovarao sa nekim vrlo interesantnim čovekom ali da Služba bezbednosti nije mogla da snimi i da identifikuje ceo njihov razgovor. Zamolili su generala Simovića da pozove generala Jovića i da ga pita o čemu se zapravo radi. General Jović je po pozivu došao u naš kabinet, za to vreme je general Simović obavestio Predsednika Miloševića o dolasku generala Jovića u naš kabinet i odmah po dolasku generala Jovića a tu se nalazio i Predsednik Hadžić i još nekoliko ljudi iz kabineta je specijalnom vezom pozvan Predsednik Milošević gde je general Slavko Jović pričao Predsedniku Miloševiću detalje njihovog sinočnjeg razgovora. Ja sam po zadatku beležila razgovor koji, šta priča Slavko Jović.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Vi ste vodili bilješke, međutim vi ste čuli samo jednu stranu tog razgovora. Međutim na temelju onoga što ste mogli konstruirati možete li nam reći što je optuženi rekao Joviću o broju dobrovoljaca na frontu.

SVEDOK GAJIĆ - GLIŠIĆ - ODGOVOR: Molim vas, mi se nismo razumeli, ja sam čula obe strane, tu je bio uključen spikerfon ali ja nisam imala ovlašćenje da pišem šta priča Predsednik i šta pita Predsednik Milošević mađ je on najviše i ćutao, postavio je samo nekoliko pitanja i samo nekoliko rečenica rekao. Ja sam pisala samo ono što priča general Jović.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: I čega se sjećate, što je optuženi reko Joviću o broju dobrovoljaca na frontu i kako se o njima treba govoriti?

SVEDOK GAJIĆ - GLIŠIĆ - ODGOVOR: General Jović koji bio već nekoliko godina penzionisan kako mi se čini rekao je Maraku Guldingu kao da na

frontu ima oko 1000 dobrovoljaca na šta je Predsednik Milošević rekao ima oko 500 paravojnika mislim.

Svedok: BORISAV JOVIĆ

Novembar 18, 2003.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Gospodine Joviću ja ću sada da prepričam kakvi su bili vaši kontakti sa Tužilaštvom da biste identifikovali vaše radove. Prvo, u smislu konteksta, vi ste se rodili oktobra 1928. godine i bili ste na raznim funkcijama u vladi tokom vaše karijere. Uglavnom ste se bavili socijalnim i ekonomskim razvojem, bili ste ambasador u Italiji krajem sedamdesetih i da li ste 1989. godine bili izabrani kao srpski predstavnik u Predsedništvo SFRJ, da li ste bili potpredsednik tog Predsedništva od 5. maja 1989 do 15. maja 1990. Da li ste bili Predsednik od 15. maja 1990. do 15. maja 1991. i da li ste posle toga bili predsednik Socijalističke partije Srbije od 24. maja 1991 do oktobra 1992. godine kada ste preuzeli funkciju od optuženog koji je tada sišao sa te funkcije i kad se on vratio kao viđa partije da li ste vi onda postali potpredsednik stranke i ostali na toj funkciji do novembra 1995. godine?

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Da, tačno je to.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Dakle imajući to na umu, da li je tačno da ste vi napisali dve knjige od kojih se jedna zove poslednji dani SFRJ, to je dnevnik a druga se zove Knjiga o Miloševiću. Da li ste takođe imali razgovor kao osumnjičeni sa Tužilaštvom u septembru 2002. godine i zatim u aprilu i septembru 2003. godine. Da li ste onda posle toga došli u Hag zato što ste dibili supenu i da li ste iamli pripremni rad sa Tužilaštvom za vaše svedočenje prošle nedelje od utorka ili srede pa do kraja ovog vikenda.

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Da, jeste.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: I na osnovu tih pripremnih radova tokom kojih su korišćene knjige i intervjui pre svega knjige, da li ste onda na osnovu toga juče otpisali izjavu popodne na 40 strana na engleskom i nešto malo veći broj strana na BHS - u i da li ta izjava tačno odslikava događaje?

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: I da li imate pred sobom verziju na BHS - u te izjave, ukoliko bude potrebno?

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Da, imam.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Što se tiče vašeg dnevnika, vi shvatate da je vaša pomoć bila potrebna da bi se uveo u zapisnik vaš dnevnik i što se tiče ovog vašeg dnevnika da li je to dokument koji ste vi pripremili na osnovu beležaka koje ste vodili svojevremeno?

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Da, to su beleške koje nisu ni redigovane, one su odšatampane tako kako su beležene.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: I da li vaš dnevnik, to stoji u pasusu 5 vaše izjave, da li se u vašem dnevniku govori o nekih 100 ili više sastanaka koje ste imali sa optuženim od maja 1989. godine do jula 1992. godine kad su često na tim

sastancima bili još pet drugih ljudi, maksimalno pet drugih ljudi i dakle je to zaista bila jedna grupa kje je uključivala Kadrijevića, Adžića, Kostića, Bulatovića i vas.

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Pored ostalih razgovora zabeleženi su i ti razgovori a tu grupu sam ja nazvao šestoricom da bi mi lakše bilo da u dnevnik ne beležim sva imena nego da bi se znalo o čemu se radi, ona nije nikada imala formalni naziv šestorica.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Sada da se vratimo na funkcije koje ste imali. Vi ste sišli sa funkcije Predsednika i zamenio vas je Stipe Mesić 1991. Krnje Predsedništvo sa kojim smo mi upoznati, dakle da li ste vi ostali član tog krnjeg Predsedništva?

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Jesam.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Do kada?

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Do stvaranja nove Jugoslavije, negde do 15. maja 1992. godine ali smo formalno još nešto iza toga radili dok nije izabran novi Predsednik države.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Vaš dnevnik je objavljen kao knjiga 1995. godine i vi ste odmah bili smenjeni od strane optuženog. On je tražio da vi podnesete ostavku na funkciju poslanika u Skupštini, tada ste to bili i vi sta se odmah složili sa njegovim zahtevom. Možete li nam objasniti zašto?

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Što se smene tiče u partijskom rukovodstvu, nikad mi nije objašnjeno zbog čega je do toga došlo, posredno mi je rečeno da je u pitanju knjiga a što se tiče funkcije u Sveznoj skupštini poslaničkog mandata zahtevano je od mene da podnesem ostavku. Ja sam to prihvatio iz razloga što sam znao da će to biti sprovedeno i mimo moje volje i da ne bismo pravili neke bespotrebne komplikacije bilo je jednostavnije da to ja sam uradim a postupak je bio prilično jednostavan prema propisima...

TUŽILAC NAJS - PITANJE: U redu, kažete da ste vi odbili da ispoštujete taj zahtev optuženog, ko bi to onda sproveo?

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Sprovela bi partija sama koja bi mene isključila iz rukovodstva partije bi me moglo isključiti iz članstva. Time nastaje stanje po kome automatski nemam pravo da budem na listi Socijalističke partije i onda Socijalistička partija saopštava Narodnoj skupštini sledećega sa liste izborne koji nije bio još postao poslanik da će on biti umesto mene.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: I, kao što vi kažete u pasusu 6 vaše izjave, ja sam se odmah složio da podnesem ostavku jer sam znao da ako sam ne pristanem, on će srediti da se to sprovede, jel' to tačno?

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Ja sam u to bio ubeđen. I sigurno bi tako bilo.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Vaša druga knjiga, knjiga o Miloševiću je objavljena nekih pet godina kasnije i ona se bavi optuženim kao ličnošću. U pasusu 7 vaše izjave vi kažete, možda bih prvo mogao da uvedem izjavu u dokazni materijal, to ću kasnije uradi. Vi ovde kažete da je optuženi bio

ključna figura i glavni akter, glavni junak srpske tragedije koju sam detaljno opisao u svojoj knjizi. Da li i dalje to mislite?

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Naravno. Više od jedne decenije Milošević je bio glavna politička ličnost u Srbiji imao je apsolutni autoritet u narodu i u partiji, imao je mogućnost da pesudno utiče ne sve odluke i samim tim je bio na neki način glavni akter svega toga što se dogodilo u tom periodu.

...

TUŽILAC NAJS - PITANJE: U redu znači ovo na šta sam se pozivao do sad je dokazni predmet 596, tabulator 1. Gospodine Joviću, vi u pasusu 8 vaše izjave kažete da ostajete pri onom što ste pisali u vašim knjigama i smatrate da je to jedan dobar istorijski izvor za jedan tribunal i što se vas lično tiče vi ste tu izrazili vaša lična gledišta.

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Što se tiče činjenica koje su iznete u knjigama one su zabeležene tačno tako kako sam ih ja video, dakle ja smatram da su to istorijske činjenice. A što se tiče mojih procena one uvek mogu da budu dovedene u pitanje, to je lična procena.

...

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Meni je ovde pokazan tekst odluke sa sednice Predsedništva, ja sam ovde rekao u pripremnom postupku i sada kažem da se toga ne sećam iako sam očigledno bio na sednici iz jednostavnog razloga što smo mi na sednici imali niz drugih značajnih pitanja a otim poslednjim tačkama dnevnog reda obično su vršene pripreme na kadrovskoj komisiji ili na komisiji za unapređenja i odlikovanja i na sednicipredsedništva nismo se nikada mnogo u to upuštali tako da se ja ne sećam toga događaja ali verujem da je tačno to što piše u tom dokumentu.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: I dakle ponovo jedan dokument koji sada ne moramo da gledamo već samo da biste vi mogli da potvrdite njegovu autentičnost. Da li ste vi juče preslušali jedan presretnuti razgovor koji se nalazi pod tabulatorom 17, dakle to je jedan presretnuti razgovor između vas i Karadžića 15. oktobra 1991. godine. Jeste livi prepoznali te glasove i potvrdili da se radi o razgovoru između vas dvojice?

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Jesam i potvrdio sam.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Dva dana kasnije, 17. oktobra je bila konferencija ovde u Hagu, da li ste vi bili prisutni?

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Jesam.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: I potrebno je da nam kažete nešto detaljnije. Šta vam je Kostić rekao o stavu Crne Gore prema planu lorda Keringtona?

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Mi smo tog dana praktično dobili sa velikim zakašnjenjem i u velikom vremenskom tesnacu dokument koji bi trebalo za dan dva razmatramo ovde u Hagu i bilo je naravno napora da se to izuči i da se zauzmu stavovi. Poznato je bilo da postoji razlika između.....i stavova koje smo mi zastupali. Suština tih razlika je bila što je plan lorda Karingtona predviđao rasturanje Jugoslavije, da svaka republika može postati samostalna na osnovu referenduma. Mi smo smatrali da je bolje da

se napiše i da je ispravnije da se našpiše da svaka republika može to da učini na osnovu referendumu naroda dakle da ne bude ne samo referendum svih građana nego referendum naroda jer u nekim republikam kod nas postoji više naroda i drugo, smatrali smo da treba da se napiše da oni koji smatraju da ne žele da izađu iz Jugoslavije mogu u njoj da ostanu. Očekivali smo da to i Crna Gora isto prihvati da prestaje stav koji smo mi imali, međutim Branko Kostić mi je u trenutku kada smo tek pogledali taj dokument rekao Crna Gora će prihvatiti predlog lorda Karingtona. Ja mu nisam verovao, mislio sam da je to neka šala i nanovo sam ga pitao i upozorio da bi to bilo katastrofalno za celu našu politiku, za Srbiju i srpski narod. Ne, on je rekao da su ga obavestili da će to učiniti. Ja sam onda o tome obavestio Miloševića jer am ionako pošao kod njega da ga obavestim da vidimo šta ćemo da radimo. On je, prvo nije verovao, onda je pokušao da dobije Bulatovića telefonom i da s njim razgovara nije uobičajeno bilo da se ne može dobiti, bilo je zauzeto. Nešto kasnije smo dobili telefaks iz Crne Gore u kome je pisalo upravo to što mi je Kostić rekao i ovaj, eto tako, tao se ta stvar završila da je Crna Gora u tom trenutku bila odlučila da prihvati Karingtonov plan.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Na sledećem sastanku Predsedništva SFRJ vi ste uzeli reč i gvorili ste o tome da je Crna Gora zauzela taj stav i šta ste vi uradili, kakav je bio vaš stav, šta ste vi rekli?

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Pa ja sam uzeo reč, a onda sam se okrenuo Kostiću i rekao: "E pa danas ćemo te ovde preglasati pošto nas je više koji smo za stav koji zastupa Srbija", ali pokazalo se da je Kostić imao isti kao mi. Dakle Kostić iaoko je bio predstavnik Crne Gore u Predsedništvu Jugoslavije nije prihvatio stav Crne Gore nego stav Predsedništva Jugoslavije.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Zatim imamo nekoliko dokaznih predmeta koje bih želeo da pogledate zato što malo ne pratimo hronološki red, a želeo bih da se ovi dokazni predmeti obrade u ovom trenutku. Dakle tabulator 15 da se taj dokument stavi na grafoskop. Svedok je video taj dokument . Dali se sećate da ste ga dobili, dakle dokument sa datumom 25. oktobar 1991. godine iz UNESCO - a od Frederika Neja, gde se kaže da su oni zainteresovani za svetsku baštinu i za mesta koja su zaštićena kao deo svetske baštine, naročito u Dubrovniku, i da predlaže da dođe jedna delegacija u vašu zemlju u vezi onoga što se tamo događa. Da bi se preduzele neke mere da bi se zaštitio Dubrovnik.

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Ja se nisam setio, nisam zapamtio taj dokument, ali sam se setio da je to istina i da sam im odgovorio da mogu da dođu i da ćemo učiniti sve da oni izvrše uvid. Dakle mislim da je taj dokument tačan i mislim da smo im mi to odobrili.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Dakle da se sada vratimo na dokument pod tabulatorom 5 gde postoje dve verzije ovog dokumenta kojim ćemo se sada baviti. Da li jed ošlo do nekog sastanka Vrhovne komande 26. oktobra 1991. godine?

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Dok se engleska verzija tog dokumenta stavi na grafoskop svedok je to već pogledao, dakle da se stavi prva strana gde se navodi ko je sve bio prisutan. Ovde možemo da vidimo da ste vi, Branko Kostić, Bajramović, Kostić, Kadijević i drugi članovi Vrhovne komande su bili prisutni, dakle ako pogledamo sledeću stranu pri dnu strane vidimo da gospodin Kostić zaključuje kako treba da se mobiliše još oko 220 000 regruta da onda pređemo na sledeću stranu, vidimo da ste vi ovde nešto izjavili i da je to uneto u zapisnik, onda molim vas sledeću stranu, ne, oprostite, prethodnu stranu. Ne mogu sada da to nađem u dokumentu dakle vi ste rekli sledeće. Imamo iskustva iz dosadašnjih mobilizacija i neshvatanja problema. Postavlja se pitanje da li naše aktivnosti možemo zasnovati na uspehu mobilizacije, jako s ebojim da nas preveliki zalogaj ne dovede do bumeranga sa jatastrofalnim posledicama. ne možete misliti da ovo zavisi od pojedinog čoveka kao političara zato vojska ne može da ostavlja samo brojke koliko čega ima već i šta treba učiniti. Možda je najbolja situacija u Bosni i Hercegovini, nažalost teško je vratiti izbeglice i sledeće pitanje je kako će se stvari događati u Crnij Gori. Ljudi ne znaju da li će nova država sa novom vojskom biti stvorena i doneti odluku je jedno veliko pitanje. Puno se toga desilo od Slovenije do Hrvatske iskrslu su razni problemi, došlo je do velikih ciljeva i aspiracija koje nismo mogli da ostvarimo, postoji dosta razmimoilaženja između planova za mobilizacijom i toga šta zapravo može da se uradi. I ako sada odemo na SSNO ja hoću da budemo sigurni da niko od nas ne želi da nametne političko rešenje već da podržava i da ih obezbedi vojno. Posle toga je Adžić rekao da li je bila pogrešna procena oko raspoloženje ljudi to je pitanje oko opredeljenosti srpskog rukovodstva da svi Srbi žive u jednoj državi, a zatim dalje, Kostić kaže ja mislim da crnogorski narod ne podržava trenutnu odluku crnogorske skupštine. Ukoliko narod, Srbi u Krajinama su opredeljeni za borbu za Jugoslaviju, onda je vrlo bitno da znamo za šta ćemo se boriti. Na sledećoj strani stoji da gospodin Jović se slaže sa gospodinom Veljkom Kadijevićem i kaže što se tiče političkog rešenja mi u situaciji sa Crnom Gorom moramo znati hoćemo li braniti i one koji neće sa nama. Mi ne možemo menjati koncepciju pravljenja države i armije ako to neće Crna Gora. To bi bila jedna nova međunarodna okolnost jer bi nam Srbija ostala sama. Verujem da crnogorsko rukovodstvo ne razume ovu situaciju jer je to koncept ili 6 država, koje potpisuju ugovor o saradnji, ili je to dve tri države u jednoj. Za nas je sada problem realne mogućnosti stvaranja veće sile šta treba da učinimo da se takva sila ostvari ali onolika koliko može. Zato je veoma bitno učvrstiti jedinstvo na političkom planu i onda isto operacionalizovati. Zato treba ovo raščistiti i potvrditi meru dokle treba ići. Dakle da li ovo uglavnom odslkava ono što je bilo na sastanku Vrhovne komande?

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Ovo je jedna zabeleška koja nije zvanična a nije ni stenogram, ovo je lična zabeleška nekoga ko je sedeo vodeći beleške

za nekoga i ja mogu da razjasnim šta je suština toga razgovora bila ne mogu da kažem da je adekvatno bilo šta iz ovoga ali ima nekih elemenata koju su u razgovoru bili. Jednostavno mislim da čovek nije baš ni razumeo o čemu se radi ali ja sam ...Vidite, u tom trenutku je bio nastao problem između Srbije i Crne Gore u odnosu na Karingtonov plan. Takođe je nastalo neko razmimoilaženje, nastalo između rukovodstva Srbije i Crne Gore u pogledu odnosa prema srpskom pitanju uopšte, prema Srbima van Srbije i van Crne Gore. I samim tim je nastao neki problem nejasnoće na koji će se način Crna Gora ponašati prema Jugoslovenskoj vojsci i da li ona uopšte može da postoji dok se to pitanje ne razreši. To je znači jedan aspekt. Drugi je aspekt, vojska traži dodatnu mobilizaciju od 200 ili ne znam tačno, 220 ili 250 000 ljudi jer sve te frontove koje ona drži tamo, navodno nije u stanju da uradi sa tolikim brojem ljudi koje ima. A naročito nije u stanju da povuče i oslobodi ljude iz blokiranih kasarni u Hrvatskoj kojih je bilo jako mnogo kasarni sa jako malo ljudi ali je to bio jedan vojni i politički problem. Što se tiče prvog pitanja, političkog odnosa između Srbije i crne Gore, to na tom sastanku nuije moglo da se reši. To je pominjano samo kao problem od koga zavisi dlja sudbina vojske i uopšte kako ćemo s eprema tome ponašati i očekivao sam da će se to razrešiti između srbije i Crne Gore kao što je kasnije bilo i u dnevniku zabeleženo. Što se tiče zahteva za mobilizaciju, približno je ovde zapisano ali ne sasvim precizno da sam ja rekao da ne možemo očekivati kao što vojska misli da jedan političar, ja ili Milošević ili obojica izađemo sa zahtevom da se ljudi odazovu mobilizaciji i da će mobilizacija od 200, ili ne znam koliko hiljada judi uspeti, to nije realno uopšte i ne može se to od nas tražiti uopšte tako da je taj zahtev preko 20 000 ljudi megalomanski i da ako mi pokrenemo tako veliki zahtev da ćemo doživati.... saglasnost građana da se odazivaju na mobilizaciju i da zbog toga treba biti realan i sagledati to u svetlu realnosti i zaključask je bio da ne možemo ništa tu zaključiti već da treba da procenimo oba pitanja sa Republikama. Prvo pitanje zbog toga da se vidi da li treba to Srbija i Crna Gora u jednome konceptu života u budućoj državi, pa i u vojsci. I drugo, kako se u republikama misli u vezi sa predloženom mobilizacijom. To je...a zapisnici su kao neki podsetnik za razgovor, koji nije baš precizan, i ja ne bih mogao da ga uzmem kao nešto što bi mogao da bude dokument. Može da bude dokumenat da je sve ... indikacija o čemu razgovaramo.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Gospodine Jovićuza ove detalje ovom prilikom. 30. oktobra načinjen je tekst amandmana za u slučaju za Crnu Goru i poslat je u Hag. Možete li nam reći ko je to napravio i šta se desilo sa tim?

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Mi smo u međuvremenu imali razgovore sa crnogorskim rukovodstvom, oni su obećali da će još da razmisle, vratili su se kući i u suštini su pristali da promene svoj stav, onda je nastao mali spor između toga da li da taj stav predloži Srbija, a oni da prihvate ili da oni predlože, a da mi prihvatimo. Gospodin Milošević je taj tekst sastavio kako

treba da izgleda i insistiraio je da to treba oni da predlože. Na kraju su oni to pristali i predložili su taj tekst, a Srbija ga je prihvatila.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Paragraf 103, odnos Miloševića i Kadijevića. Da li su se u vezi sa ovom temom složili? Da li je održan sastanak šestorice na kome su Kadijević i Adžić izrazili mišljenja suprotna Miloševićevom i vašem stavu? Paragraf 103.

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Mi sa Adžićem i sa Kadijevićem nismo o ovome razgovarali, koliko se ja sećam. Razgovor je bio sa Crnogorcima oko pitanja Karingtonovog plana, a onda smo pozvali da se priključe kada smo s njima završili razgovor da se priključe Kdijević i Adžić da razgovaramo o pitanjima vojske o zajedničkoj vojsci o mobilizaciji i o drugim pitanjima. Naravno da su oni bili u toku ali nije sa njima razgovarano u tom trenutku ako se radi o dnevniku.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Mislim da vi u dnevniku kažete da je Milošević nešto pomenuo i rekao da im treba pomoći da smo ih pomagali, da li se sjećate da je to pomenuto na sastanku?

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: U kom delu dnevnika? A, oko ove, slušajte, to je jedna epizoda. Ovo nije bilo tog dana i u tom vremenu, momenat samo. Bila je jedna epizoda kada suoni nam astaviliprimedbu, Miloševiću da mi napuštamo brigu u srpskom narodu van Srbije, Milošević im je odgovorio da tonije tačno i da smo ih uvek pomagali i da ćemo ih uvek pomagati.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Sada dolazimo do perioda novembra, decembra 1991.godine. Želim da postavim nekoliko stvari u jedan hronološki redosked. Prvo tabulator 18, da li ste pogledali jedan drugi presretnuti razgovor, telefonski razgovor između vas i Karadžića do kojeg je došlo 18. novembra, to je tabulator 18.

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Da, pokazali su mi taj razgovor ipresušao sam ga.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li su to glasovi, vaš glas i glas Karadžića, i do razgovora je zaista i došlo?

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Jeste.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Hvala. Časni sude zavisno od vremena možda ću se vratiti na to kasnije. 23. novembra ima jedan dokument koji ste vi imali mogućnost da pogledate, riječ je o Ženevskom sporazumu, on je već uveden kao dokazni predmet to je predmet 396 tabulator 6, mislim da je najbolje da ga stavimo na grafoskop i, kao što možete pretpostaviti gospodine Jović, moja pitanja su između ostalog usmerena na pitanja kontrole nad krnjim Predsedništvom i uticaja na vojsku. Ovo je ženevski sporazum koji je uveden kao dokazni predmet putem drugog svedoka, ambasadora Okuna, datum je 23. novembar 1991.godine. Mislim da vam je poznat ovaj dokument, na ovom grafoskopu vidimo da optuženi sa Kadijevićem i Vensom koji je možda tu bio svedok da Hrvatska će možda presatati sa blokadom kasarni pod a), pod b) da će JNA početi sa povlačenjem iz Hrvatske osoblja, naoružanja i vojne opreme iz kasarni i objekata i završiti

taj proces u skladu sa rasporedom kojim je postignuta saglasnost ocenama na osnovu kojih je postignuta takođe saglasnost i c) da će se odmah uputiti instrukcije svim jedinicama pod njihovom komandom, kontrolom i političkim uticajem da poštuju bezuslovni prekid vatre koji stupa na snagu sutra, dakle 24. novembra. I da će omogućiti dolazak humanitarne pomoći pod d). U dokumentu koji je potpisan sa desne strane u kockicama piše "Predsednik Slobodan Milošević je obavezao krnje Predsedništvo SFRJ da izda direktivu JNA da se povuče iz Hrvatske, general Veljko Kadijević se obavezao JNA da će se povući iz Hrvatske" ali da u sledećoj kockici, 2. Predsednik Milošević se obavezao da će se paravojne i neredovne snage staviti pod njegovu formalni i neformalnu kontrolu da bi poštovale prekid vatre i general Kadijević se obavezao da će JNA učiniti isto kada su u pitanju paravojne snage koje se bore zajedno sa JNA, i poslednja tačka kaže da su se svo obavezali da će osigurati donošenje humanitarne pomoći. Koji su vaši komentari o ulozi krnjeg Predsedništva u vezi sa povlačenjem JNA?

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Ja ne znam šta je ovo u kockicama, kvadratima, pravougaonicima, da li je to sastavni deo dokumenta ili nečije tumačenje.

SUDIJA MEJ: Da, gospodine Miloševiću, izvolite. Mikrofon za gospodina Miloševića.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Kažem imam primedbu jer gospodin Najs namerno dovodi svedoka u zabludu. Pošto tekst ovoga što je u Ženevi kao dokument napravljen, postoji čitak i jasan. A ono u kockicama su objašnjenja koja su oni ovde napravili i koja nisu podudarna sa ovim tekstom.

SUDIJA MEJ: Samo trenutak. Zaustaviću vas. Dajte da otkrijemo kakvo je značenje ovih kockica, ovih, odakle je to?

TUŽILAC NAJS: To je dio samog dokaznog predmeta koliko ja to shvatam, ali ako nisam u pravu, ja ću se ispraviti. A, da, riječ je o Okunovim komentarima.

SUDIJA MEJ: Dakle to su komentari ambasadora Okuna?

TUŽILAC NAJS: Da, jesu i ako se Vijeće sjeća on je na ovaj način dao čitav niz komentara na različite dokazne predmete.

SUDIJA MEJ: Ovaj svjedok treba da ignoriše ove komentare i vi možete da tražite njegovo tumačenje onoga što se nalazi u sporazumu.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Gospodine Jović, ovo su dokazi koje smo mi dobili od ambasadora Okuna i čuli njegovo svedočenje, mislim da vam je poznato ko je ambasador Okun. On nam je rekao da se optuženi, da je optuženi obavezao krnje Predsedništvo da će uputiti JNA da se povuče. Šta vi kažete na to?

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Ja kažem da Okun može da priča šta god hoće. Jer Milošević ne može da obavezuje krnje Predsedništvo. Krnje Predsedništvo je uputilo generala Kadijevića da u ime organa federacije može da potpiše ovakav sporazum jer je to bio deo naše politike da izvučemo vojsku iz kasarni u Hrvatskoj. Nije potreban bio nikakav

Milošević čak ni da prisustvuje sastanku, ta odluka, ovo što je Kadijević potpisao u ime federacije je bio stav Predsedništva.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: A šta je s tim što je ambasador Okun rekao o tome kako je on shvatio da se paravojne trupe stavljaju pod direktnu kontrolu bilo optuženog ili Kadijevića?

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Paravojne jedinice iz Srbije, ako se misli na dobrovoljačke jedinice iz Srbije, prema odluci Predsedništva uvek su morale biti pod kontrolom Jugoslovenske narodne armije. Bilo je problema da poneke pokušavaju da izvrđaju tu kontrolu, da se ne povinuju vojnoj disciplini ali su one obavezne da budu pod kontrolom Jugoslovenske narodne armije. Ovo ovde može samo da znači upozorenje da se ne sme dozvoliti da budu van te kontrole.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Još jedan dokument iz otprilike istog tog perioda, to je tabulator 16 našeg dokaznog predmeta 596. To je još jedno pismo koje je vama UNESCO uputio i u tu vam se zahvaljuju, molim da se dokument stavi na grafoskop. Zahvaljuju vam se na mogućnosti da vas sretnu i vašim objašnjenjima o događajima u vašoj zemlji i objašnjavaju da su uputili Danijela Đenkorta, odnosno Danijel Đenkort je izrazio namjeru da pošalje stalne posmatračice UNESKO - a. To je tabulator 16 i ja bih želio da čujem vaša zapažanja ako je moguće o Dubrovniku. Pokazaću vam nekoliko video snimaka da podsjetim vjeće na dokaze koje smo već vidjeli. Da li prihvatate gospodine Joviću činjenicu da je JNA granatirao Dubrovnik 1991. godine?

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Ne. Ne, ne prihvatam. Prihvatam da je bilo upozorenja da je, svetske javnosti, naročito iz Hrv ..., naročito hrvatske javnosti da je bio granatiran Dubrovnik. Mi smo naravno bili žestoko protiv toga. Pozvali smo vojno rukovodstvo i tražili da se odmah ispitaju sve okolnosti. dobili smo detaljne informacije da vojska ima naređenje, strogo naređenje da ne sme stari deo Dubrovnika da, niti da ulazi tamo, niti da granatira. Da nije niko niti ušao u Dubrovnik, niti granatirao izuzev dve granate koje su greškom odletele na stari deo Dubrovnika.... protiv tih lica..... i da granatiranje, da niti je granatirano od strane Jugoslovenske armije, niti je neko to naredio, niti je generalštab bio apsolutno obavestavan o nečemu tome. Mi smo tu informaciju prihvatili kao tačnu i mi smo njima verovali.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Pokazaću vam nekoliko odlomaka dokaza koje je vjeće vidjelo i daću mogućnost da komentarišete vjeću da ponovo vidi da ponovo vidi te odlomke. Prvi je dokazni predmet 395, to je izvještaj ITN - a sredinom novembra, odnosno krajem novembra 1991. godine Pol Dejvis je izvještavao: " na engleskom". Molim vas da pokažemo jedan manji odlomak iz jednog drugog dokaza 372 koji se odnosi na 8. decembar. To su dokazi koje smo mi već vidjeli gospodine Joviću. To je jedna tv ekipa koja je snimila oštećenja a snimala je to za generala Kadijevića: "opšta atmosfera - video snimak". Ljudi koji su snimali scene na ovom video snimku su snimali za generala Kadijevića. Tako je rečeno tokom izvođenja dokaza. Vi ste bili

član vrhovne komande u to vrijeme, odnosno vrhovnog komandanta, kolektivnog tjela i možete li nam pomoći oko sljedećeg. Da li ste vi bili tada informisani o tim događajima. Dakle, da li biste prihvatili da su se ti događaji desili?

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: mi smo, mi smo prihvatili da su dve granate pogrešno odletele na Dubrovnik i to je vojska konstatovala. Ovde se vidi Stradun, glavna ulica u Dubrovniku, koja je potpuno, vidi se, neoštećena izuzev jedne jedine zgrade u Stradunu ispred koje se vidi jedna rupa gde je možda pala jedna mina. i vide se neki otpaci, moguće od tih posledica, u jednoj drugoj manjoj ulici. Da li je toga bilo više i da li se tu radi o više granata nego što je nas obavestio Kadrijević, ja to ne mogu da kažem, niti na osnovu ovoga snimka mogu da tvrdim da je bilo više od tih dveju granata o kojima je nas Generalštab obavestio, niti da su bile samo dve, jer ovo su epizode koje se ovde vide a na kraju krajeva, ovaj, nisam, ja ne mogu biti apsolutno siguran u nešto na osnovu jednog kratkog snimka od dva, od dva minuta. tako da nisam u stanju da promenim svoj stav u odnosu na ono što je nama Generalštab rekao. Ako sud ima čvrste dokaze da je bilo drugačije, on će tako suditi. Ja ono što znam mogu da kažem. Ono što su nas obavestili. A mi smo bili čvrsto protiv toga da se Dubrovnik sme dirati uopšte.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Sada idemo na paragraf 104. Možda ću se kasnije vratiti na Dubrovnik. Početkom decembra 1991. godine da li ste imali razgovor sa optuženim o situaciji u Bosni i Hercegovini? O tome koliko će biti laki ili teški problemi tamo?

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Naravno, imali smo mnogo razgovora. Ovaj razgovor koji je zabeležen je dosta važan zato što smo na njemu razgovarali da vrlo verovatno Evropa i međunarodna zajednica uskoro priznati Bosnu i Hercegovinu kao samostalnu državu, da mi, obzirom da smo pod stalnim kritikama međunarodne zajednice, bez obzira što smo mi smatrali da su te kritike preterane, ne bismo smeli da dozvolimo sebi da se tamo nađe jugoslovenska armija koja će biti tretirana kao okupatorska, jer mi to ne želimo i da treba da preduzmemo mere da se to izbegne. Mere koje su procenjene kao predupređivanje te situacije jeste da se građani iz Srbije i Crne Gore koji se nalaze u Jugoslovenskoj narodnoj armiji a raspoređeni su u Bosni i Hercegovini prekomanduju u Srbiju i Crnu Goru i obrnuto. To je bio jedan način da u trenutku kada bude priznata Bosna i Hercegovina, naši građani ne budu u toj vojsci tamo.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Paragraf 105. Da li ste pozvali Kadrijevića da se priključi vašem razgovoru?

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Jeste. Pozvali smo ga jer naravno bez vojske to nije bilo moguće sprovesti i gospodin Milošević mu je izložio tu potrebu da se izvrši razmeštaj vojske. Kadrijević koji je bio tradicionalno orjentisan na jedinstvo Jugoslavije i izmešanost vojske sa svim narodima, u prvom trenutku je rekao da to jednostavno ne može u vojsci da se radi, da to neće

da prihvati Generalštab a onda je izgleda shvatio i obećao je i otišao je, ovaj, kao što se i vidi iz dnevnika, je relativno brzo i sproveo, sa malim izuzetcima, 10 - 15 posto vojske iz Srbije i Crne Gore je još bilo ostalo tamo do priznavanja Bosne i Hercegovine.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Paragraf 107. Paravojne jedinice i vaš razgovor sa optuženim o Arkanu konkretno. U kom stepenu je krnje Predsedništvo bilo informisano o paravojnim aktivnostima?

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Pa pazite, ovaj, mi to nismo tretirali kao paravojne nego kao dobrovoljačke jedinice. Po našim propisima bilo je dozvoljeno da se dobrovoljci priključe armiji ili da se dobrovoljačke jedinice stave pod komandu armije tamo gde se vodi rat. Postojala je odluka Predsedništva da dobrovoljačke jedinice ne mogu da rade samovoljno, nego da se moraju podrediti komandi vojske. Dakle mogu raditi u okviru naloga koje vojska daje. Vojska je nama povremeno, kada je podnosila izveštaje o događajima, isto podnosila delimične izveštaje u par rečenica o problemima koji nastajua sa paravojnim jedinicama. To nisu bili opširni tekstovi, ali su se svodili na nekoliko rečenica, da paravojne jedinice ne povinuju se potpuno vojnoj komandi i da pokušavaju ponekad da se ne pridržavaju vojne discipline. o nekom, o nekoj konkretnoj jedinici nikada nije bilo reči, nego univerzalno o toj pojavi. A što se tiče mog razgovora sa gospodinom Miloševićem, ja sam jednom s njim obavio razgovor u vezi sa vrlo čestim pojavama u javnosti da je Arkan sa jedne strane sumnjiva ličnost kao, ovaj, kriminalac a s druge strane da je on u dosluhu sa organima Republike Srbije, pogotovu što je i on u to vreme počeo da formira neke dobrovoljačke jedinice. Pita sam gospodina Miloševića ko je taj Arkan i da li je on zaista neka isturena ruka ili neki bliski saradnik policije Srbije ili drugih srpskih organa. Gospodin Milošević mi je direktno i bez uopšte razmišljanja rekao da je to, da su to kriminalci i da mi sa njima nemamo ništa. Onda sam mu ja uzvratio da onda treba to da se derfinitivno raščisti i da se zna, a ne da gubimo ugled zbog toga. Kasnije se pokazalo da je Arkan imao svoje te jedinice ali i da je i dalje zadržao neke kontakte i veze očigledno sa, naravno i sa armijom na terenu jer je bio obavezan da se, ovaj, pridržava po tom propisu o kome sam ja govorio. Koliko je on imao druge kontakte van ovih u okviru Srbije, ja to ne znam.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Joviću nije mi sasvim jasno ono što ste rekli o odnosu paravojnih jedinica i vojske. Jednom prilikom ste rekli da vas je vojska izvestila da paravojne trupe nisu njima podređene. Šta ste time mislili? Da paravojne trupe ne izvršavaju njihova naređenja, odnosno, dobijaju njihova naređenja ili da ne mogu biti podvrgnute vojnoj disciplini.

SVEDOK JOVIĆ: Kada sam govorio o paravojnim jedinicama, uvek sam govorio o tim dobrovoljačkim jedinicama iz Srbije koje su otišle na front svojom voljom. Kada sam govorio o tome da nas je armija informisala da paravojne jedinice se ne pridržavaju vojničke discipline i da sa njima imaju problema, govorio sam u smislu da su one dužne da se pridržavaju vojničke

discipline i da se podrede komandantu na terenu a da one, te paravojne jedinice, ponekad pokušavaju da to izbegnu.

SUDIJA ROBINSON: A zašto su oni trebali da budu podređeni, na osnovu čega?

SVEDOK JOVIĆ: Na osnovu odluke Predsedništva SFRJ da se ne bi stvorio haos na terenu, jer bi te pojedinačne paravojne jedinice mogle da deluju mimo koncepcije zaštite terena i odbrane terena. Mogle bi doći u sukob sa onim što želi Jugoslovenska armija da uradi.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite gospodine Najs.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Vaš razgovor sa optuženim, on je rekao da nešto će da se uradi. U svakom slučaju da li je ikad išta optuženi uradio da bi savladao Arkana i da bi ga zapravo stavio pod neku kontrolu.

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Ja ne bih mogao da odgovorim na to pitanje jer ne znam ali je tačno da je Arkan formirao svoju dobrovoljačku jedinicu, kao što su i mnogi drugi formirali dobrovoljačke jedinice. Da li je to nastalo nezavisno od eventualnih prekida odnosa sa Arkanom, ako su postojali ili, ili ti odnosi nisu ni postojali ili su postojali pa nanovo uspostavljeni, to bi bilo samo, ovaj, to bi bile pretpostavke i ja to zaista ne znam.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: A sad da se nadovežem na ono što je rekao **SUDIJA ROBINSON**. Mi znamo da ste vi rekli da ste koristili termin država u okviru države. Možete li nam objasniti šta znači to.

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Što se Arkana tiče, Arkan je u sred Beograda imao svoju gardu .. oko njegove kuće i uniforme i naoružanje, dakle nešto što nije dobrovoljačka jedinica na terenu, nego je nešto što je u sred Beograda. Mislim da to nije bilo normalno i nešto što je iritiralo građane.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: A sada paragraf 108.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, pre nego što pređete dalje da pitam nešto gospodina Jovića. Gospodine Joviću vi ste takođe rekli da je gospodin Milošević rekao da je Arkan bio kriminalac i da je bilo nezamislivo da zvanični organi sarađuju sa nekim kao što je Arkan. Šta ste onda vi shvatili .. podrazumevali, jer s jedne strane ste vi nama rekli da je vojska smatrala da te jedinice nisu bile podređene a s druge strane je gospodin Milošević izrazio mišljenje da je bilo nezamislivo da zvanični organi sarađuju sa nekim kao što je bio Arkan. A šta se zapravo događalo u stvarnosti?

SVEDOK JOVIĆ: Ja nisam rekao da dobrovoljačke jedinice nisu bile podređene vojsci nego da su pokušavale nekada da ne poštuju vojničku disciplinu koju je vojska nametala. A drugo, što se tiče Arkana, ja sam vam rekao tačno kako jeste. Pitao sam gospodina Miloševića, obzirom na velike kritike koje u javnosti postoje na Arkana i sumnju da je on neka isturena ruka, da je on neka isturena ruka policije i sumnja da je on kriminalac: da li je to istina da je Arkan na neki način povezan sa policijom i da radi u dosluhu sa njom. On mi je rekao da to nije istina, da je Arkan običan kriminalac i da treba sve, da ne, da, da je običan kriminalac, onda sam mu ja rekao da i ako postoje nekakve veze, onda to treba da se prekine da se ne

brukamo više. Ne znam šta više mogu da vam kažem jer je samo to bio razgovor tada. Šta je dalje rađeno, ja ne znam.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite gospodine Najs.

SUDIJA KVN: Gospodine Najs 108 i 109 nisu uključeni u one pasuse koje smo vam mi naložili da ih obradite uživo.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Puno vam hvala i ja ću sada preći na pasus 119. Dakle i dalje ne idemo baš hronološkim redom. Ja ću se možda kasnije vratiti na neke stvari ali sada smo došli do aprila 1992. godine. Zapravo pitam se možda bi bilo logičnije da sada uradimo nešto drugo. Mislim da ću se vratiti malo unazad i rezimirati jedan deo materijala koji je sadržan ... Dakle, počecu sa pasusom 116 kada je potpisan Vens - Ovenov plan, gde vi kažete da je to bilo pozitivno zato što je trebalo da bude sprovedeno u vrlo ... teritorija koja je bila naseljena većinskim srpskim stanovništvom bila oslobođena.... Na šta se to odnosi? Na koji kontekst?

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Pa to i nije baš najbolji termin, moram priznati ali mislio sam na činjenicu da uglavnom u tom trenutku u svim krajevima Hrvatske gde živi, gde je većinsko srpsko stanovništvo, hrvatske paravojne jedinice nisu uspele da preuzmu vlast. To je suština. Dakle još uvek, još uvek ili ponovno ako nije tako bilo, vlast tamo drže lokalni, regularni lokalni organi srpskog naroda i tamo se još uvek nalazi Jugoslovenska narodna armija. To je smisao. Taj izraz *oslobođeni* nisam, možda sam zbog umora i prespavao da ga primetim ali ovo je pravo objašnjenje.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Zahvaljujem vam se na tome. Mislim da ste taj termin koristili i kasnije u vašem dnevniku i molim vas da nam kažete da li to odražava stav rukovodstva ... se odnosi na one delove u Hrvatskoj gde su Srbi pod uslovom da su ti delovi došli pod srpsku kontrolu. Možete li nam onda reći kakav bi bio status u tom delu. Dakle šta bi se njima desilo kad se oslobode te teritorije od strane Srba?

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: ... (prekid) su te teritorije još uvek slobodne, ne oslobođene, nego slobodne. Ako je neka teritorija na kojoj je bilo većinsko srpsko stanovništvo, bila zauzeta od hrvatskih paravojnih jedinica, pa je nanovo zauzeta od srpskih paravojnih jedinica ili od Jugoslovenske narodne armije.... se u tom slučaju može smatrati da je ta teritorija ponovno oslobođena. Znači, to tumačenje je relativno, jer ne možeš osloboditi samog sebe ukoliko te niko nije zauzeo. Ne bih se natezao oko toga. Prihvatam da sam pogrešno upotrebio izraz. Ovo što sam sada rekao je suština stvari. A što se tiče pitanja šta sa drugima - nikada niko u Predsedništvu SFRJ a koliko ja dobro znam i u politici Srbije, nije niti zastupao stav, niti se zalagao da na tim teritorijama ne žive i drugi narodi, nego samo Srbi, kao što je naša politika bila da i u Srbiji, koja je multinacionalna i ima 33 nacionalnosti, svi žive ravnopravno. Radilo se samo o tome da su te teritorije na kojima pretežno žive Srbi bile još uvek pod vlašću Srba, kao građana u lokalnim organima, koji se nisu slagali sa odlukom sabora Hrvatske da Srbi prestanu

da budu konstitutivni narod, a bili su, jer je promenjen, promenjen Ustav mimo njihove volje i koji se nisu slagali da se Hrvatska otcepi od jugoslavije bez njihove volje i bez rešavanja njihovog pitanja. To je taj problem. Inače svi građani naravno da je trebalo da ostanu da žive tamo.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: kao što jasno je stavljeno na znanje u pasusu 116, po vašem mišljenju, vi ste prihvatili razmeštanje UN snaga od samog početka zato što je to trebalo da garantuje obezbeđivanje onoga što je vojno bilo dobijeno. Je li to tačno? Jeste vi to zaista smatrali?

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: pazite, uvek se može tumačiti nešto sa određenim ciljem. Tamo se vodio rat, građanski rat. Srpske teritorije su bile zaštićene silom od, od hrvatskih paravojnih jedinica. Besmisleno je bilo večito se, večito voditi rat i večito se braniti od tih hrvatskih paravojnih jedinica. Smisao je postojao, pravi smisao da se to zaustavi i da se traži političko rešenje. bilo je povoljno da se traži političko rešenje u trenutku kada su Hrvati bili na hrvatskom tlu a Srbi na srpskom tlu, oa neka se političko rešenje nađe kako god hoće ali da se prestane ratovanje. i mi smo predložili da dođu trupe Ujedinjenih nacija dok se ne nađe političko rešenje. To je smisao. Ne zato što su zauzete teritorije, nego zato što je, što su pretežno na tim srpskim teritorijama srpska vlast i što je to pogodno za srpski narod, jer će on to tada prihvatiti.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: U redu. Hvala. Sada pasus117 gde kaže da vršolac dužnosti državnog sekretara Iglberger kaže vama da će američkom narodu trebati puno vremena da zaborave Vukovar, o čemu vi kasnije govorite, kao i to da on nije mogao da shvati zašto je granatiran Dubrovnik a zatim dalje, pri dnu tog pasusa vi pričate o sastanku, mogućem sastanku, o sastanku Miloševića i Tuđmana u Karađorđevu gde kažete da vi niste bili prisutni i odbili ste da o tome govorite sa Iglbergerom. u to vreme ste rekli da niste znali šta se tamo desilo, je l'tačno? Zatim dalje u vašoj izjavi vi isto tako iznosite komentar o tome da ako i jeste bio sklopljen dogovor u Karađorđevu, gde su Milošević i Tuđman diskutovali o podeli Bosne i Hercegovine. Ukoliko jeste se to sve tamo desilo kako to utiče na vaše gledište na optuženog.

...

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Iako ja mogu ovo da izvučem iz izjave svedoka iz pasusa 71 ali ja sam se nadao da će svedok uživo moći o tome bolje da nam kaže. Dakle, pitanje: gledajući ovaj pasus 71 gospodine Joviću, kažite sudijama, ukoliko bi se dokazalo da je optuženi zaista diskutovao sa Tuđmanom o podeli Bosne, da li bi to onda potvrdilo da je on tu informaciju od vas sakrio i ukoliko to jeste slučaj, kako bi to uticalo na vaše mišljenje o optuženom?

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Pre svega ja želim da kažem sve što je napisano u tom paragrafu, jer to, prva stvar je - ja nisam od gospodina Miloševića nikada obavešten da je na takvom eventualnom sastanku eventualno razgovarano sa gospodinom Tuđmanom o podelo Bosne. To je

prva tačka. Druga tačka je - ja sam uvek smatrao kad sam čuo od gospodina Mesića takvu informaciju koju je preneo javnosti, da to on govori radi toga da bi naneo štetu Tuđmanu, obzirom da je došao sa njim u politički sukob, jer su sve okolnosti govorile da je vrlo malo verovatno da bi gospodin Milošević mogao tako nešto da razgovara. Treća stvar koju sam ja rekao, jeste zašto sam ja verovao da Mesić ne govori istinu, zato što smo ...

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Oprostite, ja moram da vas prekinem gospodine Joviću jer nemamo previše vremena a veće je čulo dosta svedočenja o ovome, uključujući i ono što je rekao gospodin Marković. Ukoliko sudije kasnije zaključe da jeste došlo do takvog sastanka i ukoliko dakle vi niste o tome obavešteni, mene samo interesuje kako bi se to odrazilo na vaše mišljenje. Dakle, jedno hipotetičko pitanje.

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Stvar je vrlo prosta. To znači da Milošević, tom slučaju je značilo da Milošević o tome nije hteo mene da obavesti ali je za mene to bilo vrlo malo verovatno a sada bih smatrao da je, da bi to bila još jedna mrlja na naše odnose koji su bili sa prilično velikim poverenjem.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Sada da se vratimo na pasus 117. Dakle pri kraju tog pasusa vidite da smo naveli nekoliko dokaznih predmeta koji se nalaze pod tabulatorima 6, 7, 8 i 9. Dakle, da li ste ovo pogledali od 21. februara. Dakle, prvo je poziv na sednicu Predsedništva SFRJ koja je trebala da se održi 27. februara, zatim tabulator 7 je zapisnik sa sednice koja je održana 2. marta. Zatim pod tabulatorom 8 se nalazi zapisnik sa 189. sednice ...(prekid) koja je održana 2. marta, zatim pod tabulatorom 9 je stenogram sa sednice Predsedništva SFRJ sa predstavnicima BiH, održanog 2. marta 1992. Da li ste vi pogledali sve te dokumente.

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Jesam, pregledao sam.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: I oni se čine verodostojnim?

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Časni sude, pod tabulatorom 7 bih želeo da pogledamo samo jedan pasus. Molim da se to stavi na grafoskop. T će biti na engleskom jeziku i zamoliću svedoka da nam pročita to što tu stoji u originalu. Ovde možemo da vidimo da je gospodin Zečević rekao nešto posle gospodina Kostića a na predhodnoj strani se vidi da je pre njega govorio gospodin Jović. Prema tome gospodine Joviću, dakle ovde se vidi da je gospodin Zečević uzeo reč odmah nakon vas i molim vas da sada u originalu pronađete taj pasus gde su zabeležene reči Zečevića koje počinju ovim rečima: "Ovo je jedno vrlo kompleksno, složeno pitanje". Verovatno na sledećoj strani. Dakle, to je četvrti red na ovoj strani koju sada vidimo na engleskom jeziku, govori Zečević i ovde stoji: "Ovo je jedno vrlo komplikovano pitanje" i molim vas gospodine Joviću da to pokušate da pronađete u originalu gde stoji "Ovo je jedno vrlo kompleksno pitanje ili složeno pitanje". Pronađite to u originalu, gde stoji: "Instiktivno sve hrvatsko je bilo uništeno i spaljeno da bi se oni sprečili da se vrate. Ali ovde postoji još jedna druga istina a to je da mi ne možemo da živimo zajedno. Mi

to ne želimo i nećemo".Dkle, vi ste bili na tom sastanku koji je održan u martu 1992. godine. Za optuženog ću reći da se to nalazi na strani 78 i 79 pod tabulatorom 7 u dokumentu koji je na BHS - u. Možete li nam molim vas objasniti da li je to bilo rečeno dok ste vi bili prisutni na tom sastanku molim vas.

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Pa ja ne mogu da nađem tu rečenicu o kojoj vi govorite ali o sadržaju vidim da je to tu. Vidite, to je jedan vrlo veliki stenogram, možda ima stotinak stranica, nisam siguran i ovo se može razumeti samo ako se razumeju zaključci koji su doneti a naročito ako se razume, ako se pročita sve što je tamo govoreno. Suština toga sastanka bila je priprema za dolazak mirovnih snaga Ujedinjenih nacija na teritoriju Republike Srpske Krajine i zadaci šta treba uraditi kada se to desi. Jedan od zadataka o kome je bilo reći jeste da se obezbedi da se svi građani koji su prognani i pobešli ili na bilo koji način napustili svoje kuće, vrate svojim kućama i da im se obezbedi ne samo da tamo žive, nego i da normalno rade, da zarađuju i da se život nastavi onako kako treba da bude. To je i u zaključcima Predsedništva napisano. Jedna od epizoda ovde jeste bila da je gospodin Zečević rekao "Ali mi imamo jedno selo u kome su bili Hrvati i oni su instiktivno prognani". Instiktivno, to znači nije po našem nalogu, nije po nekom planu, nego su građani jedni druge proganjali koliko su mogli i ovi su instiktivno prognani i nažalost, on je više, on je više jadikovao šta da radi kad se to desilo a ne što je to pozdravljao. Nažalost, i njihova je imovina spaljena. I rekao je da se boji ako i njih vrate, da će tu teško biti, jer Srbi i Hrvati tu teško mogu da se slože. Takvi su međunacionalni odnosi bili jer se ratovalo. Mi smo zaključili da svi moraju da se vrate na svoja mesta, mora im se omogućiti i da svima mora da se omogući da normalno žive, da se sve vrati u prvobitni položaj, što će reći, ono što im je spaljeno, mora da se nanovo napravi i popravi. To je zaključak Predsedništva a čovek je rekao to što je rekao. Zaključak je potpuno u smeru koji je politički jedino bio moguć.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Samo da bih shvatio pa ćemo onda ići dalje. To je vaše objašnjenje izraza uništeni i spaljeni, da bi se spriječili da se vrate, je li tako?

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Instiktivno molim vas. Insistiram na reči, čovek je rekao instiktivno, ne da je planirala vlast, ne da je neko naredio, nego instiktivno, a to znači revolt srpskoga naroda prema njima, jer su oni zavađeni među sobom. Revolt građana.

...

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Hvala ljepo. Sad ćemo preći na četiri dokazna predmeta koji su kasnije uvedeni iako su oni tek juče u skladu sa pravilom 70 razmatrani, to su tabulatori 10, 11, 12 i 13 i ja mogu da rezimiram njihov sadržaj pošto ih je svjedok pregledao. Izvolite gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Većini ovih stranica koje su meni dostavljene na engleskom jeziku, nikakvih oznaka nema, čak ni broja stranice samog ovog teksta. Verovatno da je to u nekoj brzini ispušteno ali je nemoguće snaci se

ako se ne čita ceo tekst. Evo ja mogu da vam pokažem bilo gde da otvorite ovo ima Gligorijević, Kostić i tako dalje. Nigde nema ni jednog, ni jednog, evo uzmite i pogledajte ovaj moj primerak. U engleskoj verziji nigde nema nikakve ni stranice, ni bilo šta drugo.

SUDIJA MEJ: Da, nisu označeni brojevi strana. Možda biste to mogli da pogledate tokom pauze, tako da bismo to mogli zaista da sledimo.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Kada je riječ o tabulatorima od 10 do 13, dakle 10, 11, 12 i 13, da li je tačno da ste vi pregledali pismo UNHCR - a Mendilučea od 19. marta '92. godine? Skrećem vam pažnju, odnosno u pismu se skreće vaša pažnja na niz nedavnih incidenata i da li ste na to odgovorili, odnosno, da li je tu još jedno pismo koje ste vi pogledali a to je od 28. aprila 1992. godine. Pismo upućeno generalu Nambijaru. To je vaše pismo koje se poziva na njegovo pismo od 24. aprila, gdje on skreće vašu pažnju na slučajeve nasilnog protjerivanja građana hrvatske nacionalnosti iz njihovih domova i pominje pismo gospodina Tomberija i takođe sprečavanje tih prisilnih iseljavanja, odnosno, izbacivanja iz kuća, zatim tu je vaše pismo upućeno ..pismo koje ste dobili od gospodina Tomberija od 25. juna 1992. godine, gdje se govori o tome, skreće se vaša pažnja na 232 čovjeka hrvatske nacionalnosti, uključujući 160 ranjenih koji su zarobljeni u toku događaja u Vukovaru i traže se vesti o tim ljudima i zatm pismo koje ste vi uputili gospodinu Tomberiju i u kojem se pominje Mile Pešut, odnosno Mile Pešut je potpisan na dnu tog pisma i bavio se stvarima za koje je gospodin Tomberi izrazio svoju zabrinutost.

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Video sam ta pisma.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Kada se proučavaju pisma i vaši odgovori koji se mogu u cjelosti pogledati, vidi se da ste vi bili obavješteni o tome da je međunarodna zajednica bila zabrinuta zbog prisilnih iseljavanja i posebno zbog ljudi nestalih u Vukovaru.

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Odmah smo na svako pismo reagovali na taj način što smo kod nadležnih organa preduzeli mere da se pogleda o čemu se radi i da se odmah pripreme i odgovori organima Ujedinjenih nacija i mere da se spreči na terenu i o tome smo odmah obavestili i gospodina Torberija i gospodina Nambijara. Ta pisma govore i mnogo šire od toga jer su oni postavili pitanje za par stotina ljudi, naravno ne nabrajajući o kojim se ljudima radi, nego navodeći brojke iz Vukovara a odgovoreno im je o celokupnom broju svih ljudi koji su dospeli u ruke naše ovaj, vojske, i gde se oni nalaze, gde su transportovani, gde su lečeni, koliko ih je izleženo, koliko ih je razmenjeno i koliko je još ostalo, dakle ...

TUŽILAC NAJS - PITANJE: U redu.

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: ... kompletan izveštaj su dobili.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Pomozite nam kod sljedećeg gospodine Joviću prije nego što pođemo dalje. Vi znate za prirodu optužbi u vezi sa Vukovarom uopšteno govoreći. Da li vi sada prihvatate da je došlo do masakra i ako jeste, došlo je u vrijeme kada ste vi bili takođe član

kolektivnog tjela koje je bilo vrhovni komandant vojske? Da li prihvatate da se to desilo?

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Nikada nisam o tome bio obavješten dok sam bio na funkciji. Mnogo kasnije sam saznao o tome iz sredstava informisanja, odnosno iz delovanja ovog suda.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li nam možete ponuditi bilo kakvo objašnjenje koje bi nam pomoglo u vezi s tim kako ako je JNA u tome učestvovala, vi kao član tjela koje je bilo vrhovni komandant armije, niste ni na koji način za to saznali. Možete li nam pomoći oko toga?

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Vaše: ako je vojska učestvovala je hipotetično, po našem, po našim saznanjima, odnosno, po onome što smo mi radili, vojska nije imala naređenje da tako nešto radi, naprotiv, imala je strogu zabranu da tako nešto radi. Nama nije poznato da je bilo ko iz vojske to naredio, niti da je bilo ko iz vojske to uradio. To je ono što ja vama mogu da kažem. A na sudu je da utvrdi pravu istinu.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li ste vi ili oni koji su vas nasljedili, koliko je vama poznato, naredili da se obavi istraga u vezi sa okolnostima pod kojima je došlo do masakra u Vukovaru?

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Nismo bili obavješteni o tome, o masakru, prema tome nismo ni mogli ništa da naredujemo o okolnostima a šta se iza toga dešavalo, ja ne znam.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Paragraf 119 koji za koji motramo da obavimo ispitivanje u cjelosti, kao i paragraf 120. 30. aprila 1992. godine da li je došlo do razgovora između Kostića, opruženog, Bulatovića i Živote Panića, koji je tada došao umesto Adžića, uključujući i Karadžića, Krajišnika i Koljevića?

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Da, takav je razgovor održan. Razgovor je održan i to je u suštini stvari, razgovor na kome je trebalo da se ostvari dogovor kako da se postupi sa jugoslovenskom narodnom armijom u Bosni i Hercegovini u okolnostima kada je međunarodna zajednica priznala Bosnu i Hercegovinu, kao samostalnu državu. Već smo govorili da smo mi u Srbiji, gospodin Milošević i ja smatrali da ne nožemo nikako dozvoliti da se to rešenje odugovlači, zato što bismo bili žestoko napadani ionako smo bili sa razlogom ili bez razoga napadani i pozvali smo ovaj sastav da se dogovorimo na koji ćemo način da povučemo iz Bosne i Hercegovine sve građane iz Srbije i Crne Gore. Da razjasnim; vojska Jugoslavije sastavljena je od građana svih Republika i u raspadu Jugoslavije ona je i u pogledu objekata i u pogledu opreme, naoružanja i građana pripadala tim Republikama. Srbija i Crna Gora nisu imale nikakvo drugo pravo, nego na svoje građane i na onu opremu i na ono naoružanje koje je bilo locirano u Srbiji. Naravno, u tim okolnostima, jedino, jedina naša obaveza je bila da sve građane srpske i crnogorske, prebacimo iz Jugoslovenske narodne armije u Bosni i Hercegovini, da ih vratimo kući. Ta je odluka doneta. određen je rok od 15 dana a Bosni je ostavljeno da, i ljudima u Bosni da o svojim građanima, o svom naoružanju, o svojoj vojsci odlučuju, obzirom da je tako

odlučila međunarodna zajednica, da su samostalna država. Naravno, ako bismo ...

TUŽILAC NAJS - PITANJE: U redu. Da li je pokrenuto pitanje plata i penzija vojnih lica i ako jeste, kakvo je bilo rešenje?

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Jeste, sva, svi troškovi vojske do sada su finansirani, do tog trenutka su finansirani iz saveznog budžeta, dakle, vojska je imala vojni budžet, svi su oficiri i vojnici primali nadoknadu iz tog budžeta i sve drugo je plaćano iz budžeta Federacije, obzirom da je vojska bila zajednička. Naravno da su tada, ovaj, ljudi iz Bosne postavili pitanje kako će oni to sada da rade. Mi smo uvažili da taj problem postoji ali ga nismo raspravljali, jer nismo se radi toga sastali, nego smo samo raspravljali o povratku Srba i Crnogoraca iz Bosne svojim kućama.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li je rezultat ovog sastanka bilo i pomjeranje generala Mladića?

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Jeste na taj način što je general Vuković, koji je komandant vojske na tom području, Srbin i da mora da bude povučen. Onda su oni rekli gospodin Karadžić i gospodin Krajišnik da će oni onda gospodina Mladića postaviti za komandanta, što smo mi smatrali njihovom odlukom i nismo komentarisali.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Koliko često je optuženi imao kontakte sa Karadžićem?

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Pa to bi se morao pitati on i Karadžić jer ja nemam neku evidenciju takve vrste ali mogu da predpostavim da su njihovi kontakti morali postojati u vezi sa humanitarnom pomoći koju je Bosna stalno očekivala od Srbije, jer je bila zemlja blokirana i u ratu i u vezi sa vođenjem mirovnih akcija za koje se uvek od međunarodne zajednice tražilo da i Milošević učestvuje ali je bilo i potrebno da učestvuje sazbog toga što je Srbija bila u sankcijama sve dotle dok se rat u Bosni ne završi, dakle, to su ta dva glavna pitanja koja su verovatno nametala njihove česte kontakte. To je generalno. Ja zaista ne znam koliko su kontakata imali

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Paragraf 124 i sljedeći paragraf o karakteru, prirodni optuženog i to možemo vidjeti u vašoj knjizi, vašoj drugoj knjizi, knjizi o Miloševiću. Vjeće to može vidjeti na stranicama te knjige. Ja ću zamoliti svjedoka da se time pozabavi vrlo kratko. Možete li nam iznijeti vaše komentare u vezi s tim da li je optuženi bio demokrata ili autokrata?

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: To su vrlo neprijatna pitanja za mene ovde na sudu. Ja sam u knjizi dao jednu ravnotežu njegovih karakteristika, ako se o tome radi, koje su moje lično mišljenje i ni za koga ne treba da budu i ne mogu da budu osnov za, ovaj, neko osuđivanje, tako da sama knjiga, kao celina, može da posluži nekome kao moje mišljenje o Miloševiću, izuzev činjenica koje su tamo iznete iza kojih ja potpuno stojim. Što se tiče moje ocene o gospodinu Miloševiću, on je bio nesporni lider. On je bio priznat od građana i od naroda, više puta je biran u prvom krugu izbora sa vrlo velikom većinom. Bio je vrlo inteligentna ličnost i sposoban državnik ali, po

mom mišljenju, je bio naklonjen donošenju i krupnih odluka, bez mnogo konsultacija sa organima koji su za to nadležni, iza čega je na osnovu njegovog autoriteta mnogo odluka potvrđeno i doneto a da su po neke bile i pogrešne. To je, to je ono što je moja ocena. Naravno da je moja ocena moja a stvar je i drugih da to prihvate ili ne prihvate

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Gospodine Joviću, mislim da vi sebe smatrate njegovim bliskim ako ne i najbližim saradnikom tokom mnogo godina. Je li tako?

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Apsolutno.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Još uvijek smo na paragrafu 124. U kom stepenu je optuženi bio u stanju da odbacuje ljude nakon što bi ih iskoristio u konkretne svrhe?

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Pa to je bila, nažalost, česta praksa. Česta praksa u rukovodstvima naše partije, u našim vladama, skupštinama prodefilovao je veliki broj ljudi kojima se više ni ne zna, ovaj, traga u politici a od bliskih saradnika njegovih, takođe je prilično veliki broj odstranjen.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: U kom stepenu je on bio pokretan održavanjem na vlasti, prije svega?

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Nisam dovoljno razumeo pitanje, molim vas da malo razjasnite.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: U kom stepenu je njegov cilj bio da ostane na vlasti?

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Pa svakom političaru jeste cilj da dalje ostane na vlasti ali mislim da ako se posmatra u kontekstu ostvarivanja programskih ciljeva i eventualnog žrtvovanja nekog od programskih ciljeva da bi se vlast sačuvala, mislim da je tu prednost bila očuvanje vlasti a ne ostajanje na programskom cilju po cenu da se vlast izgubi. Mislim da je to, ta ocena tačna.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Paragraf 125, posljenja rečenica. U kom stepenu se on okružio ljudima koji ne samo da bi ga slušali, već bi ga i veličali?

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: To je sada jedna prirodna posledica. Ako ličnost koja je dovoljno snažna da misli i da je ubeđen sam u najglavnije odluke da donese, da je sposoban da ih koncipira i da ih odbrani i da mnogo raspravljanja oko toga može da bude čak i dosadno, onda je prirodno da se orjentiše na ljude koji su izvršioc tih odluka i koji neće mnogo komplikovati život oko rasprave, jer ne mogu ništa da promene, nego se izbor vrši, izbor se vrši da se izaberu ljudi koji pristaju da te odluke sprovode i da, i da budu, na kraju krajeva, ovaj, deo ekipe koja ostvarije ciljeve. Zbog toga je selekcija, po mom mišljenju, išla ka tome da se uzimaju ljudi od poverenja.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: U jednom trenutku razvio se kult ličnosti i ljudi su nosili vaše fotografije. Na koji način se razvio kult ličnosti optuženog?

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Pa bilo je to negde 1988 i 1989 godine, kada su u Srbiji bile velike manifestacije i zahtevi da se zaustavi progon Srba sa Kosova i Metohije, što je tada možda bio i najveći egzodus u Evropi, koji

nažalost Evropa nije želela da vidi i nikada nije ni komentarisala. Milošević je bio i ekipa koju smo mi sačinjavali, ovaj, takoreći prvi koji je zagrizao u taj problem, pokušao da se to zaustavi i imao je masovnu podršku građana, koji su i nosili na tim mitinzima fotografije, velike fotografije Miloševića i još nekoliko istaknutih funkcionera. Ja sam jednom prilikom zamolio Miloševića da se tome stane na put jer smo imali sasvim dovoljno kult ličnosti Staljina i Tita i da ne treba da ponavljamo tu koreografiju ...

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da.

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: ... Milošević je olako prešao preko toga i video sam da se kasnije nešto uradilo ali ne potpuno. Naime, sve su druge slike sklonjene, naravno, a njegova je ostala i još je taj kult ličnosti uvećavala.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Hvala. Paragraf 128. Komunist, socijalista i u kom stepenu mu je bilo stalo do principa socijalne pravde?

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Mi smo imali program Socijalističke partije, čiji je gospodin Milošević bio predsednik, koji predviđa kao glavnu odrednicu, politiku socijalne pravde. Nažalost, u periodu o kome govorimo, tih desetak godina, naročito u poslednjim godinama, poslednjih možda 5 - 6 godina, kod nas su se dogodile teške sankcije, da je čitav narod osiromašio, ali u okviru toga došlo je do velikog bogaćenja jednog užeg kruga ljudi. Tako da su razlike između ogromnog broja siromašnih i vrlo malog broja bogatih narasle, što sam ja okarakterisao kao promašaj u odnosu na program koji je utvrđen, za koji mora biti i odgovoran, odgovorna partija koja je na vlasti i koja je takav program proklamirala.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Paragraf 129. U kom stepenu je on bio nacionalista i onda na samom kraju ovog paragrafa za uvažene suce možda možete da objasnite na koji način se on odnosio prema društvenoj privredi i zašto se tako odnosio?

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Što se tiče nacionalizma, gospodin Milošević nije sigurno to, mogu da tvrdim. Ne radi se o oceni, nego sam duboko ubeđen na osnovu prakse koju smo vodili da je uvek zastupao i u praksi provodio stanovište da niko ne sme i ne može biti hendikepiran zato što nije Srbin. Dakle, svi moraju biti ravnopravni. Nije bio šovinista uopšte, to budite sigurni. Bio je žestoko protiv separatizma, ne zato što je neko druge nacije, nego zato što hoće da se otcepljuje od Srbije, zato što hoće, ja govorim ovde o Srbiji. Druga je stvar otcepljenje Slovenije, Hrvatske i tako dalje, to je potpuno posebno pitanje. Dakle, nije bio nacionalista, nije bio šovinista, nikada se nije slagao da se bilo šta preduzima protiv, protiv nekoga zato što nije Srbin ili da bude neravnopravan, to je sigurno. Ovaj, što se tiče odnosa prema društvenoj svojini, mi, naše fabrike su bile u najvećem obimu, dakle, sve manje više su bile u takozvanoj društvenoj svojini koja je na neki način državna svojina, samo u nešto drugačijem obliku, imala dominirajući uticaj u postavljanju direktora u nekih uslova privređivanja i tako dalje ali samim tim što je država imala uticaj na kadrovska pitanja, mogla je imati uticaj i na upotrebu sredstava koja se tamo ostvaruju. Samim tim, to je bila podloga

vlasti, matrijalna podloga vlasti. Socijalistička partija Srbije nije imala svoja preduzeća, svoju imovinu, niti kapital iz koga bi se finansirala i prirodno je da članovi Socijalističke partije, koji su bili na vlasti u tim firmama, su bili jedna važna podloga za njeno materijalno poslovanje. Evo, znači mogli su da donose, naravno, legalne odluke, da daju pomoć, kao što svakome mogu da daju pomoć, međutim ta privreda je iz dana u dan slabila zbog raznih okolnosti, od sankcija i svega drugog ali i zbog samog koncepta te privrede, koja nije imala snage da napreduje kao što je to privatna privreda. Naravno, ja mislim, ja to ne mogu da tvrdim, mislim da je gospodin Milošević to osećao. Na drugoj se strani pojavljivala, pojavljivala nova privatna preduzeća sa takozvanim novim bogatašima, za koje ... opet moje mišljenje, je gospodin Milošević smatrao da bi bilo jako opasno za našu politiku ako ta nova privreda bude dobila svoga političkog zastupnika, svoje partije, koje će moći nas da suzbiju sa materijalnom snagom koju imaju, jer je uvek potrebno imati sredstva i vodio je politiku da se, da se i ti vlasnici približe njemu i da budu pod njegovom kontrolom.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Pasus 132 gde se radi o kontroli nad medijima: televizija, radio, novine i tako dalje. Vi ste ranije u vašoj izjavi govorili nešto o tome kako su se pisali o Markoviću i tako dalje. Molim vas recite nam sada koliko je kontrolu optuženi imao nad medijima?

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Molim vas da bude jasno, najznančajniji mediji u našoj zemlji, u Srbiji, opet govorim o Srbiji, koji imaju presudan uticaj na građane, bili su Televizija Beograd, Radio Beograd a donekle i list Politika, koji je tako najznačajniji, najveći. Mi smo imali, to je tačno, na stotine drugih medija koji nisu bili pod kontrolom vlade i pod uticajem Miloševića, koji su bili opozicionog karaktera, ali oni nisu imali toliki domet, kad se radi o televiziji i radiju, niti toliki broj, da kažem, brojeva, ovaj, koji se prodaju, niti su toliko praćani i čitani iz mnogo razloga. Prvi i najvažniji razlog je da Televizija Srbije imala domet u svaku kuću a lokalne stanice mogle su imati domet samo u okviru lokalnoga, lokalnoga prostora. Što se tiče uticaja gospodina Miloševića na ovu državnu televiziju i državni radio i list Politiku, on je bio vrlo veliki i presudan, to je tačno, ovaj, i to je bilo dominirajuće za, ovaj, obaveštavanje naroda.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li je on koristio medije da bi svoje kolege, srpske rukovodioce, da bi poboljšao njihov položaj ili ih doveo u negativnu situaciju i da li nam možete navesti neke vaše primere iz knjige o tome kako je to radio?

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Pa u meri u kojoj je to bilo potrebno za vođenje politike, mediji su korišćeni, naravno. Bilo je vremena, bilo je situacija, kada je gospodin Milan Babić bio do te mere tvrdoglav, da nije hteo da prihvati Vens - Ovenov, Vensov plan i naravno da su mediji morali biti upregnuti u ubeđivanje naroda da Babić mora biti promenjen jer je, jer je to protiv interesa srpskog naroda. Bilo je vreme kada je trebalo nekoga drugoga izabrati i tada je procenjeno, verovatno, da gospodin Martić to

može da bude i onda je, naravno, su mediji možda Martića više propagirali i podigli nego što je on sam dotadašnjim njegovim političkim radom to zaslužio. On možda ne bi mogao bez medija da postane to što je. Bilo je .. i tome slično. U knjizi je to navedeno, naravno da su mediju uvek korišćeni u interesu politike koja se vodila.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Kao što znate gospodine Joviću, mi smo sa vama već o ovome govorili tokom proteklih nekoliko dana. Dakle, ukoliko je Tužilaštvo u pravu, ovde se mi bavimo najstrašnijim zločinima koji su počinjeni nad ljudima tokom jednog kratkog perioda i radi se o tome da vidimo da li možemo da pronađemo dokaze o tome kako je funkcionisao taj mehanizam i stoga nam recite da li je optuženi bio svestan koju moć imaju ti mediji nad ljudima kojima je on bio vođa?

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Naravno da je bio svestan. On je Milošević, gospodin Milošević je samim tim što je pokušavao i uspevao da u vrlo velikoj meri utiče na, ovaj, orijentaciju ovih medija o kojima sam govorio: televiziji, radiju i Politici, samim tim je uticao i na shvatanja i raspoloženje naroda. ne znam u kom smislu se ovde govori o teškim zločinima ali ovo je politički, političko delovanje prema narodu, informativno - političko delovanje prema građanima. Ovo su mediji u Srbiji, ovo nije imalo dometa niti uticaja dalje od Srbije, izuzev marginalno.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Vi ste ovde rekli da ono što nije objavljeno - nije se ni dogodilo. Hoćete li nam to molim vas prokomentarisati, ovo je pasus 134.

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Pa to je jedna, kako da kažem, parola. Jedna floskula koju je gospodin Milošević praktikovao, shvatajući da, da građani ako su o nečemu obavešteni, oni znaju da se to dogodilo, ako nisu obavešteni, onda se to, preko toga prelazi i nisu .. jednostavno ne tretiraju to pitanje. Zbog toga je smatrao da je vrlo važno da državna televizija i radio obaveštavaju pre svega onako kako je to u interesu tekuće politike. Znači ako nešto nije u interesu tekuće politike, ne mora se ni objaviti.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Pasusi 135 i 136. U njima se kaže sledeće: u kojoj je meri optuženi stranku SDS smatrao svojom svojinom, SPS i u kojoj meri je ta aktivnost stranke prestala da bude jedna stvarna aktivnost ili stvarno demokratska aktivnost?

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Pa to je vezano sa onim što sam već ranije govorio, sa metodom koji je gospodin Milošević u osnovi primenjivao, u načinu donošenja odluka. Naravno da je prema statutu Socijalističke partije Srbije bilo predviđeno da odluke donosi, glavne odluke donosi kongres, pa onda donosi Glavni odbor između dva kongresa a postoji i izvršni odbor koji je zadužen da te odluke sprovodi u život. Problem je u tome što je na neki način od III kongresa pa nadalje, naročito na III kongresu, po mom mišljenju, bio napušten demokratski način izbora ljudi u rukovodstva, što su liste kandidata za Glavni odbor bile strogo kontrolisane prema karakteristikama ljudi koji odgovaraju i sužene na meru da ne može drugi

da bude izabran i što je onda bilo posle toga veoma lako da na Glavnom odboru, koji je onda u međuvremenu, između dva kongresa radi, svaka predložena odluka bude prihvatana ili odobrena bez ikakve rasprave ili bez rasprave u kojoj je bilo oponiranja, iz jednostavnog razloga što su, bar po mom mišljenju, na listu kandidata za Glavni odbor izabrani samo oni ljudi koji će tako postupati, koji neće praviti nikakve probleme u odnosu na ono što se predlaže. Nažalost, ne može jedan čovek da ne pogreši u takvim okolnostima, bez obzira koliko je snažan i koliko je inteligentan, kao što je slučaj sa gospodinom Miloševićem, a pokazalo se da je bilo dosta grešaka u politici. Zbog tih grešaka se gubi vlast i on je na kraju izgubio vlast. Naravno da to nema nikakve veze sa drugim stvarima ali ima veze sa poverenjem i gubitkom vlasti.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: U redu. Poslednja rečenica u pasusu 136 je vaša formulacija. Možete li nam molim vas reći, pošto ponovo to pogledate, da li se slažete sa tim i dalje?

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: To je to o čemu sam govorio. Slažem se. To je suština stvari.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: "Takva partijska aktivnost pretvorila se u farsu", radi se o toj rečenici. A sada mislim da ste vi već implicitno govorili o Predsedništvu SPS - a, jer vi ste bili na toj funkciji kada zbog ustavnih razloga optuženi nije mogao da bude na toj funkciji a ostalo vreme je on vršio tu dužnost i možete li molim vas sada da uporedite koju ste vi vlast i moć imali kad ste vi bili predsednik stranke a koju je on imao. Možete li to molim vas da objasnite u jednoj rečenici.

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Pazite, gospodin Milošević je bio apsolutni autoritet, bez obzira da li je bio predsednik partije ili nije bio predsednik partije. Ni jedna važna odluka u Srbiji nije donošena bez njega niti se mogla donositi bez njega. Ni kada sam ja bio predsednik, ni kada nisam bio predsednik, prema tome, ovaj, mi nismo .. mi smo njega uvek uvažavali kao prvu ličnost, bez obzira na to što nije bio predsednik partije a on sam lično je bio vrlo zainteresovan i nije se ni slagao da se donose odluke bez njega. Naravno, takav problem nije ni postojao, mi tako nismo ni postavljali.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Pasus 139, ovde govorite o tome kako je on imao monopol na kadrovskoj politici u svim ustanovama. Možete li još nešto da dodate na to.

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: To je način vladanja. Obzirom na to da je metod vladanja .. u suštini stvari nije odabran način da se tamo izaberu ljudi koji će voditi rasprave sa raznih aspekata i doneti najpametnije odluke, nego ljudi koji će biti poslušni. Onda, onda je vrlo važno da tamo budu ljudi koji su, koji su .. u koje on ima poverenja i koji će odluke koje se predlože da se donose, da prihvataju. Zbog toga je kadrovska politika za takav metod rada bila neminovna i gospodin Milošević je to vrlo dobro razumeo i vodio strogo računa o tome i ko će da bude na listi za Glavni odbor partije i ko će da bude na listi za narodnog poslanika i ko će da bude na listi, ovaj, za

vladu Republike Srbije i ko će da bude na listi za saveznog poslanika i tako dalje. Dakle, o svim gde se odlučuje vodio je računa, jer naravno, nije želeo da dolazi u konflikt u vezi sa politikom koju želi da vodi.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Hvala. Pasus 143 gde se govori kakav je on uticaj imao nad rukovodiocima Crne Gore. Kažite nam nešto o tome?

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Pa ja mislim da su rukovodioci iz Crne Gore bili relativno nezavisni u Crnoj Gori, da su bili samostalni ali da su imali jednu korektnu, u dužem periodu korektnu saradnju sa Srbijom i sa gospodinom Miloševićem. To je bilo generalno gledano tačno, zato što su oni nastali, i došli na vlast na talasu promena koje su se dogodile u Srbiji krajem osamdesetih godina na čelu kojih promena je bio gospodin Milošević i oni su na neki način bili u Crnoj Gori ono što smo mi bili u Srbiji, iz čega je proizlazila priroda te saradnje. Naravno, oni su bili iz iste, srodne partije, dakle, Komunističke partije Srbije, Komunistička partija Crne Gore i to je bilo razumljivo. Nešto kasnije je dolazilo do nekih konflikata i ja sam ovde naveo da to nije bilo uvek apsolutno potpuna saglasnost. Naveo sam primer kad je pravljn Ustav Savezne Republike Jugoslavije, da su, ovaj, rukovodioci Crne Gore težili velikoj samostalnosti Republika, naime da Republike imaju najmanje onoliko vlasti i samostalnosti koje su imale u SFRJ. Mi smo težili, gospodin Milošević i ja sam tu potpuno se, mislim, da smo zajedno radili, da nešto ojačamo Federaciju, jer je dotadašnja Federacija SFRJ imala neke ozbiljne slabosti u nadležnosti pa nije mogla dobro da funkcioniše. Naravno, nažen je neki kompromis ali samo govorim da tu nije bilo potpuno isto gledanje. Slična je situacija nastala, ona o kojoj sam govorio, u vezi sa planom, to je ovaj Karingtonov.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Pasus 144 gde govorite o republičkim i saveznim organima i o tome da je postojala mogućnost, odnosno, da je on imao mogućnost da otpusti službenike, kako iz saveznih, tako i iz republičkih organa. Odnosno, oprostite. Morao bih ovo da preformulišem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Mej.

SUDIJA MEJ: Da?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja ne verujem da je svedok mogao da kaže da sam ja imao ovlašćenja da otpuštam funkcionere saveznih organa.

SUDIJA MEJ: Neka svedok kaže nešto o tome. Postavite ponovo pitanje molim vas.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Hteo bih da čujem od svedoka, dakle pod kojim okolnostima su mogli da budu otpušteni savezni službenici ukoliko nisu postupali u skladu sa odlukama svojih Republika?

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Verovatno se ne radi o saveznim službenicima, nego o funkcionerima iz Republika u Federaciji. Ako se o tome radi, ja ću objasniti. Članove Predsedništva SFRJ bira skupština Srbije, dakle, ona ga, ona ga bira i ona ga razrešava. Savezna skupština samo konstatuje taj izbor i oni postaju članovi Predsedništva SFRJ. To je jedna tačka. Druga tačka je - članovi Predsedništva SFRJ dužni su da uskalđuju

odnose u Federaciji time što će stanovišta svoje Republike zastupati u Federaciji i nastojati da se nađe kompromisno rešenje u interesu svih. Na taj način članovi Predsedništva SFRJ jedino mogu uspešno da funkcionišu ako ono što oni tamo zastupaju, zastupa i njihova Republika, u protivnom bi nastala, nastalo jedno nemoguće stanje da se Predsedništvo SFRJ o nečemu dogovorilo a Republika koju zastupa jedan član Predsedništva kaže 'pa to nije ono što mi zastupamo'. To znači je faktički i pravno nemoguće. U tim okolnostima svaka Republika ima pravo da zameni člana Predsedništva koga je poslala ukoliko on odstupa od onoga što je interes te Republike. To se i dogodilo kada je Hrvatska zamenila Stipu Šuvara, koji je bio izabrani član Predsedništva Jugoslavije i bio je možda jedno godinu dana. Ne sećam se tačno a poslala je Stipu Mesića koji je bolje umeo, oni su smatrali da će on bolje da zastupa njihove interese. Zastupanje interesa Republike je obavezna ustavna stvar i usklađivanje i Republika može da smeri svog člana Predsedništva. Ko će da predloži...

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Hvala vam, hvala. I sada da se vratimo na gospodina Mesića. Vi u vašoj izjavi ste rekli, dakle, da tokom tih sastanaka, bilo je tu vraćanja u Beograd, ponovnih razgovora sa optuženim, vi ste u vašoj izjavi rekli da ste se s tim složili.

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Nisam razumeo pitanje. O čemu se radi?

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da. Tokom sastanaka, čuli smo o tome kako ste vi napuštali sastanke da biste telefonirali i onda biste se ponovo vratili. Vi se slažete sa tim da ste vi to radili zato što ste morali da se obratite optuženom da biste dobili savet ili uputstvo.

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Ne, nikada ja to nisam rekao i to nije istina. Ja sam bio u stalnoj komunikaciji sa gospodinom Miloševićem u izgradnji politike i stavova. Nikada sa sednice Predsedništva nisam ustao da telefoniram gospodinu Miloševiću da ga pitam da li smem ovako ili onako. To je obična insinucija.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Paus 145 gde govorite o tome kako su se poslušnici promovisali od strane optuženog i ovde u vašoj knjizi koristite termin politički poslušnici. Možete li nam nešto reći o tome.

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Pa poznato je, u knjizi je razjašnjeno, bilo je više, više slučajeva da budu posmenjivani oni koji ili nisu više potrebni ili njihove izjave ili njihovo delovanje nije po volji ili su jednostavno obavili ono što se od njih očekivalo i nisu više birani. Bilo je slučajeva i direktnog smenjivanja i bez obrazloženja, ali u suštini stvari primenjan je metod upotrebe ljudi dok su korisni i dok ne prave neke komplikacije a odstranjivanje kada to više nije po volji.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: A u saveznoj skupštini, o ovome govorimo u pasusu 146, kako se optuženi odnosio prema onima koji su imali drugačije mišljenje od njegove valde?

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Ne, ovde se ne radi o saveznoj, nego o republičkoj skupštini, jer gospodin Milošević nije imao nikakve mogućnosti

da nešto slično radi i u saveznoj skupštini. Naravno, mogao je svoje poslanike da povuče ali nije mogao da promeni celu skupštinu. Ovde se radi o njegovom pravu kao predsedniku Republike da raspusti skupštinu, koje je on tada upotrebio. Naime, počela je jedna vrlo organizovana i žestoka rasprava u skupštini Republike Srbije o radu vlade i jedna beskonačna kritika koja je, ovaj, trajala nekoliko dana, možda i nedelja, ne sećam se tačno. Gospodin Milošević je doneo odluku da se Skupština raspusti i da se bira nova. Na taj način je presečeno to stanje. to je jedna činjenica.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: A sada da pokušamo relativno kratko da obradimo neka pitanja. Dakle, postavljanje Milana Panića i njegove uklanjanje sa funkcije. On je bio neko ko je bio u Americi i ko je bio relativno nepoznat u Jugoslaviji. Dakle, ono što je uradio optuženi u vezi sa njim, da li je to u skladu sa onim o čemu smo govorili o tome kako je on imao uticaj nad pojedincima. O ovome govorimo u pasusu 147 do 149.

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Pa to je jedan i drastičan primer ako hoćete. Gospodin Milošević je imao veliki autoritet u partiji i na osnovu toga autoriteta donošene su, kao što sam rekao, odluke koje nisu ni proveravane ponekada. Jedna od njih je predlog da izaberemo Milana Panića za predsednika savezne vlade. Postupak je bio takav da prvo naš izvršni odbor u partiji to odobri a onda da naši poslanici, naša poslanička gupa, koja je imala većinu u saveznom parlamentu, čini mi se zajedno još sa jednom partijom, prihvati to. Bilo je dosta teškoća na izvršnom odboru da se to objasni jer niko nije znao toga čoveka koji je, čak sam ja morao da objašnjavam nešto što nisam ni znao. Ono što je meni Milošević reko ja sam njima to objašnjavao. Na izvršnom odboru je i nekako prošlo, na poslaničkom klubu veoma teško i na neki način smo izglasali to ali sa velikim negodovanjem. Cela ta stvar je prošla koristeći, dakle, poštujući autoritet gospodina Miloševića, bez ikakvih atrgumenata i obrazloženja.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Zato što ja ne mogu da zahtevam od svedoka da jako brzo obradi ova pitanja ukoliko je potrebno detaljnije obrađivanje. Ali sad vas molim da nam kažete nešto o onome što stoji u pasusu 150 gde vi govorite o tome kako ste vi bili uklonjeni, otpušteni, niste mogli da dođete na neku proslavu a onda se nešto govori o traci. Kako je vaša slika skonjena sa trake. Možete li nam objasniti o čemu se tu radi?

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: To o proslavama je sporedna stvar a suštinska stvar je da sam ja smenjen kao i mnogi drugi bez obrazloženja i bez glasanja i bez prava na žalbu i bez pisane odluke, dakle na jedan nedemokratski način u partiji i da sam prisiljen da podnesem ostavku na položaj narodnog poslanika. Naravno, represalije su išle i dalje jer sam bio izolovan na svaki mogući način iz društva i to su detalji da nisam nikada, recimo pozvan na državne praznike iako sam bio predsednik i skupštine Srbije i predsednik Jugoslavije i na nizu drugih funkcija i ako hoćete, čak dotle da sam .. da je kao državni praznik proglašen datum kada smo izvršili promene Ustava gde sam ja bio predsednik skupštine i predsednik ustavne komisije i

proglasio promenu Ustava i na taj državni praznik ja nisam pozivan a da ne govorimo drugo nešto.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Isto tako je vaš lik izbrisan sa nekih snimaka. Možete li to da objasnite?

SVEDOK JOVIĆ - ODGOVOR: Radi se, radi se o snimku kada je proglašen Ustav, dakle, o datumu kada je državni praznik proglašen. Pa pošto se svake godine povodom tog državnog praznika snimak sa te sednice pokazuje, onda se on tako pokazuje da mene nema, iako sam ja održao govor, iako sam ja bio za glavnom .. na, na govorni. Pokazuje se, pokazuju se oni koji aplaudiraju ali se ne pokazuje onaj koji govori.

Svedok VELIĆ

Novembar 26, 2003.

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A vi ste argumentima nametali svoje stavove. A recite mi na strani 4 u pasusu 1 navodite kako su problemi u odnosima Srpske demokratske stranke i Stranke demokratske akcije na području Krupe nastali oko stavova povodom uloge JNA u sukobima u Hrvatskoj. Tako ste rekli.

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Ja kod sebe nemam izjavu, nije mi uručena ali koliko se sjećam, problemi nisu nastali samo oko toga iako su se stavovi SDA i SDS - a razlikovali oko učešća JNA u sukobima u Hrvatskoj.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, vi kažete na 4. stani u prvom pasusu da se niste slagali da se JNA koristi za rešavanje političkih problema u Hrvatskoj, je l' tako?

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Ako me pitate direktno za moje razmišljanje o učešću JNA ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ne pitam vas o razmišljanju, nego vas pitam za ono što stoji u vašoj izjavi.

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Ja to u ovom trenutku ne mogu da pronađem da bi komentirao ali u svakom slučaju, niti sam se slagao, niti bi se danas slagao sa upotrebom JNA u bilo kakvim unutrašnjim konfliktima u bivšoj Jugoslaviji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Vi govorite o rešavanju političkih problema u Hrvatskoj, o tome govorite.

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Mislim da je to pogrešna interpretacija moje izjave.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da je pogrešna interpretacija vaše izjave?

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Mislim tako.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. Dakle ne bi mogli da navedete ni jedan politički problem u Hrvatskoj u kome je JNA.

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Molio bih da konkretizirate svoje pitanje, ne znam na šta mislite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Kažete da je ovo pogrešno dato u izjavi, jer rešavanje političkih problema u Hrvatskoj svakako nije bilo nešto u šta se mešala JNA..

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Pa ja sam rekao da je to pogrešna interpretacija moje izjave, jer politički, politička razmimoilaženja u višestranačkom životu Hrvatske su bila takva kakva su bila a JNA se kasnije, odnosno i u toku tih političkih razmirica i rasprava nije javno

opredeljivala. Ustvari, šta bi mi mogli podrazumjevati pod opredeljivanjem JNA. Predstavnici JNA, odnosno komandni kadar, nisu bili u mogućnosti da javno iznose svoja razmišljanja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. 1991. godine o kojoj vi govorite Bosna i Hercegovina je bila sastavni deo Jugoslavije, je l' tako?

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: To nije sporno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. Predpostavljam da se i kao pravnik, bivši sudija, javni tužilac i tako dalje, dakle neko ko poznaje Pravo, da je odluka o mobilizaciji koja je tada bila doneta od strane saveznih organa bila obavezujuća za sve vojne obveznike bez obzira na nacionalnu pripadnost, je l' tako?

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Ja nisam upoznat da je odluka o mobilizaciji, koja je tada doneta od nadležnih organa gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. Vi kažete na 4. strani u 2. pasusu da je Srpska demokratska stranka želela da ima kompletnu kontrolu na, kako to vi kažete, ličnim dokumentima koji su pripadali vojnim obveznicima u Bosanskoj Krupi. Jeste tako izjavili?

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Ja sam u suštini želio reći da je SDS želio raspolagati sa vojnom dokumentacijom vojnih obveznika srpske nacionalnosti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dakle želeo je vojne obveznike, njihovu ličnu dokumentaciju vojnih obveznika srpske nacionalnosti.

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Tačno tako. U međustranačkim dogovorima predstavnici SDS su bili decidirani i tražili su da se izdvoji dokumentacija vojnih obveznika srpske nacionalnosti da bi oni mogli raspolagati sa tom dokumentacijom i te obveznike mobilizirati.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro ja predpostavljam da pod ovim što ste rekli podrazumevate dosijea vojnih obveznika opštine Bosanska Krupa a ne njihova lična dokumenta.

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Naravno dosijea, vojnu dokumentaciju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Takođe predpostavljam da je i sledeća nepreciznost u vašoj izjavi slučajna. Naime, dosijea nisu pripadala vojnim obveznicima nego vojnim vlastima u čijem se sastavu nalazi Teritorijalna odbrana, je l' tako?

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: To je tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: I navodite da se evidencija vojnih obveznika nalazila u kancelariji sekretara za narodnu odbranu, je l' tako?

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Pa nalazila se u prostorima sekretarijata za narodnu odbranu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. Da li su tačni vaši navodi da je u to vreme načelnik sekretarijata narodne odbrane bio Srbin. Izvesni Božo ...

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Jeste i to je tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: ... kome ne znate prezime a kažete da je bio član SDS - a, na 3. strani.

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Da. To je tačno. On je bio i predložen na tu funkciju od strane SDS - a.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. Pa kako je onda moguće da taj Božo, inače sekretar za narodnu odbranu u čijoj, u čijim se prostorijama nalazila evidencija, nije mogao da dođe u posed te evidencije?

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Pa on je, kao i drugi radnici koji su bili ovlašćeni u sekretarijatu, za uzimanje uvida u tu evidenciju naravno bio ovlašćen da taj uvid uzima i da dokumentaciju koristi na zakonom predviđeni način.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ali je on mogao znači da, da ima pristup toj dokumentaciji i mogao je da je koristi.

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Naravno. On je sasvim legalno bio u ovlašćen da ima uvid u tu dokumentaciju i da je koristi ali u skladu sa odlukama nadležnih organa.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. A u pasusu 2 na 4. strani kažete kako je SDA odbila da odobri SDS - u ovakvu nekakvu navodnu kontrolu, je l' tako? Kakvu je onda imalo to kontrolu ...

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Pa SDS, SDS nije mogao imati kontrolu nad dokumentacijom, uvid u dokumentaciju mogli su imati samo ovlašćeni radnici i u tom smislu treba razumjeti moju izjavu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. A da li to znači da je SDA uspostavila faktičku kontrolu nad vojnom evidencijom?

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Pa ne znači. Znači da su radnici sekretarijata za narodnu odbranu raspolagali sa evidencijom na zakonom predviđeni način.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A jeste li sprečili ovoga načelnika da dolazi na svoje radno mesto? O čemu se radilo?

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Ne. ko je to trebalo da spriječi načelnika u dolasku na radno mjesto? Budite konkretni gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Vi iz SDA. Jeste li to uradili ili niste?

SUDIJA MEJ: Samo trenutak. Obojica morate imati na umu da se ovo prevodi. Gospodine Miloševiću vi to jako dobro znate. Dovoljno ste dugo ovdje tako da vas molimo da imate na umu prevodioce. Sad ćemo nastaviti odavde, ne znam da li možemo da ponovimo poslednje pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro gospodine Veliću u sledećem pasusu 3 na strani 4, kažete da je po donošenju ovakve odluke od strane SDA intervenisala JNA: "Ali", citiram vas: "da su policija i civili uspeali da to spreče i JNA nešto tako nije pokušala". je l' ovo precizan citat onoga što ste vi izjavili?

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Pa to je precizno pročitana izjava, međutim o čemu se radi. Možda terminologija nije najpreciznija. Jedan dan jedna vojna, manja vojna jedinica je došla u Bosansku Krupu i kod predsednika tadašnjeg skupštine opštine Bosanska Krupa, Mehmeda, gospodina Mehmeda Mahića zatražili su izuzimanje vojne dokumentacije sekretarijata

za narodnu odbranu. koliko mi je poznato, kada je to izazvalo nezadovoljstvo određenog broja građana koji su se okupili u blizini prostorija Sekretarijata za narodnu odbranu, u razgovoru sa gospodinom Mahićem predstavnici vojske su samoinicijativno odustali od izuzimanja dokumentacije. to je prava istina.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Znači JNA uopšte nije ni pokušala da interveniše.

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Mislim da je termin intervencija prejak. Došli su naoružani vojnici, između 15 i 20 vojnika, međutim oni nisu pokušali da dokumentaciju izuzmu silom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. Da li je međutim tačno da su tada, u ranu jesen 1991. upravo povodom te evidencije vojnih obveznika, vođeni pregovori između predstavnika vojnih vlasti i lokalnih funkcionera, pripadnika SDA? A ne između SDS - a i SDA. To su ...

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Detalji, da, detalji tih razgovora, nekih drugih razgovora mi nisu poznati. Ja čak nisam prisustvovao naravno ni ovim razgovorima između predstavnika skupštine opštine i vojnih predstavnika, tako da ne znam da li je bilo drugih razgovora.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro ali vođeni su znači između vojnih predstavnika i predstavnika SDA, ne između SDS - a i SDA ...

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Ne predstavnika SDA gospodine Miloševiću, već zvaničnih predstavnika skupštine opštine Bosanska Krupa.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Koji su bili SDA, je l' tako?

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: U ovom slučaju koji sam pomenuo, predsjednik skupštine opštine Bosanska Krupa, gospodin Mehmed Mahić je bio član SDA. Ako pomenete nekog drugog poimenično o tome možemo razgovarati.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A je li takođe tačno da je vaša supruga Safija Velić za vreme dok su ovi pregovori trajali, krišom kroz prozor iznosila navedenu evidenciju, zajedno sa izvesnom Šemsom Šepić.

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: A to mi nije poznato Moja supruga je bila zaposlena kao radnik Sekretarijata za narodnu odbranu Bosanska Krupa u to vrijeme.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro gospodine Veliću. Vi ste se inače zalagali za ukidanje opšinskog Sekretarijata za narodnu odbranu i njegovom pripajanju sekretarijatu za privredu, je l' tako?

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: A ne možete to interpretirati kao moje zalaganje za tako nešto, naime u to vrijeme vođen je postupak reorganizacije opštinskih organa uprave. U tom postupku, koliko se sjećam, bio je prijedlog da se organizacijski Sekretarijat za narodnu odbranu organizuje unutar Sekretarijata za privredu i društvene djelatnosti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A s kakvim obrazloženjem da li možete da mi kažete.

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Pa ne mogu da se sjetim ali to su dostupni dokumenti koji se mogu staviti vjerovatno na raspolaganje sudu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Imate li neku, neku logičnu, bar sad u glavi, neku logičnu predstavu o tome što bi se Sekretarijat za odbranu pripajao Sekretarijatu za privredu, kad to nema nikakve veze?

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Ja vam ne mogu dati oko toga obrazloženje. Rekao sam da u taj posao nisam bio uključen, ja sam bio od septembra 1991. godine predsjednik SDA na volonterskoj osnovi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro gospodine Veliću, da onda pređemo na druga pitanja. Na strani 5 u 3. pasusu navodite događaj od 8. septembra 1991. godine, kada je na području Bosanske Krupe, odnosno mesne zajednice Otoka došlo, kako vi kažete, do hapšenja nekoliko, vi ih tako zovete, Martićevih policajaca, je l' tako?

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ali međutim znatno više o ovom incidentu, predpostavljam, zna vaš brat, tadašnji načelnik SUP - a, Šemsudin Velić, je l' tako?

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Predpostavljam da zna.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. Te iste večeri je, kako navodite, uhapšen i sam Martić koji je bio u društvu sa oficirima JNA iz Banjalučkog korpusa, Smiljanićem, je l' tako?

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Da, tačno. Možda termin *uhapšen* ne stoji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro koji bi termin vi upotrebili?

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Pa predhodni događaj sa Martićevim policajcima, kao što sam ja rekao, je izazvao uznemirenost građana na području opštine Bosanska Krupa jer su oni oslobođeni iz stanice policije Bosanska Krupa dolaskom novih dvadesetak Martićevih policajaca, naoružanih. Bila je nedjelja i stanica policije nije bila adekvatno obezbjeđena, tako da se to moglo dogoditi. Ja sam i tada a i danas mislim da je to bila oružana provokacija i pokušaj detabilizacije stanja u Bosanskoj Krajini, konkretno u Bosanskoj Krupi. Sticajem okolnosti, obzirom na uznemirenost građana u Otoci je te večeri spontano okupljeno možda 500 do 1000 građana na mostu. To je bilo predveče. Tamo je bio jedan punkt policije za kontrolu saobraćaja i prilikom tih događaja, prilikom okupljanja građana, sasvim slučajno je naišlo vozilo u kojem se nalazio gospodin Martić i gospodin Smiljanić. Pošto su građani primjetili oznake SAO Krajina na uniformama lica u vozilu, došlo je do još većeg uznemirenja i policajci koji su bili prisutni su bili prinuđeni da to vozilo transportuju do odjeljenja stanice milicije u Otoci. Tek pri identifikaciji u tom odjeljenju Martić je prepoznat a Smiljanić se i konkretno predstavio nudeći lične dokumente, odnosno vojne dokumente.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, vi kažete na 5. strani vaše izjave, pošto sada kažete nije adekvatan izraz hapšenje: "Te iste večeri Milan Martić, u zagradi, srpski komandant iz Hrvatske, uhapšen je u blizini malog

grada po imenu Otoka", to što sam vas pitao. Vi pominjete onda i pukovnika Smiljanića, odnosno potpukovnika ...

SUDIJA MEJ: Svjedok je odgovorio na to pitanje. Nema potrebe da se na to vraćate. Opisao je okolnosti na koje misli.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. A recite mi molim vas a ko je izdao nalog za hapšenje Martića?

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Koliko je meni poznato - niko. Ja sam čak rekao da izraz *hapsiti* nije uopšte adekvatan i ne odgovara situaciji i okolnostima pod kojima se to dogodilo. Ja sam te večeri došao u Otoku i lično sam se uvjerio, kada je Martić već bio u odjeljenju stanice policije u Otoci, da je on ustvari uživao zaštitu policije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. S obzirom da je vaš brat, kako sami navodite, bio tada to što je bio, znači šef policije, je li tačno da je pod njegovom komandom tada došlo do podele oružja muslimanskim civilima od strane SUP - a Bosanska Krupa?

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Koliko je meni poznato, to nije tačno gospođine Miloševiću ali je došlo do podjele oružja rezervnom sastavu policije. Jednom djelu rezervnih sastava policije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Znači došlo je do podele oružja tom, kažete, jednom delu sastava policije. A onda dalje navodite kako je nalog za Martićevo hapšenje bio poništen iz Beograda, je li tako?

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Naime, kad je Martić oslobođen, njemu je obezbjeđena pratnja republičkog MUP - a Bosne i Hercegovine, njemu i gospođinu Smiljaniću i oni su transportovani u Bosanski Novi. U Bosanskom Novom bio je pristan gospodin Mahić Mehmed, predsjednik skupštine opštine Bosanska Krupa, koji je prisustvovao sastanku Martića i Mladića, koje je, generala Mladića koji u to vrijeme vjerovatno nije imao čin generala, zaslužio ga je kasnije. Susret je bio srdačan. Završio je zagrljajem a komentirali su prisutni, tako mi je gospodin Mahić prenjeo, da je potjernica savezna za gospodinom Martićem bila poništena i da su se time ostvarili uslovi za njegovo oslobođenje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, vi ste i napisali u izjavi, ja citiram tačno: "Za Martićem je bio izdat nalog za hapšenje, intervenisao je bosanski MUP i on je vraćen u Bosanski Novi, kasnije je pušten. Čekao ga je general Mladić. Nalog je poništen iz Beograda". A recite mi da li dozvoljavate mogućnost, da s obzirom da ne znate mnogo o navedenom incidentu, taj nalog nije poništen iz Beograda, jer ga Beograd nije ni izdao, već da je to učinio tadašnji ministar unutrašnjih poslova Bosne i Hercegovine, Alija Delimustafić?

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Pa mislite na poništenje naloga ili izdavanje potjernice?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da, da, da je on poništio taj nalog onda.

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Pa molim vas, koliko sam ja upoznat, tada je barem javno, ovaj, bila objavljena takva informacija. Savezna potjernica za

gospodinom Martićem je bila raspisana na inicijativu iz Hrvatske od strane saveznih organa ali je poništena nakon ovog događaja u bosanskoj Otoci. Gospodin Delimustafić, ako se držimo legaliteta, nije mogao, ovaj, poništiti nešto što savezni organi raspišu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, vi govorite načelno. Ne znate ko je poništio.

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Pa ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. A da li je tačno dok je Martić bio u prostorijama SUP - a u Krupi, da je veliki broj naoružanih Musimana bio okupljen ispred zgrade SUP - a?

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Pa gospodin Martić nikad nije bio u policiji u Krupi. On je bio u odeljenju policije u Otoci. Veliki broj je ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A Otoka je u Krupi pretpostavljam.

PREVODILAC: Prevodioci mole da pravite pauze između pitanja i odgovora, hvala.

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Otoka je bila mjesto ...

SUDIJA MEJ: Ponovo su vas upozorili prevodioci. Molim vas ostavite malo vremena između pitanja i odgovora prije nego što date odgovor. Izvolite.

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Pa Otoka je bila mjesna zajednica u sastavu opštine Bosanska Krupa i dole je bilo jedno odeljenje policije u kojem se Martić nalazio u toku noći 8. na 9. septembar 1991. godine. A izvjestan broj građana Otoke, kao što sam ja to već ranije rekao, je bio okupljen u samom centru tog mjesta, pa i oko odjeljenja stanice policije, međutim od toga nije bilo nekih štetnih posljedica.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, ali oni su bili okupljeni i tražili da im se preda Martić kako bi mu oni presudili, je li tako?

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Gospođine Miloševiću, oni su bili okupljeni. Neki su bili, recimo, i pod uticajem alkohola ali je policija držala sve pod kontrolom i nikakvih zahjeva od strane građana, konkretnih zahtjeva, koliko je meni poznato, nije bilo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. Na strani 5 u pasusu 9 i 11 navodite kako ste vi iz Stranke demokratske akcije nastojali da povećate broj rezervnih pripadnika policije i kako je to bio jedini način da legalno dođete do naoružanja, je li tako?

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: To je tačno potpuno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ova inicijativa je pokrenuta u jesen 1991., je li tako gospođine Veliću?

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Ta inicijativa je pokrenuta, ja mislim, znatno ranije. Možda i nepunu godinu, ovaj, negdje to je moglo biti u proljeće 1991. godine i bila je pokrenuta na zvaničnom mjestu, to jest u okvirima rada skupštine opštine Bosanska Krupa. Bila je upućena isto tako nadležnim organima, odnosno Predsedništvu tadašnjem Bosne i Hercegovine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, recite mi zbog čega vam je bilo potrebno oružje u to vreme, znači u proleće 1991. godine. Nikakvih sukoba

nije bilo. Kako ste znali da će doći do nekakvih sukoba? Zašto vam je bilo potrebno tada oružje?

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Traženo je gospodine Miloševiću legalno povećanje rezervnog sastava policije, jer naš kraj, Bosanska Krajina, je bio destabiliziran puno ranije nego što su počeli ratni sukobi u Bosni i Hercegovini, zbog sukoba u Hrvatskoj. Sve se to reflektiralo na područje Bosanske Krajine. Iz našeg kraja ljudi gotovo godinu dana nisu preko područja takozvane Srpske Krajine u Hrvatskoj mogli putovati. Neki su na tom putu, kad su pokušali putovati, bili i ubijeni.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa dobro kad kažete da vezujete za događaje u Krajini, evo nešto što nije događaj u Krajini, nego baš kod vas. Vi se svakako sećate kada je nastala jedna situacija 1991. godine u Bosanskoj Krupi, kad je nestao spomenik piscu Branku Ćopiću, koji je trebalo da bude postavljen na postamentu u neposrednoj blizini zgrade stanice javne bezbednosti, je li tako?

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Spomenik nije nestao gospodine Izetbegoviću. To se ne može ni tretirati kao spomenik zbog toga što je, to je ustvari događaj iz početka 1991. godine. Spor oko spomenika je nastao zbog toga što je urbanistička saglasnost i građevinska dozvola za postavljanje postamenta Branka Ćopića bila izdata protiv zakonito i ilegalno. A to je sve učinio tadašnji predsjednik SDS - a miroslov Vještica, kao sekretar Sekretarijata za društvene djelatnosti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, pošto me već dva puta oslovljavate sa gospodine Izetbegoviću, verovatno imate neku podsvesnu, podsvesni razlog za to ali ...

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Vjerovatno imam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da. Dobro. Dakle, vi hoćete da kažete da je to organizovao sekretar Sekretarijata za društvene delatnosti? Je li tačno da je spomenik ukraden u toku noći iz samog centra grada?

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Ne, to naravno nije tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Šta se desilo sa spomenikom?

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Pa spomenik, kao što sam rekao, nije ni postojao. U fazi kad su počeli pripremni radovi za izgradnju postamenta, pokrenut je postupak da se rješenje, urbanistička saglasnost i građevinska dozvola kao nezakonito izdati, stave van snage. Nadležni organi, ovaj, su izdali zabranu daljnjih radova. Neposredno pred prvu liturgiju u pravoslavnoj crkvi u Bosanskoj Krupi, ja sada ne sjećam se tačnog datuma, nepoznata lica su ostavila bistu Branka Ćopića pored mjesta gdje su bili započeti radovi. Koliko je meni poznato i koliko se sjećam, ta bista je na zakonit način od strane nadležnih organa uklonjena. to je sve što ja mogu reći o tome.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, da li je tačno da je tim povoom došlo do međunacionalne tenzije zbog koje je organizovan i sastanak u rukovodstvu Bosne i Hercegovine, na kom su bili i Alija Izetbegović i

Momčilo Krajišnik i Ejub Ganić, Avdo Hebib, Alija Delimustafić, kao i Mehmed Mahić i Suad Alibegić, funkcioneri iz vaše opštine, je li tako?

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Da, došlo je do određenih tenzija. Mislim da je čitav ovaj slučaj i pripremljen zbog toga da se opet u igru uvede još jedna stvar koja će destabilizirati odnose na našem području. Naime Predsedništvo Bosne i Hercegovine je posjećeno od predstavnika SDS - a i lokalnih predstavnika pravoslavne crkve u Bosanskoj Krupi i pokrenuli su inicijativu za takav jedan sastanak. A na sastanku nisu prisustvovali, do sastanka nije došlo u Predsedništvu Bosne i Hercegovine zbog toga što predstavnici SDS - a nisu želili učestvovati na sastanku dok tadašnji predsjednik SDS - a Bosne i Hercegovine, gospodin Karadžić ne povuče lažnu izjavu oko tih događaja koju je dao javno na televiziji Bosne i Hercegovine prije toga. Održana je samo konferencija za štampu, koliko je meni poznato.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, a koliko je meni poznato, na tom sastanku je prisustvovao i Mladen Drljača, Srbin, koji je jedno vreme bio sekretar opštine Bosanska Krupa.

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Ja vam opet ponavljam, nije bilo zvaničnog sastanka, održana je samo konferencija za štampu. Mladena Drljaču, gospodina Mladena Drljaču ja poznajem lično. Ne sjećam se da je bio prisutan, da je dolazio u Sarajevo jer ja sam bio jedan od predstavnika SDA iz Bosanke Krupe.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Vi ste prisustvovali znači tom sastanku?

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Ja sam prisustvovao konferenciji za štampu gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro da li vam je poznato tada kad nije održan kao zvanični sastanak, bilo kakav sastanak je održan da je Ejub Ganić na tom sastanku, ne znajući da je Mladen Drljača Srbin, rekao Mehmedu Mahiću kako sve te Srbe treba počistiti. Da li vas je Mahić o tome informisao?

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Pa gospodine Miloševiću, Mahić Mehmed nije bio prisutan na ovoj konferenciji za štampu, niti je bio u sastavu delegacije SDA Bosanska Krupa koja je trebala učestvovati na planiranom sastanku. Naime, mi smo zaključili u Bosanskoj Krupi da nema mjesta da sastanku prisustvuju zvanični predstavnici vlasti iz Bosanske Krupe, zbog toga što bi se to moglo protumačiti kao pritisak na te predstavnike vlasti oko rješavanja konkretnog slučaja. Tako da smo na taj sastanak upućeni praktično samo gospodin Kabiljagić i ja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ja vas pitam je li vam poznato da je Ejub Ganić rekao tada da sve te Srbe treba počistiti?

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Ako nije bilo sastanka, znači da mi ne može biti poznato to što vi tvrdite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro ako kažete da vam nije poznato

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ako vam nije poznato, kažete nije vam poznato, idemo dalje. Spomenik je istog dana posle održanog sastanka pronađen u kapeli gradskog groblja u Bosanskoj Krupi, je l' tako?

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Poslje održanog sastanka u Bosanskoj Krupi. U Bosanskoj Krupi. To je bilo na dan prije liturgije u pravoslavnoj crkvi. Bista Branka Čopića je predata gospodinu koji je i finansirao izgradnju, odnosno naručio je tu bistu i predata mu je naravno na mjestu gdje se bista nalazi. Predpostavljam da je to bilo u kapeli, ovaj, groblja u Bosanskoj Krupi. Uz dogovor koji je zaključen u pisanoj formi da on bistu čuva u garaži svoje kuće ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Na strani 6 u 2. pasusu pominjete, kako kažete incident koji se dogodio 19. aprila 1992. godine u selu Arapuša, je l' tako?

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Da, sjećam se tog događaja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Vi kažete da je tom prilikom došlo do puškaranja i ranjavanja jednog srpskog mladića, je l' tako?

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Da. Ja sam posredno za događaj saznao. U čitav razgovor oko tog događaja bio je uključen gospodin Mehmed Mahić, predsjednik skupštine opštine i ja mogu prenjeti samo informacije koje sam saznao od njega.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Međutim vama je svakako poznato da su tom prilikom ranjena trojica srpskih mladića i to teško ranjena iz vatrenog oružja a ne jedan, je l' tako?

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Meni nije to poznato gospodine Miloševiću. Kao što sam rekao, ja mogu raspolagati samo informacijama koje sam saznao od drugih.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, kad kažete puškaranje, puškaranje podrazumeva razmenu vatre. A nije bilo nikakve razmene vatre ...

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Pa ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: ... već je na ove mladiće otvorena vatra iz zasede, bez ikakvog povoda, je l' tako? Je l' vam to bar poznato?

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Prema informacijama koje ja imam, došlo je ipak do puškaranja, jer događaj se zbio u toku noći. Naime, Arapuša je po etničkom sastavu bila selo isključivo naseljena bošnjačkim stanovništvom i ovi mladići koji su autom prolazili kroz naselje su naišli na punkt rezervnog sastava policije i koliko sam ja informiran, došlo je do međusobnog puškaranja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: U istom pasusu 2 na strani 6 vi navodite kako je to namestio SDS da bi izazvao incident, je l' tako?

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: To je bilo i tada moje uvjerenje a i danas.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dakle, po vama, SDS je poslao srpske mladiće u muslimansko selo a tamo poslao takođe i pripadnike muslimanske policije i naredio im da pucaju na, na Srbe i teško rane ovu

trojicu ili ih ubiju, jer to su teško ranjeni a ne ubijeni i to nije zasluga onih što su pucali, kako bi posle mogli da napadnu Bosansku Krupu. Je l' to hoćete da kažete?

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Ja naravno nisam to rekao niti to hoću da kažem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Vi kažete da je to namestio SDS, znači poslao te mladiće da idu i verovatno poslao muslimansku policiju da puca u njih.

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: To su špekulacije gospodine Miloševiću

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Nisu špekulacije ako piše u drugom pasusu strane 6 da je to namestio SDS da se puca u ove srpske mladiće.

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Ja mislim da sam već odgovorio na ovo pitanje. Ako je potrebno dodatno objašnjenje, zamolio bih, ovaj, da mi se to kaže.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, vaš brat je i tada znao i sada zna ko je pucao na ove srpske mladiće, ali ništa nije preduzeto. pucala je ta polcija tamo koja je bila pod njegovom komandom. Ništa nije preduzeto da se izvršio uhapse i da se smire ove međunacionalne tenzije koje su od toga nastale, je l' tako?

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Pa koliko je meni poznato gospodine Miloševiću, događaj se zbio dva dana prije napada na Bosansku Krupu. A da li su poduzete neke mjere protiv ovih rezervnih policajaca, nije mi poznato, jer već 21. aprila a u međuvremenu, od 19. do 21. aprila, predstavnici SDS - a nisu se odazivali na međusobno planirane razgovore u skupštini opštine Bosanska Krupa, tako da ja sa njihove strane nisam imao nikakve informacije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, u 3. pasusu na strani 6 navodite kako je SDS reagovao slanjem svoje paravojske da opkoli selo, koje je bilo potpuno opkoljeno i blokirano, kako kažete. Da li se radilo o akciji koju je organizovao SDS ili o jednoj spontanoj reakciji srpskog lokalnog stanovništva na ovaj događaj?

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Pa ovako: kao što sam rekao, predsjednik skupštine opštine Bosanska Krupa je odmah nakon toga posjetio, posjetio područje ovog sela, radi se o Mehmedu Mahiću, predsjedniku skupštine opštine Bosanska Krupa, i kad se vratio, u razgovoru sam saznao da je on obilazak sela izvršio u prisutnosti gospodina Gojka Kličkovića, predsjednika kriznog štaba, koji je bio formiran od strane SDS - a. prilikom obilaska područja sela, jasno su vidjeli, odnosno gospodin Mahić je vidio naoružane paramilitarne grupe i imao je utisak da je njima komandovao gospodin Kličković. Čak mi je ispričao da je prilikom obilaska tog područja, jedan od pripadnika paramilitarnih grupa, da li svjesno, da li nesvjesno, ispalio rafal iz automatskog oružja sa cjevi okrenutoj u zemlju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, ali prilikom te blokade, kako je vi zovete, niko nije bio ni ubijen, ni ranjen, već je samo traženo da se policiji,

dakle, policiji, ne građanima, predaju izvršiooci ovog zločina nad ovim srpskim mladima, je li tako ili nije

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Gospodine Miloševiću, ti izvršiooci onoga što se dogodilo a ne zločina, ne mogu djeliti istu terminologiju s vama, su bili na raspolaganju policiji i to nije bio nikakav problem od prvog momenta. Međutim ne mogu se isto složiti sa vašom konstatacijom da u njenom ishodu u akciji srpskih paramilitarnih snaga niko nije ubijen. Naime Arapuša je ostala blokirana naredna dva dana, pa i nakon na napada na Bosansku Krupu. Nakon toga svi civili iz tog sela su protjerani od svojih kuća a pojedinci od kojih ja poimenično mogu da navedem imena barem dvojice, nikad više nisu viđeni. Odvedeni su u srpske koncentracione logore i tu im se gubi svaki trag. Konkretni pojedinci zovu se Ibrahim Ibrahimović i Sulejman Ibrahimović.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ne znam za te logore ...

SUDIJA MEJ: Ostalo vam je još dva minuta gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa evo pokušaću. Zamoliću vas gospodine Veliću samo kratko da mi odgovarate. Samo imam još nekoliko pitanja, dva ili tri minuta. Neće biti problem. "1. aprila 1992. godine povodom tog incidenta je održan sastanak u Bosanskoj Krupi na koji je došao general Špiro Ninković iz X banjalučkog korpusa, je li tako?"

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Ne doslovno tako. Došao je samo njegov oficir za vezu kojem ja ne znam ime. Bio je kapetan po činu ali u toku, na samom početku sastanka, pojavio se gospodin Špiro Ninković ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro ...

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: ... koji nije pokazao namjeru da prisustvuje sastanku već je tražio samo kontakt sa predsjednikom skupštine gospodinom Mehmedom Mahićem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro a je li tačno da je u Bosansku Krupu upravo došao da bi obavio razgovor sa lokalnim rukovodstvom koje je u tom trenutku bilo locirano na području sela Jesenice, kako bi im preneo stav načelnika Generalštaba JNA Blagoja Adžića da se po svaku cenu smire strasti nastale ranjavanjem ovih mladića?

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Ja vam to ne mogu potvrditi obzirom da je gospodin Špiro Ninković nakon minut ili dva boravka u zgradi skupštine opštine Bosanska Krupa, zgradu napustio u pratnji gospodina Mahića i kasnije sam saznao da je otišao u pravcu sela Vranjska, što znači i u pravcu sela Jesenica. Međutim nekoliko minuta nakon što se gospodin Mahić vratio u prostorije skupštine opštine Bosanska Krupa, upravo sa tog pravca započelo je granatiranje grada Bosanska Krupa.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A rcite mi da li je tačno da je na prilazu gradu na dobro dva kilometra od Bosanske Krupe na njegovo vozilo, govorim o Ninkoviću i vozilu u njegovoj pratnji, sa muslimanskih položaja je otvorena vatra iz automatskog oružja, je li to tačno?

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: koliko je meni poznato, to nije tačno. Muslimanski položaji nisu postojali. Postojao je samo punkt, kontrolni punkt policijski na izlazu iz grada. On je taj kontrolni punkt prošao u društvu sa gospodinom Mahićem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa upravo zbog te činjenice da je otvarana vatra, on je tražio od Mahića pomoć prilikom izlaska iz Bosanske Krupe, je li tako?

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: To mi nije poznato niti je on to tada rekao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A tada je, kako kažete, došlo do napada na Krupu i pucnjava je trajala u toku noći, je li tako?

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Pa pucnjava je trajala možda oko jedan sat i tada je došlo do zatišja a u toku noći nije bilo tih dejstava. Ponovo se počelo sa granatiranjem grada u 6 sati ujutru narednog dana.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A dobro ko je pucao tada na Bosansku Krupu?

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Ja ne mogu tvrditi konkretno, niti navoditi imena. Mogu vam reći samo svoje mišljenje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, znači niste videli ništa ali čak i vaše mišljenje, predpostavljam da je jasno da nije pucala JNA.

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Moje je mišljenje da su pucale paravojne formacije SDS - a iz oružja koje je pripadalo JNA.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro ...

SUDIJA MEJ: Ovo će biti vaše poslednje pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dakle nije JNA napala grad već naprotiv na sastanku 25. aprila na kome su prisustvovali Fikret Abdić, Miroslav Vještica, general Špiro Ninković je predlagao da se naprave neutralne zone kako bi došlo do smirenja sukoba. Sećate se valjda toga?

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Ja sam prisustvovao na sastanku u Bosanskom Petrovcu. to je istina bio drugi sastanak u pokušaju da se razgovara o slučaju, recimo, Bosanska Krupa. Na tom sastanku u Bosanskom Petrovcu zaista je bio prisutan general Špiro Ninković. Bio je prisutan i Fikret Abdić. Razgovori koji su vođeni na tom sastanku su bili suviše neodređeni, nekonkretni. Gospodin Špiro Ninković je pominjao neku ulogu armije ali nikakav konkretan prijedlog nije izneo. mi smo smatrali da bez ikakvog upliva armije slučaj može da se rješava u institucijama sistema

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro je li armije ...

SUDIJA MEJ: To je bilo poslednje pitanje. Izvolite gospodine Tapuškiću.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ - PITANJE: Časne sudije mislim da je ostalo samo nešto nerazjašnjeno u vezi izjave koju je dao gospodin svedok B - 133 i ja vas molim gospodine svedoče samo pogledajte ovaj zadnji pasus na stranici 8 gde ste rekli, prvo ste govorili o jednom sastanku koji je bio zadnji između predstavnika SDA i SDS - a. niste spominjali da je tu bilo pregovora i sa Jugoslovenskom narodnom armijom i onda ste kazali: "Linije fronta su se zatele oko Bosanske Krupe. Grad je podeljen na dva dela. Reka

Una je postala linija fronta. u tom periodu nije bilo ozbiljnih pokušaja od strane srpskih snaga da se zauzme leva obala. Izgledalo je da su zadovoljni teritorijom koju trenutno drže". Nekoliko pasusu gore na 8. stranici ste govorili o tome da ste se dogovarali kako da se branite. Moje pitanje je: ta linija fronta je dakle postojala između snaga vaših i snaga SDA, SDS. Paravojske vaše i paravojske njihove, da lili ne?

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: oprostite za trenutak. mikrofon nije bio u funkciji. Linija fronta – to nije moja terminologija. Termin koji je upotrebljen možda, odnosno sigurno i ne odgovara stanju u Bosanskoj Krupi u to vrijeme. Naime, vi kažete da se ne pominje učešće JNA na tom sastanku, međutim pominje se ima generala Špire Ninkovića i njegovi konkretni prijedlozi. On je bio prisutan, kao što sam ja rekao. što se tiče nekih linija fronta, te linije fronta naravno u onom vojničkom smislu nisu postojale, jer u Bosanskoj Krupi su postojale samo snage policije koje su bile dezorganizirane u naredna tri – četiri dana i postojao je određeni broj dobrovoljaca, da tako kažem, koji su se samoorganizovali u odbrani grada. Ostalo u izjavi mogu prihvatiti da je tako kako piše.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ - PITANJE: Ali to su vaše reči ovde: "Linije fronta" i "Grad je podeljen na dva dela" i onda ste rekli u zadnjoj rečenici u tom pasusu "Uspeli su da te linije drže do novembra 1994. godine". Da ste vi uspeli da držite te linije. "Srbi su tada prešli na levu obalu i zauzeli neke delove grada". Možete li to objasniti, ja vas ništa više ne bi pitao.

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Pa da, mogu. Naime nakon nekoliko dana tog haotičnog stanja, da tako kažem, u gradu na desnoj obali Une, stanovništvo grada Bosanska Krupa se povuklo na lijevu obalu Une i tako stanje je bilo u narednih nekoliko mjeseci. Kasnije, kroz razvoj situacije, kroz naredne godine, dogodile su se stvari koje sam naveo, ali ja više nisam bio prisutan na tom području. taj opis se odnosi na saznanja koja sam, prikupio sam informacije od drugih koji su bili na tom prostoru.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ - PITANJE: Jer vi ste posle od 2. oktobra 1992. godine bili u Zagrebu u ratnom Predsedništvu. Ratno Predsedništvo Bosea i Hercegovine nalazilo se u Zagrebu, je l' tako?

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: To je potpuno pogrešna interpretacija onoga što sam ja rekao. Ja sam u zagrebu bio po odluci ratnog Predsjedništva opštine Bosanska Krupa. Bio sam upućen u Zagreb sa određenim zadacima.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ - PITANJE: Znači nije tačno ovo što piše ovde: "Napusti sam Bosansku Krupu 2. oktobra 1992. godine. Upućen sam u Zagreb da radim u ratnom Predsedništvu", to nije tačno?

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: To nije tačno. Ratno Predsedništvo je bilo u Bosanskoj Krupi i trebalo je da stoji "po odluci ratnog Predsedništva" i zaista ta omaška u izjavi nije mi jasno kako je promakla.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ - PITANJE: Hvala.

TUŽILAC AGA - PITANJE: Časni sude uz vašu dozvolu ja bih postavio nekoliko pitanja u svrhu dopunskog ispitivanja. Gospodine Veliću, tokom

vašeg svedočenja vi ste spomenuli da je bila izrađena neka studija u Bosanskoj Krupi, kao prvi korak u formiranju države. Koliko je drugih opština izradilo sličnu studiju?

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Da, ja sam pomenuo tu studiju koju smo mi u svakodnevnoj komunikaciji nazivali "Elaborat o podjeli opštine Bosanska Krupa". Vjerovatno oficijelni naziv je bio nešto drugačiji. I nije se radilo o studiji kao prvom koraku o formiranju neke fantomske države, već konkretno, u zadnjoj rečenici te studije je pisalo da je to prvi korak u formiranju jedinstvene srpske države na Balkanu. Poznato mi je da je takva studija od strane SDS – a pripremljena i za opštinu Bihać a kasnije sam saznao, to su bili neformalni kontakti, da je malte ne u svim opštinama u Bosanskoj Krupi gdje je bilo mješano stanovništvo, gdje su živjeli Bošnjaci, Srbi i drugi, da je SDS ponudio takvu studiju za raspravu.

TUŽILAC AGA - PITANJE: Mislim da je ovo jedno važno pitanje o kojem mora da zna veće i pošto ste vi pravnik i jedan od vodećih članova SDA možda bi biste mogli da nam kažete, vi ste rekli tokom svedočenja da je doneta bila odluka od strane Predsedništva Bosne i Hercegovine da niko ne treba da se pridruži JNA. U to vreme zastupnici kojih nacionalnih zajednica su se nalazili u Predsedništvu Bosne i Hercegovine?

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Da, to je bilo u vrijeme događaja u Hrvatskoj u toku 1991. godine. U to vrijeme u Predsjedništvu Bosne i Hercegovine je bilo 7 članova i bili su predstavnici tri konstitutivna naroda, jer po Ustavu Bosne i Hercegovine u to vrijeme u Bosni Hercegovini su živjela tri konstitutivna naroda. U to vrijeme po nazivu Srbi, Muslimani i Hrvati i bio je jedan predstavnik Jugoslovena. Znači, bilo je ukupno 7 članova Predsjedništva.

TUŽILAC AGA - PITANJE: A ta odluka, po koga je ona imala obavezujući karakter u Bosni i Hercegovini?

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Ta odluka Predsjedništva Bosni i Hercegovine naravno imala je obavezujući karakter za sve organe u Bosna i Hercegovini koji su po toj liniji podređeni Predsjedništvu, uključujući naravno i sekretarijate narodnih odbrana po opštinama.

TUŽILAC AGA - PITANJE: Prema tome, to bi uključivalo i Muslimane i Srbe i Hrvate, dakle sve.

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Naravno, jer organi vlasti u Bosni i Hercegovini su bili jedinstveni i bili su izabrani nakon višestranačkih izbora 1990. godine.

TUŽILAC AGA - PITANJE: Imam još samo jedno pitanje za vas. Vi ste spomenuli da su džamije i katolička crkva na obali Une koja se nalazila pod okupacijom srpskih snaga u potpunosti uništeni. A kako je pravoslavna crkva?

SVEDOK VELIĆ - ODGOVOR: Pa objekti koje ste spomenuli nalaze se na međusobnoj udaljenosti od najviše 100 metara u Bosanskoj Krupi. Džamija je bila zapaljena već prilikom ulaska srpskih snaga u taj dio Bosanske Krupe

a katolička crkva je uništena pod meni nepoznatim okolnostima, jer ja sam se, ovaj, u to uvjerio tek kada sam nakon rata ponovo došao u Bosansku Krupu a pravoslavna crkva je ostala u stanju u kojem je i danas, znači netaknuta.

TUŽILAC AGA - PITANJE: Ja sam završio svoje dodatno ispitivanje.

Svedok MIROSLAV DERONJIĆ

6. novembar

UŽILAC NAJS - PITANJE: Gospodine Deronjić zbog zapisnika moram da kažem, vi ste se izjasnili krivim pred ovim međunarodnim sudom u vezi sa optužnicom koja je podignuta protiv vas i čekate izricanje kazne u vezi sa pitanjima po kojima ste se izjasnili krivim. Je li tako?

SVEDOK DERONJIĆ - ODGOVOR: To je tačno.

...

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Molim poslužitelja da stavi 1. stranicu engleske verzije na grafoskop. Gospodine Deronjić u ovom transkriptu presretnutog razgovora se pominje, pri dnu stranice, dio razgovora koji ide tako: "Je l' se čujemo predsjedniče", onda neko kaže: "Ne čuje vas predsjednik Deronjiću", posrednik ovdje. I onda vi kažete: "Imam negdje oko dvije hiljade sad ovdje do... " i onda se gubi vaš glas i onda X kaže: "Deronjiću, predsjednik kaže ovako: sva roba mora biti smještena u magacine prije 12 sutra". Odgovor: "Dobro". X kaže: "Deronjiću, ne u magacine tu nego negdje drugo", vi kažete: "Razumio" i onda ako pogledamo sljedeću stranicu, tu se kaže: "Čekam na razgovor sa predsjednikom Karadžićem, je l' tu?", "Da" i onda dežurni oficir kaže: "Gospodine predsjedniče imam Deronjića na liniji, hoćete s njim da razgovarate", "Čujem vas", Deronjić: "Predsjedniče, koliko hiljada", vi kažete: "Dvije za sada, biće ih još tokom noći". Ono što se pominje kao roba i 2 hiljade, šta je to? Možete li nam pomoći oko toga?

SVEDOK DERONJIĆ - ODGOVOR: Ono što se pominje kao roba ili u ciframa izraženo kao 2 hiljade odnosilo se na zarobljene Muslimane, koji su popodne i u noći 13. jula dovezeni u Bratunac i smješteni na nele lokacije, uključujući i objekta osnovne škole, hangara, stadion i tako dalje.

...

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Ja ću se pozabaviti time tokom pauze i provjeriću da li je dostavljeno u jednom ili drugom obliku. U svakom slučaju to ću ustanoviti. Gospodine Deronjić, vaša izjava koja je sada dokazni predmet, pokriva čitav raspon tema: od naoružavanja Srba do vaše funkcije u Srebrenici i tako dalje. Možete li nam pomoći kod sljedećeg; možete li nam samo u nekoliko rečenica, s obzirom da ste vi obrazovan čovjek, bili ste profesor prije ovih događaja, možete li nam samo u nekoliko rečenica iznijeti relevantni razvoj događaja i objasniti kako je došlo do toga da ljudi kao što ste vi sudjeluju u takvim događajima? Ja ne želim da vas navodim na odgovor ali ali samo da upotrijebim formulaciju koju ste vi koristili tokom ranijih svjedočenja. Vi ste govorili o vrtlogu događaja. Dakle, možete li to u par minuta da nam objasnite?

SVEDOK DERONJIĆ - ODGOVOR: Da vaša visosti, ja ću pokušati da odgovorim na to pitanje. Vi ste primjetili da moja izjava sadrži događaje u

rasponu od skoro 5 godina, znači od 1990. godine do 1995. godine. I nastojao sam da se u toj izjavi fokusiram na one događaje u kojima sam ja neposredno učestvovao, to znači na događaje u Bratuncu i sa osvrtom na događaje u susjednim opštinama u onoj mjeri u kojoj sam te događaje pratio i poznao. Takođe sam dao jedan širok pregled političkih aktivnosti od najnižeg nivoa, gdje sam najviše i obavljao tu funkciju, do onoga najvišeg nivoa u kome sam učestvovao od 1993. godine kao član Glavnog odbora SDS – a. Naravno da je i mene to pitanje, kao i većinu ljudi, zaokupljalo, šta se sve zaista desilo na tom prostoru, uključujući naravno i širi prostor Bosne i Hercegovine. Ja sam, dajući ovakvu svoju izjavu, želio ustvari da posvjedočim o sledećem: prije svega, poznati su događaji i politički koncepti Srba, Muslimana i Hrvata u ranim 90 – tim godinama na prostoru bivše Jugoslavije u periodu njene apsolutne krize i raspada Jugoslavije. Ono što je navelo mene i mnoge ljude da učestvujemo u tim događajima jesu planovi koji su bili u prvoj svojoj fazi potpuno javni i prije svega, sad govorim o planovima Srba u Bosni i Hercegovini, oni su se odnosili na potrebu da svi Srbi zajedno ostanu u jednoj državi. U početku je to bilo nastojanje za očuvanjem jedinstvene Jugoslavije a kasnije su se ti planovi nešto mjenjali u skladu sa razvojem događaja koji su u priličnij mjeri poznati i u ovom sudu. Šta sam ustvari ja želio da pokažem kroz čitav ovaj svoj, kroz čitavu ovu svoju izjavu? Prije svega da ti javni planovi u koje sam i ja bio uključen od 1991. godine, oni se ustvari odnose na stvaranje jednog entiteta bosanskih Srba na prostorima Bosne i Hercegovine i oni su poznati kao plan za stvaranje Republike Srpske. to je bio javni plan. Mnogo je manifestacija tog javnog plana, zabilježeni su i u medijima, istupi raznih čelnika, uključujući i određene moje aktivnosti u vezi sa tim na lokalnom nivou, prije svega na području gdje sam živio i obavljao svoju aktivnost. Ti planovi su imali određene faze u realizaciji. U početku su to bila formiranja zajednica opština, koje su kasnije prerasle u određenoj fazi u one poznate srpske autonomne oblasti. Takvih je bilo 5 u Bosni i Hercegovini, formiranih u periodu 1991. godine a u jesen su verifikovani na jednoj skupštini, srpskoj skupštini kao oblasti koje bi otprilike trebale da prerastu u taj entitet, srpski entitet u Bosni i Hercegovini. Krajem 1991. godine ja sam učestvovao u događajima i u mjerama koje su u nekom smislu predstavljale iznenađenje za većinu ljudi koji su se u to vrijeme bavili politikom, jer su to bile prve neke tajne mjere ili događaji koji su doprinosili ostvarenju cilja stvaranja jednog srpskog entiteta i Bosni i Hercegovini. Poznati su, i pred ovim sudom, kao varijanta a) i b). to je bio politički nalog koji su svi stranački organi SDS – a u bivšoj Bosni, u Bosni i Hercegovini dobili u to vrijeme sa obavezom da to sprovedu na terenu. Ti politički nalozi bili su strogo povjerljiv materijal. Ja sam prvi put u svom iskustvu bavljena politikom u to doba, dobio takve, takvu vrstu materijala koji je nosio naziv "Strogo povjerljiv materijal". Trebalo je, naime, razdvojiti izvršnu i zakonodavnu vlast u opštinama a pogotovu to se odnosilo na manjinske opštine. Kad

kažem manjinske, mislim na one opštine u kojima su Srbi činili manjinu a takvih opština je bilo. Ja ću ih nabrojati, recimo Bratunac, Zvornik, Srebrenica, Višegrad i da ne nebrajam neke druge opštine u okviru one srpske autonomne oblasti o kojoj sam ranije govorio. Nakon toga, ljudi su na terenu, moram to reći radi istine, na različite načine tumačili i na različite načine i provodili. Bilo je otpora, bilo je prilagođavanja nekoj lokalnoj situaciji. Ja sam opisao način na koji sam ja sproveo te instrukcije. to je bio jedan specifičan način. Ja sam u Bratuncu to proveo u zajedničkoj skupštini u dogovoru sa predstavnicima Muslimana u zajedničkoj skupštini opštine Bratunac. Insistirao sam samo na razdvajanju jednog djela i to se isključivo u Bratuncu odnosilo na policiju. Znam da su takve inicijative, slična razmišljanja, prilagođena opet datim situacijama, postojale u Zvorniku. Poznao sam tamo dobro rukovodstvo, u nekim drugim opštinama i tako dalje. U takvoj situaciji, početkom aprila 1992. godine na to područje stižu određene vojne formacije, poznate kao dobrovoljci, Arkanova garda, Šešeljevi dobrovoljci i tako dalje, da ne nabrajam, stižu u podrinje i u neke druge, u neka druga područja u Bosni Hercegovini i izazivaju sukobe. To je za mnoge ljude predstavljalo iznenađenje. Ja neću sada da govorim o sebi ali znam takođe neke događaje u Zvorniku, znam za događaje u Bjeljini. Znam da su neka srpska rukovodstva hapšena, pretučena, držana u zatvorima, mučena i tako dalje i događaji su poprimili jednu, ovaj, potpuno radikalnu fazu u raspletu tih međunacionalnih odnosa na tom terenu, uključujući naravno i opštinu Bratunac. A dolazak tih ljudi je znači predstavljao nešto što su bili, nešto što su bila tajna sredstva u ostvarivanju ovih planova i ja kažem da jedan izvestan broj ljudi, ne mogu da govorim tačno koliko, u rukovodstvu samom SDS – a nije znao za takve planove. Ono što se kasnije odvijalo, po meni, predstavlja samo uzročno – posledične odnose na tom terenu. Najprostije rečeno, ti dobrovoljci kada dolaze i te jedinice iz Srbije kada dolaze na te prostore, počinju ubijati ljude, pljačkati, stvarati paniku u tim opštinama u i onako narušenim međunacionalnim odnosima, izazivaju jednu atmosferu straha, panike, bjekstva ljudi, pretežno Muslimana sa tih terena. Nakon toga, sad ću se fokusirati samo na Bratunac, pošto te događaje najbolje znam, logično je bilo očekivati da Muslimani neće mirno posmatrati sve te događaje. Ubrzo nakon njihovog dolaska na to područje Naser je u Srebrenici, u selu Potočarima, 20. aprila napravio zasjedu za te jedinice i pobio je te ljude. Ja ne znam tačno kako se taj događaj odvijao ali znam u suštini da je ili najveći broj tih ljudi pobijen u toj zasjedi ili su gorovo svi bili ubijeni, koliko ja znam. Nakon toga ubijen je Goran Zekić, koji je bio jedan od vodećih Srba na tom području u Srebrenici. 8. maja, 9. maja, već smo mi preduzeli neke korake koje sam ja detaljno opisao u svom izjašnjanju o krivici i o činjeničnim osnovama za izricanje kazne i događaji poprimaju jednu formu koju sam ja, eto rekao sam taj termin, uzročno – posledično počinju da se dešavaju. 1992. godine već u junu mjesecu, nakon aktivnosti koje smo, znači, mi preduzeli u Bratuncu, dolaze aktivnosti

Muslimana iz Srebrenice, koji napadaju na područje Bratunca. Mnogo je tu borbi bilo i mnogo zauzimanja prostora, žrtava i vojničkih i civilnih. 1993. godine počinje kontraofanziva Srba na područje Srebrenice, zatim ona poznata afera oko Moriona i proglašavanjem Srebrenice zaštićenom zonom Ujedinjenih nacija, mislim od 13. aprila 1993. godine. A 1994. godinu obilježili su nastojanja i jednih i drugih da tim prostorom ovladaju. Ispadi muslimanskih snaga iz Srebrenice, pravljenje određenih problema na srpskoj strani. S druge strane vidio sam i ovdje sam imao priliku da se osvjedočim o nekim naredbama nižih i viših komandi za srpske vojnike oko Srebrenice, koji nam svjedoče o tome da je cilj bio da se tim ljudima u zaštićenoj enklavi potpuno onemogućí opstanak na tom prostoru svim sredstvima. A logičan rasplet, nažalost, kažem logičan ali ne normalan jeste ofanziva srpskih snaga u 1995. godini na područje Srebrenice i rasplet kakav se dogodio, to je poznata činjenica, ubistvo više hiljada zarobljenih Muslimana na tom području. Želio sam, znači, da pokažem da je, da su se događaji u Bratuncu, u podrinju i u opštinama koje sam ja pratio i poznavao, odvijaju se po principu domino efekta. Da je dolazak ljudi u, na ta područja iz Srbije, koja su i onako bila opterećena tim različitim političkim konceptima i međunacionalni odnosi su i onako bili u nekom vrlo lošem stanju, prouzrokovalo sve naredne događaje i da je Srebrenica 1995. godine, po meni, jedan logični finale koji je jedino mogao proisteći iz tih događaja. Oprostite ako sam uzeo malo više vremena, ipak je to složena tema i želio sam da bar obuhvatim što više tih događaja.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da se pozabavim vašim poslednjim zapažanjem u vezi sa Srebrenicom 1995. godine, da je to bio logičan finale događaja, jedina stvar koja je mogla da rezultira iz tih događaja. Da li je to nešto, procjena do koje ste vi došli gledajući unazad na te događaje ili je to bilo na vašem umu u to vrijeme, dakle kada ste posmatrali događaje u tom trenutku?

SVEDOK DERONJIĆ - ODGOVOR: Vaša visosti, ja sam naravno bio učednik većine ovih događaja na način na koji sam to precizno objasnio u svom iskazu. Naravno da sam i u ratu razmišljao o onome o čemu se dešava ali veliki broj zaključaka izvukao sam nakon svih ovih događaja kada sam imao priliku u kontaktima sa Tužilaštvom, koje je trajalo od 1997. godine, da pogledam niz dokumenta koje iz jednog drugog aspekta su objasnili situaciju u kojoj sam se nalazio a većinu tih dokumenata, naredbi nisam poznavao u vrijeme dok sam se bavio poslom u samom odvijanju ratnih sukoba.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Nisam siguran da je to odgovor na pitanje ali da li ste vi bili neko ko je u to vrijeme razmišljao o tome i da li ste mislili da će se tako nešto dogoditi? Možete li nam to reći? Ja ne insistiram na odgovoru ali ako želite da odgovorite, možete.

SVEDOK DERONJIĆ - ODGOVOR: Ja sam rekao da sam i u ratu shvatio mnoge stvari ali da sam konačno svoje zaključke formirao nakon završetka ratnih operacija na tom prostoru.

...

TUŽILAC NAJS - PITANJE: ... izjavi svedoka koji bi nam dali dopunski kontekst za one koji nisu pogledali izjavu. Gospodine Deronjiću ja ću vam reći na koje pasuse da obratite pažnju. Dakle, da počnemo sa pasusom 8 gde vi govorite o naoružavanju Srba. Vi kažete nešto o tome šta vam je Karadžić rekao o tome šta je on razgovarao sa Miloševićem o naoružavanju Srba, je li to tako?

SVEDOK DERONJIĆ - ODGOVOR: Da vaša visosti. To je tako.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: I kao što ste vi ovde naveli ... tokom razgovora sa Miloševićem u vezi ovoga. Šta je on zapravo postigao?

SVEDOK DERONJIĆ - ODGOVOR: Na tom sastanku u Milićima a kome smo prisustvovali Dukić, gospodin Zekić i ja, gospodin Rajko Dukić je upotrebio jednu rečenicu, rekao je da je gospodin Karadžić lično ubjedio gospodina Miloševića da se Srbi u Bosni i Hercegovini naoružaju. Ja sam kasnije imao priliku, ne sjećam se tačno datuma, niti forme sastanka ili mogućeg susreta sa Karadžićem, da od njega lično čujem upravo takvu rečenicu da je on lično ubjedio gospodina Miloševića da se Srbi u Bosni i Hercegovini naoružaju. Postojalo je određeno neslaganje o ulozi vojske o mogućem raspletu krize i mislim da je to rezultiralo ovakvom željom gospodina Karadžića da se Srbi u Bosni i Hercegovini naoružaju. Na to sam mislio kad sam govorio u ovom paragrafu o tim činjenicama.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Hvala. Hvala, dakle sada paragraf 63. Vi ste ovde primetili o tome kako je postojala šema o preuzimanju vlasti u opštinama. Dakle, prvo bi došli dobrovoljci, onda bi kernulo zastrašivanje, ubistva i tako dalje, onda bi došla JNA posle nekog kraćeg vremena i ono što ste vi zaključili na osnovu ove šeme događaja koja se događala u više mesta, šta ste vi zaključili?

SVEDOK DERONJIĆ - ODGOVOR: Da, ja sam to nazvao jednom šemom odvijanja događaja u istočnoj Bosni, prije svega, mislio sam na istočnu Bosnu, jer to područje sam najbolje poznavao i postojala je jedna određena hronologija i tačan redosled razvoja događaja u toj hronologiji. Naravno, sa određenim nijansama, prilagođeno sredinama u kojima su se ti događaji neposredno odvijali. Prije svega, mislio sam na činjenicu da te snage iz Srbije, Arkanova garda, dobrovoljci, dolaze na ta područja prije izbijanja sukoba. Moram i radi istine reći da su međunacionalni odnosi u tim sredinama bili i onako poremećeni, prije svega implementacijom naloga iz materijala koji je poznat kao varijanta a) i b). Dolazak tih dobrovoljaca je stvorio određenu klimu na tim područjima, prije svega zbog ubijanja nedužnih ljudi,.... mahom od ljudi muslimanske vjeroispovjesti i prouzrokovalo je zastrašivanje tog stanovništva, bježanje sa tih prostora, tako da su se odvijali zaista složeni događaji na tom području. Dolazak Jugoslovenske narodne armije na to područje, još uvijek se znači radi o Jugoslovenskoj narodnoj armiji, to su događaji prije 15. maja u nekom smislu stvaralo je privid da će se Jugoslovenska narodna armija umješati u

te događaje u pozitivnom smislu, da spriječi takva dešavanja na terenu, međutim vrlo brzo se iz niza činjenica ispostavilo da se Jugoslovenska narodna armija stavlja na stranu Srba i da je njeno djelovanje na tom prostoru doprinjelo produbljivanju tih međunacionalnih sukoba, bjekstvo Muslimana sa tih terena i, koliko je meni poznato, u opštini Bratunac a i u susjednim opštinama, Jugoslovenska narodna armija je učestvovala i u ofanzivnim akcijama koje su Srbi preduzimali na tom terenu. Svi ti .. da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sledeći pasus je pasus 136 i samo da vam dam kontekst o tome o čemu se ovde radi ... govorite o ovome u pasusu 131. Vi kažete kako su Crvene beretke došle u Bratunac, zatim he bio neki sastanak u junu a možda i u julu. Onda u pasusu 134 objašnjavate kako je gospodin Simatović Frenki došao tamo i zatim u pasusu 136 me interesuje samo jedna stvar, da o tome nešto kažete uživo a to je sledeće: da li vam je Frenki Simatović rekao na kom nivou je dogovoren onaj zadatak koji je on trebao da izvrši?

SVEDOK DERONJIĆ – ODGOVOR: Da vaša visosti, Frenki je na tom sastanku za koji takođe ne znam tačan datum održavanja, da je to dogovoreno na najvišem nivou, podrazumjevajući vjerovatno politički i državni vrh Srbije i Republike Srpske.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zatim ćemo da pređemo na pasus 163 i ovde u vašoj izjavi se već radi o 1995. godini i o nizu događaja u 1995. godini. Vi ovde opisujete kako je Karadžić obilazio to područje i zakazivao sastanke. Na jednom od sastanaka je razgovarao i sa vama i za Sreberenicu je rekao šta će se tamo desiti. Možete li nam reći molim vas u jednoj rečenici šta vam je Karadžić rekao o tome šta će se desiti sa Srebrenicom u to vreme a to je bilo proleće 1995. godine?

SVEDOK DERONJIĆ – ODGOVOR: Da, to su prva moja saznanja da će se u Srebrenici, znači susjednoj opštini do Bratunca, odvijati određene vojničke aktivnosti a ne bi se složio sa konstatacijom da mi je on rekao šta će se desiti u Srebrenici. On je rekao da će se tamo odvijati određene vojničke aktivnosti i da ja, ukoliko smatram za neophodnim, preduzmem određene mjere u pripremi na području opštine Bratunac. To su njegove riječi.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A šta vam je on konkretno rekao, ukoliko je išta rekao u vezi toga šta će se desiti u samoj Srebrenici?

SVEDOK DERONJIĆ – ODGOVOR: U tom trenutku on nije ništa govorio o .. rekao je da će se dešavati neke vojničke aktivnosti oko Srebrenice, da o tome nikome ništa ne govorim, da mi ne može reći precizno detalje oko toga šta će se dešavati ali da ja ukoliko znači smatram za potrebnim uradim neke pripreme radnje koje su se uglavnom odnosile na rutinske radnje, da pobrinem se za dovoljne količine nafte, rezervne nafte, lijekova, hrane, ono što su bile uobičajene aktivnosti civilnih vlasti u odnosu na vojsku. Bez, znači, preciznog objašnjavanja šta bi moglo konkretno da se desi u Srebrenici u vojničkom smislu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Još samo dve – tri stvari. Sledeća je u pasusu 175 gde vi govorite o sastanku koji je održan 9. jula na Palama. Tamo ste videli Karadžića, Krajišnika i isto tako ste tamo videli još jednog čoveka koga opisujete u pasusu 175, gde kažete kako vam je on predstavljen i ko je on zapravo bio?

SVEDOK DERONJIĆ – ODGOVOR: Radilo se o gospodinu Jovici Stanišiću. Ja sam rekao da sam predstavljen na način koji je potvrdio, koji mi je potvrdio da su oni na tom predhodnom sastanku raspravljali o događajima u Srebrenici. i sama činjenica da sam se ja sa njima našao negdje 8. i 9. ili 9. naime, kada se već vode operacije oko Srebrenice, potvrđuje da je eventualno a ja ne kažem 100 posto sigurno, tema njihovog razgovora bila i Srebrenica a predsjednik Karadžić je rekao "Ovo je jedan naš momak odozdo sa terena" što podrazumjeva da se misli na područje Srebrenice. Naime, oprostite, formulacija rečenice implicitno govori o tome da se raspravljalo o Srebrenici na tom njihovom sastanku.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U pasusu 209 gospodine Deronjiću vi govorite o tome kako je čovek po imenu Beara došao u Srebrenicu. Vi ste shvatili da je to čovek o kome je govorio Karadžić i isto tako se tu nešto govori o kakva je on uputstva imao vezana za zatvorenike i šta treba sa njima da se desi. dakle, o čemu se tu radilo?

SVEDOK DERONJIĆ – ODGOVOR: Da tu, u tom pasusu ja sam govorio o dolasku gospodina Beare, ja bih rekao u Bratunac pošto mi je nepoznata činjenica da li je on bio u Srebrenici. Govorio sam o njegovom pojavljivanju u mojoj kancelariji u kasnim večernjim satima između 13. i 14. jula. poznata je činjenica i ja sam je objašnjavao u svojoj izjavi da sam ja 13. uveče, čini mi se oko 8 sati uveče, obavio jedan razgovor sa gospodinom Karadžićem i to je transkript tog ugovora upravo u dokumentu smo prije nekoliko trenutaka pročitali i vidjeli ovdje. Gospodin Beara se znači 13. uveče pojavio u mojoj kancelariji i ja sam u ovom pasusu opisivao precizno atmosferu u mojoj kancelariji i riječi koje je on naveo, naređenja koja je imao u vezi sa zarobljenicima, muslimanskim zarobljenicima koji su se u tom trenutku nalazili u opštini Bratunac. Da li je potrebno da nešto šire objašnjavam precizno?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ne, to se nalazi u izjavi i svi mogu da pročitaju kako su glasila njegova uputstva. I konačno u pasusu 227 vi govorite o dokumentu sa kojim je veće već upoznato. Nedavno ... dokazni materijal. Radi se o dokumentu gde se navodno radi o evakuaciji ljudi iz Srebrenice. To je dokument koji je gospodin Franken potpisao, pošto je predhodno uneo neke izmene u njega. Vi govorite u tom dokumentu u pasusu 206 i 207 i vi kažete da taj dokument nije odgovarao stvarnosti. A sada vas molim da pogledate sam kraj pasusa 227 gde su navedeni razlozi zašto on nije odgovarao stvarnosti i onda vi kažete i na kraju glavni razlog ili osnovni razlog što taj dokument nije odgovarao stvarnosti je bio zapravo kakav razlog gospodine Deronjiću?

SVEDOK DERONJIĆ - ODGOVOR: Ja sam rekao da osnovni razlog je da nije postojala ozbiljna namjera da to stanovništvo, govorim sada o civilnom stanovništvu koje se zateklo u Potočarima nakon vojnih operacija, nakon našeg zauzimanja Srebrenice, nije, znači, postojala ozbiljna namjera da ti ljudi ostanu tu. Svi događaji iz predhodnog perioda i sam ovaj događaj potvrđuju moju tezu koju sam ranije možda u nekoj fazi iznio e to je da se taj prostor, da se sa tog prostora eliminiše muslimansko stanovništvo. To su bile stvarne namjere i instrukcije koje sam ja dobijao nisu u potpunosti odgovarale realnosti, niti stvarnim namjerama kad govorim o tri opcije koje su ponuđene Muslimanima od strane predsjednika Karadžića. Na to sam mislio.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Hvala vam gospodine Deronjiću a sada će vam biti postavljena i neka druga pitanja. Ovaj presretnuti razgovor za koji je pitao optuženi je razgovor za koji nemamo audio verziju, već imamo samo transkript i to možemo da dostavimo.

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Recite mi sad zbog čega ste uopšte došli na ideju, rekao bih, vojničku ideju, kako kažete da ste laik i da ništa o ciljevima operacije niste znali i da se u nju treba da uključi jedinica, ta Borovčanina za specijalne namene.

SVEDOK DERONJIĆ - ODGOVOR: Pa gospodine Miloševiću ja sam u svom iskazu šire objašnjavao da sam provodeći vrijeme u prvoj polovini jula mjeseca na tom mjestu koje se zove Pribićevac obilazio jedinice bratunačke brigade i koje su bile najvećim djelom raspoređene upravo na tom terenu i da sam jednu ili više noći prenoćio na tom terenu, razgovarajući sa ljudima o raznim temama naravno a najviše nas je zanimao plan oko Srebrenice i ljudi su meni postavljali pitanja u vezi sa planovima, vojničkim planovima oko Srebrenice u kojima su neposredno tada, znači, učestvovali. To je jedan od motiva. Ja sam ljudima rekao da ću vidjeti šta mogu da uradim, da se ja informišem, pošto nisam znao o tome ništa. To je jedan od motiva zbog koga sam otišao kod gospodina Karadžića. Jedan motiv jeste da predložim to što sam i rekao ovdje, da gospodin Borovčanin dođe sa svojom jedinicom. Ja sam uočio u ovome ratu da, koji nije bio rat klasični vojski, već da je to uglavnom naoružani narod, uočio sam da su neke žrtve potpuno bespotrebne i da su prouzrokovane neobučenošću tih ljudi i nesposobnošću da vode neke ozbiljnije vojne operacije. Mogu vam reći da u trenutku kada sam obilazio te jedinice, na tim položajima se nalazio veliki broj mojih kolega, profesora, direktora iz preduzeća, ljudi u kasnijem životnom dobu, nesposobnih i, bar sam ja tako ocjenio, za neke proboje, za neka zauzimanja nekih utvrđenih položaja protivničkih i tako dalje. Ja sam shvatio u jednom trenutku da akcije oko Srebrenice nisu samo rutinske radnje, već da imaju ozbiljnu tendenciju da se uđe u samu Srebrenicu. Taj zaključak sam formirao na terenu i shvatio sam da bi to moglo biti pogubno po veliki broj ljudi koje sam lično poznao. Bratunac je veoma malo mjesto. Mi smo

međusobno i prijatelji i poznanici i smatrao sam da je dobro da na taj teren dođe, ako su već to planovi, da na taj teren dođe jedna obučena, profesionalna jedinica a poznao sam gospodina Ljubišu Borovčanina, poznao sam djelove njegove jedinice i smatrao sam da su oni apsolutno sposobni za izvršenje jednog takvog zadatka. Naravno, moje je bilo da predložim a na predsjedniku da odluči da li će postupiti po mom prijedlogu ili neće.

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Sad ste objasnili da za ostvarivanje tih zadataka o kojima kažete da niste ništa znali, je bila potrebna jedna takva jedinica, je li tako?

SVEDOK DERONJIĆ - ODGOVOR: Gospodine Miloševiću nisam ja rekao da u tom trenutku ja nisam ništa znao, nego u predhodnom periodu nisam ništa znao o ciljevima akcije, vojničke akcije u Srebrenici. U tom trenutku ja sam formirao zaključak videći da se operacije veoma živo odvijaju na tom terenu i ličnim prisustvom ja sam formirao zaključak da su tendencije za ulazak u Srebrenicu nešto što je očigledno na samom terenu. Da su to bile rutinske operacije, ja ne bih ni osjećao potrebu da odem kod predsjednika Karadžića ali pošto su prevazilazile neke rutinske operacije, koje sam u ranijem periodu vidio, zaključio sam da je to ipak, da je moguće da će se ući u Srebrenicu.

...

Novembar 27, 2003.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: O svim dobrovoljcima koje ste imali prilike da vi vidite i koje ste dovodili tamo u Bosnu i Hercegovinu.

SVEDOK DERONJIĆ - ODGOVOR: Prvo, nije tačno da sam ih ja dovodio. A drugo, ti dobrovoljci dolaze preko državnih organa Republike Srbije, ja sam to opisao. Ne znam, njihovo članstvo u nekim opozicionim strankama je meni nepoznato. Pretpostavljam ako mislite na neke Šešeljeve ljude ili na neku drugu opozicionu stranku, ja se u to nisam upuštao, niti znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Glavni organizator tih demonstracija je organizovao Srpsku gardu, kao što znate, Srpski pokret obnove sa kojim ste zajedno učestvovali na demonstracijama, je li tako bilo?

SVEDOK DERONJIĆ - ODGOVOR: Tačno, ali je...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Onda i ove sve koje nabrajete su predstavnici opozicionih partija.

SVEDOK DERONJIĆ - ODGOVOR: Ukoliko gospodina Šešelja i Radikalnu stranku smatrate opozicionom, onda u redu, ali ja ne mislim baš tako.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: ... pa da je svakako bila opoziciona partija to je nesumnjivo.

SVEDOK DERONJIĆ - ODGOVOR: Za vas vjerovatno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: I vi ste bili s njima u dobrom odnosima za razliku od vlasti, prema tome je li to tačno, gospodine Deronjiću?

SVEDOK DERONJIĆ - ODGOVOR: Nije tačno, gospodine Miloševiću, sa strankama tipa radikali, Jovičevići, ne znam kako se zvala stranka, nikada nisam imao nikakve odnose, naprotiv vi ste često sa njima bili u koaliciji, a ja sam imao dobre odnose sa Demokratskom strankom, sa donekle Vukovom strankom, to je tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ja govorim o 1991. godini, gospodine Deronjiću, i 1992. i 1993. na primer, svakako ni sa jednom od tih partija tada nismo bili u koaliciji, i to se lako može utvrditi. Ali, da idemo dalje.

SVEDOK DERONJIĆ - ODGOVOR: A, nemojte, molim vas, da kažem samo, ovaj, to je tačno što ste rekli, ali vi ste u kasnijem periodu i sa tim strankama bili u koaliciji. Ja nikada sa njima nisam imao nikakve odnose.

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ovde je ova vaša izjava sistematizovana upravo onako kako ova druga strana pokušava da ove događaje prikaže. Ja ću nastojati da što brže pređem preko nekih stvari. Znači, evo, s prve strane tačka 4, naslov iznad nje "Nelegalno naoružavanje bosanskih Srba u proleće 1991. godine", u tački 4 govorite o Goranu Zekiću koji je bio član skupštine republike bosanskih Srba i njih nazivate bosanskim Sebima, šta ste vi?

SVEDOK DERONJIĆ - ODGOVOR: Ja sam Srbin.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: I oni su Srbi. I onda kažete ovako: "Rekao mi je da naoružanje nabavlja švajcarskim kanalima", to piše u ovoj tački 4, "Čak mi je pomenuo i ime čoveka preko koga je to nabavljao, radilo se o jednom Muslimanu s područja Zvornika. Jednom prilikom sam otišao s njim da bih sebi kupio jednu pušku." Jeste tako napisali?

SVEDOK DERONJIĆ - ODGOVOR: Da. Nisam napisao, rekao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, tako piše u ovoj vašoj izjavi. Dakle, švajcarskim kanalima, kad govorite o naoružavanju bosanskih Srba u roleće 1991. godine, se nabavljalo to naoružanje i čak od Muslimana kod koga ste i vi išli da kupite pušku.

SVEDOK DERONJIĆ - ODGOVOR: Tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa, onda dalje objašnjavate sastanak sa Rajkom Dukićem, izvesnim biznismenom, kako ga ovde opisujete, i pred kraj tačke 6 kažete: "To je bio čovek koji je imao visok politički rejting i u Beogradu i u rukovodstvu SDS - a." Kod koga je on to imao visok rejting u Beogradu, taj Rajko Dukić?

SVEDOK DERONJIĆ - ODGOVOR: Ja sam rekao da sam saznao u toku rata i kasnije da on ima dobre odnose sa SPS - om i sa JUL - om u to vrijeme, ja nisam to provjeravao niti imam mogućnosti, dozvoljavam da možda to i nije baš tako, ali u svakom slučaju, čovjek koji iz ranijeg perioda je već imao određene pozicije u poslovnim i političkim krugovima Beograda.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Socijalistička partija Srbije, gospodine Deronjiću, kao funkcioner SDS - a treba da znate, nikad nije imala odnose sa SDS - om. SDS je u odnosu na Socijalističku partiju bio opoziciona stranka.

SVEDOK DERONJIĆ - ODGOVOR: SDS...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Srpska demokratska stranka, jeste, nikad nije imao dobre odnose sa Socijalističkom partijom Srbije, odnosno nije imao nikakve odnose sa Socijalističkom partijom Srbije. Je li vam to poznato ili nije?

SVEDOK DERONJIĆ - ODGOVOR: Nije mi to poznato. Naprotiv, na svim mitinzima koje ste vi organizovali protiv opozicije učestvovao je i SDS. A ja sam čak poslao i telegram protesta protiv toga. Na kraju krajeva, svjedok sam niza kontakata između vas i rukovodstva SDS i lično znam za te kontakte.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A moji kontakti sa Karadžićem i Krajišnikom su bili kontakti sa funkcionerima Republike Srpske, a ne sa funkcionerima SDS - a, oni su bili funkcioneri Republike Srpske, jedan predsednik republike, drugi predsednik skupštine. Krajišnik je bio i predsednik skupštine Bosne i Hercegovine kao što znate.

SVEDOK DERONJIĆ - ODGOVOR: Tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A sad ste spomenuli JUL, da je taj Rajko Dukić imao dobre odnose sa JUL - om. Pa, je li vi znate da je JUL osnovan 1994. godine? Prema tome, nije mogao imati nikakve odnose sa JUL - om koji nije ni postojao u to vreme.

SVEDOK DERONJIĆ - ODGOVOR: Nisam ni rekao da je dobre odnose imao 1991. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A koje godine je imao odnose, molim vas? Vi govorite ovde o ovim godinama, koje godine je imao dobre odnose i kako je on mogao imati odnose s JUL - om?

SVEDOK DERONJIĆ - ODGOVOR: Šta je to što isključuje mogućnost da je mogao imati dobre odnose i sa JUL - om?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pošto nije po... ja čak ne znam ni da li 1994. ili 1995. osnovan JUL. Ali, da se u to ne upuštamo dalje, nikakve odnose nije imao s njima, to je jedna potpuna neistina.

SVEDOK DERONJIĆ - ODGOVOR: Kako je onda znao za gospodina Kertesu?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa, ne znam, nije mi poznato ni da je bio sa Kertesom niti vi imate ikakve dokaze o tome. Inače, ja primećujem u ovoj vašoj izjavi svi ljudi na koje se pozivate da ste nasamo sa njima bili u Srbiji su mrtvi. Je li tako, gospodine Deronjiću?

SVEDOK DERONJIĆ - ODGOVOR: Ovaj, gospodine...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Nijedan od njih ne može da potvrdi to.

SVEDOK DERONJIĆ - ODGOVOR: Gospodin Kertes nije mrtav. A na kraju krajeva, ja sam...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Vi ste znači imali odnose sa gospodinom Kertesom?

SVEDOK DERONJIĆ - ODGOVOR: Ne, nego sam...

SVEDOK DERONJIĆ - ODGOVOR: Ja sam došao kod gospodina Kertesa po preporuci Rajka Dukića. Ja naravno ne utičem na događaje i nisam ja režirao smrt nekih ljudi. Goran Zekić je na žalost poginuo.

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Recite mi, gospodine Deronjiću, kakvog je to ubijanja i proterivanja bilo 1991. godine?

SVEDOK DERONJIĆ - ODGOVOR: 1992. Početkom 1992.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A to što govorite o podeli, pa zar niste upoznati s time da je suština i tog Kutiljerovog plana bila znači, koji je podrazumevao nezavisnu Bosnu i Hercegovinu, da se ona podeli na kantone koji će neki biti većinom srpski, neki većinom muslimanski, neki većinom hrvatski i tako dalje i da se radilo o toj podeli? Je li vam to poznato, to su bile opšte poznate stvari, vaši predstavnici su o tome pregovarali sa drugima na međunarodnoj konferenciji u Jugoslaviji.

SVEDOK DERONJIĆ - ODGOVOR: Kutiljerov plan je postojao, mi smo ga prihvatili, ja to znam. A stvaranje Republike Srpske nije Kutiljerov plan, jer on je propao, to je bio jedan drugi projekat i ja sam u tome učestvovao. Ja sam to objasnio.

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: I sada kažete, moraću da preskačem mnoge od ovih tačaka, ali samo da... Zvornik, Višegrad, pa valjda znate iz podataka koji su bar kasnije bili poznati da to što je Arkanova Dobrovoljačka garda bila tamo, ovde je svedočio svedok koji je rekao da ih je bilo dvadeset, da su došli tamo zato što su bili plaćeni i da su došli u Zvornik za 400.000 maraka da pomognu, isto tako pozvani od lokalnog rukovodstva, je li vam to poznato? Da su bili plaćeni i da je to bila potpuno formacija koja nikakve veze nije imala sa bilo kakvom vlašću.

SVEDOK DERONJIĆ - ODGOVOR: Poznajem, gospodine Miloševiću, odlično rukovodstvo političko SDS - a u Zvorniku. Ja se izvinjavam vama, ekselencijo, uvijek mislim da će Milošević produžiti sa pitanjem. Želim da kažem da je rukovodstvo SDS - a u Zvorniku bilo uhapšeno kada je došao Arkan i da su mučeni, maltretirani i da su držani u zatvoru, to želim da kažem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: To nisu čak ni oni tako nešto svedočili, ali vi ne svedočite o Zvorniku, pa neću na to da tračim vreme. Molim vas, u tački 58 kažete: "Pitao sam Gorana Zekića o čemu se zapravo radi i zašto sam bio pozvan. On mi je rekao da je tu doveo dobrovoljce." Dakle, on je doveo dobrovoljce.

SVEDOK DERONJIĆ - ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Zar niste zajedno vi i Zekić doveli dobrovoljce?

SVEDOK DERONJIĆ - ODGOVOR: Ne. Ima živih tih dobrovoljaca...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, u svakom slučaju, on ih je doveo.

SVEDOK DERONJIĆ - ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: To je ono što vi tvrdite. A dobrovoljce, kao što smo utvrdili, organizovali su razne stranke.

SVEDOK DERONJIĆ - ODGOVOR: To ste vi...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A Zekić ih doveo u to mesto gde govorite u tački 56.

SVEDOK DERONJIĆ - ODGOVOR: U teritorijalnu odbranu u Bajinoj Bašti uz pomoć policije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Vi govorite kako je postojala neka šema. Prvo bi, kažete, stigli dobrovoljci, sad smo utvrdili ko ih je doveo, a onda bi sledila ubistva, a onda bi JNA sa prividnom namerom da uspostavi red... Znači, JNA se nešto pretvarala da dolazi da uspostavi red. Pa, znate valjda na koliko je mesta JNA intervenisala da se uspostavi red? I tu govorite o šemi. Čijoj šemi govorite, je li to vaša šema?

SVEDOK DERONJIĆ - ODGOVOR: Gospodine Miloševiću, to je otprilike vaša šema. A ja govorim na osnovu iskustva koje sam imao sa vojskom. Umjesto da pohapse dobrovoljce, na čemu sam ja insistirao, oni su uhapsili mene.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Gospodine Deronjiću, niste vi insistirali da neko hapsi dobrovoljce. Vi ste dovodili dobrovoljce, a JNA nastojala da uspostavi red.

SVEDOK DERONJIĆ - ODGOVOR: Gospodine Miloševiću, imam ovde kod sebe dokument od 13. maja da sam protjerao dobrovoljce iz Bratunca. Zašto bih ja protjerivao one i ulazio u konflikt i mogao izgubiti glavu zbog toga? Kad je već JNA odbila da to uradi, onda sam to uradio ja. Imam dokument o tome.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, dobro, gospodine Deronjiću, vi ste verovatno proterali neke s kojima ste došli u konflikt, a sigurno ne one koje ste sami doveli. I onda zaključujete u tački 68: "Stvaranje", na način na koji to gospodin Najs nastoji da predstavi, "stvaranje Republike Srpske je vrlo komplikovan i ozbiljan zahvat", proglasili su kad su isterani iz referendumu, proglasili su srpsku republiku Bosnu i Hercegovinu poslanici u parlamentu, narodnoj skupštini Bosne i Hercegovine, je li tako?

SVEDOK DERONJIĆ - ODGOVOR: U skupštini, srpskoj skupštini su proglasili...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Jeste, a onda vi objašnjavate kako stvaranje Republike Srpske je komplikovan i ozbiljan zahvat i nije mogao da ne bude isplaniran unapred, i tako dalje. A jesmo maločas konstatovali kako su Srbi izbačeni onim referendumom, i kako su da bi se zaštitili preduzeli mere svoje zaštite. Je li tako ili nije?

SVEDOK DERONJIĆ - ODGOVOR: Pa, gospodine Miloševiću, vi brkate određene datume. Kad kažete o referendumu, to je početak 1991. godine,

nakon toga slede aktivnosti Srba u formiranju srpskih autonomnih pokrajina, verifikacija tih pokrajina na skupštini u novembru 1991. godine, pa tek onda varijanta A i B, pa onda osnivanje Republike Srpske.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: To što je pravio SDS svoje varijante, ja u to uopšte neću da ulazim. Ali ove srpske autonomne oblasti koje su formirane, formirane su spontano u interesu njihove samozaštite, je li to tako bilo ili nije, gospodine Deronjiću?

SVEDOK DERONJIĆ - ODGOVOR: To je bio nalog SDS - a za formiranje, a verifikovane su na skupštini u novembru 1991. I to je javno urađeno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Javno, naravno, pa oni su to objavljivali da se na taj način štite od nasilja kome su bili izloženi, formirali srpske autonomne oblasti, sve je bilo javno. Prema tome, tu nije bilo nikakvog, čak nije bilo nikakvog ni plana, a ne tajnog plana. Jer se to pojavljivalo svuda gde su se osetili ugroženim. A recite mi, molim vas, šta ovo znači...

SVEDOK DERONJIĆ - ODGOVOR: Formiranje srpskih autonomnih pokrajina je bio javan posao i njihova verifikacija na skupštini u novembru 1991. je takođe javan posao.

...

Svedok ISAK GAŠI

TUŽILAC PEK - PITANJE: Časni su de, pročitacu sažetak prethodnog svedočenja. Ovaj svedok svedočio je o događajima u Brčkom. Prije rata bio je sportaš i predstavljao je Jugoslaviju na međunarodnim natecanjima. 1990 bio je član Izvršnog odbora SDA u Brčkom. Svedok se seća da je krajem 1990 došlo do mobilizacijesrpskih muškaraca u Brčkom. Sjeća se da je pre referendumu 1992. godine održano više skupova na kojima su govorili srpski politički vođe. Govori o tome da su skupovima prisustvovali Karadžić, Krajišnik i Koljević, a jednom prilikom i ministar Srbije za Srbe preko Drine. Sjeća se da je on sam na televiziji jednom govorio da bi svi zajedno trebali živeti u Bosni bez obzira na vjeru ili nacionalnost. Vrt ovog svedoka gledao je na garnizon JNA u Brčkom. Područje za obuku JNA nalazilo se preko puta mesta gde je on radio u Brčkom. Od 1990 na dlje svedok je video kako kroz grad prolaze mnoge kolone JNA. 1991. vidio je opremu JNA u srpskim selima u okolini Brčkog. Sredinom 1991. vidio je kako se uspostavljaju kontrolni punktovi na kojima su bili policajci JNA i civilni policajci iz Brčkog. Vidio je kako JNA Srbima u Brčkom dijeli oružje. Svedok se sjeća da je jednom prilikom, otprilike mjesec dana prije izbijanja sukoba u Brčkom helikopter JNA sletio u kasarni u gradu i ljudi koji su nosili crvene beretke, izašli su iz helikoptera. Svedok je i dalje viđao helikoptere kako noću sleću u krug kasarne. Vidio je muškarce u maskirnim uniformama i crvenim beretkama gotovo svakoga dana u kasarni kako održavaju obuku vojnika među kojima su bili i srpski sushjedi ovog svedoka. Rade Božić mu je kasnije rekao da je on kapetan Vojne policije JNA za specijalne namene, a da su Crvene beretke pripadnici te specijalne jedinice. Nad njim, bili su vojnici kapetana Dragana iz Srbije. Svedok se seća da su u Brčkom 30. aprila 1992 srušene dva mosta. Kasnije je od Radeta Božića saznao da je on odgovoran za dizanje tih mostova u zrak. Svedok kaže da je rat u Brčkom izbio 3. maja 1992. Između 4. i 6. maja, vidio je kako borbeni avioni JNA lete nisko nad Brčkom a nakon toga ubrzo bi se začule eksplozije u onom djelu grada u kojem su Muslimani i Hrvati bili u većini. Ovaj svedok dalje svedoči o tome kako su pripadnici stranke SDS u Brčkom izdali ultimatum prema kojem se općina morala podjeliti na tri djela do 4. maja 1992. Svedok je to video na televiziji. 1. maja kapetan Petrović koji je za sebe rekao da pripada bezbednosti vojne policije obratio sa stanovnicima Brčkog i rekao da je njegova jedinica dobila zaduženje da zauzme kontrolu nad gradom u roku od 48 sati. 7. maja gospodin Gaši prisustvovao je pogubljenju civila koje su izvršili ljudi u kamuflažnim uniformama i civilni. 12. nmaja video je leševе ispred hotela u gradu. Jednom prilikom vidio je kako se leševi istovaruju u jednu jamu iskopanu u blizini mjesta gdje je radio. Svedok je uhapšen 27. maja 1992. Držalio su ga u SUP - u u Brčkom a

nakon toga odveli u logor Luka. Tamo je bio zatočen od 27. maja do 7. juna 1992. U svom prethodnom svedočenju opisuje uslove u logoru i ljude koji su tamo radili. Konstantin Simonović, pod nadimkom Kosta za sebe je rekao da je bio zapovjednik logora Luka. Svedok opisuje kako su zatočnici izgledali i kako je jednom prilikom vidio ubistvo najmanje dvojice zatočenika. Jedan od počinitelja bio je jedan od susjeda ovog svedoka po imanu Ranko Češić, Srbin. Ovaj svedok opisuje još jednog počinitelja koji je nosio maskirnu uniformu SMB i za sebe je rekao da je član Radikalne stranke iz Bijeljine odnosno četnik. On je jednom zatočeniku nožem urezao križ na čelo. Pripadnici Arkanovih Tigrova takođe su dolazili u logor. Jedan od Arkanovaca koji je s vremena na vreme dolazio u logor pretukao je svedoka. Svedok je takođe svedočio o Zoranu Jelisiću i takođe kako je on fizički zlostavljao ljude u logoru Luka. Jednom prilikom ovaj svedok morao je sudjelovati u uklanjanju leševa iz logora Luka koji su bacani u rijeku Savu. Jenom prilikom u logor jr došlo jedno vozilo na kome je pisalo Republički sekretarjat za unutrašnje poslove Republike Srbije. U tom vozilu nalazio se jedan čovjek u maskirnoj uniformi, major i dva civilna policajca. Jedan od njih nosio je oznake Ministarstva unutrašnjih poslova Srbije, a drugi Saveznog ministarstva za unutrašnje poslove. Oni su došli da potraže dvojicu ljudi za koje je rečeno da su muslimanski snajperi. Ovaj svedok kaže da je tu dvojicu Jelisić regularno tukao. Jedan od njih je zanjekao da je bio snajper, a major je naložio Kostu da pruži lječničku pomoć obojici te ljude. 7. maja 1992 u logor Luka je došao Rade Božić, pratio ga je Kosta Simonović. Božić je rekao da će učiniti sve što može da izvede svedoka iz logora. Vratio se otprilike nakon dva sata i odveo svedoka. Odvezao ga je u jedan motel u Zvorniku. Kad su stigli pred motel, svedok se sastao sa kapetanom Draganom. Božić je nakon toga, Dragana jednog čovijeka i jednu ženu odvezao u Beograd. Dragan je objasnio da su mu pomogli žena svedoka, jedan prijatelj sportaša iz Beograda i da je on zato oslobođen iz logora. Časni sude, imam još nekoliko dodatnih pitanja za svedoka. Gospodine Gaši, tokom prvog tjedna koji ste proveli u logoru Luka, da li vam je, u jednom trenutku prišao jedan pripadnik osoblja logora i pitao vas nešto o nekom telefonskom broju?

SVEDOK GAŠI: Jest, prišao mi jedan, mislim da je bio potpručnik po činu ali bio je u rezervnoj uniformi JNA i upitao me drugi dan kad sam već jednu noć proveo, bio sam ispitivan od grupe policajaca, bilo je trojica, trojica je bilo u kancelariji, a on je rekao da je slušao moj intervju i čuo je da sam ja, jedno od pitanja je bilo gde mi je žena i ja sam rekao da je u Beogradu kod jednog prijatelja i onda je on meni rekao, taj potporučnik kad sam išao u klozet onda me je pitao da li ja imam broj telefona da zovne, da rekne u mene ženi da sam živ i onda sam mu ja i rek'o broj i tako je to i bilo.

TUŽILAC PEK - PITANJE: Da li ste kasnije čuli da li je neko zaista stupio u kontakt sa vašom ženom?

SVEDOK GAŠI: Jest, to sam saznao kasnije kad sam bio oslobođen u Beogradu s tim prijateljem, ustvari on je i odgovorio na taj telefonski poziv. Taj prijatelj, jedan od tih Srba, ja ne znam da li je baš taj bio ali on je jedini i dobio broj telefona i nazvao tog mog sportskog prijatelja i rekao da sam ja dole u Luci i da ima 48 sati kako je on rekao tom mom prijatelju da me izvade iz Luke a da treba da odu jedino kapetanu Draganu, da je on jedini koji me može izvaditi odatle jer ako me ne izvade Ranko, jedan od tih domaćih Brčaka će doći i da ću dobiti metak u glavu.

TUŽILAC PEK - PITANJE: Da li je vaša žena, nakon toga, otišla Draganu da traži pomoć?

SVEDOK GAŠI: To što sam čuo od žene je bilo predveče i kad i od tog svog sportskog prijatelja kad je taj Srbin, rekao je da je Srbin i da sledeće jutro, oni su otišli u fond kod kapetana Dragana ujutro, bilo je ne znam, ona kaže oko 7 ujutro ona kaže, ne znam tačno, prije svih nego što dolaze i ovaj, posle izvesnog vremena ona i taj moj prijatelj su bili tu, čekali u jednom hodniku tako je ona objasnila. Pitala je neke koji rade onde, da li ona može s kapetanom Draganom da razgovara, međutim kao što mi je rekla posle i kao što sam čuo i od nje i tog prijatelja da to nije tako lako doći do njega i da on nije ovde, da nema šanse da ona njega vidi danas. Međutim ona je uporno bila tu i stajala je tu ne znam koliko dugo vremena i ke odjednom iz lifta su izašli on, valjda taj kapetan Dragan i okružen sa njih možda jedno četvoro, petoro u civilnoj uniformi i onda je ona skočila i valjda ga poznala j! vidjela mu je negde sliku u novinama i provukla se kroz taj...

SUDIJA MEJ: Samo trenutak, mislim da nam ne trebaju svi ovi detalji ali moramo shvatiti o čemu se to ovde radi. Dakle, možda biste vi mogli objasniti, gospođo Pek? Da li se dakle ovde radi o tome da je žena ovog svedoka bila u Beogradu i da je rečeno kako mora otići do kapetana Dragana kako bi izbacila svog muža. Da li nam to svedok pokušava reći? I onda je ona to na kraju i učinila.

TUŽILAC PEK - PITANJE: Da, da.

SVEDOK GAŠI: Jeste, to je da tačno.

TUŽILAC PEK - PITANJE: Zaustavimo se ovde, molim vas za trenutak gospodine Gaši. Nakon toga vas je iz logora Luka odvezao Rade Božić. Kuda ste prvo pošli s njime?

SVEDOK GAŠI: Kad ja došao u Luku, prvi put kad je došao ja nisam znao zašto je došao. Tako sam i reko u svom svedočenju prije. Kad me je upitao, kad sam izlazio iz te kancelarije, mogu li ja isto do vas zato ja sam rekao da, izvadite me odavde kad sam tako dobar čovek kao što ti kažeš. Onda je, videću kaaže šta mogu da uradim. Drugi put kad je došao, došao je u pratnji jednog koji je imao crvenu bertku na glavi, ja mislim da se zvao Peđa.

TUŽILAC PEK - PITANJE: Zaustavimo se tu na trenutak. Taj drugi puta, kad vas je on odvezao iz logora, kuda ste prvo išli u Brčkom?

SVEDOK GAŠI: Prvo sam otišao u svoj stan u pratnji njih dvojice. Uzeo sam stvari iz stana. E, onda mi je rekao sad ideš na jedan duži put. Nije mi rekao

tačno gde. Ideš, kaže, bićeš oslobođen na jedan duži put. I onda smokrenuli iz Brčkog, iz centra grada na put za Bijeljenu. Prošli smo pored moje firme, tačnije zaustavili smo se u mojoj firmi i vidili smo one ljude ondi i onda smo krenuli i kod Mistratovića pumpe smo skrenuli na desnu stranu prema carinskoj zoni. Kad smo došli do carinske zone on je parkirao auto pred samu kapiju. Unutra na parking prostoru...

TUŽILAC PEK - PITANJE: Recite nam koliko dugo ste ostali na carini?

SVEDOK GAŠI: Pa, jedno pola sata ili ne znam tačno ali ne više od pola sata.

TUŽILAC PEK - PITANJE: Što ste tamo vidjeli?

SVEDOK GAŠI: Ispod tih zgrada stajala su parkirana vozila, pincgauer ja mislim da su bili, plavi i bilo je ovih drugih, kako ih oni zovu u JNA. Ova borbena vozila za transport pješadije i stajali su natpisi specijalne jedinice MUP - a Srbije, Arkanovi Tigrovi, to je stajalo na običnoj, ovako, drvenoj tabli i ta vozila su bila parkirana ispred tih zgrada. Dok je on, ne znam ja, otišao tamo, ja sam ga vidio kroz prozor, razgovarao je s nekim na telefon e onda se posle vratio i meni je pokazao kao prstom streliti, sve u redu, mićemo kaže, dalje nastaviti put.

TUŽILAC PEK - PITANJE: Te obične drvene daske koje ste opisali, gde su se one nalazile, na carini?

SVEDOK GAŠI: Jeste, ispred tih zgrada jer su ta vozila bila parkirana, oni su te natpise stavili na te drvene table, ne znam ja radi čega, vjerovatno da parkiraju vozila ispred. Bila su inače parkirana ta vozila ispred. A i kasnije, dok smo se vozili on je to meni rekao da Srbijanci obično spavaju tu.

TUŽILAC PEK - PITANJE: Nakon toga su vas odvezli u Zvornik, neću vas sada pitati o detaljima tog putovanja, to smo već čuli. Tokom putovanja, vi ste razgovarali sa Božićem. Da li vam je on u jednom trenutku rekao za koga radi? I recite nam za koga.

SVEDOK GAŠI: Jeste rekao je ja znam ko stoji iza mog oslobađanja, ja sam reko ne znam. Kaže on jesi ikad čuo za kapetana Dragana? Onda sam ja reko, ja, jesam pošto sam negde pročitao i bilo je na televiziji par puta kad je bio rat, počeo u Hrvatskoj da je on bio komandant tih Crvenih bgeretki, Knindže kako su se oni zvali ili Crvene beretke. I da je taj, kapetan Dragan, razlog što ću ja biti oslobođen i on će me, kao kasnije, lično dočekati i pozvat.

...

TUŽILAC PEK - PITANJE: Gospodine Gaši, znaci koje ste opisli na ulazu carine, da li su bili još neki znaci koje ste tamo vidjeli ili su to bili jedini znaci koje ste vidjeli?

SVEDOK GAŠI - ODGOVOR: Ja sam vam rekao da su to bili pincgaueri plave boje i bile su te table, bila su isto borbena vozila, ja mislim da su to pripadala JNA, ja ne znam...

TUŽILAC PEK - PITANJE: Molim da zastanete za trenutak, gospodine Gaši. Ti znaci koje ste videli, da li su to bile zvanične oznake ili su to bili rukom ispisane.

SVEDOK GAŠI: Ja sam vam rekao, to je bilo na tablama ispisano tehničkim pismom, verovatno bojom, rukom, gde će pojedina vozila da parkiraju ja ne znam, te su table bile na zidovima. To je tako stajalo. Pripadnici MUP - a Srbije valjda imaju taj specijalno određen parking, pripadnici Srpske radikalne stranke i pripadnici, čini me se bili su Arkanovih Tigrova ali između ostalih tu su bili ovi transporteri u JNA oklopnih transporteri.

TUŽILAC PEK - PITANJE: Hvala gospodine Gaši. Sledeće pitanje. Vi ste se vozili kolima s Draganom u Beograd. Možete li nam reći šta vam je on rekao tokom tog putovanja?

SVEDOK GAŠI: Ja, jedno vrijeme on sjedio napred do Radeta Božića. Poslije, kad smo imali jednu pauzu u nekom motelu, mislim da je bila Loznica, onda je on prešao, rekao je da će se on voziti blizu mene i sjeo je tamo, s moje desne strane, ja mislim. Onda je rekao da ja kao dođem u Fond, kad se okupam, obrijem i sredim da on napiše jedno dva lista na papir kako sam uhapšen od koga sam uhapšen, šta sam sve vidio u Brčkom prije rata kad je rat počeo, šta sam sve čuo i vidio u Luci kad sam zatvoren, koje su uniforme dolazile u kakvim su uniformama dolazili da li je ko koga ubio...

TUŽILAC PEK - PITANJE: Hvala gospodine Gaši. Možete li nam reći da li ste kasnije otišli u Draganovu kancelariju i napisali nešto za njega kao što vam je on to sugerisao?

SVEDOK GAŠI: Jesam otišao sam, ja mislim da je bilo drugi ili treći dan, kad sam se okupao i sredio posle sam seo i napisao ta dva lista i odneo mu u Fond.

TUŽILAC PEK - PITANJE: Da li ste mu iznijeli celu priču onoga što vam se desilo u Brčkom?

SVEDOK GAŠI: Ne znam cjelu priču. Nastojao sam da mu napišem, ali opet, ovaj, da mu pišem da sam vidio Crvena beretke il' ne znam ove il' one, nisam, ja sam samo govorio da sam vidio ljude u maskirnim uniformama da sam vidio ljude iz JNA ali nisam opisivao konkretna ubistva ili mučenje i sve to. Nisam rekao koji su to ljudi i kako su izgledali ali kad sam mu dao to, on je to pročitao prekucali su u njegovom Fondu na dva papira, omda je on nekog pozvao na telefon i rekao da ta osoba otvori faks, ima on nešto veoma interesantno da mu pošalje. Tako sam čuo jer su mu se javili u kancelariji kod njega da je on ovaj poslao, izabrao je broj i poslao taj faks toj nekoj drugoj osobi i sjedeli smo možda ja tačno ne znam, možda pola sata i pričali nešto o sportu...

TUŽILAC PEK - PITANJE: Šta se desilo nakon što je on poslao faks, da li ga je neko pozvao nakon toga?

SVEDOK GAŠI: On je zvao ponovo valjda taj isti broj i pitao je šta misliš o ovom svemu, a meni je pokazao prstom, kao ja sam OK. Uradio si kao dobro. To je sve i onda je reko...

TUŽILAC PEK - PITANJE: Sačekajte za trenutak. Rekao je da vam je pokazao rukom sa podignutim palcem. Šta je uradio posle toga sa tim faksom?

SVEDOK GAŠI: Ovaj uzeo je to što sam napisao rukom i tošto je bilo otkucano, izderao i rekao je meni uradio si OK, slobodan si, nemaš nikakve obaveze više prema meni. Takođe je sve.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Gospodine Gači, najpre samo jedno pitanje okome ste maločas govorili da je bio neki miting u Brčkom gde su bili funkcioneri SDS - a i da je bio ministar iz Vlade Srbije, je l' tako?

SVEDOK GAŠI: Jeste, to sam rekao u svedočenju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. I taj minister iz Vlade Srbije je govorio da svi treba da žive zajedno.

SVEDOK GAŠI: On je bio, to nije bio miting SDS - a to je blo, tačnije Kulturno umetničko društvo Prosveta, bilo, imalo osnivački odbor, između ostalih, kao što sam vam reko stoji u svedočenju, bio je ovaj, bili su skoro svi iz rukovodstva Srpske demokratske stranke, bio je otvoren miting mislim sa, u Domu kulture je bio. I onda između ostalih, svi su govorili, bilo je par akademika iz Beograda i drugi su govorili o tenzijama, ovo, ono, a on je, koliko se ja sećam, govorio je da nema niko pravo da na silu odvaja srpski narod u Bosni od naroda u Srbiji, da će Srbija uvek da podržava srpski narod u Bosni, u tom smislu a o zajedničkom životu, da vam iskreno kažem, ne mogu se 100% sjetiti, vjerovatno, možda je i rekao nešto u tom smislu, al, eto tako, to mi je jednostavno ostalo u sjećanju. I normalno oni su ga i predstavili, ne mogu se tačno setiti imena ali ja mislim Finović, Cvjetković ili tako nešto. Uglavnom u tom smislu je bilo. Uzeo je eto kažem uzeo je ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, to nije bio miting nego kulturna manifestacija kulturnog društva Prosveta je l' tako?

SVEDOK GAŠI: Pa, jest u pravu ste, trebalo je da bude tako ali se pretvorilo u jedan više nabijen politički miting. Tako je moje mišljenje, ja ne znam, možda nisam u pravu, ali tako je meni izgledalo i da vam pravo kažem, nisam se osećao ugodno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Kad je bio taj miting?

SVEDOK GAŠI: Ne mogu da se tačno sjetim, uglavnom ja mislim da je bio posle referendumu u Bosni i Hercegovini o nezavisnosti, ja mislim, nemojte me, ne mogu tačno da se sjetim datuma.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, maločas kad je čitan sažetak vaše izjave, ja sam zapisao kako ste rekli da je taj čovek govorio da svi treba da žive zajedno.

SVEDOK GAŠI: Reko sam vam ja i ponavljam ako je tako zapisano, može bit da je i reko'. Uglavnom ja se sećam tog dijela gde je on govorio da Srbi u Bosni i Hercegovini ne treba da se brinu, da će uvijek stajati iza njih Srbija. To je to što je mene onako impresioniralo e sad moguće da je još govorio, mene je to impresioniralo, to vam ja govorim tako košto se ja sećam.

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. Vi ste izjavu dali istražiteljima 1995 i kažete, na samom početku, kažete da ste na početku videli dva aviona JNA kako bombarduju neki deo Brčkog.

SVEDOK GAŠI - ODGOVOR: Bombarduju neki deo Brčkog. Ja sam ih vidio kad su doleteli iz pravca jugoistoka. Nisko su leteli i proleteli su kraj moje zgrade i ponovo, u povratku, ne znam koliko je, prošlo je par minuta, u povratku sam čuo detonacije i eksplozije. E, sad da li su bombardovali ili nisu, ja vam to ne mogu reći. Uglavnom, posle njivog prolaska, opet u pravcu, iz tog pravca gde je moja zgrada čule su se eksplozije u gradu.

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Prilikom boravka u SUP - u vi ste videli tamo ubistvo dvojice zatvorenika iz Luke?

SVEDOK GAŠI - ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Gde se to dogodilo?

SVEDOK GAŠI - ODGOVOR: U SUP - u gde su im garaže.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Znači u dvorištu SUP - a?

SVEDOK GAŠI - ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ko je izvršio?

SVEDOK GAŠI - ODGOVOR: Ne mogu da prepoznam.....na parking u jedanpriš'o blizu i iz blizine ubio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, jesu to isto bili ti lokalni policajci tu?

SVEDOK GAŠI - ODGOVOR: To ne znam

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Videli ste trojicu policajaca u letnjim policijskim uniformama?

SVEDOK GAŠI - ODGOVOR: To ja ne znam ja nisam mogao da vidim odozgo, sprovodilo.....to SUP - a.

SUDIJA MEJ: Gospodine, da li su to bila dva zatočenika za koje ste vi rekli da su ubijeni, rekli ste da ste videli kako dvojicu ubijaju. Da li su ova dvojica kod zgrade SUP - a ta dvojica ili su to neka druga dvojica koji su bili u logoru?

SVEDOK GAŠI - ODGOVOR: Oni su nas izveli iz Luke, bilo nas je možda u grupi jedno 10 do 15. Dal' su iz te grupe ubili dvojicu, to vam ja ne mogu reći. Uglavnom bila je galamatrčali su uz stjeperice, jedan vikao gdje su ostali, daj i ostale pobij. Tako je bilo.

SUDIJA MEJ: Samo trenutak gospodine Miloševiću. Želim nešto razjasniti. Da li ste vidjeli u samom logoru da nekoga ubijaju?

SVEDOK GAŠI - ODGOVOR: Jesam, vidio sam. Kad je Ranko Češić istjerao četvoricu iz kancelarije i vidio sam da jepogodio dvojicu koji su pali na zemlju. Je li ih ubio, ja tone znam. Uglavnom, pali su dole. Pucao im je možda sa jedno dva metra u leđa. Ili u glavu pogodio, to ne znam ali su pali na zemlju. To vam je bilo u Luci.

SUDIJA KVON: Imate li neku predodžbu o tome koliko ljudi, kad ste vi bili u logoru Luka, nalazilo u logoru?

SVEDOK GAŠI - ODGOVOR: Ja sam nekada brojao ljude, bilo je između 150 i 200. Zavisi, nekad su odlazili i nisu se vraćali. Ja ne znam šta je bilo s njima. Uglavnom između 150 i 200.

SUDIJA KVON: A prije rata što je bio taj logor, čemu je to služilo prije rata, jeli to bio neki logor ili je to bilo nešto drugo?

SVEDOK GAŠI - ODGOVOR: Nije, luka je bila. Brodovi su dovlačili robu tu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Gospodine Gaši...

SUDIJA MEJ: Izvolite gospodine Miloševiću. U stvari, samo još jedna stvar. Da li znate koliko je ukupno ljudi ubijeno u logoru Luka. Možda ne znate ali ako znate, recite nam.

SVEDOK GAŠI - ODGOVOR: Ja sam dao u ovoj izjavi svojoj da sam ja vidio tu dvojicu kad je Ranko Češić ubio, a ja ne znam koliko je ostalih ikad je, jednom sam kad su bacali te leševa u luku ja procenjujem da je u hrpi bilo, dal' su oni ubijeni u Luci ili su dovedeni odnekle ja to ne znam al' uglavnom ja mislim da ih je bilo dvadesetak na kamari. E sad plus ova dva što sam ja video da su ubili, eto vam, ja ne znam da li je to ukupan broj.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, ovde kažete u 1. ovom pasusu na strani 7 ove vaše izjave koju na koju se pozivate: posmatrao sam ovaj incident jedno dva minuta, nisam poznao žrtve, međutim znam da su iz Brčkog. Bili smo uplašeni nakon pucnjave. Nakon pucnjave u kancelariju iz koje smo promatrali pucnjavu je došao Boro Kaurinović koji je bio policajac i pre početka borbi i rekao nam je da ostanemo u kancelariji. Jel' taj policajac vam je rekao da ostanete u kancelariji da i vi ne biste stradali, je l' tako?

SVEDOK GAŠI - ODGOVOR: ...smo nas u drugu kancelariju. A ovo što ste pitali za ovu dvojicu što su ubijena to sam čuo od drugih ljudi, to pretpostavljam da su Brčaci. Ja ih nisam poznao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Je li vam ovaj Boro Kaurinović koji je kako kažete i sam bio Brčak, spasao život, sklonio vas u drugu kancelariju da i vi ne stradate?

SVEDOK GAŠI - ODGOVOR: Jest, vjerovatno jest jer ovaj što je govorio i derao se, ja ne znam ko je, napolju pitao gde su ostali Turci da i njih pobijemo?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: To je znači vladao neki kaos i taj Boro Kaurinović, takođe vaš sugrađanin vas sklonio u drugu kancelariju da vas ovi ne bi ubili iako vas posle toga vratili u Luku, je l' tako?

SVEDOK GAŠI - ODGOVOR: O haosu generalnom ne bi baš rekao tako al' sve je kontrolisala ipak JNA. Ja mislim da je iz garnizona sve bilo kontrolisano od njih. Jesu spašavali, ne znam ni ja, mene eto, možda me je spasio u tom momentu. Fala mu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, vi u passu 2 na strani 8 govorite u ubisvu četvorice zatvorenika iz Luke. Kad ste poznali kako kažete Ranka Češića, izvesnog Mišu Gajevića i ovog prethodno smoga spomenuli Pudića, odnosno vi pomenuli.

SVEDOK GAŠI - ODGOVOR: Ja. Pudić je uvijek bio tu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, jesu sva ta trjica koje sam vam sad pročitao urpravo ljudi iz Brčkog?

SVEDOK GAŠI - ODGOVOR: Jesu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. Sad ste pomenuli dvadesetak leševa koje ste primetili u odeljku hangara i među njima prepoznali Seada Cerimagića i Alvedina Solkanovića. Imate li saznanja ko je ubio te ljude?

SVEDOK GAŠI - ODGOVOR: Vi rekoste u odeljku hangara. Nije to bio odeljak hangara nego su nas izveli na obalu reke Save, iza hangara bila je hrpa ta leševa a o prepoznavanju ovih ljudi vidio sam majicu na ovom jednom momku koji je bio samnom član kajak kluba, često je nosio prije rata tako da pretpostavljam da je jedan od njih on bio. Međutim o Seadovom ubistvu ne mogu da budem siguran da sam njega poznao al' eto, možda i jeste. Uglavnom, teško je bilo i prepoznati ljude jedino ako se sećate nekog detalja šta su imali od odeće a ovo su sve bili leševi, da ovaj, teško je bilo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, na strani 10 u 2. pasusu navodite kako ste vi i svi drugi zatvorenici znali kako je komandant logora bio izvesni Vojkan Đurković, je l' tako?

SVEDOK GAŠI - ODGOVOR: Major Đurković. On je dva ili tri puta dolazio dole u hangar i onda se zatvorenici okupljali oko njega i onda nam je ko držao neko predavanje i kako je on spašavao nekoga, ko ja sam ti spasio brata, onda se obrati jednom zatvoreniku i rekao da je on bio u početku komandant logora. A sad, ja ne znam dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Jel' on bio major Vojske Republike Srpske i takođe iz tog kraja?

SVEDOK GAŠI - ODGOVOR: Ja ne znam da li majora Republike Srpske i vojsku, tad je jedina vojska što ja znam u Brčkom bila JNA. A kako se kasnije zvala, ja to ne znam. Ja mislim da je reko da je rodom iz Bijeljine jednom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, to je, rekao bih, iz istog tog kraja, zar ne?

SVEDOK GAŠI - ODGOVOR: Dobro, Brčko Bijeljina ne znam ni ja možda je pedesetak kilometara.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, da li znate da je on naredio bilo kakvo ubistvo, ja vidim ovde da su zatvorenici govorili kako je prema njima bio dobar i kako su im njegovi ljudi donosili cigarete i tako dalje.

SVEDOK GAŠI - ODGOVOR: Ja nisam to opisivio dal' su ga dovodili il' ne znam ovo ali jeste bilo kako što sam čuo. Ono što sam ja čuo kao tad da je najviše ubistava bilo u početku kad se logor otvorio, Luka. Sad ko je kome donosio cigare i jel' ko kome donosio cigare, ja nism jel ja i ne pušim i nit sam bio zainteresovan. Pravo da vam kažem, ne znam. Ja znam da sam ja bio isprebijan od njih dok sam ja dole bio, da su drugi bili isprebijani i šta ja znam, da su drugi dolazili, donosili i davali im tamo, izvedu neke da čiste i ...i oni dođu nazad i tako.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Vi navodite ime nekog četnika kome je bilo ime Enver, je l' tako?

SVEDOK GAŠI - ODGOVOR: Ja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa, jel' to ako se zvao Enver značilo da se radilo o Muslimanu? I, pretpostavljam, takođe nekom lokalnom?

SVEDOK GAŠI - ODGOVOR: Naser je imao oznake četnika, imao je neku kokardu i reko je da se zove Enver i da je četnik, pripadnik Radikalne stranke. E sad dal' je reko pravo ime to vam ne mogu reći, ja mislim, ne mogu prepoznat ljude po imenima kojoj naciji i religiji pripadaju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ako je Enver nije mogao biti Srbin nikako.

SVEDOK GAŠI - ODGOVOR: Ja to ne znam. Ja vam mogu reć da se zovem Džordž pa vam mogu reći da sam Amerikanac.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, vas je znači posle 10 dana, 7. juna kad ste pušteni oslobodio taj Rade Božić, je l' tako?

SVEDOK GAŠI - ODGOVOR: Jeste, 7. juna.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: 7. juna, da. I on vam je rekao da je on Srbin iz Karlovca iz Hrvatske?

SVEDOK GAŠI - ODGOVOR: On je reko da je profesionalni kapetan vojne policije i da je rodom iz Karlovca iz Hrvatske. To je rekao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Vi kažete na strani 11 u trećem pasusu da je Rade Božić... To je jedini pripadnik JNA koga pominjete kao neposrednog učesnika bilo kog događaja o kojima govorite u svojim izjavama, je l' tako?

SVEDOK GAŠI - ODGOVOR: Nije baš tako, kad sam išao za Bijeljину vidio sam ja i tenkove i transportere

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE:i odvezao iz Brčkog u Zvornik.

SVEDOK GAŠI - ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Tamo ste upoznali kapetana Dragana?

SVEDOK GAŠI - ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE:

SVEDOK GAŠI - ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ali vas je iz Luke izveo Rade Božić.

SVEDOK GAŠI - ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Na njegovu intervenciju.

SVEDOK GAŠI - ODGOVOR: Tako mi je on reko da mu je Big Boss naredio da.....

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE:da se odmorite nekoliko dana, da ste na strani 7 u prvom psusu i da se odmorite četiri dana, sad se odmorite.....

SVEDOK GAŠI - ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE:prekucao ili je tamo neko njegov prekucao taj izveštaj i on ga je nekom poslao faksom.

SVEDOK GAŠI - ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A da li vam je poznato gde je i kome poslao taj faks?

SVEDOK GAŠI - ODGOVOR: Nije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Onda je to slanje njegovog izveštaja ustvari njegovo nastojanje da seu logoru Luka zabeleži i da se zabeleži svedočanstvo o tome šta se tamo događalo. Da se prikupe informacije o tome.

SUDIJA MEJ: Svedok ne možeo tome što je kapetan Dragan mislio osim ako mu to nije rekao.....

SVEDOK GAŠI - ODGOVOR: Je, rekao sam vam prije. Sjedi, odmori se i napiši sve što ti video prije rata u Brčkom, sve što si video posle rata u Brčkom, sve što si bio, dok si bio u Luci u Brčkom sve uniforme koje si video, to sam ja njemu inapisao. Ja ne znam kome je on poslao i zašto je poslao.

SUDIJA MEJ: Da, ali on vem nije rekao zašto on hoće da vi to napišete.

SVEDOK GAŠI - ODGOVOR: Nije.

SUDIJA MEJ: Izvolite gospodine Miloševiću

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, vi ste njega zamolili da pomogne i vašoj braći koji su bili zatvoreni u logoru Batkovići, je l' tako?

SVEDOK GAŠI - ODGOVOR: Jeste, bili su.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Al' on vam je odgovorio da vam u tom pogledu ne može pomoći.

SVEDOK GAŠI - ODGOVOR: Nije mi odgovorio prvi put, ja sam išao jedno, možda, ne znam tačno vremena, reko je da će vidjeti šta može da uradi. I nikad više nisam ništa čuo od njega. Mislim, nemoj me kontaktirat, ako budem išta znao ja ću ti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, a da li to znači da je kod vašeg oslobađanja on iskoristio neko svoje lično poznanstvo i autoritet koji nije mogao da iskoristi na nekom drugom mestu, mislim iskoristio je neku svoju lučnu vezu?

SVEDOK GAŠI - ODGOVOR: Ja vam, ja stvarno ne znam, mislim koja je njegova veza između svega ovog, ja vam to ne mogu reći. Uglavnom Rade mi je reko da je Big Boss taj koji mene oslobađa. To je sve e sad je li on hteo druge da oslobađa, ja ne znam. Ili je mogo, jel' kako, ja znam da sam ja oslobođen na njegovu inicijativu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A taj potopručnik koji je tržio telefon vaše supruge da javi gde se nalazite, on vam je rekao samo bi ovaj mogao da vam pomogne.

SVEDOK GAŠI - ODGOVOR: On je reko mojoj ženi i tom mom prijatelju da je jedini kapetan Dragan koji može da te izvadi odatle. Tako je on reko i tako sam ja čuo i od moje žene i od čovjeka koji je bio oslobođen.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, znači pretpostavljao je da je on nekoga tu poznaje.....ikakvih organa iz Srbije koji bi mogli tu da intervenišu.

SVEDOK GAŠI - ODGOVOR: O tom ja ne znam ništa.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Vi u izjavi na strani 8 u 3. pasusu, naveli ste imena 13 ljudi. A onda još 13 za koje ste izjavili da ne verujete da su ostali živi, je li tako?

SVEDOK GAŠI - ODGOVOR: Ja sam vam, kad sam davao tu izjavu Helsinškom odboru, pitali su me da li se sjećam ko je sve bio samnom. Ja dosta ljudi znam iz Brčkog po izgledu i po viđenju. Naveo sam ljude za koje pretpostavljam, većina ljudi na ovom spisku je nestala a drugi zatvorenici su govorili da su ti bili u Luci. Drugi koji su navedeni u spisku su ostali koje ja mogu da se sjetim imena. Pravo da vam kažem, volio bih da se mogu sjetiti svih dvije stotine, ali ne mogu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, na osnovu čega ste pretpostavili za ovih 13 da nisu živi, imate li kakav osnov za takvu tvrdnju?

SVEDOK GAŠI - ODGOVOR: Sad sam ja rekao, ti ljudi koji su na tom spisku je Helsinški odbor napisao i to je bilo šta ja mislim, kako sam ja čuo i šta sam je čuo a ono što ja znam i što sam ja vidio je samo u ovom svedočenju koje sam ja potpisao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, da li ste.....pismo uputili bosanskom listu Ljiljan i široj javnosti?

SVEDOK GAŠI - ODGOVOR: Nisam, to je jedan novinar koji je iz Brčkog, jedan moj prijatelj koji je iz Brčkog, koji je pisao i, ovaj, nešto od svog dodao tu, međutim ja mislim da nikad nije ni objavljeno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE:na emisiju Onamo daleko koju je 7. juna emitovao radio BiH, je li tako?

SVEDOK GAŠI - ODGOVOR: Ja ne znam, ovaj, jest bilo radio emisija i slušao sam to dok smo u Danskoj u centru i on je to.....samnom pošto smo odrasli zajedno, a i on je nastradao, ja mislim da je i on bio u Partizanu zatvoren tako da je on to i pisao i onda ja kažem, ima nekih stvari koje sam ja reko tu, ali većina je njegovih stvari da ne bi ulazio u tačnost toga svega.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa, dobro, da li je tačno da se na radiju realno govorilo u ulozi pripadnika JNA garnizona Brčko?

SVEDOK GAŠI - ODGOVOR: Ja vam to ne mogu reći jer me čovek, nisam da mogu 100% odgovoriti na to i ne znam stvarno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, da li to vaše pismo prevashodno predstavlja kritiku lokalnog muslimanskog rukovodstva a ne svedočanstvo o bilo kakvim zločinima pripadnika JNA?

SVEDOK GAŠI - ODGOVOR: Pa, da vam kažem, lokalno muslimansko rukovodstvo i sve to, pravo da vam kažem, nisam jea taj koji je pisao pismo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa, dobro, ono je nastalo znači kao rezultat razgovora koji ste vi imali sa tim novinarom, je li tako?

SVEDOK GAŠI - ODGOVOR: Ja, ali ja autor nisam, ja nisam takva stila da pišem takva pisma.

TUŽILAC PEK: Molim da se pred svedoka stavi kopija ovog pismajoš pitanja, mi imamo kopiju tog pisma.

SUDIJA MEJ: Da, stavite ga pred svedoka. Gospodine Miloševiću vrijeme je kratko, jel' imate još mnogo pitanja za ovog svedoka?

...

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Zahvaljujem častne sudije.....svoj iskaz istražiteljima dali 1995 godine. Ovaj iskaz o kome je bilo malo reći dat u Danskoj, 7.5. 1995. godine u prostrijama Danskog helsinškog komiteta u Kopenhagenu, je li tako, to ste dali tamo?

SVEDOK GAŠI - ODGOVOR: Jeste.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: U ovom svom iskazu od 4. i 5. i 11. aprila 1995. godine sve što ste kazali o Jugoslovenskoj armijitrećem pasusu gde spominjete one avione. U tom vašem iskazu ima spomena još na dva mesta, u jednom slučaju Slobodana Mitrića, bivšeg rezervnog kapetana JNA, a na drugom mestu spominjete isto tako bivšeg kapetana JNA. U celom tom iskazu ne pominjete ni jednu akciju koju je preduzela JNA. Apsolutno ništa sem ovo što je vezano za ove avione koji su navodno bombardovali. Kako to objašnjavate da u vašem iskazu nema reći o tome da je JNA delila oružje, da ste videli one helikoptere koji istovaruju Crvene beretke, nijednog slova o tome nema u ovom vašem prvom iskazu koji ste dali. Sve što ste rekli bilo je rečeno tiče se bombardovanja. Možete li to sudijama objasniti?

SVEDOK GAŠI - ODGOVOR: Ja sam dao izjavu koju sam dao za ovaj sud i ja sam svaku stranicu potpisao i to kad ste me pitali danas sam ja govorio o tome. U helsinškom odboru.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Ne, ne pitam vas ja o Helsinškom odboru. Ja vas pitam ovo što ste rekli istražiteljima. Istražiteljima niste ništa govorili o akcijama Jugoslovenske narodne armije sem ona dva avona

SVEDOK GAŠI - ODGOVOR: Kako da nisam, onda ste vi dobili pogrešan izvještaj.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Pa, tu je tužilaštvo pa će ono, verovatno reagovati ako ja redim nešto što je nedopušteno. Vi ste rekli, ja sam vas dobro čuo da su avioni bombardovali u jed nom trenutku prostorje li bilo u tom području grada, takođe i srpskog stanovništva?

SVEDOK GAŠI - ODGOVOR: Ako hoćete, 90% je ta oblast grada Brčkog je ovaj, Hrvati i Muslimani, bilo je i Srba verovatno ali sam rekao da oni ne mogu da biraju žrtve. Nisam ni reko da su birali.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Dobro, dali ste svoje objašnjenje. Međutim pred Helsinškim odborom kad ste govorili, vi ste rekli da ste imali poverenja u saveznu vojsku i niste stavili nikakvu zamerku na ponašanje Jugoslovenske narodne armije u to vreme.

SVEDOK GAŠI - ODGOVOR: Kako će jedan čovek koji je odrastao u Jugoslaviji nemat povjerenje. A kada se razočarate u povjerenje onda izgubite sve i vjeru i sve.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Ja bih morao da požurim. Pažljivo sam pročitao vaš iskaz koji ste dali istražiteljima. Tamo ste govorili o pojedinačnim događajima, svaki ljudski život je dragocen, na nekoliko

mesta ste videli kako strada više civila. Međutim vi ste ovde, pred Helsinškim odborom kazali sledeće, ja bih vam sve to predočio, nešto ramje već predočeno. Vi ste bili u centru grada i iz stana u kome ste bili, videli ste neko..... je l' tako?

SVEDOK GAŠI - ODGOVOR: Jeste.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ - PITANJE: Međutim ovde ste kazali, pred Helsinškim odborom: u kući u centru grada Gaši je video iz kuće kako je ubijeno 300 do 400 ljudi. Neki su držani u bunkeru koji je ranije adaptiran ina krajurajeva ja bih završio.....

SUDIJA MEJ: Dozvolite mu da odgovori. Možete li nam ukratko odgovoriti na to gospodine Gaši?

SVEDOK GAŠI - ODGOVOR:Helsinški odbor kad me je pitao o proceni koliko je ljudi ubijeno u Brčkom, početkom....jula, ja sam rekao 300 do 400. U toj izjavi što vi sad navodite tu, bilo je gvođa, oni su me pitali, ja se dobro sjećam šta sam ja njima govorio a što su oni uneli u zapisnik ja to ne znam. Oni su me pitali šta mislite odakle su te ljude odredili? Postoji ispod Starog grada atomsko sklonište gospodine Tapušковиću. Kao što sam kasnije u Luci čuo mnogi su ljudi bili zatvoreni tu. E sada da li su ih dovodili odatle, ja to ne znam.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ - PITANJE: Ali da li ste ih videli, samo, završiću, da li ste ih videli zaista streljanja po 30, 40 ljudi, da su oni svi tako streljani?

SVEDOK GAŠI - ODGOVOR: Rekao sam gospodinu Miloševiću da je ubijeno tad kad sam ja gledao da je ubijeno između 14 i 15 maksimalno.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ - PITANJE: Hvala lepo, hvala.

Svedok DIJEGO ENRIKE ARIJA

10. februar 2004. godine

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Vi ste iz Venecuele. Bili ste na raznim visokim funkcijama. Stalni predstavnik Venecuele u UN - u 1992. i 1993. godine. trenutno ste pomoćnik Generalnog sekretara u UN - u. Vi ste na neplaćenoj funkciji. Isto tako ste imalirazne funkcije koje su ovde dokumentovane u ovoj vašoj izjavi. Molim vas odgovorite.

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Oprostite.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Bili ste stalni predstavnik Venecuele u UN - u 1992. i 1993. godine, bili ste guverner u Karakasu, bili ste na raznim visokim funkcijama, na raznim naučnim funkcijama u akademskim ustanovama i trenutno sad ste na neplaćenoj funkciji u UN - u.

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Želim da se skoncentrišem na dva aspekta vašeg svedočenja i to su sledeći aspekti. Prvo - želim da vas zamolim da putem dokaznih predmeta i vašeg svedočenja, vi ukratko opišete načine i mesta gde ste se uverili da su optuženi i vlasti u Srbiji bili upoznati sa tim šta se događalo na teritoriji bivše Jugoslavije i drugo - molim vas da nam kažete na osnovu vašeg znanja i iskustva, kako je to uticalo na osećaj nekažnjivosti ljudi koji su bili uključeni u to.

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Časni sude, pre svega bivša Jugoslavija za ljude iz mog dela sveta bila jedna veoma ugledna zemlja i mi smo potpuno podržavali teritorijalni integritet i suverenitet Jugoslavije do 1991. godine a kada su događaji krenuli lošim putem, to je bilo početkom 1992., krajem 1991. godine, onda smo mi optuženog upoznali sa tim prevcem razvoja događaja.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Ja ću vas zamoliti da tačno odgovarate na moja pitanja zato što imamo veoma ograničeno vreme. Imate dakle, spsak dokaznih predmeta. Možda bi ovaj spisak dokaznih predmeta mogao da se stavi na grafoskop. Recite molim vas da li je bilo nekoliko Rezolucija Saveta bezbednosti o bivšoj Jugoslaviji i o učešću strana o onome što se tamo događalo, koje su bile ili prejake ili preslabe? Šta ste vi o tome mislili?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Pa bile su preslabe i nisu bile dovoljno relevantne da bi dovele do okončanja konflikta.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Po vašem mišljenju, kakav je to uticaj imalo na ljude na terenu i naročito na Srbiju?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Pa to je stvaralo utisak da Međunarodna zajednica ne baš daje zeleno svetlo, nego neće uraditi ništa da se zaustavi taj tok događaja.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Tabulator 1, 2 i 3 dokaznog predmeta 615 su su neke od tih Rezolucija. Veće je to već videlo kad su ovde bili drugi svedoci. Sad molim vas pogledajte tabulator 4, to je pismo Branka Kostića, podpredsednika Predsedništva Jugoslavije gde se poriču svi navodi, to je pismo od 30. maja 1992. godine, ali to sad nije bitno. Ako pogledamo 2. stranu toga, videćemo da se poriču svi ovi navodi protiv bivše Jugoslavije, pre svega da se poštuje teritorijalni integritet, da će koristiti sve mere da bi privela kraju borbe, treće - da će sprečiti vojno organizovanje, četvrto - podela humanitarne pomoći, peto - kritikuje se nasilno proterivanje i tako dalje. Kažite nam molim vas da li ste se vi upoznali s ovim tvrdnjama o bivšoj Jugoslaviji?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Da, svakako.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Je li tačno ono što se ovde poriče?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Sada molim vas da pogledamo ovaj dokazni predmet pod tabulatorom 5. To je pismo od gospođe Ogate od 18. marta 1993. godine. To je pismo gde se na prvoj strani govori kako su dobijena usmena uveravanja od optuženog i od doktora Karadžića 16. marta te godine ali na strani 2 tog pisma, dakle na strani 2 tog pisma kaže: " Takođe želim da skrenem vašu pažnju na događaje u Srebrenici. Ja smatram da je apsolutno neophodno da se održi stalno međunarodno prisustvo u enklavi. To je jedini način da se obezbedi to, da ovo očajno stanovništvo ne bude potpuno napušteno" i ona želi tamo da ostavi svoje osoblje. Sve ukazuje na to da je u toku strašna humanitarna tragedija u enklavi Srebrenica. Ja mislim da ključne vođe u svetu moraju biti upoznate sa tim i ja se nadam da ono što se sada događa u istočnoj Bosni je nešto sa čim mogu da se upoznaju delegati na međunarodnoj konferenciji". Kad ste prvi put videli ovo pismo?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Video sam ga skoro posle 11 godina zato što me niko sa tim nije upoznao.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Nemamo baš previše vremena ali kritike Saveta bezbednosti zato što nije rasprostranjivala ovakvu vrstu informacije. Vi ste zato i kritikovali Savet bezbednosti, zar ne?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Da, tako je.

SUDIJA ROBINSON: Da pitam samo nešto svedoka. Ko je podvukao ovaj tekst?

SVEDOK ARIJA: Gospođa Ogata je sama podvukla ovaj tekst.

SUDIJA ROBINSON: Dakle, to je njeno naglašavanje ovih reči.

SVEDOK ARIJA: Da, tako je.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: A sada tabulator 6. Vidimo da je ovo pismo od Butrosa Galija koje je trebalo da se подели širem krugu čitalaca. Da li je to uključivalo i ljude u bivšoj Jugoslaviji?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Na drugoj strani ovog dokumenta pod tabulatorom 6 je pismo na koje se on poziva i vidimo da sada spominje

drugo pismo gospođe Ogate koje opisuje jednu uznemirujuću situaciju do koje je došlo u Srebrenici. Da li je to ono isto što i prvo pismo ili je različito?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Pa to je nešto što se nadovezuje na prvo pismo.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: U redu. Da li ove primedbe Butrosa Galija odražavaju teks pisma gospođe Ogate?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Ne, apsolutno ne. Gospođa Ogata je urgirala na generalnog sekretara da upozna sve sa ovim što se desilo i rekao je da je stvar hitna a trebalo je skoro 12 dana da se ostali ljudi u Savetu bezbednosti upoznaju sa situacijom u kojoj su bili ljudi u Srebrenici, da su bili opkoljeni.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: U redu. A sada pod tabulatorom 6 vidimo pismo od 2. aprila gde se opisuju patnje stanovnika u Srebrenici i ovo svako može da pročita u svoje vreme i onda ovde kaže: "Pod ovim okolnostima ja mislim da imamo dve opcije ukoliko želimo da spasimo živote. Prvo je - da povećamo međunarodnu prisutnost i da zaštitimo ovu enklavu" i onda se govori dalje o drugoj pomoći koja može da se pruži. Dakle, to pismo koje je tačno odražavalo situaciju na terenu, je bilo dostavljeno vlastima u Jugoslaviji?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Da, tako je.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Sada tabulator 7. Ovde je beleška od predsednika koja je takođe bila podeljena svima. Radi se o dokumentu Saveta bezbednosti i u prvom pasusu se kaže da su oni bili šokirani i jako zabrinuti teškom situacijom. U drugom pasusu se kaže da Savet bezbednosti podseća i potvrđuje svoje rezolucije i osuđuje ono što se događa i učešće bosanskih Srba koje je nezakonito i neprihvatljivo i predstavlja užasnu politiku etničkog čišćenja a zazim u trećem pasusu se zahteva striktno poštovanje rezolucije Saveta bezbednosti. dakle to pismo je takođe bilo dostavljeno svima.

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Tabulator 8. Ovde vidimo prvo od dv pisma Šaćirbeja. Dakle, Šaćirbej se žalio na ono što se događalo i šta je urađeno po tom pitanju?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Pa te njegove žalbe su se potpuno ignorisale. Niko na to nije reagovao u Savetu bezbednosti.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li su svi uzimali stvari onako ozbiljno kako je trebalo da uzmu to u obzir?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Ne, nisu. Mi smo zapravo sami sebe zavaravali o tome da tamo stvarno teče rat. Savet bezbednosti nije bio zainteresovan da prihvati to kolektivno saznanje.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li je ovo vezano za neki stav Saveta bezbednosti i njegovih članova vezano za Bosnu?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Da mi smo uvek bili u ovoj grupi Nesvrstanih zemalja ali ovde su se primenjivali dupli standardi kad je reč o Bosni. Dakle, mi smo primenjivali jednu politiku za recimo Kuvajt i tako dalje i postojao je

strah o tome da će odjedanput u sred Evrope da nastane jedna muslimanska zemlja i s toga ih mi nismo tretirali kao Evropljane, već kao Muslimane.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Tabulator 9. Nismo još pogledali ovaj dokument ali dakle, ovde se radi nalogu od 8. aprila od 1993. godine od Međunarodnog suda pravde i ovo je odgovor na podnesak Bosne. Mi sada ne možemo da pogledamo taj podnesak koji je uložila Bosna, ali ako pogledamo 3 - 4 strane pre kraja dokumenta videćemo pri dnu strane 24, pri vrhu strane 25 gde sud, kaže: "Primena Konvencije o genocidu naređuje da vlada Savezne Republike Jugoslavije odmah preduzme mere u okviru svojih moći da spreči izvršenje genocida" a onda glasamo 13: 1, mislim da su se Rusi uzdržali od glasanja, kažu da treba: "da se obezbedi da sve vojne, parvojne ili neregularne oružane jedinice koje možda imaju direktnu podršku, kao i bilo koje organizacije koje se možda nalaze pod njihovim uticajem, ne izvrše bilo koja dela genocida ili zavere da se počinji genocid, niti da huškaju nakoga da izvrši genocid". Dakle, ovo je bio jedan javni dokument, jedan javni nalog koji je bio dostavljen svima.

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li ste vi ovo smatrali važnim dokumentom?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Da, to je jedan veoma važan dokument. Mi smo smatrali da je to toliko važno da smo mi, Nesvrstane zemlje u Savetu bezbednosti se trudile da ovo bude uključeno u Rezoluciju Saveta bezbednosti i naišli smo na veliki otpor zato što su se svi protivili uvrštavanju ove Konvencije o genocidu.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: I da bismo svi shvatili, koliko obično vremena treba da se neka Rezolucija usvoji ili da se preduzmu neke mere. Je li se to obično brzo postigne?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Pa to je moglo da se uradi za 48 sati, naročito kad se uzme u obzir da je ovo bio dokument od Međunarodnog suda pravde i da je to bio tek drugi put, koliko se ja sećam, da je sud reagovao i prema tome taj sud je prvi put reagovao u slučaju Libije a ovo je bio drugi slučaj i prema tome ovo je zasluživalo da bude uključeno u rezoluciju.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Ali u ovom slučaju, kao što vidimo pod tabulatorom 11, trebalo je da čekate do 15. aprila dok vi u vašem pismu a tad ste bili koordinator, niste preneli ovu izjavu. Dakle, ova izjava je bila namenjena jednom širokom krugu i to je bila izjava Nesvrstanih zemalja.

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: I u sredini tog dokumenta ...

SUDIJA KVON: Vi ste pogrešili. Vi ste rekli tabulator 11 a treba da bude tabulator 10.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da. Oprostite. Dakle u tom paragrafu vi kažete da je veoma ozbiljno to što se odložilo uključivanje ovoga u Rezoluciju.

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Bosanski Srbi su jasno stavili do znanja da ne nameravaju da se ovome priklone i zatim u sledećem paragrafu vi kažete da:

"Mi ostajemo pri onim principima koji su navedeni u nacrtu Rezolucije". U poslednjem paragrafu kažete nešto o embargu na uvoz oružja. Kakav je efekat to imalo na Bosnu i Hercegovinu?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Pa mi smo smatrali kada je uveden embargo na uvoz oružja u toj zemlji u novembru 1991. godine, mi smo mislili da će to biti veoma važna mera ali mi nismo znali da smo mi na taj način uticali na ishod konflikta ali jedna strana u tom konfliktu nije bila naoružana. S druge strane smo imali dobro naoružane strane a vlada Bosne i Hercegovine nije imala dobro naoružanu vojsku i zapravo na taj način smo mi uticali na ishod situacije.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Ovaj nacrt rezolucije je pod tabulatorom 11 i to je bila izjava Nesvrstanih zemalja koja je potvrdila to da su te zemlje bile protiv etničkog čišćenja. Vi ste potvrdili i ponovo priznali nezavisnost Bosne i Hercegovine. tražili ste da se osnuje ovaj sud za međunarodne ratne zločine i na drugoj strani se vidi pod brojem 3 da ste veoma zabrinuti što bosanski Srbi odbijaju da prihvate sporazum o privremenim merama. Ovaj nacrt Rezolucije nije nikad usvojen, zar ne?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Ne, nije.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: A šta vi mislite, šta bi se desilo da jeste ta rezolucija bila usvojena u to vreme?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Pa bilo je jasno da Savet bezbednosti neće da uradi više od onoga što je već bio uradio, prema tome mi smo mislili ukoliko se ukine ovaj embargo na uvoz oružja, onda bi to omogućilo da sve strane budu u ravnopravnom položaju ali to nije bio stav Saveta bezbednosti. to nije bilo usvojeno i glasovi su bili 9: 6.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Dakle da se vratimo na ono pitanje nekažnjivosti. Atmosfera i stavovi koji su postojali, koji su se javno izražavali u tom trenutku su bili nešto sa čim su svi bili upoznati, čak i u bivšoj Jugoslaviji.

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Da, moj jugoslovenski kolega, ambasador, u to vreme je bio Jokić i on je slao pismo ljudima, recimo i u Venecuelu i tako dalje, gde smo ga mi obavestavali šta se radilo u Savetu bezbednosti. Sećam se da sam ja jednom rekao gospodinu Jokiću da ću ja obavestiti o svemu onome što se događa.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: I predpostavljam da je to isto tako dolazilo i do Beograda?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Da, apsolutno.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: I mislim da je došlo samo do jednog zvaničnog puta službenika UN - a u Srebrenicu u to vreme, zar ne?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Da, tako je.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Vi ste tražili da oni odu u posetu Srebrenici i insistirali ste na tome i išli ste vi kao vođa te delegacije?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Pod tabulatorom 12 je još jedno pismo Šaćirbeja gde se kaže da se stvari ne uzimaju ozbiljno.

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Da, tako je.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: I to isto možemo da vidimo i u tabulatoru 14. Vi možete da koristite vaše beleške, Sudije su vam to dozvolile kao podsetnik i pogledajte sad molim vas šta stoji na stranici 40. Dakle, ta misija, taj zvaničan put, u toj delegaciji su bili ljudi iz više zemalja.

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: I vi ste sastavili jedan izveštaj.

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Kad ste stigli tamo šta ste saznali o sporazumu koji je sklopljen posredstvom UNPROFOR - a?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Časni sude mi smo vodili debatu o rezoluciji u Savetu bezbednosti do ponoći misleći da mi zapravo obezbeđujemo bezbednost ljudi u Srebrenici a kad smo došli u Srebrenicu smo shvatili da dok smo mi o tome diskutovali, da je pitanje već bilo rešeno na terenu i da su bosanske snage bile prisiljene na kapitulaciju i da je već počelo razoružavanje bosanske strane i da je to sve sproveo UMPROFOR, što je išlo van okvira same Rezolucije. to je sve zadržalo da se Rezolucija na terenu obesnažila.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: I taj konflikt do kojeg je došlo, dakle između te debate koja se vodila s jedne strane u Ujedinjenim nacijama, s druge strane do kapitulacije koje je došlo na terenu, to možemo da vidimo u tabulatoru 14 i da li je to nešto što je bilo dostupno vlastima u bivšoj Jugoslaviji?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Da, svakako.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: I sad bi da pogledamo pasus 307. Videćemo da ste vi pripremili izveštaj o tome. Nećemo sad detaljno time da se bavimo ali vi ovde spominjete mogućnost da se pobije čak 25 000 ljudi, dakle, to vaše gledište je bilo javno poznato?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Da. To je bila cifra do koje smo mi došli zajedno sa radnicima iz UNHCR - a, Crvenog krsta i tako dalje, ljudima iz UNPROFOR - a i drugih nevladinih organizacija.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: U vašem izveštaju vi kažete da dakle postoji taj sporazum UNPROFOR - a koji je okončao sve to i šta vi kažete o tome, da li i dalje postoji rizik da se pobiju svi ti ljudi ili ne?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: U tom trenutku, dakle, međunarodna zajednica se zahvaljujuć medijima usredsrdila na Srebrenicu i mi smo mislili da će to da dovede do pozitivnog razrešenja.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: A kako su se stvari odvijale kasnije dugoročno?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Pa mi smo smatrali da oni teški uslovi koje smo mi videli kad smo posetili Srebrenicu, su bili apsolutno nezamislivi, da mi u Savetu bezbednosti nismo uopšte bili upoznati sa težinom situacije. Mi smo znali da je Srebrenica bila pod opsadom ali nismo znali da je ona bila zauzeta i da je to bio jedan otvoreni zatvor i da je to bio jedan usporeni genocid do kog je tamo dolazilo i to je sve trajalo do 1995. godine.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li su ovi ljudi i dalje bili ugroženi?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Da, jesu, zato što UNPROFOR i međunarodne snage su zapravo bile pod kontrolom srpskih paravojnih jedinica.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li je vama i drugima an teenu bilo očoto da su ljudi i dalje ugroženi?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Da, cjela ta enklava bila je okružena tečkim oružjem koje se nalazilo na okolnim brdima i srpske snage i paravojne formacije patrolirale su tim područjem.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Vaša misija, to je paragraf 311, bila je zadržana na jednom mjestu od strane nekoliko srpskih vojnika koji su u vas uperili oružje u Kiseljaku.

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Da. bilo je to nekih 5 srpskih vojnika koji su zaustavili nekih 20 oklopnih vozila i stotinu padobranaca iz Danske koji su bili u pretnji misije Vjeća sigurnosti?

TUŽILAC NAJS - PITANJE: I što vam je to pokazalo, tko je glavni u Srebrenici na terenu?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Nama je odmah bilo jasno da Ujedinjene nacije uopće nisu glavne tamo na terenu i da nemaju nikakvog utjecaja i da su srpski oficiri oni koji vode cjelu stvar. Čak i ne srpski oficiri, nego i obični vojnici.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Jeste li to ikada saznali u Njujorku?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Ne, meni i cjeloj misiji to je bio šok. neki pripadnici misije su također bili ambasadori u Vjeću sigurnosti. Oni su potpisali onaj izvještaj a onda su uočili kakva je situacija na terenu i to su također kasnije javili u svom izvještaju o misiji.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li je brigadir Hejs, koji je bio vaš kontakt, omogućio izvođenje vaše posjete ili vas je ometao u tome?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Brigadira Hejsa je više zanimao jedan sporedni aspekt misije. On zaista nije bio kooperativan i nije nam omogućio da izvršimo naš zadatak na odgovarajući način i da procijenimo što se dešava u Srebrenici. Upravo suprotno, on je želio onemogućiti da mi steknemo pravi utisak i onda mislim da sam konačno shvatio zašto Ujedinjene nacije nikada ne šalju misije na teren, jer ako pošaljete misiju na teren onda saznate istinu.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Ja mislim da su vaše kolege bile zadržane i da su svima oduzete kamere i foto aparati, osim vašeg foto aparata i to su jedine snimke koje su obišle svijet.

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Da, mene su čak odveli u Zvornik a da mi to nisu rekli. Tamo me je dočekao jedan srpski pukovnik, mislim da se zvao Ratko i on mi je rekao da sam ja sada došao u Republiku Srpsku. Mi naravno to nikada nismo priznali i tamo su me zadržali još sat vremena i bilo je sasvim jasno da oni na taj način odugovlače da mi ne bismo mogli ući u Srebrenicu. Moje kolege ostale su otraga u Kiseljaku, stigli su sat vramena kasnije a ostali ljudi iz međunarodnih medija koji su tamo došli, nisu mogli

da uđu u Srebrenicu i jedina kamera koja je ostala je bila moja jer ja nisam predao. Tako sam uspio snimiti te fotografije u Srebrenici.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: I onda ste vidjeli Karadžića koji je nešto ranije rekao o tome da će ljudi biti uhvaćeni u klopku u Srebrenici ili nešto slično.

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Pa tog drugog optuženog vidjeli smo na aerodromu u Beogradu. Upravo je dolazio sa sastanka sa gospodinom Miloševićem. Susreli smo se s njime na aerodromu i on je javno rekao da su oni njih okružili u Srebrenici poput štakora i ja sam isto tako u jednom od mojih govora pred Vječem sigurnosti rekao da nikako nisam mogao predvidjeti da će on nešto tako reći ali kad smo stigli u Srebrenicu, vijeli smo da on nije lagao.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Vi ste njemu uputili neke pritužbe. Da li je on očekivao da ćete mu uputiti takve pritužbe ili ga je to iznenadilo?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: On nam se cijelo vrijeme smješkao, rekao je da ništa ne zna. Da ne zna da u gradu nema vode, da nema struje, da nema doktora i tako dalje.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Dobro a već smo se bavili pitanjem toga da li su vlasti bile obavještene. A sada da pogledamo paragraf 344 na strani 46. vi ste tada izdali neka saopćenja za štampu koja su obišla svijet i sada kako bismo uštedili na vremenu, vi ste ukratko rekli da se ovdje radi o usporenom genocidu, da je Srebrenica daleko od toga da bude sigurna zona. Spomenuli ste da u enklavu ne dolazi nikakva medicinska pomoć i zatim ste rekli, da li je to tačno, da je došlo do otvorenog kršenja volje međunarodne zajednice?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Apsolutno.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Zatim ste nekim novinarima iznjeli još neke opservacije o tome i rekli ste da Srbi tamo drže koncentracione logore.

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: A da kao policija tom logoru služi UNPROFOR i u međuvremenu odvijao se taj usporeni genocid a usporeni genocid je u međuvremenu dobivao sve veću i veću brzinu.

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Svakako.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Idemo sad na dokazne predmete u tabulatoru 15 gdje se nalazi vaš jednoglasni izvještaj. tu vidimo i jedan nacrt Rezolucije koji je uvršten ili nije?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Da, da, uvršten je.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da, da. sada govorimo o uvrštenoj Rezoluciji ali pogledajmo sada samo vaš izvještaj. gdje oko 4. strane vašeg izvještaja, podnaslov "Situacija na terenu". tu izlažete više stvari. Kažete da Srbi smatraju da potezi Muslimana opravdavaju njihovu ofanzivu.

SUDIJA ROBINSON: Koji paragraf?

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Paragraf 6. Zatim, nekih 70 hiljada ljudi nalazi se u enklavi. Zatim paragraf 11, zatim izvještaj o tome kako su vas spriječavali u obavljanju vašeg zadatka. Zatim paragraf 13, vaš izvještaj što vam je rekao Vaugrem što vas je iznenadilo i zatim govorite o potencijalnom masakru 25

hiljada ljudi u paragrafu 14. U paragrafu 17 se vraćate, u 19 govorite o usporenom genocidu i zatim na sljedećoj strani paragraf 27A: "Grad se", ne ustvari to je paragraf 24 i tu govorite što ste vidjeli: tenkove i teško oružje ukopano. Zatim 27, A - pod opsadom, B - nehumani uslovi. Na sljedećoj strani podparagraf General - situacija sa međunarodnim humanitarnim konvojima, podparagraf K - potreba da vas se stalno informira. recite, da li je taj dokument vaš izvještaj koji svatko može detaljno pogledati ako je to potrebno i da li je taj izvještaj dostavljen optuženom i vlastima bivše Jugoslavije?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Apsolutno, taj izvještaj je cirkuliran u Generalnoj skupštini Ujedinjenih nacija i međunarodni mediji su ga opširno citirali. Časni sude sasvim je jasno da je to bio jako dobro poznat izvještaj. To je bio prvi izvještaj koji je Vjeće sigurnosti ikada napisalo o nekoj svojoj misiji na terenu tokom sukoba.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: A zatim prođimo kroz paragrafe 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22. Tu su sve primjeri vaših intervjuova u novinama i na televiziji u to vrijeme.

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Vi ste u to vrijeme konstatirali da se radi o usporenom genocidu koji će se jednoga dana svakako dogoditi. Da li je to netko osporio u debati?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Ne, to nitko nije osporio zato jer je to bilo sasvim očito. Imate jedan mali grad okružen teškim oružjem. Doktori tamo ne mogu doći, nema struje, nema vode, nema zdravstvenih mjera, prema tome bilo je sasvim jasno da se radi samo o vremenu kad će se to dogoditi. Nažalost, to se na kraju i dogodilo a Ujedinjeni narodi nisu bili voljni da učine bilo što snažnije da bar to spriječe. Nisu željeli čak niti ukloniti teško oružje sa tog područja, niti omogućiti doktorima da dođu u to područje.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Vi ste opisali situaciju kakva je vladala do vašeg posjeta. Tada su informacije koje ste dobivali bile neadekvatne, pa i netočne.

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Ne samo to, nego su obično dolazile prekasno. Svim članovima misije Vjeća sigurnosti to je bio šok da papiri koje mi dobivamo ne odražavaju težinu situacije na terenu i ja mislim da je upravo to nagnalo pripadnike misije da to stave crno na bjelo i podastru Vjeću sigurnosti.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Vaša misija uspjela je skrenuti pažnju na Srebrenicu tokom izvesnog vremena. No nakon tog vašeg pokušaja da nešto promijenite na terenu, što se dogodilo? Da li se je promjenio način izvještavanja iz Srebrenice? Da li je nastavljen na višem nivou poput vašeg izvještaja ili se ponovo vratio na niži nivo?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Vratio se na niži nivo. Ne samo tad, nego je u to vrijeme Butros Gali rekao generalu Valbrenu koji se nalazio na terenu da on ne smatra da vojno tumačenje Rezolucije također obuhvaća i neke promjene u vojnom mandatu. To mi je također potvrdio brigadir Hejs koji mi

je u Sarajevu rekao: "Sve snage na terenu Rezolucije Vjeća sigurnosti smatraju irelevantnim" a možete smatrati što su onda Srbi na terenu mislili o tim Rezolucijama.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Jeste li uspjeli postići neku dugoročnu promjenu? Jeste uspjeli promijeniti atmosferu nekažnjivosti u području Srebrenice?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Vjeće nikad nije poduzelo nikakvu inicijativu. Kanadski bataljon ostao je tamo u brojčanom stanju nekih 200 ljudi, nisu dobili nikakva pojačanja, situacija se nije promijenila. Ono što je gospodin Karadžić ponudio na beogradskom aerodromu nikad se nije dogodilo. Situacija se nastavila kakvom je bila i drugi događaji pretekli su situaciju u vezi sa Srebrenicom u međunarodnim medijima sve dok nije bilo prekasno u julu 1995.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Tabulator 23. Da zaokružimo dokumente je pismo stalnog predstavnika Pakistana od 14. maja. To je pismo koje je potpisalo više ljudi iz grupe nesvrstanih zemalja, pa mislim da paragraf 2 kaže da Vjeće sigurnosti nije u stanju obnašati svoje dužnosti iz povelje Ujedinjenih naroda i održavati kolektivnu sigurnost u svjetu. To je sasvim jasno iz ovoga a i iz drugih činjenica koje smo čuli. Sada ako okrenete stranu, negdje pri vrhu sljedeće strane: "Od međunarodne konferencije u Londonu o bivšoj Jugoslaviji sve do Vens - Ovenovog plana, Srbi su opetovano varali međunarodnu zajednicu i neispunjavali svoja obećanja. Srbi su iskoristili mirovni međunarodni pregovarački proces i Vens - Ovenov plan, ne kao sredstvo postizanja miroljubivog rješenja, nego kao alatku da steknu međunarodni legitimitet za sebe. Da li je to stav koji je u to vrijeme imala vaša grupa?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Da časni sude. Dozvolite mi da objasnim zašto je to značajno. Nesvrstane zemlje u Vjeću sigurnosti brinule su se da se sve to dešava iza zatvorenih vrata, jer ljudi obično samo vide javnu dvoranu za sjednice Vjeća sigurnosti, međutim soba za neformalne konsultacije gdje se zaista odigravaju stvarne debate nikada nije bila otvorena javnosti. mi smo smatrali da se stvarna pitanja ne iznose u javnost, zato smo napisali taj dokument koji je dao pune informacije, ne samo o tome kakav je naš stav, nego i o tome koje mi informacije imamo o tim pitanjima.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Dakle svi su dokumenti bili dostupni vlastima u bivšoj Jugoslaviji. U paragraf 15 stoji da je Bosna i Hercegovina postala simbol otpora na terenu, govorite o više od 100 hiljada mrtvih i kažete da nitko ne može tvrditi da nije znao što se tamo dešava?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Da, ja mislim da jedini zločin koji tamo nije bio počinjen, je zločin šutnje.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: I zatim u tabulatoru 24, Rezolucija 827 usvojena 25. maja gdje se i dalje izražava zabrinutost u vezi genocida i zatim konačno tabulator 25. Recite nam nešto kratko o tome.

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: To je bio nacrt Rezolucije za ukidanje embarga na oružje. Mi smo dali prijedlog te Rezolucije. Dakle, kao što sam

već ranije pokušao objasniti, mi smo time pokušali dati jednoj od strana da se brani, jer je to pravo definirano u Povelji Ujedinjenih nacija. Mi smo im uskratili mogućnost da se brane. Smatrali smo da najmanje što možemo učiniti je da im damo mogućnost da se brane i iako je to Generalna skupština to jednoglasno prihvatila, taj prijedlog nije dobio podršku stalnih članova Vjeća sigurnosti uz izuzetak Sjedinjenih država.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: U nacrtu izjave, neka vam to bude podsjetnik, na strani 60 vi objašnjavate kako je došlo do toga da ste 29. juna pozitivno se izjasnili o nacrtu rezolucije i na strani 464 ste rekli neke stvari koje su očito trebale, prema vašem sudu, doći do ušiju Beograda. Tu govorite da Ujedinjene nacije nisu debatni klub, uspoređujete situaciju u Čehoslovačkoj godine 1938. sa tekućom situacijom. Da li je to tačno?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: I također kažete da je povjesni kontekst, to je paragraf 465, takav da je mnogo opasnog sjemenja posijano, što bi moglo degenerirati u sukob. Lord Owen nazvao je Zetbegovića nepopustljivim, baš kao što se govorilo i za Beneša a Bosna i Hercegovina prisiljena je da svojim srpskim susjedima prepusti 90 posto svog teritorija. Ono što će ostati biti će savršeno homogeno područje u duhu aparthejda koji ova organizacija tako često osuđuje. Zatim dalje proširujete analogiju sa Čehoslovačkom, paragraf 467 u kojem govorite o tome da je veoma opasno spriječiti ljude da ostvare svoje pravo na vlastitu samoodbranu. Gospodine Arija znate da je vrijeme ograničeno i ja sam ga već zapravo u velikoj mjeri potrošio. Jeste li vi učinili sve što ste mogli kako bi svijetu opisali situaciju na terenu? Svijetu i Ujedinjenim narodima.

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Da, iako ja smatram da je to bilo sasvim nepotrebno zato jer je cjeli svijet znao što se dešavalo na terenu. Svi međunarodni mediji i televizije po cjelom svijetu izvještavale su o tome. Prema tome ono što smo mi učinili je da smo tome dodali izvjesnu težinu, budući da su te informacije došle od članova Vjeća sigurnosti. Međutim mi nismo tu ništa novo dodali, osim kad mo otišli u Srebrenicu časni sude i kada smo tamo pronašli tu tešku, očajnu situaciju, jer osim toga cleli je svijet tačno znao što se dešavalo.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: I sredstva veze koje ste vi opisali također govore i o riziku kojemu je izloženo 25 000 ljudi u enklavi.

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Apsolutno. Sjećam se vrlo dobro, tada je rečeno da je to usporeni genocid, genocid u slowmotion - u i da će se to prije ili kasnije dogoditi i godine 1995. to se zaista i dogodilo. Ali ja sam uvijek smatrao da je taj masakr počeo još 1993., nije počeo 1995. To je bio jedan te isti zločin koji se akumulirao tokom vremena i trebalo je duže vremena da se sve to privede kraju, međutim masakr je počeo prije dvije godine i trajao je dvije godine i tu se radi o više od onih 7000 nestalih iz Srebrenice. Radi se o nekih 20 000 ljudi. To je brojka koja se spominje u izvještaju Kofi Anana, o Srebrenici.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Na početku ste rekli da za sve to nije bilo uključeno crveno svjetlo. Recite, da li je činjenica da nije bilo crvenog svjetla bila poznata onima koji su učestvovali u svemu onome?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Ja sam uvijek smatrao da je postojala jedna kultura u Ujedinjenim nacijama, uzmite samo kad su vozili podpredsjednika vlade gospodina Turajlića na aerodrom u Sarajevu i kada su morali otvoriti vrata oklopnog automobila i podpredsjednik vlade je ubijen ispred očiju patrola Ujedinjenih nacija i nitko u vezi toga nije pomaknuo ni prst. Prema tome, ukoliko možete uz zaštitu Ujedinjenih nacija ubiti podpredsjednika vlade najnovije članice Ujedinjenih nacija, onda je jasno da možete ubiti koga god hoćete i to su upravo oni i učinili.

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro gospodine Arija u paragrafu 38 vašeg iskaza vi kažete: "Uvijek sam smatrao da Vijeće sigurnosti Ujedinjenih nacija, bez obzira na međunarodni ugled, da se uvijek radilo o jednom veoma loše informiranom tjelu i to iz dva razloga: prvo - zato jer stalni članovi, općenito govoreći, ne djele informacije koje oni imaju na raspolaganju i drugo - zato jer su izvještaji sekretarijata redovno bili kasni a često djelomični i nepotpuni i to ne nužno zato jer oni koji su ih pisali nisu poznavali činjenice". Dakle, upravo su vam te informacije na koje se pozivate, vi ovde tvrdite u paragrafu 38, da su vam bile uskraćivane i tvrdite da je Savet bezbednosti bio izuzetno slabo obavješteno telo, je li tako? "An extremely poorly informed body", tako ste rekli.

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Časni sude Vijeće sigurnosti je službeno bilo loše informirano ali ne u stvarnosti. Problem sa Vjećem sigurnosti je upravo se i sastojao u tome da oni nisu željeli priznati ono što su znali. Prema tome, nije se radilo o nedostatku informacija. Ja sam govorio o nedostatku službenih informacija na temelju kojih bi se mogli povući službeni potezi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro gospodine Arija, prvi od ovih navedenih razloga ukazuju da nisu svi bili neobavješteni ali da stalne članice nisu informisale ostale. A vi u paragrafu 29 kažete da su stalne članice imale svoje izvore informacija i izvore izvan i da su te informacije delile sa nestalnim članicama, citiram vas: "Selektivno i kako je to njima bilo praktično". neobavještene su bile samo nestalne članice, odnosno njihovi predstavnici a ne sve članice, je li tako?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Da časni sude ali ja ponovo moram naglasiti da je to bilo službeno gledajući. U stvarnosti pak, bilo je mnogo ljudi iz mnogih iz mnogih zemalja članica Ujedinjenih nacija, koji su bili alarmirani onime što se dešavalo na terenu i koji su nam prosljeđivali takve informacije. Čak i misije nekih stalnih članica Vjeća sigurnosti, prema tome imali smo dovoljno informacija na temelju kojih se moglo djelovati. Međutim, neki od stalnih članova te informacije nisu službeno priznavali, zato jer zaista nisu željele ništa poduzeti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro to što vi optužujete ove članice Saveta bezbednosti, to je vaša stvar ali vi kažete i sekretarijat, upravo citiram vas: "Izveštaji sekretarijata su redovno kasnili, često bili samo delimični i nepotpuni i to ne nužno zbog toga što se nije znalo za činjenice". Dakle, Gali i njegova služba su, po vama, svesno i namerno prikrivali činjenice, je li tako? To vi tvrdite gospodine Arija.

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Časni sude ja mislim da ovde postoji samo jedan optuženi i ja nisam među njima i kao što sam ja rekao, ja sam smatrao da je to zvanično bila najveća operacija prikrivanja od strane UN - a, zato što se toliko informacija krilo od članova Saveta bezbednosti, na osnovu kojih je trebalo preduzeti korake i mere.

SUDIJA ROBINSON: Postoji veoma jedno ograničeno područje relevantnosti svedočenja ovog svedoka i zato je veće izdalo nalog kojim je usmeio tužioca kako da obavi glavno ispitivanje. UN i Savet bezbednosti naravno nisu optuženi ovde ali ono što se tamo desilo jeste važno i jeste relevantno, jer je to deo konteksta događaja u Srebrenici. Ja koliko razumem, gospodin Milošević vas pita o tome koliko je dobro bio obavješten Savet bezbednosti, jer ukoliko je bio loše obavješten a vi ste bili član Saveta bezbednosti, onda moguće da time implicitno kažete da ste i vi bili loše obavješteni. Ja mislim da na to pitanje treba da odgovorite.

SVEDOK ARIJA: Hvala časni sude. Potpuno razumem ovo što mi je rekao optuženi i njegova pitanja i želeo bih da pojasnim ono što sam rekao. Dakle, zvanično Veće je bilo veoma loše obavješteno ali to ne znači da članovi Saveta bezbednosti nisu imali pristup informacijama, sem onih informacija koje smo prikupili tokom posete Srebrenici. Dakle, oni su na raspolaganju imali i više informacija od toga. Ne znam da li sam dovoljno jasan.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Gospodine Robinson, ja upravo nastojim da utvrdim da je ovaj svedok činjenice postavio na glavu. Objašnjava da Savet bezbednosti nije znao ništa, kritikuje Savet bezbednosti i generalnog sekretara. Ispada da u celoj toj strukturi Ujedinjenih nacija jedino on i nekoliko njegovih članova grupe su nešto znali a da drugi niko nije znao ništa. Molim vas gospodine Arija u paragrafu 29 vi ste otišli čak korak dalje u optužbama na račun Butrosa Galija. Vi kažete: "Sekretarijat je u nekim slučajevima dostavio dezinformacije i da je to bio slučaj sa Bosnom i Hercegovinom, posebno sa Srebrenicom". Dakle vi tvrdite na samo da vam je sekretarijat na čelu sa Butrosom Galijem uskraćivao informacije, već vam je plasirao i neistine, dezinformacije. To je izuzetno krupna optužba, zar ne? To vi tvrdite, vas citiram.

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Časni sude meni je veoma jasno da ja nisam ovde optužen i ja ovde nikog ne optužujem. Relevantnost ovoga da sekretarijat nije pravovremeno dostavljao informacije je veoma jasna, ja zapravo spominjem pismo madam Ogate od 18. marta i rekao sam da sam ja to pismo video tek 11 godina pošto je nastalo. Ako to nije dezinformacija, ja onda ne razumem značaj termina dezinformacija. I ne samo to, zapravo

generalni sekretar Butros Gali, nikad nije bio prisutan kad smo mi imali privatne rasprave o tome šta se događa u Bosni i Hercegovini i ja sam veoma loše ocenio ovo njegovo udaljeno, distancirano držanje, njega kao čoveka, koji je bio i zvanično i moralno odgovoran za ove stvari, kao generalni sekretar.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Hvala gospodine Robinson. Dakle, gospodine Arija, da bude sasvim jasno, ja u potpunosti osporavam ovu vašu tvrdnju da je vas generalni sekretar Ujedinjenih nacija tadašnji, Butros Gali, dezinformisao i da ovo što kažete: "Sekretarijat je u nekim slučajevima pružao dezinformacije" a prema tadašnjem generalnom sekretaru. Da li vi to, jeste vi toga svesni ili niste?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Časni sude da to jeste tako ja mislim da bi gospodin Butros Gali odabrao sebi boljeg advokata nego što je optuženi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ne razumem, ne razumem vaš odgovor. Ja vas citiram gospodine Arija pošto vi kažete: "Je dostavio dezinformacije".

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Časni sude ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: ... nepoverenje i prema Savetu bezbednosti i prema generalnom sekretaru i prema svakome osim prema onome što vi tvrdite da je bilo.

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Časni sude kad je optuženi predhodno spominjao grupu, ja bih hteo da vam kažem da ta grupa predstavlja 110 zemalja u UN - u, 110 Nesvrstanih zemalja u UN - u, dakle, to su bile zemlje koje su preko svojih predstavnika u Savetu bezbednosti stalno održavale konsultacije, dakle ne radi se o, recimo, 5 članova Saveta bezbednosti, već o svim nesvrstanim zemljama i da bih vam dao još jedan primer, gospođa Ogata je bila najviši predstavnik i najviši zvaničnik UN - a koji se bavio humanitarnim pitanjima. 18. marta ona je obavestila generalnog sekretara o tragediji, o jednoj opasnosti koja pretila stanovništvu Srebrenice i trebalo je dve nedelje da generalni sekretar obavesti Savet bezbednosti o tome. Te noći kad se vodila debata o bezbednim zonama UN - a, sekretarijat je jako dobro znao da je Srebrenica već kapitulirala, iako o tome nisu obavestili Savet bezbednosti. Treća stvar - kad je nova rezolucija za bezbedne zone se diskutovala, onda je sekretarijat povukao sve one informacije koje je pripremila gospođa Ogata, iako su to bile odlične informacije i one su bile podvučene po instrukcijama generalnog sekretara. to je ono o čemu sam ja govorio kad sam govorio o dezinformacijama, o prikrivanju i tako dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Gospodine Arija, pošto ste sad pomenuli gospođu Ogatu i njeno pismo koje ste ovde prikazali, da li ste vi svesni činjenice da je upravo suprotno bilo od onoga što vi želite da tvrdite, prikazujući ovo pismo, jer ona kaže: "Tokom tri telefonska razgovora koja sam imala sa predsednikom Miloševićem o prolazu humanitarnih konvoja u istočnu i centralnu Bosnu a naročito u Srebrenicu". Da li je vama poznato da nema ni jednog jedinog slučaja da se Srbija i ja lično, kome se obraćala

gospođa Ogata, oglušila o traženje Međunarodnog komeserijata Visokog komesara za izbeglice da omogući humanitarne konvoje. Svaki humanitarni konvoj koji je išao preko Srbije je bio odobren i ni jednom ni jedan nije bio onemogućen da izvrši svoju dužnost. Upravo ni jedan jedini primer nemate da je Srbija predstavljala bilo kakvu prepreku za humanitarne konvoje, naprotiv, zalagala se da se omoguće humanitarni konvoji i čak se pitam je li vam poznato da je i sama Srbija slala slala humanitarne konvoje u Bosnu i Hercegovinu, uključujući i Sarajevo dakle, uključujući i Muslimane u Sarajevu. Prema tome šta vi dokazujete ovim pismom kada je reč o Srbiji i o meni lično? Pa nemate ni jedan primer gde mi nismo se zalagali da se ...

SVEDOK ARIJA: Časni sude ja sam shvatio ovo kao jednu izjavu a ne kao pitanje. Ispravite me ako ja grešim.

SUDIJA ROBINSON: Pa mislim da je suština ovoga pitanja u tome da Srbija nije ni na koji način sprečavala prolaz humanitarnih konvoja.

SVEDOK ARIJA: Časni sude Srbija je obezbeđivala tenkove, municiju, gorivo, uniforme i tako dalje upravo zato da bi sprečili prolaz humanitarne pomoći.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa to je apsurdna tvrdnja gospodine Arija ali evo ići ćemo dalje. Vi kažete u vezi sa ovim uskraćivanjem informacija, dezinformisanje, što je nedopustivo i upravo pripisujete Butrosu Galiju i njegovoj službi, na primer u paragrafu 30 kažete: "Taj filter je postao preterano opširan u slučaju bivše Jugoslavije i pretvorio se u branu za zadržavanje informacija, koja je ograničavala i stopirala dotok važnih informacija do Saveta bezbednosti u vreme kad se to događalo, čak i onda kad se radilo o pitanjima života hiljada ljudi". Optužujete sekretarijat, odnosno Butrosa Galija za zločin.

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Časni sude u dokumentima koje sam ja dostavio, general Valgren priznaje da čak mesec dana pre nego što smo mi i znali da će pasti Srebrenica, sekretarijat jeste za to znao. Upravo sam na to i mislio kad sam rekao da informacija nije pravovremeno dostavljana. Ja sumnjam da bi Savet bezbednosti uradio više da je znao pravu situaciju ali mi nismo bili čak ni upoznati sa težinom situacije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: U odnosu na Galija vi ne štedite osude, pa čak i uvredljive reči. U paragrafu 42, govoreći o njegovom nedolaženju na privatne neformalne konsultacije Saveta bezbednosti, vi Galijevo ponašanje nazivate perverznom. Citiram vas: "Samo mi jedna reč pada na pamet, pokušavajući da definišem ovo ponašanje. Mogu da upotrebim samo reč *perverzno* da bi definisao to ponašanje".

SUDIJA ROBINSON: Koje je vaše pitanje za svedoka?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da je Gali prikrivao informacije i davao dezinformacije o pitanjima koja su se ticala života hiljada ljudi i ponašao se perverzno. I to opisujete ponašanje generalnog sekretara u izjavi datoj na zahtev tela koje pretenduje da bude organ Ujedinjenih nacija.

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Časni sude pre 11 godina ja sam podigao ruku glasajući za stvaranje ovog suda i to je bilo upravo zato da bi se

obradili ovakvi slučajevi kao što je optuženi a ne generalni sekretar, prema tome ja sam izneo svoj stav. Mogu da gospodine Arija ponovim. U to vreme sam ja uvek bio kritičan. Pokušavao sam da budem liričan u odnosu na to što je postojala nedovoljna iskrenost, ukoliko tako mogu kaŕem, od strane sekretarijata i čitavog broja pripadnika o tome kakva je stvarna informacija na terenu.

OPTUŒENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro gospodine Arija, vi niste mnogo blaŕi ni u oceni postupaka predstavnika UN - a u mirovnim pregovorima, Sajrunsa Vensa, kao ni predstavnika Evropske unije lorda Dejvida Ovena. Tako u paragrafu 148 vaŕeg izkaza vi kaŕete: "Pregovori su bili u toku u to vreme, pod voćstvom Ovena i Vensa. Teritorijalna podela koja je bila apartheidske prirode, je bila predloŕena od strane njih i Miloŕevića". Znači njihovih dvojica su zajedno sa mnogom kreirali aparthejd u Bosni i Hercegovini a to je zločin, je l' tako? Otkud vam ta ideja.

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Nećlanovi Saveta bezbednosti su uvek govorili da se Bosna i Hercegovina ne moŕe podeliti u smislu aparthejda, zato ŕto bi to bila jedna od najvećih .. predhodno su UN izvojevale jednu od najvećih pobeda protiv drugog jednog aparthejda.

SUDIJA ROBINSON: Gospodin Miloŕević vas je pitao na osnovu čega ste vi zaključili da je on predlagao podelu koja bi bila po modelu aparthejda.

SVEDOK ARIJA: Optuŕeni je nastojao da vodi beskrajne razgovore, pregovore sa raznim stranama i ja sam obavestavao i Vensa i Ovena u to vreme kakave su tačno ŕelje i ambicije srpske strane. U to vreme, čak od početka Srebrenice i onoga ŕto su oni kasnije nazvali Republikom Srpskom, na to se to odnosi. Dakle, taj model je doŕao direktno od gospodina Miloŕevića.

OPTUŒENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: To nije tačno da je to doŕlo direktno od mene a ja sam vas pitao citirajući vas, jer kaŕete: "Teritorijalna podela po modelu aparthejda je neŕto ŕto su oni predloŕili, Dejvid Oven i Sajrun Vens" a onda dodajete "by Miloŕević", pa zato vam kaŕem, znači njihovih dvojica su zajedno sa mnogom kreirali nekakav aparthejd.

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Ja mislim da sam već odgovorio na to pitanje časni sude.

OPTUŒENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Vi znate gospodine Arija da je Vens - Ovenov plan upravo predvićao kantonizaciju Bosne koja se vrlo malo podudarala sa etničkim rasporedom stanovništva u Bosni i Hercegovini. Delimično se podudarala a delimično se apsolutno nije podudarala. Dakle, uopŕte nije bila bazna ideja tog Vens - Ovenovog plana koji smo svi mi podrŕali, da napravi bilo kakav aparthejd. Na kraju krajeva, taj plan postoji i to se moŕe videti u njemu.

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Časni sude upravo ono ŕto se nije poklapalo sa etničkom podelom je bilo podrućje Srebrenice i ja mislim da glavni ućesnici u ovom konfliktu znaju ŕta su uradili a to je da ljude uklone iz Srebrenice a to je bilo dosta daleko od Sarajeva, zato ŕto se ti ljudi nisu

uklapali sa etničkom podelom. Dakle, ti ljudi su bili ti koji su platili Jugoslavija tu podelu.

OPTUŒENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Gospodine Arija vi u paragrafima 150. 151 i 152 u vaŕoj izjavi kaŕete: "Predaja Srebrenice Srbima bila je od strategijske vaŕnosti, kako za Srbe, tako i za pregovaraće UN - a, zato ŕto je Srebrenica morala da bude na teritoriji pod kontrolom Srba da bi mirovni sporazum bio moguć i da bi postao deo Velike Srbije. Takav unapred smišljen razvoj situacije je nastao odmah posle izveŕtaja gde generalni sekretar Butros Gali nije davao nestalnim ćlanovima Saveta bezbednosti informacije koje bi se tome suprostavljale, kao i ćitanjem direktiva koje je on dostavljao UNPROFOR - u da se ne pomaŕe zaŕtiti enklava". To su vaŕi navodi o odgovornosti pregovaraća UN - a, predpostavljam da tu pored Vensa ukljućujete i Ovena i generalnog sekretara i stalne ćlanice Saveta bezbednosti. Radi se dakle o umišljajnom ponaŕanju "premeditated cause of action", je l' tako?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Časni sude ja mislim da sam to čak i pismeno izneo, tako da ne bi moglo da bude promenjeno na ovaj naćin na koji je to uradio gospodin Miloŕević.

OPTUŒENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa ja niŕta nisam promenio gospodine Arija, ja sam samo vas citirao.

SUDIJA ROBINSON: Vi dakle ostajete pri onome ŕto stoji u vaŕem izveŕtaju.

SVEDOK ARIJA: Da, tako je.

OPTUŒENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Po vama Oven, Vens, Savet bezbednosti su zajedno sa mnogom kreirale nekakve osnove za Veliku Srbiju. To je ono ŕto vi tvrdite. Pa to je neozbiljno gospodine Arija. Je l' vam se ne ćini to?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Ne, meni to tako ne izgleda. Od prvih pregovora pa sve do kraja ishoda, kada je doŕlo do mirovnog sporazuma, to je sve odraŕavalo upravo ono ŕto se nameravalo na samom početku a to je bila nacionalna podela Bosne a to se na kraju, naŕalost, i desilo.

OPTUŒENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa je l' vi sada tvrdite da je i Dejtonski sporazum pogreŕno napravljen? Kojim se zavrŕio rat u Bosni i postignut mir. Je l' vi to tvrdite gospodine Arija?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Časni sude ja ne znam ŕta optuŕeni misli o tome. Ja osećam veliko olakŕanje da je na kraju ipak doŕlo do mira, da je to stanovništvo dobilo mir posle teŕkih patnji ali ja ne mislim da je to ono najvaŕnije ovde. Ukoliko ŕelite, ja mogu sa zadovoljstvom na to da odgovorim.

OPTUŒENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ali pogledajte sada; u paragrafu 46 vaŕeg izveŕtaja misije UN. Vi govorite o tome da .. o enklavama, sigurnosnim zonama i onda kaŕete: "Ali u bilo kojoj rezoluciji da bi se to sprovelo, treba da bude zabeleŕeno da ove bezbedne zone Saveta bezbednosti ni nankoji naćin ne podrivaju predloŕeno reŕenje ...

SUDIJA ROBINSON: Oprostite gospodine Miloševiću ali mislim da ne možemo da nađemo. Jeste rekli pasus 46?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Misije Saveta bezbednosti, Savetu bezbednosti, njegove misije, odnosno misije njegove grupe. "Predloženo rešenje plana Vens - Ovena ni na koji način ne podriva predložene detalje Vens - Ovenovog plana. To nije pokušaj da se stvore nove granice u okviru Jugoslavije". Jesu li svi članovi misije tada podržavali Vens - Ovenov plan? Da li to znači da ste vi svojom pismenom podrškom u obliku zvaničnog dokumenta podstakli uspostavljanje aparthejda, stvaranje Velike Srbije? Pošto vi ovde u vašem izveštaju podržavate Vens - Ovenov plan.

SVEDOK ARIJA: Da časni sude. Tokom cjelog procesa nesvrstane zemlje su uvijek podržale sve mirovne planove koji su stavljeni na stol. Pogotovo Vens - Ovenov plan. Mi nismo mogli a da se ne nadamo da će doći do mira, međutim u isto vrijeme zahtjevali smo da se poduzme neka akcija u Vjeću sigurnosti. Mi smo smatrali da su te dvije stvari kompatibilne, pogotovo imajući u vidu kakva je bila situacija u Vjeću sigurnosti, jer se ništa drugo nije moglo postići. Nažalost, ja smatram da je na kraju sporazum koji je donesen, zapravo potvrdio podjelu jedne zemlje i time stvorio jedan strašan presedan za ostatak čovječanstva. To je ono što ja sada vjerujem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Kažete da ne svedočite o vašim uverenjima, mada je očigledno da svedočite o vašim uverenjima. Vi ste podržali, dakle, Vens - Ovenov plan, ikao pre toga kažete da je Vens - Ovenov plan, da su Vens i Oven zajedno sa mnogom pravili podjelu koja predstavlja aparthejd. Taj plan je, ako ne znate gospodine Arija, napravljen između tri strane u Bosni i Hercegovini, Jugoslavija je tome dala podršku, kao što je dala podršku svim ostalim mirovnim planovima. u tom pogledu ne možete da nađete nikakvu razliku između stavova koje je imao Savet bezbednosti i stavova Jugoslavije, jer je Jugoslavija, Srbija i ja lično, podržala sve mirovne planove. Je li vam to poznato?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Časni sude veoma dobro mi je poznato to da je Srebrenica uvijek bila jedna od tema diskusije, jer srpska je strana uvijek željela imati Srebrenicu. Oni su to uvijek željeli na srpskoj strani i to se konačno i dogodilo. Srebrenica je danas na srpskoj strani.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da li znate da su te mape rezultat konačnih pregovora u Dejtonu, na osnovu konačno ustanovljenog stava, koji je bio i nekoliko meseci ranije, predlog Kontakt grupe, a ovo 51: 49 odnose Republika Srpska i Federacija Bosne i Hercegovine, toga se sećate predpostavljam?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Časni sude u trenutku Dejtona je situacija stvorena zvjerstvima koje je počinila srpska strana u Bosni i Hercegovini, sve je to dovelo do činjenice da je cjelo pitanje već bilo riješeno. Vlada Bosne i Hercegovine uopće više nije imala opciju, bilo kakvu drugu opciju nego da prihvati te uslove, pogotovo znajući da ih nitko drugi neće podržati u tome da se drugačije razmišlja o tome.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Gospodine Arija pošto vi niste bili u Dejtonu, vi verovatno ne znate da su sve opcije bile na stolu i da nije bilo nikakvih rezervisanih pitanja o kojima se ne može razgovarati. Dejtonski sporazum je rezultat saglasnosti tri delegacije koje su na tim pregovorima učestvovala, kao i predstavnika Kontakt grupe i zemlje domaćina Sjedinjenih američkih država. To valjda znate? To vam ne treba ja da objašnjavam?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Časni sude ja ne znam da li je Dejtonski sporazum dio onoga o čemu želite da govorim u vremenu koje mi je diodjeljeno. Ukoliko želite, ja mogu ući u tu temu.

SUDIJA ROBINSON: Pa odgovorite u onoj mjeri u kojoj možete i to kratko. 25.31

SVEDOK ARIJA: Ja se držim onoga što sam ranije rekao. Ja smatram da je tada već zemlja bila uništena, ljudi su bili izmoreni, došlo je do genocida, zločina protiv čovječanstva i situacija koju su stvorile srpske snage uz podršku iz Beograda, učinila je to da više nije bilo nikakve druge opcije i vlada Bosne i Hercegovine morala je potpisati takvu situaciju. Postoje mnoge knjige napisane o tome što se tamo dogodilo. Siguran sam da vjeće zna za to. Međutim jedna činjenica i dalje stoji: na kraju je Bosna i Hercegovina jedna od najnovijih članica Ujedinjenih nacija, podjeljena po nacionalnim linijama i ja i dalje iza toga stojim da je to tako.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro gospodine Arija, vi stojite na činjenicama koje se ne mogu potvrditi na samom terenu ali da idemo dalje pošto nam vreme nije neograničeno. U paragrafu 35 izjave naveli ste: "Nestalne članice prema tome često su se morale oslanjati na medijske izvore umjesto na servise izvora Ujedinjenih nacija. Oni su obično bili pouzdaniji od sekretarijata", kažete da ste bili izuzetno slabo obavješteni i informisali se iz medija, je li tako?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Časni sude da neki hrabri britanski novinari i fotografi nisu skrenuli pažnju svijeta na ono što se dešava u Srebrenici, bez obzira što su iz Ujedinjenih nacija znali što se tamo dešavalo, stvari bi bile sasvim drugačije. Mediji su pratili veoma pažljivo onu situaciju koju su pratili i nestalni članovi Vjeća sigurnosti. Oni su imali više ljudi na terenu i imali su mogućnost da daju objektivne i nezavisne informacije. Srebrenica godine 1993. nije bila masakr zbog činjenice da je britanski novinar pružio činjenice o tome svjetskom javnom mišljenju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Zašto 1993. nije bilo masakra, o tome postoje veoma jasna svedočanstva ali ja o tome sada neću da uzimam vreme jer vi očigledno to ne znate. Ako ste informisani iz medija, da li se može zaključiti da se na planu informisanja niste bitnije razlikovali od miliona ljudi koji su takođe informisani iz medija, čitajući novine i gledajući televiziju i slušajući radio, odnosno da li možemo da zaključimo da nema osnova po kojem bi vi bili pogodniji za svedoka o događajima o kojima govorite, od bilo kog drugog čitača novina, gledaoca televizije i slušača radija.

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Časni sude da nije bilo tih informacija, general Morion se vjerovatno ne bi pojavio u Srebrenici a on se jest pojavio. I ako uzmete u obzir sve vijesti koje su cirkulirale svjetom i činjenica da je general Morion odmah otišao u Srebrenicu, onda dolazimo do situacije u kojoj je bilo nemoguće da se Vjeće sigurnosti ne sastaje o tome i ja moram odmah reći vašem vjeću da nesvrstane zemlje tada nisu podastrole Rezoluciju, nikakva Rezolucija ne bi ni bila usvojena o zaštićenim zonama, samo bi bila izdana neka predsjednička izjava Vjeća sigurnosti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: I to nije tačno ali pošto ćemo imati prilike da čujemo generala Moriona ovde, predpostavljam da nema potrebe da vi svedočite za generala Moriona. A recite mi molim vas pošto govorite o medijima i o tome da ste se informisali da li se slažete sa konstatacijom Dejvida Ovena, koju on iznosi u svojoj knjizi a koju ću vam citirati, upravo vezano za medije. On kaže: "U ovoj fazi propagandni rat je preko odnosa sa javnošću, postao odlika rata u Bosni i Hercegovini. Dokumenti registrovani kod ministarstva pravosuđa Sjedinjenih država, pokazalo je da je Hrvatska plaćala Vašingtonskoj firmi za odnose sa javnošću Ruder Fin Global Pablik 10 000 dolara mesečno plus troškove, kako bi se prenosila povoljna slika o Hrvatskoj članovima kongresa, funkcionerima administracije i medijima koji plasiraju vesti. Sa svoje strane bosanska vlada je plaćala za usluge, koje su uključivale pisanje i plasiranje komentara, kolumni spoljnih saradnika, pisanja pisama uredniku" i onda se navodi, sve ove moguće aktivnosti, nemam vremena da citiram lorda Ovena, tim saopštenjima koja su davali, intervjuima koje su davali, zvaničnim pismima i svega toga, sve to ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću morate postaviti konkretno pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Lord Oven zaključuje: "U međunarodnom komitetu za bivšu Jugoslaviju nismo imali sredstva kojima bi se moglo odgovoriti na tako nešto", dakle na ovu medijsku poropagandu na koju Oven ukazuje. Je li vi to imate u vidu ili nemate? Da li se vi s njim slažete ili ne slažete?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Časni sude ja mislim da na to treba odgovoriti lord Oven. Ja ne mogu odgovarati na lorda Ovena. Ako želite ja mogu to tek komentirati.

SUDIJA ROBINSON: Ukoliko želite, možete. Budite kratki.

SVEDOK ARIJA: U redu. Da nije bilo sankcija nametnutih režimu u Beogradu oni bi isto najvjerovatnije unajmili neku takvu firmu za odnose s javnošću. Da je bivša Jugoslavija zadržala ugled koji je imala u svim onim godinama prije početka sukoba, ne bi joj nikakvi stručnjaci za odnose sa javnošću niti trebali, jer Jugoslavija je nekada bila izuzetno cjenjena zemlja u međunarodnoj zajednici.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Što su bosanskoj vladi trebali stručnjaci za, za odnose s javnošću i plaćeni agitatori i lobisti u kongresu i uopšte u medijima na zapadu ako je sve to što vi tvrdite bilo istina?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Časni sude, prvo - ja ne znam tačno šta je sve Bosna imala ili nije imala. Oni trebaju govoriti o tome.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, imajući u vidu ovaj propagandni rat, koji pominje lord Oven, da li možete sa sigurnošću da tvrdite da su medijske informacije na kojima ste vi bazirali svoja saznanja o događajima u Bosni, bile uvek tačne i pouzdane?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Časni sude ja ne mogu komentirati propagandni rat. Ja mogu komentirati rat etničkog čišćenja, ja mogu komentirati masakre, zvjerstva. O tome ja mogu govoriti a ne o propagandnom ratu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A recite mi sad, pošto ste u izvještaju koji sam vam maloprije citirao, to je vaš ovaj izvještaj i citirao sam vam paragraf 46, gde ste se, kao što smo videli, pohvalno izrazili o Vens - Ovenovom planu, da biste u izjavi datoj po nalogu ove druge strane, rekli sve najgore o tom mirovnom planu. Koja ste vi to u međuvremenu stekli saznanja koja su uticala na promenu vašeg mišljenja?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Časni sude ja zaista ne shvaćam pitanje.

SUDIJA ROBINSON: Ponovite molim vas. Ponovite pitanje, razjasnite gospodine Arija.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Gospodine Arija vi u svojoj izjavi, koju sam vam citirao, govorite sve najgore o Vens - Ovenovom planu. Izjavu ste dali na zahtev strane gospodina Najsa a u vašem izvještaju pohvalili ste taj isti Vens - Ovenov plan. Pa vas pitam: koja ste u međuvremenu, od onda kad ste pohvalili Vens - Ovenov plan pa do davanja izjave, stekli saznanja da tako promenite svoj odnos prema Vens - Ovenovom planu?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Fundamentalno ponašanje optuženog, zatim sistematski bojkot procesa, stvaranje imiđa koji je govorio da je optuženi glavna strana koja može sukob privesti kraju i to je dovelo do promjene mišljenja i politike.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Gospodine Arija opšte je poznato da su sva moja nastojanja, o kojima vi govorite, glavna strana koja može da privede sukob kraju, bila usmerena upravo ka postizanju mira. To niko ne može da ospori. Kroz sve mirovne planove koji su predlagani. Je li to vama poznato ili ne?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Nama je bilo jasno da je srpska strana usvojila dvostruki pristup. S jedne strane stasjao je optuženi gospodin Milošević, spreman za beskrajne pregovore. Na drugoj strani imali ste njegove ljude na terenu, koji su nastavljali sa radom na etničkom čišćenju, ubijanjima i zvjerstvima i takav dvostruki pristup bio je razlog što je međunarodna zajednica čekala toliko mnogo godina da pogine skoro 200 hiljada ljudi, prije nego što je konačno reagirala i privela kraju sukob.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Hajte molim vas gospodine Arija, vi govorite o našem odnosu prema etničkom čišćenju. Evo ja ću vam citirati iz

1992. godine, dakle 1992. godine, mnogo pre nego što ste vi bili u Srebrenici

...

SUDIJA ROBINSON: Iz čega sad citirate gospodine Miloševiću?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Iz mog intervju a datog tv mreži ITM, gde govorim o londonskoj konferenciji i kažem da udružujemo napore da se prekinu krvavi događaji u Bosni i Hercegovini i onda kažem: "Ima nekih", to ja govorim "koji zagovaraju neku vrstu etničkog čišćenja" a ja kažem "Mi u Srbiji smatramo da je to kriminalni akt". Dakle, to je leto 1992. Zvanično smo vrlo jasno naglasili da se tako nešto ne sme da dešava i da svi koji to rade moraju biti krivično gonjeni a onda govorim o Bosni, kažem: "Tamo je u pitanju građanski rat a u tim ratovima nema nevinih strana, ni pobjednika, ima samo žrtava". Dakle, londonska konferencija održana u leto 1992. godine. Vi kažete da smo se mi ponašali kao da ne znamo i da ne želimo da, da pomognemo miru. Ovo je moja izjava britanskoj mreži ITM i upravo se odnosi na one koji, kako kaže se ovde, zagovaraju etničko čišćenje i na, na moj stav da mi u Srbiji to smatramo za kriminalni akt i da svako ko to radi mora da bude, mora da bude izveden pred sud. Pa je li vam poznat, na primer, taj detalj gospodine Arija? I to sam uzeo samo jedan od primera, inače u svim primerima ...

SUDIJA ROBINSON: Dopustite svjedoku da odgovori prvo gospodine Miloševiću.

SVEDOK ARIJA: Časni sude jedino što ja mogu reći u vezi s time je da ja samo želim da se on držao svojih riječi.

SUDIJA ROBINSON: Možete nastaviti gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A a li znate, na primer, gospodine Arija da su prvi kriminalni akti za koje se saznalo o zločinima u Bosni i gde se ustanovilo da su ih počinili neki građani Srbije, bili upravo suđeni 1993. godine u Srbiji, za ratne zločine? Je li vam to poznato?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Da, poznato mi je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dakle, nije samo verbalno nego i stvarno ponašanje Srbije je bilo da se to ne sme dopustiti. Uostalom gospodine Arija pošto vi poznajete bivšu Jugoslaviju i znate Srbiju i Crnu Goru, valjda vam je poznato da svih 10 godina trajanja krize, jedino Srbija i Crna Gora nisu promenile ništa u etničkoj strukturi i da niko nije bio proganjan u Saveznoj Republici Jugoslaviji po nacionalnom osnovu ni na koji način. Je li vam to poznato?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Časni sude ja ne smatram da taj jedan jedini slučaj proturječi onome što sam ja rekao. Ja samo želim i nadam se, želio bih da je gospodin Milošević i učinio ono što je javno rekao. Jer on je mnogo puta javno govorio stvari ali tek kad je međunarodna zajednica sakupila odlučnosti, to je tek onda prisililo gospodina Miloševića da sukob privede kraju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Gospodine Arija pa valjda je to bio građanski rat između tri zaraćene strane u Bosni a ne nikakva rat gospodina

Miloševića, kako vi kažete. Uostalom, o tome je pisao i lord Owen i sam je govorio: "To je građanski rat između bosanskih Muslimana, bosanskih Srba i bosanskih Hrvata". On je bio, za razliku od vas, sve vreme tamo i sve vreme vodio međunarodnu konferenciju

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Časni sude da je to bio građanski rat, kao što tvrdi optuženi, njegova se zemlja nikad ne bi našla pod sankcijama. Njegova zemlja ne bi bila spomenuta u više od 50 rezolucija. Zašto bi bivšu Jugoslaviju međunarodna zajednica kažnjavala ako je to bio tek građanski rat. To nije bio građanski rat. To je bio rat agresije koju je izvršila jedna bivša članica Ujedinjenih nacija nad manjom članicom Ujedinjenih nacija koja se nije mogla braniti. To nije bio građanski rat. To je bio rat agresije, osvajanja teritorija i etničkog čišćenja.

SUDIJA ROBINSON: Priroda sukoba je pravno pitanje o kojem će morati odlučiti ovo sudsko vijeće.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pošto kažete da su sankcije uvedene zbog toga što je Jugoslavija tu se ponašala kako ne treba da se ponaša, ja ću da vas podsetim na izveštaj generalnog sekretara i sa Rezolucijom Saveta bezbednosti 752, to je 30. maj 1992. godine. Mislim da sam gospodine Arija dobio u ovim papirima ..

SUDIJA ROBINSON: Samo trenutak gospodine Miloševiću da pronađemo to. Gospodine Najs možete li nam vi biti od pomoći. Možda bi sam gospodin Milošević mogao reći o čemu se radi? imate li tabulator?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ja sam to izvukao pošto imam ovde mnogo papira. To je bilo u jednom od ovih tabulatora vezano za rezoluciju Saveta bezbednosti ...

TUŽILAC NAJS: Mislim da je to tabulator 4. Mislim da on govori o ...

SUDIJA ROBINSON: Tabulator 4? Čini mi se da to ipak nije tabulator 4.

TUŽILAC NAJS: A ako on pokaže dokument ili ga pokaže gospođi Diklić, možda možemo pogoditi.

SUDIJA ROBINSON: Ovako. Gospodine Miloševiću nastavite s ispitivanjem ali molim vas da vrlo polako čitate to što čitate. Siguran sam da ćemo onda na kraju shvatiti što mislite.

PRIJATELJ SUDA KEJ: Strana 12 izjave svjedoka doktora Arija sadrži referencu ovog dokumenta.

SUDIJA ROBINSON: Hvala gospodine Kej. Strana 12.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dakle, ovo je izveštaj generalnog sekretara. Samo ću vam pročitati par, odnosno tri bitne tačke na koje želim da se osvrnem, on kaže: "The ...", to je izveštaj koji je podneo savetu, izveštaj Butrosa Galija Savetu bezbednosti 30. maja 1992. godine. Tačka 5 kaže: "Nakjveći dio osoblja JNA koji su službovali u Bosni i Hercegovini bili su građani te Republike i prema tome nisu spadali pod odluku beogradskih vlasti donjeto 4. maja, da se JNA povuče iz Bosne i Hercegovine. Velika većina njih izgleda da se pridružila vojsci Republike Srpske. Drugi su stupili u Teritorijalnu odbranu Bosne i Hercegovine koja se nalazi pod političkom

kontrolom Predsedništva te Republike. Neki drugi možda su se pridružili raznim neregularnim snagama koje tamo djeluju".

SUDIJA ROBINSON: A sada je vrijeme da postavite pitanje gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Tačka 6 glasi: "Oni koji nisu građani Bosne i Hercegovine, njih prema beogradskim vlastima ima tek 20 posto ukupnog broja, smatra se da se da se njih većina već povukla u Srbiju i Crnu Goru. Neki od njih bili su izloženi oružanim napadima tokom povlačenja. A drugi su pak ostali u raznim garnizonima u Bosni, pogotovo u područjima pod kontrolom Srba i tako dalje. Još jedna kategorija sadrži osoblje koje je blokirano u svojim kasarnama od strane teritorijalne odbrane Bosne i Hercegovine ili drugih neprijateljski raspoloženih i neregularnih snaga".

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću sada je vrijeme da postavite pitanje, inače nećemo shvatiti smisao onih prvih paragrafa koje ste pročitali.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Gospodine Arija da li je vama jasno da u izveštaju generalnog sekretara Butrosa Galija, Savetu bezbednosti jasno stoji da je odluka rukovodstva Jugoslavije da povuče svoje građane, jer tada je već priznata Bosna i Hercegovina i Jugoslavija povlači sve svoje građane koji su bili pripadnici Jugoslovenske narodne armije iz Bosne i Hercegovine i da još uvek nisu povučeni oni koji su blokirani u nekim garnizonima? Predpostavljam da vam je to jasno.

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Časni sude moram da vam kažem da je ovo prvi put u životu da vidim ovaj dokument i prema zaglavlju bih zaključio da ovo nije redovan dokument Saveta bezbednosti, prema tome ja ne znam ko je ovo izdao. Meni se ovo ne čini da je ovo jedan zvaničan dokument Saveta bezbednosti. Nema ni broj ni nikakvu drugu oznaku.

SUDIJA ROBINSON: Dajte meni taj dokument, ja sam dobro upoznat sa rezolucijama Saveta bezbednosti. Čini se da je ovo izveštaj generalnog sekretara koji je sastavljen na osnovu rezolucije Saveta bezbednosti i to je dokazni predmet 91. Gospodine Miloševiću vi ste citirali iz kog pasusa?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: 5 čini mi se gospodine Robinson. Okrenite stranicu, pogledajte tačku 5, pa onda, nadam se i 6 i 7.

SUDIJA ROBINSON: Da. U redu. Dajte onda ovo svedoku molim vas. Ja sam to označi, to je na 2. strani.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Moj primerak?

SUDIJA ROBINSON: Vratite gospodinu Miloševiću njegov primerak. Dakle, to je izveštaj generalnog sekretara na osnovu rezolucije.

SVEDOK ARIJA: Da, ono što ste mi dali prvi put nije bio isti dokument ali ovo ovde sad prepoznajem iako ga nikad ranije nisam video. U uobičajenoj je formi. O toj temi je časni sude izveštavao sekretar Kofi Anan o Srebrenici i tamo se kaže da većina vojnika, većina vojske, veći deo vojske kao da je stvoren nekom mađijom, nekom čarolijom u takozvanoj Republici Srpskoj i da je većina njih potekla iz Beograda. Generalni sekretar Anan kaže sam da je bilo i ljudi koji su bili povezani sa mafijom, sa kriminalnim elementima i

da je bilo aktivnosti kriminalnih koje je on opisao i u svom izveštaju i on kaže da je to zapravo odgovornost UN – a koja je izneverila jednu od svojih zemalja članica a ovde se kaže suprotno. Kaže se da je bilo dostave municije, tenkova radara i tako dalje i da je sve to došlo iz Beograda, dakle nije bilo nikakve ni mađje ni čarolije, već je to bila podrška koju je Beograd pružao oružanim snagama koje su prvobitno i bile iz Srbije ali dakle oni nisu postojali nezavisno sami po sebi u Bosni, već su svi zajedno živeli pod istim krovom, u istoj zemlji i onda je provociran ovaj konflikt. Prema tome tu postoje razlike između izveštaja Galija i izveštaja Anana. Ovo je prvi put da ja vidim ovaj dokument i kao što sam vam rekao, kad je sekretar Anan nekoliko godina kasnije procenio ovu situaciju, on je jasno stavio do znanja da su ove oružane snage došle iz Srbije, dakle, iz bivše Jugoslavije u Bosnu i Hercegovinu. Prema tome, mora da su tamo postojali određeni kontingenti oficira koji su živeli s druge strane. To je sve što ja imam da kažem.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Gospodine Arija dajte da budemo korektni i da se zadržimo na izveštaju iz tog vremena kada je, znači, Butros Gali, 30. maja 1992. izveštavao Savet bezbednosti i kada je u njemu potpuno jasno da se oni delovi JNA, a ona je bila, kao što znate, armija na celoj teritoriji Jugoslavije, koji su poreklom iz Srbije i Crne Gore, odnosno Savezne Republike Jugoslavije, povlače u Saveznu Republiku Jugoslaviju. To je ono što on konstatuje a da su tamo ostali samo oni koji su građani te, kako vi kažete, novopruzimate države. Zašto bi se oni povukli u Saveznu Republiku Jugoslaviju. Savezna Republika Jugoslavija je povukla svoje građane. Ne može Savezna Republika Jugoslavija valjda da povuče građane susedne države na svoju teritoriju. I Gali ovde potvrđuje da je Jugoslavija izvršila svoju obavezu i da povlači JNA, onaj deo koji njoj pripada iz Bosne i Hercegovine a onda objašnjava, ako primećujete u ovome, ja mislim da tone može da bude sporno ...

SUDIJA ROBINSON: Kad to iznesete, onda trebate dati mogućnost svedoku da odgovori ukoliko može.

SVEDOK ARIJA: Časni sude jedino što mogu da kažem ovde je da ovo dovedem u kontrast sa izveštajem sekretara Kofija Anana i van toga mislim da nema nikakve koristi da ja komentarišem ovaj izveštaj Butrosa Galija, koji danas vidim po prvi put, iako sam bio član Saveta bezbednosti u to vreme. Ali mogu da komentarišem samo ovaj drugi izveštaj Kofija Anana, zato što sam bio deo te misije i mogu da dam tu kompletno tumačenje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Gospodine Arija vi ste pomenuli maločas da je zato što Jugoslavija nije nešto izvršila da su zavedene sankcije. Ovo je izveštaj od 30. maja 1992. godine i u njemu stoji to što stoji, što sam vam citirao. Stoji takođe i sasvim jasno da su snage koje su ostale u Bosni "van kontrole JNA" a onda u tački 10 se kaže: "Što se tiče povlačenja elemenata hrvatske vojske, koja se sada nalazi u Bosni, podaci koji sada stižu u Njujork, ukazuju na to da nije došlo do povlačenja. UNPROFOR je

dobio pouzdane podatke o osoblju hrvatske vojske u uniformama, koje deluju u okviru i kao deo vojnih snaga u Bosni i Hercegovini. Hrvatske vlasti su konstantno zauzimale stav da hrvatski vojnici u Bosni i Hercegovini su napustili tu zemlju i da se ne nalaze pod njenom kontrolom. Međunarodni posmatrači ne sumnjaju u to da su delovi koji se tamo nalaze, hrvatskih vojnih jedinica, upravo pripadaju teritorijalnoj odbrani, paravojnim grupama ili hrvatskoj vojsci. Pod ovim okolnostima nije jasno kako oni mogu da se povuku ili da se razoružaju, kako se zahteva od strane Saveta bezbednosti". Butros Gali saopštava ovde da se JNA povukla, da je vojska Republike Srpske izvan bilo kakve kontrole JNA, dakle Beograda a da se hrvatska vojska nije povukla. I sada, da li vam je poznato gospodine Arija, da upravo ovaj izveštaj je zadržao tadašnji predsedavajući Saveta bezbednosti, gospodin Hoenfelner, predstavnik Austrije, da je zadržao da gospodine Arija podeli članovima Saveta bezbednosti i da je sačekao da prođe sednica Saveta bezbednosti na kojoj su usvojene sankcije protiv Savezne Republike Jugoslavije sa činjeničnim obrazloženjem koje potpuno odudara od ovog Galijevog izveštaja i da je tek nakon uvođenja sankcija ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću stanite molim vas. Kao jedno opšte pravilo da vam kažem da ne možete izneti više od 2 – 3 rečenice bez postavljenog pitanja zato što je inače veoma teško za svedoka da to prati i ne ide vama u korist. Isto tako nije ni od kakve koristi toku suđenja. A sada pustite svedoka da odgovori ukoliko može.

SVEDOK ARIJA: Kao što vidite časni sude, ja sam bio u pravu. Ja nisam nikad video taj izveštaj, zato što to nama nije bilo podeljeno ali mogu da dam jedan kratak opšti komentar: da je za gospodina Tuđmana i gospodina Miloševića bilo veoma zgodno da se prikrije činjenica da se pretvaraju da su to lokalne snage a to su zapravo bile snage koje su predhodno došle iz Hrvatske ili iz Beograda i ja ne mislim da je gospodin Mladić išao na vojnu akademiju na Palama. On je išao na vojnu akademiju u Beogradu, kao i svi drugi oficiri.

SUDIJA KVN: Gospodine Arija ja sasvim ne razumem ovo što vi govorite. Znači da vi kažete da vama ovaj izveštaj nikad nije dostavljen. Jeste sigurni u to?

SVEDOK ARIJA: Da, apsolutno sam siguran. Ovaj izveštaj nije bio dostavljen. Kao što sam vam rekao, bilo je stvari koje sam video tek nakon 11 godina i ja sam se konsultovao sa raznim mojim kolegama i ako pročitate izveštaj jedne francuske komisije, oni su ustanovili da je bilo jako puno propusta, jako puno informacija koje nisu dostavljene na vreme i zato sam ja i spomenuo to da je bilo puno prikrivanja na samom početku.

SUDIJA ROBINSON: Da li ovaj dokument nosi broj izveštaja Saveta bezbednosti?

SVEDOK ARIJA: Pa ovo ima broj koji ukazuje na to da bi ovo mogao biti dokument koji se delio jednom širem krugu ali sada nemam svu evidenciju rezolucija Saveta bezbednosti. One obično imaju broj i datum i tako dalje.

SUDIJA ROBINSON: Da, ali ovo nije rezolucija. Ovo je izveštaj koji je sastavljen na osnovu rezolucije.

SVEDOK ARIJA: Da, tako je. to izgleda kao izveštaj. Ja sam siguran da je to izveštaj ali ja gospodine Arija ranije nikad nisam video.

SUDIJA ROBINSON: U redu. Gospodine Miloševiću sat i 20 minuta će vam isteći za 3 minuta. Šta vi kažete na to.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa ja na to zahtevam gospodine robinson da mi produžite vreme još bar za jedan sat. Bar za jedan sat.

SUDIJA ROBINSON: Ja mislim da je sat možda malo previše ali konsultovaću se. Imaćete do kraja ove sednice, to znači do 12 i 30 i 10 minuta posle pauze.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro gospodine Robinson, pokušaću onda da napravim neku selekciju ali da imate u vidu da sam ja dobio ovu izjavu ovog svedoka od 500 paragrafa i da je ovde teško napraviti selekciju kao skraćeno unakrsno ispitivanje. Gospodine Arija da li vam je poznato dakle, da je Peter Hoenfelner, koji je bio predsednik Saveta bezbednosti za maj mesec 1992. godine, dakle u vreme kada je Savetu bezbednosti dostavljen ovaj Galijev izveštaj da bi Savet bezbednosti dalje odluke donosio na osnovu njega, zadržao ovaj izveštaj, da je sačekao da prođe sednica Saveta bezbednosti na kojoj su usvojene sankcije, na bazi predočenih činjenica koje su u potpunom neskladu sa ovim izveštajem a tek onda, nakon uvođenja sankcija distribuirao Galijev izveštaj. Naravno da nije mogao da ga zadrži za uvek. Je li vam to poznato?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Časni sude ja sam jako dobro znao ambasadora Hoenfelnera i znam dobro Austrijance, kakvi su oni i ja sumnjam da bi jedan Austrijanac i to ambasador tako nešto uradio. Ali to čak možda nije ni relevantno zato što to ne bi uticalo uopšte na odluku Saveta bezbednosti o sankcijama. To dakle ne bi imalo nikakvog uticaja, nikako to ne bi izmenilo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa gospodine Arija zar nije evidentno iz sadržaja Galijevog izveštaja da on ni po čemu ne stvara osnove za sankcije prema Saveznoj Republici Jugoslaviji, već možda samo prema Hrvatskoj, pošto on govori na jednoj strani JNA se povukla a na drugoj strani se hrvatske snage nisu povukle. A kao što znate dobro Austrija je bila njihov saveznik. I vi sada zaključujete da Hoenfelner nije zadržao izveštaj, iako je to materijana činjenica, jer je izveštaj 30. maja dat. Je li vam to poznato?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Nisam upoznat sa tim da je austrijski ambasador namerno zavarao Savet bezbednosti časni sude ali ja nisam pročitao ovaj izveštaj, samo sam pročitao ovaj mali paragraf. Ne znam ceo dokument. Ako želite da se izjasnim o celom dokumentu, onda moram i ceo da gospodine Arija pročitam.

SUDIJA ROBINSON: Apsolutno ste u pravu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: U paragrafu, ja ću da požurim koliko mogu gospodine Robinson, nadam se da je ovo sasvim jasno i predpostavljam da je ovaj izveštaj generalnog sekretara uveden kao dokazni

predmet. U paragrafu 444 govoreći o pregovorima u Ženevi pod rukovodstvom Ovena i Stoltenberga kaže: "Došao je trenutak da se pregovara sa muslimanskom stranom i pregovarači su se složili da dovedu 7 članova Predsedništva te Republike: 3 Hrvata, 3 Srbina i 1 Muslimana. Ponavljam, samo 1 Musliman". Sad ako mislimo na isto Predsedništvo Bosne i Hercegovine, ne znam na koje vi mislite, ono je imalo ukupno 7 članova i njegovu nacionalnu strukturu nisu mogli da određuju međunarodni pregovarači, već je ona bila utvrđena u Bosni i Hercegovini. I uopšte nije tačno da je unutra bio samo 1 Musliman. Pa bar ta materijalna činjenica je znak da vi ovde upotrebljavate potpuno netačne tvrdnje gospodine Arija.

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Časni sude u to vreme ja sam na javnom zasedanju Saveta bezbednosti rekao da će pregovarači pokušati po svaku cenu da postignu sporazum a onda sam rekao da je to bilo u najmanju ruku čudno da u Ženevu su mogli da dovedu po tri druga člana i samo jednog Muslimana i da je to bilo usled toga što je njega pretresala policija. On je bio jedini koga su mogli da dovedu na taj sastanak.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Nikad čuo za tako nešto nisam. Nisam čuo da je na bilo kakav način, bilo koji predstavnik muslimanske delegacije, počev od Alije Izetbegovića pa do ostalih, on je uvek imao veoma brojnu delegaciju, bio maltretiran od strane policije u Ženevi ili diskriminisan. To prvi put vi tvrdite, je li tako?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Časni sude mogu samo da vam kažem da to stoji evidentirano u mojoj javnoj izjavi. Lord Oven je bio tamo. On nije protestovao, nije to osporavao. Tamo su se nalazili i drugi predstavnici i čak niko iz Saveta bezbednosti nije osporavao te podatke koje sam ja izneo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa dobro a kad je to bilo recite mi molim vas? Pošto kažete da to imate u svojoj beležnici, kad je bio taj sastanak na koji je iz bosanskog Predsedništva došlo tri Hrvata, tri Srbina, Tri Srbina nikad nisu bila članovi bosanskog Predsedništva. Bili su Nikola Koljević i Biljana Plavšić, dva. Ne znam kako su mogla doći tri kad nisu bili članovi Predsedništva.

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Časni sude ja nisam rekao da su bili članovi Predsedništva, ja sam rekao delegati, dakle tri predstavnika Hrvata, tri predstavnika Srba i jedan predstavnik Muslimana. Nisam rekao da su oni bili članovi Predsedništva.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da se ne zadržavamo na tome pošto ja smatram da je to potpuno jedna neosnovana tvrdnja. U paragrafu 11 u nizu pitanja koja neuobičajeno za jednog svedoka vi postavljate, stoji ovako: "Zašto je Savet bezbednosti UN - a po službenoj dužnosti delegirao, prebacio glavnu odgovornost za rešavanje krize na Evropsku uniju, u zagradi (Dejvida Ovena) i Sjedinjene države?" E sad mi recite, to vi postavljate pitanje zašto je, eto, na delegate Evropske unije i na, na Dejvida Ovena i, i Sjedinjene države na Sajrusa Vensa a pošto u daljem tekstu

pominjete Torvalda Stoltenberga, koji je kao predstavnik UN - a zamenio Vensa, znači da vam je ta činjenica poznata, jer gospodine Arija pominjete a Stoltenberg je Norvežanin i nema veze sa Sjedinjenim državama, prema tome zar nije ovo pitanje koje kažete da su delegirali na Evropsku uniju i Ameriku, besmisleno. Vens je bio izabran jedno vreme, poskle njega je došao Stoltenberg koji je Norvežanin, to ste vi ...

SUDIJA ROBINSON: Da. Kažite nam zašto ste postavili to pitanje.

SVEDOK ARIJA: Časni sude to je se ispostavilo da je to predstavljalo ogromnu katastrofu po ljude u Bosni, zato što su smatrali da Evropa i Evropska zajednica nisu adekvatno obavile svoj zadatak i ja sam to pitanje postavio međunarodnoj zajednici i ja se sećam da je ministar spoljnih poslova Luksemburga rekao da je ovo zastrašujuće, ovo je Evropa, ovo nije deo Sjedinjenih država niti UN - a, već je to odgovornost Evrope a Evropa nije na adekvatan način ispunila svoju obavezu. Časni sude moram da kažem da je za Savet bezbednosti to bilo vrlo prikladno. Zamislite da recimo u sred Evrope se počini genocid, da se siluju žene i da se sve to sprovedi kao politika jedne države i da se sve to dohađa u sred Evrope, da Savet bezbednosti je potpuno blokiran, ne može ništa da uradi i da se očekuje od Evropske zajednice da reši to pitanje.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Je li ste vi svesni toga da je tamo bio građanski rat i da su zverstva, odnosno da tamo uopšte nije moglo da bude, u takvom ratu i u takvim, i u takvim sukobima, uopšte nije ni moglo da bude nevinih strana?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Časni sude ja ću ponoviti svoj odgovor: ovo nije bio građanski rat, ovo je bio rat zavojevača.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću molim vas da se uzdržite od pitanja gde opisujete prirodu ovog sukoba. To sam već i ranije rekao, radi se o pravnom pitanju. Izvolite.

SVEDOK ARIJA: Hvala gospodine Robinson. Govoreći o rezoluciji Saveta bezbednosti 740 od 7. februara 1992. godine, vi u paragrafu 60 kažete: "Kad je rezolucija usvojena, sećam se zadovoljstva koje su osećale nesvrstane zemlje, zato što je odobrena ta rezolucija kojom je usvojen embargo na oružje. Nije nam bilo ni na kraj pameti da smo donošenjem te rezolucije nesvesno odlučili o sudbini bosanske Republike i da smo na taj način, od te zemlje članice oduzeli pravo na samoodbranu koje garantuje povelja Ujedinjenih nacija.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: O kakvoj vi to državi članici govorite 7. februara 1992. godine. Postojala je samo jedna zemlja, Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija. Tada Bosna i Hercegovina nije ni sama proklamovala nezavisnost a priznata je tek 6. aprila 1992. godine a u članstvo UN primljena 22. maja 1992. godine a vi govorite o rezoluciji od 7. februara, dakle tri meseca ranije, pre nego što je to što vi nazivate članicom Ujedinjenih nacija, uopšte postojalo kao priznata država a to nesrećno

priznanje u tim uslovima je i izazvalo rat, kao što znate i kao što su tvrdili mnogi međunarodni posrednici. Je li vam to jasno gospodine Arija?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: To mi je poznato. Poznat mi je ne samo ovaj prvi deo, već časni sude ja sam u svojoj izjavi rekao da je moja zemlja bila ta koja je podržavala da se očuva integritet i da nam je trebalo nekoliko nedelja od početka sukoba da shvatimo da nije Jugoslavija koja je postojala pod Titom a da ni optuženi nije Josip Broz Tito i zato smo mi promenili naš stav.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću postavite poslednje pitanje pre pauze.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Recite mi molim vas pošto u paragrafima 53 do 56 vi govorite o vašoj podršci očuvanja, sad ste to pomenuli, teritorijalnog integriteta SFRJ. Istu podršku o očuvanju Jugoslaviji priočile su i druge članice Pokreta nesvrstanih u Savetu bezbednosti. E das mi recite kako izražavate žaljenje što je sprečavano naoružavanje secesionističkih političkih grupacija u SFRJ? Po Ustavu SFRJ oružane snage zemlje su bile samo Jugoslovenska narodna armija i Teritorijalna odbrana. Sve grupacije nastale radi ostvarenja secesije pojedinih Republika, evo da uzmem primer, na primer Patriotsku ligu Bosne i Hercegovine, bile su nelegalne i trebalo je da budu razoružane. Je li vam to poznato? I da se to sprovelo, ne bi ni bilo rata.

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Časni sude hoćete li molim vas da mi pomognete u čemu se sastoji pitanje.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću molim vas preformulišite pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa da li vam je poznato da je u to vreme postojala podrška teritorijalnom integritetu Jugoslavije? Je li tako gospodine Arija?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: U koje vreme gospodine Miloševiću?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa u vreme ...

SUDIJA ROBINSON: Na koje se to vreme odnosi?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa u vreme ovih Republika koje su izvršile secesiju. Bila je Haška konferencija, bilo je više izjava svih mogućih svetskih zvaničnika da podržavaju teritorijalni integritet i suverenitet Jugoslavije i tako dalje. Moje pitanje je: kako izražavate žaljenje što je sprečavano naoružavanje secesionističkih političkih grupacija koje su mimo Ustava Jugoslavije, koja je bila jedina legitimna država, vršile nasilnu secesiju?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Časni sude Liga nesvrstanih u UN - u je podržavala teritorijalni integritet Jugoslavije dok Beograd nije počeo granatiranje Hrvatske. Onda nam je postalo jasno da je došlo do novog rata na Balkanu i ono što sam ja izneo u to vreme, se ticalo onoga što smo mi znali o situaciji u februaru 1992. Ja sada ovde kažem, da smo mi znali kakve je namere stvarno imao Beograd u to vreme, onda zapravo ne bi uradili ono što smo uradili, zato što je ovaj embargo na oružje zapravo postigao potpuno suprotni efekat. On je doprineo svemu ovome i ja samo kažem da

je na nama bila velika odgovornost i da su sve zemlje trebale da se mnogo odgovornije drže i da se suoče sa stvarnom situacijom na terenu. Zato što je ovaj embargo na oružje zapravo negativno uticao na sudbinu bosanskog naroda.

SUDIJA ROBINSON: Sad je vreme za pauzu za ručak. nastavimo sa radom u 2 popodne. Gospodine Arija da vas podsetim da tokom ove pauze ne razgovarate ni sa kim o vašem svedočenju. Molim ustanite.

...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću vaših 10 minuta kojih ćemo se vro striktno pridržavati.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa ja ću pokušati onda zaista vrlo kratko i brzo da prođem kroz teme. Gospodine Arija u paragrafu 49 izveštaja misije Savetu bezbednosti uspostavljenoj prema rezoluciji 819 kažete: "Njegovo divljenje generalu Vangrenu, generalu Morionu i vojnom i civilnom osoblju UNPROFOR - a". Dakle, u aprilu 1993. nakon posete Bosni i Hercegovini imali ste odnos divljenje prema generalima Vangrenu i Morionu i prema drugim pripadnicima UNPROFOR - a a sada tvrdite da su oni naveli muslimansku stranu da prihvati kapitulaciju u obliku sporazuma o demilitarizaciji Srebrenice. Je li to opet naka promena vašeg stava?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Časni sude svi znaju da ja cjenim napore zemalja koje su doprinjele snagama UNPROFOR - a i to je jedan paragraf u toj izjavi. Dapače, ja sam čak dodao da je nizozemska vlada uzela na sebe posebno veliki teret odgovornosti u vrijeme masakra u Srebrenici, što mislim da bi trebalo stvoriti presedan i z adruge zemlje. Ja nikada nisam promjenio moje mišljenje o snagama UNPROFOR - a, međutim kada sam ja rekao da smo mi bili prisiljeni kapitulirati, to je tada bilo tačno. Oni su tada na terenu znali da nikakva druga pomoć neće doći. Ja sam tada rekao presjedniku Izetbegoviću: nitko vam neće doći pomoći. Prema tome ja cjenim snage UNPROFOR - a i ono što su one učinile i to smo stavili u izvještaj. To nije bio samo moj stav, nego stav svih djelova delegacije Vjeća sigurnosti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro gospodine Arija a je li vam poznato da ta zona nije demilitarizovana, da je unutra delovala 28 divizija pod komandom Nasera Orića i da je pre tih događaja 1993. i posle njih, zaštićena zona služila kao tačka oslonca za vršenje stravičnih zločina po srpskim selima okolo, da je preko stotinu srpskih sela u okruženju uništeno, stanovništvo pobijeno ili izbeglo odatle? Da li vam je išta od toga poznato?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Ono što sam ja rekao tada a to govorim i danas, je to da smo znali da se Srebrenica opkoljena i pod opsadom, da je se bombardira, da je se granatira i to je ono što smo tada znali.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro a da li vam je poznato koliko smo mi iz Srbije i ja lično, uložili napora, da upravo te 1993. godine ne dođe do većih sukoba i ne dođe do tih stravičnih posledica, što je poduprla tada i rukovodstvo Republike Srpske i da dođe do tog sporazuma i smirivanja

situacije na tom terenu gde su bili počinjeni ogromni zločini. Stravični zločini. Je li vam to poznato?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Časni sude poznato mi je da je gospodin Milošević dugo vremena govorio u mnogim izjavama i davao mnoga obećanja, međutim ta obećanja prema međunarodnoj zajednici nisu ispunjena i zato je međunarodna zajednica poduzela odlučnu akciju i zaustavila ga. To je ono što ja znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Meni nije poznato ni jedno obećanje koje sam ja dao kao obećanje a koje nisam ispunio ali za to nemamo vremena da raspravljamo. E sad ovo drugo pitanje koje želim da pokrenem. Izgleda mi da vi kao krunski dokaz, koji iznosite u potvrdu ovih učestalih tvrdnji o genocidu koji su Srbi i Jugoslavija izvršili nad Muslimanima, dakle iznosite naredbu Međunarodnog suda pravde o privremenim merama od 8. aprila 1993. godine, je li tako gospodine Arija?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Časni sude veoma je važno reći jednu stvar. Ja se nikad nisam obratio jugoslovenskom narodu, ja nikada nisam niti govorio o jugoslovenskom narodu. Njih ne treba kriviti za zločine koji su počinjeni u ime njihove zemlje. To je strašno jer znam krot šta je sve prošlo srpsko stanovništvo zbog načina valadavine beogradskog režima. Ja nikada nisam govorio o jugoslavenskom narodu kao cjelini.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Gospodine Arija ja vas ovde ne pitam o tome da li ste govorili. Vi govorite o tome da je Međunarodni sud pravde merama od 8. aprila i citiram: "sporu koji se tiče konvencije o kažnjavanju zločina genocida pokrenula Bosna i Hercegovina protiv SRJ" i to vam je taj krunski dokaz šta je uradio Međunarodni sud pravde, pa vam sad citiram u paragrafima 178 i 180 vi kažete: "Sud je rekao da se trebaju uvesti sljedeće privremene mjere dok sud bude odlučivao o predmetu", 179: "Da Jugoslavija, Srbija i Crna Gora zajedno sa svojim agentima i surogatima u Bosni i drugdje, odmah moraju prestati i suzdržati se od svih djela genocida i genocidnih djela protiv naroda i države Bosne i Hercegovine, uključujući ali ne ograničavajući se, na ubistvo, masovna pogubljenja, silovanja, teške ozljede, takozvana etnička čišćenja, bezobzirna razaranja sela, gradova, područja i gradova, opsadu sela, izgladnjivanje civilnog stanovništva, bombardiranje civilnog stanovništva i zatvaranje stanovništva u koncentracione logore", su predložene mere Međunarodnog suda pravde, međutim moje pitanje glasi gospodine, gospodine Arija: zar vam nije jasno iz samog teksta koji vi citirate, da to što ste vi naveli uopšte nije sastavni deo odluke Međunarodnog suda pravde, odnosno izreke Međunarodnog suda pravde, nego je ta rečenica sastavni deo vlade, zahteva vlade Bosne i Hercegovine a ne sastavni deo sudske naredbe. Dakle vi gospodine Arija obmanjete one koji ovo slušaju, tvrdeći da je ovo što sam vam sad citirao, sastavni deo sudske naredbe a u stvari ste citirali zahtev vlade Bosne i Hercegovine koji je naravno napisan na najgori mogući način protiv srpske strane

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Časni sude to je bilo po prvi puta da je Međunarodni sud pravde preuzeo takav predmet. Preuzeo gospodine Arija je na osnovu monumentalne količine dokaza koji su mu podastri i to jetek jedan dio, jedan citat iz cjelog naloga suda, Međunarodnog suda pravde. Ako uzmemo dovoljno vremena i pročitamo i ostatak tog naloga, vidjeće se da se to stalno ponavlja tokom cjelog dokumenta. To je najdetalniji nalog suda tog tipa i to je po prvi puta da je razmatrano pitanje genocida.

SUDIJA ROBINSON: Ako sam ja dobro shvatio gospodine Miloševiću, on kaže da ono što stoji u paragrafu 179, da je to tek zahtjev za uvođenje privremenih mjera i da to samo po sebi ne čini dio same odluke suda. trebali bismo pogledati samu presudu da budemo sigurni.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson vi dobro znate a nada se da gospodin Arija sa svojom diplomatskim iskustvom bi morao da zna da izricanje privremenih mera Međunarodni sud pravde ne ulazi u meritum stvari i ne utvrđuje konačno činjenično stanje. On samo podseća da postoji obaveza poštovanja odredbi konvencije ali ne konstatuje da je došlo do njegovih povreda. Pogledajte molim vas imate na strani, ja sam dobio ovo u većem ovom paragrafu, tabulatoru broj 9. Dakle posle svih ovih iznošenja gde de naravno citiraju rečenice koje je dala Bosna i Hercegovina, jer je to predmet o kojem odlučuje. Posle svih ovih citiranja piše lepo, to je strana 24: "Iz ovih razloga sud donošenje konačne odluke o ovom predmetu u postpku započenom 20. marta 1993. od strane Republike Bosne i Hercegovine protiv Savezne Republike Jugoslavije da će se sljedeće privremene mjere uvesti: a) vlada Savezne Republike Jugoslavije odmah u skladu sa svojim obavezama iz Konvencije o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida od 9. decembra 1948. poduzeti sve mjere unutar njihovih moći da spriječe počinjenje zločina genocida" i tačka 2: "Vlada Savzne Republike Jugoslavije posebno mora osigurati da vojne, paravojne ili neredovno naoružane jedinice koje ona možda podržava, naglašavam, možda podržava ili upućuje, kao i sve osobe ili organizacije koje su možda pod njihovom kontrolom ili utjecajem da ne počini niti jedan čin genocida, niti zavjeru s ciljem počinjenja genocida, niti da direktno javno podstiču na genocid, bez obzira da li je usmjeren protiv muslimanskog stanovništva Bosne i Hercegovine ili bilo koje druge nacionalne, etničke ili rasne ili vjerske grupe" i na kraju pod b): "vlada Savezne Republike Jugoslavije i vlada Bosne i Hercegovine ne treba da poduzmu bilo kakve mjere i moraju osigurati da se en poduzmu nikakve mjere koje bi mogle pogoršati postojeći spor u vezi sa sprječavanjem ili kažnjavanjem zločina genocida ili otežati rješenje tog problema ..."

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću stanite, stanite. mi imamo ovdje tu odluku pred nama i mi je možemo pogledati da vidimo što tačno u njoj stoji, međutim meni se čini da ono što stoji u paragrafu 180 izjave ovog svjedoka, da se to može naći u 2. paragrafu, stranica 24 odluke. Međutim ono što je u paragrafu 179, toga ne nalazimo u samoj odluci suda, ali kao što sam rekao, mi imamao sve te dokumente i mi sve to možemo pogledati i o

tome stvoriti svoj zaključak. Molim vas da nastavite, već ste premašili svojih 10 minuta. Zato mislim da sad morate završiti.

PRIJATELJ SUDA KEJ - PITANJE: Doktore Arija, moja pitanja se odnose na izvještaj koji ste vi podnjeli Ujedinjenim nacijama i na vaše komentare na raznim konferencijama za štampu. Prvo molim vas pogledajte tabulator 17 našeg dokaznog predmeta.

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Koja strana?

PRIJATELJ SUDA KEJ - PITANJE: Tabulator 17 pod naslovom "Transkripti Arijevih traka". Imate li to? I u ovom odjeljku nalazi se izvještaj broj vaših izjava koje su snimljene nakon što ste posjetili Srebrenicu tokom vaše posjete tom djelu svijeta. Sada bih želio da prvopogledamo tu prvu stranicu. Pri dnu stranice stoji paragraf koji počinje riječima: "A ovakvih uslova nema. Ovo je prvi puta. Ja sam član Vjeća sigurnosti. Moje kolege to nisu znale da moramo tražiti dozvolu da doktor može ući u Srebrenicu" i zatim vi dalje kažete da ste šokirani, da je to jedna ozbiljna stvar i da ste bili šokirani uslovima koje ste zatekli. Vaše svjedočenje uglavnom se odnosilo na saznanje i predhodne obavjesti i meni se čini da ovo što ovdje stoji da je pomalo različito od onoga što ste nam ranije rekli. Meni se čini da tu stoji da vama uslovi u Srebrenici nisu bili poznati. Da li je to tačno?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Da, to je apsolutno tačno. Situacije i uslovi kao što sam ih opisao u toj izjavi, to je izjava dana BBC - u.

PRIJATELJ SUDA KEJ - PITANJE: A na drugoj strani, ako pogledamo 2. paragraf na 2. strani vi kažete: "Ono što su Ujedinjeni narodi tamo učinili je izuzetno" i zatim navodite konkretne zemlje i njihove trupe, poput Kanade, Bangladeša, Rusije i Danske. Prema tome meni se čini da ste vi bili impresionirani onim što su Ujedinjene nacije učinili u Srebrenici. Da li je to tačno?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Da, ja sam to već rekao. Ja izuzetno cjenim sve ljude koji su tamo radili.

PRIJATELJ SUDA KEJ - PITANJE: Idemo sad na sljedeću stranu koja u gornjem desnom uglu ima broj 842. Pogledajmo sada 3. paragraf, predzadnja rečenica, kažete da UNHCR radi fantastičan posao, vidite li to?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Da.

PRIJATELJ SUDA KEJ - PITANJE: Citiram: "Svakako trebamo pomoći onima koji nisu lokalni mještani a žele otići" i u sljedećem paragrafu kažete: "Sastali smo se sa muslimanskom vladom i oni nam nisu rekli da njihovi ljudi ne žele da odu. Nitko nas na ulici nije pitao da ode". Da li je tada otvoreno pitanje bilo to da su zapravo civilne vlasti željele zadržati veliki broj civila unutar te zaštićene zone u Srebrenici.

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: To nije bio naš utisak.

PRIJATELJ SUDA KEJ - PITANJE: Da li je sporno bilo to da ljudi nisu rekli da žele otići?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Ja bi bio iznenađen da ljudi nisu željeli otići zato jer su tamo živjeli u groznim uslovima i nas je zapravo impresioniralo

nešto upravo suprotno, oni nisu željeli otići čak niti u tim okolnostima. Čak niti uz činjenicu da su bili pod opsadom i okruženi srpskim paravojnim snagama.

PRIJATELJ SUDA KEJ - PITANJE: Srebrenica je bila grad sa dosta ljudi, ja sada ne znam možda koja je tačno brojka, mislim vi to možda znate bolje od mene ali čini mi se da je ranije tamo živjelo nekih 10 000 ljudi a da ih je onda živjelo 40 000.

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: 70 000.

PRIJATELJ SUDA KEJ - PITANJE: Hvala na ispravci. Znači cjelo to stanovništvo povećalo se u toj mjeri da lokalne vlasti nisu imale niti mogućnosti, niti infrastrukturu da zadovolje potrebe takvog broja izbjeglica.

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Tamo uslovi nisu bili dobri za niti 500 ljudi. U vrijeme kad smo mi došli tamo njih nije bilo 70 000, nego možda 10 - 15 000.

PRIJATELJ SUDA KEJ - PITANJE: Međutim radi se o sljedećem. Ta zaštićena zona stvorena je tako da je u nju uvezen veliki broj ljudi, daleko veći nego što se mogao održati u tom gradu. Taj grad jednostavno nije imao infrastrukturu da se toliko mnogo ljudi tamo smjesti.

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: To je prvi put da to čujem.

PRIJATELJ SUDA KEJ - PITANJE: Pa nisu li zbog toga uslovi tamo bili grozni, voda, uslovi života, nedovoljni smještaj, nedovoljna hrana. Taj gradić nije bio tamo da u njemu živi toliko mnogo ljudi.

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Stvarnost je bila sasvim drugačija gospodine. Kuća nije bilo zato jer su bile granatirane. Kuća nije bilo zato jer su bile uništene. Nije bilo ljekova i nije bilo vode jer je vodovod presječen, nije bilo struje jer je dalekovod presječen. Niti 500 ljudi tamo više nije moglo živjeti.

PRIJATELJ SUDA KEJ - PITANJE: Da li ste u vrijeme dok ste bili tamo znali da su bosanski Srbi rekli da su oni suočeni sa napadima od strane muslimanskih snaga koje su se zadržale u toj enklavi?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Ja sam pratio kanadskog komandanta bataljona u Srebrenici i ja nikad neću zaboraviti kako me je brigadir Hejz srpskim oficirima i njih meni predstavio imenima i rekao: ovo je gospodin taj i taj, ovo je gospodin taj i taj, gospodin taj i taj a onda je pogledao na drugu stranu gdje su bili neki ljudi u gotovo civilnim odjelima i rekao: a ovo su moji prijatelji sa muslimanske strane. Oni su bili veoma lako naoružani, dok je grad bio okružen teškim oružjem, teškom artiljerijom i pod apsolutnom kontrolom srpskih paravojnih snaga. UNPROFOR je kasnije pronašao da su ljudi u Srebrenici imali veoma lako naoružanje.

PRIJATELJ SUDA KEJ - PITANJE: Možda ste u prvu kada je u pitanju oružje koje je okruživalo Srebrenicu ali ja vas o tome ne pitam. Ja vas pitam da li ste vi znali da su tada postojale snage koje je vodio njihov lokalni komandant, koje su izlazile iz Srebrenice i borile se protiv snaga bosanskih Srba u okolnim područjima? Da li ste tada znali da je to otvoreno pitanje?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: To je pitanje koje je uvijek potezao gospodin Karadžić. Toga se apsolutno sjećam.

PRIJATELJ SUDA KEJ - PITANJE: Da li ste znali za ime komandanta koji je vodio te snage, čovjek po imanu Naser Orić?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Da.

PREVODILAC: Ispravka prevodioca. Odgovor svjedoka je bio ne.

PRIJATELJ SUDA KEJ - PITANJE: Idemo sada na sljedeću stranu, zadnje tri brojke su 843. Pri sredini strane stoji jedan dosta dugački paragraf, jedan od predstavnika UNHCR - a objasnio je da je grad pretrpan, da je nemoguće pomoći stanovništvu, objasnio probleme sa doktorima, snabdjevanjem, hranom i negdje pri sredini strane nalazimo na ovo: "No glavno je pitanje treba li da se borimo za pravo ljudi da ih se evakuira iz Srebrenice ili za njihovo pravo da tamo ostanu uz puno dostojanstvo i sigurnost. UNHCR će učiniti sve što može a nadam se da će i političari i ambasadori biti od pomoći u pregovaranju proširenje zaštićene zone". Dakle, prvo da se vratimo na to: civilne vlasti u Srebrenici donjele su odluku koja se odnosila na sve ljude koji su se nalazili u zaštićenoj zoni, kojom su naložili da ne smiju napustiti zaštićenu zonu. Da li ste vi znali za to?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Časni sude donesena je jedna rezolucija kojom je kreirana ta zaštićena zona, međutim ta zona je bila veoma nezaštićena i kada smo se vratili u Njujork u Vijeće sigurnosti, mi smo im rekli da ne možemo ponoviti taj mehanizam za sljedeće, daljnje zaštićene zone koje su bile tada predložene i ako se sjećate Vijeće sigurnosti je kasnije donjelo rezoluciju kojom nije spriječeno ponavljanje patnji koje su pretrpjeli ljudi u Srebrenici.

PRIJATELJ SUDA KEJ - PITANJE: Sada da se vratimo na vaš izveštaj koji je pod tabulatorom 15 i u gornjem levom uglu stoji oznaka 4.

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: To nije moj izveštaj. To je izveštaj misije naše.

PRIJATELJ SUDA KEJ - PITANJE: Da svakako. Vi ste samo jedan od predstavnika ta delegacije i zato smo mi ovo identifikovali sa vama. Dakle, ako pogledamo ovaj izveštaj u čijem ste sastavljanju vi učestvovali, na strani 4 se navodi zadatak i obim aktivnosti i u pasusu 3 vi kažete: "Vođe tri zaraćene strane", sa kojima ste se vi sastali, zar ne?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Da.

PRIJATELJ SUDA KEJ - PITANJE: Predsednik Izetbegović, doktor Karadžić i Mate Boban. Vi se niste sreli sa predsednikom Miloševićem tokom sastavljanja ovog izveštaja, zar ne?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Da tako je.

PRIJATELJ SUDA KEJ - PITANJE: Vi ste vodili razgovore i tokom svedočenja ste više puta spomenuli, dali ste komentare o raznim stranama ali vi ste dobili podatke o tome da su sve strane činile zverstva na različitim nivoima ali da su Srbi bili jedini ti koji su zauzimali teritoriju. Je li to tačno?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Da, ja sam o tome obavješten. Isto tako sam obavješten o tome što je generalni sekretar Kofi Anan tada nazvao moralnom ekvivalentnošću ili jednakošću strana. To je nešto sasvim drugačije.

PRIJATELJ SUDA KEJ - PITANJE: I zato ste se vi sastajali sa svim stranama u sukobu. Dakle od hrvatskog rukovodstva, do rukovodstva bosanskih Srba, pa sve do rukovodstva Muslimana, zar ne? Vi ste se sa svima njima sastajali?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Pa ne baš. U to vreme se nismo sastali sa predsednikom Miloševićem i to iz jednog konkretnog razloga, što nismo želeli da se mešamo u pregovore koji su vođeni sa Ovenom i sa Vensom i upravo iz zih razloga se nismo sastali sa njim. Ne zato što nismo mislili da je on jedna od strana u sukobu, baš naprotiv, mi smo smatrali da je on jedna od glavnih strana.

PRIJATELJ SUDA KEJ - PITANJE: Ali čini se da vi ovo ne spominjete u izveštaju, zar ne?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Ja mislim da sam ja spomenuo u izveštaju zašto se nismo sastali sa njim i ako hoćete ja sad to mogu da pročitam.

PRIJATELJ SUDA KEJ - PITANJE: Da, molim vas da mi pokažete gde je to.

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Ja moram prvo to da nađem.

PRIJATELJ SUDA KEJ - PITANJE: Verovatno to sudije mogu i sami da nađu kada budu imali vremena, jer moje je vreme ograničeno. Vi ćete to svakako shvatiti i ja hoću da se usredsredim na jedno konkretno pitanje i da to obavim što je moguće pre. Molim vas pogledajte stranu 7 izveštaja, pri dnu strane, tačka 27C. Tu stoji da je doktor Karadžić naveo misiji tokom sastanka na beogradskom aerodromu, da on neće zauzeti grad, da će se odmah uključiti voda i da će se dozvoliti prolaz humanitarnim konvojima. Da li bi bilo ispravno reći da što se tiče snaga koje su postojale u tom trenutku, očigledno je bilo da je doktor Karadžić imao dovoljno snaga, oružanih snaga i oružja da uđe u Srebrenicu u tom trenutku da je to želeo?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Pa to baš nije on nama govorio istinu, kao što smo mi tu naveli u izveštaju. On nije zauzeo grad ali grad je bio otvoren i kad mo mi ušli u Srebrenicu videli smo kako srpski paravojnici paradiraju gradom zajedno sa brigadirom Hejsom i ako to nije dokaz da su oni držali grad pod kontrolom, onda ne znam šta jeste.

PRIJATELJ SUDA KEJ - PITANJE: Ali to je drastično drugačije od onoga da se preuzme vlada, da se preuzme infrastruktura i da vojnici zapravo zauzmu grad. To je potpuno drugačije od toga, zar ne?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Pa infrastruktura inače nije postojala, nije bilo vojnika na ulicama, samo su bili nesrećni ljudi koji nisu imali smeštaj. Koji nisu imali ni vodu, ni lekare, nisu imali ni lekove, dolazilo je do epidemija, dakle taj grad je bio otvoreni zatvor.

PRIJATELJ SUDA KEJ - PITANJE: Dakle ovo je bilo nešto sa čim ste vi bili upoznati tokom vaše misije za UN o tome da je doktor Karadžić tada 1993. godine bio u toj situaciji, da je znači opkolio Srebrenicu?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Pa da. Mi smo to njemu opisali i mi smo zapravo tražili od njega da dozvoli lekarima da uđu u grad, on to nikad nije uradio.

PRIJATELJ SUDA KEJ - PITANJE: Ako pogledamo sada vaše beleške na strani 11 i ako se podsetimo pasusu 46 i 47 koje smo već obradili, situacija u kojoj ste se nalazili vi i drugi članovi vaše misije, vi ste došli do tog zaključka da ove bezbedne zone treba dalje da postoje, da možda treba da se promeni zadatak UMPROFOR – a ali korišćenje i namena jednog takvog mesta kao što je Srebrenica, treba da se nastavi.

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Nisam vas sasvim shvatio.

PRIJATELJ SUDA KEJ - PITANJE: Dakle, zar ja nisam dobro protumačio ono što stoji u pasusu 46 i 47 a to je: da ove bezbedne zone, enklave, zaslužuju pažnju ali da prisustvo UNPROFOR – a treba da se poveća. Dakle treba da se promeni uloga UNPROFOR – a tako da oni imaju nadzor nad prekidom vatre i tako dalje i da imaju više ovlašćenja da se umešaju u konflikt. Dakle, to je situacija u kojoj ste se vi našli i vi ste zauzeli taj stav. Vi ste zaključili da umesto da se menja čitava politika u odnosu na Srebrenicu, vi ste sa drugim ljudima u vašoj misiji zaključili da treba da se nastavi sa takvom politikom.

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Ne, upravo suprotno. Mi smo se vratili u Njujork i jedna od tačaka našeg izveštaja je govorila o tome da iskustvo Srebrenice ne sme da se ponvi i da se u buduće bezbedne zone treba da formiraju pod drugim uslovima, dakle sasvim suprotno od onoga što ja govorim.

PRIJATELJ SUDA KEJ - PITANJE: Očigledno je da je došlo do nekog nesporazuma između mene i vas po prvom pitanju ali ostavićemo to za sada po strani.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Kej da se vratimo na jedno pitanje koje ste ranije postavili. Jeste li vi pitali svedoka da li su uslovi u Srebrenici, patnja muslimanskog stanovništva, uslovljeni bili uglavnom ili isključivo time što ih je tamo bilo previše a ne nečim drugim? Da nije bilo nekih drugih razloga za to?

PRIJATELJ SUDA KEJ - PITANJE: Časni sude ako se sada osvrnemo na taj deo pres konferencije, dakle tabulator 17, tada u to vreme se govorilo o tome da šteta naneta gradu, uključujući škole, zgrade i tako dalje i oklonsti pod kojima su žiceli ljudi, da je sve to takođe bilo uslovljeno i samim brojem ljudi koji su potražili sklonište u tom mestu na toj teritoriji. Pri vrhu strane 843 stoji ono gde se kaže da je grad toliko prenatrpan da se ne može pomoći svima.

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Je l' želite da ja dam neki komentar?

SUDIJA ROBINSON: Svakako.

SVEDOK ARIJA: Dakle, to bi bilo rekreiranje tih okolnosti. Časni sude ja sam posetio jednu od škola u Srebrenici gde 5 dana pre našeg dolaska ili nedelju dana pre našeg dolaska, je došlo do granatiranja tog objekta i bilo je još uvek tragova koje du ostavile žrtve tog granatiranja. Dakle, u tom gradu nije bilo lekara, nije bilo lekova i puno je ljudi došlo u taj grad iz malih sela oko Srebrenice koja su već bila zauzeta od strane srpskih paravojnika, prema tome možete da zamislite kakvi su bili uslovi u tom gradu. Nije bilo

smeštaja, nije bilo lekara, nije bilo ničega. Ljudi su živeli na ulicama. Dakle, nikakve infrastrukture nije bilo. Pored svega toga oni su bili opkoljeni, bili su zastrašeni jer je oko njih bila velika oružana sila i zapravo niko nije imao nikakvu kontrolu. Dakle, mi smo pokušavali u to vreme nešto da uradimo ali vremenom je Srebrenica prestala da bude centar interesovanja međunarodne zajednice i onda znamo do kakvih je tužnih posledica to sve dovelo.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite gospodine Najš.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Samo jedna ili dve stvari na koje ćemo da se nadovežemo gospodine Arija. Izveštaj pod tabulatorom 15. Postavljena su vam pitanja o tačkama 46 i 47. Sugerisano je da ste vi bili pristalica toga da se nastavi sa politikom stvaranja i održavanja bezbedonosnih zona. Jeste li vi preporučivali da se to nastavi ili ste preporučivali nešto kompletno drugačije?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Mi smo preporučivali nešto kompletno drugačije, samo je ime bilo isto.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: I te razlike koje vi smatrate ključnima, dakle šta je to bilo važno u tim ratlikama koje ste preporučivali?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Mi smo tražili zaštitu. U tome je bila razlika i časni sude ja sam siguran da ste vi sa time upoznati da način formulisanja teksta u ovim nacrtima dokumenata UN – a je veoma bitan. Na francuskom se to kaže *zone - zaštićene zone*, na engleskom se kaže – *bezbedne zone* i prema tome svako to može da tumači na svoj način i to se upravo i desilo. Dakle, zadatak koji smo mi tražili je bio sasvim drugačiji iako je ime ostalo isto.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: U vašem izveštaju vi govorite o moralnoj jednakosti koju je spomenuo gospodin Kofi Anan. Možete li nam objasniti taj termin?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: UN je imao običaj da primeni sledeću formulaciju *obe strane*, dakle i žrtva i agresor i ja mislim da je generalni sekretar rekao *moralna jednakost strana* u tom smislu da je pokušavao zapravo da bude neutralan a u situaciji u kojoj je inače bilo teško ostati neutralan.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Ali da li je zapravo postojala neka pristrasnost ovde?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Pa ja mislim da to bila reakcija na to da oni nisu želeli da izgledaju više neutralno nego što je bilo apsolutno neophodno, zato što ona odluka Međunarodnog suda pravde, u kojoj se spominje Konvencija o genocidu, to je stvaralo određenu obavezu za strane da se toga pridržavaju i to ih je dovodilo u tešku situaciju.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Vojske koje nisu bile priznate u tom trenutku, recimo vojska Republike Srpske i tako dalje, da li su one dobijale isti tretman u odnosu na državu.

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Nisam vas razumeo.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Možda ćemo se na to kasnije vratiti ali to što ste spomenuli da niste spomenuli Miloševića, to se nalazi u vašoj izjavi a ne u vašem izveštaju.

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Da, u pravu ste.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Rekli ste da se Karadžić žalio na muslimanske snage koje su napadale iz Srebrenice. Dok ste vi bili tamo, vi ste se tamo nalazili u društvu srpskih vojnika koji su izgledali kao da imaju kontrolu nad tom situacijom.

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Jesu li se oni vama žalili, dakle ti ljudi koji su bili na terenu o tome da se njih napada iz enklave?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Ne, apsolutno ne. Oni su čak šta više sw šetali gradom nenaoružani, dakle išli su svuda okolo, nisu se nikad žalili na neku opasnost koja im pretila od bosanskih snaga u enklavi.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: I gospodin Kej vam je postavio dva pitanja na koja ću ja da se nadovežem. Jedno je sledeće - vi ste dali jedan generalni opis toga kako nije bilo vode, lekova i tako dalje. Možete li nam dati jedan primer, a mislim da se to nalazi i u vašem izveštaju, primer koji uključuje Karadžića i vodu.

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Da, na kraju sastanka na aerodromu doktor Karadžić je rekao da je upravo išao da se vidi sa gospodinom Miloševićem u njegovoj kancelariji i to je bio razlog što se on nalazio u Beogradu, dakle mi smo se sa njim sastali na beogradskom aerodromu i ja sam mu reko: "Doktore Karadžiću znate, problem da vodom je veliki problem koji može odmah da se reši" i on je rekao: "Ja ću to odmah rešiti" a nije to nikad uradio.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: I konačno na pitanje gospodina Keja, gde ste vi izražavali divljenje za snage UNPROFOR - a ali ste istovremeno rekli da te snage koje ste vi tamo videli, su bile podređene srpskim snagama. Mislim da se to odnosilo na kanadski bataljon.

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Ne, to se radilo o britanskim oficirima i to nije bilo u Srebrenici. Mislim da je komandant kanadskog bataljona bio veoma ljut zbog toga što nije imao dovoljno podrške i puno britanskih zvaničnika su se privatno žalili meni zbog toga što su dobijali naređenja da ne talasaju. Dakle, to je bilo uputstvo: nemojte talasati i to je bio razlog što su oni imali takav odnos sa srpskim snagama.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Dakle vaše divljenje tim snagama je bilo usled toga što su oni delovali na način na koji su delovali.

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Da. I oni su svakako delovali po uputstvima koja su imali.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Časni sude što se tiče ovog predmeta pred Međunarodnim sudom pravde, ja mislim da sam ja to već obradio tokom svog glavnog ispitivanja. Optuženi je sugerisao da ste vi bili zavarani od strane propagande koju je vodila bosanska strana. Recite nam molim vas

kako ste vi mislili da ste postigli jedan uravnoteženi stav tokom sastavljanja vašeg izveštaja?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Dakle, jedino što je bilo bitno je relanost na terenu, kako je to stvarno izgledalo na terenu ja ne mislim da je bilo čija propaganda mogla to da iskrivi. Ja u to vreme nisam predstavljao svoju zemlju. Ja sam predstavljao jedan region i ja nisam dozvolio sebi da se kod mene razvije neka pristrasnost i to je razlog što sam ja ovde danas.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Vi ste želeli da odete u Srebrenicu?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Da, mi smo želeli da odemo da vidimo šta se tamo događa. Mi smo prikupljali podatke i u to vreme pakistanski ambasador je bio predsedavajući Saveta bezbednosti i nije bilo jednostavno da dobijemo dozvolu da odemo u Srebrenicu. Mi smo pre toga vodili velike razgovore i onda su nam odobrili tu misiju. Mi smo trebali tamo da odemo da prikupimo podatke. To je bila veoma važna poseta.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: I ono što ste vi videli, optuženi vam je sugerisao da je postojao propagandni rat ali dakle ono što ste vi videli je li se to uklapalo sa slikom koju ste dobili preko medija ili je to promenilo vaše viđenje?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Pa situacija je bila gora od onoga što smo mi do tada znali. Ja sam rekao da je jedan britanski novinar bio taj koji je prvi pokazao svetu šta se događa i to je nateralo i generala Moiona i Savet bezbednosti da stupe u akciju. ali kad smo mi došli tamo, videli smo da je situacija mnogo gora. Bila je nezamisliva. Ja se sećam da sam rekao ruskom ambasadoru, koji je imao funkciju u Savetu bezbednosti, ja sam mu govorio: "Znate, vi uvek govorite o opsadi Lenjingrada, ovo je Lenjingrad ali u drugoj razmeri, morate ovo da vidite". I čak i ruski ambasador, koji je bio sa nama u toj poseti, je potpisao izveštaj zajedno sa nama. Dakle, on se sa svim tim složio.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Još samo dva pitanja. Optuženi vas je pitao, dakle optuženi vas je pitao nešto o tome kako je etničko čišćenje krivično delo. To stoji u izveštaju i vi ste nam rekli nešto o tome da je optuženi imao duple standarde. Da li to što on opisuje etničko čišćenje kao krivično delo se uklapa sa vašim poimanjem tih dvostrukih standarda?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Da, znate ja se sećam da sam opisao članovima Saveta bezbednosti kako ja to doživljavam. Ja mislim da je puno značenje termina etničko čišćenje postavljanje bombi u kuće da bi se zaplašilo, da bi se terorizalo stanovništvo i da bi se ono raselilo. Mi sad znamo šta znači taj termin, šta znači ta užasna politika.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Vi ste pogrešno shvatili moje pitanje i to je moja greška. Da li je optuženi javno rekao da je etničko čišćenje kao zločin, kad je on to opisao kao zločin, da li se to uklapa sa ovim vašim opisom duplih standarda, dvojakog pristupanja?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Da apsolutno. S jedne strane se uvlačila međunarodna zajednica u beskonačne pregovore a s druge strane njegovi

ljudi Karadžić, Mladić i tako dalje su u Bosni i Hercegovini sprovodili politiku etničkog čišćenja, zločina protiv čovečnosti i tako dalje i u jednom trenutku je međunarodna zajednica postala svesna šta se događa ali to je poslužilo svojoj svrsi, da se promeni geografija terena.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: I sad kad smo došli do tog izraza da se *promeni geografija terena*, ja ću vam onda postaviti moje poslednje pitanje. Dakle, termin *Velika Srbija* je nešto što ste vi upotrebili u vašem izveštaju ali to nije nužno vezano za samog optuženog. Kako ste vi shvatali taj termin *Velika Srbija* i pokušaj da se ona uspostavi.?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Pa bilo je teško shvatiti kako jedan deo bivše Savezne Republike Jugoslavije je spreman da preživi sankcije ukoliko nisu nisu mislili da će nešto time dobiti, da će dobiti neku teritoriju, da će nešto time postići.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Mi nemamo više pitanja za ovog svedoka.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: ako dozvolite jedan minut, pošto je gospodin Najs tek sad pomenuo da sastanak sa Karadžićem na, na aerodromu, samo jedno pitanje da postavim svedoku.

SUDIJA ROBINSON: Da, jedno pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Gospodine Arija s obzirom da ste se vi sa Karadžićem sreli 26. aprila na aerodromu, kako vi ovde kažete, beogradskom i da vam je on rekao da je bio na sastanku kod mene moje pitanje glasi: da li vam je poznato da je samo nekoliko dana kasnije u Atini 1. maja održana mirovna konferencija pod okriljem grčkog predsednika Micotakisa, gde su Vens i Oven izneli svoj plan i na toj konferenciji Karadžić potpisao taj Vens - Ovenov plan? Dakle, nekoliko dana posle tog sastanka. Da li se toga sećate ili ne?

SVEDOK ARIJA - ODGOVOR: Časni sude sastanak u Atini, koji sam ja spomenuo u mom zvaničnom govoru pred Savetom bezbednosti, dakle tamo su pregovarači dozvolili nešto što nije trebalo da se dozvoli. Tačno je da je doktor Karadžić potpisao, s tim da se dobije pristanak takozvanog parlamenta Republike Srpske koja nije postojala u tom trenutku. Časni sude što se tiče onog misterioznog dokumenta o kome ste me pitali jutros, izveštaja Galija, sećete se gospodine Arija me je gospodin Milošević pitao: "Jeste li videli ovaj dokument?", ja sam rekao: "Ne", onda mi je on rekao da je ovaj dokument dostavljen Savetu bezbednosti, onda sam ja rekao da nije. Onda je on rekao da je ovaj dokument zadržao za sebe austrijski ambasador i predstavnik u Savetu bezbednosti, koji je želeo da se izglasaju sankcije, te to namerno sakrio od Saveta bezbednosti. E pa jedini način da se to desi je bilo da gospodin Butros Gali učestvuje u toj zaveri. Da on bude upoznat s tim i da to dozvoli, što ja mislim da nije slučaj ali ne mogu da zamislim da bi Butros Gali nešto tako dozvolio austrijskom ambasadoru da sakrije jedan izveštaj.

Svedok C - 057

TUŽILAC UERC RECLAF - PITANJE: Molim da se dokument pod tabulatorom 4 stavi pred svedoka. Taj dokument je naredba od 1. jula 1991. godine: Zapovest za marš. To je dakle dokument gde imamo pripremno naređenje, a zatim zapovest za marš. Gospodine, jeste li vi dostavili ova dva dokumenta nama?

SVEDOK C - 057: Da, ja sam ova dva dokumenta dostavio vama.

TUŽILAC UERC RECLAF - PITANJE: Na strani 2, zapravo da pogledamo sada ovu zapovest za marš ... u prvom redu pasusa 1 se spominje unutrašnji neprijatelj koji je potpomognut od strane spoljnjih faktora. Možete li nam objasniti ko je unutrašnji neprijatelj bio u to vreme?

SVEDOK C - 057: Pa, u to vreme unutrašnji neprijatelji su bile secesionističke snage u Hrvatskoj i u Sloveniji, pre svega se misli na secesionističke snage. Mi smo u svakodnevnom razgovoru koristili izraz ustaške snage kada se mislilo na Hrvatsku.

TUŽILAC UERC RECLAF - PITANJE: U tom istom pasusu isto tako se spominje i zadatak koji ste trebali da izvršite vi i ostali na koje se odnosila ova zapovest za marš, dakle da se spreče sukobi a isto se spominje i u sledećem pasusu gde se govori "sprečavanje međunacionalnog sukoba" u onom delu gde se govori o Vukovaru. Jeste vi zapravo to radili?

SVEDOK C - 057: Ovo je zvanično naređenje. Mogu samo da kažem komentar odokumentima. Mi smo u stvari neprijatelji ustaške snage gde ćemo imati velikih problema preko. Ja mislim da sam to spomenuo u izjavi ovoj, upozoreni smo da je celokupno stanovništvo u hrvatskim naseljima ustaško nastrojeno i da su čak i domaće životinje u suštini ostavljene. Tako da ovaj, ova naredba ima jednu.. ali praktična naređenja su bila malo drukčija očigledno.

TUŽILAC UERC RECLAF - PITANJE: I kad ste sigli na hrvatsku teritoriju, da li ste zaista sprečavali međunacionalne sukobe, jeste li vi imali neku ulogu tampona ili ste radili nešto sasvim drugo?

SVEDOK C - 057: Ne, nismo imali ulogu tampona, mi smo izvršili napad na teritoriju, a hrvatsko stanovništvo je uglavnom izbeglo ispred nas...Nismo imali ulogu tampona.

TUŽILAC UERC RECLAF - PITANJE: Vi ste u vašoj izjavi spomenuli, a rekli ste i danas da je zapravo postojala jedna sasvim drugačija usmena naredba koja je išla uz ovu pismenu zapovest. Je li to bilo nešto neuobičajeno ili se to redovno događalo u JNA u to vreme? Dakle, da postoje kontradiktorne, sasvim suprotne usmene naredbe i pismene?

SVEDOK C - 057: Dešavalo se i u mirnodopskom periodu i tada, naredbe su imale kao što se vidi jednu korektnu formu, jedan korektan oblik, a u praksi je bilo u koliziji sa tim sadržajem. Govorene su stvari koje očigledno nije bilo

prikladno da se stave u naredbu, ...malopre sam spomenuo da su se usmena naređenja razlikovala od ovog ovde.

TUŽILAC UERC RECLAF - PITANJE: U pasusu 5 ove iste zapovesti za marš gde se spominje tenkovska četa, kaže se da tenkovska četa treba da izbegne bilo kakve provokacije i da otvara vatru samo u svrhu samoodbrane. Je li to tako stvarno bilo u Hrvatskoj, jesu oni stvarno otvarali vatru samo da bi odbranili sebe?

SVEDOK C - 057: Ne, ovaj, događaji su bili potpuno drugačiji nego što ovde stoji. Ne govorim o ...samoodbrani, nego kasnije je izvršen posle mesec dana napad, ali ne u samoodbrani.... ne u samoodbrani.

TUŽILAC UERC RECLAF - PITANJE: U pasusima 5a, 5b i 5c gde se govori o zadacima koje su imali razne jedinice na sličan način u svim ovim pasusima se spominje to da tokom marša treba biti spreman da se razbiju relativno snažne snage u naseljenim područjima. Da li ste dobili neke konkretne instrukcije u vezi sa tim kako da razbijete otpor u naseljenim područjima naročito u onim područjima gde su bili civili?

SVEDOK C - 057: Instrukcije su bile da se obavezno otvori vatra, da ne smemo dozvoliti da pretrpimo nikakve gubitke i očekivalo se da se u naseljenim mestima s hrvatskim stanovništvom nalaze velike koncentracije MUP - a i naređenje je bilo u skadu sa time, znači da se spreči svaki pokušaj napada na nas.

TUŽILAC UERC RECLAF - PITANJE: To je sve što se tiče ovog dokumenta. Sledeći dokument koji samo kratko želim da prodiskutujem sa vama, nalazi se pod tabulatorom 5 i ovde se ponovo radi o zapovesti za marš od 27. jula 1991. godine. Da pogledamo samo prvi pasus, ovde stoji da dana 27. jula 1991. u ranim jutarnjim časovima došlo je do sukoba između stanovništva srpske nacionalnosti i snaga MUP - a Hrvatske u selu Erdut. Koliko je vama poznato, je li stvarno izbio takav konflikt između stanovništva i MUP - a, je li se stvarno to desilo ili se nešto drugo desilo?

SVEDOK C - 057: Ne, ovo mi je poznato, ovaj pasus je netačan, nije bilo nikakvog sukoba između MUP - a i snaga srpske nacionalnosti, naredba, odnosno zapovest je dobijena u povodu toga što smo mi bombardovali Erdut dan ili dva pre toga u večernjim časovima, odnosno u rejonu gde je bio koncentrisan MUP. Tako da ovo nije tačno ...sukob između Srba i Hrvata na navedenoj teritoriji gde smo mi bombardovali snage MUP - a u Erdutu i okolini.

TUŽILAC UERC RECLAF - PITANJE: A sada tabulator 7, to je jedan novinski članak koji ste nam vi dostavili i u tom članku pominje se duga bitka u Erdutu. Prvo, recite nam da li ste vi lično razgovarali sa novinarima o tome?

SVEDOK C - 057: Ne, ja nisam razgovarao sa novinarima o tome, već je neko iz komande, pretpostavljam, doveo novinare na položaj, predstavio me i onda me fotografisao, ja nisam davao nikakvu izjavu niti komentar, samo sam fotografisan. Mislim da se vidi šta je sadržaj tog članka...

TUŽILAC UERC RECLAF - PITANJE: Sljedeći dokazni predmet kojim želim da se ukratko pozabavimo je tabulator 10, on se sastoji iz tri grafikona i moje pitanje vama je: prvo, da li ste vi tokom pripremnog razgovora sa predstavnicima tužilaštva pripremili ove dijagrame jedinica u kojima ste djelovali?

SVEDOK C - 057: Da, ja sam ovo pripremio i to su tačni šematski prikazi jedinica u okviru kojih sam, u kojima sam služio. To su tačni dijagrami sastava, naoružanja i ostalog.

TUŽILAC UERC RECLAF - PITANJE: Kada je riječ o dijagramu napada na Lušac, pogledajte molim vas taj dijagram, vi ste ovde rekli da je na vrhu Nvosadski korpus, a ispod toga komanda vaše brigade. Da li su ova dva tijela radila zajedno tokom ovog napada i ako jesu, kako?

SVEDOK C - 057: Ova dva tijela su radila zajedno na taj način što je na pešadijskom silosu formirana jedna operativna komanda sastavljena iz dela starešina Novosadskog korpusa i iz dela starešina moje brigade. Tako da su delovali kao jedno operativno komandno telo.

TUŽILAC UERC RECLAF - PITANJE: Tokom pripremnog razgovora da li ste takođe pogledali fotografije koje su se odnosile na naoružanje i vazduhoplovnu opremu koja je korištena u bitkama u kojima ste vi učestvovali? Časni sude, to je tabulator 11.

SVEDOK C - 057: Da, pogledao sam ove fotografije. To su fotografije naoružanja i opreme kojim je moja jedinica raspolagala.

...

TUŽILAC UERC RECLAF - PITANJE: Da li ste vi vidjeli taj dokument od 1. oktobra 1991. ili ste ga sad prvi put vidjeli u tužilaštvu?

SVEDOK C - 057: Ja sam u tužilaštvu.

TUŽILAC UERC RECLAF - PITANJE: Ako pogledate pečat na zaglavlju i na kraju ovog dokumenta, da li vam se ovaj dokument čini autentičnim?

SVEDOK C - 057: Dokument je autentičan.

TUŽILAC UERC RECLAF - PITANJE: U samom tekstu pominje se Arkanovo ponašanje na terenu, a vi ste u vašoj izjavi naveli mnogo sličnih činjenica u vezi sa Arkanovim ponašanjem na terenu. Možete li nam iznijeti svoj komentar o onome što je opisano ovdje u ovom dokumentu?

SVEDOK C - 057: Mislim da nema potrebe da sad čitam dokument, sve što stoji to je tačno tako. Jer tada još, u tom momentu, u tom periodu kad je informacija data, njega upoznao, ali se širila priča među svim starešinama da je opasan, da ga treba izbegavati, da ... JNA. Prije toga sam imao samo kontakt s njegovom ljudima i oko rušenja crkve sam s njima razgovarao. Kasnije sam imao prilike da ga lično upoznam, možda mesec i...

TUŽILAC UERC RECLAF - PITANJE: U tom dokumentu se na kraju sugerše, osoba koja je potpisala ovaj dokument predlaže da se prema Arkanu odmah preduzmu odgovarajuće mjere da se time JNA distancira od akcija koje on

vodi, a što negativno djeluje na moral pripadnika JNA na tom prostoru. Da li vam je poznato da li su zaista i preduzete neke mjere u odnosu na Arkana i njegove ljude?

SVEDOK C - 057: Poznato mi je, mere nisu preduzete, odnosno preduzete su suprotne mere. Arkan je tek posle učvrstio svoju poziciju i bio je neprikosnoven na tom terenu što se tiče...i jačine...Preduzete su suprotne mere od onih koje su...da se njegova pozicija ojača.

TUŽILAC UERC RECLAF - PITANJE: I na kraju tabulator 14, molim da se to pokaže svjedoku, to je još jedna informacija organa bezbjednosti koja se odnosi na Arkana, to je informacija od 18. oktobra 1991. godine. Da li ste imali priliku da pogledate ovaj dokument tokom pripremnih razgovora?

SVEDOK C - 057: Da.

TUŽILAC UERC RECLAF - PITANJE: Ako se pogleda ovaj format i posebno pečat na vrhu dokumenta i pečat na kraju, da li biste vi zaključili da je to autentičan dokument ili nije?

SVEDOK C - 057: Ovo je apsolutno po meni autentičan dokument

TUŽILAC UERC RECLAF - PITANJE: U ovom dokumentu se pominje centar za obuku posebno i takođe u poslednjoj rečenici se pominju sredstva informisanja koja na osnovu nalaza osobe koja je napisala ovaj dokument popularišu takvo ponašanje. Možete li nam dati neki komentar o tome?

SVEDOK C - 057: Pa, mogu da dam neki kratak komentar, ovaj, TV je pre svega pošla od njega da pravi i pripisuje ogromne zasluge za borbu srpskog naroda za slobodu, neko među starešinama...hendikepiran osećaj...na osnovu....nešto sasvim drugo, a prikazivan je kao jedan od najvećih heroja.

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, onda da bih efikasnije koristio vreme prvo ću se zadržati, gospodine C - 57 na ovih par dokaznih predmeta koji su nam predloženi. Dakle, ova zapovest za marš, koliko vidim, odnosi se na objašnjenje, prvo: snage unutrašnjeg neprijatelja potpomognute spoljnim faktorom već duže vreme izazivaju nacionalističke sukobe sa ciljem da nasilno sruše legitimnu vlast. I onda se govori da su najintenzivnije ove .. Hrvatske i Slovenije i ... sukoba Baranja, Slavonija, zapadni Srem i Krajina. Je li to bilo tačno u to vreme da su posebno bila žarišta na teritoriji Slovenije i Hrvatske i da je reč bila već o secesiji...

SVEDOK C - 057: Zavisi to. To je već vreme kada dolazi do oružanih sukoba, koliko se sećam .. MUP - a Hrvatske i stanovnika sela Borovo, pre toga je isto bilo oružanih sukoba negde oko katoličkog Uskrsa, i tako dalje, i tako dalje. Tako da se može reći da su to bila krizna područja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: To što stoji u zapovesti je tačno, je li tako?

SVEDOK C - 057: To su krizna područja...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Kaže: Za sada JNA uz velika naprezanja bez upotrebe sile uz stalno prisustvo na ovim područjima uspešno izvršava zadatke i ne dozvoljava sukobe većih razmera. Dakle, kad to piše u

zvaničnom dokumentu, a kaže se "za sada, uz velika naprezanja i bez upotrebe sile", pretpostavljam da je i to tačno, da je u tom trenutku JNA nastojala da sve to sprečava i to bez upotrebe sile, je li to tako ili nije, gospodine C - 57?

SVEDOK C - 057: Ne mogu da kažem precizno...ja sam stupio tek 1. avgusta. Tako da ne mogu da kažem da li je to baš bilo tako ili nije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: U tački 2 se kaže da je ta jedinica dobila zadatak da 30.6. izvrši potpunu mobilizaciju i da izvrši marš u jednoj koloni, pa se kaže: pravcem Zrenjanin, Arada, Žabalj, raskrsnica puteva Beograd - Novi Sad, Beška, Indija, Putinci, Ruma, Rad, Čelmak, Devik, Šid, Tovar... znači, prema rejonu Vukovara, i onda kaže: cilj da obezbede neprikosnoveni i bezuslovno izvršavanje zadataka na sprečavanju međunacionalnih sukoba u rejonu Vukovar - Vinkovci, je li tako? Dakle, to je u naredbi.

SVEDOK C - 057: To je u naredbi, ja sam naredbu pročitao..

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Nije li tada oficir JNA... Naredbu ste pročitali, samo mi recite - s naredbom se, pretpostavljam, upoznaje sastav jedinice, je li tako?

SVEDOK C - 057: Tako je, sastav jedinice se upoznaje detaljno....

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Naredba se čita sastavu jedinice?

SVEDOK C - 057: Ne, naredba se ne čita sastavu jedinice. Ja sam na osnovu ... zapovesti za marš...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Niži komandant piše na osnovu naredbe svoju zapovest, a mora biti u skladu sa onim što piše u naredbi, je li tako?

SVEDOK C - 057: Da, s tim što... Ja sam svoju naredbu dao u skladu sa ovom naredbom koju sam dobio, s tim da sam upozorio svoje potčinjene oficire na ono što mi je usmeno rečeno, da ćemo jako loše proći jer su svi stanovnici hrvatske nacionalnosti ustaški raspoloženi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Na to ćemo doći kasnije, gospodine C - 57. Ja sad razmatram ovaj dokument koji sadrži naredbu i koji je uzet kao dokazni predmet. To što vi sad tvrdite, ne stoji nigde u naredbi, je li tako?

SVEDOK C - 057: Apsolutno ne stoji u naredbi, ja tvrdim ono što mi je rečeno usmeno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Kaže u tački 5a: U toku marša biti u gotovosti za razbijanje jačih snaga u rejonima većih naseljenih mesta na .. jačih snaga - misli se na oružane formacije, je li tako, koje mogu da ispolje neprijateljstvo prema toj jedinici JNA, je li tako?

SVEDOK C - 057: Da, misli se na naoružane formacije koje bi mogle da deluju po nama, to nije ništa sporno.

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: ...dat sledeći dokazni predmet "Zapovest za marš" 27.7., pa se kaže da je 27.7. došlo do sukoba između stanovništva srpske nacionalnosti i snaga MUP - a Hrvatske u selu Erdut i široj okolini, a u tački 2 se kaže da po izbijanju na marševski cilj, borbenim

poretkom izvršiti razdvajanje sukobljenih strana na liniji Novi Erdut - TT158, ne znam šta to znači, ali verovatno neki topografski znak, znači određuje se kako da se izvrši razdvajanje sukobljenih strana na toj liniji, je li tako, gospodin C - 57?

SVEDOK C - 057: Tako piše, ovaj, u naredbi, ali tog sukoba nije bilo...je bilo naše bombardovanje Erduta, Erdutske kule i tog rejonu. Znači, nije bilo sukoba između srpskog i hrvatskog stanovništva, nego smo mi dan pre toga izvršili bombardovanje rejonu. Bombardovali smo lokacije gde su bile koncentrisane snage MUP - a Hrvatske.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: ...trebalo da uđete tu i da razdvojite te snage od drugog dela gde je civilno stanovništvo, je li tako?

SVEDOK C - 057: Ne, ovaj, po ulasku 1. avgusta te su snage pobile ispred nas.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Niste morali da razdvajate ništa jer su snage pobile?

SVEDOK C - 057: Da, pobile su...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: ...se kaže u tački 1: "Vatru otvarati samo u slučaju napada na jedinicu", i to se ponavlja za svaku od jedinica koje su... Onda se pominje da čistač mina imati u pripravnosti za razminiranje minskih polja. Sećate li se razminiranja minskih polja?

SVEDOK C - 057: Ne sećam se razminiranja minskih polja, jer minskih polja nije bilo, ovaj, ja sam taj zadatak izvršio u ulozi celog odeljenja, znači da sam prvi ušao u to naselje i, ovaj, nije bilo otvaranja vatre i nije bilo... otvorenom vatrom oni koji beže, ja sam ih u nekoliko navrata, oni su bežali ispred nas, a nigde mina nije bilo, tako da nismo razminirali ništa.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Niste pucali čak ni u oružane formacije koje su pred vama bežale, je li tako?

SVEDOK C - 057: Nismo stvarno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A onda tačka 6.3 kaže: "Težište bezbednosnog obezbeđenja imati na zaštiti od iznenadnog dejstva i vatre iz zaseda. U toku dejstava strogo se pridržavati odredaba Ženevske konvencije. Zarobljeno i predato naoružanje prikupljati na jedno mesto i po izvršenju zadatka predati", ovo mi je ovde nečitko, ali pretpostavljam nekom organu, da li piše... da, ČVP, valjda četi vojne policije, je li tako?

SVEDOK C - 057: Nemam dokument ispred sebe, ali ako ste tako rekli, onda je to verovatno tako.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: ...zbog toga vas pitam jer pretpostavljam da bi to trebalo da znači.

SVEDOK C - 057: To bi moglo da znači, jer se tako postupa u tim situacijama. Ako hoćete komentar toga što ste rekli, nije bilo zaplenjenog naoružanja, nije bilo zarobljenika.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: U naredbi stoji da postupati u svemu u skladu sa Ženevskom konvencijom, je li tako? I to je bilo jedno pravilo koje svaki - vi ste bili školovani oficir JNA, pretpostavljam, i u toku svog

školovanja u JNA ste takođe morali znati pravila Ženevske konvencije i na šta se odnosi takvo upozorenje, je li tako, gospodine C - 57?

SVEDOK C - 057: Da, Ženevska konvencija i običaji i pravila rata se spominju, ne spominju se, nego se izučavaju u Vojnoj akademiji, izučavaju se detaljno. Na žalost, kasnije, u kasnijim operacijama to nije spominjano i bilo je teških oblika narušavanja ženevskih konvencija.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: U to ne sumnjam, ja samo uzimam ovaj dokazni predmet i ukazujem na to da se komanda koja izdaje ovo naređenje... ovde se ne radi, pošto je gospođa Verc Reclav skretala pažnju da ne pominjem ni ko je komandant, i tako dalje, ovde komandant koji izdaje naredbu je potpukovnik, dakle...

SVEDOK C - 057: Da, znam o kome je reč, nema potrebe...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Prema tome, nije ovo samo, znači, neko opšte naređenje vrhovne komande, nego i potpukovnik, komandant jedinice kome ste vi potčinjeni, takođe u svojoj naredbi podrazumeva postupanje u skladu sa Ženevskom konvencijom, je li tako?

SVEDOK C - 057: To se podrazumeva... Nije se podrazumevalo, nego je on dužan bio da stavi to upozorenje u naredbu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Gospodine C - 57, vama je gospođa Verc Reclav ovde predočila neke dijagrame koje ste vi sami napravili i koje ste potvrdili da je to tako i onda ovde piše na dijagramu - ona je to samo površno komentarisala, ja bih želeo vaš kratak komentar - napad na Lužac, o kakvom se napadu na Lužac radi? Šta je, gde je Lužac i kakav je napad na Lužac bio? Ali samo što kraće molim vas, da bi štedeli vreme.

SVEDOK C - 057: Lužac je naselje, malo naselje koje se nalazi severno od Vukovara, a južno od Borovo kombinata, na obali Dunava, naravno kao što se nalazi i Vukovar i Borovo na obali Dunava. Napad na Lužac je bio osmišljen od strane komande korpusa u široj zamisli da se preseku snage, da se naselje...da se preseku snage... Vukovar Zbora narodne garde iz Borova naselja i Vukovara, i da se te snage razdvoje, to je bila osnovna zamisao napada koji je uzvršen 1. novembra. Ne znam da li sam bio jasan dovoljno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A je li tu znači došlo do sukoba između tih snaga i snaga Zbora narodne garde?

SVEDOK C - 057: Da, svakako, ovaj, mi smo imali, to je bio sukob...naravno da je bilo sukoba. Ti su sukobi trajali oko..

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Jeste imali gubitke za koje vi znate?

SVEDOK C - 057: Poznati gubici su mi bili, toliko sam imao: desetak, jedanaest ranjenih ujutru. A gubici su mi se popeli do 18. do 27 ranjenih i poginulih.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Samo u okviru vaše čete?

SVEDOK C - 057: Bili su kojima sam ja komandovao, ojačene čete.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Samo u okviru jedne čete?

SVEDOK C - 057: Da, prilično veliki gubici.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Znači da su ove snage bile prilično moćne.

SVEDOK C - 057: Ne, ne, ne znači da su snage bile moćne, nego su bile dobro organizovane. Jedna organizovana elastična odbrana takozvana. Ne znam koliko vam je ta vojna terminologija... Brzo otvaranje vatre, iznenadno nanošenje gubitaka, zatim povlačenje u skloništa.

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Sada neću da ulazim u ovo što ste objašnjavali na zatvorenom delu sednice, ali na otvorenom delu je dat u jednom od ovih tabulatora, mislim da je to bio onaj 13. koji ja nisam imao pa sam sad dobio, službena informacija, pretpostavljam organa bezbednosti, neću čitati ni ime, bezbednosti, koja je podneta u vezi sa Željkom Ražnjatovićem Arkanom zapažanja, nesumnjivo je dakle da je u ovoj šemi koju ste vi dali, njegova jedinica bila u sastavu tog bataljona.

SVEDOK C - 057: Da, potpuno nesumnjivo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pod komandom komande bataljona, je li tako?

SVEDOK C - 057: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ovoj informaciji na drugoj strani u drugom pasusu, ako se računa i preneti pasus, kaže: "Arkan i njegova grupa od oko 25 do 30 ljudi", dakle ta famozna Srpska dobrovoljačka garda koju je organizovao Željko Ražnjatović Arkan, je tada brojala 25 do 30 ljudi. I ona se ovde nalazi zajedno sa teritorijalnom odbranom lokalnom, mislim utopljena je u tu jedinicu, a i on i ta teritorijalna odbrana utopljena u taj bataljon pod komandom, dakle, komande bataljona.

SVEDOK C - 057: Recite mi, molim vas, tu informaciju koju ste pomenuli kog je datuma?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: To je, sad ću da vam kažem...

SVEDOK C - 057: Datum mi samo recite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ja se izvinjavam ako ja ne mogu odmah da se...

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A datum je 1. oktobar 1991. godine.

SVEDOK C - 057: ...ja sad pronašao taj dokument, ovaj, šema koju sam vam malopre objašnjavao se odnosi na 1.11. mesec dana kasnije. Ja mislim da sam to malopre i rekao, ovaj, zadaci iz te informacije nisu ostvareni kada se povećao, u momentu o kome ja govorim, u prvom momentu garda je brojala 100 do 150 ljudi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: ...povećala tako iz ovog sastava koji je tu bio teritorijalne odbrane ušli u sastav garde, je li tako?

SVEDOK C - 057: Ne. Garda se povećala, ljudi iz teritorijalne odbrane nisu ulazili u gardu. U stvari, ja ne znam kako se garda povećala, gardisti su se bitno razlikovali od vojnika JNA i od teritorijalaca, konkretno to je ono što smo govorili za 1. novembar, svaki Arkanov čovek je predvodio po jednu

manju grupu teritorijalaca, znači bio u ulozi oružanog komadira, i oni su bili integrisani na taj način.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: U svakom slučaju, oni su se bili integrisali u teritorijalnu odbranu, došli kao dobrovoljci i integrisali se u teritorijalnu odbranu tog područja istočne Slavonije, a teritorijalna odbrana kada je ovaj dijagram povezan, bila potčinjena komandi ovog vašeg bataljona, je li tako?

SVEDOK C - 057: Svakako, to se vidi iz dijagrama.

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dakle, nikakve netrpeljivosti tada u vreme o kome vi govorite, po nacionalnoj osnovi.

SVEDOK C - 057: Ne, u mojoj jedinici zaista nije bilo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: To je jedinica JNA koja je, kako kažete, učestvovala u aktivnostima JNA u istočnoj Slavoniji od početka do kraja, je li tako?

SVEDOK C - 057: Da, da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: E sad, kad kažete da se nije osećala netrpeljivost, to podrazumeva sve međusobne odnose pripadnika vaše jedinice, je li tako?

SVEDOK C - 057: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Recite mi, po vašem najboljem uverenju, gospodine C - 57, da li se može reći da JNA bar kad je u pitanju ono što vi znate i u vreme kad ste vi učestvovali u borbama u istočnoj Slavoniji, bila upravo jugoslovenska i da se zalagala za Jugoslaviju, da je imala jugoslovensku orijentaciju, da joj se ne može pripisati nikakav diskriminatorski odnos ni prema jednoj nacionalnosti, je li tako?

SVEDOK C - 057: Mislim da je to uprošćeno. Moja jedinica je bila nacionalno mešovito sastava. Ali, vrlo je nejasno bilo u to vreme, već oktobra, niko nam nije objasnio koji je cilj naših tamo operacija, da li mi branimo Jugoslaviju, da li branimo veliku Srbiju, da li ćemo ići na Zagreb na kraju krajeva. Tu se vrtelo hiljadu pitanja na kojih nije bilo operativnog odgovora, jasnog odgovora.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: C - 57, pošto ste se maločas kad sam vas pitao za ovo, ograničili na svoju jedinicu...

SVEDOK C - 057: Ja mislim da je najpoštenije da kažem o svojoj jedinici, bilo je, mogu da kažem nešto što sam čuo o napuštanju, da je bilo toga; u mojoj jedinici nije bilo napuštanja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: U vašoj jedinici nije bilo ni napuštanja?

SVEDOK C - 057: Ne, svoju jedinicu je napustio jedini Srbin koga smo imali na komandnoj dužnosti našeg ranga...pre početka dejstava. Jeste bilo napuštanja, ali...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: ...jedan o kome govorite?

SVEDOK C - 057: Da, on je bio Srbin. I nije pobeo zbog nacionalizma, nego se sklonio od te..

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, je li tačno da je u to vreme bila jedna prilično velika propaganda protiv JNA pre izbivanja samih sukoba?

SVEDOK C - 057: Sa hrvatske strane je bilo velike propagande protiv JNA, mi smo nazivani srbočetničkom vojskom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: ...okupatorskom vojskom, je li tako?

SVEDOK C - 057: Da, ja sam imao prilike da čujem i svoje ime na radiju Osijek gde se nazivam srbočetnikom i tako dalje, i tako dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Recite mi, molim vas, pošto vi govorite u 3. paragrafu da je vaša jedinica u tehničkom smislu bila popunjena 100%, ali kad je u pitanju ljudstvo svega 30 - 40%, je li tako, gospodine C - 57?

SVEDOK C - 057: Da, to je bio period april - kraj juna 1991.

Svedok C - 007

Septembar 11, 2003.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Ja ću sada rezimirati svedočenje koje je dato u predmetu Dokmanović sa još nekoliko pitanja. Svedok je po nacionalnosti Srbin, 1991. godine je živio u Srbiji. Pri kraju avgusta i početkom septembra 1991. godine svedok je čuo apele da se muškarci pridruže srpskim snagama u bici u Vukovaru. Znao je da se dobrovoljci mogu pridružiti ili JNA ili biti regrutovani u posebnim ... za regrutovanje dobrovoljaca. Gospodine, imam nekoliko dodatnih pitanja. Da li ste u to vreme u medijima čuli ikakve priče o srpskim civilima u Vukovaru i šta se njima dešavalo?

SVEDOK C - 007: Bilo je na televiziji da su bili proganjani.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Na kojoj televiziji? Da li znate koja je to bila stanica?

SVEDOK C - 007: Pa, ne znam tačno, ne mogu da se setim koja je to bila stanica, ali znam kad sam gledao televiziju - to su bile srpske stanice.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: A da li ste poverovali u priče koje ste videli na televiziji?

SVEDOK C - 007: Naravno.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li su te priče uticale na vašu odluku da se javite dobrovoljno u srpske snage u Vukovaru?

SVEDOK C - 007: Jesu.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li ste kasnije saznali da li su te priče bile istinite? Te priče o pogubljenjima, o progonima?

SVEDOK C - 007: Te priče su bile preuveličane i nisu baš bile istinite.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Sada ću nastaviti sa rezimeom. Svedok C - 007 otišao je u kancelariju za prijavljivanje dobrovoljaca odakle je poslat u Šid gde mu je rečeno da se javi u kancelariju Teritorjalne odbrane. Teritorjalna komanda se nazivale obično ministarstvom. Izvjesni Bogunović je bio ministar i pripadao je vladi Gorana Hadžića. U komendi TO - a primio je naređenja od oficira za bezbednost JNA Petkovića. Svedok je dobio uniformu i oružje. U Štabu teritorjalne odbrane u Šidu, primjetio je da se nalazi major Kavalić iz Gardijske brigade i prisustvuje sastanku. Svedok je otišao na obuku sa Gardijskom brigadom i kasnije prebačen zajedno sa Gardijskom brigadom u Negoslavce gdje se nalazio štab JNA odakle je učestvovao u vojnim sakcijama u Vukovaru od kraja septembra 1991. na dalje. Dok je bio u štabu JNA u Negoslavcima svedok je morao da potpiše dokument koji mu je omogućio da primi platu i kompenzaciju. Širile su se priče među regrutima o zverstvima koje je počinila srpska strana. Ovo je izazvalo neverovatno fobičnu atmosferu među mladim regrutima. Priče su

razjarile mlade regrute i ospunile ih strahom. Imam još dva dodatna pitanja gospodine. Dok ste se nalazili u Gardijskoj brigadi u Negoslavcima i kasnije, učestvovali u akcijama u Vukovaru da li ste vi vaša jedinica dobijali naređenja od oficira JNA?

SVEDOK C - 007: Da, dobijao am naređenja od oficira JNA.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li ste tokom borbi primjetili bilo šta u vezi sa naoružanjem hrvatskih snaga u Vukovaru?

SVEDOK C - 007: Pa, hrvatske snage su pretežno imale lovačko naoružanje, od artiljerijskog naoružanja imali su, ja mislim minobacače od 82 mm.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: A kada je rječ o operacijama u kompleksu Blaž Jovanović, da li vam je išta rečeno o broju hrvatskih vojnika koji su bili sa suprotne strane?

SVEDOK C - 007: Rečeno nam je da se nalaze naspram nas jače hrvatske snage otprilike 300 400 vojnika i to nije bilo tačno. Bilo je možda oko dvadesetak vojnika.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Nastavljam sa rezimeom. Negde u oktobru 1991. svedok se pridružio teritorjalnoj odbrani Vukovara. Komandant teritorjalne odbrane Vukovara bio je Miroljub Vujović. Štab teritorjalne odbrane se nalazio u području Vukovara koje se zove Petrova gora. Skladište Veleprometa bilo je baza za podršku teritorjalne odbrane. Svedoče, samo jedno dodatno pitanje. Da li se tu takođe nalazio štab JNA u Petrovoj Gori?

SVEDOK C - 007: Tu je bila jedna vrsta komande, ne znam tačno kakva pošto nisam imao puno kontakta tamo i gde je boravio nekii major, iskreno ne mogu da se setim tačno prezimena.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Jedinica teritorjalne odbrane u kojoj je učestvovao svedok dobila je nekoliko zadataka da očisti određena područja, to jest da ide od kuće do kuće i da ljude iseljava iz tih kuća. Svedok je učestvovao u tim operacijama čišćenja u Vukovaru, uključujući i u naselju koje se zove Supoderica. Svedoče, da bismo pojasnili nešto iz transkripta, da li vas je iko obučio kako da obavite taj zadatak čišćenja kuća?

SVEDOK C - 007: Ja sam imao kratku obuku pre nego što sam došao u Negoslavce u Šidu, koja je trajal dva ili tri dana i tu sam dobio potrebne instrukcije oko toga, oko načina kako da se ulazi u podrum, kako da se pretresaju kuće, kako se obavlja taj zadatak. A posle mi je jedan oficir koga sam poznavao pošto je bio iz ...odranije, isto objasnio način kako da se utvrdi bezbedno da li ima u podrumu dece ili tako neko.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Ti civili koji su izvođeni iz njihovih kuća, kuda su odvođeni?

SVEDOK C - 007: Civili su odvođeni na Velepromet, koliko je meni poznato.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Nastavljam sa rezimeom. Tokom tih operacija čišćenja desilo se nekoliko incidenata. U jednom incidentu, jedan dobrovoljac iz Crne Gore, po imenu Cetinje bio je pogođen. Pogodio ga je jedan čovek duge plave kose. Kao posledica toga Cetinje je pobio sve Hrvate

koji su imali dugu plavu kosu na koje je naišao. Pored toga, Cetinje je takođe ubio nekoga ko je imao prezime Barišić. Takođe, jedan član teritorjalne odbrane, Kizo se hvalisao svedoku da su on i Cetinje bili u Veleprometu da bi pobili civile. Komandant teritorjalne odbrane održavao je redovne sastanke u kući Stanka Vujanovića koji je takođe bio na jednom višem položaju. Među ljudima koji su učestvovali na tim sastancima, bio je jedan kapetan JNA po imenu Radić. Svedok misli da je on u stvari boravio u toj kući. Sastancii su obično često održavani u noćima prije akcije. Vujanovićeve kuća je, takođe kprištena kao skladište za snabdevanje kao što je oružje i municija. Svedok je shvatio da je uloga kapetana Radića bila da bude koordinator između jedinica teritorjaln odbrane koje su se borile na lijevom krilu i drugih jedinica. Teritorjaln odbrana je satrađivala sa JNA. JNA je napravila generalni plan i takođe je snabdjevala teritorjalnu odbranu municijom i oružjem. Jedinice teritorjalne odbrane su dobijale zadatke od JNA ali su imale određeno diskreciono pravo kako da izvode te zadatke. Svedoče, jedno dodatno pitanje. Da li je bio jedan vojnik pod nadimkom Štuka koji je živio u Vujanovićevoj kući i ako jeste kakva je bila njegova veza sa kapetanom Radićem?

SVEDOK C - 007: Pa, vojnik sa nadimkom Štuka je boravio u Vujanovićevoj kući i on je bio direktno vojnik kapetana Radića.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Ta osoba da li je imala reputaciju da ubija kjude i da li ste vi njega ustvari i videli kako to radi?

SVEDOK C - 007: Pa, ja ga nisam direktno vidio kad je ubio nekog ali sam direktno vidio kad je pokušao odnosno kad je otišao da baci bombu u jedan WC gde su bili dva pripadnika Jehovinih svedoka. E, sad, da li ih je direktno ubioo ili ne, to ne znam tačno. Hoćete mi samo ponoviti prvi deo pitanja?

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Prvi deo pitanja je bio da li je on imao reputaciju, da li je bio poznat po tome da je ubijao ljude?

SVEDOK C - 007: Da, on je imao reputaciju patološkog ubice.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li ste naišli na jednu grupu dobrovoljaca SRS - a koji su učestvovali u vojnim operacijama?

SVEDOK C - 007: Ne razumjem, šta je SRS?

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Srpska radikalna stranka.

SVEDOK C - 007: Jeste.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Gdje su oni bili stacionirani i ko je bio njihov vođa.

SVEDOK C - 007: Njihov vođa je bio Kameni a oni su bili, njih je bilo dosta, ja mislim, kad su došli u Vukovar da ih je bilo negde oko 100, 140, nisam tačno siguran i oni su bili stacionirani u istoj ulici gde je bila od Kamenog i od Stanka Vujanovića kuća, ne sećam se tačno kako se ta ulica zove. Ali pošto ih je bilo puno, ne znam tačno gde su oni bili stacionirani po kućama u kompletu.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li su oni bili deo teritorjalne odbrane u Vukovaru?

SVEDOK C - 007: Ja ne mogu biti siguran zvanično da li su oni spadali pod komandu teritorjaln odbran ali su radili, učesvovali u ratu zajedno sa teritorjaln odbran tako da je delovlo da su bili deo teritorjaln odbrane.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li ih je Vojislav Šešelj obilazio?

SVEDOK C - 007: Ja sam vidio da ih je obišao jednom, a moguće da je još koji put.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Nastavljam sa rezimeom. Pripadnici teritorjalne odbrane su učesvovali u pljački kao i JNA. Kad je reč o pljački i učešću JNA da li ste išta primetili u vezi s tim?

SVEDOK C - 007: Pa, razlog zašto sam ja napustio jedinicu JNA bio je zato što sam prijavio da su neki vojnici, da kažem uzeli iz jedne kuće mog prijatelja nakit koji su našli tamo. Ja sam to prijavio i nakit je naknadno bio vraćen ali je to bio jedan od razloga zašto sam ja morao da napustim tu jedinicu.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: A kada je reč o pljački, da li ste videli ikakve isporuke opljačkanog oficirima?

SVEDOK C - 007: Rečeno mi je jednom, dok sam bio član Gardijske jedinice da pomognem pri utovaru određenih kartonskih kutija u kamion koje su bile pune tehničke robe i na tim kartonskim kutijama bile su adrese od oficira u Beogradu. Ne znam tačno šta je posle bilo s tim.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Nastavljam sa rezimeom. 19. novembra, svedok je otišao u bolnicu u Vukovar. Borbe su prestale ili 17. ili 18. novembra. Svedok je vidio vojnu policiju JNA na kapiji. Takođe je vidio pripadnike teritorjalne odbrane u tom prostoru. Svedok je vidio Šljivančanina u dvorištu bolnice. Svedok se ranije dva puta sreo s njim u toku vojnih operacija. U krugu bolnice vidio je jednu grupu uključujući Stanka Vujanovića, nekoliko pripadnika teritorjaln odbrane. Jedan od njih je pretio da će pucati na doktorku Bosanac. Širile su se strašne priče o njoj tako da je pripadnik teritorjaln odbran htjeo odmah tu na licu mesta da je ubije. 20. novembra svedoku je rečeno da su Vujanovićeви ljudi oteli grupu ustaša od vojnika JNA. Svedok je zajedno sa ostalima otišao u Ovčaru. Kada je stigao u Ovčaru, primjetio je autobuse pune ljudi koji su parkirani blizu hangara. Otišao je u hangar i tamo je vidio nekoliko Srba, među njima Miroljuba Vujovića, njegovog zamenika Jankovića, Štuku i nekoliko pripadnika teritorjaln odbran . Nije primjetio ni jednog vojnika izvan i unutar hangara. Vojnici u Vukovaru su formirali dvje paralelne linije i prisilili su zatočenike da protrče između njih, da prođu između njih. Vojnici su teško pretukli zatočenike koristeći razne objekte kojima su ih tukli i šutali su ih. Takođe je shvatio da su tu bili ljudi iz bolnice. Svedok je u jednom trenutku vidio jednog visokog oficira JNA, verovatno pukovnika u pratnji jednog drugog vojnika JNA. Oficir JNA je pokušao da razgovara sa pripadnicim teritorjalne odbrane i da ih ubjedi da ne tuku zatvorenike ali vojnici su odbili da prestanu. Onda je oficir JNA otišao, posle toga nije uslijedila nikakva intervencija JNA. Časni sude, sada bih željela da pređemo

na privatnu sjednicu da bi nastavila sa rezimeom jr se sada odnosi ne pitanja koja bi mogla da otkriju identitet ovoga svedoka.

...

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Dok je bio na Ovčari svedok je primjetio da je Miroljub Vujović komandant teritorjalne odbrane glavni. Svedoče u vašem svedočenju ste pomenuli da su radile ogromne kosilice kada ste se vi vratili na Ovčaru. Zašto je to bilo tako?

SVEDOK C - 007: Ne znam da li je prevod dobar. U pitanju su bili kombajni.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: A da li znate zašto su kombajni radili?

SVEDOK C - 007: Pa, oni su bili prislonjeni na vanjsku kapiju....pošto je hangar metalni i radili su da bi se stvarala buka u hangaru da se ne bi čuli pucnjevi sa streljanja.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Kada ste bili ispred hangara da li ste mogli čuti pucnjavu?

SVEDOK C - 007: Naravno, kad sam bio ispred hangara, čula se pucnjava.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: A unutar hangara?

SVEDOK C - 007: Pa, unutar hangara nije se čulo ništa. Samo zujanje mašina.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li je došlo do jednog incidenta u kojem je neko ubijen u hangaru?

SVEDOK C - 007: Koliko ja znam, u hangaru niko nije ubijen, samo u jednom momentu je pucano ali u cilju da se zaplaši. I Miroljub Vujović je tad reagovao i upozorio, u pitanju je bio Đ. Janković da ne radi to više, da ne plaši zatvorenike.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: A šta je zatvorenici rečeno kada je počeo odabir zatvorenika?

SVEDOK C - 007: Pa, njima je rečeno da će biti ispitani i da se vidi šta će dalje biti s njima. Samo im je bilo rečeno da će biti ispitivani.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Nastavljam sa rezimeom. Unutar hangara zatvorenici su odvajani u male grupe od po 10 koje su odvođene na mjesto pogubljenje i ustreljene. U jednom trenutku, tokom pogubljenja, vojnicima je nestalo municije. Miroljub Vujović je rekao svima da ide u JNA da traži još municije. Pogubljenja su trajala do iza ponoći. Svedok nije znao koliko je zarobljenika ubijeno ali je čuo cifru od 372 zatvorenika koji su bili na Ovčari. Časni sude, za poslednji dio bi trebali da pređemo ponovo na privatnu sednicu jer je to ponovo nešto što se odnosi na ovog svedoka.

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Vi kažete da ste sa svojim zetom, ja neću da mu pomijem ime pošto se mora da brine o vašem identitetu, u septembru 1991. godine kao dobrovoljac se prijavili Komandi teritorjaln odbrane u Šidu, je l' tako?

SVEDOK C - 007: Pa, prvo smo se obratili u Kraljevića Marka u Novom Sadu, a posle smo bili upućeni u Šid.

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A, recite mi, gde se vršila ta obuka?

SVEDOK C - 007: To je bila jedna dosta velika kuća van Šida, koliko izvan Šida zaista ne znam pošto sam išao u nekom vozilu, zbilja ne znam ali u okolini Šida je to bilo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Sad mi, molim vas recite, vi tvrdite na 4. strnici vaše izjave, u 4. pasusu, pretpostavljam da izjavu imate pred sobom kako je obuka 27. septembra 1991. godine prekinuta navodno pukovnik Mrkšić tada izveo vojnih poč u Beogradu i uhapsio nekih 30 generala i isto toliko političara. To piše u vašoj izjavi.

SVEDOK C - 007: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: I prema informacijama koje vi iznosite, bataljon vojne policije je tada zauzeo zgradu, kako kažete komande u Beogradu i tako dalje. Piše, piše u vašoj izjavi, kaže ovako...

SVEDOK C - 007: Da, ne vidim šta je tu sporno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Kakve besmislice da iznosite, koji puč je to izveo Mrkšić, koji su to generali političari koje je Mrkšić pohapsio, šta se to desilo u Beogradu, prema tome ...

SVEDOK C - 007: Gledajte ovako. Ja iznosim ono što su meni vojnici kada su se vratili rekli da su radili. Ja zbilja nisam bio prisutan tome tako da ne mogu da kažem da je to 100% se desilo. Ali tu, ja mislim da negde piše da je to meni rečeno od vojnika. Obuka je prekinuta oni su otišli za Beograd i vratili su se nakon dan i po, dva. I rekli meni šta su radili. Ja ne znam, možda su i vas uhapsili, ja zbilja ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobbro, gospodine 007, pa valjda bi se znalo u javnosti da je pukovnik Mrkšić izveo puč, uhapsio 300 generala i još toliko kažete političara. Ako su takve verodostojnosti druge informacije koje ste vi čuli, ja ne znam šta onda treba da vas pitam. Jel' vi ozbiljno govorite o tom puču?

SUDIJA MEJ: Ne, ovo je tek komentar, vaš komentar. Svedok kaže da mu je tada rečeno, a on ne kaže da li se to dogodilo ili se nije dogodilo. Idemo dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, gospodine Mej, idemo dalje. Ali vi ne znate je l' tako koji su to sve generali i političari pohapšeni tada iz ovoga što tvrdite vi?

SVEDOK C - 007: Mislite imena njihova? Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: 30 njih i još toliko političara. Dobro, kažete u pasusu 5 na 4. strani kako ste par dana kasnije dobili naređenje sa treba da krenete za Vukovr, je l' tako?

SVEDOK C - 007: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ko vam je izdao naređenje da krenete za Vukovar?

SVEDOK C - 007: Moj pretpostavljeni.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da, vi ste bili u sklopu jedne od jedinica Gardijske brigade, je l' tako?

SVEDOK C - 007: Da mogu čak da kažem 1. četa vojnog bataljona policije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, vi tvrdite da ste se na putu do tamo pridružili ostatku Gardijske jedinice, znači vi ste bili u sklopu Gardijske jedinice?

SVEDOK C - 007: Jesam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A na kom ste se mestu pridružili ostatku Gardijske jedinice?

SVEDOK C - 007: Pa, tu gde sam ja imao obuku tu je bila četa vojne policije, mislim...

SVEDOK C - 007 - ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: C - 007, da li je tačno da su pojedinci iz raznih avanturističkih razloga dolazili u Vukovar mimo bilo kave organizacije i tamo se prijavljivali u TO?

SVEDOK C - 007: Donekle je tačno ali je mislim da su se prijavljivali u Šidu, a ne u Vukovaru. Ja mislim da nije bilo šanse da dođu svojevolsno u Vukovar. Što se tiče srpske strane.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobrovoljci obično dolaze svojevolsno, je l' tako?

SVEDOK C - 007: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Svojevolsno?

SVEDOK C - 007: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: I smatrate da niko nije došao u Vukovar da se tamo prijavi u TO?

SVEDOK C - 007: Ma normalno ne znam kako je mogao da dođe do Vukovara.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A, dobro, ako ne znate da vas ne pitam dalje. A, recite mi, vi govorite da ste...

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: na strani 11 u 2. pasusu u vašoj izjavi izjavljujete kako ste dok ste bili u Vukovaru trošili, ispucavali dnevno između 2500 i 3000 komada municije.

SVEDOK C - 007: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Na koga ste to pucali?

SVEDOK C - 007: Na neprijatelja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dnevno, po dve i po do tri hiljade metaka ste ispalili?

SVEDOK C - 007: Nema ovde u izjavi ali objasnio sam razloge. Razlozi su bili zato što sam obezbeđivao prelaske preko ulica, na ulicama kad dvoje dece treba da pređu ulicu ja izađem na sred ulice i pucam po krovovima, prozorima, svim sumnjivim objektima dok oni ne pređu. I to je razlog što sam trošio puno municije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da niste malo preterali u ovoj svojoj priči o tolikoj ispucanoj municiji?

SVEDOK C - 007: Ne, znam pošto sam svaki dan punio redenike za municiju, znam tačno koliko sam ispucavao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Molim vas, koliko ste ljudi ubili tom prilikom kad ste ispucavali po tri hiljade metaka dnevno, koliko ste pobili to ljudi?

SVEDOK C - 007: Pa, pretežno sam pucao preventivno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ni u koga niste pucali nego ste onako jednostavno pucali po objektima?

SVEDOK C - 007: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A na strani 12 u pasusu 2 izjavili ste kako vam se izvesni on ima neki nadimak, ne moram da pominjem taj nadimak, da ne bi išli na zatvorenu sednicu, hvalio kako je na Veleprometu ubio 165 ljudi. Ali mu vi niste verovali, je l' tako?

SVEDOK C - 007: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: ...ne verujete, on vas je pozvao da pođete s njim.

SVEDOK C - 007 - ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ali ste odbili jer bi mogao nekog da ubije?

SVEDOK C - 007: Tačno tako.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: To je valjda zato što biste onda osećali krivicu, je l' tako?

SVEDOK C - 007: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa jel' vi osećate krivicu što ste s takvim, uopšte učestvovali u takvim aktivnostima ako postoji takav čovek koji se hvali da je tako nešto uradio?

SVEDOK C - 007: Nisam imao nekog velikog izbora.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Jer ste došli kao dobrovoljac?

SVEDOK C - 007: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Niko vas nije prisilio ni regrutova, je l' tako?

SVEDOK C - 007: Tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, na strani 12 u 3. pasusu naveli ste kako ste bili protiv pljačke ali ste i sami pomalo pljačkali. Ali bez namere da gomilate stvari već samo radi vaših trenutnih potreba, je l' tako?

SVEDOK C - 007: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Znači vi ste u stvari pljačkali ali malo ste pljačkali, pomalo ste pljačkali.

SVEDOK C - 007: Uzumao sam samo rekvizite koji su mi bili potrebni tada.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da ne bi išli na zatvorenu sednicu, vi ste govorili kako vam je neko uručio kokardu?

SVEDOK C - 007: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Jel' imate bilo koga ko bi to mogao da potvrdi?

SVEDOK C - 007: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: ..pominjete ...uručio kokardu?

SVEDOK C - 007: Pa, ne mogu sad trenutno da se setim ali mogu da obavestim Sud u roku od nekoliko dana tačno ime prezime tog lica.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, ako možete to bi bilo korisno. E sad mi recite pošto ste pominjali majora Šljivančanina. Rekli ste u svakoј izjavi da ste na ulazu u bolnicu sreli majora Šljivančanina je l' tako?

SVEDOK C - 007: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: I on vam nije dozvolio da unutra uđete naoružani, je l' tako?

SVEDOK C - 007: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: I zahtevao je od vas da skinete kokardu.

SVEDOK C - 007: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da li je tačno da vam je rekao kako se unutra nalazi oko 300 hrvatskih vojnika i kako nije želeo da prouzrokuje neki problem?

SVEDOK C - 007: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: I pored toga vas obavesti da očekuje da dođu i predstavnici međunarodne zajednice tu, je l' tako?

SVEDOK C - 007: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: On je bio uporan da vam ne dozvoli da uđete sa oružjem i da skinete kokardu i vi ste se povinovali njegovom naređenju, je l' tako?

SVEDOK C - 007: Tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: E sad, u bolnici ste sreli kako kažete doktora Njavru i doktoru Bosanac, je l' tako?

SVEDOK C - 007: Da, mogu čak i da proširim i doktora Matušu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: I tom prilikom ste sreli, pošto ovo nije bilo na zatvorenoj sednici, ja neću pominjati druga imena koja su pominjana na zatvorenoj sednici, s jednom grupom je bio izvesni Stanko Vujanović, je l' tako?

SVEDOK C - 007: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Oni su se prošvercovali u bolnici na neki...

SVEDOK C - 007: Na zadnji ulaz.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Na zadnji ulaz, nije bilo stražara.

SVEDOK C - 007: Jeste. Barem ja tako mislim, ja to nisam vidio ali pretpostavljam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da. I tvrdite kako je tada uperio cev puške u doktoru Bosanac, spreman da je ubije?

SVEDOK C - 007: Jedan dobrovoljac što je bio s njim ali...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: I vi ste brzo reagovali i spasli joj život, je l' tako?

SVEDOK C - 007: Ne. Ja sam s tim dobrovoljcem izlazio van iz bolnice i tu smo sreli doktorku Bosanac koja se obratila, da van bolnice, na izlazu iz bolnice, to je neki sporedni izlaz, ne znam tačno i tu se ona obratila onom trećem licu što je bilo s nama i tad je taj dobrovoljac shvatio da je u pitanju Vesna Bosanac pošto je imala, kako se to zove, imala je napisano ime i prezime na pločici i hteo je da je ubije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: I vi ste to sprečili?

SVEDOK C - 007: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A da li nate da čak ni Vesna Bosanac nije pomenula u svojoj izjavi da je neko hteo da je ubije?

SVEDOK C - 007: Ja ne znam šta je ona spominjala...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, recite mi ...

SVEDOK C - 007: A da li ja mogu da vam objasnim zašto to ona nije komentarisala? Ali mora bit na zatvorenoj.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: ...uopšteno gledano, da je TO zauzimala određena mesta, određene lokacije, određene blokove ili naselja, a posle toga JNA dolazila i preuzimala kontrolu nad tim, je li tako?

SVEDOK C - 007: Jeste, posebno što u početku teritorijalna odbrana nije imala dovoljno ljudstva da drži pod kontrolom sve.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: To praktično znači JNA je samo obezbeđivala prostor?

SVEDOK C - 007: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. A je li tačno da su pripadnici TO u kasarni zarobili jednu grupu pripadnika Zbora narodne garde od JNA?

SVEDOK C - 007: Koliko je znam bilo je priča da su oteli 300 do 400 ljudi koji su bili sprvedeni iz bolnice u kasarnu, a sad tačno gdje su ih oteli ja zbilja ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: ...da su to uradili uz pretnju oružjem prisutnim oficirima i vojnicima preteći da će ih pobiti.

SVEDOK C - 007: Ja nisam bio u toj grupi ali tako je priča bilo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, vi ste tada, posle toga, otišli na Ovčaru, je li tako?

SVEDOK C - 007: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Koliko ste vremena proveli na Ovčari?

SVEDOK C - 007: Otprilike oko osam sati, pošto sam ja u dva navrata izbijao sad ja se ne sećam tačno koliko vremena, znači između, i pošto ne znam tačno kad je sve završilo na Ovčari, tako između otprilike osam i šest sati.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, recite mi pošto ste maločas i u glavnom ispitivanju opisali, kažete da su neki pripadnici TO tukli te zarobljen pripadnike Zbora narodne garde i policije hrvatske, je li tako?

SVEDOK C - 007: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: I onda je neki oficir JNA intervenisao kod komandanta i protesovao zašto tuku zarobljenike.

SVEDOK C - 007: A, ne. Bio je namešten špalir kroz koji su prolazili kad su izlazili iz autobusa ti pripadnici ZNG - a i MUP - a i taj oficir, ja mislim da je bio u rangu pukovnika pošto su mu se obratili sa pukovniče, ali nisam siguran pošto je nisam vidio činove. On je pokušao to da spreči ali su ga ovi ismijali i čovek je shvatio da ne može ništa da uradi i otišao je odande.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ja sam zapisao kako ste rekli: oficir JNA je pokušao da ubedi te teritorijalce da ne tuku zatvorenike.

SVEDOK C - 007: Da, ali ja ne znam da li se on posle obraćao kome iz komande.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Odnosno nije bilo nikakvog ubistva, je li tako? Tada.

SVEDOK C - 007: U tom momentu kad je taj pukovnik bio tamo, nije bilo nikakvog ubistva.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: On je znači sprečavao da se tuku zatvorenici?

SVEDOK C - 007: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A, kasnije, kada govorite o tome da su ljudii ubijani shvatio sam iz ovoga što kažete da tada nikoga iz JNA nije tamo bilo.

SVEDOK C - 007: Gdje tamo? Kod hangara i u okolini hangara, u radiusu 200 300 metara, nije bilo nikog. Ali dalje 500 metara ilitako, bila je jedna žuta kućica, bilo je nekoliko vojnika. Oni su intendantski, ne znam šta je tu bilo, kakva jedinica.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, na nekolikoo stotina metara bila žuta kućica gde je bila neka intendantska grupa, pozadinska grupa, je li tako?

SVEDOK C - 007: Jeste. Ne znam da li su bili intendanti, koji je rod vojske bio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: U svakom slučaju, ni na Ovčari, ni u blizini Ovčare nije bilo nikoga kad su ti ljudi ubijeni. Mislim, nikoga iz JNA.

SVEDOK C - 007: Ja nisam vidio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A dobro, imate li vi saznanje ko je komandovao svim tim događajima na Ovčari?

SVEDOK C - 007: Jedini od komandanata koji je tamo bio prisutan što ja znam, to je bio Miroljub. I on je delovao kao komandant i, da kažem,

organizator toga, ne znam kako bi rekao. Njega se slušalo tamo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Taj Mirolub iz Vukovara?

SVEDOK C - 007: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Jel' on bio neki funkcioner u teritorijalnoj odbrani u Vukovaru?

SVEDOK C - 007: Komandant teritorijalne odbrane, valjda se tako predstavljao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, vi kažete da su i neki kombajni pravili neku buku?

SVEDOK C - 007: Jeste. Tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Tako da to nije moglo da privuče ničiju pažnju, je l' tako?

SVEDOK C - 007: Ne razumem to.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Buka je stvarana da se ne bi čula pucnjava?

SVEDOK C - 007: Jeste, ali da se ne bi čula pucnjava u hangaru.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Gde su kombajni bili, u hangaru ili izvan hangara?

SVEDOK C - 007: Izvan hangara, prislonjeni na hangar.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Samo još da vidim, nekoliko pitanja, za toliko ću još imati vremena. Vi ste govorili nešto i o tome da su stvari odnošene, pomenuli ste događaj kako ste tovarili na kamione stvari, neke kartonske kutije na kojima su bile adrese oficira...

SVEDOK C - 007: Adrese, da u Beogradu, na beogradske adrese.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Adresirane na Beograd?

SVEDOK C - 007: Ali privatne adrese.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A da li vam je poznato da su u to vreme, razni oficiri evakuisali svoje porodice ili se preseljavali posle pada Vukovara i slali stvari koje su imali sa sobom? Zašto to pripisujete nekoj pljački? Jel' vi znate da su te stvari bile opljačkane ili je to bila imovina tih ljudi koji su slali na svoje adrese te kartonske kutije sa onim što njima pripada?

SVEDOK C - 007: Ne znam šta bi vam rekao na to, ali ja ne znam da su u tom naselju živeli oficiri pre toga, to je bilo naselje Ive Andrića.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Nemate dakle nikakav podatak o sadržini tih kutija, a pogotovu ne podatak da je tu bila nekakava opljačkana roba?

SVEDOK C - 007: Trebalo bi možda proveriti da li su oficiri živeli u tom naselju. Ja zbilja ne znam što se toga tiče u tom smeru. Ne mogu da garantujem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Iz čega ste vi, uopšte izvukli tu svoju tvrdnju da je reč bila o tome da oficiri neka kradene stvari šalju na svoje kućne adrese? To se podrazumeva da oficiri šalju svoje stvari na svoje kućne adrese, a ne kradene stvari.

SVEDOK C - 007: Malo je logično, a i to je nelogično jer svi oficiri koji su tu bili prisutni bili su iz Beograda a stvari sve su bile slate na beogradske adrese.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa, šalje stvari na svoju adresu, ne šalje na tuđu.

SVEDOK C - 007: Da, ali ti oficiri što su bili tu su bili stanovnici Beograda.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Bilo kog grada, oni su oficiri JNA. Šalju stvari na svoje adrese. Poenta mog pitanja je odakle vam tvrdnja da su to neke opljačkane stvari? Jel' neki oficir nešto pljačkao? Osim vojnika za koga ste kažete videli, koga ste prijavili, koji je uhvaćen i taj nakit vraćen, ukradeni, jeste videli još nekog pripadnika JNA da je bilo šta opljačkao?

SVEDOK C - 007: A ja nisam video čak ni to da je nekoišao direktno po kućama i skupljao stvari, ali ono što sam vidio ja sam to naveo u izjavi. Vidio sam stvari složene u kartonskim kutijama i da su bile tovarene na kamion. U naselju koje je bilo oslobođeno dan ili dva pre toga. E, sad isto kao štoja svoje tvrdim, tako vi tvrdite svoje da je to imovina nekih oficira koji su živeli u tom naselju. E sad ja ne mogu...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ja vas samo pitam, pošto ja ne mogu da tvrdim ništa u vezi s tim jer tamo nisam bio, na osnovu čega ste mogli da pretpostavite da je reč onečemu što je ukradeno, opljačkano ili bilošta drugo kad vi nemate saznanja, niste videli ni jednog oficira dakle da je nešto opljačkao, uzeo ili slično.

SVEDOK C - 007: Ne znam šta bih vam odgovorio.

Svedok B - 1542

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Vi u paragrafu 7 navodite kako vam je bilo poznato da se JNA nije obraćala pripadnicima drugih nacionalnosti a da im se obraćala, vi biste to svakako znali.

SVEDOK B - 1524: Koliko sam, za ono što sam ja znao u razgovorima su sve bili Srbi, a s druge strane, u to vreme već, Muslimani nisu ni želeli da se odazivaju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: U tom i jeste poenta, dakle pitam vas da li vam je poznato koliko je zvaničnih poziva bilo pokušano da se uruči pripadnicima svih drugih nacionalnosti?

SVEDOK B - 1524: Verovatno veći broj.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Je li vam poznato da je onda na osnovu političkih uputstava najveći broj Muslimana odbijao da se odazove na vojnu obavezu?

SVEDOK B - 1524: To mi je poznato.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: U paragrafu 8 tvrdite kako je u to vreme rasla napetost između Muslimana i Srba na području Zvornika i kako se znalo da će do rata doći samo se nije znalo kada?

SVEDOK B - 1524: Upravo tako.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: To praktično znači iz onoga što vi govorite da je rat na području Bosne i Hercegovine bio neizbežan i da je to bilo poznato i Muslimanima i Srbima?

SVEDOK B - 1524: Da li je bio neizbežan to je malo diskutabilno, uvek pre početka rata može da se nešto stopira ako postoji volja, a volje nije bilo, ni s jedne strane.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Hoćete li malo bliže da opišete, pošto kažete nije bilo volje ni s jedne strane, kako su se ponašali Srbi, kako su se ponašali Muslimani?

SVEDOK B - 1524: U principu, jedni drugih su se plašili. Ali to vreme je bilo već 1992, tada je bio i Ramazanski post, odlazili su Muslimani u džamije, u to vreme već su naoružani pojedinci muslimanske populacije čuvali straže oko džamije, naravno naoružani pištoljima automatima, ko je šta imao. Po gradu se pucalo, često u centru, pogotovu tog, muslimanske narodnosti, a s druge strane i oko Zvornika isto tako je odgovarano na tu vatru iz naselja koji su opet bili sa srpskim življem. .. napetost je svakodnevno rasla, strah kod ljudi i koji nisu bili naoružani i koji, verovatno, gradska ta populacija nije baš priželjkivala taj rat.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, recite mi dakle iz ovoga što govorite, u samom gradu Zvorniku, to što se moglo videti na ulici, to su bili Muslimani koji su bili naoružani i bili uglavnom oko džamija je li tako?

SVEDOK B - 1524: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Jel' bilo tamo naoružanih Srba?

SVEDOK B - 1524: Oko džamija nije ih bilo, bilo ih je kažem gde, to je prigradska tri naselja koja su 500 metara bila dalje, to su u tim brdskim delovima oko Zvornika i odakle su se i oni oglašavali s vremena na vreme rafalima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Što se samog grada tiče, u gradu su bile samo muslimanske snage je li tako? To što ste vi mogli videti.

SVEDOK B - 1524: Nužne, muslimanske snage, Muslimani su bili pojedinci koji su bili naoružani.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Recite mi od kog trenutka je bilo to što ste vi videli naoružane Muslimane oko džamije, a i uopšte jedna takva atmosfera da je postalo jasno žiteljima zvorničke opštine da se tu nešto događa?

SVEDOK B - 1524: To je bilo na početku meseca Ramazana kad je počeo post da su otvoreno stajali, čuvali straže tvrdeći da se plaše da neko od Srba ne ubaci bombu u džamiju i naoravi neke probleme.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Jel' bilo nekog incidenta koji se pre toga dogodio pa je pružao to što vi kažete opravdanje za to što se dešavalo?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Direktnih incidenata ne, ali je bilo nekih posrednih, pogotovu od vremena kada je jedan taksista se izgubio, ne znajući mu trag i bili sitni, možda svakodnevnih zaševica kojih je bilo u gradu ne gledajući na nacionalnu pripadnost. Direktnih, ne. Koliko ja znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: To naoružavanje i raspoređivanje Muslimana na pojedinim mestima u gradu nije bilo izazvano nekim incidentom koji su Srbi pre toga prema njima napravili, je li tako?

SVEDOK B - 1524: Koliko ja znam ne ali da li je bilo to raspoređivanje da li je to pojedinačna inicijativa bila u okviru nekih grupa pa se nalazili jer obično ti koji su bili sa tim naoružanjem bili su pojedinačni, nije bilo nikakve jedinice koja je bila brojna.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, ja vidim iz vaše izjave da ste vi veliki deo svog vremena proveli družeći se i sa Muslimanima i sa Srbima. Nije bilo nikakve tu, kako bih rekao u tim socijalnim kontaktima nije bilo neke podele, ljudi su se normalno družili i živeli, je li tako?

SVEDOK B - 1524: Svakako, mi smo do početka izbijanja samog rata i zadnju tu noć zajedno čuvali straže oko zgrada jednostavno ljudi nenaoružani okupljali su se da zaštite svoju familiju, svoju decu, čitavu noć smo bili ispred zgrada, stražarili i jedni i drugi neznajući ko može da napadne, kad i zašto.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A vi ste to što ste činili ispred zgrada i čuvali, tu je bilo i Srba i Muslimana ili pretežno Muslimana?

SVEDOK B - 1524: Svih i jednih i drugih. Samo već u to vreme koje je neposredno, par dana po izbijanju rata, većina stanovnika ko je gde imao da ode on je otišao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Oni s kojima ste vi, tada u to vreme kada je napetost počela bili su uglavnom Muslimani, je l' tako?

SVEDOK B - 1524: Nije, bili su i Srbi i Muslimani.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Je li vam išta poznato o pripremama koje su unutar ove muslimanske zajednice odnosno Stranke demokratske akcije i Patriotske lige vršena vezano za sukobe za to što je trebalo da se dogodi?

SVEDOK B - 1524: Znam jedno iz razgovor akoji sam imao sam puno prijatelja i s jedne i s druge strane, normalno da su i jedni i drugi se naoružavali i pripremali i da je to bilo odmah posle Nove godine. Negde od početka, počelo je ko je gde mogao da nabavi, legalno, ilegalno, već na koji način su dolazili do oružja to je glavno i jedni i drugi su se naoružavali koliko su se sigurno mogli.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Recite mi da li ste znali nešto o aktivnostima Stranke demokratske akcije i Patriotske lige?

SVEDOK B - 1524: Bio sam prijatelj i sa uskim krugom ljudi koji su bili u SDA. Nije bilo te neke nacinadne podela direktne, znam iz razgovora su govorili kad pričamo šta sve može biti, pa dobro, može, bili smo i mi naoružani, to se znalo, to nije bila nikakva tajnost.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Jeste poznavali Abdulaha Musića potpredsednika SDA iz Zvornika, je l' tako?

SVEDOK B - 1524: Poznavao sam ga, bili smo i kućni prijatelji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: I on vas je nagovarao da se učlanite u SDS, je l' tako?

SVEDOK B - 1524: Nagovarao, nije me nagovarao, bio je jedan prijateljski nekakav razgovor, eto zašto ne bi ti se učlanio ... nema veze. Nije još tad bila i SDS i SDA sa nekim desno orijen tisanim idejama nego sam mislio jednostavno da dođu iz jedne i druge političke te zajednice koji će moći da vode tu sredinu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, ja sam shvatio da vas je ovaj Abdulah Musić, kako bih rekao, sugerirao vam da se učlanite u SDS jer vas je, kako vi sami navodite smatrao uvaženim čovekom, poštenim i da bi to doprinelo boljoj saradnji.

SVEDOK B - 1524: To je on i bio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: To ste vi izjavili

SVEDOK B - 1524: Da, svakako to je i on bio, isto i ja imam mišljenje za njega potpuno. Mi smo bili kućni prijatelji koji smo poveravali jedni drugima decu, prema tome obostrano je bilo isto mišljenje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da li vam je tada bilo poznato da je upravo Abdulah Musić sa vašim drugim prijateljima komšijom doktorom Asimom Juzbašićem -Ticim, aktivno radio na naoružavanju muslimanskog stanovništva zvorničke opštine?

SVEDOK B - 1524: Svako ka de ju to vreme, govorim o vremenu, pitali ste me kada sam se učlanio, više od godinu dana ranije ali u vreme kada su se naoružavali na isti način naoružavale su se obe strane.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A ja vas pitam sada konkretno, za to vreme kada kažete naoružavali su se je li vam bilo poznato da je upravo taj Musić zajedno sa ovim Juzbašićem aktivno radio na naoružavanju muslimanskog stanovništva zvorničke opštine?

SVEDOK B - 1524: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, hvala vam. A da li vam je poznato da su upravo Asim Juzbašić i Izet Mehinagić aktivista SDP - a i direktor preduzeća Pruga, Zvornik na konferenciji za štampu u Tuzli a to je 10. april 1992. godine, objavilo sarajevsko Oslobođenje izjavili da upravo dolaze iz Zvornika, da srpske snage imaju dosta poginulih i ranjenih i da muslimanske snage do njihovog odlaska imale petnestoricu ranjenih i jednog poginulog.

SVEDOK B - 1524: Nažalost nije mi to moglo biti jasno, ja sam tad već bio u zatvoru.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, da li je nešto od ovoga što je objavilo Oslobođenje u skladu sa činjenicam kojima ste vi raspolagali u to vreme, dakle oni kažu, srpske snage imaju dosta poginulih i ranjenih, Muslimani i maju jednog poginulog. Počeo ja taj sukob, dakle.

SVEDOK B - 1524: Sukob je počeo al' mislim da je to laž bila.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: U kom smislu laž?

SVEDOK B - 1524: Ja mislim da nije toliko Srba poginulo da nije možda jedno bilo samo njihova aluzija na nešto što bi hteli da uđe u svet, možda propaganda.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Koliko je Srba poginulo po vašem mišljenju tada u tom sukobu koji su započeli Muslimani?

SVEDOK B - 1524: Ko je započeo to ne znam ali znam da su u gradu ubijeno dvoje Srba koji su bili kod kuće i da je ubijen Radović Luka koji je učestvovao u borbama, za drug ene znam jea sam u međuvremenu bio uhapšen.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, ovih dvoje Srba koji su bili kod kuće, pretpostavljam nisu nikog napali, je l' tako?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Ne, ali njih su ubili Arkanovi. Verovatno su se tada našli u stanu kada su pretresali, obijali su stanove po Zvorniku. On je bio komšija moj iz susedne zgrade. Prethodno je operisao srce čini mi se u Americi, gde je već bio i bio je bolestan nije mogao da izađe. A za gospođu Nadu, htela je da zaštiti dvojicu komšija Hudović Naima. I njegovog sina su taj dan ubili smatrajući da može svojim autoritetom da dokaže da su to poštene ljudi ali oni nisu slušali nikog. Tako da je i on ispred kuće ubijen. To je ono što sam čuo i što znam da je tako bilo. Za druge slučaje ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ako ne znate za druge slučajeve onda ćemo preći na drugu temu. Je li tačno, gospodine 1524 da je na prvom

višestranačkim izborima održanim u Bosni i Hercegovini na području zborničke opštine pobjedio SDS?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Tačno je. SDS sa drugim, druga partija je bila SDA i oni su zajednički podijelili vlast u gradu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Recite mi onda pošto su Srbi pobjedili na izborima na tim višestranačkim izborima, prvim koji su održani u Bosni i Hercegovini zbog čega bi Srbi silom preuzimali vlast u Zvorniku kad su je osvojili legalno na izborima? To kao zborničanin mada tamo niste rođeni, živeli decenijama pretpostavljam da bi mogli da pomognete da se to objasni.

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: U vreme koje nastalo odmah posle izbora vlast je bila podijeljena po reciprocitetu ono koliko su imali glasova i to ja sasvim bilo u redu, legalno i nije bio u redu način na koji su i jedni i drugi prvih dana podijelili vlast jer su jednostavno upali u zgradu komiteta, odnosno društveno političkih organizacija i isterali sve. To su bili Muslimani i Srbi i SDS i SDA. Ne pitajući ni ko je u radnom odnosu, ni ko je političar ko radnik. Ali vreme koje je prethodilo ratu, došlo je do podele vlasti a ono neposredno par meseci već je bilo rečeno ili dogovoreno u nekakvim krugovima, jednostavno da Zvornik, sam grad kao sa većinskim muslimanskim stanovništvom pripadne Muslimanima odnosno da ga oni neće ustupiti bez rata. S druge strane Srbi su već imali neku viziju da bi mogli na području Šelopeka izgraditi svoje nekakve institucije, opštinu, banku i nešto za početak gde bi moglo da se živi i radi. I rađeno je na tome da dođe do podele, mirne, mirnim putem, međutim tako se nije desilo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Zašto su radili na tome da dođe do podele? Imate li neko objašnjenje?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: A, verovatno su dobijali direktive sa viših instanci.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da li sam ja dobro, ako uprostim stvari razumeo, kad su pobjedili na izborima i SDS i SDA zajedno, prvo su izbacili komuniste, je li tako?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Smatrali su ih zajedničkim neprijateljima političkim.

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Bez obzira na nacionalnost, je li tako?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Smatrali su ih zajedničkim neprijateljima političkim bez obzira na nacionalnost, je li tako?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Upravo tako.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A, onda se međusobno potukli.

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Ne, potukli se nisu, oni su još godinu i nešto živeli u jednim tolerantnim odnosima, čak su delili te iste prostorije. Musliman je bio predsednik opštine, predsednik Izvršnog odbora Srbin, načelnik SUP - a Musliman, komandir milicije Srbin, bilo je jedno normalno,

kažem normalno, politička situacija podnošljiva koja je i dalje išla međutim s druge strane, došli su ljudi koji su manje sposobni i politički i kažem u svakom pogledu da bi mogli vršiti te funkcije koje su vršili. Jednostavno, stranački lideri su delili fotelje onima oko sebe.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Oko njih su, po vašoj oceni, i na jednoj i na drugoj strani bili uglavnom nesposobni za posao koji su dobili, je li tako?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Uglavnom jer su otišli ljudi koji su da ne kažem decenijama ali godinama radili izuzetno stručno svoj posao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: spada u bitne činjenice za objašnjenje. E, sada da pređemo na drugu stvar. Vi tvrdite da ste u junu mesecu 1991. godine na poziv Grujića koji je prema onome što ovde piše bio predsednik Srpske demokratske stranke, je li tako?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Otišli na jedan sastanak kako biste tamo objasnili svoj stav, je li tako?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Ne kako bih objasnio svoj stav, kako bih objasnio Grujić što želi. A vi govorite o junu 1991. godine

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da.

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: To sam ja već, to je bilo vezano za stranačku pripadnost, ja sam želeo da napustim stranku zbog izvesnih prethodnih događanja u samoj stranci.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Vi ste bili izabrani na jednu visoku funkciju u stranci u Zvorniku, je li tako?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Pa, jednu vodeću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa, onda ste juna meseca 1991 otišli da objasnite svoj stav da nećete da obavljate tu funkciju, je li tako?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A, recite mi šta su bili razlozi, šta vas je motivisalo da tako postupite?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Pa, bili su prvo moj lični stav koji se u političkom smislu razlikovao od stava tada vodećih ljudi u SDS - u. Mi smo imali kancelarije, ako mogu da objasnim malo bliže jedni naspram drugih. Delio nas samo zid, SDS i SDA. Počele su priče, počela su šaputanja, na sastancima se šaputalo da ne bi čula druga strana šta se na sastancima iznosi, dogovara pogotovu sa početkom tog rata u Hrvatskoj koji se tamo desio tako da sama ta atmosfera na sastancima i van njih nije mogla da bude podnošljiva ali i van toga. Vujić se već izdigao kao lider koji o svemu odlučuje. On isključivo on je donosio odluke, on je išao na sastanke s tim organima iz SDS - a na nivou republike i sa drugim sa kojima je obavljao. Račune je više ovako, informativno i delimično iznosio. Ono što je želeo što nij ni znači, ne može se kazati da je bio dorastao funkciji na kojoj je bio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ja bih rekao iz ovoga što kažete vi da ste se osećali izmanipulisanim, on vas je izveštavao onoliko koliko je sam želeo

i predstavljao stvari onako kako je sam želeo da ih predstavi, a jedini je bio u kontaktu sa višim rukovodstvom, je l' tako?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Pa tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Vi to niste smatrali korektnim, je l' tako i otišli sta da objasnite svoj stav da nećete da obavljate tu funkciju?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Da, ja i još jedan moj prijatelj, zajedno smo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da li je taj prijatelj bio na nekoj visokoj funkciji?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Da, bio je u Izvršnom odboru stranke.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Kažete da ste na taj sastanak otišli naoružani poštoljem jer ste se, kako navodite, plašili da vas tamo neko ne napadne ili čak da vas ne ubiju.

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Pa, prethodno imao sam određenih telefonskih razgovora koji su mogli navesti da se može svašta desiti. Već se tada Brano Brujić i još par njih deklarirali kao ljudi koji su mogli svedoke da urade i da spouste sbi svašta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Jel neko bio ubijen do tada ili se nešto slično dogodilo da vam je takva stvar mogla pasti na pamet da bi neko mogao da vas ubije?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Otprilike par ljudi je nestalo, nisam hteo da baš dam priliku nikome da može desiti ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Jel' bio još neko naoružan na tom sastanku?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Verovatno svi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da li vas je neko na bilo kakv način fizički napao, imam u vidu, samo da vam objasnim i pozadinu ovog pitanja jer rema vašoj izjavi rekli ste na tom sastanku da ne želite da imate posla sa lopovima i otišli sa sastanka. Jel' tako bilo?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Upravo tako.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: ... da li neko objašnjenje, jesu li oni stvarno bili lopovi?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Ne svi ali znaju oni na koje se to odnosilo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Recite mi samo da bih bar stekao utisak o tome šta se radilo, pošto ste ih nazvali lopovima jesu li oni nešto pre toga krali? Ili su možda mobilisali u rukovodstvo stranke neke ljude koji su imali neku kriminalnu prošlost?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Pojedini su imali kriminalnu prošlost, bilo je baš vezano za određene pronevere.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: I od njih su se nalazili neki koji su proneverili neki novac, je l' tako?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: ...proneverio novac i čiji novac?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Državni novac koji je proneverio, najbolje pitajte Branu Grujića.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Nema mogućnosti da pitam njega pošto vi ovde svedočite, a ne on. Zato pitam vas. Jel' on proneverio novac?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: I pre, a mnogo više posle.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Kažete on?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A na kojoj je funkciji proneverio novac?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Tada nije imao funkciju, radio je u prodavnici.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: I proneverio novac u prodavnici u kojoj je radio, je l' tako?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: I šta se posle toga desilo kad ste rekli da nećete da imate posla s lopovima, napustili, posle toga vas niko nije pozivao na sastanke, niti vas je bilo ko zbog toga nešto maltretirao, je l' tako?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Na sastanke nisam bio pozivan ali sam bio pozivan česo kući telefonom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: To pozivan telefonom na kućni broj...

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Da, sa određenim pretnjama čak sam to prijavio jednom i pošti, nije zbog straha pošto ne bi me mogli ni zaštititi nego zbog toga što sam hteo da saznam s kog broja sam pozivan.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pozivi su bili anonimni u stvari, to hoćete da kažete, jesu bile neke pretnje ili uvrede ili tako nešto.

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Više uvrede nego pretnje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Vređali su vas?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ali nije bilo nikakvih posledica koliko razumem.

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Posledice su došle malo kasnije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Rekli ste paragrafu 11 vaše izjave da ste negde 1992.godine, pre napada na Bijeljinu i kako ovde stoji, mislite daa je bio kraj februara meseca bili prisutni na jednom sastanku na kome je bio izvesni major Zoran Jovanović koji je kako vi kažete bio komandant Zvorničke brigade i još dvojica oficira iz Tuzlanskog korpusa, jedan kapetan i podučnik Sekanić, je l' tako?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa, je l' to bilo posle ovog sasanka ili pre?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Tada je prošlo već sedam osam meseci od onog prethodnog sastanka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Znači ipak su vas pozivali na sastanke?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Da, pre toga ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: I baš tada da vas pozovu na sastanak?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Tako se desilo. Ja ne znam kako s edesilo i ko je odlučivao o tom ali znam da me je baš lično Zoran Jovanović pozvao

da dođem na sastanak, a prethodno sam bio sa njim u jednom kafeu gde je on izložio da jednostavno se pripreme, kako je on to rekao i jedni i drugi se pripremaju za odbranu od druge strane i takođe da su potrebni svi oficiri, rezervni da uzmu učešće i da bi bilo poželjno da dođem na taj sastanak.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Znači objašnjavao vam da se pripremaju za odbranu zato što su, pretpostavljali da će biti napadnuti, vi ste rezervni oficir i on vas kao rezervnog oficira pozvao da dođe na taj sastanak, je li tako?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: E, sad mi recite pošto kažete pre napada na Bijeljину, negde krajem februara meseca, o kakvom se to napadu na Bijeljину vi govorite, o kakvom napadu na Bijeljину govorite?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Govorim o onom kada su Arkan sa svojim momcima upao u grad i kada su se desile one stvari koje su... sećam ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE:to se sećate, pretpostavljam pošto ste živeli tamo. A recite mi kako je došlo do prvih sukoba na području te Bijeljinske opštine? Pošto se vi sećate toga, za razliku od mene?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Za ono što ja znam, to sam saznao preko državne televizije, ono što je državna televizija objavila, to znamo sigurno, možda. Ja se sećam toga, ne znam pojedinosti ko je, šta je tome prethodilo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, je li tačno da je do tih sukoba došlo krajem marta i početkom aprila 1992. godine. To je bilo prilično posle tog vašeg sastanka gde su vas pozvali kao rezervnog oficira. Prema ovim podacima koje ja imam.

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Ja znam kada su mene pozvali a da li je to bilo ili ranije ili kasnije, to nema čak nikakve veze sa događajima u Bijeljini. Prethodno dva tri meseca počeli su i jedni i drugi da se pripremaju za rat, da se naoružavaju, da formiraju nekakve, nije nekakve nego jedinice iz sastava svoje nacionalne pripadnosti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Vi govorite u tom paragrafu 11 da su Muslimani tada kad su uvideli da je rat neibežan počeli da pripremaju i oni da se pripremaju naoružavaju i tako dalje, ali međutim to je bilo mnogo ranije prema onom što ste opisivali ranije, je li tako?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Da, to zna svak u Bosni i Hercegovini kada su počele pripreme kada je počelo tajno naoružavanje i voženje kamionima municije, naoružanja, jedni dobijali na nekakv ilegalan način, ustvari i jedni i drugi su se naoružavali.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Recite mi ko je do početka ovih sukoba bio predsednik Skupštine opštine Zvornik?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Pa, bio je Abdulah Pašić.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: On je bio predsednik opštine?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Mislim da

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ko je bio načelnik policije u Zvorniku?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Bio je takođe Musliman.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Bio Osman Mustafić, je li tako?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A ko je bio komandant Teritorijalne odbrane odbrane u Zvorniku?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Ne bih mogao pouzdano reći.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Jel' i on bio Musliman?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Ne bih vam, ne sećam se, ne bih vam verovatno da ti podaci, može biti, ne mogu da se setim. Za ovu dvojicu znam sigurno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da li vam je poznato da su mobilizaciju muslimanske jedinice u Zvorniku naredili predsednik opštine i poverenik SDA Abdulah Pašić i Nedžad Fabić kasnije komandant Prve armijske brigade Bosne i Hercegovine? Jeli to tačno ili ne?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Verovatno da je tačno ali o samoj naredbi nisam znao ništa, ne znam ni sad.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da li znate ko je Sead Hadžić?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Poznato mi je ime, ne mogu sad da se setim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Vlasnik kafane Rojal iz Drinjače i prema izveštaju policije koji datiraju od jeseni 1991. godine, on se bavio ilegalnim naoružavanjem zvorničkih Muslimana, da li znate nešto o tome?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Znam da su se naoružavali, u koje vreme kad i kako, pojedinosti ne znam, ali znam da su bili naoružani već rekao sam da su sa početkom Ramazana da su posedovali ne samo pištolje koji su bili lično naoružanje, nego automate. Znači neko ih je naoružavao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da li vam je poznato da su to isto što je radio ovaj Hadžić, da su to isto radili u Kamenici Šaban Redžić i Esad Haskić. Da li znate te ljude i da li znate nešto o njihovim aktivnostima?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Kako da ne znam, Šaban je bio predsednik opštine Zvornika, u to vreme je bio inspektor tržišni u Zvorniku i sigurno, po svim selima su se naoružavali. Ko je pojedinačno, stvarno vam ne mogu reći.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da li vam je bar poznato kakva je uloga bila u naoružavanju i vojnom organizovanju zvorničkih Muslimana kapetana Hajrudina Mešića koji je bio bivši komandir stanice milicije u Ugljeviku?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Za to ime nisam čuo. Verovatno, moguće da je imao neku ulogu ali ja ne znam, nisam čuo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Recite mi pošto ste vi verovatno bili dobro upoznati sa prilikama, pretpostavljam na osnovu ovoga što govorite da je jedan od razloga evakuacije Srba iz grada, pomenuli ste da su mnogi napustili što je još u januaru 1992. godine u Zvorniku formirana paravojna jedinica pod nazivom Džamijski golubovi koje je predvodio zvornički kriminalac Mišad Grahić. Jel' to tačno?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Da li je formirana ta jedinica stvarno ne bih mogao da tvrdim, čuo sam o tome da je imaju izvesne grupe da, ali kako se ona zvala i to stvarno Mithada znam ali.....

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: ...kriminalac?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Pa, bio u zatvoru, zašto ne znam, verovatno, nikad nije pripadao krugu ljudi koji su se družili samnom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Vi se niste družili s kriminalcima pa ga ne znate bliže. A jel' vam poznato da je u to vreme na širem području Zvornika formirana takođe jedna muslimanska paravojna jedinica pod nazivom Kobre kojima je komandant bio izvesni Suljo koji je pre rata radio kao nastavnik u selu Sapna, pa se pretpostavlja da je reč o Sulejmanu Terziću. Da li vam je išta o tome poznato?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Ako je to bilo na području Sapne to je ipak svojih dvadesetak kilometara okolo ali kažem zna se da se formiraju jedinice, znalo se da se formiraju straže, čak je i ubijen čovek njihov muslimanski.....koji je radio u Beogradu, vraćao se noću iz Beograda kući ne znajući da za te straže, naišao je i oni ga ubili ...je to bilo baš u pravcu ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Muslimanske snage ...

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Znači bilo je straža bilo je ... to, to zna svako.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da li vam je poznato uopšte išta o toj jedinici Kobre, jer kasnije je njom komandovao Šemsudin Muminović koji je imao nadimak Kobra. Kasnije komandant Zvorničker brigade Armije Bosne i Hercegovine.

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Ja sam u to vreme već bio u Holandiji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Onda vas neću da pitam o tome. A da li ste čuli za događaje iz marta 1992. koji je izazvao veliko uznemirenje među Srbima kad je bez ikakvog povoda u zaseoku Šahmani bio događaj gde je uhapšena petorica srpskih mladića koje je saslušavao izvesni Avdija Omerović? To je mart 1992.

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Verovatno je bilo ali da su već iz sela dolazile informacije, ređali su se svi pa i ja, zabavljen svojim problemom kako spasti svoju sopstvenu kožu. Tako da, možda je i bilo, možda je prošlo kroz uši jednostavno ali možda i nisam čuo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: U svakom slučaju ne možete da se setite pa ne želim da vas dalje o tome pitam. Ali vi u paragrafu 11 navodite kako vam je upravo ovaj Abdulah Musić pokazao kutiju sa automatskim i poluautomatskim puškama koje su Muslimani nabavili, je l' tako?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Da, to je već bilo uoči, na dan Bajrama čini mi se pre tih.....

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Vi kažete da je on vama rekao da je to kupio od nekih Srba, je l' tako?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A dakle tvrdite da su se Srbi spremali za napad na Muslimane, a istovremeno im prodavali puške, automatske puške.

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Sve je moguće. Ako su mogli ti isti ljudi da prodaju kad je bila zabrana za brašno iz Srbije pa su dolazili kamioni samo pretovareni za Tuzlu i za druge gradove znači oni to nabave iz Srbije ,pa prodaju Muslimanima prešli su ti isti ljudi da prodaju i oružje to nije nikavo čudo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, ima li neke razlike između brašna i oružja? Ja to razumem da neko švercuje i preprodaje, crna berza i tako dalje ali ovde vas pitam kako je moguće ako su se Srbi spremali za oružani sukob da prodaju oružje toj strani sa kojom navodno treba da se sukobe?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Isti ti ljudi su prodavali Srbima naoružanje, jedan automat za 1200 maraka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa to su znači bili neki crnoberzijanci koji su prodavali oružje bilo kome, kome stignu, je l' tako?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Svakako.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A ne neko organizovano, kako bih rekao naoružavanje ili neka organizovana srpska formacija koja prikuplja naoružanje, je l' tako?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Taman posla.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Taman posla kažete?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Pojedinci su to radili, ne može se govoriti o celokupnoj populaciji ili nekavim legalnim jedinicama da su toradile.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Hvala vam, to je vrlo bitno. Dakle vi ste takođe izjavili da su na sastanku održanom povodom zvorničke jedinice glavnu reč vodili Grujić, Dragan Spasojević i Sveto Popović, je l' tako?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Da, može se reći tako da su njih trojica

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Sva trojica su ljudi koji su iz Zvornika i nalaze se na funkcijama u Zvorniku dugo godina je l' tako?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Ne dugo godina. Nisu oni su bili.....svi trojica dok je bio...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Kažem dugo godina žive u Zvorniku, ljudi su iz Zvornika, je l' tako?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Pa dugo godina žive u Zvorniku sem Popovića Svete, ova dvojica su sa strane iz jednog sela sa zvorničke opština a Grujić je rodom iz Crne Gore.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: On je dugo živeo u Zvornku, je l' tako?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Da, zadnjih 20 godina.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Što će reći sva trojica su žitelji Zvornika?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Bar 20 godina?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dakle nisu došli negde iz Srbije ili ne znam gde u Zvornik u ovo vreme o kome govorite nego su tu već 20 godina najmanje, je l' tako?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: I takođe kažete da je major Zoran Jovanović bio komandant Zvorničke brigade?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Bio je postavljen pre početka rata na, tako se izjašnjavao, komandant za zvorničku opštinu. Šta je to bilo u to vreme formacijski, da li je to bila brigada ili neki vid Teritorijalne odbrane ne bih mogao reći. Znam da su bili ljudi koji su u svakom slučaju nešto više iznad bataljona jer ako su bili komandanti bataljona onda tih četa koji su bili nadređeni a on je bio njihov komandant, znači normalno je da je sledeća po toj nekakvoj hijerarhiji mesto komandanta brigade ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Opet sam zaboravio ovaj vaš broj, gospodine 1524, samo to hoću ustvari da ustanovim. Tu se radilo o sastanku gde su se osnivale te jedinice, je li tako?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: One su bile...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Vi sami kažete to je trebalo da bude nekakva logično zaključujete ako su formirani neki bataljoni da bi to trebalo da bude brigada, to je sastanak, ta brigada još ne postoji nego se tu osniva, je li tako?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Ako su komandanti određeni i ako su imali određene spiskove, svako komandant za svoje pripadnike, naravno jenonacionalne onda, svakako da je takva jedinica u načelu formirana a nije mobilisana.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: To razumem, ali dakle radi se o lokalnoj teritorijalnoj odbrani i vašem zajedničkom organizovanju i raspoređi vanju pripadnika te lokalne teritorijalne odbrane u te jedinice teritorijalne odbrane je li tako?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: I kad kažete major, komandant...

SUDIJA MEJ: Prekinuću vas za trenutak da bih vam rekao da imate još pet minuta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Vrlo mi je žao gospodine Mej, ja nisam gledao na sat, imao sam, ovaj svedok daje jedno vrlo interesantno svedočenje, da li možete da mi produžite jošbar nešto, pa ću pokušati da preskočim prko nekoliko pitanja.

SUDIJA MEJ: Onda imate još 10 minuta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, da pokušam da preskočim sad ovo, znači da ste vi imali tu određenu funkciju, je li tako?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ona piše i neću da zbog vaše identifikacije i jedinica se sastojela od lokalnih dobrovoljaca pripadnika TO, jel' tako?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Neki su dobrovolino u to vreme već, pristupali jedinicama, tražili da se naoružaju, tražili da budu u sastavu dobrovoljno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, i radilo se o lokalnoj teritorijalnoj odbrani, je li tako?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: I vi u paragrau 14 navodite kako je Zvornička brigada, znači ta zvornička brigada to je vaša jedinica teritorijalne odbrane kju ste vi formirali od stanovništva lokalnog u Zvorniku, je li tako?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: I ona je brojao između 3 i 4 hiljade ljudi da ne ulazimo dalje, je li to veličina te vaše brigade?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Pa, možda nešto i više u to vreme sa početkom rata sugurno da je bila mnogo veća.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Čak ste imali i neke tenkove čije su posade činili takođe rezervisti iz Zvornika, je li tako?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Nisu bili neki tenkovi, bila je tenkovsa četa ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Tenkovska četa čije su posade takođe činili rezervisti iz Zvornika, je li tako? To je iz ovoga što ovde piše.

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: E, sada vi u paragrafu 15 kažete kako su Srbi preko vikenda odlazili u vikendice razne kao što svi rade preko vikenda i neki i Mali Zvornik, odnosno preko Drine u Srbiju.

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: da, tamo su bile mahom vikendice, bio teren prikladniji za zidanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: U ondašnjoj Jugoslaviji nije se vodilo računa gde je republička granica, ljudi iz Zvornika koji je veći grad imali su vikendice preko Drine na području Srbije?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Svakako, većina njih su imali vikendice.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: I oni su se kako kažete, pošto su slutoli da može da se cdesi nešto loše, preko vikenda sklanjaliu te vikendice u Srbiji, je li tako?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Da. Neki su čak prevezli i nameštaj iz stanova da im ne bi propao u slučaju početka rata.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da li vam je poznato da su selo Kozluh neposredno pre izbijanja sukoba posetili ovaj Grujić, Spasojević i Muhamed Jelkić, inače Musliman je li tako?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Da, direktor bolnice. Nije mi poznato da su se sastali.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A da li vam je poznato da su ta trojica zajedno sa hodžom Muhamed efendijom Lugavicom i srpskim sveštenikom Vasilijem Kačavendom odlazili kod meštana Šepaka iz Hočića i molili ih da ne dođe do sukoba, da ne upotrebljavaju silu, govorite da su molili da ne probijaju barikade jel' ste tako izjavili?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Za to mi nije poznao. Znam da Kačavenda je vladika Zvorničko - tuzlanski. Stvarno ne znam da je bilo ko odlazio tamo, a

pred sam taj sukob kad je već bilo ograničeno kretanje i za Srbe u okviru srpskih sela, Muslimanima oko muslimanskih sela. Ne verujem da bi pred sam taj rat neko otišao, otišao je komandir milicije prema Kuli, Srbin, zamenik komandira milicije pa su ga ubili, prema tome sumnjam u mogućnost takvog hodanja po selu i ubeđivanja ljudi jer znam da bi mogli veoma lako izgubiti glavu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, ja sam to zabeležio ovde da sam to našao u vašoj izjavi ali sad nemam vremena da tražim, lako je to ustanoviti. Vi kažete u paragrafu 16 da ste od ljudi iz novoformirane brigade saznali da će doći do napada na Zvornik, jel' ste tako izjavili?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Da to je nedelju dana ranije bilo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Vi govorite u paragrafu 18 da su Srbi 5 i 6 aprila pčeli da dižu barikade na Vidakovoj njivi, je l' tako?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Da u nedelju uveče.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa, dobro, zar to podizanje barikada na njivi nije gest pripreme za odbranu a ne za napad kao što vi tvrdite?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: To nije bilo na njivi, to se samo tako zove to je bilo na ulazu u grad kapija grada.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, znači na ulazu u grad podižu barikade. Pa jel' to nije vid odbrane a ne priprema za napad na grad?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Može se koristiti i za jedno i za drugo. Zavisu s koje strane stojite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, vi u istom tom paragrafu tvrdite da ste se te noći sa ljudima obe nacionalnosti organizovali u svojoj zgradi i počeli da pratite sve što se događa, dakle i sa Muslimanima i sa Srbima.

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Pa svi su u gradu bili zajedno dok nije zapucalo i svi kad je zapucalo jedna manjina je l' tako? otišla prema Kuli gradu a jedna većina Srba i Muslimana, sigurno desetak hiljada je prešlo u Mali Zvornik u Srbiju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, vi kažete da ste hteli da pređete most ka Malom Zvorniku ali da su ga držale muslimanske snage pod svojom kontrolom i nikom nisu dozvoljavale da pređe most to kažete u paragrafu 23, je l' tako?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: To je bilo pred sam napad, pred sam napad, to je bila sreda ujutru, zabranili su izlazak iz grada i oni su postavili isto barikadu, jedan autobus i jedan kamion furgon ne dozvoljavajući da iko izađe iz grada, plašeći se da ako izađu Srbi da će biti na meti samo oni, ovako su i jedni i drugi u gradu pa šta Bog da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Samo vas molim kratko mi odgovarajte. Poenta je bila da su muslimanske snage držale most pod kontrolom i nisu vam dali da peđete, je l' tako?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: da, s jedne strane sa bosanske Muslimani sa srbijanske Srbi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A sa strane Republike Srbije bila je policija, pretpostavljam. Samo na mostu, niko drugi nije imao da bude. Recite mi, na tom mostu ste prepoznali Albanca Džavida Behluljija, izvesnog Ibrahimovića i druge je l' tako?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Da, njih dvojicu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Jesu li svi oni bili naoružani?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Jesu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Radilo se o sukobima, a ne o napadu Sba na grad Zvornik, je l' tako?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Još nije počeo, još ništa se nije desilo, samo su bile straže.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, vi tvrdite da tek u kasnijim satima, 8. aprila kad su sukobi jenjavali veliki broj ljudi njih oko 10 000 napustilo Zvornik i otišlo u Srbiju preko Malog Zvornika, je l' tako?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: I među tih 10 000 koji su pobešli iz Zvornika gde su počeli sukobi. Znači počeli sukobi u Zvorniku, 10 000 stanovnika beži u Srbiju, to su i Srbi i Muslimani. I Srbi i Muslimani beže u Srbiju, je l' tako?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Bilo je više Muslimana, brojniji je bio sastav Muslimana u gradu nego Srba.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Više Muslimana beži u Srbju da se tamo skloni, je l' tako?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Jel zna da je u Srbiji bezbedno, je l' tako?

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Prema tome sukobi su u Zvorniku a Muslimani kako vi sad kažete beže u Srbiju da se tamo sklone jer njima je jasno da to nije nikakav sukob koji ide iz Srbije već lokalni sukob između Srba i Muslimana u Zvorniku, a oni idu i sklanjaju se u Srbiju gde je bezbedno.

SVEDOK B - 1524 - ODGOVOR: Pa, svakako, jer ko god je prešao, ne baš svi ali 99,99% su spašeni a taj 0,1% iz ovih ili onih razloga uhapšen u Srbiji i vraćen u Zvornik.

Svedok B 1115

TUŽILAC BAJBLS - PITANJE: Ovo je svjedok koji je najveći dio života živio u Gornjoj Grabskoj a to je pretežno muslimansko selo u opštini Doboj. U vrijeme kada je izbio sukob '92. godine, on je bio penzionisani policajac. U svojoj izjavi on će nam reći da je stanovništvo Doboja prije sukoba brojalo otprilike 60 hiljada ljudi, stanovnika i oni su bili približno isto podjeljeni između Muslimana i Srba. U Doboju je bilo više Muslimana ali većina sela su bila srpska sela. Njegovo svjedočenje koje se nalazi u paketu po pravilu 92 BIS se odnosi na dva područja za koja smo zainteresovani. Prvo je zauzimanje Doboja i napad na njegovo selo a drugi aspekt njegove izjave se odnosi na vrijeme koje je proveo u zatvoru. Kada je riječ o zauzimanju Doboja u februaru '92. godine, jedan muslimanski policajac iz njegovog sela je dobio zadatak da se osnuje rezervna policijska jedinica u ovom selu. Taj nalog je došao iz štaba u Doboju. Svjedok je pomogao osnivanju te jedinice, jer je smatrao da će to pomoći stabilizaciji situacije koja se pogoršavala i pomoći održavanju dobrih odnosa sa policijom u Doboju. Jedinica se sastojala od penzionisanih policajaca, Muslimana iz njegovog sela i sela rezervista iz susjednog srpskog naselja. Rezervna jedinica je imala zadatak da održava mir u selu. Dvije ili tri nedjelje nakon toga su pripadnici jedinice srpske nacionalnosti su rekli da im je zabranjeno da budu u toj jedinici i zatražili su i dobili svoje oružje, municiju i opremu i otišli iz te jedinice. Srbi su uspostavili barikade u Doboju sredinom aprila '92. godine. Na njima su bili lokalni Srbi, koji su bili naoružani profesionalnim vojnim naoružanjem. Dva mitraljeza su bila usmjerena na Gornju Grabsku. Od vremena kada su podignute barikade, Muslimanima iz ovog sela nije bilo dozvoljeno da prolaze kroz barikade i praktično njihovo selo je bilo odsječeno. 9. maja '92. godine, šest dana nakon što je okupiran Doboj, svjedok i ostali iz njegovog sela su shvatili da će biti napadnuti. Srpske paravojne formacije se okupile oko sela. Seljani su pokušali da evakujišu žene i djecu i starije ali su ih naoružani Srbi spriječili da to učine. Srbi su napali Gornju Grabsku 10. maja '92. godine. Srbi koji su napali selo su nosili uniforme JNA, maskirne uniforme JNA i bili dobro naoružani profesionalnim automatskim puškama i oružjem JNA. Pored lovačkih pušaka i nešto manjeg naoružanja, seljani su bili nenaoružani. Svjedok nije čuo da je ispaljen i jedan metak u odbranu sela. Srbi su granatirali selo tokom cjelog dana. Tokom tog granatiranja 34 selaljana su ubijena. Među njima su bili muškarci, žene i djeca. Ni jedan od seljana nije bio obučen u vojnu uniformu. To su bili civili. Nakon granatiranja sela, počeo je pješadijski napad, oko pet poslje podne. Nije dugo trajao, jer su Srbi ušli u selo bez otpora. Kada je napuštao svoj dom, svjedoka je nastavila da proganja jedna slika beživotnog tjela petogodišnjeg djeteta otvorenih očiju. Seljani su okupljeni i odvedeni u jedno srpsko selo,

gdje su žene i djeca odvojeni od muškaraca a muškarci su zatočeni. To vodi do drugog djela suštine svjedokovog svjedočenja. On je prvo bio zatočen u jednom skladištu u mjestu Bare. Tu su se prema njima odnosili kao prema stoci i udarali su ih nogama i rukama. Taj objekat u Barama je bio jedan vojni hangar prije rata i svjedok je tamo bio zatočen zajedno sa 1200 ljudi. Držani su u pet hangara. U svakom je bilo oko 300 muškaraca. Uslovi su bili okrutni. 18. maja '92. godine svjedok i još 27 Muslimana, muškaraca odvedeni su u zatvor Spreča u Doboju i svjedok je tamo ostao do 9. februara '93. godine. Po dolasku, zatvorenici je rečeno da su oni sada u srpskoj državi i da se prema njima Srbi mogu odnositi kako hoće. Zatvorenike su tukli, ponižavali i ubijali. Svaka od osam čelija u ovom objektu, obično je smještala oko stotinu ljudi. Tokom mjeseci kada je svjedok tamo bio zatočen, približno oko 5 000 ljudi je prošlo kroz ovaj zatvor. Ljudi su dolazili i odlazili svakodnevno. Za sve vrijeme dok je bio ovdje, zatvorenici su odvođeni noću i nikada ih više nisu vidjeli. Kad god su ljude odvodili, svjedok i drugi su se pitali da li će oni biti sljedeći. Koliko god je bilo teško fizičko maltretiranje, psihološko maltretiranje je bilo gore. U Spreči, zatvorenike su odvodili svakodnevno na prisilni rad. Među zadacima koje je svjedok morao da obavlja, je bilo sahranjivanje tjela. Drugi zadatak je bio odlazak u sela koja su zauzeli Srbi i uzimanje svega što je vrijedno da bi Srbi mogli da uzmu te stvari za sebe. U tim selima, svjedok je vidio civile koji su bili ubijeni. Većina njih su bili stariji ljudi, ljudi koji nisu mogli da pobjegnu za vrijeme napada. Većina prisilnog rada koji je svjedok obavljao bio je u kasarnama JNA u Doboju. U ovoj kasarni je bio štab svih vojnih aktivnosti na toj teritoriji. Komandant je bio redovni oficir JNA. Sve redovne vojne jedinice, rezervne jedinice i paravojne jedinice, koje su djelovale u Doboju, bile su tu locirane. Među paravojnima koje je svjedok tamo vidio, bili su Bjeli orlovi, Martićevci i Kninđe. Jednom prilikom vidio je oko 300 lokalnih Srba koje su crnogorske Crvene beretke trenirale, obučavale. Svjedok je takođe primjetio da kada su se jedinice vraćale iz neuspješnih bitaka, vrlo često su.... Dok je čistio kasarnu, svjedok je pronašao krv i ljudske zube na podu, ljudi koji su bili premlaćeni. Komandanti JNA koji su tamo bili, vidjeli su to i dozvoljavali su da se to dešava. 9. februara '93. godine, svjedok je zajedno sa još 40 ljudi prebačen autobusom u zatvor u Banja Luci. Zatvorenici su rekli da ih tamo vode da bi im presudili. U tom zatvoru zatvorenike su izvodili na ispitivanje u vezi sa političkim pitanjima. Tokom dana, zatvorenike su prisiljavali da sjede na stolicama od sedam ujutro do sedam navečer, da pri tom ne smiju da se pokreću ni da govore. Njegovo zatočeništvo u Banja Luci se okončalo 16. ili 17. maja '93. godine. gdje je prebačen u zatvor Usora u Doboju. Tamo su ih tukli i izvodili noću. Tokom tog zatočeništva, svjedoka su odvodili na prisilni rad u tvornicu u Doboj. Tamo je držan do 1. oktobra '93. kada je razmjenjen. Za vrijeme njegovog zatočeništva, svjedok je izgubio približno 25 kilograma. Do danas on i dalje pati od fizičkih posljedica svog zatočeništva. Hvala.

SUDIJA MEJ: Izvolite gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Gospodine 1115, ja imam samo iz dokumenta, pošto zaista ništa ne znam o Doboju, pa ću vas zamoliti da mi neke stvari razjasnite u ovom ispitivanju. Vi svedočite, iz ovoga što sam pročitao, iz ovoga što je maločas u ovom kratkom rezimeu rečeno, o događajima u Doboju i o stradanjima nezaštićenih Muslimana, je l' tako?

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Prema tome, vi govorite o paravojnim formacijama i Jugoslovenskoj narodnoj armiji, je l' tako?

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Recite mi da li vi znate kad je Jugoslovenska narodna armija napustila područje Bosne i Hercegovine?

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: Nije mi to poznato.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ali je tačno ustvari da je stvar obrnuta i da je odbrana Doboja u više tih ratnih godina bila vrlo teška i da je Dobo napadan, praktično sa svih strana, i od muslimanskih i od hrvatskih snaga.

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: Ne, nije tačno. Dobo nije napadnut, ovaj, ni od muslimanskih, ni od hrvatskih snaga, nego je 3., u nedelju, 3. petog '92. godine napadnut od srpske vojske i tako je zauzet.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, zar, kad kažete našadnut od srpske vojske, zar Srbi nisu živeli u Doboju, zar nisu bili tu?

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: Ni .., jesu bili tu, ali su tada bili svi uniformisani koji su bili vojno sposobni.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Jeste ih poznavali vi, jeste mogli da ih ...

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: Neke od njih jesam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da li vam je poznato da je za sve to vreme, o kome vi svdočite, bilo u kontinuitetu napada na Dobo, pogotovo '92. godine, i regularnih jedinica iz susedne Hrvatske? A i paravojnih formacija iz Bosne i Hercegovine, i muslimanskih i hrvatskih.

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: Ja ne mogu tvrditi da nije, ali mi nije poznato.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, da li vam je poznato da su formirane razne paravojne formacije, muslimanske i hrvatske, upravo u opštini Dobo?

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: Nije mi poznato.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A da li vam je išta poznato o napadima na srpske snage na području Doboja sa područja susednih opština Gračanica, Maglaja, Zavidovića?

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: To ne odnosi se na maj '92. Ako je bilo, onda su oni kad su krenuli da osvajaju naredna naselja i gradove, onda su normalno, suprostavljali se Armiji BH i vjerovatno je dolazilo do takvih sukoba.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, je su li ovo susedne opštine: Gračanica, Maglaj, Zavidovići?

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: Zavidovići su ipak dalje ali Gračanica i Dobo jesu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, jesu muslimanske snage bile u Gračanici?

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: Bile su.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa jesu li iz Gračanice napadale na Dobo?

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: Pa ne znam čim su mogle napadati.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Kako ne znate čim su mogle napadati. Pa oružjem.

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: Ako, mislim, ja sam, ovaj, razmjenjen '93. godine, 1. desetog. Kad sam došao, ovaj, na područje Gračanice i kad sam tamo pogledao te pripadnike, ovaj, Armije Bosne i Hercegovine, ja sam jednostavno, vjerujte, strah osjetio, jer sam došo, došo sa područja gdje sam, ovaj, dok sam putovao prema razmjeni, prema mostu na kom sam razmjenjen, ovaj, tu sam susreto ogromna artiljerijska naoružanja, od, od tenka, ovaj, i ostalih artiljerijskih naoružanja. Jednostavno sam se prepo kad sam prešo tamo, reko, i ovdje mi je vjerovatno poginuti, jer sam vidio šta ima. Kad sam tamo pogledao na suprotnoj strani, možda da je neka puška bila.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro kad kažete da je bila po neka puška, da li se vi sećate kad je osnovana ova takozvana Patriotska liga?

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: Ne mogu znati jer sam bio u to vrijeme zatvoren.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Osnovana je prilično pre nego što ste vi zatvoreni.

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: Ja moram reći da sam, ovaj, penzionisan prije rata i da sam kao takav radio svoje poslove i bio sam odan domaćinstvu. Uopšte me nije interesovala, ovaj, ni stranka, ni Patriotska liga, ni ovaj, ni onaj, ja sam jednostavno, ovaj, radio za sebe.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, da li vam je poznato, pošto ste, kažete, tek negde maja bili izloženi tim sukobima, da li vam je poznato da su u to vreme o kome vi svedočite, muslimanske snage i hrvatske snage, praktično bile zauzele sve veće gradove u Bosni i Hercegovini. Osim tog opkoljenog Doboja i jednog dela Sarajeva i grada Banja Luke, koji je bio u relativno bezbednom srpskom okruženju, praktično svi veći gradovi su bili u rukama Patriotske lige i ovih hrvatskih snaga.

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: Ne znam kako da odgovorim na to pitanje. Mogu samo da kažem da ovaj, ne znam kako su mogli doći pod, u ruke, ovaj, Patriotske lige i ostalih jedinica koje vi navodite, ali meni to nije poznato.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, evo vi ste čovek koji je radio u dežavnoj službi, bio policajac, imali određeno obrazovanje. Evo ti najveći gradovi, univerzitetski centri u Bosni i Hercegovini, osim Banja Luke u kojoj

su većinom živeli Srbi, i Sarajevo, njegov najveći deo, Mostar, Tuzla, ostala tri univerzitetska centra i najveće industrijska centra, sva su bila u rukama Armije Bosne i Hercegovine i HVO – a, je l' tako ili nije?

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: Ja ponova podvlačim, stvarno mi to nije poznato.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A da li vam je išta poznato o vremenu kad se JNA povukla iz Bosne i Hercegovine?

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: Ja samo znam dok je boravila u Bosni i Hercegovini. To mi je vrlo poznato i ti pečati su ostali, ovaj, i pored mene i na meni, i pored i u mojoj neposrednoj blizini, ali kad se povukla, to isto ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. Maločas je pomenuto, kako vi sami kažete i u tački 14 svoje izjave, da je u februaru '92. policajac refik Buljubašić iz vašeg sela, dobio zadatak da formira rezervnu policijsku jedinicu u selu, je l' tako?

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: Jeste, tačno je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Je l' tačno da je to naređenje dobio iz štaba iz Doboja?

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: to je tačno a kasnije kad sam ja sve to mogao malo proanalizirati, došao sam do saznanja da ipak svi pripadnici, policajci muslimanske nacionalnosti, su riješeni iz policijske stanice Dobj, baš na takav način.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Nisam vas razumeo, šta, šta znači rešeni?

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: Mislim trebali su da ostanu samo Srbi u policijskoj stanici Dobj a da svi Muslimani, ovaj, kao navodno formiraju po svojim mjesnim zajednicama, ovaj, te neke policijske stanice mješovitog sastava. I tačno je bila mješovitog sastava do određenog vremena, kada su, ovaj, dobili naređenje da se moraju, ovaj, povući iz muslimanskih .. sa muslimanima tako da se odvoje i odvojili su se i uzeli svoje naoružanje, uzeli svoju municiju, otišli su i više ih nismo vidjeli.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, vi ste pomagali ovom Refiku Buljubašiću i pomogli mu da formira tu jedinicu koja se sastojala od policajaca, je l' tako?

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: Jesam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: I ta rezervna jedinica je imala zadatak da održava red u selu, je l' tako?

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: Da, red i mir u selu, tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa je l' bilo kakvog nereda u selu pa je morala da interveniše policija i da se, da se vrši ta, kako bih rekao, koncentracija policije u selu? Šta je bio razlog?

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: Policija koja je formirana u mjestu rođenja, ovaj, imala je zadaću kako ste već malo prije naglasili – da održava javni red i mir, da, ovaj, sprečava vršenje kriminala unutar, unutar je li, svoga naroda,

međutim formalnost je ona bila. Dolazilo je možda do incidentnih malo situacija tamo u kaficima kad su se omladinci, ovaj, malo popiju više, opuste i ovaj, uzmu lkhola, međutim sve je to bilo tako sitno, to je sasvim normalna pojava.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, znači nije bilo nikakvih nereda u vašem selu a formirana je tajedinica, je l' tako?

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: Pa moglo bi se reći da nije bilo, nije bilo nereda.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Koliko je brojala ta jedinica?

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: Ona je brojala negdje oko 36 ljudi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, znači jedinica od 36 ljudi formirana u selu u kome nije bilo nereda. Pa zar nije ustvari u pitanju jedna, očigledno, paravojna formacija, koja je formirana u selu?

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: Mislite na formiranu rezervnu policiju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa eto, tu jedinicu od 30 ljudi, formiranu u selu koje, kažete, sami žive Muslimani, nema nikakvih nereda i formira se jedinica od, kako vi kažete, 30 ljudi a bila je veća, zar to nije paravojna formacija formirana u tom selu?

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: Časni sude, tačno je da je to formirana jedinica poicijskog rezervnog sastava, međutim ja hoću da kažem, lako je sada izvući zaključak da je to, sada, da je to paravojna formacija. A kako nije odmah paravojna formacija, kad je formirana, kad su tada bili i srpski, ovaj, pripadnici rezervnog sastava. Tada nije bila paravojna a kad su se povukli, onda je jednostavno sada dat, ovaj, ime joj i predznak kao, kao paravojnoj formaciji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A tada im je dat, ime i prezime. Dobro, ja sam razumeo iz ovoga što ste vi rekli da su u vašem selu živeli samo Muslimani, je l' tako?

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: Moje selo je imalo pretežno većinom muslimansko stanovništvo, djeleći se na dvije podružnice; jedna podružnica je dosta bila brojnija, to je bio muslimanski življ, muslimansko stanovništvo a druga podružnica je bila srpsko stanovništvo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, u toj jedinici, koja je formirana u vašem selu, dakle, u muslimanskom delu, ovih nekoliko pripadnika koji su bili Srbi, ustvari su bili iz susednog naselja, kako ste maločas rekli?

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: Pa to je isti krug, mislim naselja možda da razdvaja dvadesetak, trideset metara jedne od drugih.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ali oni nisu bili upravo iz vašeg sela, nego iz neposrednog susedstva i onda su vas napustili.

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: Ne, oni su bili iz našeg sela. To je vječito bilo jedinstveno selo i uvijek smo se poslje, i vodili smo se kao jedinstveno selo, ovaj, u svim mogućim, ovaj, dokumentima, ovaj, tu je bilo pored, u, u, u, od srpskih pripadnika rezervnog sastava, tu je bilo aktivnih policajaca. Nije to bila samo rezervna policija.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, pretpostavljam da je bio i po neki aktivni policajac ali pre nego što su se ovi događaji počeli da odigravaju, je li uopšte u selu bilo neke policijske jedinice?

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: Pa bila je, pa bila je ta rezervna policija.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, rezervna policija, to su civili koji sede kod kuće, koji mogu da budu eventualno rezervisti, ali nije bilo nikakve policije u tom selu.

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: Nije, nije redovne policije bilo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa onda preko noći imate, kako vi sami kažete, grupu od 30 naoružanih ljudi u tom vašem selu, je li tako?

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: Nije to grupa, to je registrovana policijska rezervna stanica, koju je, ovaj, naoružala policijska stanica iz Doboja. Zna da ta policijska stanica nije formirana tada, ta policijska stanica je formirana prije, pa i 20 godina. Tu je bilo pripadnika rezervne policije koji su imali, ovaj, staž dug i po 15 do 20 godina, koji su bili zaduženi i, i samo kontrolisani kod sebe da imaju naoružanje i nikad im nije oduzeto, ovaj, do rata.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, pošto je JNA izlazila iz Bosne a Srbi u međuvremenu nisu uspjeli da organizuju vlastitu odbranu, je li tačno da je nasuprot njih postojao veliki broj paravojnih formacija u tim društveno - političkim zajednicama a koje su sačinjavali Muslimani i deo, deo Hrvati u tom severnom delu Bosne?

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: Ja mogu samo da pričam o svom naseljenom mestu, gdje sam tada bio umirovljenik i nisam se puno ni kretao, nisam izlazio, radio sam i gledao svoja posla.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, je li vam poznato, iako ste gledali svoja posla a bili ste u toj jedinici i pomogli ovom Refiku Buljubašiću da je osnuje, već tada početkom '92. praktično u svim opštinama, gotovo nije bilo opštine bez manjih ili većih tajno naoružanih jedinica, Patriotske lige, Zbora narodne garde, Zelenih beretki i drugih brojnih ...

SUDIJA MEJ: Ne, ne, upravo smo prošli kroz to. Ovo nije orvi svjedok i sigurno ih ima mnogo. Već ste čuli njegov odgovor i možete se samo aviti onim što je u njegovom području. Vi ste odabrali da mu postavljate opšta pitanja i vliki dio vremena je time izgubljen. On je rekao da vam ne može na to odgovoriti. On može da odgovara samo konkretno o svom području.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa dobro da li vam je poznato u tom vašem području, upravo usled postojanja svih tih formacija koje su tada nastale '92. godine, bile velike žrtve među Srbima? Upravo najveće te '92. godine.

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: Ja bih želio samo da znam gde?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Evo na primer i u vašoj opštini Doboj. Da li imate ikakvu predstavu o tome u kakvom je okruženju bio Doboj i koliko je bilo žrtava među Srbima u Doboju?

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: Ja se časni sude obraćam i kažem, ovo, vjerujte ja nemam s tim žive veze, uopšte to nisam nikada čuo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dakle ništa niste čuli o borbama oko Doboja i o ratištu oko Doboja, Vozuće, Ozrena i uopšte tog kraja, o svemu tome što se dešavalo i gde su bila vrlo intenzivna dejstva za vreme rata u Bosni i Hercegovini?

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: Da, ako pričate početak rata, ako pitate za početak rata, onda morate da shvatite da sam ja 520 dana, odnosno 17 mjeseci i nešto, nepunih 18, bio u rukama srpske vojske.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. Da vidimo ovo što znate. Kažete da su Srbi postavili barikade u Kostajnici. Kostajnica, to je deo Doboja, je li tako?

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: Prigradsko naselje Doboja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Prigradsko naselje Doboja. I da su oni postavili barikadu sredinom aprila '92.

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Kažete da su tu postavili dva mitraljeska gnezda.

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A oni su bili upereni, ti mitraljezi, prema Gornjoj Grapskoj, tako da niste mogli da dođete do Doboja.

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: Prema Gornjoj Grapskoj, dolinu rijeke, desnu obalu rijeke Bosne i svo područje, ono ravničarsko, ovaj, poljanu, tako da se nije moglo, ovaj, komunicirati, niti izlaziti iz mog mjesta rođenja u pravcu Doboja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A drugi drum je vodio preko brda i kroz šume, prema Gračanici, je li tako?

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: Jeste, to su šumski putevi, koje sam nekada kao dijete i ja koristio. To su duži, dosta su stari.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ko je kontrolisao te puteve?

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: Kontrolisala je armija .. srpska vojska.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da li znate da je upravo '92. i to baš u aprilu, i to baš u gradu Doboju, da su upravo tada Muslimani sve češće podizali barikade i na taj način sprečavali komunikacije, snabdevanje stanovništva, bezbedan lokalni tranzitni saobraćaj?

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: Ja moram još samo da dodam, vezano za taj put koji je išao u pravcu Gračanice a moglo se ići i za Dboj, da su zarobljeni naših 8 civila koji su krenuli jadni da idu, da izađu iz tog pakla. Da su nam zarobljeni, tih 8, od tih 8, odvedeni su svi u zatvor, od tih 8 četvorica su izašli a četvorica su ubijeni.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Vi kažete u tački 16: "Dana 8. aprila osam ljudi je pokušalo pobeći ovim putem. Uhapšeni su i odvedeni u zatvor Spreča u Doboju i četvoro ih je kasnije ubijeno. Preostalih četvoro su kasnije oslobođeni", je li tako?

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: Upravo sam to predhodno već izjavio bio ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Jeste. Otkud znate da je ovih četvoro ubijeno?

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: Znam. Prvo - nema ih do današnjeg dana.

Drugo - jedan od tih četvorice je nađen u, ovaj, u Slavonskom Brodu, sada posle rata, kada su se otkopavale masovne grobnice. Identifikacijom, DNK analizom ustanovljeno je da se radi o jednom tim pripadniku koji je od tih osmerice bio u jednom ..., ovaj, radilo se da su, kad su oni pobili te ljude, srpska vojska, oni su prilikom razmjene sa Hrvatskom, preko Save tamo, Slavonski Brod, oni su, ovaj, isturali tamo te ljude u razmjenu u crnim vrećama i ovi su kasnije njih tamo sahranjivali, tako da se posle, ovaj, kad se sada sve to, ovaj, prašina spala na zemlju, kad se sve saniralo, sada se već vidilo, ovaj, da je to čovjek koji je jedan od tih osmorice.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. Koliko podaci koje ja imam ovde u ovim dokumentima govore, kad je reč o razmeni mrtvih, razmenjivani su oni koji su poginuli u borbama?

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: Ja sam samo, ovaj, naglasio da je to bio slučaj na području Modriče i Broda.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, pa kako znate da tih osmorica što su se probijali, da ta četvorica nisu poginula u borbi, prilikom proboja a ostala četvorica zarobljena, nego tvrdite da su osam njih zarobljeni, pa četvorica ubijena.

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: Mislim ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Zar nije suprotno?

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: Mislim kad kažete, nije proboj nego su ljudi krenuli da izađu iz svoga mjesta jer im je tu bilo svakog momenta opasno po život a zašto .. da li su poginuli u borbi - pa to ovi preostali četvorica danas koji su izašli i koji su slobodni i koji se nalaze širom Evrope, oni to kažu da je to tako bilo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Tih osmorica što su išli tim putem, je li vi tvrdite da su bili nenaoružani?

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: Nenaoružani strogo, ja sviju osam tih momaka znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Vi kažete dalje na strani 4 u ovom prvom pasusu koji ceo ovde počinje na strani 4: "U svojoj prvoj izjavi na strani 2 spomenuo sam jednu delegaciju koja je otišla u Bušletić. Nekoliko dana prije toga, ta ista delegacija je išla na sastanak sa Borom Paravcem koji je boravio u kući svog brata u Kostajnici" ...

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: Jeste, jeste ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: "... on nas je tamo pozvao da nam kaže da ne pravimo nikakve probleme vojnim kkonvojima koji su prolazili kroz naše selo". Dakle, vi ste imali naoružanu jedinicu u selu i oni s vama se dogovaraju da ne pravite probleme, jer da niste imali naoružanu jedinicu u selu, ne biste mogli da pravite nikakve probleme konvojima koji su prolazili.

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: To je tačno da je gospodin Boro Paravac u jednoj delegaciji .. jednoj delegaciji rekao da ne gleda se, ovaj, da se ne gleda istim očima na Jugoslovensku vojsku od strane Muslimana i od strane Srba, ovaj, to je tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa dobro je li ste vi zaustavljali konvoje, pucali na konvoje? Što vas je zvao da vas upozorava ako vi ništa od toga niste radili?

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: Pa ja ne znam ko bi mogao da puca izuzev policijskog rezervnog sastava koji je imao naoružanje. Ono, više niko nije imao naoružanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa dobro, tih 30 ljudi, eto, koji su imali naoružanje u vašem selu, jesu li oni pucali ili nisu ...

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: Ma nisu smjeli se pojaviti na glavnom putu kuda se kretala armija, srpska armija i jedinice, ovaj, paravojnih formacija. Pa tu su prolazili ogromni transporteri, pa tu su prolazile ogromne mase ljudi, to su konvoji ljudi, to .. oni su, naprotiv, naprotiv, oni su pucali po prodavnicama, po kafićima, po kućama, tako da su zastrašili civilno stanovništvo. Ja moram reći da oni uopšte tada od takvih prolazaka njihovih nisu više ni stanovali, ovaj, po svojim kućama, nego su se povukli dalje, od, od, od glavne, glavne ceste, magistrale.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, recite mi molim vas, da li znate za barikade koje ste vi, kad kažem vi, ne mislim na vas lično, nego na vaše snage, postavili u selima Jokovac i Šešlije, gde je presečen drumski saobraćaj prema Derventi i Modriči?

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: Nisam ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Je li tako ili nije?

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: Nisam, nisam tamo bio ali dodao bih samo da, ovaj, tamo je već hrvatsko stanovništvo na tom području, međutim, ovaj, nas je Boro Paravac, ovaj, upozorio na naše ponašanje prema armiji, srpskoj armiji, jer upravo oni kad su ratovali oko Broda i u Brodu i na području Modriče, srpska vojska kad je, ovaj, imala borbe, svi ranjeni i ostala vojna, ovaj, materijalno - tehnička sredstva, kao i ovaj, vojska, ovaj, morala se kretati prema Doboju i iz Doboja, morala je obezbediti put za bolnicu, znate, jer nije baš upravo na ta mjesta, gde vi kažete da putujem, ja tamo nisam bio, ne znam, ali vjerovatno tamo se nisu mogli kretati. To je isti put koji ide iz pravca Broda u pravcu Doboja kao i ovaj lijevi put koji ide iz pravca Modriče, samo sa lijeve obale rijeke Bosne.

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Čekajte, objasnite mi molim vas, kad je vašeselo bilo odsečeno od Doboja, kako ste vi to mogli da vidite da dolaze paravojne jedinice, Beli orlovi, Martićevci, Tigrovi s Vučjaka, Knindže i tako dalje, sve ove što pominjete. Kad vas pitam za ove masakre srpskih stanovnika ovih srpskih sela, vi kažete bili ste u okružnju, u blokadi, ne

znate ništa. Kako ste ovo mogli da vidite ako ste biliu blokadi? Na osnovu čega to tvrdite?

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: Dozvolite da objasnim. Za takve tvrdnje i vjerodostojnost izjave ja stojim i dalje. Hoću da kažem da sam u to vrijeme oko 5 mjeseci ili 150 dana, non stpo, svaki dan boravio u kasarni 4. juli. tamo sam radio, preseljavao kojekakve oficire, tamo sam kopao, ovaj, cvjeće, tamo sam šišao cvjeće, tamo sam farbao, ovaj, ograde gdje je vojska, ovaj, vršila obuku, ovaj, tako da sam bio cjelo vrijeme i sve sam ovo što sam vam, što sam napisao, izjavio ustvari, to je sve, to sam sve vidio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro gospodine 1115, sad ste objasnili da ste okopavali cvece, podšišivali cveće, farbali ograde i tako dalje a maločas ste objašnjavali da ste skupljali leševe, polomljene zube i tako dalje. Pa šta ste vi radili, dajte opredelite se molim vas. Je li to spadalo isto u uređenje okkopavanje cveća i tako dalje?

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: Sve to su radili i ja i moji koji su bili zarobljeni: i kopanje mrtvih i okopavanje cvjeća i čak radeći na privatnim srpskim dobrima, kopanje kukuruza po njivama, skupljanje sjena po njivama, znate, cjepanje drveta, spremanje ogrva za zimu Srbima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa vi ste nabrojali mnogo poslova, od okopavanja cveća i rezanja cveća i farbanja ograde, i skupljanja sena i berbi kukuruza i poljoprivrednih radova. A nekako mi ne ide to zajedno sa skupljanjem leševa i tako dalje. Gde ste vi u kasarni imali da skupljate leševe?

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: Kada sam ja išao u kasarnu, drugi iz iste moje sobe su išli po tim mjestima a posle sam nekad znao otić i ja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro gospodine 1115, vi ste inače prvi koji kaže da je video u Bosni i Hercegovini nekakve crnogorske Crvene beretke.

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da su oni podučavali 300 .. pa znate li da uopšte ne postoje takve jedinice, nije nikad postojala takva jedinica, neke crnogorske Crvene beretke.

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: Srpsko - crnogorske beretke.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro gospodine 1115, prvi put ..vi ste prvi čovek koji govori o crnogorskim Crvenim beretkama. Dobro, vi kažete da je vasa rezervna jedinica policije, vi je niste smatrali paravojnom formacijom, je l' tako gospodine 1115?

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: Ne. Ne nismo imali nameru kao takvu da je formiramo a nismo je ni tretirali kao paravojnu formaciju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: I vi kažete da je 10. maja izvršen napad na vaše selo i da je rukovodio Stanković, neki iz Jugoslovenske narodne armije, napadom na vaše selo.

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: Jeste, lično Stanković Milovan, major jugoslovenske narodne armije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Na osnovu čega ste to vi zaključili? Jeste vi te podatke kasnije dobili ili ste kad je izvršen napad na selo, vi lično ustanovili ko vas je napao i ko komanduje i tako dalje?

SVEDOK B 1115 - ODGOVOR: Iste večeri kad smo evakuirani iz sela ja sam ga vidio ispred tenka na ulazu u selo a nakon godinu dana kad sam ja se vratio iz Banja Luke i otišli smo na sječu drveta na planinu Ozren, on se i tamo nalazio i onda mi je on rekao da je on jedan od tih glavnih i odgovornih koji je komandovao napadom na moje selo.

Svedok B 1445

TUŽILAC PEK - PITANJE: Ja ću pročitati kratki rezime ranijeg svjedočenja, ranije izjave. Ovaj svjedok, musliman i Bošnjak po nacionalnosti, rođen je i živio je u Doboju sve do izbijanja rata. On svjedoči o značaju Doboja, kao strateškog grada i broju Bošnjaka, Srba i Hrvata u opštini i životu u gradu prije izbijanja rata. On svjedoči o lokacijama i broju kasarni JNA u i oko grada Doboja. Svjedok govori o rezultatima izbora 1990. u Doboju i rukovodstvu u Doboju nakon ovih izbora. On opisuje članove Vjeća narodne odbrane u opštini. On svjedoči o stranci SDS u Doboju i prisustvu Radovana Karadžića, Velibora Ostojića i Nilole Koljevića u Doboju na mitingu prije izbora, u avgustu ili septembru 1990. Svjedok je vidio Karadžića još jednom u Doboju, kada je on došao da učestvuje na sastanku koji je SDS tajno održao. Početkom 1992. SDS u Bosni i Hercegovini osnovao je svoju vlastitu skupštinu. Od tog vremena SDS u Doboju nije više saradivao u skupštini opštine. Počeli su da se dešavaju incidenti u Doboju i to protiv Bošnjaka. Dva ili tri mjeseca prije rata, SDS je osnovao krizni štab u Doboju. Čak i u periodu nakon izbora 1990. SDS je imao paravojne jedinice, koje su vježbale na planini Ozren. Svjedok opisuje transformaciju JNA u vojsku jedne etničke skupine, kada je rat počeo u Hrvatskoj '91. i podjelu oružja Srbima civilima. U januaru ili februaru 1992. jedinice Arkanovih paravojnih snaga i Šešeljevi Bjeli orlovi stigli su u Doboju. Oko 20 dana prije nego što je počeo rat, jedinice rezervne vojske su postavile kontrolne punktove na kojima su bili lokalni Srbi, vojnici, na svim putevima koji su vodili u grad i iz grada. Srbi su preuzeli kontrolu nad Dobojem 3. maja 1992. Bošnjaci nisu bili pripremljeni za vojne akcije i nisu imali nikakvo oružje da se brane. Svjedok se iselio iz Doboja sa ostalima 3. maja 1992. Preselio se u Tešanj i ostao tamo sve dok nije potpisan Dejtonski sporazum. Od 1996. vraćao se nekoliko puta u Doboju. Svjedok je izabran za člana skupštine Republike Srpske 10. avgusta 2000. godine. Da li je pred svjedokom komplet po pravilu 92 BIS. Gospodine, molim vas pogledajte svoju prvu izjavu ili neka se svjedoku pokaže njegova prva izjava. Gospodine, molim vas pogledajte paragraf 18 vaše prve izjave koju ste dali Tužilaštvu 26. januara 1999. godine. Paragraf 18 verzije na BHS - u. Gospodine, postavicu vam nekoliko pitanja o stvarima o kojima govorite u ovom paragrafu. Govorite o prisustvu Arkanovih paravojnih jedinica i Šešeljevih Belih orlova u Doboju. Da li ste vi lično vidjeli Arkanovce u Doboju?

SVEDOK B 1445: Ja ih lično nisam vidio.

TUŽILAC PEK - PITANJE: Da li ste vi lično gledali dolazak Arkanovaca i Šešeljevaca u grad?

SVEDOK B 1445: Nisam u tom momentu.

TUŽILAC PEK - PITANJE: Da li ste vidjeli pripadnike Šešeljeve paravojne jedinice kasnije u gradu?

SVEDOK B 1445: Jesam.

TUŽILAC PEK - PITANJE: Recite nam molim vas gdje ste ih vidjeli?

SVEDOK B 1445: Vidjeo sam ih pred srpskom pravoslavnom crkvom na ulazu u dvorište.

TUŽILAC PEK - PITANJE: Da li su vam drugi rekli koliko ih je bilo u gradu i ako jesu, recite nam koliko ih je bilo?

SVEDOK B 1445: Na dojavu stanovnika muslimanske nacionalnosti, koji oko crkve imaju svoje stanove, oni su, ovaj, zvali me nekoliko puta da, da su prisutni bili jako veliki broj vojske Šešeljevih radikala i ja sam logično, jedan puta samo prošao tuda jer je bilo vrlo opasno bilo proći kroz taj dio, ovaj, grada, i ugledao sam na vratima, odnosno, na ulazu u dvorište jedno pet - šest vojnika Šešeljevih.

TUŽILAC PEK - PITANJE: Molim vas pogledajte sada paragraf 22 te iste izjave. Pogledajte paragrafe 22 i 23. Da li ste vi lično bili očevidac pružanja vlasti u Doboju?

SVEDOK B 1445: Da.

TUŽILAC PEK - PITANJE: Da li ste vi napustili Doboju 3. maja '92. godine?

SVEDOK B 1445: Da. U popodnevnom satima.

TUŽILAC PEK - PITANJE: Da li su stvari navedene u paragrafu 22 i 23 nešto što ste vi saznali od ljudi koji su kasnije pobjegli iz Doboja?

SVEDOK B 1445: U paragrafu 23 u potpunosti sam vidio Šešeljeve paravojne jedinice. Bilo je to u mjestu Ankare, jedno naselje, vikend naselje, gdje su oni prije petnaestak dana istjerali sve vikendaše, vlasnike vikendica i faktički su zauzeli taj dio, ovaj, taj dio prostora gore. tu su do 3. maja, faktički do, do agresije na Doboju, držali su tu liniju kompletno okruženu, znači u okruženju jednog djela Doboja.

TUŽILAC PEK - PITANJE: Inače, ostalo što se pominje u ova dva paragrafa su stvari koje ste čuli od drugih.

SVEDOK B 1445: Svojim sam očima vidio kad sam prolazio,

jer je put evakuacije iz Doboja stanovništva gdje smo mi i predlagali iz centra grada da se ide prema Putnikovom brdu kaže, muslimansko naselje Čaire i prema Tešnju, jer drugi putevi su bili potpuno blokirani, ovaj, njihovim barikadama, koje su faktički sa svih strana, ovaj, opkolili Doboju, tako da se nije moglo ni ući ni izaći iz Doboja izuzev sa ovim putem, znači to je taj put. Mi smo ga nazvali *put evakuacije*, prema Tešnju i slobodnim teritorijama.

TUŽILAC PEK - PITANJE: Molim da se svjedoku sada pokaže njegova dodatna izjava a to je dokazni predmet 562, tabulator 1. Molim da se svjedoku pokaže i sljedeći dokazni predmet, odnosno, tabulator 2 u okviru ovog istog dokaznog predmeta. Gospodine ovo su dokumenti koje ste već vidjeli ovdje u Hagu. Dan dokumenta, kojim je datiran, je 13. oktobar '91. Recite nam molim vas da li znate nešto o tome da su takve odluke, u to vrijeme, donošene u srpskim mjesnim zajednicama.

SVEDOK B 1445: Znao sam za ove odluke.

TUŽILAC PEK - PITANJE: Recite nam onda molim vas ukratko, što su te odluke?

SVEDOK B 1445: Ovo su odluke srpskih mjesnih zajednica općine Doboj, gdje one proglašavaju teritorije mjesne zajednice, znači, tog naselja, da ta teritorija faktički će priznavati samo zakone Savezne Republike Jugoslavije i neke od zakona koji nisu u suprotnosti tom zakonu, Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine.

TUŽILAC PEK - PITANJE: Pogledajmo sada prvu takvu odluku. To je, čini mi se, odluka za mjesnu zajednicu Majevac. Recite nam molim vas, od ovih članova koje vidimo na prvoj strani, koji je član najvažniji?

SVEDOK B 1445: Najvažniji je ovaj broj 2.

TUŽILAC PEK - PITANJE: Objasnite nam zašto?

SVEDOK B 1445: Ovo što sam maloprije rekao, ovde i u članu 2 piše: "Na području ove mjesne zajednice primjenjivaće se pozitivni savezni zakoni i propisi i oni propisi Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine koji nisu u suprotnosti sa saveznim propisima". Logično, i ovaj član 1 je, on i daje faktički jednu cjelovito objašnjenje oko teritorija i tako dalje. Znači na teritoriji općine Majevac, odnosno, mjesne zajednice Majevac.

TUŽILAC PEK - PITANJE: Da li pod imenom Socijalistička Republika Bosna i Hercegovina, misle na novoproglašenu Republiku Bosnu i Hercegovinu ili nešto drugo?

SVEDOK B 1445: Ne, ne, to je stari naziv Socijalistička Republika Bosna i Hercegovina u sastavu Federativne, Federalne Jugoslavije.

TUŽILAC PEK - PITANJE: Da li su odluke koje sljede iz ove odluke, slične odlukama koje su donjele druge mjesne zajednice u općini Doboj?

SVEDOK B 1445: Faktički to su sve iste odluke, isti tekst, kompletan. Za svaku mjesnu zajednicu.

TUŽILAC PEK - PITANJE: Molim da se svjedoku pokaže tabulator 3. Gospodine, ovi dokumenti koje sada vidite pred vama, da li su to ponovo odluke srpskih mjesnih zajednica iz Doboja od 13. oktobra '91.?

SVEDOK B 1445: Da.

TUŽILAC PEK - PITANJE: Recite nam, molim vas, ukratko što se odlučuje u tim odlukama?

SVEDOK B 1445: U ovim odlukama se odlučuje da će se poštivati, znači, zakoni Federal, Federativne... Savezne Republike Jugoslavije i Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine, samo oni zakoni koji nisu u suprotnosti, ali se proglašavaju, znači, na toj teritoriji mjesne zajednice.

TUŽILAC PEK - PITANJE: Molim da se svjedoku sada pokaže tabulator 4. Ovaj dokument nosi datum 16. oktobar '91. Recite nam molim vas ukratko o čemu se tu radi?

SVEDOK B 1445: Ovde Srpska Demokratska Stranka, znači, općinski odbor SDS - a Doboj, obavještava glavni odbor SDS - a, Sarajevo, da su provedene, ovo naprijed gore što ste pročitali, ovaj, da su donesene takve odluke, ovaj, i

ovde ukratko kaže: "Obavještavamo da je srpski narod dobojske općine donjeo odluku da teritorije na kojima živi, proglašava sastavnim i neodvojivim djelom Savezne države federativne Jugoslavije koju vam u prilogu dostavljamo" i tu je čestitanje njihovom predsjedniku Radovanu Karadžiću.

TUŽILAC PEK - PITANJE: Da li poznajete Milana Ninkovića?

SVEDOK B 1445: Da.

TUŽILAC PEK - PITANJE: Da li je potpis pri dnu dokumenta njegov potpis?

SVEDOK B 1445: Ne mogu tvrditi da je njegov jer ovdje piše za. Ja njegov potpis .. sličan je ali ne vjerujem da je ovo njegov potpis.

TUŽILAC PEK - PITANJE: Hvala. A sada molim vas pogledajte tabulator 5. Recite nam molim vas što je taj dokumenat i što se u njemu objavljuje?

SVEDOK B 1445: Ovdje, vjerovatno je upućen, pošto je u potpisu predsjednik regionalnog odbora SDS - a, znači za tih devet općina, ovaj, dobojske općine. Upućen je vjerovatno svim općinskim odborima da će .. obavještenje, daje im se obavještenje da će dana tog i tog biti prisutan, ovaj, održati jedan sastanak, ovaj, u općini svih općinskih odbora Bosanske krajine, kako oni kažu, ovaj, SDS - a i sastanak, ovde kaže: "Prisustvovaće doktor Radovan Karadžić"

TUŽILAC PEK - PITANJE: Da li ste u jednom trenutku vi saznali za taj sastanak?

SVEDOK B 1445: Ja sam saznao za sastanak, da, da, da je mislim bio februar mjesec '92. godine, ne sjećam se datuma, ali sam saznao prije, na jedno par dananega što će biti, to je sastanak jednog zatvorenog tipa, faktički općinskih odbora SDS - a Bosanske krajine.

TUŽILAC PEK - PITANJE: Sada pogledajte molim vas tabulator broj 6.

SVEDOK B 1445: Da.

TUŽILAC PEK - PITANJE: Ovaj članak iz derventskog lista od 13. februara 1992. Da li su vam ranije pokazali taj i jeste li ga pročitali ovdje na međunarodnom sudu?

SVEDOK B 1445: Ovaj članak sam ovde isto takođe pročitao, međutim ja sam ovakav članak imao i posle te .. njihovog održanog sastanka, jer u tom članku faktički se opisuje sve šta je, šta je, koje su odluke donesene na tom sastanku i tako dalje. Ko je sve govorio na tom sastanku, ko je bio kritiziran i tako dalje.

TUŽILAC PEK - PITANJE: O kojem to sastanku sada govorite, kad ste spomenuli da članak govori o sastanku?

SVEDOK B 1445: Ovo je taj sastanak koji je bio u februaru, početkom februara mjeseca, samo ne znam, ovaj, tačno datuma, ali evo, pošto ovaj derventski list nosi naslov 13. februar, to je, ovaj, znači jedno pet - šest dana, ovaj, prije toga.

TUŽILAC PEK - PITANJE: Pogledajte sada molim vas prvi paragraf tog članka. Da li taj prvi paragraf govori o sastanku o kojem ste vi ranije govorili?

SVEDOK B 1445: Da.

TUŽILAC PEK - PITANJE: Isto tako tu stoji da je izvještaj podnio Milovan Bjelošević. Da li vam je ta osoba poznata?

SVEDOK B 1445: Nije Milovan Bjelošević nego Andrija Bjelošević. To je načelnik CSB - a, Doboj. Jer ovdje su oni, vjerovatno novinari su pogriješili pa su stavili Slobodan, međutim ovde imate u, na trećem redu ovdje, gdje piše Andrija Bjelošević.

TUŽILAC PEK - PITANJE: A u desetom paragrafu članaka ispravno stoji Andrija Bjelošević. Da li ste vi u to vrijeme znali o čemu se razgovaralo na sastanku?

SVEDOK B 1445: Samo posle sastanka. Posle izlaska ovih novina ovdje.

TUŽILAC PEK - PITANJE: Molim da se svjedoku pokaže sljedeći tabulator, to je 7. Pogledajte molim vas ovaj dokumenat i ukratko nam opišite o čemu se tu javlja pod zaglavljem, podnaslovom "Doboj"?

SVEDOK B 1445: Ovdje općinski štab za obavještavanje izvještava republički štab u Sarajevu o konkretnoj, o jednoj eksploziji bombe u ulici Proleterskih, kako kaže "Proleterska brigada". Vjerovatno je to. Ispred kafića "Alf". To su izvještaji redovni koji su išli, ovaj, prema republičkom štabu za obavještavanje.

TUŽILAC PEK - PITANJE: Da li je to događaj o kojem ste vi nešto čuli?

SVEDOK B 1445: Ja sam čak i bio sutradan prisutan, to, ovaj, jer sam došao na lice mjesta da vidim o čemu se radilo. Međutim, tu je bila bačena bomba i bilo je nekih .. nije bilo žrtava, ali je bilo, ovaj, materijalne štete u kafiću.

TUŽILAC PEK - PITANJE: Molim da se svjedoku pokaže tabulator 9, a vrat ćemo se kasnije na broj 8. Vi ste imali priliku pročitati ovaj dokumenat ranije pa ma recite ukratko o čemu se govori u tom dokumentu?

SVEDOK B 1445: Ovdje je faktički jedan dopis, jedan, jedan, ovaj,, ministarstvo pravde Republike, Srpske Republike Bosne i Hercegovine u kome oni šalju, odnosno, obavještavaju regije Banja Luka, Sarajevo, onda u zagradi Bjeljina i Doboj, oko ustrojstva, uglavnom, pravosudnih organa na teritoriji, na njihovim teritorijama.

TUŽILAC PEK - PITANJE: Da li je to nešto za što ste vi znali u to vrijeme?

SVEDOK B 1445: Jesam znao posle.

TUŽILAC PEK - PITANJE: A sada pogledajmo sljedeći dokumenat. To je tabulator 10. Da li ste vi prije neko što ste pogledali ovaj dokument, slušali snimku presretnutog razgovora ovdje u Hagu?

SVEDOK B 1445: Da.

TUŽILAC PEK - PITANJE: Jeste li prepoznali glasove sugovornika?

SVEDOK B 1445: Odmah sam prepoznao i jednog i drugog.

TUŽILAC PEK - PITANJE: Recite nam tko je tu razgovarao?

SVEDOK B 1445: Pa ovde je gospođa Biljana Plavšić, član Predsjedništva, tadašnja članica Predsjedništva Bosne i Hercegovine, zvala je Andriju Bjeloševića, načelnika CSB - a, Doboj, da interveniše oko nekog vozila koje

su u općini Gračanica, ovaj, zaustavili saobraćajci. To je sanitetsko vozilo bilo, ovaj, puno sanitetskog materijala, puno sanitetskog materijala koji je išao na hrvatsko ratište, negdje vjerovatno ...

TUŽILAC PEK - PITANJE: Gospodine ...

SVEDOK B 1445: ... Krajišnik, predsjednik skupštine, republičke skupštine Bosne i Hercegovine i Radovan Karadžić, predsjednik SDS - a za Bosnu i Hercegovinu.

TUŽILAC PEK - PITANJE: Recite nam ukratko kako to da ste uspjeli identificirati te sugovornike?

SVEDOK B 1445: Pa i jednog i drugog slušao sam svake skupštine.

TUŽILAC PEK - PITANJE: Recite nam nešto o kontekstu ovog razgovora?

SVEDOK B 1445: Pa njih se dva dogovaraju, ovaj, Krajišnik faktički traži od Karadžića jedan hitan sastanak a to je vjerovatno, ovaj, ovaj sastanak u Doboju, sa, ovaj, predstavnicima SDS - a Bosanske krajine i svih ovih, maloprije koje sam već rekao, ovaj, opštinskih odbora.

TUŽILAC PEK - PITANJE: Da li biste mogli sudskom Vjeću pokazati gdje točno oni u transkriptu oni govore o sastanku kojeg ste vi ranije spomenuli? Možete li nam reći gdje se to nalazi u transkriptu. To je negdje, čini mi se, na prvoj strani. pročitajte nam kako počinje relevantni paragraf?

SVEDOK B 1445: Evo ovde pod Karadžić, a on kaže da sutra imaju u Doboju sastanak, faktički Nikola Koljević je obavjestio Krajišnika i sad Krajišnik prenosi Karadžiću, a on kaže: "Sutra imaju u 12 sati sastanak u Doboju, sastanak ove tri regije" i tako dalje.

TUŽILAC PEK - PITANJE: Na temelju čega ste zaključili da se ovdje govori o sastanku o kojem ste vi ranije govorili ili tokom vašeg iskaza?

SVEDOK B 1445: Pa to je taj sastanak koji je jedini i održan u Doboju, sa, sa, sa predstavnicima te tri regije iz, iz, ovaj, stranke SDS.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: ... ja vam neću pominjati funkcije ali s obzirom na vaše funkcije u Doboju i u okviru Stranke Demokratske Akcije, da li vi možete merodavno da cenite sve događaje koji su se odvijali u Doboju u vremenu o kome svedočite?

SVEDOK B 1445: Do agresije, da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: O kakvoj agresiji govorite?

SVEDOK B 1445: Agresiji na općinu Doboj.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Na opštinu Doboj. Dobro, doći ćemo na to. Recite mi je li pre uvođenja višestranačkog sistema, prema onome što vi kažete, život u Doboju bio miran, međunacionalni odnosi dobri ...

SVEDOK B 1445: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: ... nije bilo sukoba, nije bilo tenzija, je li tako?

SVEDOK B 1445: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Recite mi da li je tačno da je upravo vaša partija SDA bila prva stranka osnovana na nacionalnoj osnovi u Bosni i Hercegovini?

SVEDOK B 1445: Mislim da ovo pitanje je irelevantno, jer neka stranka uvijek mora biti prva koja treba da se osnuje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa vaša je bila prva.

SVEDOK B 1445: Ne znam da li je bila prva jer bilo je puno stranaka. Ali vjerovatno od ove tri ako mislite na SDS, HDZ i SDA, vjerovatno da jeste. Ne znam, ne znam datume.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Vi ste prvi koji ste formirali stranku na nacionalnoj osnovi a sami kažete da je do formiranja stranaka na nacionalnoj osnovi, da su odnosi bili dobri?

SVEDOK B 1445: SDA nije osnovana na nacionalnoj osnovi. Stranka je formirana od svih ljudi koji su htjeli da pristupe toj stranci.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Znači vi smatrate da SDA nije muslimanska stranka, nego građanska stranka?

SVEDOK B 1445: SDA je u svojim redovima imala i čak isrpske nacionalnosti, ima i danas.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: To bi bilo interesantno da vidimo koliko ima Srba. Vi ste bili jedan od osnivača SDA, je l' tako?

SVEDOK B 1445: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A vladalo je mišljenje da SDA snosi krivicu za razbijanje Jugoslavije?

SVEDOK B 1445: To je vaše mišljenje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ja vas pitam je l' vladalo takvo mišljenje u Bosni i Hercegovini?

SVEDOK B 1445: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Vi kažete da ste na početku želeli da se Jugoslavija održi.

SVEDOK B 1445: Svakako.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: ali, da li je tačno da je Ustavom Bosne i Hercegovine bio zagarantovan ravnopravan status tri konstitutivna naroda, Srba, Muslimana i Hrvata, je l' tako?

SVEDOK B 1445: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Bila je i praksa da ni jedna značajnija odluka od vitalnog interesa za bilo koji narod nije mogla biti doneta bez saglasnosti sva tri naroda, je l' tako?

SVEDOK B 1445: Ali u sastavu Federativne, odnosno, Savezne republike Jugoslavije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, da li je tačno da su muslimanski i hrvatski poslanici u parlamentu Bosne i Hercegovine 15. oktobra '91. doneli odluku o suverenitetu te Republike, bez srpskih poslanika?

SVEDOK B 1445: Oni nisu doneli odluku o suverenitetu, nego obavjest Evropskoj uniji o međunarodnom priznanju Bosne i Hercegovine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, to je jedno te isto. Da bude nezavisna država.

SVEDOK B 1445: Pa ne mogu oni donjeti odluku jednostavno. Da oni mogu donjeti odluku onda bi sigurno to tražili od Evropske unije da je prizna.

...

SVEDOK B 1445: Predsednik Izetbegović i SDA od svog osnivanja su smatrali da Bosna i Hercegovina treba da bude nezavisna država ali sa tri konstitutivna naroda i građana koji u njoj žive. Prema tome to je naša platforma od '90. godine i ona se nije ni do danas mjenjala, što se vidi, evo, iz naše kooperativnosti, ovaj, i naših odnosa prema Bosni i Hercegovini i Međunarodnoj zajednici.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro gospodine 1445. A da li je tačno da je kao reakcija na odluku, koju ste doneli bez srpskih poslanika, da se srpski narod u Bosni i Hercegovini na plebiscitu 92 BIS. i 10. novembra '91. masovno, preko 90 %, izjasnio za ostanak Bosne i Hercegovine u zajedničkoj jugoslovenskoj državi?

SVEDOK B 1445: Taj plebiscit je organiziran u okrilju stranke SDS - a. On nije organiziran u, u, u okviru institucija Bosne i Hercegovine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Nećete valjda da kažete da je sa preko 90 od sto izlaska srpskog stanovništva na taj plebiscit, da su svi oni pripadali političkoj partiji SDS?

SVEDOK B 1445: Pitanje je uopće koliko izašlo na taj plebiscit, jer je jedna stranka i vršila plebiscit i faktički, ovaj, i kontrolisala ga i brojala glasove. Drugi niko nije imao pristupa tome.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dovodite, znači, u pitanje i opredeljenje da se ostane u, u Jugoslaviji. Da i to nije bilo opredeljenje građana Bosne i Hercegovine, bar kad je reč o Srbima.

SVEDOK B 1445: Ako su htjeli to transparentno da urade, onda su trebali ići preko legalnih organa Bosne i Hercegovine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa dobro, a dobro da li je tačno da je Predsedništvo Bosne i Hercegovine, na čijem je čelu bio Alija Izetbegović, donelo 20. decembra odluku da Evropskoj zajednici uputi zahtev za međunarodno priznanje?

SVEDOK B 1445: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: To je posle ove odluke skupštine, je l' tako?

SVEDOK B 1445: Da.

Svedok B 1531

TUŽILAC PEK - PITANJE: Časni sude ja nema pitanja, samo ću pročitati rezime ovog svjedoka. Svjedok je bio uvažena ličnost u životu Foče u vrijeme kada je tamo izbio sukob. On opisuje narastanje etničke napetosti u Foči. Kaže da su Velibor Ostojić, Petko Čančar i Vojislav Maksimović bili u Foči ... (prekid) dosta u godini prije rata. Tokom prve polovine '92. godine bili su u Foči sve vrijeme. Davali su naređenja paravojnim i dobrovoljačkim grupama iz Crne Gore i Srbije, kao i određenim formacijama JNA. Svjedok opisuje sastanke kojima su prisustvovali Ostojić, Maksimović, Čančar i Stanić... u crkvi u Čerazluku u Foči. Srbi su imali svoj krizni štab tamo. 1990. osnivački sastanak SDS - a Foče je održan Petko Čančar je bio jedna od osoba koe su bile zadužene za organizovanje ovog sastanka. Afera sa Foča Transom je u to vrijeme bila u toku, srpski radnici su napustili preduzeće Foča Trans i štrajkovali su nekoliko mjeseci. Blokiral su ulice u centru grada i zaustavili su normalne odnose između građana Foče. Rdnici su dobili upute Mire Stanoća na lokalnom nivou i Ostojića, Maksimovića i Čančara na republičkom nivou. Oni su se redovno sastajali sa štrajkačkim komitetom. Vođe SDS - a poticali su srpske radnike da osnuju svoje vlastito preduzeće i takođe da šire takvo raspoloženje u selima sa srpskim stanovništvom. Svjedok opisuje podjelu oružja Srbima u Foči. On se sjeća jedne prilike oko 6 mjeseci prije rata kada je muslimanski policajac zaustavio dva produžena vozila u kojima je bila oprema, koja su imala naoružanje za pješadiju i teško naoružanje. 6. i 7. aprila svi srpski policajci u Foči su pozvani na sastanak sa Ostojićem, Čančarom i Maksimovićem, kojim je predsjedavao Miro Stanić u holu zgrade u kojoj se nalazila kancelarija SDS - a. Srpskim policajcima je dat ultimatum na tom sastanku da se odvoje od muslimanske policije. Od tada je srpska policija napustila MUP u Bosni i Hercegovini a srpska i muslimanska policija je bila podjeljena iako su djelili istu zgradu. Svjedok opisuje pregovore između članova SDS - a i SDA, koji su počeli otprilike u to vrijeme. Oružani napad na Foču je počeo 8. aprila '92. godine. Svjedok opisuje barikade koje su podigli Srbi na svim putevima koji su prilazili gradu. Bila je jedna muslimanska barikada u Donjem polju koja je podignuta u odgovor na srpske barikade. Prve noći napada svjedok je čuo mnogo pucnjave. Sprske paravojne snage su imale artiljeriju i mitraljeze koji su pucali u pravcu muslimanskog djela Foče. Svjedok je mogao da zaključi da je Donje pole i Šukovac ciljano artiljerijskom vatrom. Otpor je bio sporadičan i ograničen. 13. aprila srpske paravojne snage okupirale su gotovo cijeli grad osim Donjeg polja. Svjedoku je kasnije rečeno da su direktive za sve što se dešavalo oko Foče, dolazile direktno od Radovana Karadžića, Čančara, Maksimovića i Ostojića, koji su djelovali u njegovo ime i prenosili naređenja lokalnom voćstvu, među kojima je bio Stanić. Svjedok je

napustio Foču i otišao u Ustikolinu nakon prvog dana napada. Zatim nakon aprila '92. godine otišao je u Goražde. Časni sude ja nema pitanja za ovog svjedoka ali mogu li upozoriti vjeće na pitanja na koja sam označila u prvoj stranici ovog rezimea. Svjedok je zabrinut za svoju bezbjednost i ja pozivam vjeće da saslušamo njegovo svjedočenje na privatnoj sjednici jer se on boji da bi mnoge stvari mogle da navedu na otkrivanje njegovog identiteta ukoliko bi se to otkrilo u javnosti i ja sam naznačila pitanja koja bi mogla da dovedu do otkrivanja njegovog identiteta u javnosti. To je u prvom djelu rezimea i takođe naunačeni zatamnjeni djelovi njegovog rezimea.

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, a da li je tačno da je 25. avgusta '90. godine održan veliki promotivni skup SDA u Foči?

SVEDOK B 1531: Ne sjećam se tačno datuma ali je održan promotivni skup SDA u Foči.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da li je tačno da je tom skupu prisustvovalo oko 150 hiljada ljudi?

SVEDOK B 1531: Mislim nešto manje ali veliki broj građana je prisustvovao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Kažete: mislite nešto manje. Koliko manje? Ako nije 150 hiljada, koliko je bilo?

SVEDOK B 1531: Bilo je preko 100 hiljada.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, a da li je tačno među njima, da je među njima bilo i oko 20 hiljada iz Srbije, iz .. Muslimana iz Srbije, iz Sandžaka predvođenih Sulejmanom Ugljaninom?

SVEDOK B 1531: Jedan broj je bio s tog područja ali to je velika cifra koju ne mogu potvrditi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Koliko bi mogli potvrditi?

SVEDOK B 1531: Ja mogu govoriti o onome što sam siguran, ali jedan od ljudi koji je bio je ime koje ste pomenuli malopre.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Recite mi koliko je stanovnika Foča imala pre rata?

SVEDOK B 1531: Oko 42 hiljade.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dakle u tom gradu od oko 42 hiljade, kako kažete, prisustvo, evo da uzmemo manju cifru koju vi iznosite, preko 100 hiljada ljudi u tako malom gradu, predstavlja jedan pravi tektonski poremećaj, zar ne?

SVEDOK B 1531: Veliki broj građana je došao iz unutrašnjosti Bosne i Hercegovine organizovanim prevozima, autobusima i tako dalje, koji su smješteni ... (prekid) i lokalitete za parking da bi prisustvovali ovom promotivnom skupu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, dakle da li možemo da zaključimo da je na političkom planu Stranka Demokratske Akcije u Foči krenula najintenzivnije moguće i punom snagom?

SVEDOK B 1531: Ja ne djelim vaše mišljenje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Evo u gradu od 40 hiljada preko 100 hiljada na promotivnom skupu jedne stranke. Sami kažete: došli iz svih krajeva Bosne i Hercegovine, došli iz Srbije, iz Sandžaka na čelu sa Ugljaninom, dakle, zar je moguće zamisliti više?

SVEDOK B 1531: Kad je u pitanju samo stanje u Foči, počelo je to ranije, u prvoj polovini te godine ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pitam za ovaj skup, za koji smo zajedno konstatovali, mada se en slažemo u ciframa ali ne tako mnogo. Red veličina je nesporan, pa vas pitam da li takva delatnost jedne partije u jednom mestu podrazumeva postojanje jakog uporišta te partije u tom mestu? Da ili ne, da štedimo vreme?

SVEDOK B 1531: Na tom promotivnom skupu, koliko se sjećam, rečeno je pored ostalog, on je organizovan tu kao pomen žrtvama iz II svjetskog rata, da se, da se ne ponove.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Gospodine 1531 ja vas ne pitam sad šta je rečeno, nego govorim da je takav jedan ogroman skup pod, kako vi sami kažete, preko 100 hiljada ljudi iz mnogih krajeva, uključujući i Srbiju, stranka SDA, da, da je Foča dakle bila jako uporište te partije u tom mestu.

SVEDOK B 1531: Ja mogu reći, ovaj, da je bilo pojedinaca iz Foče koji su bili aktivisti te partije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, dobro gospodine 1531, bilo je pojedinaca u tih preko 100 hiljada, koji su bili aktivisti partije. To je veoma uverljivo i možemo da idemo dalje. A je li tačno da je najveći ugled u Foči imala porodica Čengić?

SVEDOK B 1531: Mogu reći da je porodica Čengić bila uticajna u .. kad je u pitanju taj politički dio Stranke Demokratske Akcije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro a glava te kuće je bio Halid Čengić, je l' tako? Otac...

SVEDOK B 1531: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A halidov sin, Hasan Čengić bio je uhapšen '83. godine i osuđen zajedno sa Alijom Izetbegovićem, je l' tako?

SVEDOK B 1531: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A da li vam je poznato da su oni suđeni zbog ekstremnih islamskih političkih stavova. Kad je Izetbegović u pitanju, pre svega u njegovoj Islamskoj deklaraciji iz '70. godine?

SVEDOK B 1531: Nisam imao priliku da se upoznam s tim dokumentom ali iz sredstava informisanja znam da su bili osuđeni i zbog čega.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Znae i zbog čega su bili osuđeni?

SVEDOK B 1531: Ovo što je javno saopšteno, toliko znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Je li to bila ta islamska deklaracija u kojoj Izetbegović kaže da nema mira i koegzistencije između islamske vere i neislamskih društvenih i političkih institucija, je l' vam to poznato?

SVEDOK B 1531: Nisam imao priliku da se upoznam sa sadržajem tog dokumenta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Recite mi gospodine 1531, ako kažete da ste uvažena ličnost u javnom životu, da li je moguće da se i kao istaknuti član SDA ne upoznate sa takvim jednim dokumentom vašeg predsednika?

SVEDOK B 1531: Ja nisam bio član SDA.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, je li vam poznato ponovno objavljivanje te deklaracije '90. godine u Bosni i Hercegovini i činjenice da je imala značajnu ulogu u Izetbegovićevoj predizbornoj kampanji?

SVEDOK B 1531: Nije mi poznato to.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, a motivacija za osudu Hasana Čengića je bila slična motivaciji za Izetbegovićevu osudu, je l' tako? Ekstremni islamski politički stavovi. Njih dvojica sa nekolicinom istomišljenika zajedno su i osuđeni, je l' tako?

SVEDOK B 1531: Znam da su osuđeni u istom procesu.

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, radnici obično štrajkuju iz socijalnih razloga. U čemu se sastoji ta navodna politička motivacija tog štrajka radnika?

SVEDOK B 1531: Radnici srpske nacionalnosti Foča Transa u prvoj polpvinu '90. godine napustili su preduzeće i mislim da su i dio sredstava tih vozniha, sa pojedincima izašao iz kruga i oni su iskazali svoje zahtjeve, nekoliko zahtjeva od kojih se sjećam da je jedan bio ultimativna smjena direktora tadašnjeg Foča Transa. Znam da je to trajalo mjesecima i da se tada već pripremalo i formiranje ovih nacionalnih stranaka, tako da su neki ljudi koji su bili često u kontaktu sa štrajkačkim odborom, kasnije nakon izbora, vidio sam, isplivali u sam vrh rukovodstva SDS - a i dobili važne funkcije u izvršnoj vlasti Bosne i Hercegovine. Dakle, ja znam kroz taj period štrajka da su dosta poremećeni međunacionalni odnosi bili, da se davala podrška tim ljudima. Nastojala se prikazati nemogućnost zajedničkog rada i života, mada se sjećam da su u nekoliko navrata oni pozivani da se vrate na posao. U rešavanje tog problema uključene su, pored lokalnih i institucije na republičkom nivou. To je kasnije dovelo do usložnjavanja stanja koje je dostiglo jednu kritičnu mjeru.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa od činjenica koje ste naveli, materijalnih činjenica, da je štrajk trajao mesecima i da je između ostalog, jedan od zahteva bila smena direktora. Pa koliko ja znam o štrajkovima, gotovo da nema štrajka radnika, pogotovo koji traje duže, u kome nije sadržan zahtev da se smeni direktor. Objasnite mi u čemu u čemu, u čemu je ta navodna politička motivacija? Imate li neki drugi argument osim to što su tražili da se smeni dorektor?

SVEDOK B 1531: I neprihvatanje poziva da se vrate i uključe u redovan radni proces nakon toga, nego istrajavanje na odvajanju i nakon toga, na formiranju paralelnog preduzeća sa sredstvima koja su dobili iz Srbije, mislim na vozila.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: ... dobili transportno preduzeće. Vi govorite da je to, da su se kasnije pojedinci pojavljivali u, ti pojedinci, neki od štrajkača, mogli videti u redovima Srpske Demokratske Stranke. To ste maločas rekli, je l' tako?

SVEDOK B 1531: Da.

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Kad je pošeo spor radnika Foča Transa?

SVEDOK B 1531: Mislim u prvoj polovini '90. godine, kada se, kada su se radnici srpske nacionalnosti odvojili i počeli sa štrajkom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A je l' vi hoćete da kažete da su samo Srbi u Foča Transu štrajkovali? A Muslimani nisu štrajkovali?

SVEDOK B 1531: Radnici srpske nacionalnosti uglavnom. Bilo je, bilo je možda par i Srba koji su ostali da rade ali govorim o jednoj ogromnoj većini.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A jesu li Srbi inače bili u ogromnoj većini među zaposlenima u Foča Transu?

SVEDOK B 1531: Tačan procenat ne znam, ali mislim da nije bila drastična razlika ni u korist broja zaposlenih Muslimana ili Srba.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, a je li bilo muslimana koji su takođe štrajkovali?

SVEDOK B 1531: Ja nema te informacije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da li vi tvrdite da ni jedan Musliman nije učestvovao u štrajku?

SVEDOK B 1531: Ne tvrdim, ali nemam te informacije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Informacije, dobro. A kakva je bila struktura stanovništva u Foči u to vreme, pre rata po popisu iz '91. godine? Odnos između Srba i Muslimana.

SVEDOK B 1531: Najbrojniji su bili Bošnjaci muslimani, pa onda Srbi, bio je jedan procenat 18, 19 posto onih koji su se izjašnjavali kao Jugosloveni.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Petina se izjašnjava kao Jugosloveni u Foči.

SVEDOK B 1531: Ja mislim oko 18 posto.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa koliko je bio procenat Srba recite mi molim vas?

SVEDOK B 1531: Mislim oko 38 posto.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, to sa Jugoslovenima daje 56 posto. Hoćete da kažete da je 44 posto bilo muslimana u Foči? Podatke iz popisa '91. godine.

SVEDOK B 1531: Precizno u ovom trenutku broj ne znam, ali znam da je, da je muslimanska populacija bila najbrojnija, pa onda srpska i da je jedan procenat ljudi koji su se izjašnjavali kao Jugosloveni.

Svedok LORD DEJVID OVEN

Novembar 11, 2003.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Lord Oven ja vam neću postavljati pitanja o vašoj izjavi zato jer je ona sama po sebi jasna. Kao i vaša knjiga, koju takođe imamo. Mi smo vam zahvalni što ste došli ovdje svjedočiti, kako bi ti dokumenti uopće mogli ući u spis. Započeo bih s toga kratkim pregledom vašeg položaja. Ja mislim da biste vi rekli da je optuženi u izvjesnoj mjeri bio privržen mirovnom procesu, nakon što je propao Vens - Ovenov mirovni plan.

SVEDOK OVEN: Vens - Ovenov mirovni plan bio je prvi detaljni mirovni plan koji je iznesen na stol, jedan od 4 ili 5 planova i ja mislim da je gospodin Miloševiću pokazao da je želio da Vens - Ovenov mirovni plan uspije. U događajima koji su predhodili sastanku u Ateni, kad se obratio premijeru Grčke, predsjedniku Jugoslavije i predsjedniku Crne Gore, kao i skupštini bosanskih Srba na Palama.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Vi sasvim jasno dajete do znanja da ste i vi i optuženi mnogo toga uložili u taj plan, iako, kao što vi kažete, svatko od vas, iz potencijalno različitih razloga.

SVEDOK OVEN: Da. Gospodin Vens i ja smo imali samo jedan cilj a to je da se dovede mir na to područje što je moguće ranije. Da se pokuša zaustaviti etničko čišćenje, koje je tada bilo u toku i da se zaustavi nepotreban gubitak života. Ja mislim da treba imati na umu da smo mi pregovarali gotovo cijelo vrijeme dok je rat bio u toku. To je vjerovatno najružniji aspekt cjele te situacije a osobno govoreći, bio je to veoma težak aspekt i za gospodina Vensa i za gospodina Stoltenberga i mene.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Okrenite molim vas treću stranu vaše izjave. Negdje u sredini druge strane, u sredini paragrafa vi kažete sljedeće: "Smatram da je predsjednik Milošević učinio veliku grešku time što nije iskoristio svoju nesumnjivu moć, neospornu moć da iskaže uticaj nad sunarodnjacima Srbima u Bosni i da im nametne ta ista rješenja, jer da je to uradio, to bi bilo u najboljem interesu srpskog naroda uoče". Kraj citata. Da li taj dio vaše izjave odražava vaše shvaćanje da je on u to vrijeme imao moć da sunarodnjacima Srbima nametne neka rješenja ukoliko je to želio učiniti?

SVEDOK OVEN: Ja smatram da on jeste imao izvjesnu moć iako znam da s vremena na vrijeme pretvarao se da nema. Ali ja smatram da je njegova moć nad bosanskim Srbima i hrvatskim Srbima bila prilično velika. U vrijeme kad se počeo razvijati Vens - Ovenov plan, januara '93. do maja '93. a nakon toga mislim da ostaje otvoreno pitanje koliko je moć imao nad njima. Ja smatram da je on i dalje imao dovoljno moći da nametne rješenje, međutim

nesumnjiva je činjenica da je tada bilo mnogo više otpora i da su postojali nezavisni centri moći među bosanskim Srbima, pogotovu general Mladić, ali isto tako i predsjednik Karadžić i gospodin Krajišnik.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Možda ćemo kasnije baviti se drugim djelom kronologije. U ovom trenutku treba mi vaša pomoć u vezi sa nekim općenitim temama. Da li prihvaćate tvrdnju da je optuženi bio osoba koja je bila u stanju govoriti neistine i da je bila u stanu zavesti na krivi put ljude, kad mu je to odgovaralo?

SVEDOK OVEN: Da. Isto tako moram dodati da to nije bila karakteristika svjstvena samo njemu. Gotovo svi, sa kojima smo razgovarali, su bili ljudi na koje ste se mogli osloniti da vam neće govoriti istinu. To je jedan od najtužnijih aspekata cjele situacije i važno je imati na umu da je naš mandat odnosio se, ne samo na Bosnu i Hercegovinu, nego na sve aspekte situacije u bivšoj Jugoslaviji ali isto tako ne smatram dobro, bi se moglo reći da u razgovorima koje smo imali sa njime osobno, da je to bila jedna značajna karakteristika. Mislim tu na nedostatak istine. Naravno, sud sigurno ima na umu da je u cjelom razgovoru postojala određena doza pretvaranja, to treba razumjeti, tu se radilo o ratovima nasleđivanja, o građanskom ratu a također i o ratu agresije. Prema tome, tu je bila jedna kompleksna situacija. Isto tako treba imati na umu da predsjednik Milošević a niti pokojni predsjednik Tuđman nisu prihvatili odluku Međunarodne zajednice da se priznaju Bosna i Hercegovina, kao ni druge odluke. Prema tome, oni su imali zajedničko ishodište, to jest, oni bi obično nijekali da njihove trupe imaju bilo kakve veze sa bosanskim Srbima, u slučaju predsjednika Miloševića ili hrvatskim Srbima u slučaju predsjednika Tuđmana. To biste mogli nazvati laži, međutim, oni su jednostavno ispunjavali svoje obaveze strukturama u kojima su se našli. Oni nisu prihvatili te stvari. Oni smatraju da nema nikakvog razloga koji bi njih sprečavao da operiraju preko granica bivše Jugoslavije. Prema tome, to je bila kompleksna situacija, u kojoj je postojala izvjesna količina jedne vrste laži i druge vrste laži. Ja sam znao da oni nisu mogli prihvatiti činjenicu da je Bosna i Hercegovina bila nezavisna država a to ne znači da su se s time slagali. Prema tome, želio sam samo kvalificirati riječ laž, jer to je jedna prilično jaka riječ i ponekad je ta riječ bila korištena više u formi nego u suštini. Međutim, bilo je i nekih ozbiljnih laži.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: To je paragraf koji počinje ovako: "Postoji i dodatni ruizik da se umješa vojska Jugoslavije, naročito ako istočna Slavonija bude izložene prijetnji Hrvata. Iako nije izvesno da je Beograd u ovom trenutku spreman za takvo angažiranje, moglo bi se, međutim, dogoditi da ga povuče plima događaja. Kada je od Čosića, Miloševića i Bulatovića zatraženo da objasne svoju ulogu u vezi sa nedavnim angažiranjem Vojske Jugoslavije u istočnoj Bosni, oni su poricali da s tim imaju veze ali su znali da ja znam da su u to umješani". Kraj citata. To je znači primjer ove vrste laži o kooj ste nam maločas govorili.

SVEDOK OVEN: Da.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Akko vam možda riječ laž ne odgovara, ja mogu upotrijebiti i neku drugu riječ, možda bih mogao reći neistina.

SVEDOK OVEN: Da, da. To je upravo jedan takav primjer a iako mislim da treba dodati da sam na jednom mjestu u mojoj knjizi rekao i to, da kad sam na početku govorio veoma detaljno o angažiranju vojske Jugoslavije, na početku nisam bio siguran da je predsjednik Čosić zapravo znao sve te detalje, ali smatram da je znao neke aspekte.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Naravno, situacija sa kojom smo suočeni je takva, da optuženi ima kontrolu, utjecaj ili znanje o trupama koje su operirale van Srbije?

SVEDOK OVEN: Da, to je bio jedan od razloga zbog kojih su uvedene sankcije na Srbiju i Crnu Goru, godine 1992., zato jer je Vjeće sigurnosti Ujedinjenih nacija smatralo da su trupe koje su povučene iz Hrvatske namjerno ostavljene u Bosni i Hercegovini. Ja mislim da valja priznati da je najveći broj ljudi koji su bili pripadnici Jugoslavenske narodne armije, bili ljudi porijekolom iz Bosne. Naravno, treba imati na umu da je u Bosni i Hercegovini živio značajan broj Srba u vrijeme ...

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da, zahvaljujem se time što ste ... i gospodin Variolanu, time što ste vi rekli da se gospodin Milošević, da se ovo što ste rekli o gospodinu Miloševiću može pronaći na strani 148 vaše knjige. Vi ste tako u vašoj knjizi o optuženom rekli da se ponaša poput nekog barona Droga.

SVEDOK OVEN: To se odnosilo samo na finansijsku stranu i finansijske transakcije i aranžmane koje je Vlada Srbije i Crne Gore organizirala na Cipru. Naravno, oni su trebali biti pod značajnim sankcijama, pitanje je koliko su te sankcije funkcionirale ali paket sankcija odnosio se na trgovinu i oni su mnoge svoje finansijske operacije sprovodili kroz Cipar i drugr of šor centre. Nama je to, naravno, otežalo utjecaj na njih a moje je čvrsto vjerovanje u to vrijeme bilo, da nećemo uspjeti nagovoriti strane da prihvate Vens - Ovenov mirovni plan, ukoliko se ne pojavi prijetnja daljnjih sankcija. Prema tome, pregovori koji su se vodili, pogotovo u aprilu i početkom maja su išli prema tome da Vjeće sigurnosti uvede i finansijske sankcije, koje su, prema mom mišljenju, već dosta kasnile u to vrijeme. No u svakom slučaju, postojala je jedna situacija, jedano vrijeme u kojem je predsjednik Milošević imao prilike da izvrši pritisak na bosanske Srbe, tako da su se oni složili te večeri sa mirovnim planom u Bjeljini ili možda u ranim jutarnjim satima sutrašnjeg dana, onda Vjeće sigurnosti ne bi uvelo te sankcije i ja mislim da je to bio vrlo jak pritisak da se njega skoncentrira na potrebu donošenja hitne odluke. I u tim razgovorima, mislim da je to bila jedna nedjelja u aprilu u Beogradu, kada je on sa predsednikom Čosićem a, mislim da je tu možda bio i predsjednik Bulatović, ali dakle, to je bio najviše predsjednik Milošević koji je izvršio pritisak na Karadžić i Krajičnika da odu u Bjeljini i da tamo podržavaju Vens - Ovenov mirovni plan. I da je to bilo uspješno, a ja smatram da je predsjednik Milošević tada zaista vjerovao kada smo se mi

s njim rastali, neposredno prije ručka, da će to skupština prihvatiti. To bi značilo da tada ne bi bile uvedene finansijske sankcije protiv Srbije i Crne Gore. To je jedan od rijetkih primjera u kojem je Vijeće sigurnosti iskoristilo prijatnu sankcijama na jedan inteligentan način, kako bi ohrabrilo nastavak diplomatskih pregovora.

...

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li se vi slažete sa generalnim stavom da je teško ili skoro nemoguće shvatiti celokupnu istoriju, ne upuštajući se u istoriju Kosova i stava koji je optuženi imao u odnosu na Kosovo?

SVEDOK OVEN: Da, ja mislim da je veoma teško to uraditi i mislim da nikog neće to iznenaditi, to što sam ja spreman da kažem, da kad se radilo o pregovorima o nekim konkretnim planovima, da je on bio vrlo spreman na saradnju, ali po pitanju Kosova, jednostavno je postajao blok i on nije bio spreman na ustupke, kad se radilo o Kosovu. Ja mislim da smo gospodin Vens i ja i kasnije gospodin Stoltenberg, postigli više od njega, kad je reč o Kosovu, nego bilo ko drugi, ali on uopšte nije voleo da se pokreće to pitanje. Naš mandat, koji nam je dala Međunarodna zajednica, se uopšte nije odnosio, odnosno, odnosio se i na Kosovo i na Bosnu i na Hrvatsku. Gospodin Milošević nije bio spreman, niti je voleo da diskutuje o tome i nije bio spreman na saradnju u pogledu Kosova, kao što je bio spreman u pogledu nekih drugih pitanja i ja mislim da se to ticalo toga što je Kosovo za njega bio baza moći u Beogradu ali bilo je sasvim jasno i Međunarodna zajednica je sasvim jasno shvatala da je Kosovo deo Srbije. I s toga smo se mi suočavali sa takvom međunarodnom situacijom. Ali bez obzira na to, mi smo pokušavali da ga uverimo da da određenu dozu autonomije kosovskim Albancima i to je bio neophodan elemenat za postizanje mira u regionu.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Ja ću vam postavljati pitanja nekoliko sati, prema tome, možda ću tokom tih nekoliko sati ja biti u prilici da vas zamolim da budete malo koncizniji u vašim odgovorima, ali u vašoj izjavi vi na strani 12 a zatim na strani 8, govoreći o Kosovu, vi kažete kako je optuženi bio veoma osetljiv po ovom pitanju i da je onde demonstrirao neprikladno ponašanje. Šta ste pod tim podrazumevali?

SVEDOK OVEN: Pa kosovski Albanci nisu imali one osnovne slobode koje svi treba da imaju, u svakoj zemlji. Oni su bili manjina u Srbiji i u Crnoj Gori i u bivšoj Jugoslaviji. On im je oduzeo onu dozu autonomije koju im je dao predsednik Tito, koju su imali pod Titom i prema tome, to je bila jedna vanredna situacija. Kad sam ja posetio Kosovo po prvi put, ja sam video da tamo postoji jedan paralelni obrazovni sistem i da postoji puno aspekata društvenog života u kojima su kosovski Albanci potpuno odbijali da saraduju sa srpskim vlastima i to zbog toga što nisu imali nikakvih prava.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: U kontekstu Kosova, vi na strani 8, pri dnu strane kažete da je slika podrške se promenila u Južnoj Srbiji, gde je Milošević imao najjaču podršku, zbog toga što su se ljudi tamo plašili albanske pretnje. Je li to deo celokupne slike o kojoj ste vi govorili?

SVEDOK OVEN: Da, albanska pretnja je ovde navedena pod navodnicima, ali nema nikakve sumnje, da kad se radi o Kosovu, tokom velikog dela vremena a možda i tokom celokupnog perioda, koliko je Milošević bio na vlasti, da je on, zapravo, govorio, odnosno, izražavao većinsko srpsko mišljenje. I to je bio problem s kojim smo se mi suočavali, da je bilo puno nacionalističkih gledišta, koja su bila neprihvatljiva za nas koji smo bili izvan Jugoslavije ali da je to zapravo predstavljalo opšte javno mnjenje. Oni su smatrali da se kosovskim Albancima ne sme verovati i da im se ne smeju dati osnovne ljudske slobode. I ovo je bilo veoma rašireno mišljenje, na koje se oslanjao predsednik Milošević. To je bila realnost koju je on shvatio mnogo pre nego neki drugi komunistički rukovodioci tog vremena.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Sad da se vratimo na to kako ste vi formirali vaše mišljenje i kako ste samo imali na raspolaganju ograničene obaveštajne podatke. A naravno, vi možete da formirate mišljenje samo na osnovu podataka koji su vam na raspolaganju. Dakle u svetlu toga, da li bi bilo ispravno reći da u vreme kad ste vi stupili na tu dužnost, da su tada optuženi i Tuđman već možda bili sklopili sporazum o podeli Bosne?

SVEDOK OVEN: Širom regiona je bilo uobičajeno da se čuju ovakve tvrdnje, prema tome, ja nisam bio upoznat s tim da je došlo do tog sastanka i to se čak nekad i poricalo da je uopšte bilo tog sastanka. Prema tome, to se možda desilo a možda i nije. Ali što se tiče tog pitanja, podele bivše Jugoslavije, predsednik Tuđman se nije uopšte stideo toga, miti je to krio. On je smatrao da veliki deo Bosne i Hercegovine treba da se pripoji Hrvatskoj. On se nije slagao sa tim da Bosna i Hercegovina postane nezavisna zemlja i dakle, on je imao takav stav. Dok, s druge strane, predsednik Milošević je mnogo manje vremena posvećivao tom pitanju, mada je verovatno imao slično mišljenje, ali on o tome nije pričao ni izbliza toliko kao Tuđman. On je bio mnogo veći pragmatičar i tu je veoma jasna razlika između njih dvojice. Jedan je veći pragmatik a drugi je veći ideolog.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Sada da pronađrmo ovaj pasos koji me interesuje. Mislim da se on nalazi u našoj dokumentaciji. Postoji dokument koji su oni potposali i gde se govori o tome da jeste bio neki sporazum. Jeste upounati sa tim?

SVEDOK OVEN: Da, jesam. To je bilo u julu.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da, u julu mesecu '93. godine u Ženevi. Možemo da nađemo to među dokumentima koje je dostavilo Tužilaštvo. Ja mislim da taj dokument ima jedan poseban broj.

...

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Ovde imamo izjavu od 17. jula '93. godine koju su potpisali optuženi i predsednik Tuđman, gde se kaže da sve špekulacije o podeli Bosne i Hercegovine će biti neosnovane. Dakle, to je nacrt dokumenta koga vidimo na sledećoj strani i to je onaj dokument koga se vi sećate.

SVEDOK OVEN: Tako je.

...

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Dakle, možda će Veće da se složi sa nama kasnije o tome, da je došlo do sastanka, gde je dogovorena podela. Onda bi u tom slučaju, dakle, ovaj dokument bio primer očigledne neistine, zar ne?

SVEDOK OVEN: Da, tako je. Kad sam ja izveštavao o sastanku od 17. jula, Evropskoj uniji, onda sam to stavio u svoj materijal i kad sam ja, dakle, razmatrao kasnije ovu izjavu, nisam je uopšte smatrao ozbiljnim dokumentom.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Vaš sud o postupcima je svakako morao da uzme u obzir avgust '94. godine i blokadu koja je došla posle toga. Vi ste, naravno, imali neka pitanja, neke sumnje da li se to postuje ili ne. Ako sada pogledamo vašu izjavu na strani 33. Dakle, to je ovde pri dnu strane, vi kažete sledeće, posle pasosa gde kažete da niste " Ja predpostavljam da je od septembra '94. godine pa nadalje Milošević se pobrinuo o tome da ključ i logistika dođu do generala Mladića ako ne iz drugih razloga a onda zato da se Mladić drži po strani i da ostane potencijalni savetnik". Mi smo ovde čuli dosta svedočenja o tome da je došlo do te, dakle, blokade, kako god da je nazovemo. Da li je bila realistična ili ne ali vi ste, dakle, došli do zaključka da roba i oprema jeste prolazila iz jedne zemlje u drugu.

SVEDOK OVEN: Ja nikad nisam imao nikakvih dokaza i zato sam u ovoj svojoj izjavi upotrebio reči *ja sam predpostavio*, dakle, vi morate da shvatite, ovde se radilo o jednom kompletnom, ... kompletan embargo između ... (prekid) dakle, da ne dolazi ni do kakvog protoka robe i svega. Prema tome što se nas tiče, glavno je bila nafta i svakako, municija. Dakle, postojali su neki proizvođački kapaciteti u Bosni, da se proizvodi oružje, sve tri strane su imale takve kapacitete i govorilo se jako puno o oružju i o municiji na svim stranama. Ja sam sumnjao da ono što on pokušava da uradi je, pokušava da izvrši pritisak na Krajišnika i na Karadžića, odnosno na Mladića i na Karadžića da bi se oni složili sa planom kontakt grupe. Mi smo onda nastavili dalje sa našim pregovorima, ja i gospodin Vens i gospodin Stoltenberg i onda velike svetske sile, kao što su Amerika, Velika Britanija, Francuska, Nemačka, dakle, svi smo u tome učestvovali. Mi smo vršili pritisak na predsednika Miloševića i mi smo se svi složili sa tim da ovaj pokušaj da se smanji, da je ovo sve bilo usmereno da se smanji količina nafte koja se doturala iz Srbije Srbima u Bosni, ali vi morate da se stavite u njegovu situaciju. On nije hteo da dozvoli da izgubi taj rat.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Mi ćemo se na ovo vratiti kasnije. Naročito kada budemo govorili o Srebrenici. Vi možda niste upoznati sa tim da je održana sednica 16. aprila '95. godine, narodne skupštine u Sanskom mostu, gde je general Mladić govorio o podršci koju je dobijao od vojske Jugoslavije. Jeste upoznati sa tim?

SVEDOK OVEN: Nisam.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: I onda je govorio o nečemu što Veće već možda zna, jer je l' tako? eto navedeno u dokument 427 / 54. On je govorio o pešadijskoj municiji koja se dostavlja u hiljadama tona i o tome kako 42

procenta toga dostavlja jugoslovenska vojska, da artiljerijsku municiju u visini od 34 posto oni dostavljaju i tako dalje. Da li ste upoznati sa tim? Da li vas to čudi?

SVEDOK OVEN: Da li je to bilo u septembru '94. godine?

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da.

SVEDOK OVEN: Da, iznenađen sam time ali jednostavno morate da shvatite da je naš posao bio veoma težak. Nas su razne Vlade, Vlade raznih zemalja zamolile da obavimo taj posao i mi smo taj posao radili sa nedovoljnim brojem ljudi, nismo imali ni adekvatne prostorije, radili smo u veoma teškim uslovima. Vi znate da je granica između Srbije i Crne Gore veoma nepristupačna i mi nikad nismo bili sasvim sigurni šta se tamo tačno događa, šta oni proturaju noću kroz razne tunele i tako dalje. Mi smo pokušavali da pregledamo svu humanitarnu pomoć koja je dolazila, jednostavno, trudili smo se koliko smo god mogli u takvim uslovima. U jednom trenutku smo čuli da je nafta stigla za Srbe u Bosni preko Hrvatske, i to od hrvatske Vlade. Prema tome, to je bio dosta prljav posao i ja jednostavno nisam tačno znao kolika je ta količina koja prolazi ali nisam imao nikakvih iluzija. Znao sam da neka količina prolazi kroz granicu.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: I samo ovo da zaokružimo. Kad ste vi već završili vašu funkciju, 25 avgusta je došlo do jednog sastanka, o tome se govori u dokaznom predmetu 469 / 20. dakle, radi se o sastanku između optuženog i nekih drugih visokih funkcionera Savezne Republike Jugoslavije i u stenografskim beleškama na strani 11 dokumenta se govori o tome kako je optuženi rekao da je ovaj embargo zapravo samo jedna formalnost i da pomoć svakodnevno ide preko granice. Da li bi vas čudilo da ste znali u to vreme da je on nešto tako izjavio?

SVEDOK OVEN: Ne, naravno, meni ništa u tom smislu nije rekao. On je, naprotiv, uveravao kako se svi pridržavaju tog embarga i ukoliko mi sud, ja ću prokomentarisati nešto. Ja u tom trenutku, dakle, nisam bio na funkciji prgovarača ali jedan od razloga zbog kog sam ja želeo da se prekine snabdevanje iz vazduha vojske bosanskih Srba, je zato što sam siguran bio da nećemo nikad ništa ostvariti sve dok se ne prekine ta veza između Srbije i Bosne. I ja sam na svim nivoima, sve dok sam se nalazio na dužnosti, tvrdio da postoji samo jedan jedini način na koji možemo da iskoristimo pritisak UN - a je bio taj, dakle, da uklonimo takve ciljeve kao što su bili putevi, mostovi, železničke pruge i tako dalje, tako da bismo prekinuli dotok municije i drugog materijala iz JNA u vojsku bosanskih Srba, jer svi ovi ljudi su nekad ranije bili zajedno, pukovnici, generali i tako dalje, bili su vrlo bliski međusobno. General Mladić i svi ovi drugi oficiri JNA su imali veoma duboke veze i ja sam vam već rekao da ne znam da li je predsednik Milošević ovo odobravao ili se pretvarao da to ne vidi ili je on to sve sam organizovao. Ja sam morao da se suočim sa ovom situacijom kad sam pregovarao i to je bio veliki problem. Mi nismo bili naivni, mi smo znali da se nafta dostavlja. u jednom trenutku se dostavljala nafta u vreme kad su

sankcije bile na snazi ... u Crnoj Gori. Sankcije su se stalno kršile. Dakle, nafta je stalno doticala i dolazila je, recimo, iz bivše jugoslovenske Republike Makedonije. Mi smo imali posmatrače UN – a koji su na brdu stajali i brojali cisterne sa naftom koje su prelazile i dolazile u Crnu Goru, iz Crne Gore u Srbiju ili su brojali cisterne u kompoziciji voza. I te cisterne se nisu zaustavljale u Srbiji, one su nastavljale dalje za Bosnu i u jednom trenutku mi smo znali, čak smo i prihvatili to da nafta se transportuje širom Bosne. recimo, čak i u septembru '94. godine ta nafta se dostavljala Srbima u Hrvatskoj. Mi smo i dalje, naravno, naše posmatrače koristili da nadgledaju takvu situaciju da bi sprečili šta su mogli.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Možete li nam reći koliko su oni bili efikasni, pošto se to odvijalo tokom noći?

SVEDOK OVEN: Upravo u tome i jeste problem jer to je bilo prosto nemoguće učiniti. Međutim, bez obzira na to, bio je pritisak na Krajišnika, Karadžić, Krajičnika i Mladića i mislim da je to bila jedna vrsta pritiska ali mislim da to nije bilo dovoljno. I to je bio moj problem sa predsjednikom Miloševićem, jer on je govorio o tome da pomaže i u nekom pogledu pregovara. U pregovaračkoj sobi je spreman da pregovara ali to nije bilo dovoljno. On je bio glavni, on je bio na čelu Vlade i trebao je stvarni pritisak da se zaustavi to što se dešavalo. Da se zaustavi granatiranje Sarajeva, da se zaustavi ometanje humanitarnih konvoja, da se zaustavi etničko čišćenje. Moj problem je bio u tome što ja nisam mogao da ubjedim Vlade na zapadu da izvrše taj pritisak. Ja sam i dalje smatrao da ako mi izvršimo pritisak na Pale, da se primjeni Vens – Ovenov mirovni plan, onda bismo mogli da presječemo snabdjevanje vojske bosanskih Srba i uz podršku Srbije i Crne Gore, mi bismo to mogli uraditi. I da je predsjednik Milošević pristao na to i angažovao se u tome, mi smo mogli da donesemo mir u Bosni dvije godine ranije i time poštediti mnoge živote i obustavimo etničko čišćenje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Mi ćemo se tom temom ponovo pozabaviti, ali sada par riječi o uticaju optuženog i ukupnoj kontroli koju je imao nad vojskom Jugoslavije, kao što je to zabilježeno ovdje, kao što je bilo riječi o sankcijama. To je nešto o čemu vi niste mogli nešto zasigurno znati. Vi ste mogli da predpostavljate, mogli ste da izvlačite zaključke, ali to je na kraju bilo nešto o šemu su drugi mogli da govore i o čemu će drugi donjeti zaključak, na primjer, ovaj sud, ali u vašoj knjizi vi iznosite nekoliko stavova, između ostalog, da je optuženi postavio Mladića i da je također postavio Mrkšića. Mislim da se sjećate tih činjenica?

SVEDOK OVEN: Da, ja se nadam da su to činjenice. Ja sam radio na osnovu predpostavki. Ja sam iznjeo tu tvrdnju u knjizi i vjerujem da je istinita. Nadam se da je istinita.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: O istoj temi ukratko. Na stranici 4 vaše izjave, negdje na trećini stranice vi kažete sljedeće: "SRJ i Vlade Srbije i Crne Gore su uvijek tvrdile, ma koliko to nekad djelovalo neuvjerljivo, da ne kontrolišu srpske snage u Bosni i Hrvatskoj ali da su spremne da su spremne da

upotrijebe svoje dobre usluge". Jasno je iz ovoga što ste napisali da ste vi smatrali da oni zaista mogu da ih kontrolišu.

SVEDOK OVEN: Da, ja sam mislim jasno rekao da vijska bosanskih Srba ne bi mogla da preživi od momenta kada je Bosna i Hercegovina priznata kao nezavisna država od Vjeća bezbjednosti, da nije vojska bosanskih Srba imala podršku bivše Jugoslavije i kada bi se ta podrška presjekla, da se ona presjekla, da su predsjednik Milošević i predsjednik Čosić i predsjednik Bulatović otišli na Pale i rekli da ako se ne slože s tim, neće biti snabdjevanja preko Drine ili bilo kojim drugim putem, bićete potpuno odsječeni, mislim da bi oni potpisali Vens – Ovenov plan. Ali moram da vam kažem, iako sam ja provodio svoje vrijeme podstičući gospodina Miloševića da se angažuje na sprovođenju mirovnog plana, ja sam takođe podsticao Vlade zapada da se angažuju na nametanju mirovnog rješenja i one su odbacile to mirovno rješenje, kao što je rečeno u izjavi državnog sekretara Ujedinjenih nacija u februaru '93. godine, koji je upravo bio preuzeo tu funkciju, gdje je bilo jasno kakav je bio njihov stav u odnosu na mirovno rješenje. Pregovaračima je rečeno da nema šansi da će sve te strane pristati na pregovore ako se na njih ne izvrši pritisak i to ozbiljan pritisak koji uključuje i primjenu vojne sile. Pritisak je mogao doći, trebao doći od predsjednika Miloševića iz Srbije u interesu samih Srba i Srbije, ali je trebao da dođe i od zapada.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi shvatate da nije naša uloga niti ja uopšte želim da ulazim u raspravu o političkom procesu. Mi možemo da prihvatimo da se vi osjećate izdatim u odnosu na ono što se desilo u jednom djelu '93. godine ali naravno, odgovornost je, prije svega, na akterima koji su bili na sceni. Jer ono što se desilo ipak nije rezultat neuspjaha međunarodne diplomatije.

SVEDOK OVEN: Pa riječ je o zajedničkoj odgovornosti. Ja smatram da je najveća odgovornost bila na ljudima iz bivše Jugoslavije da se ponašaju drugačije i ne može se ni na kakav način koristiti odlaganje mirovnih pregovora ili mirovnog rješenja, kao što se to desilo u avgustu i julu i septembru '95. godine. Ne može se to koristiti kao izgovor za ono što je počinjeno svojim sunarodnjacima na različite načine i o čemu je ovo Vjeće slušao. I ja ne želim da na bilo koji način opravdam takvo ponašanje, niti da objašnjavam takvo ponašanje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Imajući na umu vrijeme koje je ograničeno, ima nekoliko pitanja koje želim kratko da vam postavim. Paravojne trupe su bile, očigledno, mane vidljive od ostalih formacija ali vi na stranici 10 vaše izjave Arkana stavljate u kategoriju paravojnih formacija. Vi kažete da su paravojne formacije djelovale i da su dolazile iz Srbije.

SVEDOK OVEN: Moj stav o Arkanu je .. do njega sam došao kao privatno lice, dakle, tada više nisam obavljao tu funkciju i ja sam rekao javno da nešto od onoga što je učinjeno '91. – '92. godine je strašno, prema tome ja zaista sam zauzeo taj stav nakon što sam se obavezao da ću biti nepristrasan i obavio tu funkciju. Međutim, teško je biti neutralan kada se suočite sa ratnim

zločinima i zločinima protiv čovječnosti i teško se s tim suočiti kada obavljate funkciju pregovarača. Ja sam pokušao da te dvije stvari odvojim ali treba imati na umu da smo se gospodin Vens i ja zalagali za osnivanje ovog suda, ali mi smo smatrali da taj proces treba da se drži odvojeno od međunarodne konferencije o bivšoj Jugoslaviji, tako da mi moramo da se koncentrišemo na naš primarni zadatak a to je da strane dovedemo do određenog sporazuma koji bi oni sklopili međusobno.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Kada je riječ o policiji, vi ste imali iskustvo ili saznanje o incidentu o kome se govori na stranici 9 u vašoj izjavi, kada je srpska policija upala u Savezno ministarstvo unutrašnjih poslova. Ćosić je reagovao na taj način da je tražio da se pokrene odgovornost ali niko se oko toga nije angažovao i to odražava vašu procjenu o kontroli koju je optuženi imao nad policijom i njegovoj mogućnosti da ih usmjerava, angažuje.

SVEDOK OVEN: U to vrijeme odnosi između predsjednika Miloševića i predsjednika Ćosića su bili jako loši i to je bilo opšte poznato. Zvalo se da je došlo do tog upada policije i to je opisano u nekoliko različitih novina u Beogradu i predpostavljam da sam se ja oslanjao na izvještaje koji su objavljeni u novinama i tumačenja koja su tamo data i takođe sam se upoznao sa stavovima različitih ambasadora Evropske zajednice u Beogradu i znači, ja sam imao jedno kompletno pokrivanje tog događaja u Beogradu ali niko nije tačno znao šta se dešavalo.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: To je bio jedan potpuno nezakonski čin i po vašoj procjeni, zataškavanje dosijea iz kojih bi se moglo otkriti sve o ratnim zločinima, je nešto pri čemu je jedina osoba koja je mogla da da imunitet počiniocima, je bio optuženi.

SVEDOK OVEN: Pa nije na meni da dajem presudu o tome. Ja mogu da predpostavim da su oni očajnički željeli da uklone sve inkriminirajuće dosijee, koje bi mogli .. o djelima koja su počinjena '91. - 092. godine, koja bi se mogla smatrati ratnim zločinima. Ja mogu da kažem da sam ja jedan od onih koji su predpostavili da je to on učinio.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Vi takođe pominjete da je milicija ... držala stražu, obezbjeđivala kamione sa gorivom kada su prelazili kroz Srbiju. Da li vi smatrate da je optuženi imao direktnu kontrolu nad militarizovanom policijom?

SVEDOK OVEN: Pa mislim da jeste, jer bilo je povremeno rasprave koliko o tome koliko je on imao direktno lojalnih trupa, jer može se smatrati da je povremeno JNA bila nezavisna i nije uvijek pristajala na sve što je dolazilo od predsjednika Miloševića, ali ja sam svakako smatrao da je policija bila pod njegovom direktnom kontrolom i da ih je on izgrađivao tako da su više ličili na miliciju, na oružanu policiju koja bi bila jedna vrsta kontrabalansa djelimično nezavisnoj JNA.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Vi ste smatrali i savjetovali da se ne dže izbori u decembru jer ste smatrali da neće biti fer i pravični i to povezujete

sačinjenicom da je optuženi bio pravi propagandis i da je imao ogromnu kontrolu nad medijima.

SVEDOK OVEN: Pa moram ponovo reći, gospodin Milošević je bio izuzetno pametan u načinu na koji je djelovao i to je djelom bio jedan aspekt koji je nasljeđen od predsjednika Tita. Tokom 50 - tih i 60 - tih godina širom Jugoslavije, širom svijeta se smatralo da je Jugoslavija slobodnija od drugih komunističkih zemalja i to je .. iz toga je proizišao jedan vrlo sofisticiran sistem. Kada je riječ o Miloševiću, on se nije mnogo brinuo šta govori intelektualna štampa Beograda i oni su mogli da budu nezavisni i on ih nije kontrolisao ali on je kontrolisao televiziju i novine koje su pokrivale cjelu zemlju i tu je ležala njegova podrška. Zbog toga taj dio medija nije bio slobodan. I ne može se govoriti o nepristrasnom izvještavanju putem televizije i radija. I tačno je reći da sam ja sa mnogo skepse posmatrao te takozvane izbore i smatrao sam da evropska zajednica ne treba da šalje posmatrača, međutim bez obzira na to, nadao sam se da će premijer Panić pobjediti predsjednika Miloševića na izborima i javna je tajna da sam ja bio više za to da se predsjednik Ćosić suprostavi predsjedniku Miloševiću na izborima, međutim on nije bio u mogućnosti da to uradi iz zdravstvenih razloga, međutim to nisu bili ni slobodni ni fer izbori i da sam ja bio tamo, trudio bih se da se ne održe.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da zaokružimo ovu temu. Kada je riječ o čovjeku koji kontroliše militarizovanu policiju, koji je u stanju da kaže direktne neistine i koji je vrlo suptilan u svom pristupu propagandi, to je čovjek čije je akcije teško procijeniti.

SVEDOK OVEN: Pa mislim on je bio komunista ali ne sovjetskog modela. Nije bio demokrat i on to nije krio. On je došao iz sistema koji je modifikovao, Jugoslavija se u to vrijeme već modifikovala, već je mjenjala svoju strukturu, ali to je u suštini bio jedan autoritarni sistem.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: U djelu '92. godine može se reći da su Srbi osvojili najveći djeo onoga što su tražili i to silom. Mislim da vi niste znali za telo koje se zvalo Vjeće za harmonizaciju.

SVEDOK OVEN: Ne.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Mi imamo stenografske zabilješke sa sastanka tog tjela. Časni sude, mi smo to uveli putem svjedoka Lilića. Oni su poslani na prevod i dobili smo radnu verziju prevoda. Tek treba da dobijemo završnu verziju. To je jedna stranica i mislim da je to dokazni predmet 469, tabulator 44. To možemo da stavimo na grfoskop. Ja ću staviti svoju kopiju na grfoskop a čitaću odavde. Riječ je o tome da optuženi govori 9. januara '93. godine. Molim vas vrh stranice, i on kaže: "Dozvolite da vas prekinem. Paspalj je rekao da treba da se ostvari integritet srpskog naroda. Mi defakto to imamo, jer objektivno i prema svim našim odnosima, kao što su politički, vojni, ekonomski, kulturni, obrazovni, mi imamo taj integritet. Pitanje je kako da ostvarimo priznanje jedinstva sada. Tačnije, kako da legalizujemo tu uniju, to jedinstvo. Kako situaciju koja de fakto postoji i de fakto ne može

da se ugrozi, pretvoriti u de fakto i de jure situaciju. I u skaldu sa tim, put koji nas vodi do de jure situacije, vodi nas do malog lavirinta. Nikada nećemo dozvoliti promjene u de fakto situaciji ali kroz taj mali lavirint, ostvarićemo neke stvari, ako ne u pola godine, onda u godinu, ako ne u godinu, onda u dvije godine. Šta ćemo dobiti – dobijamo to da ćemo imati manje žrtava i na taj način ćemo spasiti naš narod. Moramo da žrtvuemo sve za narod – osim samog naroda”. Ako Lord Ovene onda pogledamo vašu izjavu na stranici 12 i pogledamo, možda i vi možete da pogledate taj pasos, pasos koji sljedi nakon vašeg izražavanja uvjerenja da se je on zalagao za rješenje. Vi takođe kažete: “Imam malo sumnje u to da je Milošević Karadžiću privatno govorio da ako se pokaže da prihvata karte, uvijek može kasnije da ih promjeni kroz pritisak na terenu i tri odvojene pokrajine, u kojima će Srbi imati većinu a mi smo namjerno odbili da ih povežemo, mogu vremenom da se združe zajedno, kao rezultat srpskog pritiska”. Izvinjavam se što niste imali priliku da pogledate prevedeni dio riječi koje je iznio optuženi. Da li se vi slažete sa tvrdnjom da dobivši silom sve što su htjeli, na optuženom je jednostavno ostalo da ono što de de fakto, postane de jure, putem pregovora?

SVEDOK OVEN: Ne, ja se ne slažem sa vama, jer on je nakon vašeg citata, vi niste dalje čitali, jer ja sam vjerovao da je general Šarkašvili detaljno ispalnirao djelovanje snaga NATO – a i mi smo imali dovoljno obučanih snaga na terenu da spriječe da se to desi. Ali ja ne sumnjam ... izrazili kao opšte osjećanje i vaše tumačenje tog komentara koji je iznio predsjednik Milošević i ja sam siguran da se upravo to dešavalo. Mi smo bili u sred jedne ozbiljne bitke koja se odvijala iza kurtoaznih diplomatskih razgovora, jer smo i on i ja znali da on radi mnogo stvari i znali smo također da je on .. i on je znao da ja znam, da on je takođe spreman da uradi mnoge druge stvari. I to objašnjava zašto smo mi tražili pritisak, da se pritisak izvrši izvan formalnih rasprava, jer se on plašio da mi u toj fazi imamo spreman NATO sa 60 hiljada vojnika, to nije mala snaga. I složenost tog plana sa deset provincija ili pokrajina, kojom bi se ipak Bosna i Hercegovina održale na okupu kao jedna. U to vrijeme su i Sjedinjene Američke Države i mnoge zemlje Evropske zajednice dale podršku tom planu a čak i uz pomoć NATO – a, prema tome ja mislim da je on toga bio svjestan, tako da je bila riječ o jednoj diplomatsko intelektualnoj bitci, ispod koje se dešavalo mnogo toga. Ja sam savršeno znao da ni jedan plan koji se postavi na sto nema nade da se ostvari ukoliko ne dobije snažnu podršku koja bi pomogla njegovo ostvarivanje. Mislim da je predsjednik Milošević znao da je to u pitanju i on je takođe gledao formiranje javnog mnjenja u Americi i na zapadu i zbog toga, ako je bilo odlaganja ostvarivanja plana, on nije imao nista protiv toga. Stvari do kojih je dolazilo na terenu, više etničkog čišćenja, više žrtava, mislim da se on u to vrijeme smatrao, prije svega, lojalnim Srbinom, on se brinuo za interese Srba i on je jednostavno mislio da ne može dobiti više od toga, ali mislim da je mislio da može da dobije više ne bi pregovarao . Mi

smo imali sve te planove, planove Evropske zajednice, Kontakt grupe, koliko god hoćete planova i svi smo u to vrijeme imali snažnu podršku snaga u martu '93. godine i to se jednostavno ne bi moglo uraditi samo sangama UN – a.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Iz vašeg odgovora prepostavljam da vi prihvaćate da je on imao dugoročnu ambiciju za ujedinjenje svih srpskih zemalja?

SVEDOK OVEN: On je bio pragmatičan. Samo on može odgovoriti na to pitanje. Ja smatram da on to sigurno ne bi želio isključiti i sasvim je moguće vjerovati da bi Republika Srpska ušla u Srbiju Herceg Bosna, kako su je zvali Hrvati, pridružila bi se Hrvatskoj, dugoročno gledano. Međutim, nasuprot tome ja mislim da je ponekad predsjednik Milošević njima govorio da svijet ide dalje, da svjet u kojem se nalazimo, da je to svjet u kojem zapad neće dozvoliti da se Bosna podjeli. Ja u svom srcu smatram da je on, barem intelektualno gledano, shvatio da će Republika Srpska ostati izvan Srbije ali da će biti toliko tjesno povezana u svim aspektima, da će, kada je riječ o običnim građanima, one zapravo biti povezane, ali da će uvijek nedostajati formalna veza. Ali zapravo ne znam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I dalje o istoj temi, strane 26 i 27 vaše izjave. Dozvolite mi da to ukratko prepričam. Aleksa Buha, ministar vanjskih poslova bosanskih Srba, vi za njega kažete da je on uvijek bio skeptičan prema Miloševićevom pogledu da bi bosanski Srbi mogli živiti sa Muslimanima u jednoj državi, kao što to predviđa Vens – Ovenov mirovni plan. Ako o tome razmislite, da li vi smatrate da je to što je Milošević javno rekao da oni mogu zajedno živjeti, da je to služilo samo kratkoročnim svrhama, da je on na kraju želio drugačije rješenje.

SVEDOK OVEN: Ne, ja smatram da je predsjednik Milošević, odnosno gospodin Milošević, što je on danas, da on nije u suštini rasist, on je nacionalist ali on čak i to smatra jednom laganom stvari. On je zapravo pragmatičan. Činjenica je da Muslimani žive u Srbiji. u Srbiji ima područja u kojima ima mnogo Muslimana. Ako izuzmemo Kosovo i Sandžak, čak i u samom Beogradu živi značajan broj Muslimana i oni su tamo živjeli cijelo vrijeme. Ja mislim da morate shvatiti da postoje stari komunisti, stari Jugoslaveni, koji se nikako ne mogu složiti sa nacionalizmom i neki od komunisti protivili su se nacionalistima i njihovim rasističkim komentarima i ja bi u to uključio i suprugu predsjednika Miloševića a i njega samog. Prema tome, mogu vam samo iskreno reći da on sigurno nije djelio taj pogled da ne mogu zajedno živjeti. Ja mislim da je on želio Srbe u većini, da je on želio da u većinskim srpskim područjima postoji srpska vlada, ali ja osobno ne znam, možda sam u krivu. To je uvijek problem, uvijek je teško shvatiti što su stvarni motivi bili tih ljudi. Ali moram reći da ja ne smatram da je on bio jedan od ljudi koji su željeli da se iz Republike Srpske istjeraju svi Muslimani, baš kao što nije želio da svi Muslimani napuste Srbiju. Ja ne mislim da je on bio nacionalni purist.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Ja mislim da ste vi već rekli da je njegova ambicija bila to da zadrži osobnu vlast i vi ste upotrijebili analogiju, odnosno, rekli ste da je on uzjahao tigra nacionalizma i da je onda shvatio da je sa tog tigra teško sjahati a da ga on ne ujeđe.

SVEDOK OVEN: Da, i na kraju ga je ujeo.

...

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Civili u Srebrenici našli su se tamo zatočeni okolnostima. Oni nisu učinili ništa čime bi zaslužili katastrofu koja im se dogodila.

SVEDOK OVEN: A pa to je jedan prilično smio zaključak. To su vaše riječi. Ja ih ne bi upotrijebio.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li se civili mogu okriviti za nešto?

SVEDOK OVEN: Nije moj posao da raspodjelim krivicu, međutim činjenice su da je tu bilo mnogo borbi i da se selo borilo protiv sela, kao što se dešava u gotovo svakom građanskom ratu i ukoliko počnete vjerovati da je jedna strana sasvim u krivu a druga strana sasvim čista, onda ćete zapeti. U bivšoj Jugoslaviji, mnogo je toga već rečeno. Ja mislim da sada nije na meni da ja o tome govorim, ali tamo je postojao veliki broj manjih sukoba, koji su se odvijali u selima, u i u okolici Srebrenice, i ja sam, naravno, prošao i ostatkom Jugoslavije. Tamo se to dešavalo među Muslimanima i Hrvatima, Srbima i Hrvatima i veoma je teško ... Ja, naravno, nisam ovdje da osporavam vašu izjavu, ali ja bih rekao da ja ne bi upotrijebio sam te riječi. Tamo je veoma mali broj ljudi koji se za ništa ne mogu okriviti.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Ako pogledamo vašu izjavu ...

SVEDOK OVEN: Mogu li dodati samo još jednu stvar. Ljudi u Srebrenici su mnogo toga pretrpjeli zato jer su se našli u toj situaciji. To je bila jedna od najgorih humanitarnih kriza. Ja sam to u svojoj knjizi sve opisao. Vi ste tamo imali tifus i mnoge druge bolesti i nesumnjivo je da je jedna prosječna osoba koja je morala proći kroz sve te strahote, da ona nije bila kriva. Ja sada ne bih želio prolaziti kroz sve te grozote koje su ti ljudi prolazili skoro stalno od godine 1992 do '95.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Na trećoj stranici vaše izjave vi spominjete pismo koje ste uputili britanskom premijeru jula 1992. u kojem pri vrhu strane kažete: "Ja smatram da veći gradovi koji se sada nalaze nalaze pod napadom, da bi te gradove trebalo ojačati iz zraka, pod kišobranom Ujedinjenih naroda. Kada bi se te akcije poduzele u roku od nekoliko dana, Bosnu ne bi potpuno pregazile srpske i hrvatske snage i tada bi se pregovorima moglo doći do mirnog rješenja. Ako se sada ne poduzme nikakva akcija, od Bosne praktično neće ostati ništa o čemu bi se moglo pregovarati za muslimansko stanovništvo". Kraj citata. Ovo vjerovatno govori samo za sebe ali recite nam da li je to predvidjelo katastrofu u mjestima poput Sarajeva i Goražda?

SVEDOK OVEN: To je napisano prije nego što sam postao pregovarač Evropske unije i u to vrijeme, spremno priznajem, da ja nisam znao onoliko

mnogo o složenosti te situacije, kao što sam to kasnije naučio. U to vrijeme ja sam također smatrao da su Muslimani, ne samo žrtve, čak bi se moglo reći, potpuno, potpuno prevareni sa svih strana. Ja mislim da sam ja pomalo promjenio moje poglede u vezi s time i kao što sam zabilježio kad sam stigao u Sarajevo, snage bosanske Vlade pucale su na jedan konvoj Ujedinjenih nacija. Prema tome, stvari su izgledale možda jednostavnije nego što jesu stvarno bile ako ih gledate iz britanskog parlamenta. Dobro, ja u to vrijeme nisam bio više zastupnik u parlamentu, bio sam tek građanin Londona, no ipak osjećaj koji se tamo izrazio jasno ja sam iza tih osjećaja stajao 100 posto. Međutim kada sam došao tamo, vidio sam da 65 posto a skoro i 70 posto terorizira Bosne i Hercegovine kontroliraju Srbi. u jednom trenutku i Hrvati su se počeli drugačije ponašati i počeli su osvajati teritorij i ja mislim da se može reći da je predsjednik Izetbegović, odnosno, njegova Vlada, kontrolirala vjerovatno tek 10 posto Bosne i Hercegovine. Bilo je trenutaka kada smo bili zabrinuti da muslimansko stanovništvo i Vlada u Sarajevu, da će oni biti potpuno izbrisani sa lica zemlje. Izgledalo je da će Hrvati u jednom trenutku povući svoje snage iz središnje Bosne i Srbi bi tada podjelili istočnu i zapadnu Bosnu i Hercegovinu. To i bilo jako opasno. I naravno, tokom cjelog tog vremena postojalo je strahovanje da će biti zauzete enklave u istočnoj Bosni.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Naravno, bosanska Vlada protivila se militarizaciji zbog svojih strahovanja?

SVEDOK OVEN: Da, prvi sporazum o Srebrenici bio je veoma čudan sporazum. Mislim da je Kofi Anan koji je u to vrijeme bio šef mirovnih operacija, vrlo dobro za taj sporazum u jednom svom dopisu, koji je napisao u to vrijeme, rekao: "Ujedinjene nacije su smatrale da su sporazumi o demilitarizaciji, sporazumi između strana i to je vjerovatno ispravan način da se gleda na stvari, no svijet je smatrao da su Ujedinjene nacije preuzele na sebe odgovornost da zaštitite ljude u Srebrenici". To je jedan sad dobro poznati dokumenat Ujedinjenih nacija, vjerovatno ga i vi imate. To je dopis Kofi Anana od 23. aprila 1993. u kojem generalu Valgrenu objašnjava kakva je situacija i tu kaže: "Pozivam se ovdje na naše ranije komunikacije i poruku lorda Ovena dobijenu danas, o tome što točno UNPROFOR radi u Srebrenici.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Ja pokušavam sa vama proučiti stanje svijesti ljudi koji će kasnije postati žrtve ali takođe i stanje saznanja koje je imao optuženi. Ako dakle, otprilike, idemo kronološki, na strani 22 vaše izjave nalazimo vaš retrospektivni pogled kojeg ste iznijeli 8. juna 1993. kad ste se obratili Savjetu za vanjske poslove u Luksenburgu. negdje pri dnu te strane, naravno vi sad tada gledate unatrag, vi kažete: "Njegov i naš problem je što Karadžić i Mladić kao maške skidaju kajmak. Oni misle da je Republika Srpska svršena stvar. Dodatni problem je taj, što će se Republika Krajina poslije referendumu pridružiti sa Banja Lukom kao glavnim gradom

...

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Mi smo došli do proleća '93. godine. Ono što se deilo '94. godine se može videti iz dokumentacije uopštene i da se ne bismo sada na tome zadržavali, aneks B, prilog B među vašim priložima je otprilike na četvrtoj strani vašeg priloga B, gde vi imate korespondenciju koju ste uputili Evropskoj uniji 22. Vi u pasosu 3 kažete da ključ, kao i uvek, je Milošević. On će izvršiti pritisak na bosanske Srbe samo ukoliko ga Kontaktna grupa ubedi da imaju ozbiljne namere, dakle, on je ostao ključni faktor i on je jedino bio spreman da nešto uradi ukoliko je bio prisiljen na to. Pod uslovom da je to bilo, dakle, protiv njegovih interesa, on bi to uradio samo ukoliko ga neko prisili na to.

SVEDOK OVEN: Tako je.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: A sada da pređemo na početak '95. godine i na vašu izjavu na strani 41. Dakle vaša izjava na strani 41, vi u poslednjem pasosu na toj strani kažete: "25. i 26. maja došlo je do druge runde vazdušnih napada NATO - a na ciljeve bosanskih Srba i posle toga je usledilo uzimanje taoca među UN osobljem. Francuzi su u Kontakt grupi zahtevali da se regrupišu snage UN - a u jedinice koje se mogu braniti, ali nisu predlagali da se napuste zaštićene zone. Bilo je jako dobro poznato među svim stalnim članicama Saveta bezbednosti da su takozvane bezbedne zone vrlo ranjive a najranjivija na srpske napade bila je Srebrenica". Dakle, ovo je nešto što ste znali vi i što su znali svi, zar ne?

SVEDOK OVEN: Ja mislim da svi oni koji su pratili ratove u bivšoj Jugoslaviji, bar iz novina, a ne iz nekih posebnih izvora, su morali biti upoznati sa tim koliko je ranjiva bila Srebrenica.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da, ja mislim da smo o ovome čuli i od drugih ljudi. Recimo, venecuelanski ambasador Aria, koji je predvodio grupu nesvrstanih zemalja, je jako dugo govorio o tome koliko su ranjive ove zone.

SVEDOK OVEN: Da, on je kritikovao rezolucije o zaštićenim zonama još u aprilu '93. godine a zatim je kritikovao i ono što ja opisujem kao najgoru odluku koja je ikad doneta, dok sam ja bio na funkciji a to je bila implementacija odluke o zaštićenim zonama u okviru zajedničkog akcionog plana, u maju i junu '93. godine. Sudije moraju da znaju da je bilo nedovoljno plavih šlemova i to je veoma jasno i na osnovu ovog dokumenta koji sam ja ovde dostavio i koji je sastavio Kofi Anan, gde on izričito kaže da mi svakako shvatamo da 145 plavih šlemova ne mogu da se odupru invaziji vojske bosanskih Srba i da ukoliko oni budu izloženi teškoj artiljerijskoj vatri da će morati da idu u sklonište kao i svi drugi.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: I na strani 42 vaše izjave vi kažete sledeće: "Jedno kontraverzno pitanje iskrslalo je kad sam rekao da nije mudro da se u saopštenju pomene potreba da se zaštite zaštićene zone, kada je očigledno da UNPROFOR već sada nije u stanju da brani svih 6 zaštićenih zona". To je bio vaš stav, zar ne?

SVEDOK OVEN: Da, i ja onda kažem da se ovim prejudicira rasprava u Savetu bezbednosti zato što generalni sekretar UN - a Butros Butros Gali je po

mom mišljenju prilično hrabro izneo pred savet bezbednosti mogućnost da se izađe iz nekih od ovih takozvanih zaštićenih zona i da se javno prizna da mi nismo u stanju da ih zaštitimo ali Savet bezbednosti se ponovo opredelio za retoriku a ne za realnost na terenu i dakle, oni su odredili jednu politiku a da nisu obezbedili resurse koji bi bili potrebni da se ta politika sprovede. Prema tome, nesrećni narod Srebrenice, bar u očima sveta, samo je nominalno živeo u zaštićenosti i bezbednoj zoni, koja to uopšte nije bila.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Sledeća rečenica u vašoj izjavi glasi sledeće: "Kasnije je Savet bezbednosti zauzeo isti stav o zaštićenim zonama kao i savet ministara inostranih poslova. Ja sam se 17. juna povukao sa dužnosti u međunarodnoj konferenciji o bivšoj Jugoslaviji, strahujući da se Srebrenica, kao i Žepe i Goražde ne mogu braniti i da nikad nisu bili manje zaštićeni". Mi ćemo se vratiti na to šta se tamo desilo malo kasnije ali ako bismo sada mogli da se osvrnemo ukratko na vaš prilog G, samo malo ispod onih reči optuženog gde on govori o masakru, videćemo izveštaj Džona Vilsona. Dakle Džon Vilson je podneo vama taj izveštaj 16. aprila '93. godine.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: To je strana koju smo mi označili kao 24747 i to je u tački 5, gde je vaš kolega vama rekao da su Srbi sada sveli srebrenički džep na relativno beznačajnu vojnu pretnju i otvara se niz opcija. Da jednostavno zadrže tu grupu ljudi koju u suštini čine muslimanki civili, da to civilno stanovništvo iskoriste kao ulog u nagodbi putem čega će obezbediti puštanje Srba iz Sarajeva i Tuzle i na kraju, da izvrše vojnu akciju na džep i osvoje grad. Teško je proceniti šta Mladić misli o šansama da dalja vojna akcija izazove intervenciju međunarodne zajednice. On verovatno smatra da može da ispuni svoje strateške ciljeve a da zapravo ni ne napadne grad. Procenjuje se da će zadržati džep i tamošnje stanovništvo upotrebiti za nagodbu, međutim on verovatno neće pristati ni na kakve uslove predaje a među njima ni na slobodan odlazak muslimanskih vojnika iz džepa. Zatim tačka 6, druga rečenica ili prva rečenica, gde stoji: "U slučaju Srebrenice Muslimani nemaju vojnih opcija. Možda su spremni da učestvuju u nagodbi o puštanju stanovništva. Verovatnije da će nastojati da tamošnja situacija ostane predmet izveštavnja stranih medija, što bi mogli da postignu tako što će postaviti uslove neprihvatljive za Srbe". Dakle, tu stoji da zapravo su ograničene bile mogućnosti za stanovnike Srebrenice, zar ne.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Dakle, po vašem mišljenju, optuženi nikad nije pokazivao da se ikoga plaši, zar ne?

SVEDOK OVEN: On je veoma poštovao, duboko je poštovao Sajrunsa Vensa, ne znam da li bi se to moglo nazvati strahom. On nije olako bio spreman da naljuti gospodina Vensa i mislim da je postojalo verovanje da su oni postigli sporazum u vezi Hrvatske i u veoma retkim prilikama kad se gospodin Vens ljutio na njega, mislim da je to imalo određenog uticaja.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Ako sad možemo da pređemo sa međunarodnih aktera na to kako se on ponašao prema svojim sunarodnicima, Srbima. Da li se on ikoga plašio?

SVEDOK OVEN: Ne, nije. Nije se plašio nikoga.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: A to uključuje i Mladića?

SVEDOK OVEN: Pa ja sam pokušao da opišem njegov odnos sa generalom Mladićem i nisam siguran da sam to dobro uradio, zato što zapravo ja njega nisam dobro poznao. On je bio veoma .. čovek pun neodređenosti ali ja mislim, ja ne želim da potpuno negativno opisujem optuženog. To nije ono što ja želim. Ja sam u svojoj funkciji pokušavao s njim da postignem neku nagodbu, da ga uverim da treba da pokuša da izvrši pritisak na Srbe, što se njima, naravno, nije dopadalo. Ali mislim da pregovarač mora da pokuša da sebe stavi u položaj ljudi sa kojima pregovara. I ja sam sebe stalno pitao zašto on ne koristi svoju moć, koju definitivno ima. I ja sam video da je bilo puno prilika kad je on znao da je njihov stav: Karadžićev, Mladićev ili Krajišnikov neprihvatljiv i on istupao protiv toga ali na kraju bi prepustio odluku njima. A on je to radio, dakle, ima ljudi koji smatraju da je sve ovo deo zavere i da je sve to bilo šifrovano i da su oni nas prevarili, da su nas naveli da smatramo da su Karadžić i Mladić mogli da budu čvrsti i jaki i tako dalje a da je on bio razuman. I s jedne strane bi to bilo sasvim prihvatljivo objašnjenje a s druge strane smo imali ovaj svakodnevni kontakt i ja mislim da smo tu shvatili da se on identifikovao sa srpskim pitanjem i da je onda bio spreman na kompromis. Zašto on nije nametnuo jedan takav kompromis? Definitivno zato što bi to naljutilo nacionaliste u Beogradu, kao i nacionaliste na Palama. Ja mislim da kad vi mene pitate da li se on ikog plašio; ja mislim da bi to bilo da se on više plašio nacionalista u Beogradu, nego ikoga na Palama ili u Krajini. Ja mislim da je tu ležao problem. Mi nismo bili sasvim sigurni koliko je on delovao, koliko je on reagovao na svoje birače a to su bili ljudi u njegovoj zemlji.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: U vašoj knjizi vi opisujete kako je on bez milosti se trudio da postigne svoje ciljeve.

SVEDOK OVEN: Da, ja mislim da istorija potvrđuje da je to tako bilo ali izvor vlasti za njega je bilo nacionalističko mišljenje i on se uzdigao na vlast koristeći nacionalistička gledišta vezana za Kosovo. Ali da kažem ono što sam rekao, on je pragmatičar, njega interesuje vlast, prema tome, on će se skoncentrisati na ono što čini izvor njegove vlasti a izvor njegove vlasti su bili nacionalistički rukovodioci koji su mogli da prikupe glasove i moćne ljude. Prema tome, koliko je on morao da obraća pažnju na njih, koliko je morao njih da uzme u obzir, to je diskutabilno. On je svakako nacionalista, većina Srba jesu i pitanje je samo koliko je on daleko bio spreman da ide i da pritisne Srbe u Bosni i u Hrvatskoj. Ja, nažalost, ne mogu da odgovorim na to pitanje a puno sam sebi postavljao to pitanje i u jednom trenutku predsednik Čosić, recimo u oktobru '92. godine je delovao kao jedna druga alternativa za nacionalističku vlast. To je vrlo kratko trajalo. Onda je Karadžić u jednom trenutku sebe video kraljem Srba. U jednoj fazi je i Mladić postao veoma moćan Srbin koga je morao da uzme u obzir čak i

predsednik Milošević zato što se Mladić dopadao i ljudima u Beogradu i ljudima u Srbiji.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Naravno, vaš odgovor pokreće mnoga pitanja ali ja moram da budem vrlo oprezan sa ograničenim vremenom. Vrlo kratko, pošto ste predsjednika Čosića i ranije pominjali, tačno je zar ne da je Čosić upozorio one u Moskvi da postoji jedna maska razuma koja pada sa lica optuženog i da se protiv njega mora otvoreno boriti i vi ste vjerovatno poštovali Čosića upravo zbog njegovih gledišta.

SVEDOK OVEN: Ja sam podržavao predsjednika Čosića, on je bio, to treba da bude jasno, on je bio otvoreni nacionalista, ono što predsjednik Milošević nije bio, ali predsjednik Čosić je bio častan čovjek koji ima osjećaj istorije i istorijske prošlosti koju donosi istorija i on je čak u jednoj fazi branio predsjednika Izetbegovića kad je otišao u zatvor. A mislim da je Čosić shvatio da ono što se dešava srpskom narodu je nešto što dovodi do toga da se čine užasne stvari i on je bio vrlo uzrujan kada je putovao do Pala i, to je bilo negdje u maju i kada je vidio užasna razaranja sela i gradova i mislim da on do tada nije shatio. Ali tada je počeo da shvata da se dešavaju užasne stvari, koje dovode u pitanje reputaciju Srba i integritet srpskog naroda i mislim da je to vrlo važan aspekt kada je riječ o nacionalističkim mišljenjima, jer neki od njih su počeli da se preispituju šta su to oni podržavali, šta su to oni pustili sa uzice.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Lord Oven, mislim da ćemo se vratiti na par vaših predhodnih odgovora u vezi sa ranom '95. godinom. Rekli ste da optuženi je htio da osigura da bosanski Srbi ne budu poraženi u ratu. Da li takođe znači da je on imao mogućnost da obezbijedi da oni ne budu poraženi, po vašoj procjeni?

SVEDOK OVEN: Mislim da se on sve više brinuo zbog politike koju su Mladić i Karadžić išli u jednu i vjerovatno je zaključio da se Srbi u Hrvatskoj mogu na izvjestan način pomiriti da ostanu da žive u Hrvatskoj. Mislim da je on sve više se približavao tome da to prihvati i treba imati na umu da on nikada nije djelovao samo na jednom frontu, jer on je istodobno djelovao na frontu Srba u Hrvatskoj, znači morao se baviti krajinskim Srbima. A sve to je, naravno, bilo povezano. Oni su postajali sve nezavisniji i Martić je počeo sve više da se odvaja i kada je gospodin Milošević, recimo, imo posla sa gospodinom Krajišnikom koji je takođe bio vrlo interesantna figura i prilično moćan, on je po pitanjima pregovora oko Sarajeva bio izuzetno kategoričan. Naravno, sad je sve to bilo orkestrirano i to dobro upravljano i nas nisu mogli zavarati. I na tim sastancima je bio izražen istinski bjes ali isto tako je bilo stvari koje su bile pripremljene i koje su bile vrlo dobro usklađene. Međutim, to je ponovo bila jedna snaga koja se nametala i postavljalo se pitanje zašto.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Lord Oven, prije pauze ste nam rekli da da je on izvršio pritisak na Srbe prije nego što je došlo do Srebrenice, vjerovatno toga ne bi ni bilo.

SVEDOK OVEN: Pa mislim da predsjednik Milošević je imao snage da zaustavi JNA da ne prelazi Drinu i da ne prelazi na drugu stranu.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Znači vi mislite da je on to uradio, da se složio s tim, ovim bi se to spriječilo?

SVEDOK OVEN: Da, ja mislim da je on to mogao uraditi da bi se time srpski narod poštedito i ostali popštedili svega što se desilo, a prije svega, užasnih strahota koje su počele '91. i '92. godine. Mislim da je to velika greška sa stanovišta srpskog naroda i treba imati na umu da srpski narod ima dugu, ponosnu istoriju, istoriju na koju može da bude ponosan i velika je greška kriviti srpski narod za ono što se dešavalo, jer to nije slučaj.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Početkom '95. godine, međunarodna zajednica nije mogla da kontroliše podršku koja je dolazila bosanskim Srbima. Na osnovu vaših analiza, došlo je do podjele, do raskola između Mladića i Karadžića tako da on možda nije imao moć niti volju da kontroliše ono što se dešava.

SVEDOK OVEN: Ko?

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Karadžić, kada je riječ o Mladiću i njegovom ponašanju. Optuženi i mnogi drugi su prihvatili da je moguće došlo do pokolja i krvoprolića. Jedini političar koji je mogao da izvrši uticaj na kontrolu snabdjevanja snaga bio je optuženi. Je li to tačno?

SVEDOK OVEN: Da, u Beogradu njegova moć je bila neograničena. Mislim da je on postao manje uticajan u odnosu na vrijeme kada sam tek počeo obavljati svoju funkciju. Predsjednik Milošević je mogao da izdaje naređenja Karadžiću i Krajišniku. Oni su izvršavali ta naređenja. Ali postepeno, kasnije, počela je da se razvija jedna druga situacija, jer kada su oni shvatili da mogu da izigraju različite mirovne planove a posebno kada je bila riječ o planu Kontakt grupe, koji je sastavio pet moćnih zemalja, onda su oni valjda stekli utisak da mogu da urade šta god hoće i da im se to toleriše, čak i u odnosu na predsjednika Miloševića.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Ali on je bio jedini političar među onima koje smo identifikovali, koji je mogao da obustavi snabdjevanje bosanskih Srba i podršku Mladiću.

SVEDOK OVEN: Da, on je kontrolisao Beograd i dalje je bio najmoćnija figura u Beogradu ali on nije bio samo nominalno predsjednik, on je bio predsjednik apsolutne moći.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Razlog zašto sam vas ja pitao da li se on bojao bilo koga, uključujući i Mladića, je sljedeći: shvatam da je riječ o događajima do kojih je došlo nakon što ste vi završili sa svojim mandatom ali ako bi Mladić uradio nešto što optuženi nije odobravao, on ne bi imao nikakvog problema da to pokaže i da ga na izvestan način ukori zbog toga.

SVEDOK OVEN: Ne, on ne bi imao problema da to uradi ali pitanje je da li bi se Mladić ponašao drugačije zbog toga.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li je on pokazao bilo kakvu uzrujanost ili se žalio zbog onoga što je Mladić uradio ili da li je rekao da je Mladić uradio nešto pogrešno po mišljenju optuženog?

SVEDOK OVEN: Ne, ja mislim da je to tačno, to što kažete ali morate da shvatite kakav je bio Mladićev karakter. On je bio čovjek koji više nije prihvatao ni autoritet načelnika štaba JNA u Beogradu.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Vidite, mi smo dobili dosta materijala i jedan dio tog materijala je materijal kojim ne mogu da se bavim na otvorenoj sjednici, ali dio tog materijala je takav da mogu njime da se bavim na otvorenoj sjednici i to pokazuje da u avgustu '95. godine Mladićeve veze sa pokoljem u Srebrenici su očigledne. U avgustu '95. vrhovno vijeće odbrane i Mladić su organizovali sastanke svih Srba i na tim sastancima koji su održani 25. i 28. avgusta, ni na jednom od tih sastanaka optuženi nije pokrenuo pitanje ili suočio Mladića sa onim što se desilo u Srebrenici. Ako je on imao prigovora na to, da li biste vi na osnovu svojih saznanja o njemu, smatrali da bi on mogao o tome da govori?

SVEDOK OVEN: Mislim da je on rekao Mladiću da nešto ne radi ili da je to pokrenuo javno na jednom sastanku. Ja ne bih tome pridao preveliku težinu, tome da li je on to rekao javno na sastanku. Meni je vrlo teško da se bavim tom oblašću u koju sada ulazimo, da gotovo da bi se obratio Vjeću.

SUDIJA MEJ: Lord Oven, na vama je. Ako mislite da možete adekvatno da odgovorite na to pitanje, naravno, učinite to. Ali čini se prilično hipotetički, moram to da kažem.

SVEDOK OVEN: Razlog zašto sam ja tražio da budem svjedok suda, dakle Vjeća, to je da zaštitim buduće pregovarače, jer ja mislim da nije dobro da se čovjek previše udaljava od onoga što se dešavalo u vrijeme kada sam ja bio međunarodni pregovarač a ne da se bavim hipotetskim stvarima: šta ja mislim, šta bi se desilo nakon što sam ja otišao. Mislim da bi time djelimično zloupotrebio nepristrasnost koju sam imao u to vrijeme, u tom periodu i ja se ne plašim to da učinim ali ja zaista u toj konkretnoj situaciji stvarno nisam znao. Ne znam da li bi čak i onaj ko je došao poslje mene, dakle, Karl Bilt, mogao da kaže šta bi se desilo da je predsjednik Milošević to rekao Mladiću '95. godine. mi ne znamo da li se to desilo, mi ne znamo da li je na njega izvršen pritisak u vezi sa pogoršanjem situacije u Srebrenici. Mi znamo, naravno, da je došlo do prekida u pregovorima i da je bilo velikih nada između predsjednika Miloševića i ambasadora Frejzera, ambasadora Sjedinjenih američkih država da će se prevazići te frustracije do kojih je tada došlo, ali ne znam da li je došlo do pregovora između pregovarača i vlada sa predsjednikom Miloševićem.

SUDIJA ROBINSON: Lord Oven, ako morate da spekulirate, onda bolje nemojte da odgovarate.

SVEDOK OVEN: Da mislim da bi to bila spekulacija i da je bolje da ne odgovorim.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Sada ćemo se vratiti na '93. godinu. Nema sumnje da '93. godine je optužen intervenisao kod generala Mladića da prestane sa zauzimanjem Srebrenice. Da li je to vaše gledište?

SVEDOK OVEN: Da, to je bilo moje gledište i ja sam bio vrlo zahvalan za to u to vrijeme.

TUŽILAC NAJS: Časni sude, ja mislim da sam iskristio svoja dva sata koja su mi dodjeljena. Imam još par pitanja ali potpuno sam sad u rukama Vjeća.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: U tom slučaju ću odabrati još nekoliko tema, vrlo kratko, o Sarajevu. Vaše shvatanje događaja u Sarajevu je bilo da je riječ o srednjovjekovnoj opsadi. Da se grad mogao vrlo lako zuzeti u bilo kom trenutku ali da onima koji su ga napadali, odgovaralo da ga ne zauzmu?

SVEDOK OVEN: Da.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: U ranoj fazi, vidimo to na stranici 38 vaše izjave, postojala je namjera da se pregovara o zamjeni teritorija; jedan dio za drugi. Da li je to učinilo da opsada Sarajeva bude dio ukupne šeme etničkog čišćenja, po vašem gledištu?

SVEDOK OVEN: Pa definitivno jeste. Pokus da se pokuša pregovarati o istočnoj Bosni, kada smo došli do pitanja šta bi se desilo sa Sarajevom u uniji tri Republike, do tog trenutka jula, humanitarna situacija u Srebrenici se pogoršala. Ne toliko strašno kao što je bilo u martu i aprilu, ali još uvijek je bila jako loša i zbog toga je pokrenuto pitanje o kojem su strane bile spremne da razgovaraju i one su o tome razgovarale. To su bili vrlo detaljni pregovori i vođena je rasprava o tome da li bi Krajišnik i Karadžić koji su u tome bili ključne figure u pitanju Sarajeva, bili spremni da dođu do jednog dogovora o tome da se dozvoli da glavni grad, u kojim je očigledno bila većina Muslimana, ostane u cjelini Sarajevo, onda bi vjerovatno postojala mogućnost da predsjednik Izetbegović da određene koncesije u odnosu na istočne enklave. Međutim, situacija je ponovo bila takva da nismo mogli da se dogovorimo o takvom jednom pokretu. Ponovo i tokom tih pregovora predsjednik Milošević je bio dovoljno inteligentan da zna da je stav Karadžića i Krajišnika bio da žele da imaju snažno srpsko uporište na sva tri glavna puta koja vode do Sarajeva i da je to potpuno nerealno i on je to rekao. Ali on ipak nije mogao da ih ubjedi u suprotno. Zbog toga se došlo do karata po kojima je Sarajevo stavljeno pod upravu Ujedinjenih nacija a s jedne strane je ostavljeno za godinu ili dvije po strani a enklave su, iako su očigledno, bile vrlo ranjive i same po sebi u jednoj opasnoj situaciji, zadržane takvim kakve jesu.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Ali u odgovoru na jedno ranije pitanje, vi ste rekli da je optužen bio u situaciji da izvrši pritisak a da bosanski Srbi, da se povuku od Sarajeva i kao što je mogao da izvrši pritisak bilo gdje drugdje na njih.

SVEDOK OVEN: Da ali to bi značilo da ih on prisili. On je pokušavao da ih prisili na pregovore, on je proveo sate s njima i ponekad sam ja zajedno s njima provodio mnogo vremena u razgovoru sa predsjednikom

Izetbegovićem, sa predsjednikom Tuđmanom ali mi smo skoro postali glavni akteri pregovora. Naša tehnika je bila da ih navedemo da razgovaraju, da pregovaraju na jeziku koji se tad zvao srpsko - hrvatski. Mi smo htjeli da on razgovara direktno sa Karadžićem. Prevodioci su čitali, mi bismo povukli svoje stolice i pustili smo ih na miru i naša jedina nada je bila da će oni onda pristati na određene pregovore, jer to su bili ljudi koji su znali svaku ulicu u Sarajevu i znali su tačno šta može da se uradi.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Sada ćemo pogledati dodatak G, a riječ je o vašem govoru koji vi niste mogli da održite pred Savjetom bezbjednosti. Riječ je o dokumentu 24758. Ja sada gledam stranu 24756, vaš stav u aprilu '95. godine, na trećoj stranici, vi i dalje kažete da nema nade za evropski kontinent ukoliko pobjedi sila a puške iznedre veliku Srbiju. U velikoj je zabludi svako u Beogradu, ko vjeruje da ćemo za nekoliko mjeseci popustiti ekonomski i politički pritisak i ko čutke pristaje na zauzimanje teritorija silom. Ovdje je riječ o dvije teme. Vi ste usmjereni, prije svega, na ljude u Beogradu. Vi pominjete Veliku Srbiju koje će puške iznjedrili. Da li ste vi u to vrijeme smatrali da u pozadini svih pregovora, da li oni bili uspješni ili neuspješni, bila je trajna želja vojnih snaga da se stvori Velika Srbija?

SVEDOK OVEN: Da, sa mog stanovišta to je bio vrlo interesantan govor. Ja sam zaboravio da sam ga napisao. Ja sam napisao svaku riječ tog govora i nisam ga održao i to sasvim tačno odražava moje gledište u to vrijeme i zbog toga sam mislio da će to biti od koristi Vjeću. A vi ste potpuno u pravu. To je bilo moje gledište. Međutim, mi to moramo sada staviti u kontekst. To je bilo prije nego što sam se sreo i pregovarao sa gospodinom Miloševićem, u periodu do Bjeljine. I mislim da je to bilo u to vrijeme, mislim da je to bio 23. april kada sam došao do gledišta da je Milošević sada spreman da prihvati da ne mora da bude obavezno veza između Republike Srpske i Srbije. Da on može po svojoj procjeni dobiti za Srbiju ono što hoće putem Vens - Ovenovog mirovnog plana i onda putem unije tri Republike. I to je ustvari sve bilo dio istog plana. Nakon što je Vens - Ovenovim mirovnim planom predloženo ujedinjavanje Bosne i Hercegovine, on je i dalje na izvestan način, to nas je iznenadilo, bio spreman to da prihvati, međutim on je, naravno, smatrao da će iz toga proizići i više teritorija za Srbe. Međutim, mislim da je on mislio kada je riječ o Bosni, Međunarodna zajednica nikada neće prihvatiti da to bude dio Srbije i Crne Gore. On je i dalje namjeravao da zadrži Kosovo čvrsto kao dio Srbije i mislim da u toj fazi on možda još nije bio prihvatio da će Srbi iz Hrvatske živjeti u Hrvatskoj. Mislim da je to nešto što je on počeo da prihvata '94. godine, međutim može se možda tvrditi da je njegovo pristajanje na Vens - Ovenov mirovni prijedlog bio rezultat toga što je on znao da će se to na kraju ipak desiti ali je za to trebalo vremena, jer riječ je o osobi koja je očigledno pažljivo mislila o svemu tome. Pri tome mislim na predsjednika Miloševića. Ali bio je jedan period u kojem je on podržavao Veliku Srbiju, međutim mislim da se od toga udaljio jer je postao svjestan pritiska međunarodne

zajednice i kada je riječ o Bosni, mislim da je '93. on počeo da prihvata da će to biti jedna cjelina. A onda je došlo do Atene i do Pala.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Mislim da nemamo vremena da ulazimo u te detalje. Još jedan detalj iz istog tog govora. Na stranici na kojoj se govori o nafti i gorivu: "Benzin i nafta koju koristi vojska bosanskih Srba, dolazi iz Srbije i Crne Gore. Preko njihovih granica se vrši ključno snabdjevanje. Jugoslovenska vojska koja je u proljeće prošle godine trebala sasvim da se povuče, nikada nije prekinula kontakt sa bosanskim Srbima. Tokom posljednjih mjeseci smo stekli uvjerljive dokaze o daleko većem učešću, i to ljudstva, opreme i strategije. To da Beograd nema veze sa ratom u Bosni i Hercegovini je jedna dobro razrađena predstava i u tu tvrdnju, po mom mišljenju, ne vjeruje niko u ovom savjetu".

SVEDOK OVEN: S tim sam se slagao tada, s tim sam se slagao tokom cjelog perioda kada sam bio pregovarač i s tim se slažem i sada.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Postoji dokumenat kojim se ovdje nećemo baviti zbog nedostatka vremena, no Vjeće ga je vidjelo. Na 30 sjednici narodne skupštine, na kojoj je optuženi govorio djelomično javno a djelomično na privatnoj sjednici, on govori da u miru mogu zadobiti ono što su bili njihovi ratni ciljevi. Mislim da se ta sjednica na taj način može interpretirati. To vas ne bi iznenadilo, to da se on i dalje drži svog prvotnog plana ali da ga sad pokušava ostvariti drugim planovima.

SVEDOK OVEN: Morao bih pogledati taj dokumenat. Vi me sada uvodite u područje nagađanja.

...

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Podsjetili su me na još jednu stvar. Vi ste u programu Doručak sa Frostom, sasvim jasno dali do znanja da je podrška dolazila iz Srbije i Crne Gore. To možemo vidjeti u jednom od dodataka a to je u okviru vaše dokumentacije.

SVEDOK OVEN: Da, to je bilo još jedanput vrijeme kad sam javno se zalagao za bombardiranje Srba, mislim da bi se to tako moglo reći i riskirao sam svoju ulogu pregovarača, jer bi oni mogli reći kako neko može biti pregovarač ako on kaže da se moraju razoriti naše snabdjevanja. Međutim, ja sam i nakon toga nastavio pregovarati, jer znate, pregovarač mora održavati jednu finu ravnotežu. Može se zagovarati izvjesna količina vojne akcije, međutim tako nešto smanjuje vašu vjerodostojnost ili možda da kažem, prihvatljivost u izvjesnoj mjeri. Međutim, to sam radio iz istog razloga, radio sam zato, jer su te linije snabdjevanja doljevale ulje na vatru toga rata i te je linije trebalo prekinuti, bilo političkom odlukom predsjednika Miloševića u Beogradu, bilo time što će zapad dovesti svoje vojne snage da to zaustave.

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Koliko se ja razumem u sat, sad je 12, tako da je nemoguće da je optužba imala samo dva sata. Ali da ne gubimo vreme. Lorde Ovene, molim vas da na početku razjasnimo jednu stvar u

kojoj sam i ja ostao u nedoumici u vezi sa onim što ste vi rekli. Naime, nisam siguran da je gospodin Najs govorio ono isto što ste vi govorili u pogledu našeg odnosa. Proizilazi iz onoga što smo čuli, iz pitanja koja vam je postavljao gospodin Najs iz nečega što je meni ostalo nejasno u vašem odgovoru, da sam ja vas obmanjivao ili da upotrebim najgrublji izraz, onaj koji je gospodin Najs i uveo - lagao u našim razgovorima koji su bili veoma brojni. Da li vi to tako možete da kvalifikujete?

SVEDOK OVEN: Ja mislim da sam to kvalificirao kad je on postavio to pitanje, međutim bile su neke stvari o kojima vi niste govorili cjelu istinu, jer vi ste znali da ste ih jednostavno morali zanijekati u okviru tih pregovora. To su uglavnom bile tvrdnje o umješanosti JNA i o umješanosti vlade za koju ste vi bili odgovorni u procesu snabdjevanja vojske bosanskih Srba preko granice između Srbije i Bosne i Hercegovine. Prema tome, u svim tim prilikama, vi ćete se sigurno sjetiti, da kad sam ja to pitanje otvorio sa vama, vi ste odgovorili "Ne, ne, ne, oni su odvojena vojska i oni odgovaraju predsjedniku Republike Srpske, generalu Karadžiću i generalu Mladiću i oni su sasvim odvojeni od nas". A ja mislim da ste vi sasvim dobro znali da ja znam da to nije bila istina. No, to nije bila ona vrsta laži, to sam već pokušao objasniti sudu, to naime nije išlo, to se nije moglo primjeniti na mnoga druga pitanja o kojima smo govorili. To nije vrijedilo za sve. Međutim, postojalo je jedno područje .. vi jednostavno nikada niste prihvatili tvrdnju da vi pomažete vojsci bosanskih Srba.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Samo da napravimo jednu razliku lorde Ovene upravo u onome što ste vi rekli. Predpostavljam da tu dve stvari, obe koje ste rekli, nisu sporne. Prva je, da oni jesu odvojena vojska, da imaju odvojenu komandu, da je formirana Republika Srpska i da je formirana vojska Republike Srpske. I nadam se da je to nesporno. A druga je - da mi jesmo pomagali Republiku Srpsku, ali ta naša pomoć svakako ne podrazumeva da mi komandujemo vojskom Republike Srpske. Da li je to razjašnjenje, rekao bih, istinito, dakle izražava stvarni poredak stvari?

SVEDOK OVEN: Postojala je jedna faza u kojoj su jugoslavenske snage, koje su iz Hrvatske prelazile u Bosnu i Hercegovinu još uvijek bile pod komandom vaše Vlade. To je bilo uglavnom prije nego što sam ja došao je točno da je struktura Republike Srpske i po formi i po sadržaju rasla, kako su oni postajali nezavisniji i kako su imali sve više i više samopouzdanja. Prema tome, možda a zanimalo bi me da znam da li se vi slažete sa time, možda je vaša moć i vaš uticaj tokom godina slabio. No, još uvijek smatram da ste vi imali moć utjecaja. E sada, da li ste imali komandni odnos sa generalom Mladićem, ja svakako smatram da je on ponekad djelovao samostalno. On je sigurno djelovao samostalno u odnosu na doktora Karadžića i gospodina Krajičnika.

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Lorde Ovene, da ne bismo napravili zabunu, pošto je vreme tu vrlo bitan faktor, s tim ćete se, nadam se, složiti.

Vi govorite o tome da je vojska '91. i '92. došla u Bosnu, JNA. Da su to, naročito '92. godina, kritična i da je tada na neki način postojala mogućnost da se to, sa strane Srbije, zaustavi, je l' tako? Ili ako nećete da kažete Srbije, evo moje lično. Ali govorim o '91. i '92. i prisustvu vojske u JNA, u, u Bosni i Hercegovini.

SVEDOK OVEN: Mislim da je moglo biti moguće da se uskrati municija, oružje i ljudstvo u daleko većoj mjeri nego što ste vi to učinili. To je konačno bila '92. kad su uveli sankcije protiv Srbije i Crne Gore.

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Lorde Ovene, pretpostavljam, pretpostavljam da vi znate da je JNA od kraja II svetskog rata, pa do tog vremena '92. godine, bila regularna vojska Jugoslavije, koja je bila na svojoj teritoriji od Slovenije do Makedonije, u svim svojim Republikama, je l' tako?

SVEDOK OVEN: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Prema tome, ni tada '92. godine niko nije poslao JNA u Bosnu i Hercegovinu, JNA je boravila u Bosni i Hercegovini, na teritoriji države čija je vojska bila, je l' tako lorde Ovene?

SVEDOK OVEN: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: E sad, molim vas pogledajte šta piše u izveštaju Butrosa Galija, to je prvo poglavlje koje nosi naslov "Background". ..Ovaj uvod, radi štednje vremena i onda piše tačka 2: "26. aprila '92. godine predsjednik Izetbegović, predsjednik Bosne i Hercegovine", moram da pravim pauze da bi prevodilac mogao da, da prevede onima koji slušaju "sastao se u Skopju sa generalom Blagojem Adžićem, načelnikom štaba JNA i vršiocem dužnosti saveznog sekretara za narodnu odbranu i gospodinom Brankom Kostićem, potpredsjednikom saveznog predsjedništva u Beogradu, da bi se definirala uloga JNA u Bosni i Hercegovini i njezino povlačenje. Na sastanku nije postignut definitivni sporazum a beogradske vlasti su 4. maja najavile svoju odluku da se povuku iz Bosne i Hercegovine. Do 18. maja da se povuče svo ljudstvo JNA koji nisu građani te Republike. 13. maja, podpredsjednik Kostić predložio je predsjedniku Izetbegoviću da se pregovori nastave, uz učešće predstavnika bosanskih Srba i Hrvata. Istog dana, vlasti takozvane Srpske Republike Bosne i Hercegovine najavili su svoju odluku da formiraju vlastitu vojsku koja će se sastojati od jedinica bivše JNA stacioniranih u Bosni i Hercegovini, te su imenovali generala Ratka Mladića za zapovjednika te vojske". Dakle, ja sam citirao od reči do reči ovaj deo izveštaja generalnog sekretara. Prema tome lord Ovene, zar nije jasno, JNA koja decenijama boravi na svojoj teritoriji, na osnovu političkog dogovora, povlači se iz Bosne i Hercegovine, naravno, povlače se građani koji nisu građani Bosne i Hercegovine, koji čine, koji čine JNA. Taj odnos se dogovara između federalnih vlasti, koje predstavlja načelnik generalštaba i vršilac dužnosti ministra odbrane i podpredsednik predsjedništva SFRJ. Ovde se govori o federalnim institucijama, njihovom boravku i tako dalje, prema tome da li se može osnovano tvrditi da li je

Srbija trebalo da spreči da JNA ode u Bosnu i Hercegovinu. JNA je bila tamo. JNA se povlačila iz Bosne i Hercegovine. Je l' tako lorde Ovene?

SVEDOK OVEN: Pa vi ste svakako u pravu da je jugoslovenska vojska bila raspoređena u svim djelovima bivše Jugoslavije. Mi se ovde bavimo jednom složenom situacijom, vrlo složenom situacijom i to se priznaje u rezoluciji 757 Ujedinjenih nacija koja je usvojena 30. maja '92. godine i tu se primjećuje da je riječ o vrlo složenoj situaciji u kontekstu dogašaja u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji. Sve strane snose odgovornost za tu situaciju. U toj istoj rezoluciji se dalje kaže, a riječ je o 30. maju, dakle, to je taj istio dan kad je generalni sekretar ponjeo izvještaj Savjetu bezbjednosti, kaže se da s obzirom da se nije ispoštovala rezolucija 752, osuđuje se, a to je u 5. odnosno 4. paragrafu, akcije jedinica JNA u Bosni i Hercegovini, uključujući i naoružavanje oružjem pod međunarodnim monitoringom svih jedinica koje se nisu povukle iz Bosne i Hercegovine, niti su se stavile pod autoritet vlade Bosne i Hercegovine, prema tome Savjet bezbjednosti u to vrijeme nije učestvovao i nije bio zadovoljan ispunjavanjem rezolucije 752 i usvojena je rezolucija 757, kojom su nametnute sankcije zemlji, prema tome nema sumnje da je jedan od glavnih razloga bio upravo to što redovne snage u Bosni i Hercegovini nisu bile raspuštene ni razoružane i da se JNA nije povukla. Naravno, vi ćete tvrditi da iza toga se nalaze bosanski Srbi koji su imali pravo da, kao dio bivše Jugoslavije, brane bivšu Jugoslaviju, međutim morate imati na umu da u to vrijeme Bosna i Hercegovina je bila priznata od Ujedinjenih nacija kao nezavisna država.

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa zar vam nije .. jeste vi pročitali moje istupanje na Palama '93. godine?

SVEDOK OVEN: Pročitao sam samo izvadke koje je opremio Tanjug, ali znam da je to sada u nekom dokumentu, netko mi ga je malo ranije pokazao i želio bi ga pročitati. No u svakom slučaju, ja ne dvojim da ste vi otišli na Pale sa željom da ih nagovorite. To je moj sud. Ima ljudi koji smatraju da sam naivan zato što tako mislim i da postoji nekakav komplicirani aranžman u kojem vi niste željeli postići rješenje. Moj stav je da jeste željeli postići rješenje koje je djelio i premijer Micotakis iz Grčke. Znam da je to stav i predsjednika Čosića, koji se nije uvijek slagao sa vama u tim pitanjima. On je također govorio na Palama i ja smatram da je on i profesor Stojanović, da ste vi ozbiljno mislili to na Palama. Pitanje za svih nas je sada, a ja sigurno djelim izvjestan stupanj odgovornosti za to, zašto smo mi dozvolili grupi na Palama da blokira rješenje koje je bilo u interesu svijui.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: To je dobro pitanje, ali pretpostavljam da i vi znate da je to bilo izvan mogućnosti zatoje i došlo do referenduma tamo, upravo zato što i nije bilo drugog odgovora. Zato je kasnije došlo i do referenduma. Ali da se vratimo na ovu temu lorde Ovene, vi kažete .. ja stalno vidim da se moja kopija engleskog izdanja .. u pauzi koja će uskoro da nastupi ja ću da pokušam da usaglasim sa vašom kopijom, odnosno,

onom koju imaju svi ovde, razlikuju ali ako je ovo predhodno bilo na 90. strani, onda je i ovo sledeće na 90. strani. Govorite o svojoj bolnici .. o poseti bolnici Koševo tih dana, kad ste bili šokirani zbog nedostatka grejanja, dogovorili isporuku nafte da bi bolnica bila zagrejana za Božić i onda kažete, citiram vas: "Nažalost, Ganić je izgleda blokirao sporazum. Nafta je u Koševsku bolnicu pristizala nekoliko dana, da pokrije predstojeći božićni period ali je potom preusmerena za vojne potrebe". Možete li to da prokomentarišete?

SVEDOK OVEN: A to je ono što ja smatram da je činjenično tačno. Ali ako se mogu nadovezati na naše poslednje razgovore i telegram, ne znam jeste li ga vidjeli. Kad govorim o situaciji nakon debate u skupštini bosanskih Srba na Palama u korespondenciji ministrima vanjskih poslova Evropske unije od 27. aprila '93., opisujem situaciju i mislim da ništa što sam sada u sudnici rekao, nije različito od onoga što sam napisao u tom telegramu ministrima vanjskih poslova Evropske unije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ova politika pravljenja žrtve od muslimanske strane imala je nesumnjivo jednu podršku iz inostanstva, jer vi kažete u svojoj knjizi, to je nekih desetak strana dalje. "U ovoj fazi propagandni rat je preko odnosa sa javnošću postao odlika rata u Bosne i Hercegovine ... (prekid) dokumenti registrovani kod ministarstva pravosuđa SAD, pokazali su da je Hrvatska plaćala vašingtonskoj firmi za odnose sa javnošću Global Fabric Affairs 10 000 dolara mesečno plus troškovi, kako bi prenosila povoljnu sliku o Hrvatskoj članovima Kongresa" i tako dalje "sa svoje strane bosanska vlada koje su uključivale pisanje i plasiranje komentara, kolumni spoljnih saradnika i pisama urednicima. Prema Athlanta Journal Constitution od 28. 02. '93. od juna do decembra, dakle za nekih manje od 6 meseci, Ruder Fin je u ime bosanske vlade organizovao više od 20 intervjuova kod najvećih novinskih organizacija u SAD. Radi se o 13 saopštenja, 38 ažuriranja vesti putem faksa, 17 zvaničnih pisama i 8 zvaničnih izjava, utanačio sastake bosanskih funkcionera sa kandidatom za podpredsednika Alom Gorom, vede državnog sekretara Ingbergerom, deseticom uticajnih senatora, uključujući i lidera većine, Džordža Mičela i lidera manjine Roberta Dola, obavio 48 telefonskih razgovora sa članovima predsedničkog doma, 20 razgovora sa članovima Senata, preko 80 sa novinskim kolumnistima" i tako dalje i onda kažete: "U međunarodnom komitetu za bivšu Jugoslaviju ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: ... u međunarodnom komitetu za bivšu Jugoslaviju nismo imali sredstva kojima bi se moglo parirati ili uticati na ovako nešto". Možete li to da prokomentarišete?

SVEDOK OVEN: Da, postojala je propagandna bitka, ako želite taj izraz, odnosno, javna debata u Sjedinjenim državama i svaka strana iz bivše Jugoslavije iznosila je svoje argumente. S vremena na vrijeme, mi pregovarači pokušali smo osigurati da to bude nešto uravnoteženija debata i ljudi su shvatili složenost tih pitanja. U Sjedinjenim državama dosta dugo

postojala je jedna jako velika struja javnog mnjenja, koja je smatrala da su Srbi u Bosnu svi došli iz Srbije, nisu shvatali da oni zaista žive u Bosni i Hercegovini, koja je bila dio bivše Jugoslavije, jedna od Republika. No međutim mislim da ovdje ne smjemo nešto zanemariti. Dok su ti pregovori trajali, svakog dana, svakog mjeseca, svake godine ginulo je sve više i više ljudi. Sve više i više ljudi bilo je etnički očišćeno i na terenu su se stvarale nove činjenice i ja sam smatrao, a ponekad sam smatrao da ste vi djelili moj stav, da je mirovno rješenje hitno potrebno. To je tragedija, jer u to vrijeme nismo uspjeli zaustaviti taj rat a jedan nesavršeni mir bio bi daleko bolji od nastavka rata.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa to je lorde Ovene stav koji smo svi delili. Na kraju krajeva, stav za koji smo se svi zalagali. Naime, jasno je bilo da nema svirepijeg rata od građanskog i da se tu ništa ne može mnogo popravljati, da je jedini način da se samo taj rat zaustavi a valjda je u tom pravcu bilo sve ono što je predstavljalo zajedničke napore da se zaustavi rat u Bosni i Hercegovini. Tri godine smo o tome razgovarali, tri godine smo o tome .. u to ulagali napore. Zar je to nešto što neko može da porekne?

SVEDOK OVEN: Ne, ali ja nisam uspeo nagovoriti Evropsku uniju, niti zemlje NATO pakta da primjene silu kako bi se postiglo rješenje. Mi nismo imali ista ograničenja. Tražiti od mene da se primjeni sila nije bilo isto kao i tražiti od vas da primjeni silu ... i niste bili spremni iskoristiti vašu političku i vojnu moć da presječete linije opskrbe vojske bosanskih Srba u takvoj mjeri da bi oni bili prisiljeni prihvatiti rješenje za koje ste vi osobno mislili da je pravično prema njima. To je pitanje koje treba postaviti. Ja neću ustuknuti pred time da priznam da nisam uspeo mobilizirati zapadni svijet. Dobro, u to je bila uključena i Rusija. No u svakom slučaju dakle, da se prekinu linije snabdjevanja na najblaži vojni način na koji je to bilo moguće učiniti. A ja vas sada pitam zašto vi niste primjenili vašu moć da presječete linije snabdjevanja? Vi ste to pokušali učiniti, ali nisam siguran da ste to zaista pokušali ušiniti punim srcem u septembru '94.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa to je sad, to je stvar vašeg utiska, ja kažem da je to za nas bila jedna veoma bolna mera upravo zato što smo je činili, inače ne bi bila ni najmanje bolna da, da je to bilo nešto drugo. Vi sami govorite u knjizi lorde Ovene, da čak ni vojnici UN - a nisu baš bili načisto kako treba da se ponašaju. Ja ovde imam iz 578 strane vaše knjige ali to očigledno ne odgovara kopiji koju vi imate iako je i to englesko izdanje. Vi govorite, citiram vas, ali ćete se setiti verovatno da je to veoma tačno: "Za vojnike UN - a na terenu, nepristrasnost je značila da pretnja bosanskim Srbima vazdušnim napadima, zbog držanja teškog naoružanja u zonama isključenja, podrazumeva i pretnju napadima na bosanske Muslimane ako budu koristili takvo oružje ili pokušali da zadobiju vojnu prednost. Takođe, bliska vazдушna podrška morala je da se odnosi na sve strane u sukobu. Američkim komandantima u NATO - u nije bilo dozvoljeno da prihvate ovu stegu nepristrasnosti, jer su imali naređenje da se obrate Vašingtonu

ako se pojavi pitanje preduzimanja akcije protiv bilo koga drugog, osim Srba", završavam vaš citat, pa vam postavljam pitanje, da li je ovakav pristup spolja, podsticao Muslimane da ne okončaju dejstva, da nastave sa delovanjem koje su imali, po ovom modelu, koji ste vi nazvali Ganićev a ja mislim da je bio model celog njihovog rukovodstva? Je li tako ili nije lorde Ovene?

SVEDOK OVEN: Da, pronašao sam taj citat, strana 391 za ove koji čitaju iz ovog izdanja u mekom povezu. Držim se svega što sam tamo rekao. Mi smo svi morali ... (prekid) u održavanju mira u periodu ratova u bivšoj Jugoslaviji. Svi smo mi tu počinili pogreške i ja tu ubrajam i sebe. Mislim da se nitko od nas ne može ponositi onim što se dogodilo tokom tih ratova. Ja mislim da potraga za nepristranošću predstavlja jedan težak zadatak dok je u toku rat i kao što sam rekao, možete biti nepristani u pregovorima ali ne možete biti neutralni, kad je riječ o stvarima poput etničkog čišćenja ili poput poteza kojima se krše ženevske konvencije. Zato mislim da se moramo suočiti sa činjenicom, da usprkos svim tim pregovorima i tokom tih pregovora, sve je to i dalje trajalo. Ja mislim da iz toga možemo samo zaključiti da je vaše područje aktivnosti, kao što ste priznali, bilo to da izvršite pritisak ali da ne koristite silu i ja ne negiram da je bilo nemoguće za bilo kojeg vođu u Beogradu, koristiti silu protiv bosanskih Srba ali ja mislim da me još uvijek niste uvjerali zašto niste iskoristili druge oblike političkog i vojnog pritiska koji su vam stajali na raspolaganju, kako bi prisilili te izuzetno tvrdokorne i tvrdoglave ljude da naprave kompromis kako bi se prihvatilo mirovno rješenje tada na Palama.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro lorde Ovene, dakle ja sam odgovoran zašto nisam prisilio susednu državu da uradi nešto što sam zaista smatrao da jeste u interesu srpskog naroda, što nije sporno. Kojim sredstvima? Ako isključimo silu koja je zaista jedno neprihvatljivo sredstvo sa svakog stanovišta, pre svega, moralnog.

SUDIJA MEJ: Već smo se pozabavili tim pitanjem. No, zapitaću lorda Ovena da li prihvaća karakterizaciju ovu koju ste vi iznjeli u vašem pitanju. Dobro, možda je to pitanje koje mi moramo postaviti, na koje ćemo mi morati odgovoriti. Možda nije na svjedoku da govori o tome, ali optuženi kaže: 'ja nisam odgovoran da prisilim susjednu državu da učini nešto što je i po mom mišljenju bilo u interesu srpskog naroda'. Da li se tako može okarakterizirati vaše razumjevanje situacije ili biste radije to stavili po strani?

TUŽILAC NAJS: Časni sude, vi ste ispostavili jednu negaciju u citatu, radi se o tome da on nije prisilio susednu državu.

SUDIJA MEJ: Da, nije prisilio susjednu državu.

SVEDOK OVEN: Pa postoje dva tumačenja korištenje riječi *prisilio*. Ja smatram da ih je on trebao prisiliti da pristanu na sporazum, koristeći vojne, ekonomske i privredne pritiske koje je imao na raspolaganju, budući da su se nalazili u susjednoj državi na koju su se ljudi u Republici Srpskoj oslanjali

na dostavu materijala, kako bi mogli ratovati i ja mislim da je on to trebao učiniti i tada bi imao daleko veću težinu u očima zapada da je za pregovaračkim stolom radio ono što je radio a onda to podupro i silom, kao što sam rekao, vojnom i političkom. Ali ne mislim tu na pucnjavu i bombardiranje, nego na presjecanje linija snabdjevanja koje su njima omogućavale da nastave rat. I to je bila velika greška predsjednika Miloševića. Ja sam siguran da on može uprijeti prstom na mnoge moje greške također.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa nemam nameru da upirem na vaše greške prstom lorde Ovene ali da li dozvoljavate malo drugačiju formulaciju ovoga što ste rekli. Rekli ste: oslanjali su se na nas kako bi mogli ratovati. A da li dozvoljavate formulaciju: oslanjali se na nas kako bi mogli preživeti? Da je pitanje njihovog preživljavanja bilo suštinsko pitanje u kome su se oni oslanjali na nas i u kome smo mi imali svaku obavezu da im pomognemo da prežive. Upravo tim Srbima koji su tu živeli vekovima na tim prostorima a ne došli iz Srbije besni da zauzmu nečiju teritoriju. Pravite li razliku između ratovanja i preživljavanja?

SVEDOK OVEN: Mislim da ste u pravu kad se niste mješali u stvarnu, istinsku humanitarnu pomoć bosanskim Srbima u septembru '94. i dalje. No mislim da još uvijek morate uvjeriti ljude, među kojima sam i ja, u to zašto to niste učinili i ranije i zatim kad jeste uveli ograničenje na snabdjevanje, jeste li se zaista pobrinuli da se njima više ne dostavlja municija, da im se ne dostavlja oružje i da im se ne dostavlja gorivo. Vi možete reći da je gorivo djelomično i humanitarni predmet i isto dizel gorivo koje pokreće tenk, pokreće i traktor, međutim postoji točka na kojoj se može izvršiti pritisak, kako bi se ljudi usredotočili na jednu stvar i učinili stvari koje su inače, koje inače nisu bili voljni učiniti. A to vi niste napravili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: To je pitanje procene i mere, razlike između tenka i traktora, bolnice i municije, koju je vrlo komplikovano odrediti. Ali evo, poslužiću se i dalje citatom iz vaše knjige koje .. to je na mojoj engleskoj verziji 321. strana, jer maločas smo u citatu videli da UN nije mogao da bude nepristrasan, što ste sami rekli. Citiram šta vi kažete: "Ovi visoki oficiri UN - a bili su praktični vojnici, koji su se suočavali sa veoma teškim problemima na terenu i neminovno smatrali da je njihova uloga da održavaju red, oslanjajući se na klasične uzore i iskustvo predhodnih mirovnih operacija UN - a. Ono što su teško mogli da shvate da su bosanski Muslimani iz sasvim razumljivih razloga, upravo protiv reda. Nered i destabilizacija su bili suštinski delovi strategije bosanskih Muslimana. Morali su da onemoguće da se kod ljudi uvreže srpske linije fronta kao stalne granice. Takođe, nisu videli ništa loše u tome da ih UN štiti u bezbednosnim zonama a da oni istovremeno napadaju iz njih. Predpostavljao sam da muslimanski komandanti smatraju da to nije njihov problem što Savet bezbednosti UN - a usvaja nedosledne rezolucije. Potrudice se da izvuku sve mogu i što je u njihovom interesu. U suštini, UN

i komandanti bosanskih Muslimana morali su jedni drugima da idu na nerve i bilo je tužno slušati kako razni generali u Sarajevu, Kanađanin Mek Kenzi, Francuz Morion, Belgijanac Brikmon, zatim britanski generali Rouz i Smit pre njega, bivaju lično kritikovani u Sarajevu i Americi da su prosrpski nastojeni, dok su nastojali da sprovedu i humanitarni i mirovni mandat, koji zahteva nepristrasnost. Povodom mnogih od ovih spornih pitanja, Savet bezbednosti UN se pod pritiskom SAD čak nije ni trudio da se pretvara da je nepristrasan". Nadam se da je ovo tačan citat. Znači lord Ovene, biti nepristrasan, tumačeno je kao prosrpski odnos. Biti na strani Muslimana, bilo je nešto što je dozvoljeno i poželjno i takav je odnos tretiran kao nepristrasan. Da li ste vi imali sličnih teškoća?

SVEDOK OVEN: Pa ja sam pokušavao shvatiti stajalište Vlade Bosne i Hercegovine u tom slučaju. Možda to vi niste sami željeli iako ste ponekad, čini mi se, to pokušavali. Predsjednik Izetbegović se nalazio pod opsadom u svom glavnom gradu. Vidio je da je najveća populacijska grupa smanjena nekih 10 posto ili možda malo više ponekad, još uvijek su u toku bili etničko čišćenje, logori, Muslimani su držani u groznim uslovima, nastavljalo se granatiranje, snajpersko djelovanje i on je smatrao, što je donekle bilo i opravdano, da svijet sve to ignorira. Naravno, on se nije mogao složiti s time da se tadašnja situacija zamrzne, zato jer je ta situacija bila jako loša za bosanske Muslimane. Bila je jako nepravilna i zato smo i gospodin Vens i gospodin Stolternberg i ja shvatili da su prekidi vatre nešto s čim .. očemu nismo imali iluzija, jer oni nisu održavani. Ljudi bi napustili pregovarački stol i odmah nastavili pucati. Prema tome, to nisu bili iskreni sporazumi o prekidu vatre. Drugo – oni bi na taj način zamrzli nepravilnu situaciju i zato smo mi tražili rješenje. Opće rješenje i logika u osnovi tih napora bila je da se spremi jedan paket i kad imamo takav paket, onda moramo izvršiti pritisak da se postigne rješenje i to nismo učinili. Vi s vaše strane kontrolirali ste snabdjevanje a mi s naše strane nismo upotrijebili dovoljnu silu, kako bi se to snabdjevanje omelo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Recite mi lorde Ovene pošto ste nekoliko puta pomenuli etničko čišćenje, logore i slične i slične stvari. Pa nije li vama bar, kao osobi koja je bila prisutna sve vreme na tim prostorima, jasno bilo da sve tri strane u sukobu vrše ta dela, da nema nevine strane. Da li vam je poznato koliko je stotina hiljada izbeglica, na primer, bilo u Srbiji? Čak pre onih događaja '95. u Krajini. Koliko stotina hiljada? Koliko je od toga desetina hiljada bilo Muslimana iz Bosne, koji su pobjegli u Srbiju, da tamo nađu, da tamo našu spas. A koliko Srba iz Bosne i iz Hrvatske, takođe žrtve etničkog čišćenja? Koliko logora za Srbe u Bosni i Hercegovini, koliko logora za Srbe u samom Sarajevu i tako dalje. Dakle, kad govorite o etničkom čišćenju, o logorima, je li jasno koliko ih je bilo na strani Muslimana u isto vreme?

SVEDOK OVEN: Gospodine Miloševiću, ja sam prihvatio puno odabranih citata iz moje knjige i pokušao sam da o njima dam prikladne interpretacije

ali mogu da vam pokažem mnogo više citata gde ja jasno stavljam do znanja da nije postojala jednakost, kad se radilo o nedelima. Dakle tu nije bilo jednakosti. Bilo je apsolutno jasno da su bosanski Srbi počinili mnogo više dela koja su izazvala ubijanje, zlostavljanje, izgladnjivanje, silovanje i da su dakle, prouzrokovali mnogo više takvih slučajeva nego bilo Muslimani, bilo Hrvati i jasno je što vi želite da branite srpski narod ali nema ni jednog nepristrasnog posmatrača koji je bio u Bosni i Hercegovini tokom svih tih godina a koji nije došao do zaključka da su bosanski Srbi činili mnogo više prekršaja i nedela, nego bosanski Hrvati ili bosanski Muslimani i stoga se možda čini da javno mnjenje nije bilo nepristrasno. Možda se to čini vama, zato što je međunarodna javnost videla da postoji jedna sistematičnost u vršenju agresije, nasilja, rasizma, protiv kojeg su se oni bunili i zato se ovaj predmet sada i vodi pred ovim sudom i ovo su sasvim legitimna pitanja, koja moraju da se razreše, ukoliko mi želimo da sprečimo ovakve primere u buduće.

Svedok MILANOVIĆ

Oktobar 8, 2003.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: U paragrafu dva vaše izjave a isto tako i u sažetku, vi ste opisali naoružavanje Srba i Hrvata u toj regiji a isto tako i vašpoložaj. Kada su '91. počele etničke napetosti, da li su se počeli naoružavati i lokalni Srbi i lokalni Hrvati ili je to činila samo jedna strana?

SVEDOK MILANOVIĆ: i jedni i drugi.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: A stanovnici sela, da li su oni započeli s noćnim stražama?

SVEDOK MILANOVIĆ: Jesu, sa svojim ličnim naoružanjem, što sportskim, što vatrenim ko ima dozvolu za nošenje.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: U paragrafu tri sažetka i izjave vi govorite o situaciji u vašem selu. Kakav je bio etnički sastav Palače?

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa bilo je oko 90 % Srba.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Časni sude na 23 strani atlasa vidi se kraj o kojemu govorimo a to je na putu između Osjeka i Vinkovaca. Tu možete vidjeti sela Laslovo ali ne vidi se samo selo Palača. Dakle, susjedna sela Laslovo i Korog, kakav je bio njihov nacionalni sastav?

SVEDOK MILANOVIĆ: Laslovo su bili oko 80 % Mađari, 20 % Hrvati a Koruđ oko 90 - 95 % Mađari, osralo ostalih.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: 2. maja '91. godine kada je JNA došla u Palaču, da li je prije toga bilo sukoba između ta tri sela, Palača, Laslovo i Korog u to vrijeme.

SVEDOK MILANOVIĆ: Nije bilo sukoba ali su se držale noćne straže na obe strane.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Nakon pada Vukovara da li je JNA preuzela čitavu tu regiju, uključujući Laslovo i Korog?

SVEDOK MILANOVIĆ: Jeste.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: U paragrafu 5 vaše izjave a paragrafu 4 u sažetku, vi ste opisali osnivanje Srpskog nacionalnog Vjeća i kako se ono razvilo u Vladu SAO za Slavoniju, Baranju i Zapadni Srem. Imam samo nekoliko pitanja o tome a prvo se odnosi na dokazni predmet 1 u registratoru koji nosi dokazni predmet 549 i želim ubrzati postupak tako što će i svjedok dobiti čitav registrator da ga može pogledati a molim da se svjedoku pokaže i njegova izjava, kako bi se mogao orjentirati. Gospodine Milanoviću u registratoru ćete vidjeti brojeve tabulatora i najprije se nalazi popis članova Srpskog nacionalnog Vjeća. Da li je to popis koji ste vi sastavili uz pomoć tužitelja?

SVEDOK MILANOVIĆ: Jeste, to je taj popis.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Koja je bila svrha, odnosno koji je bio razlog osnivanja Srpskog nacionalnog Vjeća?

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa svrha osnivanja nacionalnog Veća je bila da se jednostavno narod okupi oko nekog rukovodstva a to rukovodstvo je predstavljalo Srpsko nacionalno Veće.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Kada govorite o narodu, da li time mislite na Srbe?

SVEDOK MILANOVIĆ: Na Srbe.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Koji je bio opći cilj Srpskog nacionalnog Vjeća a kasnije SAO u odnosu na Jugoslaviju?

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa cilj je bio da Slavonija, Baranja i Zapadni Srem ostanu u sastavu Jugoslavije.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Kako ste vi shvaćali posljedice ovog cilja, za Hrvate i Mađare koji su više voljeli živjeti u neovisnoj Hrvatskoj a ne u Jugoslaviji?

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa shvatio sam isto kao što jedan deo srpskog naroda koji nije obuhvaćen, na primer Slavonijom, Baranjom i Zapadnim Sremom, da mora da odluči ili će ostati da živi u Slavoniji, Baranji i Zapadnom Sremu, koja bi ostala u Jugoslaviji ili da mora otići s tog prostora ako ne bi želili živiti kao što su neki Srbi iz, recimo, Zagreba prešli na prostor pod kojim su vlast organizovali Srbi.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Jesu li Hrvati iz vašeg sela otišli u jednom trenutku i ako jesu, kada je to bilo?

SVEDOK MILANOVIĆ: Otišli su Hrvati u jednom trenutku kad su počela aktivnija ratna dejstva, čini mi se negdje oko 25. 26. 06. '91. godine

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Jeste li imali u selu sastanak prije nego što su pni otišli?

SVEDOK MILANOVIĆ: Jesam, lično sam ja imao sa njima sastanak.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li ste razgovarali o sigurnosti seljana Hrvata na tom sastanku?

SVEDOK MILANOVIĆ: ... i to.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: U tom trenutku da li ste vi imali informacije da su drugdje ubijeni stanovnici Hrvati?

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa imao sam neke poluinformacije i informacije da Hrvati nisu sigurni na prostoru kad dođu rezervisti i dobrovoljci i na osnovu toga sam im rekao da smatram da oni treba da odluče na svoju odgovornost da li će ostati s nam ili će otići.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li ste bili u stanju zaštititi Hrvate protiv rezervista, kao što ste rekli?

SVEDOK MILANOVIĆ: Nisam mogao garantovati im bezbednost.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li je JNA zaštitila Hrvate protiv rezervista?

SVEDOK MILANOVIĆ: Nije ni ona mogla garantovati.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Nakon tog sastanka s vama, jesu li Hrvati otišli i kao jesu zašto su otišli?

SVEDOK MILANOVIĆ: Oni su mene saslušali i kratko su to komentarisali i donjeli su odluku da gotovo izađu svi.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li su otišli zato što su se bojali ili iz nekog drugog razloga?

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa što su se plašili za svoju bezbednost.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li su Hrvati u susjednim selima otišli iz istog razloga?

SVEDOK MILANOVIĆ: Iz istog razloga.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Jeste li promatrali napad na Ernestinovo 21. novembra '91. godine?

SVEDOK MILANOVIĆ: Da.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Je li to bilo hrvatsko selo ili mješano selo?

SVEDOK MILANOVIĆ: Većinom hrvatsko.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li je ostavljen koridor za civile ili je to mjesto okruženo?

SVEDOK MILANOVIĆ: Koridor je ostavljen.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Ko je ostavio koridor i zbog čega?

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa praksa je bila da vojska Jugoslavije kad ima borbene aktivnosti da uvijek ostavi koridor za izvlačenje civila.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li je to učinjeno bez iznimke u vašoj regiji ili postojala iznimka tom pravilu?

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa koliko se ja sjećam, bez iznimke.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: U odnosu na Vukovar, kako je tamo obavljen napad?

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa ne mogu 100 % da kažem ali mislim da je i tamo ostavljen jedan mali koridor gdje su se izvlačili Hrvati iz okruženja.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li su Hrvati i drugi nesrbi protjerani iz svojih domova i ako je tako, kada je to bilo?

SVEDOK MILANOVIĆ: To je većinom se dešavalo u toku borbenih dejstava ili dan, dva pre ili pri samom napadu.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li je do protjerivanja došlo i u kasnijim godinama, osobito kada su stizale srpske izbjeglice iz Zapadne Slavonije ili južnog djela Krajine?

SVEDOK MILANOVIĆ: Jeste, to se dežavalo upravo tada posle dolaska izbjeglica iz Zapadne Slavonije i donjeg djela Krajine. Te izbjeglice su srpske nacionalnosti i dolazile na prostor Istočne Slavonije i onda tu dolazilo do takvih slučajeva, ne često ali bilo je. Vlast je probala da spreči ali nekada nije uspjela da spreči.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: O kojoj godini sada govorite?

SVEDOK MILANOVIĆ: To se dešavalo u toku '91. u momentu kada je jedan deo Zapadne Slavonije pao manji i u manjem broju a većinom u '95. godini kada je bio pad donjeg dela Krajine.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Gospodine Milanoviću sada ćemo prijeći na dokazne predmete. 327, tabulator 2 i 327 tabulator 3, za vrijeme pripremnog razgovora da li ste imali prilike pregledati dva dokumenta Srpskog nacionalnog Vjeća od 28. maja i 24. avgusta '91. godine i ako jeste, jesu li ti dokumenti autentični?

SVEDOK MILANOVIĆ: Pregledao sam te dokumente i oni jesu autentični.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: U ovim dokumentima spominju se goloruki Srbi koji su izloženi državnom teroru hrvatske Vlade, govori se o lovu na Srbe, o popisu Srba koje treba uhapsiti ili ubiti. Da li ste i vi djelili to mišljenje? Je li situacija doista tako izgledala?

SVEDOK MILANOVIĆ: A s ove pozicije to je delimično tačno, tako je mislila većina Srba, pa ja sam sad siguran da su tako i sa druge strane, Hrvati, mislili da su i oni goloruki.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li je propaganda iskorištavala razne događaje u to vrijeme u regiji?

SVEDOK MILANOVIĆ: Jeste, na obe strane.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Kakav je to imalo učinak na stanovništvo, i Hrvate i Srbe?

SVEDOK MILANOVIĆ: Veliki je imao učinak.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Opisali ste u svojoj izjavi u odlomku 5 najutjecajnije političare u toj regiji, a osobito ste naglasili ulogu Gorana Hadžića, to je odlomak broj 5 a časni sude to se nalazi u odlomku broj 10 sažetka sa pripremnog razgovora. Na temelju čega je on bio tako važan i ovo se tiče direktno gospodina Miloševića.

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa gospodin Goran Hadžić je bio važan zato što je bio u Srpskom nacionalnom Veću i bio je predsednik, ako se tad to tako zvalo, Srpskog nacionalnog Veća i u jednom trenutku su ga Hrvati u to vreme uhapsili na prostoru Like, to jest Plitvica. Uskoro je bio pušten i on jet u dobio, da kažem, na političkoj težini a po Hadžićevoj priči, da je bio veoma blizak sa gospodinom Miloševićem.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Je li to bilo važno za političara da napreduje, da se uzdigne visoko, ta činjenica?

SVEDOK MILANOVIĆ: Ta činjenica je bila važna.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li se gospodin Hadžić sastajao i konzultirao sa gospodinom Miloševićem, da li to znate?

SVEDOK MILANOVIĆ: Po Hadžićevoj priči, jeste.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Što je on o tome rekao i kada?

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa ja mogu konkretno govoriti pred kraj '91. i početak '92. pa na dalje. Hadžić je govorio da je često bio kod gospodina Miloševića i da je sa njim imao razgovore i dogovore.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: JE li Goran Hadžić imao potrebne vještine da bi sudjelovao u Vladi SAO ili RSK?

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa mislim da nije imao potrebne veštine.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Je li on ispunio svoju ulogu predsjednika tih entiteta?

SVEDOK MILANOVIĆ: Mislim da nije.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Je li provodio puno vremena u regiji ili je bio negdje drugdje?

SVEDOK MILANOVIĆ: Malo je provodio vremena u regiji, bio je većinom negde drugde.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Kako je onda mogao postići i održati tako visoki položaj, položaj predsjednika tih entiteta?

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa po mojoj slobodnoj procjeni zbog veze sa Beogradom da je uspevao da se održi na vlasti.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Kada je započeo rat, da li su civilne vlasti SAO imale stvarnu vlast u regiji?

SVEDOK MILANOVIĆ: Kad je počeo rat, mislim da nisu imale stvarnu vlast u regiji.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: A tko je onda imao vlast?

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa sa početkom aktivnih vojnih dejstava mislim da je tadašnja Jugoslovenska narodna armija imala vlast.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Gospodine Milanoviću vi ste u svojoj izjavi naveli članove Vlade SAO pa ne moramo ulaziti u te detalje a da li se sjećate da ste pročitali Narodni list, časni sude to je dokazni predmet 327, tabulator 6, i jesu li imena tačno navedena?

SVEDOK MILANOVIĆ: Pročitao sam ovaj Službeni list i imena su tačno navedena.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Vi ste u svojoj izjavi opisali i svoju ulogu pomoćnika ministra za transport, kasnije vršitelja dužnosti ministra obrane. Da li ste vi sudjelovali na sastancima Vlade i da li ste isto tako imali sastanke sa vojnim i policijskim službenicima?

SVEDOK MILANOVIĆ: Na sastanke Vlade, kao zamenik ministra, ponekad a sa vojnim i policijskim službenicima sam imao sastanke i dogovore.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Molim vas pogledajte sada tabulator 2 u ovom fasciklu koji ste dobili i ovdje se nalazi document, zapisnik sastanka od 29. novembra '91. godine i ovdje imamo sudionike a to ste vi i Radovan Stojčić, među ostalima. Da li ste vi dali ovaj dokument sudu?

SVEDOK MILANOVIĆ: Jesam, ja sam dao.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Imamo u istom fasciklu, to je tabulator 3 a zapisnik sastanka od 18. februara '92. i ovde se vidi da ste vi jedan od sudionika a spominje se i Živko Trajković među prisutnima. U kojem svojstvu je on prisustvovao sastanku?

SVEDOK MILANOVIĆ: Živko Trajković je sastanku prisustvovao kao sada već komandant Teritorijalne odbrane Slavonije, Baranje i Zapadnog Srema.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li to znači da je on već onda zamjenio Badžu?

SVEDOK MILANOVIĆ: Da, to to znači.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: U sljedeća dva dokumenta, tabulator 4 i 5, to je poziv, isti poziv od 18. februara '92. godine, u tabulatoru 5 imamo i dopisano rukom Mrgud: "Dođi i ti Mrgude". Da li je to bio vaš nadimak?

SVEDOK MILANOVIĆ: Jeste, to je bio moj nadimak.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Sljedeći dokazni predmet, tabulator 6 u istom fasciklu je nalog koji se vi imenujete pomoćnikom ministra obrane, a datum je 19. decembar '91. Da li ste vi sudu dali ovaj document?

SVEDOK MILANOVIĆ: Jesam, ja sam dao.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Sljedeći dokument tabulator 7 u tom fasciklu je specifikacija zahtjeva za rad srpske nacionalne bezbjednosne službe a potpis je Stevo Bogić a ispod toga je još jedan potpis. Koji je bio nadimak Bogića, znate li to?

SVEDOK MILANOVIĆ: Mislim da je Bogićev nadimak bio Jajo.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Časni sude u sažetku pripremnog razgovora to ne stoji ali gospodin Mrgud je spomenuo tu osobu i njegovu ulogu u nacionalnoj bezbjednosnoj službi a to se nalazi u odlomku 37 pa neću postavljati daljnja pitanja o tome. Vi ste u vašoj izjavi u odlomku 113, 103, pardon, pomenuli da u odnosu na južni dio Krajine, uske veze između gospodina Miloševića, Milana Babića i Milana Martića su postojale i kako vi to znate?

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa veze su postojale od ovih ljudi koje ste vi nabrojali, oni su opšte poznati preko sredstava informisanja a ponekad sam lično čuo od Marića ili Babića da se sastaju sa gospodinom Miloševićem.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Sledeća glava u vašoj izjavi se tiče organizovanja Republike Srpske Krajine, njenog formiranja. Vi ste to detaljno opisali u vašoj izjavi i s toga nećemo ići u detalje a vi ste u vašoj izjavi naveli članove Vlade RSK i časni sude to se nalazi pod tabulatorom 8. Gospodine Milanoviću ako vi pogledate ovaj paket dokumenta pred vama pod tabulatorom 8, da li se tu nalazi taj spisak koji sam upravo opisala?

SVEDOK MILANOVIĆ: Jeste, to je taj spisak.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: I vi ste u vašoj izjavi u paragrafu 92 i 93 spomenuli sastanak u Borovom selu, 26. februara '92. godine i tamo ste naveli one iz srpske Vlade koji su bili prisutni na tom sastanku. Da li su oni uticali na donošenje odluka, na odluke koje su bile donete tog dana?

SVEDOK MILANOVIĆ: Mislim da nisu oni uticali na donošenje odluka tog dana ali je značilo njihovo prisustvo, kao jedna podrška toj skupštini koja se održava tog datuma kojeg ste vi rekli u Borovu selu.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: A sada da pogledamo dokument pod sledeća tri tabulatora u tom paketu dokumenata, to su tabulatori 9, 10 i 11. Ova tri dokumenta se tiču vaše funkcije pomoćnika ministara odbrane SAO. Kakve su bile vaše obaveze na toj funkciji?

SVEDOK MILANOVIĆ: Obaveze na toj funkciji su bile obaveze koje svako ministarstvo u svakoj zemlji ima, a pogotovu to ministarstvo odbrane, da kažem, u ratnim ili neposredno ratnim uslovima. Trebalo je voditi računa, znači, o vojsci, njezinoj pozadini, o snabdevanju i o bezbednosti civilnog stanovništva.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Pod tabulatorom 9 se vidi, prvo rešenje koje je potpisao Stojan Španović i u tom rešenju se spominje dozvola generalštaba Vojske Jugoslavije. Možete li nam raći zašto je bilo potrebno da se dobije to odobrenje?

SVEDOK MILANOVIĆ: Ja mislim da je to bilo potrebno zato što tada, u bivšoj Jugoslaviji, u ministarstvu odbrane su većinom bili vojna lica koja su bila zaposlena, da li u generalštabu ili u ministarstvu odbrane Savezne Republike Jugoslavije, tako da je, po mom mišljenju, zato bi to bilo potrebno.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Pod tabulatorom 11 se nalazi odluka, odnosno rešenje koje je doneto 30. oktobra '95. godine i opet se spominje Vojska Jugoslavije i u ovom rešenju stoji da ste vi bili civilno lice u Vojsci Jugoslavije. Možete li to da nam objasnite?

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa pošto ja nisam bio, znači, aktivni oficir Vojske Jugoslavije, onda sam ja primljen kao građansko lice na službi u Vojsci Jugoslavije.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Ali vi ste zapravo bili u Republici Stpskoj Krajini i na osnovu ovog dokumenta ovde stoji da ste vi postali civilno lice na službi u vojsci Jugoslavije. Možete li to objasniti.

SVEDOK MILANOVIĆ: Poznato je da su oficiri Vojske Republike Srpske Krajine bili aktivni oficiri Vojske Jugoslavije i da su bili raspoređeni na posao u Republiku Srpsku Krajinu ili dobrovoljno otišli i da su dobijali platu od Vojske Jugoslavije. Pošto je ministarstvo odbrane tako jedan specifičan organ koji je mnogo vezan za vojsku, donešena je odluka i da svi u ministarstvu odbrane Republike Srpske Krajine budu zaposleni u Vojsci Jugoslavije.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: U ovom dokumentu koji sada razmatramo pod tabulatorom 11 se spominje vojna pošta 4001. O kakvoj se vojnoj pošti radi i gde se ona nalazila?

SVEDOK MILANOVIĆ: To je vojna pošta koja je vodila računa o tim oficirima i građanskim licima Vojske Jugoslavije koji su se nalazili na prostoru bivše Republike Srpske Krajine i nalazila se u Beogradu.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Vi ste ostali na funkciji pomoćnika ministra odbrane Republike Srpske Krajine tokom niza godina, a da li ste sve to vreme takođe bili zaposleni u Vojsci Jugoslavije?

SVEDOK MILANOVIĆ: Da, tačno je. Sve do negde konca '95. ili početka '96.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li ste uvek dobijali platu od Vojske Jugoslavije, da li ste primali platu od njih?

SVEDOK MILANOVIĆ: Jesam.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li je postojala slična funkcija onoj koju ste vi imali u južnom delu Krajine, oko Knina?

SVEDOK MILANOVIĆ: Mislim da jeste, da su bila još jedan ili dva pomoćnika.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li znate da li su i oni takođe bili zaposleni u Vojsci Jugoslavije i primali platu od Vojske Jugoslavije kao i vi?

SVEDOK MILANOVIĆ: Koliko se mogu setiti mislim da jesu. Jedan je isto bio građansko lice kao ja a drugi je bio aktivni oficir Vojske Jugoslavije.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li znate kako se zovu?

SVEDOK MILANOVIĆ: Aktivno vojno lice - potpukovnik Duško Babić a građansko lice Počuća Milan.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Gospodine Milanoviću vi ste takođe dostavili dokument koji se nalazi pod tabulatorom 12 u ovom prvom paketu dokumenata. Taj dokument je zapravo poziv na sastanak u Kninu 30. maja '94. godine. Vaša funkcija i vi lično, da li se vi opisujete pod tačkom 15 gde stoji: načelnici odeljenja ministarstava za Baranju, Istočnu Slavoniju i Zapadni Srem. Da li se to odnosi na vas?

SVEDOK MILANOVIĆ: Moglo bi se raći.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Vi ste opisali Teritorijalnu odbranu, strukturu Teritorijalne odbrane i saradnju sa JNA. Vi ste to opisali u vašoj izjavi u nekoliko pasusa, pre svega u pasusima 17 i 21. Mi to sad ne moramo da ponavljamo ali ono što me interesuje je sledeće, da li je Teritorijalna odbran bila podređena JNA tokom vojnih akcija?

SVEDOK MILANOVIĆ: Uvek.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li ste vi, i to mislim ne samo na vas lično, već i celo ministarstvo odbrane i Badža Stojčić i tako dalje, jeste li vi održavali sastanke sa oficirima JNA pre nekih vojnih akcija?

SVEDOK MILANOVIĆ: Ja tada nisam imao funkciju ali znam da je Badža održavao sastanke sa komandom Vojske Jugoslavije.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Gde su se održavali ti sastanci?

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa kako kada, ali je to većinom bilo na prostoru, na prostoru Slavonije, Baranje i Zapadnog Srema, možda nekad i na oprostoru Savezne Republike Jugoslavije.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Vi ste u vašoj izjavi takođe spomenuli da je Teritorijalna odbrana Srbije na neki način bila uključena. Posebno ste spomenuli generale Mandarića i Gezu Farkaša. Zašto su oni učestvovali u onome što se događalo u vojnim aktivnostima u istočnoj Slavoniji, Baranji i Zapadnom Sremu? Kakva je bila njihova uloga?

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa njihova uloga je jednostavna ako ... gdje sudjeluje Vojska Jugoslavije tu je normalno da učestvuje i Teritorijalna odbrana, pošto je ona u neku ruku pod .. u sastavu Vojske Jugoslavije.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li to znači da su jedinice iz Teritorijalne odbrane Srbije učestvovala u akcijama na vašem prostoru? Šta ste mislili?

SVEDOK MILANOVIĆ: Da, to to znači, da su učestvovali.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: U vašoj izjavi u pasusu 50 vi ste govorili o popunjenosti jedinica JNA koje su se nalazile na vašem području i takođe ste spomenuli gardijsku brigadu i Novosadski korpus. Kada je stigla gardijska brigada? Da li nam to možete reći.

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa ne mogu baš tačno reći ali mislim da je gardijska brigada na prostor Srema došla negde u osmom mjesecu '91.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li ste pripremili kartu na kojoj je označena zona odgovornosti gardijske brigade i Novosadskog korpusa? Časni sude to je karta koja ima broj dokaznog predmeta 326, to se nalazi u paketu dokumenata, u paketu karti za Hrvatsku i to bi bilo pod sledećim tabulatorom, broj 30.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Hvala vam. Gospodine vi ste nam na ovoj karti označili sastav sela na tom području i to je jasno, ne moramo detaljnije o tome govoriti ali možete li nam ,molim vas, pokazati na grafoskopu gde su se nalazile ove dve jedinice JNA i koju su liniju držale?

SVEDOK MILANOVIĆ: Na prostoru Baranje učestvovala je jedna ili dve brigade Novosadskog korpusa, koji su isto prešli tako u osmom mesecu u, u Baranju. Na prostoru Slavonije učestvovao je Novosadski korpus sa više brigade. Isto je negdje prešao u avgustu na prostor Vukovara, s tim da se mora reći da je deo Vojske Jugoslavije koji je bio u Vukovaru jedan, jedna manja jedinica, koja se isto tu pridružila Novosadskom korpusu. i na prostoru Srema je delovala gardijska brigade koja je u nekom posle, u nekom kasnijem periodu prerasla u korpus. Da li se zavao Beogradski ili tako ili Gardijski, sad ne mogu reći, ali u početku je to samo bila brigade.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: i ukoliko sam vas dobro shvatila, granica između područja koji je držao Novosadski korpus i područja koje je držala Gardijska brigada je ova plava linija koja prati reku.

SVEDOK MILANOVIĆ: Jeste, to je ta plava linija, to je reka Vuka, koja je presećala grad Vukovar.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: To je sve što nam je bilo potrebno na toj karti. Časni sude samo da nešto pojasnimo. Upravo mi je bilo rečeno da vi imate dve karte pred vama. Ova karta koja pokazuje širi region, pokazuje celokupnu srpsku autonomnu oblast a ova manja je preciznija i na njoj je prikazana Istočna Slavonija i istočni Srem a na drugoj se vidi i Baranja, ali svedok nije govorio o nacionalnom sastavu sela tamo zato što nam to nije bilo relevantno u ovom predmetu.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Gospodine Milanoviću vi ste spomenuli ulogu JNA koja je zapravo bila neka vrsta tampona između strana u regionu. Da li se promenila uloga JNA u avgustu '91. godine?

SVEDOK MILANOVIĆ: Jeste, u avgustu '91. se promenila uloga JNA.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Kako se promenila?

SVEDOK MILANOVIĆ: Otprilike u to vreme JNA iz tampon zone prelazi na stranu Srba ali moram to kratko da pojasnim, jer u to vreme iz JNA beže i

odlaze Hrvati i ostale druge nacionalnosti i JNA se popunjava sa srpskim stanovništvom, tako da je defakto prešla na stranu Srba jer je bio gotovo čist etnički sastav.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li su jedinice JNA od onda vodile zajedničke akcije sa brigadama Teritorijalne odbrane?

SVEDOK MILANOVIĆ: Jesu, zajedno su dejs'tvovali.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: A da li su učestvovali dobrovoljci iz Srbije u ovim zajedničkim dejs'tvima?

SVEDOK MILANOVIĆ: Nije bilo puno dobrovoljaca ali su učestvovali.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li je bilo dobrovoljaca iz Crne Gore a da vi o tome znate?

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa ne mogu baš da garantujem da je bilo iz Crne Gore. Većinom, po mojim saznanjima, su bili iz Srbije na ovom našem prostoru. Možda na nekom drugom prostoru Krajine ili Bosne.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Kako su integrisani ovi dobrovoljci u jedinice? Pod čijom su komandom bili?

SVEDOK MILANOVIĆ: U većini slučajeva dobrovoljci su bili pod komandom Teritorijalne odbrane a Teritorijalna odbrana je bila pod komandom JNA.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Vi ste u vašoj izjavi spomenuli da su Arkanovi tigrovi takođe učestvovali u zajedničkim dejs'tvima. Kome su oni bili podređeni?

SVEDOK MILANOVIĆ: Tigrovi su bili podređeni TO - u a TO, kao što sam rekao, JNA.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li su policijske jedinice iz tog područja učestvovali u zajedničkim vojnim dejs'tvima.

SVEDOK MILANOVIĆ: Jesu, jesu učestvovali su u zajedničkim vojnim dejs'tvima isto pod komandom TO i JNA.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li su policijske jedinice iz MUP - a Srbije takođe učestvovali?

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa ne mogu reći jedinice a pojedinaca je bilo, ali jedinice nisu učestvovali u aktivnim borbama.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Po paragrafu 17 i 21 vaše izjave a takođe u paragrafu 21 sažetka, vi ste opisali vojne operacije u Novoj Tenji. Sad ne moramo time da se bavimo, ali vi ste spomenuli da je Radovan Stojčić Badža planirao i komandovao ovom akcijom zajednički. Šta to tačno znači? Šta je on to radio vezano za Novu Tenju?

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa Radovan Stojčić Badža kao komandant Teritorijalne odbrane, normalno da je učestvovao u planiranju, komandovanju, u oslobađanju Nove Tenje zajedno sa JNA.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Ko je u to vreme bio komandant na terenu, koji je komandovao vojskom tokom akcije?

SVEDOK MILANOVIĆ: Mislite vojskom JNA.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Ne, mislim na sve borce koji su učestvovali, ko je komandovao na terenu? Je li Badža tada bio na terenu? Ko je bio zapovednik?

SVEDOK MILANOVIĆ: Mislim da su Badža i general Biorčević komandovali tom akcijom i bili su na isturenom komandnom mestu.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: U redu. Onda ću ja napraviti razliku između postupaka Badže na terenu i njegovog odnosa sa gospodinom Miloševićem. Vi ste opisali kako je Radovan Stojčić Badža došao na to područje i vi ste takođe rekli kako je on bio komandant TO – a na tom području. Da li je on došao kao dobrovoljac na to područje ili se on tamo nalazio kao zvanično lice iz Srbije?

SVEDOK MILANOVIĆ: Mislim da nije došao kao dobrovoljac.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: A zašto tako mislite? Šta ste primetili što bi potkrepilo to mišljenje?

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa nikada nije rekao da je došao kao dobrovoljac i mi smo to na terenu smatrali da je njega poslala zvanična vlast iz Republike Srbije.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Vi ste opisali kao je on stigao sa osobljem iz MUP – a Srbije i opremom iz MUP – a Srbije. Da li je on i dalje nastavio da prima opremu iz Srbije?

SVEDOK MILANOVIĆ: Djelomično da.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li je i dalje nastavio da prima platu iz MUP – a Srbije? Da li znate nešto o tome?

SVEDOK MILANOVIĆ: Koliko ja znam, da.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Vi ste spomenuli u paragrafu 19 i 24 Živka Trajkovića i Miodraga Zavišića. Koliko dugo je Živko Trajković ostao na tom području?

SVEDOK MILANOVIĆ: Ja mislim da je Živko Trajković ostao na prostoru do momenta kad su došli plavi šlemovi na prostor Baranje, Srema i Slavonije.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: A šta je sa Miodragom Zavišićem? Koliko dugo je on ostao?

SVEDOK MILANOVIĆ: Isto tako kao i Trajković.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: U odlomku 28 vaše izjave a to je u sažetku broj 25, spomenuli ste inspektora Veljka Bogunovića koji je došao sa oko stotinu ljudi, odnosno, srpskih policajaca zaposlenih u MUP – u. Koliko su oni ostali u regiji?

SVEDOK MILANOVIĆ: Isto do dolaska plavih šlemova na prostor.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Obzirom na ulogu i dužnosti Badže, da li to znači da su on i njegovi nasljednici zaduženi i za TO i za policiju u cjeloj regiji?

SVEDOK MILANOVIĆ: U neku ruku i po zakonu o neposrednom ratnom stanju i u ratnom stanju, policija kao oružana sila pripada pod teritorijalnu odbranu, tako da je u .. defakto Badža bio komandant i policiji, samo što je Zavišić bio zadužen za stručni rad policije.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Nakon što su se Badža i Trajković vratili u Srbiju, tko je preuzeo ulogu komandanta TO?

SVEDOK MILANOVIĆ: Ulogu komandanta TO je preuzeo pukovnik Bogdan Sladojević ali vensovim planom i dolaskom plavih šlemova, Teritorijalna odbrana je bila delimično ili gotovo cela raspuštena a oruđa i oružja su pošla po sistemu duplog ključa.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Pukovnik Sladojević, da li je on bio časnik JNA i da li je on i dalje bio oficir u Vojsci Jugoslavije?

SVEDOK MILANOVIĆ - ODGOVOR: Jeste, Sladojević je bio oficir Vojske Jugoslavije i ostao je.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Sljedeći dokazni predmet smo već vidjeli u sudnici. To je dokazni predmet 466, tabulator 12, pa vas molim da ga pogledate. Je li to autentični document i da li prepoznajete potpis gospodina Stojčića?

SVEDOK MILANOVIĆ: Mislim da je dokument autentičan i da je to potpis Radovana Stojčića.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: To je dokazni predmet 466. Časni sude to je način da svi u sudnici lakše pronađu dokazne predmete, dakle dokazni predmet 466, tabulator 12, koji je već poznat. Gospodine Milanoviću vi ste rekli da su civilne vlasti bile manje – više bez ovlasti kad je uapočeo rat i da je glavnu vlast u regiji imala JNA. U vašoj izjavi, u odlomku 17, međutim, vi ste spomenuli da je Teritorijalna odbrana stavljena na ravnopravniju osnovu kada je stigao Badža. Možete li reći kada je TO dobila ravnopravniji položaj, Kada je to bilo?

SVEDOK MILANOVIĆ: Teritorijalna odbrana Slavonije, Baranje i Zapadnog Srema dovedena je u malo ravnopravniji položaj dolaskom Radovana Stojčića Badže, to je negdje na nekim prostorima bilo u desetom mesecu a na nekim prostorima i koncem jedanaestog meseca.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Kada je stavljena na ravnopravniji položaj, da li je to iso vrijedilo i u vukovarskoj regiji, ako je tako – kada?

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa upravo u vukovarskoj regiji to je važilo za konac jedanaestog meseca, pošto se iz Slavonije u Vukovar nije moglo doći kopnenim putem pošto je Vukovar bio još pod hrvatskom valšću, tako da u donji deo Srema, gdje većinom leži grad Vukovar, to jest na desnoj obali reke Vuke, bio pod komandom tadašnje JNA.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Kada kažete kraj novembra da li time mislite poslje pada Vukovara.

SVEDOK MILANOVIĆ: To mislim.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Jesu li Stojčić i TO dobili još više moći od JNA u određenom trenutku?

SVEDOK MILANOVIĆ: Mislim da da. Posle završenih operacija za Vukovar, Teritorijalna odbrana je dobijala više na značaju, kao i po malo civilna vlast.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Opisali ste u svojoj izjavi kako ste se vi susreli sa Badžom Stojčićem i vaše odnose s njim. Kada ste gospodin prvi put susreli i da li vas je on nešto pitao u to vrijeme?

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa ja mislim da sam ga susreo negde u prvom delu desetog meseca '91. i jeste, pitao me je, pošto je on došao sa prostora Srbije, ne pozna teren a čuo je od nekih da ja dobro poznam i da li bi hteo da idem sa njim prilikom njegovih radnih obaveza, da budem s njim u autu da mu pokazujem put da ne bi negde pogrešio, pošto je to bilo ratno i nezgodno vreme.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li je od vas tražio informacije o selima i o njihovom nacionalnom sastavu?

SVEDOK MILANOVIĆ - ODGOVOR: Jeste, izmešu ostalog i to.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Jeste li se sprijateljili s njim?

SVEDOK MILANOVIĆ: Jesam.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li ste nastavili vaše bliske odnose i nakon što je on otišao iz regije?

SVEDOK MILANOVIĆ: Da.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Spomenuli ste Badžine aktivnosti i da je on isto tako sudjelovao u sjednicama Vlade. Ono što je on govorio, da li je to imalo težinu u regiji?

SVEDOK MILANOVIĆ: Jeste, imalo je težinu.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li je on bio dobro obavješten o događajima u regiji?

SVEDOK MILANOVIĆ: Mislim da je bio dobro obavješten.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Zašto to mislite?

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa mislim zato što sam dosta vremena sa njim provodio i da je imao sve informacije na terenu šta se dešava, pogotovu što je bio komandant Teritorijalne odbrane i svakodnevno je imao sastanke sa svojim saradnicima koji su bili na celom prostoru.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Zna li je li gospodin Stojčić slao izvještaje u Beograd i ako jeste - kome?

SVEDOK MILANOVIĆ: Mislim da je slao izveštaje u Beograd ali ne znam kome.

...

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li je Radovan Stojčić bio blizak sa gospodinom Miloševićem?

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa po mojim informacijama jeste.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li je Stojčić direktno komunicirao sa Miloševićem?

SVEDOK MILANOVIĆ: Koliko ja znam, posle '92. godine da, a do '91. i '92. ne mogu da kažem.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: U vašem transkriptu vi kažete koliko ja znam posle '92. ali niste sigurni za '92.

SVEDOK MILANOVIĆ: Ne mogu reći za '92.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Dobro, hvala. Kakve ste informacije imali da je on blizak sa gospodinom Miloševićem?

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa to su informacije od Radovana Stojčića Badže.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li ste nekad čuli razgovor koji je on imao sa gospodinom Miloševićem?

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa jesam, kako sam rekao. Par razgovora sam čuo.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Kako je Badža obraćao gospodinu Miloševiću u tim razgovorima?

SVEDOK MILANOVIĆ: Badža se obraćao sa poštovanjem.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: i kako ga je oslovljavao, imenom, titulom?

SVEDOK MILANOVIĆ: Uvijek titulom.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: A kako je gospodin Milošević oslovljavao gospodina Stojčića?

SVEDOK MILANOVIĆ: Mislim da ga je zvao Badža.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: U '93. da li je VJ povukla elemente sa njihovih pozicija na granici sa Istočnom Slavonijom, Baranjom i Zapadnim Sremom?

SVEDOK MILANOVIĆ: Jeste.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: I jeste li primetili šta je on uradio

SVEDOK MILANOVIĆ: Ja sam informisao Badžu da je to Vojska Jugoslavije, ustvari tad JNA, učinila, ustvari, Vojska Jugoslavije.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: I šta je Badža uradio u vezi s tim?

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa, Badža je predamnom nazvao gospodina Miloševića i obavestio ga o situaciji. Gospodin Milošević je nazvao gospodina Momčila Perišića i rekao mu da vrati stanje kako je bilo predhodno.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li ste čuli šta je gospodin Milošević rekao Badži i gospodinu Perišiću?

SVEDOK MILANOVIĆ: Čuo sam.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Kako je to bilo moguće?

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa jednostavno, Badža je imao upaljen spikerfon tako da sam čuo glas od gospodina Miloševića i gospodin Milošević je rekao Badži da sačeka da će sad on Momčila zvati, mislim na Perišića, i zvao ga je i rekao mu da vrati vojsku tamo gde je bila. To sam isto čuo zato što je spikerfon i dalje bio upaljen i vojska je bila vraćena.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Hvala časni sude. Svjedoče, upravo ste nam opisali razgovoru kojem je gospodin Mulošević preokrenuo odluku Momčila Perišića. Sjećate li se tačno što je on rekao?

SVEDOK MILANOVIĆ: Gospodin Milošević je rekao gospodinu Perišiću: "Momčilo nemaš ti šta da misliš nego vrati vojsku tamo gde je bila".

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Opisali ste i razgovor između gospodina Stojčića i Miloševića u odnosu na demonstracije u Srbiji. Možete li reći sudu što ste tom prilikom čuli?

SVEDOK MILANOVIĆ: Prilikom demonstracija u Srbiji Radovan Stojčić Badža bio je kod mene u stanu, nazvao je gospodina Miloševića i pričli su nešto o trenutnom stanju oko demonstracija.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Gospodine Milanoviću, opisali ste ulogu Željka Ražnatovića Arkana u regiji pa nije potrebno ponovo u sve to ulaziti, no moje je pitanje: kada je Badža otišao iz regije, kome je tada Arkan bio potčinjen?

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa on je bio pravno potčinjen pod komandu Teritorijalne odbrane koja se nedugo posle toga, to jest Vens - Ovenovog plana, transformisala u plave brigade milicije i kao i ostali teritorijalci, tigrovi su potpali pod komandu plavih brigade, to jest policije.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Kažete pravno je bio podređen komandantu TO a de fakto, postoji li razlika?

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa postoji razlika zato što se teritorijalna odbrana, znači, ugasila. Po Vens - Ovenovom planu samo je mogla ostati u civilu komanda Teritorijalne odbrane, koja je saradivala sa Ujedinjenim nacijama, zato što je svo teže naoružanje bilo pod sistemom duplog ključa, koji su čuvale Ujedinjene nacje a komandu Plave brigade je preuzeo pukovnik Božo Košutić.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Koja je bila uloga Arkana nakon što su prekinute borbe, ukoliko je imao kakvu ulogu?

SVEDOK MILANOVIĆ: Njegova uloga je bila, imao je jedinicu kojom je komandovao i bio je prisutan u slučaju napada hrvatske vojske da brani prostor.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Spomenuli ste u svojoj izjavi da je Arkan postao komandant kampa za obuku u Erdutu a da je Hadžić taj koji ga je imenovao na taj položaj. Tko je donio tu odluku? Tko je to odlučio?

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa tu odluku je doneo Goran Hadžić.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Koja je bila njegova svrha prije nego što je došao Arkan?

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa taj centar inače je bio centar za obuku Teritorijalne odbrane bivše Jugoslavije. Neposredno nakon otpočinjanja ratnih dejstava, negdje u avgustu mesecu, tu se bila preselila Vlada Slavonije, Baranje i Zapadnog Srema i jedno vreme je bio tu i smešten Radovan Stojčić Badža. Dolaskom Arkana komanda TO se preselila u jednu drugu zgradu, isto u Erdutu. To se nazivalo "Odmaralište Saponija". Vlada se iselila u dvorac, neki su je nazivali žuta kuća a taj centar je i dalje ostao za obuku TO i tu je smešten bio Arkan. Poslje je to samo bio centar od Arkana.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Je li Arkanov centar za obuku financiran od strane tvrtke DP Dalj?

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa u to vreme rovito i nestabilno, TO i policija su se finansirali na razne načine dok nije uspostavljena vlast kako treba i da su se plaćali porezi i da se punio budžet a u međuvremenu pojedinačne firme su pomagale TO i policiju.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Dakle, odgovor? da li je poduzeće DP Dalj financiralo Arkanov centar za obuku?

SVEDOK MILANOVIĆ: Jeste.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Za vrijeme pripreme za svjedočenje da li ste pregledali nekoliko dokaznih predmeta o finansiranju centra za obuku i da li sup o vašem mišljenju ti dokumenti autentični?

SVEDOK MILANOVIĆ: Mislim da su dokumenti autentični.

...

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Zatim imamo tri dokumenta, tabulator 45 a to je opet u dokaznom predmetu 549, tabulator 45, tabulator 17, tabulator 18 i tabulator 19 a to se odnosi na isplate pojedinih faktura i mislim da ne moramo ulaziti u te detalje i napokon imamo tabulator 20 koji se odnosi ponovo na plaćanje a moje pitanje vam abilo bi: da li su plaćanja išla preko računa u Srbiji koliko vi znate?

SVEDOK MILANOVIĆ: Početkom ratnih dejstava i nepriznavanje Hrvatske i gašenja platnog prometa koji je vadio u bivšoj Republici Hrvatskoj, bilo je dosta radnih organizacija koje su posovale na teritoriju Baranje, Slavonije i Zapadnog Srema i one su otvarale svoje račune u bankama u Srbiji.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: A Vlada kao takva, Vlada srpske autonomne oblasti? Ovde na strani 4 u engleskom prevodu stoji da postoji račun za srpsku pokrajinu Slavonija, Baranja i Zapadni Srem, s tim da je Goran Hadžić bio ovlašćeno lice. Da li ste bili upoznati sa tim?

SVEDOK MILANOVIĆ: Sećam se tog dokumenta i te odluke. Na osnovu te odluke su radne organizacije iz sremsko - baranjske oblasti otvarale račune u Srbiji.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: A sada da pogledamo dokument pod tabulatorom 21 dokaznog predmeta 549. Gospodine Milanoviću ovde vidimo fotografiju. Ko je prikazan na toj fotografiji? Možete li nam reći kada je ona snimljena?

SVEDOK MILANOVIĆ: Na fotografiji je Radovan Stojčić Badža i Željko Ražnatović Arkan. Mislim da je snimljena negdje u jesen '91.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: A gde? Da li možete da prepoznate gde je ovo snimljeno?

SVEDOK MILANOVIĆ: Na ovoj fotografiji se ne vidi ali gledao sam ja i malo čistiju fotografiju, iz nje se vidi da je u centru u Erdutu snimljeno.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Gospodine Milanoviću da li ste vi gledali neke video trake tokom pripremnog rada za svjedočenje i isto tako i neke fotografije koje su skinute sa video trake?

SVEDOK MILANOVIĆ: Gledao sam.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li ste takođe pokazali na zasebnom dokumentu koga ste sve prepoznali?

SVEDOK MILANOVIĆ: Jesam.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Pevi video snimak, da li je to bio snimak pres konferencije koja je bila održana 25. novembra '91. godine?

SVEDOK MILANOVIĆ: Tačno.

...
TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Časni sude možete da vidite da je svedok i sebe označio kao jednog od učesnika i to pod tačkom 5107. Dakle, tu je označio i sebe kao jednog od prisutnih. Ja mislim da je to sve što nam je potrebno, hvala. Gospodine, vi ste u vašoj izjavi opisali i to st takođe nalazi u sažetku, zapravo u paragrafu 77 i 78 izjave a ne spominje se u sažetku. Vi ste opisali kako ste učestvovali na sednici, proširenoj sednici predsedništva koja je održana 1. februara '92. godine. Da li se vi sećate onoga što je general Adžić rekao o promovisanju Vensovog plana, kako bi se taj plan učinio prihvatljivijim za ljude u vašoj oblasti?

SVEDOK MILANOVIĆ: Sećam se tog sastanka u palate federacije, znači da ne nabrajam sve prisutne, ovde piše. Između ostaloga govorio je i general Adžić. Mislim da je on tada bio načelnik glavnog štaba Vojske Jugoslavije ili Jugoslavenske narodne armije i on je uveravao nas prisutne da se prihvati Vens - Ovenov plan a da vojska stoji iza toga. Ako nas Hrvati napadnu da će onni pomoći.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: I vi ste već spomenuli, kao i opisali u vašoj izjavi, dolazak snaga UN - a i šta je bilo urađeno da bi se obavile pripreme za to. Časni sude, to se nalazi u pasusu 57, 79 i 80 izjave.

SVEDOK MILANOVIĆ: A mi smo ...

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Vi ste spomenuli oficire, pukovnika Božu Košutića i pukovnika Rajka Kovačevića, koji su bili zaduženi za plave brigade i ono što mene interesuje je sledeće: jesu li to bili oficiri JNA i jesu li oni i dalje radili za vojsku Jugoslavije i primali platu?

SVEDOK MILANOVIĆ: Da, bili su oficiri Vojske Jugoslavije i primali su platu.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Vi ste spomenuli u vašoj izjavi da je JNA ostavila za sobom vozila i oružje pod ovim sistemom duplog ključa i onda ste rekli da su vojna vozila bila prefarbana u plavo a da su delovi Teritorijalne odbrane postali sada deo policije. Mene interesuje ko je doneo odluke da se sve ovo uradi?

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa na osnovu Vens - Ovenovog plana vojska i policija su se morale skinuti u civilna odela. Napomenuo sam već da je mogla ostati samo aktivna komanda TO u punom sastavu ali da moraju biti u civilu. Po Vensovom planu je dozvoljeno da se formiraju dvije brigade milicije koje će nositi plave uniforme, kod nas policija nosi plave uniforme i da one budu na tom prostoru. Rekao sam i tačan broj koliko je to ljudi a pošto nije bilo ljudi dovoljno, onda je iz vojske i TO, neki su ljudi prešli u posebne jedinice milicije a isto tako dozvoljeno naoružanje je prefarbano u plave, u plavu boju.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Vi ste spomenuli sastanak u Karađorđevu od 24. februara '92., to ste spomenuli u vašoj izjavi. Da li se na tom sastanku diskutovalo o svim tim koracima koje je trebalo preduzeti?

SVEDOK MILANOVIĆ: Jeste, to se diskutovalo na tom sastanku. Kako to tehnički odraditi i kako pripremiti plave brigade da garantuju bezbednost narodu na prostoru Slavonije, Baranje i Srema, jel Vojska Jugoslavije se povlači, Teritorijalna odbrana se gasi, da se ulije narodu poverenje u te dve brigade koje će biti na prostoru SBO.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Sad vas molim da pogledate dokument pod tabulatorom 26 u dokaznom materijalu 549, to je plan za demilitarizaciju i transformaciju XI korpusa Vojske Republike Srpske Krajine, to se ne tiče dolaska snaga UN - a, već evropskog sporazuma. Možete li nam reći molim vas kada je sastavljen ovaj dokument zato što on na sebi nema datum?

SVEDOK MILANOVIĆ: Ovaj dokument je naverovatnije sastavljen u drugoj polovici novembra '95. poslje potpisivanja Erdutskog sporazuma jel on je u duhu sporazuma gdje se treba XI korpus SBO - a da demilitarizuje.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: i kad se pogleda na drugu stranu ovog dokumenta, pogleda se tačka 8. tu se spominje 300 milicionera iz MUP - a Srbije. O kakvoj se jedinici tu radilo?

SVEDOK MILANOVIĆ: To je bila jedinica, posebna jedinica PJM iz MUP - a Srbije koja je bila na prostoru i garantovala je narodu bezbednost u Slavoniji, Baranji i Zapadnom Sremu.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: A kad su oni došli na taj prostor i ko im je bio komandant, da li to znate?

SVEDOK MILANOVIĆ: Ne mogu tačan datum da kažem, ali sigurno je bilo posle 5. avgusta '95., komandant je bio general major Obrad Stevanović.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: U vašoj izjavi a takođe i danas, vi ste spomenuli da je JNA ostavila neko oružje koje je bilo stavljeno pod sistem duplog ključa. Isto tako ste nam naveli detalje o vrsti naoružanja i količini. Ko je imao dupli ključ, dva ključa?

SVEDOK MILANOVIĆ: Dupli ključ .. jedan ključ je bio u komandi TO a drugi ključ je imao komandant sektora UN snaga.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li je Teritorijalna odbrana Republike Srpske Krajine ponovo dobila kontrolu nad ovim naoružanjem kasnije?

SVEDOK MILANOVIĆ: Jeste, poslje napada hrvatske vojske na Zapadnu Slavoniju, maja '95., Hrvatska je prekršila Vens - Ovenov plan, napala je prostor i u saglasnosti sa UN snagama oruđe i oružje je uzela TO i formirana je vojska na prostoru SBO - a.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Vi ste u svojoj izjavi rekli da unatoč Vansovog plana, brigade su i dalje postojale u toj regiji, dakle pet brigade Teritorijalne obrane i da su bile pod komandom pukovnika Sladojevića. Tkome je on bio odgovoran? Kome je on izvještavao?

SVEDOK MILANOVIĆ: O kojem periodu govorite?

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Govorim o periodu postojanja RSK, '92. pa sve do njegovog smjenjivanja.

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa ako govorimo o uzimanju oružja i oruđa iz sistema duplog ključa, brigade i komanda su postojale, zanči, komanda je postojala, rekao sam u civilu, kad je uzeto oružje onda su obukli uniforme, uzeli oružje i oruđe a on je bio podčinjen komandi TO u Kninu.

TUŽILAC UERC RECLAV – PITANJE: U to vreme kad je pukovnik Sladojević bio na čelu Teritorijalne odbrane, zanči od '92. godine, da li je on vršio koordinaciju sa bilo kim u Srbiji?

SVEDOK MILANOVIĆ: Kad je pukovnik Sladojević postao komandant TO – a a do skorog njegovog smenjivanja '95., nije bilo dejstava, ali on je znači, vršio .. komandant mu je bio u Kninu ali imao je dobre odnose sa Novosadskim korpusom iz, po meni, logičnih, logične stvari, zato što SBO nije bio fizički spojen sa donjim delom Krajine, nego je bio naslonjen na zonu odgovornosti Novosadskog korpusa.

TUŽILAC UERC RECLAV – PITANJE: Što se tiče finansiranja i opreme Teritorijalne odbrane od '91. godine, tokom '91. godine, ko je finansirao Teritorijalnu odbranu i finansirao kupovinu opreme '92. godine?

SVEDOK MILANOVIĆ: Ja ne mogu da svedočim za sami početak '91. godine ali za sam kraj mogu i početak '92. dok nije bila formirana Republika Srpska Krajina. Finansirana je na raznorazne načine, nešto iz privrede SBO – a a dolazila je pomoć od Vojske Jugoslavije.

TUŽILAC UERC RECLAV – PITANJE: Da li je Teritorijalna odbrana i dalje dobijala finansiranje od JNA ili Vojske Jugoslavije kasnije?

SVEDOK MILANOVIĆ: Dobivala je i dalje ali sad već od formiranja Republike Srpske Krajine, od 26. 02. '92. godine, to se sve vrši preko Knina a Knin onda spušta dole.

...

TUŽILAC UERC RECLAV – PITANJE: Časni sude mi ćemo se sad pozabaviti nekim od ovih dokumenata. Prvo dokazni predmet 327, tabulator 9, to se sve sad dokazni predmeti iz ovog paketa dokumenata gde se nalazi i karta i da li je ovo zvanična, službena zabeleška o sastanku sa gospodinom Miloševićem i drugima, održanog 12. novembra '92. godine? Da li ste vi znali da je održan taj sastanak?

SVEDOK MILANOVIĆ: Sećam se pošto je pukovnik Stojan Španović bio tad ministar odbrane, da mi je rekao da je održan sastanak, ali nnisam znao ko je bio prisutan i da je dogovoren način finansiranja.

TUŽILAC UERC RECLAV – PITANJE: I sada gledajući taj document, kad pogledate potpis, pečat i oblik ovog dokumenta, da li vam se čini da je on autentičan?

SVEDOK MILANOVIĆ: On je, on je tačan pošto poznam pečat a poznajem i lično potpis gospodina Španovića.

TUŽILAC UERC RECLAV – PITANJE: A način finansiranja koji se ovde spominje, delimično putem Vojske Jugoslavije a delimično kroz ministarstvo odbrane, da li se to zaista i sprovodilo na taj način, koliko je vama poznato?

SVEDOK MILANOVIĆ: Mislim da se sprovodilo.

TUŽILAC UERC RECLAV – PITANJE: Sledeći dokument je 327, tabulator 17 i to je dokument od 28. avgusta '93. U njemu se spominje suma od 60 hiljada američkih dolara. Pre svega se kaže da ovaj dokument prima Milan Tepavčević. Ko je on bio i kakvu je funkciju imao?

SVEDOK MILANOVIĆ: Mislim da je u to vreme Tepavčević bio pomoćnik ili zamenik načelnika državne bezbednosti Srbije a što se tiče dokumenta, mislim da je tačan po zaglavlju, pečatu, samo nije potpisao Martić nego neko je za njega potpisao.

TUŽILAC UERC RECLAV – PITANJE: Da li znate išta o ovom pitanju koje je opisano ovde u ovom pismu?

SVEDOK MILANOVIĆ: Sećam se jedne skupštine gdje je Martić napao dotičnog Dušana Orlovića i da su nestale te pare, da nije kupljeno to što je nameravano.

TUŽILAC UERC RECLAV – PITANJE: Sledeći dokument je dokazni predmet 352, tabulator 14 i ovde se spominje zahtev za jedinstvenost kreditno – monetarnog sistema. Jeste li vi bili upoznate sa takvim zahtevom?

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa sećam se tog zahteva jel je to u '92. godini bilo aktuelno.

TUŽILAC UERC RECLAV – PITANJE: Što se tiče ovog dokumenta, ovaj dokument je upućen Republici Srbiji i Crnoj Gori i sa izuzetkom banke, nije upućen saveznim organima. Možete li nam objasniti zašto?

SVEDOK MILANOVIĆ: Mislim da u to vreme, znači to je 12. maj '92. godine, savezni organi nisu funkcionisali iz poznatih razloga pošto su se Republike odvojile i celi monetarni sistem i budžet je pao na Vladu Srbije i Crne Gore i Vlada Republike Srpske Krajine se obraća direktno njima i guverneru narodne banke Jugoslavije.

TUŽILAC UERC RECLAV – PITANJE: Još samo jedno pitanje. Da li se novac Republike Srpske Krajine štampao od strane Narodne banke Jugoslavije kasnije?

SVEDOK MILANOVIĆ: Jeste, štampao se u kovnici ili ne znam kako se ta ustanova zove ali je ustanova Narodne banke Jugoslavije.

TUŽILAC UERC RECLAV – PITANJE: A da li je novac u gotovini transportovan iz Jugoslavije u Republiku Srpsku Krajinu?

SVEDOK MILANOVIĆ: Da.

TUŽILAC UERC RECLAV – PITANJE: Časni sude, željela bih prijeći na jedan dokazni predmet a to je dokazni predmet 352, tabulator 152. O ovom dokumentu je već bilo riječi ali mislim da nam ovaj svjedok može reći nešto o pozadini toga. To je naređenje Živote Panića o prihvatanju i uvođenju vojnih obveznika u Republiku Srpsku Krajinu koji borave na teritoriji SRJ.

SVEDOK MILANOVIĆ: Iz zaglavlja vidim da se to desilo u januaru '93., ne mogu tačno da kažem, mislim da su tada Hrvati napali donji deo Republike Srpske Krajine. Da li je to Miljevački plato, Medački džep, ne mogu tačno da se setim ali je sigurno da je tada Republika Srpska Krajina proglasila opštu

mobilizaciju i uputila zahtev, zahtev u Jugoslaviji da se njezini vojni obaveznici vrate na prostor Krajine.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Jesu li izbjeglice iz RSK na silu regrutirani u Srbiji, znate li to?

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa bilo je slučajeva.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Vidjeli ste i document, naime, pismo Gorana Hadžića, to je 352, tabulator 156 ali nije potrebno sada ga gledati. U tom dokumentu spominje se osoblje za vojni pravosudni sistem. Da li su vojni tužitelji i drugi pravници došli u RSK iz Vojske Jugoslavije, koliko vi znate?

SVEDOK MILANOVIĆ: Došli su sigurno.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: A da li je vojni pravosudni sistem uspostavljen?

SVEDOK MILANOVIĆ: Jeste.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li je ikada vođeno ikakvo suđenje za neki ratni zločin u tom sudu?

SVEDOK MILANOVIĆ: Ne mogu se setiti za celu Republiku Srpsku Krajinu ali za SBO mislim da nije ali su civilni sudovi sudili za zločine.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Zna li koliko je osuđenih u odnosu samo na ratne zločine?

SVEDOK MILANOVIĆ: Ne mogu se tačno setiti. Sećam se jednog slučaja u Baranji koji mi je ovako ostao da sam zapamtio ali se ne bih mogao setiti drugoga.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Opisali ste u svojoj izjavi a sad smo na odlomku 50 u sažetku na odlomku 91 u izjavi, vi ste opisali suradnju sa Novosadskim korpusom JNA i kako se odvijala ta suradnja a ja vas sad pitam da li ste imali izravan pristup i načelniku štaba Vojske Jugoslavije, a pri tome osobito mislim nag generala Životu Panića.

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa kao što sam rekao, saradnja je bila dobra i imao sam kontakte sa načelnikom generalštaba.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Kako je to započelo, ti direktni kontakti sa Životom Panićem? Kada su oni započeli i kako?

SVEDOK MILANOVIĆ: Prvo, nisu to bili baš česti kontakti a započeli su, ne mogu se setiti, jednom prilikom gdje smo se na nekom skupu sreli, razmenili telephone i ponekad se čuli i vidjeli.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: A koja ste pitanja raspravljali? Možete li nam dati neke primjere o čemu ste razgovarali?

SVEDOK MILANOVIĆ: Ne mogu se sad sjetiti ali uvijek je to bilo u službi odbrane prostora SBO.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: U svojoj izjavi ste opisali kontakte sa generalom Perišićem u vezi 50 tenkova koje ste tražili i de fakto dobili. Da li ste tražili samo tenkove ili i posade z ate tenkove?

SVEDOK MILANOVIĆ: Ne mogu se sad tačno setiti datuma kad sam tražio tenkove i dobio ali nisam tražio posade.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: A ti tenkovi kada su oni stigli, kao su oni došli u RSK a da to nije primjećeno I gdje su oni rzmješteni?

SVEDOK MILANOVIĆ: PA dobro, normalno da smo to tajno uradili. Rzmješteni su na prostor SBO ali sve je bilo u službi odbrane prostora.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Opisali ste i razgovor, odnosno, posjetu generala Perišića XI korpusu u julu '95. Časni sude to je izostavljeno iz sažetka ali je u izjavi svjedoka na, odnosno, u odlomku 121. Već ste opisali jedan događaj u kojem ste vi odbacili, odnosno, odbili 21 – og oficira Vojske Jugoslavije koji je stigao u regiju, ali mislim da to moramo izvesti usmeno. '95. da li ste vi tražili vojne starješine iz Vojske Jugoslavije?

SVEDOK MILANOVIĆ: To je bilo u avgustu '95. ali sigurno poslje pada donjeg dela Krajine. Tražili smo oficire od generala Perišića. On je nama uputio nekih dvadesetak oficira ali ne koje smo mi tražili, nego je poslao onog koja nam nisu trebali pa smo ih vratili natrag.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li ste dali naređenje u tom smislu?

SVEDOK MILANOVIĆ - ODGOVOR: Jeste, ja sam dao naređenje.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li vas je Badža nazvao u vezi s tim u tom kkontekstu?

SVEDOK MILANOVIĆ: -Da, nazvao me.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Možete li nam opisati što se dogodilo? Što je on rekao i što se dogodilo poslje toga?

SVEDOK MILANOVIĆ: Posle toga, kad sam ja, znači, napisao naredbu da se oni vrate nazad, Badža me je nazvao da trebam da dođem na sastanak u Beograd I ja sam došao na sastanak, I došao sam na sastanak, Badža me je uputio kod gospodina Miloševića I tu smo kratko održali sastanak. Gospodin Milošević me pitao da se Momčilo Perišić žali na mene da sam napisao neku naredbu za oficire I tako dalje I ja sam objasnio o čemu se radi I gospodin Milošević je rekao da će porazgovarati sa Perišićem, da nije to tako kako je on pričao s obzirom da je čuo moju priču kakav je bio zahtev za oficirima, koji su došli oficiri I zašto su otišli.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li je gospodin Milošević ustvari znao za vaše naređenje? Da li ga je on imao?

SVEDOK MILANOVIĆ: Sećam se da ga je imao, naređenje, ovaj, verovatno mu ga je Perišić dao.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li je vaša naredba odobrena ili je ona ukinuta, odnosno preinačena?

SVEDOK MILANOVIĆ: Ne, ne, moja naredba je izvršena, tek kad je izvršena onda se Perišić žalio.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da, da, to smo shvatili, ali nakon vašeg razgovora sa gospodinom Miloševićem da li je vaša naredba preinačena ili odobrena, potvrđena?

SVEDOK MILANOVIĆ: Ne mogu se sad tačno setiti da li je, da li je odobrena ili izvršena ali često su oficiri dolazili I odlazili sa našeg prostora.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Opisali ste u svojoj izjavi vaše kontakte sa srpskim MUP - om I drugim srpskim službenicima putem posebnih telefonskih linija. Tko je uspostavio te telefonske linije?

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa ne mogu se tačno setiti ali mislim da su ljudi došli iz Srbije. Da li su radili u Pošti ili MUP - u ja sad tačno ne znam.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li su ponekad te linije odsječene i ako je tako tko je to učinio I zašto?

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa jesu, često su bile, ovaj, presecane. Kad ja napravim, pod navodnicima, neku grešku onda zahladne odnosi I čim pukne veza ja znam šta je.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Jeste li vi bili jedini u regiji koji je imao takav poseban telefon koji ste opisali?

SVEDOK MILANOVIĆ: Nisam nešto siguran, možda je imao Ilija Kojić, ali ne mogu da tvrdim a on je bio pomoćnik ministra unutrašnjih poslova.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li su drugi dolazili u vaš ured da bi koristili tu telefonsku liniju i da bi nazivali službenike u Srbiji?

SVEDOK MILANOVIĆ: Ponekad.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Spomenuli ste kako su ljudi iz srpske službe bezbjednosti bili prisutni u regiji a u odnosu na Branka Gružicu, ja bih voljela znati gdje je on imao svoj ured?

SVEDOK MILANOVIĆ - ODGOVOR: Nisam razumeo. Ured u SBO - u ili u Srbiji?

Oktobar 14, 2003.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Svjedoče, prije pauze počeli smo da govorimo o pripadnicima srpske bezbjednosti. Iz tog regiona već ste pomenuli Radoslava Kostića da je bio tamo, i u svojoj izjavi vi ste pomenuli Branka Grujića ili Gružića. Gdje se nalazila njegova kancelarija?

SVEDOK MILANOVIĆ: Njegova kancelarija se nalazila jedno vrijeme u Dalju, posle u Vukovaru.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li je on svoju kancelariju djelio sa još nekim funkcionerom iz vašeg regiona?

SVEDOK MILANOVIĆ: Jeste, sa načelnikom SUP - a Vukovar.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: U izjavi ste pomenuli izvesnog Plemića, alijas Milan Lakić. Kakvog ste posla s njim imali?

SVEDOK MILANOVIĆ: Plemić je bio na prostoru Slavonije, Baranje i Zapadnog Srema i bio je u pregovaračkom timu mome kad smo pregovarali sa Hrvatima, to jest Erdutski sporazum kad je potpisan.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Kako je on postao član vašeg tima? Da li ste ga vi odabrali ili je neko drugi odlučio da on treba da bude član tima?

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa, ne mogu se tačno setiti ali uglavnom bio je član tima.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Ti pripadnici srpske državne bezbjednosti, kome su oni podnosili izvještaj, da li vam je to poznato?

SVEDOK MILANOVIĆ: Nije mi poznato.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Pripadnici srpske državne bezbjednosti - koja je bila njihova pozicija u toj strukturi vlasti? Kakav je bio njihov uticaj?

SVEDOK MILANOVIĆ: Bio je velik uticaj.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Sada bih željela da govorimo o vašim sastancima sa gospodinom Miloševićem. Vi morate to da nam opišete ovde u sudnici i ne možemo da se pozivamo na vaše ranije izjave. Kada ste se prvi put sreli sa gospodinom Miloševićem i koja je bila svrha vašeg sastanka? Ne treba da to tražite u vašoj izjavi gospodine Milanoviću, ispričajte nam to onako kako se toga sjećate.

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa prvi put sam sreo gospodina Miloševića '93., '94. godina, svrha sastanka je bila odlazak predstavnika Slavonije, Baranje i Zapadnog Srema u njegov cabinet, Goran Hadžić je poveo delegaciju ali ne mogu se tačno setiti šta smo razgovarali taj prvi put.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li ste vi otišli kod gospodina Miloševića i u vezi sa Vens - Ovenovim planom u jednom trenutku?

SVEDOK MILANOVIĆ: Jesmo, otišli smo.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li se sjećate kada je to bilo?

SVEDOK MILANOVIĆ: To je bilo nešto ranije ali to je bila nako velika delegacija i tema je bila prihvatanje Vens - Ovenovog plana i priprema za dolazak Međunarodne zajednice na prostor.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li ste vi išli kod gospodina Miloševića u jednoj delegaciji u vezi sa izborima u Republici Srpskoj Krajini?

SVEDOK MILANOVIĆ: Jesam išao sam.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li je gospodin Milošević bilo šta tražio od vas i te delegacije u to vrijeme?

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa tema sastanka su znači bili izbori u Republici Srpskoj Krajini i tema je bila ko će biti predsednik. Tad je gospodin Milošević stavljao u prvi plan gospodina Milana Martića u odnosu na ostale.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: A šta je bilo sa gospodinom Hadžićem? Da li je on postao kandidat i kakav je bio stav gospodina Miloševića u vezi s tim?

SVEDOK MILANOVIĆ: U to vreme stav gospodina Miloševića je bio da Goran Hadžić ne bi trebao biti kandidat, al' ipak je bio kandidat ali na izborima je pobedio gospodin Martić.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li je gospodin Martić pobedio u prvom krugu izbora, da li se sjećate?

SVEDOK MILANOVIĆ: Ne, pobedio je u drugom krugu izbora a protukandidat mu je bio Milan Babić.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: A u prvom krugu izbora u kojem je i gospodin Hadžić učestvovao kao kandidat, da li je došlo do bilo kakvih sukoba ili napetosti između vas i srpskog MUP - a i drugih sa kojima ste imali posla?

SVEDOK MILANOVIĆ: Jeste, došlo je do napetosti pošto u prvom krugu ja nisam podržao Milana Martića i to mi se zamerilo a u drugom krugu, ovaj, na nagovor Radovana Stojčića Badže sam pristao da pomognem i Martić je pobedio.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Opisali ste svoje aktivnosti na čelu pregovaračkog tima '95. i '96. godine. Da li ste se u tom vremenskom periodu sastali sa gospodinom Miloševićem?

SVEDOK MILANOVIĆ: Jesam u nekoliko navrata.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Zašto ste se sastali s njim? Koja je bila svrha tih sastanaka?

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa tema je bila priprema za razgovore sa hrvatskom stranom i Međunarodnom zajednicom.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li biste se vi konsultovali sa gospodinom Miloševićem prije nego što ste odlazili na te pregovore i nakon, ili niste?

SVEDOK MILANOVIĆ: U većini slučajeva - da.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li su vam iznošeni prijedlozi kako treba da se ponašate tokom pregovora?

SVEDOK MILANOVIĆ: Otprilike, da.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li ste vi ikad djelovali protivno tim prijedlozima ili ste sljedili ta uputstva?

SVEDOK MILANOVIĆ: Kako kad.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da, možete li nam navesti primjere kada niste sljedili ta uputstva.

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa u pitanju je bilo ko će biti član delegacije i tu se nismo složili u početku.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Možete li nam opisati šta je traženo od vas, ko je trebao da bude u delegaciji? Šta se desilo?

SVEDOK MILANOVIĆ: Mi smo formirali delegaciju sremsko - baranjske oblasti za razgovore sa Hrvatima u kojoj nije bio Goran Hadžić a gospodin Milošević je insistirao da Goran Hadžić uđe u delegaciju što se i desilo na kraju.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: A kako se onda Goran Hadžić kasnije, tokom pregovora, ponašao prema vama?

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa ne mogu sad to da ocenim ali na oko je bio korektan ali mislim da je radio malo iza leđa.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Kada ste razgovarali sa gospodinom Miloševićem kako stem u se obraćali i kako se on vama obraćao?

SVEDOK MILANOVIĆ: Ja sam uvek se obraćao sa gospodine predsedniče a on je mene u većini slučajeva zvao Mrgud.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li je vama ambassador Galbrajt u jednom trenutku ponudio mirovni prijedlog, hrvatski mirovni prijedlog i ako jeste, šta ste vi uradili?

SVEDOK MILANOVIĆ: Jeste, ambasador Galbrajt mi je ponudio predlog hrvatske strane i delomično od Međunarodne zajednice. Kad je taj dan on došao kod mene, zanči to je tad u Krajini nako bila složena situacija, Zapadna Slavonija i donji deo Krajine kninske su pali vojnički i postojala je mogućnost da izbije rat i na prostoru Slavonije, Baranje i Zapadnog Srema. Ambasador Galbrajt je došao kod mene, donjeo mi je plan, predlog plana, za koji sam ja rekao da ću ga prihvatiti na razmatranje i da ću mu odgovoriti za par dana. Međutim bio sam pozvan u Beograd, pošto je to na RTS - u na televiziji protumačeno kao da sam ja već potpisao neki sporazum. Sledeći dan sam pozvan u Beograd, Badža me je pozvao na sastanak kod gospodina Miloševića, gdje su prisutni bili pokojni ministar Sokolović, Staničić, Badža i gospodin Milošević. Tu sam bio upitan šta sam ja to uradio, da li sam potpisao nešto. Jas am rekao, objasnio sam da nisam ništa potpisao, nego da sam uzeo samo prelog plana koji ćemo razmotriti pa njima javiti, da uđemo u pregovore a ne da odbijemo kao što je odbio Martić Z 4 i Hrvati su napali i pao je donji deo Krajine.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Upućujem vas sad na tabulator 27 dokaznog predmeta 549, vi ste ustvari ovde dali Erdutski sporazum i to je u tabulatoru 27, time su okončani pregovori. Mi nećemo ulaziti u detalje, ali nam recite, prije nego što ste potpisali taj sporazum, da li ste dobili poruku od nekoga da to uradite, da potpišete taj sporazum?

SVEDOK MILANOVIĆ: Da, to je ovako dosta komplikovano. U to vreme potpisivanja sporazuma, srpska ili jugoslavenska delegacija bila je u Dejtonu. Ja sam ušao u završnu fazu pregovora jer Tuđman nije hteo da potpiše Dejtonski sporazum dok se ne reši Slavonija, Baranja i Zapadni Srem i uoči potpisivanja, kako sam naveo u svojoj izjavi, dobio sam poruku od delegacije iz Dejtona na kojoj je, na čelu koje je bio gospodin Milošević, preko pomoćnika ministra inostranih poslova Žike Jovanovića, da potpišem sporazum, u petak sam dobio. Objasnio sam kako je bilo vezano za subotu, kako je bilo vezano za petak poslijepodne, da sam iz ministarstva inostranih poslova otišao kod Badže u MUP, da je on zvao Dejton, gospodina Stanišića. Stanišić je rekao u poruci, poslao nam je depešu, probaću je citirati: "Probao sam sve kod predsednika, izgubili smo Slavoniju, Baranju i Zapadni Srem. Neka im je bog u pomoći". Badža je na to rekao: "Nemoj ti sutra potpisati, neka mene predsednik nazove ako hoće da se potpiše". Jas am rekao: "Ali Badžo, oni će ako ja sutra ne potpišem, u nedelju napasti", mislim na Hrvate. One je bio onako tvrd i rekao je: "Dođi ti kod mene u ponedjeljak ako ti ja ne javim nešto ranije". Jas am ipak, po dogovoru sa Galbrajtom i Stoltenbergom u subotu potpisao sporazum, posle toga su me napali najbliži saradnici gospodina Miloševića, što sam to učinio, Pankov, Kertes, da ne nabrajam dalje. Eto to bi bilo to ukratko.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: A da li ste se poslje toga sreli sa gospodinom Miloševićem i šta vam je on rekao u vezi sa potpisivanjem Erdutskog sporazuma?

SVEDOK MILANOVIĆ: Gospodin Milošević mi je rekao da sam to dobro uradio i da je to jedino moguće u ovom momentu i pitao me da li me je napao neko od njegovih saradnika. Jas am prešutio, rekao sam da me nije niko napao, jer smatrao sam da je to u tom trenutku to nabolje reći.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Nakon što je potpisan Erdutski sporazum da li ste i dalje imali sastanke sa gospodinom Miloševićem u vezi sa primjenom Erdutskog sporazuma?

SVEDOK MILANOVIĆ: Jesam, imao sam po nekad sastanke vezano za primenu sporazuma.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: A sada da pogledamo tabulator 29 dokaznog predmeta 549. Ovde imamo poziv na sastanak u Beogradu i tu se u rukopisu, u rukopisu piše "Za Miru od Branka". Možete li nam reći šta to znači "Za Miru od Branka"? Ustvari to nije u rukopisu, to je otkicano.

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa to znači da je to bio način komunikacije sekretarice gospodina Miloševića i mene gdje sam ja imao nadimak Branko.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li ste jednom prilikom imali sastanak u srpskom predsjedništvu kada je bio prisutan i Borislav Mikelić?

SVEDOK MILANOVIĆ: Jeste, to sam opisao u svojoj izjavi.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da, ali nam to sada morate opisati. Recite nam kada je to bilo i šta se desilo?

SVEDOK MILANOVIĆ: To je bilo otprilike posle avgusta '95. kad je pao donji deo Krajine. Imali smo neki sastanak u predsjedništvu. Posle sastanka gospodin Milošević mi je rekao da ostanem da me nešto treba a na tom sastanku su bili predstavnici Slavonije, Baranje i Zapadnog Srema, pošto je donji deo Krajine pao i između ostalog tema, ne mogu se tačno setiti, bila je i Mikelić. Tu je gospodin Milošević nešto pogrдно rekao za njega a kad smo otišli posle sastanka u drugu prostoriju, bio je i gospodin Mikelić, gde me je gospodin Milošević zamolio nešto da mu pomognem. Ja se onako začudio, sad na jednom sastanku ovako, sad dam u se pomogne. A njemu je trebala pomoć da bi se iz kancelarija u Beogradu isterao Babić sa nekom komisijom a da bi ušao Mikelić, što je i učinjeno.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Zašto je on od vas tražio da učedtvujete?

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa ne znam, i ja sam se nešto zapitao, ovaj, ali valjda zato što sam ja bio dobar sa Badžom, pa će to lakše proći, da će to Badžo učiniti, pošto je Badžo imao nako loš stav prema Mikeliću.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li je od vas traženo da dođete kod gospodina Miloševića u aprilu '96. u jednoj prilici kada se završila vaša karijera u regionu?

SVEDOK MILANOVIĆ: Jeste, otprilike u to vreme sam bio kod gospodina Miloševića i osetio sam da nešto nije u redu, je li, prvi put nakon dužeg

vremena ja nisam sastavio delegaciju koja će ići kod predsednika ali ja sam ipak poveo sve ljude koje sam smatrao da su bitni i oni su ušli na taj sastanak.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: I šta je od vas traženo na tom sastanku?

SVEDOK MILANOVIĆ: Od mene je traženo, kako je gospodin Milošević rekao a i sam Goran Hadžoć je rekao, da ja više nisam potreban, ni poželjan, da ima dosta primedbi na moj rad i da bi me trebalo smeniti. Jas am rekao "U redu, smenite me" ali oni nisu mogli da me smene i zbog toga su predložili sastanak da bi to bilo učinjeno u Beogradu. Ja nisam pristao, međutim na predlog gospodina Miloševića povukli smo se sledeći dan ujutru u 10 sati sa funkcije Kojić Ilija, Slavko Dokmanović i ja.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Rekli ste da vas nisu mogli zamjeniti. Zašto vas nisu mogli zamjeniti?

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa ne mogu reći tačno zašto nisu. Da su mogli, onda bi to učinili ali verovatno nisu bili toliko moćni i imali autoriteta, pa su trebali podršku od gospodina Miloševića koju su i dobili.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Kada je riječ o tim kritikama usmjerenim na vas, da li je bilo riječi o prekidu gasovoda između Delitovaca i Pančeva. Da li je bilo riječi o tome? Prevodilac nije jasno čuo ime mjesta.

SVEDOK MILANOVIĆ: Jeste, to je bila jedna od primedbi, međutim ja to nisam učinio na svoju ruku, to su ...

SUDIJA MEJ: Samo trenutak, ponovo ne dobijamo prevod. Molim vas ponovite gospodine Milanoviću.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE:

SVEDOK MILANOVIĆ: Jeste, to je bila jedna od primedbi, međutim ona nije bila tačna da sam ja na svoju ruku ugasio naftovod Đeletovci - Pančevo, nego to sam učinio u dogovoru sa Milutinovićem tada ministrom inostranih poslova i Tomićem, tad direktorom naftne kompanije u Srbiji, pošto je embargo ukinut posle Dejtona. Srbija je mogla da uvozi naftu a da bi je uvozila, morao se naš naftovod da ugasi da bi naftovod koji prolazi kroz Hrvatsku do Pančeva, bio u funkciji.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: U vašoj izjavi opisali ste vaše česte sporove sa Milanom Martićem. S time u vezi skrećem pažnju na tabulator 8 dokaznog predmeta 549, jer je to jedan primjer jednog takvog spora sa Milanom Martićem. Nema potrebe da se time bavimo detaljnije osim ovog jednog pitanja. Da li vas je gospodin Milošević nazvao u vezi sa sporovima sa Milanom Martićem, pogotovo kada se radilo o oficiru Sladojeviću?

SVEDOK MILANOVIĆ: Jeste, gospodin Milošević me je pozvao, on nije lično verovatno, njegova sekretarica, bio je, tema razgovora bio je komandant XI korpusa. To je korpus sremsko - baranjski. Milan Martić je hteo da promeni Sladojevića prije nekoliko meseci. Na jednom sastanku je to dogovoreno. Ja nisam prihvatio tu odluku i smena Sladojevića nije bila izvršena. Sledeći put, nakon par meseci, verovatno se žalio gospodinu Miloševiću da bi on tu

napravio kadrovske promene u XI korpusu ali da ne može radi mene, i ja sam bio pozvan gde mi je gospodin Milošević rekao da Martić to hoće, da ima problema sa mnom, da ja tu malo popustim, što sam ja i učinio i smena je nakon izvesnog kratkog vremena bila završena. Umesto generala Sladojevića došao je general Dušan Lončar.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li ste u junu '95. presreli transport iz SDK Ilok, koji je išao u Knin i nosio 8 miliona dinara i da li je gospodin Milošević u tome učestvovao?

SVEDOK MILANOVIĆ: Jeste, to se desilo. Mene je jedno veče u to vreme nazvao Slavko Dokmanović i direktor SDK Vukovar da je u toku, to je negde bilo oko u 12 sati noću, da je u toku akcija izvlačenja novca iz SDK Ilok i da se nelegalno prebacuje za Knin, bez neke pravne odluke krajinske banke. Ja sam to proverio, znači, verovao sam na reč Dokmanoviću i direktoru SDK u Vukovaru, da je to nelegalno i javio sam policiji i policija je na granici zaustavila kombi sa 8 miliona dinara i ti novci su bili vraćeni nazad na prostor. Gospodin Milošević tu nije učestvovao ništa.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li vas je on tom prilikom nazvao i raspitivao se o tome?

SVEDOK MILANOVIĆ: Nakon izvesnog vremena Martić je potraživao taj novac i žalio se kod predsednika i bila je to tema na jednom sastanku, međutim nismo ulazili u detalje.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li ste u sklopu priprema za vaše svjedočenje, slušali i preslušali niz presretnutih razgovora?

SVEDOK MILANOVIĆ: Jesam.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li ste potpisali deklaraciju o glasovima koje ste prepoznali?

SVEDOK MILANOVIĆ: Jesam.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Časni sude to je posebni registarator sa dokaznim predmetima pod brojem 551 a tabulator 1 u tom dokaznom predmetu je upravo ova deklaracija koju smo sada spomenuli. Da li glasove ljudi koje ste prepoznali znate iz osobnih susreta i razgovora kao i iz njihovih javnih istupa?

SVEDOK MILANOVIĆ: Većinu iz ličnih istupa a manjinu iz sredstava informisanja.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Koliko vam je poznat glas Stanišića?

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa od ocena od 1 do 5, onda je to 4.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li ste njegov glas znali iz osobnih kontakata?

SVEDOK MILANOVIĆ: Da.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: A kad je reč o Kertesu?

SVEDOK MILANOVIĆ: Isto tako.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Uvijek smo govorili o nekim tim ljudima. Recite nam još ta Legiju. Koliko dobro vam je poznat njegov glas?

SVEDOK MILANOVIĆ: Poznat mi je dobro glas njegov.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Iz osobnih kontakata?

SVEDOK MILANOVIĆ: Jeste.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: A Simatović? Kako znate njegov glas?

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa isto lično ga poznam.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: A Karadžić? Otkuda znate njegov glas?

SVEDOK MILANOVIĆ: Njega sam samo jednom sreo u '91. godini ali eto taj glas znam preko sredstava informisanja.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Sokolović?

SVEDOK MILANOVIĆ: Njega sam isto nekoliko puta sreo.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: A Simatović, Franko Simatović?

SVEDOK MILANOVIĆ: Već smo rekli, sreo sam ga nekoliko puta.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: I na kraju Mladić?

SVEDOK MILANOVIĆ: Njega nikad nisam sreo, ali preko sredstava informisanja, ima nako specifičan glas.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Kad je riječ o ovim presretnutim razgovorima, želim vas pitati nešto pod tabulatorom 10. To je razgovor između gospodina Miloševića i gospodina Karadžića u kojima se spominju osobe po imanu Ratko i Vladan. Možete li nam reći tko su to bili Ratko i Vladan? To je kratak razgovor, dakle, recite nam da li znate tko je to? Tabulator 10, veoma kratki razgovor u kojem se spominju Ratko i Vladan.

SVEDOK MILANOVIĆ: Sećam se tog razgovora, pošto to nije bilo davno i predpostavljam iz razgovora da se radilo o nekim stručnim pravnim poslovima i gde se spominju Ratko i kako smo rekli ovo drugo ime ...

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Vladan, Vladan.

SVEDOK MILANOVIĆ: ... Vladan. To je Ratko Marković, podpredsednik Vlade i Kutlešić, on je isto nešto bio neki savetnik, ne mogu tačno, ovaj, da se setim a znam, poznam lično gospodina Ratka Markovića i da je radio u Vladi kao podpredsednik Vlade.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: To je Vlada Srbije?

SVEDOK MILANOVIĆ: Da.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: U dva razgovora gdje imamo Arkana i Legiju, imamo kodni broj 99. Da li znate na koga se odnosi taj broj 99?

SVEDOK MILANOVIĆ: To je Arkanova bila šifra u ratu.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da, ako pogledate original, vidjećete da piše Vladan i Ratko. Dakle, ova dva razgovora koja sam spomenula sa kodnim brojem, tabulator 21 i 23 i pri kraju razgovora na tabulator 23 spominje se netko poi menu Bojović. Da li znate tu osobu Bojovića i kojoj formaciji on pripada? To je razgovor, tabulator 23, između Legije i zapovjedništva Srpske dobrovoljačke garde. To je zadnji redak prije pozdrava.

SVEDOK MILANOVIĆ - ODGOVOR: Sećam se tog razgovora pošto je Legija razgovarao sa nepoznatom osobom, ja predpostavljam sa sekretaricom od gospodina Ražnatovića, gde on akaže "Pozdravi Bojovića", ja predpostavljam da je to jedan vojnik koji je bio na terenu sa Legijom.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Ali nije vam poznat vojnik po imanu Bojović među Arkanovcima?

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa kroz maglu nako ali ne mogu sad da se setim tačno.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: I nekoliko, konačno pitanja, o Škorpionima. Rekli ste da su Škorpioni poslani u bihački kraj. Dok su bili tamo, kome su bili podređeni?

SVEDOK MILANOVIĆ: Bili su podređeni komandi vojske Srpske Krajine.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: A da dođu do bojišta u Bihaću, da li su morali proći kroz Srbiju?

SVEDOK MILANOVIĆ: Da.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Da li su vlasti Srbije bile svjesne tog pokreta?

SVEDOK MILANOVIĆ: Jesu ali mi smo tada mislili da se ne krši nikakav dogovor, pošto je to jedna vojska.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Što mislite kad kažete jedna vojska?

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa na vojsku Srpske Krajine. Poznato je da je Sremsko - baranjska oblast bila fizički odvojena od donjeg dela Krajine i da se drugačije nije moglo doći dole u donji deo Krajine.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Spomenuli ste da su Škorpioni bili i u Trnovu, u Bosni, 1994. Kakos u Škorpioni tamo došli? Morali su proći kroz Srbiju?

SVEDOK MILANOVIĆ: Da, da, isto fizički i Republika Srpska je bila fizički odvojena, nije se moglo preći nego preko Republike Srbije.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Kome su Škorpioni bili podređeni dok su bili u Trnovu?

SVEDOK MILANOVIĆ: MUP - u Republike Srpske.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: Vi ste govorili i o slanju Škorpioni i na Kosovo, pogotovo kada su oni prvi puta tamo poslani i kada ste ih vi djelom puta pratili. Da li je u to vrijeme u Srbiji trajala mobilizacija?

SVEDOK MILANOVIĆ: Jeste. Škorpioni su otišli na Kosovo 7 - 8 dana poslje NATO, poslje NATO bombardovanja i prvi dan bombardovanja u Saveznoj Republici Jugoslaviji proglašeno ratno stanje, što znači da je bila u toku mobilizacija.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: A zašto vas je Medić pozvao umesto da se to mobilizira iz JNA?

SVEDOK MILANOVIĆ: Medić me je pozvao zato što nije želio da on i njegovi ljudi, koje on poznaje iz Slavonije, idu pod komandu Vojske Jugoslavije, nego je hteo da ide pod sastav, u sastavu MUP - a Srbije.

TUŽILAC UERC RECLAV - PITANJE: I konačno Ovčara. Rekli ste kako ste čuli za masovnu grobnicu u Ovčari i kako ste o tome obavjestili pukovnika Grahovca. U vezi s ovim događajem pogledajmo tabulator 32 dokaznog predmeta 549. To je izvještaj pukovnika Grahovca u kojem on govori o svojim nalazima. To je poslednji tabulator u ovom fasciklu koji vi imate i u

posljednjem paragrafu stoji sljedeće: "Prema našim operativnim saznanjima, navodno je izvršeno preseljenje leševa sa lokaliteta Ovčara." To je zadnji komad papira, zadnji pasus. Zadnji pasus. Da li vam je poznato da li su od tamo uklanjani tjela i tko je to učinio?

SVEDOK MILANOVIĆ: Samo po priči ali nikad to nije dokazano a poznato je da su u '98. godini tela pronađena.

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. A recite mi, pošto govorite o Ovčari, šta ste vi znali o događajima u Ovčari?

SVEDOK MILANOVIĆ: U to vreme kad se desila Ovčara, ja nisam znao ništa. Nakon par mjeseci na insistiranje Međunarodne zajednice i najviše, u to vreme, gospođe Olbrajt, ona je tad bila američki ambasador u Ujedinjenim nacijama i dolazila na prostor i raspitivala se da li tu nešto ima. U to vreme je bilo teško saznati i nakon razgovora sa mnom, negdje u početku '91. po dolasku Ujedinjenih nacija, ona je zatražila da se tu postave snage UN - a i one su postavljene i tu bile snage do '97. kad je, ili '98., kad je vršeno iskopavanje Ovčare i pronalazak tela.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, da li je tačno da vi niste imali nikakve informacije o događajima vezanim za Ovčaru u to vreme?

SVEDOK MILANOVIĆ: Tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da li je tačno da ste pokušali da dođete do nekih saznanja o tim događajima i razgovarali sa velikim brojem ljudi, je l' tako?

SVEDOK MILANOVIĆ: Tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: I tada ste dobijali odgovore od meštana Vukovara da tu nema ništa?

SVEDOK MILANOVIĆ: Tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dakle, u to vreme ni vi niste o tome znali ništa, je l' tako?

SVEDOK MILANOVIĆ: U to vreme nisam znao ništa pošto je grad Vukovar bio odsečen od prostora gde sam ja bio, 'ajmo ga nazvati erdutski prostor, sve dok nije bio oslobođen Vukovar a to se desilo prilikom oslobađanja Vukovara i vešto se krilo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, samo da napravimo jednu malu ekskurziju. Vi ste bili glavni izvor informacija koje ste davali Radovanu Stojčiću, je l' tako? O događajima na tim prostorima.

SVEDOK MILANOVIĆ: Tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa pošto vi niste znali ništa o Ovčari, predpostavljam da ni Radovan Stojčić nije mogao znati ništa o tome, je l' tako?

SVEDOK MILANOVIĆ: U to vreme, dok je bio na prostoru, mislim da nije znao ništa o Ovčari.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. A vi ste ustvari, kad je Olbrajtova tražila od vas da se tu postave snage UN - a, da bi se to mesto

obezbedilo, vi rekli da nemate ništa protiv, dali saglasnost i onda su vojnici UN – a se postavili na taj lokalitet, je l' tako?

SVEDOK MILANOVIĆ: Tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I politički stav rukovodstva je bio da se dozvoli da UN kontroliše taj region i područje Ovčare, je l' tako?

SVEDOK MILANOVIĆ: Po vensovom planu, tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je tačno, dakle, da sa događajima u Ovčari, prema onome što ste vi znali, nema nikakve veze ni JNA, ni MUP Srbije, niti bilo koje lice koje je pod komandom ili kontrolom JNA ili MUP – a Srbije ili uopšte rukovodstva Srbije?

SVEDOK MILANOVIĆ: Ja sam rekao da Radovan Stojčić nema ništa sa tim a nisam rekao JNA, JNA je na tom prostoru bila, tu je bila gardijska brigade i celi taj prostor, 'ajmo ga nazvati, Srema, to jest južno od Vukovara je pod komandom Jugoslavenske narodne armije i to je njezina zona odgovornosti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste vi ikada saznali da je bilo ko od pripadnika JNA bio na Ovčari u vreme kad se je to događalo?

SVEDOK MILANOVIĆ: Ja i sad ne znam šta se tašno desilo na Ovčari i ko je izvršio to, a pogotovu onda nisam znao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. A šta je u vezi sa Lovasom. Prema onome što ste vi saznali, takođe, koliko ja mogu da zaključim, nema nikakve veze JNA ili bilo koje lice koje bi moglo biti pod kontrolom JNA ili povezano sa Srbijom ili na bilo kakav način u vezi sa bilo kim iz Srbije?

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa isto što važi za Ovčaru, tako i važi za Lovas. Znači, bilo je proglašeno ratno stanje, važila su ratna pravila, sve, svi civili i naoružani ljudi, da li TO, da li rezervisti, da li dobrovoljci su bili pod komandom JNA.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ali vi ste tada formirali svoju Teritorijalnu odbranu, je l' tako? U istočnoj Slavoniji, Baranji i zapadnom Sremu.

SVEDOK MILANOVIĆ: Jesmo, ali je uvek bila podčinjena Jugoslavenskoj narodnoj armiji i delovala je pod komandom JNA od avgusta do kraja ratnih operacija.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A šta je za vas kraj ratnih operacija?

SVEDOK MILANOVIĆ: Za mene je kraj ratnih operacija kraj novembra '91. na prostoru Slavonije. E sad tu ima mesta gde je negdje pre završila ratna dejstva, negdje kasnije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E dobro gospodine Milanoviću, da li možemo da konstatujemo da nije sporno da posle novembra '91. godine, nikakvih dejstava nije bilo na tom području pa sve do potpisivanja Erdutskog sporazuma? Praktično nije bilo rata na tom području.

SVEDOK MILANOVIĆ: Rata nije bilo, ali je bilo sporadičnih dejstava.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kakvih je bilo sporadičnih dejstava?

SVEDOK MILANOVIĆ: Na primer hrvatska vojska je znala po nekad da ispali neku granatu na našu stranu a mi smo uzvratili. Nikad neće biti jasno ko je

prvi, uvijek jedna strana kaže ovi su a ova druga kaže drugi su a recimo, bilo je malo minobacačkih napada, Miljevački plato, Maslenički most, Zapadna Slavonija i to ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, to se ne odnosi na, na ovaj vaš deo. Na to ćemo doći kasnije. Da li možemo da konstatujemo da kad su uspostavljene ove zone pod zaštitom Ujedinjenih nacija i uspostavljena ta zona pod zaštitom Ujedinjenih nacija, koja je pokrivala istočnu Slavoniju, Baranju i zapadni Srem, nigde nije bilo sa srpske strane nikakvih napada na bilo kakvu teritoriju izvan zone, niti je bilo nekih napada unutar zone.

SVEDOK MILANOVIĆ: Mislim da se nismo razumeli u predhodnom pitanju. Znači, kad su se dole dešavali neki događaji, onda je i ovde bilo malo prebacivanja minobacačkih granata ali malo, ne nešto, ovaj, posebno. To je na predhodno pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, al' da li je, zanči, pošto je JNA po onom sporazumu, napustila prostore Hrvatske, srpska strana, odnosno srpska vojska Krajine ili Teritorijalna odbrana ili policija, ikad izvršila bilo kakav napad na teritoriju pod hrvatskom kontrolom?

SVEDOK MILANOVIĆ: Nikada nije izvršila napad.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Po ovome što vi kažete u izjavi, vi ste iz Palače, vi koji ste bili u Palači, dobili ste iz Bobote pedesetak pušaka, municiju i ne znate kako je to naoružanje došlo u Bobotu, je l' tako?

SVEDOK MILANOVIĆ: Ne znam tačno kako je došlo u Bobotu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kada je formirana ova nova Teritorijalna odbrana Slavonije, Baranje i zapadnog Srema?

SVEDOK MILANOVIĆ: Nova Teritorijalna odbrana Slavonije, baranje i zapadnog Srema formirana je između 2. maja i avgusta. Ona je najpre delovala po mestima i nije bila povezana.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, znači formirana je posle onih događaja u Borovom selu i to po ovim mesnim zajednicama, po selim , praktično, je l' tako?

SVEDOK MILANOVIĆ: Po selima i Belom Manastiru i tako.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A koliko vidim u vašoj izjavi, od starih struktura teritorijalne odbrane jedino je nešto preuzeto u Belom Manastiru, ali je i to stavljeno pod komandu Teritorijalne odbrane Slavonije, Baranje i zapadnog Srema, je l' tako?

SVEDOK MILANOVIĆ: Tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa dobro, pošto je Teritorijalna odbrana u Hrvatskoj bila tad nacionalno selektivno pravljena, je l' tačno da je upravo to bio razlog zbog koga su se Srbi organizovali po principu tih mesnih štabova i drugih jedinica, kao Teritorijalna odbrana tog prostora?

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa sama reč govori, da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ali u Teritorijalnoj odbrani tog prostora bilo je i drugih nacionalnosti, ne samo Srba, je l' tako? Koji su želeli da brane taj prostor.

SVEDOK MILANOVIĆ: Da, pogotovo na prostoru Baranje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: U to vreme ta Teritorijalna odbrana nije bila pod kontrolom JNA, ta koja se formirala po selima, po raznim mestima, manje više spontano, je l' tako?

SVEDOK MILANOVIĆ: Rekao sam, do avgusta nije ali od avgusta je bilo pod komandom JNA.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, da li je tačno da je ta Teritorijalna odbrana kada je tada formirana bila u stvari neka vrsta narodne zaštite? Pa koliko ja imam podataka, nije čak bila ni u dobrim odnosima sa JNA tada.

SVEDOK MILANOVIĆ: U svakom slučaju bila je formirana kao zaštita, odbrana jel, Teritorijalna odbrana, sama reč govori a bila je u dobrim odnosima sa JNA. JNA nije izvela ni jednu akciju, koliko sam ja upoznat na prostoru, a da nije učestvovala TO ili obrnuto, da je TO napravila ijednu akciju da nije bila pod komandom JNA..

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A šta je sa ovim raznim formacijama koje su neke stranke formirale?

SVEDOK MILANOVIĆ: Sve te formacije koje su stranke formirale, mislim na stranke iz Republike Srbije, to ja mislim da su radikalni samo bili kod nas, kao stranački su bili pod komandom TO i JNA.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Hoćete da kažete da su i ove stranačke formacije se uključili u strukturu JNA?

SVEDOK MILANOVIĆ: Ko god je nosio oružje ili uniformu na teritoriji Slavonije, Baranje i Srema i je bio pod komandom JNA, čak se po nekoliko meseci nije moglo preći iz mesta u mesto ako Jugoslavenska narodna armija ne da dozvolu za kretanje po prostoru.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Je li to učinjeno u nastojanju da ne dolazi do sukoba ili je u nekom drugom nastojanju učinjeno?

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa to je učinjeno po naredbi zbog rata i ratne opasnosti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Zbog ratne opasnosti a konstatovali smo da posle novembra '91. godine tu nije bilo nikakvih ratnih operacija više, je l' tako?

SVEDOK MILANOVIĆ: Da, da, govorimo od avgusta do konca novembra.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. Vi ste imenovani za pomoćnika ministra za saobraćaj na predlog Milenka Živkovića. Ko je Milenko Živković?

SVEDOK MILANOVIĆ: Milenko Živković je tad već bio član Srpskog nacionalnog veća i rodom je sa tih prostora i mislim da sam jedino njega ja znao od svih ovih gore navedenih, pre rata.

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: E sad mi recite, kažete da je 28. novembra '91. godine, u tački 10 kažete, pošto imate pred sobom tu svoju izjavu, beleške, kažete da je u Erdutu 28. novembra '91. su sve operacije bile već završene, je l' tako? Nije bilo nikakvih više ratnih sukoba.

SVEDOK MILANOVIĆ - ODGOVOR: A mislim ali nisam baš 100 % siguran da li je to bio 28. novembar ili možda 10. decembar ali to je 99 % tačno da je 28. novembar.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro ali to je već vreme kad viže nije bilo nikakvih ratnih sukoba, je l' tako?

SVEDOK MILANOVIĆ - ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: I onda kažete da je pored ministara u Vladi SAO Slavonije, Baranje i zapadnog Srema, sastanku prisustvovala i Radovan Stojčić, je l' tako?

SVEDOK MILANOVIĆ - ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: E sad mi recite molim vas, pošto ste vi pomenuli prisustvo Radovana Stojčića, ko je još tu, po vašem sećanju, uopšte iz MUP - a Srbije bio s njim? Neko ko je radio u Ministarstvu unutrašnjih poslova Srbije.

SVEDOK MILANOVIĆ - ODGOVOR: Kad je Radovan Stojčić Badža došao na prostor Slavonije i postao komandant Teritorijalne odbrane, s njime je došlo pa ne mogu se tačno setiti, jedno petnaestak pripadnika njegove jedinice.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, je li vama poznato da je Radovan Stojčić, kao patriota i dobrovoljac, došao tamo da vam pomogne, znači nije došao ni sa kakvom jedinicom MUP - a Srbije.

SVEDOK MILANOVIĆ - ODGOVOR: Radovan Stojčić Badža došao je na prostor kao patriota ali nisam siguran dal je došao kao dobrovoljac ili je došao po nečijoj naredbi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A to ne znate, dakle?

SVEDOK MILANOVIĆ - ODGOVOR: Ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Valjda bi bilo logično da je došao u nekom drugom svojstvu da je imao neku jedinicu sa sobom. Vi ste nabrojali u, u, u vašoj izjavi...

SUDIJA MEJ: Ne možete ga pitati šta je logično, ono što možete da pitate svedoka je da li kada je Badža došao, da li je došao sa jedinicom ili je došao sam. Možete li nam pomoći kod toga gospodine Milanoviću.

SVEDOK MILANOVIĆ: Kada je Radovan Stojčić Badža došao 21. mislim septembra, ja sam čuo priču da je on došao zato što vojska nikako ne može da oslobodi Vukovar i da on pomogne prilikom komandovanja i rukovođenja Teritorijalnom odbranom i saradnjom sa Jugoslavenskom narodnom armijom a on je došao sa petnaestak ljudi, sa svojom jedinicom. Mislim da tad jedinica nije brojala više, u Beogradu znači, SAJ nije više brojao od dvadesetak, 25 najviše ljudi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro ...

SUDIJA MEJ: Sačekajte trenutak. Od koga ste to čuli da će on doći sa 15 ljudi da bi oslobodio Vukovar? Da je došao sa 15 ljudi.

SVEDOK MILANOVIĆ: To sam video da je došao lično svojim očima a na sastanku u, u Vladi Slavonije, Baranje i zapadnog Srema je bilo rečeno da će

doći čovek iz MUP – a Srbije da bude komandant Teritorijalne odbrane i da uveže sve snage na terenu da se oslobodi Vukovar.

SUDIJA MEJ: Izvolite gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, recite mi koga ste vi lično videli, osim toga što ste čuli da je s petnaestak ljudi došao, jeste videli tih petnaestak ljudi?

SVEDOK MILANOVIĆ – ODGOVOR: Vidio sam svih petnaest ljudi, petnaestak.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa je l' možete da tvrdite da je tih 15 ljudi neka jedinica?

SVEDOK MILANOVIĆ – ODGOVOR: Pa ako pričamo o specialnoj antiterorističkoj jedinici, koja u Srbiji broji 20 – 25 ljudi i ako dođe sa 15, za mene je to jedinica.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da ostavimo na stranu šta je za vas jedinica, ja ne znam koliko je brojala tada ta jedinica ali to što je došao, došao Badža kao dobrovoljac u, u Slavoniju, na osnovu čega vi smatrate da je on došao ...

SUDIJA MEJ: Sačekajte trenutak, samo trenutak. Kažete da je on došao kao dobrovoljac, svjedok ne prihvata da je on došao kao dobrovoljac. Da li znate da li je on bio dobrovoljac ili nije. Mislim da ste vi to već osporili gospodine Milanoviću.

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa pokušaću još jednom da to objasnim. Radovan Stojčić Badža, znači, rekao sam razlog njegovog dolaska da se oslobodi Vukovar. Rekao sam broj ljudi i to je dosta veliki broj za specijalnu jedinicu. Došao je sa opremom i naoružanjem i ni u jednom momentu ja nisam shvatio da su oni tu dobrovoljno, pogotovu, evo nekoliko primera. Tražili ste, na primer – oprema, naoružanje, uniforma, sistem veza, plate su dobijali tamo u Srbiji i po završenom zadatku, svi su ili rukovodeći sastav je napredovao u funkciji. Na primer, Badža je postavljen za, kod mene je došao kao komandant specijalne jedinice MUP – a Srbije a kod mene još dok je bio, pred sam povratak je bio postavljen za pomoćnika ministra unutrašnjih poslova. Nije logično da čovek ode dobrovoljno negde na teren a da dobije unapređenje. Još bih mogao setiti se primeraka dosta ali to je to.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kakva je uloga, budite ljubazni pa mi to objasnite, Radovana Stojčića bila u tim, u tim dejstvima. Je l' vi imate podatak da je Radovan Stojčić ili neko od njegovih saradnika izvršio bilo kakav zločin tamo?

SVEDOK MILANOVIĆ: Ne nikakav. Ta jedinica iz MUP – a Srbije, koja je bila na prostoru, nikada nije izvršila nikakav zločin. U to sam siguran a njezina uloga je bila velika. Tačno se sećam dolaska njegovog, znači 21. septembra i zaustavljanja operacije na Vukovar na nekih 15 do mesec dana, dok nije uspostavio sistem rukovođenja i komandovanja zajedno sa generalom Bratićem, pa posle kad je poginuo 4. novembra general Bratić, došao je general Biorčević. Onda sa njim svakodnevno su se sastajali i napravili plan

i zajednički vodili akciju oslobađanja Vukovara, koji je krenuo 4. novembra i završio 18. novembra.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To znači u okviru JNA.

SVEDOK MILANOVIĆ: Ja sam u izjavi rekaoda je JNA dominirala prostorom do dolaska Badže. Posle dolaska Badže JNA je dobila više na značaju i postupalo se sa njom kao sa pravom Teritorijalnom odbranom, da je, da je pod, da je u svakoj akciji podčinjena JNA, pogotovo što TO nije imala oružja i oruđa, nisu ni imali tenkove, nije imala minobacače, nije imala topove, nije imala teško naoružanje, VBR – ove i ostalo, i ostalu tehniku. To je sve imala Jugoslavenska narodna armija i dolaskom Badže, znači, TO je dobila malo više na značaju i sve su akcije bile, znači, koordinirane od strane Jugoslavenske narodne armije a TO je to izvršavao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da li je tačno da ste vi tek oktobra '91. smatrali da ste pod MUP – om i to kada je Badža došao tamo i to ste smatrali vezom sa MUP – om Srbije, je l' tako?

SVEDOK MILANOVIĆ: Tačno, tako je rečeno na sastanku Vlade Slavonije, Baranje i zapadnog Srema da dolazi čovek iz MUP – a Srbije koji će preuzeti komandu TO i čim je došao Goran Hadžić ga je postavio za komandanta Teritorijalne odbrane nakon...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači Goran Hadžić ga je postavio?

SVEDOK MILANOVIĆ: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Nije ga postavio niko iz Srbije, je l' tako?

SVEDOK MILANOVIĆ: Ja mislim da ga je neko poslao iz Srbije a Goran Hadžić ga samo .. to je potvrdio papirom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, znači to postavljenje koje je izvršio Goran Hadžić, koji je tada bio šta? Predsednik oblasti, je l' tako?

SVEDOK MILANOVIĆ: On je tad bio predsednik Vlade Slavonije, Baranje i zapadnog Srema.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Zar nije to dokaz da Badža koji je došao kao dobrovoljac, stavlja se na raspolganje ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Ustanovili smo da je postavljen odlukom predsednika Vlade Slavonije, Baranje i zapadnog Srema, Gorana Hadžića ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li znate da je bilo nekoliko pripadnika MUP – a Srbije koji su privremeno zamrzli svoje funkcije u MUP – u i otišli kao dobrovoljci da vam pomognu da se odbranite? Da li vam je poznata ta činjenica?

SVEDOK MILANOVIĆ: Bilo je ljudi iz MUP – a Srbije a nije mi poznata njihova, njihov status vezan za radni odnos.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, je li vam poznata slična situacija u JNA, naime da su starešine rođene u Bosni, u Hrvatskoj mogli da idu i uvek dobrovoljno, da pomognu vojsci Republike Srpske ili vojsci Republike Srpske Krajine, odnosno da se uključe u redove njihovih pripadnika jer je bilo reč o prostorima na kojima su rođeni, kojima su pripadali i koje su

smatrali da treba braniti? Dakle, slična situacija kada je reč o mnogim pripadnicima JNA koji su postali pripadnici vojske Republike Srpske ili srpske vojske Krajine, je l' tako?

SVEDOK MILANOVIĆ: Bilo je slučajeva da su išli dobrovoljno ali bilo je slučajeva da su išli po naredbi GŠVJ u te krajeve.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Evo da, da preformulišem pitanje. je li vojska Jugoslavije ili kako kažete GŠVJ, to je generalštab vojske Jugoslavije, komandovao, imao komandu nad vojskom Republike Srpske Krajine ili vojskom Republike Srpske?

SVEDOK MILANOVIĆ: Na to pitanje ne mogu precizno odgovoriti ali znam da je srpska vojska Krajine bila zavisna od JNA.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Mislite primala pomoć?

SVEDOK MILANOVIĆ: Bila zavisna.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro ko je vama komandovao. Vi ste bili pomoćnik ministra odbrane. Je l' postojao glavni štab srpske vojske Krajine? Je l' postojao vrhovni komandant? To je bio predsednik Republike Srpske Krajine. Je li tako ili nije?

SVEDOK MILANOVIĆ: Postojao je glavni štab vojske Republike Srpske Krajine i on je komandovao na prostoru Krajine, ali ponekad ni to nije ali komandovao je prostorom al' mislim da su bili zavisni komandanti srpske vojske Krajine od Generalštaba JNA.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da li je u lancu komandovanja Generalštab komandovao bilo kakvim operacijama na području Republike Srpske Krajine?

SVEDOK MILANOVIĆ: Nemam te informacije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro da završimo onda s tim. A dobro recite mi o strukturi svih tih pripadnika srpske vojske Krajine, uključujući i civile koji su uzeli oružje da barane svoje kuće i koji su formirali srpsku vojsku Krajine, odakle su ti ljudi bili?

SVEDOK MILANOVIĆ: Za prostor Slavonije, Baranje i zapadnog Srema ja mogu reći da je u samom početku, većinom Teritorijalnu odbranu sačinjavalo domaće stanovništvo. Onda u jednom periodu pristizalo je nešto dobrovoljaca koji su isto bili pod komandom TO ili direktno pod JNA i to je bila bila brojka, negdje kretala se između 10 i 25 hiljada. A od ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Čega 25 hiljada?

SVEDOK MILANOVIĆ: Vojnika.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Iz, iz Krajine?

SVEDOK MILANOVIĆ: Iz Sremsko - baranjske oblasti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da, pa koliko je od tih 25 hiljada vojnika iz sremsko - baranjske oblasti bilo dobrovoljaca iz Srbije?

SVEDOK MILANOVIĆ: E to je teško reći. Prekinuli ste me ali od avgusta, od avgusta '91. do novembra i decembra '91. bilo je oko 36 hiljada, oko 36 hiljada pripadnika vojske Jugoslavije a ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: To je JNA '91. godine a ne Vojska Jugoslavije ...

SVEDOK MILANOVIĆ: Tačno, tačno ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: ... a ne JNA

SVEDOK MILANOVIĆ: tačno, JNA, oko 36 hiljada i to je sad teško reći koliko je bilo dobrovoljaca, pošto je bilo dobrovoljaca i u sastavu TO i u JNA.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ja vas pitam o srpskoj vojsci Krajine. Dakle kad je formirana srpska vojska Krajine, u tom delu koji predstavlja istočnu Slavoniju, Baranju i zapadni Srem, koliko je brojala u to vreme srpska vojska Krajine na tom području, kad je formirana srpska vojska Krajine?

SVEDOK MILANOVIĆ: Mislite TO ili srpska vojska Krajine?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Srpska vojska Krajine, vrlo sam precizan.

SVEDOK MILANOVIĆ: Srpska vojska Krajine mislim da je zvanično, prvi put formirana '94. godine, srpska vojska Krajine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A do tada se zvala TO Krajine, je l' tako?

SVEDOK MILANOVIĆ: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: E pa recite mi sada, kad se povukla JNA sa područja cele Hrvatske '92. godine, koliko je brojala TO u Slavoniji, Baranji i zapadnom Sremu?

SVEDOK MILANOVIĆ: April, maj '92. godine, JNA kad se povukla i nastupio je Vens - Ovenov plan.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Samo da preciziramo ...

SUDIJA MEJ: Dajte da pokušamo time pozabavimo, da pojasnimo. Prije nego što je formirana srpska vojska Krajine optuženi je iznjeo da je postojala Teritorijalna odbrana Krajine, je li to tačno?

SVEDOK MILANOVIĆ: Tačno ali je delovala na sledeći način; do 26. 02. '92. godine To djelovala je u tri oblasti, znači u kninskoj oblasti, zapadna Sjavonija i istočna Slavonija, Baranja i zapadni Srem i tada kada su se udružile te tri oblasti, onda prvi put tad nastaje TO RSK.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, TO Republike Srpske Krajine. E sad, koliko je tada brojao TO Republike Srpske Krajine?

SVEDOK MILANOVIĆ: Ne mogu tačno reći ali bio bi precizan za Slavoniju, Baranju i zapadni Srem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa evo, izvolite. Budite precizni za Slavoniju, Baranju i zapadni Srem.

SVEDOK MILANOVIĆ: Bilo je tu više faza. Kad se povukla JNA, nastupio je Vens - Ovenov plan i sistem duplog ključa, gdje je Teritorijalna odbrana ugašena a Plave brigade policije su čuvale granicu prema Hrvatskoj po Vens - Ovenovom planu. Međutim pošto Hrvati narušavaju Vens - Ovenov plan, napadaju, sad ne mogu se setiti da li je to Maslenički plato ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Miljevački ...

SVEDOK MILANOVIĆ: Miljevički plato ili ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Maslenički most.

SVEDOK MILANOVIĆ: ili Medački džep, ne mogu se tačno sada da se setim.

Tad pada u vodu sistem duplog ključa, TO se aktivira i od tada pa na dalje, znači bila je TO do '94., posle srpska vojska Krajine do raspada Krajine, međutim, na prostoru Slavonije u vanrednom ratnom stanju, TO brojala je dvadesetak hiljada a u redovnom stanju oko 5 do 7 hiljada.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. Eto u tom vanrednom ratnom stanju, kad je brojala oko dvadesetak hiljada Teritorijalna odbrana Slavonije; Baranje i zapadnog Srema, koliko je tamo bilo dobrovoljaca iz Srbije?

SVEDOK MILANOVIĆ: Teško je da budem precizan, ali između tri i četiri hiljade, mislim da ne bi pogrešio ako tako kažem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Koji su došli u redove Teritorijalne odbrane Slavonije, Baranje i zapadnog Srema, je l' tako?

SVEDOK MILANOVIĆ: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. A dobro, recite mi molim vas, kad je formirana ta Teritorijalna odbrana Krajine i napravljena ta komandna struktura, da li je ijedam ministar odbrane, policije, komandant glavnog štaba srpske vojske Krajine ili Teritorijalne odbrane bio rođen van Krajine?

SVEDOK MILANOVIĆ: Mislim da su svi rođeni ili su im koreni iz Krajine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Odakle vam podatak da je bilo, da kažem, kako ste vi rekli, 3000 dobrovoljaca iz Srbije? U kojim su to oni bili .. je l' imate vi tu evidenciju, da je toliko bilo dobrovoljaca? To je 10 od sto ispalo vaših snaga, da je bilo dobrovoljaca iz Srbije. Odakle vam taj podatak? Morali ste imati neku evidenciju.

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa to se više bazira na jednoj ovako dobroj ali slobodnoj proceni.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa dobro imate li da mi kažete bar bilo kakav razlog na osnovu čeg vam jet a slobodna procena?

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa imam razlog. Pošto se ministarstvo bavilo i snabdevanjem i opremanjem vojske, pogotovo se to odnosi, hajmo reći na uniforme, čizme i tako dalje a znam da su ti ljudi, po običaju, imali prednost, zato što su gosti na prostoru.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ako ste se bavili snabdevanjem njihovim i uniformama i teko dalje, onda mora da imate neki dokument u kome se može videti koliko ste izdali tako tim gostima na prostoru, uniformi, čizama i tako dalje.

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa nismo ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Kojim bi mogli da dokažete to što tvrdite.

SVEDOK MILANOVIĆ: Nije se vodila evidencija da bi to sad bilo, hajmo reći, dve tri jedinice, pa da su se posebno vodile, nego su oni bili raspoređeni po brigadama, bataljonima, tako da nigdje se nije vodilo posebno. Nije to običaj da se posebno void evidencija.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Znači nemate evidenciju.

SVEDOK MILANOVIĆ: Takve evidencije mislim da niko ne poseduje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro a kad govorite o ...

SUDIJA MEJ: Prije nego što produžimo gospodine Miloševiću, jedno pitanje koje želim da pojasnim. O kojim datumima govorimo gospodine Milanoviću. rekli ste za vrijeme vanredne situacije, 3 do 4 hiljade dobrovoljaca iz Srbije su se pridružile Teritorijalnoj odbrani u tom regionu. Dakle, o kom periodu govorimo? O kojim datumima? Da li je riječ o '91. ili o periodu prije toga ili poslje toga?

SVEDOK MILANOVIĆ: Period, ja sam mislio i nadam se da i gospodin Milošević tako isto mislio, jer tad su dobrovoljci bili potrebni, avgust '91., novembar i decembar '91.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Sad ako kažete taj vremenski okvir od avgusta do decembra '91, pa je l' su to onda bili pripadnici JNA?

SVEDOK MILANOVIĆ: Ne, drugo su bili pripadnici JNA sa svojim rezervnim sastavom i svojom teritorijalnom odbranom. To, to su drugi. Oni su se opremali u Srbiji i došli su ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: JNA se opremala u Jugoslaviji. To je Jugoslovenska narodna armija ...

SVEDOK MILANOVIĆ: Da, da na to mislim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: ... ali ti dobrovoljci, zar oni nisu bili, ti o kojima govorite, zar oni nisu bili pripadnici JNA?

SVEDOK MILANOVIĆ: Već sam odgovorio. Ti pripadnici, 3 do 4 hiljade što su bili pri Teritorijalnoj odbrani Slavonije, Baranje i zapadnog Srema, to je jedno. A drugo su rezervisti i dobrovoljci koji su dolazili sa Jugoslavenskom narodnom armijom, njih je na prostoru bilo 36 hiljada, oko 36 hiljada.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Mislite trupa JNA?

SVEDOK MILANOVIĆ: Tako je.

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A posle priznanja Hrvatske nije bilo nikakvih ratnih dejstava na toj teritoriji.

SVEDOK MILANOVIĆ: Nešto malo sporadičnog prepucavanja, ali se to ne bi moglo nazvati ratnim dejstvima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, znači nije bilo ratnih dejstava na toj teritoriji posle priznavanja Hrvatske. Je l' tako ili ne?

SVEDOK MILANOVIĆ: Rekao sam nije bilo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. Vi kažete u tački 21, ne znate zašto je Radovan Stojčić išao iz Slavonije za Beograd, je l' tako?

SVEDOK MILANOVIĆ: Sećam se da je išao u Beograd.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ali ne znate razloge. Znae da je živeo u Beogradu, da je stanovao u Beogradu, imao decu u Beogradu, porodicu u Beogradu.

SVEDOK MILANOVIĆ: Znam, išao sam ponekad sa njim. Nekad je obilazio decu a nekad je išao na razne sastanke.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A vi ste imali s njim jedan lični, prijateljski odnos, je l' tako?

SVEDOK MILANOVIĆ Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE:. Zbog tog ličnog prijateljskog odnosa vladalo je uverenje da ste vi neka veza između MUP – a Srbije i Slavonije, je l' tako? To kažete u tački 23.

SVEDOK MILANOVIĆ: Da, kad je Badža napustio prostor.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da. Pa jeste li vi bili neka veza između MUP – a Srbije i Slavonije ili se to sticajem okolnosti pripisalo samo vašem prijateljstvu.

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa ja bih rekao i jedno i drugo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Vi objašnjavate da su vaši kontakti sa Radovanom Stojčićem se nastavili prijateljski, je l' tako, lični, kad je on otišao na novu dužnost. Često ste odlazili kod njega, kažete u Beograd. Kažete da stem u govorili o stanju u oblasti Slavonija; Baranja i zapadni Srem. Dakle, on nije imao izvore saznanja o stanju, već je od vas saznavao o tome, je l' tako?

SVEDOK MILANOVIĆ: On je saznavao od mene ali on je bio prvenstveno policajac, oni koriste više izvora.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dakle vaš lični odnos, između njega i vas, dakle, nije odnos MUP – a i Republike Srpske Krajine ili Slavonije, Baranje i tapadnog Srema, nego lični odnos između vas dvojice, je l' tako?

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa već sam odgovorio na takvo slično pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. Vi kažete da je u toku '91. godine na prostoru Slavonije, Baranje i zapadnog Srema bila jedinica MUP – a Srbije, to vam je tačka 28 izjave, koja je brojala oko 100 ljudi, je l' tačno da ta jedinica .. komandovao je, kako vi kažete, Veljko Bogunović. Ja to vidim iz ovih vaših, iz ovih vaših izjava. Je l' tačno da jet a Bogunovićeva jedinica isključivo bila sastavljena od policajaca iz Republike Hrvatske?

SVEDOK MILANOVIĆ: Ona je sva bila sastavljena od policajaca Republike Hrvatske koji su u Republici Hrvatskoj dobili otkaz ili dali otkaz, nisu hteli da rade ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, hvala ...

SVEDOK MILANOVIĆ: ... pod tim uslovima ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: ... onda ...

SVEDOK MILANOVIĆ: ... samo, samo malo, nisam dovršio, ali su svi dobili posao u Republici Srbiji i kao radnici MUP – a Srbije su došli u prostor Slavonije, Baranje i zapadnog Srema.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa otkud vam taj drugi podatak. Policajci koji su dobili, koji su isterani, koji su formirali jedinicu, koji su na prostoru Republike u kojoj su do tada radili, odjednom su postali zaposleni u MUP – u Srbije. Otkud vam ta ideja?

SVEDOK MILANOVIĆ: Nije to nikakva ideja, to je tačan podatak, je 99 posto tih ljudi i danas radi u MUP – u Srbije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa to gde su se zaposlili profesionalno profesionalni policajci i danas da rade, to nema nikakve veze sa činjenicom da su to bili policajci koji su radili u Hrvatskoj, je l' tako? Je l' taj Bogunović takođe bio iz Hrvatske?

SVEDOK MILANOVIĆ: To je lako proveriti iz njihovih radnih knjižica.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Je li i taj Bogunović iz Hrvatske?

SVEDOK MILANOVIĆ: Svi su iz Hrvatske.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Svi su dakle iz Hrvatske, vrlo dobro. Pa je li tačno da su oni bili pod komandom Teritorijalne odbrane Slavonije, Baranje i zapadnog Srema a ne pod komandom Beograda?

SVEDOK MILANOVIĆ: Oni su, kad su bili na prostoru, bili su pod komandom komandanta TO.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. A dobro je li tačno da policija Srbije, dakle ceo taj resor javne bezbednosti, nikad nije bio na tim prostorima, jedino je posle one Oluje i haosa koji je nastao, bila jedna jedinica koja je pomagala da se održi red i mir i bezbednost granice? Je l' tako ili ne? A i tada nije bilo nikakvih dejstava, je l' tako ili ne?

SVEDOK MILANOVIĆ: Specijalna antiteroristička jedinica spada u resor javne bezbednosti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa nije specijalna antiteroristička jedinica bila na tom prostoru.

SVEDOK MILANOVIĆ: Odgovorio sam na to pitanje da je bio njezin komandant i više od pola pripadnika jedinice.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Vi ste rekli da je bio Badža, ne znate tačno u kom svojstvu i rekli ste da je s njim bilo 15 ljudi.

SVEDOK MILANOVIĆ: Oko 15.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: 15. Dakle, Badža sa 15 ljudi je izvršio agresiju na Hrvatsku, je l' tako? Je l' to vi tvrdite?

SVEDOK MILANOVIĆ: Nisam ja rekao to.

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Recite mi molim vas pošto nisam razumeo, nešto ste pominjali Perišića, prisustvo vojske na Dunavu. Mislite na prisustvo vojske na Dunavu s naše strane?

SVEDOK MILANOVIĆ: Da, da, tako kako piše sve. Ako treba da objasnim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: To sam hteo da objasnim, prisustvo naše vojske na Dunavu na našoj teritoriji, je l' tako?

SVEDOK MILANOVIĆ: Da, vojska je bila na, to se tad tako zvala ili granične jedinice ili prednji odredi i Perišić je u jednom momentu povukao malo u dubinu, nisu bili na samoj granici, pa je posle vratio da sad ne objašnjavam, to sam sve to rekao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, vi pominjete u tački 40 da vas je Badža u stanu vašeg prijatelja, samo da vidim, Stanišića u Novom Sadu, optužio da podržavate Gorana Hadžića, je l' tako?

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa moram to da objasnim. On je, pozvao me je u taj stan i optužio me za neuspeli prvi krug izbora u Republici Srpskoj Krajini, da je Martić dobio malo glasova u Slavoniji, Baranji i zapadnom Sremu, da nisam trebao da miniram i da budem sa Goranom, nego da sam trebao da podržim Martića i da sada u drugom krugu bi trebao da podržim Martića, pošto su sada ostali samo on i Babić za drugi krug.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, recite mi zašto bi vas on optužio da podržavate Gorana Hadžića ako vi predhodno tvrdite da je Goran Hadžić bio neki moj čovek, navodno? Što bi vas Badža grdio što podržavate nekog mog čoveka a Badža je bio moj saradnik, bio zamenik ministra unutrašnjih poslova.

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa vi bi se trebali setiti da sam ja tad imao stav da ne treba podržati ni Martića ni Hadžića ni babića, nego treba izvući nekoga drugoga iz rukava, koji bi mogao da ponese teret politike koji nailazi.

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Objasnite mi ovo o telefonskim vezama, vi kažete kako ste sa Beogradom mogli samo kad okrenete 011. Je l' znate da se i odavde iz Haga dobija Beograd kad se, naravno, prvo okrene broj zemlje a onda isto tako 011. Kakave veze to ima. Možete iz Zagreba da okrenete 381 i 11 i dobijete Beograd.

SVEDOK MILANOVIĆ: Već sam jednom objasnio pa ću kratko. Na celom prostoru Sremsko - baranjske oblasti, postojala su samo dva telefona sa pozivnim znakom Beograda i nekoliko 025 i specijalna telefonska veza i specijalni telefon koji sam mu objasnio namenu. A kad nešto ne poslušam ili kad me Martić iz Knina malo više udari u Beogradu, ne znam kod koga, tad pukne moja veza i ja nemam vezu dok se stvar ne stiša.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A ko vam je te telefonske veze uopšte postavljao i održavao i tako dalje? Ko je to, ko, ko vam je napravio te veze?

SVEDOK MILANOVIĆ: PTT u saradnji sa MUP - om Srbije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A to znači MUP vas isključivo kad se ne slažete sa Mršićem a uključivao kad se slažete s Martićem. Je l' iz toga to proizilazi?

SVEDOK MILANOVIĆ: Jedan od primera.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A recite mi molim vas ovde u tački 82, pošto mi to nismo videli, nego je to u, sve ste razgledali u kancelariji ove druge strane i ove snimke i video snimke i te navodne presretnute razgovore, pošto se ti dokazi ne izvode ovde nego u kancelariji druge strane, kažete u tački 82: "Na video snimku je prikazana konferencija za štampu, održana odmah iza smotre jedinice i prepoznajem sledeće ljude sa ove konferencije", pa onda govorite, ne znam, pukovnik Mladenović, komandant banijske brigade, pa Biorčević, komandant Novosadskog korpusa, pa žena koja je bila sekretar skupštine opštine Beli Manastir, ne sećate se imena, pa Željko Ražnatović, pa Boro Jovanović zvan Konj, pa Milan Milanović zvan Mrgud, to ste vi, je l' tako? Pa onda pored njih još

neke. Recite mi kakav je značaj te smotre i kakava je bila uloga JNA? Kad je bila ta smotra? Štaje to bilo?

SVEDOK MILANOVIĆ: Smotra se desila negdje pred sam, pred samo izvlačenje Jugoslavenske narodne armije, smotru je izvršio komandant Novosadskog korpusa, znači general Andrija Biorčević i poslje je bila konferencija za štampu gdje su govorili skoro svi prisutni a ostalo sve piše ovde.

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: ... 25. 12. '91. godine, to vam je tabulator 8, gospodine Mej. Kažete, ja kažem "Predsedništvo Karadžiću i vi činite određenu grešku. Previđate najkrupniju stvar kad osporavate Aliju Izetbegovića", Radovan Karadžić "Ja", onda ja opet kažem "Nije najkrupnije što on bez konsenzusa sva tri naroda, nego ...". Onda Karadžić se ubacuje "Nego on pravi krivično delo". Ja se opet vraćam na nastavak svoje rečenice "Najkrupnije je sledeće, Bosna i Hercegovina je takvom odlukom prekršila i sopstveni Ustav", Karadžić kaže "Pa jes, to smo rekli". Opet Milošević "Ustav Bosne i Hercegovine definiše Bosnu i Hercegovinu kao Republiku u okviru jugoslavije, prema tome on se razlikuje od Ustava Makedonije, Hrvatske i Slovenije", on to jest Ustav Bosne i Hercegovine "One su bar donele svoje Ustave kojima se definišu kao nezavisne države", onda Karadžić kaže "Da, da", a ja opet mu objašnjavam "On nije prekršio Ustav samo u tome da treba konsenzus svih naroda, to je notorno, nego je promenio status Bosne i Hercegovine bez promene Ustava, jer u Ustavu same Bosne i Hercegovine se kaže da je to Republika u okviru Jugoslavije" i onda se govori da je neophodno da se stvari razjasne u jednoj, u jednoj smirenoj, logičnoj pravnoj proceduri i tako dalje. Dakle, je li to najbolji dokaz da se nastojalo da se legalno, na ustavan način uredi odnosi. Pa ovde niko nije govorio ni o kakvom ratu i nasilju, već naprotiv, o potrebi da se poštuje Ustav i da se ti odnosi uredi, ako je potrebno i promenama ali kriz proceduru koju podrazumeva Ustav Jugoslavije, Ustav Bosne i hercegovine i tako dalje. Pošto ste vi gledali tr, te razgovore, eto to je, to je suština, je l' tako gospodine Milanoviću?

SVEDOK MILANOVIĆ: Ja sam slušao ovaj razgovor i on je autentičan i vi ste to, između ostalog, u ovom razgovoru, između ostalog i to ste rekli.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro gospodine Milanoviću, neću da o tome ... nastojanje je, nadam se, jasno. Samo još nekoliko pitanja bi morao da prođem da, da raščistimo neke stvari. Vi ste ovde u glavnom ispitivanju govorili o prisustvu Košutića, Crnčevića, Cvijana, odnosno, pitani ste na skupštini, je l' tako?

SVEDOK MILANOVIĆ: Jeste, ti navedeni ljudi su bili su bili na skupštini kao gosti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Upravo sam to hteo da konstatujem. Vi ste pozvali njih iz Beograda da budu gosti. Oni nisu imali nikakvu aktivnu

ulogu, već su došli pozvani kao gosti i seli u prvi red i slušali, prisustvovali na skupštini, je l' tako?

SVEDOK MILANOVIĆ: Jeste, bili su prisutni kao gosti na skupštini u oblasti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Jesu li imali ikakvu ulogu aktivnu u tome šta je radila skupština ili su samo prisustvovali kao gosti koje ste vi pozvali?

SVEDOK MILANOVIĆ: Koliko ja znam, bili su samo gosti i nisu bili aktivni.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Kao što je i uobičajeno, kad dođe gost, on sedne, odsluša, završi se, on ide kući i, i to je sve, je l' tako? E sad mi recite, vi ste rekli u glavnom ispitivanju ili u onome što ste odgovarali na pitanja druge strane da su Hrvati iz vašeg sela otišli krajem juna '91. godine kad su počela ratna dejstva, je l' tako?

SVEDOK MILANOVIĆ: Tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Vi kažete da ste vi razgovarali o bezbednosti Hrvata na sastanku s njima, je l' tako?

SVEDOK MILANOVIĆ: Tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Šta su oni od vas tada tražili?

SVEDOK MILANOVIĆ: Pa oni nisu nešto posebno tražili. Mi smo imali sastanak šta dalje. Pitali su na tom sastanku da li im možemo garantovati bezbednost.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: I šta ste im vi odgovorili?

SVEDOK MILANOVIĆ: Ja sam odgovorio da im ne možemo garantovati bezbednost a da oni sami odluče na svoj rizik da li će ostati u mestu ili će napustiti mesto, pa kad se smiri situacija da se vrate.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro recite mi a što niste mogli da im garantujete bezbednost?

SVEDOK MILANOVIĆ: U okruženju već je došlo do aktivnih dejstava i mi nismo znali šta će, ko će doći u mesto, ko neće doći u mesto, šta će se dešavati. Gledali smo da spasemo sebe a da nećemo moći voditi računa o njima. I onda su oni donjeli odluku da izađu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro je l' to vi tvrdite da su oni doneli odluku da odu iz straha za svoju bezbednost?

SVEDOK MILANOVIĆ: Da, to tvrdim.

Svedok ZORAN LILIĆ

17.06.2003.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Nakon što ste bili Predsednik SRJ 97' godine, da li ste postavljeni, imenovani za podpredsednika Vlade i ponovo imenovani 98' napustivši tu poziciju, taj položaj predsednika Vlade 99' u avgustu.

SVEDOK LILIĆ: Da.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Osim jednog perioda uglavnom je optuženi bio predsednik stranke, je li tako?

SVEDOK LILIĆ: Da.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Možete li nam, molim vas, objasniti koju je ulogu igrala stranka u zakonodavnom procesu?

SVEDOK LILIĆ: Socijalistička Partija Srbije kao vodeća stranka na političkom prostoru Republike Srbije i svakako značajno autoritet predsednika Miloševića na dan njenog osnivanja pa i kasnije je bila u poziciji da formira kako Republičku Vladu tako i Saveznu Vladu Savezne Republike Jugoslavije. Svakako da na izborima kada je imala veći broj poslanika od onog koji je bio potreban za formiranje samostalne vlade da su svi ministri uglavnom bili iz Socijalističke Partije Srbije ili pak kasnije iz neke od koalicionih stranaka. Samim tim i većinski broj poslanika u nekom od parlamenata, bilo republičkom ili saveznom pripadao je, da upotrebim taj izraz, našoj partiji, Socijalističkoj Partiji Srbije. Analogno tome je bila je mogućnost da Socijalistička Partija Srbije utiče kako na pripremu zakona tako i na njihovo usvajanje.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li su manje stranke bile u poziciji da i same donose neke zakone, odnosno da budu nešto više lobirajućih grupa?

SVEDOK LILIĆ: Pa u parlamentarnom životu Srbije bilo je moguće da sve parlamentarne stranke predlažu zakonske projekte, da utiču u zakonodavnom radu skupštine, međutim obzirom na veliku većinu koju smo imali '90. godine, kasnije '92. posle tih izbora, pa '96., njihovi zakonski projekti su uglavnom ostajali na njihovim predlozima. Znači usvaja se onaj predlog koji smo praktično mi podnosili.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Pogledajte molim vas dokument po tabulatorom 8 dokaznog predmeta 469 u kojem je riječ o jednom aspektu zakonodavnog procesa u to vrijeme. To je naime zapisnik sa vrhpnog saveta odbrane, VSO, odnosno sa jednog sastanka. Ja ću zamoliti poslužitelja da stavi dokazni predmet na grafoskop. Vidimo da je to 7 sjednica Vrhovnog savjeta odbrane, koja je održana 10. februara, izgleda da je datum pogrešan, ali ako pogledate drugu stranicu engleskog teksta pod 3 vidjećete, ne ipak je to prva strana, oprostite: Vrhovni savet odbrane utvrdio sledeći dnevni red - Predlog Zakona o vojsci Jugoslavije i tako dalje. Kakvu ulogu će Vrhovni

savet odbrane, dakle tijelo o kojemu će biti riječi u detalje kasnije, imao u zakonodavnom procesu?

....

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Gospodine Liliću Vrhovni savet obrane, da li bi on imao nekakvu ulogu u zakonodavnom procesu?

SVEDOK LILIĆ: Pa Vrhovni savet odbrane svakako da u ovom slučaju kada se radi o tako važnom zakonu, kao što je zakon o vojsci Jugoslavije, treba da da svoje mišljenje, ako na to mislite. Što se tiče drugih zakonodavnih akata njegova uloga zaista nije bila toliko važna, više je konsultativna.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Već smo rekli da optuženi tokom jednog vremenskog perioda nije bio predsjednik SPS. Recite nam o kojem periodu je riječ i ukratko nam objasnite zašto je on prestao tada biti predsjednikom stranke?

SVEDOK LILIĆ: Ja mislim da se radi o '92. godini kada je za predsjednika, bolje rečeno, kada je mesto predsjednika Socijalističke Partije Srbije ustupljeno dotadašnjem članu predsedništva Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, gospodinu Bori Joviću. Mogu da budu dva razloga u pitanju. Jedno je što je gospodin Jović ostao bez funkcija na, na saveznom nivou a drugo je; Ustav Republike Srbije, ja mislim ako se ne varam da se radi o članu koji definiše, koji definiše vršenje funkcije predsjednika Republike, Republike Srbije, praktično predsjednik Republike Srbije ne može da se bavi drugim javnim funkcijama, ali veći značaj dajem onom prvom razlogu, obzirom da kasnije predsjednik Milošević ponovo, logično preuzima tu veoma značajnu funkciju.

TUŽILAC NAJS: Da li je 95' godine optuženikova supruga osnovala, odnosno sudjelovala u osnivanju jedne političke stranke koja se zvala JUL. Jugoslavenska ujedinjena ljecica?

SVEDOK LILIĆ: Da, postoji uverenje da je Jugoslovensku levicu, negde krajem jula meseca 95' godine osnovala gospođa Marković. Da li je osnovala gospođa Marković ili Predsednik Milošević zaista, ja na to pitanje ne mogu da dam odgovor.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Po osnivanju te stranke kakvu vrstu utjecaja i kontrole su SPS i JUL u kombinaciji imali?

SVEDOK LILIĆ: Ja bih veoma voleo kada bih mogao da razdvojim uticaj Socijalističke partije Srbije od uticaja Jugoslovenske levice ali obzirom na postavljeno pitanje ja imam običaj da kažem i želim to da ponovim ovde, mislim da je Jugoslovenska levica preuzela skoro sve značajne funkcije u Republici Srbiji, kasnije i u Saveznoj Republici Jugoslaviji koristeći pri tom zaista ogromnu snagu i mrežu i kadrove koje je Socijalistička partija Srbije imala, u svakom slučaju, i Socijalistička partija Srbije i Jugoslovenska levica su apsolutno bile pod dominacijom autoriteta Predsednika Miloševića. Kontrolisani su skoro svi finansijski tokovi sa strane članova Jugoslovenske levice u Republici Srbiji, Saveznoj Republici Jugoslaviji, medijski prostor,

mislim da su vodeći članovi JUL bili, praktično, na svim značajnijim funkcijama u Republici Srbiji.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Dokument pod tabulatorom 2, dokaznog predmeta 469, ne znam da li časni suci imaju englesku verziju, ja je nemam, pogledaćemo brzo o čemu je ovde riječ, gospodine Liliću, ovo su grafikoni koji odražavaju udio glasova koje su stranke dobile na izborima 90, 93', 4' i 7' i 2 000'. Prvi izbori za Skupštinu Republike Srbije, vidimo da najveći deo im SPS, koji broj se smanjio 93' da bi se 94' ponovo povećao, 97' imamo u kombinaciji SPS i JUL, ponovo dolazi do određenog opadanja, zatim velikog opadanja 2 000' godine. na drugom dokumentu se može videti izborne rezultate izbora za Skupštinu SRJ, 4. juni 92' godine i zatim stranice koje slijede se odnose na 2003' što, možda, nije toliko važno. Uglavnom, ova dva prva grafikona pokazuju većinu koji su imali SPS i kasnije u kombinaciji SPS i JUL. Je li tako?

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, gospodin Lilić je rekao maločas da su vodeći članovi JUL praktički govoreći, držali sve važnije pozicije unutar Republike Srbije. Možete li nam, molim vas, dati jedan ili dva primjera za to?

SVEDOK LILIĆ: Kako ne? Mogu da iznesem sijaset primera ali recimo, ministar zdravlja, recimo, gospođa Leposava Miličević, potpredsednik Republičke Vlade gospodin Bojić, direktori fondova zdravstva, prvo gospodin Đorđević, zatim gospodin Đokić, u Saveznoj Vladi gospodin Boriša Vuković preko koga su išli svi spolnotrgovinski aranžmani, ministar informisanja gospodin Goran Matić Savezna Vlada, ministar telekomunikacija gospodin Marković Savezna Vlada i čitav niz drubih imena koja bih mogao da vam nabrajam, u svakom slučaju, bili su na funkcijama koje su bile dominantne pre svega sa aspekta kako ekonomskog, tako i medijskog.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Paragraf 18. rezimea, završili smo s grafikonomima, kako su odluke unutar SPS, kako su prvobitno zamišljene bile donesene? Odakle su poticale i kako su se razvijale?

SVEDOK LILIĆ: SPS je, pre svega bio jedna od najznačajnijih ako ne i najvećih partija u tom delu Evrope odnosno u tom delu Balkana u odnosu na broj članova koji je imao, broj mesnih odbora koji je bio preko 10 000, praktično na svakoj izbornoj jedinici je bio po jedan mesni odbor i broju uglednih članova koji su u početku bili u SPS koji se kasnije koalicijom sa Jugoslovenskom levicom osipaju obzirom da je, ja moram da iznesem taj podatak, Jugoslovenska levica prvi put izašla samostalno na izbore tek 2000' godine i tada se pokazalo da je njeno uporište u biračkom telu zaista minorno u odnosu na uticaj koji je imala u političkoj, ekonomskoj i svakoj drugoj vlasti. Generalno, odluke su donošene u jednom, rekao bih u najvećem broju slučajeva, u jednom užem krugu ljudi, normalno, ja govorim upriodu u kome mi je to poznato, pr svega u drugoj polovini, polovini devedesetih godina, mislim da su, sigurno, odluke koncipirane, pre svega,

od samog Predsednika Miloševića i u atmosferi kod kuće, zatim su te odluke preko najužeg kruga saradnika Predsednika Miloševića prenošene na Izvršni odbor ili su, pak odmah, distribuirane u javnost, nekada i bez sednice Izvršnog odbora. Izvršni odbor je praktično legitimisao odluke u tom užem krugu kod Predsednika Miloševića, a kasnije su, preko najlojalnijih kadrova unutar SPS po dubini, znači okružnih, lokalnih i mesnih odbora oretakane u odluke koje su bile izvršne, praktično. Svakako da ni jedna značajna odluka, normalno, nije mogla biti doneta bez saglasnosti i autoriteta Predsednika Miloševića.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li možete reći imena tog užeg kruga koji ste pomenuli, tih ljudi koji su se, ponekad, zvali "vlada u senci"?

SVEDOK LILIĆ: Kada su u pitanju članovi Socijalističke partije Srbije, jedan broj ljudi se smenjivao, svakako, zavisno od perioda u kome se razgovara, ali postoji jedan konstantan broj ljudi koji se nalazio oko Predsednika Miloševića, to su, pre svega, gospodin Mirko Marjanović Predsednik Vlade Republike Srbije, skoro 7 godina je, ako se ne varam, bio na čelu Republike Srbije istovremeno i direktor jednog od vodećih spoljno trgovinskih preduzeća, zahvaljujući, pre svega, državnim aranžmanima...

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Zamoliću vas da govorite u kraćim crtama pošto nemamo toliko vremena.

SVEDOK LILIĆ: Zatim bih naveo gospodina Dragana Tomića, Predsednika Republičke skupštine, svakako gospodin Milorad Minić koji je bio predsednik Veća građana, sgruno, kasnije, gospodin Milan Milutinović, nakon toga gospodin Živadin Jovanović, Gorica Gajević i, vrlo interesantan član tog tima je sigurno, gospodin Uroš Šuvaković. Normalno, i po potrebi neki drugi ljudi.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: U redu. Znamo za čoveka po imenu Šainović, da li je on bio u tom užem krugu ili ne?

SVEDOK LILIĆ: Da, njegovo ime sam ispustio.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Samo mi potvrdite pošto ćemo kasnije doći na detalje, Dobrica Ćosić, bio je uklonjen zbog neke optužbe da je prekršio Ustav jer je imao sastanak sa načelnikom Glavnog štaba, a to je bila jedna tema o kojoj se ranije nije razgovaralo na sastanku SPS. Tačnije Vrhovnog saveta odbrane. Ispravka.

SVEDOK LILIĆ: Dobrica Ćosić je smenjen sa funkcije Predsednika zbog sastanka koji je održan u Dobanovcima sa, ja mislim, kolegijumom načelnika Generalštaba tada, gospodina Žike Panića.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Izvinite. To je zatim izneto pred Saveznu skupštinu, to je uradio optuženi i onda je zbog te optužbe, zbog toga, taj čovek smenjen sa funkcije?

SVEDOK LILIĆ: Da.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Šta se desilo, stigao sam do paragrafa 22. Šta se dogodilo sa članovima SPS koji bi se protivili politici nekoj politici koju je, kako ste rekli, vodila porodica i užu krugu optuženog?

SVEDOK LILIĆ: Oni su vrlo brzo prestajali da budu članovi SPS bilo svojom voljom ili su bili isključeni iz Socijalističke partije Srbije.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Vi ste u rezimeu izneli detalje o tome kako ste vi izgubili svoju funkciju, dosta toga je informacija dostupna javnosti, u prvoj rundi vi ste imali veliku većinu glasova više od Šešelja, međutim na kraju ste povukli svoju kandidaturu i Milutinović je dobio ogromnom većinom. Po vašem mišljenju da li su optuženi i njegova supruga učesvovali u tim izborima na način koji je za vas bio nepovoljan?

SVEDOK LILIĆ: Radi se o izborima 97' godine za Predsednika Republike Srbije u kojima, sa ove distance sigurno mogu da potvrdim, bila je veoma nečasna uloga pojedinih članova moje vlastite partije, a obzirom da znam relacije po kojima se mogu ispunjavati takvi nalozi, sigurno je da je bila značajna uloga i gospodina Miloševića i gospođe Marković. Normalno, ja svakako ne bih ni bio kandidat da nije bilo njihove...

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Izvinite, to je za sada dovoljan odgovor. Za naše svrhe je dovoljan. Hvala gospodine Liliću, izvinjavam se što moram brzo da prolazim kroz ovo ali shvatate koliko nam je ograničeno vreme. Zaista je ograničeno. Idemo na tabulator 3 dokaznog predmeta 469 gde ćemo videti malo više, detaljnije o programu SPS. Molim Sudsko veće da pogleda broj u gornjem desnom uglu strane, prvo ću da se pozovem na stranu 11 dokumenta koji se zove Program Socijalističke partije Srbije gde se iznose, koji je usvojen kao što ovde piše na Kongresu održanom 16. jula 90' godine. Na strni 11 od 13 strana u engleskoj verziji pod naslovom "Srpska dijaspora", da li je platforma vaše politike bila sledeća: Socijalistička partija Srbije će redovno pratiti uslove života i razvoja delova srpskog naroda u drugim republikama i u inostranstvu i održavati žive veze sa njihovim, izvinjavam se, i održavati žive veze sa njihovim političkim, kulturnim i drugim organizacijama smatrajući prirodnim da i drugi održavaju takve odnose sa delovima svojih naroda u Srbiji. Ona će im pružati materjalnu i moralnu podršku doprinoseći poboljšanju uslova njihovog života, očuvanju njihovog nacionalnog identiteta, kulturne tradicije i intenzivnijem kulturnom razvoju. I u dnu iste strane, na engleskom ili negde na dve trećine strane u vašoj verziji gospodine Liliću, piše: novim Ustavom Jugoslavije teba utvrditi mogućnost formiranja autonomnih pokrajina u Jugoslaviji na osnovu izražene volje stanovništva i nacionalnih, kulturnih i drudih specifičnosti. Da li je to bio sastavni deo politike vaše partije?

SVEDOK LILIĆ: Da.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Na II Kongresu 23 i 24 oktobra 92' godine, to je tabulator 4 molim, ako Sudsko veće pogleda stranu 31 od 40, a molim poslužitelja da svedoku okrene stranu 30 od 38, možemo zapravo da pogledamo, dno 29. strane, ovaj kongres, ovde to piše pod podnaslovom: Jugoslavija je slobodna federativna republika. Opredeljenje za Jugoslaviju je višestruko zasnovano, ono omogućuje zajednicu sa crnogorskim narodom. Očuvanjem Jugoslavije očuvana je matica srpskog naroda, bitna garancija

zaštite svih delova srpskog naroda. Omogućena legitimna briga o Srbima izvan Srbije i stvorena institucionalna mogućnost da se u budućnosti Saveznoj Republici Jugoslaviji priključe i Krajina i Srpska Republika Bosna i Hercegovina. Bez obzira na sve otpore priznanju Savezne Republike Jugoslavije njen međunarodni pravni kontinuitet se sa stanovišta međunarodnog prava može teže osporavati nego uspostavljanje suverene države Srbije, pa je i ste srane preuređenje Jugoslavije bilo optimalno rešenje. Da li je to bilo mišljenje koje je bilo izraženo na II Kongresu?

SVEDOK LILIĆ: Da, to je u trenutku kada je već konstituisana Savezna Republika Jugoslavija, u Ustavu Savezne Republike Jugoslavije postoji ovakva mogućnost i ovo jeste bilo jedna od značajnih aktivnosti svih nas u Socijalističkoj partiji Srbije uključujući i prethodne oblasti o kojima ste govorili.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Po vašem sudu, ovo je paragraf 32 u rezimeu, da li je optuženi imao neke šire političke ili vojne strategije koje su bile u skladu sa politikom SPS ili možda nisu bile u skladu?

SVEDOK LILIĆ: Moram da priznam da ne razumem potpuno pitanje. Ako možete da budete precizniji?

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da. U to vreme da li je optuženi, svojim izjavama na neki način, pokazivao nameru da ujedini sve Srbe u jednoj državi?

SVEDOK LILIĆ: Svi Srbi u jednoj državi, to je teza koja se povlači već niz godina i jedino je Savezna Republika Jugoslavija, ostale mogućnosti o kojima smo pričali, bila ta država u kojoj su svi Srbi bili u jednoj državi svakako se činio napor da se sačuva taj prostor, da Srbi ostanu u takvoj jednoj državi.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Molim sad da pogledamo tabulator 5 na kratko. Taj dokument imamo samo na engleskom. Ovo je jedan izveštaj BBC o jednom govoru koji je održao optuženi, molim da slušate ovo u prevodu, to je govor optuženog iz 91' godine gde se kaže sledeće: mi tvrdimo i smatramo da svaki narod ima jednako pravo da slobodno odlučuje o svojoj sudbini. Ovo pravo može biti ograničeno samo istim takvim pravom drugih naroda. Što se tiče srpskog naroda, on želi da živi u jednoj državi. Zbog toga razdvajanje na nekoliko država koje bi razdvojilo srpski narod i natrali ga da živi u različitim suverenim državama je sa naše tačke gledišta neprihvatljivo i, dozvolite mi da kažem, apsolutno isključeno. Srpski narod će živeti u jednoj državi i svaki narod koji želi da živi sa srpskim narodom u istoj državi na ravnopravnoj osnovi je dobrodošao. Konfederacija nije država. Da li se to poklapa sa pogledima sa mišljenjima koje je javno iznio optuženi u to vreme?

SVEDOK LILIĆ: Da, s tim što se nas tiče u Socijalističkoj partiji Srbije to se odnosilo na pravo na referendum da oni koji žele da ostanu u toj Jugoslaviji ostanu, a isto tako pravo su imali oni koji su želeli da odu, pretpostavljam da se ovaj govor odnosi na taj period, svakako je odgovor da.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Tabulator 6, III Kongres SPS održan je, otprilike, 2. marta '96' godine. I tu je optuženi održao jedan govor dobrodošlice u prvom pasusu, otprilike u 5. ili 6. redu optuženi kaže sledeće: Srbija je materjalno i moralno pomagala sve Srbe u nevolji, one u ratu, gde se ratovalo. one u miru gde se nije radilo, one u izbeglištvu ovde u svojoj kući i sve to dok se i sama nalazila pod sankcijama koje je, uostalom, i dobila zbog te materjalne i moralne pomoći Srbima izvan Srbije. Da li je to bio sastavni deo opšte politike koju je zagovarao optuženi i koja se ponavljala na IV Kongresu u februaru 2000'?

SVEDOK LILIĆ: Da, to je tačno.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da se vratimo na pitanja koja sam vam postavio ranije. Ove političke izjave koje su iznošene unutar stranke, da li su se one uklapale koliko ste vi mogli da prosudite sa političkom i vojnom strategijom optuženog u to vreme?

SVEDOK LILIĆ: Što se tiče pružanja pomoći i svega onoga što su bile aktivnosti unutar Socijalističke partije Srbije, odgovor je da.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Prelazim na sledeću temu za koju ste dobili dozvolu da svedočite to su paragrafi 37 i 38 pod naslovom: Ovlašćenja srpskog prdsednika "de jure". Mislim da bi bilo prikladnije, zapravo, da to obradimo u okviru sledećeg odeljka, ato su ovlašćenja "de jure" Predsednika Savezne Republike Jugoslavije. Odgovorite mi molim vas gospodine Liliću, što se tiče vašeg položaja Predsednika, da li je to bila pozicija, položaj koji je nosio realnu vlast ili je to jedna formalna funkcija? Samo u par rečenica molim.

SVEDOK LILIĆ: Pozicija Predsednika Savezne Republike Jugoslavije definisana Ustavom, članovima 135, 136 Ustava Jugoslavije je protokolarna funkcija, na saveznom nivou je tipičan "kancelarski" princip vlasti gde su sva ovlašćenja, praktično, u rukama Savezne vlade i Saveznog predsednika. Tako da je funkcija Predsednika SRJ, čisto protokolarna.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li se to promenilo kada su doneti amandmani na Ustav SRJ 2000' godine?

SVEDOK LILIĆ: Da, u jednoj meri se promenilo 2000' godine, promenama, zapravo izmenama Ustava, članova koji definišu ovlašćenja i mandat i način izbora Predsednika Savezne Republike Jugoslavije obzirom da je u prethodnom Ustavu Predsednik Savezne Republike Jugoslavije posredno biran odlukom političkih partija u Saveznoj skupštini odnosno većinskom voljom onih koji su tu većinu imali, a ovom izmenom je data mogućnost da se promeni mandat sa 4 godine koliko je bio mandat za vreme dok sam ja bio Predsednik, na dva mandata po 4 godine, pri čemu se Predsednik neposredno bira što mu daje poseban legitimitet i značaj i značajno mu povećava ovlašćenja, istovremeno su, u jednom delu, i smanjena ovlašćenja predsednika Savezne vlade.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Onda ću da pređem i zvanično na pod naslov Ovlašćenja de lure predsednika Savezne Republike Jugoslavije, koji ima

nekoliko pod odeljaka za koje ste vi dozvolu dobili. Možete li nam ukratko, molim vas, reći kakav je bio način komandovanja Vojskom Jugoslavije koja je bila u rukama predsednika Savezne Republike Jugoslavije i kakva je bila uloga odluka koje je donosio Vrhovni savet odbrane u tom promenjenom, u tom lancu komandovanja?

SVEDOK LILIĆ: Vi ste upravo dali prevelika ovlašćenja predsedniku Jugoslavije, kad kažete da je vojska bila u njegovim rukama, što nije dobro ako bi se predsednik tako ponašao. Predsednik Jugoslavije je bio jedan od trojice ravnopravnih članova Vrhovnog saveta odbrane. Kada je u pitanju predsednik Jugoslavije može se reći u odnosu na član 4 Zakona o vojsci Jugoslavije da predsednik komanduje vojskom Jugoslavije u ratu i miru, pre svega i isključivo u skladu sa odlukama Vrhovnog saveta odbrane.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Paragraf 42. U kojoj meri je predsednik SRJ mogao da dobija izveštaje od srpske državne bezbednosti?

SVEDOK LILIĆ: Predsednik SRJ je, nije bio jedan od, jedna od institucija koja je bar po nekom pravilu redovno dobijala izveštaje od državne bezbednosti, međutim ukoliko bi ih zatražio zainteresovan za neku konkretnu situaciju, ja sam ih dobio. Redovno sam dobijao druge izveštaje.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Kakva je ovlašćenja imao predsednik SRJ ako ih je uopšte imao u pogledu unapređivanja vojnih lica?

SVEDOK LILIĆ: Postoje razna tumačenja, ali u principu ja sam poštovao princip koji je definisan članom 136 Ustava Savezne Republike Jugoslavije i uredbom koju je donela Savezna vlada o unapređenju vojnih lica pri čemu je predsednik imao pravo da vrši unapređenje generala u čin genarel majora pa nadalje i po uredbi o kojoj sam govorio, da unapređuje prvu klasu pitomaca vojnih akademija. Svakako da sam ja redovno izveštavao i konsultovao Vrhovni savet odbrane a sva unapređenja su doneta na predlog načelnika generalštaba i njegovog kolegijuma.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Tabulator 9, to je znači taj zapisnik. Verzija koju ima sudsko Veće je obeležena. Imamo pod stavkom 2 dnevnog reda kadrovska pitanja, ako sudsko Veće bude ljubazno da okrene stranu 4 od 8 i svedoka molim da okrene stranu, mislim da je to broj, strana koja ima u gornjem desnom uglu broj 01132438. Gospodine Liliću to je znači taj zapisnik sa sastanka Vrhovnog saveta odbrane gde je optuženi tražio od generala Perišića da podeli primerke materijala sa predlozima za kadrovska rešenja i Perišić je informisao učesnike sednice da su o tom pitanju raspravljali kolegijum načelnika glavnog štaba i da su predložena rešenja usaglašena sa Saveznim ministarstvom za odbranu u skladu sa Zakonom o vojsci Jugoslavije a potom je perdložio Vrhovnom savetu odbrane sledeće; pomenuti su Babić Božidar i Marković Mihajlo a dalje vidimo unapređenje u viši čin. Kako se ovaj dokument ukalapa sa vašim shvatanjem uloge predsednika i uloge Vrhovnog saveta odbrane u unapređenju vojnih oficira?

SVEDOK LILIĆ: Pa evo upravo način o kome sam ja maločas govorio i predpostavljam da je ova lista predhodno usaglašena na neki način. U

svakom slučaju, mislim da je ispoštovan predlog kolegijuma načelnika generalštaba i da je Vrhovni savet odbrane u celosti prihvatio ovaj predlog, što smatram da je sasvim uredu.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Hvala, rešili smo ovo pitanje prevoda. Sada ćemo preći na paragraf 51 da uštedimo vreme. Tokom vašeg mandata, recite nam nešto o podčinjavanju MUP Vojsci Jugoslavije. U kojim okolnostima se to moglo desiti?

SVEDOK LILIĆ: MUP odnosno bolje rečeno, pojedine jedinice policije iz jedne i druge Republike mogu biti podčinjene u komandnom smislu vojsci samo u određenim situacijama, u vreme neposredne ratne opasnosti, samog rata, za vreme ratne opasnosti i svakako u vreme vanrednog stanja, bilo na celoj teritoriji republike bilo na jednom delu republike iz razloga koji bi bili motiv za uvođenje vanrednog stanja.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Paragraf 52. Vi ste verovatno u stanju da nam objasnite neke termine sa kojim asmo već upoznati. To su: vrhovna komanda i vrhovni štab odbrane.

SVEDOK LILIĆ: Vrhovna komanda postoji samo u, za vreme rata. A štab vrhovne komande je najstručnije telo koje je praktično u funkciji organizacije odluka koje donosi vrhovna komanda. Vrhovna komanda se formira na osnovu strategije oružane borbe i doktrine odbrane Savezne Republike Jugoslavije. Vrhovnu komandu čine članovi Vrhovnog saveta odbrane, tada i jedino tada je predsednik Vrhovnog saveta istovremeno i vrhovni komandant oružanih snaga. U tom trenutku oružane snage sadejstvuju tako što se pripajaju, priključuju pojedine jedinice Ministarstv aunutrašnjih poslova. Koje su to jedinice ja o njima ne mogu da govorim. Pored članova, stalnih članova Vrhovnog saveta odbrane, Vrhovnu komandu čine i ministar savezni unutrašnjih poslova, ministar inostranih poslova, predsednici oba Veća Republika i Veća građana savezne skupštine a štab vrhovne komande je ustvari generalštab koji preuzima ulogu štaba vrhovne komande.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Savezno ministarstvo odbrane, odnosno ministar?

SVEDOK LILIĆ: Savezni ministar odbrane takođe čini vrhovnu komandu.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Mandat i obaveze članova štaba vrhovne komande, odnosno štaba vrhovne komande i vrhovne komande, ukoliko to budemo trebali istražiti, to možete naći u dva dokumenta, odnosno to možemo vidjeti u dva dokumenta. Koja su to dva dokumenta, recite nam molim vas?

SVEDOK LILIĆ: Pa to su dva dokumenta koja usvaja Vrhovni savet odbrane i predpostavljam da je, obzirom da je NATO bombardovanje počelo 24. da je istog dana uvedeno ratno stanje, predpostavljam da je vrhovna komanda odlukom predsednika Miloševića i formirana na osnovu ta dva dokumenta, to je strategija oružane borbe i vojna doktrina Savezne Republike

Jugoslavije. I možete ih naći u saveznoj Vladi, Saveznom ministarstvu odbrane.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Hvala. Paragraf 56 rezimea vašeg svjedočenja, mada smo ovo već prešli, ali kako bi stvari bile jasne i da vidimo detalje. Obrambeni plan, plan obrane kada je on ustanovljen, usvojen je od kojeg tjela?

SVEDOK LILIĆ: Plan odbrane zemlje usvaja Vrhovni savet odbrane, to je dokument sa visokim stepenom poverljivosti, nosi oznaku državne tajne. Ja mogu da kažem samo da sadrži praktično kompletno razrađene planove odbrane za celokupnu teritoriju Savezne Republike Jugoslavije. Njegovu, znači odluku o njegovoj upotrebi donosi predsednik Savezne Republike Jugoslavije. Svakako da on može da trpi određene izmene, zavisno od ukupne političke i betbednosne situacije i u regionu a i unutar zemlje.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Prema vašim saznanjima, odnosno shvaćanjima da li se on redovno menjao ili ne osobito često?

SVEDOK LILIĆ: Plan odbrane zemlje logično da se veoma retko menja ili bi bar tako trebalo da bude. Za vreme mog mandata praktično nije ni jednom promenjen.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li znate ili imate neka uvjerenja o tome da li je on promjenjen prije kampanje NATO pakta?

SVEDOK LILIĆ: Ne znam, ali obzirom na specifičnost tog rata verovatno je trpeo neke izmene ali ne mogu da tvrdim.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Sljedeći naslov rezimea je Ustavni okvir Savezne Republike Jugoslavije i Republike Srbije. Gospodine Liliću mi smo čuli brojne iskaze o ustavnim pitanjima i uspostavi ovih tijela a čuli ste i Vijeće je reklo da vi niste u tom smislu stručnjak. Možada niste čuli, nije važno u svakom slučaju niste stručnjak za pravo. No ipak dozvolite mi sljedeće pitanje. Da li su ikada republički i savezni ustav usklađeni?

SVEDOK LILIĆ: Nažalost u najvećem delu ili u onom najbitnijem delu nisu nikada. Republički Ustav Republike Srbije donet je '90. godine, savezni Ustav '92. aprila i Ustav Republike Crne Gore u jesen '92. Moj je utisak, i pored čitavog niza nastojanja da to nije odgovaralo republičkim ni Vladama ni predsednicima, da bi se tako izgubio i njihov uticaj i uticaj same Republike, znači nisu usaglašeni sa Ustavom Savezne Republike Jugoslavije. Najbolji primer toga je intenzivna želja sa saveznog nivoa da se konstituiše jedinstven sistem nacionalne bezbednosti kao bi se uvezale sve republičke i savet za bezbednost u jedan značajan sistem i time imalo obilje informacija i nije prihvaćen ni sa jedne ni sa druge strane.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Prema vašem sudu, da li je postojala samo jedna jedina institucija koja je doista funkcionirala na saveznom nivou i ako jeste, koja je to bila institucija?

SVEDOK LILIĆ: Na saveznom nivou, onoliko koliko je to bilo moguće, funkcionisala je vojska Jugoslavije.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Hvala. Sada prelazim na sljedeći naslov: Državno vijeće za koordiniranje stavova o državnoj politici, paragraf 58 i naredni. Da li ste čitajući zapisnike i evidencije saznali za tijelo koje se zove Državno vijeće za koordiniranje stavova o državnoj politici, koje je postojalo i funkcioniralo za vrijeme vašeg predhodnika Dobrice Ćosića?

SVEDOK LILIĆ: Da postavši predsednik imao sam priliku da vidim stenografske beleške sa sastanka Saveta za usaglašavanje državne politike Savezne Republike Jugoslavije: Oni, koliko se ja sećem, nose oznaku stroge poverljivosti odnosno državne tajne i ja neću moći da ih komentarišem u skladu sa pravilom 90.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Kako su se vodili zapisnici sa tih sastanaka gospodine Liliću?

SVEDOK LILIĆ: Ako mislite na ovaj savet za usaglašavanje stavova o vođenju državne politike, radi se o stenografskim beleškama.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li to znači da se zapisivalo doslovno ono što su ljudi govorili na sastancima tog saveta?

SVEDOK LILIĆ: Pa najvećim delom da, sigurno.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li su zapisnici sa sastanaka toh tijela dokumenti koji su traženi sljedom istog zahtjeva za pomoć broj 219, kojeg ste već spomenuli iz juna prošle godine?

SVEDOK LILIĆ: Da oni jesu na spisku 219, ja sam ih lično zamolio da imam uvid u zapisnike koje nisam čitao, nažalost, nisam imao tu priliku.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li je to tijelo bilo komplementarno na neki način Vrhovnom savjetu obrane na koji ćemo se kasnije detaljno vratiti?

SVEDOK LILIĆ: Ono što je sigurno, to telo je sastavljeno od najuticajnijih i najznačajnijih funkcionera Republike Srbije i Republike Crne Gore i Savezne Republike Jugoslavije? Analogno tome, tu su bili prisutni i članovi Vrhovnog saveta odbrane. Znači, čak je bio širi sastav od saziva Vrhovnog saveta odbrane. Mada to telo nije imalo de jure ovlašćenja.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Ovaj Savjet, prema vašem mišljenju, je bio manje ili više utjecajan od Vrhovnog savjeta obrane?

SVEDOK LILIĆ: Ako se pogledaju de fakto nadležnosti ljudi koji su prisustvovali sastanku Saveta i koji su svojim autoritetom mogli da odlučuju ili kasnije realizuju odluke koje su donete na Savetu za usaglašavanje državne politike, normalno, posmatrajući aspekt donetih odluka, tada je Savet imao mnogo širi značaj od značaja Vrhovnog saveta odbrane.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Savjet je prestao postojati kada ste vi postali predsjednik, ako se ne varam.

SVEDOK LILIĆ: Da.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: I od tog trenutka pa nadalje nije bilo političkog organa koji je mogao djelovati sa Republikom Srpskom, odnosno Republikom srpskom Krajinom, osim nečega što se zvalo Srpsko ministarstvo za saradnju sa Srbima van Srbije?

SVEDOK LILIĆ: Da.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Dakle, prije vašeg mandata, postajao je ovaj široki Savjet, koji je imao zastupnike, po potrebi, mislim, i članove Republike Srpske i Republike Srpske Krajine.

SVEDOK LILIĆ: Da.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Dakle, njegovo članstvo je bilo vrlo široko, vrlo utjecajno a postoje i stenografski zapisnici onoga što je rečeno na njegovim sastancima.

SVEDOK LILIĆ: Ja sam to upravo rekao u odgovoru na vaše predhodno pitanje da postoje stenografske beleške i da je Savet raspravljao o temama koje su bile značajne za tada vođene pregovore sa međunarodnom zajednicom i drugim temama.

SUDIJA ROBINSON: Zašto je taj Savjet prestao postojati kada ste vi postali predsjednik? Da li je bio neki konkretan razlog za to?

SVEDOK LILIĆ: Ne gospodine Robinson, Savet je prema mojim saznanjima, konstituisan odlukom gospodina Dobrice Ćosića, predhodnog predsednika, on je smatrao da je taj Savet u takvom obliku potreban, ja sam smatrao da treba poštovati ono što su nadležnosti predsednika Savezne Republike Jugoslavije u okviru njemu datih mogućnosti kroz Ustav Jugoslavije, a istovremeno postojale su državne institucije koje su se mogle baviti tim poslom, Vlada Srbije, Savezna Vlada, predsednik Republike Srbije i istovremeno su praktično sve aktivnosti koje su bile vezane za pregovaračke poslove u odnosu na međunarodnu zajednicu prenete od predsednika Miloševića, njegove aktivnosti su bile na neki način legitimisane od strane Srba van granica Republike Srbije. Znači jednostavno nije ukinut, on je prestao da postoji.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Koliko sastanaka sve skupa prema vašim saznanjima je održano, ovog Savjeta?

SVEDOK LILIĆ: Ja sam imao prilike da pročitam 4 stenograma sa prva 4 sastanka, jer su me na neki način oni posebno interesovali a prema mojim saznanjima bilo je oko 7 sastanaka tog tipa, obzirom na relativno kratak period u kome je gospodin Ćosić bio predsednik Savezne Republike Jugoslavije.

TUŽILAC NAJS: Časni sude oprostite, zanemario sam činjenicu da zastupnici Vlade nemaju primjerak ovog nacrt. Oni svakako to moraju imati, naime ovog rezimea svjedočenja i ja ću ih sada pozvati da pogledaju paragraf 61 odmah, koji se nalazi na stranici 17. U međuvremenu, ako dozvolite, podsjetio bih Vijeće da se o ovim dokumentima govorilo u nekim molbama, broj 48 i 49. Postojao je određen otpor dostavi ovih dokumenata na osnovu toga da ovo izlazi iz relevantnih okvira i da se radi o izuzetno teškom i iscrpnom poslu ali ne iz drugih razloga. Dakle, molim vas da pogledate paragraf 61 rezimea. Mislim da nam svjedok može pomoći u vezi s ovim što je ovde izneseno, pa ću mu postaviti moje sljedeće pitanje. Ispričavam se još jednom da zastupnici nisu imali unaprijed kopiju ovog rezimea, no sada je ona pred njima.

...

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Gospodine Liliću, da li ste vi u poziciji da nam ispričate svoju verziju, prema vašim shvaćanjima, onoga što se nalazi u ovim bilješkama i da nam kažete kada su one došle do nas. Zanima me sastanak 9. januara. Nešto što je rekao optuženi u prisutnosti predstavnika Republike Srbije, SRJ, Crne Gore, Republike Srpske i Republike Srpske Krajine a ticao se nekih de jure i de fakto pitanja? Dugačko je pitanje znam ali se zapravo može odgovoriti sa da i ne. Da li nam možete dati vašu verziju onoga što je on rekao u tom okruženju?

SVEDOK LILIĆ: Ja mogu da pokušam da prepričam, otprilike, šta stoji u jednom delu tog stenograma obzirom da ih nisam ni ja tako skoro čitao, Vezano za 93' godinu.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Ako nema nikakvih prigovor, ja ću zamoliti svjedoka da nam to i kaže.

SVEDOK LILIĆ: Radi se, zašto sam zapamtio, radi se o jednoj vrlo specifičnoj rečenici koju sam ja veoma dobro zapamtio i na neki način se iz poštovanja prema gospodinu Miloševiću, računajući to vreme, rukovodio i sam sa time što je u jednom delu rekao. Ta rečenica otprilike glasi da za narod možete sve žrtvovati osim vlastitog naroda. A rečeno je u kontekstu toga da treba mirnim sredstvima da se "de jure" ostvare one stvari koje su "de facto" postignute. Mislilo se na pregovore koji slede, mislilo se na jedinstvo koje je postignuto, političko, privredno kulturno u odnosu na Republiku Srpsku, Republiku Srpsku Krajinu i evo, otprilike to je to što bih ja mogao da kažem. Znači da se legitimizuje ono što je već postojalo na terenu. da se legitimise od međunarodne zajednice.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Prelazim na sljedeću temu sam Vrhovni savet obrane, paragraf 65...

...

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Dakle, paragraf 65, već smo čuli dosta toga o Vrhovnom savjetu obrane, njegovom sastavu, dakle predsednici SRJ, Srbije i Crne Gore. Ta tri člana, da li su oni imali pravo glasa? I, tehnički govoreći, da li su oni bili ravnopravni u pogledu svojih prava i ovlasti?

SVEDOK LILIĆ: Da, sva tri člana Vrhovnog saveta odbrane, predsednici tih republika su bili ravnopravni u okviru Vrhovnog saveta odbrane i u pogledu donošenja odluka. Jedino pravo koje je bilo različito jeste pravo Predsednika Savezne Republike Jugoslavije da na osnovu odluka Vrhovnog saveta odbrane kasnije te odluke, u vidu naredbe, prenosi na Vojsku Jugoslavije, preko načelnika Generalštaba, normalno.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Pogledajte, molim vas tabulator 12, dokument pod tabulatorom 12, oprostite tabulatorom 11 koji bi se, možda mogao staviti na grafoskop, da li je ovo dijagram koji prikazuje Savjet i njegove članove, one koji su imali pravo glasa, zatim lanac zapovjedanja sve dolje do načelnika Generalštaba, još dolje, oružanih snaga, da li vidimo na ljevoj strani Srbiju uključujući i Kosovo i Vojvodinu i, ispod toga Crnu Goru i SRJ

posebno označene. Dakle, da li je ovo jedan ispravni shematski prikaz kako je bilo sastavljeno i radilo to Vijeće, oprostite, Vrhovni savjet odbrane?

SVEDOK LILIĆ: Da, meni je loša slika ovde na monitoru pa ću pogledati, mislim koliko vidim nedostaje još jedino ministar, Savezni ministar odbrane, uglavnom jeste. Odgovara ta šema Vrhovnom savetu odbrane. Svakako, po potrebi su mogli da budu prđati i drugi članovi koji nisu imali pravo glasa, mogli su da informišu samo u pojedinim oblastima koje su Savet zanimala, ali nisu imale pravo odlučivanja.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Načelnik Generalštaba, možete li nam ukratko reći kakve su bile njegove odgovornosti, njegova zaduženja, kome je on podnosio izvještaj i koga je kontrolirao?

SVEDOK LILIĆ: Logično je da načelnik Generalštaba podnosi izveštaje u okviru naredbi koje je dobio, a shodno odlukama Vrhovnog saveta odbrane, pre svega Predsedniku Savezne Republike Jugoslavije. Automatski i Predsednik Savezne Republike Jugoslavije je bio taj koji je trebao da se stara o sprovođenju odluka Vrhovnog saveta odbrane i da nas na sledećoj sednici ili nekoj od sednica informiše preostalu dvojicu članova Vrhovnog saveta odbrane.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li je on zajedno sa drugima prisustvovao sastancima Vrhovnog saveta odbrane iako nije imao pravo glasa?

SVEDOK LILIĆ: Prisusvo načelnika Generalštaba po prirodi poslova koje je Vrhovni savet odbrane imao bilo je obavezno na sednicama Vrhovnog saveta odbrane. Bez obzira što on nije imao pravo glasa, ali je bilo potrebe da on informiše, upozna je, da dostavlja odgovarajuće analize, da zčestvuje u radu.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Ko je, inače, bio prisutan na sastancima Vrhovnog saveta odbrane?

SVEDOK LILIĆ: Po pravilu su to tri člana Vrhovnog saveta odbrane, tri stalna člana sa pravom glasa, Predsednik Savezne Republike Jugoslavije, Predsednik Srbije, Predsednik Republike Crne Gore, uvek i redovno prisutan predsednik Savezne vlade Savezne Republike Jugoslavije, načelnik Generalštaba Vojske Jugoslavije, ministar odbrane Ministarstva odbrane Savezne Republike Jugoslavije i po potrebi, zavisno od problematike mogao je da bude prisutan još neko od eksperata iz neke druge oblasti, zavisno šta je interesovalo članove Vrhovnog saveta ili o kojoj se temi raspravljalo. Moguća je bila i druga solucija da su članovi Vrhovnog saveta ili neko od članova želeli da se pojedine informacije prenesu, recimo kolegijumu načelnika Generalštaba ili nekom proširenom kolegijumu, tada su se održavale proširene sednice Vrhovnog saveta odbrane.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Paragraf 71, da li su se sjednice Vrhovnog savjeta obrane zapisivale na dva načina odnosno da li su postojali stenogrami i audio zapisi?

SVEDOK LILIĆ: Sednice Vrhovnog saveta odbrane, u početku rada Vrhovnog saveta odbrane pri čemu ja moram da kažem da je za vreme mog mandata

bilo izuzetno mnogo sednica, preko 50 suse zapisivale na dva načina, to je tačno, jedno su stenografske beleške, drugo je bilo audio snimanje, ali u početku rada Vrhovnog saveta odbrane, kasnije je taj način prekinut.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Zašto je praksa audio snimanja napuštena, ako znate?

SVEDOK LILIĆ: Znam, obzirom da je Predsednik Milošević meni rekao da smatra da nam je sasvim dovoljno da se vode stenografske beleške i da nam taj način nije potreban, zahteva dodatnu tehniku, prisustvo još nekih ljudi i tako dalje.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Osim stenograma, koji su prilično opsežni zapisnici postoje i obični zapisnici sa sastanka na nekoliko stranica, jel' tako?

SVEDOK LILIĆ: Da, stim ako dozvolite, samo u dve rečenice, zapisnici su rađeni upravo kao izvod najbitnijih delova samog stenograma i sastavni deo svakog zapisnika je prateći stenogram.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Usprkos naporima da se dođe do tih dokumenata tokom čitave jedne godine, zapravo još i duže i u nedostatku, oni nisu dostavljeni. Dakle u nedostatku stenografskih zabilješki i samih zapisnika, da li se vi smatrate sposobnim da govorite o ovim sastancima na detaljan način?

SVEDOK LILIĆ: Ne, apsolutno ne, iz dva razloga. Obzirom da se radi o suviše ozbiljnoj problematici i da mislim da bi svaka improvizacija bila nekorektna prema Sudu i prema vama i prema gospodinu Miloševiću i drugi, mnogo važniji razlog jeste što su to dokumenta sa visokim stepenom poverljivosti i ne nalaze se na ovom spisku za koji sam ja dobio saglasnost da o njemu govorim.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Ta dodatna lista se kopira i biće podjeljena uskoro, ona na dodatan način ograničava svjedoka u njegovom iskazu, ožda će biti prikladno za Sud da izvidi kakav će biti stav u vezi s tim, no općenito govoreći, parabraf 68 rezimea, da li se tražila odluka Vrhovnog saveta odbrane da se mobilizira odnosno demobilizira Vojska Jugoslavije?

SVEDOK LILIĆ: Svakako da je Vrhovni savet odbrane morao da učestvuje u razmatranju takve odluke, mada ne znam na koji period mislite.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Dakle, dokument pod tabulatorom 14. Riječ je o zapisniku sa VI sjednice Vrhovnog savjeta odbrane održane 9. decembra 92. godine. U skladu sa iskazom koji ste do sada dali gospodine Liliću na zapisniku, odnosno na dnevnom redu pod brojem 1 je sljedeće: Priprema Vojske Jugoslavije pred pretnjom vojne intervencije u Bosni i Hercegovini, mogućom agresijom Hrvatske na Republiku Srpsku Krajinu i mogućoj albanskoj secesionističkoj pobuni na Kosovu, dakle da li su ove stvari, da li ovo odražava ulogu koju je Vrhovni savet odbrane imao u ovim pitanjima, je li tako?

SVEDOK LILIĆ: Apsolutno, Ja moram da vas zamolim, ovaj se zapisnik ne nalazi na spisku dokumenata koje ja mogu da komentarišem ali, ako sam

dobro razumeo predšavnik Vlade, on prihvata, ovaj, deo odgovornosti na sebe.

...

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Mislim da svedok ima pred sobom tabulator 14 koji smo već pogledali, to je priprema jugoslovenske vojske, možemo da pređemo dalje. Ja sam razgovarao sa predstavnicim njegove Vlade iako je njegovo predsedništvo, predsedništvo gospodina Lilića padalo u periodu od 93' do 97' u momentu, u ovom momentu oni imaju genegalni prigovor na sve što spada u period od 93' do 97' tako da ćemo sve te dokumente obraditi zajednički, na kraju u jednom nizu. Međutim, osim toga nemaju prigovore. Ako budu imali nešto, obavestite me. Da pređemo na paragraf 74 gospodine Liliću. Dok ste vi bili Predsednik, kojim načinom su donošene odluke u Vrhovnom savetu odbrane? Konsensusom ili glasanjem?

SVEDOK LILIĆ: Po pravilu su, bez obzira na Poslovnik o radu Vrhovnog saveta odbrane, odluke su donošene konsensusom, iako je postojala mogućnost u pravilniku da se donesu glasanjem.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: tabulator 15 molim. Imamo dve verzije ovog pravilnika tačnije Poslovnika, nažalost u obrnutom su redu, izvinjavam se, ako Sudsko veće okrene otprilike 4 strane ovog Poslovnika Vrhovnog saveta odbrane za 92 godinu i onda pogledate član 7 t su pravila koja su važila u vreme predsedništva gospodina Lilića, jedno pravilo kaže da Vrhovni savet odbrane treba da radi u sednicama i da donosi svoje konačne odluke kada su prisutni većina članova saveta. takođe, kad okolnosti to zahtevaju savet može donositi odluke i zaključke o stvarima u njegovoj nadležnosti bez održavanja sednice na bazi konsultacija između članova saveta. Gospodine Liliću, kakve su te bile konsultacije, da li je to bilo predviđeno da se radi telefonom, takve stvari?

SVEDOK LILIĆ: Da, mogli su da se konsultuju specijalnim, zaštićenim vezama bez ikakvih problema. To su retke situacije, zaista retke, ja sam imao mislim jednu takvu situaciju.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Onda ćemo se vratiti na prvi deo dokumenta, a to su pravila koja su izmenjena i dopunjena, porleđaćemo prvu stranu amandmana koji su doneti u martu 99' godine, posle mandata gospodina Lilića. Vidite pod članom 3 da sednice Vrhovnog saveta saziva predsednik po sopstvenoj inicijativi i da moraju da prisustvuju ministar odbrane i komandujući armije i dalje se kaže, u članu 4 Vrhovni savet odbrane će raditi u sednicama sve njegove odluke biće donete konsensusom i biće pravosnažne samo ukoliko su donete konsensusom. dalje se kaže: konsensusom se odlučuje o imenovanjima, unapređenjima, prekidu profesionalne vojne službe za generale i admiralne i dalje se govori u podrobnostima o tome. Da li želite da komentarišete neke od izmena i dopuna u ovim pravilima osim onoga što ste već rekli gospodine Liliću?

SVEDOK LILIĆ: Član 4, praktično, potvrđuje način rada prethodnog Vrhovnog saveta odbrane, bez obzira što tamo nije u članu 7 sadržano da se

odlučuje konsensusom, prisustvo načelnika Generalštaba i ministra odbrane inače je bilo obavezno i tada. Činjenica je da se u Vrhovnom savetu odbrane, posle 97' nisu baš sve odluke donosile konsensusom, pa pretpostavljam da je i to jedan od načina da se to, i ta materija potpuno definiše obzirom na neka neslaganje Predsednika Đukanovića, recimo u trenutku smenjivanja načelnika Generalštaba. Interesantno je da je ovaj Poslovnik donet samo jedan dan uoči bombardovanja što ne mora ništa posebno da znači, ali je vrlo interesantno.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Pošto su svi članovi saveta imali isto pravo glasa, u teoriji su samo dvojica mogli da nadglasaju trčeg. Da li se to ikad desilo? A naročito, da li se ikada desilo da optuženi bude nadglasan?

SVEDOK LILIĆ: Ja se ne sećam da li se ikada desilo da gospodin Milošević bude nadglasan. Što se tiče prvog dela pitanja, mislim da je gospodin Perišić smenjen glasovima dva prema jedan iako je to bilo legitimno pravo Predsednika Miloševića ali je ipak tako važna odluka, terbalo bi da je doneta konsensusom.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Gospodine Liliću, Srbija je pružala određeni procenat budžeta SRJ, koji je to bio taj procenat?

SVEDOK LILIĆ: Pa za vreme mog mandata od '93. do '97. godine taj se procenat kretao negde što se tiče učešća Republike Srbije, u ukupnom budžetu Savezne Republike Jugoslavije oko 95 % a što se tiče Republike Crne Gore oko 5 %. Normalno, to su bile projektovane vrednosti u trenutku usvajanja budžeta i u retko kojoj godini su one i zaista ostvarene. Od '97. godine mislim da je Crna Gora praktično prestala da uplaćuje i tih 5 %, da je praktično ceo budžet države pao na teret Republike Srbije. Mislim da je čak i danas taj odnos identičan.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Kakav je taj finansijski doprinos imao efekat na relano stanje stvari u pogledu nadglasavanja Srbije u Vrhovnom savetu odbrane ili nadglasavanja optuženog u tom istom savetu?

SVEDOK LILIĆ: Ja sam vam rekao već da, da za vreme mog mandata Vrhovni savet odbrane nije doneo ni jednu odluku da je bilo potrebe da se preglasava ili da je odnosu 2: 1 u odnosu na Crnu Goru ili obrnuto, a što se tiče samog uticaja gospodina Miloševića, ja mislim da je njegov uticaj u Vrhovnom savetu odbrane zaista bio veoma veliki i veoma značajan, ne samo zbog činjenice da je Srbija finansirala 95 % budžeta, već apsolutno zbog autoriteta gospodina Miloševića.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Prelazimo na paragraf 79. Na koji način je optuženi nametao svoju političku volju Vrhovnom savetu odbrane ukoliko je to radio?

SVEDOK LILIĆ: Teško bi se moglo govoriti o konkretnom nametanja volje Vrhovnom savetu odbrane. Ne znam da li imate nekakav konkretan primer.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Na koji način je optuženi uticao na Vrhovni savet odbrane, ukoliko jeste ili drugim rečima kako se njegov uticaj osećao u Vrhovnom savetu odbrane?

SVEDOK LILIĆ: Ja sam rekao maločas da je u svakom slučaju njegov uticaj bio dominantan zbog ukupne snage Republike Srbije, zbog njenog ukupnog uticaja na budžet Savezne Republike Jugoslavije odnosno finansiranja vojske Jugoslavije. Svakako da su postojali i međusobni dogovori između, na, na relaciji dve Republike, tako da je teško povući jednu jasnu crtu njegovog dominantnog uticaja u Vrhovnom savetu odbrane ili onog što je bio mogući postignut dogovor na samoj sednici ili pre sednice.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Optuženi je, normalno, bio član Vrhovnog saveta odbrane od njegovog nastanka do samog kraja, znači od '91. do 2000., je li tako?

SVEDOK LILIĆ: Dd '92. do 2000. godine. Od dana konstituisanja Savezne Republike Jugoslavije.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Dok ste vi bili predsednik, tokom čeriri godine, od '93. do '97. godine, da li je tačno da se Vrhovni savet odbrane sastajao nekih 53 puta?

SVEDOK LILIĆ: Ja ne znam tačan broj ali sigurno više desetina sednica, verovatno više od 50.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li znate koliko je bilo sednica u preostalom periodu postojanja Saveta dok je optuženi bio Predsednik od 97' do 2000'?

SVEDOK LILIĆ - ODGOVOR: Ne, ne znam za taj podatak.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: U redu. I na kraju, što se tiče funkcionisanja Vrhovnog saveta odbrane peragraf 83, kada je gospodin Đukanović postao crnogorski predstavnik U Vrhovnom savetu odbrane, kakvi su bili odnosi, po vašem viđenju, između Đukanovića, Milutinovića i kakvo je bilo stanje u Vladi u to vreme?

SVEDOK LILIĆ: Mislim da je to period intenzivno loših odnosa na relaciji Crna Gora Republika Srbija, samim tim u kontekstu njihovog zajedničkog učešća u Saveznoj Republici Jugoslaviji obzirom da su bili loši odnosi, pre svega na relaciji gospodin Đuka nović, gospodin Bulatović, samim tim se to prenosilo i na prostor Republike Srbije. Mislim da je adekvatna paralela odnosno adekvatan odnos preslikan na sam Vrhovni savet odbrane i koliko sam ja imao prilike da budem upoznat sa radom Vrhovnog saveta odbrane iz tog perioda, videlo se jasno protivljenje gospodina Đukanovića donošenju nekih vrlo važnih i vrlo značajnih odluka, mislim da je kasnije asve manje i dolazio na sednice Vrhovnog Saveta odbrane ako su održavane, ja zaista ne znam i koliko su održane.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Sledeći podnaslov: Plate oficira Vojske Republike Srpske i SVK, da li je Savezna Republika Jugoslavija da vala finansijsku pomoć Vojsci Republike Srpske i SVK?

SVEDOK LILIĆ: Odgovor je da, ali bih ja molio da taj odgovor, ukoliko je moguće, malo detaljnije objasnim.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da, pre svega, recite nam da li ste vi ovu situaciju nasledili kad ste postali predsedavajući Vrhovnog saveta odbrane i da li ste

je vi legalizovali zvanično? I vi ste to uradili, čini mi se, stvaranjem nekoliko tela. Recite nam nešto o tim telima.

SVEDOK LILIĆ: To je urađeno odlukom Vrhovnog saveta odbrane negde, ako se ja ne varam krajem 93', u novembru 93' godine, Naredbu o formiranju 30. i 40. takozvanog Kadrovsog centra sam ja potpisao. Kako su nastali centri, mislim da je to suština da bi se razimelo zbog čega su finansirane, finansiran jedan deo Vojske Republike Srpske i jedan deo Vojske Srpske Krajine. Tokom 92' godine prilikom povlačenja Jugoslovenske narodne armije iz svega što se dešavalo na prostoru bivše SFRJ pri čemu je nesporno da je SFRJ bila jedino i valjano pravno priznata država od strane Ujedinjenih nacija, samim tim je i Jugoslovenska narodna armija bila regularna oružana sila priznate države, da ne ulazim u detalje i dugačka objašnjavanja, u svakom slučaju, prilikom povlačenja Jugoslovenske narodne armija veliki broj oficira Jugoslovenske narodne armije koji je bio sa prostora Bosne i Hercegovine je želeo da ostane na teritoriji Bosne i Hercegovine, prema podacima koje sam ja imao prilike da vidim radi se o 1 800 što građanskih lica, što podoficira, što oficira Jugoslovenske narodne armije, istovremeno, tada je Predsedništvo Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije u drugom polugodištu 92' godine donelo odluku da se svi državljani Republike Srbije i Republike Crne Gore koji se nalaze u okviru Jugoslovenske narodne armije van teritorije Savezne Republike Jugoslavije povuku na prostor Savezne Republike Jugoslavije i, praktično, to je ona početna baza za formiranje Vojske Savezne Republike Jugoslavije. Zako nastaje Vojske Jugoslavije. Međutim, nastaje jedan važan egzistencijalni problem za ljude koji su ostali u okviru JNA na prostorima van ove teritorije koji nisu bili državljani Savezne Republike Jugoslavije odnosno nisu bili državljani ni Republike Crne Gore ni Republike Srbije i po tom osnovu nisu mogli da budu pripadnici Vojske Jugoslavije, to jeste suštinski razlog za formiranje 30. Kadrovsog centra da bi se, pre svega, rešila egzistencijalna pitanja ljudi koji su ostali u okviru JNA i ostali na prostoru van teritorije Savezne Republike Jugoslavije, bili su državljani tada, Republike Bosne i Hercegovine. Centar je formiran upravo zato da bi se što je moguće bolje ustrjila dokumentacija, vodilo računa o njihovim personalnim potrebama, da bi se vodilo računa pre svega o njihovim porodicama koje su najvećim delom u izbeglištvu bile na teritoriji Savezne Republike Jugoslavije.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: U redu. Paragraf 87. Od novembra 93' koliki su bili godišnji prosečni rashodi na isplatu plata i drugih davanja za pripadnike Vojske Republike Srpske i njihove porodice. Prevodioci mole svedoka da govori malo polaganije.

SVEDOK LILIĆ: Svakako da ću uraditi. Mesečna davanja za pripadnike 30. Kadrovsog centra su iznosila negde oko 1, 60 000 nemačkih maraka odnosno oko 800 000 eura gledano u sadašnjoj protiv vrednosti. Ukupno je za period od 93' do 97' godine tu pomoć koristilo oko 4 000 ljudi, nešto preko 4 000, a ukupna godišnja izdavanja su se kretala oko 8, 000 000 eura,

posle 97' godine, tačnije 28. marta 2001 godine je gospodin Koštinica ugasio taj centar u potpunosti, nakon toga je tu pomoć nastavilo da prima još 1 600 ljud po raznim osnovama dok se ne napravi jedan sporazum koji je aneks sporazuma o specijalnim odnosima Republike Srpske i Savezne Republike Jugoslavije po ugledu na identičan sporazum koji je Hrvatska potpisala sa Bosnom i Hercegovinom.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Paragraf 89, izvinjavam se, možda smo ovo već rekli. Da li je postjao neki prekid u davanju srestava 30. Kadrovskom centru u vreme embarga protiv bosanskih Srba u avgustu 94' godine?

SVEDOK LILIĆ: Postojao je prekid, odluka je doneta 4. avgusta 94', to je odluka Savezne vlade da se, praktično, da ne upotrebim taj izraz koji je mnogo opterećivao Saveznu republiku jugoslaviju, da se praktično uvode sankcije prema Republici Srpskoj, to je bila, pre svega, plitička odluka sa ekonomskim posledicama i ciljem zbog neprihvatanja plana Kontakt grupe sa strane rukovodstva Republike Srpske. To je period od možda godinu, godinu i nešto dana da su izdvajanja bijla otprilike na nivou socijalnih izdvajanja ili u iznosu koji nije prelazio iznos prosečnih primanja u republici Srbiji odnosno u Saveznoj Republici Jugoslaviji. Unaći, postojao je prekid od nekih godinu dana, možda i nešto više.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Sledeća tema: Kontrola koju je imao optuženi nad srpskim ili saveznim MUP, to je paragraf 93, strana 25. Stav optuženog, za vreme dok ste vi bili Predsednik prema Vojsci Jugoslavije i MUP. Da li je on imao poverenja u jedno od tih tela više nego u drugo?

SVEDOK LILIĆ: Gledajući sa aspekta finansiranja i sa aspekta obezbeđivanja i tehničkih sredstava i svih drugih sredstava mogao bi se steći utisak da je Vojska Jugoslavije bila u podređenom položaju kad je u pitanju i Republika Srbija i sam Predsednik Milošević odnosno da je, ipak, primat davan policiji Republike Srbije.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: U kojoj meri su njegovi finansijski koraci uticali na vojsku, koliko je teško bilo vojsci zbog toga?

SVEDOK LILIĆ: Svih tih godina, od 93' do 97', govorim o periodu u kome sam ja imao uvid u te odatke, normalno ne samo zbog želje, bilo gospodina Miloševića ili nekog iz Vlade Srbije, već zbog ukupne ekonomske situacije, ali da pratimo i ovu liniju, Vojska Jugoslavije nije dobila, ja mislim ni onaj projektovani nivo sredstava, čak jedno vreme, 96' godine su joj bili svi računi blokirani jednim ovako upečatljivim potezom sa strane Vlade Republike Srbije da se naplaćuje kamata za iznos neizmirenih obaveza vojske prema Vladi Srbije što je, u to vreme, zaista bio neshvatljiv potez.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Posle imenovanja Momčila Perišića na položaj načelnika Glavnog štaba Vojske Jugoslavije u avgustu 93', da li ste uspeli da izvršite neke promene, ili ga li je došlo do nekih promena u pogledu toga kakvi se oficiri imenuju u štab, u Glavni štab Vojske Jugoslavije?

SVEDOK LILIĆ: Pa, obzirom na period koji je, na neki način, iza jednog perioda u kome je većina generala koji su do tad bili na čelnim funkcijama

bilo u JNA bilo u Vojsci Jugoslavije penzionisana iz ovih ili onih razloga, izbor generala za nova mesta u Generalštabu je zaista mogao da bude veoma selektivan jer se, pre svega, radilo o ljudim koji su morali da imaju dobre profesionalne osobine i da budu, rekao bih slobodno, dobro orijentisani kada je u pitanju sprovođenje Ustava, Zakona o Vijsci Jugoslavije, onoga što se zvalo, pre svega, očuvanje Jugoslavije odnosno da vojska bude taj istinski kohezioni faktor koji je trebalo da sačuva prethodnu Jugoslaviju. Ja sam uveren da su takvi generali i odabrani, veoma mi je drago što se to pokazalo kasnije u nekoliko situacija kada su postupili upravo onako kako je zahtevalo pravilo službe od njih.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li je optuženi prihvatio ovaj novi kadar ili različiti kadar kako biste vi rekli, generala. Ako da, koji je razlog po vašem mišljenju?

SVEDOK LILIĆ: Normalno da je prihvatio, da nije prihvatio sigurno da ne bi bili ni imenovani. Razlog je, po mom uverenju veoma prost obzirom da je smatrao da u slučaju bilo kakvih nesporazuma na relaciji sa vojskom moći uvek skloniti te generale, a s druge strane postojala je dovoljno respektivna sila u samoj policiji.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: U kom stepenu je već, u to vreme, policija bila militarizovana?

SVEDOK LILIĆ: Pa, ne znam da li je izraz militarizovana adekvatan ali mislim da je tehnički bila jako dobro opremljena i da je imala jako dobre specijalne jedinice. Ova logistika koja je nedostajala na zahtev pojedinih visokih funkcionera policije je dobijana preko Vojske Jugoslavije odlukom Savezne vlade obzirom da je titular imovine Vojske Jugoslavije Savezna vlada koja je legalan i legitiman transfer naoružanja i opreme prema policiji.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Kakav biste komentar imali na uvođenje vojnih činova u policiji i imenovanja Radovana Stojčića poznatog kao Badža?

SVEDOK LILIĆ: Ja lično ne mislim da je gospodin Milošević imao prihvatajući to, neku zadnju nameru, mislim da je njegova namera pre svega da učini ustupak upravo gospodinu koga ste pomenuli, gospodinu Stojčiću, istovremeno, mogu vrlo odgovorno da kažem da je ta odluka stvorila dosta nezadovoljstva u samoj Vojsci Jugoslavije obzirom na identičnost činova, a na različit stepen, bar kako su to oni smatrali tada i obrazovanja i načina sticanja činova u Vojsci Jugoslavije koji je mnogo, mnogo komplikovaniji u odnosu na način sticanja činova u recimo tada policiji.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li je Stojčić Badža bio prikladan za taj visoki čin koji mu je dat? Da li je odgovarao po svojim sposobnostima?

SVEDOK LILIĆ: On je dobio taj čin. Verovatno da je bila procena da je odgovarao. Mogu da vam dam uporednu kvalifikaciju general pukovnika Vojske Jugoslavije koji je morao da ima najmanje doktorat, da ima yavršenu Školu nacionalne odbrane, da ima najviše komandne ocene u toku obavljanja raznih dužnosti tako da ako upoređujemo gospodina Stojčića sa

nekim oficijom Vojske Jugoslavije identičnog čina, mislim da bi odgovor bio ne.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Paragraf 96. U mirnodopsko vreme, kome je odgovarao MUP?

SVEDOK LILIĆ: Pa, MUP, po prirodi stvari treba da odgovara, kad govorimo MUP, trebamo da razgraničimo njegove sastavne delove, ali u svakom slučaju, ministar policije je prva ličnost u okviru Ministarstva policiji kome se polažu računi, a on samom predsedniku Vlade. Ako dozvolite samo da se vratim na prethodno pitanje, činovi su uvedeni samo u sektoru Javne bezbednosti MUP Srbije, ne i u sektoru Državne bezbednosti.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: U vezi Zorana Sokolovića, kakva je bila njegova uloga i njegov odnos sa optuženim?

SVEDOK LILIĆ: Zoran Sokolović, mislim da je bio predsednik Skupštine Srbije 90' godine kada je donošen Ustav Srbije kasnije postao, ja ne znam tačno njegovu biografiju, oprostićete mi ali mislim da je kasnije iza toga postao ministar upravo Ministarstva policije Republike Srbije, slobodno bih rekao da se radi o vrlo lojalnom čoveku Predsedniku Miloševiću i da je dugo, do 97' ako se ne varam, ostao na mestu ministra policije.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Po vašoj prosudi, da li je Zoran Sokolović imao neku stvarnu vlast?

SVEDOK LILIĆ: Stvarnu vlast u okviru Ministarstva policije ne. Ako hoćete da govorimo o nekoj vrsti vlasti u tom ministarstvu.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Sledeći je Jovica Stanišić. Koliko je on bio uticajan u hijerarhiji MUP Srbije?

SVEDOK LILIĆ: Gospodin Stanišić je bio načelnik Resora Državne bezbednosti sve do smenjivanja 98' godine, mislim da je bio oktobar 98' godine. Mislim da je bio čovek visokog autoriteta i dobar profesionalac i da je njegov autoritet u MUP Srbije bio možda među najvećim autoritetima. Pogotovu u sektoru Državne bezbednosti.

TUŽILAC NAJS - PITANJE:93' do 97'?

SVEDOK LILIĆ: Ja sam vam rekao da smo mi sve odluke o penzionisanju, unapređenju, premeštaju na druge dužnosti u okviru Vrhovnog saveta odbrane donosili konsensusom. Sigurno da je tu njegova uloga bila veoma velika. Ali su u to vreme donošene takve odluke i odluke Vrhovnog saveta odbrane, pre svega na predlog načelnika Generalštaba, pa i kolegijuma načelnika Generalštaba. To je bilo pravilo koje sam ja poštovao.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Koliko značajno za unapređenje nekog oficira je bilo njegovo članstvo u SPS i JUL?

SVEDOK LILIĆ: Ja ne znam poimence, zaista oficire koji su bili eksplicite članovi Jugoslovenske levice ili članovi Socijalističke partije Srbije ali, svakako, da je to bila dobra preporuka da se brže napreduje, ukoliko ih je bilo. Neki od generala su, što je takođe izazivalo veliki revolt u vrhu Vojske Jugoslavije, recimo u uniformi bili na nekim zvaničnim sastancima Jugoslovenske levice, smatralo se da je to njihovo pravo, u vojsci se smatralo

da nije dobro da se politizuje vojska i zaista smo činili napore da ona ostane maksimalno depolitizovana, kol'ko god je to moguće.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li vam je bilo poznato da se general Perišić privatno sastaje ili da se privatno sastao sa optuženim, da vi niste tim sastancima prisustvovali?

SVEDOK LILIĆ: Da se odvojeno sastaje van sednica Vrhovnog saveta odbrane, da. I da nisam bio upoznat sa time.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Dakle vidimo, po nalogu optuženika, imamo zatim ime gospodina Perišića, možete li nam, možda dati samo vaš komentar gospodine Liliću?

SVEDOK LILIĆ: Radi se o jednoj vrlo pozitivnoj odluci i mislim gospodina Perišića, mada ovaj, meni nepoznatoj i ne znam zbog čega je gospodin Perišić angažovan da prenese ovakvu poruku gospodinu Martiću, ona je čak ovde pola naredbodavna iako je dobro da se što pre otvori koridor, mislim da se radi iz vremena kada je prisutna veoma velika tvrdoglavost kako rukovodstva Republike Srpske tako i rukovodstva Republike Srpske Krajine. Ne znam zašto je Perišić ovde u svojstvu izaslanika, nisam upoznat sa ovom odlukom.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Paragraf 109. Da li ste saznali za organizaciju jednog centra za obuku dobrovoljaca iz Republike Srpske i Republike Srpske Krajine u Saveznoj Republici Jugoslaviji, a koju je obuku organizirao čovjek poznat po imenu kao Dragan?

SVEDOK LILIĆ: Da, radi se, mislim da se radi o jeseni 95' godine, dobio sam informaciju od načelnika Uprave bezbednosti gospodina Dimitrijevića da se u okviru vojske Jugoslavije vrši obuka dobrovoljaca za Vojsku Republike Srpske i da, ovaj, se to dešava čak i pod nadzorom naših stručnjaka. zatražio sam Dodatne informacije od gospodina Perišića i mislim da ta dokumenta postoje i ja sam ih video, gospodin Perišić je odgovorio da ...

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Tabulator 18. Nastavite.

SVEDOK LILIĆ: Gospodin Perišić je odgovorio da je to uradio po nalogu gospodina Miloševića. Bio sam iznenađen i zaprepašćen obzirom na činjenicu da se radi o septembru ili kraj septembra ili početkom oktobra 95' godine, posle ogromnih napora koje i sam ili pre svega sam gospodin Milošević uložio da dođe do Dejtonskih sporazuma, da se radi posle Srebrenice gde sam sigurna, zaista sam siguran da gospodin Milošević nema nikakve dodirne tačke sa onim što se desilo u srebrenici, da je to, pre svega zločin koji su učinili pojedinci za koje svako...

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Gospodine Liliću, ja sam vas o tome nameravao pitati kasnije, pa vas molim da se ograničite na ono što vas pitam. Sada, jedan konkretni dokument nam zreba, tabulator 18, molim vas, da, samo trenutak. Naređenje koje ste dobili, a ne o tome smo već govorili, ispričavam se. Centar za obuku koji je uspoostavio i vodio čovjek po imenu Dragan, recite nam u vezi s tim korake koje ste u vezi s tim poduzeli.

SVEDOK LILIĆ: Evo, da ponovim. Znači radi se o kapetanu Draganu koji je uz saglasnost Vojske Jugoslavije napravio kamp za obuku dobrovoljaca za Republiku Srpsku. Insistirao sam preko mog kabineta, preko načelnika kabineta da dobijem detaljne informacije od generala Perišića. Prvobitnu informaciju sam dobio od načelnika Uprave državne bezbednosti generala Dimitrijevića, gospodin Perišić mi je odgovorio da je kamp organizovan, konstituisan, kako god hoćete uz saglasnost i po odobrenju Predsednika Miloševića, bio sam zaista zaprepašćen obzirom da se radi o periodu pred Dejton i svojom naredbom sam, nakon razgovora i sa samim kapetanom Draganom koji je tražio da dođe da mi objasni o čemu se radi, ugasio taj centar jer sam bio uveren da je to još jedna od provokacija da se Savezna Republika Jugoslavija uvuče u rat što je bila konstantna želja prisutna kod dela rukovodstva Republike Srpske, pa i dela rukovodstva Republike Srpske Krajine i centar je ugašen tom mojom naredbom. Smatrao sam da nema nikakve potrebe i tog principa smo se držali sve vreme za koje sam bio Predsednik da se pripadnici Vojske Jugoslavije, specijalnih snaga, bilo dobrovoljci koji se obučavaju u našim kampovima na ovaj način upućuju u Republiku Srpsku kad tamo inače postoje njihove snage. taj kamp je mogao da bude organizovan i na njihovoj teritoriji. Znači kamp je ugašen, to je tvrdnja...

TUŽILAC NAJS - PITANJE: U redu, u redu. Ja sam napravio grešku, u tabulator 19, a ne 18 pod kojim se nalaze četiri dokumenta, ukratko ćemo ih pogledati, moliku da se stave na grafoskop na engleskom i to brzo, jedan za drugim, imamo tu naredenje, naredbu svjedoka ad 29. septembra 95' godine kojom se zabranjuje prijem i obuka u vojsci Jugoslavije svih lica uključujući i dobrovoljce koji nisu jugoslovenski državljani, zatim drugi dokument, isti datum 29. septembra 95' upućeno generalu Perišiću kojim vam se na nadležnost ostavlja naredba Predsednika kojom se zabranjuje prijem i obuka navedenih lica. Treći dokument je jedan izvještaj, vama upućen o obuci dobrovoljaca, a koji dolazi od Perišića u kojem on kaže, obavještava vas da kako bi se pomoglo Vojsci Republike Srpske, te Republike Srpske Krajine, organizira se obuka rezervnih dobrovoljaca i kaže se: na ovakav način obuke odlučili smo se zbog zahteva Republike Srpske, Republike Srpske Krajine, a i odobrenja Predsednika Republike Srbije da im se upute dobrovoljci, zatim dalje kaže:pošto dobrovoljaca iz Savezne Republike Jugoslavije nismo imali dovoljno, odazov rezervnog sastava je slab, bili smo prinuđeni da uz pomoć kapetana Dragana primimo dobrovoljce, da ih pod komandom starešina specijalnih jedinica VJ obočimo i primimo za slanje u Republiku Srpsku Krajinu i zatim još propratno pismo koje sadržava taj izvještaj. Izveštaj načelnika Generalštaba o obuci dobrovoljaca. Hvala ljepa. Zatim, još uvijek pod istim naslovom, ja se vraćam sada na iskaz o tome pod istim naslovom, završio sam s dokumentom. Da li ste se vi bavili uklanjanjem nekih generala pred kraj 98' godine? Dakle sljedeći su

uklonjeni, generali Perišić, Martinović, Dimitrijević i Samardžić. Zašto je do toga došlo, zašto je to optuženi učinio?

SVEDOK LILIĆ: General Perišić je smenjen odlukom Vrhovnog saveta odbrane, odnosno predsednika Miloševića novembra '98. godine. Prema njegovoj tvrdnji, zato što je insistirao na uvođenju vanrednog stanja na delu teritorije Republike Srbije i što je navodno predugo na toj dužnosti. General Dimitrijević, za koga smatram da je bio zaista izuzetan kontraobaveštajac, možda jedan od najboljih koje je vojska Jugoslavije imala je smenjen u martu '99., general Martinović, koji je bio izuzetan general od karijere, vrlo mlad, mislim da tek sad ima 50 godina, takođe '99., general Samardžić je prvo prebačen na jednu drugu dužnost, pa je zatim penzionisan, bio je komandant Treće armije, komandovao je delom teritorije koja obuhvata i Kosovo i Metohiju, general Grahovac, jedan vrsni vazduhoplovac. Mislim da su sve to ljudi koji nisu bili, nisu bili voljni, koliko ih ja poznajem, ni u jednoj varijanti odstupe od onoga što se zove upotreba Vojske Jugoslavije po zakonskim propisima i u skladu sa Zakonom o vojsci, Zakonom o odbrani i Ustavom Savezne Republike Jugoslavije.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Sljedeći naslov: Optuženi i rukovodstvo Republike Srpske i Republike Srpske Krajine. Čuli smo za finansijsku pomoć, doprinosu Srbije u budžetu, općenito govoreći. Kakvu kontrolu je optuženi imao nad rukovodstvom hrvatskih i bosanskih Srba ako je uopće imao neku kontrolu, to je parafraf 111?

SVEDOK LILIĆ: Ja sam reko i maločas da je reč kontola, bar što se mene tiče, prejaka. U svakom slučaju, on je imao značajan uticaj na njih, ali je činjenica da očigledno taj uticaj nije bio dovoljan da oni učine sve što se od njih tražilo, po pitanju, recimo, mirovnih planova, od Kutiljerovog, Vensovog, plana Kontakt grupe, pa sve do samog Dejtona. U svakom slučaju, pomoć koja je dolazila iz Republike Srbije i Savezne Republike Jugoslavije, ali najvećim delom, kad kažem Savezne Republike Jugoslavije, mislim na Republiku Srbiju, jer je bila mogući korektiv njihovog ponašanja. I to se pokazalo '94. godine uvođenjem sankcija prema Republici Srpskoj.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Paragraf 113. Vođe bosanskih Srba, da li su se one mogle vidjeti u zgradi srpskog Predsjedništva i ako jesu koliko često?

SVEDOK LILIĆ: Da mogli su se videti i mislim da su dolazili na, relativno često pred razne konsultacije, putovanja, pregovore i tako dalje.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Procjena, vaša procjena odnosa optuženog s Mladićem. Vi ste o tome nešto rekli.

SVEDOK LILIĆ - ODGOVOR: Mladić je...

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Ciklično se razvijala, tako ste se izrazili, možete li nam nešto više reći o tome?

SVEDOK LILIĆ: Da, Mladić je čovek koji je, ja bih reko, nepredvidljiv, tako da je i u pojedinim situacijama i sa samim predsednikom Miloševićem i sa drugima, imao različite oblike ali u svakom slučaju, mislim da je odnos predsednika miloševića i Mladića sve do neprihvatnja Vensovog plana,

bio korektan i bio dobar, da je kasnije značajno pogoršan, da je nakon odbijanja plana Kontakt grupe učinjen pokušaj da se taj odnos popravi, kako bi se uticalo na odnose generala Mladića i gospodina Karadžića. Zato sam rekao da je to taj nekakav cikličan, cikliča, cikličan period njihoveog međusobnog razumevanja ili nerazumevanja. Recimo Dejton je taj odnos takođe opet u dosta dobrim, u korektnom smislu – dobar.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Paragraf 115. Peama vašem mišljenju, u to vrijeme da le je bilo ikakvih mogućnosti da Sarajevo ne ostane pod muslimanskom kontrolom?

SVEDOK LILIĆ: Da li mislite na Dejtonski sporazum?

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Prije. Da.

SVEDOK LILIĆ: Mislim da je bilo nemoguće da Sarajevo ne bude pod muslimanskom kontrolom. Ne razumem pitanje. Morate biti precizniji.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: U redu, no to nam je dovoljno u svrhu mog ispitivanja. Paragraf 117. Nakon pada Srebrenice i nakon što su se otkrili detalji u vezi masakra, kakva je bila reakcija optuženog, kao što ste nam maločas naznačili ali molim vas podsjetite nas?

SVEDOK LILIĆ: Da, ja sam pokušao to da povežem sa konstituisanjem centara i da je jedan od tih strahova bio, zbog koga sam brzo izdao naredbu da se to ugasi. Što se tiče samog predsednika Miloševića, obzirom da sam bio u situaciji da neposredno početkom avgusta imamo intenzivne sastanke zbog nekih drugih problema koji su se dešavali u okviru Savezne Republika Jugoslavije, znam da je lično bio veoma potrešen, da je bio ljut, mislim da je zaista delovao veoma iskreno u svom ponašanju, čak je u jednom trenutku rekao da je to rukovodstvo, otprilike, sa Pala, da se radi o ludim ljudima, ukoliko su učinili tako nešto i ja sam zaista siguran, što se njega tiče, da nije mogao da izda jedno takvo naređenje. Verujem da je Srebrenica, pre svega, rezultat, nažalost, pojedinaca koji su sebi dozvolili tako nešto i sigurno je da se ona čak, po mom dubokom uverenju, ne može staviti ni u kontekst bilo kakvog učešća vojske Jugoslavije. Zato sam i rekao da je gospodin Milošević bio izuzetno ljut, da je reagovao veoma burno i da je smatrao da će to i takvo ponašanje pokvariti naš ukupni položaj u pripremi za dejtonsku konferenciju. Čak mislim da im je to i reko na jednom od sastanaka, da normalno niko nije prihvatio taj tako težak i veliki teret na svoja leđa, sa strane bosanskih Srba.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Shvaćate naravno da se radi o činjenicama o kojima će presuditi na kraju Vijeće, ali naravno ja se neću mješati u izražavanje mišljenja s vaše strane. Vi ste učestvovali na nekim sastancima održanim sa rukovodstvom bosanskih Srba 25. i 29. avgusta '95. u Dobanovcima?

SVEDOK LILIĆ: Da.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Prema tome možete nam odgovoriti na dodatna pitanja u vezi toga ako se ona postave. Za sada ja neću se osvrnuti na to u

detalje. Paragraf 119. Kada je Sarajevo prepušteno u Dejtonu, da li vi to smatrate odrazom optuženikovog utjecaja na Mladića?

SVEDOK LILIĆ: Ne.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Uredu, tabulator 20 molim vas. Mislim, moraću da se vratim na ovo kasnije, ima nekih problema sa numeracijom tabulatora. Možda se takođe radi o dokumentu n akoji će Vlada imati prigovor, tako da ćemo da se vratimo na njega posle pauze. Paragraf 120 ili 121. Smenjivanje Milana Celeketića sa mesta načelnika generalštaba srpske vojske Krajine. Milan Mrkšić ga je znači smenio. Kako ste vi gledali na učešće ili odobrenje koje je davao optuženi za to?

SVEDOK LILIĆ: Maj '95. je vrlo specifičan za Republiku Srpsku Krajinu, pogotovu taj početak maja kada je, da upotrebim taj izraz, pala zapadna Slavonija, pre svega grškom srpskog rukovodstva iz Krajine, obzirom da je zatvorn auto put Beograd – Zagreb koji tek bio prvi početak implementacije Vens – Ovena za Krajinu. Ta se greška pripisivala generalu Čeleketiću, mada je, prema mojim saznnjima, nalog za zatvaranje auto puta dao direktno gospodin Martić i na taj način je u mnogome doveo u pitanje Republiku Srpsku Krajinu. General Mrkšić dolazi kao penzionisani general vojske Jugoslavije, koji je rođen na tom prostoru i koji veoma dobro poznaje taj prostor i ima, bar se tako verovalo, veoma dobre vojničke kvalifikacije. Mislim da, da je predlog došao baš i od samog predsednika Miloševića, nisam siguran.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Sledeći podnaslov su odnosi između vojske Jugoslavije i vojske Republike Srpske i uloga optuženog, to je paragraf 122. Da li je generalštab vojske Jugoslavije davao brifinge predsednicima SRJ, Srbije i Crne Gore o položaju, o stanju u Bosni i Hercegovini i u Hrvatskoj i to redovno?

SVEDOK LILIĆ: Generalštab vojske Jugoslavije jeste davao takve brifinge.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li je to zapravo bio jedini izvor informacija koje su imali ti predsednici, uključujući i vas ili je bilo i drugih linija komunikacije pomoću kojih bi optuženi kao i predsednik Crne Gore mogli da znaju šta se dešava u tim regionima?

SVEDOK LILIĆ: Ja predpostavljam, sigurno je bilo i drugih linija komunikacija.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Paragraf 125. Da li su oficiri vojske Jugoslavije koji su služili, tačnije da li su oficiri vojske Jugoslavije služili u vojsci Republike Srpske i u srpskoj vojsci Krajine?

SVEDOK LILIĆ: Oficiri vojske Jugoslavije su na principu dobrovoljnosti, to sam rekao na početku, znači mogli da budu na teritoriji Bosne i Hercegovine, odnosno Republike Srpske Krajine, samim tim i u jednoj i u drugoj vojsci. A radio se, pre svega, o oficirima koji su ostali prilikom raspadanja Jugoslovenske narodne armije, odnosno njenog povlačenja. A bilo je i dobrovoljaca iz Vojske Jugoslavije.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Paragraf 126. Radi se o jednom detalju. Da li ste vidali Fikreta Abdića u Beogradu ili da li ga se uopšte moglo videti u Beogradu?

SVEDOK LILIĆ: Ja nisam imao prilike da sretnem gospodina Abdića u Beogradu a znam da je dolazio na neke sastanke u Beograd.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Sa kim?

SVEDOK LILIĆ - ODGOVOR: Dolazio je kod predsednika Miloševića.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Paragraf 130. Logistička podrška. Da li dopuštate mogućnost da je pružena podrška srpskoj vojsci Krajine i vojsci Republike Srpske po nalogu ili instrukcijama optuženog?

SVEDOK LILIĆ: Ono što ja mogu da tvrdim to je da Vrhovni savet odbrane Savezne Republike Jugoslavije nikada nije doneo odluku te vrste. Da li je na neki drugi način ta oprema dopremana, teško da mogu da kažem.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Uredu. Sledeći podnaslov. Finansijska kontrola koju je imao optuženi nad Republikom Srpskom i Republikom Srpskom Krajinom, paragraf 134 i sledeći paragraf. Zapravo smo već obradili paragraf 135, da pređemo na paragraf 137. Što se tiče privrede, kakvu je ulogu odigrao optuženi u imenovanju direktora i drugih funkcionera u državnim firmama i kakva je bila uloga partije, više partija, konkretno JUL i SPS u svemu tome? Vi ste verovatno već o tome rekli i nemojte se nervirati ukoliko sam vas to već pitao. A sada bi bilo zgodno da kažemo nešto o tome?

SVEDOK LILIĆ: Nema razloga da se nerviram. U svakom slučaju kod velikih privrednih sistema uloga SPS ili JUL, ako hoćete, poslednjih godina prvenstveno JUL, je bila veoma značajna, prema tome, direktori jesu postavljeni u saglasnost i predsednika Miloševića. Ono što je činjenica, nesporna, to je da je na čelu, da je načelu najvećih, takozvanih javnih preduzeća, koja su, koja, gde su prolazili najintenzivnije su se kretala finansijska sredstva, uglavnom bili predstavnici Jugoslovenske levice. Prema tome, znači da su postavljeni ljudi koji su mogli da na ovaj ili onaj način budu kooperativni.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: O jednom čoveku smo već nešto čuli. To je Jovan Zebić. On je bio na mestu ministra finansija, kako u Republici Srbiji tako i na saveznom nivou. On je bio odgovoran za formulisanje nekoliko budžeta Srbije i SRJ. Kakav je bio njegov odnos sa optuženim?

SVEDOK LILIĆ: Gospodin Jovan Zebić spada, pre svega, u dobre finansijske stručnjake i kažu da je dobar budžetlija, znači to je jedan malo nezgrapčan izraz ali je takav. Jedna situacija koja je vrlo specifična, koja može da pokaže njegov odnos prema predsedniku Miloševiću se odnosi na '99. godinu, recimo, kada je Savezna vlada trebala da se izjasni o kumanovskom sporazumu, to je sporazum kojim je potpisana kapitulacija Savezne Republike Jugoslavije u odnosu na NATO pakt. Ja sam tada jedini glasao protiv tog sporazuma, gospodin Zebić je protestovao i rekao da ne postoji ništa što ne reba uraditi ako je to rekao predsednik Milošević i ta izjava

postoji u stenografskim beleškama. Nisam ga tad razumeo, obzirom da nije ni znao zbog čega sam ja glasao protiv.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Kakav je uticaj imao optuženi na Narodnu banku Jugoslavije?

SVEDOK LILIĆ: Narodna banka Jugoslavije je samostalna institucija i guverner Narodne banke Jugoslavije jeste taj koji vodi računa o monetarnoj politici, o količini para, sredstava u opticaju i tako dalje. Međutim naša situacija je tada bila prilično specifična, pogotovo '92. - '93. godine, sa stepenom inflacije koji se merio u stotinama miliona procenata, tako da predpostavljam da, obzirom da je uvek guverner bio taj koji je morao da izveštava, bilo predsednika Vlade, bilo predsednika Miloševića, njegov uticaj je sigurno bio nemali, nije bio mali. Ne znam u kom smislu mislite uticaj?

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Znači, kada na primer, prihvatimo kao što su nam rekli, da je bilo finansiranja iz primarne emisije, da li bi to bilo nešto u čemu bi imao učešće ili ulogu optuženi, po vašem mišljenju?

SVEDOK LILIĆ: Pa jedini izvor finansiranja, obzirom na uvedene sankcije '92. ili jedan od retkih izvora finansiranja jeste bila upravo primarna emisija, obzirom na veliki broj ljudi koji su ostali bez posla, radnika, socijalno ugroženih, tako da, ovaj, je sigurno da predsednik Milošević morao da ima uticaja na takvu jednu odluku.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Recite nam nešto o Mihalju Kertesu? Kakve je on položaje zauzimao?

SVEDOK LILIĆ: Mihalj Kertes je, što se tiče našeg partijskog rukovodstva, ako se ja ne varam, bio član Glavnog odbora, mislim da je jedno vreme bio i član Izvršnog odbora, nisam siguran, član sigurno pokrajinskog odbora, poslanik u Narodnoj skupštini Republike Srbije, nisam siguran da je bio poslanik u Saveznoj skupštini i najduže se zadržao na mestu generalnog direktora Savezne uprave carine.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: DA li mu je to davalo kontrolu nad carinskim prihodima?

SVEDOK LILIĆ: Apsolutno.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li je on bio bliski saradnik optuženog?

SVEDOK LILIĆ: Da.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Nećemo govoriti o godišnjim bilansima, svako ko želi može da ih razmotri i proveri. Nećemo time zauzimati vreme, iako zađemo sutrašnji dan sa ovim svedokom, zbog brzine kojom sam išao danas, možda ima nekoliko tema koje ću odlučiti da razjasnim večeras, ali to je sve. Paragraf 147 smo prošli, paragraf 149; da li je bilo potrebno da Savezna skupština razmotri budžet a u toj skupštini je SPS imao većinu?

SVEDOK LILIĆ: Budžet je morao da se usvoji u Saveznoj skupštini, kao što je morao da se usvoji i završni račun budžeta za predhodnu godinu. Znači jednostavno nije mogao da bude u funkciji ako nije usvojen u Saveznoj skupštini.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: I naravno, u Vladi je takođe postojala većina SPS, je li tako?

SVEDOK LILIĆ: Pa ili članova SPS, ili članova JUL i SPS ili nekih drugih koalicionih partnera.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li nešto znate i razumete o skretanju nekih prihoda, kao što su na primer, prihodi od carina i njihovom korišćenju u druge svrhe?

SVEDOK LILIĆ: Znam da je bilo jako mnogo priča i u poslednje vreme se jako mnogo o tome i pisalo, ali svakako iz onog perioda znam da je bilo jako mnogo ljunje sa strane, sa nivoa Savezne vlade što svi carinski prihodi nisu registrovani kroz budžet Savezne vlade, da su čak organizovane i konstituisane komisije od strane predsednika Kontića, kako bi se utvrdila tačna količina sredstava koja bi trebala da bude uplaćena u savezni budžet, jer je na taj način oštećena i vojska Jugoslavije i druge savezne institucije. Danas nije više teško govoriti o tome da li su ta sredstva skretala na neku drugu stranu obzirom da postoje lična priznanja gospodina Kertesa.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Uredu. Onda ćemo preći na paragraf 154 i 153, koji se nalaze pod podnaslovom: Kontrola nad politikom inostranih poslova SRJ. Da li su svi ministri inostranih poslova bili iz Srbije?

SVEDOK LILIĆ: Od dana ukidanja Ministarstva inostranih poslova Republike Srbije, što je bio dobar korak ka usaglašavanju Ustava Srbije sa Ustavom Jugoslavije. Koliko ja znam, jesu bili svi ministri inostranih poslova iz Srbije, a zamenici su uglavnom bili iz Crne Gore.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Kakav je uticaj ovo omogućavalo optuženom da ima nad inostranom politikom, inostranim poslovima?

SVEDOK LILIĆ: Pa obzirom da, da ovaj, vraćamo se opet na ono što je suština ukupnog autoriteta i snage predsednika Miloševića, to nije samo njegov lični autoritet, već to jeste i ta poslanička većina i ministri koji su pripadali jednoj od partija koje su bile njemu podređene. Uticaj na njegovo postavljenje je bio veoma veliki i mislim da je ministar inostranih poslova jedini, praktično, ako se ne varam, iz savezne administracije bio prisutan na većini razgovora gospodina Miloševića sa predstavnicima međunarodne zajednice. Prema tome zaključak je sasvim jasan, uticaj je bio sa njegove strane dominantan.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Mislim da je sastancima prisustvovao još neko, čovek po imenu Goran Milinović, je li tako?

SVEDOK LILIĆ: Goran Milinović je bio šef kabineta predsednika Miloševića i logično da je on prisustvovao praktično svim sastancima, čak i kad nije bilo ministra, možda nekim sastancima koji su bili u još užem satavu.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li je Goran Milinović vodio beleške?

SVEDOK LILIĆ: Pa predpostavljam, zato je trebalo da bude prisutan, vodio je beleške.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Paragraf 153. Da li su međunarodni pregovarači ikad tražili darazgovaraju sa vama gospodine Liliću?

SVEDOK LILIĆ: Praktično sve, obzirom da se većina međunarodnih pregovora odnosila upravo na kritičan prostor Republike Srpske, Republike Srpske Krajine, ne računajući kasnije ono što se dešavalo na Kosovu i Metohiji, znači svi međunarodni pregovori su bili vezani za taj prostor, od predsednika Savezne Republike Jugoslavije jedno vreme dok je bio na toj funkciji je Dobrica Ćosić imao da kažem pod znacima navoda privilegiju, kasnije sve što je bilo vezano za međunarodne pregovore praktično bilo u rukama gospodina Miloševića ali to je i međunarodna zajednica prihvatila. Tako da savezne institucije, osim Ministarstva inostranih poslova, koliko je meni poznato u najvećem, najvećem delu slučajeva, nisu bile uključivane u te razgovore. A bilo je stranih delegacija, koje su normalno dolazile i kod predsednika Savezne Republike Jugoslavije, na poziv predsednika SRJ, kao što su strani predsednici. Protokolarnre posete koje su bile obavezne da ih predsednik SRJ primi, a kad govorimo o ovim međunarodnim pregovorima - nisam bio uključen.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: I konačno, poslednje pitanje pre pauze. Da li ste vi korišćeni kao prenosilac poruka ili instrukcija optuženog ili njemu, poruka njemu?

SVEDOK LILIĆ: Ne znam. Ne znam verovatno je bilo mnogo poruka koje sam mu ja preneo iz raznih situacija ili mnogo poruka koje je on meni rekao ali u kontekstu toga što je rečeno u ovoj sudnici, misli se na protokolarnu ulogu predsednika SRJ koji je po Ustavu jedino što imao, zaista, svakodnevno pravo i obavezu, to je da vodi računa o slanju ili primanju čestitki, pa veovatno na to mislite, kada su u pitanju poruke. To je izneo gospodin Lazarević za ovim stolom, koje su svakako netačne.

...

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Paragraf 156, prelazimo na Kosovo. Da li je optuženi bio obavješten o razvoju događaja, odnosno problema na Kosovu i ako jeste iz kojih izvora i u kom smislu?

SVEDOK LILIĆ: Ja verujem da jeste bio obavješten. Mogao je da bude informisan iz više izvora. Mogao je da bude informisan od Državne bezbednosti, od strane Javne bezbednosti, mogao je da bude informisan iz izvora bliskih civilnim vlastima i svakako iz izvora koji su izvori Vojske Jugoslavije.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li je prema vašim saznanjima bilo izvještaja o pljački i oduzimanju imovine na Kosovu i ako jeste ko je vodio takve operacije?

SVEDOK LILIĆ: Taj sam podatak prvi put čuo za vreme moje posete, obilaska Kosova u Đakovici prilikom referisanja načelnika Državne bezbednosti koji je bio u svojstvu načelnika Državne bezbednosti na Kosovu i Metohiji i rukovodio nekim od operacija antiterorističkim. Na referisanju je izneto, između ostalog i ta činjenica da pojedini pripadnici rezervnog sastava policije otimaju, da upotrebim taj izraz, imovinu Albanaca i da se prema

njima treba najstrožije postupiti, da preko Javne bezbednosti se pokrenu krivične prijave i da se uhapse.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Paragraf 157. Vaša misija utvrđivanja činjenica, sve pod naslovom: Misija na Kosovu. Što se tiče i u pogledu vaše dozvole, u odnosu na šta je data dozvola, vi ste vaš angažman počeli nakon što ste prestali imati ulogu predsednika u maju '98., kada je došlo do protoka informacija od strane raznih političara i zvaničnika, je li tako?

SVEDOK LILIĆ: Moj mandat predsednika Jugoslavije istekao je 25. juna '97. godine, jula meseca je na to mesto postavljen predsednik Milošević, '98. godine sam ja u svojstvu podpredsednika Savezne vlade, obzirom da sam želeo da pomognem koliko je to moguće, prihvatio tu, čak i predložio da budem na tom mestu, predsedniku Miloševiću i u svojstvu podpredsednika Savezne vlade sam u dva navrata išao u obilazak kritične teritorije na Kosovu i Metohiji, najvećih, skoro svih gradova, graničnih prelaza, nekoliko sela, svega onoga što je Vojska Jugoslavije smatrala da je trebalo da se vidi u tom trenutku.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Tko je od vas zatražio da odete tamo i da se upustite u misiju utvrđivanja činjenica?

SVEDOK LILIĆ: Inicijalni predlog je bio predlog generala Perišića, tada načelnika generalštaba Vojske Jugoslavije, generala Aleksandara Dimitrijevića, svakako da je o tome bio obavešten i gospodin Kontić a neposrednu saglasnost je dao sam predsednik Milošević. Znači predlog je bio sa strane Vojske Jugoslavije.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li je u to doba postojala želja da se legalizira upotreba vojske na Kosovu?

SVEDOK LILIĆ: Pa prema rečima generala Perišića i nekom njegovom navodnom zahtevu još iz aprila meseca za uvođenjem vanrednog stanja, tada jeste imao jako mnogo problema zbog toga što je od njega traženo da Vojska Jugoslavije učestvuje u svim aktivnostima u kojima je učestvovao MUP Republike Srbije. To nije bilo sporno, mislim da nije bilo sporno upotreba vojske, već je sporan način na koji je trebala da se upotrebi vojska.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Prva vaša posjeta je bila, čini mi se, 17., odnosno nedje između 17. i 27. maja '98., je li tako?

SVEDOK LILIĆ: Da.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Prema vašoj procjeni tokom tog prvog posjeta, da li je doista postojalo izvanredno stanje, mada nije tehnički objavljeno?

SVEDOK LILIĆ: Pa prema onome što je moglo da se čuje od, obzirom da je sastanak u svim gradovima koje sam posetio bio sa lokalnim političkim rukovodstvom i sa lokalnim organima vlasti, kojima su prisustvovali i predstavnici policije iz tog konkretnog grada, situacija na Kosovu je već uveliko bila u bukvalnom smislu vanredna, samo što je nedostajao taj institucionalni deo da ona to postane i faktički.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Tokom druge takve posjete, odnosno drugog dana, 27. maja, posjetili ste Đakovicu, je li tako?

SVEDOK LILIĆ: Da između ostalih gradova i Đakovicu.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Tko je tom prilikom bio s vama?

SVEDOK LILIĆ: Prilikom te posete samnom je bio general Dušan Samardžić, komandant Treće armije vojske Jugoslavije, bio je gospodin Nikola Šajinović, bio je gospodin Nebojša Pavković, tada komandant Prištinskog korpusa, bila je grupa, grupa, grupa pokrajinskih rukovodioca sa aspekta izvršne vlasti i sa aspekta političke vlasti i bila je još nekolicina, nekolicina pukovnika vojske Jugoslavije, ne sećam im se imena, iz Prištinskog korpusa, svakako.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li je prema vašoj procjeni nedostajala koordinacija u smislu onoga što se tamo događalo između Državne bezbednosti i drugih tijela?

SVEDOK LILIĆ: Pa ta druga poseta je upravo trebala da da odgovor na to pitanje i mislim da, da ovaj iako se on naslućivao u vazduhu taj odgovor je bio eksplicitan od strane gospodina Jovice Stanišića koji je tada referisao u Đakovici šta se zaista dešava u borbi protiv terorista sa Kosova i Metohije, kakve se akcije preduzimaju, da postoji nedostatak jedinstva komande između državne i javne bezbednosti u okviru ministarstva policije, da Vojska Jugoslavije ne pruža logističku podršku kakva bi možda bila potrebna, jednostavno videlo se da je nemoguće da se obavljaju aktivnosti koje su mu kao zadatak postavljene od strane, od strane, od strane Vlade Republike Srbije. Znači bio je nedostatak ukupne sinhronizacije između državne bezbednosti, javne bezbednosti i Vojske Jugoslavije.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li je to imalo nekakvog efekta na pokušaje da se vojska angažira?

SVEDOK LILIĆ: To će se videti tek kasnije na jednom drugom sastanku da, da jeste cilj da se vojska Jugoslavije uključi u ukupne operacije na Kosovu i Metohiji a da je samo od strane gospodina Stanišića to izneto kao problem, znači da nema ukupne koordinacije između ta tri, ta tri vida oružanih snaga.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Drugi sastanak, odnosno drugi posjet, do njega je došlo uz odobrenje optuženog, je li tako?

SVEDOK LILIĆ: Da svakako i prvi i drugi.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Između prvog i drugog sastanka, to je sada paragraf 165, kada ste izvještavali optuženog o tim događajima, da li je on izrazio zabrinutost u vezi članova SPS na Kosovu?

SVEDOK LILIĆ: Pa obzirom da je na sastanku koji je održan tom prilikom u Peći uz prisustvo najvećeg broja predsednika opština sa tog dela Kosova i Metohije, izneto je veliko nezadovoljstvo ukupnim stanjem na Kosovu i Metohiji i bezbednosnim i političkim i ekonomskim. Mislim da, da je postojala zabrinutost kod predsednika Miloševića. Upravo zbog raspoloženja tog političkog dela.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li je bilo čestih ubojstava na Kosovu u to vrijeme?

SVEDOK LILIĆ: U to vreme su bile intenzivne aktivnosti terorističkih jedinica Albanaca sa Kosova i Metohije. Svakako bili su adekvatni i odgovori antiterorističkih snaga iz MUP Republike Srbije, tada su tamo bile dve takve jedinice koje su, da su bile dobro sadejstvovane i imale jedinstvenu komandu, verovatno drugačije rešavale probleme koji su kasnije kulminirali na Kosovu i Metohiji i očigledno da je tamo najveći problem bio da će se terorističke aktivnosti albanskih terorista pretvoriti u oružanu pobunu čitavog albanskog naroda na Kosovu, što je stvaralo nove probleme. Znači bilo je dosta, dosta ubistava svakako na Kosovu i Metohiji. Bilo je mnogo napada na jedinice policije, na vojsku Jugoslavije, na objekte policije, ali je bilo i takvih odgovora.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Optuženi, da li je on znao, da li je za predpostaviti da je on znao da je bilo toliko ubojstava u to vrijeme?

SVEDOK LILIĆ: Pa ja verujem da je znao jer su postojali dnevni izveštaji o stanju na Kosovu i Metohiji, osim ako ih neko nije pisao na drugi način.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Tabulator 33 dokaznog predmeta 469. On je maločas podjeljen i dodatak je dokaznim predmetima koji su prije podjeljeni. Iz naslovne stranice ovog dokumenta 25. maj '98. vidimo da Milan Vljaković podnosi informaciju o aktivnostima vojske na Kosovu zamjeniku, odnosno podpresjedniku Vlade i vama, zatim na drugoj stranici, ne treba nam sve, vidimo u rezimeu da je riječ o aktivnostima oružanih snaga Albanije prema SRJ, kako se navodi. Kaže se da se te akcije nastavljaju i u zadnjoj rečenici govori se: sljedeći ove aktivnosti su se poklapale sa aktivnostima šiptarskih terorista, što ukazuje da su koordinirane sa terorističkim aktivnostima na Kosovu i Metohiji i zatim otvaranje vatre iz automatskog oružja, napadi na bezbjednosne organe, jedna jedinica koja se vratila sa graničnog prelaza Morina, armija koja uzvraća vatru, zarobljavanje petorice terorista, zatim napad na granično područje kod sela Kneževac, jedan vojnik koji je završio u bolnici, nema informacija o gubicima kod terorista, odnosno jedinice na koju je otvorena vatra, zatim zasjeda o kojoj je riječ na sljedećoj stranici, zasjeda u koju je upala jedna grupa, nema gubitaka naših jedinica, ne zna se kakvi su gubici kod Šiptara. Kakva vrsta izvještaja je vama bila dostupna, vama i drugim članovima Vrhovnog savjeta obrane? Vi naime više u to doba niste bili član Savjeta obrane.

SVEDOK LILIĆ: Da ja više nisam bio član saveta odbrane pa više nisam mogao da imam izveštaje koji su dolazili predsedniku Miloševiću, predsedniku Milutinoviću i predpostavljam još i trećem članu Vrhovnog saveta odbrane. Ovo je izveštaj koji je meni poslat pre svega po nalogu načelnika generalštaba, gospodina Perišića, da bi se slikovito prikazalo šta, šta su argumenti za pismo koje on, koje on praktično priprema da pošalje predsedniku Miloševiću i o ukupnom stanju na Kosovu i Metohiji. I nezvano od tog pisma vidi se da teroristi na Kosovu i Metohiji imaju zaista izvanrednu logistiku, kako od strane Republike Albanije tako od strane

nekih međunarodnih misija, tako, tako nažalost, to će se saznati na jednom od narednih sastanaka i unutar samih naših organa bezbednosti. A sam izveštaj pokazuje da su, da su već akcije kulminirale i da ima mnogo, mnogo napada. To je nekoliko dana pre mog drugog puta na Kosovo i Metohiju.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Paragraf 169. Da li je optuženi u to vrijeme bio više za jedan institucionalni odgovor ili za neki daleko kontroliraniji, ograničeniji odgovor, odnosno reakciju nato?

SVEDOK LILIĆ: Reakciju na terorističke aktivnosti mislite?

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da, da li bio više za korišćenje policije ili vojske ili nekog drugog ili možda ne znate?

SVEDOK LILIĆ: To je vreme, nažalost, na koje upozorava kasnije smenjeni načelnik državne bezbednosti gospodin Stanišić, da na Kosovu nema koordinacije između državne i javne bezbednosti unutar MUP Srbije i vojske Jugoslavije. Tako da je teško reći šta je zaista bila prava odluka, obzirom da je nedostajala ta koordinacija, verujem lično da se više želelo da se koriste jedinice i snage policije, verovatno uz neku logističku podršku vojske Jugoslavije.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: U stvarnosti da li je Kosovo bilo pod kontrolom ili van kontrole optuženog u to vrijeme ili možda ne znate taj podatak?

SVEDOK LILIĆ: Ne znam da li mislite u političkom ili bezbedonosnom smislu?

TUŽILAC NAJS - PITANJE: U političkom smislu.

SVEDOK LILIĆ: Pa to je vreme kada na Kosmetu postoji veoma veliko nezadovoljstvo Srba sa Kosova i Metohije i lično verujem da politički uticaj iz Beograda značajno slabi i da je teško reći da su, da je Kosmet u političkom smislu bio pod kontrolom u tom pogledu, u tom smislu.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Možemo preći na paragraf 172. Vi ste se sastali s optuženim nakon vašeg drugog posjeta. Kakav je bio vaš izvještaj njemu, kakav je sadržaj bio vašeg izvještaja?

SVEDOK LILIĆ: Ja sam mu vrlo detaljno preneo kakve su moje impresije sa, sa Kosova i Metohije, koje su moje impresije sa, sa izveštaja koji je o bezbedonosnom stanju podneo gospodin Jovica Stanišić, šta mislim da treba uraditi sa aspekta te zajedničke komande na relaciji državna bezbednost - javna bezbednost, ali i preneo stavove oko lošeg ponašanja dela rezervista iz javne bezbednosti MUP Republike Srbije i smatrao sam lično da je trebalo da se institucijalizuje i aktivnost vojske Jugoslavije, da se preduzmu još neke druge aktivnosti na političkom planu koje bi možda mogle da doprinesu da se stabilizuje taj prostor. U svakom slučaju, izveštaj je pokazivo upravo ono što je general Perišić hteo da postigne, da je stanje na Kosovu bukvalno vanredno, da su sve komunikacije zatvorene, da je jako se teško kretati suvozemnim putem na teritoriji kosova i Metohije, jednostavno da se zna gde se nalaze teroristički centri, znači u Jablanici, u Drenici, u ..., u Iličkim planinama. Ja sam čak gospodinu predsedniku Miloševiću rekao tada dao jednu kartu tada sa veoma precizno ucrtanim mestima i lokacijama gde se

nalaze teroristički centri i mislim da je to zahtevalo sa naše strane jednu drugačiju aktivnost i o tome smo razgovarali. Predsednik Milošević me je uputio da to prenesem na...

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Na trenutak samo, oprostite što sam vas prkinuo, izvolite molim vas, završite što ste htjeli reći o tom korištenju, odnosno o onom što je rekao optuženi.

SVEDOK LILIĆ: Predsednik Milošević me je pažljivo saslušao, normalno, preneo sam mu i šta se dešavalo i na ovom sastanku političkom, koji je bio van ovog bezbedonosnog i uputio da sve te svoje impresije i saznanja prenesem na sastanku kojim će rukovoditi gospodin Milan Milutinović, tada predsednik Republike Srbije. Taj sastanak je imao koordinativni smisao, obzirom da je Milutinović koordinirao rad na neki način sva ta tri štaba sa Kosova i Metohije, i vojnog i štaba javne bezbednosti i štaba državne bezbednosti, ili ako hoćete njihovih, njihovih rukovodstava i u jednom delu političkog rukovodstva Savezne Republike Jugoslavije i Republike Srbije.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li je optuženi učinio ono što ste mu vi savetovali u pogledu tih centara terorizma, kako ste nam opisali?

SVEDOK LILIĆ: Ti centri nikada nisu i ne znam razlog zbog koga nisu, nisu napadnuti i eliminisani sa Kosova i Metohije.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li je Stanišić iznjeo nekakve preporuke o teroristima i da li ste to preneli?

SVEDOK LILIĆ: Pa Stanišić je, Stanišić je o tome informisao na sastanku u Đakovici, njegova ideja je bila i ne samo njegova već i ideja jednog broja generala vojske Jugoslavije sa kojima sam se i lično slagao, da se intenzivira napad na terorističke centre, da se intenzivira antiteroristička borba, ali da se vodi računa da to ne pređe granice dozvoljenog, da se vodi računa o civilnim ciljevima i da se pojačaju politički razgovori. Ja sam to kasnije preneo i u Beogradu.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li ste spomenuli mogućnost uvođenja mjera uspostave povjerenja, ekonomskih programa i tome slično?

SVEDOK LILIĆ: Da zaboravio sam, Đakovica je vrlo interesantan grad sa aspekta njenog značaja za Kosovo i Metohiju, mislim da većina albanskih prvaka sa Kosova i Metohije potiče odatle, ima interesantnu ekonomsku strukturu i rekao sam i predložio predsedniku Miloševiću da bi možda bilo dobro da iskoristimo te potencijale, da pokrenemo proizvodnju u Đakovici, da pokažemo i Albancima iz Đakovice da Srbija vodi računa o njima, da iskoristimo priliku da preko uticajnih Srba starosedeoaca sa Kosova i Metohije i uticajnih Albanaca povećamo taj nivo poverenja. To je predsednik Milošević prihvatio i mislim da je taj zadatak upravo dobio gospodin Duško Matković iz Sartida da kasnije uvezuje pojedine sisteme iz Đakovice i Republike Srbije.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li su ikakvim plodom urodile ove sugestije?

SVEDOK LILIĆ: Na zalost, ne.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li je optuženi predložio da vaš izvještaj bude prenesen na sastanku koji se imao održati 13. juna a kojeg je trebao koordinirati gospodin Milutinović? Da li ste vi imali kakav stav u vezi onoga što bi se time postiglo za optuženog, u smislu podjele odgovornosti?

SVEDOK LILIĆ: Ja lično mislim da, da je ovaj, činjenica da je Milutinović bio predsednik Srbije zaista i terbao, shodno svojim ustavnim ovlašćenjima, koristi ustavna ovlašćenja i da mnogo drugačije se sve što se dešavalo na Kosovu - dešava. Koliki je zaista bio uticaj predsednika Miloševića da se dešava obrnuto, teško da ja mogu da procenim, obzirom da u svemu tome nisam učestvovao. U svakom slučaju, Milutinović je taj koji je predsedavao tim sastankom. Moj utisak je bio da, pošto je moje prisustvo na tom sastanku bilo prvi i jedini put, da je trebalo tom prilikom da se verovatno spreči smenjivanje gospodina Stanišića još u tom periodu, tako da sam na neki način bio podrška stavovima koje je gospodin Stanišić izneo na tom sastanku i on je, mislim da je taj taj, ako je to bio cilj, taj cilj jeste ostvaren.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Do vašeg trćeg posjeta, odnosno misije utvrđivanja činjenica, došlo je u novembru '98. Da li ste imali sastanak s optuženim nakon tog posjeta?

SVEDOK LILIĆ: U novembru '98. godine imao sam sastanak pre te posete a nakon te posete poslao sam jednu detaljnu analizu gospodinu Miloševiću, radi njegovog informisanja. Analiza je napravljena na osnovu jednog velikog broja obavestajnih podataka, kako od strane naših službi, tako i od strane službi van teritorije SRJ, koja pokazuje svu ozbiljnost stanja na Kosovu i Metohiji i pokazuje verovatno vrlo velike probleme koje će Srbija i Jugoslavija imati ukoliko se brzo ne reši pitanje rastućeg terorizma, ukoliko se brzo ne reši pitanje razgovora sa međunarodnom zajednicom i ukoliko se brzo ne reše odnosi na relaciji, na relaciji Srbi i Albanci na Kosovu i Metohiji, bar u onom preliminarnom smislu.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: ...sadrži jedno dugačko pismo, nećemo ga čitati ali biste nam ga mogli identificirati i reći kakvo je to pismo? Da li je to pismo koje ste spomenuli?

SVEDOK LILIĆ: Da to je pismo koje sam poslao predsedniku Miloševiću, ono pokazuje šta se dešava na granicama Savetne Republike Jugoslavije, pokazuje gomilanje trupa NATO pakta, pokazuje šta se dešava sa vodećim Albancima ili iz Albanije ili sa Kosova i Metohije, pokazuje intenzivno naoružavanje šiptarskih terorista...

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Uredu. Pred kraj vidimo vaš prijegog da se uvedu hitne mjere, da se pojačaju granice, da se bori protiv terorizma, da se također pojačaju naponi na međunarodnom nivou, budući da nemamo vremena, ja sam samo htio da vi to pismo identifikirate kao vaše. Ono je dostupno i može se kasnije pročitati. Hvala ljepa. Da li ste vi u to doba primili jedno pismo od generala Perišića, tabulator 32? Zbog uštede vremena, onovo ne želim detaljno obrađivati ovo pismo, ali ovdje ga imate za zapisnik. Ovo je jedan dokument upućen predsjedniku Vlade od strane

generala Peišića 19. juna '98. godine. Koliko je vama poznato, da li je optuženi ikada primio ovo pismo, kopiju ovog pisma?

SVEDOK LILIĆ: Ne znam zaista, to teško da mogu da potvrdim. Ovde ne piše da mu je dostavljeno. Ovo se odnosi na finansiranje vojske Jugoslavije.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Pogledajte i treću stranicu, molim vas, možda nam možete pomoći u vezi sa sljedećim. Ovdje neime stoji od Perišića: "Dragi Zoki" - tko je to?

SVEDOK LILIĆ: To je pismo upućeno meni.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: U redu. "Šaljem vam dve verzije argumenata za uvođenje izvanrednog stanja u djelu Kosova i Metohije, koji su dovoljno obrazloženi, argumentirani, predstavljaju osnovu za pravnu reviziju" i tako dalje. Da li ste vi u vezi s ovim razgovarali sa generalom Perišićem i da li znate gdje su otišle kopije ovoga?

SVEDOK LILIĆ: Da, general Perišić je bio kod mene i razgovarali smo o ovome, rekao sam mu da je najbolje da o tome obavesti i informiše predsednika Miloševića kao predsednika Vrhovnog saveta odbrane, pri čemu, ja moram da iznesem podatak, po Ustavu Republike Srbije, predsednik Srbije to ima pravo i bez Vrhovnog saveta odbrane da uradi na delu teritorije Republike Srbije. Ovde imate detaljnu političko bezbedonosnu situaciju na Kosovu i Metohiji, iz koje se vidi da je zaista uvođenje vanrednog stanja neminovnost, obzirom na sve što se tamo dešava. Koliko mi je poznato od generala Perišića on je to pismo uputio predsedniku Miloševiću. Da li jeste ili nije, ja imam samo njegovo uveravanje.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Ako pogledamo prilog koji se nalazi u pozadini ovog dokaznog predmeta, na engleskom to je dno strane 2 a na srpskohrvatskom se ne vidi broj strane, ima jedan pasus koji glasi: "Pošto organi MUP ne mogu da obezbede zaštitu stanovništva, ima sve više zahteva građana i vlasti da to treba da učini jugoslovenska vojska. Da ovu ulogu treba da preuzme Vojska Jugoslavije". Hvala vam, na srpskohrvatskom to je vrh poslednje strane. Kaže se: "Mi predlažemo sledeće: Da Vrhovni savet odbrane proglasi vanredno stanje, da se pripreme vanredne mere u nekim delovima Kosova i Metohije u skladu sa Ustavom Savezne Republike Jugoslavije i pod brojem 3 da jugoslovenska vojska bude zadužena za sprovođenje odluka Vrhovnog saveta odbrane i da snage MUP i drugi faktori budu angažovani u sprovođenju zadataka koje im odredi Vrhovni savet odbrane". To je znači argument kojim on podupire svoj stav. Možemo li da pogledamo takođe tabulator 9. Tabulator 9. Kad smo ga gledali ranije Časni sude, ostavili smo ga tada po strani zbog nekih primedbi Predsednika Vlade, oni su sada razjasnili svoj stav, ne znam da li jpsš uvek imaju neke prigovore na ovaj dokument, mislim da ne, oni su suzili period koji njih brine, to je 2. jun 93' do 12. jun 97'. znači, ovo je zapisnik sa sastanka Vrhovnog saveta odbrane koji je održan 9. juna i ne spada u taj period. Vidimo da je na dnevnom redu stavka kadrovska pitanja. Na

dnevnom redu je takođe i razmaranje vojno političke situacije u regionu i stnje na državnoj granici sa Republikom Albanijom. Ako na engleskom oređemo na stranu 2, negde pri dnu. a na srpskom je to na strani koja nosii broj 2445 vidimo da načelnik Generalštaba govori o angažovanju vojske u skladu sa njenim mirnodopskim svrhama isključivo u graničnoj zoni koja se šproteže između dva i po i tri kilometra od granice. Onda molim Veće da okrene još jednu stranu, da bude na strani 3 od 8 strana, a svedok da pogleda dno strane koja ima broj 2446, na vrhu, to su predviđanja Generalštaba u slučaju određenih ishoda političkih pregovora. Gospodine Liliću, ako nađete stranu koja je na vrhu ima broj koji se završava sa 2446, to je na dnu te strane.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Zahvalan sam vam. Predviđanja generalštaba u slučaju pozitivnog ishoda političkih pregovora sa Šiptarskim predstavnicima, na Kosovu i Metohiji će tenzije opadati. Ako pregovori ne budu išli pozitivnim tokom onda postoje dve mogućnosti. Prva, da se poveća intenzitet dejstava s obzirom na činjenicu da su neke komunikacije već ugrožene, to se posebno pdnosi na područje opštine Srbica, Glogovac, Klina, veći deo opštine Dečani, opštine Đakovica, deo opštine Peć, zatim umanjuje se opasnost od proširenja sukoba, preskačemo sledeća dva pasusa i kaže se u zaključku ovih predviđanja general Perišić je podvukao, sve mora da se učini da se spreči negativan tok događaja. Kaže se, u slučaju da ne uspemo, moraćemo da angažujemo naše vojne snage u skladu sa eskalacijom sukoba. U slučaju spoljne opasnosti, moraćemo da mobilizujemo vojne snage dok će Vrhovni savet odbrane i drugi savezni organi morati da donesu tu odluku. Preskačemo jedan pasus, kaže se u vezi ove stavke dnevnog reda Predsednik Milošević je predložio. a savet jednoglasno prihvatio sledeće zaključke: prvo, razmatranja načelnika Generalštaba su prihvaćena, drugo, ukoliko se terorističke aktivnosti albanskog separatističkog pokreta budu eskalirale vojska će intervenisati, treće, vojska će biti spremna da se suprotstavi bilo kakvoj spoljnoj intervenciji koja može ugroziti suverenitet i teritorijalni integritet. Dalje idu kadrovska pitanja, međutim to smo već obradili u jednom drugom dokumentu i nećemo se vraćati na to. Da li ovaj deo sednice Vrhovnog saveta odbrane kao što je ovde zapisano odražava i vaše shvatanje stanja stvari u to vreme gospodine Liliću?

SVEDOK LILIĆ: Ovo je izvod iz zapisnika sa V sednice, ja ne znam šta je sve razmatrano osim ovog kratkog sižea koji je dao načelnik Generalštaba i ne znam da li se to poklapa sa onim što je govorio kada smo se nas dvojica sreli, ali, u svakom slučaju, ovo je bio jedan opšte prihvaćen stav, znači ako dođe do eskalacije terorističke aktivnosti upotrebiće se vojska samo to podrazumeva neke odluke oko upotrebe vojske obzirom da je Vrhovni savet o tome razmatrao i raspravljao i ovaj treći stav je tada bio opšte prihvaćen u Saveznoj Republici Jugoslaviji.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Tabulator 23, molim. Časni sude, malo usporavamo zbog dokaznih predmeta, ali nije nam ostalo još mnogo sutra pre podne, tačnije sutra ujutro ću završiti. Ovo je pismo optuženom, datirano 23. jula 98'godine. Gospodine Liliću, na srpskom je ono na 5 strana. Na prvoj strni vidimo da autor, general Perišić izveštava optuženog o negativnim posledicam korišćenja Vojske Jugoslavije van institucija sistema, izdvajanje jedinica Vojske Jugoslavije, van Vojske Jugoslavije, pokušaja komandovanja jedinicama Vojske Jugoslavije od nenadležnih lica, preskaka nja nivoa komandovanja u službenim razgovorima sa pripadnicima Vojske Jugoslavije, vođrjne kadrovske politike na nezakonskim i nekriterijumskim osnovama i materjalnim davanjima van zakona i tako dalje. Da li želite da komentarišete ovaj deo pisma?

SVEDOK LILIĆ: Ja mislim da nema potrebe. Ja sam ovo pismo imao prilike da vidim od generala Perišića, i sam sam bio iznenađen njegovom sadržinom, nema potrebe da se komentariše osim što pokazuje da je, verovatno, pisano pomalo iz revolta zato što je uporno predlagana ta institucija vanrednog stanja da bi se Vojska Jugoslavije uključila u sukobe sa teroristima na Kosovu i Metohiji što jr jedino tada bilo moguće, a to je da jedinice policije budu podređene Vojsci Jugoslavije. Komentarisati svaki od ovih navoda ovde, zaista, sa moje strane nije potrebno.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Pa, kao što znate iz rezimea pošto ste ovo sve ranije pregledali, sada smo na paragrafu 185, mi smo očekivali neke komentare svedoka o ovome, dalje se kaže, sada se vraćamo na ovo pismo: karaktristični primeri činjenica, upotrebe vojske van institucija sistema i tu, pri kraju pod stavke A kaže se: pošto to nije uvaženo od vas, stanje je esksliralo pa su predstavnici MUP, a i vi zrsžili upotrebu Vojske Jugoslavije. Neke manje jedinice su neposredno i posredno upotrebjavane što je sa aspekta zakona, nelegalno. I pod B, da bi realizovali odgovorno i profesionalno zaključke sa sednice Vrhovnog saveta odbrane od 9. 6. 98', zahtevali smo od Vlade SRJ da nam obezbedi zakonske (proglašavanjem jednog od stanja vanrednog, neposredne i ratne opasnosti) i materjalno finansijske uslove. Ona to ni do sada nije uradila što znači da je svako angažovanje Vojske Jugoslavije u borbenim dejstvima van graničnog pojasa i dalje nelegalno. Dalje se kaže, ovakva dalja upotreba Vojske Jugoslavije je neodrživa najmanje iz tri razloga. Ovakva dalja upotreba nije nezapažena od strane posmatrača, pa može izazvati i odmazdu od međunarodne zajednice i NATO. To izaziva nesporazume ako im se ne da , ako je dobiju i nenamenski i neprofesionalno upotrebe što izaziva kontra produkte, najbolji primeri su Dečani i Orahovac. Zatim se kaže, pokušaj civilnog dela štaba da komanduje korpusom, komandant korpusa je odgovoran za procenu situacije i u saradnji sa civilnim delom štaba i MUP, da planira operacije za Vojsku Jugoslavije i MUP, da to prenese Šainoviću i Miniću. Kaže se, pošt je njegova želja i želja svih nas da ovo planiranje bude realizovano, on to radi u Prištini što dovodi do nesistematskog i neadekvatnog korišćenja Vojske

Jugoslavije to jest njenih jedinica. Da li vi znate da je MUP ikad tražio da ga ispomognu jedinice Vojske Jugoslavije?

SVEDOK LILIĆ: MUP je konstantno tražio da pomognu jedinice Vojske Jugoslavije, ali stalno smo u situaciji da raspravljamo na koji način da pomognu, da li legitimno, znači odlukom Vrhovnog saveta odbrane o uvođenju vanrednog stanja na Kosovu, ili na način koji to ovde opisuje gospodin Perišić koji je potpuno nezakonit i nevojnički u najmanju ruku može se reći.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Identifikacija, tačnije pominjanje Šainovića nas dovodi do nečega na šta ćemo se vratiti kasnije, međutim, koje se telo ovde pominje?

SVEDOK LILIĆ: Ovo je vreme kada je već formiran taj takozvani Koordinacioni tim za Kosovo, ako na to mislite koje je sastavljeno od Šainovića, Minića, Anđelkovića i Matkovića. Njihova je koordinacija trbalo da bude, pre svega politička, mislim da oni nisu bili stručni za bilo kakve bezbednosne procene i aktivnosti u ovom smislu. Ukoliko su to radili onda je to najveća korist šteti onoga što se dešavalo na Kosovu i Metohiji. Očigledno je da su to tražili čim gospodin Perišić piše to u ovom pismu.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Prelazimo na sledeći deo pisma. Zaobilazjenje nivoa komande i u službenim razgovorima sa pripadnicima Vojske Jugoslavije. Ovo je upućeno optuženom. Tu se kaže, vi imate pravo da komunicirate sa pripadnicima vojske, međutim ukoliko vi to radite zaobilazeći načelnika Generalštaba to je suprotno sistemu subordinacije i jednostarešinstva. Ova skraćenica NGŠ šta to znači?

SVEDOK LILIĆ: To je skraćenica za"načelnik Generalštaba", to je u ovom slučaju Perišić.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Šta imate da kažete o ovome ili mislite da dokument govori sam za sebe?

SVEDOK LILIĆ: Ja sam zato rekao to i na početku samog dokumenta ali ovaj deo o kome sad govorite se nadovezuje na prethodni, da je bilo subordinacije i jednostarešinstva ovakvi ekscesi da se zahteva upotreba vojske u sadejstvu sa policijom i da eventualno njom rukovode ljudi koji za to nisu ni stručni ni pozvani i to u stanju koje zakonski nije priglašeno za vanredno, znači odgovoran je neko drugi, a ne institucija koja je morala da proglasi vanredno stanje.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Paragraf 5 pisma, vođenje kadrovske politike van zakonskog osnova i van kriterijuma uredbe. Često se unapređuju generali i pukovnici van zakona i uredbe kriterijuma što ima dalekosežne negativne posledice u Vojsci Jugoslavije. Potrbno je poštovati zakone, uredbe i kriterijume za unapređenje, a posebno mišljenje i predlog načelnika Generalštaba jer on poznaje ljude, odgovoran je za stanje u Vojsci Jugoslavije i ponašanje generala, ai zakon o Vojsci Jugoslavije, član 46 to precizira, Kako vi razumeta prirodu te pritužbe i njen značaj?

SVEDOK LILIĆ: Očigledno da je general Perišić nezadovoljan što je neko od generala unapređen u viši čin, bez njegovog znanja i bez njegovog konsultovanja što mislim da je bilo sasvim prirodno obzirom na raniji način donošenja odluka na Vrhovnom savetu odbrane, pogotovu ja mogu da govorim sa aspekta prakse kada sam ja bio član Vrhovnog saveta odbrane. Ne znam na koji način je to gospodin Milošević radio.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Konačno, ili skoro konačno, stavka 6, materjalna davanja van propisa. Često mi naređujete, piše general Perišić da za potrebe MUP ustupamo pokretnu i nepokretnu imovinu. Na osnovu zakona o imovini SRJ, niti vi imate pravo da mi naredite, niti ja da izvršim naređenje u vezi sa materjalnim davanjima van Vojske Jugoslavije. Predlog: takve zahteve uputiti titularu. Da li je ovo bilo u redu ili nije bilo u redu gospodine Liliću?

SVEDOK LILIĆ: Komentar gospodina Perišića je u redu obzirom da je vlasnik kompletne imovine Savezna vlada Savezne Republike Jugoslavije. A normalno nije sporno da se imovina razmenjuje sa Ministarstvom policije u delu koji je adekvatan nameni policijskih sanaga ali mora da se ispoštuje ovaj princip koji je ovde dat u pismu.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Pismo se završava sledećim pasusima koje sam ja izdvojio: Za to imam obavezu, pravo, moralnu, ljudsku, oficirsku i generalsku snagu i čast da vam ukažem na potrebu da u svojstvu predsednika SRJ i Vrhovnog saveta odbrane u odnosu prema vojsci, narodu i državi u ovom prelomnom trenutku poštujuete instituciju Vojske Jugoslavije i njene funkcionalne principe i prema njoj se odnosite na pravilima, Ustavom i zakonom regulisan način. U protivnom, i ova jedina visokofunkcionalna jugoslovenska institucija prevoriće se u nefunkcionalnu i nejedinstvenu amorfnu masu. Poslednji pasus pisma glasi: Dok sam u vojsci Jugoslavije, u interesu naroda i države biću beskompromisan u daljem čuvanju izgradnji i jačanju Vojske Jugoslavije i neću dozvoliti njenu razgradnju, narušavanje principa na kojima je zasnovana i njenog jedinstva. Mi smo pregledali ovo pismo, dosta detaljno kao i vaše komentare na to pismo u paragrafima 181, 182 i 183. Vaša opšta primedba, kakva je vaša opšta primedba, šta je hteo general Perišić da postigne ovim pismom?

SVEDOK LILIĆ: Mislim da je želeo da ukaže na svu ozbiljnost stanja na Kosovu i Metohiji, da je želeo da ukaže na vrlo značajnu zloupotrbu Vojske Jugoslavije i da je želeo da se to što se do tada dešavalo promeni na najbolji način, kako je i opisano. Činjenica je zaista da je Vojska Jugoslavije i bukvalno jedini kohezioni faktor bila zajedničke države Savezne Republike Jugoslavije. Svako njeno, na ovaj način dovođenje u njeno autoritativno pitanje i načelnika Generalštaba i Kolegijuma generalštaba bi slabilo njenu poziciju tako da mislim da u potpunosti razumem revolt gospodina Perišića i način na koji je napisao ovo pismo, međutim, koliko znam on je ubrzo nekoliko meseci posle ovog pisma i smenjen sa mesta, sa funkcije načelnika Generalštaba Vojske Jugoslavije.

SUDIJA MEJ: Samo trenutak. Da li je bilo nekog razloga gospodine Liliću koji ste vi mogli da primetite? Zbog čega optuženi nije prihvatio preporuke koje su iznete ovde, da uvede vanredno stanje ili, uopšte govoreći, da prihvati predloge iz ovog pisma?

SVEDOK LILIĆ: Po mom mišljenju postoje, postoji nekoliko razloga. Jedan od značajnijih razloga jeste sigurno što bi se, u tom slučaju, morala prihvatiti i priznati sva ozbiljnost situacije na Kosovu i Metohiji, mislim da to gospodin Milošević nikada nije želeo da prihvati zbog odnosa prema Srbima sa Kosova i Metohije, drugi, možda čak i značajniji razlog od toga jeste činjenica da u slučaju uvođenja vanrednog stanja se jedinice policije prisajedinjuju Vojsci Jugoslavije i ukupne aktivnosti antiterorističke borbe na Kosovu i Metohiji vodi, praktično, Komanda Vojske Jugoslavije i svakako da, moguće je da gospodin Milošević razmišlja i o toj spoljno političkoj dimenziji misleći da ukoliko na uvede vanredno stanje, pregovori koje vodi imati naku veću, značajniju težinu. Lično mislim da je vanredno stanje bilo zaista neophodno da bi se na jedan kvalifikovaniji i kvalitetniji način ukupne aktivnosti na Kosovu i Metohiji i antiteroristička borba vodile. Znači to su bar tri razloga, poštovani sudija.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Pre nego što završim sa ovim pismom, ako bi neki delovi ili čak i suštinski delovi ovog pisma bili netačni ili pogrešni ili bi bili neka zloupotreba ili pogrešno predstavljanje činjenica od generala Perišića, kako, kakvim se opasnostima kažnjavanja izlagao general Perišić? To je paragraf 183 u rezimeu.

SVEDOK LILIĆ: U svakom slučaju, ja mislim da bi bio bar smenjen, ako ništa drugo i prebačen na neku drugu dužnost. Ne verujem da su navodi u ovom pismu netačni.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li st vi lično pokrenuli pitanje ovog pisma i njegove sadržine u vašim razgovorima sa optuženim sa jednom određenom svrhom?

SVEDOK LILIĆ: Povodom ovog pisma, ne sećam se zaista da smo gospodin Milošević i ja pričali o ovom pismu.

18.06.2003.

... imao, pre svega, za cilj da se analizira kompletno stanje a Kosovu i Metohiji, bezbednosno pre svega. Drugo, da se iskritikuje ponašanje vrha Vojske Jugoslavije što ne dozvoljava korišćenje vojske u sadejstvu sa MUP - om na način na koji vrh vojske Jugoslavije nije želeo da prihvati. I treće, očigledno jeste bilo da se pokaže da gospodin Stanišić ne vodi dobro operacije na Kosovu i Metohiji obzirom da je on ukazivao na potrebu jedinstvene komande i ograničenog dejstva pre svega po terorističkim centrima.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Paragraf 200 rezimea. Da li je za tim sastankom uslijedio jedan drugi užeg kruga gdje je odlučeno da se uspostavi jedno tijelo?

SVEDOK LILIĆ: Ovaj sastanak od 13 – og je jedini sastanak ove vrste na kojem sam ja prisustvovao, pre svega, na predlog gospodina Miloševića, a prema mojim saznanjima jeste bio sastanak neposredno iza toga u veoma užem sastavu gde je odlučeno da se formira jedinstvena komanda snaga javne bezbednosti policije i snaga državne bezbednosti. Ta komanda je praktično dodeljena gospodinu Sretenu Lukiću, generalu policije.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Sreten Lukić, u redu, hvala. Što je imenovanje Lukića govorilo o Stanišićevim ovlastima?

SVEDOK LILIĆ: Pa, ja mislim da je neposredno iza toga gospodin Stanišić povučen sa Kosova i Metohije, da je prebačen u Beograd i praktično mu je ta komandna nadležnost uzeta iz nadležnosti kada je u pitanju državna bezbednost. Neposredno iza toga, par meseci iza toga, gospodin Stanišić je smenjen sa te pozicije.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Časni sud će videti da se u rezimeu pominje jedan dokazni predmet. Sa ovim u vezi je 319 tabulator 9, koji je nešto ranijeg datuma 15. maja 1998. godine. Svjedok je pogledao ovaj dokument, njega je potpisao Đorđević, a odnosi se na formiranje štaba ministarstva u Prištini. Dakle, gospodine Liliću, to tijelo koje je uspostavljeno tada u Prištini je zapravo bilo tijelo državne bezbjednosti, a ne zajedničko komandno tijelo.

SVEDOK LILIĆ: Koliko se ja sećam tog zapsnika, odnosno tog naređenja koje je potpisao gospodin Đorđević, načelnik javne bezbednosti, ono se odnosi na javnu bezbednost.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Hvala. Paragraf 202. Donesena je odluka da se uspostavi ministarski štab za suzbijanje terorizma – dokument pod tabulatorom 25, dajte da ga samo na kratko pogledamo. Ovde vidimo sastav štaba ministarstva za suzbijanje terorizma: Lukić, Gajić, Džinović, Luković, Trajković, Radosavljević, Vučurević i drugi. Da li je ovo taj zajednički štab? I da li su to ujedinjene snage službe bezbjednosti?

SVEDOK LILIĆ: Ovo rešenje je potpisao gospodin Vljako Stojiljković, ministar unutrašnjih poslova, ovo jeste taj jedinstveni štab službe javne i državne bezbednosti u okiru kojeg su bile specijalne jedinice. Vidi se da je gospodin Sreten Lukić rukovodilac štaba, tu su mešovito sastavljeni ljudi iz državne bezbednosti i javne bezebednosti, gospodin David Gajić je iz državne, Milorad Luković iz štaba specijalne jedinice JSO, ali pripada državnoj bezbednosti, Živko Trajković iz druge jedinice javne, i tako redom, ja neke ljude ne poznajem, ali jeste taj štab.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Časni sude, ispričavam se, ovo se već prije uvelo preko svjedoka Babovića, ako smo dobro čuli, kao dokazni predmet 466 tabulator 6, kako su mi upravo rekli. Idemo dalje. Već smo govorili o promjenama pravila u vezi sa vrhovnim štabom obrane, možemo ih videti

ponovo u dokumentu pod tabulatorom 26, vijeće o zapisniku sa sjednice koja je održana 23. marta '99. godine, a svjedok je već dao svoj komentar u vezi koincidencije tog datuma i NATO bombardovanja. To je sve što vam zasad treba u vezi s tim dokumnetom. Recite nam, gospodine Liliću, nova pravila, novi propisi, određene promjene do kojih je tada došlo nisu više omogućavale telefonske konstultacije i uključivale su zahtjev, odnosno uvjet da na sjednicama moraju biti prisutni predstavnici saveznog Ministarstva obrane i načelnika Generalštaba – paragraf 209 rezimea – što to po vašem sudu govori o prenošenju odgovornosti za ono što će usljediti od optuženog?

SVEDOK LILIĆ: Pa, evidentno da je nešto što je bila praksa u prethodom vrhovnom savetu odbrane ovde sad samo na neki način stavljeno u smislu naređenja, naredbodavno, znači obavezujuće, prema tome mislim da podrazumeva i adekvatnu podelu odgovornosti.

TUŽILAC NAJS: Kao posledica ovoga, da li bi optuženi imao manju odgovornost, da li to želite reći?

SVEDOK LILIĆ: Teško je reći da li bi imao manju odgovornost, ali bi postojala mogućnost da se odluke, neke odluke ne mogu doneti ukoliko se ne ispoštuje taj stav iz novog poslovnika – mislim da se radi o novom poslovniku Vrhovnog saveta odbrane. Znači, verovatno bi bilo moguće da se neke odluke ne donose, samim tim da se ne donesu na način koji propisuje poslovnik, odnosno preko Vrhovnog saveta odbrane.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Paragraf 210 rezimea. Svjedok je pogledao prethodni dokazni predmet 245 koji govori o instrukcijama za obranu naseljenih mjesta. Ja ne trebam to ponovno obraditi, vijeće to ima pred sobom. Vi ste, gospodine Liliću, ovo pogledali, da li ste mogli steći kakav utisak o tome da li to dolazi iz nekog već postojećeg plana obrane?

SVEDOK LILIĆ: Taj separat koji sam uspeo da vidim čije poreklo ja ne mogu da znam, je svakako iz plana odbrane zemlje koju usvaja Vrhovni savet odbrane, a čiju primenu određuje predsednik Savezne Republike Jugoslavije, i moram da priznam da sam bio iznenađen da sam ga video u ovakvom obliku bez prateće odluke Vrhovnog saveta odbrane.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Paragraf 215 rezimea svjedočenja. Kratko nakon početka NATO bombardiranja da li ste vi, gospodine Liliću, razgovarali sa raznim međunarodnim zvaničnicima kao što su na primer Franc Vranicki i Moamer Gadafi, Helmut Kol i da li su ti razgovori održai uz znanje i odobrnje, kako je vama u to vrijeme bilo jasno, optuženog i da li je rezultat bio jedno pismo koje je upućeno optuženom 5. maja '97?

SVEDOK LILIĆ: Neposredno nakon početka bombardovanja, bolje rečeno posle petnaestak dana bilo je jasno da bombardovanje neće trajati kako je bilo procenjeno od strane jednog dela ljudi iz vrha Jugoslavije – nekoliko dana, dva ili tri dana. Ja sam pokušao da koliko je to moguće iskoristim veze i uticajne ljude sa kojima sam se sretao ranije i odgovor na vaše pitanje je: jeste...

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Oprostite, gospodine Liliću, vi svakako razumijete da detalje onoga što ste vi nameravali reći se nalaze u rezimeima vašeg svjedočenja. Tako da, ako ljudima trebaju detalji, mogu se poslužiti dokumentom. Nažalost, doista smo ograničeni s vremenom. Da li sam u pravu kad kažem da ste vi održali razgovor sa ovim međunarodnim zvaničnicima i da ste napisali dorično pismo?

SVEDOK LILIĆ: Da, ja bih upravo završio, gospodine Najš, da me niste prekinuli. Odgovor je: da.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: U redu. Ako pogledamo to pismo u kojem se iznose vaši elokventno izraženi argumenti koji idu u prilog Kolovom planu - suci to mogu pogledati detaljno, oni to imaju taj dokument, završava se na stranici broj 4 engleskog teksta - vi kažete da je istorijska odgovornost svakog od vas, odnosno da je "odgovornost istorijska... možda je različito doživljavamo, ja sebi kao vašem dugogodišnjem saradniku", i tako dalje i završava se sa rečenicom "Sudbina srpskog naroda, sudbina Srbije i SRJ je u vašim rukama" Da li je to potiglo ikakvu reakciju od samog optuženog?

SVEDOK LILIĆ: Što se tiče navoda u ovom pismu i želje da se učini pokušaj da se prekine bombardovanje - ne. Što se tiče mog ličnog statusa i odnosa prema meni - postiglo je jako burnu reakciju.

TUŽILAC NAJS- PITANJE: Paragraf 218 rezimea. Da li su vas pozvali na jedan sastanak sa Milutinovićem, Marjanovićem, Tomićem, Jovanovićem i Minićem u zgradi Predsedništva Srbije 17. maja '99?

SVEDOK LILIĆ: Da.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li je to zapravo bio jedan stranački sastanak ili stranački sud, tribunal kako ste vi to opisali?

SVEDOK LILIĆ: To je bio - s obzirom da su to bili ljudi u vrhu državnih institucija, istovremeno i u vrhu političkih institucija SPS - a - verovatno političko - državni sud koji se tako i ponašao u odnosu na ovo prethodno pismo o kojem smo govorili. Znači, bilo je bukvalno suđenje za nešto što ni sami nisu razumeli i za nešto u čemu nisu učestvovali.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Jedna konkretna pritužba koja se odnosila na vas ticala se čega? Ako možete jednom rečenicom.

SVEDOK LILIĆ: Da nije trebalo da dozvolim sebi da napišem ovakvo pismo gospodinu Miloševiću.

TUŽILAC NAJS- PITANJE: Da li je postojala zabrinutost da bi se takvo pitanje moglo kasnije iskoristiti kao neka vrsta dokaza?

SVEDOK LILIĆ: Da. To je otvoreno rekao gospodin Milutinović, mada to meni zaista nikad nije padalo na pamet.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Dokument pod tabulatorom 28, da li ste vi napisali 17. maja još jedno pismo optuženom. Vijeće ga ima, može ga detaljno pregledati. Mi ćemo se jednom rečenicom osvrnuti na ovaj dokument. Ovdje se odbacuje kritika iznesena na vaš račun, a pismo završava sa sljedećim pasusom: "Želim samo da vam pomognem u ovim teškim danima, iskreno spreman sam da ukoliko tako odlučite nakon

prestanaka agresije NATO pakta, odem sa svih političkih i državnih funkcija." Da li se i to nalazi u pismu?

SVEDOK LILIĆ: Da.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Tokom mjeseci koji su uslijedili nakon ovih događaja, da li vam je postalo jasno da je jedna od političkih ili vojnih opcija posebno favorizirana, i ako jeste - koja je to bila?

SVEDOK LILIĆ: Potpuno je bilo jasno da, bar što se tiče odnosa prema NATO paktu, postojalo je verovanje da Savezna Republika Jugoslavija može da utiče na to ili je bar postojalo verovanje kod nekih ljudi da se porazi NATO pakt što je kasnije i rečeno u nekim javnim nastupanjima, da se, kako se to govorilo, polomi kičma NATO paktu. Mislim da su to zaista bila iracionalna shvatanja i da je trebalo učiniti svaki napor da se bombardovanje zaustavi što je moguće pre.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Paragraf 222. Perišić, Stanišić i Dimitrijević su uklonjeni, odnosno maknuti u stranu. Da li se vi slažete da je postojala veza između uklanjanja ovih ljudi i stranke JUL optuženikove supruge?

SVEDOK LILIĆ: Da, ja sam uveren u to.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Paragraf 224 rezimea. Perišića zamjenjuje Ojdanić, mislim da je on bio osoba koju ste vi zapravo smjenili s komandnog položaja, odnosno premjestili ako se ne varam?

SVEDOK LILIĆ: Da. On je sa mesta komandanta Prve armije prebačen u Generalštab na mesto zvanično više, na mesto zamenika načelnika Generalštaba, ako se ne varam, ali mesto sa marginalnim, nebitnim praktično ovlašćenjima.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Dokument pod tabulatorom 29. Ovdje vidimo na koji način je ova stvar urađena na sastanku Vrhovnog savjeta obrane održanog 14. novembra '98. - stranica 3 engleske verzije pod naslovom "Kadrovska pitanja", to je na vašoj stranici kja završava s tri brojke 2465. Rasprava se otvorila tako što je optuženi ukazao na potrebu promene načelnika Generalštaba s obzirom na činjenicu da je na dužnosti već uobičajeno dugo. Ako pogledamo dalje u tekstu, možda stranicu ispod, vidimo da je riječ uzimao predsjednik Đukanović iz Crne Gore i koji izražava suprotno mišljenje. Zatim, Milutinović na sljedećoj stranici se slaže sa stajalištem optuženog. I na našoj stranici 503, naše naime verzije, Đukanovićev odgovor je da Vrhovni savjet obrane radi onako kako radi i da je on protiv. Može se pogledati tekst u svrhu detalja. Imate li kakav komentar na intervencije Milutinovića, optuženog i Đukanovića?

SVEDOK LILIĆ: Prvo, mislim da ovako važno pitanje je trebalo da bude doneto konsenzusom; na kraju, u novom pravilniku se i uvodi takvo pravilo: kad je u pitanju ovako visoka funkcija u Vojski Jugoslavije. Drugo, da zaista nije bitno koliko neko dugo radi taj posao, već kako ga radi. I treće, i ovdje se pokazuje da, bez obzira što predsjednik republike Crne Gore Đukanović ima jak i jasan pricipijelan stav, ipak odluku donosi praktično

Milutinović koji se saglašava sa predsjednikom Miloševićem i tako daje legitimitet odluci koju je po tada važećim propisima mogao da donese i sam gospodin Milošević i bez ovolike polemike; ali je činjenica da se načelnik Generalštaba uvek postavljao i sklanjao uz apsolutnu saglasnost i jedne i druge republike.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: U zapisnik je ušlo da je odluku doneo Milutinović. Da li ste mislili na Milutinovića ili Miloševića?

SVEDOK LILIĆ: Ja sam... Milutinović se složio da treba Perišić da bude smenjen i na taj način jeste doneo odluku na neki način, ali konačnu odluku donosi predsjednik Milošević svojim potpisom.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Paragraf 226. Na koji način vi shvaćate, što mislite koji je bio razlog zbog čega je Stanišić smijenjen sa svjeg komandnog položaja i zamijenjen drugim čovjekom?

SVEDOK LILIĆ: Mislim da smo u toku jučerašnjeg dana dosta govorili o principijelnim stavovima gospodina Stanišića kada je u pitanju borba protiv terorista na Kosovu i Metohiji, o potrebi da sadejstvuje pod jedinstvenom komandom javna bezbednost, o potrebi da se uključi i da daje logistiku vojska Jugoslavije, ali na način koji je legitiman. Mislim da je to jedan od razloga, ali mislim da je ne manje bitan razlog činjenica da on nije odgovarao Jugoslovenskoj levici i da je neposredno iza toga vrlo dobro plasirana priča da gospodin Stanišić radi za američku obavještajnu službu CIA i da se to provlačilo dosta dugo vremena sve do njegovog smenjivanja, pri čemu jeste tačno da je direktor CIA – e bio u Beogradu, gospodin Dojč, ali da je razgovarao sa sasvim jednom drugom osobom i ja o tome ne želim da ovde danas govorim više od sat vremena u četiri oka. Znači, jednostavno iskorišćena je jedna situacija da bi se ostvario cilj da Jugoslovenska levica dovede svoje ljude na čelo državne bezbednosti.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Dimitrijevića je zamjenio general Farkaš. Da li ste vi smatrali da je on na visini zadatka? Paragraf 227

SVEDOK LILIĆ: Bez potencijanja generala Geze Farkaša, mislim da on nije bio ličnost koja je mogla da zameni generala Dimitrijevića ne samo iz profesionalnih, već i iz nekih drugih razloga.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Paragraf 228. Propust da se proglasi izvanredno stanje imalo je za posljedicu što? Kada je riječ o odgovornosti Milutinovića.

SVEDOK LILIĆ: Propust da se prglasi vanredno stanje svakako ima za posledicu nelegitimno upotrebljavanje vojske Jugoslavije i sigurno da u tome treba tražiti odgovornost ne samo gospodina Milutinovića, bar kad je u pitanju prostor Republike Srbije.

TUŽILAC NAJS- PITANJE: Propust da se proglasi vanredno stanje je naravno bila čija odluka?

SVEDOK LILIĆ: To je moguća odluka i predsjednika Srbije, ali u tim uslovima je trebalo da bude odluka predsjednika Savezne Republike Jugoslavije jer se radilo o upotrebi Vojske Jugoslavije. Odnosno Vrhovnog saveta odbrane.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Paragraf 229. Glasanje o sporazmu iz Rambujea je održano u kojoj skupštini?

SVEDOK LILIĆ: Ako se dobro sećam, mislim da se radilo o Skupštini Republike Srbije, narodnoj skupštini Srbije.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li je to bilo primjereno ili neprimjereno, i ako je bilo neprimjereno, šta nam to govori o optuženom, o njegovim metodima djelovanja?

SVEDOK LILIĆ: Lično mislim da to što je narodna skupština raspravljala o stavovima koji treba da se zastupaju u Rambujeu, jeste njeno legitimno pravo. Ali mislim da isto tako je bila obaveza da o tome raspravlja i Savezna skupština. Ovako se odgovornost oslanja samo na nivo Republike Srbije, a istovremeno se marginalizuje značaj savezne države.

TUŽILAC NAJS- PITANJE: Da se samo uopšteno pozabavimo sastankom te skupštine. Stranački sastav skupštine je dao najveće ovlasti kojoj stranci?

SVEDOK LILIĆ: De facto SPS jeste stranka koja se svuda pominje, ali sigurno da SPS nije stranka koja pokriva sve i najvažnije poluge vlasti u Republici Srbiji. U svakom slučaju, odgovor bi bio SPS.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Podsjetite nas smo u jednoj rečenici jer smo o tome detaljno govorili: ako bi predsjednik Srbije u vrijeme kada je bio samo predsjednik Srbije ili obavljao tu funkciju ranije, kako je optuženi mogao da kontroliše savezne institucije, primenom kakvog metoda?

SVEDOK LILIĆ: Pa, kada govorimo o gospodinu Miloševiću, ako na to mislite, mislim da njegov uticaj treba posmatrati sa dva aspekta. Jedno je sa aspekta šefa države, sa aspekta autoriteta koji je stekao svih tih godina, i drugo je sa aspekta šefa političke partije: prvo jedne, pa onda i jedne i druge. I upravo preko političkih partija, odnosno preko SPS – a i JUL – a je taj uticaj dominantan preko poslanika u savezno skupštini ili preko poslanika u republičkoj skupštini, odnosno preko ministara u jednoj ili drugoj vladi.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Paragraf 230. Gospodine Liliću, vi ste saslušali jedan audio snimak – mi imamo broj tog audio snimka na ovom rezimeu, nemamo vremena da ulazimo u detalje, to je audio snimak T0000114, vi ste tokom priprema za svoje svjedočenje saslušali taj video snimak – čije ste glasove prepoznali?

SVEDOK LILIĆ: Na tom snimku ima više glasova. Ja sam prepoznao samo jedan glas.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: A to je?

SVEDOK LILIĆ: Radi se o glasu generala Mladića.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Hvala lijepo. To je tabulator 30, časni sude. A sada bismo prošli kroz ona pitanja koja su bila odložena juče zbog njihove osjetljivosti. Mislim da nema potrebe da prelazimo na zatvorenu sjednicu. Pozabavićemo se sa nekoliko djetalja. Možete li ispred sebe staviti tabulator 17, molim. Ovim prestaje profesionalna vojna služba za generala Galića i vi znate da se njemu ovde sudi i vidimo da ste vi potpisali ovaj ukaz o prestanku profesionalne službe. Možete li nam to objasniti?

SVEDOK LILIĆ: Ja pretpostavljam da sam potpisao ovaj ukaz. Ovo nije ukaz koji je specifičan za ukaze Vrhovnog saveta odbrane kojima sam ja predsedavao, pogotovo ne poznajem ni ovog pukovnika Branka Fezara, ali to je mislim bez značaja. Što se tiče potpisivanja ukaza pripadnicima 30. kadrovske centra mislim da sam o tome jako puno juče govorio. Mi nismo kroz centar pojedinačno posmatrali bilo koga od tih ljudi, već posmatrali sve one koji su po osnovima o kojima sam govorio po pripadnosti bivšoj JNA ili po principu dobrovoljnosti bili na teritorije Republike Srpske. Ukaz je verovatno došao kao predlog, recimo gospodina Radovana Karadžića.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Shvatam sada bih htio da se pozabavimo jedom drugom temom. Juče ste vi sami od sebe rekli da u vezi sa Srebrenicom su određene osobe odgovorne. Možete li nam reći ko su te osobe?

SVEDOK LILIĆ: Teško da možete očekivati od mene da navedem bilo koju ličnost, ali sam rekao da smatram da su pojedinci, da postoji pojedinačna odgovornost i da sam siguran da ćete tokom ovog suđenja dokazati o kojim se ljudima radi, rekao sam da sam uveren da takvo naređenje nije došlo ni od jedne političke i vojne ličnosti iz Beograda, a da sam potpuno siguran da...

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Gopsodine Liliću, bio bih vam zahvalan, i ovo je treći put da vam kažem pošto imamo vrlo ograničeno vreme možete li nam reći sljedeće. Vi ste juče sami rekli da su određeni pojedinci sudjelovali u tome i bili odgovorni. Možete li nam možda pomoći oko toga rekavši nam ko je to bio?

SVEDOK LILIĆ: Ne. Da smo znali o kome se radi, sigurno bismo i sami preuzeli adekvatne mere.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Koliko brzo nakon pokolja u Srebrenici ste saznali za taj pokolj?

SVEDOK LILIĆ: Teško da mogu da budem poptuno precizan, ali mislim da se radilo o relativno kratkom vremenu.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Dani, sedmice?

SVEDOK LILIĆ: Pa, recimo, nekoliko dana.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Hvala. Koliko brzo se povezalo ime generala Mladića, koji je naravno optužen za događaje u Srebrenici, koliko brzo nakon toga se ono javno povezalo sa tim događajima?

SVEDOK LILIĆ: Bilo je dosta polemike na tu temu, ali prema intenzitetu ljutnje predsednika Miloševića, prema informacijama koje su se stihijski slivale, mislim da nije prošlo mnogo vremena. Ne mogu da budem precizan.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: U redu. Molim vas da sada pređemo na tabulator 20. Zamoliću da se tabulatoru 20 doda raniji zapisnik, a tabulator 20 se odnosi na sastanak od 29. avgusta '95 godine u Dobanovcima, koji je prethodio sastanku 30. avgusta. Gospodine Liliću, molim vas uzmite pred sebe verziju na BHS - u i ima male brojeve na vrhu i počnite sa stranicom 2. Da počnemo od početka, reč je os sastanku najvišeg političkog i vojnog rukovodstva 25. avgusta '95. godine u Dobanovcima. Na osnovu zaključaka

usvojenih na 42. sjednici vrhovnog savjeta obrane održanog 23. avgusta '95. Možete li nam pomoći kod sljedećeg: da li je general Mladić prisustvovao sastanku Vrhovnog savjeta obrane?

SVEDOK LILIĆ: General Mladić je bio pozvan pre svega u svojstvu čoveka koji može da izvrši pritisak na rukovodstvo Republike Srpske da prihvate osnove za pripremu mirovnih pregovora u Dejtonu. Znači odgovor je: da, bio je prisutan na početnom delu vrhovnog saveta odbrane.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: U redu. Molim vas da sada pogledamo u verziji na engleskom stranicu 4 pri dnu, a za vas, gospodine Liliću, mislim da je to stranica 6 pri vrhu. Ovo naravno nije sastanak Vrhovnog savjeta odbrane, već je to jedan specijalni sastanak održan nakon sastanka Vrhovnog savjeta odbrane, i mi vidimo da tu piše: "Pošto je oko 14.30 časova na sastanak stigao general Ratko Mladić, predsjednik Milošević je obraćajući se prisutnima upozorio da je održavanje ovog susreta stroga tajna, što znači da se on ne smije nigdje pominjati niti se na njega javno pozivati. Oavrnuto se na pismo koje mu je 23. avgusta uputio predsjednik Karadžić. Rekao je da u tom pismu ima elemenata koji su važni." Da li je proglašenje tog sastanka tajnim bilo povezano sa dolaskom Mladića?

SVEDOK LILIĆ: Ne.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Zatim vidimo dalje predsednik Milošević je podsjetio Karadžića, dakle, podsjetio je Karadžića da je to bio njegov prijedlog još pre godinu dana da je trebalo nešto ponuditi Muslimanima što je njima važno, a oni bi dali nešto nama za što smo mi posebno zainteresovani. Tu se naravno ne misli na enklave, one nemaju nikakvu perspektivu, one tri u istočnoj Bosni: Srebrenica, Žepa i Goražde bi se istopile u srpskom okruženju i bez borbe. Da li je to bio opšti pogled na Srebrenicu u to vrijeme, gospodine Liliću?

SVEDOK LILIĆ: Ne. S tim, ako dozvolite da samo ispravim jedan detalj u ovom materijalu nije tačan. Znači, pismo koje je dobio predsjednik Milošević od predsednika Karadžića 22. juna... Odgovor na ovo vaše pitanje jeste: ne.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Dalje, na stranici 5u verziji na engleskom, a pri samom dnu stranice za vas, gospodine Liliću, vidimo na kraju ovog paragrafa optuženi je rekao da mu je podsekretar Holbruk rekao da je američko stanovište da ako Srbi ne prihvate mir, ići će se na eskalaciju rata, a ako Muslimani odbiju mirno rješenje reći će im da ostaju sami sa Damakovim mačem iznad vrata koji se zove general Mladić. Da li je to bio pristup srpskog rukovodstva kada je riječ o upotrebi generala Mladića.

SVEDOK LILIĆ: Ne, ja mislim da se iz teksta vidi da je to prema rečima gospodina Miloševića rekao gospodin Holbruk.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: A sada na našu stranicu 7, a za vas, gospodine Lilić, stranica 8. Na trećini stranice predsednik vlade Kontić je upoznao prisutne da je ekonomska situacija u Saveznoj Republici Jugoslaviji sve teža i da nećemo moći da pomažemo Republiku Srpsku kao što smo do skora mogli. Predsjednik Karadžić je čuvši ovu informaciju o nemogućnosti

pružanja pomoći Republici Srpskoj pitao predsjednika Miloševića: Znači li to, predsjedniče, da ne idem na Neretvu i istočnu Slavoniju? Predsjednik Srbije je uzvratilo da to što predlaže Karadžić jeste ratna opcija. Da li se sjećate tog dijela diskusije?

SVEDOK LILIĆ: Pa, svakako da se sećam te diskusije.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Idemo dalje, želim da dođem do vaše diskusije.

Pri dnu naše stranice 7 Karadžić upozorava da Muslimani hoće sve prostore zapadno od Brčkog, a spreman je da nam prepusti istočnu Bosnu u pojasu Drine. Mi se zato moramo boriti za širi koridor i što kompaktniju teritoriju. Da li je to bila politika o kojoj se raspravljalo i koja je prihvaćena tada?

SVEDOK LILIĆ: Pa, jasno je da je trebao što širi koridor kod Brčkog, mislim da je to što se tiče dogovora i zajedničkog stava bilo potpuno jasno.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Vaša diskusija se može na naći u verziji na engleskom na stranici broj 9, a u verziji na BHS – u stranica 11. Predsednik Lilić napominje da je "sada iluzorno postavljati pitanje da li se odričemo Krajine, činili smo sve da pomognemo Krajini, a dogodilo se to što se dogodilo, napustili su svoja istorijska ognjišta bez borbe, pre bi se moglo reći da su se krajinski političari odrekli svoje matice". Optuženi je dodao s manje poznatom informacijom, pomenuo je naime telegram koji je upućen generalu Mrkšiću u kome mu je poručeno da "izdrži samo dva dana dok mu ne pošaljemo pomoć". "Nisu izdržali, pobjegli su." Vi, gospodine Lilić, nastavljate izjavivši da je "ključno pitanje hoćemo li imati, hoćemo li sačuvati Republiku Srpsku ili ne. Sada se postavlja pitanje srpske sudbine." Idete korak dalje od prethodnih učesnika u raspravi rekavši da: "više za nas praktično i nema brzog rata ili brzog mira", da se "moramo opredeliti samo za varijantu brzog mira". Kao predsednik Vrhovnog saveta obrane upozorili ste da su "vojnički resursi prilično iscrpljeni a neki skoro pri kraju, zato danas donosimo istorijsku odluku: hoće li biti Republike Srpske ili ne. Biće je ako prihvatimo mir, a ne rat." Da li je to bio vaš stav?

SVEDOK LILIĆ: Da.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Sljedeć astranica, stranica 10 u verziji na engleskom, a u vašoj verziji stranica 12 pri vrhu. Vidimo diskusiju generala Mladića – u stvari, kod vas je to na sredini stranice – nisam imao vremena da to sve pročitam, ali Mladić je izrazio zadovoljstvo što su se okupili svi srpski političari jer, kako je rekao – "nije vrijeme da se nadmećemo u navlačenju konopca". Da li je to ono što je rekao general Mladić?

SVEDOK LILIĆ: Obzirom na specifičnost rečenice, ja je se dobro sećam.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Ovdje nije zabelježena nikakva rasprava o Srebrenici. Da li je ta tema uopšte pokrenuta na tom sastanku?

SVEDOK LILIĆ: Ne, ovaj sastanak je bio strogo namenski i vezan je za dejtonske mirovne pregovore. Svakako da se o Srebrenici razgovaralo u razgovoru pre toga šta se stvarno dešavalo, sa njihove strane nije bilo nikakvih objašnjenja, niti bilo kakvih priznanja.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li je Mladić ponudio bilo kakvo objašnjenje, da li ga je bilo ko pozvao da to učini?

SVEDOK LILIĆ: Ne.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da li vam je Mladić ikada dao ikakvo objašnjenje?

SVEDOK LILIĆ: Meni lično ne.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Vi ste razgovarali sa Mladićem povremeno, je li tako?

SVEDOK LILIĆ: Da.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Kada ste poslednji put razgovarali?

SVEDOK LILIĆ: Naši intenzivni razgovori su upravo nakon ovih sastanaka, još preciznije rečeno negde u decembru kada sam išao da sa generalom Perišićem i Dimitrijevićem učinimo pokušaj da spasemo francuske pilote koji su bili uslov za potpisivanje Dejtonskog sporazuma u Parizu, tada imamo intenzivne razgovore, čak i pregoore na Han Pijesku pošto je i predsednik Milošević prihvatio da na moju inicijativu i ja odem na Han Pijesak gde sam tada razgovarao sa praktično celim glavnim štabom vojske Republike Srpske i posle veoma mučne i duge rasprave...

TUŽILAC NAJS - PITANJE: U redu. Samo nam odgovorite sa da ili ne na pitanje: Mladić nije niakada objasnio šta se desilo u Srebrenici?

SVEDOK LILIĆ: Ne.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Kadrovski centar je nastavio da isplaćuje platu Mladiću do kada?

SVEDOK LILIĆ: Ne znam lično Mladiću, ali celoj grupi je kadrovski centar isplaćivao plate do '90. godine; kada je zamrznut, isplaćivana je socijalna pomoć, a koliko ja znam to se nastavilo sve do 2001. godine do marta meseca. Da li i Mladiću – nisam siguran.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Koliko je vama poznato, da li je Vrhovni savet odbrane ikada pokrenuo istragu o tome što je rečeno da se desilo u Srebrenici, da li je ikada donesena ikakva odluka da se pokrene bilo kakva istraga u vezi sa mogućim učešćem vojnika VRS?

SVEDOK LILIĆ: Ne.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Da pogledamo sada drugi dio slične zabelješke. To je drugi dio tabulatora 20, to je zabelješka sa sastanka održanog 29. avgusta '95. godine, i tu ćemo pogledati dva odlomka. U verziji na engleskom je stranica 6 od 19 stranica. Mladić je bio prisutan i na ovom sastanku, kao što vidimo – na stranici u vašem slučaju je stranica 5 pri vrhu – Karadžić je rekao da moramo insistirati da srpske teritorije budu kompaktne – odgovorio je predsednik Milošević, izvinjavam se. Ostavimo Goražde, njega će nam sami Muslimani ponuditi za razmjenu. Da li je to stav koji je iznjevao optuženi?

SVEDOK LILIĆ: Ja se precizno ne sećam, ali s obzirom da znam principijelne stavove oko mogućih razmena, mislim da jeste.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Pri dnu stranice na engleskom imamo Miloševića koji ponovo upozorava da "nema mnogo vremena da je naš interes da se

postigne sporazum, jer ako se to ne postigne, neće biti ni Republike Srpske, a onda nema ni njenog ustava". Da li ste se svi toga plašili?

SVEDOK LILIĆ: Da, ovde se čini užasno veliki pritisak, i pogotovo napor od strane predsednika Miloševića da oni idu u Dejton na pregovore.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Stranica 8 u verziji na engleskom od 19 stranica, a u verziji na BHS - u za gospodina Lilića stranica 11. Vidimo šta je Mladić rekao u to vrijeme. Nema vremena da se sad time bavimo, ali kada je riječ o 30. kadrovskom centru, da li se sjećate - mi znamo da je bio embargo u odnosu na Republiku Srpsku od avgusta '94. do nekog vremena u '95. godini - kada je 30. kadrovski centar... (nedostaje kraj pitanja)

SVEDOK LILIĆ: ... na stav generala Mladića koji je izneo 10. odnosno 11. decembra za vreme mog boravka u Republici Srpskoj na Han Pijesku da se ukine granica na Drini, pretpostavljam da to sigurno nije bilo ni u '95, možda čak početkom '96., ali je Savezna Republika Jugoslavija bila toliko isprljena da ne verujem da je mogla da finansira onim tempom kojim je to bilo ranije kroz centar, a o tome sam govorio juče - o mesečnim iznosima.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Juče ste rekli da se nastavilo sa isplatom plata '95. godine i mi smo se time bavili i tokom priprema za vaše svjedočenje. Šta ste tada rekli kada su plate isplaćivane '95. godine?

SVEDOK LILIĆ: Ako dozvolite, mi smo, znači, nakon uvođenja sankcija Republici Srpskoj ostavili odluku da se minimalni deo, takozvani socijalni deo davanja za potrebe porodica 30. kadrovskog centra, za potrebe školovanja njihove dece nastavi i to jeste nastavljeno, ako na to mislite. Ali to nisu bili celokupni iznosi, nego su bili iznosi koji su bili u nivou zagarantovanih plata tada u Saveznoj Republici Jugoslaviji.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: A u kojem dijelu '95. godine se nastavilo sa tim isplatama?

SVEDOK LILIĆ: Te isplate praktično da skoro nisu ni prekidane, znači taj minimalni deo za jedan deo pripadnika kadrovskog centra koji su bili najugroženiji. Mislim da i danas postoje ti spiskovi, da ih možete dobiti.

TUŽILAC NAJS - PITANJE: Imam još jedno pitanje za vas. Vi ste ostali član SPS - a do kada, gospodine Lilić?

SVEDOK LILIĆ: Ja sam polovinom avgusta 2000. godine dobio otkaz i radnu knjižicu i ostao bez posla u saveznoj administraciji, a nakon toga sam podneo ostavku na sve druge funkcije i u ovoru SPS - a i na neke još od funkcija koje su bile više volonterske u okviru savezne države. Znači, do avgusta 2000. godine.

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da li se sećate ko je najviše doprineo da rukovodstvo Republike Srpske na čelu sa Karadžićem - bila je prisutna cela delegacija Republike Srpske - dakle, ko je najviše doprineo da oni prihvate taj plan i potpišu ga u Atini?

SVEDOK LILIĆ: Pa, svakako ja mislim da je vaša zasluga bila najveća.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da li se sećate da su onda ostavili rezervu da taj potpis bude potvrđen u skupštini Republike Srpske?

SVEDOK LILIĆ: Da, to ste preneli, ako se ne varam, na jednom od sastanaka u Beogradu da postoji mogućnost da ponovo izigraju poverenje koje im je ukazano i od strane međunarodne zajednice i od vas lično.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da li se sećate da sam ja išao na tu skupštinu na Pale - zajedno smo se vozili čak i u automobilu grčki premijer Micutakis i ja, Micutakis je onda uložio velike napore da doprinese da se ostvari mir u Bosni i Hercegovini takođe?

SVEDOK LILIĆ: Ja pretpostavljam da je ta sednica skupštine na Palama trebalo da bude verifikacija onoga što je parafirano u Atini, pored vas i gospodina Micutakisa, ako se ne varam, da je bila mnogo veća ta naša delegacija iz Republike Srbije, da je bio i gospodin Dobrica Ćosić, da je bio i gospodin Momir Bulatović kao predstavnik Crne Gore, čak sam i ja bio prisutan, tako da se veoma dobro sećam tog puta na skupštinu na Palama.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Vi ste bili prisutni na skupštini na Palama?

SVEDOK LILIĆ: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da li se sećate da sam ja dva puta govorio na skuopštini na Palama?

SVEDOK LILIĆ: Da, sećam se svih govornika koji su izlazili i pokušavali da izvrše pritisak, pod znacima navoda pritisak - mislim da je to bilo najrazumnije rešenje koje, na žalost, tada nije prihvaćeno - na poslanike skupštinske većine, ako se može govoriti o većini u kojoj je SDS praktično imao skoro 100 % mandata u skupštini Republike Srpske.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: To što kažete je veoma tačno, jer osim četvorice pripadnika stranke onih Refrmista ili kako su se zvali, u stvari bila skupština sastavljena isključivo od SDS - a, je l' tako? Da li se sećate da posle mog prvog govora je usledila jedna prilična debata predstavnika Republike Srpske protiv plana, i da sam ja zbog toga drugi put intervenisao i insistirao da se plan prihvati i obrazlagao zašto je mir u interesu svih naroda i srpskog naroda, da je to jedina alternativa da se plan mora prihvatiti - sećate se toga?

SVEDOK LILIĆ: Da, ja moram da budem čak i malo precizniji, ako dozvolite, mislim da je bilo potpuno jasno da je verovatno sama sednica skupštine već bila pripremljena da se plan ne prihvati i da se tako jedan deo poslanika i ponašao. I to jeste iziskivalo i vaša dva izlaska i mislim da je govorio i gospodin Dobrica Ćosić, da je govorio i sam premijer Micutakis, da je govorio i Momir Bulatović, vaše drugo izlaženje je, prema mom uverenju tada, bilo skoro na ivici rezultata da se prihvati plan Vensa i Ovena...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Upravo sam to hteo da vas pitam pošto sam u drgom izlaženju uglavnom nastojao da pobijem argumente kojima je

plan odbacivan, da je skupština, iako tako sastavljena, iako u takvoj atmosferi, to propratila aplauzom – sećate se toga?

SVEDOK LILIĆ: Da. Ja sam upravo to hteo da kažem maločas.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I onda je pao predlog od pojedinaca koji nisu želeli da se plan prihvati da se napravi tajm – aut, sećate se toga? Da bi se konsultovao poslanički klub SDS – a, je l' tako?

SVEDOK LILIĆ: Da, dat je predlog da se održi poslanički klub, iako je zaista to bilo nepotrebno, bar je to moje mišljenje.

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Insistirao sam da i mi prisustvujemo poslaničkom klubu, što je odbijeno. Jer je bilo uverenje da ćemo ih ubediti. Je l' tako bilo?

SVEDOK LILIĆ: Ja mislim drugačije samo malo u kontekstu ove poslednje rečenice. Bilo je uverenje verovatno da neće moći da govore otvoreno pred nama, a da su oni već doneli odluku da ne prihvate plan, i svakako je postojala rezerva da se i na samom poslaničkom klubu pod, ne pod našim pritiskom, nego pod argumentima koji se iznose, poslanici ipak shvate da je to za njih bio najoptimalniji trenutak, i ja sam siguran, pogotovo sa ove distance danas, da je to za Republiku Srpsku bio zaista najoptimalniji trenutak za sklapanje mira.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Nakon tog njihovog odbijanja uvedene suone rigorozne sankcije i protiv nas i Republike Srpske i svih, i nastavljen je rat u kome je onda stradalo mnogo, neuporedivo mnogo više ljudi nego do tada. ... Stavljen je na glasanje plan i odbijen, je l' tako?

SVEDOK LILIĆ: Tačno, plan je odbijen, negde je to bilo u jutarnjim satima već, ako se ne varam, ili duboko u noć.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Posle toga mi smo, s obzirom da smo veoma negativno reagovali na takvu jednu pogrešnu odluku, rekao bih tragično pogrešnu odluku, uveli blokadu da bi nastojali da ih primoramo da preispitaju tu politiku i prihvate mirovni pla, je li tako?

SVEDOK LILIĆ: Mislim da ste zamenili Vens – Ovenov plan i plan Kontakt grupe, gospodine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Svejedno. Vi se sećate da je Srbija – i ja lično – podržala pet raznih mirovnih planova koji su predlagani, stavljeni na sto na osnovu pregovora koji su maratonski vođeni u Ženevi, najčešće u Ženevi, ali i u drugim mestima, i da je to bilo bezuspešno. Je l' tako?

SVEDOK LILIĆ: Da. Ono što je sigurno kada je u pitanju Vens – Ovenov plan to je da smo mi po... vašom odlukom demonstrativno napustili tada Pale pred zoru, bez obzira na njihova ubeđivanja da se ostane zbog opasnosti od napada sa muslimanske strane, i sigurno da je bilo mnogo restrikcija u tom periodu 94. i kasnije, u pogledu bilo kakve pomoći sa strane Republike Srbije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Rat je, dakle, nastavljen i vi ste na kraju današnjeg glavnog ispitivanja komentarisali ovu belešku sa sastanka

predstavnik najvišeg političkog i vojnog rukovodstva Savezne Republike Jugoslavije i Republike Srpske, kako piše – to je ovaj dokument koji ste maločas gledali – koji je održan 29. avgusta...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Već je bio pred njim, ali svakako treba da ga ima. Na prvoj strani stoji: "Sa jugoslovenkse strane na sastanku su bili: predsednik SR Jugoslavije Zoran Lilić, predsednik Republike Srbije Slobodan Milošević, predsednik Republike Crne Gore Momir Bulatović, predsednik savezne vlade dr Radoje Kontić, načelnik Generalštaba Momčilo Perišić, ministar odbrane Pavle Bulatović, i načelnik vojnog kabineta predsednika SR Jugoslavije general Slavoljub Sušić. A delegacija Republike Srpske u sastavu: Radovan Karadžić, predsednik, potpredsednici Republike Srpske Nikola Koljević i Biljana Plavšić, predsednik Skupštine Momčilo Krajišnik, predsednik vlade Dušan Kozić, ministar inostranih poslova Aleksa Buha, komandant glavnog štaba VRS general pukovnik Ratko Mladić, pomoćnik komandanta za bezbednost general potpukovnik Zdravko Tolimir, pomoćnik komandanta za moral, informisanje, pravne poslove i verska pitanja general potpukovnik Milan Gvero i za pozadinu general potpukovnik Đorđe Đukić. A sastanku su prisustvovali patrijarh Srpske pravoslavne crkve gospodin Pavle i vladika Irinej Bulović." Je l' tako?

SVEDOK LILIĆ: Da, dobro se sećam tog sastanka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Na početku sam ja zamolio predstavnike Republike Srpske da informišu nas prisutne o poslednjoj sednici skupštine Republike Srpske na kojoj je pozdravljena američka mirovna inicijativa i izražena spremnost da delegacija Republike Srpske zajedno sa delegacijom Jugoslavije učestvuje na predstojećoj međunarodnoj mirovnoj konferenciji, je l' tako?

SVEDOK LILIĆ: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Krajišnik je predložio da o tome govori Koljević, a Koljević je smatrao da to u ime svih treba da učini predsednik Republike Srpske Radovan Karadžić. Tako ovde stoji. I onda Karadžić objašnjava da su na kraju, da je bila duga diskusija, oprez, strepnje, strah, nepoverenje u namere i tako dalje, ali da su na kraju usvojeni zaključci u kojima je skupština podržala Američku mirovnu inicijativu i prihvatila da se ide na mirovne pregovore, da strepe da bi utapanjem delegacije u delegaciju Jugoslavije, Muslimani bili u prednosti, da se ne izgubi legitimitet Republike Srpske pred međunarodnom zajednicom, da bi Srbi mogli postati nacionalna manjina, što su sve bile besmislice, pretpostavljam da ste i vi tako mislili, zar ne? Je l' to tako?

SVEDOK LILIĆ: Je l' to pitanje postavljeno?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Da.

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Da, osim što mislim da u tom trenutku još nije postojala odluka Skupštine Republike Srpske da se ide u Dejton i da im je to bio izgovor kasnije da pokušaju da još malo odgovlače sa pregovorima oko sastava delegacije, obzirom da je Karadžić insistirao da budu dve delegacije,

da jedna bude Republike Srpske, druga da bude naša, da bude šest članova. Onda su pod našim pritiskom, pre svega vašim normalno, prihvatili da se ide onako kako to ovde stoji u ovom zapisnicima, u onom drugom ja mislim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Obratite pažnju na rečenicu u sredini ovog pasusa na strani 2, to je treći pasus: "Prema mišljenju predsednika Republike Srpske Americi se ne bi svidelo da se odnosi Republike Srpske i SR Jugoslavije poprave." Ta rečenica, ovako uzgredno ovde pomenuta, nadam se da vas koji znate situaciju govori mnogo. Mi smo pomagali narod, a imali smo prilično loše odnose, pogotovo od odbijanja Vens - Ovenovog plana, sa rukovodstvom Republike Srpske. Je li tako?

SVEDOK LILIĆ: Da, to je tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da li vam je poznato da je partijska saradnja SDS - a bila uglavnom sa opozicionim strankama u Srbiji, da nikad nije bilo partijske saradnje između SPS - a i SDS - a?

SVEDOK LILIĆ: Da, nije bilo partijske saradnje na nivou nekih naših programskih opredeljenje, pa čak, mislim, ni na bilo kakvom nivou, a jeste bilo partijske saradnje između SDS - a i nekih tada opozicionih partija koje su danas, ja mislim, na vlasti u Srbiji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Sećate li se da je Karadžić izneo primedbe na ponašanje medija u Jugoslaviji pominjući sasvim konkretno - to stoji u poslednjem pasusu - primedbe sa radija kako se, eto, narod osvestio, da je rukovodstvo Republike Srpske poraženo na skupštini i slično. Ceni da je vreme da se sve stvari stave na zdrave osnove i on naglašava da je saradnja Republike Srpske sa Jugoslavijom otvorena i iskrena. Je li tako?

SVEDOK LILIĆ: Tako je. Ja mislim da mu je tad i obećano bar u smislu obećanja da će se stanje u medijima malo promeniti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: E, sad vm skrećem pažnju na stranicu 4 ovoga, pošto su oni tu vodili diskusije o kojima ima u ovom zapisniku, drugi pasus na strani 4: "Predsednik Slobodan Milošević je osvrćući se na izlaganje prethodnih učesnika ocenio da se oni još nalaze u fazi sporovoznog razmišljanja o tome u kom se smeru razvija situacija...

... osnovne konstatacije sa prošlog sastanka da je sada jedino moguć brzi mir ili brzi rat, i dodao da imamo još samo nekoliko nedelja, da mi nismo u situaciji da raspravljamo principe koje smo već bezbroj puta sa međunarodnom zajednicom raspravljali. 'Ako verujete da možete' - to me citira ovaj ovde u zapisniku - 'ako verujete da možete samostalno sa Muslimanima da postignete rešenje, vi pokušajte, mi ćemo vas podržati, ali sumnjam u to' - rekao je predsednik Milošević obraćajući se rukovodstvu Republike Srpske i ponovo izneo uverenje da Alija Izetbegović nema strategiju za mir, već strategiju za rat: radi na tome da isprovocira Srbe da učine neki nepromišljeni potez pa da dovede NATO da obavi posao za njega; sada, međutim Americi odgovara mir, oni hoće razgovore u sastavu 5+3, zemlje članice Kontakt grupe, predstavnici Jugoslavije, Hrvatske i

Muslimana". I podsetio sam ih da "treba predloge da se stvore uslovi da u delegaciju Jugoslavije uđe i nekoliko ljudi iz Republike Srpske koji će prihvatiti mir koji će prihvatiti ono što se na konferenciji bude ispregovaralo", znači ono što bude rezultat konferencije. I posebno upozorio na realnost da za međunarodnu zajednicu postojanje Republike Srpske nije preduslov konferencije, ali da Republika Srpska treba da bude rezultat konferencije. Je li tako?

SVEDOK LILIĆ: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: I je li Republika Srpska i bila rezultat konferencije? Ona je u Dejtonu sankcionisana, ustanovljena.

SVEDOK LILIĆ: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: I onda insistiram da se na konferenciju ide sa jasnim stavom u odnosu na plan Kontakt grupe kao polaznu tačku za dalje pregovore, jer to je bio i predlog Kontakt grupe. I ja se zalagao da ne budu više od dva predstavnika Republike Srpske, da mora da se radi brzo, i da mora mirovni proces da se nastavi. Onda ima objašnjenje gde Karadžić kaže koja su to dva delegata "koja će na sebe prihvatiti odgovornost za tako krucijalnu odluku od značaja za ceo srpski narod u Bosni i Hercegovini" i zahtevao da u delegaciji Republike Srpske bude šest delegata. "Mi insistiramo ponovo naš stav je uvek bio isti: jedinstvena delegacija, da uđu predstavnici Republike Srpske". Kaže on: "u isto vreme Muslimani će uz podršku NATO tući naše položaje sve dok naše teritorije ne svedu na 20 % kako bi to bila Republika Srpska". Na kraju stranice ja govorim, ponovo upozoravam: "Nema mnogo vremena, naš je interes da se postigne sporazum, jer ako se to ne postigne, neće biti ni Republike Srpske." Pošto su se oni pozivali na ustav, ja im kažem: "Neće biti ni Republike Srpske, a onda nema ni njenog ustava na koji se pozivate kad insistirate na tome da o svemu morate imati saglasnost Skupštine, onda nema ničega." I onda je objašnjenje da njihovo zašto oni da bud priključak delegaciji Jugoslavije, na šta im ja sasvim direktno, iskreno, ne baš blago odgovaram: "To je zato što do sad s vama imamo loše iskustvo." Je li tako? Prema tome, naše insistiranje je bilo ono što delegacija prihvati i potpiše, mora da bude konačno i da ne može da se ostavi nikakva mogućnost da se ponovi ono što se dogodilo sa Vens - Ovenovim planom, je li tako?

SVEDOK LILIĆ: Da, to je tačno. I još ja mislim da je bio još jedan stav: da vaš glas praktično bude odlučujući ukoliko bi eventualno sa njihove strane bilo nekakvih rezervi, obzirom da Karadžić u jednom delu ovog razgovora ukazuje da u međunarodnoj zajednici postoji briga, kako on kaže, da bi ljudi Srbi iz Bosne mogli da odbiju i ovaj mirovni plan. Znači, mislim da je upravo to poslužilo da im se uslovi čak i u samom sastavu delegacije, da vaš glas bude odlučujući, ja mislim da je tako i bilo u Dejtonu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dakle, skrećem vam pažnju na stranu 8: "Milošević upozorio rukovodstvo Republike Srpske da njegove predloge i zalaganja ne shvate kao želju da im se nametne nešto što se kosi sa

interesima srpskog naroda u bivšoj Bosni i Hercegovini, ukazao na neshvatanje ozbiljnosti situacije od strane rukovodstva Republike Srpske i nije se složio sa iznetim mišljenjem da su, eto, žrtvovali neke svoje principijelne stavove da bi se izašlo u susret Srbiji. Rekao im je da ako zaista misle da ono što čine za Srbiju i SR Jugoslaviju, onda su očigledno na pogrešnom putu – upravo je obrnuto, sve što rukovodstvo Jugoslavije kao matične zemlje čini, treba shvatiti kao uslugu za dobro i u interesu srpskog naroda u celini." Ovde Perišić govori na kraju 9. strane da "ima donekle mesta tvrdnji da se međunarodna zajednica urotila protiv našeg naroda, čak se stvaraju neke ekscenčne situacije da bi se Srbi primorali na ponašanje u skladu sa interesima tvorca novog svetskog poretka", zbog toga je apelovao na "razumne poteze s naše strane". I onda se zalaže da se decidno ne pomnije plan Kontakt grupe, ali se u mirovni proces mora ući i to što pre. Upozorio je da nema mnogo vremena, da se NATO već sprema za vazdušne udare po srpskim položajima, ne isključuje ni angažovanje kopnenih snaga, i nije vreme da se natežu rukovodstva o pojedinostima, jer ako je ceo svet protiv nas, moramo ga našim mudrim postupcima onemogućiti da nas slomi, moramo zaštititi ono što se u ovom trenutku može zaštititi. I onda predsednik Milošević je predložio rukovodstvu Republike Srpske da izda jedno saopštenje u kojem bi trebalo istaći dve stvari: prvo, da mnogo oštrije osude granatiranje Sarajeva i stradanje nedužnih civila, drugo da predloži prekid neprijateljstva i povlačenje teškog naoružanja na 20 km od Sarajeva. Da li se sećate da je i do tada, u tom periodu, zvanično vlada Srbije u nekoliko navrata, to je objavljivano i u dnevnoj štampi, najoštrije osudila bombardovanje Sarajeva?

SVEDOK LILIĆ: Da, mnogo puta. I ne samo vlada Srbije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ja govorim o vladi, jer su to zvanične osude, a osuda je bilo i drugih.

SVEDOK LILIĆ: Karadžić, dopunjavajući Mladićevo izlaganje, iznosi mišljenje da Muslimani posle deblokade Sarajeva neće hteti ni o čemu da razgovaraju sa Srbima. Usprotivio se da u delegaciji budu samo Krajišnik i Koljević, s obzirom na činjenicu da se njihovim učešćem može manipulirati pošto su obojica bili članovi parlamenta, odnosno Predsedništva bivše Bosne i Hercegovine pod vlasti Alije Izetbegovića. Milošević još jednom upozorava da ako danas dva rukovodstva se ne slože da treba ići na mirovni proces, onda treba znati šta nas čeka kao posledice: ako se mi ne nađemo na konferenciji i ne dogovorimo sa protivničkom stranom, onda će Savet bezbednosti i NATO izvršiti razgraničenje prema svom nahođenju. Vidno uzbuđen i ljut zbog toga što rukovodstvo Republike Srpske očigledno ne shvata težinu situacije u kojoj se nalazi srpski narod na prostoru bivše Bosne i Hercegovine, predsednik Milošević je rekao 'Vaša podozrivost može sve skupo da naša košta. Ako nemate poverenje u najbolje namere i ikrenu želju celog jugoslovenskog rukovodstva, predsednika Lilića, Bulatovića, Kontića i ostalih ovde prisutnih da vam se maksimalno pomogne, onda nema smisla

više da razgovaramo.' Onda patrijarh se uključuje, patrijarh, u funkciji podrške da se ide na mirovne pregovore, kaže: 'Mnogo je važnije šta se potpiše, nego ko potpisuje, mada je dobro da i potpisnik bude neko ko uživa poverenje i ugled naroda.'

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da, ja ću se složiti jer nesumnjivo je da je moje angažovanje tu bilo presudno, to ja ne sporim, a koliko shvatam – ni vi.

SVEDOK LILIĆ - ODGOVOR: Apsolutno, i vaše angažovanje i vaš uticaj, i kao što sam rekao, pregovaračke sposobnosti obzirom na sve pregovore koje ste vodili svih tih godine u ne lakim uslovima. Mislim da su ovi značajni sastanci, i sugurno da bez njih veliko je pitanje da li bi bilo Republike Srpske. Ono što je takođe činjenica o kojoj niste govorili, to je da rukovodstvo Republike Srpske, pre svega gospodin Karadžić nije verovao da su mogući NATO udari po položajima oko Sarajeva, da su i na to upozoreni s vaše strane na osnovu naših obaveštajnih informacija, odnosno informacija koje ste vi dobijali i koje smo svi zajedno imali, da će udari biti vrlo brzo posle ovih sastanaka i na žalost zbog njihove tvrdoglavosti to se i desilo, mislim posle nekoliko sati nakon potpisivanja tog sporazuma.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Vi ste posle Dejtona prilično detaljno upoznati sa tokom pregovora koji su bili teški, koji su trajali tri nedelje u Dejtonu, je li tako?

SVEDOK LILIĆ: Da, obzirom da sam tada praktično bio jedini, da upotrebim taj izraz, viši funkcioner koji je ostao u Beogradu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa, najviši funkcioner koji je ostao u Beogradu. A da li se sećate da je na prvom sastanku u Dejtonu muslimanska delegacija predložila da teritorija Republike Srpske bude samo 37 % teritorije Bosne i Hercegovine?

SVEDOK LILIĆ: Da. Prema podacima koje sam mogao da vidim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da li se sećate da su se onda predstavnici iz Republike Srpske pozvali na stav Kontakt grupe o podeli pola – pola, a da im je odgovoreno da su sva pitanja otvorena i da nema nikakvih tu prethodno preuzetih obaveza, dakle, da se o svemu može pregovarati? Da li vam je onda poznato uz koliko napora i kakvim pregovorima smo konačno došli do rešenja pola – pola? Ovo vas pitam zato što se u javnosti dosta iskrivljeno prikazuje kako su u Dejtonu Srbi uterani u 49%, a tada je situacija bila sasvim drukčija: mi smo čak u Dejtonu u tih pola – pola uključili jedan značajan deo teritorija koje su već bile izgubljene posle NATO udara i rasula koje je zbog toga nastupilo u vojsci Republike Srpske. Je li tako?

SVEDOK LILIĆ: Da

19.06.2003.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Prema tome, da bi se reagovalo na terorizam, nije bilo potrebno nikakvo vanredno stanje. A da li se vi sećate, prema podacima koji su vam, nadam se, bili dostupni, da je na Kosovu i Metohiji bila ugrožena bezbednost građana ovim terorističkim dejstvima ukupno 213 naseljenih mesta od ukupno 1413 naseljenih mesta na Kosovu – to znači jedna šestina otprilike, je li tako?

SVEDOK LILIĆ: Ne znam tačno broj, ali je činjenica da je bio jako veliki broj mesta i da je to vreme otprilike kada je većinski broj sela praktično ostao bez srpskog življa, pod pritiskom albanskih terorista i čak su se i starosedeooci Albanci pomerali sa tog metohijskog dela Kosova i Metohije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ali je tada bilo oko 1200 mesta u kojima nije bilo nijednog terorističkog napada i da bi praktično uvođenje vanrednog stanja – koje kao što smo konstatovali nije bilo potrebno da bi se dejstvovalo u vezi s terorizmom – bio priličan udar na građanska prava i slobode u šest sedmina teritorije u odnosu na onu jednu sedminu gde su bili teroristički napadi, je li tako ili nije?

SVEDOK LILIĆ: Ovo je vaša procena i vi ste tada na to imali pravo svakako, i Vrhovni savet odbrane Savezne Republike Jugoslavije je na to imao pravo, ali je činjenica da bi vojska pružala logistiku – u smislu aktiviranja velikih, krupnih jedinica, znači, pokreta, artiljerijskih jedinica ili eventualno sadejstva tih jedinica sa policijom, davanje logistike – trebalo je uvođenje vanrednog stanja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, zar nije najbolji dokaz činjenice da je bez vanrednog stanja praktično bila razbijena UČK, a da je, kad je došla verifikaciona misija u dogovoru koji je napravljen, prisustvo vojske osim u kasarnama bilo svedeno samo na tri tačke nivoa čete, tri glavne neke strateške raskrsnice tamo na Kosovu i Metohiji?

SVEDOK LILIĆ: A mi ovde govorimo o ovom pismu generala Perišića i šta su razlozi pisanja tog pisma.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa, razlozi su očigledni: da se opravda pred svojim spoljnim mentorima za ono što su mu oni nalagali da radi, što je pokazao i dalji razvoj događaja kada je uhapšen zbog Špijunaže.

SVEDOK LILIĆ: Ja ne znam, gospodine Miloševiću, da je Perišić, u vreme kad sam ja bio predsednik Savezne Republike Jugoslavije, radio za bilo koju stranu službu, jer bih ga lično uhapsio. Prema tome, da li se kasnije nešto dešavalo, ja zaista to ne mogu da tvrdim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. Da li smo, dakle, raščistili da vojska ima obavezu i u mirnodopskim uslovima kod ovih komunikacija, kad kažem komunikacija, mislim na putne pravce, bitne saobraćajne komunikacije, borbu protiv terorizma i tako dalje – to proizlazi iz propisa?

SVEDOK LILIĆ: Da, obezbeđenje teritorija po dubini, van graničnog pojasa pripada Ministarstvu unutrašnjih poslova. Svakako da vojska treba da

reaguje na bilo kom mestu ukoliko je ugrožen bilo koji pripadnik vojske Jugoslavije, ali su to pojedinačni slučajevi, znači: ne može da bude neko njeno eventualno frontalno angažovanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A dobro, da li vam je poznato da u ustavi Jugoslavije piše u članu 133 – ne želim da vas vređam pitanjem da li vam je poznato, nego samo da vas podsetim – piše: "Savezna Republika Jugoslavija ima vojsku koja brani suverenitet, teritoriju, nezavisnost i ustavni poredak." Dakle, vojska brani teritoriju, suverenitet, nezavisnost i ustavni poredak, je su li teritorija ili bar jedan od ovih elemenata – a ja mislim svi – bili ugroženi terorističkim dejstvima u to vreme na Kosovu i Metohiji?

SVEDOK LILIĆ: Da, to uopšte nije sporno i uopšte se ne meni je ovaj član jako dobro poznat...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Prema tome...

SVEDOK LILIĆ: Samo ako mogu da završim?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Samo izvolite.

SVEDOK LILIĆ: Jako mi je dobro poznat ovaj član, ali postoji i zakon o odbrani, zakon o vojsci Jugoslavije i tačno definiše kada i kako se upotrebljavaju jedinice vojske Jugoslavije. Normalno, upotrebu jedinica vojske Jugoslavije u skladu sa odlukama Vrhovnog saveta odbrane, može da naredi i predsednik Savezne Republike Jugoslavije bez ikakvog vanrednog stanja, što nije sporno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A šta je onda uopšte sporno?

SVEDOK LILIĆ: Ako je postojala takva naredba.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da Perišić piše pismo kojim objašnjava da ono što se može bez vanrednog stanja, može samo sa vanrednim stanjem. Je li smo se složili, dakle, da to može bez vanrednog stanja i da ova tvrdnja da to može samo sa vanrednim stanjem nije tačna?

SVEDOK LILIĆ: Ja ne želim da tumačim generala Perišića, ako je imao adekvatnu naredbu onda je trebalo da upotrebi vojsku Jugoslavije.

...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: E sada da pređemo navaše pismo. Ja se neću preterano dugo na njima zadržavati.

SVEDOK LILIĆ: Oprostite na koje pismo mislite pošto ih je bilo više.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Na pismo meni u vezi sa razgovorima, pošto ste rekli "sastali se sa Kolom" i tako dalje i onda ima ovo pismo...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa gledajući ovo pismo, ja bih vam ukazao na stranu 2. Ukazao bih vam na citat koji glasi: Zakon koji...

SUDIJA MEJ: Ne, koje pismo?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Upućeno meni od gospodina Lilića.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Na prvoj strani govorite da je suština razgovora i moguće inicijative sa naše strane se sastoji u sledećem: "da se sve aktivnosti usmere u pravcu Ujedinjenih nacija" i tako dalje "principi na osnovu kojih može doći do za nas pozitivnog rešenja", "povratak izbeglica,

da garant budu SRJ i OEBS i UN" i tako dalje, e sada kažete na strani 2 u sredini: "zato nakon veoma detaljnih razgovora sa gospodinom doktorom Helmutom Kolom, bivšim kancelarom SR Nemačke i razgovora sa doktorom R. Vranickim, bivšim kancelarom Austrije, kao najracionalnije rešenje proizilazi sledeće", jel' tako?

SVEDOK LILIĆ: Da, ovo je F, verovatno doktor F, nije R ali nema veze.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro. "Prihvatiti misiju UN", to je pod broje, nije pod brojem, ali stavljeno na prvo mesto, pa onda "Pored Rusije predložiti još jednog stalnog člana, Engleska ili Francuska iz Evrope, što će naići" kako kažete "na saglasnost SAD, jer to garantuju" kažete "vaši sagovornici i stvoriti uslove uz Kinu da se izglasa takva rezolucija" i onda kažete svoje lično mišljenje "da treba predložiti Italiju, Grčku, Poljsku, Čehoslovačku, Belorusiju, Ukrainu, posebno Austriju kao neutralni nenatovske zemlje, svakako treb avoditi računa i o prisustvu nama prijateljskih zemalja", pominjete Libiju i onda dalje šta bi se time dobilo. Dakle, šta bi se time dobilo. Sve što ste izložili u ovom pismu, što proizilazi iz ovog razgovora sa kolom, odnosi se isključivo na ovaj kratki citat na sredini strane 2 "prihvatiti misiju UN i pored prisustva Rusije predložiti još dve stalne članice Saveta bezbednosti da bi se stvorili uslovi" i onda vi iznosite svoje lično mišljenje o tome i sva obrazloženja šta bi se time dobilo. Znači ceo predlog se sastoji upravo iz ovoga "prihvatiti misiju UN" i ko da u njoj prisustvuje, jel' tako gospodine Liliću?

SVEDOK LILIĆ: Nije tako gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: E pa dobro, ajte mi objasnite šta je drugo, pošto ovo dalje objašnjava šta bi se sve time dobilo, kažete prihvatiti misiju UN i ko treba da prisustvuje. Šta je još tu, po vama, predlog Kola?

SVEDOK LILIĆ: Ovo je tako pod uslovom da vi i ja nismo razgovarali dva dana pre toga, gde sam vam detaljno rekao, ukoliko hoćete ja ću vam ponoviti celu tu priču ovde.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Nije potrbno da ponavljate, mi ovde imamo...

SVEDOK LILI: Šta je dogovoreno predlog.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Mi imamo ovde pismo. U pismu se kaže "Prihvatiti misiju UN", e sada, ja vas pitam...

SVEDOK LILIĆ: Jel mogu da nastavim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Kako da ne.

SVEDOK LILIĆ: Ako dozvolite ja ću da pokušam da objasnim. Prvi i najvažniji princip jeste; zbog čega su vođeni razgovori? – razgovori su vođeni zato što je bombardovanje NATO snaga trajalo mnogo duže nego što je za to bila procena u Beogradu. Moja je ideja bila da se pokuša da se iskoristi nešto što je u tom trenutku bilo moguće i tako dolazi do nekoliko sastanaka. Ovo je segment samo sa sastanka od 3. maja iz Bona koje ja neću dalje elaborirati, jer vi znate sve detalje, gde je trebalo samo da odgovorimo, znači da, radi se o prekidu bombardovanja i šta se dešava nakon prekida bombardovanja.

Znači ovaj deo srednji ste izvukli iz konteksta prve strane. Na sledećoj stranici piše šta bi se desilo i kako bi tekli, nakon bombardovanja, dali, dale aktivnosti. Od političkog sporazuma sa Albancima, konferencija u Beču, do povlačenja vojske i specijalnih jedinica MUP, ali na nivo pre agresije NATO snaga. Ja mislim da se vi sećate sastanka koji je bio krajem oktobra kad je bio gospodin Solana i gospodin Holbruk. Ja sam dobio podatke šta je tada predlagano, ako hoćete ja ću i to ovde ponoviti, ali mislim da nema potrebe vama lično. Zatim razgovori oko obnove i sanacije od agresije uništene ili oštećene ifrastrukture, integracija SRJ u evropsku zajednicu zbog sveukupnih integracionih procesa u Evropi, potpuna normalizacija odnosa SRJ i međunarodne zajednice, kao poslednja faza i sada sledi dole: "Ukoliko ponudimo ovakve modalitete rešenja šta ja mislim da bismo postigli". Znači u zadnja 4 stava, pri čemu, ja znači mislim da, danas mislim, čak sa ove distance sam mnogo uvereniji da je trebalo pokušati da se to uradi. Svakako vi ste mogli da imate i druge informacije, koje ja nisam znao. Trebalo je pokušati iz prostog razloga što su u tom trenutku svi imali interes da se zaustavi bombardovanje. Normalno naš bi ...stradanja...(tonski prekid 10 sekundi) ...koji su postojali za druge ljude koji su bili uključeni u čitav ovaj projekat, niti o njihovim imenima, ali ukoliko želite da celu tu priču otvorimo, možemo. To je bila velika i dobra prilika koja je propuštena. Prema uveravanjima gospodina Kola, to je bilo vrlo, vrlo moguće. Nekoliko dana posle toga je održana konferencija G 7 + 1 ili G 8 u Berlinu gde je bilo moguće razgovarati. Kao protiv, da upotrebim izraz – pod znacima navoda – uslugu sa naše strane je, samo traže da, normalno, vi prihvatite, vi ste bili neprikosnoveni autoritet i odlučivali u to vreme i normalno, predsednik Savezne Republike Jugoslavije, da vi javno kažete da prihvatate, odnosno dajete inicijativu za jedan ovakav plan. Ja sam i tada smatrao i danas smatram da nas ništa nije koštalo da o tome razgovaramo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Naravno da nas ništa nije koštalo da se o tome razgovara, ali pošto – nije potrebno toliko reći. Ovaj predlog se svodi; prihvatiti misiju UN. Dakle to je suština predloga, jel' tako ili nije?

SVEDOK LILIĆ: Suština predloga je, znači, uslov za sve ovo što sam nabrojao kasnije jesu dve stvari: prva je prihvatiti misiju UN, druga, obzirom na opšteprihvaćen stav, pre svega vaš stav, koji je opšteprihvaćen bio kod nas, da se ni po koju cenu ne mogu prihvatiti trupe NATO pakta, drugi stav – tražimo ...litet rešenja kako da se amortizuje ta takva odluka i on kaže, znači to je takođe sastavni deo, uslov, uslov za realizaciju svega kasnije jeste da imamo većinu od Stalnog saveta bezbednosti. Čak se komentariše, ne želim da spominjem imena, komentariše se da verovatno ne bismo u tom trenutku prihvatili Sjedinjene američke dežave, verovatno ni Englesku, ali da bi Francuska mogla da bude sasvim logična, to je taj treći član uz Kinu i Rusiju, i kao ste imali obećanje Rusije da će da stavi veto, mislim da to obećanje nikad nije ispunjeno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Molim vas, da ne bi gubili vreme, jer ono mi je veoma ograničeno. Da li se sećate da ste mi rekli "Trebalo je svojom rukom da napišem da bi ovakav, ovakvo rešenje da se prihvati misija UN sa naše strane bilo prihvatljivo", jel' tako? Da je to od vas tražio Kol?

SVEDOK LILIĆ: Ja sam rekao da trebate da javno date takvu ponudu preko sredstava informisanja a vi ste to meni napisali, ja čuvam taj papir, ovako, meni veoma drag papir, zbog svega što mi se kasnije dešavalo, u lošem smislu mislim jel i ovaj, na njemu piše da treba odgovoriti korisnom nejasnoćom a meni ste objasnili šta je to i ja zaista ne vidim smisao ove naše rasprave, osim ako vi imate neko konkretno pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa imam konkretno pitanje, pošto ovo pismo je objavljeno, dakle svako može da ga pročita i predlog je da se prihvati misija UN, ja sam evo svojom rukom, ja nemam taj papir, pošto ste ga vi uzeli ali imam kopiju iz ove knjige "Vatre i potop" u kojoj ste vi objavili taj papir koji sam ja napisao, pa evo molim vas stavite ovo na elmu, tu je i vaš neki rukopis, ali ovo što je napisano mojim rukopisom da može da se pročita. Evo stavite ovo na elmu, predpostavljam da ćete se složiti da je to što sam ja napisao a pošto ja nemam ovde još jednu kopiju samo da pročitam ovaj svoj rukopis, koji ste vi vidim posle nešto uokvirili. Napisao sam: "Misiju UN ćemo prihvatiti i spremni smo da o svim aspektima misije pregovaramo, u zagradi, mandat, struktura, vreme trajanja i druga pitanja." Dakle ovo na šta se odnosilo vaše pismo, jel' tako? Evo stavite na elmu, to je ono što je mojim rukopisom i tu nema nikakve korisne nejasnoće nego ima vrlo jasno: Misiju UN ćemo prihvatiti i spremni smo da pregovaramo o tome šta je, molim vas. Evo, može to svako da pročita.

SVEDOK LILIĆ: Ne prihvata predlog mogućeg plana i daje ideju, pod znacima navoda, korisna nejasnoća. Ja taj papir mogu da vam pošaljem, mislim da je nebitan.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: On je potpuno nebitan, to nema veze, dajte vi ovo...

SVEDOK LILIĆ: Nebitan...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: ...dajte vi ovo što je, dajte na elmu ovo što moj rukopis se vidi. Dakle ovo što je gore uokvirjeno...

SVEDOK LILIĆ: E pa ja sam rekao da je to tačno, nije, nije tu ništa sporno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: zbog projektora da se stavi na elmu ovo što sam ja napisao. Molim vas stavite na elmu...

SUDIJA MEJ: Ali nije važno, nećemo gubiti vrijeme na takvo prikazivanje dokumenata. Sud je vidio dokument. Nije važno ni za koga drugoga. U vezi čega želite da vam svjedok da svoj komentar? On se složio da je dokument autentičan a ja također primjećujem da je to već postalo dokaznim predmetom i to kao dio dokaznog predmeta 152. Vezuje se za knjigu i dodatke.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Da bi mogli, gospodine Mej, da komentarišemo zajedno. Dakle da zajedno to imamo na projektoru. I ne vidim zašto to nije moguće da bude na projektoru da zajedno komentarišemo.

SUDIJA MEJ: Dobro, sada ga imamo. Koje je vaše pitanje u vezi s tim?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, da li tu jasno piše mojim rukopisom, evo čitam ovde sa ekrana "Misiju UN ćemo prihvatiti i spremni smo da o svim aspektima misije pregovaramo, zagradi, mandat, struktura, vreme trajanja i druga pitanja.", to je jedino što je napisano mojim rukopisom. Recite mi, molim vas, kakva tu ima nejasnoća? Jer u vašem pismu piše "Prihvatiti misiju UN" a u mom odgovoru piše: Misiju UN ćemo prihvatiti i spremni smo da o svim aspektima misije pregovaramo - mandat, struktura, vreme trajanja i druga pitanja.

SVEDOK LILIĆ: Mogu da odgovorim?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Naravno, pa zato vas i pitam.

SVEDOK LILIĆ: U mom pismu piše "Prihvatiti misiju UN bez ikakvih ograda pod jedan, pod dva - prihvatiti ijednu od članica NATO pakta iz stalnog saziva Saveta bezbednosti. ...ovo ste mi dali kao mogući odgovor gospodinu Kolu i ja sam rekao da takav odgovor ne može da prođe, jer ga neće prihvatiti, znači eksplicite vaša izjava pred sredstvima informisanja, da prihvatate ova dva stava i tada bi se desilo sve ovo, normalno, uz adekvatne pregovore, što je napisano u ovom pismu, pri čemu su bili angažovani i novinari nekih međunarodnih televizijskih stanica, koji su, ni danas ne znam, pa ako ikad budem imao priliku da saznam biću vam veoma zahvalan, zbog čega su proterani iz Savezne Republike Jugoslavije...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ne znam ni ja. Ja ih...

SVEDOK LILIĆ: Čak i ako su radili u našem interesu i tada sam vas zamolio da, na ličnu molbu gospodina Kola, se oslobodi jedan novinar nemačke agencije, koji je kod nas uhapšen i optužen za špijunažu, što ste vi prihvatili, nažalost, to je urađeno desetak dana kasnije, u nekom susretu, ili 15. Živadaina Jovanovića i ministra inistranih poslova Savezne Republike Nemačke, što je prikazano sasvim drugačije od onoga što je trebalo. Ovom pismo predhode još neki događaji. Znači pismo je moj pokušaj da još jednom vi razmotrite ono o čemu smo razgovarali, ne preko pisma, nego usmeno, i to veoma dugo. Znači ovom pismu predhodi i sastanak sa gospodinom Vranickom na istu temu, predhodi sastanak sa predsednikom, odnosno vođom Libijske Đamahirije, gospodinom Gadafijem na istu temu. Čak smo bili, da upotrebim blag izraz, vrlo nekorektni i prama vođi Gadafiju, koji je tražio da razgovara sa Ibrahimom Rugovom, ali mu je rečeno da on mora da bude u Prištini, da bi istog dana otputovaoza Italiju, što ne mora da znači da je uz vašu saglasnost, ali pokazuje koliko možda neki ljudi nisu imali sluha za ono što nam je bilo potrebno u tom trenutku a mislim da zaista ništa nije bilo preče od, u tom trenutku od prekida bombardovanja u Saveznoj Republici Jugoslaviji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa verovatno ne postoji građanin Savezne Republike Jugoslavije koji ne deli to mišljenje d aništa nije bilo preče, ali ovde se kaže da se misija UN prihvata...

SVEDOK LILIĆ: Ovo nije ni malo jednostavno pismo i ovako jednostavno prikazano ono može da ispadne, ne znam, kao splet nekakvih okolnosti koje se pripremaju da se za nešto upotrebe, protiv konkretno predsednika Miloševića tada. To nije bila moja ambicija, jednostavno samo želja da se učini napor da se otpočne razgovor sa gospodinom Kolom. Da je to tačno, pokazuje sastanak, ja vas posle toga nisam mogao ni da dobijem, ni čujem, ni telefonom, ni na bilo koji način narednih 14 ili nekoliko dana, 13, ne sećam se više. 17. maja održan je jedan sastanak samo na temu ovog pisma u Predsedništvu Srbije, kojim je predsedavo tada predsednik Srbije, gospodin Milutinović.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Gospodine Liliću vi ste to objasnili u glavnom ispitivanju, zašto sad trošimo vreme da ponovo objašnjavate. Ako imate nešto novo da dodate...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Na 23 strani kraćeg, kraće izjave vaše, vi sami kažete: "Nakon što se sastao sa Helmutom Kolom maja '99, preneo njegov predlog", gde sam ja reagovao pozitivno, jel' tako?

SVEDOK LILIĆ: Da to je vaša prva impresdija. O tome se i radi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: I napisao "Prihvatamo prisustvo UN", a ovo što je bilo dato kao razmišljanje, pa ko bi sve učestvovao, pa zar nije to pitanje o kome se treba da pregovara, o statusu, strukturi i tako dalje, mandatu i ostalim stvarima. Zar nije to uobičajeno? Dakle predlog da se prisustvo UN prihvati je prihvaćen a strukturu, mandat i tako dalje su pitanja koja se moraju ispregovarati. Pa valjda je to nešto što je notorna činjenica.

SVEDOK LILIĆ: Ako dozvolite, znači to nije sporno. Ali nije prihvaćena strateška tačka tog razgovora, koji ja nisam mogo da prihvatim, zato što niste želeli da me ovlastite da razgovaram na tu temu iako sam to tražio. Nije prihvaćena strateška tačka da se prihvati neka od članica NATO pakta koje pripadaju stalnom sazivu Saveta bezbednosti i članice NATO pakta koje nisu učestvovala u kampanji protiv ili agresiji protiv Savezne Republike Jugoslavije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: To podrazumeva i pokriva onaj deo ovog mog odgovora, da smo spremni da razgovaramo o strukturi. Prema tome, podrazumeva pozitivan odnos prema celom predlogu a spremni da razgovaramo o strukturi, ali da idemo dalje.

SVEDOK LILIĆ: Ja moram, izvinjavam se, znači, moram da dam odgovor i na ovu vašu konstataciju. Mi nismo imali pravo da razgovaramo o strukturi, kao što to pravo nije korišćeno ni kasnije kada je ultimativno prihvaćen Ahtisari - Černomirdin plan.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da se, vratićemo se na taj, kako kažete, ultimativni plan Ahtisari - Černomirdin. Objašnjenje koje ste dali, koje ima i

u ovoj knjizi, koja je rađena na bazi vaših izjava, Kol objasnio kako može, ako treba, da utiče na Jelcina, jer mu je dao stotine milijardi maraka za njegov režim i tako dalje. A da li vam je poznato da je Rusija bila jedini član Saveta bezbednosti koja je otvoreno nastojala da pomogne da bombardovanje prestane, da je Jevgenij Primakov dolazio u Beograd, posle toga dolazio Černomirdin, dakle i Primakov i Černomirdin, zavisno od uloge koju im je poverio tadašnji predsednik Jelcin i da je Rusija jednostavno bila jedini član Saveta bezbednosti koja se javno i otvoreno angažovala i zalagala za prestanak bombardovanja i nalaženjem nekakvog kompromisnog rešenja.

SVEDOK LILIĆ: Uz svo poštovanje prema gospodinu Primakovu i Černomirdinu, njihova pomoć je zaista bila više nego, više nego marginalna, prema onome što ja znam a vi to znate verovatno još bolje a gospodin Černomirdin je direktno učestvovao u pripremi plana Ahtisari, koji je kasnije, to je moje uverenje, nažalost i potpisan, posle 37 dana još uvek trajućeg bombardovanja, od ovog trenutka. Normalno ja nisam morao da znam šta se sve pregovara, to je jedino tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa to su bili uslovi koji su bili, u svakom slučaju u našem interesu Ali da li je, ako smo već na planu Ahtisari - Černomirdin, taj plan upravo sadržan u rezoluciji 1244 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija?

SVEDOK LILIĆ: On jeste sadržan u rezoluciji 1244. Ja ne govorim o njegovoj legitimnosti, normalno on je i potpisan i potpisan je u Kumanovu i vojni sporazum, vojni deo sporazma i u mnogome podseća na plan iz Rambujea i napravio je mnogo, mnogo štete Saveznoj Republici Jugoslaviji, normalno, to je moje mišljenje, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Gospodine Liliću, nama je svima bilo stalo da rat stane. Da li se vi dobro sećate šta piše u planu Ahtisari - Černomirdin i u rezoluciji 1244? Da piše da se garantuje suverenitet i teritorijalni integritet Savezne Republike Jugoslavije, jel' tako?

SVEDOK LILIĆ - ODGOVOR: Tako piše.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da se garantuje ...

SUDIJA MEJ: Samo trenutak jedan. Moram da prekinem. Ova tvrdnja vezano za, odnosno u svetlu onoga što je svedok ranije rekao, hteo bih da on to pojasni. Rečeno vam je: svi smo mi hteli da serat zaustavi. Da li j etakva situacija zaista takva bila tada ili ne?

SVEDOK LILIĆ: Pa ja verujem gospodine Mej, da su tada svi u Jugoslaviji čekali da se rat završi, ali je moje uverenje da je ovo moglo da se završi ranije nego što se završilo, znači u tome se jedino razlikujemo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da se vratimo...

SUDIJA MEJ: Ranije su se spominjale osobe koje su htele da razbiju NATO pakt, upotrebili ste neki sličan izraz. Kada su se ispoljavala takva osećanja? Da li u ovo vreme?

SVEDOK LILIĆ: Kakva osećanja, ja sam govorio o pojedinim aktivistima Jugoslovenske levice koji su govorili da će se NATO paktu slomiti kičma na slučaju Jugoslavije. Moguće je da je tako neko i zaista razmišljao da će se stvoriti neki novi svet, drugačiji. Ja ne verujem da su to mogle da budu racionalne ideje, o tome se u Beogradu pričalo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: D ali mislite da je postojao i jedan građanin Jugoslavije koji nije želeo da se rat što pre završi?

SVEDOK LILIĆ: Ja sam upravo rekao gospodine Miloševiću da su svi želeli da se što pre završi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: I sada kada je zvanično, dakle, ova vaša nezvanična komunikacija je bila pozitivno primljena i rečeno i mojom rukom napisano "prihvatamo UN", kad je zvanično...

SVEDOK LILIĆ: Da li mogu samo da vas prekinem sekundu, oprostite?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Izvolte, prekinite me.

SVEDOK LILIĆ: Zato što dugo traje poslednje pitanje i onda ispustim iz vida neke konstatacije kolje iznosite. Znači ovo nije bila nezvanična komunikacija, već vrlo zvanična, uz vašblagoslov, uz vašu saglasnost i izlaženje iz zemlje u nekoliko navrata, za vreme bombardovanja, pod bombama, ne može biti nezvanično. Uz znanje ministra inostranih poslova...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Naravno...

SVEDOK LILIĆ:...koji odbija da mi da ambasadora da bude samnom prisutan, zato što smatra da nema potrebe, a kasnije kaže kako se ničega ne seća, mislim da to ne može biti nezvaničan razgovor sa gospodinom Kolom ili sa nekim drugim zvaničnikom s kojima sam tih nekoliko nedelja imao intenzivne razgovore, a vi znate da razgovori sa stranim zvaničnicima vrlo visokog ranga počinju čak i pre bombardovanja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Gospodine Liliću, nisam želeo da umanjim onaj, onu stranu činjenice da ste vi otišli s mojom saglasnošću i s mojim znanjem. U tom smislu, svakako u zvaničnoj funkciji. Ali kad kažem nezvanično, imam u vidu da Kol u to vreme više nije bio u zvaničnoj funkciji, da je bio, moglo bi se reći, samo jedna uticajna ličnost a ne nemački kancelar s kojim vi pregovarate, nego bivši nemački kancelar kojki može da upotrebi svoj lični uticaj a ne funkciju kancelara koju više ne obavlja. U tom smislu, dakle, kažem, nezvanična. A dal li je za vreme zvanične funkcije gospodina Kola Nemačka aktivno učestvovala u razbijanju Jugoslavije?

SVEDOK LILIĆ: Da to nije uopšte sporno, njihov uticaj i pomoć...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Da li je prema tome trebalo imati...

SVEDOK LILIĆ: Mogu da završim?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE:S samo izvol'te? Samo izvol'te?

SVEDOK LILIĆ: Znači nije, nije sporan, nije sporno ni česte posete gospodina Genšera i njihov uticaj na događaje u Sloveniji a i Hrvatskoj ako hoćete, ali lično sam bio uveren da je to razlog više da nam gospodin Kol bude dobar sagovornik, jer su i sami bili možda svesni te činjenice o kojoj vi govorite a u to vreme je Nemačka u velikom delu podeljena, ima već jako mnogo

protesta i mislim da je i vlada gospodina Fišera bila u velikim problemima. Gospodina Genšera a i sam gospodin Fišer koji je vodio Stranku zelenih. Znači ja mislim da je upravo zato što ste rekli, on bio dobar sagovornik, bar za to.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Bio je, bio je sagovornik, nesumnjivo je želja da se razgovara sa svakim, pogotovo s aonima koji mogu biti dobri sagovornici, bila izraz naših nastojanja da koristimo sve mogućnosti da se rat završi, ali s obzirom dakle na njegovu nezvaničnu funkciju, da li smatrate da je veću težinu mogla imati nezvanična pozicija Helmuta kola, koji nije pokazao neko prijateljstvo prema Srbiji, pogotovo u vreme razbijanja Jugoslavije ili prema zvaničnoj inicijativi i nastojanju Rusije i njihovih zvaničnih predstavnika da pomognu zaustavljanju bombardovanja?

SVEDOK LILIĆ: Možda će vas iznenaditmoj odgovor, ja mislim da je sveukupni ugled gospodina Kola, govorim o tom vremenu, njegove pripreme za povratak na političku scenu Nemačke, pripreme za izbore za Savet, za Parlament Evrope, bioznačajno veliki i toliko veliki da sam skoro siguran sa ove distance da smo imali dobru šansu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa, upravo tu šansu smo nastojali da iskoristimo i Zato pozitivno i odgovorili na njegov predlog.

SVEDOK LILIĆ - ODGOVOR: Nismo odgovorili...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa, evo, malopre smo prezentirali moj rukopis u kome kaže da prihvatamo prisustvo Ujedinjenih nacija. Na strani 23, u kraćoj izjavi kažete da vas ni jednom nisam odbio, da sam vas sve vreme podržavao, da sam rekao da mu treba pristojno odgovoriti, da treba dati pozitivan odgovor i tako dalje. I, naravno, precizirati to pitanje strukture, mandata i tako dalje. Je li tako ili nije?

SVEDOK LILIĆ: Tako je, tako je, takoje prvog dana našeg razgovora gospodine Miloševiću. Drugog dana nismo poslali odgovor.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pa, ja nisam rekao da se ne pošalje odgovor, nego sam podrazumevao da će taj odgovor, jer ste vi insistirali na mom rukopisu i da ga pismeno napišem biti poslat Kolu.

SVEDOK LILIĆ: Ne mislite da sam želeo da taj rukopis faksom pošaljem gospodinu Kolu. Mislim da ovaj naš dijalog zaista nema nikakvog smisla.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: I ja mislim da nema smisla pošto...

SVEDOK LILIĆ: Ja sam rekao i tvrdim da je trebalo da se pojavite i da prihvatite ova dva, kako vi kažete, nebitna uslova sa sredine strane da bismo došli do ove velike strane koja je vrlo bitna. Strana 3. A gospodin Kol je neposredno iza toga putovao za Ameriku ali mislim da zaista bi bilo nepristojno s moje strane da ovde govorim šta se sve dogovaralo sa gospodinom Kolom i da sad o njemu raspravljamo. Jednostavno, propuštena je prilika da se učini pokušaj da se bombardovanje zaustavi još početkom maja 99' godine. Zašto, ja nikad nisam dobio taj odgovor al' sam

dobio mnogo odgovora kad sam ja lično u pitanju. Od svega što mi se posle toga dešavalo o čemu ne želim ovde da govorim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Sa moje strane vam se...

SUDIJA MEJ: Moram da vas prekinem sada kako bi svedok mogao nešto da pojaśni. Gospodine Liliću, mi smo videli ovaj dokument koji je optuženi rukom napisao. Recite nam šta se nakon toga desilo? Dakle, nakon toga što je napisan taj dokument?

SVEDOK LILIĆ: Taj dokument je napisan neposredno po mom dolasku, to je, ja mislim da se dešava 4. a moj komentar je napisan 5. Trebalo je da Predsednik Milošević se javno pojavi pred našim sredstvima informisanja i da kaže da prihvata misiju Ujedinjenih nacija i da je saglasan da među njima bude i neko od pripadnika NATO pakta, a to je definisano u ovom drugom stavu ovde koji kaže da treba prihvatiti jednu od tri članica Saveta bezbednosti ili Sjedinjene američke države ili Engleske ili Francuske.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Gospodine Liliću...

SVEDOK LILIĆ: I, pošto ja nisam imao takav odgovor od Predsednika Miloševića, ja nisam poslao odgovor gospodinu Kolu. Da su ove činjenice koje iznosim tačne, govori naša aktivnost nakon završetka bombardovanja kada tražite ponovo da uspostavim komunikaciju s tim ljudima što je bilo mnogo teže.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: ...u pismu, sa najodgovornijim rukovodiocima Jugoslavije, jel' tako? I Srbije.

SVEDOK LILIĆ - ODGOVOR: Da, 17. maja. U Predsedništvu Srbije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: U Predsedništvu Srbije. Ko su bili ljudi koji su bili prisutni po imenu i funkcijama?

SVEDOK LILIĆ: Bio je na mestu predsedavajućeg ako je trebao da predsedava gospodin Milan Milutinović, tada Predsednik Republike Srbije, bila je Gorica Gajević s njegove leve strane, ako se dobro sećam, generalni sekretar Socijalističke partije Srbije, bio je Milomir Minić, visoki funkcioner SPS i mislim da je tada još uvek bio predsednik Veća građana, bio je Živadin Jovanović oficijelni ministar inostranih poslova, bio je Mirko Marjanović, tada predsednik Skupštine Republike Srbije, predsednik Vlade, izvinite tako je i bio je Dragan Tomić, predsednik Narodne skupštine Republike Srbije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dakle, predsednik Republike Srbije, predsednik Vlade Republike Srbije, predsednik Skupštine Republike Srbije, predsednik Savezne skupštine odnosno Veća građana Savezne skupštine, ministar inostranih poslova Jugoslavije, generalni sekretar partije. Da li smatrate, s obzirom na značaj za narod, za sve nas jednog kardinalnog i najvažnijeg pitanja u sred rata neke moguće inicijative da se prihvati prisustvo Ujedinjenih nacija koje sam ja već prihvatio i dao vam, da je trebalo da bude predmet jedne takve konsultacije najodgovornijih predstavnika vlasti koj su istovremeno bili, kao i vi, u vrhu i Socijalističke partije Srbije?

SVEDOK LILIĆ: Gospodine Miloševiću, prvo vas molim da više ne zamenjujemo tezu da ste dali pristanak za ovaj preliminarni dogovor sa gospodinom Kolom zato što to nije tako, ja sam pokušao da to objasnim, a evo još jednog razloga zašto to nije tako. U pismu 30. koje ovde nemate u zvaničnoj dokumentaciji, ako bude bilo potrebno ja ću ga dostaviti, vama lično, gde ja vama iznosim plan sa ljudima čija imena ne želim da sada iznosim, pored ovih o kojima smo govorili u dnu tog pisma piše: podrazumeva se da da donesete odluku da me kao predhodnog Predsednika Savezne Republike Jugoslavije imenujete za vašeg specijalnog izaslanika za utvrđivanje principa sa predsavnicima međunarodne zajednice za uspostavljanje mira na prostoru SRJ. Podsećam vas da je jedno od prvih pitanja koje je, između ostalih, postavio gospodin Kol, da li sam ovlašćen da bilo šta prihvatim. Prema tome, nije bilo dovoljno da napišete na parčetu papira da ste saglasni da se razgovara o mandatu, misiji i tako dalje jer to nije ni traženo s naše strane već bez ultimatumu i bez, i bez sa naše strane posebnih uslova, jednostavno ono što sam maločas objasnio. Što se tiče sastanka od 17. maja, on je sve samo nije sastanak na kome se raspravlja ili konsultuje o sadržaju pisma, pobotovu što je ovo pismo, moje lično pismo upućeno vama i vse, i krajnje dobronamerno nije upućeno ni iz kakvih drugih razloga što je moguće bila tema razmišljanja kod nekih od vaših saradnika što ću saznati kasnije, upravo od njih, ako želite ja ću ponoviti njihove reči. Ovaj sastanak je na moje zaprepašćenje pokazao da svi poseduju pismo koje sam vama poslao (prevodilac - molim vas malo sporije radi prevodilaca, hvala), izvinjavam se prevodiocima, i poslužio je samo kao, ja moram da upotrebim dosta ružnu reč, kao sastanak na kome sam ja pretrpeo užasne kritike, mislim da mu nije bilo ni vreme ni mesto usred bombardovanja da se raspravlja o mojoj nameri, potencijalno i eventualno nekoj mojoj odgovornosti. Ne želim da ponavljam šta je ko od njih reko zato što ne želim njih da dovodim u situaciju da se pokaže koliko nisu bili upućeni u sve o čemu smo razgovarali. Znači sastanak 17. maja nije imao nikakve veze sa konsultacijama o tako ozbiljnoj temi o kojoj smo vi i ja razgovarali nego moram da iznesem da je u potpunosti skoro ili skoro sa svim tim razgovorima bio upoznat gospodin Milutinović, da je bio upoznat gospodin Živadin Jovanović koji je to zaboravio na ovom, kako vi to kažete, konsultativnom sastanku, jer je zaboravio da sam dan pred put za Nemačku bio kod njega u dogovoru sa vama i tražio, opet u dogovoru sa vama da samnom na put pođe i gospodin Jeremić koji je bio prethodni ambasador u Nemačkoj i zbog znanja nemačkog obzirom da ga ja ne znam i, istovremeno tražio da onoliko koliko to bude moguće budem izbrifovan o razgovorima odnosno da mi se da bilo kakva informacija o razgovorima sa, između vas i gospodina Černomirdina. Gospodin Jovanović je to zaboravio i njegova primedba meni je bila što se mešam u njegov posao. Prema tome, to nisu bile konsultacije. To je bio jedan najobičniji partijski sud u vreme i na mestu kad mu vreme nije.

...

SUDIJA MEJ: Gospodine Liliću, čuli ste. Ima li nekih ličnih primedbi s vaše strane da se to pismo ovde predoči?

SVEDOK LILIĆ: To je pismo koje je pisano neposredno pre svih ovih događanja, a satoji se od jednog malog plana koji sam prezentirao gospodinu Miloševiću i unjemu se nalaze imena ljudi za koje ja nisam želeo da budu javno objavljena. Normalno, ja nemam ništa protiv da to pismo, ja mislim da ga Predsednik Milošević ima, nije nikakav problem da ga i vi dobijete. To nije jedno pismo, to su tri pisma uključujući i jedno pismo koje je došlo iz Libijske ambasade u Beogradu, ali mislim da zaista nije značajno za sve ovo o čemu sam govorio osim ukoliko Predsednik Milošević insistira da ga dobije ja ću ga vrlo rado dati.

SUDIJA MEJ: Ne radi se o njemu već o sudu, naime da li je to relevantno ili ne, možda tužitelj može potražiti, budući da će se svjedok i ovako i onako morati vratiti dovršiti iskaz, onda to može ući u one dokumente koji se obelodanjuju. Nemojmo više gugiti vrijeme sa ovim, idemo dalje.

SVEDOK LILIĆ: Ako dozvolite samo, ja ovo pismo imam ovde, mogu odmah da ga dostavim, da ga iskopiraju tako da nema nikakvih problema da ga imate.

SUDIJA MEJ: Možda tužilaštvo ima originale i prijevode, pa se to može pokazati, a inače, napravimo kopiju. Izvolite gospodine Miloševiću, nastavite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Želeo bih da vidim to, pošto ja nemam nikakvu drugu dokumentaciju osim one koja mi je dostavljena. Ne znam na šta svedok misli, ne mogu napamet da znam...

SUDIJA MEJ: Samo trenutak, dajte da ja to pogledam. Gospodine Liliću, imamo dakle, ovaj dokument, čuli ste da ga optuženi traži, pretpostavljam vi nemate nikakvih prigovora, primjedbi na to da on pogleda dokument. Da li vam je stalo da on ne spominje imena koja se ovde nalaze ili je slobodan da u vezi s tim postavi sva moguća pitanja, što se vas tiče?

SVEDOK LILIĆ: Ja bi ga zamolio da ne spominje ta imena, što se tiče pitanja, pošto i gospodin Milošević poznaje te ljude mislim da nema potrebe da ih posebno spominje osim ukoliko želi da zatvorite sednicu možemo da pričamo o mnogim drugim detaljima ukoliko gospodin Milošević smatra da je potrebno.

SUDIJA MEJ: Dobro, možete pogledati ova pisma, možete postavljati pitanja u vezi njih, ali ako želite posebno se osvrnuti na neka od imena u ovim pismima, onda ćemo morati prijeći na privatnu sjednicu. Da li tužitelj traži odnosno gleda dokument?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Dobro, neću da, neću da postavljam pitanja vezana za imena tih ljudi, reč je, uglavnom o nastojanjima da se u zbiru rekao bih, i to je moje pitanje gospodinu Liliću, koriste određene neformalne veze koje su postojale između gospodina Lilića i određenih ličnosti da se dođe u kontakt sa eventualno, značajnim činiocima koji mogu

ubrzo rešenje gde je, to ime nije sporno da se može reći na javnoj sednici, najznačajnija ličnost bivši nemački kancelar Kol. E, sada da se vratimo gospodine Liliću na ovo. Pošto je ovo bilo vaše pismo koje sadrži taj predlog na koji vi tvrdite da vam nisam dao odgovor iako ga imate napisano, bitno razmatralo mnoge aspekte, kažete imali su ovi ljudi to pismo, pa naravno, dao sam im i rekao, molim vas izvolite sedite sa Zoranom Lilićem koji je obavio ove razgovore i napravite konsultaciju o tome da bi se procenilo koliko tu ima, kako bih rekao osnova za nekakvo uverenje da se i tim putem može postići nekakav napredak. Je li to tako ili nije?

SVEDOK LILIĆ: Bilo bi, bar prema praksi koja je postojala, kada su bili naši kontakti u pitanju i koordinacije koje ste održavali i kojima ja nisam bio prisutan, mislim da je bilo sasvim prirodno, ukoliko je sad ovo što kažete tačno, da se ta koordinacija u najužem sastavu pošto je gospodin Milutinović znao za te aktivnosti, gospodin Živadin Jovanović znao, ostali nisu bili uključeni ni po kom osnovu u sve što se radilo svih, 98' i svih tih meseci za vreme rata, ako je tačno onda je bilo normalno da to bude kod vas, a njihova pitanja nisu bila vezana za suštinu pisma, već su se odnosila na to zašto je pismo napisano. čak su neki od njih govorili da ne znaju o čemu se radi ali da ga nije trebalo napisati.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ja neću da ulazim u...

SVEDOK LILIĆ: Što se tiče vaše saglasnosti na to, ja ću po peti put da ponovim da saglasnost niste dali, da ta saglasnost ne može da bude na parčetu papira i nije bila potrebna saglasnost meni, već je bila potrebna vaša saglasnost gospodinu Kolu, lična, ili u vidu javnog istupa ili na neki drugi način koji je vama vrlo dobro poznat. Mislim da bismo danas imali neku drugu situaciju, možda bi bila ista, ne znam, ali mislim da bi bila drugačija obzirom na saznanja koja sam imao iz predloga koji vam je dat krajem oktobra od gospodina Solane u prisustvu gospodina Holbruka. Prema tome, sve je to zajedno imalo jednu drugu dimenziju, a sastanak o kome govorite 17 maja, najiskrenije, gospodine Miloševiću, nije imao nikakve veze sa konsultacijama oko toga šta sam ja vama napisao, nego samo sa činjenicom zbog čega sam vam to napisao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Ja neću da ulazim ovde u raspravu koju ste vi imali na satanku na kome ja nisam bio, ja sam želeo samo da utvrdim da je reč samo o najvišim državnim funkcionerima, da je reč o najvažnijem pitanju i da je bilo logično da najvažniji državni funkcioneri... i iz prve ruke informisani od vas koji ste učestvovali ustvar koja pretpostavljam nije ni za vas sporna, a nije ni za mene sporna, šta ste vi...

SVEDOK LILIĆ: Ja bih, ja bih zaista bio veoma srećan da je taj sastanak išao intenzitetom i tom logikom o kojoj vi govorite, a ne na način na koji je teko, ali zaista nije bitan, on je imao svoje posledice i danas to više nije ni bitno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: E, sada, dase vratimo na samu suštinu. Dakle mi smo na jednoj strani imali zvaničnu inicijativu Rusije, javnu, poznatu čitavom svetu, na drugoj strani jednu neformalnu inicijativu. Da li

je blizu pameti, da li je blizu logike da bi nekakvo prelaženje sa jedne sasvim formalne i dobronamerne komunikacije i nastojanja ke je imala Rusija, na neformalnu bilo, ustvari, jedno zatvaranje vrata jedinoj, u tom trenutku zvaničnoj podršci koju smo uživali od strane Rusije i nastojanja da se dođe do određenih prihvatljivih uslova za prekid rata?

SVEDOK LILIĆ: Mogu da odgovorim?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Izvolite

SVEDOK LILIĆ: Prema mojim saznanjima koja su, možete biti sigurni, potpuno tačna i lako ovo je inicijativa koju je preneo gospodinu Ahtisariju, a gospodin Černomirdin se kasnije uljučio na predlog gospodina Ahtisarija, prema tome i ono što je najvažnije, ona ne ide sa onom koju vi zovete neformalnom nego ide tek posle nje. Znači ona počinje tek iza 5. maja. Moj predlog je vama bio, ja pokušavam da zaista ne iznesem ovde stvari koje bi napravile štetu bilo kome ko je s vama pregovarao ili skim sam ja razgovarao, da se te inicijative paralelno odvijaju i mislim da to imate ovde u pismu. Ali, normalno, vaše pravo je bilo da odaberete formalnu, kako vi kažete.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: A da li je, možda, ta inicijativa, ako je možemo tako nazvati, o kojoj vi govorite, ustvari, bila sračunata da se nama izbije i ta jedina podrška koju smo u tom trenutku imali u formalnom smislu, kad je reč o angažovanju Rusije?

SVEDOK LILIĆ: Danas to možete tako da tumačite obzirom da tu, prethodno nije učinjen nikakav pokušaj ni da se razgovara o njenom sadržaju, ne vidim šta nam je dobro donela ova druga inicijativa. Prema prvom predlogu i prema predlogu koji vam je dat od strane gospodina Solane, na Kosovu je trebalo da bude, prema vašem dogovoru sa Holbrukom 12 000 vojnika i 10 000 policajaca, nuđena je, ako su informacije od mojih sagovornika tačne, znači sa strane gospodina Solane čak i logistička podrška od 10 000 vojnika NATO pakta da se razoružaju pripadnici OVK. Danas na Kosovu nema, praktično, ni jednog vojnika i nema ni jednog policajca. Nema, čak ima manje Srba nego ih ima ovde, u Haškim zatvorima. Ja spadam u one ljude, a vi to sigurno dobro znate koji želi da se ponosi što pripada tom narodu. I želim da se i moj sin time ponosi. Što je Srbin i što je tog porekla. I ove zamene teza mislim da zaista nikom ne koriste. I stav je, vito dobro znate da je vojni deo tog sporazuma, Kumanovski sporazum, kapitulantski akt koji, jednostavno je nametnut od strane onoga ko je dobio taj rat, a nije poražen kako su to tumačili kod nas u Srbiji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Pre svega, baš mi odgovara to što ste sada rekli, morali bi da raščistimo te činjenice. Da ostavimo sada po strani ovo pismo i ovu neformalnu inicijativu koja i po mojoj oceni i po oceni drugih funkcionera...

SUDIJA MEJ: Ne, o tome je već bilo riječi nekoliko puta, nema potrebe da to ponavljamo, bez obzira na vaše stajalište. Molim vas, pređite na drugu temu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Kada je reč, dakle o ovome što ste sad pomenuli, vi ste i u glavnom ispitivanju pomenuli generala Marjanovića koji je u ime Jugoslavije potpisao Kumanovski sporazum, koga ja, inače, smatram veoma sposobnim generalom i veoma časnim čovekom, da li je vama poznato da se u Kumanovskom sporazumu nigde ne pominje NATO, nego se govori o bezbednosnim snagama međunarodne zajednice.

SVEDOK LILIĆ: Ja imam saznanja gospodine Miloševiću kako je izostavljena ta imenica NATO, ali je tačno što vi govorite, ali isto tako mislim da se i vi slažete samnom, danas na Kosovu postoje samo NATO trupe, nema drugih snaga međunarodne zajednice.

...

Svedok MAHMUT BAKALI

Februar 2002. godine

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Pre nekoliko godina, odgovorite nam samo sa da ili ne, da li ste imali susrete sa optuženim?

SVEDOK Mahmut Bakali: Da, u proleće 1998. godine sastao sam se sa optuženim dva puta.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da se vratimo sada na početak, da dobijemo malo istorijskog konteksta. Šta ste po obrazovanju i profesiji?

SVEDOK Mahmut Bakali: Studirao sam političke nauke u Beogradu. Tu sam i magistrirao. Onda sam radio kao profesor na Univerzitetu u Prištini, na katedri za sociologiju.

Onda sam 1971. godine izabran za predsednika pokrajinskog komiteta, da predstavljam Kosovo i bio sam član Predsedništva Saveza Komunističke Jugoslavije u vreme pokojnog predsednika Tita. Imao sam nekoliko funkcija sve do 1981. godine.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Koja je bila vaša najviša funkcija na kojoj ste bili u komunističkoj partiji.

SVEDOK Mahmut Bakali: Bio sam na čelu pokrajinskog komiteta Komunističke partije Saveza Komunističke Jugoslavije, deset godina. Jedanaest godina sam bio u Predsedništvu.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Rekli ste da je sve to bilo do 1981. godine. Šta se desilo 1981. godine, pa su se stvari promenile?

Svedok Mahmut Bakali: Moja partija me je politički progonila, odnosno srpska vlada Jugoslavije, me je progonila jer je došlo do sukoba između nas u proceni nekoliko studentskih demonstracija do kojih je došlo u Prištini i na Kosovu.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da li ste mogli da nastavite da obavljate svoj posao za Komunističku partiju ili je to bio kraj vašeg rada za Komunističku partiju?

SVEDOK Mahmut Bakali: Posle 1981. godine kada sam došao u sukob sa sopstvenom partijom, bio sam na neki način progonjen i izložen različitim pritiscima. Dve godine sam bio u kućnom pritvoru.

Kasnije su mi dozvolili da radim u jednoj instituciji koja se bavila naučnim istraživanjima, odnosno različitim projektima. I tamo sam radio sve dok Milošević i njegova politika nisu stupili na scenu i onda smo počeli da gubimo svoja radna mesta.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Ovde ću morati da Vas zaustavim – da li ste Vi tada počeli da se ponovo angažujete u politici?

SVEDOK Mahmut Bakali: Ne, ja sam od 1981. do 1989. godine bio pasivan u politici, da se ne bih uplitao u vođstvo Kosova. Bio sam aktivan u donošenju Ustava iz 1974. godine.

Međutim posle Miloševićevog govora na Gazimestranu 1989. godine povodom godišnjice Kosovske bitke...

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: A sada da se pozabavimo Vašom vlastitom reakcijom. Šta ste prvo uradili kad ste čuli taj govor i došli do zaključka do kojih ste došli?

SVEDOK Mahmut Bakali: Prvi korak je bio da napišem pismo i jedno dugačko otvoreno pismo svom nekadašnjem prijatelju Lari Iglbergeru koji je bio američki ambasador u Beogradu. U to vreme on je bio zamenik državnog sekretara Sjedinjenih Američkih Država u Beogradu. Ja sam mu pisao i rekao da je to vrlo opasno šta se dešava u Jugoslaviji. Izneo sam svoj komentar i komentar Miloševićevog govora na Gazimestanu i rekao sam mu da sam zabrinut. Da bi moglo da dođe do rata. Objavio sam to pismo na albanskom u novinama "Škandija" u Prištini, a u isto vreme u zagrebačkom listu "Vjesnik".

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Pomenuli ste druge mere koje je on preduzeo posle tog govora – na šta mislite?

SVEDOK Mahmut Bakali: Prvi i glavni korak bila je njegova inicijativa da se promeni ustavni položaj Kosova kao sastavnog dela federacije. Na taj način Srbija bi u celosti vladala Kosovom. On je tu inicijativu preduzeo uprkos volji naroda Kosova i Skupštine Kosova. Promenio je Ustav na ilegalan i nelegitiman način. Tako je u potpunosti promenio položaj Kosova i stavio ga pod srpsku vlast. Posle toga, mislim na promenu Ustava Kosova, albanski narod je bio stavljen u situaciju aparthejda. U svakom segmentu života odigravao se aparthejd. Ljudi su otpušteni sa posla, izbacivani iz državnih organizacija, isključivani iz kulturnog života, iz obrazovanja. Uopšteno govoreći, iz društvenog života.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Zaustavimo se ovde na trenutak. Zanima me jedan detalj, govorili ste o promenama Ustava na Kosovu, a znamo da je Kosovo uživalo neku vrstu poluautonomnog statusa. Da li biste sudijama sada mogli da objasnite u kojoj meri je išla ta autonomija Kosova. Koja su bila najveća ovlašćenja koje je Kosovo uživalo tokom federalnog uređenja?

SVEDOK Mahmut Bakali: Ukratko rečeno, prema Ustavu iz 1974. godine Kosovo je imalo autonomiju i bilo konstitutivni deo federacije i imalo ista prava kao i republike koje su bile deo federacije, uključujući i pravo veta; čitav društveni, politički, ekonomski... policija – sve je bilo zasnovano na Ustavu i na statusu autonomije. Sve funkcije koje su imale i druge republike u Jugoslaviji, imalo je takođe, i Kosovo. Dakle, nije bilo ničeg što se nalazilo pod jurisdikcijom Srbije. U Ustavu, u preambuli kaže da je Kosovo konstitutivni deo federacije i da je deo Srbije.

SUDIJA Patrik Robinson: Gospodine Najs pre nego što nastavite – hteo bi da gospodinu Bakaliju postavim pitanje: Da li Vi kažete da je učinak ustavnih promena bio uvođenje onoga što ste Vi nazvali aparthejdom za stanovnike Kosova? Međutim, nije mi sasvim jasno na šta mislite kada Vi govorite o aparthejdu – da li govorite o aparthejdu u odnosu na ostatak jugoslovenske federacije ili unutar Kosova? Takođe, molim Vas da mi odgovorite na koji način to predstavlja aparthejd?

SVEDOK Mahmut Bakali: Pre sve mi smo od njih tražili da do ustavnih promena ne dođe jer bi te promene po nas bile vrlo negativne. Međutim, to ustavno rešenje nama je bilo nametnuto. Radilo se o suštinskim promenama, već sam rekao da smo bili u nekoj vrsti aparthejda i to je bio aparthejd koji je sprovela srpska manjina na Kosovu i srpske vlasti koje su koristile srpsku manjinu na Kosovu i koje su slale svoje ljude da vladaju nad Albancima.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS – PITANJE: Da li je na raspolaganju stajao i državni sistem obrazovanja, za decu kosovskih Albanaca? I ako jeste, zašto su kosovski Albanci odlučili da osnuju paralelni sistem obrazovanja u privatnim kućama?

SVEDOK Mahmut Bakali: Posle ustavnih promena Srbija je nametnula sistem koji je bio obrazovni sistem Srbije. Mi smo na Kosovu imali svoj sopstveni školski program, koji je ranije odobrila Skupština Kosova to jest ministarstvo obrazovanja Kosova. Srbija je odbila da prihvati obrazovanje u našem sistemu, po našem programu. Značilo je da nismo mogli da dobijemo pristup zvaničnim namenskim zgradama, već smo morali da obrazujemo decu po podrumima privatnih kuća i zgrada.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS – PITANJE: Ukratko rečeno, koje ste Vi argumente iznosili u svojim člancima? Koje ste bojazni izrazili?

SVEDOK Mahmut Bakali: U svim svojim člancima moj glavni stav je bio usko povezan sa Deklaracijom ljudi na Kosovu koji su rekli da ne žele da budu pod srpskom vlašću i upravom. Zahtev albanskog dela kosovske Skupštine koji se odvojio, posle raspuštanja Skupštine je postojao. Ti su se članovi Skupštine tajno okupili u Kačaniku i izglasali Ustav Republike Kosova – za nezavisnost od Srbije. Oni su želeli Republiku Kosovo koja bi kasnije započela pregovore o budućoj sudbini Kosova u okvirima konfederacije ili federacije Jugoslavije. To je bio stav koji sam iznosio u svojim člancima. Bio sam aktivan u javnosti u tom pravcu.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS – PITANJE: Sastanci sa optuženim – Kako je došlo do toga da se Vi sastanete sa optuženim?

SVEDOK Mahmut Bakali: Mislim da se prvo dogodio jedan pripremni rad da bi došlo do tog susreta. Taj rad je obavljen kod mene, kod kuće, delom. Osim oktobra 1997. godine kada su trojica oficira srpske državne bezbednosti došla kod mene i sa njima sa razgovarao u mojoj kući.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS – PITANJE: Da li možete da nam date imena tih oficira?

SVEDOK Mahmut Bakali: Jedan od njih zvao se Gajić – on je bio šef bezbednosnog aparata za Kosovo, odnosno srpske državne bezbednosti na Kosovo. Tu je zatim bio Stanišić, zamenik šefa srpske državne bezbednosti. Treći je bio jedan visoki funkcioner u strukturama bezbednosti. Mislim da se zvao Hadžić i čini mi se da je bio major, ali se njegovog imena ne sećam.

Oni su došli da bi pripremili sastanak između mene i njihovog šefa Stanišića i to na Stanišićev zahtev. Međutim, ja sam iskoristio tu priliku da im kažem ono što sam mislio o represiji i o zločinima koji se odigravaju a koje vrše policijske i vojne snage na Kosovu. Oni su mi rekli da nisu došli da iznose komentare o političkoj situaciji, nego da su samo želeli da naprave kontakt između mene i Stanišića. Ja sam se sa time složio i rekao sam da sam raspoložen da se sretнем sa Stanišićem.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS – PITANJE: Da li je neko od te trojice na tom prvom sastanku rekao nešto što Vas je zabrinulo?

SVEDOK Mahmut Bakali: Da! Oni su sve vreme pokušavali da ništa ne govore o situaciji, da ne komentarišu Republiku Kosovo i miroljubivo rešenje putem pregovora i povlačenje vojske i policije. Ali kada sam pomenuo zločine koje čine policijske snage na Kosovu, i spomenuo nekoliko konkretnih incidenata, Gajić mi je rekao: Nije to ništa. Imamo plan pod šifrovanim nazivom “Spržena zemlja”. Na srpskom se to zove “politika spaljene zemlje”. Ali rekli su da su oni predložili da se taj plan na Kosovu ne primenjuje. Gajić je rekao da bi svrha takvog plana odnosno takve politike bila da se uništi 700 naselja u kojima žive kosovski Albanci. Da se unište kako materijalna dobra, tako i ljudi.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS – PITANJE: Mislim da ste nam već, rekli da se sledeći korak desio nekoliko nedelja kasnije. Da li ste tih par nedelja kasnije, imali još jedan sastanak?

SVEDOK Mahmut Bakali: Da. Dve nedelje kasnije pozvao me je jedan posrednik i rekao mi je da u Brezovici otprilike 70 kilometara od Prištine da me tamo te večeri čekaju i da će me primiti Stanišić, a on je bio Miloševićev šef državne bezbednosti. Ja sam prihvatio da odem tamo. Otišao sam tamo sa jednim prijateljem i to u našim ličnim automobilima. Pratili su nas predstavnici državne bezbednosti. Bila je zima i to vrlo hladna, ledena.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS – PITANJE: Da li je Stanišić bio sam ili sa još nekim?

SVEDOK Mahmut Bakali: U samoj zgradi koja je pripadala srpskoj državnoj bezbednosti, bilo je još ljudi. Bio je tamo Gajić i neki od njegovih kolega. Međutim, mene su odveli na viši sprat, kod gospodina Stanišića gde smo ostali sami. Tu je bilo nešto hrane i pića i tu smo razgovarali otprilike dva sata.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS – PITANJE: Da li vam je on tada objasnio zašto se on tamo nalazi i po čijim uputstvima i na čiju inicijativu?

SVEDOK Mahmut Bakali: Na samom početku rekao je: Poslao me je predsednik Milošević da razgovaram o sastanku između mene i Miloševića.

Trebalo je da sledećeg jutra obavesti Miloševića o tom razgovoru. To je ono šta mi je on tada rekao.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Dakle, govorimo o 1997. i 1998. godini - kada ste imali sledeći sastanak te vrste?

SVEDOK Mahmut Bakali: Gospodin Milošević me je pozvao. On i dvojica njegovih ljudi su me pozvali da jednog dana dođem u Beograd. Ja sam tom prilikom slučajno bio u Beogradu. Tako se desilo. Jer sam bio član delegacije Kosova koja je pregovarala sa Ministrom inostranih poslova Švedske. Dakle, bili su u toku razgovori između delegacija Kosova i Švedske. Te večeri dvojica su došla po mene i odvela me u hotel, a odatle u rezidenciju predsednika u Beli dvor.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da li ste nekog iz međunarodne zajednice obavestili o tom sastanku?

SVEDOK Mahmut Bakali: Dok smo išli u Beograd na sastanak sa tim švedskim ministrom inostranih poslova, na mobilni telefon me je pozvao prijatelj iz Prištine i rekao mi da su dvojica ljudi iz Beograda zvali, dvojica Miloševićevih ljudi i tražili me jer Milošević traži da se sastane samnom. Tako da sam o tome razgovarao sa ostalim članovima delegacije koji su bili sa mnom. Sa mnom je bio Fehmi Agani, koji je kasnije na varvarski način ubijen to su učinile srpske policijske snage, dok je proterivan iz zemlje vozom tada je i pogubljen. Ja sam razgovarao i sa njim i sa drugima, zašto se ja ne bih sastao sa njim. Možda bi to bilo dobro rešenje i za mir i za pitanje Kosova.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da se vratimo sastanku - Da li Vas je optuženi primio?

SVEDOK Mahmut Bakali: Da. Primljeni smo u holu. Bio je to jedan razgovor koji je protekao u duhu tolerancije ako to mogu da kažem. Imao mogućnosti da izrazim svoje mišljenje.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Šta ste rekli kad ste iznosili svoje mišljenje?

SVEDOK Mahmut Bakali: Ne želim da se ponavljam, ali ukratko ću reći. Sugerisao sam i insistirao da se prestane sa zločinima koje su počinile vojska i policija na Kosovu. Da te koncentrisane snage policije i vojske budu povučene iz Kosova i da se uzme u obzir volja albanskog naroda. Želja da se stvori Republika Kosovo koja bi bila izvan jurisdikcije Srbije.

Ja sam tražio da on bude inicijator tih političkih pregovora o tim pitanjima. Nešto ranije policija je počinila užasan zločin. Pobila je čitavu porodicu Jašari u selu Prekaze, u oblasti Drenica. Ja sam rekao "Vi ubijate civile, žene, decu kao na primer u Prekazu". Milošević je to prokomentarisao "Mi se borimo protiv terorista". Ali pogledajte, ubijene su žene i deca. Bio sam iznenađen kada je upotrebio jedan policijski a ne politički izraz. Rekao je: Dali smo im dva sata da izađu, da odu!

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Dozvolite da Vas prekinem i da Vam postavim neko drugo pitanje: Kakva je reakcija bila optuženog na Vaše

primedbe na ponašanje policije, na događaj sa porodicom Jašari. Kakva je bila reakcija optuženog?

SVEDOK Mahmut Bakali: Na žalost, on je reagovao tako što uopšte nije pokazao nikakve emocije ili osećaj krivice. Rekao sam Vam kakve je izraze koristio - rekao je dali smo im dva sata da pobegnju.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Uopšteno govoreći taj stav kakav je on zauzeo u odnosu na Vaše žalbe. Kakav je bio taj stav?

SVEDOK Mahmut Bakali: Rekao sam Vam da je taj razgovor bio od početka korektan i tolerantan. On mi je dozvolio da izrazim svoje mišljenje. Ali s vremena na vreme on je imao neke arogantne reakcije. Na primer: Ja sam pomenuo zločine koje je izvršila policija a on je onda govorio o terorizmu. Ja sam rekao da su državni organi Srbije ti koji su počinili te zločine, da se tu radi o državnom terorizmu. On je zbog tih izraza bio prilično uzrujan. Ne znam da li je to uobičajeno ili nije ali onda mi je rekao: "Gospodine Bakali kočite malo!" Na srpskom to znači da budem oprezan, da pripazim. "Gospodine Bakali, nemojte toliko da se uzrujavate kada pominjete te zločine". Pomenuo sam slučaj Hotija Ukšina...

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da, ispričajte nam malo o tom slučaju Hotija Ukšina.

SVEDOK Mahmut Bakali: Bilo je mnogo zatvorenika koji su ilegalno držani u zatvoru. Ja sam pomenuo ime jednog univerzitetskog profesora, koji mi je i prijatelj i koga su godinama držali u zatvoru. Njegovo ime je Ukšin Hoti. Pomenuo sam njegovo ime i rekao da je Ukšin Hoti u zatvoru zbog njegovih političkih stavova. Ja imam iste takve političke stavove, rekao sam. On je samo prešao preko toga.

Ukšin Hoti je pogubljen. U vreme kada je pušten iz zatvora "Dubrava" to je bila nedelja, što je bilo neuobičajeno, jer se nedeljom u zatvorima ništa ne radi. Te nedelje su njemu rekli da može da ide kući.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Jeste li ga ikada posle toga videli?

SVEDOK Mahmut Bakali: Ne! Više ga nikad nisam video. Njega su videli kako izlazi kroz kapiju zatvora i više ga niko nikada živog nije video. Ni danas se ne zna kako je završio, ni gde je njegovo telo.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da li je u tom razgovoru bilo šta rečeno o aspektima režima kojeg ste vi nazvali aparthejdom i problemima do kojih je došlo. Da li je bilo reči o obrazovanju?

SVEDOK Mahmut Bakali: Na samom sastanku sam rekao da sistem obrazovanja nije u redu. Na to je Milošević rekao da je Ibrahim Rugova potpisao sporazum uz posredovanja sa "San ićidio", organizacijom iz Vatikana. Nismo mnogo govorili o tome. Ali tokom mog drugog razgovora s Miloševićem više smo razgovarali o tome.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Sporazum koji je potpisan uz posredovanje organizacije iz Vatikana - Da li je to bio sporazum o obnavljanju obrazovanja odnosno sloboda obrazovanja za kosovske Albance. Možete li da mi odgovorite sa da ili ne?

SVEDOK Mahmut Bakali: Da. Mislim da je sporazum koji je potpisan uz posredovanje organizacije iz Vatikana, San ićidio je bio pozitivan. On je mogao da doprinese tome da se naši profesori, studenti, učitelji i učenici vrate u školske zgrade i tamo rade i uče sa ostalima.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Gospodine Bakali niste odgovorili na pitanje. Pitanje je bilo da li je taj sporazum ikada bio primenjen?

SVEDOK Mahmut Bakali: Ne! Nije nikada primenjen. Potpisan je ali nikada nije primenjen.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Kada je došlo do tog sastanka, recite nam prvo imena članova delegacije kosovskih Albanaca.

SVEDOK Mahmut Bakali: Petnaestog aprila 1998. godine sastali smo se sa Miloševićem u Belom dvoru. Na sastanku su pored mene sa strane albanske delegacije bili Ibrahim Rugova, Veton Suroi, Fehmi Agani i Pajsit Nuši.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Šta ste Vi rekli optuženom tokom sastanka?

SVEDOK Mahmut Bakali: Ja sam bio taj koji je govorio nešto duže optuženom, doduše sve što sam već rekao. Bilo je isto kao i na prethodnom sastanku. Ponovio sam mu istu frazu, da je to njegova lična odgovornost kao šefa države. Njegova je odgovornost da se pobrine da se zločini protiv Albanaca zaustave, da počnemo pregovore i nađemo rešenje za status Kosova poštujući želje Albanskog naroda sa Kosova.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da li je bilo šta rečeno o mogućnosti da Kosovo postane Republika?

SVEDOK Mahmut Bakali: Gotovo svi članovi albanske delegacije rekli su da je naš nepromenjivi cilj, orijentacija da Kosovo postane republika ali mirnim putem - pregovorima. Međutim, Milošević nije ništa rekao ni protiv ni u korist te ideje, ali je rekao da je spreman da otpočne pregovore između Albanaca i Srba.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Kako je okončan taj sastanak?

SVEDOK Mahmut Bakali: Po mom mišljenju okončan je u tolerantnoj atmosferi. Gospodin Milošević je bio dobar domaćin tog sastanka, kako bih rekao pažljivo je slušao. Nije pokazivao da je nervozan tokom sastanka. Niti kada smo mi izrazili svoje zahteve. U stvari moram da Vam kažem da me je iznenadio kada je na kraju sastanka izrazio sledeće: "Gospodo morate da shvatite da sam ja okružen nacionalistima".

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da li je posle tog sastanka došlo do još jednog sastanka sa delegacijom koju je imenovao Milošević?

SVEDOK Mahmut Bakali: Da. Milošević je organizovao sastanak da se počne sa pregovorima. Sa druge Strane Rugova je okupio grupu umerenih ljudi.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Ko je trebalo da bude član te delegacije sa druge strane da li je Milošević to rekao na sastanku da li ste to saznali kasnije ko će biti u toj delegaciji?

SVEDOK Mahmut Bakali: Ne. Ne, na tom sastanku smo se složili da gospodin Milošević imenuje svoju delegaciju a mi svoju. Nismo govorili o imenima. Bio sam prilično iznenađen kada sam video srpsku delegaciju u Prištini.

Gospodin Milošević je insistirao da članovi jugoslovenske srpske vlade; U stvari on je postavio ljude koji nisu bili ni spremni ni voljni da krenu u političke pregovore. To nisu bili umereni ljudi.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Možete nam reći ko su bili ti ljudi?

SVEDOK Mahmut Bakali: Da! Šainović, protiv koga je ovaj Tribunal podigao optužnicu. On je bio stručnjak za stvari koje su se desile na Kosovu. On je bio potpredsednik jugoslovenske vlade.

SUDIJA Ričard Mej: Samo malo, samo trenutak gospodine Bakali. Dajte nam samo imena članova delegacije.

SVEDOK Mahmut Bakali: U redu. Profesor Marković - on je bio potpredsednik jugoslovenske vlade i Nikolić potpredsednik Šešeljeve srpske radikalne stranke. To je bilo besmisleno - da se postave takvi ljudi za članove delegacije koja je trebalo da vodi pregovore.

SUDIJA Ričard Mej: Možete li nam reći šta se desilo tokom tog sastanka. Da li je to bio samo jedan sastanak ili ih je bilo više?

SVEDOK Mahmut Bakali: Bio je samo jedan sastanak između dve delegacije i bio je potpuno neuspešan, jer svi članovi srpske delegacije su govorili protiv terorizma i hteli su da mi izdamo zajedničko saopštenje koje je trebalo da bude antiterorističkog karaktera. Da ne govorimo o političkom rešenju statusa Kosova o kojem je trebalo da raspravljamo. Tako da je to bio potpuni promašaj, rekao bih i zato smo izdali dva potpuno odvojena kominikea. Jedan je izdala albanska, drugi srpska strana, ali ne treba da zaboravimo činjenicu da ljudi koji su zaista bili umereni i koji su bili u albanskoj delegaciji, ako dozvoljavate...

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da li je njegov stav bio da taj cilj treba postići pregovorima ili silom?

SVEDOK Mahmut Bakali: Gospodin Rugova je od samog početka bio, a i danas jeste za pregovore, za pronalaženje političkih rešenja, za ta pitanja...

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da li se to odnosilo i na druge pripadnike Vašeg tima?

SVEDOK Mahmut Bakali: Mislim da jeste. Jer mi smo svi imali grupu G - 15 i neki političari i intelektualci su radili na platformi za eventualne buduće pregovore. Oni su istupili sa jedinstvenim pogledima. Mogu vam reći ko je sve bio u toj grupi.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da li je sa srpske strane bilo znakova volje da se pregovara sa kosovskim Albancima.

SVEDOK Mahmut Bakali: Ne! Mislim da srpska strana nije imala niti platformu niti volju da otpočne pregovore. Oni su imali platformu rata i zločina.

OPTUŽENI Slobodan Milošević: Da li je tačno da je delegacije Vlade Srbije, na čelu sa potpredsednikom prof. Ratkom Markovićem, dolazila jedanaest puta u Prištinu na sastanke po unapred zakazanom programu i da se nije pojavila albanska strana. Svaki put smo to mogli da vidimo na televiziji, gospodine Bakali. Ne morate da budete posebno obavješteni. Da li je tačno, 11 puta dolaze u Prištinu i da se albanska strana ne pojavi.

SVEDOK Mahmut Bakali: Možda je delegacija na čelu sa prof. Markovićem došla. Mi smo često viđali delegacije kad su dolazili iz Srbije u Prištinu. Ja sam pratio albansku stranu. Međutim, ti sastanci su bili rezultat arogancija i diktata.

OPTUŽENI Slobodan Milošević: A znate koliko je bilo demonstracija pre 1989. dakle, od 74. do 79. kad je po vašoj tvrdnji sve bilo idealno, koliko je bilo rušilačkih demonstracija sa istim zahtevom Kosovo republika. Zašto, da li znate za te demonstracije?

SVEDOK Mahmut Bakali: Da, znam za te demonstracije. Ali nisam rekao da je Ustav iz 1974. godine bio najbolje moguće rešenje. Ustav iz 1974. bio je kompromis, kompromis između želja albanskog naroda koji nije želeo imati ništa zajedničko sa srpskom vladom i srpskom vladavinom i oni su dakle želeli biti republika i s druge strane situacija, odnosno ravnoteže snaga koja je vladala u to vreme u Jugoslaviji. Puna autonomija im je dodeljena u okviru federacije. Ali unutar ustavnog okvira Srbije. Čak i nakon što je donešen taj Ustav 1981. i nakon 1981. jer znate, cilj Albanaca je bio da Kosovo postane republika. Poput Hrvatske ili Slovenije.

Demonstracije iz 1981. vrlo precizno su izrazile taj cilj albanskog naroda. Oni su želeli da dođe do promena koje bi dovele do toga da Kosovo postane republika budući da sam ja bio predsednik Pokrajinskog komiteta, ja sam tada rekao a to kažem i sada da to nije bilo razumno. Ja se nisam tada solidarizirao sa njima. Nisam se solidarizirao niti sa procenama Srbije i Jugoslavije. To je da su te demonstracije bile kontrarevolucija jer u komunističkom vokabularu to automatski znači korišćenje nasilja protiv ljudi. Zato sam i došao u sukob sa Savezom komunista kojem sam do tada pripadao.

OPTUŽENI Slobodan Milošević: Moraćete da uporedite Ustav iz 1974. i promene iz 1989. i da ukažete kojom je promenom koje pravo ukinuto. Da li ste to sposobni da uradite?

SVEDOK Mahmut Bakali: Pokušavam to sada to usmeno ovde i napraviti. Vi ste oduzeli elementarno pravo samouprave koje je postojalo za vreme autonomije. Vi ste oduzeli naše pravo da imamo vlastitu policiju, oduzeli ste naše pravo da donosimo vlastite političke odluke, oduzeli ste nam pravo da imamo vlastito obrazovanje i da pripremamo vlastite školske programe.

OPTUŽENI Slobodan Milošević: Da li je Kosovo i Metohija, da li su bili autonomna pokrajina i prema ustavnim promenama iz 1989. godine?

SVEDOK Mahmut Bakali: Formalno da, po imenu. Međutim, u suštini ne jer ništa više nisu mogle odlučivati kosovske institucije.

SUDIJA Ričard Mej: Gospodine Bakali, ovim je zaključeno vaše svedočenje, hvala vam što ste došli pred Međunarodni sud da svedočite, možete se povući.

Svedok ANDREAS RIDLMAJER

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Dakle na osnovu vašeg istraživanja vi i gospodin... pripremili ste zajednički izveštaj pod naslovom "Razaranja kulturnih dobara na Kosovu". Kao što sam već objasnio sudu u izveštaju postoji... nalaza a pridodana je i baza podataka u kojoj se nalaze sve lokacije sa specifičnim detaljnim informacijama o njima. Tu su takođe i vizit karte. A sada vas molim... da koristeći ovu kopiju izveštaja koja se nalazi na grafoskopu kratko opišete vaše nalaze o razaranjima verskih kulturnih dobara islamskih, rimokatoličkih i srpskih pravoslavnih. To su strane 7 od 10 u izveštaju.

SVEDOK Andras Ridlmajer: Dakle, već sam rekao što predstavlja kulturno nasleđe pa ću taj deo preskočiti. Kad je reč o islamskom kulturnom nasleđu glavna kategorija zgrada koje su bile oštećene bile su džamije. Na svu sreću imamo objavljen broj džamija na Kosovu uoči rata iz godine 1993. prema podacima islamske zajednice godine 1993. na Kosovu je postojalo 607 džamija. Na čelu... pokazuje da je više od jedne trećine tih džamija bilo uništeno bilo oštećeno. Dokazi upućuju na to da se to dogodilo godine 1998. i 1999.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Koji su to dokazi koji upućuju na to? Da se to dogodilo 1998. i 1999. godine.

SVEDOK Andras Ridlmajer: Postoje tri vrste faktora koji ukazuju na to. Prvo, priroda štete ako je šteta nastala od požara onda se vrlo često može reći da je taj požar bio relativno nedavan na primer, zbog mirisa ukoliko je zgrada spaljena i vidite da okolo postoji... ili čak unutar same zgrade isto tako tu je i vandalizam koji iritira da se nije radilo o nečem slučajnom. Druga kategorija takvih indicija su izjave očevidaca koje obično pokrepljuju fizičke dokaze. I treće postojanje predratnih fotografija i zgrada u neoštećenom stanju. To takođe sumira da je do uništenja došlo unutar zadnjih nekoliko godina. Mnoge od fotografija pre uništenja snimljene su 1997. godine tako da se vrlo lako može ustanoviti dakle da je do uništenja došlo nakon toga.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: U vašem izveštaju vi dajete približan broj uništenih džamija 1998. i 1999. godine. Da li nam možete reći koji je to broj?

SVEDOK Andras Ridlmajer: Da, otprilike 225.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: A srpski pravoslavni?

SVEDOK Andras Ridlmajer: Kosovo je poznato kao mesto na kome se nalaze mnogi od najvažnijih spomenika srpske pravoslavne crkve i to su verovatno spomenici o kojima je najviše objavljivano bilo koje verske zajednice u Kosovu i kad je reč o predratnoj dokumentaciji i kad je reč o

dokumentaciji oštećenja na samim spomenicima. Mi smo pokušali posetiti što je moguće više takvih lokaliteta i koncentrirali smo se na spomenike koji nisu bili dobro... od strane drugih izvora kao što je na primer srpska pravoslavna crkva.

Nakon naše prve posete razmenili smo fotografije i druge informacije sa srpskom pravoslavnom crkvom u Raškoj i Prizrenu. Naši nalazi bili su sledeći. Prvo, spomenici srpske pravoslavne crkve za koje je rečeno da ih je uništilo ili oštetio NATO mi nismo našli nikakvu štetu koja bi se mogla prepisati vazдушnim napadima. Međutim, našli smo da su mnogi od tih spomenika oštećeni nakon rata. Pretpostavljamo da se radilo o napadima od strane Albanaca koji su se vratili.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Vi ste takođe u vašem izveštaju spomenuli nekoliko lokaliteta za koje su jugoslovenske vlasti tvrdile da su bili uništeni ili u velikoj meri oštećeni od strane vazдушnih udara NATO pakta. Među njima bile su i srpske pravoslavne crkve. Po vašem dolasku u Hag doneli ste nam fotografiju srpske pravoslavne crkve u Klini za koju je rečeno da je NATO bombardovao. Imam ovde kopiju te fotografije. Možete li nam opisati šta se nalazi na toj fotografiji. Imamo u stvari dve fotografije ovde. Samo jednu kopiju u koloru a druge su nažalost, crno bele.

SVEDOK Andras Ridlmajer: Mi smo sve navode uzeli ozbiljno to je bila osnovna naša namera i zato smo posetili gotovo sve lokalitete za koje su razna jugoslovenska službena tela tokom rata utvrdili da su bila oštećena. Ovo je crkva Svete Paraskeve u selu Drsnik u opštini Klina. Prema Zavodu za zaštitu spomenika Republike Srbije i Ministarstvu informisanja tokom rata prema njihovim navodima tokom aprila 1999. godin, ova Crkva je teško oštećena od strane bombi NATO pakta. Mi smo otišli u to selo i ustanovili smo da je crkva neoštećena zajedno sa krovom. Isto tako moderni metalni zvonik je takođe neoštećen, međutim, unutar zgrade podmetnut je požar i isto tako sa slova UČK su uredno iznad ovih vrata.

Sledeću sliku molim u unutrašnjosti Crkve bio je podmetnut požar koji je izazvao štetu freskama na zidu. Osim toga neko je oštetio freske ponovo upisujući slova UČK a preko lica svetaca urezani su križevi. To smo uneli u našu bazu podataka. Međutim, sasvim je jasno da ta šteta ne dolazi od bombi nego od ljudi koji su bili na terenu. Prema navodima Srpske Pravoslavne Crkve i novinskim izveštajima srpski stanovnici sela napustili su selo u drugoj polovini juna prema tome može se pretpostaviti da je do štete došlo nakon toga.

Svedok IBRAHIM RUGOVA

3. maj. 2002. godine

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Sada ćemo se vratiti na relevantne istorijske događaje počevši od jednog događaja iz 1989. godine. Te godine da li je jugoslovenska vlada uvela specijalne mere na Kosovu zbog onoga kako je to opisano – političkih nemira?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Da. Ove nasilne mere su nametnute još 1981. kada je došlo do studentskih demonstracija.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Ali, ako možete da govorimo sada o 1989. godini.

SVEDOK Ibrahim Rugova: Da. 1989. godine su uvedene vanredne mere, tako su se one zvale. U to vreme bilo je demonstracija zato što je Kosovu uskraćen njegov status u martu 1989. godine. To je uradila Skupština Srbije 28. marta, a ta situacija je nastavila da se pogoršava.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da li su održani izbori 23. marta 1989. godine u parlamentu na Kosovu? Molim vas da nam nešto kažete o tome ali samo u par rečenica.

SVEDOK Ibrahim Rugova: Da. Skupština na Kosovu je morala da raspravlja o suspenziji autonomnog statusa Kosova od strane federacije i veliki pritisak je izvršen na članove Skupštine da glasaju u prilog te mere, ali javnost je bila protiv toga, narod. Koristili su pritisak, nasilje, sećam se da je bilo tenkova oko zgrade Skupštine, a u zgradi Skupštine bilo je tajne policija koji su bili obučeni u civilnu odeću tako da su članovi morali da glasaju pod pritiskom. Neki članovi su glasali.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Koliko ih je glasalo protiv, šta se desilo s njima?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Sećam se da je deset članova glasalo protiv i ti članovi su bili osuđeni, kažnjeni, neki su bili poslani u zatvor, neki su bili otpušteni, znači imali su posledice zbog toga.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS: A te demonstracije koje ste vi spomenuli tada 1989. godine, da li je bilo žrtava među demonstrantima?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Nakon što je Kosovu ukinut status autonomne pokrajine osnovana je srpska vlast i nekoliko je institucija suspendovano i stavljeno pod kontrolu policije. Nad Kosovom je uspostavljena policijska kontrola.

Ministarstvo unutrašnjih poslova na Kosovu i kosovska policija posle toga nije imala nikakva prava oni su bili stavljeni pod direktna naređenja Beograda. I srpska policija je raspoređena na Kosovu.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da li je povećan broj srpske policije koji je radio na Kosovu i ako jeste odakle su došli ti policajci?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Od 1989. godine, kao što sam rekao, srpska policija je došla na Kosovo. Tada je još uvek bilo policije iz ostalih nekadašnjih bivših republika kao što je Hrvatska, Makedonija, Bosna, Slovenija, Vojvodina.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: A šta se desilo sa drugim policajcima, naročito sa albanskom policijom?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Albanska policija na Kosovu je počela da dobija otkaz. To se završilo 90, 91. godine kada su svi dobili otkaz.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da sada malo razgovaramo o istoriji i filozofiji vaše stranke, DSK. Koji su prvobitni ciljevi te strane dr Rugova?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Prvi cilj ove stranke je bio da se na Kosovu uspostavi demokratija i da svi građani Kosova imaju demokratski život. Drugo, hteli smo da imamo Republiku Kosovo, koja bi bila jednaka ostalim republikama u federaciji, jer kao što sam rekao Kosovu je oduzeta autonomija i to je bio naš glavni cilj.

Mi smo nastojali da izgradimo nezavisno Kosovo gde bi svi građani imali svoja prava. To je bio prvi i početni cilj, ali glavni cilj je, takođe bio da se brane kosovski ljudi koji su bili ugroženi. Filozofija naše stranke je vrlo sveobuhvatna, obuhvata ekonomski, kulturni i opšti razvoj na Kosovu.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: To je pasus 8, rezimea, da bi pomogli sudu.

U julu 1999. da li je došlo do jednog proglašenja u Skupštini parlamenta i možete li da nam objasnite kako se to uklapalo u zakon i strukturu na Kosovu u to vreme?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Drugog jula pripremljena je jedna izjava koju su podržali članovi Skupštine Kosova. Članovi Skupštine nisu mogli da uđu u salu Skupštine, bilo im je zabranjeno da uđu u nju, ali su oni održali sastanak napolju, u blizini zgrade Skupštine i oni su podržali izjavu koju mi nazivamo izjava za nezavisnost ili ustavotvornom izjavom u kojoj se tražilo da Kosovo postane nezavisna država, nezavisna republika koja bi bila jednaka drugim republikama u bivšoj federaciji.

I isto tako se tu navelo da mi ne priznajemo amandmane koje je odobrila srpska Skupština od 8. marta i da mi Kosovo nazivamo Kosova. Ovo je bio ključni dokument koji je odobren tog dana, a posle toga su usledile druge mere.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Druge mere su u stvari bile i koraci koje su srpske vlasti preduzele u odnosu na vašu skupštinu?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Mi smo tada bili u početnoj fazi izgradnje naše stranke i jesu koraci preduzeti protiv aktivista partije, odmazda, tri dana kasnije, 5. jula televizija i radio na Kosovu su nasilno zatvoreni.

Mi imamo filmske snimke na kojima se to vidi. Jedine novine na albanskom jeziku "Rilindija" su takođe suspendovane, tako da više nije

bilo programa na albanskom jeziku. Onda su usledile još oštrije mere protiv ostalih institucija na Kosovu.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Kasnije te godine da li je održan sastanak u Kačaniku?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Da, da. Održan je sastanak u Kačaniku, sastanak članova kosovske Skupštine koji su odobrili izjavu o nezavisnosti i koji su usvojili Ustav Republike Kosovo. To je ta skupština u Kačaniku. To je bio jedan važan dokument za budući razvoj Kosova. A isto tako jedan demokratski dokument.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Sada prelazimo na 91. godinu, septembar te godine, tog meseca 1991. da li je održan referendum? I možete li da nam kažete kako je to organizovano i kakav je bio rezultat tog referenduma?

SVEDOK Ibrahim Rugova: U septembru 1991. godine u Kosovu je održan referendum o nezavisnosti i taj referendum je bio jako dobro organizovan i dobro nadgledan. Pitanje je bilo da li ste za nezavisnost Kosova ili niste? I devedesetosam ili devedesetdevet glasača su bila za, tako da su rezultati referenduma bili pozitivni, a kao što vam je poznato tada je održano mnogo referenduma za nezavisnost u drugim bivšim republikama Jugoslavije, tako da je i na Kosovu bio održan takav referendum koji je bio jako dobro organizovan. Naravno, bilo je jako puno represija, represivnih mera protiv aktivista, ali bez obzira na to referendum je održan.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Pre nego što pređemo na stav DSK posle referenduma samo da se vratimo na neke pojedinosti iz 1989. godine.

Da li su Albanci gubili svoje poslove zbog teškoća i problema između Kosova i Srbije?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Da. To je počelo 1989. godine, a posle se intenziviralo 1990. godine i nastavilo se sve dok većina ljudi nije bila otpuštena s posla, do 1993. Znači to se nastavljalo. U tom periodu oko stotinu hiljada albanskih radnika je otpušteno s posla.

I tada je bilo oko dvestotinečetrestotnih hiljada ljudi koji su radili na Kosovu, ukupno, to je bio ukupan broj, tako da je stotinu hiljada dobilo otkaz a sedamdeset do osamdeset hiljada je ostalo na svojim radnim mestima, to su uglavnom bili Srbi sa Kosova i pripadnici drugih nacionalnosti. Bili su otpušteni iz ekonomskog sektora, javnog sektora, upravnog sektora i drugih sektora. Neki Albanci iz elektro - energetske industrije u blizini Prištine i Obilića koji su takođe radili na proizvodnji električne energije su ostali tada na svojim poslovima.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Od održavanja referenduma pa nadalje da li je DSK javno bio za i stramimo ka nezavisnošću?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Posle referenduma da, i to je bila glavna opcija DSK, kao izbor drugih političkih partija na Kosovu, zato što su tada osnovane i neke manje partije zbog rezultata referenduma. I kao što znate ostale republike su proglasile svoju nezavisnost od bivše Jugoslavije i nekadašnja federacija u stvari je de fakto počela da se raspada. Mi smo razmišljali o svojoj budućnosti, o svojoj sudbini na Kosovu.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Kako je DSK gledao na mogućnost koja se manifestovala na drugim mestima da nezavisnost može doći samo putem nasilja i rata, kako je DSK gledao na taj problem?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Naš stav je bio da nezavisnost treba postići miroljubivim demokratskim i diplomatskim metodama, a da nasilje ne treba koristiti, zato što je to bilo pravo naroda na Kosovu i mi smo u tom pravcu i delovali.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Imajući to na umu možete li da nam kažete nešto o dokumentu koji je pripremljen 11. oktobra 1991. godine?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Da, to je dokument koji je nazvan izjava sa tri opcije, to je pripremio DSK, zajedno sa ostalim kosovskim političkim partijama, albanskim partijama u Makedoniji i južnoj Srbiji i Crnoj Gori. To je dokument koji iznosi tri opcije. Ako se unutrašnje granice bivše Jugoslavije budu menjale treba da postoji republika Albanaca, Republika Kosova. Druga opcija je nezavisnost za Republiku Kosovo. Treća opcija je bila, ako se spoljne granice bivše Jugoslavije budu menjale i ako druge zemlje traže da se promene granice nekadašnje federacije, onda Albanci iz Kosova kao i drugih delova bivše federacije imaju pravo da se ujedine i da imaju svoju sopstvenu državu na Balkanu. Tako da se ovde više radilo o nekakvoj viziji i pripremi za nešto što se može desiti tada kada se nekadašnja federacija počela raspadati.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Počevši sa 1990. godinom ljudi su počeli da gube poslove kažite nam nešto o albanskoj radio - televiziji i šta se s njom desilo?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Da, 5. jula 1990. godine kosovski i radio i televizija kao i novine "Rilindija" su nasilno zatvorene od strane policije, a nesumnjivo i vojske. Novinare su izbacili iz kancelarija silom, to je snimljeno, ja nisam poneo taj filmski materijal, ali kancelarije su zatvorene i radio i televizija na albanskom jeziku su bili zatvoreni.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Koju su onda mogućnost imali ljudi sa Kosova da primaju emisije na albanskom jeziku? Ili iz same Albanije?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Više nije bilo albanskog radija i televizije na Kosovu, a Radio Tirana ili drugi kanali koji su bili na albanskom jeziku su blokirani uz pomoć određene vojne elektronske opreme, ja sam to sam video bilo je nekih vozila koji su imali aparate koji su mogli da blokiraju ili da ometaju te talase i to se dešavalo non - stop.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Vaša stranka, da li se ona organizovala samo u većim gradovima ili i šire?

SVEDOK Ibrahim Rugova: To je bila veoma rasprostranjena organizacija koja je postojala u svim selima Kosova i u svim četvrtima gradova na Kosovu. To nije bila samo stranka to je bio pokret, to je bilo nešto više od političke stranke. Imali smo veoma dobru organizaciju i veliku građansku volju, građani su se organizovali, nastavili da rade i to je bila veoma dobra i kompaktna organizacija.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da li možete da nam date neke primere praktičnih aktivnosti koje ste vodili kao i nešto u vezi sa političkim fokusom? Ako možete?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Već sam malo govorio o političkom fokusu i demokratizaciji Kosova, o nezavisnosti Kosova, a u praksi ta stranka je otpočela akcije solidarnosti da se pomogne ljudima koji su otpušteni sa posla kao i organizovanje društva u celini, u smislu obrazovanja, zdravstva, kulture pa čak i sporta. U to vreme, takođe, smo počeli da prikupljamo određena sredstva kroz jednu taksu, to nije bila obavezna taksa ali nešto što smo nazivali taksa solidarnosti i uglavnom smo bili usredsređeni na to da pomognemo ljudima putem hrane, odeće i drugih stvari koje su im bile potrebne. Jel možete da pretpostavite da ljudi koji su radili su radili godinama već da su bili na ulicama sada i da nisu mogli da sastave kraj s krajem? Dakle, to su bili naši prvi konkretni koraci.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Što se tiče obrazovanja, koliko je to bilo bitno, da se to radilo samo o praktičnim merama ili ste preduzeli i neke političke akcije na planu obrazovanja.

SVEDOK Ibrahim Rugova: To je više imalo praktičan aspekt, jer u to vreme, dakle, posle 1990. godine, a posebno 1991. godine sve škole su počele da se zatvaraju, osnovne škole, gimnazije pa i univerziteti. Dakle, mi smo pokušali da omogućimo ljudima da nastave sa obrazovanjem u javnim ustanovama, međutim, to je bilo veoma teško. Sećam se, 1991. godine, nekoliko puta su đaci i studenti otišli u javne ustanove u svoje škole, međutim nije i dozvoljeno da uđu zato što je policija čuvala te ustanove i da bi se izbegao sukob i radi dobrobiti te dece prestalo se sa odlaženjem u te javne institucije i organizovan je jedan sistem gde su ljudi mogli da studiraju i uče u privatnim prostorijama i zgradama, od osnovne škole preko gimnazije do nivoa univerziteta. I to se nastavilo do 1999. godine. Dakle, mi smo bili primorani da stvorimo jedan sistem koji je kasnije svet nazivao paralelni sistem da ne bi smo imali decu koja bi ostala bez obrazovanja. Jer, zamislite, čitave generacije koje ne bi stekle obrazovanje.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da se sada pozabavimo paragrafom 11, u vezi sa paralelnim institucijama. U oktobru 1991. godine, da li je formirana vlada koja je operisala unutar Kosova i izvan Kosova?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Da. Tokom tog meseca uspostavljena je koaliciona vlada u kojoj je bio premijer iz DSK kao i brojni drugi ministri

iz drugih stranaka, takođe i iz građanskih udruženja. Vlada je uglavnom operisala u inostranstvu, jer na Kosovu je to bilo veoma teško, međutim, postojale su različita veća koja su operisala na Kosovu već za finansije, obrazovanje, za kulturu, sport, itd. i oni su organizovali život društva i život građana.

...

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da li su 1992. godine održani izbori, mislim da je to bilo 1992. godine izbori za predsednika onoga što se može opisati rečima Republike Kosova. Možete li nam nešto reći o tome?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Ti izbori su održani 24. maja 1992. godine i političke grupe na Kosovu su odlučile da se održe izbori u skladu sa demokratskom procedurom je izabran Parlament i predsednik Kosova. DSK je odnela većinu glasova i ja sam izabran na mesto predsednika Kosova, apsolutnom većinom glasova. Naravno, ti izbori su takođe bili praćeni represijom međutim, čitavo stanovništvo je stalo iza njih. Dakle, izbori su održani a posle izbora dvojica aktivista su ubijeni blizu grada Peć. Međutim, ono što je bitno jeste da su održani ti izbori da bi se uspostavilo demokratsko ustrojstvo na Kosovu i to je postignuto.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Dakle, izbori su bili 1992. godine a posle šest godina su ponovo održani izbori za isti položaj u martu 1998. da li je to tačno?

SVEDOK Ibrahim Rugova: To je tačno, 22. marta 1998. godine iako je situacija bila veoma ozbiljna na Kosovu, vojni napadi su već otpočeli na Kosovu kao i određeni sukobi. Međutim, odlučili smo da održimo izbore jer je bilo vreme za njih, a takođe, treba znati da su brojne političke stranke učestvovala na tim izborima DSK je odnela većinu. Zatim to je bila hrišćansko demokratska stranka kao i druge stranke i ponovo sam ja izabran na mesto predsednika Kosova apsolutnom većinom glasova.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Hvala, doktore Rugova što se tiče sledećih tema pokušaću da se pozabavim njima što je brže moguće, i cenio bih ako biste mogli da mi odgovorite što je češće moguće sa da ili ne. Što se tiče paragrafa petnaest kažite nam da li je DSK učestvovala u organizovanju satelitskog televizijskog programa iz Albanije i da li je uspostavila informacioni centar na Kosovu. Recite molim vas da ili ne ako je moguće?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Da, DSK i vlada.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da li je došlo do nekakvih poremećaja u odnosu na satelitske diskove i šta ste vi učinili da bi se obezbedilo informisanje?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Da.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Šta se desilo s tim diskovima?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Nažalost, to se zaista dogodilo mi smo morali da pružimo ljudima informacije na albanskom jeziku i često je policija pretila ljudima da se reše svojih satelitskih antena i neki od njih su

kažnjeni zbog toga ali ljudi su i dalje nastavili da zadržavaju svoje antene uprkos tome, tako da je bilo i dalje... puno antena i danas ih čak ima puno na Kosovu.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Ja mislim da je Vašington otvorio kancelariju u Prištini 1996. godine a ubrzo posle njih je bila tu i kancelarija evropske unije.

SVEDOK Ibrahim Rugova: Da, to je za nas bilo veoma bitno jer smo hteli da oni budu prisutni na Kosovu i da imamo odnose sa njima.

...

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Vi govorite o svakodnevnoj represiji.

Kažite nam u jednoj rečenici ako možete šta se dešavalo tokom devedeset godina, kakva je bila represija. Da li je bilo žrtava?

SVEDOK Ibrahim Rugova: 1990. godine održane su demonstracije na njima je ubijeno nekih četrdeset ljudi. Što se tiče svakodnevne represije ljudi su maltretirani aktivisti, građani su maltretirani, zaustavljani često na kontrolnim punktovima na Kosovu ili su možda kažnjavani radi sitnijih prekršaja. Na primer, ako bi se našlo da nose pri sebi, nose sa sobom neke dokumente na albanskom jeziku, ili pisma na albanskom jeziku moglo im se desiti da budu osuđeni na trideset do šezdeset dana, hiljade ljudi su patile na taj način oni su bili osuđivani zbog veoma sitnih prekršaja rekao bi.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: A što se vas tiče da li ste i vi bili žrtva takvih uticaja i ograničenja sada ću se osloniti na paragraf 23.

SVEDOK Ibrahim Rugova: Ja sam bio veoma oprezan i nisam se mnogo kretao. Jer, sam želeo da izbegnem takvu represiju, dakle, bio sam izuzetno oprezan. Međutim, mi smo 1990. godine uspostavili Demokratski savez i meni je rečeno da odustanem od politike da ne treba to da radim, da to nema nikakvog smisla zatim, 1993. godine sam bio uhapšen i zadržan u policijskoj stanici u Prištini.

Tamo sam proveo više sati, to se dešavalo i u drugim prilikama. Međutim, kao što sam već rekao bio sam veoma oprezan nisam se puno kretao jer sam se plašio da će me uhapsiti a možda da će mi se desiti nešto gore.

...

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Kada kažete da vam je rečeno da odustanete od politike, ko vam je to rekao?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Neko iz državne bezbednosti 1990. godine on je radio u Ministarstvu unutrašnjih poslova na Kosovu i ja sam saznao da je on dobijao naređenje od nekog iz Beograda, ko je radio u tajnoj službi. Međutim, nikada nisam saznao kako se on zove.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: U određenom trenutku OVK je oformljena. Kakav je bio stav srpskih vlasti prema OVK kada je, prema DSK nakon formiranja OVK da li se nešto promenilo u njihovom stavu.

SVEDOK Ibrahim Rugova: Ja bi hteo nešto da dodam u odnosu na prethodno pitanje. Kada sam putovao u inostranstvo išao sam uglavnom preko Makedonije i na granici bi me policija držala tokom više sati. Što se tiče vašeg drugog pitanja ja mogu da kažem da se odnos nije promenio sa pojavljivanjem OVK, drugim rečima njegov stav prema nama je ostao isti bez obzira na pojavljivanje OVK.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: A kakav je bio taj stav prema vama ukratko rečeno?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Oni su nastavili sa represijom protiv DSK i naših aktivnosti. A što se tiče članova pripadnika OVK prilikom konfrontacija imali su isti stav to se dešavalo od marta 1998. godine, kada je sproveden napad na Drenicu i to se nastavilo kasnije. Dakle, taj stav je podrazumevao nasilje i otvoreni sukob to je preovlačivalo. Dakle, de fakto je Beograd odlučio da uništi Kosovo kroz nasilje i rat.

...

SUDIJA Patrik Robinson: Pre nego što nastavite sa sledećim delom želim da nešto razjasni doktor Rugova, 1990. godine Kosovo je proglasilo svoju nezavisnost unutar Jugoslavije po principu ravnopravnosti sa drugim republikama, i taj status je različit od statusa pune nezavisnosti. Što se tiče Ustavnog aspekta kakav je bio odnos između Kosova kao nezavisnog entiteta i jugoslovenske vlade. Jugoslovenska vlada prema Ustavu je imala kakva ovlašćenja u odnosu na Kosovo kao nezavisnu jedinicu.

SVEDOK Ibrahim Rugova: Mi smo proglasili Kosovo sa nazivom Kosova a u to vreme je jugoslovenska federacija i dalje postojala, i s obzirom na to Kosovo bilo da je Republika ili da je nezavisna država bi imalo odnose sa drugim republikama o tome se razgovaralo. Međutim, to se nije dogodilo. Što se beogradskih vlasti tiče one nikada nisu prihvatile izraz volje naroda. Smatrale su da je to nezakonito iskazana volja i nikada je nisu prihvatili. Dakle, to je bio kontekst i mi smo nastavili sa naporima da izgradimo državu i institucije uprkos srpskom nasilju i mi smo u inostranstvu priznati kao paralelna država a to je bio početak raspada federacije.

SUDIJA Patrik Robinson: Dakle, odnos Beograda je bio da nisu prihvatili, priznali taj status koji ste vi proglasili i da su nastavili da vas tretiraju na isti način kao i ranije.

SVEDOK Ibrahim Rugova: Da, to je tačno oni nas nisu priznali, nisu priznali republiku Kosovo. Ja sam rekao u martu 1989. godine oni su čak suspendovali status koji je Kosovo imalo u federaciji dakle, nisu priznali volju napora i nastavili su sa svojom represijom, nasiljem i drugim sličnim akcijama.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Sada bi hteo da se pozabavimo ministarstvom odbrane ukratko nam recite kako je ono uspostavljeno ko su bili članovi i ko je bila svrha?

SVEDOK Ibrahim Rugova: 1992. i 1993. godine mi smo mislili da policajci koji su otpušteni sa posla oni su se organizovali unutar sindikata i vodili su brigu o svojim porodicama i oni su mislili da treba da se uspostavi Ministarstvo unutrašnjih poslova gde će nezaposleni oficiri, ili policajci kosovski Albanci moći da rade. Oni su smatrali da treba da postoji njihovo ministarstvo odbrane međutim, na operativno vojnom planu to telo nije odigralo nikakvu ulogu jer to je bilo veoma teško, telo je više imalo konsultativni karakter pružali su se saveti građanima u slučaju napada poput napada koji je održan u Trenici na primer, 1998. godine sa porodicom Jašari ili drugim porodicama 1993. godine mnogi vojni eksperti su zatvoreni i osuđeni. Bilo je nekih četrdesetšest njih koji su bili u zatvorima do 1999. godine. Mnogi kosovski policajci su ubijeni, mnogi su maltretirani oko stope pedeset je osuđeno na zatvorsku kaznu. Oko dvesta je uhapšeno i oni su izdržavali kazne negde od 1998. do 1999. godine. Dakle, to je uglavnom bio razlog uspostavljanja tog ministarstva kao konsultativnog tela koje treba da pruži određenu bezbednost građanima.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da li su bivši policajci ikada priznati kao članovi ministarstva odbrane time što bi imali uniforme ili oznake ili tako nešto, ili da li su ikada bili naoružani?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Ne, nisu imali uniformu nije bilo moguće da imaju uniforme ni oznake. Međutim, kao što sam već rekao to je više bilo jedno konsultativno telo koje se bavilo građanima Kosova.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Hvala, sad bi hteo da govorimo o sporazumu u vezi sa obrazovanjem. Međutim, već smo puno toga čuli od drugih svedoka i mislim da bi smo mogli ukratko da govorimo o tome dr Rugova, održani su pregovori u vezi s sporazumom o obrazovanju 1996. godine odnosno počeli su 1996. godine. Je li to tačno?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Tačno, oni su počeli u leto 1996. godine.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: A organizacija je pomogla u organizovanju određenih diplomatskih aktivnosti da bi se olakšalo postizanje tog sporazuma?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Da.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: I u to vreme su takođe zapadne, druge zapadne vlade htele da se poboljša obrazovna situacija na Kosovu i i mislim da je sporazum potpisan u Prištini 1. septembra 1996. godine. Časni sude mi imamo jedan primerak ovog Sporazuma on je izvađen iz knjige to nije sporazum međutim, možemo da ga prikazemo sudu i u međuvremenu želim da objasnim da je knjiga sa naslovom "Sukob na Kosovu" diplomatska istorija kroz dokumente i izdavač je... a objavljena je 2000. godine.

SEKRETAR: To će dakle biti dokazni predmet tužilaštva 127. To je dovoljno kratak dokument i možemo da ga u potpunosti pročitamo. Datum je 1. septembar 1996. godine piše da je original, da ste ga potpisali i vi i

optuženi. Da li ste to učinili u prisustvu jedan drugog ili odvojeno dr Rugova?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Ovaj dokument je potpisan odvojeno. Ja sam ga potpisao u Prištini u prisustvu Senta dok je optuženi to potpisao u Beogradu. Ne znam da li je i on potpisao taj dokument u prisustvu Senta kao što sam već rekao radilo se o "šalt" diplomatiji.

SUDIJA Patrik Robinson: U kom svojstvu ste ga potpisali dr Rugova?

SVEDOK Ibrahim Rugova: To je bilo veoma protivrečno pitanje. Ja sam zapravo to morao da potpišem kao predsednik Republike Kosova, međutim, druga strana to nije prihvatila i da bi smo preduzeli određene pozitivne korake ja sam prihvatio da to potpišem samo sa svojim imenom dakle kao Ibrahim Rugova bez opisa svojstva, samo da bi pokazao nekakvu dobru volju.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Vezano za ustavni odnos koji meni nije sasvim jasan jer... beogradske vlasti nisu priznavale vaš status, status koji ste sebi dodelili 90. godine jasno je da su imali različite oblike određenog odnosa sa vama uključujući i u oblasti obrazovanja kao što svedoči ovaj dokument. Međutim, kao što ste rekli postavilo se pitanje vašeg svojstva, svojstva u kojem pišete, potpisujete i potpisali ste kao dr Rugova. Nastavite. U sporazumu koji već nekoliko godina obrazovni sistem na Kosovu od osnovne škole do Univerzitete ne funkcionise normalno. Zajedničkim sporazumom dole potpisani gospodin Slobodan Milošević predsednik Republike Srbije i dr Ibrahim Rugova su odlučili da rade na normalizaciji obrazovnog sistema za albansku omladinu na Kosovu. Po sporazumu se predviđa povratak albanskih đaka i nastavnika nazad u školu. Sadašnji sporazum zbog svog društvenog i humanitarnog značaja ne podleže političkoj debati. Zbog brige koju dole potpisani dele za budućnost albanske omladine i dece oni su zbog toga došli i sklopili ovaj Sporazum.

Oba dole potpisana zahvaljuju svojim zajedničkim prijateljima i zajednici Sane Đidio za veliko angačovanje, pomoć i podršku koju su pružili za ovaj dijalog. Oboje dole potpisani su sigurni da će svi oni koji učestvuju u sprovođenju ovog sporazuma biti potpuno angačovani na normalizaciji obrazovnog sistema. Biće utvrđena mešovita grupa 3 plus tri koja će sporazum sprovesti u stvarnost. Kada se omladina opredeli i angačuje sa voljom da se posveti svom obrazovnom i kulturnom poboljšavanju i tako postaju odgovorni građani onda pobeđuje civilizacija a ne pobeđuje jedna strana nad onom drugom. Doktore Rugova da li je ovaj Sporazum i sproveden?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Nažalost, nije bio sproveden i zbog toga smo imali demonstracije koje su organizovali studenti u oktobru 1997. godine ponovo smo imali demonstracije 1998. godine. Deo sporazuma je izvršen veoma kasno u martu ili aprilu 1998. tad je već bilo kasno. Oslobođena je jedna fakultetska zgrada za albance kao što je i otvoren Institut za

albanske studije i nacionalna biblioteka ali to je sve bilo kasno i ličilo je na farsu, tako da ovaj sporazum nije sproveden.

...

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Možemo sada da pređemo na pregovore u kojima je učestvovala grupa koja se zove G5. Časni sude mislimo da nije sklop osnovnih ovih pregovora uopšte nije bio doveden u pitanje tako da ja mogu ovde da vodim svedoka. Nakon kosovskih parlamentarnih izbora 22. maja 1998. godine da li je ispravka, 22. marta 1998. Da li je formirana grupa?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Da, formirana je grupa koja se prvo zvala G 15 i imala je 15 članova.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: A svrha grupe je da se pokrene pregovarački proces zato što su se uslovi pogoršavali i postojala je zabrinutost zbog nasilja koje je počinjeno.

SVEDOK Ibrahim Rugova: Da, naš stav je bio da treba nešto da se uradi, a Međunarodna zajednica je imala isto mišljenje zato što je situacija bila alarmantna tako da je formirana ta grupa od petnaest osoba u kojoj su bili predstavnici raznih građanskih udruženja, političkih stranaka udruženja za ljudska prava i tako dalje. To je znači bila jedna vrlo solidna grupa koja je bila spremna da razgovara sa Beogradom.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Iz praktičnih razloga smanjena je na grupu od 5 G - 5, a članovi su bili vi, Fehmi Agani, Veton Suroj, Džavet, ... Šalja i... i Mahmut Bakali.

SVEDOK Ibrahim Rugova: Da, to je bila više savetodavna grupa koja se bavila raznim pitanjima. Takođe smo imali grupu od pet članova kao što ste vi rekli koja je bila zadužena za direktne pregovore. Bajazit... da, da znači, to je bila praktična jedna grupa da,... je bio iz grupe za ljudska prava.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Vi ste se petnaestog maja sreli sa optuženim u Beogradu, i mislim da ste vi bili vođa grupe. Da li je to tačno?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Da.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Sastanak je trajao oko sat vremena. Vi ste objasnili da ste bili zainteresovani za nezavisnost Kosova. Da li je to tačno.

SVEDOK Ibrahim Rugova: Da.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: A ostali iz grupe su takođe učestvovali u razgovoru, a optuženi je između ostalog govorio i o događajima u Prekazu. Molim vas ukratko kažite nam šta je on rekao o događajima u Prekazu po vašem sećanju.

SVEDOK Ibrahim Rugova: Sećam se da je znao za slučaj u Prekazu za porodicu Jašari, šta se s njom desilo nazvao ih je teroristima i takođe je rekao da država mora da reaguje na takve slučajeve. Mi smo bili tu da razgovaramo o situaciji na Kosovu ali on je to rekao.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Mi smo o tome čuli od drugih svedoka tako da ne moram da vas pitam o tome šta su drugi rekli. Ali da li je po vašem mišljenju taj sastanak imao pozitivan ishod?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Ne, ne nije imao nikakve pozitivne rezultate. Pokušali smo da organizujemo sastanke na visokom nivou i na drugim nivoima. Formirali smo dve radne grupe za razgovore oni su bile formirane kasnije.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da li je bilo moguće da te radne grupe pregovaraju sa predstavnicima sa srpske strane ili ne?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Bilo je vrlo teško mi smo pokušali, pokušali smo.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Kad ste se vratili sa sastanka sa optuženim, ukratko da li ste granicu prešli kod Merdara i ako je to tako, šta ste videli da li ste videli neka vozila tamo i tako dalje.

SVEDOK Ibrahim Rugova: Kad smo se vraćali iz Beograda zaustavila nas je policija, bilo je i vojnika bio je to kontrolni punkt na granici sa Kosovom. Policija nas je zaustavila oko trideset do četrdeset minuta, tražili su naše isprave i tako dalje i to je bio znak da su oni znali gde smo bili i zašto. Tamo su nas zaustavili i naravno bilo je vojnih vozila tamo, a kad smo ušli na Kosovo bilo je tenkova i vojska se kretala širom Kosova. Možda je tu čak bilo i pripadnika paravojnih snaga i drugih.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: A posle da li je došlo do promene u snabdevanju hranom?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Ne, nije ali u stvari Beograd je odlučio da zaustavi kamione koji su iz Srbije dovozili hranu. Ti kamioni su pripadali raznim firmama koje su se bavile prehrambenim proizvodima. Međutim, to je bio loš znak tada to nije imalo nikakvog uticaja mi smo imali sopstvenu proizvodnju ali je bio zlosutan znak, i naravno mi takođe trgujemo sa Makedonijom. Međutim, ovo je bio vrlo negativan znak.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Trebalo je to da vas pitam i vratićemo se na to. Za vreme vašeg sastanka sa optuženim šta ste mu vi rekli u vezi nasilja i represije na Kosovu?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Rekli smo da je situacija na Kosovu loša da vlada nasilje, represija i on je to naravno opravdao time što je rekao da država mora da odgovori, zato što se radi o teroristima. Ja sam naravno, takođe, spomenuo i pitanje nezavisnosti.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS. - PITANJE: Da pređemo sada na Rambuje, i februar 1999. godine to je naravno usledilo nakon pokolja u Račku.

SVEDOK Ibrahim Rugova: Da.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da li je delegacija DSK bila ozbiljna u naporima da pregovara ili ne.

SVEDOK Ibrahim Rugova: Da bili smo ozbiljni i otišli smo tamo s ubeđenjem da se mora sklopiti Sporazum. To je bio i stav Međunarodne

zajednice nakon pokolja u Račku. Situacija se pogoršavala na Kosovu i naravno kosovska delegacija je uglavnom uključivala članove DSK uključujući i mene, kao i druge političke grupe bio je pokret za demokratsko jedinstvo kao i OVK i druga građanska udruženja.

Bilo je ukupno petnaest članova u našoj grupi. Stav DSK je bio da treba da se sklopi sporazum a ostali članovi te grupe su delili to mišljenje.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: A pristup srpske strane po vašoj proceni, kakav je on bio?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Većina njih nije bila ozbiljna. Meni se činilo da oni nisu tu da bi postigli nekakav Sporazum. To je bio naš utisak imajući u vidu način na koji su se održavali razgovori niti sam proces.

Mi nismo imali nikakve kontakte na tim pregovorima. Pregovori su trajali tri nedelje i nismo s njihove strane videli nikakvu spremnost da se sklopi sporazum.

...

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da bi se postigla ta formulacija, da bi se formulisao taj Sporazum u Rambujeu da li je srpska delegacija imala ovlašćenja stvarno da pregovara ili su povremeno morali da se vrate i da o tome nekoga izveštavaju, i ako jeste kome su morali da raportiraju.

SVEDOK Ibrahim Rugova: Oni su morali da pitaju Beograd. U tom kontekstu ambasador Hil koji je bio jedan od pregovarača je dva puta išao u Beograd. Jedanput se optuženi sastao s njim, a drugi put nije. Ali članovi srpske delegacije su stalno bili u vezi sa Beogradom da bi dobijali ovlašćenja za ono što su hteli da urade. To je bio naš utisak.

...

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Mi ćemo videti da li možemo da mu damo kopiju.

Kažite nam nešto u vezi odluke da se ovaj sporazum potpiše ili ne dr Rugova.

SVEDOK Ibrahim Rugova: Posle tri nedelje mi smo došli do jednog teksta uz pomoć ovakve vrste pregovaranja između jedne i druge strane putem posrednika. To je bio definitivni tekst i svaka od delegacija je u određenom trenutku trebalo da kaže da li se slaže ili ne sa sporazumom. kosovska delegacija albanska delegacija uprkos određenih rezervacija unutar grupe mi smo odlučili unutar svoje delegacije da prihvatimo dokument, a srpska delegacija nije došla ni do kakvog stava. Imali smo tri nedelje, pre nego što smo trebali ponovo da se sretnemo u Parizu, da potpišemo dokument. Međutim, dokument je bio u svojoj konačnoj verziji i pitanje je bilo da li će prihvatiti ili ne. Znači, to je bio kraj pregovora u Rambujeu.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: A srpska strana nikad nije potpisala zar ne?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Posle tri nedelje mi smo obelodanili sadržaj ovog dokumenta na Kosovu i posle tri nedelje smo otišli u Pariz i srpska

strana je ponovo odbila da to potpiše. Mi jesmo dokument potpisali kao delegacija.

...

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Kad ste se vratili da li ste dali izjavu za štampu?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Da, ja sam bio vrlo zabrinut onim što sam video od granice sa Makedonijom na putu do Prištine. Kao što sam rekao, video sam mnogo napuštenih, opustelih sela i gradova, general Janković je na granici sa Makedonijom i dan danas se sećam dva mala psića koji su hodali po ulicama i ničeg drugog. Tako da sam ja onda ispred svoje kuće dao izjavu novinarima. Rekao sam im da je krajnje vreme da NATO preduzme neku akciju da nešto mora da se uradi. To je bilo 20. ili 21. marta 1999. godine.

...

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da li ste saznali bez obzira na teškoće komuniciranja, da li ste u jednom trenutku saznali da srpske snage dobijaju pojačanje širom Kosova sa područja izvan Kosova?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Da, to se moglo videti srpske snage su bile prisutne i došlo je do pojačanja za vreme perioda zatišja u toku od tri nedelje. Bilo je moguće ih videti na ulicama, videli su se ispred moje kuće takođe.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da li su ti ljudi bili u uniformama, ili se jednostavno radilo o dobrovoljcima bez uniformi?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Neki od njih su imali uniforme, neki od njih su bili iz vojne policije. To su bili vojnici neki su bili u policijskim uniformama. Međutim, bilo je i dobrovoljaca bez uniformi i kasnije sam čuo da su oni došli iz Srbije i ostali po nekoliko dana, onda bi se vraćali nakon što bi obavili, šta su došli da obave.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: A šta se činilo u tom periodu, šta su srpske snage sa ili bez dobrovoljaca činile?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Bez ikakve sumnje su oni sprovodili svoje akcije zajedno i na kordiniran način oni su izbacivali stanovništvo, maltretirali ga takođe, su i ubijali ljude. Nažalost, takođe je tu bilo i lokalnih Srba sa Kosova jer do tog trenutka lokalni Srbi nisu učestvovali u tome. Međutim, u tom trenutku počeli su da učestvuju u proterivanju ljudi iz kuća i tako dalje.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Vaše komšije da li su oni mogli da ostanu kod kuće, ili su proterani i ako jeste tako gde su otišli?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Dva tri dana su ostali u kućama, niko nije izlazio. Međutim, posle tog vremena prećeno im je, i rećeno im je da moraju da izađu da napuste grad, a što se tiče nekih četvrti poput Dragodana u Zapadnoj Prištini, tamo im je prećeno i morali su ranije da odu. Tamo je živio profesor Agani. Zatim to je počelo da se dešava i u našoj četvrti i ljudi su počeli da odlaze.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Gde su oni otišli i kako su putovali ti ljudi koji su proterani?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Uglavnom su išli u Makedoniju, preko graničnih prelaza general Janković, a takođe su se koristili i vozovi na liniji Priština Skoplje. Zatim, je takođe vojna policija naređivala ljudima da idu na stanicu i ukrcavali su ljude u vozove, a ti vozovi su odlazili prepuni ljudi.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Paragraf 59, da li je 31. marta došlo do upada trojice do četvorice naoružanih vojnika u vašu kuću i da li su oni držali puške uperene u vas i vašu porodicu, tokom nekog vremena.

SVEDOK Ibrahim Rugova: Da, tog dana tri četiri grada uključujući i moj je očišćeno i svi su ljudi proterani iz moje četvrti i najzad su neki vojnici trojica do četvorica vojnika, čitava grupa zapravo došli u moju kući i ušli su u kuću. Nisu sačekali da otvorim vrata, već su silom upala unutra.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Vaša zaova je ponovo bila tamo sa svojom porodicom zar ne, ja mislim da je tu dakle bila jedna beba jedna novinarka "Der špiگل" kao i vaš šef obezbeđenja Adem...

SVEDOK Ibrahim Rugova: Da, ti ljudi su bili tamo.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Šta se desilo nakon što su ti naoružani vojnici ušli u vašu kuću, upali u vašu kuću?

SVEDOK Ibrahim Rugova: To su bili vojni i policajci i vojnici. Oni su nam rekli da siđemo dole. Ja imam jedan ulaz jedno predsoblje, svi ljudi koji su bili u kući uključujući i mene svi smo bili tamo, i oni su nas tamo držali četiri sata. Oni su bili smireni i pažljivi ali mi smo se plašili, šta nam se može desiti i ostali smo tamo do četiri sata.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Kako je bio obučen komandant?

SVEDOK Ibrahim Rugova: On je bio u vojnoj uniformi, imao je crvenu kapu na glavi.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Dok su ti ljudi bili tamo i držali vas pod stražom, da li ste tražili da negde odete, da napustite to mesto.

SVEDOK Ibrahim Rugova: Kada su nam rekli nakon četiri sata, da možemo da odemo na prvi sprat i da koristimo dnevnu sobu, oni su nam rekli da je to jedino mesto gde smo imali pravo da odemo. Ja sam im rekao pustite me da odem u Skoplje, jhoću da idem u Makedoniju dakle, inostranstvo. Oni su bili u raznim delovima kuće. Međutim, rekli su da nemaju nadležnost da mi dozvole da odem u Makedoniju.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: U šest sati posle podne, da li je neki novinar odnosno novinari, uglavnom Srbi, ali i Grci i Turci da li su oni stigli u vašu kuću zajedno sa direktorom prištinskog pres centra.

SVEDOK Ibrahim Rugova: Da, negde oko šest sati posle podne, oni su stigli i rekli su mi da treba da održim konferenciju za štampu. Ja sam rekao ne. Međutim, oni su insistirali i oficir zadužen za državnu bezbednost mislim, da se zvao Joksić on je bio tamo i ja sam održao tu konferenciju za štampu tu je bilo novinara, uglavnom su to bili Srbi.

Međutim, bilo je tu i nekih turskih i grčkih novinara. Jer, drugi međunarodni novinari su nekoliko dana pre toga bili proterani sa Kosova.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da li se sećate detaljno ili uopšte nečega što ste rekli na toj konferenciji za štampu?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Da, naravno. Oni su tražili od mene da se izrazim. Ja sam rekao da su ljudi iz srpskog obezbeđenja u mojoj kući. Zapravo tu su bili ljudi iz vojne policije kao i drugi. Naravno, tih dana se govorilo o tome da sam ja možda ubijen, ili da se skrivam. Međutim, ja sam rekao evo me tu sam, i rekao sam da je situacija ozbiljna i tako dalje. To je veoma kratko trajalo, nije trajalo dugo. Međutim, bilo je bitno to što su oni hteli da se ja pojavim u javnosti i naravno oni su tu bili sa svojom vojnom opremom i tako dalje.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Posle nekoliko sati da li su došli neki drugi ljudi, i da li su vam oni tada rekli da vi treba da idete negde drugde.

SVEDOK Ibrahim Rugova: Posle nekoliko sati šef srpske državne bezbednosti koga sam pomenuo je došao i rečeno mi je da moram da idem u Beograd, sutradan. Naravno, najpre sam rekao da, ali su oni insistirali i ja sam otišao. Dakle, otišao sam sutradan.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Ko vam je dao ta uputstva, konkretno govoreći dakle, kažete da je to oficir srpske državne bezbednosti. Je li to Joksić?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Da, Joksić on je bio zadužen za bezbednost u Prištini verujem, to je rekao i gospodin Joksić. On je rekao da se od mene traži da idem u Beograd.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Iako niste hteli da idete, mislim da vam nije rečeno zbog čega treba da idete. Da li ste ipak otišli?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Nije to bilo nešto što sam ja hteo, uopšte ja to nisam hteo. Međutim, optuženi je to zahtevao tako mi je preneto i da nisam otišao bilo bi posledica. Bile bi preduzete neke druge mere drugi koraci, i zato sam pristao da odem sutradan.

TUŽILAC DŽEFRI NJAS - PITANJE: Sreli ste se sa optuženim koliko vremena ste proveli sa njim, i šta se dogodilo između vas?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Imam utisak da je bilo negde oko 12 sati i proveli smo zajedno nekih četrdeset minuta do sat vremena i naravno ja sam mu ispričao šta se dešava na Kosovu. Izneo sam zabrinutost u odnosu na neke ljude poput profesora Agania, i optuženi me je slušao i on je predložio da obavimo saopštenje za javnost. Mene to nije mnogo zanimalo. Međutim, on je insistirao i to je bilo saopštenje za javnost koje na osnovu onoga što je on rekao je trebalo potpisati. Ja nisam video razloga zašto bi se to potpisivalo. Međutim, ipak sam rekao da mi to možemo da učinimo. Tu je bila televizija, oni su nas snimili.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da li se sećate kako se zvao?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Ne, ne sećam se.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: kakav je bio stav optuženog, u vezi onoga što se dešavalo u odnosu na bombardovanje NATO - a i tako dalje?

SVEDOK Ibrahim Rugova: On je bio uzrujan naravno zbog bombardovanja, i ja sam mu rekao govorio ono što se dešava na Kosovu i on je zato okrivio međunarodnu zajednicu.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Rekli ste mu šta se dešava na Kosovu. Šta ste mu u stvari rekli? Rekli ste nam za Aganija, da li ste spomenuli još neke druge ljude po imenu.

SVEDOK Ibrahim Rugova: Spomenuo sam neka imena Agani, moj saradnik takođe, Mustafa Gaši, nismo znali šta se sa njim dešava. Obavestio sam ga o onome šta se dešava na Kosovu da ljudi napuštaju Kosovo. Dao sam mu jednu opštu sliku događaja.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Vi ste nam rekli koji su zločini bili počinjavani protiv naroda tamo. Da li ste išta od toga spomenuli i optuženom?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Jesam spomenuo neke stvari ali on je sigurno znao. Ja nisam zalazio u pojedinosti ali jesam spomenuo ono što se tih dana dešavalo.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Treba da znamo, interesuje nas šta ste vi konkretno njemu rekli, šta ste mu rekli da se dešava na Kosovu, šta čine srpske snage na Kosovu ili oni koji rade s njim?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Ja sam izrazio svoju zabrinutost, prvo za svoje saradnike. Rekao sam mu da ljude proteruju sa Kosova. Da to rade vojne i policijske snage i druge grupe. Tražio sam od njega da sazna šta se dešava. Da nešto uradi i on je mene saslušao.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Mislim da ste nam rekli da su ljude takođe i ubijali, da su ljudi umirali.

SVEDOK Ibrahim Rugova: Da bilo je ubijenih, bilo je ranjenih, bilo je nekih koji su otišli.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da li ste bilo šta znali za njega, tada kada ste se sastali sa optuženim?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Da, znao sam da je on kidnapovan i da je pogubljen. To sam saznao kasnije. Da, znao sam.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da li ste njegovo ime spomenuli ili da li je njegovo ime spomenuto na ovom sastanku?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Čini mi se da jeste, da.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Vi ste naveli imena određenih ljudi, Aganija i drugih svojih saradnika ili možda i Kenmendija. Da li je optuženi dao bilo kakav odgovor, da li je rekao da zna za to što se njima desilo ili da zna da im se ništa nije desilo?

SVEDOK Ibrahim Rugova: On je rekao da zna za to. Ja ne znam, ali je verujem da jeste znao. On mi je samo rekao videću, videću. Ali ja verujem da je on već o tome bio obavešten.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE Sada pređimo na sporazum koji je on hteo da vi potpišete. Da li ste bili voljni da to potpišete?

SUDIJA KVON: Samo trenutak gospodine Naj. Doktor Rugova, vi ste rekli da ste optuženom dali i nekakvu opštu sliku o tome šta se dešavalo, ali rekli ste ranije da niste dobijali nikakve informacije o tome šta se dešavalo. Kako ste onda dobili te informacije? Da li ste to dobili preko nekih konkretnih ljudi koje ste lično poznavali, kao što su Agani ili Kejmendi? Odakle ste dobili te informacije i kako ste vi to izneli optuženom tada?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Da, kao što sam rekao, zbog nedostatka veza. Nisu radile telefonske veze, nismo imali komunikacije. Onda su ljudi kod mene dolazili. Često su dolazili uz poteškoće i oni su mi pokazali šta se dešavalo. Isto tako preko radio stanica su se emitovale vesti, ja sam slušao radio.

Sve do 31. a povremeno je radila i televizija, tako da sam pratio preko radija i televizije ono što se dešava. Isto tako uz pomoć ljudi, preko ljudi koji su dolazili kod mene da me obiđu. Tako da sam ja onda, na taj način saznao ono što se dešava u gradu.

...

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Molim da se engleski prevod srpskog teksta sada stavi na grafoskop i ja ću da pročitam taj prevod. Hvala vam. Sporazum, onako kako je prekopiran iz novina glasi: Predsednik Savezne Republike Jugoslavije Slobodan Milošević primio je u Beogradu doktora Ibrahima Rugovu. U razgovoru koji je vođen o problemima Kosova i Metohije konstatovana je puna saglasnost da su zajednički opredeljeni za politički proces i da se problemi uspešno i trajno mogu rešiti samo političkim sredstvima. I onda se tu vide dva potpisa, vaš i potpis optuženog. Da li je to tačno?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Ne mogu da kažem da se ovde radi o sporazumu, ovo je izjava za štampu i to je tako bilo. Ne znam kako da ga opišem, ali ustvari, to je ustvari samo izjava za štampu sa tog sastanka. To je manje, više isti tekst.

...

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Šta ste rekli Milutinoviću da se dešava na Kosovu?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Rekao sam mu to što se dešava. Da ljudi napuštaju, odlaze s Kosova. Da postoji represija, nasilje, da se zločini počinjavaju protiv naroda. A on je rekao to je rezultat međunarodne zajednice, to je taj slogan koji su celo vreme koristile srpske vlasti, da to čini međunarodna zajednica. Ali činjenica je ustvari da su njih proterivali iz srpske policije, vojnih snaga i paravojnih snaga, kao i drugih snaga.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da li je na ovom sastanku bio prisutan i Nikola Šainović, potpredsednik Vlade Jugoslavije?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Da, on je par puta, jednom ili dva puta došao mojoj kući.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Kakav je bio Šainovićev stav, onako kako ste ga vi shvatili u to vreme na Kosovu?

SVEDOK Ibrahim Rugova: On je bio na dužnosti koju ste spomenuli i mislim da je takođe bio odgovoran za Kosovo. On je često dolazio i boravio na Kosovu, pre rata i za vreme bombardovanja. On je bio prisutan na Kosovu. Ne mogu da vam kažem tačno koja je bila njegova funkcija ali znam da je bio odgovoran za Kosovo.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da li vam je poznato, da li je iko na Kosovu imao veća ovlašćenja od Šainovića?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Mislim da je imao više ovlašćenja, zajedno sa drugim Srbima, ali on je bio tamo, ja mislim da je on bio najodgovornija osoba.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: A kada vas je on posetio u vašoj kući, pre nego što ste se sastali sa Milutinovićem, o čemu su bile te posete, šta vam je rekao?

SVEDOK Ibrahim Rugova: On je govorio o opštim stvarima. Nismo raspravljali o nekim konkretnim stvarima, zato što nije bilo lako razgovarati s njim. To je bio neki uopšteni razgovor. Čisto da bi se potrošilo vreme. Nije to bila neka sadržajna debata. On bi obično dolazio kasno uveče.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da li je kasnije Milutinović došao u Prištinu?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Da, jeste. Bilo je to krajem aprila.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Tom prilikom, da li jeste potpisan neki dokument?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Da, to je bio dokument koji smo sačinili na njegov zahtev, na zahtev Beograda. Potpisali smo taj dokument. Ja sam to uradio, ne svojom slobodnom voljom, ali nisam imao izbora, morao sam to da uradim.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Molim da se taj dokazni predmet uvede. Časni sude to će biti dokazni predmet tužilaštva broj 130. Molim da se na grafoskop najpre stavi primerak na srpskom jeziku, dakle najpre na srpskom. Možemo da vidimo šta je u pitanju. Da li možemo sada da vidimo tekst na engleskom jeziku? To je dovoljno kratak tekst tako da mislim da možemo da ga pročitamo. Tu piše: Predsednik Republike Srbije Milan Milutinović i dr Ibrahim Rugova saglasili su se o sledećoj zajedničkoj izjavi: 1. Potrebno je da se odmah obnove i intenziviraju započeti razgovori između Vlade Republike Srbije i političkih lidera, političkih partija albanaca na Kosovu i Metohiji o političkom sporazumu kojim se Kosmetu daje široka samouprava uz puno poštovanje

ravnopravnosti svih građana i svih nacionalnih zajednica, suvereniteta i teritorijalne celovitosti Srbije i Jugoslavije. Konstatovano je da ovakav pristup predstavlja osnovu za trajno i pravedno rešenje problema na Kosmetu.

...

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Osim toga što su vas odvodili na sastanke i tražili da potpisujete izjave, da li ste vi bili u stanju da politički bilo šta činite na Kosovu u to vreme ili ne?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Ne, to je bilo nemoguće. Bilo je nemoguće učiniti bilo šta na Kosovu. Ova izjava je postojala više na papiru nego što je imala neku praktičnu vrednost jer Vlada i institucije nisu funkcionisale u toj situaciji kada nije bilo ljudi u njima.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Osim toga da li ste vi lično bili slobodni da se krećete ili ste bili na neki način ograničeni u tome?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Molim vas, ja sam bio u kućnom pritvoru. To mi nije bilo rečeno, međutim ja nisam mogao da se krećem bez dozvole i jedino kada bi me ti ljudi odvodili i slali tamo gde hoću, ne bih bio kod kuće. Dakle, de fakto sam ja bio u kućnom pritvoru, bio sam ratni zarobljenik, ne znam tačno kakav je pravni izraz ali mislim da sam bio u kućnom pritvoru.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: I za kraj dr Rugova, možemo da govorimo o sastanku koji je ponovo u Beogradu održan 4. maja. Vi ste tamo odvedeni pod policijskom pratnjom da biste se sastali sa optuženim. Šta je optuženi vama predložio tada?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Četvrtog maja on je rekao da moram da budem tamo a ja sam tražio da odem u inostranstvo, tako da sam ponovio svoj zahtev od prvog sastanka od 2. aprila. On je rekao da ja mogu da odem, međutim da moja porodica treba da ostane na Kosovu. Dakle da ja mogu da odem i da se vratim, međutim ja se sa tim nisam složio.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Vaša porodica, on je rekao treba da ostane na Kosovu. Da li imate neko objašnjenje toga, da li je to bio uslov da vi dobijete dozvolu da odete na drugo mesto.

SVEDOK Ibrahim Rugova: On je bez sumnje hteo da iznese uslov da moja porodica treba da ostane na Kosovu, međutim, ja se nisam složio sa time. Tada se optuženi predomislio i rekao je da moja porodica može da ide samnom u Italiju.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: A otprilike u to vreme, da li ste znali za smrt vašeg kolege Fethmi Aganija.

SVEDOK Ibrahim Rugova: Da. To je bilo šestog maja. Šestog maja sam u Rimu saznao za to. Saznao sam da je on pogubljen, da su to učinili srpski vojnici ili paravojska. Tada smo čuli da je nekakva grupa Dželatović ili tako nešto, da su ga oni pogubili. To je za mene bila veoma vest. To smo saznali idućeg dana.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Dr Rugova, koji je bio ili mogao da bude uticaj na vašu političku poziciju tog dokumenta koji su od vas tražili da potpišete?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Naravno, oni su mislili da mogu da me politički kompromituju i da me diskredituju pred kosovsko - albanskom javnošću, a takođe su hteli da izazovu sukob na albanskoj političkoj sceni među albancima. Bez sumnje to je bila svrha onoga šta su činili samnom.

...

OPTUŽENI Slobodan Milošević: Ja svakako imam nameru da ovim ispitivanjem pokažem upravo da stvari suprotno stoje gospodine Mej. Da li je tačno, evo sada ću da idem na teren onih godina, da li je tačno da je takozvana UČK u 1998. godini uglavnom bio skup nepovezanih grupa koje nisu imale jedinstvenu komandu?

SVEDOK Ibrahim Rugova: OVK kao što sam rekao je nastao kao odgovor na nasilje koje se sprovodilo na Kosovu tokom jednog dugog perioda. Oni su u početku počeli kao pojedinačne grupe ali onda su se ujedinili, dobili svoju komandu, zajedničku komandu, naročito 1998. godine, posebno krajem 1998. i početkom 1999. godine.

OPTUŽENI Slobodan Milošević: A znači pre toga, smatrate da je tačno ovo što sam rekao ili ne?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Već sam rekao da je to što ja govorim istina.

SUDIJA RIČARD MEJ: Pitanje je bilo da li je OVK prvenstveno grupa nepovezanih grupa bez ujedinjene komande. Možete li nam pomoću u vezi toga dr Rugova ili ne?

SVEDOK Ibrahim Rugova: U početku jesu bile nepovezane grupe, grupe koje su htele da zaštite narod i da im pruže bezbednost i bilo je vrlo teško za njih da imaju jedinstvenu komandu na samom početku ali kako je teklo vreme oni su se ujedinili i stekli zajedničku komandu. To je to što ja znam o tome, bili su mnogo organizovaniji kasnije.

SUDIJA RIČARD MEJ: To je sada dosta. Možete dopustiti svedoku da odgovori na te optužbe. Dakle vi ste pomenuli optužbe vezane za trgovinu drogom, rečeno je da je 1999. godine došlo do brzog proširenja OVK, takođe kroz veliki broj novih članova koji su bili plaćenici iz Nemačke i SAD. Da li možete dr Rugova da odgovorite na ovu optužbu?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Izvinjavam se časni sude, ja zapravo nemam nikakav komentar na to. On može čitavog dana da čita ovakve stvari, to su raznorazne špekulacije. Činjenica je da većina ljudi u OVK su bili ljudi koji su došli da se brane, da brane svoje domove i ja mogu da vam ispričam jednu epizodu vezanu za napad na Prekaz, Drenicu. To je bio prvi napad a posle toga su usledili brojni drugi.

SUDIJA RIČARD MEJ: Dozvolite mu da završi. Vi ste izneli te optužbe gospodine Miloševiću i dozvolite mu priliku da odgovori na njih.

OPTUŽENI Slobodan Milošević: Treba da odgovara a ne da priča epizode...

SUDIJA RIČARD MEJ: On ima prava da da primer i on se sprema da to učini. Izvolite, hteli ste da nam kažete nešto o Drenici i Prekazu.

SVEDOK Ibrahim Rugova: U tom kontekstu, to nisu bili plaćenici niti ljudi poput onih kakvima ih zamišlja optuženi. To su bili ljudi koji su došli da bi se branili, govorim o običnim žiteljima sela, dvesta - trista ljudi koji bi organizovali svoju odbranu sa starim oružjem koje je bilo potpuno beskorisno protiv ogromnog naoružanja, s druge strane ljudi su pokušavali da se brane i ja se ne slažem sa onim što je rekao optuženi i to je moj komentar.

OPTUŽENI Slobodan Milošević: Ja mislim da je svako pitanje prikladno. Evo nastaviću vi ste dugo godina govorili da ste se sve vreme zalagali za miran put. Moje pitanje glasi. Zašto ste odustali od mirnog puta, da li su vas naterale sile ili možda nikad u to niste ni verovali. Šta je od toga tačno?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Ja sam radio i verovao u miroljubivo rešenje, to sam činio tokom više od deset godina, a zatim postoje druge opcije ukoliko nema rezultata onda se bilo šta može desiti, neočekivani događaji mogu da se dese kao što je to bio slučaj u ovom slučaju kada se umešao Beograd, i nije Beograd se opredelio za političko rešenje. Oni su imali priliku da to učine, ali oni su nastavljali sa nasiljem i represijom da bi u krajnjoj liniji kao krajnji cilj ispraznili Kosovo od svog stanovništva i to se nastavilo tokom zadnjih deset godina na miran način se sprovodilo čišćenje i to je bio slučaj u toku rata u toku konflikata i znam da se to dešavalo i šta se dešavalo 1998. i 1999. godine. To je šta sam hteo da kažem hvala.

OPTUŽENI Slobodan Milošević: Godine 1989. vi ste potpisali apel dvestapetnaest kosovskih intelektualaca, mislim da ste to i pomenuli u svojoj izjavi, to je bilo protiv amandmana na Ustav Srbije, jel tako?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Da, to je tačno.

OPTUŽENI Slobodan Milošević: Taj apel koji ste vi potpisali nazvali ste apelom kosovskih intelektualaca, dakle, apelom kosovskih intelektualaca, jel to tačno?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Da, to je tačno, apel kosovskih intelektualaca. Mi tada nismo imali političku partiju, ali nakon što je suspendovan federalni savezni status Kosova mi smo objavili jedan apel da se to privede kraju. Nažalost, mislim da oko dvestačetdeset intelektualaca, mislim da se radio o dvestačetdeset, oni su tajno krajem marta odvedeni negde u Srbiju, u Leskovac, ili na neko drugo mesto i tri dana nismo znali gde se oni nalaze, tri nedelje nismo znali o njima, o njihovoj sudbini niti gde se oni nalaze.

Samo smo znali da su negde otišli. Onda su nam ljudi iz drugih republika rekli da su bili u Srbiji, da su ih maltretirali, neki su umrli. Oni su se bavili raznim profesijama, humanitarnim, bili su umetnici, naučnici, profesori i zahvaljujući intervenciji međunarodnih udruženja

uspeli smo da saznamo nešto o tim ljudima. Neki su bili pušteni, ali tri meseca su oni bili držani u srpskim zatvorima uglavnom u Leskovcu, Beogradu, i još na nekim drugim mestima i bili su izvedeni arbitrarno pred sud.

OPTUŽENI Slobodan Milošević: Kako da ne. Imam još mnogo pitanja. Preći ću onda na drugu temu jer vidim da ovu nikako ne dozvoljavate da svedok odgovara.

Da li je Kosovo, gospodine Rugova, po Ustavu iz 1974. godine bilo sastavni deo teritorije Srbije ili ne?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Prema tom Ustavu Kosovo je bilo članica Federacije, sa punim pravima poput Srbije, Hrvatske, Bosne i drugih republika. Samo nije imalo naziv republike jer Beograd to nikad nije dopustio. Dakle 1989. godine...

OPTUŽENI Slobodan Milošević: Ja vas pitam za 1974. godinu, dakle Ustav iz 1974.

SVEDOK Ibrahim Rugova: Kosovo je suspendovano iz bivše Federacije. Molim vas, govorimo od 1974. godini, odnosno o Ustavu iz 1974.

OPTUŽENI Slobodan Milošević: Moje pitanje je bilo da li je Kosovo po Ustavu iz 1974. godine bilo sastavni deo Srbije ili nije, recite da ili ne?

SVEDOK Ibrahim Rugova: Bilo je sastavni deo bivše Federacije, ali usled želje Beograda bilo je pomenuto da je i sastavni deo Srbije. Međutim, ono je bilo sastavni deo Federacije kao što je to bio i slučaj sa Ustavom iz 1946. godine. Međutim, Beograd nikada nije hteo da pruži Kosovu više. Mi smo imali druge namere, međutim, Kosovo je bilo sastavni deo Federacije sa svim internim propisima i pravilima u odnosu na unutrašnje odnose, odnose sa inostranstvom, privredne delatnosti i tako dalje.

Imalo je isti status kao i druge članice Federacije.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Još nekoliko stvari o vašem odlasku u Italiju. Primetio sam da nije osporeno to da vam je prvo rečeno da biste vi trebali vašu porodicu ostaviti na Kosovu. Vi niste želeli ići u Italiju, nego u Makedoniju. Da li je to tačno.

SVEDOK Ibrahim Rugova: Ja sam tražio da idem u Makedoniju, Makedonija je bila bliža. No, optuženi je odlučio da ja idem u Italiju. On je o tome odlučio on je tada i takvim stvarima mogao odlučivati. Kao što sam već rekao u svom iskazu ja se nisam složio sa time da ja odem bez moje porodice.

Svedok NIK PERAJ

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Ostali ste kapetan sve do juna 1999. godine tri dana pre nego što su snage NATO - a ušle na Kosovo. Da li je to tačno?

SVEDOK Nik Peraj: Da bio sam kapetan Prve klase.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da, koliko sam shvatio gospodine kad ste napustili jugoslovensku vojsku vi ste posle u odsustvu od strane Vojnog suda osuđeni na 15 godina radi dezerterstva.

SVEDOK Nik Peraj: Da, tako sam čuo ali ja nisam dobio nikakav zvanični dokument.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Vi ste po nacionalnosti Albanac, rođeni ste na Kosovu. Da li je to tačno?

SVEDOK Nik Peraj: Da.

TUŽILAŠTVO DŽEFRI NAJS - PITANJE: Ali vi pripadate katoličkoj veri vi niste musliman?

SVEDOK Nik Peraj: Da.

...

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Znači zeleno predstavlja Vojsku a zar ne.

SVEDOK Nik Peraj: Da, to je tačno.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: A plavi označava MUP.

SVEDOK Nik Peraj: Da, to je tačno.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Samo kratko molim vas zato što moramo da ađedimo na vremenu a časne sudije su pročitali vašu izjavu. Znači treba da potrošimo što manje vremena na ovo. Ako pogledate kartu tu stoji K2 tačka 4 da li vidite to. Molim vas da tu stavite svoj pokazivač, svoj ađap da bi mi tačno znali šta vi pokazujete. Da malo u desno pomerite ađap da, tu su neke oznake u zelenoj boji.

SVEDOK Nik Peraj: Tu je bila jedna privatna kuća a u podrumu se nalazila vojna policija. To su bili vojnici i stražari.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: A onda krenite na levo, idemo na karti ka niže malo na levu stranu. Šta je to.

SVEDOK: Nik Peraj: To je jedna zgrada takođe sa podrumom gde se nalazila komanda šakovičke brigade.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Tu su napravljene oznake i u zelenoj i u plavoj boji. Šta tu znači zelena boja.

SVEDOK Nik Peraj: Oznaka zelenim mastilom znači da se tu nalazilo Udruženje ili institut za socijalna pitanja u Đakovici i tu je u stvari bila policija. Tu je bio smešten MUP u zgradi socijalnog.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Takođe na tom mestu ste napravili znak i plavom bojom.

SVEDOK Nik Peraj: Plava i zelena to je bio deo prištinskog korpusa ali broj jedan ovde pokazuje da se tamo nalazila jedna policijska ekipa. Znači tu se nalazio i deo policije.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Šta možete da kažete sudu da li ova karta verno prikazuje ono što ste vi pokušali da označite na karti koja je uvrštena u dokazni materijal?

SVEDOK Nik Peraj: U potpunosti su iste.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Hvala vam.

Gospodine vi ste u vašoj izjavi ili dok ste davali izjavu takođe obeležili dokazni predmet 143 tačka 4, a taj dokument je sada na grafoskopu. Možete li nam opisati šta označavaju ove crvene strelice.

SVEDOK Nik Peraj: Crvene strelice obeležavaju kretanje raseljenog stanovništva u pravcu Đakovice iz doline Saragoj iz sela - prevodilac nije čuo ime sela.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: I možda možete pokazivačem da nam pokažete te dve crvene strelice i kuda se one kreću, počeli ste od početka i sada idete ka dnu.

SVEDOK Nik Peraj: Da, najduža crvena strela pokazuje kretanje stanovništva iz doline Saragoj prema Meja i prema Đakovici. Na levoj strani kriva crvena strelica pokazuje raseljeno stanovništvo prema Đakovici.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: A plava strelica koja je paralelna sa prvom od ove dve crvene strelice šta to znači.

SVEDOK Nik Peraj: Plava strelica pokazuje pravac napada specijalnih snaga MUP - a a pored nje se nalazi još jedna strelica koja je zelena i koja prikazuje pravac napada vojnih snaga iz šezdesettreće padobranske brigade iz Niša. Sa desne i sa leve strane ove zelene crte debele zelene crte, pokazuju blokadu čitave te teritorije od strane vojnih snaga.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: i to vi navodite u vašoj izjavi zar ne.

SVEDOK Nik Peraj: Da, tako je.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: A ovi kružići ovi zeleni krugovi koji se nalaze u jednoj crnoj kocki na koje je uperena strelica. Šta znači taj krug?

SVEDOK Nik Peraj: Komanda operacije koja se sastojala od oficira iz vojske i koja je komandovala operacijama na terenu se nalazila ovde u mestu koje se zvalo Đafa... Sekot to je brdo to, i odavde možemo da vidimo čitavu teritoriju u kojoj je sprovedena ova operacija.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Ja ću vas ovde zaustaviti 27. aprila 99 godine, gde ste vi bili tada, kada ste rekli da u svojoj izjavi da ste videli da se ovo sve dešava. Gde ste se vi fizički nalazili da bi bili u stanju da raspravite sve ove strelice?

SVEDOK Nik Peraj: Dvadesetsedmog ujutro, sam stigao iz Niša i kad sam od svog brata čuo šta se tamo dešava.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Gde ste vi fizički stajali, sedeli ili već šta ste radili kada ste mogli da gledate to što se dešava, fizički?

SVEDOK Nik Peraj: Ne, 27. nisam bio u mestu Đafalseku ja sam tamo bio 28. ujutro. Isto tako u selu Dužnje i... istog dana.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Kad ste vi bili izvinjavam se kad ste vi bili u Oseku 28. da li ste vi odatle mogli da vidite te stvari koje ste nam opisali.

SVEDOK Nik Peraj: Ja sam se nalazio na tom mestu odakle sam imao pogled na to, i ja sam neko vreme razgovarao sa pukovnikom Koturom i pukovnikom Stankovićem. Pukovnik Kotur je bio u komandi prištinskog korpusa, a pukovnik Stanković je bio načelnik armijske vojne brigade u Đakovu koja je rukovođila operacijama na terenu.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Još dva pitanja vi ste nam objasnili crvene krugove. Što su crveni krugovi na 143 tačka 4?

SVEDOK Nik Peraj: Crveni krugovi prvi, prema gore je kontrolna tačka u selu Meja. Drugi, se nalazi na raskršću ceste Meja Korenica.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: I šta se dogodilo na tim kontrolnim tačkama?

SVEDOK Nik Peraj: Na tim kontrolnim tačkama je zaustavljeno više od 500 ljudi ovde kod Meja. To su učinile policijske snage redovna policija, lokalna policija, paravojska i neki rezervisti koji su se takođe tamo nalazili.

...

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Znači od ova dva crvena kruga to je gornji crveni krug čiji donji deo prelazi preko reči Meja. Da li je to tačno?

Svedok Nik Peraj: Da.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Ovde u zgradama možete videti napisano Meja. Hvala. To su moja pitanja i sada ću ako mi dozvolite brzo pročitati kratak sadržaj onoga što stoji u ove dve dosta dugačke izjave. Časni sude u svojim izjavama svedok opisuje da je od decembra 1998. godine bio oficir u brigadi protiv vazdušne odbrane i artiljerije, te da je 99. godine general Pavković imenovan za komandanta Treće armije Vojske Jugoslavije a general Lazarević je preduzeo komandu nad prištinskom korpusom. U svojim izjavama svedok detaljno opisuje strukturu oružanih snaga što obuhvata vojsku Jugoslavije, MUP i strukturu koju on zove teritorijalna odbrana. To. On kaže da smatra da su u vreme rata MUP i teritorijalna odbrana potpali pod kontrolu Vojske Jugoslavije. Paravojne grupe među kojima su bili Arkanovi tigrovi, Šešeljovi beli orlovi, i jedinica Frenkcija... Frenkijevi. On smatra da su oni svi tad operisali pod teritorijalnom odbranom. U svojoj izjavi on kaže da je regularna Vojska Jugoslavije u području Đakovice bila zadužena za operacije protiv OVK, a napade na civilne mete obavljao je MUP.

U svojoj izjavi on opisuje ogromnu količinu armije i policije koji su došli između februara i marta 1999. godine osim tih jedinica svedok opisuje kako su u raznim selima stvorene lokalne jedinice i to u selima gde je regularni MUP imao poteškoća u patroliranju. Nakon što je NATO započeo bombardovanje grupe od 5 do 10 ljudi dolazile bi na Kosovo gde bi se pridružile jedinicama Vojske Jugoslavije. On kaže da su oni izgledali dosta neuredno, i mnogi od njih su imali krivični dosije. Rezervisti Vojske Jugoslavije nosili su iste zelene maskirne uniforme i oznake kao i Vojska Jugoslavije, ali oni su obično bili stariji ljudi. Rezervisti MUP – a su obično bili ljudi koji su ranije službovali u vojnoj policiji, ili koji su bili penzionisani iz regularnih jedinica MUP – a. Njih je bilo otprilike pedeset do sedamdeset u Đakovici, a još mnogo više došlo ih je iz Srbije.

Na početku je MUP imao zadatak da se bavi sa OVK oni su nosili plave maskirne uniforme, i oznaku na kojoj su bile boje srpske zastave i reč milicija. U teritorijalnoj odbrani bili su ljudi od petnaest do šezdesetpet godina. Oni nisu bili vojska Jugoslavije niti MUP, ali su među njima bili ljudi iz civilne zaštite. Njihova je uloga bila da štite civilno stanovništva. Delimična mobilizacija teritorijalne odbrane započela je negde u oktobru, novembru 1998. godine i završena je negde do januara, februara 1999. godine.

On u svojoj izjavi kaže da su u tom području operirale i paravojne grupe većina su pripadale Arkanu i Šešelju, a otprilike trideset ljudi pripadalo je Frenkijevoj grupi. U teoriji ove oružane grupe bili su potčinjene Vojsci Jugoslavije. Vojska Jugoslavije i MUP sastajali su se svakog dana ali su imali odvojene zadatke. Operativna mapa na kojoj se može videti razmeštaj jedinica. Tu operativnu mapu pripremala vojska i zatim davala MUP – u. MUP se oslanjao na podršku Vojske u velikim operacijama. Svedok dalje kaže da je početkom marta 1999. godine isplanirana operacija protiv Albanaca na tom području. Ovaj svedok je bio prisutan na sastanku na kojem je izdato naređenje da treba eliminisati najmanje stotinu glava i da sve kuće treba spaliti kao odmazdu za ubistvo jednog oficira MUP – a u zasedi OVK.

Dvadesetsedmog aprila odigrao se masakr u Mej i Korenici, 28. aprila dan nakon tog masakra svedok je bio u zapovedništvu brigade gde je video izveštaj u kojem Vojska Jugoslavije navodi da je u Korenici ubijeno sedamdesetčetvoro terorista, a u Mej šezdesetosam. Na dan masakra svedok je pomogao otprilike deset porodica da pobegnu. Pomogao im je da prođu kroz kontrolnu tačku MUP – a. Nakon masakra video je otprilike dvadeset leševa koji su streljani iz blizine. Primetio je da je video opekotinu od baruta na glavama tih ljudi.

Sledećeg dana svedok je pomogao još dvema porodicama da pobegnu, time što je uverio MUP da oni nisu pripadnici OVK. Svedok je prepoznao pripadnike paravojnih grupa u Meju u vreme masakra. On

takođe kaže da su u masakru učestvovali Vojska Jugoslavije, MUP, lokalna policija i paravojni vojnici. Svedok je takođe napravio jednu kartu to je dodatak njegovoj izjavi, mi smo već prošli kroz to, te karte pokazuju olinu Saragoj i Mej. Vojska Jugoslavije nalazila se na zapadu kako bi stvorila otpor prema OVK koji dolaze iz Albanije, a bila je takođe razmeštena i duž puta Đakovica – Dečani. Vojska se kretala niz dolinu spaljujući kuće i terajući civile prema paravojnim grupama koje su bile oko Meje. Te paravojne grupe su delovale kao sila za blokadu. Ta operacija... iz zapovedništva u Đakovici.

Dvadesetsedmog aprila 1999. godine ljudi su saterni do mesta gde su ih preuzeli lokalni MUP i paravojne formacije istog dana odigrao se masakr a 28. aprila operacija se nastavlja prema jugoistoku. U danima nakon masakra Vojska Jugoslavije i MUP tražili su buldožere navodno za čišćenje puta. Međutim, ovaj sedok smatra da su ti strojevi bili potrebni za uklanjanje tela. On kaže da je razlog tome to što je 29. aprila video dva kamiona kako idu za Đakovicu iz Meje i bili su pokriveni ciradom. Kad se cirada digla zbog vetra svedok je video delove ljudskih tela na kamionima. OVK je prema iskazu ovog svedoka napustila područje Đakovice u to vreme kada je NATO započeo bombardovanje od početka godine 1999. u tom području nije bilo nikakvog stvarnog otpora OVK.

U svojoj izjavi ovaj svedok takođe navodi ključne pojedinice u vojsci, MUP – u, teritorijalnoj odbrani i opštini i objašnjava njihove uloge za vreme bombardovanja NATO pakta. Naravno, ovaj tekst je veoma kratak sadržaj jedne dosta detaljne izjave. Međutim, izjava stoji pred vama. To su bila moja pitanja. Hvala.

...

OPTUŽENI Slobodan Milošević: A da li znate da po pravilu službe Vojske Jugoslavije vojska može da se upotrebi u miru protiv terorizma?

SVEDOK Nik Peraj: Da, jedinice Vojske da ali ne i cela Vojska, na Kosovu su iskorišćene sve jedinice Vojske koje postoje u Jugoslaviji samo mornarica nije iskorišćena, brodova nije bilo. Osim toga sve jedinice i vojna oprema i trupe korišćene su tamo.

OPTUŽENI Slobodan Milošević: Vi tvrdite dakle da je cela vojska Jugoslavije upotrebljena na Kosovu u borbi protiv terorizma.

SVEDOK Nik Peraj: Ja veoma dobro znam slučajno u Nišu u Vranju, Kraljevu, Čačku u kasarnama su ostali tek stražari i veoma mali broj vojnika. Svi drugi bili su razmešeni na Kosovo.

OPTUŽEBI Slobodan Milošević: A da li je vama poznato a rekao bih iz ovoga što ste u svojoj izjavi rekli, da postoje tri armije kopnene vojske u Jugoslaviji prva, druga i treća?

SVEODK Nik Peraj: Treća armija... prištinski korpus ja sad govorim o tome jer zato jer iz cele Srbije, iz Vojvodine uz izuzetak minimalnih snaga koje su ostale tamo svi su drugi poslani na Kosovo da se bore.

OPTUŽENI Slobodan Milošević: Vi tvrdite da je i prva armija i druga armija da su svi išli na Kosovo i cela treća armija.

SVEDOK Nik Peraj: Ja sam već odgovorio ako tome mogu nešto dodati rekao bih da je na Kosovu bilo i jedinica Vojske iz Republike Srpske. Te su jedinice bile stacionirane zapadno od Đakovice u mestu zvanom Erezina.

OPTUŽENI Slobodan Milošević: Dobro, rasčistili smo vi tvrdite da je cela jugoslovenska vojska bila poslata na Kosovo, da idemo na sledeće pitanje, je li to vaša tvrdnja?

SVEDOK Nik Peraj: Više od stopedeset hiljada vojnika nalazilo se tamo. To su brojke koje sam čuo od mojih bivših kolega oficira na visokim položajima, a vi veoma dobro znate da je veličina vojske bila smanjena i to prema sporazumu koji ste vi lično potpisali. Nakon onog što se dogodilo na Kosovu svi su poslani na Kosovo, a ostali su samo najnužniji brojevi vojske da izvršavaju uobičajene dužnosti.

OPTUŽENI Slobodan Milošević: Vama dakle nije poznato da se Vojska brojčano uvećava u slučaju rata kao oficiru Vojske Jugoslavije. Vi ništa o tome ne znate.

SVEDOK Nik Peraj: Hvala vam što ste me posetili da, izvršena je i mobilizacija masovna mobilizacija u Srbiji i ljudi koji nisu želeli da se bore bačeni su u zatvor.

...

OPTUŽENI Slobodan Milošević: Molim vas, ja vas to pitam zato što vi ovde govorite neke stvari koje apsolutno nisu moguće. Vi govorite npr. o Frenkijevcima ko je sebe proglasio, zapravo, ko su ti koje su sebe proglasili za Frenkijevce? Šta to znači uopšte?

SVEDOK Nik Peraj: Frenki je bila najterorističkija moguća jedinica koja je činila teroristička dela zajedno sa Arkanovim ljudima, a čuo sam od mojih drugih bivših kolega da su to bili ljudi bez roditelja, oni koji su odrasli po sirotištima, ljudi bez osećaja koji bi ubijali kao da ubijaju pile.

OPTUŽENI Slobodan Milošević: Da li je vama poznato da to što vi tvrdite uopšte ne bi bilo moguće, zato što Frenki, odnosno Franko nije bio nikakva paravojna formacija da je to bio jedan od pomoćnika šefa državne bezbednosti koji je svojevremeno rukovodio regularnom antiterorističkom jedinicom. Tako da apsolutno nije bilo moguće da to što vi nazivate razbojnicima budu pripadnici jedne takve jedinice. Da li je to vama poznato kao oficiru.

SVEDOK Nik Peraj: Mogu samo reći i to sasvim ozbiljno, da je to bila jedna specijalna jedinica sa komandantom iz Beograda koji je sam rekao da se njima ne treba da imam nikakvog posla i da ih se klonim. Njihov komandir je išao po kućama u gradu i sudelovao je u raznim vrstama mučenja i drugih stvari, ne znam kakva je to bila jedinica.

OPTUŽENI Slobodan Milošević: Molim vas, a da li je jasno da taj čovek nije bio nikakav Frenki, odnosno neko koga su tako zvali.

SVEDOK Nik Peraj: Ja lično ne znam Frenkija, ne znam ko je to, ali ta jedinica kao celina bila je poznata po imenom Frenki, odnosno Frenkijevci. Nosili su crne marame oko glave, nosili su različite uniforme vojne, policijske, polufojne, polupolicijske, specijalne snage, svašta.

...

SUDIJA Ričard Mej: Šta ste videli. Šta je ta jedinica radila.

SVEDOK Nik Peraj: Ta jedinica je zajedno sa nekim drugima u Đakovici bila stacionirana blizu stadiona Vlaznima. I oni bi po celu noć podmetali vatru u kuće u raznim delovima grada. A tokom dana negde oko 14 sati okupila bi se u kafiću Rinija koji se nalazio preko puta kuće u kojoj je bila vojska. A kad bi se smračilo nastavili bi te iste operacije. Videli bismo plamen kako se diže iz raznih kuća u gradu. Čuli bismo pucnjavu i sve sam to mogao videti i čuti. Jer su moji stražari bili blizu vojne kuće.

OPTUŽENI Slobodan Milošević: Zar niste malo čas rekli da u stvari to nije bila jedinica, nego grupa kriminalaca.

SVEDOK Nik Peraj: Rekao sam da su pripadali jedinici pod nazivom Frenki.

Slobodan Milošević: Zar vam nije jasno.

...

OPTUŽENI Slobodan Milošević: Pošto ste sad rekli, da nije mogla imati veze sa redovnim snagama, na pitanje gospodina Meja, pošto ste rekli pre toga, da je očigledno bila reč o grupi kriminalaca, i pošto ste vi bili zaduženi za obezbeđenje. Zašto ih niste pohapsili.

SVEDOK Nik Peraj: Bili su preduzeti koraci da ne samo oni, nego i drugi koji su počinili zločine u gradu nešto sa njima naprave. Međutim, to je bilo nemoguće, već sam vam rekao da je i sam komandant kasarne otišao tamo, međutim, nije uspeo jer ih nije bilo toliko mnogo. Nije, jednostavno nisu znali kakve sve probleme možemo od njih očekivati.

OPTUŽENI Slobodan Milošević: Vi ste rekli da je za MUP bio odgovoran pukovnik Vojske Jugoslavije Došan. Ako sam dobro ovde pročitao ime. Kakve veze ima pukovnik Jugoslavije sa MUP – om kako može da, kako objašnjavate tu svoju konstataciju.

SVEDOK Nik Peraj: Pukovnik Milan Došan, bio je zapovednik garnizona i brigade u Đakovici.

OPTUŽENI Slobodan Milošević: Dakle, nije bio zadužen za MUP.

SVEDOK Nik Peraj: U vreme rata komandant garnizona postaje čovek broj jedan u tom garnizonu. To se odnosi i na policiju i na druge strane.

OPTUŽENI Slobodan Milošević: Je li vam Došan naredio da pohapsite kriminalce.

SVEDOK Nik Peraj: Ne da ih uhapsimo. Nego da sprečimo da im se toči alkohol u hotelu i da ih pošaljemo nekome drugom, da ne budu više u hotelu, nego negde gde su trebali biti stacionirani.

...

SVEDOK Nik Peraj: Rekao sam da nisam siguran da su oni sa sobom doneli oružje, ja sam sasvim siguran da su oni komunicirali sa jedinicom iz Republike Srpske koja je bila razmeštena u mestu po imenu Rezina istočno od Đakovice.

...

OPTUŽENI Slobodan Milošević: Kao što znate, od Vardara pa do Triglava, od Đerdapa pa do Jadrana, to je bila pesma koja se zvala "Jugoslavija". I bila je vrlo popularna, vrlo vedra, lepa pesma i zvala se "Jugoslavija" i niko nije pevao to što vi tvrdite.

Da idemo dalje, ja imam vrlo malo vremena. Pominjete lica koja su imala svakodnevne sastanke ali na tim sastancima nikada niste prisustvovali. Da li je to tačno.

SVEDOK Nik Peraj: Prisustvovao sam gotovo redovno informativnim sastancima koji su se održali u zapovedništvu gde sam bio stacioniran. Isto tako sam sudelovao i na drugim sastancima sasvim slučajno kada sam se tamo zatekao tražeći neke stvari ili nešto.

OPTUŽENI Slobodan Milošević: Govorili ste o jednom neformalnom sastanku i to u privatnoj kući. Je li to bila neka večera ili je bilo sedeljka neka, šta je bio taj sastanak.

SVEDOK Nik Peraj: To nije bila sedeljka, već svadba, to je bio dan kada je sahranjen Harašević. Ja sam se zatekao tamo.

OPTUŽENI Slobodan Milošević: Sedeli su ljudi koji su se okupili da prisustvuju sahrani. Dobro ste to razjasnili. Govorite i donošenju odluka od strane MUP. O tome da li se savetovao sa vojskom Jugoslavije ili ne. Ali vi o tome ne znate ništa pouzdano, vi to samo pretpostavljate.

SVEDOK Nik Peraj: To nisu nagađanja. Na jednom kratkom sastanku su te stvari rečene. I na kraju su se te stvari i desile u Meji i u Korenici.

OPTUŽENI Slobodan Milošević: Doći ćemo na Meju. Ja sam samo hteo da ustanovim da to nije bio nikakav sastanak nego neformalni skup u privatnoj kući povodom shrane tog čoveka koga su ubili teroristi UČK. A to je potpuno drugo od onoga što ste izneli.

SUDIJA Ričard Mej: Ne, to je vaš komentar gospodine Miloševiću da bi bili pravedni prema svedoku.

OPTUŽENI Slobodan Milošević: Dobro, da li je tačno da je godinama u našem javnom i privatnom životu, dakle među ljudima i u sredstvima javnog informisanja, izraz etničko čišćenje upotrebljavano za zločin.

SVEDOK Nik Peraj: Mogu slobodno da kažem da je etničko čišćenje bilo i na Kosovu i u mojoj opštini u Đakovici. Možete nekog drugog da pitate za detaljnu analizu.

OPTUŽENI Slobodan Milošević: Pa znači, rekao vam je prijatelj iz vojne bezbednosti kako će se izvršiti zločin. To je jedna strana stvari, ali druga, vi niste pomenuli u vašoj izjavi koju ste dali dva i po meseca od događaja, ni u onoj koju ste dali skoro godinu dana pre druge izjave.

Zašto ranije niste pominjali to kako vam je neko rekao da će biti izvršen sločin.

SVEDOK Nik Peraj: Prvo da kažem da on nije rekao da će se desiti, već da se desilo i u tom neformalnom susretu tokom tog razgovora pomenuto je da će se teren očistiti od stanovništva.

OPTUŽENI Slobodan Milošević: To znači govorio vam je da je planiran neki zločin. Je li tako ili ne.

SVEDOK Nik Peraj: On je rekao da se to planira. To nije bilo nešto što je bilo nepoznato. To nije trebalo da se piše po posterima, to su bile vrlo jasne mere i desilo se to što se desilo.

...

OPTUŽENI Slobodan Milošević: Komandant korpusa komanduje nekom operacijom protiv civilnog stanovništva u jednom selu. To vi tvrdite, je li tako, kao oficir Vojske.

SVEDOK Nik Peraj: Ne radi se o jednom selu već o različitim selima iz doline Saragoj ja sam u svojoj izjavi pomenuo da je operaciju vodio general Lazarević iz Đakovice kao i pukovnik Kotur i pukovnik Stanković, oni su bili na terenu, kao i policajci iz sela Dužnje.

OPTUŽENI Slobodan Milošević: Je li to bila operacija, kako je vi zovete, protiv UČK, da ili ne.

SVEDOK Nik Peraj: U tom kraju uopšte nije bilo OVK zato što 27. i 28. nijedan jedini pripadnik jugoslovenske armije niti policije nije bio ubijen i ranjen, niti je bilo ko ubijen i ranjen iz OVK. Jasno se dobro zna ko je patio od ove operacije i ko je pripremio.

...

SVEDOK Nik Peraj: Časni sude, ja sam već spomenuo to ću ponoviti i to najozbiljnije govorim, za vreme ove operacije 27. i 28. aprila 1999. godine u tom kraju koji sam spomenuo, dolina Saragoj, uključujući i okolna sela, nijedan vojnik nije ubijen za vreme ta dva dana niti iz jugoslovenske vojske i policije, niti OVK. Samo su civili ubijeni i to je cela istina.

...

SVEDOK Nik Peraj: O kom izveštaju govorite.

AMIKUS KURI Miša Vladimirov: Vojni izveštaj koji je pripremljen odmah posle incidenta od 28. aprila 1999. godine.

SVEDOK Nik Peraj: Ja sam ga vido svojim očima, video sam kako major piše taj izveštaj na kompjuteru.

AMIKUS KURI Miša Vladimirov: Pitanje je da li ste ga vi pročitali, ili ste ga videli.

SVEDOK Nik Peraj: Video sam kako ga piše, a onda sam ga delimično pročitao.

AMIKUS KURI Miša Vladimirov: Kakav je bio sadržaj tog izveštaja da li je to bio vojni izveštaj, u kome se davala procena situacije u tom kraju ili je to bio manje više policijski izveštaj u kome su se navodile činjenice o tom incidentu, ili se radilo o nekakvom izveštaju neke druge vrste.

SVEDOK Nik Peraj: Izveštajem se vrhovna komanda obavestavala o tome šta se desilo u toj operaciji koja je preduzeta.

AMIKUS KURI Miša Vladimirov: Šta mislite pod time kad kažete Vrhovna komanda.

SVEDOK Nik Peraj: Izveštaj je poslat komandi korpusa a ona je sa svoje strane prikupila sve izveštaje i onda bi o tome izvestila treću armiju sve do Beograda do Vrhovne komande koja se nalazila u Beogradu.

U izveštaju se navodi da tokom operacije u Meji šezdesetosam terorista je likvidirano to je izričito rečeno a u selu Korenica likvidirano je sadamdesetčetiri terorista tu su date još neke druge činjenice i informacije o tome šta se desilo za vreme ove operacije.

...

AMIKUS KURI Miša Vladimirov: I kome je taj izveštaj bio upućen ako je pri vrhu stranice stajala više od jedne institucije.

SVEDOK Nik Peraj: Taj izveštaj bio je upućen Komandi prištinskog korpusa.

AMIKUS KURI Miša Vladimirov: A zašto onda kažete da je izveštaj poslat u Beograd. Da li je to vaša pretpostavka, da li vi pretpostavljate da se nešto tako dogodilo.

SVEDOK Nik Peraj: To nije bila moja pretpostavka nego uobičajena procedura. Niža komanda šalje izveštaje višoj komandi za nas je viša komanda bila komanda prištinskog korpusa, a za tu komandu viša komanda bila je komanda Treće armije, a ona bi pak to prosledila Glavnom štabu Generalštabu u Beogradu.

Znači ovaj izveštaj je išao u komandu korpusa, a zatim dalje ne znam šta su učinili. Međutim, to je trebalo biti prosleđeno Vrhovnoj komandi u Beogradu, naravno.

...

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Samo dve tri teme koje bi trebalo razjasniti. Prvo, ova tema kojom se bavio moj uvaženi kolega Vladimirov, molim sudsko veće da zajedno sa mnom pogleda prvu izjavu od 18. aprila 2000. godine na strani broj 7 u paragrafima 30 i 31 stoji ono što bismo mislim da bi smo bili fer prema svedoku morali pročitati. Gospodine, pročitacu vam dva paragrafa iz vaše izjave koje se tiču upravo ovog pitanja, trenutka kada ste vi videli izveštaj u kompjuteru. U paragrafu trideset kažete sećam se da je tri ili četiri dana pre masakra u Meji Nikola Momčilović poznat po imenu Dragan, rekao da će dolina Ńeragoj platiti skupu cenu. Zatim opisujete ubistvo Milutina Gaševića vi govorite o nekim drugim stvarima, a zatim u paragrafu 31 kažete četiri dana kasnije incident u Meji i tako dalje. Da li vi tu govorite o vremenu četiri dana nakon vašeg razgovora sa Draganom Majčinovićem kad kažete četiri dana nakon incidenta, u Meji video sam u kompjuteru koji smo imali u Domu kulture da je u Meju ubijeno šezdesetosam muškaraca, dakle, kad pročitamo ta dva paragrafa

zajedno recite nam da li ste vi govorili o vremenu četiri dana nakon razgovora sa Mojčinovićem koji je bio tri do četiri dana pre masakra, ili je to bilo četiri dana nakon incidenta u Meji.

SVEDOK Nik Peraj: Pa istina je da ovo što ste spomenuli Nikola Mojčinović mi je rekao da će dolina Seragoj to skupo platiti. On je to meni lično rekao, a ja sam mu rekao pa što su oni krivi, a on je rekao da će i Korenica skupo platiti i to je ono što sam rekao.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Međutim, moje pitanje nije se odnosilo na ono što je rečeno. Fokus mog pitanja je namera da se razjasni što ste vi želeli reći kad ste davali ovu izjavi. Znači, vi se sećate da je taj razgovor održan tri do četiri dana pre masakra.

Da li ste v s Mojčinovićem razgovarali tri do četiri dana pre onog što se dogodilo.

SVEDOK Nik Peraj: Da pre.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: A zatim četiri dana kasnije, četiri dana nakon tog razgovora da li ste vi tada gledali u taj kompjuter ili ste vi to u kompjuteri videli 4 dana nakon što se odigrao incident.

SVEDOK Nik Peraj: Kompjuter sam video na dan događaja to je bilo 27. na večer.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Znači 3 ili 4 dana nakon razgovora. Da li je to tačno.

SVEDOK Nik Peraj: Da, naravno nakon razgovora koji sam imao s Mojčinovićem.

...

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: To je moja greška, očito sam loše formulisao pitanje. Pokušacu ponovo. Tokom unakrsnog ispitivanja postavljena su vam pitanja o vašoj konkretnoj funkciji, odnosno zaduženju i o tome kako to da ste vi imali pristup do informacija koje dolaze sa službenih sastanaka. Da li se sećate da su vas unakrsno ispitivali o tome kako vi znate šta se dešavalo na tim sastancima.

SVEDOK Nik Peraj: Ja sam u stanju da vidim gotovo sve što se događalo, ali ne i tajne stvari. Međutim, druge stvari sam video manje, više u celosti. Broj ljudstva, broj oružja, vozila i druge stvari tog tipa.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: E, sada na osnovu toga vam želim postaviti pitanje. Prilikom unakrsnog ispitivanja optuženi vas je pitao kako ste vi znali da je cilj operacija u Đakovici bio da se etnički očisti albansko stanovništvo. Jeste li videli ikada neke planove, dokumente, telegrame ili druge vrste komunikacija koji govore u prilog tom vašem stavu.

SVEDOK Nik Peraj: Naređenja koja smo dobijali su naravno nadređeni oficiri pojednostavili. Ja sam lično video u Đakovici kako su komandiri na terenu dobili naređenja koja su došla putem telegrama i u kojima se kaže da treba izvršiti čišćenje stanovništva i svih onih koji nisu lojalni državi.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Odakle je došao taj telegram.

SVEDOK Nik Peraj: To ne znam. Ne znam od koga je došao, no pretpostavljam da je došao iz naredene komande, zatim je taj telegram iskopiran i poslat komandirima na terenu.

...

SUDIJA O gon Kvon: Jeste li taj telegram spomenuli u vašim ranijim izjavama ili ne. Jeste li govorili to o etničkom čišćenju. Ne sećam se da sam o tom telegramu u kojem se pominje etničko čišćenje pročitao u vašoj izjavi. Zašto, toga ste vi tada niste setili.

SVEDOKk, Nik Peraj: Ja sam tokom ove sednice već rekao da nisam mogao svega da se setim tada. To je veoma tačno. Međutim ja nisam video da u tom telegramu piše samo nešto o etničkom čišćenju, bilo je i drugih stvari. Pisalo je da treba očistiti sve ljude koji nisu lojalni državi Srbiji. Tako sam ja to shvatio, tako je to čišćenje tamo spomenuto. Dakle očito je da nije Srbe trebalo očistiti iz toga područja, dobro je poznato koga je trebalo očistiti.

SUDIJA O Gon Kvon: Da li to znači da će OVK biti očišćena.

SVEDOK Nik Peraj: Rekao sam, kada govorimo o dolini Saragoj, da u to vreme tamo nije bilo OVK , to je bilo stanovništvo, stanovništvo su odande očistili, jer tamo je bilo mnogo ljudi koji su potražili tamo utočište. To su bili ljudi iz drugih sela, iz Dečana, Junika, Smoljice, Bovine i drugih sela.

Svedok RATOMIR TANIĆ

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: To ćemo razraditi kada za to dođe vreme. Kada je reč o vašem položaju, šta ste vi radili u smislu političkih aktivnosti, između 95. i 98. godine.

SVEDOK Ratomir Tanić: Između ovih aktivnosti sa međunarodnom zajednicom, kontakta sa međunarodnom zajednicom i odeloški doktriranih aktivnosti bio sam angažovan u diskretnom političkom dijalogu sa liderima kosovskih Albanaca zajedno sa još nekoliko ljudi iz drugih partija vladajuće koalicije u svrhu pripreme političkog sporazuma kojim bi se išlo dalje.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Ko vas je ovlastio za taj posao, za pregovaranje sa kosovskim Albancima?

SVEDOK Ratomir Tanić: Pregovaranje ili politički dijalog kako je kada bilo, autorizacija je bila iz tri izvora. Prvo, od strane mog predsednika, predsednika moje stranke Dušana Mihalovića, o njegovom kapacitetu predsednika jedne od tri vladajuće stranke. Drugo, autorizacija je bila od strane rukovodstva Službe državne bezbednosti, a treće autorizacija je bila od strane samog gospodina Miloševića. Naravno autorizacije su bile različitog nivoa, ali kristalno jasne u sva tri slučaja.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Ko je u to vreme bio na čelu službe Državne bezbednosti?

SVEDOK Ratomir Tanić: Gospodin Jovica Stanišić.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Kada je reč o vašoj aktivnosti tokom tog vremena recite da li ste vi i kasnije godine 1999. obavili od prilike sličan posao. Vrlo kratko u nekoliko rečenica?

SVEDOK Ratomir Tanić: Na osnovu naknadne želje Službe državne bezbednosti onoj posebnoj i specifičnoj okolnosti vezanoj za rat u vezi NATO.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: U čije ime ste vi radili tada, godine 1999?

SVEDOK Ratomir Tanić: Pre svega ja sam uvek radio prvo u ime svoje partije, međutim, mi smo s obzirom na naše članstvo u vladajućoj koaliciji s obzirom na to da stvari još nisu bile rasčišćene oko toga ko je u pravu, ko nije u pravu, delovali naravno i u skladu sa interesima koje je definisala služba državne bezbednosti koje su se odnosile na vitalne interese Srbije i Jugoslavije.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Godine 1999. koalicija više nije postojala. Znači pregovori koje ste tada obavljali bili su drukčiji, ko je tada vas ovlastio da pregovarate, da li je to bila samo Služba bezbednosti ili još i neko drugo?

SVEDOK Ratomir Tanić: To je bila Služba državne bezbednosti, rukovodstvo Službe državne bezbednosti, međutim, to se odigralo u ratnim vremenima kada je Vrhovni komandant bio gospodin Slobodan Milošević, a nijedna takva autorizacija nije mogla biti data ili bez njegove saglasnosti ili bez njegovog tolerisanja takve aktivnosti. Nije bilo moguće to u ratnim okolnostima da Služba državne bezbednosti autorizuje po svojoj volji bilo koga za bilo šta.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Taj deo vašeg života je nešto o čemu ćemo nešto malo kasnije govoriti. Međutim, pre nego što pređemo na detalje recite nam sledeće.

Da li je vaš rad za Službu državne bezbednosti vas doveo u kontakt sa obaveštajnim službama drugih zemalja, da ili ne?

SVEDOK Ratomir Tanić: Da.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Možete li molim vas navesti zemlje sa čijim obaveštajnim službama ste bili u kontaktu.

SVEDOK Ratomir Tanić: Engleska, Italija, Rusija.

Reč je o radnim kontaktima, a ne o radu za bilo koga, nego radnim kontaktima vezanim za obaveštajne aspekte političkih problema.

...

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Recite nam koliko često i u kakvim okolnostima ste imali direktni kontakt sa optuženim.

SVEDOK Ratomir Tanić: Više od jednom, ali ne previše često jer ja nisam bio lični prijatelj ili blizak saradnik optuženog, znači kontakti su bili više odjednom, između pet i sedam puta koliko mogu da se setim za svo to vreme, ali u radnim prilikama bez ili u prilici na nekom prijemu ili tako nešto.

...

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Dobro, dobro morate mi dopustiti da vas vodim do izvesnog stupanja kako bi smo vaše svedočenje obavili koncizno. Da li je u bilo kom trenutku formiranja koalicije optuženi bilo šta rekao o budućnosti Kosova onima koji su sudelovali u stvaranju koalicije ili je to bilo samo oko Dejtona?

SVEDOK Ratomir Tanić: U stvaranju koalicije jedno od pitanje je bilo i kosovsko pitanje, s razlogom što je Beograd želeo da izbegne da kosovsko pitanje bude na dnevnom redu dejtonskog sporazuma, u zamenu zato Milošević je rekao da u više navrata njegovi saradnici da ćemo mi sami u Srbiji kao vladajuća koalicija ući u pregovore sa Albancima da bismo politički rešili kosovski problem.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Jeste li ga ikada lično čuli da on to kaže, ili vam je to neko rekao.

SVEDOK Ratomir Tanić: Jednom sam ga čuo i lično, u dva navrata mi je rekao predsednik moje stranke gospodin Mihailović, u pet, šest navrata preko rukovodstva Službe državne bezbednosti to je neosporno. Jednom

je to rekao ne meni nego na sastanku kome sam ja prisustvovao, da budem precizan.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da li je bilo što rečeno o njegovoj voljnosti da pregovara direktno sa Ibrahimom Rugovom.

SVEDOK Ratomir Tanić: Da, apsolutno on je pokazivao takvu volju i to mi je poznato i lično od njega u jednoj prilici i od svih drugih relevantnih faktora domaćih i međunarodnih koji su dolazili u kontakt i sa njim i sa mnom.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Prelazimo sada na period vaših pregovora. Vaše naloge za pregovore došli su direktno od kogaž

SVEDOK Ratomir Tanić: Pregovori, ili politički dijalog kako kad, nekad je to imalo karakter pregovora nekad političkog dijaloga, reč o perodu od 3 ili četiri godine.

Moja ovlašćenja su poticala od predsednika moje stranke Dušana Mihailovića, od rukovodstva Službe državne bezbednosti i u jednoj prilici sa autorizovane od samog gospodina Miloševića zajedno sa platformom na kojoj će se vršiti.

SUDIJA Ričard Mej: U redu molim va da se tu zaustavite. Znači, ovlašćenje direktno od optuženog kada i kako.

Svedok, Ratomir Tanić: Bilo je to 1995. godine radni sastanak delegacije Nove demokratije sa gospodinom Miloševićem u zgradi Predsedništva SR Srbije.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Paragraf 14, odgovoriti samo sa da ili ne. Jeste li na bilo koji način bili uključeni u sporazum o kojem smo već nešto čuli u vezi sa obrazovanjem.

SVEDOK Ratomir Tanić: Da.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Kakvu ste vi ulogu igrali u tome.

SVEDOK Ratomir Tanić: U pripremi tog sporazuma pre svega sa Albancima, ali i sa drugim saradnicima Miloševića koji su takođe učestvovali u pregovorima naša stranka je bila faktički odnosno gospodin Mihailović i ja duhovni otac te platforme o merama za uspostavljanje i jačanje poverenja kao u prvj fazi rešavanja kosovskog problema. Školstvo je bilo jedno od tih u pripremoj fazi dakle sporazuma.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Još jedna ideja koja je spominjana u to vreme model Južnog Tirola možete li nam reći kako je došlo do toga da se o tome govori. Ko je o tome govorio. I o čemu se zapravo tu uopšte radi.

SVEDOK Ratomir Tanić: Model Južnog Tirola izradio je Institut za međunarodnu politiku, odnosno direktor Instituta za međunarodnu politiku Predrag Simić. Institut za međunarodnu politiku i privredu. Ministarstva inostranih poslova, dakle poluzvanična institucija i reč je bila o tome gospodin Simić u svojstvu eksperta ovaj zagovarao ideju da se model kako je rešena autonomija u južnom Tirolu primeni za rešenja

za kosovsko pitanje. Ona je bila vrlo visoka u optičaju ta ideja kao jedno od poželjnih rešenja.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Jeste li bili privrženik te ideje, da li je tu ideju onda preuzeo i neko bliži optuženom.

SVEDOK Ratomir Tanić: Ja lično nisam baš bio toliko pristalica te ideje jer nisam bio siguran da ona može da funkcioniše. Međutim, poznato mi je da je to o autonomiji južnog Tirola bila neko vreme sastavni deo z vanične politike pre svega kod gospodina Ratka Markovića, koji je tu ideju zastupao. To znam od gospodina Ratka Markovića a naša platforma je bila nešto malo drugačije ne u direktnom kontaktu sa autonomijom južnog Tirola ali to su sve stručna pitanja koja mislim da nisu baš.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS – PITANJE: U transkriptu stoji Ratko Mladić, a trebalo bi biti Ratko Marković i on je bio zamenik premijera Srbije u to vreme.

SVEDOK Ratomir Tanić: Jeste, jedan od učesnika u srpsko albanskom dijalogu , kao i Dojčilo Maslovarić, kao i ja.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: U tom dijalogu ko je bio glavni pregovarač po vašem shvatanju i koja je bila vaša uloga ukoliko vi niste bili glavni pregovarač.

SVEDOK Ratomir Tanić: U formalnom smislu glavni pregovarač je bio gospodin Slobodan Milošević pošto je on uzimao s vremena na vreme učešće u tom dijalogu.

Vrlo retko, ali obično kada je bila pripremljena platforma. Međutim, na radnom nivou kao glavni pregovarač funkcionisao je gospodin Ratko Marković u formalno - pravnom smislu, ja lično i predsednik moje partije Dušan Mihailović bili smo na neki način u suštinskom smislu, ono što se u Engleskoj zove frontmen, ne znam tačan, ne mogu da nađem lako pravi sprski prevod za to, ali predsednik moje stranke i ja smo taj politički dijalog sa Albancima gurali najviše u suštinskom smislu, u formalno pravnom to je bio Ratko Marković.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Možete li da nam kažete koje su to bile faze onda ćemo pogledati dokument gde se to sve navodi.

SVEDOK Ratomir Tanić: To su bile tri faze, to je takozvani plan korak po korak. Prva faza je jedan kompleks mera za uspostavljanje i jačanje poverena na Kosovu kojim će se spustiti postojeće tenzije na Kosovu. To su sporazum o školstvu, o zdravstvu, o medijima, o sportu i na kraju krajeva određeni bezbednosni aranžman koji će sniziti nivo fizičkih tenzija na Kosovu. To je bila prva faza, znači mere za uspostavljanje i jačanje poverenja.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: A druga faza.

SVEDOK Ratomir Tanić: Druga faza bila je prelazno političko rešenje za Kosovo na kojem implementacija prve faze prelazno političko rešenje za

Kosovo, kojim bi se polako počelo ostvarivati reintegracija kosovskih Albanaca u politički život Srbije i Jugoslavije.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: A treća faza.

SVEDOK Ratomir Tanić: Treća faza bila je status Kosova nakon ove prve dve faze i taj fazni pristup je bio takođe i stav Evropske unije i Kontakt grupe identičan.

...

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Molim vas da pogledate ovaj dokument, to je jedna knjižica i naslov je "Razmatranje budućnosti za Kosovo, kosovski Albanci i Srbiji u dijalogu" i to je izveštaj o projektu. Dokument je na grafoskopu optuženi je izneo neke primedbe o vama, ali molim vas da pogledamo sada predzadnju stranu tj. strana 66.

SUDIJA Patrik Robinson: Dokument počinje od strane 68.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: A vidim da ste onda dobili samo jedan izvod. Časni sude, ja se izvinjavam i molim vas da pogledate onda na ovu stranu originala. U knjizi se vidi jedna zbirka članaka i ovde vidimo jedan na strani 66, to je ishod razgovora sa Ratomirovom Tanićem u Beogradu. Ko je Ratomir Tanić koji se ovde spominje, molim vas da pogledate članak.

SVEDOK Ratomir Tanić: Sudeći po članku mislim da sam to ja.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Sada pređimo na stranu 68 Knjižica ima datum avgust 97, ali onoliko koliko može da nam pomogne u vezi 95. gledamo unazad ako na članak čiji je naslov "Projekat za rešenje srpskog albanskog pitanja na Kosovu i Metohiji" kaže da predstavnici Srbije i etnički Albanci kao i svi predstavnici koji učestvuju u rešenju ovog pitanja odlučuju se da jedan postepeni fazni pristup rešenju srpsko albanskog spora na Kosovu i Metohiji tj. za političko rešenje poštujući formulu korak po korak. Onda je tu prva rečenica i tu se ukratko navode te tri faze izgradnja poverenja, osnovni politički sporazum i status Kosova, što ste vi već opisali. Da li ovaj članak koji je objavljen 97 odražava Sporazum ili plan i kome ste nam vi pričali.

SVEDOK Ratomir Tanić: Apsolutno on odražava duh razgovora a za sve što postoje sumnje, ja mogu navesti dodatna dva ili tri nezavisna izvora da je zaista tako kako ja govorim. Članak odražava ukupan duh tih pregovora koje je gospodinu Miloševiću bio poznat.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Hvala vam, nastavimo u ime Republike Srbije, Vlade i pored Ratka Markovića da li su i drugi učestvovali u ovim pregovorima i ako jesu možete li da nam date bar neka imena osoba koja su učestvovala.

SVEDOK Ratomir Tanić: U tim pregovorima odnosno u političkom dijalogu kako kad, je bio karakter razgovora učestvovali su samo predstavnici vladajuće koalicije SPS - JUL i Nove demokratije. U tom smislu svaki predstavnik Nove demokratije bio je obavezan da zastupa otprilike usaglašene stavove koalicije a ne svoje lične, pored mene i

Ratka Markovića učestvovao je predsednik moje stranke Dušan Mihailović, učestvovao je Dojčilo Maslovarić, član rukovodstva JUL - a u ono doba budući ambasador Jugoslavije u Vatikanu.

U dva navrata je bio uključena i supruga gospodina Miloševića kao predsednik JUL - a, stranke JUL, učestvovao je Ratomir Vico član rukovodstva SPS - a, u dva navrata Goran Perčević, učestvovali su ambasadori zemalja Kontakt grupe i albanski predstavnici, ali dobro to govorimo samo o srpskoj strani kako sam shvatio. Oni nisu učestvovali u svim sastancima svako od njih nego uopšte u celokupnom procesu od tri godine.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Gospodine Taniću, zamoliću vas da dajete kraće odgovore, tako da smanjima ukupno vreme vašeg svedočenja. Ko je bio glavni predstavnik kosovskih Albanaca s kim ste vi bili u vezi, po imenu.

SVEDOK Ratomir Tanić: Pokojni Fehmi Agani.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da li je državna bezbednost podržavala to što ste vi radili ili ne.

SVEDOK Ratomir Tanić: Ona je podržavala celokupan proces političkog dijaloga kojim bi se izbegao rat na Kosovu, a pre svega ovaj kurs koji smo zastupali mi i znajući da je to i zvaničan kurs koji je u ono doba odobravao gospodin Milošević.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da li su neke druge zemlje učestvovala u ovim pregovorima odgovorite sa da ili ne. Ako je da, onda kažete koje su to zemlje.

SVEDOK Ratomir Tanić: Da, učestvovala su zemlje kontakt grupe SAD, Engleska, Francuska, Nemačka, Rusija i kasnije se Italija pridružila bila na sastanku u Firenci.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da li su učestvovala i nevladine organizacije.

SVEDOK Ratomir Tanić: Na kraju je učešće uzela veoma aktivno Nova fondacija čiji dokument se ovde i predstavlja, zato se i pominje ona je delovala veoma jasno u ime nemačke i francuske vlade i, ovaj, to je bilo u skladu sa zahtevom gospodina Miloševića da ne budu zvanične strukture umešane u dijalog, nego ENDŽI O grupe. Takođe i gospodina Palju možete shvatiti kao neku vrstu ENDŽI O grupe jer je on bio i verski starešina jednog manastira.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Želim sada da predam dokazni predmet, u stvari jedan od tih članaka molim da se on stavi na grafoskop. Članak koji mi sada gledamo je neredigovana verzija to se pojavilo u novinama. Mislim da se radi o novinama "Politika". Da li je to tako.

SVEDOK Ratomir Tanić: Da, to je "Politika" zvanični list Vlade Srbije.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Naslov je: Kako do rešenja na Kosovu to jest na Kosmetu. Možda je smešno da vas to pitam ali molim

vas da pročitate podnaslov, a to će nam onda prevodioci prevesti. Molim vas da nam pročitate podnaslov.

SVEDOK Ratomir Tanić: Rasprava o tri moguća scenarija krize u Albaniji delovaće u pravcu umerenijih zahteva Albanaca sa Kosova, smatra Ratomir Tanić učesnik ovog skupa. To je podnaslov.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Hvala vam, ja ću taj dokazni predmet da kompletiram sutra. Ukratko samo da pređemo na pasus 34 onda ćemo se vratiti na 29. Kad ste počeli taj dijalog. Da li ste verovali da je optuženi iskren u tome što radi. Odgovorite mi molim vas sa da ili ne.

SVEDOK Ratomir Tanić: Da.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da li ste verovali da je on iskreno želeo da se obnovi autonomija Kosovo.

SVEDOK Ratomir Tanić: Njegove reči su bile da ćemo uraditi sve da se spreči rat na Kosovu, da autonomija Kosova nije problem, da je problem samo eventualna secesija, ja nemam razloga da ne verujem u ono što sam čuo i od njega i njegovih najbližih saradnika u više navrata, u ono doba naravno.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da pređemo sada sasvim brzo kroz uspehe ili dostignuća ovog procesa dijaloga: Da li je došlo do sastanka na grčkom ostrvu Halkidiki, gd je došlo do simulacije pregovora između strana o tom problemu.

SVEDOK Ratomir Tanić: Došlo je, da. To je bio nastavak sastanka sa Rodosa. I o oba sastanka izveštena je javnost.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Želim da uvedem sledeći dokazni predmet koji se bavi time. Časni sude to će biti dokazni predmet tužilaštva 148.

Vi ste učestvovali lično na ovom sastanku, gospodine Taniću, ili ne.

SVEDOK Ratomir Tanić: Da učestvovao sam lično.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Imam jedan dokument čiji je naslov "Naučna fondacija" ja mislim da je to jedna od tih nevladinih organizacija koje ste spomenuli i naslov dokumenta je: Zajedničke preporuke za sukob na Kosovu, datum je 1997. godina. Molim vas da to pogledate, da li se tu iznosi, ja neću detaljno da prolazim kroz to, na raspolaganju je, strane se mogu pozvati na to, ali da li se tu iznosi potreba za zajedničkim dijalogom na str. 1, pasus 1. U pasusu dva se navodi potreba za hitnom akcijom. U trećem se rezimiraju preporuke ili premise na kojima se baziraju preporuke. Takođe ima pismo o namerama koje se nalazi na drugoj strani a onda se iznose mere za izgradnju poverenja i praktična unapređenja i poboljšanja, na drugoj i trećoj strani i tako dalje. Da li je to dokument koji je sačinjen na osnovu ili proistekao iz tog sastanka na Halkiju.

Da li je to tačno.

SVEDOK Ratomir Tanić: Da, da jeste.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Kao posledica tog sastanka ili kao rezultat tog sastanka, da li je došlo do drugih sastanaka, naročito u Nemačkoj ili u nemačkoj ambasadi, izvinjavam se, u Beogradu.

SVEDOK Svetomir Tanić: Na osnovu preporuka došlo je do dve vrste aktivnosti sastanaka. Jedna vrsta je međunarodna aktivnost, u smislu da su nemačka i francuska diplomatija usvojile ove preporuke i zajedničkih ih branila kod Evropske unije, a druga vrsta su radni sastanci koji su se u Beogradu vršili. U nekima sam i ja učestvovao, jedan od njih je bio u nemačkoj ambasadi. Radnih sastanaka, ne prijema ili.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da li je on izneo ikakvo mišljenje Vlade, stranke SPS ili bilo koga drugog u vezi ovog predloga.

SVEDOK Ratomir Tanić: U vezi ovog predloga on je izrazio principijelnu saglasnost u prisustvu britanskog i nemačkog ambasadora. Principijelnu saglasnost sa duhom sporazuma izričito rekavši da je taj duh sporazuma već dve, tri godine prisutan tu. Jedina primedba njegova bila je, kao shodno onoj primedbi kojoj je gospodin Milošević rekao na početku, da se ojača, da to ne bude na neki način međukorak secesije i tada je već i problem albanskog terorizma postojao, tako da su te dve primedbe bile gospodina Markovića na sam duh sporazuma. On je to podržao. Kasnije, ako mogu da dopunim, relevantno je za ovu informaciju, kasnije je nemački ministar spoljnih poslova Klaus Kinkel i mislim da je bio priutan i gospodin Vedrin. Došli su sa predstavnicima ove naučne institucije i imali su sastanak sa Miloševićem i razgovarano je o ovim temi. Tako da apsolutno ona pokazuje tih tih pregovora koji su se vodili. Zbog toga je dato ovde.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Uprkos tim zajedničkim preporukama, da li je došlo do jednog govora u junu 1997. godine, ako se sećate tog govora optuženog i ako se sećate, molim vas da nam onda nešto o tome kažete. To je pasus 36.

SVEDOK Ratomir Tanić: Koliko mogu da se setim, optuženi gospodin Milošević je nakon što su te pripreme radnje u tom političkom dijalogu bile praktički gotove, da se moglo krenuti u neki ozbiljan politički sporazum između njega i gospodina Rugove. Nakon toga je naglo reterirao. Meni je poznato je retorirao i u unutrašnjim krugovima. Koliko se sećam održao je jedan govor u Prištini. Međutim, smisao reteriranja nezavisno od govora u Prištini, bilo je to da sada više nema govora ni o kakvom povratku albanske autonomije, ni najsitnije, ni najmanje, nego da se prvo ide na rešavanje drugih pitanja. To je novi momenat bio zato što je uvek povratak autonomije figurirao kao samo razumljiva činjenica.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da objasnimo vaš razgovor. Vi ste rekli da je on to rekao nezavisno od govora u Prištini. Ali možete li da nam kažete šta je rekao u samom govoru.

Moćete li da nam pomognete u vezi toga.

SVEDOK Ratomir Tanić: Pa, ja se više sećam onog referiranja unutrašnjeg kruga srpske vlasti nego govora. Ali smisao je isti, da Kosovo ostaje integralni deo Srbije. To znači da nema nikakve autonomije. Formula da ostaje integralni deo Srbije. Da više nema međunarodnih predstavnika u pregovorima. To reteriranje su do tada međunarodni predstavnici bili prisutni, pre svega monsijor Palja, i učestvovali su u sklapanju sporazuma u školstvu. Tako da te dve činjenice...

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da li ste imali ikakvih kontakata sa optuženim, tokom tih godina i da li je bilo koji od tih kontakata se dotakao pitanja, da li je bilo diskriminacije protiv kosovskih Albanaca, to je pasus 38.

SVEDOK Ratomir Tanić: Jedan kontakt koji sam imao sa njim, sa gospodinom Miloševićem, odnosi se na leto, na jul mesec 1997. godine u prilici, na prijemu JUL - a. Pre toga nisam imao između 1995. i autorizacije platforme do tada nije bilo više, bilo je još jednom kontakata ali se nije mnogo razgovaralo. Budući da sam već imao informacije o reteriranju, tada sam iskoristio priliku da upitam gospodina Miloševića zbog čega se ne ide u taj politički sporazum kada je sve otprilike završeno u skladu s onim što je on od 1995. govorio.

Ne samo nama. Novoj demokratiji, nego i drugim članovima srpske vladajuće koalicije i međunarodnim posrednicima.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Dobro. Molim vas da zadržite brzinu vašeg govora na ovom sporom nivou koji odgovara prevodiocima i da nam kažete da li se sećate šta je optuženi rekao na tom prijemu u julu 1991. godine.

SVEDOK Ratomir Tanić: Prvo, sa gospodinom Miloševićem je bilo vrlo teško smisljeno razgovarati oko kosovskog pitanja u to doba. Njegov odgovor je bio u nesumnjivoj ljutini ali reflektovao poziciju koju sam ja već odavno čuo a to je bilo jednostavno je rekao da ćemo mi pokazati, da ćemo pokazati da Albanaca ima manje od jednog miliona, odnosno manje od deset odsto i da stoga ne mogu imati autonomiju takvog obima kao konstitutivni narod. Sada je najedanput to bio problem, broj Albanaca.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Vi kažete da ste to čuli pre mnogo vremena. Recite nam gde je to tačno bilo. Da li je to bilo nešto što vam je bilo novost ili je to bio koncept koji se tada spominjao svuda. Ta činjenica, odnosno tvrdnja da njih ima manje od deset odsto. Svedok, Ratomir Tanić: Ja to ipak moram malo opširnije pojasniti, potrudicu se da budem koncizan koliko god mogu. Ta se tvrdnja o broju Albanaca nije opšte spominjala do vremena do kad otprilike u proleće 1997. godine, kroz razne kontakte, pa i ove u kojima sam ja učestvovao.

Nije bila dovršena priprema jednog prilično povoljnog političkog sporazuma za Kosovo. U svakom slučaju dovoljnog da se izbegne rat. Kada je ta priprema bila dovršena i kada se gospodin Milošević suočio s

činjenicom da međunarodna zajednica podržava duh tog sporazuma, najedanput su počele da stižu primedbe vezane za broj Albanaca. Ne samo od njega nego i od njegovih saradnika. Ja sam konkretno preko rukovodstva službe državne bezbednosti to primio. Takođe preko naše parlamentarne grupe u Parlamentu Srbije i najedanput je počelo a se govori da ima Albanaca mnogo manje od jednog miliona, mnogo manje od 10 odsto i da najedanputa oni zbog toga ne mogu da imaju široku autonomiju kao konstitutivni narod. Otprilike, nešto slično sam ovde na kraju krajeva mogao da čujem i od samoga gospodina Miloševića u jednoj verbalnoj ljutnji, ne u nekom zvaničkom sastanku gde je on izlagao neki plan ali je to bilo potpuno kompatibilno sa onim što sam čuo ranije. Naravno treba da podsetim da Albanaca je bilo minimum milion i dvesta hiljada, a eventualno i milion i po na Kosovu.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Rekli ste nam dakle, šta je optuženi rekao o broju Albanaca. Da li se možete setiti da li je na tom sastanku rečeno još nešto o budućnosti Kosova, o poteškoćama i drugim temama. Šta se trebalo dogoditi.

SVEDOK Ratomir Tanić: Gospodin Milošević je najednom kao i njegovi najbliži saradnici počeo da povezuje broj Albanaca sa terorizmom i sa podrškom terorističkim aktivnostima, i na kraju se došlo do definicije koja je ponovljena i od strane samog Miloševića, barem prema mom najboljem sećanju u odnosu na taj prijem, da srpske vlasti treba prvo da jednostavno svedu broj Albanaca na realnu meru, da se obračunaju sa terorizmom, pa da se onda vidi šta će biti tek sa političkim pregovorima. To je moja u ovom trenutku, koliko mogu da se setim, opservacija.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Šta je rečeno, kako će se ti brojevi smanjiti.

SVEDOK Ratomir Tanić: To nije ništa rečeno precizno, postoji samo jedan način da se smanji broj stanovnika matične države do jedne populacije sa milion i dvesta hiljada, na ispod milion, ispod deset odsto, to znači negde oko osamsto hiljada. Postoji samo jedan način da se to uradi, a to je etničko čišćenje, to nije nikakva spekulativna teza, ne postoji drugi način da se to uradi.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Ranije ste govorili o tome kako je sporazum, jedan sporazum bio dovoljan da se smanji mogućnost izbivanja rata. Da li je optuženi ili neko drugi blizak njemu, rekao bilo šta na tom sastanku ili od prilike u to vreme u vezi sa mogućnošću izbivanja rata.

SVEDOK Ratomir Tanić: Minimalna korekcija, to nije bio jedan sporazum, to je bio čitav pregovarački proces koji je trajao tri godine i on je doveo do takvih rezultata koji su, čiji je duh bio objašnjen u ovom sporazumu. Na kraju ne govorim o jednom političkom sporazumu nego govorim o pregovaračkom procesu između Srba, Albanaca i međunarodne zajednice, koji je trajao 3 - 3,5 godine. To preciziranje, a inače, a

konkretno su jedan od saradnika gospodina Miloševića koji preciznije objasnio potrebu rata bio je gospodin Vladimir Štambuk, na primer, ne samo on, nego recimo on mi je to nažalost najpreciznije objasnio.

Na prijemu neposredno pred sastanak Milošević - Holbruk u oktobru 1998. godine gde se takođe pojavljuje isti ovaj dug sporazum o kome govorim.

SUDIJA Patrik Robinson: Gospodine Najš, samo trenutak molim vas. Gospodine Tanić, kada ste maločas odgovorili na pitanje o smanjenju broja Albanaca, rekli ste da je postojao samo jedan način na koji se to može uraditi, to je naravno vaš zaključak, a ono što bih ja želeo saznati je da li je ostalo bilo šta u kontekstu pregovora u okolnostima pod kojima ste vi delovali što vas je navelo da zaključite da je to jedini način na koji se može smanjiti broj stanovnika, etničko čišćenje.

SVEDOK Ratomir Tanić: Na žalost, prvo mi smo imali iskustva neposredna iz neposredne prošlosti kako se smanjuje broj stanovnika u određenim delovima teritorije bivše Jugoslavije kroz etnička čišćenja koja su vršila i srpske i hrvatske i muslimanske snage. Dakle to je bilo neposredno iskustvo i za mene. Konkretno iskustvo vezano za sam kosovski problem bilo je to da su saradnici optuženog gospodina Miloševića u više navrata tvrdili kako Albanci zloupotrebljavaju broj stanovnika sa kojim barataju, donekle je to bilo tačno jer su oni govorili o dva miliona, realne cifre su bile oko milion i dvesta hiljada, milion i petsto hiljada, realne procene i neki od najbližih saradnika optuženog su u više navrata to ponavljali da se jednostavno ti ljudi trebaju izbaciti napolje da ima mnogo ljudi koji su iz Albanije došli za vreme Brozovog perioda, da im je Brozova vlast dala pasoše i tako dalje. Optuženi to nikada nije rekao, odmah da se razumemo, ali je dovoljno dugo tolerisao slične izjave da ja nisam mogao drugačije da pomislim nego nešto slično, jer je optuženi gospodin Milošević po Ustavu obavezan da takve izjave i takvo ponašanje sankcioniše, ukoliko dovoljno dugo vremena ne sankcioniše, onda kakav zaključak može da izvuče nego da se neko novo etničko čišćenje možda sprema, a ne postoji drugi način na koji to može da se reši.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Idemo sada dalje, od ovog sastanka iz jula 1997. kada ste ga čuli kako direktno govori. Da li se sećate još nečega što je on direktno rekao osim ovoga što ste sada spomenuli o Albancima ili o mogućnosti rata ili nešto slično. Ako se ne sećate, idemo dalje.

SVEDOK Ratomir Tanić: On je ako mogu tako da upotrebim taj iraz, a da ne bude uverljiv ni za koga, on je od prilike promrmljao još nešto da albansko stanovništvo podržava albanski terorizam i da postoji neka vrsta kolektivne krivice, ali kao što sam rekao dosta je teško bilo smisljeno razgovarati sa gospodinom Miloševićem u to doba, barem za ljude kao što sam ja i tako da je to jedna primedba koju ja moram radi

poštenja da ocenim kao verbalni ispad ali u svakom slučaju se podudara sa činjenicama ali i sa onim što se kasnije dešavalo na Kosovu. Nažalost.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Dobro. Možda ste već to spomenuli, ali da zaokružimos tvar. Značaj ovih 10 odsto da li je to nešto što se spominje u Ustavu ili u nekom drugom državnom dokumentu i ako nije, zašto je deset odsto jedan tako značajan prag.

SVEDOK Ratomir Tanić: Ne, to se ne pominje ni u jednom ustavnom i zakonskom dokumentu, međutim mi smo multietnička država Jugoslavija. U svakoj multietničkoj državi u svetu pa i u našoj postoje različita prava naroda, odmeravaju se u odnosu na to da li je reč o konstitutivnom narodu ili o običnoj manjini. Cifra od deset odsto, odnosno preko deset odsto jasno ukazuje da je reč o konstitutivnom narodu i ta se cifra preko deset odsto, preko petnaest odsto ona je figurirala već u ranijim etničkim obračunima u Bosni i u korist i na štetu Srba.

...

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Nakon tog sastanka da li je supruga optuženog vama nešto rekla o tome šta će biti sa tim planom za otvaranje područnog ureda evropske unije.

SVEDOK Ratomir Tanić: Ja bih samo molio, nije reč o supruzi optuženog, nije reč o privatnim stvarima, reč je o vođi jedne stranke. Gospođa Marković je tokom sastanka vrlo lepo primila tu inicijativu, ona je naravno bila upoznata sa njom i ranije nije ona prvi put došla preko mene i u principu se složila koliko može da utiče na gospodina Miloševića u političkom smislu, ne u privantom naglašavam ponovo, da se zaista taj ured otvori kako bi na neki način pomogao u istraživanju srpskih žrtava. Međutim, nakon sastanka bio sam obavešten od nje sledećeg dana da od toga nema ništa da je to prosto eto, da bi se bilo ljubazno prema jednom stranom predstavniku. Naglašavam da je Ured Evropske nije imao pre svega zamisao da zaštiti srpske interese a ne albanske na Kosovu.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Naravno vaši pogledi o tome da li su pregovori vodili ozbiljno ili ne, možda nisu toliko važni, jer sud će na kraju o tome odlučiti. Međutim, recite da li ste kasnije neposredno prem Rambujea imali sastanak sa tim istim Ratkom Markovićem na kojem je on izneo stav o tome da li su pregovori ozbiljni ili ne. Molim da na ovo pitanje odgovorite samo sa da ili ne.

SVEDOK Ratomir Tanić: Da.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Molim vas recite nam onda šta vam je on rekao o ozbiljnosti i neozbiljnosti tih pregovora.

SVEDOK Ratomir Tanić: Mi smo imali jedan dusta dug sastanak upravo posle tog sastanka sa britanskim i nemačkim ambasadorom u Beogradu gde je bio prisutan još gospodin Branko Branković, posle toga smo gospodin Ratko Marković i ja otišli u zgradu Predsedništva, u zgradu

Vlade Srbije, dugo smo razgovarali uopšte o tom problemu, taj se problem ozbiljno izučavao u Beogradu, ne na nivou tračeva, nego na nivou ozbiljnih analiza. I gospodin Marković je rekao da su, taj ukupan pregovarački proces, ja naglašavam u kome je on učestvovao i ja već pomenuti koje sam pomenuo da je on sasvim bio ozbiljan na početku, ali izgleda da se sve polako zaglavljuje, da od strane gospodina Miloševića ona prava podrška koja je bila polako se topi, da se izgleda menjaju prioriteta Srbije, nije optuživao nikoga, specifično, ali je izrazio ozbiljne rezerve jer je došlo do zaokreta. To su bile i moje rezerve i onda smo o tome pričali, i onda mi je on rekao da nasuprot duhu pregovora da je dobio instrukcije od gospodina Miloševića, pripremu jednu potpuno drugačiju platformu za pregovore sa Albancima za koje smo svi znali da je unapred osuđena na neuspeh koja je bila bitno drugačija nego što je ova platforma, dakle već je bilo i stvaranje takozvanih dimnih zavesa i za pregovore i već je počela ona situacija koju mi u Srbiji zovemo što gore, to bolje.

Prebacivanje odgovornosti na drugu stranu, umesto konkretnog napretka.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Paragraf 48. Jeste li godine 1997. ili 1998. iz vaših kontakata sa obaveštajnim službama drugih zemalja saznali da će postojati podrška za eliminaciju OVK.

SVEDOK Ratomir Tanić: Da. Ja opet želim da naglasim to su bili radni sastanci u smislu razmene analitičkih informacija. Dakle ne ono što bi moglo ličiti na špijunažu. Međunarodna zajednica je bila jako zabrinuta za bezbenosni aspekt kosovskog problema, posebno za čitav talas izbeglica, za trgovinu drogom koja je bila povezana sa albanskim terorizmom, trgovinom ljudima i tako dalje. Veoma jasno je dat signal da će nove vlasti i gospodin Milošević imati zeleno svetlo za slom terorističke organizacije OVK, naravno legalnim sredstvima sile ukoliko gospodin Milošević obezbedi politički sporazum, sa kosovskim Albancima za mirno rešenje kosovskog problema. Te dve stvari su bile povezane jedna sa drugom, ne u smislu ucene, nego sa jasnim objašnjenjem koje sam ja preko službe bezbednosti takođe priložio sa jasnim obrazloženjem da ako nema političkog sporazuma onda terorizam dobija krila i obični ljudi koji ne žele da budu teroristi postaju teroristi.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: U februaru i martu 1998. to je paragraf 53, da li su uloženi naponi da se prikupe tačne činjenice o situaciji na Kosovu.

SVEDOK Ratomir Tanić: Da te napore preduzeli su general Perišić u kapacitetu načelnika generalštaba i Jovica Stanišić u kapacitetu načelnika državne bezbednosti Srbije zajedno sa gospodinom Zoranom Lilićem. Ja sam o tome bio obavešten od službe državne bezbednosti o tom naporu. Od rukovodstva službe državne bezbednosti.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: A svrha tog utvrđivanja činjenica je bila šta.

SVEDOK Ratomir Tanić: Kako sam obavešten od strane rukovodstva službe državne bezbednosti, a kasnije sam i dopunio znanje iz razgovora sa vojnim rukovodiocima svrha te fak fanding mišn, bila je da se jednom prečiste kontroverzne činjenice oko stvarnog stanja na Kosovu, koliko ima terorista, da li ih ima malo, puno ili osrednje, kakva je njihova logistika, da li stanovništvo zaista podržava terorizam OVK ili ne, da li u tome ima odgovornosti srpske policije ili nema, dali ima odgovornosti Vojske, dakle jedna ozbiljna studija koja bi bila predstavljena gospodinu Miloševiću i na osnovu čega bi rukovodstvo Vojske i rukovodstvo službe državne bezbednosti zahtevalo od gospodina Miloševića da svoje ponašanje na Kosovu podobi i stvarnom stanju a i zakonskoj regulativi, a i državnim interesima Srbije i Jugoslavije.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: I kao rezultat toga da li su iznesene neke preporuke optuženom.

SVEDOK Ratomir Tanić: A prvo, ta misija je kako sam ponovo informisan od strane rukovodstva Službe državne bezbednosti, a kasnije od rukovodstva ta misija je već bila upropašćena u samom izvođenju pošto se u tu misiju uključila osoba bliska Miloševiću čiji je zadatak bio da same rezultate na terenu predstavi u drugačijem svetlu. Ja ne znam da li će mi u sudu biti dozvoljeno da pomenem ime, da li će mi sud dozvoliti da pomenem ili ne. Reč je o gospodinu Nikoli Šainoviću. On je na neki način delom sam sebe uključio u tu emisiju, a delom i po odobrenju gospodina Miloševića, gospodina Stanišića, Perišić i Lilić isključivo su gledali da zaobiđu bilo koga od onih Miloševićevih saradnika koji su bili skloni izvrtanju činjeničnog stanja, izvrtanju istine. Želeli su jedan jasan i nepristrasan uvid. Međutim, bez obzira na prisustvo toga, na prisustvo gospodina Šainovića, ipak su bili zaključci sa te misije. Ti zaključci su bili u dva ili tri pravca, da li treba da ih pomenem ili ne.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da molim, kakve su bile preporuke.

SVEDOK Ratomir Tanić: Preporuke su bile, govorimo o proleću 1998. kada već prve borbe počinju, odnosno već su počele između srpskih snaga bezbednosti i albanskih terorista. Preporuke su bile. Prvo, da se vojska i policija moraju početi upotrebljavati u okviru zakonskih i ustavnih ovlašćenja, a ne kao do tada po liniji privatnih komandi i nedovoljno definisanih ciljeva. Druga preporuka bila je da ukoliko se albanskih terorizam želi slomiti vojnim sredstvima, u okviru Zakona i Ustava, da mora biti proglašeno vanredno stanje na delu teritorije i da OVK mora biti proglašena zvaničnom terorističkom organizacijom. Vanredno stanje na delu teritorije uvodi Skupština SR Jugoslavije, a ne predsednik po svojoj želji, i preporuka je bila da pod hitno treba pristupiti političkom rešenju koje već postoji da bi Srbija imala, Jugoslavija, legalni politički osnov da može da primeni silu u razbijanju albanskog terorizma jer u

protivnom albanski teroristi postaju borbi za slobodu, to je veoma jasno. To su otprilike bile preporuke i one se posle ponavljaju u više navrata kao stav rukovodstva, službe bezbednosti, rukovodstva vojske, a i naše stranke i mene lično.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Molim vas da i dalje imate na umu brzinu kojom govorite. Recite vi ste na početku vašeg odgovora spomenuli nekakve privatne zapovedne lance, šta se mislili pod tim.

SVEDOK Ratomir Tanić: Pa bilo je poznato već u drugoj polovini 1997. godine da se rukovodstvo Službe državne bezbednosti, rukovodstvo vojske i jedna grupa političara unutar vladajuće koalicije koja se kolokvijalno zvala reformističko krilo, da se oni suprotstavljaju ili da kažem da se mi suprotstavljamo, pošto sam ja spadao u tu grupu, da se suprotstavljamo volontarističkoj upotrebi sile na Kosovu, prosto zato što za tim nije bilo potrebe. Ne zato što neko voli više Albance nego Srbe nego nije bilo potrebe za tim. Suočen sa tom činjenicom gospodin Milošević je primenio privatni lanac komande, vaninstitucionalno zaobilazeći Generalštab, rukovodstvo Službe državne bezbednosti i legalne institucije Srbije i Jugoslavije kao što su Skupština, Vlada i tako dalje. I to je bilo locirano kao problem još krajem 1997. a naročito na početku 1998. godine, kad su počele prve ozbiljnije borbe između srpskih snaga bezbednosti i albanskih terorista gde su stradali mnogi civilni bez ikakve potrebe.

...

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Gospodine Taniću, juče ste nam govorili o misiji za otuđivanje činjenica i o preporukama koje je ta misija donela. Odgovorite sa da ili ne. Da li je optuženi delovao po tim preporukama ili ne.

SVEDOK Ratomir Tanić: Ne.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da li je on ikada OVK – a proglasio terorističkom organizacijom.

SVEDOK Ratomir Tanić: Ne u zakonski odgovarajućem okviru, već samo kao političku optužbu, ali ne u zakonskom okviru koji propisuje naš Ustav i Zakon.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Biće dovoljno opet da ili ne. Da li je on ikada na Kosovu proglasio vanredno stanje što bi dozvolilo zvanične akcije protiv terorista.

SVEDOK Ratomir Tanić: Ne u skladu sa Zakonom.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Opet samo da ili ne. Nakon preporuke grupe za otuđivanje činjenica, da li ste saznali da je optuženi za ono što se dešava na Kosovu okrivio nešto drugo ili nekog drugog.

SVEDOK Ratomir Tanić: Da.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Od koga ste čuli su priču o krivici ako ne od samog optuženog, od koga je to bilo.

SVEDOK Ratomir Tanić: Od rukovodstva službe državne bezbednosti i od političkih struktura sa kojima je bila redovna razmena informacija u parlamentu i u Vladi Srbije.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: U jednoj rečenici šta je vođstvo objasnilo, ko snosi odgovornost za probleme na Kosovu.

SVEDOK Ratomir Tanić: Na kraju je ispalo, na kraju je proizašlo da odgovornost za probleme na Kosovu snose grupe neodgovornih policajaca i Služba državne bezbednosti i vojska koji prikrivaju činjenice i ne žele da deluju protiv terorista. Takva je priča počela da kola po unutrašnjem krugu srpske vlasti i jugoslovenske vlasti.

SUDIJA KVN: Oprostite molim vas, gospodine Tanić, upravo ste spomenuli da akcija protiv OVK – a nije urađena u okviru pravnog okvira. Da li je to tačno.

SVEDOK Ratomir Tanić: Da, da. Da.

SUDIJA KVN: Da li mi možete razjasniti taj pravni okvir, da li to znači da su akcije preduzeće na području Kosova bile nezvanične.

Svedok, Ratomir Tanić: Ne mogu opisati da su bile nezvanične. Mogu reći samo da su bile nelegalne u odnosu na naš Ustav i na zakonske okvire sa kojima sam ja upoznat i koje sam mogao proveriti u konsultacijama. Vanredno stanje na delu teritorije raspisuje Skupština, odnosno proglašava Skupština Jugoslavije, to je odredba našeg Ustava. Skupština Jugoslavije odlučuje o ratu ili miru, a proglašavanje bilo koje grupe terorističkom vrši se po jednoj proceduri koja je mnogo stroža nego što je samo politička kvalifikacija reći neko je terorista ili nije. U tom smislu, akcije jesu bile zvanične ali nisu bile usaglašene sa našim Ustavom i Zakonom. Akcije protiv...

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Jedan događaj koji se dogodio relativno kasnije je događaj sa kojeg vi izvačite posebne zaključke, paragraf 55. Molim vas da nam to ukratko opišete. Recite da li je 23. marta 1999. održana sednica Skupštine Republike Srbije prenošena na televiziji, tokom kojeg je gospodin Milošević izneo jednu opservaciju. Ako je tako, recite nam ukratko nešto o toj opservaciji i njenom značenju.

SVEDOK Ratomir Tanić: Da, na Skupštini Srbije održanoj 23. marta 1999. kao prvo, potpuno se nelegalno raspravljalo o tome da li će Jugoslavija ući u rat sa NATO paktom ili ne, što uopšte nije u kompetenciji Skupštine Srbije nego opet Skupštini Jugoslavije.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Gospodine Tanić, molim vas da imate na umu šta vam je sudija Mej jutros rekao da pažljivo slušate moja pitanja. Dakle, napravićemo ovo kao jedan eksperiment da osiguramo da stvari teku onako kako treba. Šta sam vas ja pitao, pitao sam vas da li je gospodin Milutinović 23. marta izneo jednu opservaciju i ako jeste recite nam šta je to i u jednoj rečenici koje je značenje. Dakle, od vas želim dve stvari, šta je rekao i u čemu je bio značaj toga.

SVEDOK Ratomir Tanić: Gospodin Milutinović je rekao da politički problem sa kosovskim Albancima uopšte ne postoji, čak da nije postojao u Rambujeu program političkog sporazuma, da je od strane zapadnih sila i kontakt grupe srpskoj delegaciji u Rambujeu ponuđeno da napiše politički sporazum kakav god želi, po njenom nahođenju, po njenom shvatanju interesa Srbije i Beograda i Jugoslavije, a da je jedini problem u tome što zapadna, što konakt grupe i međunarodna zajednica žele da osiguranju implementaciju tog političkog sporazuma sa kopnenim trupama koje će biti prisutne na Kosovu.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Značaj te opservacije po vašem shvatanju je šta.

SVEDOK Ratomir Tanić: Značaj te primedbe po mom shvatanju je taj da je celokupna dotadašnja priča da zapadne sile i kontakt grupa žele silom da nametnu loš politički sporazum Srbiji i Jugoslaviji, na štetu Srbiji i Jugoslaviji, znači da je cela ta priča bila netačna, da ne kažem lažna, jer je gospodin Milutinović priznao da smo mi mogli da napravimo povoljan sporazum po Srbiju i Jugoslaviju.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Hvala. Paragraf 57. Tokom te sednice Skupštine Srbije, da li su i drugi predstavnici, zaštitnici SPS – a govorili u prilog ili protiv rata.

SVEDOK Ratomir Tanić: Pa, govorili su u prilog ratnog sukoba, ali u potpunom kontrastu sa onim što je govorio Milutinović, govorili su da nama se silom nameće loš politički sporazum. I da zbog toga moramo da prihvatimo rat sa NATO paktom.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Hvala. I paragraf 58. Da li je gospodin Vuk Drašković ponudio jednu alternativu.

SVEDOK Ratomir Tanić: Po mom najboljem saznanju jeste. U ime grupe ljudi koji su sastavili jedno alternativno rešenje na Skupštini Srbije koje bi trebalo da bude dovoljno da se izbegne samoubilački i nepotreban sukob sa NATO paktom.

...

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Sada molim da stavimo engleski prevod na grafoskop. Vratićemo se originalu malo kasnije. Ako, dakle, pogledamo taj predlog zaključka, u broju 1 stoji na sednici održanoj 23. marta, Narodna skupština prihvatila je i podržala rad državne delegacije Republike Srbije na razgovorima u Rambujeu u Parizu. Dva, Narodna skupština ističe da je državna delegacija Srbije činila sve što može u neposrednom delovanju sa delegacijom separatističkog pokreta Albanaca sa Kosova i Metohije, i u Rambujeu i u Parizu, i tako dalje. Tri, sa žaljenjem ističe da međunarodni posrednici dobre volje, kao i kopredsedavajući ragovori u Rambujeu i Parizu nisu našli načina da ubede delegaciju separatističkog pokreta da sedne za isti sto. Broj četiri, krivica se ne može pripisivati državnoj delegaciji Srbije koja je celo vreme insistirala neposrednom razgovoru, nego je krivica isključivo na

strani delegacije separatističkog i terorističkog pokreta. Broj 5, opet samo ću kratko reći šta tu stoji, Narodna skupština apeluje na visoke predstavnike kontakt grupe da nađu načina da delegaciju separatističkog albanskog pokreta sedne za isti pregovarački sto. Broj 6, ukoliko delegacija albanskog separatističkog pokreta neće razgovor i dogovor onda državna delegacija Srbije je ovlašćena da u svakom trenutku, i tako dalje i tako dalje.

Sedam, državna delegacija Srbije i SR Jugoslavije spremna je da odmah po potpisivanju ovakvo političkog sporazuma primeni sporazum. Osam, Narodna skupština zahteva da prestanu sve pretnje agresije NATO pakta. I broj 9 ističe odlučnost Srbije da dođe do brzog, mirnog i prihvatljivog sporazuma, pravednog sporazuma. Evo da se vratimo na paragraf sedam. Detaljnije. Državna delegacija Srbije i SR Jugoslavije spremna je da odmah po postizanju svakog političkog sporazuma uz precizirana uputstva o mandatu od strane Saveta bezbednosti UN. Vratimo se sada na original, to je drugi list, ovaj faks - kopije, i tu možemo videti da je nešto dodato rukom ovom tekstu. Odgovorite sa da ili ne, da li vam je neko rekao čiji je to rukopis.

SVEDOK Ratomir Tanić: Da.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Ko vam je rekao čiji je to rukopis.

SVEDOK Ratomir Tanić: Tu informaciju dobio sam od Vuka Draškovića i Dušana Mihailovića.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: I šta su oni rekli, čiji je to rukopis.

SVEDOK Ratomir Tanić: Po toj informaciji, to je rukopis gospodina Slobodana Miloševića.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Jeste li vi ranije viđali njegov rukopis. Da ili ne.

SVEDOK Ratomir Tanić: Da u dva tri navrata.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Kako je došlo do toga da ste razgovarali sa gospodinom Draškovićem o tome.

SVEDOK Ratomir Tanić: Ne samo sa njim, već i sa još nizom osoba. Pa, iz prostor razloga, ja sam bio uključen u grupu ljudi koja je pripremala dokument koji bi bilo dovoljno da se izbegne nepotreban i samoubilački rat sa NATO paktom.

Imao sam informaciju da gospodin Milošević u principu se slaže sa tim, samo da treba naći rešenje koje ne škodi suverenitetu, ne šteti suverenitetu Srbije i Jugoslavije. Na Skupštini, i na skupštini Srbije video sam potpuno drugačiju diskusiju koja direktno vodi u nepotreban rat sa NATO paktom i prirodno da takva ogromna razlika u dva dana izaziva.

SUDIJA RIČARD MEJ: Ovo je opet upravo ono što sam imao na umu. Molim vas da se strogo držite pitanja.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Gospodine Taniću objasnite nam još ovo. Predlog zaključka osim ovog dodatka pisanog rukom, da li su to zaključci koji su bili postignuti i da li je to plan koji je zaista pripremljen.

SVEDOK Ratomir Tanić: Po mom saznanju da, između gospodina Draškovića i gospodina Miloševića.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Idemo na sledeću stranicu, paragraf 65. Gospodine Taniću, prema vašim saznanjima, da se sada vratimo malo unatrag, godina 96 - ta i 97 - ma. Koliko je velika ili mala bila OVK - a.

SVEDOK Ratomir Tanić: Po profesionalnim obaveštajno bezbednosnim procenama, oko dve hiljade ljudi slabo naoružanih i logistički raštrkanih grupica uglavnom seoskih mladića.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: A vođstvo OVK - a bilo je gde i koliko ih je bilo.

SVEDOK Ratomir Tanić: Pravo vođstvo uglavnom u inostranstvu, možda ne više od pet ili deset ljudi, Švajcarska, Nemačka, Hrvatska, povremeno Albanija.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Kao što ste nam juče već rekli, već je bilo nagoveštaja iz drugih zemalja da će one pružiti pomoć Srbiji ukoliko Srbija odluči da kontroliše OVK. Da li je to tačno.

SVEDOK Ratomir Tanić: U uslovima političkog sporazuma za Kosovo, da.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: A da li je predsednik Rugova rekao nešto o tome kakva je njegova namera kad je reč o OVK - a i drugim radikalima. Šta je on bio spreman učiniti.

SVEDOK Ratomir Tanić: Oni su generalno vodili politiku nenasilnog otpora i bili su spremni na političku marginalizaciju OVK - a u slučaju političkog rešenja za Kosovo.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Paragraf 67 do 72, mislim da se sve to može obuhvatiti jednom rečenicom. Kad je reč o mogućnosti ulaska stranih trupa na tle Srbije, da li je prema vašim saznanjima postojala bilo kakva ustavna prepreka nečem takvom.

SVEDOK Ratomir Tanić: Ne.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Paragraf 74. Krajem devedesetih, možda i ranije, ali sigurno krajem devedesetih da li je bilo slučajeva da dolazi do ubistava kosovskih Albanaca u okviru tog sukoba koji se počeo razvijati.

SVEDOK Ratomir Tanić: Da, već na početku 1998. godine.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da li su politički krugovi u kojima ste se vi kretali razgovarali o tom slučajevima gubitka čivota. Da ili ne.

SVEDOK Ratomir Tanić: Da.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da li je o toj temi govoreni i pred optuženim.

SVEDOK Ratomir Tanić: Imam prevod na francuskom.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da li je skrenuta pažnja optučenog na tu temu, da ili ne.

SVEDOK Ratomir Tanić: Da.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Opet samo da ili ne. Da li vi znate kakva je bila njegova reakcija na problem toga da se ubijaju kosovski Albanci. Da ili ne.

SVEDOK Ratomir Tanić: Da.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da li ste vi to saznali iz direktnog kontakta sa optuženim ili iz drugih izvora ili možda na oba načina.

SVEDOK Ratomir Tanić: Na oba načina, pre svega iz drugih izvora.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: A onda i osobno od optuženog

SVEDOK Ratomir Tanić: Da u prilici koju sam već pomenuo juče.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Kad je on rekao šta o smrti Albanaca.

SVEDOK Ratomir Tanić: Pa da postoji kolektivna podrška albanskog naroda albanskim teroristima i u tom slučaju ako je kolektivna podrška onda je i smrt civila nešto što dolazi u ratnom sukobu kao žalosna posledica.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Gospodine Taniću recite nam, kad govorimo o gubicima života kako je do njih obično dolazilo.

SVEDOK Ratomir Tanić: Pa do njih, ja zaista moram da budem opširniji, nalazim se u procepu između toga da budem koncizan i neprecizan i precizan i opširan. Molio bih instrukcije u tom pravcu.

SUDIJA Patrik Robinson: Pre nego što odgovorite gospodine Taniću da malo objasnim. Razlog zbog kojeg ja to pitam je sledeći: sada govorimo o ranim fazama sukoba koji se razvijao i ja smatram da je korisno, pa čak i potrebno da saznamo kako je tačno dolazilo do tih smrti i vi možete vaš odgovor naravno dati što je konciznije moguće.

Svedok, Ratomir Tanić: Do tih smrti dolazilo je prilikom regularnih aktivnosti naše policije protiv albanskih terorista. Međutim, imajući u vidu da se ta aktivnost vršila na način na koji sam prethodno opisao, po lancu poluprivatnih komandi, bez odgovarajućeg ustavnog i zakonskog okvira, bez odgovarajuće policijske logistike i bezbednosne logistike dolazilo je do slučajeva da zajedno sa teroristima budu ubijani i civili i to veliki broj civila, nekad veći nekad manji. Klasičan primer je naprimer slučaj u selu Donje Prekaze, u martu mesecu 1998. Ako želite ja mogu taj slučaj opisati.

SUDIJA KVN: Da li biste nam mogli spomenuti konkretan razgovor između vas i Miloševića u to vreme o toj temi.

Šta ste vi konkretno rekli i šta je gospodin Milošević konkretno odgovorio.

SVEDOK Ratomir Tanić: Ja sam juče rekao da to nije bio razgovor u klasičnom smislu, nego neka vrsta kratke verbalne komunikacije i tada je isto rečeno od strane gospodina Miloševića da Albanci imaju masovnu podršku naroda i da je jednostavno reč o masovnom terorizmu. To nije bio razgovor. Ja sam bio juče sasvim precizan. O tome se nije moglo razgovarati sa gospodinom Miloševićem ili bar ja nisam mogao o tome da razgovaram jer nisam imao taj rang.

SUDIJA KVN: Koliko je vama poznato, da li su drugi viši oficiri u to vreme uključujući Perišića, Stanišića, Mihajlovića i druge, da li su oni zauzeli ikakav stav o smrti Albanaca na Kosovu, bilo stav koji je bio konzistentan sa stavom optuženog ili kako ste ga vi opisali, ili različit stav. Kakav je bio njihov položaj.

SVEDOK Ratomir Tanić: Da, to mi je mnogo bolje poznato pošto sam mogao sa tim osobama da razgovaram šire, smislenije, na stancima. Oni su imali uglavnom protivan stav od stava optuženog. Jednostavno imali su konzistentan stav prema neselektivne upotrebe sile.

SUDIJA KVN: U skorije vreme, tokom priprema za vašu knjigu, vi ste razgovarali sa različitim ljudima uključujući Perišića.

Da li je to tačno. Tokom rih razgovora da li su vam pokazali pismo, pogledaćemo to pismo od 23. jula 1998. godine od Perišića optuženom. Da li je to pismo koje vam je pokazao gospodin Perišić.

SVEDOK Ratomir Tanić: Da.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Molim da se verzija na VHS - u upravo stavi na grafoskop. Prvo da stavimo tu prvu stranu da možemo da vidimo šta je to. Stavite sledeću stranu i to je datum 23. juli 1998, naslovljeno je na predsednika i molimo vas da pređete na poslednju stranu gde se vidi potpis generala Perišića. Molim vas da sada stavite englesku verziju na grafoskop počevši sa prvom stranom.

SUDIJA RIČARD MEJ: Pre nego što to uradimo treba da znamo odakle potiče ovo pismo.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da. Da li prepoznajete ovo pismo kao to pismo koje vam je pokazano.

SVEDOK Ratomir Tanić: Da, to je pismo načelnika Generalštaba gospodinu Miloševiću kao predsedniku Jugoslavije.

SUDIJA RIČARD MEJ: Znači to pismo je iz knjige. Da li je to pismo iz njige svedoka

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Ne, mislim da je ovo, na naslovnoj strani se vidi knjiga i tu se navode autori knjige kao i ime te publikacije. Nisam siguran ako sud želi celu knjigu.

Međutim, ne bi bili korektni i iskreni u ovim sudbonosnim okolnostima, ako vam kao profesionalci koji su očivali VJ i SRJ u vama poznatim uslovima, ne bi ukazali na sledeće negativne činjenice. Inđa se ukazuje na sledeće činjenice. Konstantnu upotrebu VJ van institucija sistema, izdavanje jedinica VJ van Vojske Jugoslavije, pokušaj komandovanja jedinicama VJ od nenadležnih lica. Preskakanje nivoa komandovanja u službenim razgovorima sa pripadnicima VJ. Vođenje kadrovske politike na nezakonskim i nekriterijumskim osnovama. Materijalnim davanjima van zakona i tako dalje.

Onda se daju neki tipični primeri toga. Tendencija upotrebe vojske van institucija sistema, kaže se: "Stanje na Kosovu i Metohiji moglo se prevazići uvođenjem vanrednog stanja na vreme kada sam vam poslao

pismeni predlog. Pošto to nije uvaženo od vas" i onda na drugoj strani iznošenje zahteva mladih da se obezbede pravne stvari ili vanredno stanje i materijalnih i finansijski uslovi. Onda se kaže "upotreba VJ je neodrživa najmanje iz tri razloga: neupotrebljava se adekvatno, efekti mali, ovakva upotreba ne obezbeđuje ostvarivanje pravnih ciljeva pa nas optužuje da se izdajnički ponašamo.

Ovakva upotreba nije nezapažena od strane posmatrača pa može izazvati odmazdu od MZ i NATO - a. Dva, izdvajanje jedinica van VJ, gardijsku brigadu vašom odlukom izdvojili ste van VJ" i onda se kaže da to nije zakonito. Takva odluka treba da se poništi. "Komandujete u skladu sa odlukama VSO u celini, a ne neposredno pojedinim jedinicama jer zato nema ni potrebe niti je to moguće. Konstantna težnja od pripadnika MUP - a da im podčinimo neku od jedinica VJ izaziva nesporazume ako im se neda, ako je dobiju onda je nenamenski, neprofesionalno upotrebe što izaziva kontraprodukte. Najbolji primer su Dečani i Orahovac, gde je pokušaj civilnog dela štaba da komanduje korpusom. Komandant korpusa je odgovoran za procenu situacije i uz saradnju sa civilnim delom štaba i MUP - a da planira operacije za VJ, da to prenese Šainoviću i Miniću".

I onda se dalje nastavlja: "U praksi komandant Prištinskog korpusa planira ono što mu se naredi, a to je po zahtevu Šainović, Minić i MUP - a, pa se onda pretvori u njihov servis u planiranju i realizaciji. Pošto mu je želja kao i svima nama da se plan ostvari, ako to neće ili ne mogu drugi, on realizuje sa jedinicama Prištinskog korpusa što odvodi u nelegalnu, nesistematsku i neadekvatnu upotrebu jedinica VJ, čime se narušava sistem" itd. I predlog za ovaj deo pisma je "ne dozvoliti komandovanje VJ van sistema vojne subordinacije i jednostarešinstva. Treća armija treba da uspostavi istureno komandno mesto".

4. Preskakanje nivoa komandovanja u vođenju službenih razgovora i davanju zadataka. Kaže se: "po pravilu službe u VJ vi imate pravo vođenja službenih razgovora sa svim pripadnicima VJ. Međutim, ponekad to činite bez znanja načelnika Generalštaba što je suprotno vojnoj subordinaciji i jednostarešinstvu. Narušavanje tih principa vodi ka narušavanju jedinstva VJ. Predlog: poštovati principe vojne subordinacije".

5. Vođenje kadrovske politike van zakonskog osnova i van kriterijuma. Tu se iznosi i često se na VSO i van VSO unapređuju generali i pukovnici van zakona i uredbe kriterijuma, što ima dalekosežne negativne posledice u VJ.

Kažite nam gospodine Taniću šta je VSO.

SVEDOK Ratomir Tanić: Vrhovni savet odbrane.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITNJE: To se ne nalazi na našem spisku skraćenica. Dalje se kaže: "Potrebno je poštovati zakone, uredbe i kriterijume za unapređenje. Svaka institucija zavisi od čelnih elemenata

sistema" i onda se iznosi šta je to i predlaže se da se ne unapređuju pukovnici i generali u viši čin ako to nije usklađeno sa zakonom.

6. Materijalna davanja van propisa. "Često mi naređujete da za potrebe MUP - a ustupamo nepokretnu i pokretnu imovinu. Na osnovu zakona o imovini SRJ niti vi imate pravo da mi naredite, niti ja da izvršim naređenje u vezi sa materijalnim davanjima van VJ. Predlog: Takve zahteve uputiti titularu imovine VJ, a to je Vlada SRJ".

Onda se tu vide razni zaključni paragrafi koje mi možemo sami pročitati, uz brigu. Tako ako se ne ispune ti zahtevi, u protivnom i ova jedina visokofunkcionalna institucija pretvoriće se u nefunkcionalnu i nejedinstvenu amorfnu masu. Sva ta pisma možemo da pročitamo.

Samo par komentara od vas u vezi ovoga što smo upravo razmatrali. Možete li da nam pomognete, videli smo da se pominje gardijska brigada, možete li da nam kažete zašto je ona značajna, ako je značajna.

SVEDOK Ratomir Tanić: Brigada garde je izdvojena pod ličnu komandu gospodina Slobodana Miloševića da bi izvršavala zadatke koje on nije mogao da naredi vojsci kao instituciji, jer bi to vojska odbila zbog nezakonite upotrebe sile.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Isto tako spominje se i to da civili daju upute ili instrukcije. Možete li nam nešto reći o tome, o civilnom osoblju.

SVEDOK Ratomir Tanić: Pa to se odnosi na taj privatni lanac komandovanja koji je išao preko ličnih izaslanika gospodina Slobodana Miloševića, civilnih lica angažovanih u štabu za Kosovo, odnosno u komisiji za Kosovo. Vojska ne može da prima naređenja od civilnih lica.

SUDIJA KVN: Dokazni predmet na srpskom. Vi ste rekli da je to original. Da li je ovo fotokopija originalnog pisma ili je to štampano ponovo, pismo.

SVEDOK Ratomir Tanić: Nije, to je fotokopija originalnog pisma, ali verovatno prilagođena za štampu, jer je na formatu A 4 bilo napisano u originalu pismo. To je zvanični format komunikacije, A 4 format.

SUDIJA KVN: Da li je onda gospodin Perišić zadržao pismo nakon što je poslao to pismo gospodinu Miloševiću.

SVEDOK Ratomir Tanić: Naravno da je zadržao jednu kopiju. To je službena dokumentacija, može se videti iz zaglavlja u kome nosi broj "poverljivo" i broj službenog kanala kojim je upućena. Načelnik Generalštaba ima pravo da zadrži fotokopiju službene dokumentacije.

...

SUDIJA Patrik Robinson: Gospodine Najs, samo da se vratimo na prvi taj tipičan primer koji se daje. Načelnik Generalštaba kaže da je situacija na Kosovu i Metohiji mogla da se prevaziđe uvođenjem vanrednog stanja, kao što je on i preporučio.

SVEDOK Ratomir Tanić: Ja pretpostavljam da mogu da pomognem, a na sudu je da proceni da li sam i sposoban da to uradim ili ne. Shodno

našem Ustavu gospodin Milošević ne bi imao nikakva veća ili manja ovlašćenja da je vanredno stanje uvedeno na regularan način od strane Skupštine Jugoslavije. Problem je u drugome, da se vanredno stanje uvelo od strane Skupštine Jugoslavije, tome da treba da prethodni jedna ozbiljna, racionalna debata da li terorizam stvarno postoji u delu u tokom obimu da zahteva upotrebu vojske i policije ili ne postoji. Znači, došli bi do jedne smislene rasprave da li je problem terorizma na Kosovu zaista tako veliki ili je izmišljen, iskonstruisan, naduvan, ako mogu tako da kačem. To je jedna stvar. I druga stvar, proglašennje vanrednog stanja obavezuje i na političke aktivnosti i predsednika države, u ovom slučaju gospodina Miloševića. Prema tome, regularno proglašenje vanrednog stanja izbegla bi se voluntaristička i neselektivna upotreba sile. To je moje razumevanje najbolje što mogu da pokušam da pomognem.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: U redu. Znači u tim okolnostima, možete li da nam kažete šta ste shvatiti koliko je učešće optuženog, ako ga je uopšte bilo, na osnovu tih izvora, u ustupanju opreme Vojske Jugoslavije MUP - u.

SVEDOK Ratomir Tanić: Po mom najboljem razumevanju, učešće optuženog, gospodina Miloševića, bilo je presudno.

OPTUŽENI Slobodan Milošević: Ja pitam da li je dokazni predmet knjiga, jer vidim da je ovde u pitanju knjiga koja se zove "Vatra i potop", izašla u Beogradu...

SVEDOK Ratomir Tanić: Ja sam dobio informacije iz više izvora, potpuno identične, da praktički situaciju na Kosovu komanduje tzv. državna komisija za Kosovo sastavljena od sedam osam lica, da je reč o jednom parapolitičkom telu kojim se preskaču praktički legalne institucije vlasti Srbije i Jugoslavije i sprovodi lična volja gospodina Miloševića o neselektivnoj upotrebi sile na Kosovu. Ujedno i nesvrhovitoj upotrebi sile.

SVEDOK Ratomir Tanić: Pa, po mom mišljenju, ono je formirano dosta rano, na početku, u prvoj trećini 1998. godine. A članovi te komisije, tu nemam svoje mišljenje, nego je to...

TUŽILC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Komisija je formirana rano i ko je bio u toj komisiji

SVEDOK Ratomir Tanić: Šainović, Minić, Anđelković, Matković, civilni deo i ovaj vojni deo, general Pavković i Veličković. Verovatno je bio još neki član, ali to su članovi za koje sigurno znam da su bili članovi Komisije za Kosovo.

TUŽILC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Sominjete Markovića, na kog Markovića mislite, kako je njegovo ime.

SVEDOK Ratomir Tanić: Matković.

TUŽILC DŽEFRI NAJS - PITANJE: A ime njegovo.

SVEDOK Ratomir Tanić: Dušan, ja mislim.

TUŽILC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da li je postojao plan po imenu "Potkovića"

SVEDOK Ratomir Tanić: Ja znam u čemu se sastoji plan i kada je prvi put upotrebljeno to ime, ja zbilja ne znam pogotovo što je bilo kolokvijalni nadimak, ne zvanični akronim tog plana.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: U redu, šta je to značilo.

SVEDOK Ratomir Tanić: Reč je o starom vežbovnom planu jugoslovenske vojske još dok je ona bila JNA - Jugoslovenska narodna armija. Plan je vežbovnog karaktera. Predviđa da u slučaju agresije na Jugoslaviju iz pravca jugoistoka Evrope i u slučaju da se albansko stanovništvo stavi na stranu spoljnog agresora, onda stupa na snagu, po ova dva uslova, stupa na snagu delovanje Vojske Jugoslavije po sedam pravaca odbrambenih koje je i to delovanje usmereno na neutralizaciju albanskih uporišnih tačaka. I taj se vežbovni plan s vremena na vreme proigravao i držao i arhivima, prosto. Onda je posle reaktuelizovan u svom drugom sadržaju i u smislu, sasvim drugom smislu za dejstva na Kosovu.

TUŽILC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da li vi znate da li je postojala namera, da li je izražena namera u to vreme, u vreme tog sukoba, da se nešto napravi sa planom "Potkovića".

SVEDOK Ratomir Tanić: Pa, jednostavno je promenjena osnovna namena tog plana. Nije bilo nikakve spoljne agresije i albansko stanovništvo se nije stavilo na stranu spoljnog agresora, pošto on nije ni posedovao.

TUŽILC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da li je postojala namera u to vreme da se napravi nešto sa tim planom, da ili ne.

SVEDOK Ratomir Tanić: Da.

TUŽILC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da li je uopšte bilo prihvaćeno da je to jedan prikladan plan. Da li se neko protivio upotrebi tog plana, paragraf 87.

SVEDOK Ratomir Tanić: Koliko mi je poznato vojni vrh i vrh bezbednosnih struktura.

TUŽILC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da li su ga prihvatili ili odbacili.

SVEDOK Ratomir Tanić: Ne, oni nisu uopšte želeli da upotrebljavaju taj plan, jer nije bilo spoljne agresije ni albanske pobune, odnosno stavljena na stranu spoljnog agresora, jer ga nije bilo.

TUŽILC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da li je došlo do nekih smena na visokom nivou u jեսten 1998. Ako jeste, molim vas da navedete šta se tačno dogodilo. kadra i gospodin Perišić, kao načelnik Generalštaba.

SVEDOK Ratomir Tanić: Da, došlo je nakon potpisivanja sporazuma između gospodina Miloševića i gospodina Holbruka o mirnom rešenju kosovskog problema, vojni i politički deo sporazuma. Određeno kraće vreme nakon toga smenjeni su načelnici Službe državne bezbednosti Srbije i načelnik Generalštaba, gospodin Stanišić sa celom ekipom, rukovodećeg

Tužilaštvo: I recite ko ih je zamenio na tim položajima. Perišića je zamenio?

SVEDOK Ratomir Tanić: General Ojdanić.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Stanišića je zamenio ko.

SVEDOK Ratomir Tanić: Gospodin Radomir Marković. Mi ga zovemo Rade Marković.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Ko je zamenio Dimitrijevića.

SVEDOK Ratomir Tanić: Nisam siguran.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Paragraf 91, da li se godine 1998. nešto dogodilo u vezi sa nečim što ste vi, čini mi se, opisali kao ekonomski materijali na Kosovu.

SVEDOK Ratomir Tanić: Pa, to je ovaj izraz materijalna davanja, koji se odnosi na pokretnu i nepokretnu imovinu, ako sam dobro shvatio.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da.

SVEDOK Ratomir Tanić: Ako su materijalna davanja, da, dogodilo se.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: O kakvim to materijalnim tačno govorite i o kojem vremenu govorite. Da vidimo koliko dana pre intervencije NATO pakta se to počelo događati.

SVEDOK Ratomir Tanić: To su borbena vozila pešadije, laka artiljerija, tenkovi. Znači borbena sila vojske koja se ne sme upotrebljavati protiv civila, odnosno protiv domaćeg stanovništva. U ovom slučaju Albanci su građani Jugoslavije. Ako na to mislimo.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Rezerve goriva.

SVEDOK Ratomir Tanić: A, da, pretpostavio sam da je u pitanju nesporazum. Jeste, ovaj, pa više meseci pre sukoba sa NATO paktom rezervoari goriva, strateški rezervoari i goriva su premešteni strateških tankova u menje rezervoare po Srbiji, što vojne, što privrednih organizacija. Izmeštene su, dakle, strateške rezerve goriva. Nekoliko meseci pre rata sa NATO paktom. Između konferencije u Rambujeu, između Sporazuma Milošević - Holbruk i konferencije u Rambujeu.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Recite šta je u to vreme bio Vladimir Štambuk.

SVEDOK Ratomir Tanić: Potpredsednik Vlade Srbije. Jedan od potpredsednika Vlade Srbije.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Gde i, ukoliko možete precizno reći, kada je bio taj razgovor.

SVEDOK Ratomir Tanić: Razgovor između engleskog ambasadora, gospodina Donelija, nemačkog ambasadora gospodina Grubera, gospodina Štambuka i mene u nemačkoj ambasadi, mislim dve nedelje pre Sporazuma Milošević - Holbruk.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Tema razgovora, uopšteno govoreći.

SVEDOK Ratomir Tanić: Pa, tema razgovora bila je kako da se izbegne NATO intervencija protiv Jugoslavije. U ono doba je već postojala opasnost da ta intervencija može doći. I da li sporazum Milošević -

Holbruk može da spreči tu intervenciju. To je bila generalna tema razgovora. U stvari da li će doći do sporazuma Milošević - Holbruk kojim će ta intervencija biti sprečena, da budem precizan.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: I mislim da je Štambuk izneo jednu specifičnu primedbu. Možete li nam reći nešto o tome.

SVEDOK Ratomir Tanić: Pa, da gospodin Štambuk je izneo jednu opservaciju koju sam ja čuo inače od drugih. Dakle gospodina Štambuka sam naveo samo kao jedan od primera. On je izneo opservaciju, primedbu dvojice stranih ambasadora, ambasadora zemalja NATO pakta da zvanični Beograd nema ništa protiv manjeg bombardovanja od strane NATO pakta. Ja sam prirodno reagovao na to.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da li je on to kvalifikovao i objasnio - kako, zašto, šta će se dogoditi ako dođe do manjeg bombardovanja.

SVEDOK Ratomir Tanić: Objašnjenje je bilo, ja sam prosto pitao: kako je moguće da bilo koji funkcioner, a pošto smo se poznavali, onda sam mogao slobodno da ga pitam, da bilo koji funkcioner kaže da zvanični Beograd nema ništa protiv malo bombardovanja. Takva izjava je apsolutno zabranjena, a to znači da prosto pozivate na bombardovanje.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Vi ste to njemu rekli a šta je onda on vama rekao.

SVEDOK Ratomir Tanić: Pa, on mi je onda odgovorio da je neke stvari nisam dobro shvatio, a ni predsednik moje stranke, gospodin Mihajlović, da nama, misli se na Beograd, odgovara bombardovanje u manjoj meri, pošto će to biti izgovor, odličan alibi i odličan izgovor da se nastavi sa progonom Albanaca sa Kosova, ujedno i sa progonom srpske opozicije, u ratnim okolnostima niko ništa ne može da pita. I savetovao je i meni, a i da poručim i predsedniku moje stranke da se vratimo nazad u vladajuću koaliciju i da prestanemo da se odupiremo pokušajima veštačkog konstruisanja ratnog sukoba.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Vi ste ovde upotrebili izraz "da se nastavi sa progonom Albanaca". Recite, da li se možda sećate šta je on tačno rekao o Albancima.

SVEDOK Ratomir Tanić: Pa, rekao je da se dovrši etničko čišćenje, da se prosto ima izgovor da se može dovršiti etničko čišćenje Albanaca. Ili da se izbace sa teritorije Jugoslavije. Te fraze sam ja već slušao i ranije o drugim narodima i pominju se u drugim dokumentima nezavisno od mene i mog mišljenja.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da li nam možete dati primere drugih ljudi koji su iznosili takav stav, bilo na tom sastanku u ambasadi ili na nekim drugim mestima.

SVEDOK Ratomir Tanić: Pa, to je jako velika grupa ljudi, od gospodina Milovana Bojića, do raznih ljudi iz SPS - a, rukovodioca, do samog gospodina Milutinovića, itd.

...

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Kakav je, dakle, bio stav optuženog o tome da se uhvate pripadnici OVK i predaju ovoj instituciji: Da li ste saznali za sprovođenje nekih operacija protiv OVK godine 1998. i konkretno o operaciji u vezi sa porodicom Jašari. Da ili ne.

SVEDOK Ratomir Tanić: Da.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da li je postojao neki obrazac, prema informacijama koje ste dobili, prema kojim su sprovedene takve operacije. Ovde, pogotovo mislim na veličinu, magnitudu, početne akcije protiv OVK.

SVEDOK Ratomir Tanić: Da postoji jedan zaprepašujući obrazac suprotan svemu što se može pročitati ne samo u zakonu, nego i u pravilima službe o upotrebi policijskih i vojnih jedinica.

SVEDOK Ratomir Tanić: Taj obrazac se sastojao u tome da se prvo dozvoli jedan određeni manji broj srpskih žrtava kako bi se stvorila situacija povišene tenzije, a onda da se protiv albanskih terorista deluje masivnim neselektivnom silom, višestruko prekomernom u odnosu na neophodnu logistiku za njihovo hapšenje, hvatanje, eliminisanje i da se tada zajedno sa teroristima masivno uništavaju civilni objekti, civilni životi. Taj obrazac je ne samo kod porodice Jašari, nego i u drugim mestima. Primer u Dečanima, ponovljen i slično. U nekim varijacijama, uglavnom se sastoji u prekomernoj neselektivnoj sili koja se protivi čak i pravilima službe u vojsci i policiji, a ne samo zakonu.

...

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Dali ste nam dva primera, porodica Jašari i Dečani. Kada je reč o detaljima onoga što se dogodilo tom prilikom što je vaš izvor informacija.

SVEDOK Ratomir Tanić: Pa opet najviši, opet vrh službe državne bezbednosti, vojske, što kasnije može se pomenuti na, radi zaštite ljudi, na zatvorenoj sednici. I neki ljudi koji su neposredno bili tamo, naravno.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Ko je prema vašem shvatanju bio zadužen za misije u to vreme.

SVEDOK Ratomir Tanić: Mi smo prvo opširno razgovarali o tim problemima, dakle, nisu mi oni to rekli jednom, nego je prosto bila diskusija u tim problemima.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Možete li nam dati imena tih civila koji su bili odgovorni za te misije:

SVEDOK Ratomir Tanić: Pa najviše se pominje ime gospodina Nikole Šainovića.

A takođe, gospodina Vlajka Stojiljkovića, ali meni je sad nezgodno, gospodin je, on je preminuo.

...

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Tokom bombardovanja NATO - a da li ste se susretali licem u lice sa optuženim.

SVEDOK Ratomir Tanić: Postojala je komunikacija sa optuženim preko zvaničnih kanala.

...

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Tokom bombardovanja NATO - a, odgovorite sa da ili ne, da li ste saznali za neke stvari koje su se desile tokom bombardovanja npr. razmeštaja oružanih snaga, protiv avionski položaj, protiv - avionsku odbranu i tako dalje.

SVEDOK Ratomir Tanić: Da, apsolutno. Po ličnom uvidu.

Na osnovu onoga što sam ja razumeo i saznao, glavna strategija bila je da se što više odugovlači i produžava rat sa NATO paktom, na štetu naše matične države, Jugoslavije, s tim da bi se preko civilnih žrtava i civilnih razaranja i bombardovanja postigla neka vrsta političke ili moralne pobeđe nad NATO paktom i ta strategija je bila jsno definisana. Ona se može i dokazati.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Šta se desilo sa civilnim zgradama za vreme sukoba.

SVEDOK Ratomir Tanić: Pa one su bile neovlašćeno stavljene u vojne upotrebe, odmah ću reći primer da bi izbegli dalja dokazivanja, reč je o komandi odbrane grada Beograda koja je bila na dve civilne lokacije. Moje saznanje, lični uvid. Mogu da pomenem obe lokacije, otvoreno, nema nikakvih problema.

...

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: RTS - Radio televizija Srbije, da li ste vi dobili ikakve informacije o tome.

SVEDOK Ratomir Tanić: Da, ja sam imao informacije o bombardovanju zgrade RTS sa dva dana razmaka, jedan dan gore, jedan dan dole, napred - nazad. Prosledio sam ih zvaničnim kanalima komunikacije službe državne bezbednosti ka Komandi odbrane, odnosno ka gospodinu Miloševiću, koji je u to doba bio vrhovni komandant odbrane i postojala je obaveza da on o tome bude izvešten, tako da uopšte ne sumnjam da je imao tu informaciju.

Nije izvršena evakuacija zgrade, ostavljene su namerno civilne žrtve da izgube život, takođe znam da je po više osnova bila ta informacija o bombardovanju RTS - a.

...

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da li ste o tome i i vođa vaše stranke Mihajlović razgovarali i da li je to vas onda navelo da obavite jedan telefonski poziv.

SVEDOK Ratomir Tanić: Da.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Kome ste telefonirali

SVEDOK Ratomir Tanić: Prvo smo u pismenoj formi uputili jedan predlog gospodinu Milutinoviću, a posle toga je predsednik moje stranke razgovarao sa gospodinom Milutinovićem u vezi odgovora na to pismo.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da li ste mogli da čujete jednog govornika ili oba govornika tog telefonskog razgovora.

SVEDOK Ratomir Tanić: Oba, preko spikerfona nije nikakva tajna.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Šta je Mihajlović rekao Milutinoviću, a šta je rekao Milutinović na to.

SVEDOK Ratomir Tanić: Pa prvo bi gospodin Milošević jasno dao na znanje da će prihvatiti prekid vatre za katolički uskrš i to ne samo u komunikaciji koja je nama poznata, nego i gospodinu Sodanu ministru spoljnih poslova Vatikana. Odgovor gospodina Milutinovića bio je da će biti prekid vatre ali malo kasnije jer još nismo, misli se na Beograd, završili dole sav posao, misli se na Kosovo i da će biti za pravoslavni Uskrš.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Koliko kasnije.

SVEDOK Ratomir Tanić: Nije bio specifičan gospodin Milutinović, rekao je još nismo dole sav posao, misli se na Kosovo i biće kasnije kad završimo posao.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da, policija Republike Srbije koliko su oni bili integrisani u druge organe za primenu zakona reda i mira. Da li su oni bili odvojeni. Koliko su bili odvojeni.

SVEDOK Ratomir Tanić: Sastav javne bezbednosti bio je integrisan. Međutim, sastav specijalnih jedinica nije bio integrisan u te osnove, bojim se da kažem, ne razumem sasvim dovoljno pitanje da bi mogao odgovoriti.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Pogotovu ko je kontrolisao te jedinice prilikom njihovih operacija na Kosovu.

SVEDOK Ratomir Tanić: Gospodin Milošević, koristeći privatni lanac komandi preko Šainovića i Radeta Markovića i Vlajka Stoilkovića.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Odgovorite sa da ili ne, Da li vam je Perišić rekao nešto u vezi stava Miloševića po ovom pitanju.

SVEDOK Ratomir Tanić: Da.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Šta vam je rekao o Miloševićevom stavu.

SVEDOK Ratomir Tanić: Pa lično i ono što je napisano u pismu a mogu biti sasvim precizan. Da gospodin Milošević stalno zahteva od njega da vojnu opremu izdaje jedinicama MUP - da ta vojna oprema će biti upotrebljena u borbenim dejstvima i gospodin Perišić je to odbijao zbog više razloga. Jedan od njih je naveo u pismu, a drugi je meni pojasnio "to je upotreba protiv civilnog stanovništva". Ne postoji pravo upotrebe vojne opreme protiv domaćeg civilnog stanovništva. Teške vojne opreme misli.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da li ste uopšte obraćali pažnju na to da li se spomenulo to kako će to osoblje biti obučeno.

SVEDOK Ratomir Tanić: Pa prvo, bilo je reč o tenkovima, borbenim vozilima pešadije i minobacačima preko 120 mm na primedbu

gospodina Perišića kako sam bio obavešten naravno ovaj da je to nedozvoljeno usledio odgovor od strane gospodina Miloševića da to neće koristiti vojska nego da će koristiti policija prema tome, nema opasnosti od toga da Vojska bude optužena za to.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Koliko ste vi to razumeli i na osnovu vašeg iskustva da li su lokalni komandanti mogli da hapse pripadnike specijalnih jedinica u slučaju da oni počine neke prekršaje.

SVEDOK Ratomir Tanić: Kako da ne i pripadnike i rezervnog sastava koji su to isto činili.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Za vreme rata uopšte šta ste vi primetili o pisanju lokalnih medija, novina itd.

SVEDOK Ratomir Tanić: Pa primetio sam čitav niz netačnih informacija. Pre svega informacija kojima se podstiče ratno raspoloženje i prikrivaju stvarni rezultati borbenih dejstava rata, tokom cele 88 i 89. Govorim o zvaničnim medijima.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Kakve to iskrivljene informacije.

SVEDOK Ratomir Tanić: O broju terorista, o uvećavanju broja terorista, smanjivanje mogućnosti miroljubivih rešenja, smanjivanje naših žrtava, prikrivanje stvarnih pravaca tih ciljeva i operacija. Otprilike te vrste izobličavanja stvarne slike stvarnosti.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: U Srbiji su pronađene neke masovne grobnice. Jeste li vi sa nekim razgovarali o tome.

SVEDOK Ratomir Tanić: Da.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: S kime.

SVEDOK Ratomir Tanić: Prvo, u leto 1999. godine kad sam pripremao svoju knjigu i kada smo istraživali srpske i albanske žrtve gde su šta su, kako se mogu naći. A drugi put.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Ko je to bio.

SVEDOK Ratomir Tanić: Da li sada, oprostite sad sam ja u konfuziji moram sad da odgovorim ili mogu opet da zamolim za eventualnu privatnu ako će je biti, ako ne ja mogu dati odgovor nije problem. Ne prikrivam odgovor nego samo ne znam da li će biti odvojena sednica ili neće uopšte biti. Inače sam raspoložen da dam.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Naravno ja bi želeo da ako možete javno dati ovo ime da ga i date.

SVEDOK Ratomir Tanić: Dobro, u redu neću time ugroziti mnogo ljudi jer se tu i vodila zvanična istraga Zoran Mijatović, zamenik šefa državne bezbednosti Srbije, Dušan Mihajlović ministar unutrašnjih poslova Srbije.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Što je Mijatović rekao o tim masovnim grobnicama.

SVEDOK Ratomir Tanić: Da postoji zvanična istraga MUP - a koja ukazuje tačno i na izvršioce i na lokacije, ali da je ona iz nekih razloga

zaustavljena, a inače sam i ja tokom mog kidnapovanja bio takođe izložen torturi vezane za masovne grobnice.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: I što vam je Mijatović rekao o svemu tome, a onda ćemo govoriti o okolnostima pod kojima ste vi napustili Jugoslaviju. Šta vam je dakle Mijatović rekao o tome.

SVEDOK Ratomir Tanić: Prosto da postoje, nije mi on rekao ništa svoje mišljenje nego rezultate istrage da prosto postoje jasna veza između gospodina Miloševića i naredjenja o prikrivanju leševa, da su ti leševi u svakom slučaju bili dopremljeni pre NATO intervencije, i da poreklo tih leševa nažalost, znaju u jedinicama Sretena Lukića a ne državne bezbednosti Srbije i da se zbog toga sada prikriva od strane MUP – a cela istina o masovnim grobnicama i ako je ona poznata. Poznata našim zvaničnim organima.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Jesu li to bile jedine masovne grobnice za koje ste saznali ili je bilo i drugih.

SVEDOK Ratomir Tanić: Ne ja sam diskutovao samo o jednoj, za druge više nisam imao psihičke snage.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Sreten Lukić je tada bio na čelu MUP – a na Kosovu.

SVEDOK Ratomir Tanić: Da.

...

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE:..... Govorili ste o planu "Potkovicica" i govorili ste o vrhovima moći to je vaš izraz, koji su bili protiv toga. Ko su bili na tim vrhovima moći koji su se suprotstavili ovom planu.

SVEDOK Ratomir Tanić: Uopšte u upotrebi vojske i policije na takv način suprotstavljala su se sledeća lica: Jovica Stanišić u kapacitetu načelnika resora državne bezbednosti Srbije. Zoran Mijatović u kapacitetu njegovog zamenika, šefa Centra službe državne bezbednosti Beograda, to je praktički 80 odsto službe državne bezbednosti Srbije. General Momčilo Perišić u kapacitetu načelnika Generalštaba. General Aleksandar Dimitrijević u kapacitetu načelnika vojne uprave bezbednosti, popularnije poznato kao kontraobaveštajna služba vojne bezbednosti. Zatim, vodeći kadar koji je išao uz operativu SDB – a i vojne bezbednosti, zatim moram da dozovem na sabiran način svoje sećanje, zatim političari iz takozvane reformske grupe unutar Vlade Srbije, unutar srpske političke scene, jugoslovenske gospodin Zoran Lilić, gospodin Dušan Mihajlović, gospodin Nebojša Čović, popularnije poznati kao reformisti. To je bila jedna grupa ljudi ako sam nekoga zaboravio, grupa je mnogo šira ali zaista ne želim da opterećujem. Suprotstavljanje njihovo je bilo sistematsko i uvek argumentovano.

SUDIJA Patrik Robinson: Gospodine Najs, želeo bih da saznam da li svedok može da nam kaže zašto su oni bili protiv tog plana Potkovicica.

SVEDOK Ratomir Tanić: odgovoriću rado, ali uz jednu naznaku. Nije postojao plan Potkovicica kao zvanični naziv, ja sam to veoma precizno

rekao. Znači postojala jezlouptreba ovog starog vojnog vežbovnog plana. Nije sastavljen novi plan p od imenom potkovicica. A sada ću da vam odgovorim na vaše pitanje. Smisao njihovog protivljenja bio je prvo u tome što nije bilo spoljne agresije. A samim tim nije bilo ni albanskog stanovništva koje se stavilo na stranu spojnog agresora. A samim tim je otpadala potreba da se upotrebi vojska u takvom masovnom obimu i specijalne jedinice policije dovesti razlog za njihovo protivljenje bio je taj što se problem Kosova mogao rešiti političkim sredstvima i selektivnom silom i to se znalo dve tri godine unazad. Uključujem i mene koji sam to znao i uključujem i mene koji sam pripadao toj grupi koja se protivila ali na jednom nižem nivou nego pomenuti ljudi koje sam naveo.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Počeli ste da nam pričate o pojedinostima koje se odnose na snage OVK. Koliko je bilo priznato koliko su oni jako i ko je sa vama o tome razgovarao u Beogradu 1998. godine.

SVEDOK Ratomir Tanić: Najveći deo moga znanja kada govorimo o vrhu službe Državne bezbednosti potiče o radnih razgovora, znači ne nikakvih privatnih i kafanskih razgovora, nego radne razmene mišljenja sa gospodinom Zoranom Mijatovićem, načelnik državne bezbednosti Beograda, zamenika gospodina Jovice Stanišića. Kao i sa ostalim njegovim saradnicima. Mislim da identifikovanje ovog jednog imena ipak dovoljno i kasnije poznato u javnosti. Govorilo se da prema procenama MUP – a Srbije i službe državne bezbednosti terorista ima negde oko 2000 u to dobra, ustvari, oprostite gospodine Najs, o kom vremenu tačno govorimo. 1998. ili pre toga.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Kad ste otišli na sastanak u Beograd 1998. godine, da li ste sa nekim razgovarali o jačini OVK naročito u Đakovici.

SVEDOK Ratomir Tanić: Oprostite, 1998. godina ja moram sebe da korigujem, OVK je bio jači od 2000 a mislio sam na period 1997, 1996. godine. Intervencija 1998. o tome sa razgovarao sa oficirima, odnosno službenicima službe državne bezbednosti pomenuo sam jedno ime, a i sa čovekom koji je vodio operacije službe državne bezbednosti dole u regionu Đakovica.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Njegovo ime je

SVEDOK Ratomir Tanić: Njegovo ime je Bogdan Tomaš.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Šta vam je on rekao o jačini OVK, o stepenu u kome sui snage službe državne bezbednosti znali gde oni stanuju i tako dalje.

SVEDOK Ratomir Tanić: Postoji velika razlika u nivou OVK 1997. i nivou OVK 1998. godine, pomenuta lica vršila su svoje funkcije. Voleo bi da se precizira pitanje da optuženi gospodin Milošević ne bi posle zloupotrebio moju mašku. Kao što sam rekao 1998. već je ojačala OVK ali tada je već i gospodin Milošević...

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Gospodine Taniću želimo da znamo šta vam je gospodin Tomaš rekao o tome što zna u odnosu na Đakovicu.

SVEDOK Ratomir Tanić: Pre svega smo razgovarali o primeru Dečana koji je centar Dečana sravnjen sa zemljom delovanjem tenkovske jedinice Vojske Jugoslavije oko Uskrsa 1998. godine sa izgovorom da se žele uništiti teroristička snajperska jezgra.

Jedinicama, ljudima iz RDB - a Srbije, specijalnim jedinicama policije bila su poznata ta snajperska jezgra, oni su ih mogli uništiti bez ikakvog delovanja vojske umesto toga došla je vojska i neselektivno je porušila stari deo, jedan deo Dečana gde su živeli Albanci kosovski, time je podignuta etnička tenzija a teroristička snajperska mesta nisu uništena. Na profesionalnu žalbu službe državne bezbednosti u vezi neaktivnosti te akcije odgovorno je da je ona naređena sa vrha i da tako ima da bude. Dva, tri dana je vršeno granatiranje Dečana. Nije mi poznato koji vojni oficir je rukovodio tome. Tom operacijom.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Znači, nijedan snajperista nije ubijen ali uopšteno šta vam je gospodin Tomaš rekao ako vam je bilo šta rekao o tome koliko zna prilike u Đakovici.

SVEDOK Ratomir Tanić: Možda je neki snajperista ubijen, međutim, pre svega od gospodina Zorana Mijatovića kao rukovodioca sam saznao da gospodin Milošević ne dozvoljava hapšenja odnosno delovanje službe bezbednosti protiv stvarnih vođa OVK koji su bili u inostranstvu da ne dozvoljava elektronsko obezbeđivanje granice, da ometa mere na zaustavljanju albanskog terorizma, trgovine drogom i ostalog, da je odobrio čak i opremu koja je maltene bila nuđena na kredit za elektronsko praćenje granice, da jednom rečju ukratko ništa ne čini protiv terorizma a u praksu ometa profesionalne akcije usmerene na borbu protiv terorizma, teroristi nisu seljaci nego njihove vođe.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: U redu. Da li ste saznali šta o onome što se dedilo u Likošanu i Prekazu.

SVEDOK Ratomir Tanić: Da, U selu Kokošanu je poginula jedna patrola policije.

SUDIJA Ričard Mej: U redu, i šta su vam oni rekli o tome šta se desilo u Likošanu i Prekazu.

SVEDOK Ratomir Tanić: Rezultati interne istrage nisu pokazali sumnjivo ništa odnosno bila je upućena u selo Likošane u terorističko jezgro za koje se znalo da postoji, bez adekvatne opreme, bez adekvatnog vozila, bez adekvatne obaveštajne logistike i praktično su ti ljudi, kao da su žrtvovani nakon toga naša policija je, tragajući za ubicama, teroristima kosovskim Albancima, ibila jedan određeni broj ljudi. Braća Jašari su se zabarikadirala u svojoj kući u Donjem Prekazu, tamo su bili sa svojim porodicama. Nama je poznata, našoj politici, stara slika kosovskih Albanaca i uopšte muslimana da u bilo kojim terorističkim aktivnostima uzimaju neku vrstu živog štita, sa svojim porodicama i neprijateljima itd.

to je veoma ružno i to ne znači da se oni mogu ubijati. Naša policija je intervenisala masovnom silom i uz Jašarije, poginuo je veliki broj žena, dece, civila, potpuno bez ikakve potrebe. To je izazvalo veliku zabrinutost u profesionalnim krugovima policije, vojske i službe bezbednosti jer se znalo da će to navesti gnev Albanaca.

...

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Ko je naredio operaciju u Račku. Ko vam je o tome nešto rekao, ko vas je informisao o tome.

SVEDOK Ratomir Tanić: Strani izvor.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Možete li imenovati taj izvor.

SVEDOK Raotomir Tanić: Ne mogu. Mogu imenovati javne izvore.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Ko je bio javni izvor.

SVEDOK Ratomir Tanić: Pisanje štampe. Samo jednog lista.

...

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Gospodine Taniću, moje zadnje pitanje za vas je sledeće: Buduće da ste se odlučili javno svedočiti, da li nam želite sada reći šta se dogodilo na sastanku sa optuženim u aprilu 1999.

SVEDOK Ratomir Tanić: Da, uz korekciju opisa. Jer opis ne odgovara sasvim. Verovatno je moja krivica kod opisa.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Recite nam, kad se to dogodilo i šta se dogodilo.

SVEDOK Ratomir Tanić: Tokom aprila i maja održan je, održano je četiri ili pet sastanaka ja ću morati biti opširniji alu ću se truditi da budem što je moguće koncizniji. Tokom aprila i maja pet ili šest sastanaka je održano u Beogradu u prostorijama u poslovnom klubu Nove demokratije u ulici Majke Jevrosime između italijanskog ambasadora ime je Rikardo Sesa, između Vuka Draškovića, potpredsednika jugoslovenske vlade, predsednika moje stranke Dušana Mihajlovića i mene.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Šta je vama optuženi rekao kada ste s njim sastavili lice u lice. Dakle, bilo bi dobro da brzo pređemo na to i da onda idemo na druge stvari.

SVEDOK Ratomir Tanić: Pa upravo je o tome reč pošto se nismo sastali lice u lice, nego je bila telefonska konferencija i to došlo je do, ja ću prihvatiti na sebe odgovornost u spisu ali jednostavno ja nisam mislio to da razmatram nego da razmatram neke druge stvari i zato možda nisam poklonio pažnje tome. Bila je telefonska lična komunikacija ali ne lice u lice.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: I šta je rečeno.

SVEDOK Ratomir Tanić: Rečeno je da jednostavno nema obustave sukoba još neko vreme, da Srbiji i Jugoslaviji trebaju nove žrtve kako bi se pokazalo da je NATO pakt zločinačka organizacija, nove civilne žrtve. To je rečeno na insistiranje vezano za što hitnije okončanje ratnog

sukoba. Dalje o tome više ništa ne želim da kažem jer postoje drugi tragovi koji ukazuju na tu taktiku optuženog gospodina Miloševića.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Ko je govorio, ko je to rekao. A ko se nalazio na drugoj strani žice.

SVEDOK Ratomir Tanić: Komunikacija između gospodina Miloševića i Vuka Draškovića. Ja sam bio u prilici da čujem na spikerfonu. To jeste bio neki prijem ali naš prijem je bio. E sada bi želeo da objasnim i kontekst toga ako želi sud pošto je kontekst toga veoma važan.

SUDIJA Ričard Mej: Došlo je do telefonskog razgovora između gospodina Draškovića i gospodina Miloševića, da li je to tačno.

SVEDOK Ratomir Tanić: Da, sa otvorenim spikerfonom.

SUDIJA RIČARD MEJ: I vi ste to slušali na spikerfonu i čuli ono što ste malo pre spomenuli.

SVEDOK Ratomir Tanić: Da jer je obavljen u prostorijama naše stranke.

...

OPTUŽENI Slobodan Milošević: Dobro, onda ćemo da pređemo na ispitivanje. Hteo bih da kažem da sama činjenica da ta što je prvi Srbin koji svedoči ovde lažni svedok, potvrđujem moje tvrdnje...

Dozvolite mi da vam pročitam da vam pročitam pa ću vam tražiti onda odgovor na pitanje, evo šta je Nova demokratija dakle, vaša stranka izjavila juče posle vašeg svedočenja:

Nova demokratija dakle izjavila, vaša stranka čiji je kao što ste pomenuli, predsednik sadašnji ministar unutrašnjih poslova, dakle moj politički protivnik u svakom pogledu. Dakle, ovako piše "sadržaj svedočenja Ratomira Tanića svedoči o njegovom pokušaju da konstruiše priču u kojoj Nova demokratija nije učestvovala na način na koji je on to predstavlja, niti je on imao taj značaj koji sebi čeli da prida, po najmanje je Tanić mogao biti partner Miloševića u sprovođenju nekakvog plana za vraćanje autonomije Kosova.

SVEDOK Ratomir Tanić: Ta tvrdnja takođe nije tačna, postoji zvanični dokument sa sastanka Izvršnog odbora i Predsedništva Nove demokratije, u nekoliko navrata, ja ću spomenuti samo jednu priliku. Pred sastanak u Njujorku usvojena je platforma na našim organima Nove Demokratije, Izvršnom odboru i Predsedništvu, tačno onakva kakvu sam je opisao, to je jedno. Druga stvar, ja nisam ni rekao da je bilo ko od nas bio ovlašćen da sklapaa sporazume sa gospodinom Jovicom Stanišićem, Perišićem, Miloševićem ili drugim licima vezanim za Kosovo, za kosovski problem. Ja sam samo rekao da je u tri i po godine postojao pregovarački proces vezan za kosovski problem, da sam ja bio jedan od učesnika tog procesa, da je uz mene bilo još drugih učesnika i da je taj politički pregovarački proces bio dovoljan da se spreči rat, da ga je Milošević podržao, ali da je 1997, od ...

OPTUŽENI Slobodan Milošević: Da li se sećate da je on bio posvećen regionalnoj integraciji i saradnji.

SVEDOK Ratomir Tanić: Naravno.

OPTUŽENI Slobodan Milošević: A da li se sećate najkrupnijeg koraka na normalizaciji odnosa između Jugoslavije i Albanije, kada smo Fatos Nano, tadašnji premijer Albanije i ja, pred TV kamerama rekli da idemo u normalizaciju, u otvaranje granica, ukidanje viza, u razvoj trgovine, turizma itd. Da li se sećate toga, to su objavile sve televizije.

SVEDOK Ratomir Tanić: Pa ne samo da se sećam, nego sam jedan od ljudi koji sam u vašem listu "Politika" komentarisao napredak u odnosima između SRJ i Albanije.

OPTUŽENI Slobodan Milošević: Molim vas, a da li onda sada shvatate kada se stavi u kontekst vremena i događaja, koliko je apsurdno vaše zaključivanje broja Albanaca pominjano u vezi sa etničkim čišćenjem a ne u vezi sa predstojećim procesom njihove reintegracije u politički život, normalizacija odnosa itd.

SVEDOK Ratomir Tanić: Ne, to mi se ne čini apsurdnim zato što se to pitanje broja Albanaca razmatralo u oba konteksta. Ne čini mi se apsurdnim i sve je bilo u redu dok 1998. vi niste počeli sa konfliktnim inženjeringom dole na Kosovu. To je upravo ono što sam ja i rekao u izjavi.

OPTUŽENI Slobodan Milošević: Kojeg meseca 1994. godine, kako ste rekli, sam pozvao Novu demokratiju i JUL u trostranačku koaliciju:

SVEDOK Ratomir Tanić: Morao bih da osvežim moju memoriju, znate, predlog je bio upućen kompletno opoziciji. Srpskom pokretu obnove, Građanskom savezu Srbije, Novoj demokratiji. Srpski pokret obnove i Građanski savez su imali nešto drugačiji stav od Nove demokratije, ja nisam rekao da ste Vi pozvali samo Novu demokratiju, nego da je Nova demokratija prihvatila vaš poziv koji ste uputili opoziciji za koalicionu vladu u vezi jačanja Dejtonskog mira. Molim da se moje reči ne izvrću.

OPTUŽENI Slobodan Milošević: Ja sam vrlo precizno postavio pitanje. Dakle, vi kažete da ste dobili to zaduženje zbog dobrih kontakata i odnosa sa predstavnicima kosovskih Albanaca, sa predstavnicima međunarodne zajednice i sa SDB - om.

SVEDOK Ratomir Tanić: Ja sam imao dobre lične odnose sa predstavnicima kosovskih Albanaca, dobre lične odnose sa predstavnicima međunarodne zajednice, a Služba državne bezbednosti je osigurala bezbednosnu garanciju za mene pre nego što sam se prvi put video sa vama i to je formalno administrativno pitanje i molim vas da ne odgovaram o nečemu što nisam po pomenuo u svedočenju, a čak ni u izjavi. Izjava je data u jednom radnom smislu.

OPTUŽENI Slobodan Milošević: Koji su to bili drugi ljudi koji su sarađivali sa britanskom službom.

SVEDOK Ratomir Tanić: Ne, nisam rekao sarađivali sa britanskom službom. Postojali su i drugi ljudi koji su sa saznanjem naših državnih organa imali kontakte sa stranim obaveštajnim službama, po legalnim

pitanjima političkim, pomenuo sam već i da je direktor CIA, dolazio u Beograd u zvaničnu posetu, molim vas, to nije nikakva tajna, niti nikakva drama, govorim o legalnim političkim pitanjima, ne o špijunači, time se niko nije bavio.

OPTUŽENI Slobodan Milošević: A vi kažete da li je tako da ste obavljali politička i obaveštajna istraživanja.

SVEDOK Ratomir Tanić: Pa da, ali o vlastitom trošku. Ja sam inače radio takva istraživanja i za potrebe moje stranke i svega, ali o vlastitom trošku do 1999. godine, do rata.

OPTUŽENI Slobodan Milošević: Juče ste rekli, u vezi sa pitanjem tužioca, o onoj formuli o Južnom Tirolu da vi niste bili pristalica te ideje Južni Tirol nego Ratko Marković.

SVEDOK Ratomir Tanić: Ja sam rekao da je tu platformu izradio gospodin Predrag Simić iz Instituta za državnu politiku, iz Instituta za međunarodnu politiku i privredu, direktor Instituta, a da ju je, koliko znam, podrčavao u pojedinim razgovorima i gospodin Ratko Marković. A rekao sam da ja nisam bio posebno oduševljen tom platformom jer je ona jako preskupa i prosto Beograd nije imao toliko novca, autonomija Jučnog Tirola je veoma skupa.

OPTUŽENI Slobodan Milošević: Kako onda u vezi sa ovim što ste sada objasnili možemo da tumačimo vaš iskaz na strani 5, drugi pasus, ako se računa i preneti pasus kao prvi, znači drugi pasus kažete: "Drugo, moje ideje su prihvatili pojedinci bliski Miloševiću. Na primer, Ratko Marković, potpredsednik Vlade Republike Srbije počeo je na osnovu mojih sugestija da govori o Južnom Tirolu kao modelu za autonomiju na Kosovu".

SVEDOK Ratomir Tanić. Vi ste me pitali, odnosno gospodin Najs, tužilac me je pitao kakvo je moje mišljenje o Južnom Tirolu, autonomiji Južnog Tirola. Ja sam rekao da nisam baš previše oduševljen, inače, ja sam čak i javno u nekoliko razgovora zagovarao tu autonomiju, pa i ovako kako sam rekao u izjavi, iz prostog razloga što je to u ono vreme bila najprihvatljivija moguća platforma oko koje smo se mogli naći sa albanskom stranom.

Osim toga, moram da dam još detaljnije objašnjenje, autonomija Južnog Tirola odnosi se na konačni status Kosova, bilo nam je u onom trenutku potrebno da nađemo najmanje zajednički sadržitelj da bi uopšte počeli razgovore sa Albancima. Jedno je, dakle, šta sam ja privatno mislio, a drugo je šta se počne iz političkih razloga i potrebe i te dve vrste sugestije se razlikuju.

OPTUŽENI Slobodan Milošević: Dobro, a ko je učestvovao, pored potpredsednika Ratka Markovića sa vama zajedno u tim razgovorima.

SVEDOK Ratomir Tanić: Ja sam rekao da je to bio politički proces koji je trajao tri godine, možda i više, u tom procesu su učestvovali gospodin Dojčilo Maslovarić, gospodin Ratko Marković, gospodin Ratomir Vico,

gospodin Perčević, gospodin Dušan Mihajlović, moja malenkost, učestvovali su i jedan broj intelektualaca vezani za na neki način, ove tri stranke, a u najširem onom obimu, učestvovali su, naravno, i slobodni intelektualci. Verovatno je bilo još nekih ljudi koji su učestvovali, jer, to je prosto bila jedna grupna aktivnost i trajala je dugo vremena. Nije to bio jedan pregovor, znate, to su bile pripreme pregovora koje su trajale tri godine.

OPTUŽENI Slobodan Milošević: A gde ste najviše sarađivali sa Maslovarićem, u Beogradu, u Rimu ili u Prištini.

SVEDOK Ratomir Tanić: Ja uopšte nisam rekao da smo sarađivali, ja sam rekao da je to bila grupa ljudi koja je radila jedan isti posao. Čak i u izjavi koja je data na engleskom i u mnogo slobodnijim okolnostima, a pogotovu u svedočenju, ja to nikada nisam predstavljao kao grupu ljudi koja je uvek sedela jedna do drugih. Bilo je najrazličitijih vrsta kontakata, ali prosto to je bila ta grupa koja je radila.

OPTUŽENI Slobodan Milošević: A šta je on to pregovarao u moje ime. S kim je to pregovarao.

SVEDOK Ratomir Tanić: Zajedno sa Milanom Panićem, priprema mirotnog sporazuma u Dejtonu sa Sjedinjenim američkim državama. To je isključivo išli preko, sa naše strane priprema, preko gospodina Panića i gospodina Mitevića kad je priprema obavljena kako treba onda je, naravno, onda ste vi bili glavni posle toga.

OPTUŽENI Slobodan Milošević: Dobro, na strani šest, u prvom pasusu, rekli ste: "Agani je bio važniji od Rugove". To prvi put čujem. Da li vi to smatrate nekim svojim nalazom.

SVEDOK Ratomir Tanić: To je rečeno da je Agani bio važniji u pregovorima od Rugove, u smislu da je on stalno učestvovao u tim pregovorima po Rugovinom ovlašćenju, a Rugova je učestvovao samo povremeno. Svi znamo, i vi znate jako dobro, da je gospodin Rugova hermetička ličnost, da se nije pojavljivao veoma često direktno u pregovorima i u tom smislu Agani jeste bio važniji, isto onako kao što sam ja, koji nisam imao neku veliku funkciju, bio motorna snaga mnogih od tih pregovora. U Srbiji se politički život odvija u velikoj meri van institucionalno i to svi znamo.

SUDIJA RIČARD MEJ: Ne. Gospodine Taniću, rečeno je u ovom televizijskom programu da vi niste bili saučesnik nego da ste bili samo posmatrač kao bilo ko drugi u Srbiji. Kako reagujete na to.

SVEDOK Ratomir Tanić: To je potpuno netačno, a ja ću kasnije priložiti dokument koji pokazuje da je to netačno. Takođe, mogu priložiti najmanje desetak imena i domaćih i međunarodnih ličnosti koji mogu da potvrde da sam ja u tome učestvovao.

SVEDOK Ratomir Tanić: Dužan sam da obavestim sud da je razlika između Miloševićevih izjava u novinama i Miloševićevih izjava tokom pregovora sa bilo kime, bila i glavni uzrok što je izbio sukob ne samo na

Kosovu nego posle i sa međunarodnom zajednicom. Gospodin Milošević je jednostavno obmanjivao međunarodnu zajednicu kao što obmanjuje i ovaj sud danas.

OPTUŽENI Slobodan Milošević: Da li vam je poznato da sam ih obavestio upravo zbog značaja pregovora koji se vode između rukovodstva Srbije i rukovodstva kosovskih Albanaca, da za te pregovore imenujem i svog specijalnog predstavnika u dijalogu između rukovodstva Srbije i kosovskih Albanaca.

I to piše u "Politici" toga dana.

SVEDOK Ratomir Tanić: Poznato mi je, jedino što mi je poznato da su se ti pregovori vodili na drugi način od onog koji ste vi obećali predstavnicima međunarodne zajednice i domaćim političkim faktorima. U privatnim kontaktima ali i zvaničnim.

OPTUŽENI Slobodan Milošević: Dobro. Na strani 11 vi ste napisali već na početku strane: "neko vreme pre nego što će biti održan razgovor u Rambujeu, razgovarao sam sa Ratkom Markovićem, potpredsednikom Vlade, u kojem je on rekao da je Milošević naredio da sa kosovskim Albancima neće oz biljno pregovarati", a pre toga ste rekli, objašnjavali ste u razgovoru sa Ratkom Markovićem da vam je on rekao kako se menja odnos prema Kosovu.

Pa evo, ja molim da se bar ovo prihvati kao dokazni predmet, ovo je pismo Ratka Markovića koji kaže u vezi sa izjavom, pismo napisano rukom: "Ratomir Tanić danas dao pred Haškim tribunalom, 14. maja je napisao, a o navodnim susretima i razgovorima koje je imao sa mnom pred odlazak u Rambuje, dužan sam da javnosti saopštim istinu sa gospodinom Tanićem nisam, pred odlazak u Rambuje, imao nikakve susrete, pa samim tim nisam sa njim mogao voditi nikakve razgovore. A koliko nema istine u njegovoj izjavi dovoljno svedoči činjenica da je platforma sa kojom je državna delegacije Republike Srbije išla na pregovore u Rambuje ista kao i ona sa kojom je delegacija Vlade Srbije išla u Prištinu tokom čitave 1998. godine, na bezuspešne pregovore sa predstavnicima svih nacionalnih zajednica koje žive na Kosovu i Metohiji. Potpis, Ratko Marković, 14. maja 2002. godine".

I Ratko Marković ne govori istinu, je li tako gospodine Taniću.

SUDIJA RIČARD MEJ: Isto kao i u odnosu na prošli dokument, svedok je čuo šta je ova osoba u pismu rekla. Gospodine Taniću, vi se možete na to osvrnuti, izgleda da je gospodin Marković zaista napisao i pismo u kojem kaže da nije imao nikakvih sastanaka sa vama. Ima li u tome istine ili ne.

SVEDOK, Ratomir Tanić: Nema, a kada budem dobio reč navešću imena dvoje ljudi koji mogu da potvrde da je bilo sastanaka. Gospodin Ratko Marković se nekoliko puta video sa mnom i žalio mi se da ima velikih problema vezanih za, on je inače pošten čovek, dakle, ne da je dovodim uopšte u sumnju, ali ljudi su u Beogradu izloženi pritisku i pričaju

svašta, ja ću pokazati prosto fotografije i razne druge dokumente koji potvrđuju da je tačno ovo što kažem, ili najveći deo ovoga što kažem, mogu dokazati.

OPTUŽENI Slobodan Milošević: Znači, ne potvrđujete dobro. A da li vam je poznat osnovni zahtev kosovskih Albanaca, ne samo iz tog period već i mnogo ranije, da li vam je poznat taj zahtev.

SVEDOK Ratomir Tanić: Taj zahtev je bio da se vrati nazad barem autonomija koja im je oduzeta krajem osamdesetih.

OPTUŽENI Slobodan Milošević: Gospodine Taniću, je li taj zahtev bio Kosovo Republika. Da ili ne, molim vas, imam vrlo malo vremena, pa ne mogu da vas čekam, da mi uzimate vreme.

SVEDOK, Ratomir Tanić: U pregovorima nije bio, a javno šta ko priča to ne komentarišemo.

OPTUŽENI Slobodan Milošević: Pa čuli ste Rugovu neki dan, on je stalno govorio da nije bilo nijedne prilike ni u kakvim pregovorima uključujući i dolazak kod mene, da nije rekao da traži nezavisnost. To je on rekao, da li on govori istinu ili vi. U vezi sa zahtevom, dakle koje je on predstavljao.

SVEDOK Ratomir Tanić: Pa ja mislim da je gospodin Rugova upravo potvrdio ovo što vam ja kažem. Jedno je autonomija i politička nezavisnost, drugo je secesija, treće je autonomija. Plus

OPTUŽENI Slobodan Milošević: Dobro ostavite to za tu vašu knjigu. Vama je, dakle, poznato da je Zapad finansirao OVK i pomogao ih u tom smislu. I ne presecajući na međunarodnom planu puteve droge albanske, to vam je poznato je li tako.

SVEDOK Ratomir Tanić: Ja nigde nisam rekao da je finansirao OVK. Zapad, niti stoji u izjavi, niti u mom svedočenju, a jedna je stvar presecanje tokova, drugo je stvar nepresecanje u uslovima pobune albanske, ako nema rešenja političkog rešenja onda se svašta dešava, nigde nisam izjavio da je Zapad finansirao OVK.

OPTUŽENI Slobodan Milošević: Vi ste rekli da sam ja mimo legalnih institucija preko ministra unutrašnjih poslova i šefa državne bezbednosti, nešto naređivao, ja ne znam ko su ministar unutrašnjih poslova i šef državne bezbednosti ako nisu legalne institucije, ali vas pitam da li vi znate, pošto ste Šainovića ovde imenovali kao šefa nekakve nelegalne komisije da je Nikola Šainović bio predsednik komisije Savezne vlade za saradnju sa OEBS – om, da li vi to znate.

SVEDOK Ratomir Tanić: Pa nije sporno. Ali nije to ta ista komisija, a inače nisam rekao da ste šefa bezbednosti tada Stanišića bilo na koji način involvirali u to on je bio protiv tog plana vašeg, kao i Perišić.

OPTUŽENI Slobodan Milošević: Nabrojali ste predsednika parlamenta Milomira Minića. Doduše, ovde piše sekretar Savezne skupštine, ali pretpostavljam da je to štamparska greška. On je bio predsednik parlamenta. Nabrojali potpredsednika Vlade koji je bio predsednik

Komisije Savezne vlade za saradnju sa OEBS - om. Nabrojali jednog potpredsednika stranke, Dušana Matkovića. Nabrojali tadašnjeg predsednika Privremenog izvršnog veća na Kosovu Zorana Anđelkovića. Zar nije svim tim ljudima mesto da se bave političkim pitanjima koja se tiču Jugoslavije i Srbije.

SVEDOK Ratomir Tanić: Oni nisu radili sa mandatom naših institucija i nikada nije problem Kosova nije raspravljan na skupštinskim organima Srbije, Jugoslavije na vladinim organima kako treba oni su bili državni funkcioneri ali delovali su kao privatna grupa na vezi sa vama a ne sa našim institucijama kao institucijama naglašavam.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: U redu, gospodine Taniću. Zamolio bih vas u tom slučaju da nam pročitate ispod naslova ono gde se čini da se spominje, možete li nam pročitati ono što stoji ispod naslova na ćirilici.

SVEDOK Ratomir Tanić: Podnaslov glasi za razliku od prethodne vlasti predvođene sa Ali Berišom, Socijaldemokrate Albanije nisu opterećene virusom nacionalizma, veli dr Predrag Simić. Socijaldemokrate i Demokratska alijansa Albanije okrenuti su ka evropskim integracijama i istremljenjima nove evropske levice, mišljenja je Ratomira Tanića. Nakon signala iz Tirane političari albanskih partija na Kosovu počeli da preispituju svoje stavove. To je podnaslov. Da li želite dalje da čitam.

SVEDOK Ratomir Tanić: Pa cela rečenica je jako dugačka. Ona glasi ovako. O tome kakvi su odnosi do sada bili između SRJ i Srbije sa susednom Albanijom ali o njihovom mogućem poboljšanju posle pomenute izjave kao i njenih reperkusija nastavove lidera političkih partija Albanaca na Kosmetu, razgovarali smo sa doktorom Predragom Simićem, direktorom instituta za međunarodnu politiku i privredu i Ratomirovom Tanićem, savetnikom za međunarodnu politiku i privredu i Ratomirovom Tanićem, savetnikom za međunarodne odnose u Novoj demokratiji, stručnjacima koji su učestvovali u dosadašnjim razgovorima za rešavanje srpsko albanskog problema na Kosmetu.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: A sada gospodine hteo bi da pogledamo stranicu stošesdeset, sudski poslužitelju molim vas za pomoć. Na stranici stošezdeset pod naslovom dodatak 2 naći ćete jedno pismo od 23. jula 1998. godine, koji potiče od Momčila Perišića upućeno tadašnjem predsedniku Slobodanu Miloševiću, predsedniku Savezne Republike Jugoslavije. Je li reč o pismu na koje ste se vi osvrnuli, odnosno koje ste spomenuli u svom svedočenju. Je li reč o pismu koje je vama pokazano.

SVEDOK Ratomir Tanić: Da, i to znam zato što mi pismo nije samo pokazao nego gospodin Perišić i ja smo veoma dugo diskutovali o navodima tog pisma razmenjivali prosto mišljenja neka i znači nije mi pismo pokazano nego je bilo predmet jedne od diskusije između mene i gospodina Perišića.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Datum ovog pisma je 28. juli 1998. godine, ako sudimo po datumu objavljivanja kao dodatka 2 u ovoj knjizi. Možete li nam reći kada ste otprilike prvi put videli to pismo kada ste o njemu razgovarali s gospodinom Perišićem.

SVEDOK Ratomir Tanić: Ja sam znao za postojanje tog pisma i ranije. Međutim, pismo sam fizički prvi put video u leto 1999. godine inače ja sam znao da to pismo postoji odmah pošto je bilo napisano. Ali ga nisam tada video, video sam ga u leto 1999. godine.

SUDIJA RIČARD MEJ: Koji jeto dokument, o čemu se radi

SVEDOK Ratomir Tanić: Peti maj 1999. godine.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Ko ga je napisao, ko je autor dokumenta.

SVEDOK Ratomir Tanić: Gospodin Zoran Lilić, njegov potpis mi je poznat, gospodina Zorana Lilića ne znam ali znam od gospodina Vuka Draškovića da je viša puta razgovarao sa gospodinom Lilićem o mirovnim ponudama.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Ja ću vam pokazati sada neke dokumente, molim vas možete li nam reći šta je i čime se bavi ta Betermanova fondacija, reč je o kakvom tipu organizacije.

SVEDOK Ratomir Tanić: U pitanju je ono što zovemo Endži znači, u pitanju je jaka Endži organizacija koja se bavi istraživanjima mirovnih rešenja u različitim delovima sveta. Povezana je sa nemačkom vladom a direktor istraživačkog projekta je gospodin Jozef Janin koji je savetnik nemačke vlade i savetnik Evropske unije, barem je u to doba bio.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Gospodine, jeste li prisustvovali konferenciji fondacije u septembru 1996. godine na Rodosu.

SVEDOK Ratomir Tanić: Da, tada sam prvi doneo i original kopiju sporazuma Milošević - Holbruk napolje koja mi je data od strane vladajućih organa Srbije.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Gospodine Taniću moje pitanje je: vidite li ovu stranicu koju vam sada pokazujem. Dakle, lista učesnika na Konferenciji o albanskom pitanju na Balkanu koja je održana od 5. do 6. septembra 1996.

SVEDOK Ratomir Tanić: Da, vidim.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Ponovo imamo popis učesnika te konferencije, a pod brojem K0224112 na drugoj stranici vidimo i vaše ime, četvrto odozdo. Vidite li to:

SVEDOK Ratomir Tanić: Da.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Šta se kaže u članku, koji će biti vaš posao i šta vi nameravate učiniti u skladu sa ovim obaveštenjem partije.

SVEDOK Ratomir Tanić: Referira se da će moj posao biti savetnika predsednika Nove demokratije za međunarodna pitanja i člana Izvršnog odbora stranke.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Molim vas, ako je moguće, dajte mi odgovor da ili ne. Da li je brojka od manje od jednog miliona Albanaca na Kosovu ikada bila spominjana u parlamentu ili u krugovima u kojima ste se vi kretali, prema vašim saznanjima.

SVEDOK Ratomir Tanić: Spominjana je u privatnim razgovorima funkcionera. U Parlamentu, koliko znam, nije, ali nisam pratio toliko parlament.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Zna li da li je ikada to diskutovano kao nečija službena politika.

SVEDOK Ratomir Tanić: Ne, ni u jednom parlamentu nije diskutovan nikada problem Kosova.

Sudija KVON: Zanima me ova zadnja rečenica, odnosno ovaj zadnji izraz "etničko čišćenje". Da li su to reči koje je upotrebio gospodin Milošević.

SVEDOK Ratomir Tanić: Jeste to su reči koje je upotrebio gospodin Milošević i još i druge reči, da ćemo ih izbaciti napolje, svi koji nisu, ne mogu ponoviti sve reči, jer prosto...

Sudija KVON: U drugim delovima vaše izjave kažete da je posredi vaš zaključak, odnosno vaše spekulacije. Pogledajmo sada stranicu, 23. pasus, ja sam zaključio kažete, da je Miloševićeva politika bila da se pobiju civilni kosovski Albanci. Možda je reč o maloj razlici, ali mene zanima da li vi tvrdite da je gospodin Milošević rekao da se Albanci trebaju izbaciti.

SVEDOK Ratomir Tanić: Tvrdim, ali sve ono što treba da dokažem, što se ne može dokazati, ja sam preuzeo na sebe lično, to je mislim bilo očito tokom mog svedočenja. Inače tvrdim da je gospodin Milošević to rekao i ranije je bilo takvih izjava u vezi Hrvatske i Slovenije.

SUDIJA KVON: Dakle vaša stranka je organizovala sastanak a ne vi lično.

SVEDOK Ratomir Tanić: Ne, ja sam ga organizovao ali preko kanala komunikacije zvanične. Ja nisam bio prijatelj sa gospođom Marković.

SUDIJA KVON: U redu, stranica 11, treći pasus. Ukazali ste na neke razlike između dve vrste autonomija. Nakon zaključivanja sporazuma s Holbrukom, Milošević je trinaest puta slao srpske pregovarače na Kosovo da razgovaraju o autonomiji pokrajine, a ne autonomiji kosovski Albanaca, postupivši tako potpuno protivno političkom rešenju, kraj citeta. Koja je razlika između autonomije pokrajine i autonomije naroda.

SVEDOK Ratomir Tanić: Razlika je u tome što autonomija naroda, u ovom slučaju Albanaca, obuhvata pravo na njihov specifičan nacionalno politički identitet unutar Srbije i Jugoslavije. Autonomija ele pokrajine pak podrazumeva da se recimo hiljadu pripadnika Roma ili sto Egipćana koji žive na Kosovu izjednače sa oko milion i dve stotine hiljada Albanaca. U tome je razlika i na taj razlici se uvek insistiralo u razgovorima. To je preciziranje, da li je autonomija Kosovo ili je autonomija Albanaca.

OPTUŽENI Slobodan Milošević: Mogu li u vezi sa pitanjem gospodina Kvona, jedno pitanje. A podelio bih ga u dva tri. Kakvo je to etničko

čišćenje Albanaca i uopšte stradanje Albanaca bilo pre nego što je počeo rat.

SVEDOK Ratomir Tanić: Sa Albancima ili sa NATO paktom.

OPTUŽENI Slobodan Milošević: Pre nego što je počela agresija NATO na Jugoslaviju, kakva su to bila masovna stradanja Albanaca.

SVEDOK Ratomir Tanić: Na planini Čičavica na kosovskoj strani Kopaonika, na Labu, šest nedelja nakon što su srpske snage regularno povratile Junik ili što je zapad ili međunarodna zajednica se složile, šest nedelja nakon toga nastavljeno je etničko čišćenje preko planine Čičavice, na kosovskom delu Kopaonika i Laba, to je samo jedan primer. I srpske žrtve su se takođe nastavile među policajcima i vojskom.

OPTUŽENI Slobodan Milošević: Koliko je to Albanaca, pre nego što je počela agresija NATO, poginulo na Kosovu od strane, kako vi kažete, snaga Srbije i Jugoslavije, koliko je to Albanaca uopšte poginulo na Kosovu pre nego što je počeo rat.

SVEDOK Ratomir Tanić: Nije reč samo o pogibiji reč je i o proterivanju iz kuća, cepanju njihovih pasoša, i sve je to referisano i ovim pismima koja su pomenuta. Znači, nisu bila samo ubijanja, bila su i proterivanja iz kuća, cepanja pasoša i ličnih karata da bi se uništio identitet i slične stvari. Naravno, srpske snage nisu u potpunosti ispunjavale vaše želje, hvala Bogu.

Koliko se meni čini i u njenim izveštajima i u vašim razgovorai sa Jelcinom i sa drugim državicima stalno su figurirali masakri, ne samo masakri nego i proterivanja, nisu uvek bila ubistva. Na planini Ničevica, kosovskom delu Kopaonika Lab i zbog toga je nakon povraćaja Junika to je bio onaj Triger što je izazvao gomilu izbeglica u Albaniju, albanskih izbeglica u Albaniju, u Crnu Goru, nisu svi bili poubijani srpske snage nisu izvršavale sva vaša naređenja, to njima služi na čast.

OPTUŽENI Slobodan Milošević: A da li vi znate da su na primer svi ovi do sada strani političari govorili da je Račak bio taj okidač koji je povukao.

SUDIJA RIČARD MEJ: Ne nećemo nastaviti sa ovim.

Sekretar želi načiniti ispravku u vezi sa dokaznim predlozima.

Svedok PEDI EŠDAUN

Mart 2002.godine

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Možemo li sada da idemo dalje na događaje iz 1999. godine. Molim da se ovaj dokazni predmet ukloni sa grafoskopa. Tokom jedne od vaših poseta između 20. i 25. juna 1998. godine da li ste se sreli sa makedonskim premijerom?

SVEDOK Pedi Ešdaun: Da, ja sam otišao na Balkan i želeo sam da vidim sve strane. Planirao sam da posetim Makedoniju i Albaniju.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Kada je reč o poseti Makedoniji u junu da li se sećate kojeg dana ste se sreli sa makedonskim premijerom?

SVEDOK Pedi Ešdaun: Ne mogu, bojim se da se ne mogu setiti tačno datuma ali to je u mom dnevniku, mogu to da potražim ako hoćete.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: U severnoj Albaniji u tom području uopšteno govoreći da li ste imali prilike da razgovarate sa izbeglicama?

SVEDOK Pedi Ešdaun: Jesam razgovarao sam mislim ukupno sa 40 ili 50 izbeglica. Svi su prema njihovim opisima bili proterani, išli su preko planina i to bili su proterani zbog onoga što se dešavalo u Peći i u području Đakovice na Kosovu, već mnogi su došli u užasnom stanju žene, mala deca i mogao sam da vidim i bolnicu u Bajram Curiju i u bolnici je jedan broj ljudi koji su ranjeni granatama, šrapnelima i pušcanom vatrom. I oni su bili u različitim fazama ranjavanja ili bolesti. Neki od njih jedan ili dva su bili i blizu smrti.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da li ste razgovarali sa izbeglicama? Da li su oni bili svih polova i svih doba?

SVEDOK Pedi Ešdaun: Da, bili su različite starosti i različitog pola, od beba koje su bile još držali su ih u rukama, žene, mladići, dvoje izbeglica koje sam ja video u bolnici jesu bili mladići koji su možda i ranjeni u svojstvu pripadnika OVK. Drugi su bili pripadnici običnih porodica, pričali su o tome kako su prešli preko planina, o svojim iskustvima i o tome kako su ih proterali iz njihovih sela.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da li je postojao kakav obrazac u tome zbog čega su oni bežali?

SVEDOK Pedi Ešdaun: Da, oni su imali slične priče. Naređeno im je bilo da napuste svoja sela od strane vojske i policije, nisu tada bili precizni o kome se radilo. Ako su ostali u selu onda su bili izloženi malokalibarskoj vatri, ako i dalje nisu otišli onda su bili podvrgnuti istog dana i kasnije topovskoj paljbi, isto tako artiljerijskoj i minobacačkoj vatri. Gotovo u svim slučajevima tih izbeglica sa kojima sam razgovarao, to bi prouzrokovalo da sve izbeglice obično napuste selo, obično svi zajedno,

obično noću i da se upuste na jedan veoma težak put kroz šume i planinske prelaze koji su bili nekoliko hiljada metara nadmorske visine. Tokom čega su bili izloženi neprekidnoj vatri na tim prelazima i šumama i kako su to oni opisali sve njihove priče su bile dosledne i ako su sve naravno bile iz druge ruke. Mnogi su umrli na tom putu, među njima je bilo jako starih i jako mladih ljudi, a neki su poginuli od artiljerijske paljbe. Silazak u Albaniju je bio jako težak, radilo se o silasku sa velike visine. Ja sam to i lično video i neki od tih izbeglica su pričali užasne priče.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Dok ste bili u Albaniji na toj poseti da li ste mogli putem dvogleđa da pratite ono što se dešavalo u predelu Junika koji možemo da vidimo na karti?

SVEDOK Pedi Ešdaun: Da, ja sam iz Bajram Curija kroz Tropolje putovao ovim putem, to je vrlo težak put, onda sam sledio graničnu liniju do granice između Kosova i Albanije, odprilike ovde gde sad pokazujem i došao sam do sela koje se zove Gegaj i odatle sam imao jako dobar pregled na čitavoj teritoriji oko Junika, tu ima nekoliko malih sela i mogao sam da vidim duboko u Kosovu zato što se tu teren izravna i ravan je gotovo sve do Prištine.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE:Šta ste videli tada?

SVEDOK Pedi Ešdaun: Ja sam tu bio sa nekim pripadnicima posmatračke misije Evropske zajednice koji su bili tamo neko vreme i oni su mogli onda da mi u stvari kažu šta je to što sam ja video, oni su bili dosta, ali je bilo dosta očigledno to što se dešavalo. U ovom kraju sam video određen broj tenkova Vojske Jugoslavije, video sam položaje VJ naročito minobacačku poziciju koja je bila napravljena na klasični način, vojni način sleđen u varšavskom paktu. Isto tako širom tog kraja su se nalazile male jedinice, verovatno čete, verovatno vodovi koji su se kretali u oklopnim vozilima i oni su vršili paljbu i izlagali tenkovskoj i minobacačkoj vatri koristeći minobacače od 82 mm. Kuće koje su se tu nalazile u okolini, ja mislim da sam ja tada bio jedno 2 km daleko odatle i nisam ni čuo ni video uzvratnu vatru.

Možda to nije ništa neobično kada je u pitanju malokalibarska vatra ali bi se verovatno videli barem tragovi dima ili tako nešto tako da ja nisam video povratnu vatru, uzvratnu vatru ali činilo mi se da se ove jedinice čini mi se bez diskriminacije bave gađanjem kuća i sela u tom kraju, a to nisam mogao da dovedem u vezi sa bilo kakvim vojnim ciljevima bar odatle odakle sam se ja, gde sam se ja nalazio. Smatrao sam da je to nešto vrlo šokantno.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Možemo li onda sada da pređemo na drugu temu, a u vezi ove misije ste rekli da ste podneli izveštaj premijeru. Mislim da je vaša sledeća poseta bila 26. septembra, dva meseca kasnije i da je ona trajala oko 3 dana. Da li ste se vi tom prilikom sreli sa doktorom Rugovom i sa jednom albanskom delegacijom?

SVEDOK Pedi Ešdaun: Da. Trebalo bi da pogledam svoje dnevnikе, ako ćemo prolaziti kroz sve sastanke, ali jesam se sreo sa doktorom Rugovom i drugim albanskim zastupnicima.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da li ste vi sa britanskim ambasadorom Brajanom doneli i vojnim atašеom Džonom Krosom obišli zapadni deo Kosova?

SVEDOK Pedi Ešdaun: Da taj obilazak je organizovan od strane britanskog ambasadora koji me je tom prilikom i pokupio i ja sam tom prilikom dobio vize jugoslovenske vlade i sa sobom sam nosio pismo gospodina Blera, gospodinu Miloševiću, tada predsedniku Miloševiću:

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Nadam se da niko nema prigovor na to.

SVEDOK Pedi Ešdaun: Dvadesetsedmog i 28. smo išli. Putovali smo iz Prištine i uzeli glavni put do Peći. Peć je ovde, ovde je glavni put, on ovuda prolazi i mi smo putovali u ovom pravcu.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Šta ste vi primetili krajem septembra 1998. godine o selima kroz koja ste prošli o stoci i o žitaricama itd.

SVEDOK Pedi Ešdaun: Čitavom dužinom ovog puta bilo je jasno da je došlo do znatne paljbe raznih objekata. Objekti su gotovo svi bez izuzetka bili uništeni, nenaseljeni, prodavnice pored puta i u zaseocima su bile spaljene, zgrade su bile bez krova, bile su zapaljene, videli su se tragovi artiljerijske vatre, granata. Znači ja sam se ovde zaustavio negde na putu pored Kline i čisto nasumice smo to uradili da bih ja mogao da pogledam jedan od ovih zaselaka za sebe. U tom zaseoku se nalazilo možda desetak ili više kuća, bilo je tu par prodavnica, nalazila se tu radnja za popravku televizora, kao i automehaničarska radnja, nešto kuća. Stoka je bila ili mrtva ili već u poodmakloj fazi truljenja. Kuće su izgledale kao da su sistematski spaljene. U jednoj kući, ušao sam u jednu kuću i rekli su mi ovi koji su bili samnom u pratnji da je tu bilo uskladišteno seme za narednu setvu i sve to seme je bilo uništeno, ležalo je u vodi i trulilo je. Niko tu nije živео, to je sve bilo potpuno uništeno i svi izvori nekakve zarade ili načina da se zarađuje za život u tom zaseoku su bili uništeni.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da li je bilo meštana sa kojima ste mogli da razgovarate.

SVEDOK Pedi Ešdaun: Ne.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Mesto je bilo napušteno.

SVEDOK Pedi Ešdaun: Da. Mesto je bilo napušteno.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Mislim da ste posetili i manastir.

SVEDOK Pedi Ešdaun: Da. Hteo sam da čujem obe strane priče i posetili smo manastir Dečane, on je od prilike ovde. To je dragulj srpskih manastira i ja sam bio informisan o tome i svi su mi potvrdili koliko je značenje toga za narod Srbije i Srbe i to je divan manastir, to je nešto kao Kantberi u Britaniji, bio je u odličnom stanju, netaknut, mislim da je bio

potpuno netaknut, ne mogu da budem sasvim siguran u to. Tamo sam popio čašu šljivovice, posle toga sam krenuo prema Peći, Đakovici, putem Peć - Đakovica. Možda bi pomoglo kada bih rekao da sam u jednom od tih mesta po imenu Prilep video jedno potpuno uništeno selo, po mom mišljenju i mišljenju vojnog atašеa koji je bio samnom, selo je bilo izloženo samo tenkovskoj vatri i teškoj artiljeriji takođe protivavionskim raketama. I tu su se mogli naći ostaci raketa koji su to potvrđivali. U tom selu sam naišao na jednu stariju ženu, jednu devoјčicu, kćerku, one su živеле u ostacima kuće. Ona mi je objasnila da tamo dolazi svaki dan, da inače boravi kod komšija koji su udaljeni 14 ili od prilike toliko kilometara da je proterana iz svog sela i da se vraća svaki dan da bi se brinula za stoku. Opisala mi je kako se priprema da živi u tako jадnim uslovima, jer celo selo oko nje je bilo uništeno, i uništeno tokom zime. Pitao sam je da li ima muškaraca koji se vraćaju, koji se usuđuju da se vrate, ona je rekla da su se samo dva muškarca usudila da se vrate i onda sledećeg dana su ih našli oboјicu zaklane.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Pre nego što ste stigli u Prilep, da li ste videli pretežno albansko selo u području Dečana.

SVEDOK Pedi Ešdaun: Da. Dečani su takođe bili u lošem stanju, ali mislim da je Prilep bio u najgorem stanju. Treba biti pošten i reći. Važno je da se kaže da sam čuo priče da u blizini Prilepa su ubijeni neki srpski policajci u zasedi i predpostavlja se da je to činila OVK, a stanje Prilepa je bio rezultat tih vojnih aktivnosti i rezultat osveta.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da li ste posetili neku srpsku zajednicu u blizini Dečana i da li ste se sreli sa predstavnicima OVK.

SVEDOK Pedi Ešdaun: Da jesam. Prilikom prethodne posete sam primetio grupu novih kćа, blistavih novih kuća koje biste odmah prepoznali, mogli su da budu u predgrađu bilo kojeg britanskog grada. One su bile u Juniku. Ako se sećate, ja sam gledao Junik tokom svoje prethodne posete i bio sam informisan da su to kuće srpskih izbeglica iz Krajine, iz Hrvatske. Ja sam hteo da vidim u kakvom su one stanju i zaista sam mogao da vidim iste te kuće koje sam video tokom svoje prethodne posete, u njima su zaista živeli Srbi. Iako su mi ispričane priče da su oni takođe bili izloženi napadima OVK, ja sam pažljivo pogledao te kuće i ponegde možda četiri ili pet metaka, rupa od metaka su se mogle naći napolju. Njih su sve vreme posećivali predstavnici srpske policije, predpostavljam predstavnici MUP - a, a mogle su da budu i redovne srpske jedinice jer su često nosili. Mogle su da budu i neredovne srpske jedinice, jer su često nosili slične uniforme. Moram da kažem da nisam video nikakve dokaze da je ta zajednica bila i izuzetno pod pretnjom. Pri tome ne želim da kažem da OVK nije odvodio neke Srbe i ubio neke Srbe, ja sam to potvrdio tokom vremena, neću da kažem da policajci nisu bili izlagani napadima da nije bilo zaseda, ali ta konkretna grupa koja mi

nije izgledala kao da je prošla kroz bilo kakve napade ili je bila izložena bilo kakvim pretnjama.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Mislim da ste kasnije bili u mogućnosti da odete u brda iznad Suve Reke.

SVEDOK Pedi Ešdaun: Naša sledeća poseta je bila Orahovcu. On se nalazi ovde i to je u području koje je poznato po jednom grobu. Tamo smo informisani da je tamo područje poznato po uzgoju vina, a mi smo bili informisani da su tamo ubijeni Albanci. Mi smo otišli do groblja i tu smo osetili veliki oštar miris truleži, to je bila jedna deponija, tako da mi smo zaključili da su verovatno tu tela na brzinu sahranjena. Zatim smo krenuli prema Studenčanima. Trebao bih da objasnim da je to selo u brdima sa leve strane, a sa ove druge strane je dolina. Kako smo došli ovde, mogao sam da vidim iznad Suve Reke celu ovu dolinu koja čini neku vrstu amfiteatra za ovo područje. Bio sam šokiran onim šta sam video, a bio je i šokiran britanski ambasador. On je bio informisan da jugoslovenska Vlada kaže da operacija koja se izvodi u odnosu na sela Drenicu u Kosovu je zaustavljena prethodnog dana, međutim, ili prethodnog dana. Međutim, ono što smo mi videli je u tom amfiteatru okruženom brdima svako selo je bilo spaljeno i videli smo i čuli izveštaj o granatiranju, eksplozijama.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da sačekamu tu smo za trenutak i vratićemo se na taj deo materijala za koji trenutak. Ali da sada razgovaramo o onome što smo videli. Vide se jasno sela koja gore. Koji je bio vaš utisak o obimu uništenja.

SVEDOK Pedi Ešdaun: Uništenje je bilo prilično veliko. Tog dana sam prebrojao da je 16 sela gorelo. Isto tako se u dolini mogli da vide, nekoliko kamiona sa prikolicom, nekoliko šlepera koji su vozili tim putem i ako bi mogao da dobijem kartu, moću ću onda da vam pokažem gde je to bilo. Videli smo nekoliko šlepera koji ulaze u sela. Činilo mi se da.. Ja sam se nalazio ovde blizu sela Pećani. Kako smo mi procenili oružje iz koga se pucalo je bilo ovde gore u predelu Blaca sela koja smo mi gledali bila su sela Budakovo koje se nalazi ovde sve do Vranića. Dakle, takođe selo Bučitevo i Gornje Krušice, one se nalaze ovde, a selo Krušice su ovde dole, sva ta sela su bila u plamenu i izložena artiljerijskoj vatri i isto tako su bila spaljena. Šleperi koje smo videli su bili negde u ovom kraju na glavnom putu između Prizrena i Prištine, a neki su išli ovim sporednim putem ovde koliko sam ja mogao da odredim. Moram da kažem, da moj zaključak je bio isti kao i zaključak Britanskog ambasadora da je došlo do napada koji je vršen bez diskriminacije, da nije bio dosledan nekakvim vojnim ciljevima i priroda tog napada je bila takva da se unese teror ili da se protera civilno stanovništvo. Dok sam bio tamo Britanski ambasador je uspostavio satelitsku telefonsku vezu i stupio u vezu sa Foren ofisom i rekao im je da apsolutno suprotno obavezama koje je na sebe preuzeo tada

predsednik Milošević i jugoslovenska Vlada, nije diskriminatorni napad na civilno stanovništvo koje su vršile glavne borbene jedinice jugoslovenske vojske, a koji su se odvijali u Drenici u tom kraju, znači u suprotnosti sa tom jasnom obavezom da će se sa tim operacijama prestati koje su date međunarodnoj zajednici. Te operacije nisu prestale i čuo sam da ambasador kaže Forin ofisu u Londonu da uprkos tim obećanjima te operacije su i dalje trajale i to ne samo u regionu Drenice, nego su se sada proširile i na region Suve Reke.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Hvala vam. Sledećeg dana, a to smo već počeli da gledamo na videu. Vi ste se vratili u isti taj kraj u Studenčanima.

SVEDOK Pedi Ešdaun: Da, možda bi bilo od pomoći da vam pre toga ispričam jednu kratku priču. Sreo nas je, dočekao nas je vlasnik jedne garaže koji nam je pokazivao svoju kuću koja je bila uništena kao i njegov poslovni prostor koji me je obavestio da u poslednjih par dana selo Studenčani koje se nalazi upravo ispod mesta gde smo mi stajali zapadno od Suve Reke. Da, rekao nam je da su sela posetili Srbi i da oni treba da predaju oružje narednog dana. U selu su tvrdili da nemaju nikakvo oružje. Međutim, taj čovek nam je rekao da im je vojska rekla da treba da skupe deset hiljada nemačkih maraka i da kupe oružje na crnoj berzi. Taj meštani nam je rekao da se pretnja sastojala u tome da su pokazali na sela koja su bila u plamenu na rubu te doline i rekao mi je da je to ono što će se i njihovom selu desiti ako ne predaju oružje. Onda je vojni ataše, ambasador i ja otišli u Suvu Reku, tražili da uđemo u taj region, a presreli su nas pripadnici MUP – a tako da ja mislim da smo onda odlučili da je vreme da se vratimo u Prištinu pre nego što počne policijski sat. Mi smo se vratili do Prištine tako što smo išli preko doline Podgeruše koja ide sve do Mališeva. Ako se vratimo ponovo na kartu mi smo išli ovim putem ovde koji se onda priključuje glavnom putu Peć – Priština blizu Kumarana. Tu smo videli veliki konvoj sa oklopnim vozilima i tu je bilo možda dvadeset tenkova T – 55 i dodatna vojna oklopna vozila. Oni su se kretali iz predela Drenice ka severu ovim putem i mislili smo da su oni išli ka Suvoj Reci gde se odvijala ta operacija. Mi smo se vratili u Prištinu te noći i odlučili da je potrebno da ponovo tražimo da se vratimo u taj region da vidimo kako teku ove operacije. Ambasador je morao da se vrati u Beograd. Ja sam se sastao sa načelnikom UNHCR – a i odlučili smo da se što pre vratimo da bi posmatrali te operacije i to jesmo uradili sledećeg dan u 8.30 pošto smo krenuli jako rano, stigli smo u taj region Studenčana. Selo je još uvek gorelo, a pored toga u toj zoni gde su se odvijale operacije je goreo još veći broj sela.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Procenat uništenih kuća, koliko se to poklapalo sa ranijim procenama.

SVEDOK Pedi Ešdaun: Mi nismo uspeli da uđemo u ta sela iako smo pokušali to da uradimo i treba da objasnim kako se to desilo. Ali mislim da je potrebno da sud čuje nešto o prethodnim događajima ako mogu da ih opišem. Mi smo ušli u selo Studenčani gde smo se susreli sa starijim ljudima iz tog sela koji su imali oko 70, 80 godina. Mi smo razgovarali sa njima u vezi priče koju smo čuli dan ranije u vezi predaje oružja. Oni su nam ponovo opisali to kako su došli do njih, kako su im dali rok do podne tog dana i oni su nakon izvesnog vremena pristali da nam pokažu oružje koje su navodno kupili. Odveli su nas u jednu kuću, u jednu sobu na spratu i pokazali su nam zbirku oružja koje je trebalo da predaju srpskim vlastima tog dana. To oružje nije bilo sakriveno, bilo je u nekakvom ormanu, nije bilo upotrebljavano, ja sam pregledao oružje, nešto od tog oružja je moglo odmah da se upotrebi, ali mnogi delovi su bili zarđali, neupotrebljavani, bilo je i ručnih bombi koje su bile operativne, ali su bile veoma nestabilne i zarđale i ja sam preporučio da se sve to preda što pre.

SUDIJA Ričard Mej: Tako da bi mogli da pratimo šta se dešava. Oni su vam rekli da su srpske vlasti ili već neko njima rekao da kupe oružje.

SVEDOK Pedi Ešdaun: Ne, časni sude. Njima je rečeno da treba da predaju oružje do podne tog dana što je bio rok i rečeno im je da ako to ne urade njihovo selo će biti spaljeno na način kako su spaljena okolna sela.

Oni u selu tvrdili da u selu nema oružja. Prema tome tvrde da im je rečeno da su skupili 10 hiljada maraka i otišli i kupili oružje na crnoj berzi.

SUDIJA Ričard Mej: Uradili su to samoinicijativno.

SVEDOK Pedi Ešdaun: Oni su to uradili, pošto im je rečeno da ako ne predaju oružje da će se njihovom selu desiti isto što se desilo i drugim okolnim selima. Oni su opisali tu operaciju koja je bila u toku i ja moram da kažem da to nisu, nije bilo oružje koje je koristio OVK u tim selima. Mogu da kažem samo ono što je meni rečeno. Rekli su da je uobičajeno bilo to da Srbi uđu u selo, opisali su ih kao Srbe, onda dođu u selo traže oružje postave rok predaje uz pretnju da će selo biti spaljeno. Onda su oni rekli da su otišli, skupili po selu novac, kupili oružje na crnoj berzi i predali oružje srpskim vlastima. Onda bi se to oružje ponovo vratilo na crnu berzu i onda bi naredno selo moralo da kpuje to isto oružje. Ja ne mogu da procenim da li je to tačno ili nije tačno, ali jedino što mogu da kažem da je oko 30 ili 40 odsto oružja koje sam video da ono nije bilo sakriveno ni na kakav način. I to oružje nije bilo upotrebljivo jer je bilo u takvom stanju. Mi smo tražili da uđemo u taj kraj koji su gađali Srbi i u taj kraj gde su gorela sela. Mi smo otišli na glavni put Suva Reka - Prizren, to je taj put, evo ga. Zastavili su nas odmah na jednom kontrolnom punktu MUP - a i naredile su nam da odemo u Prizren. Mi to nismo uradili časni sude. Odlučili smo da je važnije da vidimo šta se dešava izbliza u tom kraju i onda smo mi nastavili tim putem i skrenuli pre sela Đinovci koje se nalazi ovde. Po mojoj proceni mi smo nekakvim

sporednim putevima stigli do predela Šopinje koje se nalazi ovde. I ovde smo videli jedan užasan konvoj izbeglica i na videu se vidi ono što smo mi zatekli na traktorima, na prikolicama su bile te izbeglice, oni su se sklonili ispod plastičnih skloništa. Bilo je majki sa malom decom, bilo je žena koje su bile trudne samo što se nisu porodice. Oni su sedeli na tim prikolicama na kiši i to je bio taj ljudski talas izbeglica.

SUDIJA Patrik Robinson: Želim da saznam od Lorda Ešdauna sledeće. Rekli ste da niste imali načina da procenite da li je ta priča bila istinita ili ne. O tome da su morali da kupe oružje da bi ispunili zahteve od Srba da predaju oružje. Da li ste u tim uslovima vi smatrali da je ta priča verodostojna.

SVEDOK Pedi Ešdaun: Bila je dosledna drugim pričama koje smo čuli iz sličnih izvora. Ja smatram da jeste bila verodostojna. Ja ne želim da kažem da nije bilo i drugih jedinica koje su sprovodile efektivne vojne operacije. Međutim, tri faktora su činila da ja verujem u tu priču. Nije bilo sakriveno to oružje. Oružje okupljeno bilo u jednoj kući, skupljeno i nalazilo se u jednom ormanu u tom selu. Drugo samo oružje je bilo umotano u papir ili pokazivalo to da nije bilo korišteno ili je bilo zarđalo i neupotrebljivo. I to me je navelo da to oružje jeste išlo iz ruke u ruku. Da bi se koristilo u te svrhe. Treće oružje nije bilo u takvom stanju da bi se odmah moglo koristiti, znači nije čak ni bilo u rukama ljudi koji bi to oružje koristili.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Jeste li to čuli samo u vezi sa ovim lokalitetom ili ste to čuli na drugim lokacijama.

SVEDOK Pedi Ešdaun: Ne, bilo je to jedna uobičajena priča o tome šta se dešava po svim tim selima.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Sa video trakom ćemo nastaviti na ovom mestu. Možete li nam reći u kojem je to selu bilo.

SVEDOK Pedi Ešdaun: Pa teko je to pokazati na ovako velikoj karti, međutim, ja mislim da je to bilo u području Šapine. Stigli smo u to selo. Tamo smo videli uraljeni konvoj, prišli smo konvoju, videli da je to konvoj žena, dece, beba na traktorskim prikolicama, bilo je i nekih muškaraca, kao što možete videti i oni su rekli da su iseljenih iz drugih sela, da im je dat rok do kojeg mogu otići i da im je rečeno ako ne odu da će ih bombardovati. Rekli su da su napustili svoje selo dok je bombardovanje počinjalo. Rekli su da su isterani iz sela zbog tog bombardovanja niz dolinu prema selu i da su upravo primili informaciju da će i to selo biti uskoro bombardovano i da će zbog toga očajnički pokušavajući pobeći dalje niz dolinu kako bi umakli tome i oni su nas preklinjali da ih otpratimo niz dolinu.

...

SVEDOK Pedi Ešdaun: Da pogledamo sad video traku. Traka je veoma kratka... meni je u tom trenutku bilo veoma teško. Ova žena ovde sa detetom ustvari drži malo dete u rukama, vidite okolo i druge žene i

decu, vidite da kiša lije, da ovde ja uz pomoć prevodioca razgovaram sa ljudima koje smo tamo zatekli. Oni su bili očajni i uplašeni. I ja mislim da je to bio jedan užasan prizor. Moram reći da su oni bili sasvim jasni a ti se tu i čuje u vezi toga da su pobjegli iz sela zbog bombardovanja. Oni su opisali da je obična rutina takva da su se prvo izreknu pretnje, zatim usledi bombardovanje, a zatim kao što su to oni rekli kao i mnogi drugi svedoci kasnije i oni su bili svi konzistentni u svojim opisima nakon bombardovanja srpske snage obično uđu. Oni su rekli da su to srpske snage, ne znam da li su to bili srpska policija ili srpska vojska, zatim te snage prvo opljačkaju kuće. Šleperi koje smo videli su takođe u skladu sa njihovom pričom. Rekli su da se kuće sistematski pljačkaju i da se imovina odvozi u tim šlperima. A nakon toga grupe vojnika kao što su oni rekli dođu i zapale kuće. Evo to je još jedna od tih četiri ili pet prikolica puna očajnih ljudi koje smo tada videli koji beže od onoga što su oni smatrali da je nastavak bombardovanja.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Nakon vaše posete tom kraju, uključujući i selo Šopina jeste li istoga dana otišli u Beograd.

SVEDOK Pedi Ešdaun: Jesam. Međutim, to moram objasniti da smo mi nastojali ući i dublje u to područje nakon što smo videli izbeglice i nakon što smo ih otpratili u sigurnost, ili ono što smo mi mislili da je sigurnost nešto niže dalje od Šopine su nas ponovo zaustavili. Bili smo zaustavljeni na vojnoj barikadi, oni su bili obučeni u pravu uniformu, mislim da se verovatno radilo o MUP, oni su bili izuzetno korektni prema nama ali su apsolutno insistirali da moramo odmah napustiti to područje.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Želeo bih sada da se zaustavimo na izveštaju, želeo bih da nešto kasnije govorimo o izveštaju koji ste vi pripremili o vašoj poseti.

Tokom noći ste vi i ambasador Doneli potražili pravne savete, da li je to tačno.

SVEDOK Pedi Ešdaun: Moram napomenuti da se ambasador dan ranije vratio u Beograd tako da on nije bio sa nama drugog dana. On je otišao videti predsednika Miloševića. Predsednik Milošević je rekao da se ništa od toga ne dešava. Nakon toga potražio je pravni savet i u pravom savetu rečeno je da ono što smo videli sasvim jasno krši međunarodno pravo i Ženevsku konvenciju.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Vama je dozvoljeno da uđete u zemlju i znalo se da ćete vi putovati. Da li je to tačno.

SVEDOK Pedi Ešdaun: Da. A nosio sam i pisma gospodina Blera kao što sam nosio pisma predsednicima Makedonije i Albanije.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Sastanak sa optuženim održavao se u predsedničkoj palati u Beogradu. Koliko je dugo trajao sastanak.

SVEDOK Pedi Ešdaun: Oko sat vremena.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Na kojem jeziku.

SVEDOK Pedi Ešdaun: Na engleskom. Tamo je bio i britanski ambasador i ako se dobro sećam... za gospodina Miloševića.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da li je optuženi imao problema sa engleskim jezikom.

SVEDOK Pedi Ešdaun: Ne. Njegov engleski jezik je dobar.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Izvinjavam se. Idemo onda prvo na pismo britanskog premijera. Jeste li vi to pismo predali optuženom.

SVEDOK Pedi Ešdaun: Jesam. Mislim da je to bilo na samom početku sastanka.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Koji je to datum.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da, kada se održao taj sastanak.

SVEDOK Pedi Ešdaun: Dvadesetdeveti stepbar.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Molim Vas da pomaknete pismo prema gore dok ja budem čitao tekst tako da svi to mogu videti. Znači pismo datirano 24. septembra dolazi od premijera i glasi: "Poštovani predsedniče Miloševiću. Pisao sam vam u junu da izrazim svoju duboku ličnu zabrinutost zbog situacije na Kosovu i da vas zamolim da preduzete sve korake potrebne za rad na mirnom rešenju Kosovskog problema. Od tada lično pratim razvoj situacije na Kosovu i to sa velikim zanimanjem. Moram da izjavim da sam uznemiren i zbunjen dokazima nastavka neprijateljstava i time da će humanitarna kriza zaoštrava velikom brzinom. Kao što sam rekao u svom prethodnom pismu niko ne osporava vaše pravo da rešavate bezbednosna pitanja. Međutim, nesrazmerna i neselektivna upotreba sile od strane vaših oružanih snaga i snaga bezbednosti ima nedopustiv učinak na nevino civilno stanovništvo koje je prinuđeno da beži iz svojih domova i koji ostaju bez sredstava za život. Mogućnost da desetine hiljada ljudi dočekuju zimu bez adekvatnog smeštaja je nešto što međunarodna zajednica ne može ignorisati. U rezoluciji Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija od 23. septembra podvlači se duboka međunarodna zabrinutost zbog humanitarne katastrofe koja preti Kosovu. I zbog odsustva bilo kakvog pomaka ka političkom rešenju. Ono što je potrebno je da se smesta zaustavi nasilje i da se hitno preduzmu mere za rešavanje humanitarne situacije. Pre svega mora doći do u brzom napretku na planu političkog dijaloga. Jer samo rešenjem suštinskog problema a to je status Kosova može se postići trajno rešenje ovog humanitarnog problema. Ovu poruku šaljem vam po... Znam da on deli moju zabrinutost i da će po obilasku te oblasti hteli da sa vama razgovara o navedenim pitanjima. Ponavljam da su Britanija, naša kotnakt grupa i partneri u Evropskoj Uniji spremni da vam se pridruže u nastojanju da pronađete mirno rešenje. Trenutna situacija je međutim, nepodnošljiva i ne sme se dozvoliti da se nastavi.

S poštovanjem Toni Bler".

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Vi ste znači to pismo predali. Da li se sećate da li je to pismo optuženi pogledao ili pročitao u to vreme.

SVEDOK Pedi Ešdaun: Koliko se ja sećam teško je sad setiti se svega toga nakon otprilike četiri godine, ali ja mislim da je optuženi pogledao pismo, pročitao pismo dosta brzo ali činilo mi se detaljno.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Sastanak je trajao sat vremena. I sada bih želeo da mi kratko i sažeto kažete odgovor na sledeće pitanje. Jeste li vi optuženom ispričali šta ste videli prethodnog dana. Kako ste to pisali uopšteno govoreći.

SVEDOK Pedi Ešdaun: Rekao sam mu da ono što sam ja video da se to može samo opisati kao akcije glavnih borbenih jedinica jugoslovenske vojske u akciji koja se može opisati kao kaznena bez diskriminacije akcija smišljena da se neđužni civili isteraju iz svojih domova. Rekao sam da po mom mišljenju to ne samo da je protiv pravno po međunarodnom pravu, ne samo da narušava reputaciju Srba i njegovog naroda nego isto tako i sasvim kontraproduktivno.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: A kakav je bio njegov odgovor na to što ste rekli da ste videli.

SVEDOK Pedi Ešdaun: Prvo je porekao da se to dešava. Rekao je da se to ne dešava, ja sam rekao da se stvari te dešavaju, jer sam ja prethodnog dana bio tamo i to video lično.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da li je on dao nekakvo alternativno objašnjenje za te stvari koje ste vi videli.

SVEDOK Pedi Ešdaun: Ne. On je rekao da u tom slučaju možda se to stvarno dešava, ali da se to čini od strane snaga koje nisu bile u njegovoj kontroli da će on da preduzme korake da se odmah prestane sa tim i da oni koji su odgovorni za kršenje međunarodnog prava će da budu pozvani na odgovornost.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Vi ste imali dokument jedan ili verziju jednog dokumenta. Kako ste se vi bavili tom materijalom i kako ste se bavili pravnim pitanjima o kojima ste prethodne večeri posavetovali sa ambasadorom Donelijom.

SVEDOK Pedi Ešdaun: Ovde moram ipak da kažem sudu da ovde postoje ipak različitosti u mišljenju. Ja se jasno sećam i to sam zabeležio u svom dnevniku tako što sam ukazao na ženevsku konvenciju, ostavio taj dokument kod gospodina Miloševića. Ja sam posle se konsultovao sa ambasadorom Donijelijem koji je bio prisutan i on se seća da sam ja konkretno pomenuo ženevske konvencije, spomenuo pasuse koje sam spomenuo sudu, ali se ne sećam da sam ja taj dokument ostavio kod gospodina Miloševića.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Da li se sećate bilo kakvog razgovora sa optuženim u vezi ženevskih konvencija.

SVEDOK Pedi Ešdaun: Konkretno se sećam da su po mom mišljenju akcije koje je preduzimao bile jasno kršenje ženevskih konvencija. Ja sam sudu

naveo pasuse ženevskih konvencija na koje smo se pozivali i rekao sam mu da po mom mišljenju ako bude nastavio sa takvim operacijama da će on onda biti, sebe izložiti riziku da bude optužen za ratne zločine, zato što je on lično bio odgovoran za nastavak ili prekid takvih operacija nakon našeg razgovora.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Prethodnog dana kada ste bili vi ste obećali tim ljudima da ćete nešto učiniti u odnosu na njihovog predsednika. Šta ste radili po tom mišljenju.

SVEDOK Pedi Ešdaun: Ja mogu da kažem da mi je žao zato što ja tada nisam predao tu kesu trešanja, ja sam uzeo te trešnje, ali nisam predao njemu, ali mislim da bi to u tom trenutku bilo vrlo nepristojno. Ja sam rekao da smatram da je sramotno da jedna zemlja tretira svoje građane bez obzira na svoju etničku pripadnost. Znači žene, decu, starce na takav način. Skrenuo sam mu pažnju na stanje u kom su bile izbeglice. Rekao sam mu da po mom mišljenju kako se približava zima može doći do jedne ogromne humanitarne katastrofe. Gospodin Milošević mi je rekao da je broj izbeglica u šumama bio vrlo mali a i ja sam rekao da po mom mišljenju i po procenama UNHCR da se radi o nekih 20.000 izbeglica koji su živeli po šumama u Kosovu i sličnim uslovima koje sam ja već video. I da predstojeća humanitarna katastrofa u slučaju da se tim ljudima ne pruži smeštaj i odgovarajuća ishrana da će doći do te humanitarne katastrofe....Znači takva humanitarna katastrofa bi bez sumnje onda bila rezultat njihove odgovornosti.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Vi ste zabeležili ovaj sastanak u svom dnevniku i možda bi bilo dobro da se uvede samo ovaj jedan odlomak iz tog vašeg dnevnika.

Mislim da nemam dovoljno kopija odlomka iz dnevnika, a ja ću na pauzi da podelim te kopije, međutim, mislim da iz vašeg dnevnika imamo jedan mali odlomak toga kako se vi sećate kako je završen taj sastanak sa predsednikom.

SVEDOK Pedi Ešdaun: Sastanak sam završio rekavši: "Gospodine predsedniče bili ste velikodušni sa svojim vremenom i ako smem tako da kažem time što ste mi dozvolili da dođem u vašu zemlju. Ja ću oštro oceniti ono što sam video, ali meni se srpski narod dopada i nemojte misliti da možete da osudite celu naciju. Moram da vam kažem da će međunarodna zajednica reagovati ukoliko ne prestanete. Vaša politika po mom mišljenju je kontraproduktivna i njome se kalja ugled srpskog naroda. Ja vas molim da stanete na kraj ovim dejstvima kojima se kalja ugled vaše zemlje. Ja sam takođe jasno stavio na znanje gospodinu Miloševiću da je on lično odgovoran za nastavak ovih operacija i da to na kraju može dovesti do toga on može dovesti do toga da on bude optužen pred ovim sudom.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Možda bi bilo dobro gospodine Ešdaun kada bih rekao da je ovo izvod koji je objavljen u mojoj knjizi. I da je odstranjen materijal za koji su urednici smatrali da je dosadan.

SVEDOK Pedi Ešdaun: Dok sam ja bio tu vojska Jugoslavije je privodila kraju svoja dejstva na području Drenice i prebacivala ih na područje Suve Reke jugoistočno od Prištine. Predsednik Milošević mi je rekao da su operacije završene. Rekao sam mu da to nije tačno, jer sam se lično u to uverio. Međutim, pošto su glavni jugoslovenski ciljevi sada postignuti pretpostavljam da će se dejstva završiti vrlo brzo i da će se glavne jedinice vratiti u kasarne da ne bi dale povoda za akciju NATO.

SUDIJA Patrik Robinson: Šta je bilo neminovno da će se desiti.

SVEDOK Pedi Ešdaun: Po mojoj proceni akcije koje su preduzele jugoslovenske snage su morale da izazovu jaču i agresivniju akciju od strane OVK ali suprotno onome što je gospodin Milošević tvrdio, OVK će reagovati mnogo jače i u želji da ostvare osvetu, drugim rečima, oni će verovatno ponovo zauzeti onaj teren odakle su ih izbacile jugoslovenske snage.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Moćete li da nam kažete nešto o tome.

SVEDOK Pedi Ešdaun: To je plan o kome se govorilo, izneo ga je ambasador Hil, da se stvori prostor za miroljubivo rešenje kosovske krize i kao što se vidi, ja konkretno sam preporučio da je to najbolji način da se nešto uradi umesto vojne akcije i da treba da sledimo taj plan. U ovom pasusu vi kažete da Hilov plan jeste jedini realan predlog na stolu. Biće potrebno da se on malo prilagodi kako bi se stvorilo više prostora između Srba i Albanaca, ali treba ga podržati. Nema vremena da se napravi Dejton gde je Zapad obezbedio forum, a učesnici su sami našli svoje rešenje. Ovoga puta Zapad mora da iznese svoj plan na sto zajedno sa odgovarajućim batinama i mamcima kako bi se podstakle strane da ga prihvate. On treba da se zasniva na prekidu vatre, prelaznom periodu, široj autonomiji za Kosovo na načelima treće republike i snažnim i sprovodivom okviru za zaštitu prava manjina, u ovom slučaju prava srpskog stanovništva na Kosovu. Mi ne treba apsolutno da isključujemo nezavisnost Kosova kao dugoročni cilj, čak iako još ne možemo da predvidimo u kojim okolnostima bi bilo mudro ili bezbedno da se ona ostvari.

TUŽILAC DŽEFRI NAJS - PITANJE: Vi nastavljate dalje i kažete, međutim Kosovo nije samo jugoslovenski problem ono je regionalni problem i biće mu potrebno regionalno rešenje.

SVEDOK Pedi Ešdaun: Biće besmisleno stabilizovati Kosovo ako naročito Albanija, ali i Makedonija ostanu u tako nesigurnom stanju. Važno je podržati sadašnju albansku vladu u borbi protiv Berišinih smicalica. Posebno da bi se omogućilo Tirani da povrati praktičnu kontrolu nad pograničnim područjem kod Tropoje gde je Beriša odjednom počeo da

žiti, a kroz koje prolazi glavni pravac oružje namenjeno OVK. Vraćanje kontrole nad ovim područjem umanjilo bi Berišinu moć i obezbedilo nam stvaran uticaj nad OVK.